

De la Bib.^a del Collex. Imp.^l de la Comp^a de Serj. & C.

DE

1571

POTESTATE PROREGIS
COLLATERALIS CONSILII,
ET REGNI REGIMINE
TRACTATUS

D. IOANNIS FRANCISCI DE PONTI
Patritij Neapolitani, Iurifconsulorum consultissimi,

FEVDISTARVM FACILE PRINCIPIS, MARCHIONIS MARCONI,
Regentis supremi Italiae Consilij, ac Decani Collateralis Regni Neapolitani
in duodecim principales distinctus Titulos, videlicet:

De	{	<i>Prouisionibus circa personas pro placido, & tranquillo Regni regimine.</i>	{	<i>Traetis, seu extractionibus.</i>	{	<i>Succeffione mulierum.</i>
		<i>Annona Ciuitatis.</i>		<i>Assensu Regio super dotibus.</i>		<i>Diuerfis prouisionibus.</i>
		<i>Officialium Eleetione.</i>		<i>Assensibus Regijs.</i>		<i>Tirimibus, & nauigijs, &</i>
		<i>Regalibus impositionibus.</i>		<i>Refutationibus feudorum.</i>		<i>Delegationibus causarum.</i>

IN QVO ULTRA POLITICORVM PRAECEPTORVM CVLIV
innumerabile quastiones tum secundum iuris communis, & feudalis, tum municipij, & Regij
dispositionem (commemoratis prius, & accurate perperis multi Decisionibus in simili-
bus controuersijs per Reg. Cam. Summ. Sac. Conf. & Reg. Cancell. alijs factis) a iud
emulsa, & licet veros iuris terminos resoluantur, & illustrantur, vti iuris legis
condita, quia interpretata videantur, intantum vt merito a bib. xer. ...

OPVS AVREVM, VTILITATE VNDIQ. REFERTVM,
*& omnibus quoquo modo iura tractantibus, necnon politicam facultatem
profitentibus summe utile, & necessarium.*

cum Indice rerum observatione dignatum sit copioso, & admodum diligenti.

*Fiscalis
Postea
Seruatus*

CVM PRIVILEGIO, ET SUPERIORE PERMISSU
NEAPOLI Ex Typographia Tarquinij Longi. M. DC. LXXI.
Sumptibus HECTORI SOLDANELLI Bibliopola Parthenopei.

ILLVSTRIS^{mo}. ET EXCELLENTISS^{mo}. DOMINO
DON PETRO DE CASTRO,
COMITI DE LEMOS, ET DE ANDRADA,
MARCHIONI SARRIAE, COMITI VILLALVAE,
Militi Ordinis Militiae Alcantarae, Comendatario de la Zarza, uni ex
Cubiculi clavis Aureae Praefectis sua Maiestatis, & in Regno Nea-
politano Viceregi, Locumtenenti, & Capiteo Generali.

IO. FRANCISCVS DE PONTE I. C. F.

MAGNVS Iustitiae splendor (ILLVSTRIS^{SIME} VIRORVM) illud in primis sibi vindicat, vt reddatur vnicuique suum. Quod si omni ex parte seruaretur, foelicia saecula dixerim, quid optabilius? quidue utiliùs? Ipsamet clementia, quae quodammodo se opponere videtur, Iustitia viget, & floret. Nam, si ex Iustitiae vi tribuitur vnicuique suum, meritò Principi clementia ipsa decernitur. Quia dum Viro Principi ipsa misericordia lucet, quando laudabiliter impenditur, verè Iustitiae numen, & nomen occupat. Iure igitur optimo Regnorum formam Iustitiam appellauerim, qua remota, quid sunt Regna, nisi magna latrocinia? Meum hoc igitur opus de potestate Proregis, Collateralis Consilij, & regimine Regni, cum totum Iustitiae fundamentis inhæreat, Amplitudini tuae dicandum iccirco censui; quia huius virtutis eximium te profiteris patronum. Prætereo Castrensiùm à Regibus repetitam originem, Lemensium Comitum Regale stegma, Regis amicitiam, prætoriam præfecturam. Hæc omnia fortunæ potiùs tuæ, quàm ti-

bi as-

bi ascribimus . Virtutes tuas colimus , candorem illum
animi tui fixum , immotumq; Iustitiæ decus , ac iubar ,
Prudentiam , Principatus , & Virtutum altricem , hæ sunt
gemmæ , hi thesauri , quos amare , quos venerari oportet .
Accedant ad cumulum tua erga me beneficia , vt iam to-
tis Iustitiæ foribus tibi debeantur labores mei . Nec omit-
tendum scientiæ fructus meritò tuo numini esse dican-
dos . Nam non vt cæteri Principes nomine tantum pro-
tegis , sed sublimitate ingenij tui totum perlustras , atque
dijudicas . Illud tandem lætitia replet Authores , quod
quidquid boni adstruunt , ipse facis . Vterque igitur (Op-
time Vir) mensuram impleamus . Ego iusto Principi ,
(quod debeo) seruus . Tu amico (vt Seneca vult) quod
Princeps , potes ; tibi meum munus , mihi tuum numen .
Scripsi quod iustè faciendum , Iure igitur optimo tibi de
Iustitia tractatus mei adscribendi , cui ipsamet Iustitia
dictante , profapia , beneficia , ingenium , virtutes omninò
decernunt . A quo summum omne ius ipse te foeliciter in
omnibus dirigat Comes Inclyte , atque Excellentissime .

AD LECTOREM.

*V*M. finis fit moderator omnium actionum, saepe numero mecum ipse cogitans cognoui, quod idem peccamus, quia de partibus vitae omnes deliberamus, de tota nemo deliberat, et errare consilia nostra reperi, quia non habent, quod dirigantur. Incertus enim, et fluctuans finis quisquis ille est, quem hic proponimus. Dixi idcirco, ignorantem quem portum petat, nullus suus ventus est, et vivere casu facit, ut possit casus. Igitur cum tot annis legali scientiae vacauerim, et Catholicae Maiestati supremo Italiae à Consilijs, et in Collaterali Neapolis per viginti, et duos annos inseruierim fascibus oblectatus dominandi dulcedine, in Patria desentus, bucusque restiti cordi meo inquieto: Nam cum Augustino, creati ad summum bonum, inquietum est cor nostrum, donec illuc perueniat. Diuina igitur miseratione suffultus cum ad portas mortis in infirmitate appropinquassem; nouo quodam aspectu me, et mundum agnouui, et statui cum voto relinquere fasces, finem facere ambitioni, et aggredi alteram militiam propriarum passionum: ut saltem, si in fretu vixi morerer in portu, et tandem inciperem in senectute vasa colligere. Reddita igitur sanitate, rectè disponendae familiae occasione detentus, quibusdam compedibus consuetudinis, procrastinam executioni votum demandare; quando Diuina bonitas, misericordia sua magna fuit super me, quodam turbine à Roma me concutiens. Roma mihi causa salutis, Roma mihi Theatrum, sed Tragicum. Nam cum Cardinalis Medices Patruelis Marchionis Horatii mei filij mundo plaudente in summum Pontificem electus fuisset, et propter specialem erga nos voluntatem tanti Pontificis condigna expectaremus, infra vigesimumseptimum diem acerba morte fractus, toto Orbe deploratus satis me erudiuit, quid sperare, quid curarem. Otium igitur statim à benignissimo Rege petij, et per annum, obtinui, honestatus à Regia liberalitate, et honoribus: ad priuatam ergo me vitam duxi, quod et semper, Padulam meum oppidum me contuli.

Ibiq. dùm mibi metipsi vacarem, placida, & fida tranquillitate gaudens, & salutaris portus statione fundatus ab inquietantis seculi turbinibus ereptus, recogitans annos antiquos, cum perlustrarem iudicia, & consilia, que dederam: operapretium duxi rationes in medium attollere, quibus ad ea, que fiunt per dies à Collaterali Consilio, & Prorege, mouentur. Finis hic Regia, & publica utilitas, ad quam unusquisque tenetur. Edidi idcirco Tractatum de potestate Proregis, Collateralis Consilij, & regimine Regni; Quale opus sit, non dijudico. Fugo calumnias, sed non effugiam. Illud tamen mibi solatio occurrit, habitus ad hæc, & finis, qui non à Creaturis, sed à Creatore mercedem expectat. Hæc non ut otium iactarem enarraui, sed ut causam, tempus, & locum scribendi indicarem. Obsecro Lector, facias ut Apis, que mellem à floribus utcuñque carpit. Sed iam satis fucato sermone dictum, opus aggrediamur legali stylo.

I N D E X NOTABILIVM OMNIVM,

QVAE EX HIS AVREIS, ET DIVINIS PENE
Commentarijs D. IO. FRANCISCI DE PON-
TE celeberrimi post hominum memoriam Iureconful-
ti, Feudistæ Maximi, & nemini secundi excerptis, &
exhaustis Horatius Mazzapinta Diuini, & hu-
mani Iuris Doctor peritiss. in hûc insignem,
qui sequitur, ordinem redigendo.

In quo illud obseruandum erit, semper superiorem paginam esse repetendam
sub quolibet inferiori numero illa carentem.

A

ABOLITIO.

Vide infr. in verb. indultus.

ACCUSANDI IVS.

Vide infra in verb. querela.

ACTIO.

ACTIO ex stipulatu in
quo differat ab actione
ex empto nu. 7. fol. 171

Actio duplex oritur ex con-
tractu emptionis, & ven-
ditionis, vna ex stipulatu,
ex qua agitur ad simplicem

cum dupla, & altera ex empto, qua ex cui-
tionis natura datur ad interesse, & compe-
tit etiam si non sit promissa, cum sit de na-
tura huius contractus nu. 12. fol. 172

Actiones quadam debentur ex contractu, &
quadam ex facto nu. 33. fol. 176

Vide in verb. consuetudo Neapol. feuda-
lis contractus, & obligatio.

ACTIO REVOCATORIA.

Vide in verb. actus, & reuocatio.

ACTVS.

Actus tribuitur concedenti, ac potestatem
conferenti nu. 11. fol. 10

Actus commissus Consilio, vel alij sub nomine

collectiuo, est à maiori parte explicandus:
In casu verò discordia Rex, vel Prorex est
adeundus, quod recipit limitationem in or-
dinationibus temporalibus circa concernen-
tia regimen Ciuitatis nu. 25. fol. 82.

Actus de consensu duorum explicandus si fiat
cum consensu vnus, non est nullus; sed stat
in suspensio, donec alius assentiat, bene tamen
dicitur non valere quò ad iuris realis trā-
slationem, cuius occasione offertur intelle-
ctus ad text. in l. fin. ff. com. prad. à quò lon-
gius aberrauit Camerar. nu. 28. 29. & 30.
fol. 303.

Actus dicitur gestus ab eo, qui dedit faculta-
tem faciendi iuxta reg. satis vulg. que in-
telligenda est, quando nulum ius residet in
personam facientis; sed totum in personam
concedentis nu. 6. fol. 312

Actus quando dicatur gestus in fraudem, &
quomodo detur illius reuocatio, ex notab.
distinctione, que recensetur, facili negotio
intelligi potest nu. 26. fol. 386

Actus, qui fit ad conseruandum, & validan-
dum, operatur ac si de nouo fieret, & in esse
tanquam nouus producitur nu. 4. fol. 390

Actus remanet purus, dum remittitur condi-
tio, aut qualitas, cum qua fuerat celebratus,
& habetur ac si ab initio fuisset purus nu. 6.

Actus gestus intelligitur, prout est à iure per-
missus nu. 25. fol. 444

Vide in verb. causa, confirmatio, & nul-
litas.

ADHQA.

Adhqa non soluitur de vita, & militia, & ita
decisum nu. 30. fol. 323

Vide

I N D E X.

Vide in verb. fiscus, & immunitas.

ADMIRATI OFFICIUM.

Vide in verb. bannum, Mag. Cur. in fin. & officium.

ADNOTATIO BONORVM.

Adnotatio bonorum, quæ fit ex causa delictorum, in quibus nõ datur bonorum confiscatio, qualiter facienda nu. 49. fol. 206

ADVOCATVS.

Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere consueverunt, ita alias in tali casu fuisse obseruatum nu. 55. fol. 256
Aduocati scientes se ius fouere, possunt allegare omnia, etiam non subsistentia propter iudices ignaros, qui solent ex leuibus, & non subsistentibus moueri nu. 56.

AEDIFICIUM.

Aedificandi facultas in districtu huius Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum spatium à Philippo II. indelebilis memoria Rege interdicta, & qua ratione nu. 18. fol. 58
Aedificandi prohibitio cessat in refectione iuxta declarationem Collateralis Consilij; nisi aedificia reficienda essent penitus destruta nu. 19. cum seq.
Aedificare in burgis, alijsq; Ciuitatis locis plura banna prohibent, quæ singula recensentur nu. 1. fol. 60
Aedificare aduersus legis prohibitionem delictum est, continens factum continuum, permanentem, & successiuum, legem semper offendens nu. 21. fol. 64
Aedificandi prohibitio in suburbij; Ciuitatis, alijsq; locis an clericos includat, remissiuè. Recensetur pariter declaratio Regis Philippi III. omnium potentissimi, ut Ecclesias nõ comprehendat nu. 10. cum seq. fol. 68
Aedificandi prohibitio deuincit Clericos uti priuatos in patrimoniali solo aedificantes num. 12.
Vide in verb. bellum, Castrum, indultus, interdictum, mare, operarius, portus, Princeps, Prorex, & refectione.

AGNATVS.

Agnatorum praelatio ex Consi. ut de successio- nibus in feudo deuoluto ad Regem, cum altero concedere intendit, non est usu recepta nu. 48. fol. 109

Agnationis ratio nõ intelligitur habita, quãdo masculi non sunt indefinitè vocati, nec femine perpetuò exclusæ, quo casu exclusio non protrahitur ultra personas nominatas nu. 27. fol. 455

Agnati praelatio in feudis antiquis praeualet illi, quàm habet Dominus directus, dummodo infra annum exerceatur nu. 6. & 7. fol. 477
Vide in verb. annale silentium, Baro, citatio, Dominus, feudum, praelatio.

ALIENATIO.

Alienatio, vel concessio rerum Ecclesie facta consanguineis iuxta terminos auth. quibuscumque C. de sacros. eccles. an obtineat de iure canonico, & quid si vergat in euentum Ecclesie utilitatem nu. 17. fol. 69
Alienari an possint quæ sunt deputata pro vi- etu Regis, regalis dignitatis, ac Regni sustentatione, quocirca referuntur, & commendantur traditiones Andr. & Luc. de Pen. nu. 30. fol. 234
Alienandi potestas à Rege Baroni concessa, operatur, ut liberè possit subinfeudare absq; alio assensu, & sic limitatur Consi. post mortem nu. 21. fol. 302. & nu. 35. fol. 305
Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis validatur per assensum Regis impetratum post venditoris obitum secundum Paridis, & Afflicti opinionem, quam Author sustinet aduersus Camerar. maxime in casu Camer. ponentis exemplum, in morte Baronis nu. 22. cum seqq. fol. 302
Alienandi potestate concessa in feudalibus, intelligitur de alienatione facienda in aqualem nu. 36. fol. 305
Alienatione permessa in proximum successore, intelligitur de proximo habili ad succedendum nu. 25. fol. 315
Alienare prohibitus consuetur etiam prohibitus heredem instituire extraneum, ac legata relinquere: quia alienare est; sicut è contra concessa alienandi facultate, erit permessa heredis institutio, & qualibet dispositio per actum vltimæ voluntatis, & hæc est communis opinio nu. 18. fol. 384
Alienandi licentia concessa, intelligitur de iure, quod concessionarius habet nu. 17. fol. 404
Alienandi inter viuos concessa licentia, si concessionarius successore careat; intelligitur, ut possit vita durante ius, quod habet, transferre, & eo modo, quo habet, non alterando feudi naturam, quo loci reuocatur in dubium opinio Frecc. qui idem opinatus fuit in casu fortiori num. 32. & 33. fol. 408.

Alie-

I N D E X.

Alienatione permiffa, eſt permiffa pignoratío, ſeu hypothecca, etiam in feudo, & ſic eſt cõtra prohibita alienatione num. 1. fol. 410. ſed declarata, ut nu. 19. & 20. fol. 413

Alienare dicitur qui oppignerat, cuius occaſione declaratur tex. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. nu. 10. & 11. fol. 411

Alienatum non dicitur proprie quod adhuc in venditoris dominio perſiſtit nu. 13.

Alienare verbum latius patet, quàm vendere, & oppignerare nu. 15.

Alienationis verbo proprie, & ſtrictè non venit pignus, quando proferitur ab homine, ſecus quando à lege ſecundum unum intellectum ad text. in d. l. fin. nu. 17. fol. 412

Alienandi facultas ſimpliciter data complectitur utrumque actum tam inter viuos, quàm ultima voluntatis nu. 26. fol. 414

Alienatione prohibita erit etiam prohibita poſſeſſionis tranſlatio ex vi comprehenſiua, non extenſiua nu. 9. fol. 441

Vide in verb. feudatarius, officium, & priuilegium.

ANIMVS.

Animus ex coniecturis elicitur, atque probatur nu. 13. fol. 403

Vide in verb. hereditatis aditio.

ANNALISILENTIVM.

Annale ſilentium ſi concurrat cum ſcientia, & agnatione, operatur excluſionè agnati proximioris, & confirmationem inueſtituræ in agnatum remotiorem, non ſecus ac ſi alienatio facta fuiſſet de expreſſo immediati ſucceſſoris conſenſu nu. 27. & 29. fol. 437

Annale ſilentii habet vim refutationis nu. 30.

Annale ſilentium non currit à die mortis feudatarij feudum alienantis iuxta opinionem Thom. de Marin. ſed à die ſcientiæ; ſed quomodo ſcientia præſumatur, remiſſiue nu. 31. & 36.

Annale ſilentium in agnato proximioris, quando in remotiorem fit feudi alienatio, idem operatur, quod lapſus annorum triginta, ubi alienatio fit in extraneum; idq; quomodo procedat, declaratur, quo loci adnotatur text. in cap. ſi quis per triginta, ſi de feud. mil. non habere locum in Regno nu. 32. & 33. fol. 438

Annale ſilentium non procedit hodie, & maxime in Regno ſecundum Camer. qui tamen miſerè lapſus eſt, prout demonſtrat D. Author nu. 34.

Annale ſilentii non habet locum in feudo hg-

reditario quò ad reuocationem, ſi cum legitimo fit alienatum aſſenſu, & ſic eſt intelligenda deciſ. Theſaur. quam Bammac. ſequitur, ſed in alijs caſibus per D. Authorem adnotatis eſt vſquequaque cõſiderabile nu. 35. Vide in verb. Dominus.

ANNONA.

Annona Præſeſi omni cogitatione, curaq; incumbere debent, ne frumentum nouum abſumatur, dum ſuppedit vetus nu. 19. fol. 49

Annonom concernentes Pragmatica, quibus frumenti pretium præſcriptum eſt, vel ut illud venale exponatur, unde ortum habere nu. 25. fol. 50

Annona Ciuitatis gratia frumentum conducentes quomodo illud recipere, & conſignare debeant nu. 26.

Annona Ciuitatis conductores infra tempus præfixum præſentare debent reſponſalia conductionis facta nu. 28.

Annonom Ciuitatis frumentariam proprijs nauibus conducentes, eaſq; priuatorum mercibus onerantes qua pœna plerendi num. 29.

Annona cura, ac circa eam poteſtas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Regis Ladislai, & Federici demandata, declaratur nu. 1. & 15. fol. 52. & 53

Annona fauore fuit conceſſum Capitulum huius Ciuitatis à Ferdinando Rege, quod eſt obſeruatione dignum, & de eius intellectu nu. 14. cum ſeqq. fol. 53 cum ſeq.

Annona ſumma difficultate exiſtente Octauiani tempore nedum exteri; ſed etiam venales ſerui, ſamuli, ac domeſtici eiſdem Imperatoris à Ciuitate eiecti fuere nu. 2. fol. 56

Annona frumentaria inopia tempore carius emptæ non eſt poſtea vilius diſtribuenda inter Ciues, & habitatores, & ita recenſetur, mandaſſe Philippum II. æter. mem. Regem per ſuas literas particulares nu. 1. fol. 70

Annonom concernentes Capitula huius Ciuitatis nuncupata del ben viuere ſunt iuri communi conſona, atque conformia, eorumq; deſuetudo vnde fluxit nu. 2. cum ſeq, & nu. 13. fol. 70. & 71

Annona ut conſeruetur, plurimum conſert prohibitio extrahendi panem à Ciuitate inopia tempore, necnon extrahendi frumens, ceteraq; victualia à Regno, qui ordines ſunt iuri communi conformes num. 17. fol. 72.

Annona aſportanda cauſa capi poſſunt naues, animalia, & alia neceſſaria etiam ab inuitis; ſed iuſto ſalario mediante, quod in-

I N D E X.

Principe tantum locum habet, licet male seruetur nu. 50. & 54. fol. 163
Annone conducenda gratia taxa pretij eorū, quae sunt necessaria pro alimonia mulorum, & uecturarum fieri consuevit, haecq; praxis unde sumpta nu. 51.
Vide in verb. extractio, pax, Prorex, & salarium.

APPELLATIO.

Appellatio, & recursus ad superiorem admittitur, quando lex, vel statutum est particulare aduersus certum personarum genus, licet generalibus verbis conceptum num. 17. fol. 63.
Appellatio permissa est à sententia Regis ad alterius consultationem iudicantis nu. 18.
Appellatio à Baiuli sententia in Regno spectat ad Baronem, seu suum Capitaneum, etiam si Baro non habeat appellationis causas nu. 49 fol. 95.
Appellatio à subfeudatarij sententia subfeudū tenentis immediatē, & in capite à Barone, ad eundem spectat Baronem, quamuis carētem appellationum causas, quicquid Frece. dubitauerit nu. 50.
Appellationi à reo inquisito interposita fiscus adhaesisse intelligitur ex dispositione Reg. Pragm. qua non obtinet cum proceditur ad partis querelam, & ita decisum nu. 52. cum seq.
Appellatio ab appretio facta per appretiatores uniuersitatis datur, si quis senserit se grauatum nu. 43. fol. 224
Appellatio non habet locum, dum nomine regio proceditur nu. 5. fol. 534
Appellatio non datur, nec reclamatio in causis criminalibus, quae deciduntur in Collateralis Consilio nu. 6.
Vide in verb. Baro, captura, & fiscus.

APPRETIVM.

Vide in capite precedenti.

AQUA.

Aqua cōcessioe publico Ciuitatis aquaductu, ac fontē ducenda, priuatis à Ferdinādo Rege facta ab eodem limitata, dum tamen non producat defectum aquarum ad usum, & oportunitatem Ciuitatis, ac ciuiti nu. 5. fol. 75
Aqua deriuanda ex publico fonte facultas à Rege priuatis concedi, ac modus praescribi potest nu. 6.
Aqua concessio à Rege facta reuocari potest, si

ciuium vsui aqua deficiat nu. 7. & 9. fol. 73 cum seq.
Aqua ex publico fonte, quae ciuium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate cōcedi pro extruendis priuatorum molendinis nu. 9. fol. 76
Vide in verb. gratia.

ARGUMENTVM.

Argumentum non rectē ducitur ex legibus loquentibus de vsuris ad interesse: quia aliud est usura, & aliud interesse num. 25. & 26. fol. 175.
Argumentum de pupillo, & minore ad fiscum in iure est validum nu. 49. fol. 178

ARS MECHANICA.

Artem mechanicam exercentes possunt à suis apothecis in publicum ponere, & in via, quae sunt eorum exercitij, dummodò non impediant vehiculum ire nu. 26. fol. 78
Vide in verb. currus.

ASCENDENS.

Ascendentes succedunt in feudis antiquis, & ratio offertur, iura autem omnia, & Regni Constitutiones, quae contrarium suadere videntur feudi noui limites nequaquam egrediuntur nu. 16. 18. & 24. fol. 361
Ascendentes in bonis donatis soli succedunt in defectum descendētium, & non procedit dispositio text. in auth. defuncto C. ad tertull. nu. 39. fol. 366
Vide in verb. auus.

ASSENSVS.

Assensus non extenditur de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de presenti in futurum, nec è contra nu. 26. fol. 213
Assensus intelligitur, prout ius intelligit nu. 28 fol. 214 & nu. 31. fol. 407
Assensus non extenditur ad incogitata nu. 39. fol. 215. & 22. fol. 405. & nu. 21. fol. 444
Assensus intelligitur praestitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur per Capitulum Regis Catholici huic Ciuitati cōcessam nu. 13. fol. 246
Assensus Capituli praedicti loquentis tantū de bonis mariti, habet locum et in bonis socii: quia praestitus est in iūro, idq; decisū nu. 14.
Assensus, de quo supra, quia datus est in instrumento, non est subsidiarius, & ita alias iudicatum aduersus Regium Fiscum, quicquid

- quid contrarium attentauerit Camer. in c. imperialē: nam ad omnia eius motiua realis offertur resolutio; quocirca declaratur l. cōmodis ff. de re iud. & l. si ego §. 1. ff. de iur. dot. inter cetera autem conuincitur opinio Camerarij, quæ ortum habuit ex confusione per eum facta Capitulum Ciuitatis, & irrefragabiliter ruit ex subtili ponderatione per D. Authorem facta super Prag. vulgò dicta nouem capitum, ceterum hodie hac disputatio cessat propter aliud Capitulum huic Ciuitati nouissime concessum num. 15. 16. 17. 18. 20. 26. 30. 31. & 32. fol. 246. cum seqq.
- Affensus capituli proximè memorati, quia intelligitur datus instrumento, operabitur, ut frater tanquam comprehensus in instrumento succedat in dote mulieri debita, non obstante natura feudorum pro heredibus ex corpore nu. 33. fol. 250*
- Affensus Capituli prefati quia est assensus Regis, & non Proregis, obtinet locum etiā quod maritus, seu dotans successore careat, estq; ita pariter decisum nu. 34. fol. 251*
- Affensus d. Capit. Regis Catholici obtinet et in bonis titulatis aduersus Frecc. ex eadem ratione: quia datus est instrumento bona titulata continenti, idq; passim est usu forensi receptum, quinimò assensus prestitus super obligatione bonorum feudaliū indefinitè facta, comprehendit d. bona titulata ex Minad. qui tamen subiunxit, hoc esse in executione temperandum, dum aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri, & ita refert iudicatum nu. 36. & 37. fol. 251*
- Affensus prestitus per d. capit. Regis Catholici locum habet solum quod ad obligationem feudaliū pro consequitione dotis, & antefati in pecunia constitutorum; non autem quod ad translationem dominij feudorum: nam hoc casu manebunt incorrecta Constit. Reg. & Capit. Caroli II. ex quod ratio finalis, & substantialis conseruationis dotium considerata in d. capit. cessat in translatione feudorum, qua etsi ex assensus defectu non transeant in virum, remanebunt penes uxorem nu. 39. & 43. fol. 251. cum seqq.*
- Affensus d. cap. propter rationem finalem conseruationis dotium extenditur in aliquibus casibus enumeratis nu. 43. & 44. fol. 252*
- Affensus prestitus obligationi bonorum feudaliū differt ab eo, qui datur instrumento eandem obligationem continenti num. 21. fol. 247.*
- Affensus assumit naturam contractus, super quo interponitur, & in expresso latè interpretatur, dum stat in formam gratia nu. 22. & 46. fol. 247. & 253.*
- Affensus simpliciter detitus super instrumento dotali, & simpliciter concessus, omnem complectitur casum, prout instrumentum loquitur secundum Andr. communiter receptum nu. 27. fol. 247*
- Affensus, qui in dies præstantur obligationi bonorum feudaliū, non intelliguntur in subsidium concedi nu. 29. fol. 248*
- Affensus prestitus obligationi non intelligitur prestitus venditioni, & sic è contra num. 40. fol. 251*
- Affensus non extenditur de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona in personam num. 42. fol. 252.*
- Affensus præstantur per Proreges obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam post obligantis obitum in præiudicium heredum fauore dotis, idq; in usu positum est quotidiano nu. 1. fol. 258*
- Affensus habetur pro prestito in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusauit nu. 4. fol. 259*
- Affensus in terminis text. in l. si ego §. si res ff. de iur. dot. est subsidiarius; sed contrarium ius est inductum per Capitula huic Ciuitati concessa nu. 5.*
- Affensus impetratio post mortem restringitur ad dotes tantum; non autem ad antefatum, & ita decisum nu. 6.*
- Affensus non potest impetrari post mortem secundum doctrinam Andr. frequentius receptam, qua tamè communi calculo limitatur in dote, sed ab hac limitatione discedit acutis. & sapientis. Author, (cuius eximia virtus est imitatione, & nō inuidia digna) & contrariam fundat opinionem validissimis medijs, & inconuincibilibus rationibus, afferēdo pariter germanum intellectum ad text. in l. si ego §. si res ff. de iur. dot. num. 7. cum seqq. fol. 259. cum seqq.*
- Affensus superueniens reconualidat contractum; sed spes ista amittitur per mortem alienantis num. 12. fol. 260. sed declara, ut nu. 26. fol. 303*
- Affensus semper est gratia, & nunquā habetur Dñs pro consentiente, quamuis dicatur facere contra bonestatem secundum Camer. nu. 19. fol. 261. & nu. 20. fol. 314*
- Affensus tacitus non sufficit in Regno nu. 20. fol. 262. & nu. 15. fol. 353*
- Affensus impetratus post mortem debitoris in vèditione necessaria facta sub basta, est nullus secundum decis. relatam per D. de Franch. quam tamen Author reuocat in dubium nu. 21. fol. 262*

I N D E X.

- Assensu non impetrato in vita, quando bare-des tenentur assentire dispositioni facta per defunctum, possunt compelli, ut consentiant per nouum contractum, & super hoc noua contractu debet expediri assensus, hac non est noua practica; sed iuri consona atque conformis secundum quam alias fuit iudicatum nu. 22.*
- Assensus non retrahitur in praiudicium tertij nu. 23. fol. 263*
- Assensus super feudo hereditario potest impetrari post mortem in vltimis voluntatibus secundum opinionem Anna, qua confutatur ab Authore: quia de diametro pugnat cum cap. 1. de succ. feud. & ex alijs nu. 24. cum seqq.*
- Assensus potest impetrari post mortem quod ad praiudicium Domini, non autem heredis nu. 28. fol. 264*
- Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel mixti, seu secundum terminos Constit. Reg. post mortem, reiecta Paridis opinione Valentis, quod solius Regis sufficiat, quando Rex assentit ex certa scientia nu. 3. & 4. fol. 291*
- Assensus Regis vnicus alio non expresso non quaternat feudum, nec ex vnica concessione Rex obtineret in petitorio, dum Baro est in contraria possessione, maxime concurrente cursu temporis nu. 4. fol. 299*
- Assensus quomodo quaternet feudum nu. 7.*
- Assensum quaternare feudum est de more Regni nu. 17. fol. 301*
- Assensus est gratia, qua potest denegari ex iusta causa nu. 12. fol. 313*
- Assensum denegandi iusta est causa carentia liberorum, hinc de stylo Cancellarie vltra clausulam nostris, & alienis iuribus semper saluis ponitur clausula particularis; quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, qua qualitas successoris requiritur tempore alienationis contra Vinc. de Anna, & eadem contradicendi causa, qua militat respectu concessionarij, a fortiori viget in eius successore; hinc detegitur grauis Camerar. lapsus nu. 17. & 21. fol. 314. & num. 7. fol. 319.*
- Assensuum registratio in quinternionibus Reg. Cam. non fit in assensibus obligationem tantum feudorum continentibus nu. 4. fol. 318*
- Assensus praestari vetitus per Pragm. feudatarijs exteris, qui non sunt Regi subditi, restringitur, quando habent feudum formatum, illudue alienare volunt, non autem quod ad ius hypothece, & ita decisum nu. 6.*
- Assensus praestari vetitus non habenti successo-*
- rem, intelligitur de eo, qui alienationis tempore est feudi Dominus; non autem de eo, qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragm. habet locum in feudis acquisitis, & non acquirendis nu. 12. fol. 319*
- Assensus praestitus alienationi faciendae non expirat per mortem concedentis nu. 2. fol. 325.*
- Assentiendi facultas per Reg. Pragm. concessa est tam Proregi, quam Collaterali Consilio nu. 3.*
- Assensus praestantur obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Montium, & bis similium cum clausula tamen, qua recensetur, idque est de stylo Reg. Cancellaria, qui optimo iure confirmatur nu. 1. & 7. fol. 347*
- Assensus antiquitus per verbum fiat, expediebantur: superuenerunt postea Pragmatica, & statuerunt, ut omnia memorialia per verbum fiat expedita, redigantur infra certum tempus in formam priuilegij, alias nullius existant roboris, & momenti nu. 1. & 2. fol. 350.*
- Assensus per verbum fiat dicitur praestitus suspensiuè propter priuilegium in forma Cancellariae expediendum, quod si deficiat, assensus expeditus resoluitur, ac si nunquam praestitus esset nu. 3. & 4. fol. 352*
- Assensus non est actus de se subsistens; sed requirit confirmabile nu. 7.*
- Assensus per verbum fiat non stat in suspensio; sed est purus, resoluendus tamen sub conditione, & sic conditio, & non actus est in suspensio nu. 12. fol. 353*
- Assensus in verbo peto, & in conclusione consistit nu. 14. fol.*
- Assensus super feudorum refutationibus, quae fiunt filijs matrimonij contemplatione quomodo praestentur, & quid per Capitula Ciuitati concessa nu. 1. fol. 358*
- Assensus si sit praestitus super feudi refutatione, & in Reg. Cam. presentatus, non habebit locum Pragm. nouè edita super presentatione contractus refutationis nu. 8. fol. 359*
- Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, dicitur surreptitius, & venditio non valet ex indiuiduo voluntatis nu. 6. fol. 369. & nu. 21. cum seqq. fol. 393*
- Assensus non potest praestari per Proregem in refutatione facta cum reservatione usufructus refragantibus Regijs Pragmaticis, nisi fiat contemplatione matrimonij, vel reservatio tollatur de medio num. 1. & 2. fol. 390.*

Assen-

I N D E X.

- Affensus impetratus super venditione, & non super pacto an valeat, si venditor remisit pactum in sui beneficium appositum, & validissimis rationibus, & medijs concluditur valere aduersus decis. D. de Franch. nu. 9. & 20. cum seqq. fol. 391. & 393*
- Affensus Domini tollit obstaculum, & vassallus est, qui transfert dominium nu. 24. fol. 393. & nu. 8. fol. 419. & nu. 17. fol. 443.*
- Affensus interpositus super actu, qui alias absque eo explicari potuisset, est dicere, arma virumq; cano nu. 4. fol. 401*
- Affensus praestitus venditioni faciendae Titio, ex natura correlatiuorum censetur praestitus emptioni faciendae a Titio num. 15. fol. 403.*
- Affensus alicui concessus, ut possit testari, includit tantum ius Concessionarij, & ut testetur eo modo, quo habet, etiam quod illud extinguatur morte disponentis num. 16. fol. 404.*
- Affensus ad unum non operatur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum nu. 18.*
- Affensus impetratus super venditione faciendae tempore, quo impetrans successores habebat, vel de filijs non erat desperatus, non iuuabit utique, si venditio ad illud differatur tempus, quo vel successoribus carebit, vel de filijs erit desperatus nu. 19. & 24.*
- Affensus inesse videtur sequens conditio, ut pote si in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit nu. 20.*
- Affensui impetratus alienandi feudum, non iuuabit, si contractus non fuerit celebratus post tres menses immediatè sequentes expeditionem assensus ita disponente Reg. Prag. qua optimè declaratur, & obiter, an sit vsu recepta nu. 21. cum seqq.*
- Affensus praestitus venditioni intelligitur, ut quis vendat eo modo, quo habet num. 30. fol. 407.*
- Affensus alicui concessus testandi de feudo non extinguetur per unicum actum; sed suffragabitur ultimo testamento per Testatoris mortem confirmato iuxta Camerar. opinionem, quicquid dixerit Frece. num. 34. fol. 409.*
- Affensus extenditur ex mente comprehensiuam nu. 2. fol. 410*
- Affensus concessus per Capit. Neapol. super dotibus mulierum extenditur ex mente comprehensiuam, & multos includit casus, qui recensentur, & ita decisum nu. 3.*
- Affensus super venditione non porrigitur ad pignorationem: nam hic casus valde distinguitur à casu permissa alienationis nu. 4.*
- Affensus materia est rigorosa nu. 7. fol. 411*
- Affensus hominis distinguitur ab assensu legis: quia strictius prouidet lex, quam homo, & in plus porrigitur hominis, quam legis assensus, quo loci bene declaratur text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. nu. 19. 20. 22. & 23 fol. 413.*
- Affensus regulatur à contractu nu. 7. fol. 419*
- Affensus praestitus super feudi alienatione eius est virtutis, ut censeatur retranslatum utile dominium feudatarij in Dominum directum, & demùm ab eo translatum in successorem, ita ut is dicatur habere causam à Domino directo, & non à feudatario disponente, quodue occultetur vnus actus, & censeatur retranslatio facta; idque habet locum in feudo ex pacto tantum, & non in hereditario; sed quomodo etiam in isto dicatur occultari vnus actus nu. 11. & 17.*
- Affensus praestitus super feudo donato secundogenito nulla de primogenito facta mentione num. sit inualidus ex defectu potestatis alienantis, vel Proregis assentientis, vel ex causa subreptionis: quia Prorex non concessisset, vel durius. In hoc articulo D. Author relatis DD. opinionibus, & sententijs alias factis donatarij partes acerrimè sustinet tam in feudo hereditario nouo, & antiquo, quam ex pacto nouè acquisito. easq; confutatis contrarijs fouet, & fulcet, & particularibus Ifern. doctrinis, & Pragm. & Capit. Reg. à nemine hucusque sic animaduersis, & ponderatis, intantum ut ex ipsius scriptis omnis dubitandi ansa in posterum praclusa, & sublata esse videatur nu. 1. cum seqq. fol. 429*
- Affensus est gratia, qua nunquam intelligitur concessa in prauidicium tertij num. 5. fol. 430.*
- Affensus Domini solus, si feudatarius non vendat. nihil operatur nu. 18. fol. 443*
- Affensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non extenditur ad concessionem iuris Domini, nec ad dispensationem, & iuris feudorum correctionem nu. 23. fol. 444*
- Affensus super alienatione feudorum denegari solent illis, qui de filijs desperati volunt in successorum prauidicium illa extraneis alienare, etiam quod feuda sint hereditaria, idq; procedit in feudis antiquis; non autem nouis, & casus, in quibus fuerunt denegati, referuntur nu. 8. fol. 486*
- Vide in verb. alienatio, bona, clausula conductio, Consilium Collaterale, Cõst. cõtutionem, contractus, creditor, decurio, dilatio, dos, dotarium, feudalis contractus, Feudatarius, feudum, inuestitura,*

I N D E X.

ra, matrimonium, officium, pactum, pater, possessio, Prorex, refutatio, Rex, vassallus, & Vniuersitas.

fionis est, de qua disertè, & iuxta morem scribit noster religiosissimus Author omni virtutum genere cumulatis. nu. 22. fol. 36

ASSISTENTIA.

B

Vide in verb. dominium.

BALIATVS.

AUARITIA.

Auaritia est quarumlibet rerum insatiabilis, & inhonesta cupiditas, nullumq; vitium ipsa deterius, hinc merito dicitur Idolorum seruitus nu. 15. fol. 515

Auari, & prodigi descriptio nu. 16.

Vide in verb. pater, Princeps.

B Aliatus non regulatur à successione; sed à potestate secundum Ifern. nu. 5. fol. 506
Baliatus si sit alicuius magni Principis, qualis cautio sit per Baliium præstanda, declaratur, idque exemplis illustratur, atque comprobatur nu. 6.

Baliatus prouisio si specificè non fuerit facta in testamento, an Baliy censeantur instituti executores, & Administratores testamentarij, & de confidentia legis in personam matris tam circa delationem tutela, & baliatus filiorum, quam in educatione ipsorum, & qua in his facere possit, & debeat circumspectus Iudex. latissimè; sed remissiuè, nu. 7. fol. 507

Vide in verb. Prorex, salarium.

AULA.

Aula in Proregis Palatio, qua vulgò nuncupatur la Camera Collateralium Titulatum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam introitus concedendus num. 30. fol. 134.

BANNITVS.

AVVS.

Auus refutans feudum nepoti succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset num. 38. fol. 365.

Auus, vel Proauus succedunt vnà cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris, & hæc est frequentius recepta sententia nu. 40. fol. 366

Bannitos persequendi, ac extirpandi gratia impositio Regni Vniuersitatibus facta, qualis est trium granorum pro quolibet foculari non est lege fulcita; sed potius consuetudine roborata nu. 59. & 64. fol. 150. cum seq.

Bannitorum bona non possunt à quolibet deuariari nu. 8. fol. 535

Vide in verb. auxilium, Baro, indultus, Prorex, receptator, statutum.

AUXILIVM.

Auxilium præbentes delinquentibus qua pœna plectendi nu. 53. fol. 21

Auxilij tria genera, in vnoquoque communis adhibetur distinctio, ex qua dignoscitur, quando eadem, vel minor pœna auxiliatori sit irroganda, qua in statutaria quoque dispositione est admittenda, nisi statuti verba sint generalia quamlibet auxilij speciem complectentia nu. 54. cum seqq.

Auxilium sibi inuicem præstare videntur simul commorantes nu. 11. fol. 35

Auxilium, & opem ferre dicitur, qui cum alio stat armatus nu. 12.

Auxilium præbere semper præsumitur quis, quando eius causa aliquis sit audacior, num. 13.

Auxilium præsumptum coniunctorum erga bannitos an sit talis virtutis, ut possit Prorex aduersus eos pœnam corporis afflictiuam; non tamen ordinariam statuere, qua-

BANNVM.

Bannum ad contumaciam contrahendam ex capitali causa est publicandum per hanc Ciuitatem: caterum in Mag. Curia Vicaria sufficit publicari Curia pro Tribunali sedente ex Afflicti traditione nu. 18. cum seq. fol. 17.

Banna, qua pœnam triremium irrogant vagabundis, & alijs inutilibus personis, sunt iusta, ac ex ipso legum fonte dimanant nu. 56. fol. 150.

Banna fieri consueta circa prohibitionem armorum quomodo fundentur tam de iure communi, quam de iure Regni num. 1. fol. 509.

Banna prohibentia asportationem certi armorum generis non comprehendunt seruientes Curie magni Admiratus, prout nec seruient-

I N D E X.

ientes Mag. Cur. Vicaria, & ita decisum num. 9.

B A R O.

Baro est Iudex ordinarius vassallorum nu. 1. fol. 9.

Baro ob contumaciam amittit interim iudicatura exercitium nu. 2.

Baro ob contumaciam non potest absque dedecore stare in Curia Regis nu. 3.

Barone comparente, vel in vinculis existente, iurisdictionis ob contumaciam suspensio tollitur nu. 5.

Baronis potestas eligendi Officialem in propria Terra longè distat à facultate nominandi Officialem in loco demaniali ex privilegio nu. 9. fol. 10.

Baro an saluiconductus, & guidatici faciendi facultatem habeat. Affirmatiuè concluditur, & Preccia dubitationi occurritur. Etiam si nulla concurrat causa concedendi presatam securitatem, idq; fuit ex potestate, quam habet condonandi, siue aggratiandi delicta Modò partis querela non adfit, vel remissio precedat. Nec Regia Pragmatica prohibentes, Baronem asscurare, seu guidare hamitos, aliosq; delinquentes refragantur; nam illis exacta affertur interpretatio. Hac tamen Baronis potestas non extenditur ultra eius subditos. Qua si prudenter Baro utatur, eius usus optimum finem sortitur num. 53. usque ad 59. fol. 30. cum seqq.

Baro an fiscum habeat, & quomodo, & quando gratias facere potest delictorum, ac eorum pœnas remittere, remissiuè nu. 60. fol. 32.

Baro habens merum, & mixtum imperium, fiscum habere dicitur secundum Plat. & Auend. quorum traditio D. Auctori non probatur, estq; exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum; sed fisci Coadiutores, & ratio assignatur nu. 63. cum seqq.

Baro iurisdictionem, quam habet cum mero, & mixto imperio, ac etiam publicatione bonorum, à Rege recognoscit nu. 66.

Baro est Regis Procurator; sed in rem propriam, cumq; in iurisdictionis exercitio representat, tanquam Iudex ordinarius vassallorum à Rege constitutus nu. 67.

Barones non possunt constituere Officiales ultra annum, nec minus anno, vel ad ipsorum beneplacitum nu. 2. fol. 84.

Baronibus officia vendentibus certa est in Regno imposta pœna nu. 12. fol. 85.

Baro malè tractans vassallos potest cogi ad vendendum, & hoc etiam ex officio potest Iudex mandare nu. 1. fol. 90.

Baro propter nimiam seueritatem potest etiam iurisdictione priuari; si tamen gratuitò fuerit concessa, secùs si ex causa onerosa, ut potè venditionis, quo itidem casu si sauitia, & alia essent grauissima, possit procedi ad huiusmodi priuationem nu. 2. cum seqq.

Baro ante, vel post sententiam pendente appellatione delictorum gratiam vassallis ita demum tribuit, si partis intercedat remissio, idq; decretum in Sac. Consiunctis adlis nu. 11. fol. 91.

Barones habent iurisdictionem priuatiuam in concessis, & possunt mandare vassallis, ne ipsorum iurisdictionem declinent nu. 21. fol. 92.

Baro suo nomine petere potest remissionem vassalli contumacis nu. 22.

Baro cum sit Iudex ordinarius suorum vassallorum, si merum, & mixtum imperium habeat, potest ex causa publici boni pœnam à lege prescriptam augere nu. 42. fol. 94.

Baro habens merum, & mixtum imperium, potest in bannis imponere pœnam ultra augustalem sibi melius visam ex causa; nec Capit. Regni item & inquisitionem refragatur: quia est intelligendum in habente simplicem iurisdictionem num. 43. cum seqq.

Baro ratione contemptus potest pœnam exigere ultra damnum, & ita pluries decisum nu. 45. fol. 95.

Baro non habens secundas causas, seu appellationes, vel alias regias iurisdictiones, easq; exercens, qua veniat afficiendus pœna num. 46.

Baronis iurisdictione est aded limitata, ut si grauumen inferatur vassallis in eius Curia litigantibus in incidenti, aut interlocutoria causa principalis, tota causa auocetur num. 47.

Baro non habens causas appellationum, si deleget primas, an possit cognoscere de appellatione à sententia delegati interposita, & quid in Regno, & an saltem per viam querelæ, & recursus remissiuè nu. 48.

Baronum Terris aliqua Regia Audientia residerunt, & resident, ex causa tamen, eaq; Baronibus; sedum Vniuersitatibus utilis: Baronibus verò contradicentibus non possent Regia Audientia, nec alij Officiales in Baronum Terris habitare nu. 55. cum seqq.

Baro an possit tenere Iudicem appellationis in Terra subinfudata remissiuè nu. 58. fol. 96.

Baro, qui est primus ciuis inter vassallos, uti talis

I N D E X.

- talis usus habet in territorijs demanialibus in baronia existentibus nu. 1. fol. 97*
- Baro non potest prohibere, vassallos pascere animalia in territorio demaniali ipsius Baronis, quatenus ipsorum usus exigit, & ita alijs per Sac. Conf. decisum nu. 2. & 3. fol. 98.**
- Baro in territorio demaniali Vniuersitatis habet usum ut primus Ciuis, & ideo poterit immittere propria animalia ad pascendum, vti ceteri ciues, & hoc procedit de plano absque controuersia, quod autem ius obtineat in territorijs appatronatis remissiuè, nu. 4. cum seq.**
- Barone locante eius Terram cum omni iurisdictione, iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet, an huic conductori debeatur usus, quem Baro habet, ut primus ciuis in territorio Vniuersitatis demaniali; & negatiuè concluditur num. 6. & 9. cum seqq.**
- Baro ut primus ciuis usum etiam habet in territorio alieno, in quo Vniuersitas, eiusq; Ciues Baronis vassalli pascendi ius habent, nisi tamen particulari titulo vniuersitas territorium, vel pascendi ius adepti fuerit nu. 7. cum seq.**
- Baro usum, quem habet in territorio demaniali Vniuersitatis nec vendere, nec cedere, nec locare potest nu. 11. & 14. fol. 98. cum seq.**
- Baro vti primus ciuis usum habet, etiam si non habitet, & ita practicatur contra opinionem Auendani nu. 13. fol. 98**
- Baro eundem habet usum in territorio Vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis nu. 22. fol. 100**
- Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permessa concedi eidem deuoluta per lineam finitam an pro se retinere possit, vel teneatur de nouo conferre nu. 1. cum seqq. fol. 102**
- Baronum consuetudo concedendi feuda plana ad eos deuoluta ipsis inuitis recensetur à Parid. sed de ea non constat, quinimò non est vera, nec rationi congrua, & rursus Bart. doctrina qua refertur in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & astiu. nunquam est seruata in feudis, nec videtur posse applicari quaestioni de subinfeudatione num. 3. 4. 27. 34. & 46. fol. 102. 105. cum seq. & 108.**
- Baro in Regno potest subinfeudare excadentias, quo casu non habebit locum regula desumpta ex cap. 1. §. rursus quib. mod. feud. amitt. & qua ratione id sit constitutum, & quid in Clerico subinfeudante solita concedi nu. 10. 11. & 13. fol. 103**
- Baro in Regno excadentias deuolutas iterum concedere non tenetur, sit amen velit debet in concursu agnatos tantumdem offerentes extraneis praferre ex Constit. Reg. ut de success. vers. in omnibus, cuius verba recitantur qua licet loquatur de Rege, obtinet etiam in Barone ex identitate rationis, quae viget in utroque num. 40. cum duobus seqq. fol. 107. cum seq.**
- Baro potest secundum leges communes feudorum concedere res particulares feudi in emphyteusim: in Regno autem concedere potest res feudi steriles ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia; sed quaestio est, an possit in pecunia correseptiua ad fructus citrà fraudem, de qua remissiuè nu. 1. 2. & 3. fol. 110. cum seq.**
- Baro in feudo tanquam vniuersitate facti potest habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuscumque generis nu. 20. fol. 113**
- Barones Regni, eorumq; subfeudatarij, item vassalli burgenfes quando ad seruitia, & ad quid teneantur remissiuè nu. 4. fol. 139**
- Barones Regni in parlamento generali donant tam pro se, quam pro eorum Vniuersitatibus ex consuetudine iusta, & rationabili, nu. 24. fol. 142**
- Barones in generali parlamento non habent legitimam personam pro suis Vniuersitatibus in his, in quibus non habent aequale interesse nu. 26. fol. 143**
- Baro primus ciuis non intelligitur respectu administrationis patrimonij, quod possidet vniuersitas, suos habens administratores, per quos regitur, & representatur num. 35. fol. 144.**
- Barones, Comites, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis remissiuè num. 58. fol. 150.**
- Baronia an computetur inter feuda titulata, super hoc articulo expenduntur auctoritates Doctorum, & demum ponderatur Prag. Regni dicta nouem capitum, & super Capitulis Regni amplius habetur discursus nu. 2. cum seqq. fol. 285**
- Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchio natus, aut Ducatus nu. 3.**
- Baro efficitur altero de duobus modis, de quibus nu. 4.**
- Baronia est dignitas in Regno nu. 5.**
- Baro ut quis efficiatur à Rege, oportet, ut idem Princeps concedat feudum in titulum Baronia expressè nu. 6.**
- Baronum prerogatiua, & priuilegia remissiuè num. 7.**
- Baro, & Comes per Constit. Regni equiparantur nu. 8.**
- Baro non dicitur quis propter possessionem multo-**

I N D E X.

multorum feudorum; quia oportet, illa esse concessa in baronia ex certa scientia nu. 10.
Baro cum Comite nullum habet discrimen; sed præcedit à pari nu. 11.
Baronia an diuidi possit inter successores, huius occasione traditur intellectus ad text. in §. præterea Ducatus nu. eod.
Baronia continetur sub dispositione iurium loquentium de regalibus dignitatibus num. 14. fol. 286
Baro si concesserit per duas vices rem feudalem infra tempus triginta annorum, licet non sit præscripta consuetudo; constituitur tamen in possessione à andi nu. 3. fol. 299
Baro si concederet feudum tenendum immediate ab eo, & idem diceretur in Regis assensu, neutrum valeret nu. 13. fol. 301
Baro si concederet feudum cum clausula, quod immediate, & in capite teneatur ab eo, & hoc cum Regis assensu, non haberet locum Constit. post mortem nu. 15.
Baro potest habere feudum in alieno territorio nu. 17. fol. 312
Baro non potest feudum inhabitatum habitatoribus replere, vel Castrum readificare absque speciali Principis beneplacito; quo casu quomodo feudatario hac facere cupienti sit consultum, declaratur nu. 1. fol. 466
Baro non potest in sua Terra edificare portum maris absque Principis licentia nu. 1. fol. 467.
Baro non potest in sua Terra absque speciali Regis assensu facere mercatum, seu mundinas francas; bene tamen poterit absque alia immunitate, & privilegio nu. 1. fol. 468
Baro absque regio assensu non potest liberare vassallos, & immunes reddere ab adiutorijs sibi debitis vigore Constit. Reg. quàm plurimum nu. 13. fol. 473
Baro possidens civilem iurisdictionem dicitur Dominus; non autem habens criminalem tantum secundum Frecc. nu. 14.
Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfudato, & an feudatarius, vel subfeudatarius in Castro concessio, & in quo loco, remissiuè nu. 8. fol. 511
Vide in verb. alienatio, appellatio, assensus, bona, Camera reseruata, delictum, Episcopus, Feudatarius, feudum, læsæ maiestatis crimen, Mag. Curia, mercator, Officialis, possessio, Prorex, receptator, Regnum, Rex, sententia, vassallus, venditio, Visitator, & vniuersitas.

BELLVM.

Belli tempore, vel alia publica urgente necessi-

tate dirui possunt adificia supra altitudinem statutam extructa, vel qua defendi nequeunt, & segetes pariter comburi, ut inimici careant victu, & exempla recensentur, nu. 27. fol. 93

Bella sunt de iure gent. nu. 4. fol. 523

Belli initium est diffidatio nu. 6.

Bello cum infidelibus indicto, intelliguntur omnes ipso iure diffidati, ita vt tanquam hostes ipsi, ipsorumq; bona efficiantur capiendum nu. 7.

Vide in verb. conductor, Consilium Colateralale, miles, priuilegium, Rex.

BENEFICIUM.

Beneficium Principis in expresso latam recipit interpretationem nu. 14. fol. 411

Beneficio in omnibus causis ubi persona conditio locum facit, ibi deficiente causa beneficium quoque deficere, regula est iuris notissima nu. 39. fol. 504

BENEFICIUM l. 2. C. de rescind. vend.

Vide in verb. lasio, remedium.

BONA.

Bona feudo reddititia simpliciter à Barone concessa, non sunt feudalia penes possessorem; sed allodialia; eorum verb. redditus est feudalis nu. 45. & 13. fol. 111. & 113

Bona feudo reddititia cum assensu Domini à Barone sub annuo censu concessa cum facultate alienandi, & translatione cuiuslibet iuris, erunt penes concessionarium censualia, non feudalia, nec emphyteuticæ; & sic accipienda est Neapodani doctrina hac de re loquentis nu. 6. 8. & 17. fol. 111. cum seqq.

Bona feudo reddititia à Barone sub annuo reddito simpliciter concessa absque facultate alienandi, & sine verbis illis translatiuis omnis iuris, erunt allodialia; non tamen poterunt absque Domini beneplacito alienari nu. 9. & 26. fol. 112. & 114

Bona regalia alienari non possunt absque Dñs assensu ex Const. Reg. scire volumus, pariter feudalia ex Const. constitutionem diu. mem. ita quoque particularia reddititia ex Constit. hac edictali; si tamen hac ultimi generis bona fuerint alienata spreta Domini licentia, nõ incident in commissum, quicquid Paris contrarium scripserit num. 10. 11. & 24. fol. 112. & 114

Bona feudo reddititia, quorum concessio apparet simpliciter facta tanquam de bonis feudi,

I N D E X.

BONA FIDES.

di, emphyteutica, & non censuaria censentur: concessione verò, vel titulo non apparente censuaria in dubio iudicantur, quo loci decisiones Afflic. Capyc. Gram. & Ioan. Fab. doctrina acriter, & diligenter iuxta morem expenduntur, & declarantur num. 12. 13. 16. 18. 19. 21. 22. 25. 27. & 28. fol. 112 cum seqq.

Bona fides contractationis in feudalibus non deseruit ad actus validitatem; sed bene ad interesse, & alia extrinseca nu. 16. fol. 354

C

CADAVER.

Bona intra fines feudi existentia penes Baronem possidentem feudalia, penes alium allodialia, & libera censentur, & ita pluries decisum nu. 14. fol. 113

C *Advera Magnatum sunt balsamo curanda, maxime quando ad propriam Patriam in longinquis existentem sunt asportanda, nu. 12. fol. 83*

Bona feudo reddititia à Barone concessa, emphyteutica censentur, si Baronis consuetudo, & mos regionis suffragentur. num. 30. fol. 115.

CAMERA RESERVATA.

Bona presumuntur concessa in feudum ex alijs concessionibus fieri solitis in feudum, qualis autem sit hæc presumptio, & quid operetur num. 31.

Camera reservata Baronum sunt immunes ab onere hospitandi nedum actuali; verum etiam à contributione in pecunia, & ratio assignatur nu. 17. & 20. fol. 41

Bona intra fines feudi possessa vti libera, non presumuntur feudalia nu. 32.

Camera reservata quot sunt concedenda Ducibus, & Principibus, & quot ceteris titulat. & Baronibus nu. 18.

Bona patrimonialia à fiscalibus quomodo differant, remissive nu. 47. fol. 190

Bona fisco non incorporata quanto tempore prescribantur, remissive nu. 53. fol. 206

Camera reservata immunitatis privilegio non gaudent in hospitio per transitum, vel imminente necessitate defensionis Terrarum, & Regni nu. 22. fol. 42

Bona emptæ ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum, minime inter antiqua computari debent, & sic non erunt subiecta consuetudini loquenti de bonis antiquis, & ita alijs iudicatum. binc detegitur error Paul. de Castr. in l. fin. ff. quand. act. de pecul. contrarium asseuerantis nu. 17. & 22. fol. 453

Camera reservata an hospitandi immunitate potiantur, quando Barones ab illis absunt. Decisio Camera Summaria, eiusq; rationes referuntur nu. 25. cum seq. Vide in verb. Vniuersitas.

Bona acquisita titulo oneroso, etiam quod fuerint emptæ ab agnatis, & cognatis, & ex pretio bonorum antiquorum, nequaquam manent sub dispositione consuetudinis loquentis de bonis antiquis nu. 18.

CAPITANEVS.

Bona omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Ecclesie acquisita, ad eandem pertinent Ecclesiam num. 21. fol. 454.

Capitanei vulgò dicti de guardia deputati ad custodiam Civitatis virgam gestare debent in signum officij ad hoc, ut ab omnibus cognoscantur; binc offendens. vnum ex ipsis Capitaneis virgam iustitia non gestant, minime tenetur de offensa tanquam tali Officiali facta, sicum non cognoscebat, quo loci remissive traditur de pœna gestantis virgæ iustitia, cum non sit de Officialibus ad hoc deputatis nu. 1. 2. & 3. fol. 483

Bona exterorum non possunt per Barones occupari casu, quo illi cum causa expelluntur ab eorum Terris nu. 3. fol. 470

Bona, & persone infidelium, contra quos est in ictum publicum bellum, sunt occupantium, siue sint capta in acie belli, siue extra; quia semper dicuntur in ipso bello capta, secundum frequentius receptam sententiam, iuxta quam fuit passim iudicatum nu. 3. usque ad 10. fol. 523

Capitanei predicti immediate subditi sunt Regenti Magnæ Curie, qui verè appellari potest Prefectus vigilum nu. 4. fol. 484

Vide in verb. adnotatio bonorum, bannitus, bellum, Clericus, consuetudo neapolitana, descriptio bonorum, hostis, successio.

CAPTURA,
Captura in delictis occultis est arbitraria, & pro ea decernenda sufficit extrajudicialis informatio; in grauibus verò sola suspicio, nec appellatione relaxatur; sed interim eapendente captus detinetur nu. 19. fol. 6

CAR.

I N D E X.

CARCE[R].

Carcerum fractores qua pœna puniantur, remissive nu. 9. fol. 16
Carceris species quot nu. 18. & 20. fol. 36
Carcerum visitatio per Iudices Mag. Curia fieri consueta, & panis, qui carceratis egenis, & pauperibus dari mandatur, iuris cœmunis dispositione nituntur nu. 11. fol. 91
Vide in verb. depositum, visitatio.

CARDINALIS.

Cardinalis Legatus Proconsul, Legatus tantum; sed non Cardinalis Presidi equiparantur nu. 31. fol. 334
Vide in verb. Clericus, Proconsul.

CASTRVM.

Castrorum, & murorum constructio, & reparatio ad quem pertineat, contributio pro ea quo pacto faciendâ, adificia priuata iuxta, vel supra muros Ciuitatis quando tollenda remissive nu. 41. fol. 94
Castri custos, si illius existat proditor, inimicos in arcem introducendo, qua veniat pœna plectendus nu. 7. fol. 124
Vide in verb. Vniuersitas.

CASVS.

Casibus nouis noua remedia adhibenda nu. 11. fol. 72.
Vide in verb. assensus, consuetudo.

CAVALLARIVS.

Cavallarij regij, quorum munus est pascua custodire, & conseruare, fori priuilegio gaudent, suntq; sub iurisdictione regij Dobuery nu. 48. & 49. fol. 224
Cavallarij supernumerarij, seu extraordinarij fieri possunt, & consuetum est necessitate suadente, idq; per Imperatorum Constitutiones erat etiam definitum, qui etiam pœnas statuerunt aduersus eos, qui malè administrant nu. 50. fol. 225
Cavallarij sunt milites equitantes secundum Io. de Plat. nu. 52.
Cavallarij supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus perfruuntur ordinarij; hinc inferitur ad notab. decis. Sac. Conf. nu. 53. cum seq.
Vide in verb. pascua.

CAVSA.

Causa redacta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam nu. 27. fol. 65
Causa, & origo est attendenda num. 18. fol. 231.
Causa remota, mediata, & inualida non attenditur habita causa immediata valida num. 23. fol. 302
Causa cessante non cessat effectus consumatus, & quatenus est influxus de praterito nu. 15. fol. 320. & nu. 25. fol. 479
Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentia nu. 7. fol. 330
Causa si existat tempore actus gesti, & postea deficiat, non officit nu. 22. fol. 479
Causa finalis appellatur causa fiendi, qua si sit falsa, actum reddit irritum num. 14. fol. 491.
Causa inductiua, & productiua dignitatis, tractum habens successiuum, si cesset, cessabit & dignitas; cum nedum ad inducendum; sed conseruandum requiratur num. 35. fol. 504.
Causa duplex fiendi, & essendi, earumq; discrimen nu. 37.
Causa infirmante superueniente omnia priuilegia extinguuntur nu. 38.
Vide in verb. citatio, decretum, dictio, demanum, dispensatio, legitimatio.

CAVTIO DE NON OFFENDENDO.

Cautio de non offendendo peti potest aduersus offendentem nu. 8. fol. 4
Vide in verb. Prorex.

CESSIO.

Cessio, qua fit possessori ex legis aequitate, non operatur contra cedentem nu. 19. fol. 355

CESSIO BONORVM.

Vide in verb. debitor.

CITATIO.

Citatus seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter periurij reatum, dicitur pariter causa criminalis, non ciuilib, & consequenter citatus debet comparere de persona nu. 45. 49. & 50. fol. 346
Citari an debeant agnati, vel alij successores ab intestato in legitimatione naturaliū, vel spuriorum nu. 2. cum seqq. fol. 485
Vide in verb. dispensatio, legitimatio.

I N D E X.

CIVIS.

- Ciues possunt compelli ad emendum frumentum pro necessaria militum alimonia num. 10. fol. 49.*
- Ciues possunt cogi ad emendum frumentum, vel aliud, quod Ciuitas habet paratum ad vendendum, ut minorem iacturam patiantur, idq; pluries practicum in hac Ciuitate nu. 12. cum seq.*
- Ciues inopia tempore cogi possunt ad proficiscendum in regiones longinquas pro emendo frumento, idq; fuit pluries in hac Ciuitate practicum nu. 15.*
- Ciuis non potest à sua Patria recedere, & aliò ad habitandum se conferre, nisi sit licentiatu8 à Ciuitate, vel Patria nu. 8. cum seq. fol. 57.*
- Ciues an possint cogi ad delinquentium persecutionem remissiuè nu. 57. fol. 150.*
- Ciuem pro conciuè, vel possessorem pro alienis debitis non esse molestandos quomodo intelligitur, super quo examinatur Luca de Pen. traditio, & tex in l. omne territorium C. de cens. & censit. explanatur nu. 11. & 14 fol. 153. cum seq.*
- Vide in verb. aqua, Baro, Ciuitas, conductor, functiones fiscales, vsus.*

CIVITAS.

- Ciuitas inopia tempore sicut Rex potest cogere Ciues ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro eo comparando. Ad qua equaliter cogendi erunt & pauperes, & diuites, pro modo tamen facultatum, & ratio redditur nu. 6. & 9. cum seq. fol. 48. cum seq.*
- Ciuitas penaria tempore potest capere animalia, naues, & alia frumenti asportandi causa nu. 16. fol. 49.*
- Ciuitas, sicut Fiscus possunt inopia tempore ut minorem iacturam faciant, miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illud ue inter Ciues, & subditos distribuere, idq; est consonum legi 1. C. de cond. in pub. harr. lib. 10. qua exactè declaratur num. 17. cum seq.*
- Ciuitatis inordinata administratio ut plurimum est penurie causa nu. 20.*
- Ciuitas nimia magnitudinis non bene potest custodiri nu. 17. fol. 57.*
- Ciuitatis maiorem partem quatuor platea, siue quarteria constituunt, eaq; representant, necnon concludunt etiam reuelante platea populari & ita per Regem Fridericum sancitum, & per Collaterale Consilium pariter decretum nu. 13. & 15. fol. 81.*

- Ciuitatis maiore parte aliquid concludente, quilibet de populo reclamare potest, & superiorem adire nu. 14.*
- Ciuitatis sedilia, siue platea liberè congregari possunt absque licentia nu. 16. fol. 82.*
- Ciuitas largo modo dicitur esse sub tyrannide, quando Ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum nu. 17.*
- Ciuitas si in Curia haberet procuratorem pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus, remedium ex D. Authoris sententia prepotès esset ad vitandos tumultus, & dissidia, qua oriri cõsueuerunt, dum agitur de transmittendo Legatum ad Regem nu. 18.*
- Ciuitatem regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum; sicut contraria consuetudo irrationabilis, & minimè seruanda nu. 19. cum seq.*
- Ciuitatis in regimine plures debent esse nobiles, quàm populares nu. 22.*
- Ciuitatis interest per nobiles, & non per populares gubernari nu. 23.*
- Ciuitas in generali parlamento non habet votum in donatione Regi facienda num. 33. fol. 144.*
- Ciuitas in suis venditionibus non fruitur priuilegio pacti adiectionis in diem num. 52. fol. 191.*

Vide in verb. actus, adificium, Annona, aqua, Ciuis, Decurio, Legatus, Princeps.

CLAUSULA.

- Clausula sub indignatione nostra in literis Papa, & Regis quid importet nu. 6. fol. 80.*
- Clausula Cancellaria in assensu, ut nisi infra certum tempus assensionis iuramentum praestetur, assensus habeatur pro non praestito, operatur resolutionem contractus, idq; decisum in Sac. Cons. & confirmatum in Collaterali cum impositione perpetui silentij nu. 16. fol. 141.*
- Clausula iuribus nostris, & alienis semper saluis, prout illa feudi natura in aliquo non mutata, intelliguntur praeterquam in expressis nu. 5. fol. 291.*
- Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat nu. 3. fol. 351.*
- Clausula apposita in obligatione honorum feudaliu facta cum assensu, utpotè cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid operentur nu. 14. fol. 442.*
- Vide in verb. creditor.*

CLERICVS.

- Clericorum domus ab hospitandi onere sunt penitus*

I N D E X.

penitus exempta num. 14. fol. 41
Clericus si de pecunia Ecclesie adificet in solo patrimoniali, an solum cedat edificio fauore Ecclesie nu. 13. fol. 68

Clerici, cateriq; immunitatis priuilegio fructes contribuere tenentur ad extruccionem, vel refectionem murorum, pontium, & viarum; sed non ex vi legis laicorum; sed ex vi rationis nu. 40. fol. 94. compellendi tamen sunt à suis iudicibus nu. 62. fol. 150

Clericorum bona donata ad titulum patrimonij, item Hospitalium, Confraternitatum, & similibus quomodo sint exempta à collectis, seu functionibus fiscalibus, remissive nu. 8. fol. 158.

Clericus etiam beneficiatus, & Cardinalis an succedant in feudo remissive nu. 8. fol. 319

Clerici prima tonsura in Regno non succedunt in feudo nu. 10.

Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnũ succedunt in feudis nu. 11.

Clericus in feudo succedit, si re integra ante introductam feudi questionem habitum dimiserit nu. 13. fol. 320

Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post patris obitum illum dimiserit, nu. 22. fol. 322

Clericus propter periturũ reatum amittit priuilegium cap. Odoardus, & potest pro debito ciuili in carcerem conijci, & idem ius obtinet, si fuerit incusata obligatio contra eũ, cum hoc casu etiam periurium incurratur nu. 46. & 47. fol. 346

Clericus, seu Monasterium an feudo succedat, seruiendo per substitutum, & quid in iure bypoteche, optime enucleatur, & pra cateris punctualis Capys. decisio recensetur nu. 3. & 4. fol. 348

Clericos, Monasteria, & his familia posse per Superiores habilitari ad feudorum possessione consuetudine potest utique induci nu. 6.

Clericorum numerus, qui praeter modum creuit in Regno, debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis euitanda, quocirca illustrissimi, et amplissimi Cardin. Arigon. legitima refertur prouisio nu. 10. fol. 514

Vide in verb. edificium, Baro, bona, Consilium Collaterale, Dominus, Legatum, Officialis, priuilegium, vita, & militia.

COLLECTA.

Collecta, seu tributum certa quantitatis, in quo Regnum, seu Terra taxantur in uniuersum, solui debet integre nulla habita

ratione diminutionis focularium, idq; procedit in donatiuis. qua licet exigantur iuxta taxam focularium, hoc fit ad faciliorem exactionis modum nu. 13. 14. 15. 19. 20. 21. & 22. fol. 154. cum seq.

Collecta, qua soluebantur ante impositionem functionum fiscalium, quo tempore fuerunt in Regno introducta num. 10. & 11. fol. 159.

Vide in verb. Clericus, priuilegium, & Vniuersitas.

COLLEGIVM.

Collegia Artium etsi proprios Iudices habeant; tamen possunt conueniri coram Potestate, num. 17. fol. 54

COMES.

Vide in verb. Baro, Magna Curia, vir.

COMMERCIVM.

Commercij verbum quid importet num. 33. fol. 265.

COMMISSARIVS.

Commissarij vulgo dicti de redemptione, alij pro extirpatione locustarum, alij ad capiendas informationes delictorum quomodo destinantur, & à quibus salarium consequi debeant, remissive nu. 6. fol. 472

CONCESSIO.

Concessio vniuersalis futuras includit accessiones, ad quod adducitur lex si seruitus ff. de seruit. urban. pred. qua habet locum etiam in priuilegijs ex Isernia sententia num. 37. cum seqq. fol. 20

Concessio qualibet regulatur ab intellectu iuris nu. 26. fol. 105

Concessio fieri non potest, nec intelligitur facta alia lege, quam sit penes concedentem nu. 19. fol. 231.

Concedens intelligitur concedere quod est suũ, eiusq; tantum vsui deputatum, & non quod est in vsus, & publicas necessitates destinatum nu. 19. cum seq.

Concessiones Imperatorum intelliguntur respectu iuris, quod habent nu. 38. fol. 529

Concessiones ab Imperatore, vel à Papa facta in derogationem iuris alterius alio non dicto, intelliguntur, quando ex illis non inferatur magnum prauiditũ, nec vsus tollitur,

I N D E X.

qui de iure communi, & gentium competis
secundum punctualem Luc. de Pen. tradi-
tionem nu. 40. & 41. fol. 530
Vide in verb. alienatio, aqua, assensus, ex-
tractio.

CONDITIO.

Conditio impossibilis vel reijcitur, vel habetur
pro impleta nu. 9. fol. 352
Vide in verb. actus.

CONDUCTOR.

Conductor alicuius Terra ad longum tempus
cum assensu, efficitur & Dominus, & cuius
nu. 10. fol. 98
Conductor Terra Baronialis qua, & qualia
seruitia ex huiusmodi contractu consequatur
remissus nu. 15. fol. 99
Conductores nauium, equorum, & aliorum in
bello amissorum secundum opinionem fre-
quentioribus suffragijs receptam non tenentur
ad damnorum refectionem, quando Do-
mini voluntarie locauerunt, alias si contra
voluntatem, debet damnum refarciri a man-
dante nu. 44. & 45. fol. 531
Vide in verb. Baro, fiscus, liber rationis,
oblatio, via.

CONFESSIO.

Confessio facta inter personas alias contrahere
prohibitio nullius est ponderis nu. 8. fol. 499

CONFIRMATIO.

Confirmatio est nulla, si confirmabile est nul-
lum, idq; cumulate exornatur, & declara-
tur nu. 19. cum seqq. fol. 492
Vide in verb. consuetudo, feudatarius in
fin. feudum.

CONSILIVM COLLATERALE, eiusue Consiliarij.

Consilium Collaterale defuncto Prorege facul-
tatem habet concedendi assensum: quia in
omnibus Proregis personam representat,
nu. 1. fol. 325
Consilium Collaterale mortuo Prorege quomo-
do congregetur pro expediendis negotijs ad
iustitiam, aut ad generalem Regni guberna-
tionem pertinentibus, item pro negotijs sta-
tus, & belli & qui mos seruetur circa hono-
rum pralationes tam in Consilio, quam ex-
tra inter Consiliarios Collaterales, Togatos,
Magnates, seu Titulatos, & alios titulo ca-

rentes, item habentes unum ex septem officijs
Regni, et quid, si inter Magnates adsit vnus
de sanguine regio, recensentur decisiones ali-
as facta in similibus controuersijs num. 4.
cum seqq. fol. 325

Consilium Collaterale quam iurisdictionem ha-
beat, & eius Regentes an sint Iudices ordi-
narij, an verb Proregis Assessores remissus
nu. 10. fol. 327. & fuse nu. 17. fol. 535

Consilium Collaterale non potest declarare,
vel limitare leges inconsulto Principe nu.
11. fol. 490

Consilium Collaterale in concernentibus iusti-
tiam habet omnimodam iurisdictionem, vltra
multa alia inducta per capitula huic Ciui-
tati concessa, qua recensentur nu. 11. fol. 536
& de plenitudine potestatis Cancellaria,
nu. 18. fol. 537

Consilium Collaterale est tribunal supremum
erectum cum certo Regentium numero, cu-
ius tribunalis Prorex est caput, & in eo ne-
gotia omnia terminantur per maiorem vo-
torum partem nu. 12. cum seqq. fol. 536

Consilium quomodo diffinitur ab Isernia nu.
23. fol. 342

Consilium aliud est, & aliud militia; sicut aliud
Consiliarij, & alij milites nu. 36. fol. 344

Consilij Collateralis Regentes in concernenti-
bus iustitiam habent votum decisuum; in
ceteris vero consultiuum nu. 7. fol. 327. &
nu. 16. fol. 536

Consilij Collateralis Regentes in omnibus inter-
ueniunt negotijs, tam iustitiam, gubernationem,
& patrimonium, quam statum, & bel-
lum concernentibus; ceteri verb Collaterales
non possunt, nec debent interesse, nisi in tan-
gentibus bellum, & statum nu. 14. fol. 536

Consiliarij Collaterales Curiales dicitur: quia
in Curia Regis, & penes Regem assistere de-
bent, a qua recedere non possunt absque spe-
ciali licentia nu. 2. & 3. fol. 339

Consiliarij Collaterales, qui durante officio se
obligauerunt seruatam forma ritum, non possunt
declinare forum, quod non procedit in clerico,
& ratio offertur, nisi aolo, & fraude cle-
ricatum assumpsisset nu. 16. fol. 340

Consiliarij Collaterales in quo differant ab al-
ijs nu. 22. fol. 342

Consiliarij Collaterales qui sunt, & in quibus ver-
setur totum officium nu. 24. & 35. fol. 342. et 344.

Consiliarij Collaterales non iudicant sed in
Collaterali assistunt, dum res bellica tracta-
tur, & eorum vota sunt consultiua, non deci-
sua, nec ullam aliam habent iurisdictionem
nu. 25. fol. 342

Consiliarij Collaterales non sunt milites; sed
viri militares nu. 30. fol. 348

Con-

I N D E X.

Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis nu. 20. fol. 538
Vide in verb. appellatio, assensus, aula, Mag. Cur. Officialis, Prorex.

sic non habebit locum in nepte ex filio num. 41. fol. 458

CONSVETVDO.

CONSTITVTIO CONSTITVTIONEM diuz memoriz.

Constitutio predicta quod ad beneficium reuocationis habet locum tam in venditore, quam in emptore, & sic est usu forensi receptum contra Frecc. & Ann. eius occasione per D. Authorem traditur verus, & germanus intellectus d. constit. num. 31. & 32. fol. 264. & nu. 11. fol. 441

Constitutio prefata habet locum etiam in promissione de vendendo, & pariter in promissione de emendo, & in hoc secundo capite sic fuit alias decusum per Sac. Conf. nu. 34. fol. 205. & nu. 11. fol. 441

Constitutionis predicta beneficium circa reuocationem an detur post preces Regi porrectas, & pendente consultatione, si assensus sit prestandus, & de materia reuocationis facta, remissiuè nu. 28. fol. 276. & quod non habeat locum, fuit decusum in Collat. Conf. nu. 2. fol. 415

Constitutio predicta declaratur, quomodo procedat in feudis mixtis nu. 25. fol. 303

Constitutio de qua supra, non procedit, quando feudum alienatur, & Dominus tenetur assentire: nam tunc assensus habetur pro praestito, & sic cessat reuocatio nu. 33. fol. 305.

Constitutio iam iam memorata habet locum etiam aduersus fiscum nu. 13. fol. 383

Constitutio hac eadem dam probibuit quantumque alienationem, censetur probibuisse institutionem heredis extranei absque assensu, siue legatum: quia alienationes dicuntur secundum Afflic. nu. 18. fol. 384

Constitutionis antedicta beneficium quod ad reuocationem cessat, si Dominus prauenit vassallum in auocatione feudi absque assensu alienati, & est litem contestatus nu. 4. fol. 415.

Constitut. de qua iam facta est mentio, habet locum etiam in pacto de non petendo nu. 13. fol. 441.

Vide in verb. dos, emptio, feudatarium, officium.

CONSTITVTIO IN ALIQVIBVS.

Constitutio Regni excludens feminas a successione extantibus masculis, cum loquatur de filiabus, non porrigitur ultra casum, &

Consuetudo mala non confirmatur ex longo tempore nu. 50. fol. 21

Consuetudo erronea non protrahitur ad alios, cum quibus non fuit iudicatum nu. 51.

Consuetudo, vt Decuriones, vel alij Officiales presentes eligant successores in officio non confirmata Superioris autoritate, vel ab vniuersitate nullius est roboris, & contraria Rouiti opinio refellitur, eiusq; locis respondetur nu. 5. cum seq. fol. 52

Consuetudo Dominorum Lombardia constituentium in eorum ciuitatibus exploratores, vt sciant, qua causa firenses eorum Ciuitates ingrediantur, est iusta nu. 16. fol. 57

Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum assumuntur ad Ciuitatis regimen exclusis popularibus nu. 21. fol. 82

Consuetudo dandi rem in feudum, vel eam tenendi in demanium, inducitur spatio triginta annorum nu. 39. fol. 107

Consuetudo irrationabilis non est seruanda nu. 27. fol. 143

Consuetudo contrahendi cum pretio conueno soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quod fructus excedat, est sanè valida, quocirca declaratur sententia Castrens. & pulsbra decis. Genuen. refertur num. 71. cum seqq. fol. 195.

Consuetudo dandi semel in anno vestitum remigibus, vulgò dictis, forzatis, vnde sumpta nu. 28. fol. 222

Consuetudo non extenditur de casu ad casum nu. 27. fol. 502

Vide in verb. bannitus, bona, ciuitas, demanium, lex, mercatus, Perceptor.

CONSVETVDO NEAPOLITANA.

Consuetudo Neapolitana excludit sorores a successione fratrum, si dotata sint de bonis paternis, vel maternis, & sic distinguitur a constitut. & Pragm. Reg. & ita decusum nu. 6. fol. 451

Consuetudo prefata habet locum in bonis sitis in districtu, & territorio Ciuitatis, in ceteris vero extra districtum procedunt constitutiones Regni, quocirca subijcitur notabilis distinctio, an consuetudo loquatur de bonis, vel de personis nu. 7.

Consuetudo de qua supra, habet locum in dote, vbisumque sit dos etiam extra districtum:

I N D E X.

quia est ius vniuersale, & nomen iuris, & consuetudo extenditur ad iura, & actiones, & ita aliis decisum nu. 8. & 9. fol. 452

Consuetudo Neapolitana disponens, vt de bonis antiquis non possit quis disponere vltra medietatem, & si fuerit femina, filios habens, de decima parte, habet locum etiam in fructibus bonorum antiquorum num. 15. fol. 453.

Consuetudines Neapolitana habet tantum locum in vltima voluntate, non autem in dispositione inter viuos, hinc infertur ad vni notabile obseruatione dignum, super quo nil firmitatis habent considerata per Gaspar. de Leo. nu. 19. & 20. fol. 454

Consuetudo Capuani, & Nidi distinguitur à consuetudine Ciuitatis nu. 23. cum seqq.

Consuetudo moris Magnatum idem continet, quod ius commune nu. 24.

CONSVL.

Consules sunt illustres nu. 29. fol. 334

CONTRACTVS, ET CONTRAHENS.

Contrahentibus licitum est se inuicem decipere; sed fallit in Iudice distrabente rem nomine debitoris, nisi modica esset lasio nu. 7. & 14. fol. 183. cum seq.

Contrahens cum aliquo scire debet illius conditionem, quo casu ignorantia facti alieni non excusat: quia non est probabilis nu. 23. fol. 435.

Contractus perpetuo vrbibiti propter interesse partium, si fiant cum reseruatione dispensationis impetranda, erunt utique nulli, in tantum vt dispensatio superueniens neutiquam suffragetur, aut iuuet num. 15. fol. 492.

Vide in verb. clausula, homo, lasio, patetum.

CONTRIBVTIO.

Contributio ab alijs illi vniuersitati facienda, qua actuali hospitandi onere premitur, eiusq; practica vnde desumpta num. 2. fol. 39.

Contributio non conceditur pro hospitio per transitum nu. 3.

Contributio facienda est à Terris mediterraneis pro militum hospitio, quod Terra maritima sustinent, cuius ratio qualiter habenda nu. 29. fol. 43

Contributio non est praestanda pro omnibus necessarijs militum victus; sed pro rebus

dumtaxat, quas vniuersitates viliori pretio prestare debent nu. 30. cum seq.

Contributio pro quolibet milite singulis mensibus quanta nu. 36. fol. 44

Vide in verb. Camera reseruata, castrum, clericus, bares, hospitium, impositio.

CONTVMACIA.

Contumacia an adimat priuilegium nominandi Iudicem in locis demanialibus, Collateralis Consilij decisio, eiusq; ratio refertur nu. 7. & 8. fol. 9. cum seq.

Vide in verb. bannum, Baro, deportatio, Dominus, mandatum penale, receptator.

CONVENTIO.

Conuentio de soluendo certo interesse pendente dilatione data ad soluendum pretium, est valida iuxta Doctorum sententiam frequentioribus suffragijs receptam, qua ampliatur, etiam si interesse conuentum rei fructus excedat; ad cuius corroboracionem elegant doctrina Casrens. adducitur, & notab. ratio assignatur nu. 68. 69. & 70. fol. 194

Conuentio certi interesse rei sterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, valet nu. 75. fol. 195.

CREDITOR.

Creditor hyppothecarius ob suum interesse potest impedire deuastacionem domus sui debitoris delinquentis, que alijs ob delicti atrocitatem veniret demolienda, & ita alijs iudicatum nu. 36. fol. 8

Creditor non habens successorem in feudo stante clausula in assensu apponi solita vigore Pragm. quatenus habet successorem, an possit sedere creditum suum etiam cum hyppotheca contractum super bonis feudaliibus. D. Author in hac questione sustinet opinionem negatiuam aduersus Lanarium propter expressam clausulam in omnibus assensibus apponi consuetam, siue super contractu domini translatiuo, siue super hyppotheca tantum, quamuis non neget, Pragmat. sancitam fuisse propter deuolutionem, que in dominio, & non in hyppotheca consideratur nu. 1. 2. & 3. fol. 318

Creditor habens hyppothecam super feudaliibus cum assensu expedito per verbum fiat, si illius virtute exigat creditum, an teneatur restituere pecuniam exactam posterioribus creditoribus habentibus assensum priuilegio

I N D E X.

uilegio uallatum in forma Cæcellaria, si ipse aliter infra tempus non redegit suum assensum in formam predictam. In hoc articulo, & perplexo articulo primo loco referatur decisio Sac. Conf. pro posterioribus creditoribus, quam postea D. Author reuocat in dubium, & demum confutatis contrarijs, illum ad ob exquisitis rationibus, & argumentis confirmat, ut nemo non intelligat, summam esse in eo ingenij aciem nu. 5. cum seqq. fol. 351.

Creditorum defuncti etiam in actione personali vigore separationis preferuntur creditoribus hypothecarijs heredis num. 22. fol. 425.

Creditor non potest uendere bona debitoris illo prius non requisito, nisi vigore pacti specialis nu. 24. fol. 444.

Vide in verb. debitor, fraus.

CURIALIS.

Curiales officia gerentes penes Principem, fori declinatoria non gaudent, dum extra curiam contrahunt, & de negotijs ipsorum priuatis conueniuntur nu. 17. fol. 341.

Vide in verb. Consilium Collaterale, iurisdictionio, magna curia, miles.

CURRVS, VVLGO CARROCIA.

Curribus, qui uulgo carrocia dicuntur, uel licet tantum illis, qui in dignitate, & honore constituti sunt; plebeis autem, & mechanicam artem exercentibus nequaquam, nullo modo nu. 22. fol. 515.

Currus, lectica, & sedes, quæ ad manus deferuntur, non sunt quid nouum; sed antiquissimis temporibus erant etiam in usu uum. 23.

Currus quàm sint Reipubl. perniciosi, & quæ mala pariant, remissiuè nu. 24.

D

DATIO AD LIBELLVM.

Datio ad libellum quid importet nu. 13. fol. 372.

DEBITOR.

Debitor fiscalis contumax in non soluendo, non gaudet beneficio cessionis bonorum in fisci damnnum nu. 17. fol. 220.

Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere conditionem sui creditoris deteriorem nu. 23. fol. 421.

Vide in verb. creditor, decurio, minister.

DECLARATIO.

Declarationis natura est declarare facta dubia precedentia; alias non esset proprie declaratio: sed importaret nouam dispositionem nu. 23. fol. 322.

Declaratio importans reuocationem gratiæ, aut legis factæ, non prauudicat: quia intelligitur Papa, aut Princeps circumuentus nu. 12. fol. 62. & nu. 12. fol. 490.

DECRETVM.

Decretum, prout sententia irrita sunt ex causa in illis expressa manifestum iuris errorem continente nu. 8. fol. 490.

Vide in verb. clausula, homo, numeratio.

DECURIO.

Decuriones Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi nu. 2. fol. 52.

Decuriones munus sibi delatum absque pœna respuere nequeunt nu. 3.

Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores nu. 13. fol. 53.

Decuriones absque Regis assensu minimè ualent mutuare frumentum, oleum, aut quid aliud pro Ciuitatis annonæ reseruatæ, nec pecuniam sub usuris accipere, nec aliud simile facere nu. 26. fol. 55.

Decuriones primitus exequabantur spectantia ad politiam Ciuitatis ex Capit. Regis Ferdinandi Primi, quod postea fuit immutatum nu. 3. fol. 74.

Decurionibus potest à Ciuitate limitari potestas; tempore tamen electionis ad decurionatum, & non post electionem nu. 18. cum seqq. fol. 77.

Vide in verb. Annona, consuetudo, Officialis, Prorex.

DELEGATIO, ET DELEGATVS.

Delegatus Principis est maior quolibet Ordinario: quia Principis personam representat nu. 11. fol. 330.

Delegationes particulares an, & quando fieri possint in prauudicium iudicum ordinariorum nu. 1. fol. 34.

Delegatio facta in causis Sedilium uti legitima defenditur nu. 2.

Delegationes maxima causa non urgente fieri non debent nu. 4.

Dele-

I N D E X.

Delegationes huiuscemodi ultra iuris communis sanctionum expressè prohibita sunt per capitula huius Civitatis concessa, quæ ad litteram subjiciuntur nu. 10. fol. 535

DELICTVM.

Delictum fit gravius ex loci qualitate, & affertur exemplum in eo, qui alapa percussit in Palatio Papæ, & fuit furca suspensus, item in alio, qui simile facinus patrauit in Palatio Proregis, & manus amputatione fuit punitus nu. 16. & 17. fol. 13

Delictum iudicatur quoque gravius ex qualitate personæ, quæ iniuriam passâ est, recensetur exemplum de quodam, qui alapa percussit, & ex qualitate personæ percussæ, fuit furca suspensus nu. 18.

Delicti non iure communi, sed statutorio, vel Principis constitutione, ex quibus ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinariam, vel Baronem delinquentis, cuius traditionis irrefragabilis assignatur ratio, ex qua Menoch. & Surd. notantur, eorumq; ratio exploditur nu. 29. 30. & 42. cum seqq. fol. 18. cum seqq.

Delictorum cognitio Baroni concessa includit quæ ex non delictis fiunt delicta in sua iurisdictione patrata ex vi concessionis delictorum cognitionem vniuersaliter ei tribuentis nu. 35. cum seqq. fol. 19

Delicti iure communi, quod ex Principis constitutione est effectum non delictum, cognitio Baroni adimitur nu. 36.

Delicti ex non delicto cognitio potest Principis constitutione Baroni expressim prohiberi nu. 40. & 43. fol. 20

Vide in verb. adnotatio bonorum, adificium, captura, creditor, foriudicatio, laesa maiestatis crimen, mulier, Princeps.

DELINQVENS,

Delinquentis domus ob delicti enormitatem Superioris mandato diruitur, idq; in facti contingentia fuit pluries obseruatum nu. 35. fol. 8

Delinquens in imaginem beatæ Virgin. vel contumelias inferendo, vel lapides in eam projiciendo, vel eam percutiendo, qualiter puniendus nu. 20. fol. 13

Vide in verb. adnotatio bonorum, auxilium, depositum, foriudicatio, pax, receptator.

DEMANIVM.

Demania qua mala pariant, remissive nu. 16. fol. 474.

Demania consueta in Regno fieri, quo iure fundentur nu. 1. fol. 476.

Demania sunt introducta contra ius secundum Camer. nu. 3. fol. 477

Demania introducta sunt de inueterata consuetudine secundum Regnicolarum opinionem, quam D. Author non admittit, & ideo suam asserti opinionem, atque sententiam num. 8.

Demani reuocatio quando intentari possit ex causa cessante nu. 24. fol. 479

Demanium præscribitur spatium triginta annorum nu. 25. fol. 480

Vide in verb. consuetudo, Dominas, Feudatarius, Vniuersitas.

DEPORTATIO, ET DEPORTATVS.

Deportatione non extinguitur nominandi, siue eligendi facultas nu. 10. fol. 10.

Deportatus amittit quæ sunt iuris ciuilibus; contumax vero secus nu. 12.

DEPOSITVM.

Deposita fieri consueta in triremibus facinorosorum, ac vitium hominum in M. agna Curia detentorum non esse nouam provisionem; sed legitimum, ac iustum ortum ducere optimis, ac vtrius rationibus concludit D. Author (quem merito illustrissimum, doctissimum, ac eruditissimum appellauit Menoch. in conf. 1174.) nu. 51. 54. & 55. fol. 149. cum seqq.

DESCRIPATIO BONORVM.

Descriptio bonorum eatenus est prohibita, quatenus importat speciem incorporationis, ut est depingere arma fiscalia, & familia denotantia possessionem, aut demurium; sed quid de sigillatione capsarum, & ostiorum nu. 47. & 48. fol. 20. cum seqq.

Vide in verb. fiscus.

DEVS.

Deus est scrutator cordium, ipse intelligit, & reddit unicuique secundum opera sua nu. 39. fol. 224

I N D E X.

DICTIO.

- Dictio, ex, importat causam immediatam, & proximam** nu. 35. fol. 176
- Dictio, sed, est aduersatiua similibus, hinc si ponatur post orationem negatiuam affirmabit, & è contra** nu. 45. fol. 177
- Dictio taxatiua designat personalitatem, hinc D. Author verus iuris alumnus, & ex cuius scrinio pectoris leges ipsa dimanare videntur, rectè in dubium reuocat traditiones Bart. in l. stipulatio ista ff. de verbor. obliga. & Bald. in l. fin. C. de act. empt. dum voluerunt, heredem non posse ex proprio iure agere, etiam quod promissio defuncti fuerit cum clausula taxatiua à se tantum** nu. 31. fol. 204
- Dictio, cateris, idem prorsus substantia, & qualitate implicat, & refert, licet diuersum spetis, & numero** nu. 31. fol. 343
- Dictio, quia, importat causam finalem** nu. 14. fol. 491.

DIGNITAS.

- Dignitati iniuriam fieri leges dixere, cum ad eam minus idonei promouentur** num. 13. fol. 118.
- Dignitatis, & honoris augmentum non ambitione, vel pecunia; sed labore, & merito comparandum** nu. 31. fol. 134
- Dignitate cum turpitudinis nota destitutus est, qui eam fuit pecunia adeptus** num. 32.
- Dignitatem habens cum administratione praefertur alijs eandem habentibus absque administratione** nu. 29. fol. 503
- Dignitas coharens persona nec cum patre communicatur** nu. 32.
- Dignitate cessante cessabit illius occasione concessum** nu. 42. fol. 505
- Dignitatem titularum vendi in Regna est utique usurpatum** nu. 4. fol. 514
- Dignitas titularum negotiatoribus, atque similibus concedi nequaquam debet** nu. 5. fol. 514
- Vide in verb. Baro, causa, infamis, Officialis, Princeps, Prorex, Rex, Titulatus, vidua.*

DILATIO.

- Dilatio concessa ad expediendum priuilegium super assensu quid importet, & quare fuit petita** nu. 8. fol. 352

DISPENSATIO.

- Dispensatio requirit citationem partis inter-**

- esse pratendentis* nu. 5. fol. 485
- Dispensatio requirit causam, qua si sit falsa, vel insufficiens exprimat, utique vitiosa** nu. 9. fol. 490
- Dispensatio absque causa cognitione est nulla** nu. 10. fol. 490
- Vide in verb. contractus, Dominus.*

DOCTOR.

- Doctores supernumerarij, seu extraordinarij Collegij Neapolitani, in quo magnus Cancellarius habet ordinariam iurisdictionem, non gaudent priuilegijs, quibus perfruuntur Ordinarij de Collegio, & ita decisum** nu. 54. fol. 225
- Doctor Lector electus, licet sit electa industria persona, potest ex causa infirmitatis alium loco sui substituere, & est communis opinio** nu. 8. & 9. fol. 330
- Vide in verb. priuilegium.*

DOHANA, ET DOHANERIVS.

- Dobana Menepedum Apulea, per quam locantur territoria, & pasua ad usum pecudum, caterorumq; animalium, non est quid nouum, omnesq; ipsius instructiones sunt per Imperatorum constitutiones diffinita** nu. 46. fol. 224
- Dobanerijs Regius habet merum, & mixtum imperium super omnes Dobana subditos, & quomodocumque illam insequentes, quini- mò iudicatum est habere iurisdictionem etiam contra Neapolitanos** nu. 49. & 50. fol. 224
- Dobanerijs Regius habet intentionem fundatam contra descriptos aliquo tempore in eius libris, ut dicantur obnoxia tam animalia ad pasua sumenda, & debitam pensionem soluendam in posterum, quam territoria qua Regia Curia capit à particularibus Dominis pro subuentatione pecudum, & animalium, idq; etiam erat per Constitutionem Imperator. diffinitum** num. 55. fol. 225.
- Dobana Regia initium ducit antiquum à tempore Romanorum** nu. 56. fol. 225
- Vide in verb. Cauallarius, pasua.*

DOLVS.

- Dolo facere nullus videtur, qui iure suo utitur: quia iuris executio non habet iniuriam** nu. 24. fol. 386
- Vide in verb. fiscus.*

D O

DOMICILIVM.

- Domicilium amittitur habitations interdita* nu. 10. fol. 57
- Domicilium unum altero principalius quis habere potest* nu. 11.
- Domicilij onera in principaliori sustinenda ; in equalibus verbò diuidenda* nu. 12.
- Domicilium originis tanquam naturale , & immutabile ceteris potentius* nu. 13.
- Domicilij forum tripliciter quis fortiri potest* num. 14.

DOMINIUM.

- Dominij directi si fiat translatio , aded est recessum à natura feudorum secundum Bald.* ut dicatur initus contractus, utpote innominatus nu. 20. fol. 302
- Dominium potest in heredem transferri suspensivè* nu. 26. fol. 303
- Dominium feudi, donec successor clericus deliberat circa dimissionem habitus, penes quem residet, si in suspensio stare non potest* nu. 19. fol. 321
- Dominium potest transferri suspensivè , & damnum trahi, & retransferri ad sua principia attractiva* nu. 25. fol. 322
- Dominij reservatio est utique valida, quando est temporalis ad effectum solutionis pretij, secus si sit perpetua* nu. 16. fol. 392
- Dominij probatio an requiratur in iudicio assistentia fise* nu. 27. fol. 445
- Dominium inuestitura, & successione acquiritur, non sic possessio* nu. 26. fol. 502
- Vide in verb. descriptio honorum, pagum.*

DOMINVS.

- Dominus potest suggerente causa exteros omnes ab eius Terra eicere* nu. 3. fol. 56
- Dominus directus potest Castellum, vel fortalicium etiam clericorum, & illis inuitis custodire, atque defendere* nu. 29. fol. 93
- Dominus utilis feudi non tenetur ad sumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reficiendo fortalicia ; sed tanquam unus de populo contribuere debet* nu. 30.
- Dominus non potest de iura communi feudorum compellere agnatum supremi possessoris pro inuestitura renouatione ; Agnatus verò Dominum conuenire potest* nu. 9. fol. 103. que tamen reuocatur in dubium, ut infra videbis in summa. abbate 3.
- Dominus intelligitur concedere feudum cum sua natura, & consequenter promittere*

subinfeudationem, & sic in subfeudatarium consentire, cum de natura feudorum sit, ut feudatarius possit subinfeudare nu. 19. & 25. fol. 104. cum seq.

- Dominus non interest habere magis suum, quam alienum vassallum, si subinfeudatus teneat feudum, ut primus infeudatus ex sententia Prepositi. & Aluarot. que tamen consutatur* nu. 24. & 25. fol. 105
- Dominus ob lineam finitam feudum sibi devolutum non tenetur secundum leges feudorum alteri concedere agnato deficiente, qui cum extraneo concurrat, penitus exblosa* Bald. sententia contrarium affirmantis, quinimb ex sententia grauissimorum Doctorum, & presertim nostri, (cui omnia suppetunt, qua consequi ingenio. aut usu homines, aut diligentia possunt,) idem concludendum est, ut nec agnatis concedere, eosq; de nouo inuestire teneatur, & ad Bar. doctrinam, in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & astiu. que contrarium suadere videtur, assertur responsorum, ut procedat in inuestitura confirmatoria, vel in concursu agnati, & extranei, cum Dominus vult inuestire, secus si velit pro se retinere, cum hoc casu non sit considerabilis iniuria ratio, quem etiam intellectum aliqui attulerunt verbis Bald. ut eum saluarent ab aliorum impugnationibus num. 29. usque ad 37. fol. 105. cum seqq.

- Dominus non potest facere compositionem subiectionis, vel transactionis non consentientibus subditis, si aliquod interesse ipsos tangat* nu. 29. & 32. fol. 143. cum seq.
- Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse* num. 21. fol. 213.
- Dominus in casu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem estimationis* num. 22.
- Dominus inuestiente, habet locum reg. l. cum vir ff. de usucap. non autem vassallo vendente feudum cum assensu Domini : quia assentit ut de re vendentis, & non de re futurum acquirenda* nu. 26.
- Dominus vendentis in feudum interest, venditionem validari ratione interesse euictionis, quo casu ius superueniens validat contractum secundum Bar. & communiter receptum* nu. 37. fol. 215
- Dominus quando sit à suis feudatarijs alendus* nu. 29. fol. 233
- Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem, vel detrabere auctoritati Baronali* nu. 11. fol. 245.

Domi-

I N D E X.

Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit possessionem iurisdictionis feudi, ac predicta iurisdictionis fructus tantum, reliqui vero fructus ad feudatarium contumacem pertinent durante contumacia nu. 18. fol. 296

Dominus est, qui dat naturam feudis secundum leges inuestiturarum, per quas omni feudorum natura derogatur num. 41. fol. 306.

Dominus simpliciter assentiendo, nunquam intelligitur ius suum concedere, imò sciens feudum esse deuolutum, & assentiens dispositioni feudatarij, iuri suo neuisquam facit praiudicium nu. 16. fol. 314. & nu. 17. 19. & 20. fol. 443

Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit nu. 19. fol. 314

Dominus scienter concedens feudum Clerico, vel femina, intelligitur cum eis dispensare nu. 16. fol. 320

Dominus raro consentit alienationi faciendae per eum, qui successore caret num. 25. fol. 406.

Dominus licet non possit feudum alienare; poterit tamen illud obligare secundum Ifern. communiter receptum nu. 16. fol. 412

Domini assentientis est onus se informare de expositis, & de qualitate eius, in quem feudum transfertur nu. 20. fol. 435

Dominus assentiendo censetur inuestire non iam acquirentem per donationem nu. 21.

Dominus per lapsum anni à die scientia excluditur à pralatione, quam habet, dum feudum per vassallum alienatur nu. 28. fol. 437. & nu. 5. fol. 477

Dominus directus an possit vendere vassallos suos de demanio inuitos nu. 4. fol. 477

Dominus utilis non habet pralationis ius, dum Dominus directus vendit suam directum dominium nu. 9.

Vide in verb. Agnatus, assensus, conductor, constitut. constitutionem, electio, emphyteusis, emptio, feudatarius, feudum, interesse, inuestitura, mercator, pralatio, refutatio, vassallus.

DONATARIVS.

Donatarius omnium bonorum quomodo habeatur loco heredis nu. 12. fol. 398

DONATIO.

Donans tenetur in quantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat alieno deducto, & in hoc non inspicitur tempus donationis, seu concessionis, & obligationis; sed executionis, siue petitionis nu. 23. fol. 232.

Donatio remuneratoria non est censenda, quae sit ob seruitia praestita ex officij debito, vel ex alia antecedenti obligatione; etiam si exprimat donari ob seruitia; sed pura iudicanda nu. 24. & 26. fol. 232. cum seq.

Donationes factae Officialibus, necnon militibus stipendiatis ob seruitia praestita in eorum officijs nullo pacto dici debent remuneratoria nu. 28. fol. 233

Donationes, diminutiones, remissiones, & concessionis omnes sunt nulla etiam factae ex certa scientia in functionibus, censibus, vetergalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus, num. 37. & 39. fol. 234. cum seq.

Donationes factae contemplatione matrimonij sunt pro lege seruanda, sunt pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, sunt factae correspondentiua ad dotes, sunt adeo firmæ, & irrevocabiles, ut nec mariti, nec filij possint mulieribus praiudicare, propter quod semper fuerunt annullata cautela factae in praiudicium talium donationum, & ita fuit passim iudicatum nu. 21. fol. 274

Donatio ex nunc pro tunc sequuta morte, & est contra, est pura, dominij, ac possessionis translatiua ex nunc; sed executio tantum differtur post mortem nu. 1. & 2. fol. 358

Donata uxori contemplatione viri, erunt viri, & sic est conuerso, idq; procedit etiam in dubio nu. 9. fol. 500. & insuper ampliatur, ut nu. 12. & 14. fol. 501

Donatum Legatis contemplatione Principis, eidem donatum videtur nu. 10.

Vide in verb. ascendens, Clericus, donatiuum, cuius, fructus, gabella, pactum, pater.

DONATIVVM.

Donatiuum voluntarium concluditur à maiori parte, eaq; minori praiudicat, & ratio assertur nu. 18. fol. 141

Donatiuorum, & impositionum frequentia, est multorum causa malorum num. 42. fol. 147.

Donatiua, quae fiunt in generalibus parlamentis, an dicantur voluntaria, remissiuè num. 37. fol. 223

Vide in verb. immunitas, lesio in fin. mandatum, Perceptor, Prorex, Vniuersitas.

I N D E X.

D O S.

- Dotis causa precipua est, & privilegiata nu.* 28. fol. 248
- Dotis causa si fuerint bona feudalia obligata, an admittatur reuocatio vigore Const. Reg. constitutionem diua memoria, antequam assensus impetretur nu.* 2. fol. 259
- Dotis fauore haeres ratificare tenetur contractum factum per defunctum nu.* 3.
- Dotes, & dotaria, seu antefata constitui possunt super feudis absque assensu; dummodò matrimonia contrahantur de speciali Regis licentia, & ita sunt intelligenda constitutiones, & Capitula Regni, & hoc iure utimur, ut deficiente consensu in matrimonio, quando mulier non est neapolitana, tam pro dote, quam pro dotario assensus petatur pro obligatione bonorum feudalium nu.* 1. & 2. fol. 290
- Dos de paragio regulariter non potest esse minus legitima; & in non maritata, ut nubat pari, potest ascendere usque ad virilem; sicut è contra quando nubere potest pari cù dote à patre data, vel legata, potest esse dos minus legitima, quod maximè procedit in Magnatibus habentibus amplissimum patrimonium, quibus sufficit congruam conficere dotem, & si legitima minorem num.* 2. fol. 450.
- Dotis restitutio in quibus casibus fieri possit constante matrimonio nu.* 27. fol. 494
- Vide in verb. assensus, consuetudo neapolitana filius in fin. interesse, mulier,*

D O T A R I V M.

- Dotarium, an possit constitui in ultima voluntate super feudo absque assensu; sicut potest in contractu inter viuos nu.* 27. fol. 385.
- Vide in verb. dos, filius, matrimonium,*

D V P L A.

- Dupla est de natura contractus emptionis, & venditionis, iccirco etiam non promissa debetur nu.* 11. fol. 174

E

E C C L E S I A.

- Ecclesia immunitate gaudent, ne in illis fiant parlamenta, aut Congregationes laicorum nu.* 11. fol. 469
- Vide in verb. edificium, alienatio, assen-*

sus, Clericus, emptio in princ. fiscus, lex, Regnum, Thesaurus, tutor, venditio, verba in fine.

E L E C T I O, E T E L I G E N S.

- Eligens, & nominans, quam maximè differunt. Hac de re iura obstringentia nominatorem pro successore ab eo nominato qualiter sint intelligenda, traditur; necnon Bart. traditio in l. vnum ex familia §. si de falcidia de leg. 2. expeditur nu. 7. cum duobus seqq. fol. 52. cum seq.*
- Eligendi facultate concessa, electione secuta Dominus fecisse videtur, & quò ad hoc eligens erit nudus minister, qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium nu.* 50. fol. 308
- Electio, vel iudicium à pluribus faciendum non potest fieri sine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium nu.* 7. fol. 534
- Vide in verb. deportatio.*

E M P H Y T E V S I S.

- Emphyteusi, vel feudo deuolutis propter lineam finitam, Dominus supremi possessoris agnatis inuestituram renouare tenetur, alias diceretur facere iniuriam, & posset appellari nam. 2. fol. 102. Limita tamen, quando Dominus vellet pro se retinere, & nemini concedere, quicquid Dec dixerit num. 38. fol. 107.*

E M P T I O, E T E M P T O R.

- Emptum de pecunia Ecclesie licet alieno nomine, est ipsius Ecclesie, eodem pariter privilegio gaudent miles, pupillus, & fiscus nu.* 14. fol. 68. & nu. 17. fol. 167
- Emptores rerum fiscalium, vel Regis concessionarij habent exceptionem legis bene à Zenone C. de quad. prescript. aduersus vendicantes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi contra fiscum ad rei estimationem infra quatriennium num.* 1. fol. 200.
- Emptor bona fidei de iure communi feudorum potest agere contra venditorem, ut adimpleat, & cogere ad tradendum cum valida assensu nu.* 27. fol. 213
- Emptor rei feudalis absque assensu facta reuocatione iuxta formam Constitut. Regni, recusat pretium, siue bona, siue mala contraxerit fide; ceterum quaestio est, an possit etiam agere ad interesse D. Author perpetuis*

sis doctrinis Andr. in hoc articulo, dicit, quod multum deseruiet bona, vel mala fides nu. 1. & 2. fol. 269

Emptor rei fraudalis in mala fide constituitur, si sciens contraxit super feudo, quo casu nullum debetur interesse, licet promissum fuerit, vel cautum de euictione, sed quid in alienatione facta cum reservatione regis assensus nu. 4. & 5. fol. 269. cum seq.

Emptor in possessione rei empti existens, si pretium soluat, Dominus efficitur absque noua rei traditione nu. 18. fol. 392

Emptor feudi dominium acquirit subiectum prelationi Domini, & sic irrevocabiler, in tantum quod succedente prelationis casu habetur, ac si nunquam emisset: quia omnia resoluntur nu. 17. fol. 478

EPISCOPVS.

Episcopi antiquitus precedebant Barones, & Comites, ut ex literis Regis Ferdinandi Primi, quarum tenor subijcitur, manifeste constat nu. 34. fol. 134

Episcopus ratione peccati euitandi an possit prohibere prodigalia iuicorum obsumenda, remissive nu. 8. fol. 514

Vide in verb. Clericus, fiscus.

EVICTIONE.

Euictio quid importet nu. 6. fol. 171

Euictio promissa a se absque dictione taxatiua tantum, comprehendit heredem, etiam venire volentem ex propria persona, specus adiecta taxatiua, & hac est frequentius recepta sententia num. 21. 25. & 26. fol. 202. cum seq.

Euictio promissa a se tantum repellit promissorem etiam venire volentem ex iure alterius, quicquid tradiderit Bald. in suis consilijs, quod et est dictum, non obtinet in eius herede nu. 32. & 33. fol. 204

Euictio non debetur, quando succedit casus ex natura rei nu. 19. fol. 212

Euictio, que venit in donatione remuneratoria, in tantum debetur, in quantum si obseruitia dabatur actio aduersus donatorem, quocirca recensentur decisiones alias facte, per quas decretum, & decisum fuit, non deberi euictionem rei concessa ob seruitia, quando illa fuerunt prestata ex officij debito nu. 27. & 28. fol. 233

Vide in verb. actio, Dominus, fiscus.

EVIDENS.

Vide in verb. expressum.

Exactores publici non possunt sine Principis licentia pecuniam exactam conuertere in florenos, vel florenos in pecuniam, & si de facto conuertant, & iurum exinde capiunt, tenentur in foro conscientia ad restitutionem; & contraria Decij opinio refellitur, & remissive, quid in facti contingentia fuerit decisum, refertur num. 25. & 7. fol. 166.

Vide in verb. Preceptor. X I

EXCEPTIO.

Exceptio declarat regulam, & dicitur esse de regula, alias non esset bona exceptio nu. 12. fol. 403.

EXCEPTIO LEG. BENE A ZENONE.

Exceptio leg. bene a Zenone potest opponi tam in vim dilatoria, quam peremptoria, sicut exceptio quem de euictione tenet actio nu. 2. fol. 200.

Exceptio l. bene a Zenone non procedit, quando in priuilegio est adiecta clausula iuribus alienis semper salutis, que si non esset expressa, non subaudiretur in terminis dicta l. nu. 3.

Exceptio d. l. obtinet, quando Rex concedit rem, credendo esse suam, licet verè sit aliena num. 4.

Exceptio d. l. quomodo procedat, & quomodo limitetur remissive nu. 5. Vide in verb. emptio.

EXCEPTIO QUEM DE EVICTIONE TENET ACTIO &c.

Exceptio, quem de euictione tenet actio, habet locum etiam in fisco, & est exceptio doli nu. 17. & 18. fol. 202

Exceptio prefata habet locum etiam in venditoris herede, qui ex propria persona venire vellet nu. 19.

Exceptio predicta limitatur favore libertatis consutato Alexan. intellectu ad text. in l. si tibi, C. de actio. empti, a qua originem ducit hoc priuilegium, num. 23. fol. 203.

Exceptio memorata non obtinet in herede fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euictione; sed poterit ex propria persona venire nu. 24.

Exceptio, de qua supra, limitatur, quando est promissa euictio a se tantum; nam vigore illius

I. N. D. O. E. X.

illius dictionis taxativae heres poterit ex iure proprio agere; & est communis, sed quaestio est, an idem promissor possit contravenire, utendo iure alterius nu. 25. & 33. fol. 203. cum seq.

Vide in verb. Fiscus.

EXECUTIO.

Vide in verb. Magna Curia, milia.

EXPRESSUM.

Expressum, & evidens dicitur, quod ex coniecturis colligitur nu. 3. fol. 61

Expressum dicitur, quod concedens interrogatus respondisset nu. 21. fol. 134

Expressio eius, quod tacite inest naturaliter, nihil de nouo operatur num. 17. fol. 392. nec in iudicibus conditionem num. 3. fol. 401. declarata tamen, ut nu. 7. fol. 402

Expressio eius, quod tacite non inest de necessitate, debet aliquid operari, num. 16. fol. 465.

EXTENSIO.

Extensio in correctorijs ex identitate rationis fit per viam comprehensionis, num. 28. fol. 315.

Vide in verb. alienatio, consuetudo in fin. lex.

EXTRACTIO.

Extractio auri, argenti, frumenti, vini equorum cum multis alijs est prohibita in Regno sine licentia Principis, & non solutijs debitis dirichibus ultra disposita iuris communis, recensentur hac de re Capitula Regni, Pragmatica, & ritus Regiae Camerae, nu. 1. & 2. fol. 228. & nu. 2. fol. 509. sed declarata ut nu. 3.

Extractio pretij peruenit ex mercibus immisissis in Regno est pariter prohibita; poterunt tamen extrahi merces ex pretio predictaempta, & ita intelligenda est Pragm. Reg. una cum ritu Reg. Cam. & qd contraria consultatio eiusdem tribunalis fuit, alias reuocata nu. 3. & 4. fol. 229

Extractio onum concessionem habent intrinsecam, & instam naturam, & conditionem, quantum Regnum remaneat munitum, & his opus non habeat nu. 5.

Extractio frumentorum, & aliorum si prohibeatur fieri ad Romanam Curiam, ne Regno deficiat necessaria promissa, nequaquam

incurritur in Bullam Coena, & sic passim iudicatum nu. 8.

Extractionis concessio si non habet clausulam refectionis, non poterit anno sequenti extrahi, quod in prima non fuit extractum nu. 9. fol. 230.

FACTUM.

Factum aduersus legis, aut statuti prohibitionem an sit nullum, & in pristinum reducendum, quando alia poena est appositam. nu. 2. cum seq. fol. 61

Factum iudicis dicitur factum partis factum nu. 9. fol. 183

Factum contemplatione mea, directe in meam personam factum videtur, idq; exemplis illustratur nu. 10. fol. 500

FALSVM.

Vide in verb. insignia.

FEUDALIS CONTRACTVS.

Feudalis contractus de iure communis feudorum licet sit nullus absque assensu quo ad translationem iuris feudalis; non tamen erit inualidus respectu actionis personalis ex contractu descendens, nec aduersus contrahentem; sed etiam aduersus illius heredem, quia hoc non tangit feudum, cuius occasione declaratur doctrina. Andr. in cap. imperialem, in cuius intellectu misere lapsus est Camerar. qua tamen opinio in Regno redditur dubia propter Constit. constitutionem diae memoriae nu. 29. & 30. fol. 214. & nu. 3. fol. 269

Feudalis contractus si non valet propter assensum defectum utpote quia falsus, vel obreptitius sit detectus, neque subsistitur assensus respectu obligationis honorum, quicquid Camerar. dixerit nu. 6. fol. 270

Feudalis contractus ex quibus personis consistat nu. 19. fol. 274. & nu. 25. fol. 413

Feudalis contractus dicitur inuominatus nu. 22. fol. 435

Feudalis contractus absque assensu celebratus vigore Constit. adeo est nullus, ut nec ex eo confessio oriatur nu. 31. fol. 214. & num. 4. fol. 443.

FEVDATARIVS.

Feudatarius abutens re feudali ad eximantionem,

I N D E X.

- nam, seruitutem, vel de populationem, ea priuatur* nu. 60. fol. 96
- Feudatarij subinfeudantis secundum leges communes feudorum iure extincto subfeudatarij pariter ius tolli necesse est, nisi facta sit subinfeudatio cum beneplacito directi Domini, vel nisi subinfeudatus paratus sit seruire Domino mediato eo modo, quo Domino immediato deuinctus erat* num. 6. 7. & 8. fol. 103.
- Feudatarius, qui subinfeudauit, potest refutare feudum Domino in prauidicium subfeudatarij, nec hoc casu dicitur contractus claudicare* num. 20. cum seq. fol. 104
- Feudatarius alienans feudum absque assensu, de iure communi amittit illud, & ad Dominum reuertitur, etiam quod post alienationem factam recuperauerit. Ceterum de iure Regni habet facultatem reuocandi; sed si ante reuocationem Dominus praecerit, & litem fuerit contestatus aduersus eum, in quem fuit translatum, recuperabit feudum, & vassallus illud amittet* num. 10. & 11. fol. 260
- Feudatarius quomodo dicitur reuocare iure proprio secundum Constitut. constitutionem diua memoria, recensetur intellectus Praect. ad dictam Constitut. & commendatur, & ab impugnationibus Anna recte vindicatur* num. 14. & 16. fol. 260. & nu. 3. fol. 415.
- Feudatarius potest habere unam heredem in feudalibus, & alterum in allodialibus* nu. 7. fol. 279.
- Feudatarius etiam non institutus ab ultimo moriente, iure hereditario successionem feudi hereditarij capiet, & tenebitur ad omnia onera, & hac est communis opinio recte distinctis, & perpensis Doctorum traditionibus, secundum quam pariter plures fuerunt facta decisiones, qua recensentur, & demum ab obiectis, & argumentis Bammac. in cap. Titius, si de feud. desum. mil. recte defenditur, & vindicatur per D. Authorem* nu. 20. cum seq. fol. 281
- Feudatarius non potest concedere ea, qua sunt in demanio absque assensu Regis* num. 10. fol. 300.
- Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, dummodo sincere, & bona fide, & subinfeudatus efficitur subinfeudantis vassallus* nu. 2. fol. 311
- Feudatarius est Procurator Domini in rem propriam* nu. 5. fol. 312
- Feudatarius praesumitur alienare in fraudem, si est desperatus de filijs, secus si rationabiliter habere sperat* nu. 24. fol. 313
- Feudatarius, seu successor intelligitur desperatus de filijs, quando adest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secus si posset sperare rationabiliter habere, licet suspicaretur contrarium: quia in hac materia idem est habere filios existentes, vel aptitudine; hinc confutatur opinio Camerar. & declaratur Pragmat. qua requirit, ut feudatarius habeat successorem, ut intelligatur de successore habili ad procreandum* nu. 29. cum seqq.
- Feudatarius se clericando, vel religionem ingrediendo, statim amittit feudum, & irreuocabiliter, ita ut penitentia, & habitus dimissio nequaquam illi proficiant* nu. 14. fol. 320.
- Feudatarius carens successore in feudo, de eo dissonere nequaquam potest ita dissonente Reg. Pragmat. que utique cessat respectu hypotheca super feudo contracta* num. 5. fol. 348.
- Feudatarius potest feudum alienare proximo successori, vel per venditionem, vel per libelli dationem, vel quocumque modo, & prout vult etiam sine Domini consensu: quia omnes contractus resoluuntur in vim refutationis* num. 12. 14. 15. & 16. fol. 372. & potest alienare etiam alia lege, quam ipse tenet, & ratio asseritur, num. 22. fol. 376.
- Feudatarius instituendo personam non vocatam a lege inuestitura, dicitur alienare* nu. 17. fol. 384
- Feudatarius secundum consuetudines feudales potest infeudare, nisi filijs careat* nu. 26. fol. 406.
- Feudatarius non habens aliunde liberam bonorum dispositionem, non potest quicquam de feudo dissonere* nu. 5. fol. 418
- Feudatarij dispositio regulatur ab intellectu iuris* nu. 6. fol. 419
- Feudatarius est ille, qui suum utile dominium transfert assensu impetrato, & emptor contrahens cum feudatario, dicitur ab eo causam habere, quo loci declaratur regula illa, quod qui confirmat, dat, nec non & alia, quod aliud sit dare, & aliud danti consentire* nu. 9. & 10.
- Vide in verb. assensus, Dominus, feudum, inuentarium, matrimonium, Rex.*

FEVDVM.

Feudum antiquum si permutetur cum nouo Rege assentiente, nouum assumit naturam antiqui nu. 10. fol. 12

I N D E X.

- Feudum antiquum ad Regem deuolutum ob crimen, mox ab eo restitutum sub eadem qualitate feudi antiqui, manebit utique antiquum, licet Rex expresserit, se de noua concedere nu. 11.**
- Feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam feudi præterquam in expressis nu. 7. fol. 90**
- Feudo, seu in feudi beneficium cedit fortelitiū extructum à directo Domino in feudo Baronis nu. 31. fol. 91**
- Feudum est homo mutus, pro eo loquitur feudatarius, qui dicitur eius picus, & organum nu. 12. fol. 103**
- Feudo deuoluto Domino directo, non deuoluuntur excadentia, siue feuda plana, nec hoc casu oportet, ut vassallus offerat seruire iuxta terminos cap. 1. §. si verò qualis olim pot. feud. alien. qui exactè declaratur consultato Pist. intellectu super eo nu. 14. 15. 23. & 28. fol. 104. cum seq.**
- Feuda ad Regem deuoluta si ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in ceculario Reg. Cam. nu. 47. fol. 109**
- Feudum est; sed alterata natura, cum res conceditur in feudum sub annuo redditu contra Bald. nu. 23. fol. 114**
- Feuda uniformiter taxantur attento redditus valore, nec taxa augetur, quocirca declaratur, quare in Regno passim fiat sermo de taxa noua, & antiqua, si inter eas non cedit differentia, num. 5. 6. 7. & 8. fol. 140.**
- Feuda innatam capiunt naturam ab eorum inuestituris num. 9. fol. 140. & num. 5. fol. 402.**
- Feuda quomodo taxentur in Reg. Cam. si seruitium non reperiatur taxatum, & pro adobis præteritis, si feuda fuerant ab antiquo concessa, à quo tempore fiet exactio nu. 12. fol. 149**
- Feudorum emptores secundum leges communes feudorum non iurant fidelitatem Regi pro feudis emptis; sed contrarium est indutrum in Regno per nouellas Pragmat. per quas est etiam mandatum, à vassallis præstari assecurationis iuramentum ipsis emptoribus nu. 14. cum seq. fol. 141**
- Feuda respectu Baronum ex tot multiplicatis impositionibus sunt ad dispendium, & non ad compendium nu. 43. fol. 147**
- Feudo vendito absque assensu, & euictio, bona fidei emptor pretium recuperare potest, ac etiam ad interesse agere secundum Andr. communiter receptum nu. 20. fol. 174. & nu. 3. fol. 249**
- Feuda sunt præscriptibilia, & possedibilia per inuestituras veras, vel præsumptas, & non sunt de perpetuo prohibitis alienari, & maxima intercedit differentia inter feudalia, & spiritualia nu. 36. fol. 203**
- Feuda ad instar regalium non possunt possideri absque titulo, hinc quotidie ad fisci instantiam citantur possessores ad ostendendum titulum feudorum, caterorumq; regalium, & si in promptu consistat de non iure isorum, potest procedi ad sequestrationem, nu. 37. & 38.**
- Feudi venditio an confirmetur ex iure superuenienti iuxta terminos l. cum vir ff. de usucap. nu. 1. cum seqq. fol. 208**
- Feuda cum Regio assensu obligata ab his, qui successore carent, si contingat vendi ad instantiam creditorum, pretium, quod superest exolutis creditis, implicatur in emptionem loco feudi subiectam iuri deuolutionis, & hoc iure utimur in Regno; num. 8. fol. 210.**
- In Feudis seruatur rigor nu. 32. fol. 214**
- Feudi concessio per Titium uiuentem possessi, quem Dominus mortuum esse credebat, non confirmatur mortuo Titio sine hærede num. 33.**
- Feudi concessio tanquam vacantis per mortem, corrumpit, si vacet ex alia causa, num. 34.**
- Feudalia iura non tractauerunt articulum iuris superuenientis, & propterea inbardum est dispositioni iuris communis nu. 38. fol. 215.**
- Feuda de iure communi feudorum non possunt dari in dotem sine assensu; sed quæstionis est, an idem sus. obtineat in patre, quando aliunde non habet nu. 1. fol. 239.**
- Feuda, ut absque Domini assensu alienari non possint; Respubl. interest nu. 2. fol. 240.**
- Feudi dati in dotem absque assensu quomodo detur retentio secundum Registra Regis, Friderici, & an sit hoc correctum per Capitula Regni nu. 4.**
- Feudum an possit in dotem dari à feudataria pro se dotanda absque assensu, cuius occasione late, exactè, & studio indefesso, ac non in diligenti, & acriter iuxta morem declarat D. Author Constitut. Regni incip. fratribus, aliam incip. bonorem nostri Diadematis, & aliam incip. cum hereditarium, item Capit. Regis Caroli M. incipien. item statuimus, docet præterea, quas Constitutiones correxerit dictum Capitulum, & an Capitulum Patris Honory circa dationem feudi in dotem sit in usu positum, & quomodo**

I N D E X.

- In Regno sint seruanda eius Capitula, qua fuerunt facta de consensu Regis, quo loci etiam non omittitur subtiliter indagare, in quo Capitula Ciuitati concessa correxerint dispositionem iuris communis, Constitutionum, & Capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum num. 3. 5. 7. 8. 9. 10. 12. & 20 fol. 240. cum seqq.*
- Feudum hereditarium, dum adest assensus, quò ad dispositionem nil differt ab allodio, nu. 23. fol. 247. quo casu cessat dispositio text. in cap. 1. de success. feud. nu. 8. & 9. fol. 382. & nu. 16. fol. 420*
- Feuda sunt de se alienabilia, & in commercio num. 24. fol. 247. & num. 11. fol. 383.*
- Feudorum alienatio ob quodam extrinsecum, scilicet assensum Domini dicitur impedita nu. 25. fol. 247*
- Feuda sunt alienari prohibita generaliter, & sub hac generali prohibitione continetur etiam causa dotis, idq; fuit prouisum tam de iure communi, quam de iure Regni num. 9. fol. 259.*
- Feudalium alienatio facta per defunctum non validatur per consensum heredis tacitum; sed desideratur expressus, dispositiuus per nouum contractum, & super eo nouus assensus nu. 13. fol. 260*
- Feudalium venditio facta sub basta non reuocatur vigore Constit. Reg. constitutionem diu. mem. nu. 15.*
- Feudi repudiatio valet absque assensu, & assignatur ratio nu. 36. fol. 266*
- Feudi venditor si promittat sub pena, se curaturum, ut Dominus consentiat, non valebit obligatio secundum Andr. qui hoc videtur limitare in magno Consiliario intimo Domino; hac tamen limitatio Frecc. visa est dubitabilis, & Afflic. eam admittit cum aliquo temperamento, nec unquam fuit practicata num. 7. cum seqq. fol. 270. cum seqq.*
- Feudum si alienetur per contractum inter viuos, qui aliquo casu non teneat, non adhibetur distinctio, qua in vltima voluntate de secundaria intentione disponentis ad pretium rei legata, licet opinio etiam in vltima voluntate sit satis controuersa secundum D. Authorem nu. 8. fol. 271. Hinc prosequere, ut infra.*
- Feudi aestimatio non debetur in vltima voluntate, siue sit dispositio particularis, siue vniuersalis, quando est collata in alium, quam in vocatum ex lege inuestitura, est hac communis opinio, secundum quam alias fuit iudicatum, & omni prorsus caret difficultate, quando sumus in casu, in quo assensus non consueuit prestari nu. 9. 10. & 16. fol. 271. cum seqq.*
- Feudum dicitur legitima primogeniti, & sine causa priuari non potest; sed quid dandum sit secundogenito nu. 11. fol. 272*
- Feudi datio, seu infeudatio, refutatio, & omnis alia dispositio de iure feudorum permessa intelligitur, quatenus sincere, & bona fide explicentur nu. 15.*
- Feudi aestimatio non debetur in contractibus, in quibus non procedit text. in l. apud iulianum §. constat de leg. 1. num. 17. & 18. fol. 273.*
- Feudi aestimatio & si non debeatur in contractu donationis inter viuos; debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, late fundatur, & commendantur traditiones Andr. qua videntur vniuersales, & demum recensetur decisio aliàs facta huic opinioni conformis, quicquid dixerit Anna in alleg. 140. num. 20. vsque ad 26. fol. 274. cum seqq.*
- Feudi dispositio qualibet quomodolibet facta ad fraudandum legitimum successorem, nulla est iudicanda nu. 27. fol. 276*
- Feudum hereditarium venit in petitione hereditatis, censetur allodiale, & dicitur esse corpus patrimonij, & computatur filio in legitima nu. 9. fol. 279*
- Feudi hereditarij natura est, ut succedens in eo, dicatur esse heres feudi, & in eo succedere tanquam heres institutus à principio generationis ipsius; ad quò recensetur notabile verbum Guil. Pern. Sicul. nu. 14. cum seqq. fol. 280*
- Feudum concessum pro se, & heredibus est hereditarium, idq; in Regno caret controuersia nu. 15. cum seqq.*
- Feudi hereditarij successor debet habere qualitatem sanguinis, & heredis, quod vltimè intelligitur, quatenus pater, vel alius instituat, quod si non stet per illum, feudum habebit tanquam in eo institutus à principio acquisitionis feudi, & consequenter quia heres semper tenetur ad onera, quod non est in feudo ex pacto nu. 17.*
- Feudum mixtum de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum patratum, aperitur Baroni Domino immediato; per alienationem verb. irrequisito Domino factam aperitur Regi Domino mediatò, & huius discriminis ratio offertur, nu. 7. fol. 292*
- Feudum quaternatum mixtum secundum quid de iure Regni, si sit concessum à Baro-*

I N D E X.

- ne cum assensu Regio tenendum ab eo immediate, & in capite, & ab ipso recognoscatur, ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & sic limitatur Constit. Reg. post mortem; sed si in concessione facta cum Regio assensu non adsit clausula, ut à Barone immediate, & in capite teneatur, adhuc ad Baronem deuoluitur. conf. rendum tamen à Rege, quocirca assertur verus intellectus ad dictam Constitut. & declaratur pariter eius gloss. & opinio Frecc. refellitur num. 8. cum seqq.*
- Feudi mixti collatio Regi reseruata per Constitut. Regni post mortem est speciale privilegium, exorbitans, iniquum, & inrationabile. Itcirco d. Constitut. fuit reuocata, & correctà per Capitula Papa Honorij, quibus statutum fuit, ut ad Baronem non solum feuda deuoluantur; sed ab ipso conferantur, & ita seruatnr nu. 14. & 15. fol. 294 & nu. 18. & 19. fol. 301.*
- Feuda quomodo regulentur, vel non à dispositione leg. Statius florus, S. Cornelio felici, ff. de iure fist. notabiliter declaratur, & quid decisum nu. 16. cum seq. fol. 295.*
- Feudum ex pacto non hereditarium ex delicto in Dominum commissum an ad eum, vel ad agnatos deuoluatur, & quid decisum, cuius occasione declaratur text. in cap. 1. §. fin. de Capit. Corrad. nu. 17. & 20.*
- Feudum ad Dominum deuolutum quibus remaneat oneribus affectum, & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, et quid possidente Ecclesia, remisissum nu. 19.*
- Feuda plana, seu res excadentiales quomodo constituantur, in hoc articulo D. Auther sustinet opinionem Afflicti. & eam vindicat ab oppositionibus Camerar. num. 1. cum seqq. fol. 299.*
- Feudum constituitur planum, & alienabile, cum assensu tantum Baronis, si concessio facta per eum steterit per triginta annos, etiam si fuerit unica nu. 2.*
- Feudum concessum à Rege quando dicatur quaternatum, recensetur doctrina Andr. super hoc, & declaratur nu. 5. & 6.*
- Feudum non fit quaternatum ex clausula, quod teneatur in capite à Rege, deficiente clausula illa immediate nu. 12. fol. 300.*
- Feudorum planorum, & quaternatorum distinctio non fuit cognita de iure communi feudorum nu. 16. fol. 301.*
- in Feudis magis attenditur causa proxima, quam remota nu. 24. fol. 302.*
- Feudo à Barone concessio cum Regis assensu in subfeudatarum cum clausula, cum potestate alienandi saluo assensu impetrando, si potest à subfeudatarius alienet cum reservatione assensus, an possit ipse, vel eius heres contravenire nu. 32. fol. 304.*
- Feudum concessum cum facultate alienandi reseruato Domini assensu, non solum tenetur Dominus ad assentiendum; sed habetur pro consentiente, quando non habet iustam causam contradicendi nu. 34. fol. 305. & nu. 13. fol. 313.*
- Feudum francum potest absque Domini assensu alienari secundum D. Authorem, qui de communi testatur explosa Camerar. opinione, & oppositionibus sublatis, quae in contrarium adducuntur nu. 37. cum seqq. fol. 306.*
- Feudum francum est omni libertate liberum, & omni seruitute absolutum, & quod francum, & liberum est non expectat licentiam alterius nu. 38. & 39.*
- Feudum francum idem importat, quod dicere feudum sui iuris nu. 40.*
- Feudum in aliquibus alteratum retinebit suam propriam naturam in omnibus alijs num. 42.*
- Feudi franci concessio est pinguior, quam feudi concessio absque seruitio nu. 43.*
- Feudum francum quid importet, & significet secundum Bald. nu. 44. fol. 307.*
- Feudum francum potest alienari in Ecclesiam secundum Bald. opinionem, quam D. Auther optimè confutat, & conuincit nu. 45.*
- Feudi franci concessio non importat translationem dominij directi in feudatarium aduersus Bald. nu. 46.*
- Feudum potest concedi francum à iuramento fidelitatis: quia non omnia, quae continentur sub fidelitate, sunt de substantia, & aliud est esse de substantia, & aliud de natura, quae potest in aliquibus impropriari num. 48. & 49. fol. 308.*
- Feudum francum appellatur conditionatum, non rectum nu. 51.*
- Feudum si concedatur francum, & liberum, potest secundum omnes alienari sine assensu per verbum illud, liberum, nu. 52.*
- in Feudis militat regula, nil referre quid est equipollentibus fiat nu. 26. fol. 315. & nu. 10. fol. 360.*
- in Feudis proceditur de similibus ad similia, quando eadem viget ratio nu. 27. fol. 315. & nu. 11. fol. 360.*
- Feudum amittitur per Clericatum, & per ingressum religionis, quinimo per votum tantum religionis nu. 18. fol. 328.*
- Feu-*

I N D E X.

- Feudorum consuetudines vetantes illorum acquisitionem Ecclesijs, Clericis, alijsq; personis representatis, loquuntur in acquisitione dominij feudorum nu. 2. fol. 348*
- Feuda nequaquam subsunt dispositioni auct. defuncto, C. ad senat. tertul. num. 17. fol. 361.*
- Feudum à patre acquisitum, & filio refutatum, in eius personam non dicitur novum; sed paternum nu. 20.*
- Feuda secundum leges feudorum presumuntur ex pacto; in Regno autem hereditaria nu. 26. fol. 362*
- in Feudis utile per inutile vitatur ex individuo voluntatis, alijs procedit contraria regula num. 7. fol. 370. & num. 23. fol. 393.*
- Feudorum leges, qua ipsorum alienationem prohibent, minimè complectuntur eam, qua fit in proximum successorem, & ratio asseritur nu. 11. fol. 371*
- Feudum an possit Regis primogenito alienari absque assensu, remissivè nu. 5. fol. 382*
- Feudum absque assensu alienatum amittitur, quatenus fiscus pravenit feudatarium. in auocatione illius nu. 12. fol. 383*
- Feudum hereditarium includitur sub dispositione l. fin. C. de edic. diu. ADR. num. 16. fol. 384.*
- Feudum potest ad tempus locari num. 19 fol. 392.*
- Feudi natura non abhorret ab acquisitione pro se, & liberis, seu heredibus num. 8. fol. 402.*
- Feudum simpliciter concessum secundum consuetudines feudorum est ex pacto, & providentia, licet ab intellectu iuris sit transitorium ad heredem; si verò sit concessum pro se, & heredibus expressè, erit hereditarium num. 9.*
- Feudum quò ad dispositionem ab allodio quam maximè distinguitur, num. 27. fol. 406.*
- Feudi concessio non includit seruitium, licet solitum, si non exprimat: quia seruitium non inest de necessitate, sicut fidelitas, qua est de eius substantia nu. 29.*
- in Feudis non procedit argumentum à maiori ratione nu. 5. fol. 411*
- in Feudis consideratur nudum factum, num. 6.*
- Feudalia iura, & consuetudines sunt proprie, & strictè intelligenda nu. 9.*
- Feudorum materia est rigorosa, & in ea rigor servatur nu. 2. fol. 418*
- Feudum hereditarium censetur res defuncti nu. 13. fol. 420*
- Feudum ex pacto successione, hereditarium verò transmissione à defuncto in heredem acquiruntur nu. 14.*
- in Feudo hereditario quomodo dicatur contigi, seu occultari vnus actus, & censetur emptor à Domino inuestitus nu. 17.*
- Feudo vendito cum assensu Domini emptor succedere dicitur ex persona illius secundum Bald. opinionem, qua optima ratione à D. Authore impugnat, secundum quem poterit etiam saluari, & admitti in feudo ex pacto nu. 18.*
- Feuda regulantur à dispositione legum Romanorum in defectum consuetudinum feudaliu nu. 19. fol. 421*
- Feuda ob parricidium commissum non ad Dominum; sed agnatos deuoluuntur; quia huiusmodi facinus non connumeratur inter delicta in Dominum admissa num. 3. fol. 423.*
- Feudalia iura magnam constituunt differentiam inter delictum commissum in Dominum, vel in alium nu. 6. fol. 424*
- Feudum vassalli parricida si fuerit antiquum ad agnatos; si verò novum ad Dominum deuoluetur nu. 13. fol. 425*
- Feudalia iura ob parricidium priuant feudatarium delinquentem proprio feudo ratione incapacitatis, quod non facit pœna indignitatis secundum ius commune Romanorum. per quod non auferuntur bona propria; sed hereditaria tantum occisi, num. 14. fol. 426.*
- Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiscum, & secundum communem feudistarum scholam priuatur nedum feudatarius; sed omnes ab eo descendentes, sius feudum sit hereditarium, siue ex pacto, & ex quocumque delicto, ex quo feudatarius priuatur; quo loci Fabij de Ann. consilium redarguitur nu. 20 & 21. fol. 427*
- Feudum concessum Titio, & primogenitis, vel Titio, & liberis est ex pacto, & providentia nu. 3. fol. 430*
- Feudum concessum tibi, & heredibus, quomodo distinguitur à feudo concesso tibi, & liberis descendentes, vel tibi, & primogenitis nu. 4.*
- Feudum, in quo viuatur iure francorum, concessum Titio, & heredibus est hereditarium nu. 8. fol. 431*
- Feudum semper dicitur hereditarium, quando in concessione est appositum verbum heredibus nu. 9.*
- Feudum concessum tibi, & primogenitis est ex pacto, secus si adsit verbum heredibus etiam si sit*

I N D E X.

si sit adiecta clausula iuris francorum: quia non importabit nisi delationem successionis, & pralationem; sed cum qualitate hereditaria, ad cuius confirmationem ponderatur punctualis decis. Andr. in c. sp. 1. de nat. succ. feud. nu. 8. 9. 10. & 11.

Feudum non potest assignari uni ex filiis absque assensu nu. 12. fol. 432

Feudum ex pacto in primo acquirente habet naturam hereditariam, & potest ab eo alienari, nisi sit filius nominatim, vel eorum contemplatione principaliter concessum nu. 13. fol. 432. & nu. 15. fol. 501

in Feudis vindicant sibi locum duas regulae, & sunt de eorum natura, una, ut feuda absque assensu sint inalienabilia, & altera contraria, ut cum assensu sint alienari permessa, quae locum habet in alienatione feudi hereditarii tam noui, quam antiqui, nec non feudi ex pacto noui nu. 14. fol. 433. & nu. 1. fol. 440.

Feudi diuidui valida est dispositio cum assensu inter filios, etiam si sit inaequalis nu. 16. fol. 434.

Feudum hereditarium cum assensu posse alienari in extraneum nemo hucusque hesitauit nu. 17.

Feudi alienatio in secundogenitum cum consensu primogeniti valida est absque Domini assensu: quia resoluitur in vim refutationis; sed an sufficiat tacitus consensus primogeniti, & quomodo inducatur nu. 25. cum seqq. fol. 437.

Feudum impropriari, ac eius natura alterari dicitur, dum conceditur cum potestate disponendi, seu alienandi absque assensu nu. 2. fol. 440.

Feudalium iurium feudi instar est prohibita alienatio nu. 3.

Feudi, & actionis ad feudum par est iudicium, itcirco in cessione hypotheca iuris feudalis requiritur assensus, prout in feudi cessione nu. 5. & 6. fol. 441

Feudalis iuris commutatio seu translatio de persona in personam absque assensu est prohibita nu. 7.

Feudorum lex, & Regni Constit. ex quò prohibuerunt omne commercium, omnemque cōtractationem rerum feudalium annullauerunt, respiciendo facti seriem; non autem iuris effectum; hinc notabiliter infertur, ut num. 8.

Feudorum lex, & Regni Constit. alienationes prohibentes, habent etiam locum in sola possessionis alienatione, quo casu feudum perditur: quia committitur in legem nu. 10.

Feudo concesso cum facultate alienandi, vel

cum clausula cui dederis, an in ipsius alienatione requiratur nouus assensus, in hoc articulo relatis hinc inde opinionibus affirmatiue concluditur; sed admissa citra veri praiudicium contraria opinio, frequentioribus calculis limitatur, quando facultas est concessa in executiuis, & non in principali dispositione nu. 15. & 16. fol. 442

Feudi natura est respicere suum stipitem nu. 3. fol. 462.

Feudum non manet sub dispositione l. unic. C. si liber. imper. soc. lib. 10. num. 12. fol. 477.

Vide in verb. agnatus, alienatio, annale silentium, ascendens, assensus, Baro, bona, bona fides, clausula, Clericus, Constitut. constitutionem, consuetudo, creditor, dominium, dos, dotarium, emphyteusis, emptio, feudatarius, filius, frater, heres, interesse, inuentarium, lex, matrimonium, nepos, oblatio in fin. officium, pactum, pater, pralatio, Princeps, Prorex, refutatio, separatio bonorum, sequestratio, successio, testamentum.

FILIVS, ET FILIA.

Filius factio inuentario non tenetur seruare disposita per defunctum, quatenus tangunt feudum ex pacto, & prouidentia; secus verò omiſſa inuentarij sollemnitate num. 29. fol. 204.

Filius primipili etiam non heres, nec paterna bona possidens, tenetur Regia Curia pro patris administratione; ceterum in Regno hoc iure non utimur num. 4. & 18. fol. 219

Filius pro functionibus fiscalibus usque adeò tenetur pro patre, ut etiam si renunciauerit paternam hereditatem, adhuc remaneat obnoxius, nisi cedat bonis quocumque titulo inter viuos à patre habitis tanquam talibus debitis subiectis; hoc tamen non est in praxi receptum num. 12. & 18. fol. 219. cum seq.

Filij primogeniti ex nobilibus orti semper debent totum habere: quia melius est secundogenitorum dispersio, quam inter eos hereditatis diuisio secundum B. Bernardam num. 12. fol. 272

Filius in feudo hereditario non institutus an succedat, & succedendo an teneatur ad onera hereditaria. In hoc articulo primò referuntur Doctores tenentes, non institutum uniuersaliter, vel in quota, licet institutum in re certa non succedere. Secundò recensentur alij, volentes institutum in re certa,

I N D E X.

- non tamen in feudo, succedere in ipso feudo, & non teneri ad onera, quae ultima opinio confutatur, & declaratur tantum procedere in feudo ex pacto num. 1. cum seqq. fol. 278.*
- Filius in feudo ex pacto est deterioris conditionis, quam agnatus: quia tenetur esse heres in hereditate allodiali, licet sufficiat, ut sit institutus in re certa: num. 20. cum seqq. fol. 279.*
- Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hereditaria confectio inuentario: quia feudum non est de corpore hereditatis, quod fecus est in feudo hereditario num. 11. cum seqq.*
- Filius natus in morte patris, si statim post mortem decesserit, habetur pro non nato, ut si femina alias non successura propter masculi existentiam, tali casu succedat secundum communes Doctorum traditiones, qui volunt procedere etiam si vixerit per octo dies num. 25. fol. 372.*
- Filius secundogenitus pro vita, & militia habet actionem a iure tertium feudi possessorem ex specialis provisione Capituli Regni num. 32. fol. 324.*
- Filius parricida in spectis consuetudinibus feudalis facit se inhabilem, & incapacem feudi, quinimo ex omni delicto, ex quo quidem non potest stare in Curia sine dedecore, dicitur feudi incapax num. 19. fol. 425.*
- Filius delinquens in vita patris, non privatur feudo: quia illud non habet; sed inhabilitatur ad illud acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo num. 15. fol. 426.*
- Filius primogenitus in vita patris committens feloniam in Dominum, se inhabilem reddit ad feudi successionem, unde nil transmittit ad fiscum; sed post patris obitum secundo genito successio defertur num. 19.*
- Filius non aspergit patris macula in hereditate avita, nisi delictum sit. laesa maiestatis, num. 22. fol. 427.*
- Filius in tertiaria, quarta seu antefato constituto secundum morem Magnatum succedunt, uti heredes, & non ut filii ex propria persona; & ita aliis iudicatum in causa Comitissae Montiscalui adversus text in auth. heres, C. de secun. nupt. decis. Aff. & consilia D. Authoris tunc Advocati Comitissae Montella num. 25. fol. 354.*
- Filius vigore Constitut. Regni succedit in feudo excluso patruo, & hac est frequentius recepta opinio, quando filius decedit post patris obitum, etiam non adita adhuc hereditate num. 36. fol. 436.*
- Filia ex filio primogenito in vita patris, an subingredietur locum patris in gradum, & sexum, ita ut excludat personas, quas alias pater excluderet, si superuixisset, vel subingredietur in locum patris tantum in illius portionem; non autem ad aliorum exclusionem, fise nu. 37. cum seqq. fol. 457. Sed prosequere quae mox subijciam.*
- Filia subingreditur sexum patris ex lege velleia secundum Neapod. opinionem, quam optimis rationibus locum habere tam in allodialibus, quam feudalis, & tam de iure communi, quam de iure consuetudinario, & Regni, quam clarissime demonstratur; & ultra quod est communiter recepta a Regnicolis, est etiam secundum eam iudicatum, ut neptis subingredietur sexum, & locum patris tam in allodialibus, quam feudalis, est etiam conformis declarationibus regis, qua referuntur, necnon decisioni Sac. Conf. nouissime in simili facti spatii prolata, qua pariter recensetur, num. 44. cum seqq. fol. 458.*
- Filia & si non compellatur dotem in sumere, ut a vinculis patrem vindicet, nihilominus si sua sponte id faciat, sacrosancta lex hunc actum fouet, atque commendat, num. 28. fol. 494.*
- Vide in verb. assensus, citatio, donatio, legatum, legitimatio, pater, querela renuntiatio.*

FISCVS.

- Fiscum habent Rex, omnis Princeps non recognoscens Superiorem, ac Civitas libera num. 61. cum seqq. fol. 32.*
- Fiscum proprie non habent Episcopi, & Archiepiscopi num. 69. fol. 33.*
- Fiscus potest cogere Dominos ad bona distrabenda iusto tamen pretio pro militum sustentatione, & Regis necessitate, num. 4. fol. 47.*
- Fiscus potest cogere subditos, ut emant ipsius frumentum num. 14. fol. 49.*
- Fiscus in Regno non appellat a decretis liberatoris in criminalibus; sed habet recursum ex notorio grauamine, de quo ante omnia cognoscitur num. 51. fol. 95.*
- Fiscus pro ad hoc praterita habet actionem realem super feudo adversus tertium possessorem, nisi sit concessionarius Regia Curia num. 10. & 11. fol. 140.*
- Fiscus pro relictis habet actionem realem adversus feudi possessorem num. 13.*
- Fiscalis patrimonii curam gerentes non omnia, qua proponere possunt, proponere eis licet; sed*

I N D E X.

- sed fidei debent pro popularum quiete nu.*
41. fol. 162
- Fiscus vendere potest rem, quam habet communem cum alijs, etiam si commodam non pateretur diuisionem nu.* 43.
- Fiscus non soluit vsuras; sed bene ei soluentur nu.* 9. fol. 166
- Fiscus non existente soluendo eius ministro, qui pecuniam exsoluerat suis creditoribus, condicet ab illis, etiam quod bona fide consumpserint ex specialia eius privilegio, quod tamen hoc casu est subsidiarium, ad quod comprobandum singularis ratio affertur, quos loci declarantur pariter l. si cum seruum, & l. si me, & Titium nu. 12. 13. 19. 20. 21. & 24. fol. 167. & 168. & nu. 18. fol. 355*
- Fiscus prius agere debet aduersus suos debitores, & postea conuenire possessores bonorum sibi obligatorum, etiam quod habeat hypothecam expressam nu.* 14. fol. 167
- Fiscus agit in subsidium aduersus debitorem sui debitoris, nisi ex pecunia fiscali nomen fuerit contractum, qua conclusio non obtinet in credito debitoris, & ratio affertur nu.* 15. & 18.
- Fiscus & si non astringatur ad vsuras, an denegetur ad interesse, quocirca declaratur text. in l. cum quidam §. fiscus ff. de vsur. & in l. si procurator, ff. de sur. ff. de num. 1. 10. & 13. fol. 170. cum seqq.*
- Fiscus in contractibus fiscalibus nunquam tenetur de euictione ultra simplum, etiam si sit expresse promissum nu.* 2. & 9.
- Fiscus tenetur ad interesse, quando promissum factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrahentis nu.* 3. & 8. fol. 171
- Fiscus actione ex empto tenetur ad interesse, sed non totale; sed quatenus erit valor rei tempore euictionis secuta nu.* 15. fol. 173
- Fiscus non habet privilegium, nisi in expressis nu.* 17.
- Fisci privilegium, de quo in l. cum quidam, §. fiscus ff. de vsur. an hodie cesset, quocirca etiam agitur de intellectu d. §. & multifariam, multisq; modis declaratur nu.* 32. 34. 35. 39. 44. 46. & 50. fol. 176. cum seqq.
- Fiscus minor, & Ecclesia habent remedium restitutionis in integram ultra illud, quod eis competit ex l. 2. C. de rescin. vendit. quo loci recensetur doctrina Peregr. & consuetudine, declarantur insuper lex 3. & l. ratas C. de rescin. vendit. & l. si hypothecus C. de remiss. pig. & demum examinantur traditiones gloss. Bart. Alberic. Roman. Alex. & aliorum una cum decis. Affl. 240. nu. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 25. & 26. fol. 185. cum seqq.*
- Fisci quae sunt, sunt pariter & Caesaris nu.* 28. fol. 186.
- Fiscus in dolo incidenti gaudet iure speciali, nu.* 38. fol. 188
- Fisco pariter concessa privilegia, & Caesari concessa intelliguntur, dum tamen non ad sit diuersitatis ratio nu.* 43. & 44. fol. 189
- Fiscus si vendat, habet restitutionem, secus quando Rex per suum specialem contractum nu.* 46. fol. 190
- Fiscus in suis conditionibus fruitur privilegio pacti additionis in diem nu.* 50. fol. 191
- Fiscus Respubl. & minor restituuntur etiam ad lucrum, & sic propter maiorem obligationem, ut iterum fiat licitatio; verum non sufficit qualibet lesio; sed considerabilis, & propterea usus forensis obtinuit, ut sit in sexta, & ita alias decisum facta relatione per Reg. Cam. in Collateralis Cons. quo loci declaratur, in quo casu procedant doctrina Alber. & decis. Affl. item traditio Luc. de Pen. & qualiter sit intelligenda lex si tempora C. de fid. instrum. & iur. bast. fise. num. 55. 57. 59. 60. 61. & 62. fol. 191. cum seqq.*
- Fiscus non potest habere fidem de pretio, & si tradiderit pretio non scuto, dominium nequaquam transfertur nu.* 6. fol. 200
- Fiscus minor, synodus Ecclesiae, & similes non possunt habere fidem de pretio, non ratione specialitatis; sed quia mandatum habent limitatum, & a iure potestas est eis denegata, quo loci declaratur text. in l. si procurator, §. fin. ff. de iur. fise. & commendatur doctrina Bart. in l. a Diuo Pio §. sed si emptor ff. de re iur. & Bald. in l. inciuile C. de rei vendit. num. 10. 11. 12. & 14. fol. 201. cum seqq.*
- Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit ex iure postea superueniente; sed obtinet regula, quem de euictione tenet actio nu.* 16. & 17. fol. 202
- Fiscus quando possit bona a se vendita de facto capere, & sequestrare, quod de iure est prohibitum, sicuti descripto, seu inuentarium bonorum, etiam feudali, & qualiter hoc casu descriptio accipi, seu intelligi debeat nu.* 34. 35. & 47. fol. 204. cum seqq.
- Fiscus fraudantes in bonis non adhuc incorporatis dupli, in incorporatis autem quadrupli poena mulentur, & in utraque mulcta simplum computatur num.* 50. fol. 206.
- Fiscus praefertur uxori Primpili anteriori pro dotibus; sic quoque praefertur anteriori hypothecae caterorum creditorum; caterum se-*
cum

I N D E X.

FORVS:

eundem glōf. notab. bona mulieris erunt pro marito obnoxia fisco, si omnia mariti bona crebustia sint, & sic in subsidium: in practica nihilominus receptum est contrarium, tam respectu mulieris, quam aliorum creditorum num. 5. 7. 8. 11. & 18. fol. 219. cum seq.

Fiscus ex causa publica necessitatis potest a debitorum suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis; deducto tamen interesse medij temporis nu. 13.

Fisci Arrendator si multam lucratus sit in arrendamento, compelli potest, finito conductionis tempore, ut iterum conducatur pretio eodem, quando non reperitur Arrendator pro eodem saltim pretio, quod tamen adhuc non admisit forensis usus; quo loci declaratur text. in l. eodem ferro §. fin. ff. de public. & in l. 3. §. in quinquennium ff. de iur. fisc. nu. 14. 15. & 18. fol. 220

Fiscus in paritate licitatorum potest gratificari plus uni, quam alteri; sed contrarius usus moluit in Reg. Cam. qua talibus euentibus providere consuevit, ut iterum accendatur candela nu. 16.

Fisco, prout Reipubl. expedit conuenire prius principalem debitorem: quia ex hoc facilius reperiuntur fideiussores, & approbatores; hinc nonnulla inferuntur illationes nu. 22. fol. 221.

Fiscus potest directis actionibus experiri aduersus participes in arrendamento, vulgo nuncupatus Caratarios, sicut contra principalem Arrendatorem nu. 24.

Fiscus, seu Dominus directus in vita feudatarij nullo modo est creditor relictus, nec orta obligatio, imo incerta ipsius natiuitas: quia potest alienare in vita, quo casu relictum non debetur nu. 5. fol. 397

Vide in verb. appellatio, argumentum, Baro, Ciuitas, Constitus, constitutionem, debitor, emptio, exceptio quem de cuius. iudicium, lasio, mandatum penale, minister, minor, numeratio Regni, obligatus, procurator, separatiaborum, significatoria, thesaurus, tutor, venditio, vniuersitas.

FOEMINA.

Vide in verb. mulier.

FORIVDICATIO.

Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat, decisio Sac. Conf. iunctis omnibus tribunalibus hac de re facta recensetur nu. 47. cum seq. fol. 30

Vide in verb. Cauallarius, Consilium, Collaterale, Curialis, Doctor, domicilium, miles, Officialis, priuilegium, receptor.

FRATER.

Fratres, & sorores secundum Reg. Constitut. ut de successione succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura esset pro heredibus ex corpore, num. 22. fol. 362. idq; est ampliatum etiam in fratre, & sorore uterinis nu. 1. 2. 3. & 8. fol. 461. Caterum secundum Capitula nouissime Ciuitati, & Regno concessa nedum fratres, & sorores; sed etiam nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis etiam quod feudum esset concessum pro heredibus ex corpore nu. 23. fol. 362

Frater de iure communi non succedit fratri in feudo, quod aliunde prouenit, quam a communi parente; sed in Regno opinio communis est in contrarium, ut frater uterinus succedat tam in feudo nouo, quam antiquo etiam quod non sit coniunctus ex latere, unde feudum prouenit, & ita decisum, quo loci declaratur auctoritate Andr. Constitut. ut de successione habere locum tam in feudo nouo, quam antiquo num. 4. 6. & 7. fol. 462.

Frater uterinus non coniunctus ex latere, a quo feudum prouenit, an succedat in feudo antiquo concesso pro heredibus ex corpore. In hoc articulo D. Author negantium opinionem secutus est, quam testatur esse communem, eamq; firmissimis fundamentis munit, atque confirmat, quo loci declarat, Constitut. Reg. ut de successione non loqui in concessione facta pro heredibus ex corpore, & Capit. Reg. considerantes loqui in feudo antiquo nu. 8. cum seq.

FRAVS.

Fraus respectu futurorum creditorum quando consideretur nu. 8. fol. 397

Fraus presumitur, quando incontinenti post donationem factam debita contrahuntur, nu. 10. fol. 398

Fraus considerata in terminis text. in l. omnes §. Lutius ff. que in fraud. cred. est respectiue ad vniuersa bona donata; quo loci declaratur doctrina Andr. in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestitura num. 13. & 14. fol. 398.

Fraus in materia relictorum vel presumitur, vel

vel excluditur ex personarum qualitate, qua hoc casu multum praeualet, quocirca declaratur glos. in d. §. sed & res, & demum quid per Reg. Cam. in facti contingentia fuerit iudicatum, recensetur nu. 15. cum seqq. fol. 399

Vide in verb. actus, feudatarius, pater, refutatio, reuocatio, subinfudatio.

FVRTVM, ET FVR.

Furtum committentes cum fractura, qua pena plebendi, habetur remissimè sub num. 9. fol. 16.

Fures in Regno bullari debent ex dispositione Regia Pragmatica ultimo loco edita num. 4. fol. 483

FVNCTIONES FISCALES.

Functiones fiscales collectarum loco imposta nu. 7. fol. 57

Functiones fiscales effectiue soluantur à singulis Ciuibus: quia numeratio fit uniuersalisque Ciuis, & quisque taxatur ad certam rationem, ita quod non est facta taxatio singularum Terrarum in uniuersum, & propterea focularium numero diminuto fit alieuatio, & respectu illius quantitatis perimitur exactio nu. 8. fol. 153

Functionibus fiscalibus per Vniuersitates non solutis, Perceptorum Prouincialium mandato in dies executiones sunt aduersus particulares Ciues, eorumq; bona nu. 9.

Functiones fiscales quo tempore introductae fuerunt, & pro qua quantitate num. 10. & 12. fol. 159

Functiones fiscales sublata tempore Regis Ferdinandi Primi, & demum restituta nu. 13. & 14.

Functionibus fiscalibus olim sublatis, vel exigebatur unum pro centenario, vel vintennium, seu vigesima pars fructuum, alias consuetum indici ad restaurandas Regnoru necessitates nu. 15. & 16.

Functiones fiscales fuerunt antiquitus tempore Romanorum Imperatorum introductae, & soluebantur viginti sex denarij pro quolibet capite, seu fumante, ante quam impositionem soluebantur collecta num. 33. cum seqq. fol. 223

Functiones fiscales imposta tempore Regis Alphonsi Primi fuerunt recompensatiua ad pretium salis, quod idem Rex dare pollicitus fuit singulis Regni focularibus, videlicet modium unum pro quolibet, de quo vetigali loquutum fuisse Vlp. clarè constat, imò aderat etiam tempore Machabaorum, & inter Regalia computatur, & solus Rex in Regno sal. vendere potest, cuius sunt omnes salinae, etiam existentes in fundis priuatorum nu. 36.

Vide in verb. Clericus, donatio, filius, Vniuersitas.

G

GABELLA.

Gabella imposta super eo, quod titulo gratuitio transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij nu. 23. fol. 275

Vide in verb. lesio in penult. summ. vniuersitas.

GRATIA.

Gratia, & compositiones sunt prohibita non procedente partis remissione. Nec fieri possunt saluo iure partis num. 9. cum seqq. fol. 25.

Gratia delictorum cum partis remissione non passim; sed cum moderamine, & nonnullis qualitatibus perpenfis concedenda sunt num. 12.

Gratij in concedendis abusus, ac nimia Superiorum facilitas afflictiones, & flagella in subditos inducunt nu. 13.

Gratia an fieri possit per Principem absque expressa partis remissione, si haeres sit incertus, vel forensis, & absens num. 32. fol. 29.

Gratia an fieri possit nulla existente partis offensa querela, super quo expenditur text. in l. diffamari C. de ingen. manum. qui declaratur procedere tam in ciuilibus, quam in criminalibus, examinatur quoq; doctrina Luc. de Penn. in l. 1. C. de desert. lib. 12. & text. in l. 1. C. ut nem. inuit. cog. ag. num. 33. cum seqq.

Gratia facta minimè alterantur ex subsequentibus declarationibus, quando verba non admittunt talem interpretationem, & effectiue gratia reuocantur ita. 12. fol. 62. & nu. 12. fol. 490

Gratia Regis Friderici, ut aqua restituantur priuatorum molendinis, quam interpretationem à iure accipiat, nume. 8. fol. 76.

Gratiam delictorum, atque poenarum post sententia prolationem tribuere ad solu. Principem spectat nu. 9. fol. 91

Gra-

I N D E X.

Gratiam delictorum absque partis remissione de potestate ordinaria iusta non suggerente causa Rex facere non potest ex doctrina Andr. communiter recepta, in cuius intellectu miserè labitur Afflic. estq; Regum consuetudo generalis in hoc Regno sic usu recepta nu. 14. cum seqq. fol. 92

Gratia est subreptitia, & nulla, quando Principi non est expressum id, propter quod gratiam non concessisset, vel aurius num. 6. fol. 430.

Vide in verb. assensus, Baro, declaratio in fin. Princeps, Prorex, remissio.

GVERNATOR.

Gubernatores seu Praesides, & Auditores Provinciarum proprijs expensis per suas Provincias iter facere debent; sed tamen contrarium, & perperam est usurpatum nam. 16. fol. 124.

Gubernatores prudentes ante oculos habere debent, illibataq; ac inaiolata custodire precepta illa politica exarata per Luc. de Pen. in l. quicumque C. de omn. agr. deser. nam sic facile consulent, & providebunt, ac prospicient omnibus secundum Deum, & christianam charitatem, & nemini iniuriam inferent nu. 41. fol. 237

Vide in verb. Cardinalis, Proconsul.

GVIDATICVM.

Vide in verb. Baro, indultus, Prorex.

H

HAEREDITAS.

Vide in verb. pactum in princ.

HAEREDITATIS ADITIO.

Hereditatis aditio animo perficitur, qui declaratur ex actibus subsequentibus, imò opinio praevalet veritati nu. 20. fol. 322

Vide in verb. separatio bonorum.

HAERES.

Heres adeundo absque beneficio legis nõ potest ex propria persona vindicare bona fidei commissaria à defuncto vendita; secus verò factò in inventario nu. 26. cum seqq. fol. 203

Heredes omnes vocati per stipulationem mulieris succedunt in debito dotis, & consequenter habent actionem personalem cum acquisitione iuris hypothecae bonorum feudalitatis;

Ad cuius confirmationem praeter ceteris allegatur Capit. Regis Philippi II. huic Civitati concessum, in quo prorsus legitur, successorem in credito succedere etiam in obligatione, dummodo non contra fiscum; sed si ante mulieris obitum feuda pro dotis credito eidem adiudicata fuissent; tunc successio regularetur secundum naturam feudorum; quia dotis debitum ex adiudicatione esset extinctum nu. 45. & 47. fol. 252. cum seqq.

Heres non tenetur habere ratum facti defuncti nullum, & à lege improbatum, & sic limitatur text. in l. cum à matre C. de rei vindic. nu. 17. fol. 262

Heres in feudalibus, & haeres in allodialibus contribuunt pro rata bonorum in oneribus hereditarijs nu. 8. fol. 279

Hereditaria onera si fuerint mandata solvi ab uno herede, alter haeres, siue cohæres non tenetur contribuere nu. 22. fol. 282

Hereditaria iura, qua heredi competunt hereditate adita, finguntur competisse à die mortis defuncti nu. 24. fol. 322

Heres in feudo hereditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum; secus in feudo ex pacto nu. 19. fol. 384

Heres tenetur approbare gesta per defunctum, dummodo disponat de his, in quibus habet liberam dispositionem, & ita procedit text. in l. cum à matre C. de rei vend. nu. 25. fol. 386

Heres in feudo tripliciter consideratur nu. 15. fol. 420.

Vide in verb. alienatio, assensus, Const. cõstitutionem, dictio in 3. summo. donatarius, dos, cuius, exceptio, quæ de cuius, insignia, possessio, promissio, querela, salarium, stipulatio.

HOMO.

Homines preferendi sunt cunctis rebus: quia omnia pro illis creata sunt nu. 9. fol. 71

Homines liberi non possunt compelli ire ad molenam particularia, vel ad nundinas, seu mercatum nu. 9. fol. 449

Homini luxuriose viventi, tanquam sui ipsius prodigo bonis interdici potest nu. 18. fol. 515

Homo maximo amore captus, æquiparatur ebrius, & furiosus, iecirco in ipsius contractu decretum requiritur nu. 19.

HOSPITIUM, ET HOSPITANDI MUNUS.

Hospitandi, ac præstandi alimoniam equis militum grauis armaturæ munus est patrimoniale nu. 4. fol. 39

Hc

I N D E X.

Hospitandi ius est de regalibus, hospitiorumq; distinctio, ac mutatio ad solum Proregem pertinet nu. 6.

Hospitium præbere tenetur vassallus Regi, eiusq; familia, certamq; domus partem assignare. Hinc in Hispania consuetudo inuauit, qua Regis Officialibus, & Magnatibus, qui nuncupantur (li Grandi) domus præbentur dicta de Apposento, qua quando nõ fuerint capaces, superadduntur habitacula, qua dicuntur accessoria nu. 7. & 8. fol. 40

Hospitari qui tenentur, nil ultra hospitium præbere debent nu. 9.

Hospitia satellitum, & aliorum Commissariorum in Regno sunt sublata; quibus tamen auctum est salarium expensis Reg. Cur. per nouissimam Pragmaticã Comitum de Lemos num. 10.

Hospitia publica, seu Taberna in amplioribus Regni locis sunt construi iussa, eaq; munita, & instructa teneri ex præuisione Collateralis Consilij, qua est iuri consona, ac rationi conformis, in quibus pariter ex mädato Regiarum Audientiarum taxa rerum venalium est præponenda nu. 11. cum duob; seqq.

Hospitandi ab onere, uti etiam à contributione in pecunia immunis est hac Ciuitas ex priuilegio; Familiaribus tamen, & Curialibus sequentibus Curiam Sacra maiestatis quadam quarteria particularia assignare debet non gratis; sed iusta mercede soluta nu. 23. & 24. fol. 42

Hospitium militum excessus est multorum causa malorum nu. 27.

Hospitia actualia non dantur hyemali tempore militibus leuis, & grauis armature; verum adest impositio per totum Regnum in pecunia inter ipsos diuidenda; tempore vero æstiuo distribuuntur per terras maritimas Regni nu. 28. fol. 43

Hospitia militum licet iusta, ad maximam tamen egestatem Regnum miserè deduxerunt, pro quibus quantum singulis diebus Regnum soluat iuxta relationem Scribæ rationis, congruenti ordine subijcitur nu. 32. cum seqq.

Hospitandi onus si tolleretur, & perpetua hospitia statuerentur in locis prope mare indicta vniuersali contributione, optimum esset remedium leuandi maximam calamitatem huius Regni, præsertim si ex nostri eruditissimi D. Authoris sententia præfata contributio vniuersitatibus contribuentibus imputaretur in fiscalium functionum solutione nu. 34. & 35. fol. 44

Hospitia ut tollerentur salutis duobus aureis numis pro qualibet milite singulis mensibus

fuit aliàs à Regno petita gratia; sed non concessa nu. 37.

Hospitandi ab onere milites hispanos pedites, qualiter possit eximi Regnum, secunda afferatur prouisio Regi pariter utilis nu. 38.

Vide in verb. Camera reseruata, Clericus in princ. contributio, immunitas, molendinum.

HOSTIS.

Hostes dicuntur illi, contra quos publicè bellum est indictum, quo casu poterunt postea capi licet non in acie belli, intantum ut licitum sit ab istis prædari, & furari; quinimò & hostium subditos, & adiuuantes, fas sit capere secundum Innoc. doctrinam sic communiter intellectam, iuxta quam fuit aliàs in facti contingentia in quam pluribus casibus iudicatum nu. 5. cum seqq. fol. 523

Hostes, ipsorumq; bona capi posse etiam in alieno territorio cõsuetata Socce. opinione optimis medijs, & rationibus comprobatur num. 14. cum seqq. fol. 524.

Vide in verb. bellum in fin. bona in fin.

HYPPOTHECA.

Vide in verb. creditor, separatio bonorum in fin.

I

IMMUNITAS.

Immunitatis priuilegium non comprehendit hospitandi immunitatem, idq; in Reg. Cam. Summaria decisum nu. 5. fol. 39

Immunis ab adha an sit exemptus à donatiuis remissiuè nu. 29. fol. 277

Vide in verb. Camera reseruata, Clericus Ecclesia priuilegium.

IMPERATOR.

Imperator Fridericus Regnum exinanitit tyrannico dominio nu. 81. fol. 96

Imperator quomodo sit Dominus totius Orbis nu. 26. fol. 527

Vide in verb. concessio in penult. & fin. summ. Insula in princ. mare, Venetia.

IMPOSITIO.

Impositiones omnes, qua hodie sunt redactæ in pecunia ad subueniendum Regum necessitatibus, antiquitus ex Imperatorum Constitutionibus præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs nu. 26. fol. 229

Impo-

I N D E X.

Impositio per focularia est antiqua, de qua Bald. est loquutus nu. 34. fol. 223

Impositio dicta delli, Lagni, prout illa Turrium, pontium, & stratarum Regni fundata sunt super publico beneficio, & ideo obligant omnes ad contributionem num. 58. fol. 225.

Impositiones pro sustentatione militum, ex quo agitur de publico interesse, de iure sunt alienari prohibita nu. 40. fol. 235. Vide in verb. Prorex, stipendium, veltigal, uniuersitas.

INCAPAX.

Incapax de iure communi Romanorum quam maximè distinguitur ab indigno: quia incapax, seu inhabilis nunquam acquisiuit, indignus verò secus; sed fiscus ob pœnam delicti auferit ab eo tanquam ab indigno num. 7. fol. 424.

Incapacitas quando concurrit cum indignitate ipsa praualet nu. 8. fol. 425

INCORPORATIO.

Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam declarantem, quid ad fiscum spectare, quo casu non habet locum prescriptio, de qua in l. in omnibus ff. de diuers. & tempor. presc. nu. 51. fol. 206. Vide in verb. descriptio bonorum, fiscus.

INDIGNATIO.

Indignationis significatio, & effectus num. 3. fol. 80.

INDULTVS.

Indultus concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus, idq; Reipub. expedit nu. 39. cum seq. fol. 29

Indultus concessus capienti, vel occidenti bannitos, prodest etiam vassallis Baronum nu. 45. fol. 30

Indultum generalem comprehendere adificantes aduersus regiam prohibitionem, usq; prodesse concluditur. Hinc declaratio negatiua supremi Italia Consilij in dubium reuocatur, & ex multis in executione fore super sedendum demonstratur, & contrarijs, qua obijci possent, exacta, ac vera assertur respõsio nu. 9. cum seqq. fol. 62. cum seqq.

Indultus multoties ex causis vel dilatantur, & conceduntur guidatica, seu assicuraciones temporaliter, vel medentur quibusdam

clausulis, qua referuntur nu. 2. fol. 483. Vide in verb. Princeps, Prorex.

INFAMIS.

Infamibus portè dignitatum patere non debet; quia infamia ab honoribus repellit, num. 4. fol. 12.

INSIGNIA, ET ARMA.

Insignia, & arma ut distinguantur, per Iudicis officium, & Superiorem, ad quem Respu. quies spectat, debet provideri, & ratio assertur nu. 1. fol. 510

Insignia sunt triplicis generis, ut nu. 2. Insignia deferens dignitatis alterius tenetur falsi pœna nu. 3.

Insignia regalia deferens, Regem se faciendo, capitis pœna tenetur, exemplaq; & casus recensentur nu. 4.

Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt eorum, qui publicis operibus consuecendis deputantur, quãdo de pecunia publica opus construitur, scus si eorum pecunia fiat, vel si post Principis, vel Ciuitatis inscriptionem eorum sequatur nomen: nam his casibus utique licet, & ita inualuit consuetudo vniuersalis, hinc reuocatur in dubium decis. D. de Franch. volentis contrarium seruari in hac Ciuitate: nam casus, & exempla, qua commemorantur, refragari videntur nu. 5. 6. & 7. fol. 511

Insignibus, & armis in sepultura, vel in Ecclesia de iure patronatus appositis per fundatorem, an alia superaddi possint per heredes, remissiuè nu. 9.

Vide in Verb. Baro in fin.

INSTITVTIO.

Institutus in re certa quomodo dicatur efflo loco legatarij, & ad onera hereditaria non teneri nu. 5. fol. 279

INSTRUMENTI LIQVIDATIO.

Vide in verb. Magna Curia.

INSVLA.

Insula in mari edificata sunt de iurisdictione Prouinciæ propinquioris per centum milliaria, vel si in alto mari sunt de Imperij iurisdictione, qua exerceri non poterit, nisi ab Imperatore, vel eius Concessionario, aliàs secundum Romanorum leges lesse ma-
d 2 iestatis

I N D E X.

lestatis crimen patradetur num. 31. & 32. fol. 528.
Insulas occupantes de iure gentium faciunt sibi Regem, idq; procedit in illis gentibus, que nec iure Romano, nec alio iure communi utuntur nu. 33.

INTERDICTVM.

Interdictum prohibitorium, ne quis in loco publico edificet, datur cuilibet de populo, cessat nihilominus, ubi Princeps banc tribuit facultatem, & hæc optimè declarantur nu. 7. fol. 67

INTERESSE.

Interesse partis duplex consideratum per Iser. utpotè pecuniarium, & sciuentis animi, quoad ultimum non attenditur num. 14. cum seq. fol. 92
Interesse voluntatis in feudis maximè consideratur, amplia etiam si conditio Domini melior efficiatur; & dicitur interesse voluntatis si placet, vel displicet num. 18, & 24. fol. 104. & 105. & num. 41 fol. 252. & num. 18. fol. 314.
Interesse quando sit idem cum re debita nu. 4. fol. 171.
Interesse rei, & pretium sunt diuersa, nume. 5.
Interesse, & estimatio rei an sit idem, & è contra nu. 16. fol. 173
Interesse ab usura longè distat num. 18. & 21. fol. 173. & 174.
Interesse, & damna secundum Canones peti possunt: quia non sunt usura num. 23. fol. 174.
Interesse etiam quanti plurimi solui debet à Camera fiscali, secundum Alexand. nume. 24.
Interesse pecunie soluta debetur, idq; decusum in Regia Camera, quo loci declaratur authent. qua supplicatio C. de prec. Imper. offer. & pariter qui fructus veniant ex dispositione illius authentica num. 27. & 28. fol. 175.
Interesse pecunie debite in contractu stricti iuris venit à die mora nu. 29.
Interesse intra rem, & non extra rem debetur; sed hoc fallit in pecunia: in qua semper venit interesse extra rem, etiam lucri cessantis, & huius traditionis ratio assertur, quo loci pariter declaratur text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empt. nu. 30. & 31.
Interesse dotium potest taxari ad certam ra-

tionem, donec dos non solvatur secundum consuetudinem Regionis nu. 76. fol. 195
Interesse Domini in alienatione rei feudalis, nu. 22. fol. 444
Interesse tertij secundarium non attenditur, dum Princeps suo utitur iure nu. 4. fol. 469
Interesse damni emergentis quando attendatur, & non lucri cessantis nu. 5. 6. 7. & 8.
Interesse singulorum, ut singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia; sed sufficit, ut maior pars assentiat, & ita iudicatum nu. 10. fol. 486
Vide in verb. argumentum in princ. bona fides, consuetudo in antepenult. summ. conuentio, creditor in princ. molendinum, mora in fin. mutuum, usura.

INVENTARIUM.

Inuentarium inducit separationem bonorum, & obligationis nu. 28. fol. 204
Inuentarium in feudo hereditario releuat, ut non teneatur feudatarius ultra vires hereditatis; non autem quin teneatur usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, nu. 19. fol. 281. & nu. 21. fol. 385. & nu. 12. fol. 420.
Inuentarij beneficium habet locum tam in feudo ex pacto, quam hereditario. & bonorum separationem inducit nu. 20 & 21. fol. 422
Vide in verb. filius, successio in penult. summ.

INVESTITURA.

Inuestitura feudi alieni non est in se actus nullus, nec à lege reprobatus nu. 3. fol. 209. quinimò hoc casu tenetur inuestiens loco feudi alieni concessi dare aliud eiusdem bonitatis, seu quantitatis nu. 7.
Inuestitura facta de alieno feudo scienti, quod ob mortem feudatarij possidentis feudum esset recasurum ad Dominam, intelligitur comprehendere hoc ius deuolutionis, quod tunc Dominus habebat, cuius occasione assertur verus, & germanus intellectus ad text. in cap. moribus. si de feud. def. mil. sic pariter ad text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. l. commiss. prout etiam ad text. in cap. 1. qui succ. ten. & ad text. in cap. si quis fecerit, quo temp. mil. quo etiam loci peroptime examinantur tradita per Andr. qui in eo tantum confutatur, dum voluit d. c. moribus continere specialia, nu. 11. usque ad 18. fol. 211. cum seq.
Inuestitura pro heredibus ex corpore an presumatur in Regno, & quomodo obfit, vel profit ascendentibus, vel Collateralibus, remissiue nu. 25. fol. 362
Inue-

I N D E X

Inuestitura pro heredibus ex corpore non
presumitur in Regno; qualitas tamen ista
requiritur in quouis successore; sed sufficit,
ut sit ex corpore primi acquirentis, nisi in
inuestitura esset dictum pro se, vel ex eo-
rum corpore descendentibus num. 13. & 15.
fol. 463.

Inuestitura confirmatoria, seu assensus, qui
conceduntur super feudorum alienationi-
bus, debent expediri secundum tenorem pri-
ma inuestiturae, aliis reformantur, & re-
ducuntur ad primam inuestiturae formam,
& hic mos seruatur passim, & indistincte in
Reg. Cancell. nu. 1. & 8. fol. 516.

**Inuestitura prima dicitur lapsa angularis to-
tius fundamenti nu. 4.**

**Inuestitura prima est aded attendenda, ut nul-
la ratio sit habenda aliarum inuestiturarum
diformitatem nu. 5.**

**Inuestitura prima alteratio nunquam intel-
ligitur facta, nisi expressè nu. 6.**

**Inuestitura prima forma, & tenor per Domi-
num alterari non potest in successorum pro-
iudicium nu. 7. fol. 517.**

Vide in verb. annale silentium in princ.
dominium in fin. Dominus.

I N D E X.

Iudex causa exigente praecipere potest, ne quis
transeat ante domum alterius nu. 13. fol. 5.

Iudex in summa potestate constitutus potest
in causis grauibus, & urgentibus manda-
tum facere sub poena graui pecuniaria, &
ita est consuetudinis nu. 21. fol. 6.

**Iudices inanem ob gloriam sauiantes, perpe-
ram agunt nu. 32. fol. 8.**

**Iudex regulariter non potest poenam delicto-
rum arbitrariam ad mortem usque exten-
dere damnata glossa opinione; in grauis-
simis tamen delictis recepta nu. 13. & 19. fol.
12. cum seq.**

**Iudex, qui coram Principe, & q; consulto pœ-
nas decernit, potest extendere poenam arbi-
trariam usque ad mortem, idq; fuit in pra-
xi receptum D. Authore consulente tem-
pore Comitum de Benevento num. 15. & 16.
fol. 13.**

**Iudices inferiores à Principe non possunt de-
legare causas appellatione remota num. 3.
fol. 25.**

Iudex, vel fisci Patronus an concedere possint
saluumconductum, seu securitatem delin-
quentibus; quod hodie solus Prorex conce-
dit, seu ab eo potestatem expressam habens,
nu. 51. cum seq. fol. 30.

Iudices rescribendo, & consulendo Principi

deseruiunt num. 15. fol. 63.

**Iudex non est constituendus imperitus, ac le-
gum ignarus nu. 11. fol. 118.**

**Iudicibus, ac R. ripubl. Ministris non custo-
dientibus legem iustitia Deus horridè mina-
tur nu. 12.**

**Iudex quid facere debeat pro exoneratione
sua conscientia, & debito sui Officij remissi-
uè nu. 14.**

**Iudices mali, quae mala pariant, eorumq; poena
ex Dei iudicio nu. 15.**

**Iudices extra iudicij locum pernoctare probi-
bentur nu. 8. fol. 124.**

**Iudices in Palatio Regio pro iustitia mini-
stranda habitare possunt, & sic in quotidia-
no est positum usu nu. 9.**

**Iudices omnes simul habitare pro celeri causa-
rum expeditione esset optimum nu. 10.**

**Iudex condemnans ad quinque, quando videa-
tur absoluerè à reliquis ultra quinque peti-
tis, quo loci declaratur glos in l. 1. C. si ad-
uers. rem iud. nu. 29. & 30. fol. 160.**

**Iudex laicus nullo pacto potest se intromitte-
re super questione matrimony, quando est
questio iuris, nec iudicare de illius validi-
tate; secus verò si sit questio facti, utpotè si
sit contractam, vel non matrimonium; sed
quod si non sit questio de matrimonio inter
coniuges; sed inter alios, questionis est, de
qua dic, ut per D. Authorem num. 50. fol.
254.**

**Iudex laicus, quando cōtrouersia est super ma-
trimonio contrahendo, potest cognoscere, &
interponere partes suas; secus sit sit qua-
estio super matrimonio iam contracto: quia
tunc cognitio spectabit ad Ecclesiasticum
nu. 54. fol. 255.**

**Iudices imperiti multoties casus non discernē-
tes, & leges ignorantes superiores decipiunt,
dicendo sic aliàs iudicatum, & consuetum
nu. 55. fol. 256.**

**Iudex conductus debet habere sumptus etiam
pro accessu, & recessu nu. 18. fol. 332.**

**Iudicibus quibus non debetur salarium, de-
bent tamen refici integra expensa in itinere
erogata: quia nemo debet suis sumptibus mi-
litare nu. 36. fol. 335.**

Iudicis, & Assessoris differentia nu. 37.

**Iudicum particularium deputatio à iure com-
muni statuta certis personis in dignitate
constitutis, & praesertim Magistris officio-
rum recessit ab Aula, quo loci ponderatur
text. in l. 2. C. ubi Senat. vel Clarif. nu. 28. &
29. fol. 342.**

**Iudex suo tantum munere cōtentus esse debet,
nec per Principem in alienis officijs, & mu-
neribus est occupandus nu. 9. fol. 335.**

I N D E X:

Iudices iniuriam patiuntur, quando de spectatibus ad eorum officium alij consuluntur nu.

24. fol. 538

Vide in verb. Advocatus in fin. Baro, captura, carcer in fin. Collegium, Consilium Collaterale in 3. summ. contra-ctus in princ. delegatus, delictum in 3. summ. dignitas, factum, insignia in princ. mandatum penale, militemunera, Princeps, sequestratio, subreptio in princ.

IVDICIVM.

Iudicia non debent claudicare; sed in eis est servanda equalitas, etiam respectu fisci nu.

31. & 33. fol. 160. cum seq.

Vide in verb. electio in fin.

IVRISDICTIO.

Iurisdictio alicui concessa de certo causarum genere non derogat universali iurisdictioni Potestatis nu.

19. fol. 54

Iurisdictio semper intelligitur cumulatim concessa nu.

20.

Iurisdictio vel in officium, vel in feudum, seu proprietatem conceditur, & una ab altera longe, lateq; differt, hanc tamen differentia cessat, si iurisdictio in officium fuerit habitae ex causa onerosa nu.

13. & 23. fol. 91. cum seq.

Iurisdictio, qua tenetur in officium, & non ea, qua tenetur in feudum, regitur ex dispositione legis iudicium solvitur ff. de iud. nu.

18. fol. 98

Iurisditionem quomodocumque concessam semper remanere sub Principis imperio, quomodo intelligatur nu.

24. fol. 93.

Iurisdictio, & dignitas praedecessoris non cessat, nisi usque ad adventum successoris in Provincia, & ante successor nihil potest mandare; quinimo secundum Bald. successor non dicitur venisse, nisi ceperit possessionem, & iuramentum prestiterit n.

21. & 22. fol. 332

Iurisdictio magni Sinescalchi, qui cognoscebat de familiaribus Curiae Regis, recessit ab Aula, & de his omnibus cognoscit Magna Curia nu.

10. & 28. fol. 340. & 342. & num. 6. fol. 467.

Vide in verb. Baro, insula in princ. mare, Princeps, Proconsul, Venetia.

IVS CONGRVI, SEV PROTHOMISCO.

Vide in verb. praelatio.

IVS EXORBITANS.

Ius exorbitans non habet locum in eo, qui habetur pro tali: quia aliud est esse talem, vel haberi pro tali nu.

23. fol. 502

IVS PASCENDI.

Vide in verb. pascura.

IVS PATRONATUS.

Ius patronatus acquiritur fundatione, dotatione, & constructione, hinc notabiliter infertur, ut nu.

10. fol. 511

IVS SUPERIORITATIS.

Ius superioritatis nunquam censetur concessum, nec a Principe abdicatum num.

16. 18. 21. & 23. fol. 54. & nu. 19. fol. 478

Ius superioritatis non censetur reservatum, quod ad ius honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelligitur exceptum nu.

27. fol. 55.

IVS SUPERVENIENS.

Ius superueniens validat venditionem factam, quando non est simpliciter nulla, sed cassatae propter ius tertij, quo loci declaratur reg. quod ab initio non valuit num.

5. & 6. fol. 209

IVSTITIA.

Iustitia vera qualis esse debet nu.

31. fol. 8

Iustitia laudes, atque necessitas ex Latinis, & Ecclesiasticis, & legum Doctoribus nu.

29. fol. 121.

Iustitia reddi debet secundum rectam prudentiam administrationem, alias culpa contrahitur letalis nu.

23. fol. 538

L

LAESAE MAIESTATIS CRIMEN.

Laesae Maiestatis crimen excludit privilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium in causis eorum criminalibus, num.

5. fol. 12

Vide in verb. mandatum penale in 2. summ.

LAE.

CAESIO.

Lesio in contractibus fiscalibus an requiratur ultra dimidiam seruata forma text. in l. 2. C. de rescind. vendit. nu. 1. cum seqq. fol. 183.

Lesio minor dimidia sufficiens est, quando in contractu fiscali incidisset fraus, aut gratia num. 3.

Lesio ultra sextam tantum sufficit in venditione facta sub habitu tam rerum fiscalium, quam aliarum, quae ad instantiam creditorum a Iudicibus venduntur, idq; iam est usus forensis receptus iuxta notab. doctrinam Baro. in l. si societatem & arbitrorum ff. pro soc. nu. 6. & 8.

Lesio qualibet sufficit ad venditionem retractandam data fraude, vel gratia, alioquin his venditionibus requiritur lesio ad minus in facta & no. 34. fol. 188.

Lesio in contractibus fiscalibus ultra sextam, tanto magis ultra dimidiam, operatur nullitatem contractus, & propterea datur ven. actio; & restituitur res una cum fructibus: quia dominium nunquam abcessit, & rescinditur ex tunc, non ut ex nunc; quo loco auctoritate Bald. concluditur, non habere locum in fisco dispositionem l. 1. C. si vend. pig. 29. nu. 35. 36. & 41.

Lesionis remedium aduersus licitationem ex maiori oblatione, quod secundum usum forensis quotidie praestatur Reipubl. minori, & fisco, quomodo praecedat, & qualiter debeat intelligi decis. Guid. Pap. & Afflict. quae de diametro pugnare videntur, & insuper quid dicendum de gabellis, & alijs, quae subiecta videntur fortuitis casibus nu. 48. 49. & 50. fol. 190. cum seq.

Lesio in venditione reddituum ad vitam, quomodo consideranda, an sit licitus iste contractus, quid si non fiat super corpore certo, ut in donatiuis a Regno fieri consue- tis nu. 63. fol. 192.

Vide in verb. contractus in princ. fiscus.

LEGATARIVS.

Vide in verb. institutio.

LEGATVM.

Legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesiae rei emphyteuticae, vel feudalis valet quantum ad rei estimationem, quocirca declaratur text. in cap. 1. de iur. iur. eccl. nu. 8. & 9. fol. 342.

Legatum factum s. flicebus quis manumittat

debetur, s. flicebus mortuus fuerit ante moram nu. 10. fol. 352.

Legatum factum filio, aut monacho sub commemoratione patris, aut Monasterij, eisdem directe relictum videtur num. 10. fol. 300.

Vide in verb. alienatio in 7. summ. Constitut. constitutionem in antepenult. testamentum in fin. venditio in 16.

LEGATVS.

Legatus absque Proregis licentia non potest ab hac Ciuitate ad Regem transmitti, alias & Legatus, & mandantes extraordinarias subibunt poenas Iudicis arbitrio remissas; eorum si licentia fuerit petita, & absque ista causa denegata, non erit huic poena locus, nec a Rege Legato denegabitur audientia, & ita praestatur, & legi si quis decurio la 1. C. de decur. lib. 10. quae refragari videtur, affertur intellectus nu. 1. 2. 3. 4. 7. et 9. fol. 79. cum seq.

Legatus ad Regem transmissis licentia a Ciuitate petita, & iniuste denegata a Prorege, salarium erit soluendum, & ita in Collaterali Consilio decisum, num. 8. 9. & 11. fol. 80.

Legatus potest a Ciuitate ad Regem transmitti contra Proregem ex regia declaratione nu. 10.

Vide in verb. Cardinalis, officium in 8. summ. Proconsul in 3. salarium in 2.

LEGITIMATIO.

Legitimationes naturalium, & spuriorum, hodie fiunt absque partis citatione, ex quo de stylo Regiae Cancellariae in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula citra praedictum liberorum, & post mortem citra praedictum venientium ab intestato, & nouissime ex ordine Regiae Maiestatis in legitimatione naturalium de familijs sedilium huius Ciuitatis apponitur clausula citra illorum praedictum nu. 3. & 4. fol. 485.

Legitimatione dicatur subreptitia, causa est exprimenda, & probanda, quae tamen in patre praesumitur, nisi filios legitimos habeat, quo casu est facienda mentio filiorum; sed haec cessant in Regno ex clausulis, ut supra nu. 7. fol. 486.

Legitimationis materia fuisse cumulata per D. Lanar. Iurisconsultum praesentis, quem merito D. Auzhor maximis effert laudibus nu. 8. & 9.

Vide

I N D E X .

Vide in verb. citatio in fin. Pronex.

LEX.

Legis interpretatio esse debet circa circumstantias, non principalem dispositionem, quae cum dispositionis verbis se compatiatur, & non eam tollat, & deserviat, num. 11. fol. 62.

Leges novae pro recta, & necessaria Regnorum administratione constituenda, nume. 12. fol. 72.

Lex particularis in aliquo casu facta ex ratione generali est uniuersalis in omnibus alijs casibus nu. 43. fol. 108

Lex correctoria, quando unica est ratio, & alia non assignatur, ex mente comprehensua extenditur ad omnes alios casus eandem rationem habentes nu. 44.

Leges multa sancita, plura statuta composita, & Pragmatica pariter edita, quae recensentur, ex quibus ad lites tollendae, & ad Populorum quietem sunt denegatae actiones, & vetitum fieri lites nu. 36. fol. 161

Lex aliquando annullat actum principaliter de perse, interdum causatiue propter alterius interesse, & inter utrumque casum maxima constituitur differentia, ut ex exemplis per D. Authorem cumulatim facile dignosci potest nu. 2. fol. 209

Legis prohibitio operatur, ut nec principale nec accessorium subsistat, vel quicquid ex eo, vel ob id sequatur nu. 5. fol. 269

Leges civiles non sunt allegandae in materia feudi hereditarij; ex quo praedicta qualitas consideratur in eo uti substantialis, & intrinseca; non autem ut accidentalis, & separata nu. 12. cum seq. fol. 279

Lex, vel Pragmat. recipit intellectum rebus in eodem statu permanentibus, nu. 11. fol. 352.

Lex semper loquitur nu. 3. fol. 390

Leges Principum de Ecclesijs loquentes, prout statuta, & consuetudines ex iurisdictionis defectu nullius sunt ponderis, num. 6. fol. 518.

Lex, vel consuetudo generalis, aut erit nulla, aut non comprehendit Ecclesiam nu. 7.

Lex improbens consuetudinem deuincit etiam immemorabilem, nisi suffragentur scientia & patientia Domini, ad quem spectat concedere; quia ex his praesumpta oritur concessio nu. 20. fol. 526

Lex quando resistit praescriptioni, & consuetudini, tunc quod est concessibile non est praescriptibile, nec consuetudo etiam immemorabilis quicquam proficit; sed requiritur

privilegium verum, vel praesumptum, quod allegari debet, & probari per possessionem immemorabilem secundum Ang. communiter receptam, loquentem in Gulsu Venetorum nu. 21. & 22. fol. 527

Leges absque maturo consilio sancita contemptibiles redduntur nu. 22. fol. 538

Vide in verb. Consiliaem Collaterale in 4 summ. potestas, Princeps.

LIBERATIONVM.

Libris Arrendatorum, eorumque praedictis februlis nulla est adhibenda fides, dum ex istis intendunt facere debitores aliquos, vel in arrendamento participes, maxime si sint in necessitate, vel egestate constituti nu. 23. & 25. fol. 203

Liberationis continens data, & respecta qua fidem faciat nu. 25. fol. 222

LICITATORVM.

Licitor primas non liberatur per maiorem obligationem ab alio factam, si non fuerit adimpleta nu. 51. fol. 191

Vide in verb. lasso in penult. summa oblatio

LINEA.

Linea primo praefertur secundis gradus, tertio sexus inter eos, qui sunt eiusdem linea, & gradus, & quarto etas inter eos, qui sunt eiusdem linea, gradus, & sexus nu. 30. fol. 456.

Linea masculina appellatione venit nuptis ex filio nu. 32. fol. 101

Linea tot sunt, quot filij, cum unusquisque suam constituat lineam, & descendensiam, nu. 42. fol. 458

LIQVIDATIO INSTRUMENTI.

Vide in verb. Magna Curia.

LITERAE FAMILIARITATIS.

Literae familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus, & ita decum, & ratio afferatur nu. 40. fol. 344. & nu. 11. fol. 467

LVC RV M.

Lucrum capere, & debitum amittere sunt diuersa nu. 16. fol. 167

I N D E X.

M

MAGNA CURIA.

Magna Curia ritus circa liquidationem instrumentorum an habeat locum contra Collaterales, quaestio proponitur, & affirmatiuè concluditur num. 1. cum seqq. fol. 338.

Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales nu. 2. fol. 339

Magna Curia Tribunal est idem, quod Regis Tribunal, appellatur speculum iustitiae, & luminare maius, itcirco iurisdictionem habet vniuersalem super omnes Barones, Comes, Duces, & Principes, & alios cuiuscumque conditionis, & praeminentie fuerint; & consuetudo antiqua, quod contra istas personas non procedatur inconsulto Principe est sublata: quia contra Constitutiones, & ritus dictae Magne Curiae, ex quibus cessant disposita de iure communi, & insuper casus recensentur, in quibus fuit processum aduersus Magnates, seu Titulatos, & etiam habentes unam ex septem officijs nu. 4. 5. & 6.

Magna Curia ritus, qui excipit familiares Regis domesticos, commensales, & actu seruiantes abiit in desuetudinem, imò contraria viget consuetudo nu. 7. fol. 340

Magna Curia ritus recepit interpretationem in seruientibus, & familiaribus propria domus Regis, aut Proregis, de quibus cognoscit Auditor exercitus, nisi aliud Proregi visum fuerit; non autem in Consiliarijs, alijsq; Officialibus nu. 12.

Magna Curia non habet iurisdictionem in Curia magni Admiratus; sed utrumque Tribunal procedit per viam literarum hortatoriarum nu. 10. fol. 509

Vide in verb. Capitaneus in fin. bannum in princ. & in fin. iurisdictione, Officialis, receptator.

MAIOR PARS.

Maiorem partem concludere, vel vocandos esse, quos negotium principaliter tangit, duo sunt inuicem diuersa nu. 28. fol. 143

Vide in verb. actus in 2. summ. Ciuitas, donatiuum in princ. interesse, Prorex in penult. summ. Rex.

MANDATVM.

Mandata, seu procuraciones Vniuersitatum Regni qualia debeant esse pro donatiuis fo-

ciendis, remissiuè num. 38. fol. 223
Mandatum, iussus, licentia, & consilium distinguuntur à consensu, vt nu. 22. cum seqq. fol. 493.

MANDATVM POENALE.

Mandatum poenale fieri potest etiam sub comminatione omnium bonorum ob contumaciam: caterum non est indistinctè decernendum; sed cum moderamine num. 22. fol. 6.

Mandata sub poena publicationis bonorum fieri possunt etiam Neapolitanis, quorum bona vigore Capitulorum non possunt sisco vendicari, nisi pro crimine laesa maiestatis, diuina, vel humana, & ita in dies seruatur; tantò magis quod in facti contingentia consultus Rex Philippus II. felic. memor. hos idem rescripsit; & simile mandatum fuit executioni demadatum aduersus Marchionem Padula nu. 23. & 28. fol. 6. & 7.

Mandata fieri consueta, ne matrimonia contrahantur inconsulto Principe quomodo iustificentur nu. 48. fol. 253

Mandata simpliciter, & indifferenter causa legitima non precedente fieri neutiquam possunt, ne matrimonia contrahantur: quia sunt contra matrimonij libertatem, contra Capitulo Regni, & contra praecepta Ecclesiae; secus verò si fiant cum causa, & causarum genera recensentur num. 49. 51. & 52. fol. 253. cum seqq.

Vide in verb. Iudex, Prorex.

MARE.

Mare est omnibus commune naturali iure, nu. 27. fol. 528

Maris respectu tria considerantur, proprietates, quae in nullius est bonis, & usus, qui est omnibus communis, & iurisdictione, seu proteetio, quae est Populi Romani, seu Imperatoris. Hinc in mari adificare licet, dummodò usus publicus non impediatur num. 28. & 29.

Maria, & litora adiacentia Terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seu illorum, qui ibi praesunt nu. 42. fol. 530

Vide in verb. Insula.

MATER.

Vide in verb. Baliatus, mulier, receptator.

MA-

MATRIMONIVM.

Matrimonij libertas an dicatur impediri, si fuerit dictum, non nubas sine consensu meo, vel non nubas Titio, vel non nubas Neapoli nu. 6. fol. 242

Matrimonia posse liberè fieri à Feudatarijs; sed feuda non posse in dotem dari absque expresso Regis consensu statutum fuit per Capitula Regis Caroli I I. quod extenditur etiam ad dotarium nu. 2. fol. 291

Vide in verb. assensus circa med. donatio, Iudex, mandatum pœnale in summ. penult. & fin. refutatio in 3. summ.

MATTONATA.

Mattonata nomen antiquum, & usitatum nu. 21. fol. 77

MEDICVS.

Medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris nu. 17. fol. 332

MERCATOR.

Mercatores forenses ante ingressum in aliquas Terras, vel in ipso ingressu, possunt ab illarum Dominis expelli; sed postquam recepti fuerint, minimè, nisi legitima subsistat causa nu. 2. fol. 470

MERCATVS, SEV NVNDINAE.

Mercatus faciendi priuilegium antequam à Prorege concedatur, qua præcedere consueuerunt, exponitur nu. 2. fol. 468

Mercatus fieri non potest die festo, nisi consuetudo esset in contrarium, num. 10. fol. 469.

Vide in verb. Baro propè fin. homo, priuilegium paulò ante fin.

MERVVM, ET MIXTVM Imperium.

Mero, & mixto imperio, vel simplici iurisdictione concessis tributa censetur statuedi facultas; non tamen contra ius commune, nisi ex causa publica utilitatis, quocirca declaratur l. vnice. C. ne fin. iuss. Princ. nu. 31. 32. & 34. fol. 19

MERX.

Merces corrupta, vel cum corruptis admixta projicienda, vel publicè concremanda, idq; pluries seruatum in contingentia facti, nu. 21. fol. 50

Mercibus priuatorum onerari non debent regia triremes, quauè pœna coercendi sic eas onerantes nu. 30.

Vide in verb. extractio.

METVS.

Metus iustus ex quibus inducatur remissum num. 25. fol. 18

MILES.

Militibus, remigibusq; Regio seruitio vacantibus in Regijs triremibus species annuaria præstantur statutis diebus in hebdomada curia expensis, qua postea militibus in eorum stipendijs imputantur num. 27. fol. 222.

Militibus de iure communi qua debeant præstari pro victu nu. 30 cum seqq.

Milites stipendiati in bello ab hostibus capti nullam habent actionem aduersus Regem, ut ipsos redimat, vel taleas factas soluat, num. 28. fol. 233. declara, ut num. 45. fol. 531.

Milites Hyerosolimitani in feudo non succedunt, & ita per Reg. Cam. decisum num. 9. fol. 319.

Milites in Regno militarem artem actu exercentes, & in matricula, seu rollo descripti quò ad iurisdictionem tantum habent Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l' Auditor del Campo nu. 11. fol. 340

Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione, militari priuilegio non gaudent, sed Iudici subsunt ordinario, etiam si sint Curiales, & familiares; qui ad latus Principis seruiant nu. 18. fol. 341

Militare dicuntur Curiales, dum in Regis seruitio degunt; iccirco dicuntur milites; sed non armata militia nu. 19.

Milites facti ex priuilegio, qui non se exercent in factis armorum, fori priuilegio non gaudent nu. 32. fol. 343

Militantes in sacro Palatio in quocunque officio quibus priuilegijs gaudeant nu. 33.

Milites facientes militarem professionem; sed verè actu non exercentes, vti debent iure communi in eorum actibus: quia eorum militia non est priuilegiata secundum Bald. nu. 34. fol. 344

Mi-

I N D E X.

Milites proprijs negotiationibus incumbentes militare privilegium amittunt nu. 37.

Miles in matricula descriptus, si militiam non exerceat, militari privilegio neutiquam gaudebit nu. 38.

Milites veterari non gaudent: quia non exercent nu. 39.

Milites nostri temporis non gaudent secundū opinionē frequentius receptam, imō pro debitis in carcerem conijci possunt num. 41. & 43.

Milites privilegio gaudent, ut non conveniantur, nisi in quantum facere possunt pro debitis contractis in Castris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quae contracterunt domi, vel vagando per mundum, nu. 42.

Milites nova militia indifferenter executionem patiuntur circa eorum personae; super equis tamen, & armis non potest fieri executio nu. 43. fol. 345

Milites non possunt mutari de una cohorte in alteram sine Principis iussu, num. 2. fol. 507.

Milites stipendiati ab illis, qui absque stipendio seruiunt, vulgō dicti Adventurieri quo differant, remissive nu. 3.

Milites Adventurerij an militum privilegij perfruantur, remissive nu. 4.

Milites militia desertores qua poena plectantur nu. 5.

Milites absentes debent cassari à numeratione, seu matricula vulgō dicta il rollo nu. 7. fol. 508.

Militibus stipendiatis licentia concedi non debet eundem ad longinquas regiones propter eorum negocia, maxime cum solutione stipendij, quo casu concedens licentiam deberet solvere de suo secundum Frecc. quinmō de iure huiusmodi. licentia non tenet secundum D. Authorem nu. 8. & 9.

Miles si licentiam habuerit ad tempus, & illud sit elapsum, nullo modo ei stipendium debetur nu. 10.

Miles si ex causa necessaria licentiam habuerit, & demum stet otiose, stipendium non debetur, etiam si licentia non contineat tempus praefinitum nu. 11.

Militum Capitaneo absenti etiam cum licentia stipendium non debetur; si interim ex necessaria causa fuerit alius in eius locum successus, nam alias duplicatum solueretur stipendium, cum substitutus proprijs sumptibus militare non debeat nu. 12. & 13.

Milites cruciferos, qui aliorum seruitijs se ascribunt, de iure communi militia singulari priuari mandatur nu. 3. fol. 514

Vide in verb. Cauallarius in penultimo summ. Cuius in princ. donatio in 3. summ. emptio in princ. hospitium, impositio, laesa maiestatis crimen, privilegium, Prorex, Rex in fin. Stipendium, Vniuersitas in princ. & paulō ante med.

MINISTER.

Ministri decuriarj grauius plectuntur poenis, & etiam capitalibus, de pecunia fiscali quomodolibet disponentes, & nedum ipsi; sed qui scienter ab ipsis accipiunt num. 1. 3. & 4. fol. 166

Ministri pecuniarj si in liquidatione computorum remaneant debitores quomodo significentur nu. 8. & 10.

Vide in verb. fiscus, significatoria, Thesaurarius in fin.

MINOR.

Minor, & pupillus fisci instar privilegio fruuntur, ut re ipsa in ipsorum beneficium irregularis mora contrahatur, num. 47. fol. 178.

Minor restituitur; sed non in modicis, quo loci ponderatur text. in l. & si sine d. questum, ff. de minor. num. 15. cum seq. fol. 184.

Vide in verb. argumentum in fin. fiscus, mora in princ.

MOLENDINVM.

Molendinum, hospitium, furnus, & alia huius generis an possint construi reluctantibus vicinis propter eorum interesse, exacte declaratur, & notab. Alber. doctrina refertur nu. 6. cum seqq. fol. 469

Vide in verb. homo.

MONASTERIVM.

Vide in verb. Clericus in antepenult. & penult. summ. Legatum.

MONETA.

Moneta ut crescit, & decrescit, sic pariter rerum pretia crescunt, & decrescunt num. 35. fol. 147.

Moneta valor in Regno auctus tempore Praesidatus Ducis Alba nu. 40.

Moneta est mutuantis reddenda iuxta valorem inspecto contractus; non autem redditu-

I N D E X.

*Statutionis tempore num. 41.
Vide in verb. pecunia.*

MORA,

*Mora regularis habet locum etiam in pupillo,
& minore, si fuerit eis interpellatio legiti-
me facta nu. 48. fol. 178*
*Mora regularis contracta per interpellationem,
vel temporis lapsum parit interesse
tam damni emergentis, quam lucri cessantis
in eo, qui non consuevit tenere pecuniam
otiosam in arca; sed in emptionem commu-
tare nu. 66. fol. 193*
Vide in verb. minor in princ.

MORATORIA.

Vide in verb. Prorox paulo ante fin.

MVLIER.

*Mulier apportans vestes contra prohibiti-
onem, propriè delictum committere dicitur
aduersus Bald. sententiam nu. 8. fol. 61*
*Mulieres per Reg. Constitutiones, & Neapolitanas
Consuetudines masculis existentibus
sunt à successione exclusæ, dummodo de pa-
ragio dotentur nu. 1. fol. 450*
*Mulier si dotetur ex proprijs bonis, & ex pa-
ternis parum, aut nihil habeat, potest agere
ad supplementum, idq; procedit etiam in
magnis Dominis; sed si ex paternis bonis
sit congruenter dotata iuxta Regionis mo-
rem, & in matrimonium collocata pari,
tunc non attenditur, dotem esse minorem legi-
tima nu. 3.*
*Mulier dotata à successione excluditur, quan-
do fuit dotata de bonis eius, de cuius succes-
sione agitur. Hinc soror dotata à fratre de
bonis paternis, vel maternis, non excluditur
à successione eiusdem fratris, idq; statutum
est in Regno per Pragmat. vulgò nuncu-
patam la Filingeria nu. 4. fol. 451*
*Mulier si pro eius dote aliquid habuerit de
bonis fratris, non per hoc intelligitur ab eius
successione exclusæ: quia debet esse congruè
dotata de bonis eius, de cuius successione agi-
tur, ut intelligatur expulsæ, maxime quan-
do frater de suo voluntariè dotauit nu. 5.*
*Mulieres dum dotantur, de generali consue-
tudine solent facere amplissimas renuncia-
tiones, & eorum mariti se particulari obli-
gationis nexu obstringunt, ut uxores illas
facere habeant in valida forma, quo casu
non excusantur, allegando fecisse eorum
posse, & ita pluries iudicatum contra do-*

est. Afflict. num. 10. fol. 452
*Mulieres per consuetudinem Neapolitanam
differentibus successoribus eas maritare vs-
que ad annos sexdecim completos secundum
paragium, possunt petere portionem viri-
lem, ut ceteri fratres, & alij successores, id
tamen in allodialibus tantum procedit, se-
cus in feudalibus; sed secundum Constitut.
Regni semper remanent exclusæ cum onere
dotandi de paragio nu. 14. fol. 453*
*Mulieres per Constitut. Regni, & consuetu-
dines Neapolitanas non intelliguntur ex-
clusæ à successione omnino, nec per omnes
masculos; sed per existentes in eodem gra-
du; secus verò per remotiores nu. 26. & 29.
fol. 455.*

*Mulier dicitur de sanguine, & est caput, &
finis sua familia nu. 33. fol. 456*
*Mulieres quomodo intercedere possint, D. Au-
thor in hac materia commemorat decreta-
tiones fieri consuetas per Collater. Consil.
quas nequaquam admittit; sed redarguit,
& efficacissimis argumentis, & rationibus
cõuincit, esse contra expressam iuris dispo-
sitionem unà cum decis. D. de Franch, qua
illis suffragari videtur nu. 1. cum seqq. fol.
488.*
*Mulier si pro pia intercedat causa, Vellei-
anum utique cessabit, quocirca optimis ratio-
nibus redarguitur decis. D. de Franch. in
qua dicitur, decisum fuisse obligationem
matris pro filio excimendo à carcere fuisse
annullatam, cuius occasione declaratur tex.
in cap. causas, in authen. ut cum de appell.
cognosc. nu. 30. cum seqq. fol. 494*
*Mulier de iure communi diuimodò sit cer-
tior facta, potest se à Velleiani beneficio fa-
cere alienam, licet non cogatur num. 33. fol.
495.*
*Mulieri luxurioso viuenti tanquam sui ip-
sius prodiga bonis interdici potest num. 18.
fol. 315.*
*Vide in verb. Constitutio in aliquibus,
consuetudo neapolitana, officium post
med. Prorox, querela in fin. remissio
in 2. summi. sequestratio in fin. statu-
tum, vellrianum.*

MVNERA, SEV DONA.

*Munera qualiter Officialibus prohibita num.
11. fol. 124*
*Munerum ab Officialibus accipiendorum
prohibitio obtinet in illis, qui sufficiens ha-
bent salarium ex Alber. sententia, qua an-
procedat in Regno stantibus Prag. bene exa-
minatur nu. 12. cum seq.*

Mu

I N D E X.

Muneribus in accipiendis certus, qui exponitur, ab Officialibus seruandus est modus, num. 14.

MUTUUM.

Mutuans ad necessariam subuentionem alicui pecuniam, quam paratam habebat ad emptiorem faciendam, potest pacisci sibi deberi interesse lucri cessantis nu. 77. fol. 195
Vide in verb. moneta in fin.

N

NAVIGATIO.

Navigatio quo tempore incipere debet, & quo finire nu. 29. fol. 222
Vide in verb. proprietatis.

NECESSITAS.

Necessitas facit licitum quod aliis de iure esset illicitum nu. 34. fol. 234

NEPOS.

Nepos de iure communi feudorum succedit ex persona patris una cum patruo; sed si in feudis uiuatur iure Francorum nepos ex primogenito excludit patruum, idq; in Regno procedit etiam in linea Collateralium, & ita decisum; sed quid in fratre uterino, & quando non est coniunctus ex latere, a quo feudum prouenit, remissiuè num. 32. fol. 363. & fuse nu. 8. cum seqq. fol. 462

Nepos dum excludit patruum a feudi successione, a uita, & militia solutione nequaquam redditur immunis nu. 42. fol. 367

Nepos an excludatur a successione aucti feudi propter parricidium ab eius patre commissum. In hoc articulo relatis hinc inde opinionibus optimis medijs pro parte negatiua concluditur, cuius occasione declaratur doctrina Andr. & Affl. in cap. praterca si uassal. qua sit prim. caus. benef. amitt. Nec huius opinionioni refragatur text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. quia procedit in delictis in Dominum commissis; et secundum eam aliis fuit per Reg. Cam. iudicatum num. 1. cum seqq. fol. 423

Nepos aucti succedit ex propria persona patris ob delictum de medio sublato nu. 4.

Nepotis successio in feudo aucti stante delicto parricidij paterno non oritur ex transmissionis causa a patre in filium; sed ex propria forma, & feudi natura, quae principaliter

vocat nepotem ad successionem, & ratio est: quia quis non potest venire per alium, quando ille medio tempore est inhabilitatus, nu. 15. & 16. fol. 426

Nepos a patre exheredatus succedit in feudo aucti hereditario, quando pater praedeceffit: quia venit ex propria persona, & agitur de aucti successione nu. 18.

Vide in verb. Aucti.

NOBILIS.

Nobilium priuilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atque honestis nu. 2. fol. 111

Nobilis magis est censendus, qui sua uirtute est nobilitatem affectus, quam qui claris est ortus parentibus nu. 23. fol. 133

Nobilis genere, & uirtute ceteris praefertendus num. 24.

Nobiles, & non populares ad latus Imperatorum, & Regum stare debent nu. 26.

Nobiles Seditium liti cedere non possunt, quinimo solus Rex citra uoluntatem eorum potest mandare, ut causa per iuris tramites decidatur nu. 3. fol. 534

Vide in verb. Cadauer, Ciuitas, consuetudo circ. med. Decurio in princ. nominans in penult. summ. officium in princ. Prorex, remissio in fin. Titulatus.

NOMINANS, ET NOMINATIO.

Nominans aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur nu. 10. fol. 53.

Nominandi, uel eligendi non sunt ad officia, habentes malum nomen; sicut e contra proponendi sunt habentes bonum nomen, atque famam nu. 4. & 5. fol. 117

Nominatio Officialium, qui iustitie reddenda praeficiuntur est Regi facienda a Prorege cum voto Collateralis Consilij nu. 8.

Nominandus, ac eligendus est ad officium nobilior ceteris paribus nu. 9.

Nominator ad quid, & quando teneatur nu. 17. fol. 119

Vide in verb. deportatio, electio in princ. officium post med. Prorex.

NULLITAS.

Nullitas actus gesti aduersus legis prohibitionem quando dicatur poena nu. 4. fol. 61

Nullitas actus gesti contra legem prohibentem non est poena naturaliter, nisi ex actus nullitate ius alteri quaesitum tollatur, & aliquid absit ab eo nu. 5. & 6.

e Nul-

I N D E X.

Nullum esse, vel non esse idem important num.
16. fol. 492

Vide in verb. lex.

NUMERATIO REGNI.

Numeratio Regni cur, quando, & quomodo
facienda nu. 7. & 16. fol. 153. cum seq.

Numeratio viduarum, & pauperum fit ad
damnum caterorum Ciuium, & Vniuersi-
tatis, ita quod numerantur; sed non soluunt;
sed alij Ciues seu Vniuersitas, pro illis præ-
muntur onere nu. 5. fol. 153

Numeratio Regni postquam est facta, & clau-
sajta quod non datur amplius reuifio, singu-
la Vniuersitates tenentur iuxta earum ta-
xam, & diminuto Ciuium numero non da-
tur alleuiatio, sicut è contra si augeantur fo-
cularium numero, maiori solutione non præ-
grauantur nu. 18. fol. 154

Numeratio Regni olim quolibet triennio, ho-
die verò singulis quindecim annis fieri con-
suevit nu. 17. fol. 159

Numerationis tempore occupans regia focula-
ria qua veniat pœna plectendus remiffiue,
num. 18.

Numerationis reuifio cum tempore præfinito
vnde sumpta nu. 19.

Numerationum pœna fraudantium focularia
in damnum Regie Curie nu. 20.

Numerare est idem, quod computare, & vul-
gò dicitur contare, e li Contatori nu. 21.

Numerationes facta discutuntur in Regia
Camera, & à lege est præfixum tempus præ-
ponendi, & discutiendi grauamina, quo ela-
pfo denegatur actio, & sic est à iure imposi-
tum silentium nu. 22. vsque ad 26. fol. 159.
cum seq.

Numerationum decreta interposita super ea-
rum clausura important exceptionem rei
iudicata tam pro, quam contra Vniuersita-
tes, & Fiscum nu. 27. fol. 160

Numeratio quando ad instantiam Fisci, vel
Vniuersitatis reuideretur, tota ex integro re-
uideri debet nu. 40. fol. 162

NUMERATIO REGNI.

Vide in verb. Mercatus.

O

OBLATIO.

Oblatio maior semper admittitur infra
tempus licitationis præfixum etiam si res
fuerit licitata, & alteri liberata, secus verò

tempore elapfo, quando iusto pretio res fuit
liberata nu. 53. fol. 191

Oblatio maior admittitur contra Cōductorem
finito tempore locationis, dum vult persiste-
re in conductione: caterum si idem offerat,
alijs præfertur, quinimò infra tempus loca-
tionis maior admittitur oblatio, quod non
obinet in perpetuis locationibus, nisi tēpore
contractus nu. 54. & 58. fol. 191. & 192

Offerens rem feudalem emere in iudicio, non
potest amplius reuocare oblationem debitoris
instar, cuius bona venduntur, et reuocatione
facere non valentis nu. 1. cum seqq. fol. 414
Vide in verb. latio, licitator.

OBLIGATIO.

Obligatus ad aliquod munus Fisco, non libera-
tur soluendo extimationem nu. 59. fol. 164

Obligatio est mater actionis nu. 37. fol. 177
Vide in verb. inuentarium.

OFFICIALIS.

Officialis non potest in causa criminali in sen-
tentia condemnatoria sibi, vel Baroni refer-
nare facultatem indulgendi, moderandi, aut
commutandi pœnam de personali in pecu-
nariam nu. 14. fol. 26

Officiales Barones representant personas Re-
giorum Ministrorum nu. 68. fol. 33

Officialis, qui Regis nomine præfidet in Tri-
bunali Decurionum, cum eis non votat; sed
conclusionum executio fit cum ipsius autho-
ritate ex sententia Regis Friderici num. 4.
fol. 75.

Officialibus nomine Regio Præsidentibus in
Tribunali Decurionū, vel in alio huius Ci-
uitatis an sit aliquod pro labore præstādum
salarium num 10. fol. 76

Officialis dum, Rege, vel Prorege mādantibus,
pluribus officijs distinctis fungitur, singu-
lorum officiorum salario potiri debet num.
11. 12. 13. 14. 15. & 17. fol. 76. cum seq.

Officialibus salariū decernere ex iuribus Resp.
ad Principem spectat nu. 16. fol. 77

Officiales debent esse annales nu. 1. fol. 84

Officialium delicta vt à sola Magna Curia
cognoscantur iuxta ritum eiusdem, obti-
net etiam in Officialibus Baronum, nu-
me. 3.

Officiales à Rege creati vel simpliciter, vel
ad beneplacitum censentur perpetui, nu-
me. 4.

Officiales potest, non tamen debet Rex ad
nutum priuare officio sine iusta causa: quia
intelligitur auferre donorem, & facere
iniu-

I N D E X.

- iniuriam, quod debet esse alienum à Principe nu. 5.*
- Officiales, qui iustitiæ ministranda proponuntur quales esse debent, & quibus officia decernenda nu. 13. fol. 85*
- Officialis, qui legitime emit officium, & male tractat subditos, vel est mala fama, & odiosus potest cogi ad vendendum nu. 1. fol. 90*
- Officialis propter nimiam severitatem potest officio privari; si tamen gratuito fuerit concessum; secus si ex titulo oneroso, ut potest venditionis, quo itidem casu eadem irrogaretur poena, & ita practicum, si sevitia, & alia essent gravissima nu. 2. cum seqq.*
- Officialis, qui deliquit in officio, eoq; fuit privatus, nec ad illud redire, nec ad aliud promoveri potest, etiam ex Principis rescripto, quinimò nec accusatus ad novos honores promoveri debet nu. 1. 2. & 3. fol. 117*
- Officiales presumuntur multa mala scire, & committere, & potius deferre potentibus, quam iustitiam ministrare petentibus nu. 25. fol. 121*
- Officiales proprie dicuntur, qui iurisdictionem habent, & consequenter Licetores, Apparitores, & similes non sunt dicendi Officiales nu. 26. cum seqq.*
- Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingressum habuerunt, multa mala committere presumuntur nu. 28.*
- Officiales, qui iustitiæ ministranda prasunt visitare, & per alienas domos cursitare prohibentur nu. 1. fol. 123*
- Officialium auctoritas à Principe, atque Prorege augenda, sine qua vilescit iustitiæ administratio nu. 2. & 4.*
- Officiales Principis membra, & pars corporis esse dicuntur nu. 3.*
- Officiales ut iuste suo fungantur munere, sunt à Principe remunerandi, & ad sublimiores dignitates promovendi pro iusta laborum ipsorum retributione, & exemplo aliorum, num 5.*
- Officiales cum subditis pro iustitiâ ipsos ad actibus modestè, ac absque iniuria agere debent, aliàs gravissimè puniuntur nu. 6. fol. 124*
- Officiales nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitij subditorum, nisi privati amici, ac volentis nu. 15.*
- Officiales ante officij ingressum cautionem debent administrando, & sindicatus parenda prestare debent; ad quam tamen non tenentur Officiales perpetui; sed post aliquam temporum intercedentem visitantur nu. 17. & 18. fol. 125.*
- Officiales an presumantur ex officio locupletati, variè Doctorem distinctiones recensentur num. 2. cum seqq. fol. 126*
- Officialibus perpetuis de iure communi est negotiari permissum; omnibus autem vendere, & emere palàm, & bona fide tributum, atque concessum nu. 3. & 4.*
- Officialibus etiam perpetuis in Regno negotiatio est interdicta, emptio, & venditio palàm, & bona fide permissa, secus si vilius emerent vendendi gratia carius nu. 5.*
- Officialis non presumitur acquisivisse ex officio ex frequentius recepta sententia; sed D. Author noster sapientissimus natura peracutus, ac prudens sic distinguit, ut Officialis dives ante officium, non presumatur ex eo ditatus. Officialis pauper, vel qui modicum habebat patrimonij, ex officio locuples factus presumatur, praesertim si officium emerit, & splendide vivat num. 6. usque ad 10. fol. 127.*
- Officialis Regius nequit absque Regis licentia clericatus ordine initiari; potest verò ingredi religionem nu. 19. fol. 128*
- Officialis ad maiorem promotus dignitatem, retinet privilegia minoris, à qua assumitur; non tamen propriam dignitatem nu. 1. & 2. fol. 130.*
- Officialis Praesidens Reg. Cam. effectus Consiliarius Sac. Conf. vel ad Regentis officium promotus retinet honores, & privilegia pristinae dignitatis; non tamen nomen, nec exercitium illius nu. 3.*
- Officialis promotus à minori officio vendibilis ad maius, vendere illud potest, idq; est in usu positum nu. 4.*
- Officialis unius tantum, quod exercet, non utriusque officij salarii meretur, & ita Regis ordinibus diffinitum; habet tamen honorantias precedentis officij, seu quadam munuscula, & ita est in usu receptum num. 5. & 6.*
- Officialis assumptus à maiori dignitate ad minorem, pristina dignitate, & privilegij illius est denudatus nu. 7.*
- Officiales Regentes in supremo Italia Consilio effecti Locumtenentes, vel Consiliarij Praesidentes Regia Camera, non nisi ex specialis Regis privilegio pristinam retinent dignitatem cum eodem salario sine tamen administratione, & ita est in usu positum num. 8. fol. 131.*
- Officialis sua sponte, & accedente Regis beneficio officium deponens, retinet quandiu vivit nomen, privilegia, & honores officij depositi; non tamen praelationem; sed cum praecedat alter habens officium cum administratione nu. 9. 10. & 11. fol. 131. & num. 28. fol. 503*

- Officialis officium deponens prauio Regis assensu, videtur adesse, & perinde habetur, ac si personaliter inseruiret, idq; fusè exornatur nu. 12. 13. 14. 15. 16. & 18. fol. 131. cum seq.*
- Officialis Regens Regiam Cancellariam si sit Doctior de Collegio semper Compromotoris officio fungitur, & ita decisum num. 17. fol. 132.*
- Officialis Preses Sac. Conf. precedit Locumtenentem Reg. Cam. olim Regentem, & hodie etiam ex particulari priuilegio eius prerogatiuam tenentem, quando tribunalia Collegialiter vniuntur, & ita decisum, & in quotidiano vsu positum nu. 35. fol. 135*
- Officialis patronus Fisci Reg. Cam. & Mag. Cur. collegialiter incedentes cum suis tribunalibus precedit vnus alterum, prout tribunalia procedunt, tanquam cum suis capitibus vniti, idq; decisum nu. 36.*
- Officiales Collaterales, qui Regi, ac Proregi assistunt qua perpendere debent in nouis impositionibus Regno imponendis num. 45. fol. 147.*
- Officiales pecuniarij vulgò dicti li pagatori, qui destinantur per Prouincias ad solutiones faciendas militibus, non possunt iteratè transmitti, nisi reddita prius ratione primè missionis refragante in hoc ordine Proregis, eiusq; Collateralis Consilij nu. 19. fol. 220*
- Officiales ad iustitiam ministrandam praefecti, ex redditibus Regni salarium habere debent nu. 12. fol. 230*
- Officiales maiores in summa dignitate constituti à die electionis dignitatem acquirunt, & salarium ad successores transmittunt acceptam administrationem, & ingressum in Prouinciam, & hæc est communis limitatio nu. 23. fol. 333*
- Officiales immediatè Regi inseruientes, priuilegio non gaudet pro contractibus domi initis, nec pro delictis extra Curiam patris, quando priuilegium concessum est personæ, nu. 21. fol. 341*
- Officiali à Principe spetialiter deputato, & nã aliq; licet facere literas licentia de recipiēdo equos, & alia publica animalia nu. 8. fol. 473*
- Officialis inquisitus quomodo, & ex qua causa ab officio deponatur pendente inquisitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, remissiuè nu. 8. fol. 482*
- Officialis alias sindicatus, & liberatus an possit iterum sindicari ex ordine Proregis, remissiuè nu. 9.*
- Vide in verb. Baro, consuetudo in 3 sūm, Curialis, dignitas, donatio, minister, munera, salarium, Visitator,*
- Officium popularium exercere recusans sub nobilitatis pretextu, compelli potest cum clausula citrà praiudicium pretenste nobilitatis, idq; pluries fuit vsu receptum in electione maxime Magistrorum Diuæ Mariæ Annunciata nu. 4. fol. 52*
- Officium Iustitiarij grassie Ciuitatis, & Magistri Portulanj in quibus versetur, remissiuè nu. 27. fol. 8*
- Officia ementes presumuntur parati vendere quod emerunt nu. 6. fol. 84*
- Officiorum venditio est plurimorum causa malorum, quæ sigillatim retententur; intelligendo tamen de officijs cum administratione iustitia, alias secus num. 7. 8. & 14. fol. 84. cum seq.*
- Officiorum venditio prohibita per Capitulum Regis Philippi II. Ciuitati concessum, num. 11.*
- Officium, vel feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, vel feudi præterquam in expressis nu. 7. fol. 90*
- Officium Reginum Portulanorum Regni, & Capitancorum Grassie Terra Laboris, & Aprutij quæ nam contineat nu. 53. fol. 163*
- Officium Regiæ Camere Summarie in quo consistat, & de laudibus ipsius Tribunalis nu. 57. fol. 225*
- Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis nu. 5. fol. 330*
- Officium magni Admiratus in quo consistat, & quomodo illius literis tantum credatur, dum ad Mag. Cur. scribit, petendo remissionem alicuius inquisiti tanquam de sua iurisdictione nu. 4. & 5. fol. 457*
- Officium magni Siniscalchi olim dum erat in vsu, eius literis fides præstatur eo modo, prout literis magni Admirati nu. 6.*
- in Officijs non potest substitui, si huiusmodi potestas non sit expresse concessa in priuilegio, idq; ampliatur, vt nu. 2. fol. 482*
- Officium ex certa scientia cõcessum personæ inhabili ad seruiendum, intelligitur, vt possit seruire per substitutum nu. 3. fol. 482*
- Officio concesso cum potestate nominandi, vel profic, & heredibus, etiam quod dicatur quibuscunque cõcessionarius non poterit nominare feminam, nec illam instituire, & ratio assertur nu. 4.*
- Officia cuius sint natura, an distinguantur à feudis, quomodo possint alienari, an in ipsis locum habeat Constitut. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, an detur ipsorum obligatio absque assensu, & de ipsorum resignatione remissiuè nu. 5.*

I N D E X:

Offitium ampliatum an sit idem officium, num. 6.

Officij ampliatio à Rege concessa habetur ac si tempus ampliationis fuisset à principio appositum nu. 7.

Officium cessat cessante qualitate officij inductiua nu. 36. fol. 504

Officium concessum in administrationem quam maximè distat ab eo, quod est concessum in dominium nu. 26. fol. 539

Vide in verb. nominans, priuilegium, Rex.

OPERARIVS.

Operarij edificantes contra prohibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt nu. 20. fol. 69

P

PACTVM.

Pactum de hereditate viuentis est inualidum, quicquid Camer. dixerit in cap. imperialem ad limitationem l. fin. C. de pact. nu. 20. fol. 212

Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu nu. 35. fol. 266. nisi in initium esset cum proximo successore, num. 19. fol. 374.

Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur insinuatio, quando excederet summam à lege statutam, num. 37. fol. 267.

Pacta dicuntur correseptiua nedum qua in eodem contractu inferuntur; sed etiam qua in diuersis contractibus apponuntur, incontinenti tamen factis nu. 4. fol. 369

in Pactis correseptiuis consideratur indiuuduum voluntatis nu. 5.

Pactum suspensiuum translationis dominij, donec pretium soluat, est validum in allodialibus; questionis tamen est, quid in feudilibus, de qua optimè iuxta morem scribit D. Autho. nu. 10. cum seqq. fol. 391

Pactum, quod pendente pretij solutione dominium non transferatur, est de natura contractus; qui etiam hoc casu dicitur purus, & non conditionalis nu. 15.

Pactum est pars contractus nu. 22. fol. 393
Vide in verb. mutuum, renunciatio, venditio.

PAPA.

Papa mortaliter peccat absumendo res Eccle-

sia, ut diuitijs augeat consanguineos, secus disponendo in eos de redditibus Ecclesie, vel pro necessaria eorundem sustentatione nu. 15. & 16. fol. 68

Papa Leo XI. laudibus effertur num. 12. fol. 91.

Vide in verb. concessio in fin. declaratio pariter ad extremum capitis, Rex in 5. summ.

PASCVA.

Pascuorum pensio solus consueti augeri non potest Principe inconsulto, num. 47. fol. 224.

Pascua custodiri, & non damnificari mandatum fuit etiam per Constitutiones Imperatorum, quorum bodie vigiles, ac custodes sunt Regij Cauallarij sic vulgò nuncupati, num. 48.

Pascua ad usum Regie Dobana deputata pascentes, & damnificantes qua pena sint afficiendi nu. 51. fol. 225

Pascendi ius in alieno territorio prescriptum, intelligitur quatenus territorio Domino nõ desit; hinc potest prohiberi vicinis, ne pascant cum immoderato grege nu. 6. & 7. fol. 229.

Vide in verb. Cauallarius, Dobana.

PATER.

Pater non potest priuare primogenitum Regno, quod dicitur eius legitima, nec pariter feudis dignitatibus, vel bis, in quibus viuatur iure Francorum, hinc pater donando, potest dici de inofficiosa donatione num. 12. & 13. fol. 272.

Pater non potest in feudo secundogenitum preferre in preiudicium primogeniti, nisi esset ingratus, sed questionis est, an huiusmodi dispositio valida foret iudicanda, si esset Domini assensu vallata num. 2. cum seqq. fol. 429. & affirmatiue concluditur, dummodo sincere, & sine fraude, & ita iudicatum nu. 14. fol. 272

Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregnum nu. 12. fol. 330

Pater succedens in feudo refutato filio, anteneatur ad vitam, & militiam fratri defuncti seruata forma Constitu. Regni Comitibus, qua est frequentioribus calculis intellecta etiam in successione Collateralium, dic, vt per D. Authorem num. 41. cum seqq. fol. 366.

Pater si filio vendat, vel alienet feudum, dummodo non omnia bona feudalia, relictum

I N D E X.

minimè debetur secundum Andr. num. 2.
fol. 396.

Pater ut extraneus alienat donando feudum
filio cum assensu nu. 18. fol. 434

Pater deportatus, & demum restitutus recuperat ius patriæ potestatis circa administrationem honorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus, vel auarus num. 17.
fol. 515.

Vide in verb. dignitas circa med. Legatum in fin. legitimatiæ, receptator in 4. summ.

PATRVVS.

Vide in verb. nepos.

PAVPER.

Pauperes tumultum, ac seditionem affectant, & ratio offertur, ubi pariter recensetur popularis tumultus exemplum, & quæ sint ciuicia plebis nu. 5. cum seq. fol. 71

PAX.

Paci componendæ certi olim Magistratus erant præfæti, Irenarcha nuncupati, quorum instar sunt in hac Ciuitate sex fedilium appellati, de quorum potestate sermo etiam habetur sub nu. 6. fol. 4

Pacis causa multitudini delinquenti parcendum est, et principales tantum sunt plectendi nu. 9.

Pacis, ac tranquillitatis Ciuium conseruandæ rei frumentariæ copia, & vbertas præpotens est nu. 1. fol. 47

Vide in verb. Prorex in 3. summ. cum duobus seqq.

PECVNIA.

Pecunia publica erogari cõsuevit in tripudijis, & in alijs festiuitatibus, quæ recensentur nu. 4. fol. 47

Vide in verb. moneta, Perceptor.

PENSIO.

Pensiones à Rege concedi consuetæ eatenus cõcesse intelliguntur, quatenus Regni redditus suppetunt facti prius prouisione eorum, quæ pro necessaria Regni sustentatione, ac defensione essent opus nu. 10. fol. 239

Pensio non soluitur, si Camera are alieno præmatur, quinimò annua pensio à Principe concessa potest per eundem, vel Proregem

ad libitum reuocari nu. 41. fol. 235

Vide in verb. Rex.

PERCEPTOR PROVINCIÆ.

Perceptores Prouinciarum de iure non debent urgere Vniuersitates notorie impotentes ad impositiones soluendas, nec his euentibus de exactione non facta molestari poterunt; ad in Regno contrarius inualuit vsus num. 1. fol. 158.

Perceptores Prouinciarum non debent defatigare Vniuersitates ad electam pecuniam exoluendam; sed omne genus pecunia recipere debent nu. 6.

Perceptores Prouinciales ante destinationem Commissariorum contra Vniuersitates, debent illas intimari curare pro solutione facienda debito tempore nu. 9. & 42. fol. 159, & 162.

Perceptores Prouinciarum singulis mensibus exactionum bilanciæ transmittere debent ad Reg. Cam. & unde hoc duxit originem nu. 45. fol. 163

Perceptores Prouinciarum quolibet anno presentare debent eorum computa, in Reg. Cam. ubi liquidantur, idq; est legi consonum, atque conforme nu. 46.

Perceptores Prouinciales si exigant ultra debitum qua puniantur pœna, hæc; præctica de superexactionibus unde sumpta, & pariter illa, quod soluant, & repetant num. 47. & 48.

Perceptores Prouinciales transmittere debent pecuniam ad Regiam generalem Thesaurariam cum mulionibus vulgò dictis li carruggi, quos populi associare tenentur, videlicet vnusquisque per suam Prouinciã, quod fieri debet mediante iusto salario, sed contrarium est consuetudine usurpatum, qua in his attenditur nu. 49. & 55.

Perceptores Prouinciarum donatiua imponi consuetæ singulis duobus annis exigere non possunt, nisi vel factis generali parlamento, vel de expresso Proregis ordine, & hoc iure utimur nu. 56. fol. 164

Perceptores Prouinciarum de iure tenere debent diuersas arcas pro custodia pecuniarum exigendarum secundum diuersitatem impositionum cum die, consule, & mense, causa, & summa distincta nu. 57.

Vide in verb. functiones fscæles in tertio summ. Vniuersitas.

PERIVRIVM.

Periurij pœna secundum Regni ritum antiqui-

I N D E X.

quibus erat amputationis manus, num. 48.
fol. 346.

Vide in verb. citatio in princ. Clericus
circa med. priuilegium pariter circa
med.

PIGNVS.

Pignus in bonis debitoris permanet, num. 12.
fol. 411.

Vide in verb. alienatio, refutatio in
fine.

PLEBS.

Plebs ad multa sanè mala procliuus, & propensa,
qua sigillatim recensentur, num. 4.
fol. 71.

Vide in verb. currus in princ. nobilis,
pauper, titulat. us.

POENA.

Pœna propriè dicitur læsio, qua punit, & vindicat
num. 7. fol. 61

Vide in verb. nullitas.

PONTIFEX MAXIMVS.

Vide in verb. Papa.

PORTVS.

Portum adificare est de Regalibus num. 2.
fol. 467.

Portus sunt Regis, hinc portus, & litora
custodiuntur per Regios Ministros, num.
3.

Vide in verb. Baro paulò ante fin.

POSSESSIO.

Possessio, seu quasi in incorporalibus acquiritur
per sententiam num. 52. fol. 206

Possessio naturalis vassalli, eo mortuo conuolat,
& consolidatur cum ciuili existente penes
Dominum directum num. 9. fol. 292

Possessio siue Baronis feudi uti plani, siue Regis,
uti quaternati operatur validitatem assensuum
prestitorum, licet postea in petitorio declararetur,
vel contra Regem, vel Baronem: quia hi sunt fructus
possessionis num. 8. fol. 299.

Possessio interpretatiua non requirit longi
temporis prescriptionem num. 13. cum seq.
fol. 301.

Possessio non transit ipso iure ad heredem,

prout alia iura num. 25. fol. 502

Possessio non potest esse penes duos in solidum,
ex quo notab. infertur, ut nu. 43. fol. 505

Vide in verb. alienatio in fin. descriptio
honorum, dominium in finalib. verbis,
proprietas in princ.

POSTAE.

Posta sine Principis licentia non conceduntur,
& quare sic appellata nu. 52. fol. 163

POTESTAS.

Potestas data à lege differt ab ea, qua est collata
ab homine nu. 29. fol. 186

PRAELATIO.

Praelatio an detur Domino in venditione
feudi, quando non pro se sed in alterius beneficium
intendit illam exercere remissiuè, nu. 29. fol. 277

Praelatio an detur consanguineis in venditione
feudi, remissiuè nu. 30.

Praelatio an competat vassallis aduersus Baronem
ementem iurisdictionem criminalem, vel secundas
causas, portulancias, pondera, & mensuras. Decisio
aliàs facta commemoratur, ut praelatio non admittatur;
sed hodie consuetudo inualuit in contrarium, & sic
passim iudicatur, & ratio non contemnenda
recensetur num. 15. cum seqq. fol. 473.

Praelationis ius quando locum habeat ratione
communioneis nu. 11. fol. 477

Praelatio ratione iuris congrui, qua competit
vicino, non habet locum in feudalibus, qua
autem competit ratione consanguinitatis, procedit
etiam in feudis, & huius respectu dicitur, in
feudis habere ius prothomifcos, & haec est
communis opinio, secundum quam aliàs fuit
iudicatum nu. 10. & 13.

Praelationis ius fundatur in iure consanguinitatis
respectu agnatorum, & ratio est: quia interest,
res maiorum in familia conseruari; hinc locum
tantum habet in feudo antiquo, & non nouo,
cum cesset ratio, quod sit res maiorum nu. 19. & 20.
fol. 479

Praelationis ius non habet locum in venditione
necessaria nu. 21.

Vide in verb. Agnatus, Baro in 3. col. in fin.
Consilium Collaterale in 2. summ. creditor in 3. & 4.
dignitas circa med. Dominus in antepenul. & fin. summ.
linea in princ. nobilis, nominas, oblatio in 2. summ.
Officialis, querela, sepa-

I N D E X:

Separatio bonorum in fin. Titulatus, vita, uniuerſitas paulò ante fin.

PRAESCRIPTIO.

Præſcriptio triginta, vel quadraginta annorum an intelligatur ſublata per verbum ſemper, & quancuncque remiſſiue nu. 14. fol. 470.

Vide in verb. Annale ſilentium, bona poſt med. demanium in fin. feudum, incorporatio, lex paulò ante fin. pascua in fin. poſſeſſio in antepenult. ſummar. præſens.

PRAESENS.

Præſens quò ad præſcriptionem dicitur in eadem prouincia exiſtens nu. 17. fol. 17

PRINCEPS.

Principi non eſt conſulendum exemplo rei geſte; ſed ratione nu. 15. fol. 5

Princeps ex cauſa publici boni leges ſequi non tenetur; omnesq; pœnae ſunt ei arbitrariae, nu. 24. fol. 6

Princeps ob publicam utilitatem poteſt bona à priuatis auferre, nec ad eorum eſtimationem tenetur, cum per viam legis id agit num. 26. fol. 6. & nu. 8. & 9. fol. 35

Princeps poteſt priuilegia à ſe conſeſſa reuocare nu. 27. fol. 7

Princeps poteſt de factò iuris ordine non ſeruato facere rigoroſa ſupra, vel aduerſus leges; non tamen paſſim, & indiſtinctè; ſed ex magna, & enormi cauſa, & in inconſueto delicto nu. 29.

Principi crudeli, & cupido non eſt conſulendum, vt poteſtatis ordinaria limites excedat: nec Domini crudelis, & cupidi malitia malis adhortationibus eſt augenda, qua de re moralia, ac notabilia Iſernia verba referuntur nu. 30.

Principe irato præcipitanter procedente, Iudex debet remorari executionem ſaltem per triginta dies nu. 33. fol. 8

Princeps debet lenitatem ſeuoritati, amorem rigori, ac zelum pietati enixè copulare, nume. 34.

Princeps poteſt mandare, vt priuilegiati torqueantur ſecundum ſuam conſcientiam nume. 6. fol. 12

Princeps poteſt commutare titulos de vna Terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius efficaciæ ratio ultra poteſtatem aſſignatur, num. 9.

Princeps dignitates, quas conſulit, ab immentibus, & ingratis poteſt auferre, nume. 12.

Princeps poteſt pœnam arbitrariam extendere vſque ad mortem, cum de nouo poſſit pro delicto mortis pœnam irrogare num. 14. fol. 13.

Princeps poteſt aliorum iuriſdictionem ſupprimere, nolum ſingularium perſonarum; ſed etiam Ciuitatum nu. 22. fol. 54

Princeps poteſt ex cauſa prohibere multitudini, vel exercitui ingreſſum in Regnum, necnon ab eo alienigenas, & exteros eijcere, nu. 4. fol. 56. & nu. 5. & 6. fol. 509

Princeps poteſt cogere incolas vnius loci, vt in alio habitent, ne deferatur illius habitatio, nu. 5. fol. 56

Principi non ſufficit dicere, non fuit hac mea intentio, dum hoc repugnat dictis, & maxime dum agitur de præiudicio iuris tertij nu. 16. fol. 63

Princeps ſolus poteſtatem in loco publico adificandi concedit, vel is, qui hoc ius habet à Principe indultum, vel conſuetudine ſurpatum nu. 3. 4. & 5. fol. 67

Principis conſeſſio in dubio non intelligitur facta in præiudicium, & incommodum alterius notabile; non autem modicum, niſi ex cauſa, qua ſuggerente poteſt tertio præiudicare nu. 8. cum ſeq. fol. 68

Princeps ex ſuprema ſua authoritate poteſt in caſibus melius ſibi viſis feudum conſeſſum cuſtodire, milites apponere, & alia, qua ſibi melius videntur, expedire, num. 25. fol. 93.

Princeps poteſt mandare in Terra infeudata fortelittium extrui, illud reſici, & ſitum in confinibus dirui, & ita in Regno practica- tur nu. 26. cum ſeq.

Principes non deberent deputari, niſi in celebri Ciuitate, & de genere, & proſapia Magnatum ex Frecc. ſententia, num. 33. fol. 134.

Princeps pro ſeruanda iuſtitia, cuſtodiendo Regno, & pro illius ſecuritate, & deſenſione habet nonnullos Regni redditus, qui ad hoc ſunt inſtituti, vt colligi poteſt ex Capitulis Regni, qua hic recensentur nu. 11. 13. & 15. fol. 230

Princeps eſt debitor iuſtitia, & ſuos ſubditos cuſtodire, & protegere debet nu. 14. fol. 230. & nu. 9. fol. 327

Princeps, qui non auget; ſed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & pariſormiter Rex nu. 38. fol. 234

Princeps donans videtur permittere quod eſt de iure permiſſum, & id quia ineſt, habetur pro

I N D E X.

pro cauto, & expresso nu. 8. fol. 312
Princeps quomodo sit in Republ. & Respubl. in eo, remissiuè nu. 9. fol. 327
Princeps debet publicum Respubl. Statum, priuatis commodis anteferre nu. 10.
Princeps non consuevit gratiam facere in preiudicium tertij nu. 3. fol. 468
Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat ultra consueti stipendia num. 7. fol. 472.
Princeps solus mittit, vel dat gentes publicas alicui pro eius cautela, & pariter ipse solus concedit licentiam incedendi cum hominibus armatis ex causa inimicitia num. 9. fol. 473.
Princeps habet priuilegium reuocandi sententias in rem iudicatam transactas nu. 20. fol. 475.
Princeps unico verbo potest cassare sententias iudicum ritè, & ritè latas nu. 21.
Princeps res iudicatas rescindit, & restituit ad appellandum aduersus eas nu. 22.
Princeps potest tollere sententiam, & mandare reuisionem sententia in rem iudicatam, transacta nu. 23.
Princeps est supra ius ciuile, illud tollere potest cum omnibus suis effectibus nu. 24.
Princeps indulgendo crimen, restituit ad omnia, etiam alteri quesita mediante sententia, secus autem ex factio, aut contractu hominis nu. 25.
Princeps propter res bene gestas, vel propter alias causas sibi bene visas indulgere potest, & etiam pœnas commutare de corporali in pecuniariam, etiam absque partis remissione nu. 3. fol. 483
Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus nu. 9. & 12. fol. 514.
Princeps potest, & debet apponere manus aduersus omnes, qui sua substantia abutuntur, qua ratione poterit dare curatorem auaro, sicut prodigo: quia etiam ille dicitur sua substantia abuti, & huius sententia est D. Author, quam optimis rationibus, & auctoritatibus comprobatur, atque confirmatur num. 13. cum seqq.
Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum nu. 19. fol. 538
Principis excessus præcipuus est, quando maiora negocia suo sensu, vel cum paucis expedit nu. 21.
Vide in verb. Annona in penult. summ. beneficium in princ. declaratio in fin. delegatio in princ. delictum, donatio in fin. Fiscus in princ. gratia, ius supe-

rioritatis, pascua in princ. pensio, postea, Prorex, rescriptum, studium, thesaurus, Vniuersitas,

PRIVILEGIUM.

Priuilegia cõcessa alicui magno Principi cum casibus reseruatis non transeunt in generali alienatione cum assensu facta personis inferioribus, quibus Rex talia non fuisset concessurus, & ita pluries iudicatum num. 34. fol. 94.
Priuilegia omnia habent insitam clausulam, rebus in eodem statu permanentibus nu. 31. fol. 234.
Priuilegium dum incipit fieri iniquum non est seruandum num. 32. fol. 234. & nu. 23. fol. 405.
Priuilegia variantur secundum diuersitatem temporum, & rerum varietatem num. 33. fol. 234.
Priuilegium immunitatis à collectis cessat superueniente belli calamitate nu. 35.
Priuilegia omnia intelliguntur concessa, dummodò non ladatur publica utilitas, nu. 41. fol. 235. & nu. 20. fol. 341
Priuilegia militum, & Clericorum, ut non teneantur, nisi in quantum facere possunt amplius non seruantur secundum Castrens. nu. 8. fol. 340
Priuilegia Doctõrum, ut non possint carcerali, sunt antiquata nu. 9.
Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium, officio suscepto non mutatur; quia officium auget honorem; sed non mutat statum, nec causam iuris, prout videmus in militibus gaudentibus; contrarium tamen est receptum in Clerico propter totalem status mutationem nu. 13. & 14. cum seq.
Priuilegio indistinctè, & indifferenter non gaudent persona, qua illud sunt adeptæ, hinc circa banc materiam affertur notabilis Bart. distinctio nu. 26. fol. 342
Priuilegium Senatoris cessat in causis pecuniarijs nu. 27.
Priuilegium, de quo in l. fin. C. ubi Senat. vel Clarif. non obtinet in Regno, num. 44. fol. 345.
Priuilegio fori perfruentes, ob periurij reatum se faciunt alienos, à qualibet dignitate, & priuilegio nu. 51. fol. 346
Priuilegio fori non gaudent ementes commissiones ad hoc ut fori exemptione perfruantur: sunt enim hæc in fraudem, & cum acta non seruiant, nullo modo gaudere debent, nu. 7. & 8. fol. 467
Priuilegio non gaudent qui sunt de Collegio alicu-

I N D E X.

*alicuius artis, nec matriculatus, si non exer-
ceant nu. 9 & 10.*

*Priuilegio pariter non perfruuntur qui sunt
prolixa, & imbecilla atatis: quia non ser-
uiunt; nec per substitutum seruire poterunt,
ad finem gaudendi. Hinc exceptio hostica,
non suffragatur seruienti per substitutum,
nu. 12. 13. & 14.*

*Priuilegium Studij generalis, vel nundina-
rum, & si amittatur per non usum decen-
nij; non tamen perditur, si in eo fuerint ap-
posita verba deuotantia perpetuitatem,
ut potè semper, vel perpetud, num. 13. fol.
470.*

*Priuilegia omnia sunt intelligenda, & inter-
pretanda secundum conditionem, & quali-
tatem Concessionarij, seu priuilegiati num.
13. fol. 501*

*Priuilegium, quod non iure proprio competit;
sed ex Concessionarij persona ad alios deri-
uatur, diem functio principali extinguitur
quò ad omnes, idq; exemplis illustratur nu.
30. fol. 503*

*Priuilegium concessum contemplatione perso-
na, cessat ea deficiente, si persona fuerit im-
mediata causa priuilegij secundum notabil.
Boss. doctrinam nu. 40. fol. 504*

*Priuilegium iure irregulari, & extraordina-
rio quæsitum ex causa tunc existente, etiam
in his, qua momento acquiruntur eo deni-
que iure cessante & ipsum tolli, necesse est,
num. 41.*

*Vide in verb. Baro in penult. col. paulò
ante fin. beneficium, Cauallarius in
princ. & in fin. causa in fin. Clericus,
concessio, cõtumacia, Curialis, Doctor,
Fiscus, laesa maiestatis crimen, lex in
penult. summ. mercatus in princ. mi-
les, Nobilis, Officialis, Princeps, Ti-
tulatus.*

PROCONSVL.

*Proconsules, & Praesides indelegabilia possunt
delegare in causa absentia, aut infirmitatis
nu. 6. fol. 330*

*Proconsul statim ut Vrbe egreditur, & sic
dum est in itinere, habet proconsularia insti-
gna, ac iurisdictionem voluntariam, &
non deponit dignitatem vsque ad ingressum
in Urbem nu. 25. fol. 333*

*Proconsul quando iusta causa detinetur, &
iustum adest impedimentum, si mittat Le-
gatum in Prouinciam, qui suo nomine illam
regat, ille exercebit, & cessabit iurisdictione
alterius nu. 27.*

Proconsul in Prouincia sibi decreta est ma-

*ior omnibus post Principem, num. 28. fol.
334.*

*Proconsules, Senatores, Patritij, & Consules
Cardinalibus equiparantur nu. 32.*

Vide in verb. Cardinalis, Prorex.

PROCVRATOR.

*Procurator unus est Fisci, & alter Caesaris,
nu. 26. fol. 186*

*Procurator Fisci habet mandatum à lege li-
mitatum, quod non est in Procuratore Cæ-
saris, qui omnia explicat ex mandato sui
principalis nu. 27.*

*Procurator Principis sicut ipsemet Princeps
potest vendere absque subbatione: Fisci
autem procurator neuitquam, & ita deci-
sum nu. 30. & 31. fol. 187*

*Procurator constitutus ad vendendum sim-
pliciter, potest vendere habita fide de pretio:
quia illa dilatio est pars contractus nu. 13.
fol. 201.*

*Procurator generalis ad negotia, ut est gene-
ralissimus Prorex Regni potest loco sui a-
lium substituere, & ita generalis inoleuit
consuetudo secundum quam alias fuit iudi-
catum nu. 13. fol. 330*

*Vide in verb. Baro in i. colum. paulò an-
te fin.*

PRODIGVS.

*Vide in verb. Auarus in fin. mulier isti-
dem in fin. pater pariter in fin.*

PRO O E M I V M.

*Proemium declarat intentionem statuentis,
num. 9. fol. 359*

PROMISSIO.

*Promittens de suo dato, & factio, tenetur
de factio eius, cuius est heres, num. 22. fol.
203.*

*Promissio, sicut prouisio semper intelligitur
pro se, & heredibus, num. 29. & 30. fol.
204.*

PROPRIETAS.

*Proprietas à possessione distinguitur, ut num.
24. fol. 502*

*Proprietas riparum, & si sit Domini fundorij,
quibus illa adherent, non per hoc tollitur il-
larum usus nauigantibus, cum sit ille de iu-
re gentium nu. 39. fol. 529*

P R O-

I N D E X.

PROREX.

- Prorex in Regno Regis personam representat, est eius Vicarius, & Locumtenens, imò ex amplissima commissionis forma constituitur alter ego, ac omnia potest, quæ ipsemet Rex nu. 1. fol. 3. & nu. 3. fol. 330**
- Proregis potestas, ut iam dixi, Regia equiparatur, declarando, axioma hoc procedere in respicientibus necessariam Regni gubernationem, secus in his, quæ soli Principi congruunt, quæ qualia sint, tangitur remissive, num. 2.**
- Prorex inuigilare precipi debet pro placido, & tranquillo Regni Statu: ad quem conseruandum plura remedia sunt introducta, de quibus sigillatim sermo instituitur nu. 3. cum seq.**
- Prorex potest cogere subditos ad pacem faciendam nu. 5. fol. 4**
- Prorex pro rei qualitate etiam in hac Ciuitate manus apponit in pace componenda non obstantis quod adsint sex sedilium, quibus hoc munus est demandatum nu. 7.**
- Prorex potest cogere litigatores ad compromittendum, præsertim cum controuersia est inter Magnates, & Nobiles, ex qua publicum scandalum timetur, idq; Iudici ordinario est etiam permissum, & à Sacro Consilio quandoq; obseruatum in causis in iure, vel in factis admodum controuersis nu. 10.**
- Prorex potest, si expedire visum fuerit, ex suspicionem tantum absque processu certis finibus circumscribere subditos præsertim turbulentos, ac seditiosos, idq; extitit pluries obseruatum maxima tamen, ac urgentissima causa concurrente, quocirca declaratur l. certa forma cum glos. 1. C. de iur. fisc. nu. 11. 12. & 14. fol. 4. & 5.**
- Prorex ex causa optimo iure eiecit à Ciuitate mulieres inhoneſtas, quæ iuuenes perdere consueuerunt nu. 16. fol. 5**
- Prorex mandat præstari cautionem de non offendendo, etiam pro amicis, & familiaribus altrinsecus, eiusq; præstanda præcis subijcitur nu. 17.**
- Prorex mandat capi, & in carcerem detrudi subditos, modò iusta adsit suspicionis causa, vel si ex persona qualitate impediri posset informatio nu. 18. fol. 6**
- Prorex potest facere mandatum sub pœna grauis pecuniaria pro delicti qualitate, num. 20.**
- Prorex Officialem constituit in terra Baronis in contumacia existentis, ut interim iustitiam ministret, & concludens ratio assignatur nu. 4. & 6. fol. 9**
- Prorex, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet; sed nobiles suspendere, & ad triremes damnare potest, idq; fuit sæpè in facti contingentia executioni demandatum num. 1. & 3. fol. 11.**
- Prorex, sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum prælatione temporis, idq; practicum num. 8. fol. 12.**
- Prorex deputat Capitaneos, vulgò de Campagna nuncupatos, quorum officium quale sit, vid. nu. 1. fol. 14**
- Prorex, eiusq; Collaterale Consilium mortis pœnam, quæ principales facinorosi tenentur, iure licito statuerè potest aduersus receptatores nu. 14. fol. 17**
- Prorex ex causa concedit Commissarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, & appellatione remota. Ad quod expenditur l. 1. §. ult. ff. de quib. appell. non lic. quæ ampliatur in quocunq; Principe non recognoscente Superiorem nu. 1. cum seq. fol. 24**
- Prorex concedit facultatem impunè decidendi notorios, ac diffamatos delinquentes Regni quietem perturbantes nu. 4. fol. 25**
- Prorex cum Collaterali Consilio potest facere omnia exorbitantia concurrente necessaria causa publica utilitatis nu. 5.**
- Prorex concedere consuevit Commissarijs contra bannitos facultatem indulgendi absque partis remissione, quod facere potest, si hoc suadeat eadem causa publica utilitatis, aliàs secus, prout sic in supremo Italiae Consilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorex fecerat absque partis remissione nu. 6. cum duobus seqq.**
- Prorex gratiam facere non potest non procedente partis remissione, etiam si fuerit in gratia expressum, dummodò partes concordentur infra aliquod tempus, eamq; sic concedendo, perperam agit, nisi causa publica hoc suggerat nu. 11.**
- Prorex tribuit quoque facultatem eisdem Commissarijs contra bannitos, ut possint eisdem bannitis indulgere pro alijs bannitis capiendis nu. 38. fol. 29**
- Prorex concedit eisdem Commissarijs facultatem coangustandi foriudicationis terminum nu. 46. cum seqq. fol. 30**
- Prorex concedere quoque consuevit eisdem Commissarijs facultatem faciendi guidaticum, seu securitatem delinquentibus, num. 50.**
- Prorex eisdem Commissarijs potestatem etiam desert eiciendi ab eorum patria parentes, &**

con-

I N D E X.

- consanguineos, eosq; in carcere detinendi. Quod remedium ad bannitos exterminandos est pra caeteris efficax, iustaq; nititur ratione num. 1. 2. 3. & 10. fol. 34. cum seq.
- Prorex curare debet, ne Commissarij contra bannitos Vniuersitatibus, eorumq; Ciuibus grauamina inferant nu. 1. fol. 38
- Prorex cum voto Collateralis Consilij anno-na ingrauescente cogere potest Dominos frumenti ad illud vendendum iusto, interdum etiam viliori pretio. Hinc praxis inoleuit taxandi Massarios Apuliae, caeterosq; frumenti codiam habentes, vt ipsius portionem huic Ciuitati certo taxato pretio vendant, nu. 2. & 3. fol. 47
- Proregis, & non Decurionum munus est eligere Ciues ad emendum frumentum pro Ciuitate, & ita nouissime decretum per Collaterale Consilium nu. 22. cum seq. fol. 50
- Proregi cura debet esse, vt necessaria ad Annonam suppetant. Hinc pro ea Officiales, & Ministros constituit nu. 24. fol. 53
- Prorex Conductoribus frumentorum, ac aliorum ad Annonam pertinentium guidatica concedere consuevit, ne interim aliqua ex causa molestantur nu. 27. fol. 53
- Prorex multoties confirmat Electos populares in eorum officijs, licet sit lapsum tempus constitutum, & alius debeat eligi, idq; non obstantibus aliorum querimonijs iuste fit per Principem, dum alios non agnoscit ad hoc habiles nu. 12. fol. 53
- Prorex iuste delegat causas spectantes ad Sacr. Conf. Reg. Cam vel Mag. Cur. ex earum qualitate, & circumstantijs num. 24. fol. 54.
- Prorex cum voto Collateralis Consilij inopia rei frumentaria suadente potest eycere caeteros ab hac Ciuitate, eosq; ad proprios lares remittere. & ita alijs practicum nu. 1. 6. & 15. fol. 56. cum seq.
- Prorex vt Prorex non potest concedere licentiam adificandi contra Regis prohibitionem, & ita alijs practicum nu. 1. 2. & 6. fol. 66.
- Proregis est munus constituere vnum ex Regentibus Collateralibus, vt nomine Regio praesideat, & assistat in omnibus, qua Decuriones tractant, ad Ciuitatis Annonam pertinentibus, Idq; vigore Capitulum eiusdem Ciuitatis statutum est nu. 1. cum seq. fol. 74
- Prorex in visitatione carcerum Mag. Cur. cum assistentia Collateralis Consilij, & omnium Regionum Officialium vniuscuiusque Tribunalis generales abolitiones concedere consuevit num. 10. fol. 92
- Prorex cum voto Collateralis Consilij iuste suggerente causa abdicat cognitionem causarum a Curijs Baronalibus nec ad illas remittit, & praxis super hoc recensetur, interdum limitat, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato nu. 19. & 20. fol. 92.
- Prorex qua obseruare debet in nominatione Officialium Regi facienda num. 5. & 6. fol. 117.
- Prorex nominans Regi personam inhabilem, vel indignam ad officium, letalem contrahit culpam, & damnorum restitutione se facit obnoxium ex frequentius recepta Theologorum sententia nu. 6. & 7. fol. 118
- Prorex in iudicum electione qua animaduertere debet, qua item supremi Consilij promovendos approbantes nu. 16. fol. 118
- Prorex pro nominatione Officialium, cui Rex vt plurimum fidem adhibet, iure tenetur, nu. 18. fol. 119
- Proregis munus est in parlamento generali accurate perquirere, & facile audire a Ciuitatum, & Terrarum Sindicis, vel Procuratoribus singularum Vniuersitatum necessitates, & querimonias; idq; erat speciali Constitutione inductum in Regno, qua tamen est antiquata; sed si in quotidiano poneretur usu, & Domini, & subditorum maxima exinde profueret utilitas num. 21. cum seq. fol. 120.
- Prorex perferre non debet, vt Officiales, & Ministri sint Procuratores Baronum, & Vniuersitatum in parlamento generali pro donatiuo largiendo nu. 23. fol. 126.
- Prorex ex D. Authoris sententia verus, & optimus esset Regni Visitator num. 1. fol. 126.
- Prorex Titulatos eodem titulo decoratos pro diuersa personarum qualitate non eodem modo excipere debet nu. 25. fol. 133
- Prorex potest, & solet cum voto Collateralis Consilij publicis imminentibus necessitatibus nouas indicare impositiones, alioquin causa cessante vtique peccaret, causarumq; exempla recensentur nu. 1. & 2. fol. 139. & nu. 17. fol. 141
- Proregi vetitum est per Pragmat. nonem capitur assentire dispositioni defuncti, quando in feudo instituitur haeres alius, quam vocatus ex lege inuestitura: verum hec prohibitio locum tantum habebit respectu institutionis vniuersalis haereditatis; non autem respectu legatorum num. 29. & 30. fol. 264. & num. 15. fol. 433. & num. 26. fol. 445.

I N D E X.

- Prorex in Regno vigore Pragmaticarum** non potest prestare assensum super feudorum titularum alienationibus dominij transla- tionem importantibus; sed tantum super ipsorum obligationibus, etiam quod Terra alienetur absque titulo, atque cum decreto Iudicis, & ita aliis iudicatum, num. 1. fol. 284.
- Prorex sicut non potest prestare assensum legi- timo successore in feudo carentibus; sic etiam, quando successor esset valde senex, & de fi- lijs desperatus, & ita decisum num. 11. fol. 313.**
- Prorex non potest alienare rem, vel ius Domi- ni secundum Ifern. & per rem directum do- minium, per ius autem deuolutionis ius si- gnificari notauit Camer. nu. 14. fol. 313. & nu. 26. fol. 445**
- Prorex an teneatur sequi consilium Regen- tium consultiuum, quando omnes sunt in pari voto, & quomodo practicetur num. 9. fol. 327.**
- Prorex in casum absentia, vel aduersa vale- tudinis potest personam substituere, qua loco sui administrat, & uterque casus euenit tẽ- pore Præsidentis Comitum de Lemos num. 1. fol. 329.**
- Proregis potestas non expirat per mortem Re- gis nu. 4.**
- Proregis substituto non idem honor, qui Pro- regi, debetur, nisi substitutio facta fuisset à Rege, circa quod subijcitur practica obser- uatione digna nu. 14. fol. 331**
- Proreges in Regno iurisdictionem non exer- cent, nisi post captam actualem possessionem, & interim prædecessor administrat in om- nibus vti Prorex nu. 15.**
- Proreges equiparantur Proconsulibus, & Præsidentibus secundum Frecc. imò sunt ma- iores secundum D. Authorem num. 2. 24. & 33. fol. 330. 333. cum seqq.**
- Prorex an possit assentire venditioni facta cũ pacto, ut pendente pretij solutione feudi do- minium nequaquam transferatur, dubium facit: quia hic casus videtur particulariter exceptus per Pragm. nouem capitum; nibi- lominus optimis, & exquisitis consideratio- nibus, & argumentis iuxta morem conclu- ditur pro opinione affirmatiua aduersus de- cif. D. de Franch. nu. 8. cum seqq. fol. 391**
- Proreges cum Collaterali Consilio prauia causa cognitione ordines facere consueuerunt ad instantiam Baronum, ut exteri in illorũ Terris habitantes recedant nu. 1. fol. 470**
- Prorex cum Collaterali Consilio dispensare solet super donis, qua consueua sunt facere Vniuersitates in ingressu noui Domini, vel in iucundo Episcopi aduentu nu. 1. & 2. fol. 472.**
- Prorex potest donare ea, qua Regia Maiestas elargiri consueuit pro honore sua Corona, num. 5.**
- Prorex dispensat, ut in ortu, vel ingressu Prin- cipis per Ciuitates fiant vestes solemnes ip- sarum Decurionibus, sicut etiam vestes lugu- bres in morte Regis, qua de iure debent res- titui; sed consuetudo inualuit in contra- rium nu. 11. fol. 473**
- Proreges dispensant, ut Officiales, qui substi- tuendi facultate carent, possint seruire per substitutum nu. 1. fol. 481**
- Proreges saluumconductum, seu securitatem ad tempus delinquentibus concedere consue- uerunt. sic etiam indultus, & generales abo- litiones ex causis sibi bene visis, etiam absq; partis remissione nu. 1. fol. 483**
- Proreges mandare consueuerunt Præsidentibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs, ut in aliquibus causis summarie procedant absq; iudicij figura nu. 4.**
- Proreges legitimare consueuerunt naturales, & spurios etiam ad successionem, quod nemo alius facere potest nu. 1. fol. 485**
- Prorex ad instantiam patris potest legitima- re nedum naturales; sed etiam spurios, etiã absque partis citatione, quo loci declarantur Anchar. consilia, & aliorum DD. traditio- nes, qua huic opinioni refragari videntur, nu. 5. & 6.**
- Prorex cum Collater. Conf. prouidet de Balio Feudatarijs minoribus, si per Patrem, vel Auum eis non fuerit prouisum; inter perso- nas autem eligendas per Principem est ma- ter, ac etiam Auia præferenda: ceterum ces- sabit ista præuisio superstitibus Patre, vel Auo, in quorum potestatem essent recasuri feudatarij minores nu. 1. cum seqq. fol. 506**
- Proreges consueuerunt Milites creare, & Capi- taneos deputare ad militum cohortes facien- das nu. 1. fol. 507**
- Proreges constituere solent particulares Iudi- ces pro militum excessu; consueuitq; creari vnus ex Consiliarijs Sacr. Conf. qui manu regia leuato velo procedat, facta tamẽ prius relatione Proregi tantum in ipsius Aula nu. 6. fol. 508**
- Proreges præcedente prius causa cognitione mandare consueuerunt, ut domus priuatorũ destruantur, vel territoria occupentur solu- to tamen iusto pretio, ad hoc ut Ciuitas no- bilitetur edificijs, vel via amplientur, aut alię de nouo construuntur nu. 11. fol. 512**
- Proreges pariter concedere solent quidam, & moratorias pro debitis ciuilibus Massa- rijs,**

rijs, & Colonis, ad hoc ut vacare possint cultura, & messi publicam utilitatem concernentibus, quousque perdurauerit predictum tempus nu. 12.

Proreges itidem expedire consueuerunt prouisiones in beneficium vassallorum Baronum, vulgò saluaguardias nuncupatas; ut contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe nu. 13.

Proreges quoque pro recta Regni administratione superstuos populorum sumptus circa viuendi rationem proprijs legibus moderari consueuerunt nu. 1. fol. 513

Proreges sicut purgare tenentur Prouincias malis hominibus, sic quoque maria illi adiacentia ab hostium, & piratarum incurfu vindicare debet, ad hoc ut libera, & tuta sit cuiq; nauigatio nu. 1. fol. 522

Proreges concedere consueuerunt licentias armandi nauigia, quae maria transcurrant, & pariter mandare assueti sunt, ut Regia triremes aptentur, & in incurfu vadant contra Turcas, & christiane fidei hostes, alias prohibitum esset, cum ad solum Principis id spectet sic ultra ius commune disponentibus Regijs Pragmaticis nu. 1. & 2.

Proreges quandoq; causas delegant eximendo eas ab ordinarijs Iudicibus inspecta personarum, ac causarum qualitate nu. 1. fol. 534

Prorex in concernentibus statum non tenetur exequi votum maioris partis, sed quò ad concernentia iustitiam contrarium ius est statutum nu. 15. fol. 536

Prorex nulliter procedit, quò omisso Iudicium sibi assignatorum consilio alios consulit, & negocium diffinit, nec consuetudo in contrarium proficit nu. 25. 27. & 28. fol. 538

Vide in verb. actus in 2. summ. assensus, auxilium in fin. Consilium Collaterale, Gubernator in fin. Hospitium in 2. summ. Iudex, Legatus, mandatum penale, mercatus, nominans in 3. summ. Officialis, pensio, Perceptor in penult. summ. Procurator in fin. Salarium in princ. Vicarius.

PROVINCIALIS.

Prouinciales presumuntur scire publice gesta in aliqua Prouincia parte nu. 22. fol. 18

Prouinciales non presumuntur scire quae ad certam Diocesim, Ciuitatem, vel singulares personas pertinent; sed quae ad vniuersam Prouinciam nu. 23.

PVPILLVS.

Vide in verb. argumentum, emptio, minor, mora.

QVERELA.

Querela, ac remissionis ius non est hereditarium; sed sanguinis inspecta iuris communis dispositione, at in hoc Regno attentis terminis Pragmatica totum contrarium est asserendum nu. 20. & 28. fol. 26. c. seq.

Querela, item remissionis ius competit filio etiam repudianti, vel exheredato, & emancipato nu. 21.

Querela, & remissionis ius competens consanguineis preponderat illi, quod assequitur heres extraneus ex testamento nu. 22. fol. 27

Querela, & remissionis ius competit & masculis, & foeminis, quibus in pari gradu existentibus, & inter se dissentientibus masculi ex communi Doctorum sententia preferuntur, etiam si foemina fuerint plures. Contrarium tamen verius est in Regno ex dispositione Pragmatica retentis terminis quaestionis disputata, videlicet si successionis ius non requiratur. Hac sumpta occasione exactè, ac eruditè ultra alios declaratur prag. 8. de comprom. ac viua sanè ratio assignatur, quare foemina exclusae à successione masculis extantibus arceantur à iure querelandi, super quo extenditur etiam, ac declaratur decisio D. de Franch. nu. 23. cum pluribus seqq. fol. 27. cum seqq.

Vide in verb. appellatio circa med.

R

RATI HABITIO.

Ratibabitio in multis sanè casibus suum non operatur effectum, de quibus nu. 24. fol. 493.

RECEPTATOR, ET RECEPTATIO.

Receptatores delinquentium genus est hominum pessimum nu. 2. fol. 16

Receptatorum poena quae sit, ponitur sub num. 3.

Receptans ignoranter excusatur nu. 4.

Receptatores si extiterint consanguineus, vel affinis, mitiores dabunt poenas Iudici arbitrio remissat, excluduntur nihilominus pater, mater, & uxor, qui nullas luent num. 5. cum seq.

Receptatoris poena num teneatur exhibens cibum, vel potum transcanti nu. 6.

Receptator ut quis dicatur, an requiratur pluralitas actuum, tangitur remissiuè nu. 7.

Rece-

I N D E X.

Receptorum rerum furto s^u b^u t^u r^u m a^u t^u r^u m a^u t^u r^u m
eadem, qua fur, p^o n^o a v^o n^o i^o a^u t^u r^u m p^o n^o a p^o n^o a p^o n^o a
betur remissiv^o. nu. 8

Receptanti inquisitum de crimine lesa maiestatis à Rom^o novum legibus deportationis p^o n^o a est p^o r^o e^o s^u p^o r^o i^o p^o t^u r^u m ; s^e d^e de iure Regni eadem, qua reu^o s^u p^o r^o i^o p^o t^u r^u m , p^o n^o a p^o n^o a p^o n^o a p^o n^o a
ita per Col^o l^o t^u r^u m C^o n^o s^u l^o i^u m i^u d^u c^u r^u m
referente D. Marco Antonio de Ponte, qui multis laudibus ab Authore offertur nu. 10.
cum seqq. fol. 17

Receptor contumacis, vel banniti per Mag. Cur. ar. p^o n^o a m^o i^u r^u r^u t^u r^u m a^u b^u s^u q^u e a^u t^u r^u m p^o r^o t^u r^u m
culari scientia de contumacia, vel banno, nu. 15.

Receptans contumacem Mag. Cur. Vis. an.
excusetur ob ignorantiam, qua a^u t^u r^u m h^o c^u s^u p^o r^u m
presumatur, quæstionis est, resensetur do-
ctrina Follerij, qua tamen reuocatur in
dubium nu. 20. cum seq.

Receptoris pœna non tenetur receptans bannitum propter terrorem, et iustum timorem; ita quoque est usu forensi receptum in receptantibus multitudinem bannitorum n. 24. cum seq. fol. 18.

Receptoris pœna inducitur ex Regis Pragm. est in praxi recepta, qua autem fit, declaratur nu. 26. cum seq.

Receptans contumacem Mag. Cur. vel Regie Audientia non remittitur ad suum Baronem licet habentem privilegium cum clausulis abdicatiuis, & priuatiuis; & ita consuetudine usurpatum est; non autem ratione, quasi f^u p^o r^u m , & contempta videatur iurisdictio Mag. Cur. vel Regie Audientia iuxta negantium opinionem nu. 27. cum seq.

Receptatio delictum est iure communi graue, accircò ad Baronem illius cognitio spectat; nec contraria, qua obijcitur consuetudo, eam à Barone adimere potest duplici ex capite, nu. 48. cum seqq. fol. 21

Receptationis delictum à vassallo commissum, nisi Baro cognosceret, facile remaneret impunitum nu. 52.

Vide in verb. Proven.

REFECTIO, ET REFICERE.

Reficere non esse de nouo facere, est regula utriusque iuris, quo autem pacto sit intelligenda, remissiv^o nu. 19. & 21. fol. 58

Refectionem non includi sub adificandi prohibitionem declarauit alias Callaterale Consiliu^m; Aduersus quam tamen interpretacionem D. Author acutissimam sand, & subtilissimam mouet difficultatem sua ingenio projecta dignam nu. 19. cum seqq.

Reficere large, & improprie est de nouo facere num. 23.

Vide in verb. adificium in 2. summ. via itidem in 2. Vniuersitas.

REFUTATIO FEVDI.

Refutatio simplex ex nunc in proximum successorem est valida absque assensu, num. 4. fol. 359.

Refutationes vigore Reg. Pragmat. nouè edita debent presentari in Reg. Cam. infra quindecim dies post illarum celebrationem, num. 6.

Refutatio fraudulenta presumitur, quando est omnium feudorum, nisi facta fuerit ex iusta causa, & praesertim matrimonij, & ita alias decisum nu. 7.

Refutans succedit in feudo refutato decedente refutatoario absque descendens nu. 13. fol. 360.

Refutans succedit refutatoario, vt bares, accircò soluit releuium, & ita decisum nu. 14.

Refutans succedit filio refutatoario illius fratribus, & sororibus exclusis, quocirca declarantur illa famigerata verba Andr. & DD. quod Pater habeat feuda iure reuersionis, necnon ex mente Andr. assertur intellectus ad Constitut. Reg. vt de successioneibus, & pariter ad eiusdem Andr. doctrinam in d. Constitut. nu. 15. 21. & 36. fol. 361. & 364.

Refutatio effugit, & euitat distinctionem feudi antiqui, & noui: quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna, num. 27. fol. 362.

Refutans refutando intelligitur cogitasse de successione, & intantum refutasse extinguendo ius, quod habebat, in quantum refutatoarius superuixerit, & hac est efficax, & realis ratio, quare pater excludat fratres refutatoarij, qua late exornatur; quo loci pariter declaratur text. in c. 1. de eo, qui fin. sec. agn. offertur quoque & alia bona ratio: quia pater est proximior, ex quò in feudis non habet locum auth. defuncto C. ad tertull. num. 28. 29. 30. & 34.

Refutans pater excluditur à successione, quòdo refutauit omnino, sed quomodo intelligatur omnimoda refutatio nu. 33. fol. 363

Refutatio quando fit realis, & quando personalis remissiv^o nu. 35. fol. 364

Refutatio omninè in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno cõcessis nu. 37. fol. 365

Refutatio absque alio assensu fieri potest in proximum successorem; caterum quæstionis

I N D E X.

est, an sub refutationis verbo comprehendatur omnis alius contractus. In hoc articulo D. Author relatis Doctorum opinionibus, & confutatis illis, qui minus rectè hac de re scripserunt, & exactè declarata famigerata illa Isernia doctrina dicentis, refutatio valet, cetera pacta non, adeò vniuersi inconuincibilibus, exquisitis, & irrefragabilibus argumentis, & rationibus còcludit, omnem alienationem permitti, cum in vim refutationis resoluat, ut in hac questione videatur esse inuentor, & quasi Architectus veritatis nu. 1. cum seqq.

Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius speciei nu. 17.

Refutatio non clauditur sub dispositione Constit. Reg. constit. diu. mem. sed sub iurium communium sanctione permanet, num. 18.

Refutatio, quæ fit Domino, etiam quod refutatus habeat filios, est valida: quia dicitur alienatio, quæ à iure est permissa, & hæc est communis. quo loci inter cetera bene declaratur Camer. doctrina in cap. imperialem, & traditio Andr. in §. sed & res per quos fiat inuest. & demum in fine questionis referuntur decisiones alias facta in beneficium Domini directi nu. 1. cum seqq.

Refutatio, quæ fit Domino, quomodo adhuc retineat refutationis nomen nu. 6.

Refutatio cum reservatione ususfructus non sustinetur ut pura reiecta reservatione ex indiuiduo voluntatis nu. 5.

Refutatio cum reservatione ususfructus ea ratione prohibita est: quia inducitur feudi diuisio, cum ususfructus sit pars domini, num. 7.

Refutatio quid sit nu. 4.

Refutatio si fiat ob iustam causam, excluditur presumptio fraudis nu. 6.

Refutatio fraudulenta presumitur, quæ pater valde senex nulla legitima causa præcedente feudum refutat filio nu. 9.

Refutatio feudi per vassallum facta Domino directo extinguit pignus medio tempore contractum, & ratio assertur nu. 18.

Vide in verb. annale silentium in 2. summ. assensus, auus feudatarius in 3. summ. & in 2. col. circa med. pater in 3. summ. releuium, Titulatus in princ.

REGALIA.

Regaliam à Principe inseparabilium plures sunt species, inter quas tamen non recensetur statuendi potestas nu. 33.

Vide in verb. Hospitium in 2. summario, portus.

REGNUM.

Regnum dicitur esse vna Prouincia nu. 16.

Regna ex peruersione iustitie subuertuntur, nu. 19.

Regni directum dominium est Ecclesia in vniuerso; vtile verò Regis; sed quò ad particularia Regni feuda Rex est directus Dominus, quod idem obtinet in Barone respectu rerum particularium sue Baronie, nu. 13.

Vide in verb. alienatio in 2. summ. numeratio Regni, pater in princ. pensio.

RELATIVUM.

Relati est in referente cum omnibus suis qualitibus nu. 12.

RELEVIUM.

Releuium ex more introductum tantum est, quando succeditur defuncto, non autem quæ quis feudum consequitur ex refutatione per contractum inter viuos, dummodo sincerè, & sine fraude fuerit facta refutatio nu. 3. & 5. fol. 359. imò nec tempore mortis soluitur, ubi talis non viget consuetudo num. 1. & 2. fol. 396.

Releuium soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum: quia presumitur fraudulenta; sed soluet mortis tempore, & non celebrati contractus aduersus Andr. Aff. & Capyc. quinimò quod nullatenus soluat, si donatio fiat legitima causa subsistente, adducuntur efficacia media, & optima rationes, hinc assertur exactissima interpretatio ad text. in l. omnes §. lictius ff. qua in frau. cred. necnon limitatur gl. in §. sed & res, per quos fiat inuest. ut procedat respectu proprietatis totius feudi; non autem fructuum, & demum super hoc refertur determinatio per Reg. Cam. aliàs facta nu. 3. cum seqq.

Vide in verb. Fiscus in 1. & vlt. col. semper in fin. fraus in fin. pater circa med. refutatio in 5. summ.

REMEDIVM l. 2. C. de rescin. vend.

Remedium l. 2. C. de resc. vend. procedit etiam in bonis Ecclesiasticis nu. 3.

Remedium d. l. an locum habeat in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum subbasta- tione, & quomodo intelligatur nu. 5. cum seqq.

Reme-

I N D E X.

*Remedium d. l. quomodo locum habeat in trans-
actione nu. 12. fol. 184*
Vide in verb. lesio.

*tur l. euidenter ff. de except. rei iud. num. 32.
34. & 35. fol. 161*

REMISSIO.

Remissio ad hoc ut gratia, vel compositio fieri possit, in Regno obtinenda est ab omnibus, quibus defertur successio nu. 16. & 27. fol. 26. cum seq.

Remissio filia, vel sororis non succedentis; sed de paragio dotanda extantibus masculis an requiratur. Decisio quaestionis nouissima recensetur. Refertur itidem Clari opinio, & Mediolanensis Senatus decisio negativa, ut remissio foemina à successione exclusae non sit necessaria, qua tamen inspectis terminis iuris communis est frequentius damnata, procedere tamen potest attenda dispositione Pragmatica huius Regni num. 19. 25. & 29. fol. 26. cum seqq.

Remissio partis offensa in Regno requiritur expressa, licet non adsit querela, & quomodo inter nobiles usurpatum sit nu. 36. & 37. fol. 29.

Vide in verb. Baro, gratia, Princeps, paulò ante fin. Prorex, querela.

RENUNCIATIO.

Renunciationes hodie fieri solent in Capitulis matrimonialibus cum pacto, ut maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier ultra dotes habitas consequi vellet non obstante renunciatione facta, quod pactum validum esse, & optimis inniti rationibus demonstratur, & D. de Francb. decisio redarguitur nu. 11. & 13. fol. 452

Renunciationes quando dicantur omnino, vel respectiue ad masculos, & an filij venire possint ex propria persona, remissiuè num. 12.

RES.

Res transit cum sua causa nu. 17. fol. 231

RESCRIPTVM.

Rescriptum Principis si repugnet legis dispositioni, & tractetur de iure alteri quaesito tollendo, non est executioni demandandum; sed Principi rescribendum, num. 14. fol. 62.

Rescriptum concessum vni ex litigatoribus porrigitur ad alterum, etiam in decisorijs, si alias insurgeret iniquitas: quo loci declara-

RESPUBLICA.

Respublica collapsa ut restituatur seueritate, & non lenitate utendum. Hinc ex B. Gregorij testimonio graue est confusis temporibus locis, & moribus esse prapositum nu. 15. cum seq. fol. 72

Rempubicam tria destruunt, non prudens, neque digestum consilium, priuatum commodum, & odium lantes nu. 10. fol. 117

Respublica, seu Ciuitas habet ut Fiscus priuilegium auocationis pecunia creditorum soluta, & consumpta nu. 22. fol. 168

Vide in verb. Fiscus in princ. in 3. col. ante med. in 4. paulò ante fin. Venetia.

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Restitutio in integrum aduersus sententiam ex scripturis nouè repertis non datur effluxo quatriennio, quo loci declaratur l. qui grauatos C. de censib. & censit. & l. 1. C. de sent. aduers. fisc. lat. nume. 37. 38. & 39. fol. 162.

REVOCATIO.

Reuocatio, qua datur successoris ex causa fraudis non excedit legitimam alias ipsi debitam nu. 27. fol. 387

Vide in verb. actus paulò ante fin. Constitut. constitutionem, demanium in penult. summ. dos in 2. feudatarius in 4. & 5.

REX.

Regis clementia qualis esse debet nu. 31. fol. 8
Rex creat dignitates, & ad libitum confert eas: hinc dicitur omnes dignitates esse penes eum num. 7. fol. 12. illasue potest augere, & diminuere, prout melius sibi visum fuerit, nu. 13. fol. 286

Rex populorum utilitatem propria preferre debet nu. 7. fol. 71

Rex est Reipubl. maritus, & communis omnium pater nu. 19. fol. 73. Datus est Regno, & è contra, dicitur quoque Tutor, & Administrator populorum nu. 40. fol. 224

Reges, pariter & Pontifices officia vendere possunt, cum non sit isthac prohibitio de iure diuino, nec in illis ambitus, & simonia considerari possint, vendendo tamen non

I N D E X.

- rectè agunt num. 9. cum seq.* fol. 84
Rex potest in Castro nouum apponere Castellatum ob inimicorum suspicionem, vel Baronis dissidentiam nu. 28. fol. 93
Rex an possit ex suprema potestate ob publicam utilitatem Officialem constituere residentem in Terra Baronis, vel Visitatorem deputare supra suos feudatarios nu. 54. cum seq. fol. 93
Rex potest constituere Visitatorem contra Barones malè tractantes vassallos, vel feuda dilapidantes, vel grauiam onera imponentes, secus absque causa, & in hoc miserè lapsus est Capyc. simpliciter, & indistinctè loquendo nu. 59. fol. 96
Reges, & Regnorum Gubernatores quomodo inuigilare debeant pro salute subditorum, & recta iustitia administratione nu. 20. fol. 120
Reges decipiuntur à malis Consiliarijs, qui sunt omnium causa malorum num. 24. fol. 121.
Regis negotium reputatur Vniuersitatis Regni, iccirco in eo sufficiens est consensus maioris partis Regni; sed an sufficiat maior pars Magnatum Regni etiam in his, quæ pertinent ad singulos vti singulos, item ad minor. sed sanior pars preualeat maiori nu. 19. 20. 21 & 23. fol. 141. cum seq.
Rex an possit de consensu populi statuere, vt moneta minoris ponderis expendatur pro maiori valore, quàm est pondus, & valor illius nu. 22. fol. 142
Rex propter necessitatem potest mandare, vt cudatur moneta vilis, & de vili materia, vt potè de ferro, vel corio, & vt expendatur, ac si esset bona; verum necessitate cessante damnum compensare debet, num. 36. fol. 146.
Regis pariter mandato data eius necessitate, cudi potest moneta inferioris aliquantulum valoris, quàm sit metallum; sed non multum, expendenda tantum intra, & non extra Regnum nu. 37.
Rex necessitatibus imminentibus si aliud non habeat, potest capere bona subditorum; verum tenetur tunc soluere pretium, si habet, sin autem minus, cum habebit nu. 38. fol. 147. & nu. 36. fol. 234
Rex in Regno est Dominus personarum suorum vassalorum nu. 53. fol. 150
Rex non debet noua imponere vectigalia pro iustitia seruanda; sed debet illam subditis ministrare, eosq; custodire à latronum incurfu propter redditus Regni, quos velut stipèdia ad hoc constituta percipit nu. 65. fol. 151. & nu. 11. & 13. fol. 230
Rex pro vijs ampliandis ad decorem, & ornatum Ciuitatis, etiam pro nouo porticu extruendo, potest mandare, vt priuatorum domus vastentur, adificia pariter prohibere, & nouas collectas imponere, pro quibus erunt taxandi commodum sentientes, & ita est positum in vsu; & horum executio spectat ad officium magistri Portulani Ciuitatis nu. 66. fol. 151
Rex nihil habet in hoc Regno, quod possit dici ex mero suo patrimonio; sed totum fiscale, est ipsius Regni secundum opinionem Luc. de Pen. quæ tamen refellitur nu. 45. & 47. fol. 190.
Regis Alphonsi dictum commendatur nu. 41. fol. 224
Rex potest suspendere pensiones, concessionem, & non minus eas tollere, etiam quod sint concessa ex causa remunerationis, quando Regni redditus nequeunt Reipubl. incumbentia sufferre nu. 22. fol. 232
Rex debet se præbere gratum, ac liberalem suis subditis ultra illorum merita nu. 25.
Rex ex causa necessitatis potest differre debitas solutiones ex decisione Andr. quæ in hoc commendatur nu. 36. fol. 234
Regum officium est facere iudicium, atque iustitiam, et liberare de manu calumniantium vi oppressos nu. 52. fol. 255
Rex absque causa publica utilitatis non potest de potestate ordinaria tollere ius tertij, etiam de plenitudine sua potestatis, alias esset plenitudo tempestatis nu. 6. fol. 292
Rex non facile, imò raro præstat assensum solumbole carentibus nu. 15. fol. 314
Rex Siciliae est Dux Apulia, & Comes Prouentia nu. 30. fol. 334
Rex aliquem inuestiendo de feudo, vel assensum præstando, dicitur contrahere, nu. 24. fol. 413.
Rex de ordinaria potestate potest in modicis præiudicare nu. 5. fol. 481
Rex non debet soluere duplicatum stipendium nu. 13. fol. 508
Rex potest prohibere, ne quis odiosus rem emat, ex quo iustificatur ordines alias facti, qui recensentur nu. 7. & 8. fol. 509
Reges Hispania non recognoscunt Imperatorem; sed sunt absoluti Domini neminem recognoscentes nu. 25. fol. 527
Rex ubicunque irruit in hostes, ibi est territorium suum nu. 43. fol. 530
Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè accesserunt, secus si necessariò, & vocati, dummodò illis culpa non possit imputari, nu. 45. fol. 531
Vide

I N D E X.

Vide in verb. actus in 2. summ. Agnatus in princ. alienatio, appellatio in 2. summ. aqua, assensus, Baro, Fiscus, gratia, miles, Officialis, portus, possessio in 3. summ. Prorex, Regnum.

SENEX.

Senex quando quis dicatur, seu de filijs desponsatus nu. 11. fol. 398

Vide in verb. subinfudatio in princ.

RITVS.

Vide in verb. Magna Curia.

S

SALARIVM.

Salarium an debeatur Proregi non solum post ingressum Regnum; sed à die discessus, & recessus vsque quò redeat ad patriam, questio disputatur ad partes, & affirmatiue concluditur nu. 16. cum seqq. fol. 331

Salarium currit Legatis à die accessus seu precepti facti de eundo nu. 19. fol. 332

Salarium totius anni licet non debeatur heredibus Officialis, qui in itinere decessit, debent tamen refici sumptus in notabili summa erogati in preparatione pro accessu, & sic seruari indemnes nu. 34. fol. 334

Salarium debetur, ratione laboris in administratione, quod autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione sumptuum, & sic diuersis respectibus utrumque debetur nu. 35. fol. 335.

Salarium Balio debitum de iure Regni quod nam sit, remissiuè nu. 1. fol. 506

Salarium laboratorum tempore messium est taxandum, ut excessiua solutio vitetur, que est causa, ut annonæ pretium excresecat nu. 11. fol. 514

Vide in verb. Commissarius, Legatus in 2. summ. Medicus, Officialia.

SALVAGVARDIA.

Vide in verb. Prorex in sexta columna in fine.

SALVVS CONDVCTVS.

Vide in verb. Baro in 6. summ. Index in 1. col. circa fin. Prorex.

SCRIBA PORTIONIS.

Scriba Portionis nullum habet superiorem, nisi Regem, aut Proregem, num. 21. fol. 221.

Vide in verb. Thesaurarius in fin.

SENTENTIA.

Sententia lata per Curiam Baronalem, que condemnat ad exulandum, vel certam quantitatem soluendam, valida est, nec includitur sub Pragmat. vlt. sub tit. de Baron. nu. 14. cum seqq. fol. 26

Sententia condemnatoria ad rei restitutionem una cum fructibus an includat quod datum est pro iucundo aduentu nu. 3. fol. 472

Sententia tres lata in Curia Baronis habentia primas, & secundas appellationes, cur vsua forensis admisit, ut pro una habeantur, tangitur sub nu. 18. fol. 474

Vide in verb. decretum, possessio in princ. Princeps in tertia columna, restitutio.

SEPARATIO BONORVM.

Separatio bonorum an habeat locum in feudis iuxta opinionem Ann. patris affirmatiuam, vel eius contrariam D. Io. Andr. de Giorg. Consiliarij meritissimi. In hoc articulo acutissimus Author neutram damnando, nouam constituit opinionem, quam exquisitis rationibus, & firmis fundamentis fulcit, & sustinet nu. 1. cum seqq. fol. 417

Separatio bonorum non tollit hereditatis additionem, non hypothecam contractam per creditores heredis; sed tantum inducit prelationem, & habet locum etiam aduersus Fiscum, ad cuius comprobationem præ cæteris ponderatur punctualis doctrina Zasij nu. 3. & 4. fol. 418

Vide in verb. creditor in penult. summ. inuentarium in princ. & in fin.

SEQUESTRATIO, SEV SEQUESTRUM.

Sequestrum feudorum fieri debet per Capitulum Reg. quando successor non venit ad successionem claro, & aperto iure, & hoc iure utimur in Regno in morte Baronum, caterorumq; feudatariorum feuda tenentium immediate, & in capite à Regia Curia, idq; declaratur nonnullis modis num. 39. vsque ad 43. fol. 205

Sequestratio est permissa, quando dubitatur, ne partes veniant ad arma, & hoc iure uti-

I N D E X.

mur secundum qualitatem factorum, nume. 44.

Sequestratio est quoque permessa, quando timetur dilapidatio, deustatio, seu subtractio bonorum; euitatur tamen data cautione de conseruando, & exhibendo in eodem statu, num. 45.

Sequestratis mobilibus, qua seruari non possent & essent tempore peritura, potest procedi ad venditionem, & pretium deponi nu. 46.

Sequestratio mulierum, qua fit per Iudicem laicum, quando est controuersia inter consanguineos, cui puella sint in matrimonium collocanda, est permessa tam de iure canonico, quam de iure ciuili, & est etiam uniuersali consuetudine roborata nu. 52. cum seq. fol. 254

Vide in verb. feudum in 3. col. circ. princ. Fiscus in 3. col. circa fin.

SIGNIFICATORIA.

Significatoria per introitum superantem exitum executioni demandatur Ministro non audito tanquam in notorijs exspectiali Fiscu priuilegio nu. 11. fol. 166.

SOCIVS.

Socij criminis admittuntur in testes, cum veritas aliter haberi non potest, praesertim quando plures sunt eorum confessiones num. 43. & 44. fol. 30
Vide in verb. indultus in princ.

SOLVTIO.

Solutio facta creditori extinguit creditum, si sit irreuocabilis, aliàs in suspensio res est, quae traditio latè exornatur nu. 17. fol. 354

SOROR.

Vide in verb. Constitutio in aliquibus, consuetudo neapolitana in princ. mulier, remissio in 2. summ.

SPONSALIA.

Sponsalia contracta salua dispensatione Pontificis, inualida profectò sunt, si sint à lege reprobata nu. 17. fol. 492

STATVTVM.

Statuta bannitorum consanguineos plectentia ualida sunt quò ad pecuniariam, & eiectionem

nis, non quò ad corporis pœnam; qua de re commemoratur Statutum Florentia, quale est, ut vno delinquente ceteri teneantur, recensentur etiam Constitutiones Regni pœnas irrogantes Ciuibus, & Vniuersitatibus propter damna illata à delinquentibus, qua communi publica utilitatis bono nituntur, quales etiam sunt Bulla Pij, & Sixti V. hic etiam relata. Ad cuius axiomatis comprobationem expenditur glos. traditio in cap. cum homo in verb. supplicium 23. quest. & Felini aduersus eam oppositio refertur, iterum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu. 4. 5. 6. 7. 14. 15. & 23. fol. 34 cum seqq.

Statuta iam iam relata sunt etiam valida quò ad detentionem in carcere num. 16. fol. 35.

Statutum prohibens mulieribus delationem perlarum, & vestium focatarum, non habet locum in perlis fictis, sic etiam vestibus: prohiberi tamen debet earum pariter delatio: quia inficiunt oculos videntium nu. 23. cum seq. fol. 64

Statutum excludens fœminas propter masculos eiusdem linea, & gradus, est fauorabile; sicut è contra est odiosum, quando ipsas excludit propter remotiores nu. 28. fol. 456

Statutum excludens fœminas absolute propter masculos, tunc intelliguntur exclusae propter remotiores: quia considerata est ratio agnationis, quando verò excluduntur propter masculos eiusdem linea, & gradus, tunc secus; sed neptis excludit patruum, num. 31.

Statutum vocans ad successionem descendentes per lineam masculinam, comprehendit fœminas à masculo descendentes, & ideò filia excludit patruum, quo loci ex mente Andr. traditur, non procedere text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & heredibus suis in terminis Constit. in aliquibus nu. 34. & 35.

Statutum excludens fœminas à successione extantibus masculis, est partim fauorabile, & partim odiosum nu. 38. & 40. fol. 457

Statutorum, & Consuetudinum Regni iusta ignorantia quomodo excuset exteros, remissio nu. 4. fol. 509

Vide in verb. lex in 5. & 11. summ. merum, & mixtum imperium, Princeps paulò ante fin. regalia.

STIPENDIUM.

Stipendij soluendi gratia militibus hispanis in Regno existentibus pro ipsius custodia fuit facta impositio granorum quatuor pro focu.

I N D E X.

foeulari quolibet mense tempore Carali V. Imperatoris inuictissimi nu. 16. fol. 41
Stipendium folitum militibus augeri non conuenit nu. 39. fol. 45

STIPVLATIO.

Stipulatio defuncti semper comprehendit heredem nu. 20. fol. 202

STVDIVM.

Studium generale in Ciuitate constitui absque Principis licentia, legi pariter in publicis Gymnasijs, necnon publicas erigi scholas, vetitum est nu. 12. fol. 470

SVBINFEVDATIO.

Subinfeudatio dicitur in fraudem, quando subinfeudans erat senex, filijs carebat, & de eis erat desperatus nu. 3. fol. 311

Subinfeudatio an resoluetur resoluta iure subinfeudantis, remissiuè nu. 4.

Vide in verb. alienatio in 3. summ. Dominus in 1. col. in fin. & in 2. circa princ. feudatarius in 2. colum. circa princ. & paulò ante fin. Vassallus in 4. summ. necnon propè conclusionem capituli.

SVBREPTIO.

Subreptio quando consistit in his, qua non reperiuntur à iure expressa, remittitur iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius nu. 7. fol. 431

Subreptionem non inducit omne, quod tacetur; sed illud tantum, quod à iure est distinctum, ut exprimi debeat nu. 19. fol. 435

Subreptio consistit in taciturnitate veri, & obreptio in expressione falsi nu. 19.

Vide in verb. assensus in ult. col. circa med. gratia in fin. legitimatio in 2. summ.

SUCCESSIO.

Successio in bonis feudo redditjs regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum: quia mere allodialia reputantur, num. 15. fol. 113.

Successorem non habere, vel habere & inhabilem à pari iudicantur nu. 22. fol. 314

in Successione prima causa est descendentium, secunda ascendentium, & tertia Collateralium, & in feudis cessat dispositio auth. defuncto C. ad tertull. nu. 31. fol. 363

Successio in feudis non datur in linea Collateralium, donec supersunt descendentes num. 43. fol. 367

Successor in feudo hereditario potest grauari usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium, tenetur etiam ultra nu. 20. fol. 384

Succedendi ius, quod in filium transmittitur, intelligitur, dummodò is non reddiderit se incapacem, & inhabilem nu. 9. fol. 425

Vide in verb. Auus, linea in princ. mulier, nepos, refutatio.

SUPERINDICTVM.

Superindictum quid nu. 2. fol. 152

Superindictum ceteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vnã obstringi ad soluendum pro altera, sunt omninò diuersa nu. 12. fol. 154

Vide in verb. Vniuersitas circa med.

SUPPLEMENTVM.

Supplementum pretij non habet locum, quando agitur de annullatione, aut rescissione venditionis ex causa doli, aut fraudis num. 37. fol. 188

Supplementum pretij datur in venditione sub hasta, & ita aliàs decisum nu. 39.

Supplementum iusti pretij intelligitur usque ad verum rei valorem attento tempore contractus nu. 40.

T

TERRITORIVM.

Territorium confederatorum cum inimicis iudicatur, ut territorium inimicorum nisi illius Dominus esset aequaliter confederatus nu. 16. fol. 524

Territorij Dominus potest prohibere ingressum, & resistere ingredi volentibus; sed id nil commune habet cum captura hostium, & bonorum: quia illa non sunt Domini territorij; sed iure gentium sunt capientium, nu. 18. fol. 525

Vide in verb. Rex in penult summ.

TESTAMENTVM.

Testamentum, in quo directus Dominus est heres institutus in feudo, est usquequaque validum nu. 14. fol. 384

Testamentum, in quo immediatus successor est scriptus heres in feudo hereditario, utique valet nu. 15.

Testa-

I N D E X.

Testamentum, in quo fit institutus alius, quàm legitimus successor in feudo, an substituitur ex potestate à Rege concessa simpliciter testandi de feudo, & quid si concessionarius non habeat successorem, an vigore huius licentia possit testari de iure deuolutionis ad Dominum spectante, vel etiam substituere, & fideicommittere; de his latè, & eruditè iuxta morem edisserit D. Author, nec non bene declarat text. in cap. 1. de feudo non habent. propr. nat. feud. & quomodo possit illius dispositio procedere in Regno, & qualiter per Andr. limitetur, nec non eiusdem Ifern. decisionem in cap. 1. qui success. teneat. exacta interpretatione explicat, atque explanat nu. 1. cum pluribus seqq. fol. 401
Testamentum potest subsistere absque fideicommissio, Legatis, aut alia substitutione, & consequenter posito testamento, necessario non infertur ad ista nu. 28. fol. 406
Vide in verb. transuersalis.

TESTATOR.

Testator potest habere duo patrimonia, vnum paganicum, & alterum castrense, num. 6. fol. 279.
Testator potest habere heredem ex testamento in allodialibus, & ab intestato in feudaliibus nu. 18. fol. 280
Vide in verb. Assensus in 6. colum. paulò ante fin.

TESTIS.

Testi pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non posset, & contraria procedunt in actibus indifferentibus, qui aliam verificari legitimo modo possunt nu. 41. cum seqq. fol. 30
Testium depositionibus fidem adhibere, quandoq; argumentum est fallax, infelix, ac perniciosum nu. 12. fol. 127
Vide in verb. socius.

THESAURARIVS.

Thesaurarius Generalis presentare debet quolibet semestri cedulas exactionum in Reg. Cam. nu. 58. fol. 164
Thesaurarius Generalis Regni fungitur officio Primipili, & sic appellari potest; hinc omnia disposita in Primipilo habent locum in eo, & hac est frequentius recepta sententia; sed non seruatur in practica nu. 1. 2. 3. 6. 9. 10. & 18. fol. 219. cum seqq.
Thesaurarius tenetur de culpis suorum Mi-

nistrorum in subsidium; Scriba vero positionis principaliter, & assertur ratio nu. 20. fol. 221.

THESAVRVS.

Thesaurus absconditos enunciare, & indicare proponentes, quid obseruare debeant num. 1. fol. 518.
Thesaurus data opera perquisitus, & inuentus in locis fiscalibus, in vniuersum cedit fisci emolumentis nu. 2.
Thesauri omnes siue in publicis, siue in priuatis locis inueniantur, de generali consuetudine spectant ad Principes, & in hoc Regno aderant leges particulares, quae hodie sunt correctae per Capitula Caroli II. & Papa Honorij, per quae mandatur seruari ius commune nu. 3. & 9.
Thesaurus casu inuentus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante inuentoris commodo cedit pro medietate, sin autem data opera totus erit Ecclesia, seu Fisci Ecclesiastici, cuius nequaquam erit temporalis particeps, nec consuetudo, ut omnes Thesauri sint Principis, illi opitulabitur, ex quo non protenditur ad inuentos in bonis Ecclesiasticis. Ceterum casus recensetur de thesauro, qui supponebatur esse in loco Ecclesiastico, & Fiscales tam temporales, quàm Ecclesiastici patere fuere, ut diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores num. 4. 5. & 10.

TITVLATVS, ET TITVLVS.

Titulati Ferras cum titulo filijs resutantes, adhuc gaudent ut tales; sunt tamen ceteris actu possidentibus posteriores, & ita est in usu positum quotidiano num. 19. fol. 132. & nu. 28. fol. 502
Titulati, qui pecunia sunt titulum assecuti, de iure ceteris alijs inferiores existimantur; quinimò ex Vincent. de Ann. sententia non debent dici verè titulati, num. 20. cum seqq. fol. 133.
Tituli honor quibus conferendus nu. 22.
Titulorum dignitas popularibus, ac plebeis minime conferenda nu. 27. & 29.
Titulorum dignitas ut propter merita, & seruitia nobilibus personis gratiosè, ut antiquitus consuetum erat, concederetur, fuit aliàs in generali parlamento humilis, supplexq; precatio Regi porrecta nu. 28.
Vide in verb. dignitas, Magna Curia in 3. summ. Prorex in 4. colum. paulò ante fin.

TRA-

I N D E X.

TRADITIO.

Tradendi facultatem habens, ad præcisè tradendum compellitur, estq; frequentioribus calculis recepta sententia nu. 24. fol. 213
Traditio nil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accipit, quàm quod est apud eum, qui tradit nu. 16. fol. 231
Vide in verb. emptio in 3. & penultima summ.

TRANSVERSALIS.

Transuersales nullum habent ius aduersus testamentum defuncti turpi persona non instituta nu. 23. fol. 386

TRIREMIS.

Triremes Regia, aliaue nauigia an possint in Gulsu, seu in mari Adriatico, qua Veneti prætendant esse propria, hostes, eorumq; bona capere, ita ut capientium efficiantur, questio proponitur, & negantium opinio validissimis rationibus expugnatur nu. 14. cum seqq. fol. 524.
Vide in verb. merx in fin.

TUTOR.

Tutor, & Syndicus Ecclesia non possunt habere fidem de pretio, sicut nec fiscus nu. 8. & 9. fol. 200.
Vide in verb. pater in fin.

V

VAGABUNDVS.

Vide in verb. bannum in 2. summ.

VASSALLVS.

V *Assallorum uxores inuitate à Dominis suis, vel à Principe ad tripudia, ire non tenentur suspicionis vitanda gratia, secus si ad associandam consortem: quia tunc cessat inhonestatis causa nu. 28. fol. 55*
Vassalli qua remedia habeant aduersus Baronem eis grauamina inferentem remissiuè, nu. 5. fol. 90
Vassallus eximitur à iurisdictione Baronis etiam malè tractantis nu. 8.
Vassallus vassalli mei non est meus vassallus, nisi sit subinfeudatus de re à me concessa nu. 17. fol. 104
Vassallus quomodo teneatur seruire, de perso-

na per substitutum, vel prestare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius sit electio, remissiuè nu. 7. fol. 140

Vassalli burgenfes multa soluunt tributa, innumera substinent onera, & calamitates pro Regni regimine, defensione, & conseruatione nu. 44. fol. 147

Vassalli in certis casibus limitatis à Reg Constit. incip. quàm plurium Domino subuenire debent, cuius constitutionis ratio inductiua refertur, & comprehendit etiam Regem secundum Ifern. nu. 46.

Vassallus an teneatur Dominum adiuuare, cum bellum est extra Regnum, non pro Regno; sed pro nouo dominio acquirendo, vel pro arcendis hostibus à Regno, num pro bello iniusto, & cui de belli iustitia credendum remissiuè nu. 47. fol. 149

Vassalli soliti, & in defectum habiles seruire debent Baroni in quibuscunque seruitijs illi necessarijs nu. 52. fol. 150

Vassallo contrahente super re feudali non habet locum dispositio l. cum vir ff. de vsucap. iuxta allegata per D. Authorem, Fab. de Ann. & Consil. Ioan. Andr. de Giorgio in eorum consilijs; sed Domino disponente bene procedit reg. d. l. quicquid dixerit Ioan. Vincent. de Ann. quo loci pariter confutatur opinio Bammac. in cap. moribus, dum voluit d. l. cum vir habere locum in feudis etiam vassallo vendente, & decisiones per eum allegatae declarantur nu. 35. cum seq. fol. 214.

Vassallus infeudatus à Barone facultatem habente à Rege dandi in feudum, an dicatur infeudantis, vel Regis vassallus nu. 1. cum seqq. fol. 310

Vassallus filijs carens non potest subinfeudare, quicquid dixerit Frecc. cuius occasione examinatur, & declaratur doctrina Andr. in cap. 1. qui success. ten. num. 9. & 10. fol. 312.

Vassallus potest alienare feudum Domino absque alio assensu nu. 2. fol. 381. & ratio assignatur nu. 7. fol. 382

Vassallus parricida feudum possidens eo priuatur ex lege feudi: quia taliter delinquens feudi redditur incapax num. 11. & 12. fol. 425.

Vassalli eadem seruitia, & subuentiones prestant Domino directo, dum manent in eius immediato dominio, qua prestarent utili Domino nu. 2. fol. 476

Vide in verb. Baro, Constitut. constitutionem, Hospitium in 3. summ. indultus in 2. prelatio in 3.

I N D E X.

VECTIGAL.

- Vectigalia noua institui vt possint, non satis est vrgens causa; sed exigitur etiam, vt Rex non habeat tantum de suo, quod sufficiat nume. 3. fol. 139*
- Vectigal, seu impositio certa in Regno pro Turrii in locis maritimis extruentione, earumq; custodia nu. 63. fol. 150*
- Vectigalia imposita ad certam causam non debent conuerti in aliam nisi vrgente maxima necessitate nu. 60. fol. 164*
- Vide in verb. donatio in 4. summa. Rex circa med.*

VELLEIANVM.

- Velleianum fuit ampliatum per Reg. Pragm. nu. 3. fol. 489*
- Velleianum tam de iure communi, quam Regni habet locum in omnibus mulieribus, & in capillo, & in matrimonium collocatis, & in viduis nu. 5. & 6.*
- Velleianum locum habet, siue mulieres obligent se pro viro, siue pro filio, siue pro patre, & quomocunque alienam in se suscipiant obligationem nu. 25. fol. 493*
- in Velleiano non attenditur pietas persona; sed pietas causa, cuius occasione multi enumerantur casus, in quibus velleianum cessat, nu. 26. fol. 494*
- Vide in verb. Mulier in quatuor summa. final. vxor in 2.*

VENDITIO.

- Vendentium frumentum aduersus Regis prohibitionem cognitio ad Regem, non Baronem pertinet peculiari ratione, qua proponitur, nu. 46. fol. 20.*
- Vendens ultra pretium taxatum inopia tempore qua pena puniendus, remissiuè num. 5. fol. 48.*
- Vendere domum, vel fundum an quis teneatur pro Ecclesia amplianda, vel de nouo construenda nu. 18. cum seq. fol. 69*
- Vendendi frumentum huius Ciuitatis vilius, quam fuit emptum abusus est execrandus, & nullo pacto ferendus nu. 10. & 14. fol. 71. cum seq.*
- Vendentes carius, quam statutum est, alimenta inopia tempore, qua pena coercendi nu. 18. fol. 72*
- Vendentes non possunt prohiberi, ne in suis apothecis teneant pergulas, vulgò temnas nuncupatas nu. 25. fol. 77*
- Venditio sub pacto legis commissoria, vel addi-*

- tionis in diem est pura; resoluenda tamen sub conditione nu. 22. fol. 104. & si pactum remittatur, remanet pura, ac si a principio sic celebrata fuisset, quod tamen exerceri non potest inuito venditore nu. 25. fol. 394*
- Vendendi bona fiscalia facultate alicui tributa, poterit dare fideiussorem de euictione, & apponere omnia pacta pœnalia secundum morem Regionis ex Arg. sententia, idq; obtinet in Ecclesia iuxta opinionem Canonistarum frequentius receptam num. 19. fol. 173.*
- Venditio rei fiscalis habet multa requisita, & inter cetera vt vendatur iusto pretio, & si aliquid ex requisitis defecerit, irritatur nu. 10. 32. & 33. fol. 183. & 187*
- Venditio rei fiscalis facta per Fiscum absque subbatione est penitus nulla, nu. 24. fol. 186.*
- Venditio rerum fiscalium dicitur tam respectu priorum honorum fisci, quam etiam ei obligatorum, dum ad illius instantiam venduntur nu. 42. fol. 189*
- Venditio pro certo pretio soluendo infra certè tempus, vel quandocunque cum pacto quod interim certa debeat prestari pro interesse quantitas, an sit valida, vel reijciatur tanquam usuraria; quo loci subijcitur intellectus ad text. in l. curabit C. de act. empt. nu. 64. & 65. fol. 193*
- Venditio rei pro certo conuento pretio non operatur dominij translationem re tradita pretio non soluto, nisi fuerit habita fides de pretio, & hoc ius obtinet inter priuatos; sed non in Fisco, qui hanc fidem habere neutiquam potest nu. 7. & 8. fol. 200. & num. 13. fol. 391.*
- Vendi non possunt bona pro executione testamentorum, praesertim si distrabantur ob pias causas, habita fide de pretio: quia executio pie cause non admittit moram nu. 15. fol. 202.*
- Venditio seu contractatio rei aliena de iure utique valet nu. 4. fol. 209*
- Vendens rem aliquam, in qua non habet plenum dominium; sed ius aliquod, non intelligitur vendere, nisi ius illud, & idem in legato vsusfructus, licet legatum sit inane, cum vsusfructus morte finiatur num. 9. & 10. fol. 210*
- Venditio iurium futurorum de iure valet nume. 13.*
- Venditor rei aliena, qui Domino rei successit, cogitur implere venditionem nu. 23. fol. 213*
- Venditio ex iure superueniente in venditore confirmatur, & si tradiderit, non est necessaria noua traditio nu. 25.*

Ven-

I N D E X.

VERBA.

Venditio rerum feudalium non fit bodie ad instantiam creditoris assensu carentis num.

19. fol. 247

Venditionis contractus ex re, & pretio perficitur, quod ex post facto in totum remitti potest valida venditione profectio manente, nu. 11. & 12.

fol. 391

Venditionis verbo omnis contractus comprehenditur, largè tamen, & improprie, secus secundum propriam vocabuli significationem nu. 8.

fol. 411

Vide in verb. actio, alienatio, assensus, Baro in prima colum. in fin. in 2. in princ. in 3. circa med. Civis in primo, & secundo summar. Civitas in princ. Constitut. constitutionem pariter in princ. creditor in fin. Dominus in 2. colum. paulò ante fin. & in penult. & fin. summar. dupla, fiscus, ius superueniens, laeso, Officialis in 2. & 3. colum. pralatio, Procurator in 3. & 4. summar. Prorex, remedium in princ. sequestratio in penult. summar. supplementum, Vniuersitas post med. necnon paulò ante fin.

VENETIAE, ET VENETI.

Veneti tenent usurpatam Adriatici maris proprietatem secundum unam opinionem, & secundum alteram ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua praesumpta oritur concessio nu. 19.

fol. 526

Veneti possunt prohibere navigationem in eorum Gulsu, donec in possessione persistunt, nu. 23.

fol. 527

Veneti possessionem maris pretendunt ex praetensa Imperatorum concessione, num. 24. & 26.

Venetiarum Civitas in mari adificata dicitur libera quò ad dominium; non autem quò ad Imperij iurisdictionem num. 30. fol. 528.

Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptionem pretendunt ex privilegio Imperatorum, alias nullo pacto exercere possent iurisdictionem. Hinc recensetur traditio Alberic. affirmantis vidisse ipsum privilegium aurea bulla bullatum, intantum ut Bartol. & Bald. dixerint, posse Imperatorem ex causa reuocare privilegium, & reducere in seruitutem, num. 34. 35. & 36.

Venetiarum Duces secundum Bald. & alios non sunt proprie Duses; sed habent potius quandam praeminentiam dignitatis, quam dominium nu. 37.

fol. 529

Vide in verb. triremis.

Verbum quibuscunque adiectum in dispositione hominis nullam admittit restrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impropria nu. 10.

fol. 62

Verba, qua naturaliter, & ciuilitè intelligi possunt, naturaliter interpretanda sunt nu. 40.

fol. 177

Verba interpretari debent secundum propriam significationem, & non secundum usum loquendi communem ex Bart. sententia nu. 41.

Verba sic interpretanda sunt, ut tertio prauidicium non inferatur; imò hoc casu verba sunt improprianda nu. 43.

Verba debent intelligi cum effectu nu. 23. fol. 315.

Verbum eo ipso importat idem, quod ipso iure nu. 17.

fol. 320

Verbum fiat in decretatione memorialium quomodo intelligatur nu. 13.

fol. 358

Verbum reuerti, vel re. lire quid importet nu. 19.

fol. 361

Verbum quasi denotat improprietatem num. 24.

fol. 377

Verba intelligi debent, prout ius intelligit nu. 20.

fol. 392

Verba generalia non includunt casum, qui esset contra Ecclesiasticam libertatem, cum illa publica utilitati equiparetur, num. 8. fol. 519.

Vide in verb. praescriptio, priuilegium in ultima columna, paulò post principium.

VESTIMENTVM.

Vestimenta, suppellectilia, domorum ornamenta, & alia sunt moderata, & limitata per Reg. Pragmat. ne Respubl. ad egestatem deducatur, & haec prouisio non est noua; sed ortum habet ab ipsis Romanorum legibus nu. 2. & 6.

fol. 513

Vestimenta prodigalia modernum abusum introduxisse dixit Bald. qui de tali Statuto locutus fuit nu. 7.

fol. 514

Vestimenta prohibita an quis in propria domo possit asportare, & quid si reperiebantur confecta tempore editionis Pragmat. & quid de gemmis, auro, & similibus num. 20. cum seq.

fol. 515

Vide in verb. Episcopus in fin. mulier in princ.

I N D E X

VIA.

Viarum publicarum constructio iuxta domos priuatas ab earum Dominis facienda, vel à Conductoribus imputatis impensis in mercedem, quando Domini non construunt nu. 22.

fol. 77

Viarum resectio ante domos priuatorum, quam hæc Ciuitas facit suis impensis, est contra iuris communis dispositionem, & hic inter alios huius Ciuitatis abusus numerandus est nu. 23.

Viarum publicarum impedimentum perpetuum prohibitum; temporale tamen permiffum nu. 24.

Vide in verb. Vniuersitas circa med.

VICARIVS.

Vicarius Regis tanquam Vicarius non potest alienare neque rem, neque ius Domini; sed quid intelligatur per has dictiones rem, & ius nu. 12.

fol. 210

VIDVA.

Vidua non gaudebit viri dignitate, qua habebat annexam administrationem, num. 34.

fol. 503.

Vide in verb. numeratio Regni in secundo sumuario, vellicianum pariter in secundo.

VIR.

Vir tenetur ex bonis dotalibus soluere debita uxoris in actione personali contracta ante matrimonium, & ita decisum, idq; ampliatur, vt nu. 2.

fol. 488

Vir tenetur probare, uxorem bona acquisiuisse constante matrimonio ad hoc vt sit locus dispositioni l. quintus ff. de donat. inter vir. & uxor. quicquid Alciat. & Menoch. dixerint nu. 5.

fol. 498

Vir an efficiatur Comes, Marchio, Dux, aut Princeps, si eius uxor vnum ex his titulis fuerit assecuta, num. 16. cum sequentibus fol. 501.

Vir coruscet dignitate uxoris de facto, & de consuetudine, idq; procedit, si uxor sit Domina illius dignitatis, vt potè Comitatus; non autem si in eius possessione reperiatur, declaratur præterea, vt vir non assequatur propriam dignitatem uxoris; sed tantum nobilis efficiatur ex ea: quia id importabit verbum coruscare n. 19. cum seqq. fol. 502

Vir non potest post uxoris obitum illius titulo gaudere, si in eo alius existat legitimus successor nu. 43.

fol. 505

Vide in verb. Assensus, donatio in quinto, & septimo sumuario, mulier in 1. colum. in fin. renuanciatio in princ. uxor.

VIS.

Vis incontinenti propulsata dicitur esse ex interuallo, cum est continuata, ac permanens nu. 22.

fol. 84

VISITATIO.

Visitatio carceratorum Magna Curia fieri consueta in die Sabbati per singulas hebdomadas per vnum ex Regentibus Collateralis Consilij vnde originem sumpsit, remissiuè nu. 10.

fol. 473

VISITATOR.

Visitator Regni generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, & ita est per Regem declaratum nu. 61. & 62.

fol. 96.

Visitator Regni Generalis de opibus, quas Officiales ante officium habebant, vel post acquisiuerunt, & de modo expensarum, in primis, ac potissimum inquirere debet, nu. 11.

fol. 127

Visitatoris munus insuper esse debet in perscrutando Officialium habilitatem, atque peritiam: in perquirendo pariter, an officium emerint, quo casu non solum eo erunt priuandi; sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum nu. 13. cum seq.

Vide in verb. Prorex in quarta columna post med. Rex paulo post princ.

VITA.

Vitam hominum, eorumue alimentam esse cui-libet pecuniario Regis interesse preferendam conuenit, hinc pulchra infertur illatio nu. 8. & 9.

fol. 71

VITA, ET MILITIA.

Vita, & militia secundum Constitut. Reg. exordientem Comitibus debetur Clericis etiam in sacris constitutis de fructibus feudi, qua successit loco alimentorum, & ita est vsu forensi receptum. Absurdum tamen est deberi loco portionis feudi, à quo sunt exclusi;

I N D E X.

obus; sed bene ratione alimentorum nu. 28.
 & 29. fol. 323
Vita, & militia debetur etiam primogenito,
 qui se clericauit, & voluntarie fundum re-
 nunciavit nu. 31.
Vide in verb. adboa, filius in 2. colum.
paulò ante med. Nepos in 2. summ. pa-
ter in 4.

VNIVERSITAS.

Vniuersitates Regni qua prestare debent mi-
 litibus equestribus, & pedestribus, statutum
 est per Capitulum Regis Catholici huic Re-
 gno concessum nu. 15. fol. 41
Vniuersitates possunt dare pecuniam Baroni-
 bus, vt eas in proprias Cameras recipiant,
 idq; fuit pluries iudicatum capta prius in-
 formatione qualitatis Terra, & quantitatis
 donanda nu. 21. fol. 42
Vniuersitates tenentur facere panem pro exer-
 citu, ac inopia tempore viliori pretio ven-
 dere nu. 31. fol. 43
Vniuersitates Terrarum olim tenebantur ad
 reparationem Castrorum ex Capit. Regni
 edito per Carolum I I. quod postmodum
 fuit abrogatum per Pragmat. Regis Ferdi-
 nandi Primi, ita quòd bodie ab hoc oneris
 nexu sunt soluta, nisi consuetudo legitime
 prescripta, vel alia legitima causa refragen-
 tur nu. 32. cum seq. fol. 43
Vniuersitates non tenentur ad refectionem
 Castri etiam si in venditione Terrarum
 esset adiecta clausula eum iuribus nostris,
 licet alias dum erant in potestate Regis, vel
 ratione consuetudinis, vel alia causa ad hoc
 tenerentur nu. 34.
Vniuersitates tenentur ad murorum refectionem,
 pro qua singuli Ciues contribuere te-
 nentur, idq; pluries in Reg. Cam. decisum
 nu. 35. & 37. fol. 94
Vniuersitates non possunt muros extruere,
 vel reficere absque Principis licentia; nu-
 me. 36.
Vniuersitatibus ob earum impotentiam mu-
 ros reficere non valentibus, eos reficit fis-
 cus eum facultate repetendi sumptus, nu-
 me. 38.
Vniuersitates possunt retinere tertiam partem
 tributorum, qua fisco debentur, ad extru-
 tionem, vel refectionem murorum expen-
 dendam; sed hoc male seruatur per fiscales,
 nu. 39.
Vniuersitas dum corpus habet, vocandi sunt
 Consules, & Administratores; si verd
 non habeat, sufficit vocare Barones, seu ha-
 bentes iurisdictionem Terrarum, num. 25.

31. & 34. fol. 142. & 144
Vniuersitatis Rectores, vel Syndicum cita-
 re satis est, cum causa Vniuersitatis, &
 non singulorum agitur: tunc enim singuli
 sunt vocandi num. 30. & 34. fol. 143. cum
 sequenti.
Vniuersitates, & Populi quando teneantur
 proprijs sumptibus adiuuare Dominum,
 & num etiam pro extirpatione, & perse-
 cutione latronum, num. 47. cum sequenti
 fol. 149.
Vniuersitates tempore necessitatis salario me-
 diante possunt cogi ad prestandum milites
 pro noua militia nuncupata del battaglio-
 ne, remigantes pro Regijs triremibus, qui
 dicuntur bonauoglia, & fodiatores vulgò
 appellatos guastatori: verum isti non debent
 esse bibulci, et similes persona vacantes agri-
 cultura nu. 49. cum seq.
Vniuersitates non amplius tenentur ad dam-
 na clandestina iuxta formam Constit. super
 incisionibus ob nouam prouisionem super ijs
 factam nu. 60. fol. 150
Vniuersitates ad viarum, & pontium refectionem
 tenentur nu. 61.
Vniuersitas incolarum numero diminuta
 quomodo pro diminutionis rata à solito
 functionum fiscalium onere subleuanda, &
 qua fit practica nu. 1. fol. 152
Vniuersitatibus alijs superinducenda, & im-
 ponenda est quantitas, à qua Vniuersitas
 exoneratur ex Luc. de Penn. sententia,
 qua non est in usu posita; sed Fisci dam-
 no cedit, num. 2. 6. & 17. fol. 152. cum
 seqq.
Vniuersitatibus fiscales impositiones ob earum
 impotentiam soluere non valentibus quo-
 modo fit consulendum; recensentur prouisio-
 nes supersectoriales his euentibus à Regia
 Camera expediri consueta, nume. 2. fol.
 158.
Vniuersitates docentes se soluisse per trien-
 nium continuum fiscales functiones, non
 possunt pro antecedentibus functionibus mo-
 lestari, quia presumuntur etiam in prate-
 ritum soluisse: ceterum non sufficit unica
 solutio pro tribus annis; sed reiterata requi-
 ritur, satis tamen erit per annum tantum
 tres tertias continuatim soluisse, idq; in
 Regia Camera decisum; nume. 2. cum se-
 quentibus.
Vniuersitatibus depopulatis Princeps conce-
 dere consuevit functionum fiscalium immu-
 nitatem, ad hoc vt iterum incolis, & habita-
 toribus repleantur, qui cautionem prestare
 debent de non recedendo nu. 7.
Vniuersitas taxata, & condemnata in decre-

I N D E X.

de numerationis pro certo focularium numero, tacite absoluta intelligitur à maiori eorum numero nu. 28. fol. 160
Vniuersitates possunt soluere Perceptor ante tempus fiscales functiones, qui recipere teneantur nu. 41. fol. 162
Vniuersitates quomodo possint imponere collectas, seu gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur nu. 42. fol. 224. & nu. 3. fol. 480
Vniuersitates quomodo possint vendere, seu arrendare territorium omnibus commune, & nauas facere defensas, remissiuè, nume. 45.
Vniuersitates Terrarum de iure communi poterant facere donatiua Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini; sed de iure Regni est interdictum, hinc Proreges dispensant limitando quantitatem donandam nu. 12. fol. 473.
Vniuersitates petentes demaniam, dicuntur exercere ius pralationis Domino directo competens cum eius scientia, & consensu, hinc si Dominus directus respuat demaniù, vniuersitates repelluntur, num. 14. & 15. fol. 478.
Vniuersitas, seu Terra semel de demanio effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius pralationis nu. 16.
Vniuersitates pecunia indigentes pro publicis earum necessitatibus, qui mos sit introductus, ut ad interesse illam accipere valeant, quocirca declaratur doctrina Bart. in l. 4. §. actor, ff. de re iudic. num. 1. & 2. fol. 480.
Vniuersitates quomodo procedant ad venditionem aliquorum corporum earundem. Vniuersitatum nu. 3.
Vniuersitates ex causis urgentibus an vendere possint territoria, in quibus Ciues, & Baro habent vsum illis contradicentibus, num. 4.
Vide in verb. hannitus, Baro paulò post princip. & in 4. colum post med. Camera reseruata, Castrum, collecta, conductor, consuetudo, contributio, functiones fiscales, mandatum, numeratio Regni, pecunia. Perceptor in primo, secundo, & tertio summario, superindictum.

VSVARIVS.

Vsuarius sylua, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus secundum glos. pro sumptibus uehendi ligna, & fructus vsuario no-

cessarios secundum Aret. qui sic intelligit l. diuus ff. de vsu. & habit. sed dubitatio aduersus eum proponitur, & rursus Fabri locus, in cuius intellectu oscitanter hallucinatus est Cassaneus, exactò declaratur num. 16. vsque ad 20. fol. 99
Vsuarius fundi ita demum fructus ex eo pro vsu asportare potest, si commodè in fundo vti nequeat nu. 21.

VSVRA.

Vsura est etiam de iure diuino prohibita, & contra interesse est omni iure permissum nu. 21. fol. 174
Vsura, quæ ex retardata solutione prestat, succedit loco interesse, diciturq; interesse, recompensatiua, & ideo est permissa ex frequentius Doctorum recepta sententia, nume. 22.
Vsura propria, & naturalis dicitur, quæ in sola conuentione fundatur, & ista est omnino prohibita, vsura verò recompensatoriæ non sunt propria vsura; sed loco interesse succedunt, & ideo utroque iure permissa, nu. 38. fol. 177
Vsura debita ex mora regulari non petuntur vt vsura; sed vt interesse, num. 67. fol. 194.
Vsura, prout pensiones dicuntur esse extraneæ, & non ex re; sed propter rem, hinc notabiliter infertur, vt num. 16. cum seq. fol. 453.
Vide in verb. argumentum in principio, interesse in sexto, & septimo summario.

VSVS.

Vsus rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, Ciuibus concedi potest, num. 29. fol. 77.
Vsus ab habitatione quàm maximè differt nu. 12. fol. 98
Vide in verb. Baro in tertia colum. in fin. cum pluribus summ. seqq. proprietatis in fin.

VTILITAS.

Vtilitas publica preferitur priuata, quæ sub publica includitur nu. 25. fol. 6

VXOR.

Vxor, filij, cateriq; coniuenti dicuntur habere causam onerosam in donatione facta con-

I N D E X.

- contemplatione matrimonij, num. 22. fol. 274.
- Vxor pro viro è carcere vindicando utique intercedere potest nu. 29. fol. 494*
- Vxor quicquid emit, vel acquirit constanti matrimonio, sibi, & non viro acquirit, licet presumatur emisse de pecunia mariti, cuius tantum viro debitor erit, nisi probetur, aliunde pecuniam ad uxorem pervenisse, & sic limitatur text. in l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. num. 1. 2. & 4. fol. 498.*
- Vxor si in honorum possessione reperiat, illa quò ad extraneos sua esse censetur tam in possessorio, quam petitorio, quò verò ad virum, eiusq; successores, idem ius obtinebit, si possessionem habuerit ante matrimonium nu. 3.*
- Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata, sibi rem acquirit contra Plat. & Pyrr. remanente marito uti ad rem actione in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior nu. 6. fol. 499*
- Vxor contrahendo si asserat se emere de propria pecunia viro presente, & tacente, vel expresse hoc confitente, non per hoc cessabit presumptio l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Menoch. & alij dixerint nu. 7. cum seq.*
- Vxor coruscet nobilitate, & dignitate viri; non autem è contra, nisi sit Regina, vel alia in maxima dignitate constituta, quo casu vir simplex miles non efficietur Rex, licet coruscabit radijs vxoris nu. 18. fol. 502*
- Vxor iure mariti coruscet dignitate illius, & participat passivè, & non activè radios eiusdem, & sic è conuerso nu. 31. fol. 503*
- Vxor in viduitate manens quomodo gaudebit viri privilegij nu. 33.*
- Vide in verb. donatio in quinto, & septimo summano, fiscus in tertia columna in fine, receptator in quarto summano, vassallus in principio, vel leianum, vir.*

FINIS INDICIS.

INDICIS menda sic tollas,

<i>In verb. agnatus, alterò lege alteri.</i> <i>In verb. assensus in 6. col. lin. 31. assensus, assensui. lin. 34. Assensus, Assensus.</i> <i>In 7. col. circa fin. contutionem, constitutionem.</i> <i>In verb. Baro in 4. col. lin. 36. Comites, Comitunitates.</i> <i>In verb. Ciuitas in 2. col. lin. 27. adjectionis, additionis.</i> <i>In verb. creditor in 2. summ. in fin. consideratur, consideratur.</i>	<i>In verb. Decurio lin. 12. spectantiam, spectantia.</i> <i>In verb. Fiscus 2. col. lin. 4. non, dele non.</i> <i>In verb. Iudex 2. col. lin. 28. quod, quid.</i> <i>In verb. pascua lin. 13. territorio, territorij.</i> <i>In verb. pralatio in 5. summ. habere, locum habere.</i> <i>In verb. Prorex col. fin. lin. 15. illi, illis.</i> <i>In verb. Respublica in 2. summ. lantes, latens.</i> <i>In verb. Successio lin. 1. redditjs, reddititjs.</i>

GRAVIORES OPERIS

in prælo lapsus sic corrige.

- Pag. 2. in 29. summ. Campanæ lege Campaniæ.
 pag. 6. col. 1. lin. 29. §. 5. §. fin.
 pag. 8. col. 1. lin. 1. & quæ vero, §. qui verò lin. 31. carcere, carere lin. 38. secundum personas, secundum quod personas.
 pag. 9. col. 2. lin. 4. cum Barones, & feudatarij, dispunge hæc verba.
 pag. 13. col. 1. lin. 7. lib. 6. lib. 5. lin. 8. in cap. incip. dixi etiam, in quart. 83. incip. dixi etiam lin. 16. scapulis, spatulis lin. 17. quæso, quæro lin. 21. tract. tradit.
 pag. 18. col. 1. lin. 41. Pateranorum adde & in d. cap. licet nu. 10.
 pag. 22. col. 1. lin. 36. indulgere, adde indulgere non potest col. 2. lin. pen. necessarium, hæreditarium.
 pag. 24. col. 1. lin. 27. habeat, adde habeat, & an possit.
 pag. 25. col. 2. lin. 22. abominalia, abominabilia.
 pag. 26. col. 1. lin. 12. compotionis, compositionis.
 pag. 34. col. 2. lin. 44. cap. vregentium, cap. vergentis.
 pag. 35. col. 1. lin. 25. ex fractionis, exfractionis.
 pag. 40. col. 2. lin. 31. vt, ne.
 pag. 46. col. 1. lin. 28. quod paratum, adde quod habet paratum.
 pag. 50. col. 2. lin. 38. manibus, nauibus.
 pag. 51. in 3. summ. eius ad munus, & munus.
 pag. 54. col. 1. lin. 36. l. 1. ff. l. 1. C.
 pag. 60. col. 1. lin. 1. fractas, fictas.
 pag. 69. col. 2. lin. 15. pio, prohibito.
 pag. 73. col. 1. lin. 7. cum, eum lin. 25. vetat, votat.
 pag. 74. col. 1. lin. 32. ductu, aqueductu.
 pag. 75. col. 1. lin. 12. vicio, visio lin. 35. negatiua, negotia.
 pag. 76. col. 1. lin. 2. molendinis, molendis.
 pag. 83. col. 1. summarium 7. est situandum post summar. 10.
 pag. 85. col. 1. lin. 28. vt de successoribus, vt de successioneibus col. 2. lin. 14. remre, tempore.
 pag. 86. col. 1. lin. 23. administrationem, administratorem.
 pag. 88. col. 2. lin. 12. resciantur, sic.
 pag. 89. col. 1. lin. 11. delegantis, delegati.
 pag. 92. col. 2. lin. 40. Consilium, Consiliarium.
 pag. 96. col. 1. lin. 43. Dominico, domitio.
 pag. 110. col. 2. lin. 27. dubitari, dubitare contingit.
 pag. 111. col. 2. lin. 29. quanta, quarta.
 pag. 112. col. 1. lin. 45. ab in eum, apud eum.
 pag. 114. col. 1. lin. 16. soluti, solutio.
 pag. 115. col. 2. lin. 4. quod dicit; quod debeat.
 pag. 120. col. 1. lin. 1. &, ex.
 pag. 126. col. 1. lin. 24. vitæ, adde habere Ministros vitæ ibidem innocentia, adde innocentia conficiuos.
 pag. 127. col. 1. lin. 10. lib. 1. lib. 5.
 pag. 127. col. 2. lin. 24. inimicus, inimicas lin. 32. metum habent, dele hæc verba,
 pag. 133. col. 1. lin. 3. Grutulariorum, Grutulorum.
 pag. 134. col. 1. lin. 42. princip. par. principatus lin. pen. detegantur, peragantur.
 pag. 136. lin. 5. constibus, contractibus.
 pag. 137. summ. 40. acutus, auctus.
 pag. 145. col. 1. lin. 14. negatio, negotio.
 pag. 150. col. 2. lin. 9. Comites, Communitates.
 pag. 162. col. 1. lin. 29. prece, vel ambitione, preces, vel ambitio.
 pag. 163. col. 1. lin. 12. tribus, tribur.
 pag. 164. col. 1. lin. 21. sine, sint col. 2. lin. 10. pecunias, pecunia eos.
 pag. 165. col. 2. lin. 28. 1. pecuniam, 1. pecunia.
 pag. 166. col. 2. lin. 14. eum, cum.
 pag. 167. col. 1. lin. 9. 1. pecuniam, 1. pecunia.
 pag. 169. in summ. 22. doctrin. Doctorum, in summ. 25. argumentari, argumentum.
 pag. 172. col. 1. lin. 3. permitteretur, promitteretur.
 pag. 177. col. 1. lin. 18. non debet dari, non datur, lin. 33. obligatur, obligatio col. 2. lin. 42. rationem, orationem lin. 46. distinction. dictionar.
 pag. 178. col. 1. lin. 8. interpretatione, interpellatione.
 pag. 179. col. 1. lin. 17. anziam, ansam.
 pag. 183. col. 2. lin. 28. 1. si arbitrato, 1. si quis arbitrato.
 pag. 184. col. 2. lin. 37. d. l. si arbiter, d. l. si quis arbitrato.
 pag. 186. col. 2. lin. 45. quadrag. quadrien.
 pag. 191. col. 1. lin. 27. 1. si tempore, 1. si tempora.
 pag. 192. col. 2. lin. 23. ff. de act. in diem, ff. de in diem addict.
 pag. 194. col. 1. lin. 44. dispectate, disputate.
 pag. 196. col. 1. lin. 38. loquuntur, sequuntur.
 pag. 201. col. 2. lin. 6. numerato, numeratio.
 pag. 203. col. 1. lin. 6. hæres, quis.
 pag. 214. col. 1. lin. 2. ius intelligitur, ius intelligit.
 pag. 217. col. 1. lin. fin. videre, vendere.
 pag. 218. in 54. summ. Doctores, adde Doctores supernumerarij.
 pag. 219. col. 2. lin. 14. vocatum, voratum.
 pag. 220. col. 2. lin. 23. C. de vsuar. C. de suar. lin. 34. statutis, statuitur lin. 37. eorum, coram.
 pag. 221. col. 1. lin. 27. concessionum, concussionum col. 2. lin. 15. C. quod quisque, C. quo quisque.
 pag. 222. col. 2. lin. 29. dabatur, dari consueverat.
 pag. 223. col. 2. lin. 35. infra, dixi.
 pag. 224. col. 1. lin. 13. deuictus, deuinctus col. 2. lin. 4. portionem, adde portionem soluit lin. 10. lib. 10. lib. 11. lin. 13. Nauic. lib. 10. dele hæc verba.
 pag. 225. col. 2. lin. 5. Romarum, Romanorum.
 pag. 226. in 3. summ. de tractat. de tractis.
 pag. 228. col. 2. lin. 4. causa, clausula.
 pag. 230. col. 1. lin. 40. vi clausula, cum clausula col. 2. lin. 33. ob dicimus, ob id dicimus lin. 43. sol. dele sol.
 pag. 231. col. 2. lin. 2. suspende, spender col. 2. lin. 4. ff. de indict. adiect. ff. de in diem addict.
 pag. 232. col. 2. lin. 31. s. his quoque, s. is quoque.
 pag. 235. col. 2. lin. 30. Maffienf. Mattien.
 pag. 237. col. 2. summ. 38. est summ. 29.
 pag. 244. col. 1. lin. 25. constitutionis diu. adde constitut. constitutionem diu.
 pag. 248. col. 1. lin. 41. proprie, propè.
 pag. 254. col. 2. lin. 1. emofuit, euomit.
 pag. 256. col. 1. lin. 13. doct. Doctores lin. 34. consilium, consilium.
 pag. 257. in 17. summ. venditione, vendic.
 pag. 258. col. 2. lin. 23. an l. à l.
 pag. 259. col. 1. lin. 35. etiam nolente, adde etiam absente, vel nolente eo colum. 2. lin. 4. conf. 60, conf. 6.
 pag. 261. col. 2. lin. 43. consentire, adde consentire tenetur.

pag. 262. fol. 2. lin. 44. Republicæ, res publicæ.
 pag. 263. fol. 2. lin. 8. doct. D.
 pag. 265. col. 2. lin. 44. emptor, venditor.
 pag. 270. col. 2. lin. 42. opponitur, apponitur.
 pag. 271. col. 2. lin. 11. de success. feud. si vassall. feud. priuet.
 pag. 272. col. 2. lin. 48. de success. feud. si vassall. feud. priuet.
 pag. 273. col. 1. lin. 3. & col. 2. lin. 22. §. si constat, §. constat.
 pag. 274. col. 1. lin. 1. de success. feud. si vassall. feud. priuet.
 pag. 277. in 1. summ. in fin. ex pacto, hæreditario.
 pag. 281. col. 2. lin. 24. doct. Doctorum.
 pag. 282. col. 2. lin. antepen. patruum, patrum.
 pag. 289. col. 2. lin. 14. immediato, mediato.
 pag. 292. col. 1. lin. 32. immediatum, mediatum.
 pag. 295. col. 1. lin. 16. Capyc. capit. lin. antepen. in feudatario, infeudatio.
 pag. 304. col. 1. lin. 24. in denti, in pendenti.
 pag. 305. col. 2. lin. 44. seruitutem, seruitium.
 pag. 307. col. 1. lin. 30. euomit, euomit.
 pag. 313. col. 2. lin. 46. naturæ, nam.
 pag. 319. col. 2. lin. 41. verb. dispunge verb.
 pag. 322. col. 2. lin. 22. l. hæres quandoquæ, l. hæres quandoquæ.
 pag. 323. col. 2. lin. 34. condere, concedere.
 pag. 324. col. 1. lin. 44. Dat. Doct.
 pag. 330. col. 1. lin. 17. ff. de offic. eius, qui vic. alter, ger. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd.
 pag. 331. col. 1. lin. 19. ff. de legati, ff. de legation. lin. 34. vt doceant, vt discant. col. 2. lin. 11. ibidem necesse, ibi de nece.
 pag. 338. in 42. summ. Dominijs, domibus.
 pag. 340. col. 1. lin. 6. videtur, dispunge videtur col. 2. lin. 7. Hæc, Nec.
 pag. 347. in 6. summ. habitentur, habilitentur.
 pag. 347. col. 2. lin. 42. dominium, Dominum.
 pag. 348. col. 1. lin. penult. ad aliud, ad illud.
 pag. 349. col. 1. lin. 39. Ecclesiam, Ecclesiasticam.
 pag. 350. in fin. summar. legis, adde non operatur aduersus cedentem.
 pag. 352. col. 1. lin. 26. limit. adde limit. 4. & 12. col. 2. lin. 6. proprius, propius lin. 8. vel hæredem quem institutum, vel hæres quis institutus.
 pag. 353. col. 1. lin. 44. ff. de in diem acti, ff. de in diem addit.
 pag. 355. col. 1. lin. 13. tractatum, tractum col. 2. lin. 1. l. pecuniam C. de iure fisc. l. pecunia C. de priuileg. fisc. lin. 30. extensiuam, extinctiuam.
 pag. 356. in 8. summ. Reges, regius.
 pag. 357. in 28. summ. refutantes, refutatarij col. 2. lin. penult. peruenit, prouenit.
 pag. 359. col. 1. lin. 11. proximo, proximè lin. 23. possessorio, possessio lin. 35. §. sedet res, §. sed & res col. 2. lin. 2. l. diuus libertus, l. viuis libertus ff. si quid in fraud. pat.
 pag. 361. col. 2. lin. 29. vers. non feudum, vers. nam feudum.
 pag. 362. col. 1. lin. 11. vt de successoribus, vt de successione col. 2. lin. 49. procedit, producit.
 pag. 364. col. 1. lin. 9. spectat, sperat lin. 47. incip. ponatur, dicitur.
 pag. 365. col. 1. lin. 25. de success. vt de success. col. 2. lin. 39. refutantis, refutatarij.
 pag. 366. col. 1. lin. 44. & Add. cum alijs.
 pag. 367. col. 1. lin. 19. successoris, successione.
 pag. 368. in argum. lin. 7. Constitutionis, constitucionem ibidem lin. 10. facta, pacta.
 pag. 369. col. 1. lin. 43. conf. dispunge conf.
 pag. 370. col. 1. lin. 3. diuiduis, indiuiduis.
 pag. 371. col. 1. lin. 39. cum, car. col. 2. lin. 4. adhiben-

tum, adhibenda lin. 34. per Fred. adde & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Loth. lin. 37. feud. pater. adde & in §. sed & res per quos fiat inuest.
 pag. 372. col. 1. lin. 19. §. libellum, §. & si libellum lin. 24. §. & si, d. §. & si clientulus col. 2. lin. 39. in vers. per libellum, in verb. facta.
 pag. 375. col. 2. lin. 12. immediatè, in immediatè.
 pag. 378. col. 2. lin. fin. in §. adde 6.
 pag. 380. in 25. summ. C. de rei venditione, C. de rei vendic.
 pag. 386. col. 1. lin. 12. vendit. vendere.
 pag. 390. col. 2. lin. 16. considerat Camerar. considerata per Camerar.
 pag. 392. col. 1. lin. 21. iur. videtur lin. 33. proprio, propter col. 2. lin. 17. possessoris, possessionis.
 pag. 393. col. 1. lin. 4. qui, quia lin. 9. indicatur, inducatur lin. 44. quod, quæst. lin. 48. leum manu facta, l. cum manu facta col. 2. lin. 8. cum pacto, adde venditionibus cum pacto.
 pag. 394. col. 1. lin. 27. Bammarius, Bammacarius.
 pag. 399. col. 1. lin. 34. mediante, medietate.
 pag. 400. col. 1. lin. 1. de §. de quo. in 4. summar. caro, cano.
 pag. 407. col. 2. lin. 16. sperare, operari lin. 41. substitueri, substitineri.
 pag. 409. col. 1. lin. 24. l. bouem, l. boues.
 pag. 410. col. 2. lin. 35. in Constit. constit.
 pag. 413. col. 2. lin. 20. pacto, pactio.
 pag. 415. col. 2. lin. 6. expedient, expedierit.
 pag. 418. col. 2. lin. 1. hypothecæ creditorem, hypothecario creditore.
 pag. 419. colum. 2. lin. 20. dominium, Dominum lin. 23. quod quæ, quodquæ. lin. 27. l. dispunge l.
 pag. 421. col. 1. lin. 33. esse, etiam.
 pag. 423. col. 1. lin. 33. quæro, quæso.
 pag. 425. col. 1. lin. 2. l. hæredem, l. hæreditas.
 pag. 432. col. 1. lin. 26. successione, successorem.
 pag. 433. col. 1. lin. 21. nam, non.
 pag. 437. col. 1. lin. 13. sit, sic.
 pag. 449. col. 1. lin. 24. ammissum, omissum.
 pag. 450. col. 2. lin. 17. Constitut. aliquibus, Constitut. in aliquibus.
 pag. 451. col. 1. lin. 38. ex aliquibus, in aliquibus.
 pag. 455. col. 1. lin. 26. contrectationibus, contractationibus.
 pag. 458. col. 2. lin. 46. sumpto, esto.
 pag. 461. col. 2. lin. 40. & de, vt de.
 pag. 468. col. 2. lin. 15. clausula, verba.
 pag. 470. col. 1. lin. 6. ponere, adde licet ponere.
 pag. 471. colum. 2. lin. 8. quamplurimi, quam plurimum.
 pag. 472. col. 1. lin. 36. l. propr. l. si proprietati lin. 40. publicæ letitiæ C. C. publicæ letit.
 pag. 473. colum. 2. lin. 20. quamplurimum, quam plurimum.
 pag. 475. col. 1. lin. 20. regula, regalia lin. 31. reuiforem, reuifionem.
 pag. 477. col. 1. lin. 37. de quo, adde sit, de qua col. 2. lin. 35. col. 2. lin. 47. socc. soc.
 pag. 482. col. 1. lin. 32. §. Lotharius, in tit. Imperator Lothar. col. 2. lin. 3. de substit. tut. ff. de excusat. tut. lin. 5. cap. perinenarrabilem, cap. venerabilem.
 pag. 486. col. 1. lin. 2. l. si testamentum, adde G. de testam. col. 2. lin. 29. veritatis, veritas.
 pag. 487. in 1. summ. viuis, viris.
 pag. 490. col. 2. lin. 5. l. quod interrogatus, l. qui interrogatus.
 pag. 499. col. 2. lin. 12. acquisitis, acquisitio.
 pag. 503. col. 1. lin. 28. detur, debet.
 pag. 505. colum. 1. lin. 45. regalis, regulis lin. 49. successio.

successionem, successorem.
pag. 506. colum. 1. lin. 10. ab alio, à Balio lin. 19.
Regis, legis.
pag. 511. col. 2. lin. 1. nomine inscriptione, numinis
mentionem.
pag. 515. col. 1. lin. 43. bacciata, bacchata.
pag. 520. in 1. summ. in fin. efficiantur, afficiantur.
pag. 522. col. 2. lin. 26. concessionarius, concedens.
pag. 524. col. 2. lin. 34. alius, illius.
pag. 525. col. 1. lin. 13. 1.3, 1.1. lin. 17. 1.5. 1.3. lin.

18. quod deferat, quod ad ferat.
pag. 529. col. 2. lin. 10. argenteas, argentarias.
pag. 530. col. 1. lin. 8. proprius, propius,
pag. 531. col. 2. lin. 41. priuile. Princ.
pag. 535. col. 1. lin. 6. hinc, hic.
pag. 536. col. 1. lin. 6. facit, faxit.
pag. 537. col. 2. lin. 11. exhibebuntur, exhibebant.
pag. 538. colum. 1. lin. 47. ponit, adde quos ponit.
colum. 2. lin. 20. quia, qui.

Reliqua notiora in typis errata legenti patent.

DE

I

D. E. P R O V I S I O N I B V S F I E R I S O L I T I S ,
 & quæ fieri debent circa personas pro pacifico , & quieto Ciuitatis , & Regni statu , &c.

T I T V L V S P R I M V S .

S V M M A R I V M .

- 1 *Prorex in Regno Regis personam representat, est eius Vicarius, ac Locumtenens, inuicem ex forma commissionis amplissime, Alter ego; omnia potest, quæ idem Rex.*
- 2 *Quæ tamen ad potestatem pertinent respicientem necessariam Regni gubernationem, non quæ soli Principi conueniunt, quæ hæc sint remissiuè.*
- 3 *Prorex vigilare præcipuè debet pro quieto, ac pacifico Regni statu.*
- 4 *Ad eum conseruandam pleraque tendunt, de quibus sigillatim sermo instituitur.*
- 5 *Prorex potest cogere subditos ad pacem faciendam.*
- 6 *Ad eam componendam certi olim Magistratus præfecti. In archæ nuntupati; quorum instar sunt in Ciuitate sex sedilium, eorumq. potestas.*
- 7 *Sapè tamen Prorex pro rei qualitate manus apponit.*
- 8 *Cautio de non offendendo peti potest ab offendente.*
- 9 *Ex eadem causa pacis multitudine delinquente ei parcendum est, & principales tantum puniendi.*
- 10 *Prorex potest cogere litigatores ad compromittendum, præsertim, cum controuersia est inter magnates, ac nobiles, ex qua publicum scandalum timetur, idque Iudici quoque ordinario permissum, & à Sac. Conf. quandoq. obseruatum.*
- 11 *Confinare subditos, si expedire videbitur ex suspitione tantum absque processu, præsertim scandalosos, ac seditiosos, idq. pluries obseruatum maxima tamen, ac urgentissima causa concurrente nu. 14.*
- 12 *L. certa forma cum Glossa 1. C. de iur. fisc. lib. 10. enucleata.*
- 13 *Iudex ex causa potest præcipere, ne quis transeat ante domum alterius.*
- 14 *Principi non exemplo rei gestæ, sed ratione consulendum.*
- 15 *Prorex ex causa iure eijcit è Ciuitate mulieres inonestas, quæ iuuenes perdere solent.*
- 16 *Mandat præstare cautionem de non offendendo, eiusq. præstare praxis; etiam pro amicis familiaribus altrinsecus.*
- 17 *Capi, & carcerare subditos, non adhuc constito de crimine, modo, iusta adsit suspitionis causa, vel ex qualitate persona impediri possit informatio.*

- 19 Captura in delictis occultis est arbitraria, sufficit pro ea extrajudicialis informatio: In delictis grauibus sola suspitio, nec appellatione remittitur, sed ea pendente captus interim detinetur.
- 20 Prorex potest facere mandatum sub poena graui pecuniaria pro delicti qualitate.
- 21 Iudex pariter sub pena graui pecuniaria in summa potestate constitutus ex consuetudine: In causis grauibus, atque urgentibus eadem mandata facere potest.
- 22 Mandata fieri etiam possunt sub poena quoque omnium bonorum ob contumaciam: Non tamen indistinctè faciendum, sed cum moderamine.
- 23 Mandata fieri possunt, et idem etiam in Neapolitanis, quibus vigore Capitulorum non possunt bona confiscari, nisi pro crimine lese maiestatis diuinæ, vel humane, et ita in dies seruari, quod Rex Philippus II. in facti contingentia consultus rescripsit, et cum Marchione Paduli practicum. nu. 28.
- 24 Princeps ex causa publici boni leges sequi non tenetur, omnesque poene sunt ei arbitrariae.
- 25 Publica utilitas praefertur priuatae, quae sub publica includitur.
- 26 Princeps ob publicam utilitatem potest bona priuatis auferre, nec ad emendam tenetur, cum per viam legis id agit.
- 27 Priuilegia ab eo concessa reuocare.
- 29 Princeps etsi potest hac rigorosa supra, vel contra leges facere de facto iuris ordine non seruato, non passim, ac indistinctè sed ex magna enormi causa, et inconsueto delicto.
- 30 Principi crudeli, et cupido non est consulendum, ut potestatem excedat: Nec domini crudelis, et cupidi malitia malis, adhortationibus augenda; quae de re moralia, ac notabilia Andrea verba recensentur.
- 31 Iustitia vera, qualis. Qualis item Regis clementia esse debeat.
- 32 Iudices perperam agere seuiantes ob inanem gloriam.
- 33 Principe irato praecipitanter procedente Iudex debet remorari executionem saltem per triginta dies.
- 34 Lenitatis, et seueritatis: Amoris, et rigoris pro Principe ratio qualis.
- 35 Delinquentis domus, ob delicti atrocitatem superioris mandato diruitur, idque multoties practicum.
- 36 Creditor, cui bona sunt obligata, potest se opponere, ac diruptionem impedire.

A R G V M E N T V M.

De Potestate Proregis in vniuersum precipuo ipsius munere ad pacificum Regni statum cōseruandum spectante deque multiplici eius assequendi ratione.

Nul-

VLLI dubium est Regni Proregem representare propriam Regis personam, tum quia Vicarius, & Locumtenens, quo

ta su potest omnia, quæ ipsemet Rex, secundum notata per Paul. de Castr. Alex. & Moder. in l. 2. ff. de offic. eius, cui mand. & iurisd. cum alijs latissimè ad propositum cumulatis per D. Frec. in 2. lib. in tit. quis dicatur Dux nu. 33. post Andr. in cap. Imperialem nu. 12. de prohib. feud. alien. per Fred. Tum etiam vigore amplissimorum titulorum, seu commissionum, quas tenet, in quibus constituitur, Alter ego. Tractando tamen de suprema, ac ordinaria potestate pro re-cta nostri Regni necessaria gubernatione, non autem de his, quæ soli Principi conueniunt, quæ non attinent ad hunc tractatum, de quibus latè per Iacob. & Rom. in l. imperium ff. de iurisd. omn. iudic. latissimè Afflict. in cap. 1. quæ sint regalia. Et propterea Proreges, etsi amplissimæ sint illorum commissiones habent postea secretas instructiones, in quibus regulatur illorum potestas, & iurisdictionio secundum præfata.

Præcipuum officium Proregis erit Ciuitatem, & Regnum in statu pacifico, & quieto manutenere, & ne alter alteri iniuriam inferat, iuxta elegantia verba Vulpiani in l. 1. S. quies ff. de offic. præf. urb. ibi. Quies quoque popularium, & disciplina spectaculorum ad Præfetti Urbis curam pertinere videtur. Et sanè debet etiã dispositos milites stationarios habere ad tuendam popularium quietem, & ad referendum sibi quid ubique agatur. Et vrbe interdiceret Præfectus Urbis, & qua alia solitarum Regionum potest, & negotiatione, & professione: & aduocationibus, & foro, & ad tempus: & in perpetuum. Interdicere poterit, & spectaculis, & si

quem releget ab Italia, submouere eum etiam à Prouincia sua.

Concordat text. in l. Moris ff. de pæn. & in l. fin. ff. de interd. & releg. ibi potest Præf. quemdam damnare, ne domo sua procedat.

Et idem Vulpian. in l. congruit ff. de offic. Præf. eleganter: Congruit bono, & graui Præfidi curare, vt quæta, atque pacata Prouincia sit, quam regit. Quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, vt malis hominibus Prouincia careat: eosq. conquirat. Nam & sacrilegos, latrones, plagiarios, fures conquirere debet: & prout quisque deliquerit, in eum animaduertere, receptatoresq. eorum, coercere: sine quibus latro diutius latere non potest.

4. Ex his vnusquisque prudens facilè percipere potest, quæ debent, quæ possunt, & quæ faciunt Proreges cum assistentia Collateralis Consilij, si sunt iuri consona, si sunt ad ipsorum officium spectantia, & si alias Ciuitas, & Regnum gubernari possent. Nam ex prædictis iuribus mandatur, & imponitur Urbis Præfecto, & Præfidi quies, pax, & pacificus status Reipublicæ punitio, & extirpatio delinquentium, destinatio militum, vt sunt Capitanei, atque Commissarij dicti de Campania ad populorum quietem conseruandam, & tuendam, interdictio Patriæ, Urbis, seu Prouincie ad tempus, vel in perpetuum, seu vt à domo ne quis exeat secundum factorum contingentiam; & propterea dum à Proregibus, regijsq. supremis Ministris paces mandantur, personæ eijciuntur à Patria, Prouincia, siuè Regno, milites Commissionarij, seu Capitani Campanæ per diuersas Regni partes destinantur receptatores seuerè castigantur, circa annonam maximè tempore caristie prouisiones fiunt, quod pariter ad curam Præfetti Urbis pertinere dignoscitur, secundum text. in eadem

L. 1. S. cura carnis : Quare personæ multæ conqueruntur, & insipienter verè loquuntur; sed magis particulariter, & distinctè tractemus de his, quæ pro pacifico Regni statu prouideri solent.

Possunt, & solent cogere subditos ad pacem faciendam pro quiete Reipublicæ Bald. in d. l. 1. S. cura carnis; multa per Felyn. in rubr. extra de reg. & pac. in princ. cumulat authoritates Restaur. Castald. in tract. de Imper. q. 110. priuil. 102. & antiquis temporibus per Ciuitates ordinè Præsidium Prouinciarum deputabantur Officiales ad hoc particulares, qui Irenarchæ appellabantur, quorum hoc erat officium, ad text. in l. vnica, vbi glos. in rubr. C. de Irenarch. lib. 10. prout hodie sunt sex sic appellati sedilium huius nostræ Ciuitatis, quæ differentias inter nobiles ipsorum sedilium componunt, & madata etiam faciunt, vt vnusquisque in sua domo permaneat, donec paciscantur, nec alius Officialis Superior se intromittere potest, dummodò non interuenerit sanguinis effusio, per Capitulum spetiale concessum Ciuitati tempore Regis Ferdinandi primi; nec sit res scandalosa, quæ aliàs digna esset exemplari demonstratione; nam tunc solent Proreges ex illorum suprema potestate manus apponere, & prouidere, prout facti qualitas exoptulat; cum ius superioritatis per quamcumque concessionem nunquam à Principe intelligatur sublatum, vt infra latius suo loco dicemus. Et Bart. in l. ambitiosa ff. de decr. ab ordin. fac. num. 18. tradit idem in Prioribus Ciuitatis, quibus est datum arbitrium super bono, & pacifico statu illius. Adeo autem commendata est pax, & quies, vt secundum magis veram, & communem opinionem possit, & debeat Superior compellere, quem ad cautionem præstandam de non offendendo, vel pos-

nale mandatum super hoc illi facere ad instantiam partis, quæ timet ab illo offendi, etiam quòd ipsa per prius illum offenderit, ex quo inimicitia, iuxtè ortum habuit, fuit opinio Guil. de Zifar. relata per Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de pignor. S. sequitur vers. quid si timeo Bart. in l. qui bona S. si quis iuxta ff. de dån. infect. vbi latius Alex. qui articulum ad partes examinat; & pro eadem causa quietis conseruandæ, quando multitudo delinquit, licet de rigore omnes puniri possunt, tamen æquitate pensata, vt pax non turbetur, principales solum puniri solent parcendo multitudini ad text. in cap. fin. de transact. vbi est casus, & ibi glos. & Scrib. ibi. Poteris ad componendum interponere partes tuas, & interdum aliquid seueritati detrahere, prout statu imperij, & excedentium multitudine prouida deliberatione pensatis videris expedire; quæ etiam in

9 Ciuilibus procedunt, vt possit Princeps cogere partes ad compromittendum: maximè quando quæstio est inter Magnates, vel Nobiles, & eorum controuersia potest scâdalum publicum oriri, dectf. est notab. Bal. in casu fortiori in l. æquissimum ff. de usufruct. qui loquitur in Iudice quando adest suspitio scandali publici, vt possit in eum casum tractare ad amicablem componendum via facti, & non iuris, in quo est glos. notab. in Canon. placuit 90. distinct. Vnde si potest hæc ordinarius Iudex, multo magis Princeps, vt latius per Bel. lug. in suo Specul. rubr. 11. in tit. de propos. grauam. S. compendiosè, quæ notentur; nam tangunt hæc gubernium, & statum, quæ fuerunt prædicata per Sac. Conf. in capis in iure, vel in facto valde dubijs.

11 Et ex eadè ratione potest Prorex personam Principis representans, ex suspitione, prout sibi expedire videbitur ad scandala euitanda absq; alio pro-

cessu confinare personas, Decis. not. est Ang. in §. vnum in auth. de rest. & ea, quæ parit, in vndec. mens. maxime in hominibus seditiosis, & scandalosis, de quo per Auend. in tract. de exequ. mand. reg. lib. 2. cap. 6. nu. 14. quod fuit practicum in nostra Ciuitate cum multis etiam Magnatibus, quæ omnia fundantur in iuribus in princ. alleg. & in radice, & fundamento publici boni, pacis, & quietis manutenendæ in Republica,

Nec est nouum, vt Principes ex causa iubeant, vt personæ, quæ possunt scandala causare Ciuitatibus transferantur in alias Ciuitates, & Prouincias, qui aliàs Metroici appellabantur, de quo est text. in l. certa. forma, ibiq. latè Scrib. C. de iur. fisc. lib. 10. & licet aliàs isti Metroici, seu illorum translatio aboſta fuerit, quia antiquis temporibus ex ea nihil aliud accesserit Reipublicæ, nisi bellum Ciuile, dicit gl. in eadem l. certa, quæ allegat text. in l. 1. in princ. C. de lat. liber. toll. Tamen fuit hoc illis temporibus, quia de illis solis personis loca particularia replebantur, & in illis inhabitabant etiam certis illis Territorijs assignatis, vt sic mirum non erat, quod tumultuabant, sed dum hæ prouisiones fiunt cum certis, & particularibus personis non iunctim destinatis in locis particularibus cessat ratio bellorum Ciuiliu, & prouisio, dum ob bonum pacis ordinatur, seruanda est; dicit in specie Bald. in eadem l. certa, quæ est decisio particularis. Hinc Iudex potest alteri iubere, ne trāseat ante domum talis ex iuxta causa, puta, rixæ, vel scandali euitandi, de quo per Alex. cæterosq. Scrib. in l. quod iussit auctoritate glos. ibi ff. de re iud. Ex quibus apparet, si conquestus multorum, quando hæc acciderunt, fuit iustus, Verum perpendere, & pensare debent Proreges ad hæc non passim, & indifferenter peruenire, sed ex maxi-

ma, & vrgentissima causa, quando alio remedio succurri non potest. Sunt hæc contra leges, & contra Capitula particularia nostræ Ciuitatis, dum sine maxima, & vrgenti causa bonum publicum respiciente ad talia proceditur, sicut è contra causis iustis existentibus omnia sunt permiffa, & multoties detinentur personæ similes in Castris: Ideoque non debet Principi simpliciter consuli hoc aliàs factum esse; nam hoc est proprium eorum, qui sunt iurium ignari, vt notanter dixit Alber. auctoritate Iacob. de Rauen. in l. 1. ff. de constit. Princ. nu. 5. quem pro notabili ponderat, & allegat Boer. in addit. ad Jo. de Montaig. in tractat. de parlam. par. 1. nu. 8. in 16. vol. tractat. Cuius verba sunt infraſcripta.

Licet secundum Alber. in l. 1. de Constit. Princ. hoc faciunt Aduocati Iurium ignari, quando deficiunt eis iura, solent dicere: fuit ita per Regem, & Papam obseruatum, & Gemin. quem refert Afflic. in constit. vt de successione nu. 19. dicit, quod exempla non sunt principum, sed inferioris Iudicis, &c. debent enim, vt dixi, perpendi circumstantiæ, & qualitates casuum præteritorum, & præsentium indispositio temporum, & super omnia conditio personarum.

16 Hinc concurrentibus debitis circumstantijs fuerunt hæc etiam practicata cum mulieribus inhonestis, & scandalosis, quæ solent Ciuitatem perturbare, & iuuenes in perditionem reducere, de quo per eundem Auend. vbi supra nu. 3.

17 Sic pariter solent mandare Proreges, quod detur altrinsecus securitas de non offendendo, de quo per Bart. & Doct. in l. illicitas §. ne potentiores per illum text. de offic. Præs. quæ cautio potest peti, & præstari debet, tam pro me, quam pro amicis, & familiaribusq. meis, atque qui eam dæbet pariter pro se, & suis familiari-

bus dare secundum Bart. in d. S. ne potentiores, ubi quando sufficiat sola obligatio absque cautione, idem Bal. in l. 1. C. de episc. & cler. in fin. latè Felin. in rubr. de treg. & pac. quod ut plurimum inter Magnates, & Nobiles promittitur hoc sub verbo, & fide regia, quæ mandato Proregum solet capi à Regni Secretario, qui est de Collaterali Consilio, & in suis libris facit de omnibus debitam annotationem.

18. Et idem Ang. in S. audient in auth. de defens. Ciuit. dixit per illum text. quòd antequam constet de crimine, potest mandare quem capi, & carcerari, ne aufugiat, ut similiter ordine Proregum hæc captura in dies mandatur, quod pariter cum temperamento fieri debet, quando adest iusta, & legitima causa suspicionis, aut quoquo modo ex potentia, & qualitate personæ potest impedi in informatio capienda ad eruendam veritatem, & ob id Bart. in l. consentaneum C. quom. & quan. Iud. tradidit, quòd
- 19 in criminalibus captura est arbitraria in delictis occultis, quæ secretò perpetrantur Iul. Clar. in S. 5. q. 28. & ut plurimum sufficit habere informationem ab extra, non in figura iudicij, Salic. notabiliter in l. 2. C. de custod. reor. & alibi idem Salic. dixit in l. nullus C. de exhib. reis & in l. ea quidem nu. 77. C. de accus. posse in delictis grauibus carcerari ex suspicionem, & dum quis à captura appellat, interim potest in carcere detineri, ad text. in l. eos S. quod super his C. de appell. Innoc. in cap. ut fame, de sent. excommu. per Bellug. latius rubr. 38. de Præsid. S. conquiruntur num. 8.

Possunt etiam facere mandata sub poena graui pecuniaria, attentata qualitate delicti, & causæ Andr. de Barul. in l. certa nu. 7. C. de iur. fil. lib. 10. quem ibi allegat, & sequitur Nicol. de Neapo. & in l. quidam C. de

- 21 decur. eod. lib. Quod in iudicibus in summa potestate constitutis in casibus grauibus, & vrgentibus non est dubium, & ita est consuetudinis, ut latè per Afflict. in Constit. Reg. poenam eorum nu. 9. Et licet Andr. ibi de consuetudine dubitauerit, non quòd sit inualida, sed quòd in defuetudinem abierit, tamen in cap. 1. in vers. & contrahentium incestas nuptias, in tit. quæ sint regal. firmauit hanc opinionem in casibus grauibus,
- 22 & enormibus. Et Andr. de Barul. Nicol. de Neap. & etiam Luc. de Pen. ponunt casum, ut possit fieri mādandum sub poena omnium bonorum propter contumaciam. Verum Luc. aduertit, quòd non est hoc indistinctè faciendum, & in talibus non est laxanda, sed restringenda potestas, ac imponendam dicit esse freni temperiem Iudicibus. Verum se remittit ad dicta per Andr. ubi supra, qui eadem dem ponit quæstionem; quod in Neapolitanis vigore suorum Capitulorum fuit valdè altercatum. Siquidem per Capitula eis concessa tollitur quælibet confiscatio, nisi pro delictis criminis læsæ maiestatis diuinæ, vel humanæ; sed hoc non obstante in dies mandata fiunt, & seruantur:
- 24 cum non teneatur, concurrente bono publico, Princeps leges sequi, sed omnes poenæ sunt ei arbitrariæ, notant Bald. & Aret. & post eos præcipuè Salic. in l. fin. C. ubi sen. vel clariss. fiunt enim hæc ob publicum bonum, quo casu publica vtilitas præfertur priuatæ, quia etiam priuata includitur in publica, de quo eleganter per Andr. de Barul. in l. ex omnibus
- 26 C. de decur. lib. 10. & propter publicam vtilitatem Princeps aufert bona priuatorum, & alteri concedit, nec tenetur ad emendam, quando per viam legis, quia sic Reipublicæ expedit, Alex. conf. 190. 2. volum. quem allegat, & latius exornat Dec. in conf. 520. idem Dec. in cap. quæ in-

ecclesiarum nu. 20. d. constit, cum late cumulatim per Restaur. Castal. in tract. de imper. q. 98. vol. 16. tract. & ob id potest reuocare priuilegia ab ipso concessa Bald. in l. qui se patris, C. vnde liberi, de quibus late, & eleganter per Luc. de Pen. in l. fin. nu. 47. & sequ. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. late, & notabiliter Petr. Bellug. in suo princ. Spec. rubr. 26. in §. 28 Princeps, & sic statutum est generaliter posse pro bono publico talia fieri mandata, & dum Ciuitas in anno 1550. de hoc specificè supplicauerit Cæsaream Maiestatem dicendo, quòd per indirectum inducebantur confiscationes, à quibus Ciues Neapolitani sunt exempti, vt apparet ex cap. 6. in lib. Capitulum fol. 62. Tamen Cæsarea Maiestas noluit concedere; sed respondit, quòd seruentur super hoc Constitutiones, & Capitula Regni, vt in cap. 80. Maiestatis Cæsareæ fol. 149. & nulla Constitutio, nec Capitulum Regni adest, per quod hoc cõcedatur, & Capitulum circa confiscationes bonorum concessum per Regem Catholicum in anno 1507. non est Capitulum Regni, sed Capitulum concessum Neapolitanis tantum. Hinc quotidie, & per inferiores Iudices fiunt mandata Neapolitanis ex causis diuersis, pœnæq; exiguntur, & signanter pœnæ mandatorum Spretorum, quod est vnum de prouentibus ordinarijs Magnæ Curia, & innumera Pragmatica, decreta, & banna sunt facta, & quotidie fiunt indifferenter, in quibus pœnæ imponuntur pecuniaria, & inuolabiliter exiguntur: & aliàs tempore Præsidentis in hoc Regno Don Ioannis de Zuniga Commendatarij Maioris fuit hoc maximè controuersum propter mandatum factum Marchioni Padule duc. 20000. ne à domo discederet; qui tandem mandato non obtemperauit, sed se absentauit, ob quod fuit mandata pœnæ exequutio, & iam

coepit exigere, Ciuitas, me ipsam defendente tanquàm illius Aduocato, habuit recursum ad Proregem, prætendens vigore suorum Capitulum talem pœnam exigere non posse, præsupponendo esse speciem confiscationis, de quo Rege consulto fuit responsum mandata fieri posse; & legitime processum: verum ille Religiosissimus Prorex, & magnus Gubernator habita informatione causæ, quare Marchio mandato non obtemperauit; quæ fuit causa honoris mandauit non procedi ulterius ad pœnæ exactiõem, & omnia cum quiete composita fuerunt, & demum Marchio comparuit, & iniustum erat habere hominem, & pœnam ad text. in l. apud Celsum, S. prætor ait ff. de dol. mal. except.

Sed quæso aduertatur ad dicta per Andr. in cap. 1. S. contrahentium in 29 cestas nuptias in 2. addit. num. 42. vers. satis potest dici in tit. quæ sunt regal. Dixit enim hæc rigorosa supra, vel contra leges sic de facto iuris ordine non seruato posse Principem tantum, non ordinarium Iudicem, sed non passim, & indistinctè, sed ex magna, & enormi causa, & in inconstueto delicto, & subnectit sequentia verba.

Alioquin non deberet quis consuleri Principi crudeli, vel cupido excedere potestatem ordinariam, quia per se poterit, si viderit expedire cõmuni bono ff. de constit. Princ. leg. 1. C. de præc. imper. in rubr. tunc ordinarium est ordinem excedere, & non aliter, quia consuetus mos, & ordo iudiciorum non debet mutari sine causa C. de iniur. l. fin. in fin. de vet. iur. enucl. l. 1. S. sed etsi quæ leges ff. de test. l. 3. S. vlt. mali, crudeles, & cupidi Domini per se sunt vitiosi, nõ debet quis augere eorum malitiam malis exhortationibus ff. de seru. corrupt. l. 1. S. sed vtrum: vnde puniuntur accendentes iram Regis, & inflammantes extra de homic. cap. si

cut S. quæ verò Seneca de benef. in cap. incip. deinde pauciora in fin. dicens, quia non est irritandus animus ad auaritiam, ad querelas, ad discordias, sua sponte in ista fertur, quantum possumus, resistamus, & querenti occasiones amputemus. Hæc omnia Isernia.

31. Et certè bene loquitur, quia vt ait sanctus Gregorius Papa increpàs zelum iustitiæ pharisæorum, vera iustitia compassionem habet, falsa verò designationem: maximè quando agitur typo superbiæ, & alibi idem Author dixit, quòd iustitia, quæ non habet implicitam misericordiam, non est iustitia, quodq; abundantem misericordiam Rex taliter habere debet, vt alijs eius virtutibus præferatur, & in Psal. 144. Suavis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius; & proprium est in Principe habere clementiam in l. cunctos populos, vbi not. Salic. & Iaf. C. de sum. Trinit. & fid. cathol. & in l. im. perialem in princip. C. de nupt. ob quod reprehenduntur Iudices, qui propter inanem gloriam scuitiam exercent, vt ibi latius per Odofr. & ideo dixit Seneca: Reginam apum carcere aculeo; cum ceteræ Apes habeant.

Hinc text. notab. in c. fin. de transact. in verb. in his verò, dicit: In his verò, super quibus non inuenitur expressum, procedas æquitate seruata, semper in humaniorem partem declinando secundum personas, & causas, loca, & tempora postulare videris: ob quod iura sanxerunt, quod

- 33 quando Princeps videretur iratus precipitanter procedere, Iudex debet detinere executionem, Aureus text. in l. si vendicari C. de poen. cum vt filios, & fratres subditos diligere, & gubernare debeat; elegans ad hoc text. in l. si quis filium C. de inoffic. 34 testam. miscenda est ergo lenitas cū seueritate; faciendum est igitur quod-

dam ex utroque temperamentum, vt neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate soluantur, sit itaque amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè scruens; sit pietas, sed non plusquam expediat, parcens, & alia ad hoc memoranda, & notabilia, vide per Diuū Gregorium in suis moral. lib. 20. par. 4. cap. 11. quod cap. est in Decreto. dist. 45. incip. disciplina.

Sed, vt diximus, concurrente causa publica, magna, & necessaria ob commune bonum, & vt quæta Respublica permaneat, & in pace gubernetur, omnia prædicta practicantur.

- 35 Hinc propter enormitatem delicti domus delinquentis diruitur ad mandatum Superioris, & arbusta inciduntur, ad text. in l. is cum quo ff. comm. diuid. quod latè prosequitur, & declarat Andr. in cap. 1. S. receptoribus de pac. iuram. firm. Multa Rom. in l. 1. S. seruus pignori, ff. ad Syllan. latissimè Boer. in decis. 230. par. 2. vt multoties per Proreges, & Collaterale Consilium ob delictorum enormitatem mandatum fuit; verum dixit vnum notabile verbum, Bald. in S. seruus, quòd possunt comparere ij, quorum interest, habentes talia bona obligata, & impedire; quæ fuerunt practicata in causa Baronis, Comi, & etiam in hac nostra Ciuitate; dum per populares fuit occisus ipsorum Electus.

SVMMARIVM.

- 1 Baro, Iudex est ordinarius vassallorum.
- 2 Baro ob contumaciam amittit interim exercitium iudicature.
- 3 Baro ob contumaciam non potest sine dedecore stare in Curia Regis.

4 Pro-

DE PROVIS. FIERI SOLITIS.

- 4 *Prorex Officiale constituit, qui durante Baronis contumacia iurisdictionem exerceat, ratio redditur nu. 6.*
- 5 *Barone comparente, vel in vinculis existente, iurisdictionis ob contumaciam suspensio tollitur.*
- 7 *Contumacia, an adimat privilegium nominandi Iudicem in locis demanialibus.*
- 8 *Decisio Collateralis Cōsiliij eiusque ratio recensetur.*
- 9 *Potestas eligendi officialem Baroni competens in propria terra, est longè diuersa à facultate nominandi officialem in loco demaniali ex Privilegio.*
- 10 *Nominandi, siue eligendi facultas, deportatione non extinguitur.*
- 11 *Actus tribuitur concedenti, ac potestatem conferenti.*
- 12 *Deportatus amittit, que sunt iuris ciuilibus, contumax verò secus.*

A R G V M E N T V M.

De potestate Proregis in Officiali eligendo propter contumaciam Baronis; ob quam amittitur iudicatura, & iurisdictionis suspenditur exercitium. Quousque suspensio duret. An ob contumaciam priueatur, quis facultate, quam habet nominandi Iudicem in locis demanialibus.

S. I.

QVONIAM verò ex delictis plerumque contrahitur contumacia, non ab re erit vnum cæteris prætermittis effectum contu-

maciæ breuiter attingere, non omni contumaciæ communem; sed illius proprium, quæ à Baronibus, & feudatarijs contrahitur, cum Barones, & feudatarij, qui Iudices sunt ordinarij vassallorum, Andr. in constit. officiorum periculosa in constit. post mortem in cap. 1. S. hæreditatem de pac. tenen. Tunc per contumaciã interim exercitiũ iudicaturæ suspenditur. Idẽ HERN. in Constit. Reg. clementiæ imperialis; nam reputantur infames infamia; tamen facti; ob quod propter contumaciam non possunt stare in Curia sine dedecore, dicit Andr. in cap. 1. S. 1. an ille, qui interfec. frat. Domini sui, & propterea iurisdictione suspenduntur, & Prorex ponit officialem, qui interim iustitiam administrat, vt eleganter declarat Frec. in author. 29. Baron. Capic. in decis. 131. & latè per Moder. addet ad Andr. in cap. 1. de milit. vassall. qui contumax est per illum text. qui est particularis Petr. Greg. de concess. feud. par. 1. q. 10. Sed comparente demum, vel quomodocumque eo existente, carcerato tollitur suspensio, Andr. in Constit. Reg. clementiæ, quæ dixit text. in d. cap. 1. de milit. vassall. Et non est mirum, quòd deputeretur officialis ad iustitiam ministrandam; nam si ex contumacia Baro efficitur inhabilis ad iudicandum, & propterea iurisdictione suspenditur, & inter fructus iurisdictionis computatur creatio officialium, vt illius prouentus secundum Petr. Greg. vbi supra. Quid mirum, quòd Prorex de officiali prouidet, tanquam fructus suspensæ iurisdictionis, etiam vt subditi, & vassalli Baronis habeant ad quem recurrere pro recta iustitiæ administratione.

7 Sed fuit aliàs dubitatum in Collaterali Consilio: an si contumax habeat facultatem nominandi Iudicem in aliqua Terra demaniali, cui quidem Iudici facta demum nominatio;

nc

ne titulus, & Commissio expeditur à Prorege, & ab ipso confertur Officium, ac nomine Regio exercetur, ita quod illud tantum ministerium facti nominandi exercetur per nominantem. Dubitatum inquam fuit: An ex causa contumaciæ sit interim priuatus contumax hac facultate, donec in contumacia perseuerauerit, sicut interim se abstinere à deputatione Officialis in propria sua Terra, & omne iurisdictionis exercitium confertur in personam à Rege deputandam: & casus successit in persona Marchionis Burgentia, qui ex certis causis reperiatur contumax, & habebat facultatem nominandi Iudicem in Ciuitate Tarenti Regij demanij, & decidimus posse

8 facere nominationem vigore suorum priuilegiorum non obstante contumacia, quia erat, quid consistens in nudo facto, & actus non denominatur ab eo, sed attribuitur ei, qui facultatem nominandi dedit, & Iudex dicitur creatus à Prorege, à quo potestas confertur, & priuilegium firmatur, & longè diuersum est à deputatione Officialis, & Iudicis in propria Terra, cum à Barone tunc omnis recognoscatur iurisdictionis, & in eius persona fundatur, suoque nomine administratur, pro quo adducta fuerunt iura peculiaria in deportato, &

9 in specie in nominatione, & electione illi commissa ante deportationem, ut est text. in l. cum pater §. hereditatem deleg. 1. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad trebell. multa cumulat

10 ad propositum Dec. in cons. 525. ubi poterit videri, quod actus attribuitur concedenti, & potestatem conferenti, & ipse dicitur facere, prout etiam declarauit Andr. in cap. 1. nu. 50. de pac. iuram. firm. aliàs de allod. & in cap. 1. qualit. vassall. iur. deb. fidelit. post num. 4. sed casus est fortior in deportato, quam in contumace; nam ille amittit omnia, quæ sunt iu-

12 ris ciuilibus, & efficitur penitus incaptus ad text. in l. 1. vbi Scrib. C. de hæred. instit. quod non est in simplici contumace; quod latius declarat Petr. Greg. in loco præallegato lib. 4. q. 7. nu. 53. Surd. in cons. 394. num. 22. vol. 3.

SVM MARIVM.

- 1 *Prorex, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet, sed nobiles suspendere, & ad triremes condemnare potest; idque sæpè practicum num. 3.*
- 2 *Nobilium Priuilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atque honestis.*
- 4 *Portæ dignitatum infamibus patere non debent, sed infamia ab honoribus repellit.*
- 5 *Priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium, in causis eorum criminalibus nõ obtinet in crimine læsæ maiestatis.*
- 6 *Princeps potest mandare, ut priuilegiati torqueantur, secundum suam conscientiam.*
- 7 *Dignitates omnes sunt poenæ Regem.*
- 8 *Prorex, sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum prælatione temporis, idque practicum.*
- 9 *Princeps potest commutare titulos de una terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius ratio præter*

præter potestatem redditur.

10. Feudum antiquum, si permute-
tur cum nouo, de consensu Re-
gis; nouum assumi naturam
antiqui.
- 11 Feudum ad Regem ob crimen
deuolutum mox ab eo restitu-
tum sub eadem qualitate feu-
di antiqui, manebit antiquum
licet Rex dixerit se de nouo
concedere.
- 12 Princeps, dignitates, quas contu-
lit ab immerentibus, & in-
gratis auferre potest.
- 13 Poenam delictorum arbitrariam
ad mortem usque protrahi nõ
posse regulariter reprobata opi-
nio. glos. in grauissimis tamen
delictis recepta. nu. 19.
- 14 Princeps potest penam arbitra-
riam extendere usque ad mor-
tem, cum de nouo, possit pro
delicto mortis poenam irro-
gare.
- 15 Iudex potest extendere poenam
arbitrariam, usque ad mor-
tem, qui coram Principe, eiq.
consulto poenas decernit.
- 16 Idque practicum, Auctore cõ-
sultante tempore Comitum de
Beneuento.
- 17 Percutiens alapa in Palatio Pa-
pe, furca, in Palatio Prore-
gis, manus amputatione quan-
doque punitus.
- 18 Ex qualitate etiam persone per-
cussæ, furca suspensus; & ex-
plum recensetur.
- 20 Contumelias Virginis Imagini
inferenti, lapides in eam pro-

ijciant, vel eam percutienti
poena.

ARGUMENTVM.

De potestate Proregis in derogando no-
bilitatis priuilegio ob enormia, atq; atro-
cia crimina in conferenda dignitate cum
prælatione de potestate. Item Principis. In
permutandis titulis cum temporis, & an-
tiquitatis prærogatiua. Extendenda pœna
arbitraria ad mortem vsque.

S. II.

NON solum ob deli-
ctum contumaciæ,
quam Baro incur-
rit, potest Prorex po-
restatis, quam Baro
habet in Officiali-
bus eligendis vsu adimere iuxta
proximè tradita, verum etiam ob a-
trocia, atque enormia delicta nobi-
litas priuilegio derogare, & nobiles
talita committentes suspendere, atque
ad Regias triremes damnare. Alber-
not. in l. 1. C. vbi Sen. vel clarissimi,
tradidit Bald. in cap. cum quidam
in fin. de iureiur. quod nobilis pro-
pter enorme delictum, vt prodicionis
potest furcis suspendi, & altioribus
furcis, quem allegat, & sequitur
Grammat. in sua dccif. 36. nu. 6. Li-
cet alias nobiles personæ non suspen-
dantur, quod etiam extenditur ad
populares diuites, atque honestos, in
quo est decisio singularis Bart. in l.
capitalium §. serui ff. de pœn. Felyn. in
cap. cum quidam 3. col. vers. 3. decla-
ratio de iureiur. quos allegat, & se-
quitur Lup. in rubr. de donat. int. vir.
& vxor. §. 9. nu. 19. multa per Consi-
liariũ Fabium de Anna in suo consil.
34. Et hæc fuerunt practicata cum
quodam, qui erat vnus de centum
continuis residētibus circa personam
Proregis cum alio Hispano nobili vi-
ro, & vltimo loco cum quodam Do-
ctore Hispano Iudice Terræ Lacus
Nigri;

- Nigri ; qui duo videlicet , primus, & vltimus post duas torturas illatas ex causa homicidiorum atrocissimorum fuerunt ad triremes condemnati , est casus in l. quilibet C. de decur. lib. 10 vbi in spetie Andr. de Barul. notat spetialem casum , in quo decurio patitur pœnam plebeiorum , quia portæ dignitatum infamibus patere non debent ad text. in l. 2. C. de dignit. lib. 11. in l. vnica C. de infam. lib. 10. & delicti qualitas infamiam irrogat , l. infamia C. de decur. lib. 10. & ab honoribus repellit, vt ibidem per Andr. de Barul. Ideò in Constit. Regni, pœsequentes , tollitur priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa qualitatem testium , & numerum, qui requiritur in eorum causis criminalibus , quando sunt inquisiti de crimine læsæ Maiestatis, vbi glos. & Andr. notant , quòd potest Princeps mandare, vt priuilegiati torqueantur secundum suam conscientiam sic tollendo priuilegium illius Constitutionis.
- 7 Omnes enim dignitates sunt pœnes Regem , & ab illo creantur , & conferuntur ad libitum dixit Cyn. in l. quoties C. vbi Sen. vel clariss. & ab eo vti à fonte fluunt , & refluunt, dixit Bald. in c. 1. Quis dicatur Dux , vbi latius Afflic. & idem Bald. in cap. 1. de allod. Hinc ex causa , & de potestate sua ordinaria potest cõferre dignitatem cum prælatione temporis Ioan. de Plat. in l. vnicuique per illum text. C. de prox. sacr. scrip. lib. 12. de quo latius in meo consil. . . . 2. volum. Franc. Marc. in quæst. 806. & 807. Quod practicum fuit tempore Præsidentis Comitis de Beneuento in hoc Regno , qui deputauit Ferdinandum Barbutum Auditorem in Prouincia Calabrię vtra cum prælatione, seu præcedentia omnibus alijs Auditoribus antiquioribus inspecta qualitate prædicti Ferdinandi integerrimi, & circumspetti viri , qui
- per multos , & multos annos in eisdẽ officijs suæ Maiestati summa cum laude inserviuit , quæ notabiliter explicauit , Frecc. in titu. quis dicatur Princeps , vt possit hæc Rex propter merita personæ , ætatem , nobilitatem , vel alia in Principem, vel Rempublicam collata beneficia , vbi adducit autoritates, & exempla, & inter cætera dixit vidisse ipsum in Colateralis Consilio nouum Cõsiliarium Ascitum primam tenere sedem , & primam sententiam ferre antiquitatis ordine neglecto . Hinc videmus nostrum Serenissimum Regem concedere permutationem titulorum de vna Terra in aliam cum antiquitate ipsorum , & hic concutrit maior ratio : non solum enim quia potest ; sed quia subrogat illum in locum alterius, quo casu sortitur primæuam naturam , & tanquam subrogatus intelligitur cum omnibus suis qualitatibus : sicut dicimus quando permutatũ feudũ antiquum cum nouo de consensu Regis ; nam hoc nouum habebit naturam antiqui feudi , tradit Afflic. in cap. 1. de grad. success. in feud. nu. 16. in fin. & latius Ludolph. Schrad. in tract. feud. 1. tom. par. 2. cap. 3. nu. 55. quòd per prius decidit Andr. in cap. 1. de vassall. decrep. æt. dum tradidit feudum antiquum amissum propter crimen , & ipso iure ad Regem deuolutum : si demũ Rex illud restituit, vt habeat iure antiqui feudi , quòd feudum erit antiquum secundum primæuam naturam , & qualitatem : non obstante , quòd dicat , restituiimus , & de nouo concedimus, quæ doctrina est communiter recepta , ita quòd omnia potest Rex :
- 12 vnde quid mirum, quòd ex causa potest dignitates ab eo collatas ab immeritis , & ingratis tollere , & reuocare ; cum omnia posse debet Princeps pro recto suorum Regnorum regimine .
- 13 Hinc opinio glos. in §. in summa , in

istit. de iniur. quæ communiter est reprobata, dum tradit, quod poena arbitraria potest extendi vsque ad mortem; Hæc inquam opinio recepta est in Principe, qui de nouo posset in delictis poenam mortis imponere, de quo per Iul. Clar. lib. 6. sentent. §. fin. in cap. incip. dixit etiam Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. q. 86. Marant. disput. 3. Boss. in princ. tit. de poen. nu. 9. & 25. vers. hæc enim disputatio, quia omnes poenæ secundum eum sunt Principi arbitrariæ, & potest extendere, & imponere, quomodo melius ei videbitur, Aug. ad Ang. de malef. in vers. & ibi, caput à scapulis, ver. quæso aliqua lege num. 46. post Bald. & alios per ipsum cumulatatos, Farin. latissimè in tit. de delictis, & poen. q. 13. par. 1. nu. 39. & 15 particulariter nu. 60. tract. posse procedere glos. in Iudicibus, qui coram Principe, & ipso consulto poenas imponunt, de quo etiam per Menoch. vbi supra, Ignat. Lop. in pract. canon. q. 149. in verb. infligere, sed causa maxima requiritur, & vrgentissima digna tantæ prouisionis, quæ 16 practicata fuerunt tempore Præsidentis Comitis de Beneuento, & signanter me consulente in causa vnus, qui mediante pecunia ad instantiam alterius faciem cuiusdam pueri incidit, qui noluerat consentire vitio nefando, & hoc vulnus dederat in scalis Ecclesiæ Iesus; nam qualitas loci, causæ, & personæ suaserunt arbitrium extendendum esse vsque ad mortem: sicut aliàs scribit Cassan. in cathal. 17 glor. mund. 5. par. confid. 25. quod propter alapam datam in palatio Papæ, fuit ille furcis suspensus, & pro simili causa propter alapam datam in palatio Proregis, quando præsidebat in Regno Cardinalis Columna, fuit illi manus amputata, refert D. Frecc. in 1. lib. in tit. Magn. Senesc. 18 nu. 6. & nostris temporibus fuit furcis suspensus quidam, qui alapam de-

dit Ferdinando Mansorio tunc Iustituario Grassiæ Ciuitatis, dum eius officium exercebat, & recepta est opinio glos. prædictæ in d. §. in summa, procedere in delictis grauissimis, & exorbitantibus, & sic in casibus contingentibus fuerunt plures morti traditi, ac furcis suspensi, vt latè per D. de Franch. in decis. 504. & Franc. Marc. in decis. 509. 1. volum. refert 20 fuisse in partibus Franciæ viuum excoriatum quemdam, qui contumelias plures dixerat contra B. Virginem, lapidesq; in eam proiecerat, in quo videantur multa pulchra, & notatu digna dicta per Andr. in §. diffidamus de stat. & consuet. num. 28. Sicq; è contra, & si quis possit condemnari ad mortem, tamen existente aliqua causa colorata arbitrium erit Iudici dare aliam poenam extraordinariam, allegari solet text. in l. lex Iulia in fin. ff. ad L. iul. repet. de quo per Felyn. in cap. dilecti, de elect. num. 12. Gramm. decis. 5. & 23.

SUMMARIUM.

- 1 *Prorex deputat Capitaneus, qui vulgo appellantur de Campagna, eorumq. officium.*
- 2 *Receptatores pessimum genus hominum.*
- 3 *Pœna receptatorum.*
- 4 *Receptans ignoranter excusatur.*
- 5 *Receptator, affinis consanguineus, uxor, pater, vel mater hi poenam euadent, affinis, & consanguineus mitiorem dabunt Iudici arbitrariam.*
- 6 *Receptatoris poena. an habeat locum in eo, qui cibum, vel potum transeunti exhibuit.*
- 7 *Receptator, ut quis dicatur, an requiratur, ut pluries quis re-*

- ceptauerit, remissiuè.
- 8 Receptator rerum furtiuarum eadem ne poena, qua siur puniatur, remissiuè.
- 9 Furtum committentes cum fractura, vel carcerē frangentes, qua poena plectendi, remissiuè.
- 10 Receptatoris inquisitum de crimine lesæ Maiestatis poena iure communi diffinita est de portatio.
- 11 Receptator inquisiti de crimine rebellionis in Regno eadem, qua reus principalis damnatur.
- 12 Idque in Collaterali Consilio iudicatum.
- 13 Marcus Antonius de Pöte multis nominibus commendatus.
- 14 Prorex, eiusq. Collaterale Consilium mortis poenam, qua facinorosi principales rei tenentur contra receptatores iure statuere potest.
- 15 Receptator contumacis, vel banniti per Mag. Cur. an poenam incurrat sine alia particulari scientia de contumacia, vel banno.
- 16 Regnum censetur una Prouincia.
- 17 Presens dicitur, quoad prescriptionem, qui in eadem Prouincia existit.
- 18 Bannum ad contumaciam contrahendam ex causa capitali est publicandum per Ciuitatem.
- 19 In Magna tamen Curia Vicaria sufficit publicari Curia sedente pro Tribunali ex Afflito.
- 20 Receptans contumacem Magnæ Curie Vicarie, an excusetur ignorantia, vel presumatur scientia ex Follerio.
- 21 Eius traditio in dubium reuocatur.
- 22 Prouinciales presumuntur scire publicè, gesta in aliqua parte Prouincie, dum in ea existunt.
- 23 Prouinciales non presumuntur scire quæ ad certam Diocesim Ciuitatem, vel singulares personas pertinent, sed quæ ad totam Prouinciam.
- 24 Receptatoris poena non obtinet in receptante bannitum, propter terrorem, & iustum timorem, & ibi numero sequenti, quomodo est practicum cum multitudine delinquentium.
- 25 Metus iustus, ex quibus inducatur remissiuè.
- 26 Receptatoris poena ex Regni Pragmatica, eaque practicata.
- 27 Receptans contumacem Mag. Curie, vel Regie Audientie non remittitur ad suum Baronem licet habentem priuilegia cum clausula abdicatiua, & priuatiua.
- 28 Idquè consuetudine receptum, non autem ratione, quasi contempta videatur iurisdictio Magnæ Curie, vel Regie Audien-

- 38 *Text. in l. si seruitus, ff. de seruit. urban. prædior. obtinet in privilegijs secundum Andream.*
- 39 *Audientie iuxta negantium opinionem.*
- 40 *Delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis Constitutione, qua ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem delinquentis. Declaratur num.*
- 41 *Vera ratio exponitur, in qua Menochius, et Surd. notantur, eorumque ratio conuincitur nu. 42.*
- 42 *Concesso mero, et mixto imperio, vel concessa simplici iurisdictione, tributa censetur statuendi potestas.*
- 43 *Non tamen contra ius commune, nisi ex causa publicæ utilitatis.*
- 44 *Statuendi potestas non est de Regalibus à Principe inseparabilibus; eorumque plures species, et nu. 41.*
- 45 *L. unic. C. ne sin. iuss. Princi. declaratur.*
- 46 *Cognitio delictorum Baroni concessa includit, quæ ex non delictis fiunt delicta in sua iurisdictione commissa ex vi concessione, qua delictorum cognitio uniuersaliter, ei tribuitur, et num. seq.*
- 47 *Non delicti ex Principis Constitutione, quod est iure communi delictum, cognitio Baroni adimitur.*
- 48 *Concessio uniuersalis futuras includit accessiones, et numero*
- 49 *Text. in l. si seruitus, ff. de seruit. urban. prædior. obtinet in privilegijs secundum Andream.*
- 50 *Delicti ex non delicto cognitio potest Principis Constitutione Baroni expressim non concedi, et nu. 43.*
- 51 *Iurisdictionem censeri Baronibus cumulatiuè concessam; non pertinet ad resolutionem de cognitione delicti, quod ex non delicto fit Principis Constitutione contra Surd. et Menoch.*
- 52 *Præsertim, cum iurisdictione est præuenta.*
- 53 *Cognitio vendentium frumentum contra Regis prohibitionem ad Regem, non Baronem pertinet, speciali ratione, quæ proponitur.*
- 54 *Decisio Sac. Conf. à D. Præs. de Franch. relata examinatur.*
- 55 *Receptatio, delictum est iure communi graue, ideoque ad Baronem illius cognitio spectat.*
- 56 *Nec contraria, quæ obijcitur consuetudo eam Baroni adimere potest duplici ex capite, et num. sequenti.*
- 57 *Consuetudo mala longo tempore non confirmatur.*
- 58 *Erronea non extenditur ad alios, cum quibus non est iudicatum.*
- 59 *Receptionis delictum à vassallo commissum, nisi Baro cognosceret facile remaneret impunitum.*

- 53 *Auxilium prestantes delinquentibus, qua poena plectendi.*
 54 *Auxilij tria genera in unoquoque communis recensetur distinctio de eadem, vel mitiori poena illud prestanti irroganda.*
 55 *Quae in statutaria quoque dispositione est adhibenda.*
 56 *Nisi verba statuti sint generalia quamlibet auxilij speciem concludentia.*

ARGUMENTVM.

De potestate Proregis in bannitorum receptatores, eorumque poena; eam quae minuatur, vel adimatur possit ne Prorex eandem decernere, qua banniti receptati tenentur? Banni scientia, in receptatore, quando praesumenda, vel probanda delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis Constitutione cognitio pertineat, ne ad Baronem opem delinquentibus ferentiam poena diuersa, ut diuersa eorum genera.

S. III.

AD hunc, qui Proregi praecipuus esse debet finem assequendum pacati scilicet, ac tranquilli Regni status iuxta relatam l. congruit, & l. primam §. quies, deputat Capitaneos, quos de campagna, vulgo nuncupamus, qui Regni Proximitas ipsis decretas cum praescripta militum cohorte malis hominibus purgent: ijs vero grassantibus alios eligit Commissarios, quibus maiorem impartitur auctoritatem, pro quorum Capitaneorum, & Militum soluendo stipendia est in Regno particularis impositio: non minus autem proceditur contra principales delinquentes, quam contra eorum receptatores, contra quos ultra tradita in d.l. congruit inuehitur iure consult. in l. 1. ff.

de recept. in qua inquit esse pessimum hominum genus, illosque punit, tanquam principales delinquentes, sed declaratur per glos. ibi communiter sequutam, non tamen simili poena, & haec est communis, ut per Bertran. in cons. 402. lib. 4. Plaz. in epit. delict. par. 17. nu. 5. quod intelligitur, quando sciens, & ignorantia praesumitur, Salic. in l. 1. in fin. C. de his, qui latrones, Bart. in l. omnes C. de agric. & cens. lib. 1. & pariter limitatur in affine, seu consanguineo: nam isti mitius puniuntur, & si fuerint uxores nullo modo, de quo per Afflict. in Constit. Reg. Pateranorum, & in Constit. poenam eorum, ibi qua poena puniatur receptator in Regno, & quid in affine, & qualis erit ista mitior poena, late per Andr. vbi Afflict. in cap. 1. §. receptatoribus, de pac. iuram. firm. Quae omnia fundantur in dispositione text. in l. fin. ff. de recept. & mitius erit, quod bono Iudicis arbitrio videbitur, & pariter limitatur, quando per transitum dederit ad bibendum, vel comedendum, ut ex Bartol. Alexan. & alijs tradit Afflict. in d. Constit. Pateranorum vers. 7. fallit; & in uxore ratio est, quia quod Deus coniunxit, homo non separat, suntque duo in carne vna, & idem dicendum erit in patre, vel matre, quorum viscera sunt filij ad text. in l. isti quidem ff. quod met. caus. & solum in crimine laesae Maiestatis limitatur id, quod dicitur de propinquis.

7 An autem requiratur, quod pluries receptauerint, & alia de materia habetur per Luc. de Penn. in l. 1. C. de desert. & latissime per Audr. Gail. in sua pract. lib. 2. cap. 10. & quid de receptante res furtiuas; an puniatur eadem poena, qua fur, per Bald. in l. eos C. de furt. & de his qui faciunt furtum cum fractura, per Grammat. in decis. 17. & qua poena puniantur fractores carcerum, idem Grammat. in vot. 37. & de fugientibus a car-

- carceribus multa per Boer. decis. 215.
10. In receptante verò inquisito de crimine læsæ Maiestatis ponit iurif. cons. pœnam deportationis in l. metrodorum ff. de pœn. quem allegat, & sequitur ad hoc glos. in l. 4. ff. ad l. iul. maieft. quem text. dicit Andr. procedere in hoc crimine in d. Constit. Pateranorum; sed in nostro Regno per text. in cap. nuper apud trannum, venit puniendus receptator in crimine læsæ Maiestatis eadem pœna, qua principalis, dixit idem Andr. in d. Constit. pœnam eorum, in fin. &
11. ita fuit iudicatum per Collaterale Consilium referente Cõsiliario Marco Antonio de Ponte Iudice delegato, viro integerrimo, eruditissimo, ac Deum timente; qui demùm ob sua merita, doctrinam, integritatem, bonitatem, & seruitia fuit à sua Maiestate promotus ad officium Regentis in supremo Italiae Consilio.
12. Verùm aliquando contra insignes malefactores Proreges cum eius Collaterali Consilio banna promulgantur, vt eadem mortis pœna tenerentur receptatores, qua ipsimet principales facinorosi ex absoluta Principis potestate fundata in communi bono, quo casu, vt est iuris explorati, illa potest, & debet exerceri; de quibus latius per Foller. in Constit. Regn. Pateranorum, & per Io. Ant. de Nigr. super Capit. Reg. incip. licet contra, recepat.
13. Illud in hac materia tanquam egregium non omittam ad limitationē dictorum communiter per Doct. vt in receptatore requiratur scientia, quod receptatus esset contumax, siue bannitus. Nam hoc non videtur procedere in contumace, seu bannito Mag. Cur. Vic. quæ est caput Regni, habetq; vniuersalem iurisdictionem in toto Regno, & super omnia ipsius tribunalia; & quia Regnum sub vno tantum Præside. regitur, qui est Prorex caput. Magnæ Curia, aliorumq; su-
- premorum Tribunalium iurisdictionem vniuersalem pariter habentium super toto Regno, ideoq; Regnum dicitur esse vna Prouincia, secundum Luc. de Penn. in l. fin. C. de discussoribus lib. 10. quem ad propositum allegat Afflict. in decis. 109. & quod seruat Magna Curia debet totum Regnum seruare dicit Andr. in Constit. Reg. si quis in posterum in ver. nouatas; & dū in Const. Reg. consuetudinē prauā statuitur, quod sufficiat p̄scriptio 30. annorum in Regno contra in Regno p̄sentes, dicit ibi Andr. quod ideo sufficit p̄sencia in Regno, quia est vna Prouincia dicens probari ex ista constitutione, & dum quis est in vna Prouincia, licet non in eodem loco dicit text. in l. fin. C. de p̄scr. long. temp. quod causa inter p̄sentes esse videtur ad finem p̄scribendi contra p̄sentes.
14. Hinc Afflict. in Constit. Reg. Grandis 8. not. nu. 15. censuit, quod etsi ille, qui est bannitus per contumaciam pro causa capitali, debet publicari per Ciuitatem multis adstantibus, & non sufficiat publicari in Curia, secundum Andr. in d. Constit. Regn. pœnam eorum: tamen in Magna Curia Vicariæ sufficet bannum publicatum sedente Curia pro Tribunali, quia ibi sunt Procuratores particularium hominum, vniuersitatum, & Baronum, & multitudo nobilium, quod secus esset ratione cessante, si bannitus esset per Iustitiarium Prouinciæ, ex quibus inferitur, quod in receptante contumacem Mag. Cur. non admittitur excusatio propter ignorantiam, quia habentur omnes pro p̄sentibus, & p̄sumitur omnibus innotuisse, quod dixit Foller. super Constit. Reg. Pateranorum nu. 34. ex dictis per Afflict. in d. Constit. Grandis, quem corruptè allegat in
15. constit. Pœnam eorum: in quo cogitandum relinquo; nam etsi Regnū dicatur esse vna Prouincia, & quilibet

- 22 bet de Prouincia præsumitur scire ea, quæ publicè fiunt in aliqua parte Prouinciæ, ob quod non datur excusatio propter ignorantiam, vt eleganter per Abb. in cap. 1. de postul. prælat. nu. 16. quem allegat, & sequitur Ias. in l. si per errorem ff. de iurisdic.
- 23 omn. iud. num. 12. Tamen, vt Ias. aduertit, intelligendum est hoc, & limitandum secundum eundem Abb. vbi supra, videlicet, quòd intelligatur de factis concernentibus totam Prouinciam, vt ibi in sententia interdicti, secus in factis concernentibus vnam Diocesim, vnam Ciuitatem, seu certum locum dumtaxat: nam tunc non præsumitur scientia, nisi quoad existentes in eodem loco, & magis hoc procedit respectu particularium personarum; de quorum factis, quid ad existentes extra locum, & ad quid Procuratores, cæteriq; astantes in Mag. Cur. volunt certiorare alienigenas, quorum non interest: & propterea cogitetur super dictis per Foller. & Afflic. quem Foller. non habeo in loco, vbi se remittit velle tractare de veritate istius articuli.
- 24 Porrò prædicta de receptantium poena limitationem recipiunt; quando quis bannitum recepraerit propter terrorem, & iustum timorem illius potentia, & de alijs notabilibus,
- 25 quæ inducunt iustum timorem, & excusat iustus metus, vide per D. Frecc. in auth. 4. Baron. nu. 13. latissimè per Modernos Adden. ad Andr. in cap. 1. §. propterea si vassall. quæ sit prim. caus. benef. amittent. & per Plaz. vbi supra Afflic. & Io. Ant. de Nigr. latè in d. Constit. Reg. Pateranorum; & propterea practicum fuit pluries non esse procedendum contra receptantes, & dantes victum & potum multitudini bannitorum, dum illi cum eorum animalibus, & industrijs viuunt, & incolatum faciunt in Casalibus, & in Terris, siue Territorijs apertis, ad quas & quæ omnibus est aditus patens, & prohiberi non potest, in quo maximè versatur arbitrium circumsectorum Iudicum attenta qualitate casuum, & personarum.
- 26 Hodie verò per Pragmaticam editam tempore Regis Catholici in anno 1509. confirmatam per alias pragmaticas subsequentes, in tit. de recept. apposita est poena vnciarum mille ultra poenam indignationis:
- 27 quæ poena fuit practicata cum Fabricio Mormille tempore Præsidatus Ducis de Alcala, sed aduertatur ad vnum, quod refert D. de Franch. in sua decis. 470. seruari de consuetudine, vt vassallus Baronis, qui receprat contumacem Magn. Cur. vel Regiæ Audientia, aut cum eo conuersatur, opem, vel auxilium præstat, non cognoscantur à Barone, nec ex tali delicto ad Baronem remittitur, licet fuerit perpetratum in sua iurisdictione quanquam Baro habeat priuilegium cum clausulis abdicatiuis, &
- 28 priuatiuis: & dixi fundari hoc consuetudine, vt idem de Franch. dicit scripsisse eruditissimum D. Regentem Reuerterium in suis decisionibus, non autem illa ratione, quia contemptus fuit iurisdictione Mag. Cur. aut Regiæ Audientia, si quidem iurisdictionem
- 29 tribuit delictum, quod delictum facit lex, quæ tanquam vniuersalis semper loquitur, & omnes comprehendit, vt refert decisum idem D. de Franch. in decis. 434. in banno emanato in Ciuitate Neapolis per Mag. Cur. vt nemo incederet per Ciuitatem vendendo bona vetera sub poena triremium per annos tres, & tandem fuit captus vnus per Magnam Curiam vendens prædicta bona, qui erat subditus Artisanæ, cuius Consules habent iurisdictionem ciuilem, & criminalem in exercentes artem prædictam, & dum Magna Curia denegauit remissionem, quia contrauentio, & contemptus erat Regionum banno

norum perque, id quod non erat alias delictum, de iure communi fuit effectum delictum; tandem fuit appellatum ad Sacrum Consilium, vbi discusso negotio, fuit reuocatum decretum Magnæ Curie, & causa remissa ad Consules, & ita alias fuit iudicatum in Senatu Subaudię in causa simili refert idem D. de Franchis auctoritate Amodei de Ponte in tractatu de Laudemio q. 24. vbi latè hanc fundat opinionem, qui allegat Bos. idem tenentem, & referentem sic iudicatum in tit. de pēn. nu. 25. & Nactam in cons. 659. vbi late, quæ decisiones sunt in casu fortiori, videlicet, quando Statutum fecit de non delicto delictum; & in dicta decisione refert D. de Franchis, quod Antonius Orificius olim Sacri Consilij Præfidentis, vir prudentissimus, & circumspēctissimus, qui longo tempore fuit fisci patronus, ille inquam attestabatur semper per Magnam Curiam sic iudicatum, & practicum. Et ratio est irrefragabilis, nam cognitio est concessa de omnibus delictis perpetrands, ita quod punctus non consistit in potestate statuendi, vt quod non est delictum sit delictum, & quod hoc tamq; de suprema potestate resideat solum pēnes principem, in quose deceperunt Surd. in cons. 152. 2. vol. & Menoch. in cons. 604. 8. vol.

31 Nam concessio mero, & mixto imperio, magistratus omnes poterunt statuere, secundum Bart. in l. imperium, vbi agel. ff. de iurisd. omn. iud. & in specie in Baronibus est decis. solemn. Angeli in l. 1. ff. Quod quisque iur. & in simplici iurisdictione concessa idem tenet Iacob. in suo tract. feudorum in verb. cum mero, & mixto

32 imperio: maximè quando non statuitur contra ius commune, vel etiam contra ius commune; sed ex causa publicæ vtilitatis, cum concessa iurisdictione censeantur concessa omnia, & quæ concernunt ipsius rectam ad-

ministracionem ex regula text. in l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. in l. oratio ff. de spons. in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de procurat. & cumulant decisiones ad propositum, Surd. vbi supra nu. 10. & 41. & Menoch. nu. 8.

33 vers. non etiam repugnat. Non enim sunt hæc de regalibus ossibus infixis, quorum plures sunt species, de quo per Camerarium in cap. imperialem cart. 71. de prohibita feudi alienatione per Federicum post Loffred. in cap. filij si de feud. defunct. milit. Et

34 in eo qui habet merum imperium dixerunt Doct. & præcipuè Salicet. in summario limitari dispositionem. text. in l. vnic. C. ne sine iussu Principis, certis iudic. liceat confisc. & longa est differentia inter confiscationem omnium bonorum, vt loquitur ille text. aut partis ratione poenæ ex arbitrio infligendæ, vt per Bald. in eadem l. vnic. & in confiscatione omnium bonorum, sunt consilia Surdi, & Menoch. quæ videntur tangere supremam potestatem.

35 Dico inquam quod in articulo prædicto non tractatur de hoc, nam admissio quod sit de suprema potestate condere statuta faciendo de non delicto delictum, tamen eo ipso quod deducta est ad actum, consumpta est potestas cum legis publicatione cuius vigore annumerabitur hoc delictum inter cætera delicta; subiectum potestati iurisdictioni illius potestatis, qui habet delictorum ordinariam cognitionem, & punitionem, & consequenter, dum alicui est concessa potestas cognoscendi contra delinquentes suę iurisdictionis cognoscet contra hos; dum in sua iurisdictione deliquerint, non tamquam quid nouum respectu suę cognitionis, sed tamq; quid antiquum vigore iurisdictionis concessæ

36 generaliter contra delinquentes; & sicut Princeps posset statuere, vt quod est delictum non sit delictum, & tunc iurisdictione Baronis cessaret, sic è contra,

- tra, dum facit de non delicto delictum, iurisdictio Baronis vniuersalis contra delinquentes exercetur contra hos, quia verum est dicere esse
- 37 delinquentes: Ad quod facit, quod sub concessione vniuersali includuntur accessiones de futuro, & quicquid post illam accedit ad text. in l. gregem de leg. 1. in l. peculium de leg. 2. Pro quo est text. elegans à nemine ad hoc ponderatus in l. si seruitus, ff. de seruit. vrb. præd. vbi seruitus ne luminibus afficiatur comprehendit non
- 38 solum lumina præsentia, sed futura, quem text. habere locum in priuilegijs voluit Andr. in d. c. imperialem.
- 39 5. col. vers. multo fortius per quem Loffred. in cap. 1. de controu. inuestit. infert ad concessionem functionum fiscalium, vt veniat futurum augmentum, & in concessione immunitatis collectarum loquitur Ias. in l. si ex toto de leg. 1. & in concessione facta feudi simpliciter, vt veniat augmentum futurum loquitur Andr. in d. cap. 1. de controuer. inuestit. in
- 40 §. de manso. Poterit tamen superior ex sua suprema potestate dum facit de non delicto delictum statuere, vt Barones de eo non cognoscant, nec Barones possunt conqueri, quia nil eis est ablatum, & cum hac speciali lege statutum est conditum iuris, quod non habebant; & vt alias diximus in ortu, & formatione actus, & iuris potest apponi lex melius visa, sed dum nihil in statuto est exceptum, connumerabitur hoc delictum inter cætera, quæ in dies committuntur, & Baro cognoscet, vt de cæteris delictis, quæ committuntur in sua iurisdictione, & hoc ex Regis priuilegio, per quod concessa fuit in sua Baronia cognitio delictorum in ea committendorum:
- 41 In quo non intrat articulus de reseruatis Principi, licet vt diximus non sit hæc potestas condendi statuta de regalibus inseparabilibus, & Principis offibus infixis, postquam competunt cuilibet iurisditionem habenti, maximè cum mero, & mixto imperio.
- 42 Etenim cum omnes leges à Principe dependant, sic constitutiones, capitula, & pragmaticæ nomine regio publicantur, si esset absolutè verum, quod ex contrauentione ipse offenditur, & consequenter ipse habere debet suæ iniuriæ vltionem, numquam Baro cognosceret de delicto aliquo: ob quod cum ipse exercent iurisditionem, vt Regis minister, & eius personam representans in loco sibi concessa, & infeudato; hinc diximus, & infra dicemus, feudatarium dici procuratorem Domini, sed in rem propriam, propterea vanum esse argumentum.
- 43 Aliud enim est si Rex potest statuere cum clausula prohibitiua ad Barones, & hoc admitto ex sua suprema potestate, & possunt procedere allegata, per Surd. & Menoch. & aliud est si nihil in statuto de hoc est dispositum; nam vt diximus, dum tractamus de cognitione delictorum, Baronibus indefinite concessa, nil hoc ad supremam potestatem iam consumptam ex emanatione legis, & statuti, cum qua distinctione resoluuntur congesta per prædictos consulentes, qui salua eorum pace, & si multa cummulauerint, non penetrauerunt medullitus articulum.
- 44 Quod autem considerant, quod iurisdictio Baronum in dubio intelligatur concessa cumulatiuè, & non priuatiuè, non solum non facit ad casum, sed admittunt ex hoc adesse iurisditionem penes Barones, & si iurisdictio fuerit præuenta, tanto minus motiuum est ad propositum, secundum Alex. Ias. Cagnol. Surd. & alios
- 45 cumularos ibidem per Menoch. num. 36. Licet autem in contrauentione
- 46 bannorum circa venditionem frumenti fuerit declaratum Barones non posse cognoscere bene fuit decisum, ex præsumpta mente statuentis, sic demum legem declarantis, ob suspicionem

tionem Tribunalis Baronum, qui, vel solent esse principales in contraueniendo, vel possent subditos vexare indebite causa sibi applicandi omnia frumenta; & demum caro vendere, quod non procedit in cæteris delictis indifferentibus.

- 47 Sed redeundo ad questionem propositam, hic non sumus in casu, quo de non delicto fiat delictum, sed tractamus de receptatione delin-
- 48 quentis, quod est delictum de per se, & inter graua de iure communi, de quo latè per Foller. in pract. crim. in verbo audiantur excusatores nu. 135. vbi refert casus decisos contra asportantes dagas, scopitos paruulos, & alia prohibita per Regia banna, fueruntq; omnes remissi ad curias baronales; cumq; citra pragmaticam receptare, de iure communi sit delictum, & atrox, nec pragmatica aliud faciet, quam imponere etiam poenam pecuniariam grauem generaliter, &
- 49 dum consuetudo vult fundari in decretis denegantibus remissionem, decreta euidenter sunt contra ius, & erronea, quo casu dicit text. notab. in
- 50 l. quod non ratione ff. de legibus, quod non ratione introductum est, sed errorem primum, deinde consuetudine obtentum est in alijs similibus non obtinet, vbi glos. declarat, vt iudicatum vigore talis consuetudinis, cum vna persona non extendatur ad aliam; elegans ad hoc text. in auth. vt nullu. iud. ibi male enim adinuenta; maleq; consuetudines, neque ex longa consuetudine, nec ex longo tempore confirmantur. Propterea valde dubito primo, quod non possit dici adesse consuetudinem iudicandi; si contrarium reperitur pluries iudicatum. Secundo, quod talis consuetudo, cum sit erronea, prout dicit prædictus text. non extendetur, nec erit seruanda cum alijs, cum quibus non est iudicatum. Baro enim habet cog-

- lorationem, receptare est delictum; hoc delictum committit vassallus in iurisdictione Baronis, quæ nam ratio suadere potest, quod Baro non possit cognoscere contra ius commune, & tenorem suorum priuilegiorum, immò in damnum Regij fisci: nam dum cognitio non est Baronis; vassallus, qui receptauit remanebit impunitus; nam Baro punire non curat, & Regia tribunalia talium delictorum scientiam non habebunt, eruntq; difficilis probationis, dum Baro de illis non curat, ipsiusq; interest suos vassallos illæsos conseruare, dum ab eo non sunt puniendi, immò à sua iurisdictione indebite subtrahendi eaq; se videt spoliari; in quo cogitetur.
- 53 Quid autem de auxiliatoribus, & communis est distinctio, de auxilio
- 54 ante delictum, in ipso delicto, vel post delictum. Primo enim casu semper poena est eadem cum principali delinquente, quando tamè auxilium fuit causa delicti, aliàs secus: vt si delictum fuisset factum etiam absque tali auxilio; & idem dicitur de auxilio in ipso delicto; de auxilio verò post delictum semper mitius punitur, nisi esset præcedente tractatu ante delictum, de quo per Felyn. in cap. sicut dig. de homic. Dec. in cap. 1. de offic. deleg. lul. Clar. 5. lib. quest. 90. Plaz. vbi supra, Menoch. de arbitr. centur. 4. cas. 349. Mascard. de probat. 1. volum. conclus. 159. vbi latè
- 55 de materia. Quod dixerunt Doctor. procedere etiam in dispositione statutaria, vt eadem adhibeatur distinctio, vt per Socc. in cons. 188. 2. volum. Dec. in d. cap. 1. nu. 12. vers. & hoc quod dictum, nisi verba essent
- 56 vniuersalia, & comprehendentia omnem, & quamlibet auxiliij spetiem, vt eleganter per Salic. in l. 1. C. de rapt. virg. ante nu. 25. quem allegat, & sequitur Capoll. in cons. 27. in fine.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex concedit ex causa Commissarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, et appellatione remota.
- 2 L. 1. §. ult. ff. à quibus appell. non lic. dilatatur in quocunque Principe non recognoscente superiorem.
- 3 Iudices inferiores à Principe non possunt delegare causas appellatione remota.
- 4 Prorex concedit potestatem impunè occidendi famosos, ac notorios bannitos Regni quietem perturbantes.
- 5 Prorex potest omnia exorbitantia cum Collaterali Consilio ex necessaria publicæ utilitatis causa.
- 6 Prorex concedit pariter potestatem indulgendi absque remissione partis, ex eadem causa publicæ utilitatis; alias non potest, ut num. sequ. 7.
- 8 Quod in supremo Italia Consilio fuit decretum, et gratia reuocata, quam Prorex fecerat sine partis remissione.
- 9 Gratia, et cõpositiones sunt prohibita, non precedente partis remissione.
- 10 Nec fieri possunt salvo iure partis.
- 11 Prorex gratiam indulgere non precedente partis remissione, obtinenda tamen infra certum tempus, nulla existente publi-
- ca causa, eumque concedendo malè agit.
- 12 Gratia delictorum cum partis remissione non passim, sed cum moderamine, et quarundam qualitatum consideratione cõcedende.
- 13 In gratijs concedendis, abusus, et nimia facilitas superiorum; afflictiones, et flagella in subditos inducunt.
- 14 Baro, vel eius officialis non potest in sententia condemnatoria reseruare potestatem indulgendi, moderandi, vel commutandi poenam.
- 15 Baronis, vel Regis sententia, que cõdemnat ad exulandum, vel certam quantitatem soluendam, valida est, nec includitur sub pragmatica ultima, sub titulo de Baronibus.
- 16 Remissio in Regno omnium, necessaria est, quibus defertur successio, et nu. 27.
- 17 Remissio filie, vel sororis, que non succedit, sed dotanda est extantibus masculis, an requiratur.
- 18 Decisio questionis nouissima recensetur.
- 19 Clari opinio, et Senatus Mediolanensis Decisio, ut remissio foemine à statuto exclusa non sit communiter recepta, secundum ius commune, et nu. 25. vera tamen in Regno num. 29.
- 20 Quarela, ac vindicta ius non est necessarium, sed sanguinis ex uiris

- iuris communis dispositione.
- 21 Competit filio repudianti exheredato, & emancipato.
- 22 In accusando, & remittendo preferuntur consanguinei heredi extraneo ex testamento.
- 23 Masculis, ac foeminis in pari gradu conuenientibus ad accusandum, & in remittendo inter se dissentientibus masculi preferuntur ex communi.
- 24 Contrarium tamen verius est in Regno ex dispositione pragmatica.
- 28 Accusandi, ac remittendi ius in Regno non est sanguinis, sed hereditarium, & successione.
- 30 Pragmatica octaua de composit. declaratur, ac ratio ponitur; quare foemina masculis extantibus per pragmaticam exclusae sunt à iure querelandi.
- 31 Decisio D. de Franchis bij declaratur.
- 32 Gratia an fieri potest per Principem sine expressa partis remissione, quando haeres est incertus, vel forensis, & absens.
- 33 Gratia an possit fieri nulla existente partis offensa querela.
- 34 Text. in l. diffamari declaratur procedere, tam in ciuilibus, quam in criminalibus.
- 35 Declaratur Decisio Luc. de Penn. l. 1. C. de desert. lib. 12. & text. in l. 1. C. ut nem. inuit. cogatur ag.
- 36 Remissio partis offensa in Regno requiritur expressa, licet non adsit querela, & quomodo inter nobiles, practicum est, & num. 37.
- 38 Prorex tribuit quoque potestatem indultandi bannitos pro alijs bannitis capiendis.
- 39 Indultus concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus.
- 40 Idq. Reipublica expedire.
- 41 Testi pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non potest.
- 42 Contraria declaratur in ijs, quae aliter possunt legitime probari.
- 43 Socij criminis admittuntur in testes, cum veritas aliter haberi non potest.
- 44 Praesertim, cum plures sint eorum confessiones.
- 45 Indultum concessum capiendi, vel occidenti bannitos, prodest etiam vassallis Baronum.
- 46 Prorex concedit potestatem abbreviandi foriudicationis terminum.
- 47 Foriudicatio in quibus criminibus locum habeat.
- 48 Decisio Sac. Conf. iunctis omnibus tribunalibus hac de re recensetur.
- 49 Prorex concedit potestatem abbreviandi terminum foriudicationis. Delictorum qualitate ita exigente.
- 50 Prorex concedit potestatem pariter faciendi securitatem, siue guidaticum.
- 51 Iudex, vel fisci patronus an guidaticum concedere possit, remissive & nu. 52. Quod hodie

- die solus Prorex concedit, seu ab eo potestatem expressam habens.
- 53 Baro, an banc ipsam saluiconductus, & guidaticum faciendi potestatem habeat?
- 54 Affirmatiuè concluditur, & Freccie dubitationi occurratur.
- 55 Etiam si nulla concurrat causa concedendi guidaticum ex potestate, quam habet condonandi siue aggratiandi.
- 56 Modo partis querela non precedat, vel remissio accedat.
- 57 Nec Regie pragmatice prohibentes Baronem, assicurare, vel guidare bannitos, aliosq. delinquentes refragantur, earumq. exacta interpretatio.
- 58 Hec tamen potestas Baronis concedenda cum proprijs tantum vassallis.
- 59 Ea Baro prudenter utitur, eiusque usus optimum finem sortitur.
- 60 Baro an fiscum habeat, gratiam facere, & poenam remittere delictorum, remissiuè.
- 61 Fiscum habent Rex, Princeps, & Ciuitas superiorem non recognoscentes, & nu. 62.
- 63 Baro etiam, qui habet merum, & mixtum imperium secundum Plat. & Auèd quorum traditio non probatur.
- 64 Estq. exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum, sed fisci coadiutorem, ratio exponitur nu. 65.
- 66 Baro iurisdictionem, quam habet cum mero mixto imperio, & publicatione bonorum à Rege recognoscit.
- 67 Baro est Regis Procurator, sed in rem propriam, eumq. in exercitio iurisdictionis representat, tanquàm Iudex ordinarius vassalorum à Rege deputatus.
- 68 Barones pariter officiales Regis representant ministros.
- 69 Fiscum propriè non habent Episcopi, & Archiepiscopi.

A R G V M E N T V M.

De potestate Proregis in concedenda facultate procedendi contra bannitos perturbantes Regni quietem ad modum belli, & appellatione remota abbreviandi terminum foriudicatis. Eos impunè occidendi, & indulgendi simpliciter absque partis remissione, vel pro capiendis alijs bannitis faciendi securitatem, siue guidaticum.

S. IIII.

De eundè pariter publicæ quietis finem comparandum iisdè Commissarijs, communiter de Campagna appellatis, atq; Regijs Regni Audientijs tribuit Prorex contra bannitos, & malefactores publicam Regni tranquillitatem perturbantes facultatem procedendi leuato velo admodum belli, & appellatione remota, quòd quidem potest Princeps ex causa, estq; de suprema ipsius potestate iuxta tex. in l. i. S. fin. vbi est casus ff. à quib. appell. non lic. Et quòd ibi dicitur in Imperatore procedit secundum Bart. ibi. in omni Principe non recognoscente superiorem, quod declarat glos. in l. fin. C. de sent. & interl. omn. iud. procedere tantum

tum in Principe, non aut in iudicijs ordinarijs delegatibus causas appellatione remota, quia hoc est supremę potestatis, & non ad alium, quam ad Principem spectat, quod aduertit in d. l. fin. Petr. de Bellap. Cya. Bart. Salic. Angel. Fulgos. & omnes, idem. Abb. vbi ceteri Canonistę in cap. pastoralis de appell. vt sint hęc tantum permessa Papę, Imperatori, alijsque Regibus, & supremis Principibus superiorem non recognoscentibus, de quo per Afilię. etiam in cap. 1. quę sint regal. num. 87. in 81. speciali.

4. Fiunt etiam banna, & conceditur potestas prædictis Commissarijs à Prorege, eiusque Collaterali Consilio notorios, & diffamatos delinquentes Regnum perturbantes, & inquietantes, vt impunè possint occidi, quod est de suprema Principis potestate, & ab alio non potest concedi iuxta notata per Gemin. in cap. 1. de homic. in 6. latius per Restaur. Castal. in tract. de imper. q. 110. vers. 145.

5. & dicebat ad propositum Reges Villanus, qui fuit Decanus, sicut ego Collateralis Consilij, vir maximę authoritatis, & in nostra legali scientia, inter omnes eminentissimus, quod omnia exorbitantia facere potest Prorex cum Collaterali Consilio, dummodo concurrat præsentia, & necessaria causa publicę utilitatis; & ideo

6. concedi solet etiam istis Commissarijs potestas indultandi sine partis remissione, & sic aliquando faciunt hoc

7. Proreges, verum causa tali non concurrente, omnia hęc sunt prohibita

8. & propterea aliàs ordine supremi Italię Consilij, vbi ego, tanquam vnus ex Regentibus præfui, fuit reuocata, quædam gratia à Prorege facta absque partis remissione, de quibus per Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de vassall. decrep. ætat. nu. 252. & adsunt specifiçi ritus Mag. Cur. qui vetant compositiones, & gratias fieri, non

præcedente prius partis remissione, vt in ritu 272. 273. & 275. & licet in

10. ritu 274. dicatur posse fieri compositionem saluo iure partis, tamen dixit Carau. in d. ritu 272. hoc esse correctum per prædictum ritum 272. vt nullo modo fieri possit compositio, aut gratia saluo iure partis, & propterea dum Proreges ad gratias faciendas processerunt absque partis remissione nulla causa publica existente, vel fecerunt gratiam, dummodo infra tot annos partes concordarentur, & interim inquisiti liberi incederent, & practicarent malè fecerunt, contra leges, contra ritus, & contra publicum bonum, & nullam ad hoc habuerunt, nec habent potestatem, cum nec etiam Rex de potestate ordinaria iuri tertio competenti derogare potest, & maximè hęc sunt abominabilia, quando fiunt sub colore gratiæ, sed verè pecunia intercedente; immò in casibus, in quibus

12. sunt partium remissiones, nequaquam indistinctè licet componere, aut aggratiare delicta, sed temperatè procedendum est considerata qualitate personarum, temporum, & causarum, & ita crudelitatis est omnibus ignoscere, sicut nulli, de quo ad futuritatem videatur Luc. de Pen. in l. 1. nu. 57. C. de desertoribus lib. 11. vbi elegantissimè de gratijs, & compositionibus, quibus & de quibus delictis sint faciendę, considerando principaliter frequentiam delictorum, immunitatem criminum, & personarum temeritatem, ac desperationem, in quo est singularis text. in cap. siquis dia-

13. conus 50. distinctione, vbi in fin. dicitur verbum tremendum, quòd quando superiores hac potestate abusi fuerint per ipsorum culpas nos affligimur, & vno peccante, super ceteros desuit ira Dei, à quo propter iniquitates, & auaritiam, delentur nationes, & flagellum perfidarum gentium frequentissimè degustamus, vt

hæc latius per Luc. omninò videntur, & multa per Carau. in d. ritu 272. nu. 11. & sequ. & ibi an officiales possunt in sententia condemnatoria in causa criminali referuare 14 ipsis, vel Baronibus potestatem indulgendi, moderandi, aut commutandi poenam de personali in pecuniariam, in quo est pragmatica vltima in tit. de Baronibus hoc expressè fieri vetans, & mandans, quòd poena sit certa, nam aliàs esset species compositionis absque partis remissione, ex 15 quo infero, quòd non comprehenditur in hoc, quòd fieri solet per Curias baronales, aliasq; Regni Curias, videlicet exulet, vel soluat tantam quantitatem pecuniarum; nam tunc poena est certa respectu delinquentis, & nihil repositum est in officialis, seu baronis arbitrium, quod pragmatica tollere voluit, & non est hoc componere, diminuerè poenam, vel gratiam facere, sed condemnare, & si delictum non merebatur poenam pecuniariam, sed personalem, hoc non facit ad articulum diminutionis poenæ, compositionis, aut gratiæ, sed iniustitiam sententiæ.

Et postquam loquuti sumus ed remissione requisita ad gratias, seu compositiones faciendas videamus, quarum personarum remissiones requiruntur, in quo, etsi magna fuit interdoct. altercatio, si omnes consanguinei remittere habeant, vel maior pars tamen decisiæ sunt quæstiones per pragmat. Reg. in tit. de composition. in quibus statuitur requiri remissiones omnium ad quos spectat ius accusandi, verum intelligi debere de his, qui sunt in proximiori gradu, quibus defertur successio mortui.

17 Sed dubitatum aliàs fuit, an si inter has personas adsit foemina, quæ secundum Reg. Constit. non succedit, nec patri, nec matri stantibus filijs, sed dotari debet de paraggio, & secundum consuetudinem Neapol. sed

si morienti, soror, quæ stantibus fratribus fratri non succedit, quia fratres dotare debent ipsam de paraggio, an inquam huius filia, aut sororis remissio requiratur, & quid si renuntiauerunt, quando maritata, & dotata fuerunt, vt est de vniuersali consuetudine, in quo diuersæ fuerunt factæ 18 decisiones, & vltima fuit in causa Ducis sanctæ Agathæ, cum Marchionissa Burgentiæ, vt illius remissio non requiratur, & eius accusatio reijciatur, stante remissione facta per eius fratres, de morte fratris occisi.

19 Quæstio de iure communi nullam habet difficultatem, nam licet Iul. Clar. in sua quæst. 58. in verb. sed quid si inter hæredes, tenuerit, quòd si foemina esset exclusa à successione per statutum, qui à dotata, vel alio modo, vt tunc non requiratur eius remissio, & ita refert iudicatum pluries per Senatùm Mediolanensem, tamen eius opinio communiter repro-

20 batur, quia cum ius vindictæ competat iure proprio, & non hæreditario ad text. in l. quæsitum, vbi est casus ff. de sepul. viol. vbi Bart. consimilis text. in l. pro hærede S. fin. ff. de acquir. hæred. Bart. in l. damni S. Sabini ff. de damn. infect. propterea nihil facit ad casum exclusio successio- nis, si aliàs foemina competit ius querulandi, dum suam, vel suorū prosequitur iniuriam, & hæc est communis contra Ang. vt per Rip. in l. 4. S. Cato ff. de verb. obligat. & idem Clar. vbi supra, qui ante in verbo quæro nunc, dixit, quòd hæres sanguinis, qui noluit esse hæres bonorum, habet ius querulandi, & remittendi, quia non est hoc ius hæreditarium, secundum opinionem Bart. & communem in d. S. Sabini; hinc remittendo non dicitur adire hæreditatem, & sic ex eadem ratione tra- 21 dunt Doctores in filio repudiante, vel exhæredato, & emancipato, quia ius sanguinis emancipatione, exhæredatio

- datione, aut repudiatione minime tollitur, quæ latius prosequitur, & fundat Farinac. in tit. de accusat. q. 24. num. 19. num. 21. & nu. 26. vbi etiam quod præferuntur in accusando, & remittendo consanguinei hæredi extraneo scripto in testamento, & idem tradidit in quæst. 13. num. 8. post Plazam q. 39. nu. 4. & q. 45. nu. 3. benè limitavit hoc idem Farinac.
23. ex communi opinione Doct. quando cum foemina adsunt consanguinei in pari gradu, & inter eos controuersia oriatur, vt tunc voluntas masculorum sit præferenda, etiam quod foeminae sint plures, quàm masculi, vt ibi per eum num. 27. licèt ipse in hoc contrariam teneat opinionem ratione, de qua supra, & ego in terminis
24. Pragmaticæ, quando alia non occurrerent, vt inferius dicam, concurrente cum opinione Farinac. nam si datur foeminae ius querelandi, & pragmatica requirit remissionem omnium proximiorum in gradu, ergo non sufficit concursus masculorum.
25. Contra Clar. tenuit etiam ibi Baiard. in sua additione in eadem quæstio. 58. & latius Tartagl. in pragmat. 8. de composit. num. 20. & 21. etiam quod foemina renuntiauerit successioni futuræ, quia si hoc competit iure proprio, nil potest operari renuntiatio, & sic loquendo de iure communi, articulus non videtur disputabilis.
26. Tota difficultas consistit in pragmat. 8. sub d. tit. de composit. quæ non solum restringit gradum, sed addit qualitatem, vt fieri debeat remissio à proximioribus in gradu, quibus tamen defertur successio, cuius verba sunt infra scripta.
27. C'è parso declarare sin come per la presente declaramo, che la voluntà nostra è, che si ottengano le remissioni predette da tutti li parenti di detti occisi più prossimi, & più congiunti, alli quali se deferisce la

successione del morto, talmente, che se la maggior parte di quelli, che sono nel medesimo grado, alli quali se deferisce la successione rimettesse non basta, ne si possa dire remissione valida à fin di ottenere gratia, ò compositione: ma volemo, che tutti quelli, che sono nel medesimo grado, alli quali se deferisce la successione habbino à rimettere, altramente non sia la remissione bastante per ottenere gratia, ò compositione; per tanto vi dicemo, & ordinamo, che se prima non vi costerà, che per li inquisiti se habbino ottenute le remissioni di tutti li predetti, alli quali se deferisce la successione, nel primo, ò più prossimo grado congiunto di detti morti, non ci debbiate fare in modo alcuno relatione delle loro cause.

Apparet igitur ex expressis verbis pragmaticæ declaratum per proximiores in gradu fieri debere remissiones, verùm intelligi de ipsis, quibus mortui successio defertur, quod pragmatica reiteratis vicibus; dum tractat de proximioribus, addit semper verba illa, alli quali se deferisce la successione ad declarandam expressam, & enixam voluntatem requiri duo, videlicet proximitatem gradus, & delationem successione ad text. in l. balista, ff. ad trebellian. in cap. si

28. cautio de fid. instrum. ex quo cessat motuum principale iuris vindictæ, & sanguinis, si per pragmaticam præcipuè mandatur, quod in coniunctis adsit qualitas successione, & propterea qui non succedit, non habet ius accusandi, nec remittendi, & in hoc pragmatica corrigit ius commune, eleganter considerat hæc Luc. Foller. super eadem pragmat. num. 39. 41. 44. 45. & 46. vers. 2. limita, & Carau. in d. ritu 272. loquendo in terminis pragmaticæ dicit, quod secundum eam remissio requiritur ab omnibus illis tantum, qui sunt

in eodem gradu, & ad quos successio defertur, & Baiard. super Clar. in dicta quaestio. 58. numer. 59. dixit item adde, quod in Regno Neapolitano per Regiam Pragmaticam Regis Philippi, quae est octava sub titul. de compositio. remissio, siue pax est habenda ab omnibus, quibus successio defertur, & noster doctissimus Rouitus, super eadem pragmat. notat ex ea, quod hoc ius remittendi non spectat ad omnes consanguineos, sed ad eos tantum, ad quos spectat successio, & redit opinionem hanc indubitatam relatiuum illud, alii quali se deferisce la successione, quod quando stat sine copula, restringit ad text. in Lea tamen adiectio de leg. 3. maxime quando relatiuum adiungitur qualitati, quae non inest naturaliter cuilibet de genere, & quando inest, stat declaratiue secundum distinctionem communem Bart. in l. omnes populi ff. de iust. & iur. in l. cunctos populos C. de sum. trinit. & fid. cathol. & hic non omnes de genere habent ius querelandi, & quando haberent, stat declaratiue, & utroque modo, siue declaratiue, siue restrictiue habemus intentum, quod requiritur qualitas successione in querelante, & in remittente, unde cum ius successione requiratur, cessat articulus disputatus de iure communi, & in hoc casu in terminis

29 pragm. bene procedit opinio Clar. & Foller. quod foemina exclusa per statutum a successione excludatur ab accusando, & consequenter non requiratur eius remissio ad obtinendam gratiam, aut compositionem, & ita iuris esse censeo, per reiterata,

30 & expressa verba pragmaticae, quae misteriosè, & reiterate tot vicibus fuerunt apposita per conditores illius viros eminentissimos in nostra legali scientia Regentes, Villanum, & Reuerterium, qui habendo considerationem ad qualitatem sexus, ob quam

doctr. disputauerunt, si habebat foemina ius vindictae, cum non videbatur considerari in eis rancor, & habendo etiam considerationem ad illam aliam opinionem, quod ex eadem ratione; dum discordia esset inter masculos, & foeminas, ipsi essent Praelati, ut supra diximus, & maxime in foeminis maritatis, quae in aliam familiam transgressae, omnis illarum voluntas est poenes viros, omnisque amor in filios; propterea viri illi peritissimi nullam de foeminis fecerunt mentionem; immo illas excluderunt ex qualitate requisita successione, bene scientes foeminas in regno a successione exclusas, & non loquitur Pragmatica de successione in potentia, sed per verbum praesens, & de successione cum effectu ibi, alii quali se deferisce la successione, quorum nihil fuit dictum ponderatum, aut discussum in decisione D. de Franch. 611. sed simpliciter pertransit dicendo, quod ius vindictae competit iure sanguinis, & non haereditario, quod ut

31 dixi bene procedit de iure communi, & rursus, illa decisio non facit ad casum: nam loquitur in nepote, cui delata erat haereditas, ut ipsemet bene ponderat, & alius est casus, ut haeres legitimus non instituat, sed haeres extraneus, ut supra declarauimus & alius in foemina poenitus exclusa a successione per Constitutiones, & consuetudines Regni: maxime in muliere maritata, & dotata; quae ponderentur, nam procedunt secundum veros iuris terminos, ad quae addatur elegans argumentum peritissimi iuuenis Ioannis Thomae de Rugerio, filij Ioannis Laurentij de Rugerio celeberrimi viri in nostra legali scientia primam cathedram tenentis in publico Gymnasio nostrae inclitae Ciuitatis, cum maximo, ac inusitato omnium concursu, vita, moribus, & doctrina nemini secundi; hic inquam peritissimus iuuenis dicebat, quod dum

dum foemina à fratribus vigore statutorum sunt à successione exclusæ rediguntur ad instar secundi gradus, & tanquam in secundo gradu existentes, fratres illis præferuntur, secundum notab. Conf. Paul. de Cast. l. 64. nu. 18. volum. 2. aliosq; relatos per Molin. de Hispan. primog. lib. 3. cap. 4. num. 12. quos etiam sequitur Regens Lañ. in conf. 1. nu. 56. unde cum pragmatica duo requirat, quod remissio frat à proximioribus in gradu, & alterum, quod sint de illis, quibus defertur successio, ergo si foemina exclusæ non est in proximiori gradu, vigore statuti, sequitur quod non solum non habebit ius querelandi, quia non succedit, sed quia frater est proximior, & eam præcedit.

Sed quid si hæres est incertus, vel forensis, & absens; ita quod ignoratur, ubi sit; an possit fieri gratia, siue compositio cum conditione, quod quandocumque apparuerit teneatur infra certum tempus remissionem obtinere, quod tenuit Clar. fieri posse, ubi supra quæst. 58. in verbo, & quid si nullus adsit hæres, & in persona incerta tradidit Bart. in conf. 167. & addentes ad Ang. de malef. in verb. ad quærelam nu. 1. lit. A, quicquid dixerit Carau. super prædicto ritu nu. 29. licet postea nu. 30. dicat hoc fieri posse consulto Proregem, dum tractatur de compositione.

Sed quòd quãdo nulla adest quærela partium offensus, ut consuetum est inter nobiles, an possit componi, vel gratia fieri, & quætionem mouet Luc. de Penn. in d. l. 1. de defertor. lib. 12. nu. 64. vers. hoc autem, ubi tenuit non posse fieri simpliciter, sed benè parte citata, & dato termino, quòd compareat, qua non comparente tenet posse procedi ad compositionem, eandemq; opinionem tenuit Paris. in verb. compositio S. an si compositio, cuius contrarium tenuit Carau. num. 20. & eius opinio in

practica seruatur, maximè quando nulla præcessit diffamatio querelæ faciendæ, quo casu non potest, nec debet astringi, quis ad querelandum, & actionem aliquam mouendam; hinc in terminis text. in l. diffamari, capitur informatio de diffamatione, & de ea constituto, cogitur quis ad suam actionem proponendam, & non aliter, & text. in l. diffamari procedit tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, de quo latè per Andr. Gall. practicarum obseruationum lib. 1. obseruatione 9. & in puncto iuris stante diffamatione teneo opinionem Lucæ verissimam de iure communi, verum ea deficiente procedit regula text. in l. 1. C. vt nem. inuit. cogat. ag. vel accusat. verum in Regno hæc opinio non procedit, nam cum vigore rituum Mag. Cur. in Regno præcedere debet remissio, illaq; fieri debet secundum pragmat. coram actuario, & in scriptis, propterea iustè non potest practicari decisio Lucæ; nã aut pars, cui competit ius accusandi actionem proponit, & non procedit quæstio, aut nullam proponit actionem, & verum erit non ex hoc induci remissionem, quæ debet esse expressa in scriptis, & coram actuario. Sed inter nobiles practicum est sufficere pacem inter ipsos factam, quæ in iudicio habetur loco plenissime remissionis.

38 Similiter concedi solet potestas, vt possint pro capiendis alijs bannitis indulgere eisdem bannitis, pro quo videatur elegans text. in l. non omnes S. fin. ff. de re milit. ibi, qui transfugit, & postea latrones apprehendit, & transfugas demonstrauit posse ei parci Diuus Adrianus rescripsit; sicut etiam dicit Bart. in l. 3. S. fin. ff. de cond. ob turp. caus. in fin. quòd possunt fieri bannimenta, & indulgentiæ concedi socijs criminum, vt delicta prodeant in lucem; immò expedire hoc Reipublicæ dixit Bart.

- in l. qui ea mente ff. de furt. ex reg. text. in authent. sed nouo iure C. de poen. iud. qui mal. iud. Et quando
- 41 veritas aliter haberi non potest, licet etiam dare pecuniam testi ad veritatem deponendam secundum Bald. in cap. fin. de appell. sequitur Dec. in conf. 189. num. 12. & iura contraria
- 42 procedunt in actibus indifferetibus, qui alias probari legitimo modo possunt; & sic intelligitur, quod dixit Boss. in tit. de oppos. cont. test. ut inter cetera opponi possit, quod fuit promissa impunitas, qui allegat Salic. in l. si quis testibus colum. fin. C. de test. vbi testis prece, vel pecunia
- 43 corruptus potest reprobari: Idemque similiter dicimus in socijs criminum, ut quando veritas aliter probari non potest, dicantur illi idonei, & integri testes, ut de communi testatur Dec. in cap. tertio loco, vltimo notab. de
- 44 probat. & in conf. 342. Maxime quando sunt plures confessiones sociorum criminum secundum Andr. & Afflict. in Constit. Reg. incip. si damna clandestina: Ex hac eadem ratione publicae utilitatis banna, quae fieri solent, quod qui caperit, vel occiderit bannitum, non possit molestari de quocumque delicto, comprehendit etiam vassallos Baronum per D. Minad. in repet. Constit. Reg. in auibus, in verb. Comitum, & Baronum num. 58.
- 46 Datur pariter potestas talibus Commissarijs abbreviandi terminum foriudicationis intra mensem, vel dies, quae alias infra annum secundum Regni Constitutionum fieri deberet, qua facta habetur pro mortuo, amplius non auditur in suis defensionibus, & potest impunè occidi: Et propterea non fit talis foriudicatio ex omni crimine, sed in illis tantum, in quibus venit imponenda poena mortis naturalis, ciuilibus, aut deportationis, non autem membri abscissionis, ut post Andr. declarat
- Afflict. vigore consuetudinis, & ritus Mag. Cur. in Constit. poenam eorum num. 48. vers. quartodecimo requiritur, & in 12. notab. num. 77. vers.
- 48 tertia quaestio. Fuitque vltimo loco hoc bene declaratum per sententiam Sacri Consilij iunctis omnibus Tribunalibus, & hanc potestatem concedit Princeps abbreviandi foriudicationem, quando atrocitas, & qualitas delictorum hoc suadet, ut in dies concedi solet Mag. Cur. Vic. delictis inualescentibus pro communi bono, ut malorum coerceatur audacia, de quo per Andr. & Afflict. in d. Constit. poenam eorum.
- 50 Solet quoque concedi praedictis Commissarijs potestas guidandi, seu faciendi securitatem delinquentibus, dum promittunt Curiae inseruire, ac notabilia seruitia facere in captura aliorum delinquentium iuxta text. in l. relegati ff. de poen. vbi Bart. Et an
- 51 Iudex possit concedere saluum conductum, seu securitatem; & quid in fisci Aduocato, vide Afflict. in decis. 4. quod hodie practicatur, ut solus
- 52 Prorex faciat, vel potestatem concedat, & latius per Restaur. Castald. in tract. de Imper. quaest. 10. priuil. 239. Sicut pariter non potest Iudex, nec Rector Prouinciae remunerare capientem bannitum de bursa fiscali, nisi habeat super hoc concessam potestatem, Bald. in l. nu. 21. ff. de iust. & iur.
- 53 Sed quid in Barone, qui habet iurisdictionem in proprietate, quod non est in Iudice, qui exercitium tantum habet iurisdictionis licet sit communis, quod etiam Iudex ex causa possit secundum late cumulatam per Farin. in tit. de carcer. & carcer. q. 29. vbi poterit videri, auctoritate Bart. in l. qui reus, de publ. iud. & aliorum, & hoc de iure communi, non in Regno, ut diximus: Ea ratio est, quia hoc est exercere iurisdictionem sibi demandatam, quando tamen ex cau-

sa propter bonam iustitię administrationem hoc facit : sed in Barone ratione, de qua supra Doctor. tradiderunt posse concedere saluum conductum, vt per D. de Franch. in decis. 370. author. Fely. in cap. accedens lo secundo 1. colum. vers. tene menti, vt lit. non contest. Quod etsi inter ceteras authoritates baronales posuerit D. Frecc. in 45. author. allegans pariter Felyn. vbi supra, tamen de hoc valdè dubitauit maximè in Regno, licet videatur inclinare, quod possit, quando ex causa approbata hoc facit, puta ad comparandum, vel se excusandum, vel pro veritate indaganda; tunc enim concernunt hæc omnia exercitium iurisdictionis concessæ, quæ dum est in proprietatem, & in feudum concessa, poterit facere, quæ posset proprius Rex, & cum sit ex causa propter bonum iustitię regimen, non est de illa suprema potestate Regi seruata, nec sumus in terminis Capituli, ad translationem, ponderati per Frecc. etsi iudex e ratione potest hoc facere, multo fortius Baro, qui est Iudex ordinarius à Rege deputatus suorum vassallorum, vt supra autoritate Andr. diximus;

55. Immo Farin. vbi supra tenuit, & bene posse Barones cum causa facere hoc indubitatè ex relata superius ratione, & etiam sine causa, si potestatem habent aggratiandi delicta, vt ordinariè habent ex concessione meri, & mixti imperij cum quatuor literis arbitrarijs, & alijs clausulis amplissimis: Verùm intelligo tali casu non existente partis offensæ querela, seu præcedente partis remissione, nam sicut parte non concordata non posset gratiam facere, nec delictum componere, sic minimè potest in illius præiudicium, læsionem, & contemptum saluum conductum concedere, cum esset per indirectum illum aggratiare.

57. Licet autem in Regno adsint Præ-

gmaticæ editæ per Regem Catholicum in anno 1509. & alia in anno 1515. in tit. de Receptat. prohibentes Baronibus asscurare, seu guidare banditos, & alios delinquentes, & tollentes, quo ad hoc omnem potestatem, quam prætenderent, vigore eorum priuilegiorum: tamen aduertatur, quod Pragmaticæ sunt sitæ in tit. de recept. & voluerunt provide- re contra receptantes: & propterea intellexerunt, quando Barones sub titulo, & colore Guidatici effectiue receptare volebant, vt ex proemio manifestè apparet, ibi: considerantes quod nonnulli Barones dicti nostri Regni prætendentes habere facultatem guidandi, & asscurandi quoscumque malefactores in eorum Terris in vim priuilegiorum, aut aliàs eosdem homicidas, gladiatores, latrones, cæterosq; facinorosos, & malefactores receptant, & tunc ad delinquendum datur pronior licentia, & temeritas, &c. Cupientes igitur, &c. Ita quòd Pragmatica manifestè sentit, dum hæc fiunt ad receptandum, ex quo sequitur effectus, quòd fiunt proniores, & audaciores ad delinquendum, & ob id dispositio est, ne receptent, sed capiant: & subsequitur, ibi, Abdicantes ad cautelam potestatem guidandi: nam verb. illud, ad cautelam, declarat pariter dispositionem; quia cum guidare ad finem receptandi, & conuersandi non est guidare, sed receptare; & sic abutebantur Barones potestate concessa tali casu: immò non intelligebatur ad eum casum concessa: propterea dixit ad cautelam, id est ad maiorem declarationem, & ad tollendam omnem disputationem, & ob id extra effectum receptionis Pragmatica non habebit locum, etiam declarando nigrum ex rubro; cum, vt dixi, Pragmatica sita est in tit. de recept. Et omnis eius dispositio est contra receptatores: & rursus aduertatur:

Nam

Nam non simpliciter Pragmatica dicit tollere potestatem guidandi; sed dicit abdicantes ad cautelam ab illis potestatem omnimodam guidandi, aut alias faciendi contra huiusmodi nostram Pragmaticam, quæ est expressa in receptatione: Igitur si saluus conductus non importabit receptationem, non erit contra nostram Pragmaticam, & consequenter si ea tenus, & in tantum tollit quatenus, & in quantum est contra Pragmaticam, non intelligitur extra receptationem abdicata guidandi potestas; quia Pragmatica de receptatione tantum loquitur, quæ omnia intelligo de vassallis propriorum Baronum à sua iurisdictione bannitis, & qui in ea deliquerunt, suntque ipsorum iurisdictioni subditi, non autem de subditis aliorum dominio: caret enim tunc omni prorsus iurisdictione hoc esset de suprema Regis potestate, & hoc penitus prohibet Pragmatica. Concludo igitur ex causa Barones hoc facere posse indubitanter: quia idem potest iudex; & stantibus clausulis priuilegiorum facere posse, non obstante prædicta Pragmatica, dum gratiam totius delicti concedere possent, & ex causa totaliter non faciunt: ad hoc, ut prædicti bene, & quietè viuant ob metum, quod semper potest Dominus contra ipsos propter delictum commissum procedere; ac reuocare saluum conductum, & sic verè non ad receptandum, nec ad faciendum prouiores ad delinquendum; sed ad quietè viuendum ob bonum regimen, & ad gratias quandoque concedendas, oculos habendo iustitiæ, & misericordiæ; in quo casu non habet locum dispositio Pragmaticæ. Sed an Barones dicantur habere fiscum, & quomodo, & quando gratias facere possunt delictorum, ac

60 pœnas remittere: videatur Auedag. in prædicto lib. de exequ. mand. 1. par. cap. 7. & Belhug. in suo spec.

rubr. 24. de mix. imper. vers. Primum; quod latius patet examinari in rubr. C. de iur. fis. lib. 10. Quod opus tantum imperfectum non est adhuc in lucem editum; & quia facile contingere poterit, quòd sic imperfectum remaneat, propterea ponam hic, quæ ibi circa hoc adnotati.

- 61 Fiscum habent omnes Reges, dixit Andr. in tit. quæ sint reg. in verbis & bona committentium crimen læsæ Maiestatis nu. 77. vers. Rex Angliæ, quem allegat, & sequitur in præsentibus rubr. Luc. de Pen. & idem in omnibus
- 62 Principe non recognoscente superiorem; ut in Ciuitate libera, dixit Bart. in l. 1. C. de bon. vac. lib. 10. num.
- 63 11. Sed quid in baronibus habentibus merum, & mixtum imperium, quod videretur tenere Io. de Plat. in d. l. 1. num. 3. vers. an autem Barones; ex eo quòd habent ius consilii, & sic secundum eum ex quadam consequentiâ fiscum habere dicuntur, cuius auctoritate idem tradidit Auedag. de exequ. mand. cap. 7. num. 12. quos
- 64 non sequimur: Et ideo in Regno exploratum est Barones non aliter habere fiscum; sed fisci coadiutorem illius auctoritatem, & officium representantem: Vnus est enim fiscus in Regno, qui est Regis, & licet Rex
- 66 concedat Terras, seu Castra cum mero, & mixto imperio, & etiam cum publicatione bonorum; tamen cum omne, & totum recognoscatur à Rege, & habeat iurisdictionem infeudatam in utili tantum dominio, directum verò est Regis: propter quod
- 67 dicimus Barones esse Procuratores Domini, & omnia tanquàm tales exercere; sed dicuntur Procuratores in rem propriam, secundum Bald. in cap. 1. de controuers. int. vassall. & alium de benef. Afflict. in cap. si vassallus feud. num. 3. si de feud. defunc. mil. Propterea nimirum si vnus est fiscus: sicut Rex vnus est Dominus, Barones verò iurisdictionem exercen-

tes

tes illum repræsentant: hinc dicuntur Iudices ordinarij à Rege deputati ipsorum vassallorum secundum Andri in cap. 1. S. hæreditatem, de pac. ten. in Constit. Reg. officiorum periculosa; & sic Officiales ab eo subordinati repræsentabunt personas Regionum Ministrorum; & sicut Baro non dicitur Rex, sic eius Ministri non erunt ijdem, nec eiusdem nominis, quo Regij Ministri, & propterea non dicentur propriè fiscales, quia iam adsunt deputati à directo Domino: sed iustè appellantur Coadiutores fisci, qui vtilem iurisdictionem infeudatam (subiectam directo Domino) defendendo, insimul etiam Domini iurisdictionem directam defendunt, in qua cum adsit suus fiscus superior iustissimè non potest dari alius fiscus in proprietate, sed coadiutor respectu defensionis exercitij iurisdictionis infeudatæ, quasi fisco Regio inseruienti.

69 Et cum fiscum dixerunt Doct. solum Imperatorem, Reges, & Pontifices, aliosq; Principes superiorem non recognoscentes habere: propterea voluerunt Episcopos, atque Archiepiscopos propriè fiscum non habere, quia Pontifici subiacent, illumq; in superiorem recognoscunt, vt auctoritate Bald. dixit hic Plat. num. 17. & Alex. in addit. ad Bart. nu. 11. quòd latius prosequitur Couarru. variar. resolut. lib. 2. cap. 10. num. 11. Licet referat communem esse in contrarium.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex concedit facultatem eijciendi ab eorum patria bannitorum parentes, & consanguineos, eosq. in carcere detinendi.
- 2 Quòd ad bannitos, remedium est

- pra coeteris efficax.
- 3 Iustaque ratione nititur, & nu. 10.
  - 4 Statuto desiniri potest certa poena pecuniaria contra coniunctos, usque ad quartum gradum bannitorum, qui fines relegationis non seruant.
  - 5 Vel vt vno delinquente coeteri teneantur, quale est Florentia.
  - 6 Constitutiones Regn poenas irrogantes Ciuibus, & Vniuersitatibus propter damna illata à delinquentibus fundantur in communi publice utilitatis bono.
  - 7 Bulle Pij, & Sixti V. eadem de re commemorata.
  - 8 Princeps ob commune bonum potest bona à dominis auferre absque eorum culpa.
  - 9 Princeps quando ob idem bonum tollit bona faciendo legem vniuersalem, non tenetur ad emendam.
  - 10 Morantes simul, videntur sibi inuicem auxilium dare.
  - 11 Sicut, qui cum alio armatus existit.
  - 12 Opem ferre alteri, quando quis presumatur.
  - 13 Statuta bannitorum consanguineos punientia, valida sunt, quo ad poenam pecuniariam, & eiectionis, non quo ad poenam corporis.
  - 14 Glosse traditio in cap. cum homo in verbo supplicium 23. quest. 5. expenditur, & Felini contra eam oppositio refertur iterum

- rum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu. 23.*
- 16 *Eadem statuta valida sunt, quo ad detentionem in carcere.*
- 17 *Represalia conceduntur, tam quo ad bona, quam quo ad personarum detentionem, & num. 21.*
- 18 *Carceris species, & nu. 20.*
- 19 *Carcer ad custodiam non est penalis.*
- 22 *Dubitatio excitatur, ut ex presunto auxilio coniunctorum erga bannitos, possit Prorex poenam contra eos corporalem non ordinariam statuere.*

A R G V M E N T V M.

De potestate Proregis in concedenda facultate eijciendi ab eorum Patria bannitorum coniunctos, quod vocamus lo sfratto: eosq; in carcere detentio, quæ poena? Bannitorum consanguineos poena corporali, Prorex an possit afficere.

S. V.

VO verò facilius Regnum bannitis, ac facinorosis hominibus careat eijciuntur à propria Patria, eorum parentes, filij, atque coniuncti, eosq; eijciendi, ac in alia loca mittendi, vel etiam in carcere detinendi facultatem Prorex impartitur, ut omni suorum auxilio destituti, vel à Regno discedant, vel à Curia comprehendantur. Deficientibus namq; receptatoribus, banniti diù consistere non possunt. Fuit semper experientia comprobatum hoc remedium esse inter cætera magis aptum, atque efficax. Nam vidimus coniunctos, non solum tradidisse coniunctos delinquentes Curia, sed etiam fratres, & patres,

filios, & fratres, & iure licito fiunt tales ordines ex suprema potestate Principis, ex presunto auxilio, quòd ipsis malefactoribus coniuncti prestare solent, de quo per Aug. ad Ang. de malef. in verb. dictum sempronium in nu. 16. & 17. & est communis practica, allegatur communiter decisio Anchar. authorit. Bald. in repet. cap. Canonum statuta num. 136. de Constit. quem allegat, & sequitur Ias. in l. si quis in suo vers. 5. facit C. de inoffic. testam. & in §. actiones autem nu. 73. instit. de actio. Alex. qui de communi testatur, vbi etiam Ias. in l. lex cornelia ff. de vulgar. & pupill. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 8. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæst. 86. Pulchrum Consilium Ang. 63. incip. nobilis miles, vbi tenet, quòd propter bonum publicum potest Ciuitas per statutum disponere, quod si banniti relegati non seruauerint certos fines, incidant in poenam mille ducatorum, quæ possit exigi etiam contra coniunctos per lineam masculinam, vsque ad quartum gradum, quem latius sequitur Alex. in cons. 190. ante num. 14. vers. Item dicit Ang. lib. 2. bona decisio Isern. in d. Constit. Regn. pacis cultum allegari solet text. in l. iure prouisum, C. de fabric. lib. 11. vbi post Luc. de Pen. latissimè Io. de Plat. qui multa cumulat, & in diuina scriptura legitur text. in Cano. Ecclesia 1. q. 4. Vbi infinita exempla, quòd Deus punit populos innocentes propter peccata nocentium, & sic videmus, quòd licet filius non debet portare iniquitatem patris, tamen punitur in crimine læsæ maiestatis propter patris delictum, de quo in l. quisquis C. ad leg. Iul. maiest. & in crimine hæresis, & similibus in cap. vregëtium, extra de hæret. in cap. penult. eod. tit. lib. 6. in cap. foelicis de poen. in 6. in Can. si quis eum 6. q. 1. & de validitate statuti Florentini, quòd vno delinquentis cæteri teneantur meminit Bald. in

L. eos

L. eos C. de fabricens. lib. 11. dicens per illum text. iustificari statutum illud, de quo latissimè per Farinac. decisiones, & Doctores cumulantem, ac de communi testantem in 1. tom. in titu. de delict. & poen. quæst. 24. nu. 150. cum sequentibus. Fundantur enim omnia in communi bono ad utilitatem, & defensionem Reipublicæ, ac violentiarum reparationem: In quo pariter sunt fundatæ Constitutiones nostri Regni, incip. incisionibus in tit. de malef. clandest. pun. & in constit. si damna clandestina, in titu. de homicid. & dam. clandest. per quas poenæ irrogantur particularibus personis innocentibus, ac etiam vaiuersitatibus terrarum, & ab illis damna facta emendantur propter delicta patrata à personis delinquentibus, quod latius prosequitur Farinac. vbi supra dicens eadem statuta condita tempore Pij V. Pont. Max. & validam esse hanc practicam pro bono regimine non solum ex fractionis propinquorum delinquentium; sed etiam familiarium, illosq; transmittere, & confinare ad certa loca ddclarauit Sixtus V. Pont. Max. in Bulla per eum edita in anno 1585. super captura delinquentium in Ecclesijs, etsi propter commune bonum possent tolli bona à proprijs Dominis absque alia ipsorum culpa, & quando hoc fiat per viam legis vniuersalis non tenetur Princeps ad emendam, de quo per Alex. d. conf. 190. 2. vol. quem allegat, & latius prosequitur Dec. in conf. 520. vltra tradita per eum late in cap. quæ in Ecclesiarum, de Constit. vbi est sua materia, & latissimè per Restaur. Castal. in d. tract. de imper. quæst. 97. eodem modo prouisiones prædictæ fieri poterunt contra coniunctos delinquentium: immò maiori cum ratione ex præsumpto auxilio, & ex præsumpta commoditate, quam ab ipsis delinquentibus habere credendum est, iuxta trad. per iure-

conf. in d. l. 1. ff. de recept. quod eleganter dixit Alber. in rubr. C. ne filius pro patr. ibi propter magnitudinem delicti, nimiamq; personarum coniunctionem. Nam qui simul stât, videtur vnus alij dare auxilium, dixit Bald. in cap. 1. de benef. fratris.

12 Hinc idem Bald. author. Innoc. in l. raptores C. de sacros. eccles. dixit, quòd qui cum alio stat armatus dicitur ferre opem, licet non faciat alium quem actum, & in l. non ideò minus C. de accus. idem Bald. dixit, quòd præsumitur semper quem ferre opem, quando illius causa quis fit audacior.

14 Quòd tamen ibidem idem Alber. declarauit procedere, quo ad poenam pecuniariam, non autem corporalem: & sic Doctor. communiter concludunt, scilicet statuta sustineri, quo ad poenam pecuniariam, & quo ad extractationem, & eiectionem; sed quo ad poenam corporalem minimè, Bald. in rubr. C. res. int. alios act. Aug. ad Ang. vbi supra, Ias. in d. l. si quis num. 3. Couar. & Clar. in loco alleg. Felyn. qui de communi testatur in cap. cognoscentes de Cõstit. in princ. Rom. conf. 15. latius Farinac. in loco alleg. qui etiam refert hanc esse communem, & ante omnes dixit hoc glos. in cap. cum homo, in verb. supplicium

15 23. quæst. 5. sed eadem glos. in vlt. verb. dixit in his non attendi debere ius, sed factum, & consuetudo, quòd Fely. vbi supra improbauit: nam aut consuetudo est irrationabilis, & non est seruanda: aut rationabilis, & deberet valere statutum; sed consequens est falsum, ergo neque consuetudo, &c. Ita Fely. quem allegat, & sequitur Farinac. vbi supra, quòd nolo disputare nunc: nam multa essent dicenda pro opinione glos. benè tamen

16 intelligo hanc communem limitationem, quando propriè in personam propriam poenæ irrogantur, non autem respectu carcerationis tantum, propter

propter præsumptum auxilium, & consilium, & tunc custodiuntur personæ, vt tædio affectæ ex hoc procurant capturam delinquentium, & illi à delinquendo se abstineant, vt dicimus in repræfalijs, pro quibus non solum bona Innocentium capiuntur; sed etiam personæ detinentur, & carcerantur, secundum Bart. in tract. repræf. num. 7. & clarius Bald. in l. sed omninò C. ne vx. pro mar. nu. 6. & 10. vbi Salicet. & omnes, quæ sunt vtroque iure permissæ, verùm Principes raro, aut nunquam illas concedunt ex causa concernente materia status, de quo per Andr. Gail in sua pract. in fin. in lib. singular. obseruat. 2. Et hoc iure vtimur: nam omnia fundantur in communi bono, & ratio specialis in hac spetie carcerationis est, quia alius est carcer, qui datur in pœnam, & tunc dicitur, quem esse in vinculis; & alius est, qui datur ad detinendos, & custodiendos homines recludendo eos in carceres ad text. in l. aut damnum S. solet ff. de pœn. vbi est casus in l. verum de verbor. significat. tunc enim non dicitur pœnalis, glos. in l. nemo carcerem, in verb. pœnalia C. de exact. trib. lib. 10. Hinc dixit ibi notabiliter Io. de Plat. per prædicta, quod triplex est carcer: videlicet, carcer pœnæ, carcer custodiae, & carcer pœnitentiæ; & propriè secundum eum hic carcer custodiae appellatur carcer tædialis, qui iustificatur ex causa publica, ex præsumpto auxilio, & ne delinquentes ex hoc fiant audaciores, & in repræfalijs, quòd etiam de persona puniantur, videatur Couar. in reg. peccatum relect. 2. S. 9.

Sed quæso notetur motiuum, si isti coniuñcti, vel familiares auxilium præstarent manifestè, tunc ex præallegatis nulli dubium, quòd acriter puniendi etiam essent personaliter: diximus etiam, quod lex præsumit

hoc auxilium: & nulli dubium, quòd super præsumpto potest statuere, & illa appellatur præsumptio iuris, & de iure secundum notissimos terminos, nunc sic præsumendo superior hoc auxilium, etiam ex legis præsumptione, vt supra. Et ex hoc præsumpto auxilio delinquentes fieri audaciores: quid repugnat, quòd superior ex sua suprema potestate fundata super hoc in bono publico non possit super præsumptione iuris statuere, & facere legem, sicut potest secundum varietatem casuum, & delictorum, pœnas alias impositas augere, & sic fundando se in delicto præsumpto, & non in innocentia coniuñctorum, & familiarium cessat limitatio, de qua supra, & poterit procedi etiam ad punitionem personarum; sed quia sunt fundata omnia in præsumptione; propterea non irrogatur pœna ordinaria, & in hoc casu iustificatur opinio glos. in d. cap. cum homo in verb. supplicium, & saluatur ab impugnatione Fely. qui loquitur in homine penitus innocente, contra quem nulla cadit spetie præsumptionis delicti, quæ attentè cogitentur, & mentè teneantur.

SVMMARIVM.

- 1 *Prorex curare debet, ne Commissarij contra bannitos Vniuersitatibus eorumq. Ciuibus grauamina inferant.*
- 2 *Contributio ab alijs illi Vniuersitati faciendâ, quæ actu sustinet hospitium, eiusq. practica vnde desumpta.*
- 3 *Non conceditur pro hospitio pertransitum.*
- 4 *Munus hospitadi patrimoniale, & prestare alimoniam equis militum grauis armaturæ.*

5 Pri-

- 1 *Priuilgium immunitatis non cōprebendit immunitatem hospitandi : idque in Regia Camera Summaria referente Authore decisum .*
- 2 *Hospitandi ius est de Regalibus hospitiorum, quæ distinctio, ac mutatio ad Proregem solum spectat .*
- 3 *Hospitium præbere vassallus tenetur Regi, ac eius familie, certamq. domus partem assignare .*
- 4 *Consuetudo Hispaniæ, qua Reges Officialibus, & Magnatibus, qui appellantur (li Grandi) domus præbentur dictæ de Apposiento .*
- 5 *Hospitari, qui tenentur nihil præter hospitium dare debent .*
- 6 *In Regno tamen per nouissimam pragmaticam Comites de Lemos hospitia satellitum, Commissariorum, ac Officialium sunt sublata, ijsq. aucta salaria .*
- 7 *Provisio Collateralis Consilij, ut in amplioribus Regni locis publica fiant hospitia, etq. instructa iuri. ac rationi conformis, & nu. 13 .*
- 8 *Taxa pariter rerum venalium in eis præponenda .*
- 9 *Clerici, eorumq. domus ab hospitandi onere immunes .*
- 10 *Capitulum Regis Catholici statuit, quæ præstare debeant Regni Vniuersitates militibus Equestribus, & pedestribus hospitibus .*
- 11 *Impositio granorum quatuor pro foculare tempore Caroli V. pro militibus fuit pro solutione stipendij militum hispanorum, qui Regnum custodiant .*
- 12 *Hospitandi ab onere immunes sunt, camera reseruata Baronum, & ratio exponitur. num. 20 .*
- 13 *Quot ijs in Regno permittantur .*
- 14 *Camera reseruata non solum immunes ab onere hospitandi, verum etiam à contributione in pecunia .*
- 15 *Vniuersitates terrarum possunt pro cameris reseruatis faciendis dare, & Baronem accipere, habita consideratione vniuersitatis dantis, & quantitatis donandæ; idque pluries decisum .*
- 16 *Camera reseruata priuilegium, non obtinent in hospicio per transitum, vel imminente necessitate defensionis terrarum, & Regni .*
- 17 *Ciuitas ex priuilegio immunis ab onere hospitandi, & contributionis .*
- 18 *Regis familiaribus, & Curialibus eorum Curiam sequentibus certa Ciuitatis quarta assignanda iusto salario soluto .*
- 19 *Camera reseruata an gaudeant immunitate hospitandi. cum Barones ab ijs absunt .*
- 20 *Decisio Camera Summarie,*
D eiusq.

- eiusq. rationes referuntur .
- 27 Hospitiorum, & militum excessus, multorum causa maiorum .
- 28 Impositio certa in Regno pro militibus leuis, & grauis armaturæ tempore hyemali .
- 29 Contributio facienda ab vniuersitatibus mediteraneis pro militum hospitio, quod maritime sustinent, & qualis eius ratio .
- 30 Non est præstanda pro omnibus necessarijs militum victui, sed pro rebus tantum, quas vniuersitates viliori pretio militibus præstare tenentur .
- 31 Vniuersitates tenentur facere pauperem pro exercitu, & tempore carestie viliori pretio vendere .
- 32 Hospitia militum, licet iusta ad maximam tamen egestatem, Regnum miserè deduxerunt .
- 33 Pro illis, quantum singulis diebus Regnum soluit iuxta relationem scribæ portionis .
- 34 Remedium leuandi Regnum, tollendo hospitandi onus, & perpetua hospitia statuendo in locis propè mare in dicta contributione vniuersali .
- 35 Imputanda tamen Authoris sententia vniuersitatibus contribuentibus, in solutione functionum fiscalium, sed non imputatur ex oblatione ab ijs facta .
- 36 Contributio pro quolibet milite

singulis diebus quanta .

- 37 Gratia alias à Regno petita, & non concessa, vt hospitia tollantur solutis duobus aureis pro quolibet milite .
- 38 Remedium aliud eximendi Regnum ab onere hospitandi milites hispanos, pedites Regi pariter utile .
- 39 Stipèdium solitum militibus assignari non congruit .

ARGUMENTVM .

Quæ Prorex animaduertere debet ne Commissarij contra reos bannitos sua potestate abutatur, & Regni Vniuersitatibus, earumq; Ciuibus sub colore hospitij grauamen inferant. De munere hospitandi, contributione eius nomine facienda, quando, & pro quibus rebus concedenda: An per immunitatis priuilegium hospitandi minus censetur remissum, quæ includat, quos non obstringat; Cameræ reseruata Barorum ab eodem munere, vel contributionis, quando immunes. De remedijs adhibendis pro Regno ad egestatem ob hispanorum onera deducto, leuando, vel ab ijs eximendo .

S. VI.

NE autem ampla hæc contra bannitos Commissarijs communicata potestas Regno sit damnosa, sed profi-
gua, debitumq; sortiatur effectum; animaduertere diligenter debent Prorex, ac supremi Iudices, vt Commissarij ad reos bannitos insequendos non vexent populos, innocentes non molestent in hospitalione pauperes, & mendicos non grauent, quodq; administratores, & distributores hospitiorum sub tali velamine pauperes, Ciuitates non denorent, quæ omnia sollempniter animaduertit iurecons. in l. illicitas, S. ne

ne potentiores ff. de offic. Præsid. cuius verba volui hic transcribere tanquam aurea, & ante supremorum iudicum oculos tenenda.

Ne potentiores viri humiliores iniuria afficiant, neque defensores eorum calumniosis criminibus infectentur Innocentes; ad religionem Præsidis Prouinciæ pertinet illicita ministeria sub prætextu adiuuatiuum militares viros ad concutiendos homines procedentia prohibere, & deprehensa coercere Præses Prouinciæ curet: & sub specie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat, neque à licita negotiatione aliquos prohiberi, neque prohibita exercere, neque innocentibus pœnas irrogare ad sollicitudinem suam Præses Prouinciæ reuocet; ne tenuis vitæ homines sub prætextu Aduentus officiorum, vel militum lumine vnico, vel breui supellectili ad eorum vsus translatis iniurijs vexentur, Præses Prouinciæ providebit, ne quid sub nomine militum, quoad vtilitatem eorum in commune non pertinet, à quibusdam propria sibi commoda inique vendicantibus committatur, Præses Prouinciæ provideat.

Et in hoc aduertatur ad practicam communem, quod quando nimium, grassantibus delinquentibus in aliqua Prouincia destinantur Commissarij, & milites, qui in aliqua terra incolatum faciunt, & hospitantur propter multitudinem bannitorum ad illos reprimendos, capiendos, & puniendos: tunc cum hoc sit ad beneficium omnium terrarum eiusdem Prouinciæ mandantur fieri contributiones per eas terras, quæ actuali hospitio onerantur, quæ practica sumpta est ex text. in l. 2. ff. ad leg. rhod. de iact. per quem sic tradit in propria materia contributionis Cyn. in l. neminem in fin. C. de sacros. eccles. ex quo etiam habuit originem contributio solita, quæ fit per Regnum, quando terra aliqua grauatur hospitio societatis

militum grauis, vel leuis armaturæ, cum non debeat vnus solus sufferre onus commune cum omnibus, quod non est in hospitatione per transitum, siquidem talis hospitalitas tangit solum loca, per quæ milites pertranseunt, iuxta iter distinctum: est casus in l. si pendentes §. siquid cloacarum ff. de vsufr. ibi ergo, & quod ad transitum exercitus confertur ex fructibus, quem text. ad propositum allegat Bald. in d. l. neminem, & idem probatur in ead. l. neminem: pulcher tex. ad idem, in l. cum ad foelicissimum C. de quib. mun. lib. 10.

Munus enim hospitiorum non est quid nouum, sed inter munera patrimonialia computatur, dixit text. in l. 3. de muner. & honor. §. munus hospitum in domum recipiendi, non personæ, sed patrimonij onus est, & in §. eos, in ead. l. dicitur eos milites, quibus superuenientibus hospitia præberi in Ciuitate oportet per vicus ab omnibus, quod id munus contingit, suscipi oportet, & idem habetur in l. fin. §. patrimoniorum eod. tit. ibi hospitatura apud Alexandrinos patrimonij munus existimatur, ad idem text. in l. tertia, C. de mun. patr. lib. 10. & in l. 4. additur, quod inter munera patrimonialia sit præstare alimonia equis Curialibus, quod in hoc Regno practicatur in militibus grauis armaturæ, dum præstantur stabulæ, & datur palea, & in tantum hæc est hospitatio debita, quod immunitate concessa, nunquam intelligitur inclusa immunitas hospitandi, vt est casus in d. l. fin. §. penult. ff. de muner. & honor. & melior text. in l. 3. in d. tit. de muner. patr. lib. 10. & ita aliàs fuit me referente decisum per Regiam Cameram Summaria.

Quod ius hospitandi est de regalibus, & propterea ad solum Principem spectat imponere subditis suis onus recipiendi hospites, vt hodie

seruatur : nàm per Proregem hospitia tantum assignantur , & destinantur habita priùs relatione locorum , vbi hospitari conueniat , à scriba portionis , & sic , vt diximus , ad solum Principem spectat , prout pariter spectat mutatio de loco ad locum , vt omnes commodum , & incommodum sentiant , de quo per Andr. in cap. 1. S. extraordinaria collatio prope num. 61. quæ sint regal. & ibi not. Afflict. num. 10. per Alber. in l. obseruare ff. de offic. Præconf. & Afflict. in sua decis. 265. in fin. inter cætera regalia posuit , quòd vassallus tenetur dare hospitia Regi pro ipsius familia , quod benè determinat text. in l. 2. C. de metat. & epidem. lib. 12. Qui distinguit inter Illustres , & non Illustres personas , vt illustribus assignetur dimidia pars domus ad sui electionem , alijs verò tertia pars , & Dominus eligit iuxta formam in text. positam , qui text. probat consuetudinem in partibus hispaniæ , vbi dantur Officialibus , & magnatibus , qui dicuntur , li grandi , domus , quæ appellantur , de apposiento , & quando non sunt capaces , dantur habitacula , quæ dicuntur accessoria , vt ibi in text. in verb. sanè ; & tandem diuiduntur domus modo , quo supra , & nihil aliud debetur tali hospiti dari , dixit text. in d. l. deuotum in verb. solam sanè hospitalitatem eod. tit. sicut de Iudicibus , & alijs Commissarijs , qui per Prouinciam vadunt iuxta disposita per text. in S. ad hoc l'ultimo , in auth. de Collat. & in S. illud de mand. Princ. & vltra hospitalitatem nihil aliud habere debet , & ita practicatur , pro quo est text. in l. vnic. C. de salgam. hosp. non prest. vbi bona glos. Rip. in tract. de pest. de remed. præfer. cont. pest. nu. 212. Ibi , & propterea malè faciunt Barigelli , Exactores , & Nuntij incedentes per Comitatus pro malefactoribus inquirendis , & pro exactoribus collectarum , qui

grauant subditos , vt sibi præstent alimenta , vel vt commodent sibi equos ; non enim hoc , pati debent Iudices pro quo est text. ad literam in l. vnica , iuncta glos. notab. C. ne oper. à collectoribus exig. lib. 10. Quod in Regno per Regias antiquas pragmaticas non seruabatur , & tempore Comitis de Lemos dignissimi Proregis , oinni charitate , ac pietate muniti edita fuit pragmatica per quam similia hospitia penitus sublata fuerunt , & auctum salarium horum Commissariorum expensis Regiæ Curiæ .
 11 Hinc per Collaterale expedite , fuerunt prouisiones , quòd in singulis terris amplioribus Prouinciarum Regni fierent hospitia publica , seu tabernæ , illaq; tenerentur munita , taliter quòd commodè in illis potuisset hospitari , quæ iuri cõsona sunt in personis , quæ publica hospitia tenent , & dum populi hospitandi onere fuerunt excepti iusta , & necessaria fuit prouisio , vt Ministri , & Commissionati haberent , vbi se reciperent : immò fuit ordinata per
 12 Regias audient. taxa , ne grauarentur hospitantes , quæ latè discurret Auend. lib. 2. de exeq. mand. c. 8. tex. elegans
 13 in l. 1. C. ne rust. ad vll. obseq. lib. 11. per quod mandatur , vt rusticus , qui suam capitationem detulit , & annona congruam præstat , ad vllum aliud obsequium deuocetur , neque à rationali nostro mulctarum fiscalium , vel equorum ministerium subire teneatur : vt sic dicamus ; quare affligi debent pauperes subditi alijs oneribus , dum functiones fiscales persoluunt , & tot alias impositiones , & grauamina sustinent ; vbi Luc. de Pen. ponit propriam quæstionem , & sic determinat , qui recti ordines , & optimæ prouisiones propter peccata nostra quotidie corrumpuntur , non obseruantur , & populi nouis afflictionibus afficiuntur. Sed quo ad milites aliud est , maximè in Regno : Procedunt enim hæc in familiaribus Curialibus , & ministris :

14 **14** *histris* : Ab hac verò hospitalione sunt domus clericorum exemptę omnino iuxta dispositionem text. in l. 1. vbi glos. & Doct. C. de episc. & cler. & adest in Regno Capitulum particulare Caroli II. in tit. de priuil. & immun. eccles. confirmatum per Papam Honorium in anno 1285. & de hac hospitalione multa, & eleganter per Capic. in sua inuestit. in cap. feudorum clausulæ, in verb. ne hospitiorum car. 130. & legatur Capitulum
15 **15** Regis Catholici concessum Regno, in anno 1507. nu. 31. fol. 60. tenoris infrascripti.

Item supplicano Vostra Cattolica Maestà si degni ordinare, che l'università, & popoli predetti non siano astretti dar' alli soldati, tanto à cavallo, come à piedi le loro robbe senza giusto pagamento è preciso sale, oglio, e legne : ma solo li debbino dare stantie, strame, e letto, & altre massaritie grosse, secondo era solito in tempo del Serenissimo Rè Ferrante Primo. Placet Regiæ Maiestati, eo
16 **16** magis, quòd tempore Caroli V. Imperatoris maximi, fuit facta impositio granorum quatuor pro foculari quolibet mense, quæ appellatur impositio olei, salis, & aceti per la insalata delli soldati, vt in Capitolo secondo, anni 1550. fol. 147. & verè fuit impositio pro solutione stipendij militum hispanorum in Regno existentium pro ipsius custodia, quæ etfi pluries Ciuitas, & Regnum supplicasset, vt tolleretur, visum non fuit pro imminentibus Curie necessitatibus.

17 **17** Ab eodem hospitandi onere libere sunt Camera referuatæ Baronum; quæ quidem fundantur ex text. notabili in l. penult. eod. tit. C. de metat. & epidem. qui text. facit differentiam inter constitutum in minori, vel maiori dignitate, vt vnus habeat tres, al
18 **18** ter duas, alter vnus : prout hodie videmus in Regno, quòd Duces, &

Principes ex Terris, quas habent, duas possunt eligere in Camera, & immunes seruare ab hospitalitate, licet per prius maiorem numerum poterant statuere: cæteri verò titulati, & barones vnus tantum, licet plures habeant Terras, & sic reperitur concessum per Capitula particularia
19 **19** nostræ fidelissimæ Ciuitatis; & fiscus nouissimè prætendebat, quòd hæc immunitas intelligi debet de actuali hospitalitate; quodq; propterea Terræ, licet sint referuatæ, contribuere habeant in pecunia, ad quod potest ponderari dictum Andr. de Barul. in l. omnes per illum text. eod. tit. de metat. & epidem. Cuius verba sunt infrascripta.

Quartò ibi scituris dicitur, quòd si aliquis in dignitate positus impetrauit priuilegium, vt sit immunis ab hospitalitate, non habet esse immunis à tertia parte pensionis, &c. quæ pars tertia est illa, ad quam taxantur Domini domorum, quando persona non est illustris, sed quæso aduertatur; nam non videtur posse hanc decisionem applicari ad casum, si quidem
20 **20** dem immunitas concessa Terris Baronum est ratione oneris, quod habent terræ ex hospitio Baronis, eiusq; familiæ in eis; ita quòd regulariter, & substantialiter actualis hospitalitatis onus sufferunt, & ne duplici onere grauentur; propterea alleuiatæ sunt ab hoc onere publico hospitalitatis militum, quod non est, quando simpliciter est concessa immunitas hospitalitatis; ita quod est merum priuilegium, quo mediante remanet penitus exemptus à tali onere, vt esset, quando tale priuilegium concessum reperiretur terris demanialibus; & rursus voluerunt Serenissimi Reges priuilegiare etiam Barones, ne in suis terris habitantes, vt plurimum cum vxoribus, & familijs cogantur ab illis se absentare ad scandala, euitanda, perturbationes, vexationes,

- & alia mala fugiendo, quæ in tanto sunt excessu, & talia inferunt damna, vt vniuersitates Barones exorent, & quasi cogant, vt illas in Cameras proprias recipiant, dando eis per hoc
- 21 pecuniam, quod iudicatum est posse, & licere dare, & accipere, vt per Moder. add. ad decis. Afflict. 101. & sic hodie passim, & indistinctè decreta per Collaterale interponuntur, habita informatione qualitatis Terræ, & quantitatis ex causa prædicta donandæ, & per Regiam Cameram pluries, & Collaterale Consilium decisum habito etiam respectu, quòd Barones pro feudis, quæ possident Adhas, donatiua, & alia quamplurima onera soluunt ratione possessionis, & habitationis pacificè in suis Terris, & feudis; & sic & Barones soluunt, & etiam Terræ ipsarum baronibus ad damna innumerabilia euitanda ex hospitacione militum; & quòd etiam à contributione in pecunia sint Cameræ exemptæ videtur satis clarè prouisum per cap. Imperatoris num. 4. inter concessa in anno 1533. fol. 124. Quod priuilegium non deseruit in hospitacione per trã-
- 22 situm, vt per eadem Capitula huius fidelissimæ Ciuitatis, qui transitus per alia Capitula fuit declaratus per diem, ac noctem vnã tantum: nec deseruiet, quando pro defensione Terrarum, & totius Regni in aliquibus locis, aliter esset de necessitate prouidendum, vt per Capitula expedita tempore Don Petri de Toledo Proregis Regni fol. 138. verum
- 23 nostra Ciuitas est penitus immunis ab hoc hospitandi onere, necnon à cõtributione in pecunia vigore Capitulorum concessorum per Regem Catholicum, etiam quòd vellent hospitari mediante mercede, quod demum in anno 1536. per Cæsaream
- 24 Maiestatem fuit declaratum, vt non habeat locum respectu familiarium, & Curialium sequentium Curiam
- sacræ Maiestatis, quibus assignantur quædam quarteria particularia Ciuitatis: verum hoc non vult, quod fiat gratis, sed soluta iuxta mercede taxanda per duos expertos eligendos, vnum per suam Maiestatem, & alterum per Ciuitatem.
- 25 Et alias factis per Regiam Cameram consultationibus fuit valdè dubitatum; an Cameræ gaudere debeant, quando Barones non inhabitant, & sunt absentes: & tandem
- 26 decisum est his rationibus attentis, quod etsi Baro non habitet actualiter, vel est à Regno absens, quòd pariter gaudeat Cameris reseruatis, quia debet hoc ipsis reseruari in honorem, & præminentiam, si iam sustinet Baro, & præsens, & absens onera feudorum; & etiam, quia etsi actualiter non habitet, vel sit absens, semper Terræ subtinent onera baronalia circa familiares, & Agentes Baronum; & circa seruitia: immò maiora præstare solent, quando in alijs Regni partibus Barones incolatum faciunt circa asportationem frumentorum, & alia pro victu necessario; & hoc iure vtimur. Quæ notentur, ne videantur hæc, quæ in dies sunt circa hospitalitatem militum iniusta esse, & contra leges. Sunt enim omnia iuri consona, etsi adesset excessus, hoc non imputandum erit superiori, qui dum hæc ad ipsius aures perueniunt, mandat capi informationem, & seuerè castigat, & hæc erunt inter alia delicta satis frequentia, quæ in dies in Regno succedunt, & in hac materia dixit Iuriconsult. quòd semper fuerunt excessus in d. l. illicitas §. ne potentiores, & melior text. in l. annonas C. de erog. milit. ann. lib. 12. ibi quanquam ij, qui ad earum exactionem mittuntur pro cupiditate, & libidine sua grauiter ex prouincialibus visceribus eruebant,
- 27 & quæ mala pariant excessus militum

nam in damnum Principis, & Regni
 reuolutionem propter grauamina
 pauperum, & subditorum, ponit Rip.
 vbi supra nu. 215.

- 28 Sed redeundo ad hospitationem
 militum, quia in Regno non solum
 adest militia peditum, sed etiam mi-
 litum leuis, vel grauis armaturæ, vul-
 go dicti le compagnie de genti d'ar-
 me, e caualli leggieri; quibus cohorti-
 bus tempore hyemali non dantur
 hospitia actualia, sed adest impositio
 per totum Regnum in pecunia, quæ
 inter ipsos diuiditur: tempore verò
 æstiuo distribuuntur per Terras ma-
 ritimas Regni pro defensionem tam il-
 larum, quàm terrarum mediteranea-
 rum, quæ non longè distant. Ijs enim
 cohortibus dantur hospitia, sicut cæ-
 29 teris militibus: verum mandatur, vt
 Terræ mediteraneæ contribuant, pro-
 ut vnaquæque plus, & minus distat,
 & maius, vel minus commodum sen-
 tit; pro quo est decisio Andr. de Ba-
 rol. in l. pro locis per illum text. C. de
 ann. & trib. lib. 10. Quæ contributio
 30 non fit in omnibus, quæ pro alimo-
 nia dantur militibus: siquidem illi
 soluere tenentur, nec gratis accipiant,
 dum ordinariè hospitantur, & man-
 sionem faciunt, quod disponit text.
 notab. in l. 2. C. de lucr. aduoc. lib.
 12. vbi Luc. de Pen. summat text. il-
 lum non solum in officialibus, sed et-
 tiam in militibus: verum quia tenen-
 tur vniuersitates hospitia dare gratis
 suppellectilia, cæteraq; vtenfilia, &
 quæ sunt victui necessaria, viliori pre-
 tio absque onere gabellarum, quod
 pariter lex statuit ratione publicæ
 vtilitatis ob defensionem, & tuitio-
 nem Regni, quod probat text. notab.
 in d. l. si pendentes §. si quis cloaca-
 rum in fine, ibi, sed quod municipio
 debetur, nam solent possessores cer-
 tam partem fructuum municipio vi-
 liori pretio vendere, ex quo text. in-
 31 ferunt Doctor. ibi, & inter cæteros
 Bald. & Ang. quod tenentur populi

facere panem pro exercitu, & tempo-
 re caritiæ vendere viliori pretio, ad
 contributionem igitur harum rerum
 Terræ mediteraneæ tenebantur; pro-
 pterea habito respectu adhæc per
 Terras mediteraneas fit contribu-
 tio.

- Est bene verum, quod licet hæc
 sint iuris explorati, & populi ad hanc
 hospitationem naturaliter tenentur,
 suntq; munera inexcusabilia: tamen
 32 veritas est, quod grauamina hospi-
 tiorum, & excessus militum multis
 ab hinc annis fuerunt tales, vel talia,
 quod Regnum totum est in maximâ
 calamitate constitutum, depaupera-
 tum, & in maxima parte depopula-
 tum propter ordinariam, & assiduam
 militum hospitationem, qui populos
 excorauerunt, licet in Regno nullum
 fuerit bellum ferè per annos sexagin-
 33 ta. Et non est mirum, si facto com-
 puto aliàs per relationem factam per
 scribam portionis, distribuendo per
 Regnum cohortes militum hispano-
 rum num. 18. tantum, importat ho-
 spitium, seu quod populi soluerunt
 dietim in pecunia Capitaneis, Alfe-
 rijs, Surgentibus, alijsq; Militibus
 duc. 972. mil. per annum dando Ca-
 pitaneo ducatos quinque, Alferio du-
 catos tres, Surgenti ducatos duos, &
 reliquis militibus carolenos septem
 pro quolibet, numerando cohortes
 ad rationem militum 200. pro qua-
 libet, etsi fuerint in maiori numero,
 quàm 18. vt verè fuerunt vsque ad
 numerum 33. pluries non erit mirum
 propterea, si Regnum est depopula-
 tum, & in maxima calamitate con-
 stitutum; maximè si non exegerunt
 milites ad rationem præsuppositam
 per relationem Regiæ scriuaniz, sed
 longè maiorem quantitatem, vt est
 notorium. Extat hac de re egregium
 Ciceronis testimonium in oratione
 pro lege manilia, qui non de totius
 anni, sed hyemis tantum agit hospi-
 tatione, quam vulgo appellamus lo-
 fuer-

- suernare , in hæc verba vt rum plures arbitramini per hosce annos militum vestrorum armis, hostium vrbes, an Hybernis sociorum Ciuitates esse deletas? subijcit paulò infra. Hyemis enim non auaritiæ per fugium maiores nostri in sociorum , atque amicorum tectis esse voluerunt, hæc ipse. Quæ hospitatio si tolleretur, Regnum subleuaretur, omnes sufferrent impositiones, & stante qualitate industriosa personarum esset verè auro plenū ;
- 34 & alias me proponente fuit conclusum in pluribus sessionibus factis cum particularibus Consiliarijs status ad hoc delegatis per Comitem de Beneuento Regni Proregem, vt fieri deberent hospitia fixa, & firma in aliquibus Terris particularibus propè marinas , vt paratæ essent in nauigatione, quando opus fuisset ad euitandum hospitia per transitum infra Regnum, quodq; propter hoc totum Regnum contributorer, postquam hoc erat in omnium commodum , vtilitatem , & beneficium, & contributio fieret vna respectu militum , vt se alimentare potuissent , & habitatores non molestantur pro necessaria vitæ sustentatione, & alia contributio fieret, vt supra, terris hospitia actualia sustinentibus ; & licet mea sententia tunc erat , vt hic succursus , qui militibus dabatur, excomputaretur vniuersitatibus in fiscalibus functionibus , vt hucusque consuetum fuit, quando cõsimiles succursus præstiti fuerunt: tamen Regnum , quod ex hospitacione videt se exuisceratum , petijt , vt hoc exequutioni demandaretur, offerendo hanc contributionem , seu succursum gratis absque alia excomputatione ad rationem granorum 12. singulo die pro quolibet milite exigendorum , per Perceptores Prouinciarum mensatim, vt dietim possit militibus exolui , ex qua solutione dietim facienda tollebatur occasio vexationis populorum sub colore, quod non habebant, quomodo se sustentarent, si debita stipendia in tempore non soluebantur: & alias Regnum idem supplicauit, & obrulit gratis ducatos duos pro quolibet milite singulo mense , vt per Capitula Ciuitatis tempore Caroli V. Immortalis memoriæ in cap. 22. in anno 1532. & Barones in parlamento generali obtulerunt, vt Camera reseruatæ soluerent , & contributorer pro quarta parte in impositione facienda , & sic fuit conclusum, & mandatum demum exequi, & dilatata fuit hucusque exequutio propter difficultatem repartitionis Terrarum, & locorum, seu modi, quod quidem mihi videtur , quod facillimè absque alia incommoditate, aut difficultatis specie possit exequutioni demandari statim, & in maiorem Regni vtilitatem , atque commoditatem loquendo , prout loquimur de militia peditum hispanorum,
- 38 quæ est militia ordinaria Regni , & expediens esset mandare, quod omnis hæc militia detineatur in Ciuitate Neapolis in suo ordinario quarterio: nam Ciuitati tam amplæ, & populosæ hoc non solum non affert dånium, nec aliquid incommodi , sed conuenit , & expedit ; etsi aliqua pars vult diuidi per eius Castra, bene fieri poterit, etsi secus per conuicinia, vt medietas remaneat in Ciuitate , & reliqua per Ciuitates Capuæ , Auerisæ , Nolæ, Salerni, Cauæ, Castri Maris de Stabia, Surrenti, Puteolorum, & in maritimis Caetis; sed quod omnis hæc militia hospitetur in Ciuitate Neap. in suo quarterio , prout est solita hospitari ea , quæ in ea ordinariè residet, ego nullum reperio inconueniēs , cum ex hoc tollantur lucra indebita, expensæ, excessiuæ, furta, & latrocinia huc vsque fieri solita, & non grauentur hæ Ciuitates per conuicinia , nec necessaria esset prouisio utensilium , cum in Ciuitate omnia dentur per Regiam Curiam, & notetur aliud per quam

quam maximum, quod ex hoc oriretur: & est, quod cum Rex non teneatur dare militibus nisi solitum stipendium carolenorum 30. mensatim pro quolibet milite, & succursus alias solitus ipsis dari in hospitij alias assignari solitis, semper fuerunt excomputati in prædicto stipendio, sequitur, quod ex hoc Rex lucratur illud, postquam Regnum offert soluere maiorem quantitatem, siquidem ad rationem granorum 12. dietim pro quolibet milite sunt caroleni triginta sex quolibet mense, & sic sex caroleni plus solito, qui deseruissent pro vtenfilibus, & pro hospitio. Vnde eodem tempore Regnum releuatur à tam graui onere, & Rex habet suam militiam tempore debito satisfactam absque onere eius patrimonij: nec credo quod aliqui dixerunt, vt hæc præstatio à Regno oblata detur gratis militibus, & vltra eam postea à Curia solitum stipendium persoluatur, in quo perpetuò tales contributiones 39 fuerunt excomputatæ. Effet enim hoc per indirectum augere stipendia vltra duplum, quod nunquam iudicatum fuit conuenire, & semper simi-

li prætensionem fuerunt aures denegatæ, & inuiolabiliter mandatum, nec deberi, nec conuenire stipendia augere, & impossibile esset, vt hæc militia amplius à Regno discedere vellet, & quæ in pace hic degit, duplicatum stipendium haberet, & alijs in bello diu, noctuq; pugnantibus solitum, & antiquum solueretur: nec sine maxima ratione nunquam voluit antiquum, & ordinarium stipendium augeri: nam etsi multum inuigiletur, vt milites grauamina non inferant, tamen semper excedunt, & dum moris est plures insimul cohabitare, quæ vulgò appellantur cammerate. Bene cum salario consueto Regi inferuire possunt; maximè quod sæpè sæpius vel omnes, vel maxima pars, aut alternatim ad bellum transmittuntur, vel cum triremibus, vel alio modo, & sic expugnando terras, & captiuos faciendo, butina, prædas, & alia conquirunt, cum quibus benè militarem vitam ducere possunt, in releuamen Regni, & in exonerationem stipendij à Regia Maiestate debiti, & hæc mea fuit, & est sententia etsi alijs aliud videatur.

DE AVNDANTIA CIVITATIS, ET REGNI:
De remedijs tempore caristiæ: De potestate Decurionum Ciuitatis, ipsiusq. regimine.

TITVLVS II.

SVMMARIVM.

- 1 Ad pacem, ac tranquillitatem Ciuium conseruandam plurimum valet, vbertas, & copia panis.
- 2 Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore cogit dominos frumenti ad vendendum iusto interdum, etiam viliori pretio.
- 3 Practica taxandi massarios apuleæ, aliosq. frumenti copiam habentes, vt portionem Ciuitati iusto pretio vendant iustificatur.
- 4 Fiscus cogit Dominos ad vendenda bona iusto pretio promili-

- militum substitutione, vel Regis necessitate :
- 5 Vendens ultra pretium taxatum, qua poena puniendus remissive.
  - 6 Penurie tempore, Ciuitas, sicut Rex potest cogere Ciues, & subditos ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro frumento emendo.
  - 7 Per Capitula tamen Regni, & Ciuitatis non possunt Ciues cogi ad mutuandum Regi.
  - 8 Nec imponi gabellæ Ciuibus ad beneficium fisci.
  - 9 Ciues penurie tempore tam diuites, quàm pauperes, equaliter cogendi pro modo facultatum ad emendum frumentum, vel pecuniam pro eo præstandam ad Ciuitatem muniendam, ratio nu. 11.
  - 10 Ciues possunt compelli pro emendo frumento pro necessaria militum alimonia.
  - 11 Ciues possunt cogi ad emendum frumentum Ciuitatis, quod paratum ad vendendum, & ut minarè iacturam patiatur.
  - 12 Idquè sæpius practicum à Ciuitate.
  - 13 Fiscus potest cogere subditos ad emptionem sui frumenti, quod in horreis tenet.
  - 14 Ciues penurie tempore cogi possunt ad proficiscendum in Regionem longinquas pro frumento emendo : idquè sæpe practicum.
  - 16 Ciuitas potest cogere Dominos animalium, atque nauium ad animalia præbenda, & nauis concedendas pro frumento portando.
  - 17 Ciuitas, & fiscus possunt miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudq. inter ciues distribuere.
  - 18 L. 1. C. de condit. in publ. borr. lib. 10. declaratur.
  - 19 Annonæ Præfecti curare debent, ne frumentum nouum consumatur, donec superest vetus.
  - 20 Administratio Ciuitatis inordinata penurie, plerumque causa.
  - 21 Merces corruptæ, vel cum corruptis admixtæ proijciendæ, vel concremandæ : idquè practicum.
  - 22 Prorex eligit Ciues ad frumentum emendum pro Ciuitate, non Decuriones.
  - 23 Decisio Collateralis ea de re.
  - 24 Prorex prospicere, ac providere debet necessaria ad annonam, & pro ea officiales constituere.
  - 25 Pragmaticæ quibus pretium diffinitur frumenti, vel ut illud venale exponatur, unde ortum habeant.
  - 26 Conducentes frumentum pro Annona Ciuitatis, quomodo illud recipere, & consignare debeant.
  - 27 Ijs Prorex guidatica concedit, ne interim ex aliqua causa molestentur conducentes frumenta,

Et alia ad Annonam pertinentia .

- 28 Responsalia intra statutum tempus presentari debent, secundum ritus Regni à conducentibus Annonam Ciuitatis cum eorum nauibus, ne Ciuitas, et fiscus defraudentur .
- 29 Poena eorum, qui naues, quibus frumentum Ciuitatis uebunt, priuatorum mercibus onerant.
- 30 Poena ministrorum, qui Regias triremes priuatorum mercibus onerant .

ARGUMENTVM.

De potestate Proregis pro ubertate, ac Annona, quæq; ad eam comparandam, conferuandamq; præcipuè conferant.

ONSTITVTO pacifico Regni statu, eius conseruationi studere oportet: parum enim est omnia ad pacem, ac tranquillitatem esse redacta, nisi in eadem consistant, & conseruentur, quæ ad illam comparandam conferant à prudente Prorege agenda, hætenus indicauimus. Nunc quæ ad eam ipsam conseruandam, ac pacificum Regni statum propagandum, necessaria sunt, subijcimus: inter omnia primum, ac maximum est Annonæ cura, vt Regnum, præsertim, Ciuitas, copia, & ubertate redundet, vtq; Annona ipsa minimè oneretur, siquidem testimonio Aureliani Imperatoris: nihil lætius est saturo populo. Nihil seditiosius ieiuno, ac famelico, vt scriptum reliquit Vespici. in eius vita, quem ex nostris refert Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 22. in princ. Multaq; incommoda, ac di-

scrimina reipublicæ contingere ex penuria, & Annona grauata, Regisq; Erarium plurimum minui ob iacturam functionum fiscalium, & aliorum iurium regalium; experientia demonstrauit. Iure igitur Annonæ cura Præcto Vrbi, fuit demandata l. 1. S. cura carnis ff. de offic. Præfect. Urb. l. 1. C. eod. l. 2. S. deinde Cornelius Sylla ff. orig. iur. Est hæc materia per se latè patens, & ab alijs diffusè tractata; ego eam compendiosè attingam, & remedia proponam adhiberi solita, vt Regnum, ac Ciuitas amplissima, ac frequentissima, quæ singulis diebus opus habet modijs circiter quinque millibus frumenti, fame, vel inopia non laborent. Cogere in primis potest Prorex cum voto Collateralis Consilij dominos frumenti ad illud vendendum, & sic alias species, iusto tamen pretio, quod taxatur per idem Collaterale Consilium, & multoties etiam pretio viliori pro necessaria sustentatione Ciuitatis, & Regni, & hoc est à iure communi permissum, atque statutum, de quo per Bart. in d. l. 1. S. cura carnis ff. de offic. præfect. urb. vbi cæteri scrib. Luc. de Pen. in l. vnica in fin. vt nem. lic. in empt. spec. se excusat. latè Afflict. post Andr. in præm. Constit. Regn. quæst. 3. qui decisiones cumulat D. Præsid. de Franch. in decis. 9. Io. Thom. de Minad. eleganter in repet. Constit. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum num. 59. & ex hoc inoleuit practica, quod tempore caristix per Proreges taxantur Maxarij Apuleæ, & aliorum locorum, alijsq; frumenta habentes, vt dent partem ipsorum Ciuitati pro certo taxato pretio, de quo per Flori. in d. l. si quid, ff. de vsufr. sicut exploratum est in fisco, qui potest capere frumenta, aliaq; bona necessaria, pro sustentatione militum, & necessitate Regis, & cogere Dominos illorum ad vendendum iusto tamen pretio,

- tio, de quo in l. 1. C. de metal. lib. 10. qui est vnus de casibus, quod quis inuitus vendat, de quo per Lucam de Penn. in l. 1. C. ex quib. mu. ni. lic. se excus. & eleganter, & succinctè Couarru. variar. resol. lib. 3. cap. 14. Vbi qua pœna punitur vendens vltra pretium statutum inopiæ tempore.
- 6 Sed dico fortiùs, quòd sicut Rex, si propter bellum indiget frumento, & alijs ad victum militum, & suum spectantibus potest cogere subditos ad emendum, & asportandum: sic pariter, si Ciuitas patitur penuriam vidualium, & commoditatem emendi non habet, potest indicare onus huiusmodi comparationis frumenti, vt vnusquisque pro modo suæ substantiæ frumentum, & species annonales emat, illasq; in Ciuitate ipsa vendat: vel vt pecuniam mutuet, vnde ipsa frumenta valeat comparare, ne tam ipsi, quàm alij pauperes fame pereant: torum hoc igitur fieri potest, & à lege est statutum, vt per Luc. de Pen. post alios, & scrib. communiter in l. 1. C. quib. mun. vel præstat. nem. lic. se excus. vbi est casus, & idem tradit Iacob. in tit. de homag. num. 35. dicens, quòd ob publicas necessitates potest Ciuitas cogere ciues ad mutuandum, seu præstandum, auctoritate Angel. & aliorum Auend. in tract. de execut. mand. reg. cap. 14. vers. quartus casus lib. 2. & cap. 19. num. 34. lib. 1. & idem procedere in Principe voluerunt Doct. vt per Moder. Add. ad Andr. in titu. Quæ sint reg. in verb. & extraordinaria collatio, vers. manus suas ad iniquitatem
- 7 in fin. Sed respectu Principis circa mutuuum videatur Capit. Regn. incip. statuimus, mandamus, & volumus in fin. vbi in specie tractans, de impositionibus populorum dixit hæc verba: ne ad mutuuum compellantur inuiti, & per Capitula concessa per Regem Ferdinandū Primum fidelissimæ huic

Ciuitati in anno 1462. inter cætera adest infrascriptum.

Itè supplicano li detti Gentil' huomini, vt supra, che la detta Maieità prometta non sforzare, ouero astrenere alcun Cittadino della detta Città per via d'impronto, ò qualunque effatione.

Placet Regiæ Maiestatì.

Item per aliud Capit. concessum tempore Magni Capitanei in anno 1505. num. 27.

- Item supplicano, che li detti Cittadini, & habitanti in detta Città ex nunc in antea per qualsiuoglia causa non possano essere astretti à pagamēto alcuno d'impositione nuoua d'impronto, donatiuo, ò pagamento s'imponesse per dette Catholice Maieità Vicerè, Luocotenenti, Capitanei, seu Officiali ex quacunque causa vrgente, & vrgentissima, etiam se fosse pro statu Reipublicæ, & totius Regni cōseruatione attento loro grand' inopia, e pouertà. Placet præfato Illustrissimo Domino Locumtenenti Generali, & idem Capitulum per eadem verba, postea fuit concessum per Regem Catholicum, vt in cap. 32.
- 8 Regis eiusdem. Quæ Capitula etiam ponderentur, dùm alias fuit tractatum de impositione gabellarum in hac Ciuitate soluenda per Ciues in beneficium fisci: cui Ciuitati per Capitula Regis Ferdinandi Primi Regis Federici, aliorumq; Regum apparet concessa amplissima immunitas omnium, & quarumcumque gabellarum, aliarumq; impositionum quomodolibet, & tempore D. Raymundi de Cardona Regni Proregis in anno 1520. ex causa donatiui tunc facti, fuit concessum, quod de cætero non possit fieri extraordinaria impositio in Regno, vt per priuilegium per ipsum Proregem expeditum, & confirmatum per Cæsaream Maiestatem in libro Capit. fol. 81. cum fol. seq.

Verùm in hac specie emptionis frum-

men-

mentorū per ciues particulāres faciendæ, aduertit Luc. de Pen. quòd hoc cum moderamine erit faciendum, non eligendo ad talia ditiores tantū, vt alijs quiescentibus, & immunitate gaudentibus vrgeantur de proprio comparare: sed omnes siue ad frumentum comparandum, siue ad pecuniam mutuandam sunt æqualiter coarctandi pro modo tamen facultatum, quia vt dicit ibi Io. de Plat. post Andr. de Barul. Ita est idoneus pauper ad modicum, sicut diues ad multum: & sic secundum eum ad hæc tenebuntur tam pauperes, quàm diuites, & 10 tam magni, quàm infimi: Quodq; fieri possint impositiones, immò taxari omnes ad pecuniam præstandam ad emptionem victualium pro necessaria sustentatione, & alimonia militum: est casus in l. vnic. C. vt nem. lic. ab empt. se excus. lib. 1. r. vbi Luc. de Pen. intelligit text. & dicit habere locum secundum communem aliorum omnium Scrib. opinionem, tam ad sustentationem militum, quàm populorum tempore caritiæ, & dixit ita temporibus suis fuisse consuetum, quòd glos. ibi sensit, dum exponit verbum, necessitate, scilicet famis, & belli, vbi 11 Bart. not. quodq; tam diuites, quàm pauperes ad hoc teneantur tempore caritiæ, licet diuitibus hoc non sit necessarium; sed tenentur, quia pertinet ad publicam vtilitatem, cum ciuitas sine pauperibus secundum eum 12 non esset perfecta, & ibidem etiam per eundem Bart. notatur, quòd possunt compelli ciues ad emendum frumentum, vel aliud, quod habet Ciuitas paratum ad vendendum, vt minus perdat, vel quia corruptum, nec aliquis excusatur, licet eis necessarium 13 non sit, vt vidimus in casibus occurrentibus in hac nostra Ciuitate, per quam inter eius ciues aliquando, & per eius casalia fuit frumentum distributū pro 14 certo pretio, vt ciuitas minus sit in damno, quod pariter dixit Bart. posse

facere fiscum de suo frumēto, & idem notauit Afflict. in cap. post natale ante 18 te nu. 8. vers. & scias de pac. ten. Possunt verò cogi ciues etiam vt vadant ad emendum in partes longinquas, vt ibi per Io. de Plat. Andr. de Barul. Rebuff. & omnes, qui communi ore hæc omnia tradunt; fuitq; practicatū pluries in nostra Ciuitate, & præsertim tempore Præsidentis Comitum Mirandæ, & ex eadem causa potest ciuitas capere animalia causa asportandi frumentum sic naues, & alia, vt eleganter per Bald. in l. iubemus nullam C. de sacros. eccles.

17 Eodem tempore caritiæ ad hoc vt fiscus, aut ciuitas minus perdat, debet misceri frumentū vetus licet corruptum cum nouo, vel vetus, & corruptum, per ciuitatem distribui, iuxta text. notab. in l. 1. C. de cond. in publ. horr. lib. 1. o. vbi Bart. post glos. notat: cuius tex. dispositio deseruit ad multa, & signanter notetur, quando in Regijs triremibus necessitate suadente datur, vt aiunt, la mazzamorra in 18 simul col biscotto. Et licet Io. de Plat. dixit procedere hoc in his, quæ apparent, & possunt discerni, non autem in his, quæ non apparent, vt in curru feni, & paleæ, qui allegat text. in l. sacularij iuncta glos. 1. in fin. ff. de var. & extraor. crim. Tamen dictum hoc non est tenendum, quia contra text. & dicta per Doctor. in d. l. 1. dum tex. dicit, quod permittitur mixtio, vt veletur corruptum ab incorrupto; & propterea Rebuff. tenuit ibi esse speciale, & præsertim in militibus ex rationibus, quas allegat, & ego intelligo esse speciale in omnibus casibus necessarijs authorit. Ang. ibidem 19 ex quo etiam text. Io. de Plat. notat, quòd qui habet curā abundantie Ciuitatis debet inuigilare, ne nouū frumentum consumatur, dum adest vetus: nam ex inordinata administratione rerum Ciuitatis iura, & Doctor. dixerunt, quòd vt plurimum ortū ha-
E bent

bent cariffiæ, de quo in l. 1. & ibi Bart. ff. de frument. Urb. Constantinop. lib. 11. latè per Bertach. in verb. cariffia.

21 Verùm hanc mixturam, de quo in d. l. 1. de cond. in publ. hor. non licet alijs priuatis facere, quia sunt ad malum, & in fraudem: ideoq; alias ordine Proregum practicum fuit merces corruptas proijcere, deperdere, ac publicè concremari, etiam quòd non omnes sint corruptæ, sed mixturatæ, vt alias factum est in frumento, in vino, in fructibus, & similibus, de quo per Paris. de Put. in tract. sindic. in verb. Iudicis suprema potestas Rip. in tract. de pest. 3. par. nu. 41. Angel. in ead. l. 1. & in l. annonam ff. de extraor. crim. latiffimè omnia cumulans Auend. de exequu. mand. cap. 19. nu. 30. lib. 1. vbi de cera, vino, & alijs mixturatis, de pictoribus, piscatoribus, carnificibus, aromatarijs, lignorum venditoribus, tabernarijs de assagio panis, diminutione, aut augmento secundum temporum varietatem, de recatterijs, de imposturis, & omnibus materiam abundantia, seu grassia concernentibus, qui legatur: nam sunt curiosa pro his, quæ quotidie practicantur.

Quoniam verò Ciuitas ad emptiorem frumentorum solet destinare 22 personas, in quarum electione cõtroversia maximè oriri solent, inter nobiles, & populares, propterea eligit Prorex, quod disponit text. notab. in l. 1. vbi bon. glos. C. de frum. Alex. lib. 11. & ibi lo. de Plat. qui in specie loquitur de abundantia Ciuitatis, dicens esse casum specialem, vt in hoc Decuriones non se intromittant post Bart. vers. 2. prohibet, vbi Odofred. pariter declarat, quòd fuit obseruatum tempore prædicti Comitis Mirandæ, qui pluries transmisit Regios Ministros pro abundantia huius ciuitatis, & etiam alias destinauit personas, sic pariter tempore Præsi-

23 datus Comitis Oliuariz, & nouissimè tempore Comitis de Beneuento discussio negotio sic fuit decisum per Collaterale Consilium videlicet hoc spectare ad Proregem, non obstante præensione Decurionum nobilium Ciuitatis, & ratio est, quia ad Princi-

24 pem spectat habere curam vtilitatis populorum, & particulariter circa necessaria ad victum, & propterea ipse statuit Officiales, & ministros ad hoc, dicit Assl. in d. cap. post natalem in 1. notab. per illum text. post Andr. quod per prius decidit text. in d. l. 1. S. cura carnis ff. de offic. præf. urb. qui est text. factus ad hoc; hinc habent ortum

25 Pragmaticæ, & ordines, qui in dies sunt, circa taxam pretij rerum ad abundantiam pertinentium, quodq; frumenta, & alia teneantur in publico ad vendendum, & quòd pretium semel impositum nõ possit alterari, quæ omnia tradunt Doct. vbi supra. Cæterum conductores frumentorum, & aliorum pro abundantia ciuitatis, quo modò illa recipere habeant, & quomodo cõsignare; habetur in l. 1. & per glo. in rubr. C. de can. frum. urb. Rom.

27 lib. 11. Ijs Proregibus solent fieri guidatica, vt ex nulla causa possint molestari durante seruitio, quæ practica sumpta est ex text. in l. 1. C. de

28 Nauicul. seu Nauil. lib. 11. & quomodo infra tempus præfixum præsentare debent responsalia conductionis factæ in l. 2. eod. tit. Qua verò pœna

29 puniantur conducentes frumentum Ciuitatis in suis manibus, dum eas onerant alijs priuatis mercibus; videatur ad hoc text. elegans in l. vnica C. ne quid oner. publ. impon. lib. 11. sicut dicimus in Regijs triremibus, quæ mercibus particularium onerari non 30 debent, & qua pœna puniantur onerantes ponit, text. in cap. Regn. incip. Prædicti admirati, in titu. de non oner. gal. victu. & alijs, & videatur pulcher, text. in l. frumenta, Cod. de suscept. & Præposit.

lib.

lib. 10. cuius infrascripta sunt verba.

Frumenta, quæ in horreis inferuntur pro illationis modo, illicò apocarum cautionibus adnotentur, non autem oportet in horreis fiscalibus, nisi fiscalia frumenta constitui, quod notetur propanatica, alijsq; monitionibus Regiarum triremium, & Castrorum.

SVM MARIVM.

- 1 Annonæ cura, ac circa eam potestas omnis Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Ladislai, & Federici demandata: declaratur num. 15.
- 2 Decuriones Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi.
- 3 Eius ad munus ad quod eliguntur absque poena recusare, non possunt.
- 4 Nisi illud recusent, ratione nobilitatis prætense, & hic ut plurimum secundum personarum qualitatem exercere compelluntur cum clausula citra præiudicium nobilitatis, quantum officium est populare, & non aliter.
- 5 Consuetudo, ut Decuriones, vel alij officiales præsentés eligant successores, non confirmata superioris auctoritate, vel ab vniuersitate inualida.
- 6 Contraria Scipionis Rouiti opinio repellitur, eiusq. locis respondetur.
- 7 Eligens, & nominans differunt, iterum nu. 9.
- 8 Iura, quæ obstringunt nominatio-

nem pro successore ab eo nominato, quomodo accipienda.

- 9 Bartoli doctrina in l. unum ex familia § si de falcidia, ff. de leg. 2. expenditur.
- 10 Nominans aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur.
- 11 Decuriones possunt in officio confirmari, omnibus consentientibus, secus vno dissentiente.
- 12 Prorex ex causa confirmat Electum Popularem in officio, ultra tempus statutum, cum non agnoscit alios: tam idoneos pro utilitate Reipublicæ.
- 13 Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores.
- 14 Capitulum Regis Ferdinandi de ijs, quæ Ciuitatis Decuriones iuste ordinant, pro Annonæ beneficio.
- 16 Ius superioritatis nunquam censetur concessum, vel à Principe abdicatum, num. 18. 21. & 23.
- 17 Collegia artium, etsi proprios Iudices habeant, tamen possunt conuenire coram potestate.
- 19 Iurisdictio concessa alicui de causarum certo genere, non derogat vniuersali iurisdictioni potestatis.
- 20 Cumulatiuè in dubio concessa intelligitur.
- 22 Princeps potest inferiorum, tum singularium, tum Ciuitatum suppressere iurisdictionem.
- 24 Prorex iuste delegat causas pertinentes ad Sac. Conf. R. C.

vel M. C. ex earum qualitate, ac circumstantijs.

25 Capitula Ciuitatis predictæ eius modi delegationibus minime contraria.

26 Decuriones Ciuitatis frumentum, aut aliam spetiem minuere, pecuniam sub usuris accipere, nequeunt sine assensu Proregis.

27 Ius superioritatis non censetur reseruatum, quò ad ius honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelligitur exceptum.

28 Vassallorum uxores inuitate à Dominis suis, vel à Principe ad Tripudia ire non tenentur, secus si ad associandum consortem.

ARGUMENTVM.

De potestate Decurionum pro Ciuitatis Annona, eorum electione, confirmatione, vel nominatione ex còsuetudine ab alijs Decurionibus facienda Capitula Regis Ladislai, & Federici hanc ijs potestatem conferentia Proregis potestatem minime derogare, eorumq. interpretatio.

S. I.

1

HIC Proregis potestati circa Annonam, ac vbertatem non derogant Capitula Regis Ladislai, & Federici, quibus omnis potestas circa abundantiam Decurionibus, siuè Electis Ciuitatis fuit demandata quoniam ijs conceditur, tanquam Regijs Officialibus ab ipso electis pro curanda Ciuitatis abundantia, vt infra ostendam, ideoq; Rex non abdicauit à se potestatem, quam habet ex iure superioritatis

Regiæ potestati ann. xx, quòd in omni concessione semper censetur exceptum, antequam vt. ò id ostendam. Aliquot de Decurionibus, eorumq; electione, confirmatione, ac potestate circa abundantiam Ciuitatis breuissimè attingere non existimaui inuitle; sunt Ciuitatis Decuriones eligendi ex dignioribus, ac ditioribus l. ad subeunda {C. de Decur. lib. 10. in l. honor S. de honor. ff. de muner. & honor. Andr. in cap. 1. de pac. iuram. firm. & ne sim defraudator aliorum laborum, videatur ad hoc Io. Paul. Mont. super pragmatica de admin. vniuers. nu. 325. qui multa cumulat: & non debent recusare seruitium, alias puniuntur in l. si quis Magistratus eod. tit. vbi bon. glos. bon. text. in l. vnica C. si curiales relicta Ciuitate lib. 10. latissimè per Auend. de exeq. mand. lib. 1. cap. 19. num. 17. & 24. Quod si quis recusat popularium officium exercere; quia prætendit nobilitatem, potest compelli cum clausula, citra præiudicium prætensæ nobilitatis: vt pluries fuit practicatum in electione maximè Magistrorum. Dux Marie Annuntiatæ, de quo est text. in l. 1. iunct. glos. in rubr. de his, qui sponte publ. mun. sub. lib. 10. Et quomodo, & quando ex consuetudine tamen in plerisque Regni partibus Decuriones, & Officiales presentes eligunt futuros successores ea an valida sit: vide eleganter per Auend. vbi supra num. 23. & D. de Franch. in decis. 210. qui reprobant consuetudinem, & sic decisum, quando non confirmatur à Consilio, seu vniuersitate: & licet Scipio Rouitus doctissimus, & morigeratus Aduocatus dubitauerit super Pragmatica de administ. rer. vniuers. vera est decisio Sac. Conf. Iura enim quæ allegat, loquuntur in simplici nominante, seu potestate nominationis habente, vel in nominante successorem, & maxima est differentia inter nominantem,

&

- & eligentem secundum glos. in l. 2. C. de peric. nominat. lib. 11. Bald. in l. ad scribatum C. de appell. & ibi
- 8 Salic. nec refert, quod nominator teneatur pro successore ab eo nominato; nam intelligentur iura illa, quando nominatus fuit confirmatus à cōsilio, seu vniuersitate sub fide, & approbatione nominantis: quo casu, quid mirum, quod nominans pro eo tenebitur. Decisio verò Bart. quam allegat in l. vnum ex familia, §. si de falcidia de leg. 2. hoc decidit, dum Bart. dicit, quòd si adunantia generalis eligit illum quem Priores nominauerunt, certè electus videtur ab adunantia specialiter nominatus: ergo qui nominat, non eligit; & aliud est nominare, & aliud eligere: vnde Pragmatica quæ loquitur de electione, non recipiet intellectum à iuribus loquentibus in nominatione, & quod ponderatur ex decisione Bart. quòd cum videatur vniuersitas eligere, licet alius nominet, quòd propterea non deberet ad aliquid teneri nominans, non concludit articulum: si eligentes sequuti fuerunt fidem nominantis, & confisi in approbatione illius nominatum ab eo elegerunt: sicut quando quis nominat alium in
- 20 officio, quod confertur ex sola nominatione, nam semper pro eo tenebitur, iuxta text. in l. exactores C. de suscept. & exact. lib. 10. quia datur officium vigore approbationis: sic quando Consilium, aut vniuersitas eligit nominatum ab alio confisa in approbatione illius, propter quod iure illi tenetur.
- 21 Et multoties Proreges confirmant Electos populares in ipsorum officijs,
- 22 licet sit lapsus tempus constitutum, & alius debeat eligi, de quo magnæ quarimoniz solent esse aliorum idem officium prætendentium; sed hoc iuste fit per Principem, dum alios non cognoscit ad hoc habiles iuxta disposita in text. in l. honor §. fin. ff. de
- 23 muner. & honor. Benè aduertendum est in electione talium Decurionum, quòd non sint Ciuitatis debitores; iuxta text. in l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11. in quo sunt editæ Regiæ Pragmaticæ.
- 24 Item aduertatur in materia abundantiz Decurionibus cōmissæ, quòd per Regem Ferdinandum Primum fuit concessum Ciuitati infra scriptum capit. nu. 40. fol. 18.
- Item, che nullo Dohaniero, ouero Gabelloto habbia da impedir' quello, che per Eletti della Città sarà ordinato in beneficio, e grassa della detta Città giusto, honesto, e consueto. Placet Regiæ Maiestati. Quod Capitulum ponderetur pro differentijs in dies occurrentibus cum Arrèdatoribus, seu Affictatoribus horreorum, seu magazenorum vinorum à Regia curia circa comestibilia, quæ in illis venduntur in maxima quantitate, & sic in alijs abundantiam concernentibus.
- 25 Licet igitur per prædicta Capitula sit concessa, & demandata hæc cura abundantiz Decurionibus: tamen ex eisdemmet capitulis apparet, quod hoc est vigore potestatis cōcessæ eisdem, quos Rex elegit, vti suos officiales ad hæc exercenda, vt in specie in ipsis dicitur, & signanter in privilegio Ladislai, ibi: De vestra sufficientia, integritate, fide, & legalitate confisi vos officiales sex nuncupamus in dicta Ciuitate Neapol. à die primo mensis Martij huius anni 5. indict. inantea vsque ad nostrum, & dictæ Ciuitatis beneplacitum, ad nominationem Ciuitatis eiusdem duximus tenore præsentium de certa nostra scientia confirmandos, ac etiam statuendos, committentes, & mandantes &c. Et in sententia lata per Regem Federicum 12. Iulij anno 1498. in qua in primo capite videtur mandari idem, quod per Regem Ladislauum, in vltimo verò ipsius capite dicitur

reſeruata etiam nobis declaratione , & interpretatione ſuper dubijs quibuscumque, nec non ſi aliquid irrationabile , ſeu iniuſtum tractari, & ordinari , ſeu decerni, & exequi contigerit , quòd non credimus, & pars grauata, vt còueniens eſt ad Maieltatem noſtram recurrere poſſit .

Ex quibus apparet non eſſe excluſum ius ſuperioritatis , ſi Princeps vult prouidere in caſibus occurrentibus ex ſua ſuprema poteſtate , quæ reſtæ gubernationi Reipublicæ ſibi expedire videbuntur, licèt fecerit Iudices , & ſuos Officiales in hoc electos , ſeu Decuriones Ciuitatis : nam
 16 hoc ius ſuperioritatis nunquam intelligitur conſeſſum , nec à Principe abdicatum, vt notabiliter tradit Bal.
 17 in l. fin. C. de iuriſdict. omn. iud. nu. 4. vbi etſi collegia artium habeant proprios Iudices: tamen non per hoc non poſſunt conueniri ſub poteſtate : bona decifio Butr. in cap. cum contingat num. 10. de for. compet. tradens, quòd vbi per priuilegium tribuatur alicui iuriſdictio non intelligitur excluſa iuriſdictio ſuperioris vniuerſalis , niſi ſpecificè hoc ſit dictum , &
 18 quæ ſunt de ſuprema poteſtate, nunquam intelliguntur conſeſſa , vt per eundem Butr. vbi ſupra poſt nu. 17. verſ. dic , quædam ſunt meri imperij ex reg. text. in cap. quod translationem, de offic. legat. vbi eſt ſua materia , communis decifio Bart. in l. 1. ff. de offic. præſect. vrb. tradens per illum text. quod licèt in Ciuitate fiat vnus Officialis ſuper damnis datis , vel ſuper abundantia : non tamen propter hoc tollitur iuriſdictio , quàm habet poteſtas , qui habet vniuerſalem iuriſditionem , quod dicit eſſe notandum , mentiſq; tenendum , quæ decifio eſt punctualis ad caſum, & ibi vide bonam additionem , quæ decifiones cumulat , & communem, dicit eſſe Aret. in l. quod in rerum S. ſi quis poteſt. de leg. 1. vbi latiffimè

20 Iaſ. tradens communem eſſe conſuſionem , iuriſditionem ſemper intelligi cumlatiuè conſeſſam : bona decif. Grammat. nu. 30. cumulant decifiones Surdus conſ. 152. 2. vol. & Menoch. conſ. 604. volum. 8. Hinc Bald. in l. qui ſe patris C. vnde liber. num. 34. verſ. item in conſeſſis tra
 21 didit notabiliter, quòd in iuriſdictionalibus ſemper intelligitur reſeruata authoritas ſuperioris , cum in eo reſideat ſuprema poteſtas inſeparabilis:
 22 vnde poteſt iuriſdictionem ſupprimere aliorum , non ſolùm ſingulariſſ personarum , ſed etiam ciuitatum : quem allegat Bellug. in ſuo ſpec. de iuriſd. rubr. 22. S. & quia quotidiana num. 31. dicens , quòd de hoc dicto faciunt magnum feſtum Conſiliarij Regij, qui ſciunt de patrimonialibus Principis : & idem Bald. in ſua ſolemni, & vulgato conſilio 326. volum. 1. incip. Rex Romanorum dixit in fine, quod ſi Papa commiſit iuriſdictionem alicui: nihilominus retinet ſibi eandem , & maiorem , quæ eleganter diſcurrit Bellug. vbi ſupra nu. 55. de quo latè ad ſaturitatem per
 24 Grammat. in ſuo voto 28. Quæ quotidie videmus fieri per Proreges in cauſis , & negotijs ſpectantibus ad Sacrum Conſilium Regiam Cæram Summaria , vel Magnam Curiam Vicaria delegando eas , & tollendo ab ordinarijs Iudicibus, quando qualitas cauſæ , illiuſq; circumſtantia hoc ſuadent , vt per Auend. de exequut. mandat. Regn. in titu. 19. Et ego addo, quòd non tantùm, quando ſuadent, ſed compellunt pro neceſſaria , & reſta iuſtitia adminiſtratione , ſeu pro publica vtilitate , & non aliter , de quo latius tractabimus inferius , & capitula prædicta Ciuitatis hanc ſemper habuerunt interpretationem , & ſic practicata fuerunt, quæ ſunt extra omnem dubitationem , quando iuriſdictio eſt conſeſſa in officium , non autem in feudum.

dum, aut aliter in dominium, ut infra dicemus, in materia Baronum, & fundatum: est Decuriones administrare omnia, uti Regios ministros.

26. Hinc quia tanquam Officiales explicant Decuriones, non poterunt absque Regis assensu mutuare frumentum, oleum, & quicquid aliud pro abundantia Ciuitatis reseruatam, iuxta disposita per text. in l. 1. & 2. C. de his, quæ ex publ. collat. lib. 10. nec accipere pecuniam ad interesse, nec aliud simile facere ad text. in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10.

27. Quod autem diximus: ius superioritatis reseruatam semper censerit, singulariter est declarandum, ut non obtineat, quo ad ius honestatis. Hoc enim à quolibet iure superioritatis exceptum intelligitur, ut tradit Bald.

28. in l. quod ex liberta. C. de oper. libert. ex quo notab. infert, quod causa vitandæ suspicionis subditæ inuitæ à dominis suis ad tripudia non tenentur ire, quod clarius firmavit laudensis in tractat. de Principe questione. 16. loquens in Principe, concludens; quod si Princeps inuitat dominas subditorum ad tripudia non tenentur ire, si tamen inuitaret causa associandi confortem, tenentur ire, quia cessat causa inhonestatis, quæ sunt menti tenenda, tanquam in dies occurrentia, pro honestate conseruanda, quæ hodie non modicum iacturæ periculum patitur.

SUMMARIVM.

1. *Prorex cum voto Collateralis penuriæ tempore eicit externos à Ciuitate, eosq. ad proprias remittit, idq. practicum num. 6. & num. 15.*

2. *Octauiani tempore venales serui famuli, ac ipsius familiares ob*

penuriam à Ciuitate eiekti.

3. *Dominus potest ex causa externos omnes à sua terra eicere.*

4. *Princeps iure prohibet ingressum multitudini, vel alienigenis in Regnum.*

5. *Princeps potest cogere incolas vnius loci, ut habitent in alio, ne deseratur.*

7. *Functiones fiscales collectarum loca imposita.*

8. *Ciuis non potest à sua Ciuitate recedere, & aliò ad habitandum se conferre.*

9. *Nisi à Ciuitate sit licentiatus.*

10. *Domicilium amittitur, cum habitatio est interdicta.*

11. *Domicilium vnum altero principalius quis haberi potest.*

12. *Domicilij onera in principaliori loco sustinenda, in equalibus verò diuidenda.*

13. *Domicilium originis, tanquam naturale, & immutabile ceteris potentius.*

14. *Domicilij forum triplici modo acquiri potest:*

16. *Consuetudo qualem habent Domini Lombardia constituendi exploratores, ad quem finem forenses, eorum Ciuitates ingradientur iusta.*

17. *Ciuitas nimie magnitudinis custodiri facile non potest.*

18. *Prohibitio Philippi II. edificandi in districtu Ciuitatis, & intra Ciuitatem per certum spatium, qua ratione facta.*

19. *Prohibitio edificandi non obtinet in refectione iuxta declarationem*

rationem Collateralis.

20 *Nisi ædificia reficienda essent funditus destructa.*

21 *Reficere non esse de nouo facere, quomodo accipiendum remisit.*

22 *Dubitatio contra Collateralis declarationem, ut refectio non includatur sub ædificandi prohibitione.*

23 *Reficere largo modo, & improprie est de nouo facere.*

ARGUMENTVM.

De potestate Proregis urgente Annona eijciendi aduenas à Ciuitate, eosq; ad proprias Patrias remittendi. Regis prohibitio ædificandi in Ciuitate, eiusq; suburbijs. Quæ ratione ea nitatur. An in refectioe obtineat. Collateralis Consilij declaratio examinetur.

§. II.

VOD si Annona adeo urgeat, vt frumentum copia tam magno Ciuitatis populo vix sufficiat; nec possit ciuitas aduenas ex omni-

bus Regni partibus ad eam confluentes alere. Prorex cum Collateralis Consilio exteros à ciuitate expellere potest atq; iubere, vt singuli in suas ciuitates reuertantur: ita, & Regiæ curiæ consulitur, ne functiones fiscales minuantur, & ciuitati ne æs alienum, quo maxime præmitur in dies augeatur, quod potissimè ab abusu emendi frumentum carius, ac præstadi vilius hortum habuit, quod eleganter cautum est in l. 1. C. de priuil. corpor. urb. Rom. ibi. cura autem Rectorum Prouinciæ corporatum Urbis Romæ, qui in peregrina, transgressi sunt redire cogantur, vt seruire possint functionibus, quas im-

2 posuit antiqua solemnitas: Non est hæc noua prouisio, sed alias facta, & legimus etiam hoc statutum tempore Octauiani, vt ex causa famis non solum exteri, sed etiam serui vnales, famuli, & domestici eiusdem Imperatoris à ciuitate fuerint eiecti.

Sic Dominus vt infra dicemus ex causa potest ex sua terra exteros omnes eijcere, secundum decisionem singularem Bald. in cap. 1. §. Dominus de for. fidel. cum alijs ibi congestis, & text. notab. in l. mercatores, C. de commer. & mercat. ibi, ne alieni Regni, quod non conuenit, scrutentur arcana, & potest denigrari puritas, & sinceritas fidei Regnicolarum, & natio prouocat, & deterret, vt eleganter hæc omnia habentur per Andr. in cap. imperialem in 1. addit. post num. 7. 3. col. idemq; tradidit idem Andr. in rubr. quæ sint reg. in fin. vbi notanter dixit, quod ex causa potest Princeps per viam publicam prohibere ingressum, vel metum, puta multitudini, vel exercitui, vt per Regnum suum non transeat timendo inuasionem terrarum suarum, vel alias inuasionem, & pericula; item potest prohibere ex causa, ne detegatur secreta Regni, vel alia similia, vt si nolet alienigenas, & exteros in Regno suo conuersari, ne animos subditorum inficiant, quæ omnia sunt solemnia in materia status: vnde redefendo ad propositum multo magis potest mandare, quod eius vassalli, qui ad alienas terras se contulerunt, & proprias patrias reliquerunt quasi inhabitatas, ad illas denique redeant, vt ibi solita munera subeant: nam sicut causa habitationis terrarum potest mandare, & capere personas ex certis locis, vt alia inhabitentur, iuxta tradita per Doctor. communiter in l. 4. C. de iur. fisc. lib. 10. multo magis potest ex eadem causa mandare, vt ciues ad suas patrias redeant, quod in specie fuit statutum tempore Præ-

3

4

5

6

fidatus.

fidatus Comitis Mirandæ vrgente
 maxima caristia.

7 Cumq; functiones fiscales sint lo-
 co collectarum impositæ, vt declarat
 latius Afflict.in verb. & plaustrorum,
 quæ sint regalia, Capic. in inuest. in
 verb.collectis car. 118. & pro eis solu-
 uendis Terræ, & Ciuitates ponunt
 collectas, & gabellas inter ciues, pro-
 8 pterea non potest quis recedere, &
 ire alio ad habitandum, secundum
 Bart. in l. incola ff. ad municipales,
 Mart.Laud.in tract. de fisc.quæst. 50.
 vnde iustissimus fuit ordo, vt vnus-
 quisque ad suam redeat patriam,
 9 quod limitabitur; si Ciuis esset licen-
 tiatus à ciuitate, vel patria sua: nam
 tunc non habetur amplius pro ciue,
 non dicitur de corpore ciuitatis, nec
 sub eius protectione, ob quod non
 gaudebit priuilegijs loci: bona decis.
 Kald. in auth. omnino C. ne vx. pro
 mar.num. 22. sicut non dicitur habe-
 10 re quis domicilium, vbi fuerit habi-
 tatio interdicta l. nihil, vbi glos. ff. ad
 municipales, & sic limitatur reg. text.
 in l. assumptio §. fin. ff. ad municip. &
 in l. labet eod. tit. vbi statuitur, quem
 habere domicilium in pluribus locis,
 11 & etiam habere vnum principalis
 altero, dixit Innoc. in c. omnes prin-
 12 cipes de maior. & obed. & propte-
 rea ibi onera soluere, quem allegat,
 & sequitur Bart. in d. l. assumptio §.
 fin. Secus verò, si æquale esset: nam
 tunc diuiderentur munera secundum
 Innoc. quod probant iura supra alle-
 gata: verum semper est potentius do-
 13 micilium originis, & illud præfertur,
 iuxta text. in l. libertus §. præscriptio
 ff. ad municipales in l. & qui origi-
 nem ff. de mun. & hon. glos. in l. 1. C.
 de municip. & orig. lib. 10. Nam tale
 domicilium dicitur naturale, &
 principale, Dec. in cons. 282. Surd.
 in cons. 246. quod mutari non po-
 test, quantumcumque alibi consti-
 tuatur, quod secus est in domicilio
 incolatus secundum Bart. in d. l. as-

sumptio in princ. latius Surd. vbi su-
 pra, qui cumulat omnes, & ad saturi-
 tatem per Soccin. in cap. fin. de for.
 14 compet. vbi quòd tripliciter potest
 quis fortiri forum domicilij, natura-
 liter, ratione originis, accidentaliter,
 vbi quis illud constituere destinaue-
 rit, & commune, vt Romæ, seu vbi
 sedes Apostolica, & Romana curia
 resederit, quæ notantur, quia possunt
 15 deseruire ad multa: At redeundo ad
 necessitates nostræ ciuitatis, hæc pro-
 uisio, vt vnusquisque ad suam redeat
 patriam iusta fuit: nam verè Regnum
 depopulatur, fiscus damnificatur ex
 impotentia terrarum, quæ ex defectu
 habitantium non possunt debitas fun-
 ctiones soluere, & Ciuitas destruitur
 funditus, & tantis habitatoribus ple-
 na non potest sustineri, pro quo etiam
 est elegans text. in auth. de quæst. per
 totum, & præcipuè ibi, inuenimus
 enim, quia paulatim Prouinciæ qui-
 dem suis habitatoribus spoliantur:
 magna verò hæc Ciuitas nostra po-
 pulosa est turbis diuersorum homi-
 num, maximè agricolarum suas cul-
 turas, & ciuitates relinquentium &c.
 Ob quod mandantur omnes ad pro-
 prias patrias esse redigendos. Hinc
 Ang. in eod. tit. de quæst. dixit nota
 text. pro consuetudine Dominorum
 16 Lombardiæ, qui habent in eorum
 Ciuitatibus exploratores forensium,
 qui veniunt ad ipsorum Ciuitates, &
 scire volunt, ad quam causam ve-
 niunt, & videatur text. notabilis in
 17 l. 2. C. de offic. præf. præf. Afric. in
 verb. Interea, dicit enim Imperator:
 Interea verò si aliquas ciuitates, seu
 castella per limites constituta proui-
 derit tua magnitudo nimix esse ma-
 gnitudinis, & propter hoc non bene
 posse custodiri ad talem modum ea
 construi disponat, vt possit per paucos
 benè seruari, qui text. notetur: nam
 deseruiet ad multa, & est elegans in
 materia fortificationis, & custodiæ
 locorum ab incurfu inimicorum, qui
 ordi-

ordines licet facti fuissent, etiam ceptum exequi tempore prædicti Comitæ Mirandæ dignissimi, & memorandi Proregis, integerrimi, vigilantissimi, expertissimi, ac christianissimi: tamen succedente demum anni fertilitate fuit in hoc superfluum.

18 Hinc serenissimus, & æter. mem. Rex Philippus I. primus inter omnes mundi Governatores, qui à sæculo fuerunt, hæc omnia agnoscens, & considerans mandavit fieri prohibitiones fabricandi in districtu Ciuitatis, & intra ciuitatem per spatium certum sub colore, quod damnum afferebatur fortificationi Ciuitatis, sed verè causa fuit, ne habitatio multiplicaretur, & ciuitas quotidie magis impotens redderetur in alimentatione suorum ciuium, & aliorum in eam à toto Regno confluentium, & habitantium; vt in specie declaratum fuit per eandem Catholicam Maiestatem Philippi II. super consultatione eidem facta per collaterale Consilium in fauorem Ducis Seminarie nobilissimi viri, integerrimi, maximiq; Patritij, qui ob suas virtutes bonitatem, ac integritatem creatus fuit vnus ex Consiliarijs status, seu collateralis Consilij, prædictus enim Dux fabricare volebat in quodam eius Territorio sito intus Ciuitatem, sed comprehenso in prohibitione, & dum collaterale consuluit, quod non damnificabat fortificationem; Rex respondit, quod illa causa fuit simulata, sed vera causa fuit ad reprimendam multiplicationem habitationum, & noluit tunc Rex gratiam Duci facere, quam postea obtinuit à serenissimo nostro Rege Philippo III.

19 Verùm hæc prohibitio fuit limitata per interpretationem Collateralis Consilij in refectione, vt etsi quis non possit ædificare, possit benè reficere: cum aliud sit facere de nouo, & aliud reficere dixit Iureconf. in l. 3. §. reficere ff. de itin. act. priu. pro-

bat text. in l. 1. §. si quis ædificium ff. de oper. nou. nunc. cap. consuluit extra de iude. vbi est casus glos. in cap. Iudæi eod. tit. & vtrouique Doct. ob quod multi in causam refectionis licentiam ædificandi petierunt, fuitq; concessa à Proregibus; Non tamen ijs, qui ædificia habebant funditus diruta, seu destructa; nam tunc esset de nouo facere, ex regu. text. in l. quid tamen §. 1. & §. in nouis; ff. quib. mod. vsufr. amitt. latè Ias. in d. §. si quis ædificium, Regens Lanar. in 21 conf. 2. nu. 9. Quæ quomodo intelligantur, & quomodo procedant, habetur latissimè per Alber. Brun. in tract. de resect. 4. conclus. num. 15. cum sequ. in 17. vol. tract. sed semper 22 ego dubitavi, quia vt habetur per eundem Albertum, vbi supra in 6. conclus. num. 67. vbi militat eadem ratio prohibitionis in refectione, quæ in noua ædificatione, tunc dispositum in vno habet locum in alio: vnde cum ratio prohibitionis fuit, ne Ciuitas magis populetur, & nouis habitatoribus repleatur, vel ne ædificia fortificationi sint in damno, quæ omnia militant, tam in refectione, quàm in noua ædificatione: propterea vt dixi, semper dubitavi, quod licentiæ prædictæ sint contra banna, & 23. contra Regios ordines, quia etsi reficere, non sit propriè de nouo facere, tamen largo modo, & impropiè dicitur nouum ædificiũ, vt per Bart. in d. §. si quis ædificium glos. in l. pen. ff. de mort. infer. & latius Bart. idem in l. de pupillo §. si quis riuos eod. titi de oper. nou. nunciat. & sic militante eadem ratione fundata in publica vtilitate non dicitur statutum extendi, sed ex mente comprehensiuæ comprehendere etiam refectionem, & nouam ædificationem, quæ cum non dicatur extensio, sed comprehensio habet locum in statutis, & in omnibus alijs exorbitantibus, vt alias pluries diximus, quæ sufficit

NUNC

ante attigisse, vt locus remaneat cogitationi.

SUMMARIUM.

- 1 Banna prohibentia adificare in Burgis, alijsq. Ciuitatis locis plura, quae singula recensentur.
- 2 Factum contra legem, vel statutum poenale, an sit nullum, & ad pristinum reducendum remissiuè.
- 3 Non est ad pristinum reducendum, cum constat de prohibentis Noluntate.
- 4 Nullitas actus gesti contra prohibitionem legis, quando dicitur poena.
- 5 Non est poena naturaliter secundum Bald.
- 6 Nisi ex actus nullitate, ius alteri quæsitum tollatur, & aliquod absit ab eo.
- 7 Poena propriè dicitur lesio, quae punit, & vindicat.
- 8 Mulier portans vestes contra Proregis prohibitionem, propriè delictum committit aduersus Bald.
- 9 Indultum generalem comprehendere adificantes cōtra Regiam prohibitionem, ijsq. prodesse concluditur.
- 10 Verbum quicumque nullam recipit restrictionem.
- 11 Legis declaratio esse debet circa circumstantias non principalem dispositionem, quaeq. cum eius verbis se compatiatur.
- 12 Gratiae concessae non alterantur

ex declarationibus sequentibus quae verbis gratiarum contradicunt, easq. reuocant.

- 13 Declaratio supremi Italiae Consilij contra eos, qui adificauerunt in locis prohibitis ante indultum in dubium reuocatur, nec exequutioni demandanda ex multis, & nu. 19. Contra-ria proponuntur, & remouentur nu. 20. 25. 26. & seq.
- 14 Rescriptum Principis, quod repugnat legis dispositioni, & iuri alteri quæsitum non est exequendum, sed Principi rescribendum.
- 15 Iudices rescribendo, & consulendo, Principi deseruiunt.
- 16 Princeps non potest declarare nō fuisse suae intētionis, quod verbis legis contradicit, & tertio prauidicium affert.
- 17 Appellatio, & recursus ad superiorem admittitur, cum lex, vel statutum est cōtra certum genus personarum, licet verbis generalibus conceptum.
- 18 A sententia quae profertur ad alterius consultationem potest appellari.
- 21 Aedificare contra legis prohibitionem, delictum est continens factum continuuum, ac permanens, legem semper offendens.
- 22 Incontinenti vis dicitur propulsari, cum est continuata, ac permanens.
- 23 Statutum prohibens mulieres deferre perlas, vel certa genera vestium, non includit perlas

las falsas, vel vestes fractas.

24 *Prohiberi tamen debet earum pariter delatio, quia infestant oculos videntium.*

27 *Causa reducta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam.*

ARGUMENTVM.

Aedificantes contra Regis prohibitionē, An sub indultu generali concludantur. Pœnaq; eximantur debita; ob ædificia ante indultum extructa. Supremi Italix Consilij contra eos Decretum pro exactiōe pœnz. In dubium reuocatur, ne exequutioni mandetur ex multis, omniaq; aduersantia remouentur.

S. IIL

DVBITARI verò contigit. An sub indultu generali, quo remissa sunt omnia genera pœnarum; concludantur ædificantes

in districtu Ciuitatis, alijsq; locis contra bannorum prohibitionem, vel pœna in ijs diffinita ab ædificantibus ante indultum exigi possit: eiusmodi prohibitionis plura sunt banna, quæ in primis recensere oportet. Bannum Ducis de Alcalà in anno 1566. per quod prohibetur ædificare in burghis, & alijs partibus sub pœna ducatorum 1000.

In anno 1581. Rex mandat obseruationem bannorum super hoc factorum cum expressa declaratione, quod non possit illis Prorex dispensare, sed reseruatam sit hoc Regi, & quo ad ædificia subnectit hæc verba.

Con espressa preuention que si en algun tiempo fuere necessario deribarse lo que se hallare edificado contra los dichos bannos, y prohibiciones, se allanerà, sin que por ello se deua nada à los duones de las casas.

Et respectu burgorum dixit expressè, que de à qui adelante no se edifique en los burgos, ne fuera de la dicha Ciudad.

Et quia per commendatorem maiorem fuerunt vigore prædicti ordinis banna renouata in anno 1582. de mense Aprilis cum exceptione ædificiorum constructorum, aut incaptorum, aliorumq; territoriorum censuatorum, quod sua Maiestas non approbavit respectu ædificiorum incaptorum, & territoriorum ad censum concessorum, sed mandauit, quod starent in statu, in quo reperiebantur, vt per literas de mense Iulij eiusdem anni 1582. & alias de eodem anno de mense Septembris mandauit Regia Maiestas, vt nouum fieret bannum, iuxta prædictas ordinationes, propterea tempore Ducis Ossunæ in anno 1583. fuerunt hæc omnia inserta, & factum nouum bannum cum declaratione, quod ædificia cœpta remaneant in statu, quo reperiuntur, & sic fuit exequutum apponens pœnam ducatorum mille contrauenienti.

Tempore demum Comitissæ Oliuarie de mense Octobris anni 1596. fit nouum bannum cum assertione contrauentionis bannorum circa hoc per prius factorum, quia multi ædificauerunt, & ædificabant, & per hoc bannum renouantur banna facta cum prohibitione expressa ædificandi, & non continuandi ædificia incepta contra formam bannorum cum pœna contrafaciētibus demolitionis ædificiorum factorum, & duc. mille ultra alias reseruatatas arbitrio Proregis, etiam corporales.

Ita quod ex prædictis apparet manifestè non solum ex bannis antiquis ædificia constructa contra prohibitionem non esse demolienda, sed quæ cœpta erant, mandatum est debere remanere in eodem statu, vt iam remanserunt, & nullo modo nec finita, nec cœpta fuerunt demolita: vnde

non

non cadit articulus disputatus, tam
 variè per Doct. si factum contra legis,
 aut statuti prohibitionem debet de-
 strui, annullari, & in pristinum reduci,
 quando alia pœna est apposta ex reg.
 text. in l. nemo martyres C. de sacros.
 eccles. in l. non dubium C. de leg. &
 vtroque Doct. melior tex. ad casum
 in l. prætor ait, & in §. 1. ff. de oper.
 nou. nunc. vbi ædificans contra Edi-
 ctum Prætoris tenetur ad demolien-
 dum, & reducendum omnia in pristi-
 num, vbi Odoffr. declarat, & latissimè
 3 Bart. qui dicit, quòd quando sumus
 certi de voluntate non est de hoc di-
 sputandum, & expressum, & euidens
 dicitur, quòd ex coniecturis colligi-
 tur, vt ad propositum in eadem ma-
 teria Bart. ibidem in princ. vbi omnes
 scribentes, & hic sumus in claris.
 4 Nec cadit pariter articulus, si id,
 quod annullatur, aut destruitur, tan-
 quam factum contra legem sit pœna,
 quia si non destruitur ædificatum, nõ
 est de quo disputandum, licet vera
 sit, & communis opinio Bart. in d. l.
 prætor ait, quòd quando sumus in-
 dubio, & lex respicit annulationem
 actus cum impositione pœnæ, vel po-
 nitur pœna extrinseca, puta qui hoc
 fecerit, soluat decem nomine pœnæ,
 quæ pœna potest concurrere cum
 actus nullitate, quæ respicit tantum
 præiudicium eius, cui pœna imponi-
 tur, tunc semper actus est nullus in-
 terminis illius text. qui mandat redu-
 ctionem omnium in pristinum, & de-
 molitionem ædificiorum, quòd latius
 declarat ibi Fulgos. Salic. & Paul. de
 Castr. in d. l. non dubium, & est com-
 munis: nam quando ratio legis consi-
 stit in iure prohibendi, siue in causa
 prohibitionis, quæ semper viuit, tunc
 lex semper loquitur ex reg. text. in l.
 Arriani, C. de hæret. vt eleganter
 considerat Bald. in d. l. non dubium
 prope num. 30. & quando actus de-
 struitur ratione prohibitionis factæ, ac
 illius contrauentionis, semper dicitur

hoc fieri in pœnam Rom. in d. l. præ-
 tor ait, post Anchar. in repetit. cap. 1.
 de Constitut. num. 80. autoritate
 Bald. in l. non dubium, quem sequi-
 tur Castr. & Franc. in cap. fin. de
 elect. in 6. & disputatio inter Docto.
 an annullatio actus dicatur pœna, de
 quo latissimè per Felin. in cap. 2. de
 Constit. Doct. cumulantem, & quæ
 circa hoc distinxit Bald. in d. l. non
 5 dubium, & quæ videtur dixisse, In-
 noc. in cap. si verè de sentent. excom-
 mun. cuius opinionem dicit Felin. ip-
 sum sequi, vt non dicatur naturaliter
 pœna: hæc inquam omnia procedunt,
 6 quando actus aliquis simpliciter an-
 nullatur, ex quo non tollatur ius que-
 situm, vel aliquod non abest, aliàs se-
 cus secundum eundem Bald. in d. l.
 nemo martyres author. Io. Andr. qui
 hoc tradit in d. cap. fin. de elect. in 6.
 3. colum. post nu. 5. vbi latius Franc.
 qui dixit hoc esse indubitabile, quan-
 do annullatio tollit, & dānum infert,
 7 quia pœna propriè dicitur læsio, quæ
 punit, & vindicat dicit tex. in can. pœ-
 nitentia extra de pœnit. distinet. 3. vt
 hic esset dum oporteret ædificia de-
 strui, nam damnum infertur, & abest
 à patrimonio, cumq; lex, & Rex pos-
 sint statuere, permittere, & prohibere,
 & ex prohibitione inducitur contem-
 ptus, quando fit contra eam, & con-
 sequenter delictum, quia contra le-
 gem, ob quod eadem lex omnia ha-
 bet pro infectis, & pœnas apponit pro-
 8 pterea non videtur verum dictum
 Bald. in l. quicumque C. de seru. fugi.
 1. col. volentis, quòd mulier aspor-
 tans vestes contra prohibitionem, nõ
 dicatur facere propriè delictum, sed
 quod sit quædam abusio, nam quic-
 quid fit contra legem, delictum est, &
 pœnam meretur d. l. nemo martyres,
 & l. non dubium, quæ inter cætera no-
 randa dicit sufficere legislatori prohi-
 bere tantum, ne quid fiat, vt omnia
 inde sequuta sint inutilia nulla, & pro
 infectis habeantur.

F Sed

Sed hæc sint ex abundantia dicta ; quia sumus hic in claris , nam omnia banna vsque ad tempus Comitis Oliuariæ declarant non solum ædificia facta , sed incæpta non esse destruenda , & propterea Rex sibi reseruauit posse hoc facere quandocumque in casu necessitatis absque refectione damni, & contentus est statuere in futurum pœnam duc. 1000. quam tantum apposuit, & vnum bannum declaratur per aliud secundum iuris regulas , & à tempore Comitis Oliuariæ pariter non erit de his disputandum, quia explicitè contrauentibus apponitur pœna demolitionis ædificiorum duc. 1000. & alia etiam corporalis ad arbitrium.

- 9 Remanet nunc videre, an indultus factus propter publicam lætitiã nuptiarum Regiæ Maiestatis tollat pœnas has, in quas incurrerunt ædificantes contra prohibitionem in quo non video hæsitacionem , si hæ sunt propriæ pœnæ ex præallegatis, si in banno vltimo Comitis Oliuariæ expressè contrauentibus apponitur pœna duc. 1000. destructionis ædificiorum, & vltra reseruacione pœnæ corporalis, & indultus indulget omnia crimina , omniaq; delicta, omnes, & quascumque pœnas, omnesq; multas de quibuscumque criminibus , & delictis ; quæ verba tam generalia , & vniuersalia non possunt recipere declarationem aliquam ad text. in l. 1. C. de sacros. eccles. & verbum illud, quibuscumque appositum in dispositione hominis non recipit restrictionem , nec de habilitate , & veniunt etiam impropria, de quo latè in meo conf. 2. nu. 169. vnde cum omnis declaratio importaret reuocationem , nouam dispositionem , & non declarationem dum verba repugnant , & 11 eam non admittunt . Quod Doctor communiter denegarunt fieri posse , nam esset tollere ius quæsitum , & gratiam factam , & propterea volue-

runt declarationem debere esse circa circumstantias , & concernentia dispositionem non autem circa dispositionem principalem , & rursus, quòd compatiatur cum verbis dispositionis , & non eam tollat , & destruat , ita post alios eleganter præ cæteris , Paul. de Castr. in l. hæredes palam, S. si quid num. 4. de testam. quæ est decisio particularis ad casum , quam exornat , & sequitur Dec. in l. 1. C. de impub. & alijs substitu. Et secundum hæc opinionem iudicatur communiter , vt gratiæ factæ minimè alterentur ex declarationibus sublequentibus , quando verba non patiuntur talem declarationem, & effectualiter gratiæ reuocarentur, de quo per Felin. in cap. cum olim num. 5. de re iud. Gomez. in reg. Cancell. in tit. De non tollend. iur. quæst. quæst. 13. Aym. de antiquit. temp. in princ. in cap. incip. non omitto nu. 32. Aufr. in tract. de potest. sæcul. 4. reg. num. 29.

12 Ex his pariter concludimus valde dubitandum esse de executione provisionum nouissimè emanatarum ad informationem Archiepiscopi Salernitani Generalis Visitatoris Regni, vt in eis dicitur, in quibus mandatur per supremum Italiæ Consilium nomine Regiæ Maiestatis , vt procedatur ad exactiõem pœnarum contra eos, qui ædificauerunt in locis prohibitis à Regijs bannis etiam ante indultum, pves à ello no se comprende lo que à esto tocca . Pauca sunt verba, sed magni ponderis, & maximæ considerationis; nam verba indultus repugnant, vt supra, nec aliquo modo patiuntur interpretationem, cum sint talia, quæ omnia comprehendunt, & rursus ex exceptione casuum multorum in indultu facta firmatur regula vniuersalis in contrarium in omnibus alijs præter exceptuatos ad text. in l. cum prætor ff. de iud. cum concord. Ergo cum videatur repugnare legis dispositio , & tractatur de iure quæsito tollendo, quod

quod nunquam p̄sumitur Regem
facere velle, & omnia per eum in-
telliguntur statui, & disponi citra
p̄iudicium iurium tertij ad tex. in
l. 2. S. merito cum vulga. ff. ne quid
in loco publ. Est propterea Rex con-
sulendus auditis interesse p̄tenden-
tibus, & interim supersedendum,
etiam quòd ex consultatione Rex
scribat ex regul. text. in cap. si quan-
do, vbi glos. & communiter scrib. de
rescript. in quo est glos. notab. & ele-
15 gans in auth. de mandat. Princ. in
S. si quis autem in verb. nuncians,
dicens, quòd Iudices rescribendo, &
consulendo Principi deseruiunt, vi-
dentur hęc esse contra legem, aduer-
sari bono Reipublicę regimini, decet
privilegia esse mansura, ob quod text.
in l. fin. C. si contr. ius, vel vtil. pu-
bl. dixit rescripta talia nullo modo
16 esse exequenda, nec sufficit Principi
dicere, non fuit hęc mea intentio,
dum hoc repugnat dictis, & maxi-
mè dum tractatur in p̄iudicium iu-
ris tertij, decisio est particularis An-
dr. in capit. 1. S. sed nec est alia iu-
stior 1. colum. in addit. verb. & po-
test ex p̄missis; quę sit prima caus.
benef. amitt. Cum alijs latius per
me congestis in consil. 1. volum. 1.
17 num. 52. Et si quando constitutio,
lex, aut statutum est particulare
contra certum genus personarum,
licèt conceptum sit verbis generali-
bus, licita est appellatio, & recur-
sus ad superiorem ex communi de-
cisione, Bartol. in l. omnes populi,
num. 53. de iustit. & iur. Bald. in
l. quisquis, C. quor. appellat. non
18 recip. & pariter quando profert sen-
tentiam ex alterius consultatione
licita est appellatio, quia non dici-
tur ipse pronunciare, vt hic, qui ad
relationem Visitatoris nemine audi-
to p̄uisiones ei consultę fuerunt,
de quo latè in p̄dicto meo consil. 1.
19 num. 82. vers. immò quando Rex,
quanto magis iustitię consonum vi-

deri debet, non quod reuocentur
p̄uisiones hęc nullę, sed quod su-
persedeatur in exequutione, & Re-
gia Maiestas consulatur: nãm si p̄-
teritis temporibus visum fuit absque
causa sp̄ciali pœnas has indulgere,
& expressè noluisse ædificia facta
destrui, credendum equidem erit,
quòd multo magis Rex Christianis-
simus, ac munificentissimus rigoro-
sas has p̄uisiones indultu, tam
amplo in medio intercedente non
permittet exequutioni demandare
etiam ob deformationem Ciuitatis
cuitandam ex magnitudine ædificio-
rum, quę constituerunt alteram
Neapolim, & interesse esset exces-
suum, & damna transcendentia mil-
liones in perpetuam iacturam nobi-
lium, & popularium, diuitum, ac
pauperum, quę fuerunt in causa,
vt iustissimè per prudentes Proreges
super his non fuerit processum dis-
simulando, prout rectę Regni guber-
nationi decebat, & postquàm in eis-
dem p̄uisionibus mandatur circa
demolitionem, quod si voluerint rei
transigere audiantur, reminiscamur,
quod verè dici potest in hoc Regno
omnia esse ad liberam Regis disposi-
tionem quotidie Regnum, Ciuitas,
particulares, & omnes libenti, &
prompto animo exuiscerantur, dant
cuncta, quę habent vsque ad san-
guinis, & vitę effusionem, nec in ali-
quo vnquam resisterunt. Attinent
hęc ad statum, non regulantur per
iuris apices, & per subtiles perquisi-
tiones, quibus tam maximus Monar-
cha non indiget, & ita fuit alias in
propria materia decisum, dum ego
tanquam vnus ex Regentibus in
supremo Italię Consilio inter cætera
arbitria p̄posita pro augumēto Re-
gij patrimonij, & pro subueniendo
necessitatibus imminentibus in me-
dium attuli istud idem (quod tan-
quã nouum hodie proponitur) fuitq;
tunc arbitrium discussum, & conclu-
sum,

- sum, & executioni demāderetur, nisi aliter Proregi visum fuisset, & proinde fuit transmissum cum alijs medijs Comiti Oliuares tūc Regni Proregi, qui fecit vltimum bannum magis rigorosum, & pœnale omnibus alijs, & tandem visum fuit non esse exequendum arbitrium prædictum, sed benè, vt diligenter aduerteretur, ne noua ædificia fierent, illaq; prohiberentur absque strepitu, & commotione totius Ciuitatis, quæ tota quasi est in hoc confictu, & propterea nomine ipsius in donatiuo factio in parlamento generali fuit supplicatum, vt Sac. Maiest. dignetur mandare, vt in prædictis non procedatur, vt hucusque fuit consuetum. & si parcendum est multitudini, & hæc verterent in tam vniuersale incommodum, & interesse, Ciuitas deformaretur, turbaretur, & vndique angustia, nonne propter commune bonum, pacem, & quietem Reipublicæ iura omnia exclamant debere silentio omnia pertransire propter quas causas sunt factæ tot leges, tot in Regno Pragmaticæ, vt possessores non inquietentur, lites non fiant, & molestia aliqua non inferatur, siue iure, siue iniuria possideant.
- 20 Ex quibus cessant, quæ ex aduerso subtiliter in medium afferi possunt, videlicet contrauentiones hæc habere secum factum continuum, permanens, & successiuum, non autem momentaneum per modum transeuntis, & consequenter semper ex ædificijs sistentibus in locis prohibitis lex facta offenditur, contemnitur, & dicitur fieri contra eam omnipotente, etiam post indultum, qui non comprehendit futura delicta, vt in eo exprimitur; sicut enim lex semper loquitur, ita ædificium contra eius prohibitionem factum semper dicitur offendere legem, prout in simili de lege permittente violentiæ propulsionem incontinenti, vt dicatur
- 22 incontinenti fieri etiam ex intervallo, quando vis est continuata, & persistens secundum Hostiens. Io. Andr. Anch. Franc. & alios in cap. dilecto de sentent. excomm. in 6. nam quotidie dicitur violentiam inferri, & ideo dicitur incontinenti fieri, sic cum ædificium persistat in loco prohibito, quotidie dicitur in eo habitans, & illo vtens committere in legem etiam post indultum, & talia ædificia videntur in dies infestare oculos videndum, sicut dixit Alber. relatus per Auendag. de exequut. mandat. lib. 1. c. 14. Loquens in statuto prohibente mulieribus asportationem perlarum, & vestium focatarum; vt etsi secundum Bartol. in l. 1. §. hoc interdictum de font. non habeat locum illud in perlis fictis, & sic vestibus, tamen
- 24 debet prohiberi, quia inficiunt oculos videntium, populus videt loca prohibita, videt ædificia contra prohibitionem facta, videt contemptum legis, ac inobedientiam, animus perturbatur, ac aliorum audacia crescit,
- 25 Augetur motiuum, nam vt diximus, causa vera, naturalis, & principalis huius prohibitionis fuit, ne Ciuitas in tam magno excessu popularetur, fieret improuidibilis, & in casu necessitatis difficillima esset custodia, & defensio, vnde cum hæc causa viuat, & damnum inferat Ciuitati quotidie ex sustentatione nouorum ædificiorum videtur dicendum non esse, per indultum remissum hoc nutritiuum damni, & delicti, etiam post ipsius publicationem, etsi ex hoc Ciuitas damnificatur quotidie, & multa mala possent subsequi, potest dici ex alio indultum hunc casum non comprehendere, quia adest partis offensæ interesse, cuius non adest remissio, quod etsi hodie Ciuitas petat, non est infra sex menses, intra quos indultus statuit remissiones esse faciendas.
- 26 Hæ subtiliter, & fiscaliter possunt indagari, sed hæc subtilitates non sunt

à ludicibus admittendæ, dicit eleganter Iuriconsf. in l. sicut §. si debitori, ff. quib. mod. pig. vel hypoth. sol. Si enim fundatum est hanc esse pœnam semel iam remissam, & quod remittitur est, ne ædificia destruatur, quod de per se non erat delictum, nec quid prohibitum, & intantum fit delictum, in quantum prohibendo Rex, qui potest hoc, facit delictum, qui demùm, sicut sibi reseruauit in eisdem ordinibus potestatem dispensandi, & permittendi ædificia, voluit, & potuit hoc facere indulgendo, ex quo sequitur, quod hoc, quod ex accidenti resonabat in delictum, ex indultu reducitur ad suam primæuam naturam libertatis, ac in pristinum statum, & omne tollitur delictum, quia qui potuit sustulit contrauentionem, cessant propterea omnes rationes supra considerata, & sicut causa publicæ utilitatis prohibitionem causauit, sic eadem causa publicæ lætitię causauit relaxationem, & indulgentiam, & si ex hoc omne tollitur delictum, cessat legis offensio, cessat quod infestum oculis poterat videri, cessat contemptus, & omnia silent, quia fit auctoritate eiusdem legislatoris, qui potest ædificare, & destruere, & omnia prohibere, & permittere, vt expressè hoc sibi reseruauit, & sic lex fuit condita, ob quod non est tractandum de interesse, tam remoto Ciuitatis, si ex eadem lege oritur regula, & exceptio, qua uti non posset, nisi cum suis qualitatibus, & eadem Ciuitas pluries supplicauit pro relaxatione prohibitionis, & vt diximus ex tanto, & vniuersali numero ædificiorum, quæ verè constituerunt nouam Neapolim, dici potest Ciuitatem eandem effectiue contrauenisse, & proinde cum illa supplicauerit pro reuocatione provisionum, non est insistendum super aliquo eius interesse; prohibitio faciebat delictum, sublatio illius tollit illud, & causa redacta ad non causam

reuertitur res in pristinam naturam, dicit text. elegans in l. in tantum, ff. de rer. diuis. iuncto text. præcedenti in fin. vbi in mari piscantibus liberum erat in littore casam ponere, in quam se recipiat, intantum vt soli Domini constituerentur, qui ibi ædificabant, sed subdit text. hoc procedere, quandiu ædificium manet, alioquin ædificio dilapso, quasi iure postliminij reuertitur locus in pristinam causam, vbi Alber. notabiliter, cui consimilis est text. in l. quod in littore §. fin. ff. de acqu. rer. domin. vbi pariter idem Alber. multa ad propositum per Andr. in cap. i. §. & iterum in addit. de cap. corrad. quæ est decisio notanda, & particularis ad multa; prohibitio igitur faciebat delictum, Rex indulgendo crimen, & pœnam tollit virtualiter, prohibitionem occultando vnum actum ad text. in l. 3. §. fin. ff. de donat. int. vir. & vxor. Ergo cessante prohibitione cessant omnes rationes supra exaduerso considerata cum omnia reducantur in pristinam causam, secundum quam ædificare vnicuique licebat, delictum non est permanens, nec dici potest habere tractum successiuum extincta causa, quæ illud in vita sustinebat, sed venit penitus extinctum cessante prohibitionem, & cum ædificia sustineantur ex gratia, & permissu Regis, nullum adest absonum, nullum oculis infestum, nullus contemptus, & subditi amore capiuntur magis, atque magis propter gratias, quæ in dies sperare habent à Rege munificentissimo, gratissimo, ac pijsimo. Deus Optimus Maximus cor Regis, quod in sua manu stat, taliter inspiret, vt quæ sunt pro Dei, ac ipsius Regis, suarq; Reipublicæ seruitio conuenientia fiât in his, & alijs, quibus pauperrima Ciuitas, & miserabile Regnum tantum indiget, remittendo me semper iudicio saniorum, & peritorum.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex tanquam Prorex non potest concedere licentiam edificandi contra prohibitionem à Rege factam, & nu. 2. & 6. ubi quòd ita practicatur.
- 3 Princeps solus potestatem in loco publico edificandi concedit, vel is, qui cõcedendi ius Princeps, vel consuetudo concessit, & nu. 4. & 5. benè declaratur.
- 7 Interdictum prohibitorium, ne quis in loco publico edificet datur cuilibet de populo, & ibi vide rationem, quod limitatur in Principe qui potest publicum concedere non obstante contradictione alterius, ubi bene declaratur.
- 8 Principis concessio in dubio non censetur facta in præiudicium, atque incommodum alterius; notabile, non autem modicum.
- 9 Nisi ex causa, cum qua potest tertio præiudicare.
- 10 Prohibitio edificandi in suburbij Ciuitatis, alijsq. locis, clericos, an includat remissiuè.
- 11 Declaratio Regis Philippi III. ut non comprehendat Ecclesias.
- 12 Prohibitio edificandi comprehendit clericos, qui uti priuati in patrimoniali solo edificat.
- 13 Clericus, si de pecunia Ecclesie, edificet in solo patrimoniali
- 14 Emptum alieno nomine de pecunia Ecclesie pupilli, vel militis ijs acquiritur.
- 15 Pontifex peccat mortaliter consumando res Ecclesie, ut consanguineos ditet.
- 16 Secus disponendo in eos de redditibus ecclesie, vel pro necessaria sustentatione.
- 17 Auth. quibuscumque C. de sacr. sanct. eccles. an obtineat de iure canonico, vel cum constat alienationem in consanguineos in euidentem ecclesie utilitatem remissiuè.
- 18 Vendere domum, vel fundum, an quis teneatur pro ecclesia amplianda, vel de nouo construenda.
- 19 Negatiua opinio in noua extruccione à Iudicibus inferioribus regulariter practicata.
- 20 Operarij edificantes contra prohibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt.

solum, an cedat edificio contra Regulam.

14 Emptum alieno nomine de pecunia Ecclesie pupilli, vel militis ijs acquiritur.

15 Pontifex peccat mortaliter consumando res Ecclesie, ut consanguineos ditet.

16 Secus disponendo in eos de redditibus ecclesie, vel pro necessaria sustentatione.

17 Auth. quibuscumque C. de sacr. sanct. eccles. an obtineat de iure canonico, vel cum constat alienationem in consanguineos in euidentem ecclesie utilitatem remissiuè.

18 Vendere domum, vel fundum, an quis teneatur pro ecclesia amplianda, vel de nouo construenda.

19 Negatiua opinio in noua extruccione à Iudicibus inferioribus regulariter practicata.

20 Operarij edificantes contra prohibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt.

ARGVMENTVM.

Prorex an possit edificandi in suburbij facultatem concedere à Rege prohibitam, Regis prohibitio includat ne clericos. Declarationem Regis Philippi III. ut sub ea non includantur Ecclesie; Clericis minimè prodesse, qui adincant in solo patrimoniali, ut quilibet priuatus.

S. IV.

ALTERA præcipua questio, quæ ad potestatem pertinet, Proregis est, an Prorex possit concedere edificandi licentiam.

centiam, & prohibitionem remittere; Porro hæc quæstio non est accipienda de prohibitione à Proregibus facta, de hac enim non relinquitur quæstioni locus; sed à Rege, & Regijs bānis inducta. Ea verò facilè decidi potest ex forma commissionis, & tituli, qui Proregi conceditur, solet Prorex creari cum amplissima, & omnimoda potestate; adeò, vt in omnibus representet Regis personam, atque alter ego constituatur, vt initio operis diximus, eademq; potestas, quæ per secretas instructiones solet in multis limitari, in reliquis censetur confirmata, & amplissima remanet ex reg. tex. in l. cum prætor ff. de Iudi. At ea circumscripta, si hoc ipsum de Prorege quærat, vt Prorege, an scilicet tanquam talis possit remittere prohibitionem, videtur hoc decidi per casum legis in l. 3. S. planè, & seq. ff. quod vi, aut clam, dicit enim text. in S. planè, quod Præses, vel Procurator Reipublicæ non potest concedere, vt in loco publico ædificetur, limitat, si adest consuetudo in contrarium, subsequitur text. in S. seq. sed si à Principe, vel ab eo cui Princeps, hoc ius concedendi dederit, idem erit probandum, ita quod requiritur specialis concessio potestates datæ à Principe, quem text. notat Alb. in l. 2. S. si quis à Principe, ff. ne quid in loc. publ. quod Præses Prouintia non potest concedere in publico ædificare, quod etiam dixit Afflict. in Constitut. beneficium num. 4. & in Locumtenente, & Viceregente tradidit Luc. de Pen. per istum text. in l. 1. C. de diuers. præd. vrb. lib. 10. vers. tertio quæritur, & autoritate Lucæ dixit idem in proprio Prorege, Capic. in repetit. cap. Imperialem cart. 32. à terg. vers. septimo notandum, sed vt dixit idem text. in d. S. planè vers. hoc ita verum est, vbi glo. in verb. municipalis limitat, quando consuetudo est in contrarium. Solus

enim Princeps hoc concedere potest, & solet, vt probant iura allegata, & ad idem text. in S. merito in fin. in eadem l. 2. & in l. seruitutes S. publico vers. an Princeps ff. de seruit. Sicut enim vetitum est ædificari in publico, eodem modo prohibet Rex, ne in suburbij ædificetur propter publicum bonum, vnde si deficit potestas in locis publicis ex prohibitione Regis, multo magis hoc erit in his specialiter à Rege prohibitis propter causam publici boni; & secundum hæc fuit practicum, cum Duce Seminariz, qui petijt licentiam ædificandi in loco sub prohibitione comprehenso, facta à Rege, propter quam necesse habuit adire Regem qui denegauit licentiam, licet cōsultus fuerit à Prorege, & Collaterale Consilio debere eam concedere, & hoc tempore Præsidatus Comitum Miradæ recolendæ memoriæ; quod demum Proreges successores non seruauerunt & malè stante notorio potestatis defectu; sed quid mirum, si nullam Regis instructionem seruauerunt; sed omnia passim, & indistinctè, prout absoluti Domini tractauerunt, quod si benè vel malè fecerint, in alio sæculo videbunt.

7 Et respectu publicorum, licet detur interdictum prohibitorium cullibet de populo ratione proprii interesse ad text. in l. 2. S. 1. & S. hoc interdictum perpetuum est eod. tit. ne quid in loc. pub. tamen iura prædicta dicunt posse Principem concedere, quia etsi quilibet pro suo interesse possit agere, tamen non habet particulare ius dominij super publico, dicit text. in d. l. 2. S. 1. ibi enim loca publica, vtique priuatorum vsus deseruiunt iure scilicet ciuitatis, non quasi propriè cuiusque, quod exponit ibi glo. iure, scilicet ciuili, cumq; interdictum contineat publicam utilitatem principaliter, & secundarium interesse priuatorum, dixit Bart. in ead.

- ead. l. 2. §. fin. & Rex est lex animata in terris, & supra omnes leges, propterea nimirum, si Rex, siue Princeps potest concedere ædificare in publico secundum iura præallegata, verum ut
- 8 eadem iura dicunt, in dubio concessio non intelligitur, cum incommodo alterius, nisi hoc fiat ex certa scientia, ut expressè dicit text. in d. S. si quis à
- 9 principe, & hoc non absolutè de quolibet incommodo, quia semper aliud quod adest, etsi hoc attenderetur, nunquam Princeps concedere posset; sed intelligitur de præiudicio notabili, non autem modico, ad quod allegari solet text. in l. quoties C. præc. imp. off. & hæc est communis limitatio, latè Alex. in cons. 216. 2. volum. Iason in l. quo minus nu. 16. ff. de flum. latissimè per Felin. in cap. quæ in ecclesiarum de constit. num. 47. & ibidem quòd quando Princeps facit hoc cum causa, tunc posse tertio præiudicare, & non attenditur illius interesse.
- 10 An autem hæc prohibitio ædificandi in suburbij, tanquam publicum bonum concernens, an comprehendat etiam clericos, habetur per Molin. de iust. & iur. tract. 2. dispu. 31. circa finem, Menoch. in consil. 1000. nu. 30. licèt christianissimus, & Catholicus Rex noster Patris vestigia sequens mandauerit ultimo loco, quòd in prædicta prohibitione fabricandi Ecclesiæ non includantur volens tanquam deuotissimus, & religiosissimus, ut diuinus cultus in suis Regnis amplietur, & augeatur, inuigilans semper ad protectionem, & defensionem S. R. E. quod proprium semper fuit huius coronæ: quod intel-
- 12 ligo, quando Ecclesia ædificat, non autem si clericus in patrimoniali solo, actualiter ad eum spectante, non tanquam clericus, sed tanquam quilibet ædificare vellet. Nam tunc nullus consideratur fauor Ecclesiæ, & prohibitio continens publicam utilitatem, quæ respicit, tam laicos, quam clericos est omnino seruanda,
- 13 saltem vi rationis: Vnum hoc loco non omitam, quod mihi vilum fuit notatu dignum, postquam loquimur de clericis ædificantibus: quòd si clericus de pecunijs Ecclesiæ ædificauerit in patrimoniali solo, dicit glos. in cap. Apostolicos 12. quæst. 2. Quòd solum cedit ædificio fauore ecclesiæ. Ita quòd non dubitatur, quòd meliorationes, & quicquid exædificatum sit ecclesiæ, sed etiam alienum solum, contra regulam, quod ædificium solo cedere debeat, quam glos. sequitur Specul. in titu. de emptio. & vendit. §. 3. loco vers. quid si Clericus nu. 18. cuius autoritate Bald. in l. tantum ff. de rer. diuis. notat, quòd si quis ædificat de pecunia Ecclesiæ in solo proprio perdit dominium, & efficitur Ecclesiæ, & sic dicit ipse ædificium rapit solum fauore Ecclesiæ, inferens ad Prælatos, qui solum paruum reducunt in arce. pro suis nepotibus: sed hæc opinio est dubitata non in ædificio facto, seu meliorationibus, sed in applicatione soli, quia videretur Ecclesia locupletari eum aliena iactura, ut per Io. Andr. in addit. ad Specul. vbi supra, quem sequitur Roman. in repet. auth. similiter C. ad leg. falcid. nu. 28. & Alex. in l. 1. §. nunc videamus, de oper. nou. nou. nunc. sed ut dixi, respectu meliorationum nulla est difficultas, quòd
- 14 sint Ecclesiæ sicut dicimus, quod emptum de pecunia Ecclesiæ, licet alieno nomine, est ipsius Ecclesiæ, ut in milite, pupillo, & fisco glos. in l. si ut proponis C. de rei vend. eadem glos. in cap. est quærendum, de pecul. Cleric. Rom. vbi supra nu. 28. & Archidiaconus in cap. non liceat, vbi bona addit. 12. quæst. 2. dixit, quod Papa
- 15 mortaliter peccat, si vult res Ecclesiæ consumere, dando consanguineis, ut eos diuites præ alijs faciat, vel ut ipsi inde construant palatia, vbi Tur-

recerem. sequitur ad literam, & sic Bellem. idem Abb. autoritate Archidiac. in cap. constitutus nu. 16. de relig. domib. quod limitat ibi Nuar. qui Capit. illud repetit in tract. de spol. Cleric. vt intelligatur dictum Archid. respectu rerum Ecclesie non autem ipsius reddituum; & rursus non procedit hoc, quando datur consanguineis aliquid pro necessaria substitutione, vt per Abb. vbi supra. Quid autem in concessione rei Ecclesiasticę facta consanguineis, iuxta terminos text. in auth. quibuscumque C. de sacros. eccles. an valeat, & an illa auth. procedat de iure Canonico tanquam lex facta ab Imperatore, qui potestatem non habet super rebus ecclesiasticis, & an regula illa fallat, quando constat alienationem factam in euidentem vtilitatem, vide latè per Canonist. in cap. vt super de reb. eccl. non alien. Alciat. de præsumpt. regul. 1. præsumpt. 29. Menoch. cod. tract. lib. 3. cap. 54. glos. in cap. 1. qui success. ten. vbi Ifern. nu. 12. vbi Afflict. nu. 14. & 39. Curt. Iun. in tract. feud. par. 2. quest. 7. Menoch. cons. 79. num. 19. 1. volum. Anchar. cons. 210. Feder. de Sen. cons. 52. Panorm. cons. 41.

18 Sed hæc obiter attigisse sufficiat, quibus illud proximum est, quando fauore Religionis teneatur quis vendere proprium agrum, aut domum; non solum ad ecclesiam ampliandam, sed de nouo construendam, vide eleganter per Couar. in cap. 14. var. resolut. lib. 3. & non fuit disputatio, vt Princeps possit cogere, quando sibi videbitur hoc expedire; sed quid in Iudicibus inferioribus, & rursus an de iure possint cogi pro noua Ecclesie constructione in quo videtur communem esse sententiam, vt cogi possit ad vendendum fauore Ecclesie, & templorum diuinorum etiam pro dormitorio, & claustro faciundo, Flor. in l. 1. S. locum, & in l. si quis sepulcrum,

ff. de relig. & sumpt. fun. latè Capol. de seruit. vrb. præd. cap. 82. à qua opinione Couarru. recedit licet causa remittat arbitrio circumspccti Iudicis, & secundum hanc practicamus: 19 Nam dominis inuitis domus, aut agri non passim capiuntur ad nouam Ecclesie constructionem, & propterea multoties accedit Collaterale Consilium super loco, & aliquando proprius Prorex, vt successit tempore Præsidentis Comitis de Lemos in monasterio monialium sanctissimæ Trinitatis nouiter constructo. Tandem circa operarios fabricantes in loco pio notandum est eos non teneri ex contrauentione cum bona fide pro denario diurno operas locent, & pondus sustineant diei, & ætus, vt seipos alant, sed teneri cum, qui opus mandauit, pro quo est text. elegans ad hoc factus in l. 2. S. hoc interdicto nõ his tenetur, ne quid in loc. publ. Bart. post glos. in l. in rem actio, S. tignum, vbi Angel. ff. de re vend. Imol. Rom. & Alex. in l. de pupillo S. meminisse ff. de nou. oper. nunc. Rol. à Vall. latè in cons. 54. 1. vol.

SUMMARIUM.

- 1 Regis Philippi II. litera pretium diffinientes, quo Ciuitatis frumentum ciuibus præstandum est.
- 2 Capitula Ciuitatis, quæ appellantur del bene viuere, iuri communi conformia. 99 num. 13.
- 3 Eorum inobseruantia, unde proueniunt.
- 4 Plebis, ac multitudinis imperita mala.
- 5 Pauperes tumultum, ac seditionem affectant.
- 6 Popularis tumultus exemplum,

et ibi, quæ sunt cibaria plebis.

- 7 *Rex populorum utilitatem propria præferre debet.*
- 8 *Vita hominum, eorumq. alimonia, cuiuslibet priuato Regis Interesse præferenda.*
- 9 *Prouisio concedendi terras Regiæ Dobanæ, quas vocamus saldas ad culturam propter ubertatem.*
- 10 *Abusus vendendi frumentum Ciuitatis uilius, quàm fuerit emptum, nullo modo ferendus, et nu. 14.*
- 11 *Nouis casibus, noua remedia adhibenda.*
- 12 *Nouæ leges pro recto Regni regimine promulgandæ.*
- 13 *Ad rempublicam collapsam reparandam seueritate, non lenitate utendum.*
- 14 *Graue est confusis temporibus, locis, et moribus esse præpositum.*
- 15 *Prohibitio extrahendi panem à Ciuitate tempore penuriæ, et extrahendi frumentum à Regno iuri conformis.*
- 16 *Vendentes frumentum, vel aliquid aliud penuriæ tempore carius, quàm statutum est, quæ poena puniendi.*
- 17 *Princeps Reipublicæ, maritus et communis omnium pater.*

ARGUMENTVM.

Qualis modus, vel forma à Ciuitatis Decurionibus, ac Annonæ Præfectis seruanda in distribuendo frumeto Ciuibus, cæterisq; incolis, qui ubertatis tempore in Ciuitate

morantur. De prohibitione extrahendi panem à Ciuitate penuriæ tempore, & frumentum à Regno.

S. V.

AE T E R V M ciuitatis exteris à Ciuitate ex causa penuriæ non libera pro captu voluntatis relinquitur facultas, sed certus diffinitus est modus, & certa præscripta forma Decurionibus, & Annonæ Præfectis in exhibendo Ciuitatis frumentum Ciuibus suis, alijsq; incolis, qui abundantia tempore in ea morantur, diligenter attendenda, & exactè custodienda, ne Ciuitas ruat omnino, atque ad extremum deducatur exitiù. Huius enim inobseruantia fuit potissima causa immensa æris alieni mole, qua Ciuitas ipsa præmitur: Mandauit prædictus iustissimus, & memorandus Rex Philippus secundus per suas particulares literas etiam cum additione sua propria manu scriptas, à me informatus, dùm Regentis officium exercebam in supremo Italiæ Consilio, omnino tolli abusum talem emendi per Ciuitatem frumentum, carò tempore caristiæ, & distribuendi uilius postea inter Ciues, & habitatores, quod per prius statutum reperitur per Capitula huius Ciuitatis dicta del ben viuere: quæ Capitula & Regis iussio sunt conformia iuri communi, per quod hoc mandatur inuiolabiliter iuxta text. in l. 3. ff. ad leg. iul. de annon. & in l. non debere, ff. ad municip. ibi non debere cogi Decuriones uilius præstare frumenta Ciuibus suis, quàm annona exigit, Diui fratres rescripserunt: & alijs quoque Constitutionibus principalibus id cautum est, & concordat text. ad idem ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin. in l. Decuriones, sed nihil fuit ser-

3 seruatum, sunt peccata populi; facta & permiffa hæc sunt pro fatisfactione plebis imperitæ, & ignorantis contra votum totius nobilitatis, & eiusdem populi gentis principalis, in ruinam tam splendidiffimæ, & nobiliffimæ Ciuitatis; vanæ voces non erant audiendæ. Multitudo libenter consentit in malum, & pronus est ad illud populus duræ cervicis: plebs sæpè clamoribus, aut gratia forfitan agitata moueri solet, & multitudinis imperitæ Confilium, & quæ populare Confilium fequitur, nec fructus boni, nec iucunditatem, nec memoriam habent, & quanto maior est populus, tanto ab intellectu est remotior, & nihil est facilius, quàm in quemlibet affectum cõmouere populum; & hæc, & alia autoritate B. Hieronymi, Aristotelis, Tullij latius ponit Luc. de Pen. in l. 1. C. de impon. lucrat. de script. nu. 24. & 25. Docendus enim est populus, non fequendus in cap. 2. 62. dist. & corripieudus, quia non est discipulus supra Magistrum. Pauperes enim dixit Andr. in cap. 1. de pac. iur. firm. non cogitant, nisi tumultuari Ciuitatem, & illi sunt, qui seditiones procurant, vt currant ad spolia, quia non timent mortem, vt iam vidimus in facto annis elapsis, dum occiderunt eorum electum popularem, raptando illum per publicas plateas, & illius domum posuerunt in saccomando, rapiendo bona omnia, & vendendo publicè per viicos, & plateas, quo tempore tumultuauit vniuersa Ciuitas propter plebem imperitam, & ad malum ordinatam. Sed placuit diuinæ prouidentia, vt tantus rumor sedaretur, & demùm post aliquod temporis spatium fuit maxima, & exemplaris iusticia facta eorum, qui fuerunt in culpa; quæ mala omnia principaliter ortum habuerunt, & habent à relaxata gubernatione plebis tam magnæ Ciuitatis, quæ in tantam deuenit auda-

ciam, vt iure prætendat se tractari debere, vt cæteri nobiles Ciuitatis; & verum est dixisse glos. in l. seruis vrbani, de leg. 3. in verb. cibaria, quòd mechanici agricolæ, & rustici non vtùtur pullis, vel alijs delicatis cibarijs, sed caseo, capis, & fabis, quæ sunt propria verba glos. sic declarata per Lambert. qui addidit authorit. gloss. prædictæ, quòd non debent vti panibus albis, sed grossis, vt per eum in titu. de iur. patr. lib. 3. 12. art. 3. quæst. princ. quod dixit per prius, Afflict. in constit. quisquis de burgensibus nu. 3. & in constit. qualitas personæ cum alijs latè congestis per Tiraq. de nobil. cap. 20. num. 136. quæ notentur pro plebe nostræ Ciuitatis tam audaci, & imperita.

Iussit ergo Rex prudentiffimus, vt tolleretur omninò abusus vendendi frumentum pretio viliori, quo fuit emptum: sciebat enim Rex sanctiffimus, quæ facere debebat ad vtilitatem populorum, quam etiam propriè præferre debebat, & propterea tales sanctiffimas ordinationes mandabat, vt optimè discurrit Iser. in cap. 1. de prohib. alien. per Lothar. conuenit enim, vt vita hominum, & illorum alimonia præferatur cuilibet pecunia, rio Regis interesse iuxta notab. text. in l. fin. §. si plures ff. de bon. damnat. 9 Hinc habuit ortum iusta prouisio facta in partibus Apuliæ dandi aliquas terras ad culturam, licèt essent destinatæ ad vsum pecudum Regiæ Dohanæ, quia cuncta pro hominibus creata sunt l. 2. ff. de stat. homin. & propterea præferendi cunctis rebus, ad text. in l. iustissimè ff. de edil. edict. Andr. in cap. 1. num. 15. de pac. iur. firm. in cap. 1. quis dicatur Dux nu. 4. vbi bona additio. 10 Poterat hic abusus annis elapsis, quodammodo dissimulari quãdo Ciuitas non erat tantis habitatoribus plena, poteratq; propterea sustinere, quæ ex hoc oriebantur, cum ex red-

- ditibus, quos habebat, omnia supplebat, sed hodie, quod illa creuit in duplum, redditus omnes sunt alienati, & onera imposita illos superat: oportet numerofo populo nouos ordines instituere, neque eisdem legibus decet regere multos, quibus pauciores
- 11 regi consueuerunt, & nouis rebus noua remedia sunt necessaria, quæ benè explicat, & exempla tradit Dominus Freccia in 3. lib. de subfeud. nu. 23. in præcedentia inter Dominos Electos, & Dominos Barones Regni prope finem libri fol. 464. Natura enim quotidie nouas deproperat edere formas, ex quo fit, vt noua remedia adhiberi debeant, secundum Bellug. in princ. sui spec. & habetur in cap. Regis Caroli Illust. incip. nouas
- 12 formas, noui ordines, & nouæ leges fieri debent pro recta, & necessaria Regnorum gubernatione, dixit Bald. vbi Zabar. in cap. 2. de consuet. quæ sunt in casu fortiori; cum hæc iustissima
- 13 Regis iussio non est noua prouisio, sed est iuri communi conformis; vt supra diximus, & specialiter statuta, & ordinata per Capitula eiusdem Ciuitatis dicta del ben viuere; &
- 14 postquam ex hoc damnato abusu Ciuitas est, quasi in perditionem, qui si non tollitur omnia alia remedia nihil proficiunt, viuente semper causa hac, quæ debitum quotidie parit in tam maximo excessu, propterea non oportet amplius indulgere, dissimulare, aut in longum protrahere, quia putredo iam viscera penetrauit, & oportet secare, vrere, & incidere;
- 15 Hinc Luc. de Pen. in l. 3. C. de his, qui ex publ. coll. lib. 10. in quaest. illa ad reparationem Reipublicæ cõquassatæ, quid expediat, remissio, an seueritas? Dixit indubitanter seueritatem amplectendam esse, quia per seueritatem, & grauitatem tali casu grex saluatur, Rex honoratur, & lex obseruatur. Et iustum est, vt quos amor Reipublicæ non reuocat a lapsu, à segnitie, ab avaritia, & à proprio interesse, saltem coerceat seueritas disciplinæ, & ex remissione offenditur grex, lex, & Rex, quæ decisio est memoranda ad propositum: verum in his dixit ipse discretè esse pensandum, & fieri nõ debere, nisi vt dictum est, quando Respublica reperitur iam conquassata, & viribus omnibus destituta, quæ an sint iam in facto esse in nostro Regno, & in hac nostra nobilissima
- 16 Ciuitate, dicant boni, & discoli. Benè tamen, vt ait B. Gregorius graue est confusis temporibus locis, & moribus esse præpositum, quem ad propositum in hac propria materia refert Luc. vbi supra in d. l. fin. sed hæc non solum non excusant bonos, & prudentes Gubernatores, sed illos tanto magis impellunt, onerant, & grauant ipsorum conscientias ad prouisiones à lege statutas faciendas, oculos habendo ad Deum ad Rempublicam, & ad rectam gubernationem, & non ad satisfactionem auræ popularis.
- 17 Confert etiam ad annonam Ciuitati conseruandam prohibitio extrahendi tempore penuriæ panem à Ciuitate, quæ specialis est eo tempore ordinatio. Generalis verò, ne frumenta, cæteraq; victualia extrahantur à Regno iuri communi conformis; de qua in l. 1. C. de frum. vrb. constant. lib. 11. Rip. in tract. de pest. 2. part. nu. 16. & 189. per Auend. de exeq. mandat. Reg. lib. 1. cap. 19. Quæ
- 18 verò poena puniantur venundantes carius, quàm statutum est alimenta tempore caristiæ, ibidem per eundem Auend. qui dicit, quòd proceditur tanquam contra violatorem pacis, & adducit Alb. in l. qui metu S. miles, ff. de re iud.
- Essent proculdubio circa salutem Regni Ciuitatis, & Regij patrimonij multa fructuosa, & vtilia dicenda, & proponenda; sed sufficiant hæc per transennam attrigisse.

19 Illud Proregem cogitare vellem. Regem, qui omnem ei contulit potestatem esse Reipublicæ maritum, & communem omnium patrem, ut notabiliter hæc, & alia tradit, Luode Pen. in l. quicumque, C. de omn. agr. desert. Ideoq; cum animaduertere debere, ut administret, tanquam maritus, & pater.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex deputat unum ex Colateralibus, ut nomine Regio præsit omnibusque Decuriones tractant ad Annonam Civitatis pertinentibus.
- 2 Idq. vigore Capitulorum eiusdem Civitatis.
- 3 Decuriones spectantia ad politiam Civitatis primitus exequebantur ex Capitulo Ferdinandi Primi, quod postea est immutatum.
- 4 Officialis, qui Regis nomine præest in tribunali Decurionum cum ijs non vetat; sed conclusio sua auctoritate executioni mandatur ex sententia Regis Federici.
- 5 Aquæ concessio ex publico Civitatis Aqueductu, ac fonte ducenda priuatis à Rege Ferdinando facta ab eodem limitata, dummodò abundantie Civium non deficiat.
- 6 Aquæ deriuanda ex publico fonte facultas, & modus priuatis à Rege concedi, ac præstari potest.

7 Concessio aquæ à Principe facta reuocari potest, si Civium vsui aqua deficiat, & nume. 9.

8 Gratia Regis Federici, ut aquæ restituatur priuatorum Molendinis, quam interpretationem à iure recipiat.

9 Aqua ex publico fonte, que Civium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate concedi pro extruendis priuatorum molendinis.

10 Officialibus, qui nomine Regio Civitatis, vel similibus tribunalibus assistant, an aliquod pro labore salarium præstandum.

11 Quando quis pluribus officijs fungi potest, & consequenter pro omnibus debitum consequi salarium, & nu. 12. 13. 14. 15. & 17.

16 Salarium decernere, ac præbere ad Principem spectat.

18 Decurionibus Civitatis, potest ab eadem limitari potestas.

19 Eodem tamen tempore electionis ad Decurionatum non post electionem.

20 Vfus rei, que iure proprietatis ad Civitatem pertinet, priuatis Civibus concedi potest.

21 Mattonata nomen antiquum, & vsitatum.

22 Viarum publicarum constructio

G iuxta

- iuxta domos priuatas ab eorū
Dominis facienda.*
- 23 *Ciuitas, quæ vias ante domos
priuatorum suis sumptibus re-
ficit, male agit.*
- 24 *Viarum publicarum impedimen-
tum perpetuum prohibitum,
temporale tantum permis-
sum.*
- 25 *Pergulas, quæ vulgo tenna ap-
pellantur tenere possunt apo-
thecarum Domini, vel condu-
ctores.*
- 26 *Artem mechanicam exercentes,
possunt à suis apothecis in pu-
blicum ponere, quæ sunt pro-
prij exercitij, modo non impe-
diunt vehiculum ire declara-
tur nu. 28.*
- 27 *Magistri Portulari ad officium
spectantia, remissiuè.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in eligendo, ac deputando vnum ex Collateralibus, vel Regijs Officialibus, qui Regis nomine præsit, atque assistat cum Decurionibus Ciuitatis Annonæ munimini, seu fortificationi, aquarum conseruationi, rationum, siue computorum reuisioni. Salarium, & pro labore an præbendum Regis Ferdinandi. Concessio priuatis, quibusdam aquæ ducendæ ex publico Ciuitatis ductu, siue fonte Federici Regis gratia, vt eadem aqua restituatur priuatorum molendinis, declaratur.

T autem, quæ ad Annonam, ac vbertatem conferunt expeditius executioni mandentur; deputat Prorex personas Collaterales ad præsidendum, & assistendum nomine Regio in concernentibus grassiam, seu abundantiam Ciuitatis, fortificationes, seu munimen illius aduersus inimicos, & conseruationem aquarum, constructionem, & refectionem viarum, seu stratarum eiusdem Ciuitatis, & dicitur propriè tribunal mattonaræ, & cum Proregum mandatis pecuniam expendant publicam pro aptatione, constructione, & refectione omnium prædictorum, & sic etiam pro abundantia, vbi verò præest persona pro abundantia, est in tribunali Decurionum, seu Electorum Ciuitatis, cætera verò appellantur tribunalia fortificationis aquæ, & mattonaræ: in quibus omnibus, tanquàm Regens Collateralis Consilij præfui; & notetur quæso vnū pro satisfactione nonnullorū insipientium nostræ Ciuitatis. Nam per Capitula Ciuitati à retro Regibus concessa, statutum est, quod in vnoquoque istorum tribunalium Regius Officialis interueniat, vt in cap. 8. & 9. concessis per Regem Ferdinandum II. expeditis sub die 27. Ianu. 1495. in quibus prouidetur de Officialibus, qui debent in tribunalibus fortificationis, & aquarum præsidere, & per sententiam Regis Federici statuitur. Interuentus Regij Officialis in tribunali Electorum, seu Decurionum Ciuitatis; vnde cum de hoc, quasi de noua introductione conqueruntur; videant si benè dicunt; est bene verum, quod per cap. 41. concessum tempore Regis Ferdinandi primi spectantia ad politiam Ciuitatis, statutum

tum erat fieri per Electos, seu Decuriones tantum : & quòd nullus Officialis se intromittat , quòd hodiè fit per singulas plateas , seu sedilia, quæ deputant personas particulares, quæ appellantur pagliaminate, præter hæc adest tribunal reuisionis , vbi pariter præsidet vnus ex Regijs Ministris à Prorege deputandus , & hoc tribunal erectum fuit tempore Præsidatus Don Petri de Toledo , & in eo tractatur vitio computorum , ministro- rum Ciuitatis, in quo à quolibet Sedile, personæ deputantur, & à Prorege commissiones expediuntur, qui, vt Iudices Regij iudicant , à quorum sententijs , non nisi ad Proregem appellatur ; illæq; paratam habent executionem in cæteris verò tribunalibus adsunt deputati per Sedilia , qui pariter negotia ad illa spectantia pertractant, & expediunt , & in vnoquoque prædictorum tribunalium platea popularis suos pariter facit deputatos ; aliud , & vltimum adest tribunal dictum della pecuniã , quòd eodem modo regitur, in quo tractatur affictus introituum Ciuitatis , & mandata firmantur pro solutione æris alieni , & expensarum Ciuitatis .

4 Verùm per prædictam sententiam Regis Federici apparet , quòd Regis Officialis in prædicto tribunali Electorum minimè votare debet, sed negatiua terminantur per voces maioris partis Electorum, seu Decurionũ , executio verò conclusionum fit cum autoritate Regij Officialis, qui præsidet, & sic hodiè seruatur.

5 Et non omittam aliud , quod est maximæ considerationis pro necessitate, & deficientiã aquæ in nostra Ciuitate , quæ habet aquam pretiosissimam, & in maxima abundantia, & ad Ciuitatem non conducitur quarta illius pars, quia in loco dicto la Bolla, diuiditur pro medietate causa eam,

dandi quibusdam molendinis priuatorum , & reliqua medietas in loco dicto Poggio reale pariter diuiditur per alia molendina particularium : ita quòd , vt dixi , quarta pars tantum , aut parum plus istius aquæ in Ciuitatem conducitur , quæ agnoscentes retrò Reges , & attendentes publicam Ciuitatis vtilitatem , quæ Ciuitas tunc non erat in tam magna amplitudine , nec tot habitatoribus repleta . Dico igitur , quòd ob prædictam causam sustulerunt aquam à prædictis molendinis , vt integra ad Ciuitatem conflueret : & demum dum fuit supplicatum , vt aqua ad molendina restitueretur , infrascriptum fuit expeditum Capitulum , vt in cap. 9. Regis Ferdinandi Secundi fol. 21.

Item supplicano la Maestà vostra fare tornar l'acque alli molini secondo il solito, à tal che s'habbia buona commodità . Placet Regiæ Maestati , prout petitur , dum tamen non producat defectum aquarum ad vsũ , & opportunitatem Ciuitatis , ac Ciuium , & quòd vbiq; interueniet Officialis , seu Prouisor , qui ipsarum aquarum pro tempore curam habeat. 6 Quæ potuit Rex facere , & mandare , si aquæ , & decursus aquarum inter cætera præcipua in Regno sunt Dominorum , secundum communem Decisionem Luc. de Pen. in l. quicumque C. de fund. limit. lib. 12. cum alijs congestis per D. Frecc. in 46. auth. baron. in princ. & latissimè ad futuritatem in propria materia constructionis molendinorum per D. de Franch. in sua decis. 183.

Si ergo eatenus aquæ sunt restitute molendinis , quatenus non deficient ad vsũ Ciuitatis : ergo stante hodie maximo defectu possunt molendina priuari aquis ob publicam Ciuitatis vtilitatem , & necessitatem ; sunt enim hæc molendina priuatorum

in paucis numero, quæ ut scimus non deseruiunt pro molendinis frumentis Ciuitatis.

Et licet idem fuerit supplicatum tempore Regis Federici, qui simpliciter respondit, Placet Regiæ Maiestati, ut in cap. 12. fol. 23. Tamen hoc recipit intellectum à cap. Regis Ferdinandi antecedentis, quod eandem continet decretationem cum additione; dummodo aqua Ciuitati non deficiat, quæ declaratio non est sublata per Capitulum Regis Federici, & rursus sic de iure intelligatur per text. in l. Præses Prouinciarum, C. de seruit. & aqu. Nam si timentibus agris nostris non solum est iniustum, sed crudelitati proximum, dicit text. ut aqua alij vtantur, & melius legatur text. in l. si quis per diuinam in fine, C. de Aqueduct. lib. 11. vbi est casus in indiuiduo, ut concessio aquæ ex publico fonte intelligatur, quatenus aqua non deficiat, & de ea, quæ superest, concessio intelligatur facta, ibi in illis verbis, quid ijs personis, quibus nostra serenitas indulxit ex aqua superflua debeat impartiri, & in specie de his molendinis loquutus fuit Luc. de Penn. in l. decernimus, C. de aqueduct. lib. 11. dicens iniquam etiam, & iniustam permissionem talium molendinorum, nec potuisse concedi ex ordinaria potestate tante necessitate ciuium, & penuria aquæ, quæ ad ipsorum alimentacionem principaliter deseruire debet. Cum non conueniat fontem summis laboribus, & necessitate paratum, pro sustentatione vitæ humanæ deseruire ad quæstum priuatum, sub velamine publicæ vtilitatis, quæ decisio ad propositum est aurea, & notanda, de qua meminit Dominus de Franchis in allegat. decis. 183. de quo latius infra dicemus in materia concessionis tractarum, & pensio-

num, quæ à Rege conceduntur, vbi videri poterit.

Sed fuit pluries dubitatum, an istis Regijs Officialibus, qui assunt in prædictis tribunalibus Ciuitatis ordine Regio debeat fieri debita recognitio, eorum laborum, pro quo multoties, se congregauerunt plateæ, & aliquando concluderunt recognitionem aliquam faciendam, aliquando, & frequentius denegauerunt, licet labores sint maximi, & præcipuè ministri Præsidentis in Tribunali Grasiæ, quod iniquum vndiquè est; cum Regij ministri ex proprio officiorum munere, ad hæc non sint obligati; & hoc est, quod tradidit Bartol. in l. ambitiosa, ff. de decret. ab ordin. fact. num. 2. Sunt enim hæc diuersa officia collocata, & data vni, quo casu, dum vnus pluribus officijs distinctis fungitur, Rege mandante, seu illius Prorege gaudere debet salario vnuscu- iusque officij, cum duas representet personas, ad text. in §. illud, in authent. ut iudic. fin. quo suffr. in l. in scholaribus, C. de erog. milit. annon. lib. 12. maximè quando officia non sunt incompatibilia, ad text. in l. si consul, ff. de adopt. Ioan. de Plat. in l. maior, C. de dignitat. lib. 12. Capic. decis. 27. num. 20. & sic practicamus. Dum Decanus Sacr. Consil. vacante Officio Præsidentis, etiam illud exercet, & in Præsidentibus Regiæ Camerae deficiente illius Locumtenente fuit nouissimè prouisum, dum quilibet illorum Locumtenentis officium exercet per hebdomadas; & propterea iustissimè ad euitandas has partialitates, & iustitiam faciendam tempore Præsidentis Don Francisci de Castro mandauit ille vir prudens, & circumspexit taxationem certi salarij omnibus prædictis ministris inspecta qualitate laborum vnuscu- que

que, quod ad Principem spectat pro-
 16 uidere, prout est text. in l. vnica C.
 de præb. salar. lib. 10. cuius infrascr-
 ipta sunt verba. Nulli salarium tri-
 buatur ex iuribus Reipublicæ nisi ei,
 qui iubentibus nobis constanter fue-
 rit consequutus; & concurrente cau-
 sa iusta non potest de hoc dubitari,
 pro quo videatur ibi Rebuff. qui op-
 timè declarat, & etiam ibi per Io. de
 Plat. quæ prouisio et si ex prædictis
 17 appareat, quàm iuri consona fuerit,
 inspectis ingentibus laboribus, qui
 fiunt, & amaritudinibus, quæ susti-
 nentur; tamen per successorem in
 officio fuit de facto reuocata, nullo
 verbo de ea facto in Collaterali Con-
 silio, vbi fieri debebat.
 18 Sed nolo omittere vnum, quod te-
 nuimus pro absurdissimo, sed de iure
 est permixtum: quòd et si Decuriones
 repræsentent Ciuitatem, & dicantur
 omnia posse circa eius gubernatione:
 tamen potest à Ciuitate limitari po-
 testas secundum Bart. in rubr. ff. de
 Decur. Io. de Plat. in ea rubr. C. lib.
 10. Quòd sæpè accidit, dum in tri-
 bunalibus Electorum, seu Decurionum
 recusant aliqui ex eis concludere,
 dicendo habere limitatam potesta-
 tem.
 19 Sed hoc intellige posse fieri tẽpo-
 re delationis officij, & creationis De-
 curionum, sed postquàm simpliciter
 fuerunt electi, & officia concessa mi-
 nimè possunt illa limitari, nec quo-
 modolibet illis aliquod derogari,
 quia res non est integra, & potestas
 concessa libera circa administratio-
 nem rerum Ciuitatis, iuxta formam
 à iure traditam, vt per eundem Bart.
 & Plat. vbi supra.
 Similiter non omittam vnum no-
 tabile dictum Bart. in l. qui tabernas,
 ff. de contrah. empt. ibi: Item nota,
 20 quòd ad priuatum possit pertinere
 vsus rei pertinentis iure proprietatis
 ad rempublicam. Quod facit pro ho-
 minibus Ciuitatis habentibus in fos-

fatis publicis hortos per Ciuitatem
 concessos, vt à tali vsu non debeant
 expelli & c. Quæ doctrina est particu-
 laris ad concessionem factas per no-
 stram Ciuitatem ipsius porterijs, &
 alijs propè, & extra moenia pro iar-
 denis, & hortolitijs: quæ alias fue-
 runt satis dubitata, quòd non potuis-
 sent fieri à Decurionibus, nec à pro-
 pria Ciuitate.

Nec nouum est hoc nomen Mat-
 21 tonatæ: meminit enim de illa Bart.
 in l. 1. ff. de via publ. ibi, certè pro-
 priè dicitur strataua mattonata la-
 pidibus viuuis, vel coctis, & text.
 22 not. in l. ediles eodem titu. statuit,
 vt construat vnusquisque vias publi-
 cas iuxta propriam domum, & qui
 conductas domos tenent, debent
 construere computando dispendium
 in mercedem, quando Dominus ip-
 se non construit, de quo latè Bartol.
 in l. 2. C. de immunit. nemin. con-
 ced. lib. 10. Flor. in l. si quid, S.
 si quid num. 6. ff. de vsufruct. Ita
 23 quòd dum hodiè omnia fiunt Ciui-
 tatis expensis, est contra iuris ciuili-
 dispositionem, postquàm non adest
 impositio in hoc, in qua Ciues con-
 tribuant, & hoc inter alios abusus
 Ciuitatis: nam videmus vias, maxi-
 mis sumptibus Ciuitatis construi, &
 demùm ordinariè à particularibus im-
 pediri, & occupari, non sine maxi-
 24 mo scandalo; verum aliquando à
 iure temporaliter tantum permitti-
 tur ratione alicuius ædificij, quòd
 construitur, sed perpetuò minime,
 de quo per Ias. in repet. l. quominus
 de flum. num. 67. vers. 2. moueor, &
 quando temporaliter non requiritur
 licetia; & aliud notabile tradit Bald.
 25 in l. basilicam in fin. C. de oper. pu-
 bl. vt minimè possint prohiberi ven-
 dentes, ne in suis apothecis teneant
 pergulas, seu quas vulgo dicunt, ten-
 nas, quibus illi vtuntur, vt se tuean-
 tur à vento, & pluuijs, quæ singulari-
 ter tradit Auend. de exequ. mandat.

par. 1. cap. 19. num. 39. vers. & istam nostram legem vsque ad vers. & item
 26 lex nostra : Immo notetur text. in d. l. ædiles in fin. in vers. studeant, vbi permittitur artem mechanicam exercentibus posse à suis apothecis ponere in publicum, & in via, quæ sunt illorum exercitij : taliter quòd non impediunt vehiculum ire, & ibi glos. in verb. trochos. Et videatur accuratè Auend. vbi supra : nam curiosè, & eleganter ponit quasi omnia spectantia ad Grassiam, & ad officium Iustitiarj. Grassiæ Ciuitatis, & Magistrj Portulani.
 28. Verùm cum vnaquæque Prouincia suo sensu abundet, & consuetudines, statuta, & instructiones sint tam diuersa, seu diuersæ, propterea hoc intelligo secundum dispositionem iuris communis : secus verò si consuetudo præscripta, statuta, aut instructiones aliud suadent, vt in hac nostra Ciuitate videmus, in qua officium Magistrj Portulani exercet Ioannes Simeon Moccia, Eques nobilissimus de Sedi Portæ nouæ conscientiatissimus, & omni virtutum genere ornatissimus.

SUMMARIVM.

- 1 Ciuitas non potest absque Proregis licentia Legatum, vel Ambasciatorem ad Regem mittere.
- 2 Poena sine licentia mittentis, & missi erit extraordinaria Iudici arbitraria.
- 3 Licentia petita, & absque iusta causa denegata poene locus nõ est, nec à Rege denegatur audientia. Idque practicitur nu. 7. & 9.
- 4 L. si quis Decurio la 1. C. de Decur. lib. 10. declaratur.
- 5 Indignationis significatio, & effectus.
- 6 Clausula sub indignatione nostra; in literis Papæ, & Regis, quid importet.
- 8 Legatis missis ad Regem licentia à Ciuitate petita, & sine iusta causa denegata à Prorege salarium soluendum, & ita in Collaterali decisum num. 9. & 11.
- 10 Ciuitas potest Legatum ad Regem mittere contra Proregem ex Regia declaratione.
- 12 Cadaucra magnatum balsamo curanda.
- 13 Ciuitatis maiorem partem, quatuor plateæ, siue quarteria cõstituant, eaque representant, atque concludunt etiam contradicente platea populari, & ita per Regem mandatum, atque decisum per Collaterale, & num. 15.
- 14 Reclamare à maiore Ciuitatis parte aliquid decernente quilibet de populo potest, & superiorem adire.
- 16 Sedilia, siue Platea Ciuitatis liberè congregari possunt absque licentia.
- 17 Ciuitas largo modo dicitur esse sub tyrannide, quando Ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum.
- 18 Remedium ad vitandos tumultus, & dissidia, que oriri solent, dum agitur de mittendo Legatum ad Regem, vt Ciuitas in Curia procuratorem ha-

babeat pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus.

- 19 *Ciuitatem Regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum, sicut contraria consuetudo est inrationabilis, & minime seruanda, & nu. 20.*
- 21 *Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum Regimini præficiuntur exclusis popularibus.*
- 22 *Ciuitatis in regimine plures esse debent nobiles, quam populares.*
- 23 *Ciuitatis interest per nobiles gubernari, non per populares.*
- 24 *Actus commissus Consilio, vel alij sub nomine collectiuo est à maiore parte explicandus.*
- 25 *In casu verò discordiæ Rex, vel Prorex in Regno ad eundem, quòd limitatur in prouisionibus temporalibus.*

ARGUMENTVM.

De Legato ad Regem mittendo, qui Ciuitatis, ac Regni nomine sua Regi desideria, & quærimonias exponat. Quando sine Proregis licentia eum mittere liceat maiorem in eo mittendo Ciuitatis partem consentire debere; Eam quot plateæ constituât. De iusto legati salario.

S. VII.

QVONIAM verò, quæ ad munus, suamque pertinent potestatem Prorex interdum, vel negligit, vel malè agit.

Potissimum quæ spectant ad Regni, ac Ciuitatis vbertatem. Subditos non æquabiliter tractandos, eisque ius reddendum. Ciuitas sæpè deliberat, tum

pro his, tum pro alijs, quæ occurrunt publicis necessitatibus Legatos ad Regem mittere, eisque sua, ac Regni desideria, & quærimonias exponere. Contra verò Prorex se opponit, plurimumque ægrefert; idcirco postulat hic locus, vt breuiter dicam, an, & quando inconsulto Prorege, vel sine ipsius licentia, id Ciuitati liceat; est enim proximum, & affine Ciuitatis, ac Decurionum, quam tractauimus potestati, quod non modica inter Ciuitatis plateas, earumque Ciues dissidia excitare solet. Est igitur pro regula constitutum non posse Ciuitatem Legatos, siue Ambasciatores ad Regem mittere, inconsulto Prorege, qui perpensa qualitate negotij, si potest, vel non per ipsum expediri, præstabit, vel denegabit licentiam, vt latius per D. de Minad. in d. constit. in aliquibus in verb. Comitum, vel Baronum, qui allegat text. in l. 3. in fin. C. de leg. lib. 10. & est melior text. in l. fin. in eod. tit. & ob id multa mandata aliàs fuerunt facta, vt non discedant, multi ex hoc capti, & carcerati, & Ciuitas tota conturbata ex dispersione suorum ciuium; sed dictum hoc

2 Minad. non erit sic simpliciter intelligendum: nam fateor, quod Prorex est ad eundem causa licentiam petendi, quando ipse prouidere non potest, vel non intendit, & in eum casum, quando Proregem non adiuerint, nõ solum à Rege audientia est deneganda, sed extraordinariè Legatus puniendus, vna cum omnibus mandantibus iuxta dispositionem, text. in S. sit tibi quoque curæ, in auth. de mād. Princ. ibi: Remitemus eum cum omni correctione, & responsum non dabimus; & text. in l. si quis Decurio, la 1. C. de Decur. lib. 10. dicit, quòd non antea discedat, quam insinuato Iudici desiderio proficiscendi licentiam consequatur; quòd si pro sua audacia parui aliquis fecerit hanc iusionem, indignationem competentem

tem sortiatur, & ibi Rebuf. dicit, quòd erit pœna arbitraria, & Bald. in auth. statuimus C. de episc. & cler. dicit extraordinarie puniri, & Io. de Plat. & Rebuff. vbi supra dixerunt

3 oportere petere licentiam, sed quando licentia fuit petita, & impetrare non potuerunt, quod iustum erat, tunc accessus non est prohibitus, quod probat text. in S. sit tibi curæ, vbi si quis Regem adiuerit, dicendo quod iustum erat impetrare non potuisse, & hoc verum inueniatur, indignatio contra Ministrum conuertitur, & text. in

4 d. l. si quis Decurio intelligo, quando non expectata licentia Regem adiuerit: & licet Bartol. in tract. qui sint rebelles in verb. indignationem dixerit, quod huius verbi nullum effectum inuenit, nisi quatenus verbum sonat, vt Imperator indignatus non exhibebit se gratum, quem sequitur Ias. in l. i. ff. de in ius voc. & in eadem opinionem videntur inclinare Aluar. & Præpos. in cap. i. S. porro, quæ sit prim. caus. benef. amitt. Tamen teneo opinionem Bald. in d. auth. statuimus, idemq; Bald. in d. S. porro, vbi Laud. & Afflict. & idem Afflict. in Constit. Reg. inconstutem tunicam num. 48. vers. 26. notat, quod latius fundat, & infinita cumulat Restaur. Castald. in tract. de Imper. quæst. 110. priuil. 39. num. 3. Quod indubitatè probat text. in d. S. sit tibi quoque curæ, ibi remitemus eum cum omni correctione; ergo non consistit in simplicis animi indignatione.

6 Immò Bald. in d. S. porrò, dixit, quòd important hæc verba, in literis Papatibus priuationem beneficiorum, & Iacobin. in tract. feud. in verb. Princeps, vers. nona specialitas, dicit, quòd important priuationem feudorum;

7 & sic hodiè practicatur, vt adeatur Prorex pro licentia petenda, & si denegata iniuste fuerit, tunc licita est iudicata missio, seu legatio etiam licentia non impetrata, fueruntq; per-

sonæ ad hoc destinatæ benignè receptæ à sanctissimis Regibus, vt personæ publicæ, & vt tales à Ciuitate remuneratæ, eisq; solutum debitum salarium, postquam legatio, seu accessus non est voluntarius, sed tenentur personæ electæ subire munus legationis, & ad illud compelli possunt, dicit glos. notab. in d. l. si quis Decurio communiter ibi per scribentes recepta, vt practicatum fuit cum Marchione Padulæ, qui fuit transmissus tempore Præsidentis Marchionis de Mondesciar, in cuius gubernatione Ciuitas maximè fluctuauit, & reuolutiones fuerunt tales, quòd tandem sua Maiestas reuocauit illum, & ultimo loco, cum Octauio Tuttauilla Equite Neapolitano Sedilis Portus, & hoc tempore Præsidentis Comitis de Oliuares, quo tempore etiam fuerunt multi de facto carcerati, alijq; Equites principales, & in maximo numero, latitantes, & inter cæteros carceratos fuit Princeps Casertæ: vnus de Magnatibus principalioribus Regni, & sic tota Ciuitas conturbata, & existente in Curia prædicto Octauio Tuttauilla, iam vt persona publica recepta à Maiestate Catholica, grataq; illi audientia præstita, fuit etiam prædictus Comes Oliuares reuocatus, & in eius locum transmissus Comes de Lemos. Qui Octauius Tuttauilla Ambasciator necessarias obtinuit prouisiones, & gratias, licet licentia non obtenta discessisset, fueruntq; personæ carceratæ Sac. Maiestatis ordine de facto liberatæ, vt de facto carceratæ fuerunt, & Christianissimus Rex declarauit licere semper Legatum transmitti, quando contra ipsum Proregem quærimoniæ sunt exponendæ, & Ciuitas grauata ab illo ad suum Dominum recurrit,

11 & dum reuersus fuit ad Ciuitatem prædictus Octauius habuit ab ea tanquam publicus homo ab ipsa transmissus debitum salarium, & iustam

la-

laborum suorum recompensationem non obstante repugnatione plateæ popularis, quod decidimus tempore prædicti Comitis de Lemos tunc dignissimi huius Regni Proregis, religiosissimi viri Ciuitati, & Regno gratissimi ob suam humanitatem, & erga omnes maximam pietatem, qui hic cum intrinseco bonorum dolore suum diem clausit extremum, cuius corpus in Monasterio sanctissimæ Crucis fuit depositum, per prius balsamatum, seu balsamo curatum, iuxta
 22 morem magnatum, maximè quando ad propriam patriam in longinquis existentem sunt corpora asportanda, iuxta notabil. decis. Odoffr. in l. 2. colum. fin. ff. de in ius voc. Sic igitur fuit articulus iste decisus ex communi, & recepta doctrina Bart. in l.ambitiosa num. 2. ff. de decr. ab ord. fac. quæ est in proprio casu, habito pro vero, quod ex sex plateis,
 13 seu quarterijs, in quæ, seu quas Ciuitas distinguitur, & à quibus gubernatur, videlicet, quinque nobilium, & vna popularium, sufficit concursus quatuor ipsarum faciendum maiorem partem, & Ciuitatem representantium vigore sententiæ Regis Federici latæ in anno 1497. & suorum Capitulorum hoc disponentium, & pluries confirmatorum, & signanter hoc in indiuiduo prouidetur in cap. 33. inter cætera concessa per Carolum V. Imper. Max. in anno 1554. in quorum possessione semper extiterunt, & existunt, quod equidem est iuris dispositioni conforme, vt quod maior pars concludit, illud attendatur ad text. in l. quod maior ff. ad municip. Nec si damnosa fuerit conclusio ma-
 14 ioris partis aliquid officit, si cuilibet de populo permissum est superiorem adire, & reclamare, vt idem Bart. tradit in eadem l.ambitiosa num. 6. Est casus in cap. 1. extra de his, quæ fin. à maio. par. cap. qui text. vtrumque decidit, Auend. in lib. 1. de exequ,

mand. cap. 19. lib. 1. & est hoc expressè prouisum in prædicta sententia lata per Regem Federicum, vbi tam quilibet de populo, quàm superior ex officio, dum videt, quid iniustum conclusum, potest manus imponere, & particularis petere reuocationem, & superior prouidere; & hoc quod maior pars possit concludere, est tam in beneficium plateæ popularis, quàm nobilium: cum possit esse illa vna de quatuor concurrentibus alijs nobilibus contradicentibus, vt in dies videmus, & practicamus: etsi maior pars non concluderet, rarò negotia terminarentur, & vltimo loco Catho-
 15 lica Maiestas circa hoc mandauit interim seruari solitum, & cõsimilis decisio fuit facta in simili casu, cū Marchione Padulæ, de quo solito testatur D. Frecc. in 3. lib. q. fin. nu. 37.

Et quotidie practicatur in tribunali Diui Laurentij, vbi Decuriones congregantur ad negotia Ciuitatis pertractanda, quod ex sex plateis quatuor concludunt, tanquàm facientes maiorem partem, & sic etiam refert pro indubitato D. de Franch. in sua decis. 2. Quod nouissimè noster serenissimus Rex declarauit in prouisionibus expeditis tandem per quas mandatur fore comedendum panem, & frumenta Ciuitatis distribuenda eo pretio, quo illa Ciuitas emit iuxta conclusionem platearum nobilium seu Sedilium, non obstante contradictione plateæ popularis; ex quibus, cum gratia Dei sublata erit pestis, tam abominabilis, quæ Ciuitatem depauperauit. Deus Opt. Max. faxit, vt tam iustè statuta, & ordinata executioni demandentur.

Sed hæc, quæ Ciuitatem, & Regnum adeò perturbant; & ex quibus Ciuitas tota commouetur, & diuiditur in partes cum manifesto periculo reuolutionis, & perditionis illius: possent saluari, & facili remedio prouideri absque vexatione populorum,

&

& certo modo manifesta violentia, dum mandata fiunt, ne discedant, ne fedilia congregentur contra solitum: siquidem liberè congregari possunt
 16 nulla impetrata licentia, de quo more etiam meminit D. de Franch. in sua decis. 446. ex quibus animus subditorum alteratur, & superior indignatur; & notetur vnum notabile verbum Bald. in l. decernimus, C. de
 17 sacrosanct. eccles. num. 6. dicentis, & nota, quòd largo modo loquendo omnis Ciuitas est sub tyrannide, quando subditi non possunt libera voce defendere bonum publicum.

Remedium facillimum est, si Ciuitati permitteretur tenere in Curia pro ipsa, & toto Regno Procuratorem, seu Agentem, qui negotia Ciuitatis, & Regni tractaret: ex quo cessarent hæ turbulentiæ, tot querimoniarum, congregationes, & conuenticula, & Rex christianissimus, & omnium Dominus esset de singulis informatus, vt conuenit, calamitates, grauamina, & necessitates sui Regni audiret, vt congruit, absque commotione aliqua, & quæ digna essent prouisione, prouideret, & alia respuerit, vassallicis tamen fideles satisfacti remanerent; nec video, quare huic Regno, tam fidelissimo negari debet, quod omnibus alijs videmus permixtum: Ministri enim vtique pensarent grauamina non inferre, Rex de omnibus informatus omnia prouideret: sed tandem, vt dixi, sunt peccata populi.

19 Hic mos, quòd regimen Ciuitatis sit pro maiori parte nobilium, est à iure approbatus secundum Ang. in S. 1. in auth. de defens. Ciuit. per illum text. quem allegat, & sequitur Lup. in rubr. extr. de donat. int. vir. & vxor. S. 9. nu. 9. & Auend. de exequi mand. par. 1. cap. 19. nu. 18. vers. vtilissimum, qui dicit vtilissimum esse rempublicam Regi per nobiles saguine, & extimatione propterea tradidit irrationabilem esse, & non ser-

uandam consuetudinem, seu priuilegium, vt nobiles ab officijs Reipublicæ excludantur tãquàm in illius perniciem; & hinc Doctor. laudauerunt motem Venetorum, qui nobiles tantum ad regimen assumunt Ciuitatis, de quo late per Tiraq. de nobil. c. 20. nu. 1. quodq; debeant esse plures nobiles, quàm populares notat Alber. in l. 2. S. deinde ff. de orig. iur. Hinc voluerunt Doctor. interesse Reipublicæ gubernari per nobiles, & non per populares, vt post alios habetur per Casfan. in cathal. glor. mun. p. 8. 36. confid. & Andr. in c. 1. in princ. de pac. iur. firm. tradidit, quòd nobiliores debent esse illi, qui Ciuitates regunt. Hinc Plato dicebat nullo modo iustum imperium, vel ciuitatem appelladam, in qua popularis improbitas summa, quæq; Reipublicæ munera tractare præsumat: qui enim populo se committit, fortunam non rationem sequitur, qui fortunæ fauet, periculo, & aleæ se dedit, qui in alea est ad ruinam, & cladem inclinatur, & Anacheres Scita, qui vnus ex sapientibus fuit Atheniensium statum qui populi imperio agebatur breui interitum prædixit, quæ latius explicat Petrus Crinita de honesta disciplina lib. 1. cap. 4.

Et notetur vnum in eo, quod dictum est de maiori parte, quòd si actus committitur nomine collectiuo, vt puta Concilio, & alijs personis illud collectiuum importabit dimidiam partem Ang. & Imol. in l. liber homo S. titius, ff. de her. inst. cum alijs cumulatis per
 25 Auend. de exeq. mad. c. 19. vbi quòd in casu discordiæ aduersus est Rex, & sic Prorex in nostro Regno, & ibi vide notabilem limitationem, quando tractaretur de aliquibus ordinationibus temporalibus circa concernentia regimen, & administrationem Ciuitatis, vt ibi latius per eum, qui omnino videatur, nam sunt quotidiana, & deseruiunt in dies ad multa, quæ in Ciuitate occurrunt.

DE

83

DE ELECTIONE OFFICIALIVM, SEV MA-
 gistratum, officiorum administratione, atque priuatione illo-
 rum ob malam administrationem, & pariter de ipsorum ex-
 timatione, & remuneratione, quando benè se gesserunt; &
 multa de Baronibus, qui iustitiam administrant, & Iu-
 dices dicuntur suorum vassallorum; eorumq; aucto-
 ritate, quæ diuiduntur per §. particulares.

TITVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

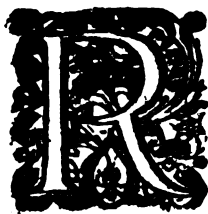
- 1 *Officiales sunt Annales.*
- 2 *Barones ad beneplacitum Offi-
 ciales constituere non possunt.*
- 3 *Ritus Mag. Cur. vt sola cogno-
 scat de delictis Officialium,
 obtinet inofficialibus Baro-
 num.*
- 4 *Officiales à Rege creati, vel sim-
 pliciter, vel ad beneplacitum
 censentur perpetui.*
- 5 *Officiales potest, non tamen debet
 Rex ad nutum priuare officio
 sine iusta causa.*
- 6 *Officia ementes parati presumun-
 tur vendere, quod emerunt.*
- 7 *Officiorum venditio prohibita,
 nouissimè per Capitulum Pbi-
 lippi II. Ciuitati concessum.*
- 8 *Quæ tamen iustitiæ administra-
 tionem habent.*
- 9 *Princeps, & Pontifex officia vè-
 dere non est prohibitus.*
- 10 *Non tamen rectè agunt ven-
 dendo.*
- 11 *Baronibus officia vendentibus,
 certa in Regno poena imposi-
 ta.*
- 12 *Officiales, qui iustitiæ ministran-*

*da præponuntur, quales esse
 debeant, & quibus officia con-
 cedenda.*

- 14 *Officiorum venditio, plurimo-
 rum causa malorum.*

A R G V M E N T V M.

De magistratibus, tùm à Barone, tùm à
 Rege eligendis, qualis in eorum electione,
 seruandus sit modus.

REGNO, ac Ciui-
 tati panis copia, a-
 liarumq; rerū vber-
 tate redundanti vin-
 culis, quibus conti-
 neantur adhiberi de-
 bent. Hæc sunt ius, & æquitas, quæ
 vincula ciuitatum appellauit Cicero
 in Paradoxis: nam fruendæ iustitiæ
 causa, olim benè moratos Reges con-
 stitutos, idem affirmat secundo de of-
 ficijs, & libro tertio scribit fundamen-
 tum perpetuæ commendationis, & fa-
 mæ iustitiam esse, sine qua nihil po-
 test esse laudabile. Remota namq; iu-
 stitia, quid sunt Regna, nisi magna
 latrocinia, inquit Augustinus lib. 4.
 de Ciuit. Dei. Quod alterum est ma-
 ximè necessarium ad Regni, & Ciui-
 tatis tranquillitatem custodiendam,
 Administrandæ verò iustitiæ, ac iuri-
 dicendo magistratus præsumunt, quæ fuit
 eorum creandorum origo. Parum est
 enim ius in Ciuitate esse, nisi sint, qui

in ea redere possint ex Pompon. in l. 2. S. post originem ff. de orig. iur. De magistratibus, itaque siue officialibus dicturus à tempore incipiamus, quò munus eorum durat; debent officiales esse annales ex forma Regiæ Præmaticæ desumptæ ex l. fin. C. de offic. Præfect. Præt. qui Kalendis Ianuarij introire solebant, vt inquit Andr. in cap. 1. de feud. guard. quòd inuiolabiliter obseruatur in Baronibus, qui

1 Officiales non possunt constituere ultra annum, nec minus anno, vel ad ipsorum beneplacitum: sed annales esse debent, de quo facit decisionem D. de Franch. nu. 410. & adest specifica Pragmatica edita in anno 1536. tempore Imperatoris Caroli V. immort. mem. Et idem D. de Franch. in decis. 407. refert decisum, quòd ritus Mag. Cur. interpretatus, quòd de delictis officialium, sola Mag. Cur. cognoscit, procedit etiam in delictis Officialium, Baronum, & ibi: An Magister ad eorum comprehendatur inter Officialis.

2 Officia tamen simpliciter concessa per Sac. Maiestatem, seu ad eius beneplacitum, vt est communis stylus privilegiorum, cõsentur perpetua iuxta text. in l. iur. heritos ff. de excus. tutor. vbi Bald. Alber. & alij: & licet Princeps possit officia tollere, illisq; ministros priuare, debet hoc facere ex vrgenti, & sufficienti causa, & non aliter, quia intelligitur auferre honorem, & facere iniuriam, quòd alienum à Principe esse debet, vt notabiliter per Ifern. in cap. 1. S. iterum si clericus in addit. num. 29. de cap. Corrad. Ita quòd ex causa possunt tolli, non autem ad nutum, de quo per Boer. decis. 149. Vbi bonas habes decisiones contra eos, qui pecunias dant pro officijs consequendis, quia

3 ex hoc intelliguntur paratos esse vèdere, quòd ipsi emerunt: ex quo omnia mala sequuntur in afflictionem

4 populorum, peruersionem iustitiæ, &

dissipationem Regnorum, bon. text. in canon. princip. 1. quæst. 1. tot. tit. in auth. vt Iud. fin. quoq. suffr. Bart. & communiter omnes in l. 1. C. de murileg. lib. 11. eleganter Sot. de iust. & iur. lib. 3. quæst. 6. art. 4. intelligendo de officijs cum administratione iustitiæ, alias secus, de quo per Salic. in l. 1. C. ad leg. iul. de amb. Bart. & communiter Scrib. in l. barbarius ff. de offic. Præt. Abb. & canonistæ, in cap. tuam de ætat. & qualit. quæ distinctio etsi non habet locum in Principe, cum in eo non consideretur ambitus, & prohibitio non est de iure diuino dicit Bald. in d. l. barbarius sic Fulg. & Salic. in d. l. 1. quòd latius prosequitur Guilielm. de Bened. in repet. cap. raynutius in vers. duas habens filias nu. 52. & text. in l. 1. C. de pistior. lib. 11. & in l. 2. C. de muril. ponunt casus speciales, ne regium seruitium defraudetur, & ibi declarat Bart. & Odoffr. ob quòd Io. de Plat. dixit ibi esse speciale, & sic procedit text. in cap. 1. extra de Mag. & idem dixit, idem Io. de Plat. in d. l. 1. C. de pistior. sicut pariter dicimus in Pontifice, vt in eo non consideretur ambitus, nec simonia, & consequenter possunt Reges, & Pontifices officia vendere, de quo latius per Restaur. Castald. in tract. de Imper. q. 110. priuileg. 282. Tamen hoc non facit, quòd vè-

5 dendo, vel concedendo officium continens administrationem iustitiæ propter pecuniam, quòd Princeps bene faciat, non enim erit ligatus pœnæ impositæ per leges, quia est supra leges: sed malè, & pessimè faciet, & sequuntur ex hoc omnia mala supra enarrata à legibus, & Doctoribus considerata, quòd benè aduertit, & eleganter in hoc loquitur Guliel. de Bened. vbi supra num. 52. & seq. qui inter cætera adducit auctoritatem Diui Thomæ scribentis ad Ducissam Brabantia.

6 Hinc per serenissimum Regem
Phi-

Philippum Secundum in anno 1557. ad supplicationem Ciuitatis fuit prouisum, quòd officia, quæ iustitiæ administrationem contiaent minimè vendantur: cætera verò probis, & idoneis personis concedantur, vt in lib. capit. fol. 159. in fin. Et sic in Baronibus adest Pragmatica particularis Caroli V. in anno 1536. in tit. de Baronibus incip. & inter alia, vbi expressè Baronibus prohibetur venditio Gubernatorum, seu Capitaneorum Terrarum ipsorum sub pœna vnciarum centum cum amissione pecuniæ receptæ, & ibi vide multa bona in releuamen vassallorum notatu digna. Et quæso legatur solemnibus doctrina Luc. de Pen. in l. 1. C. de diuers. offic. lib. 10. vbi qualis qualitatis esse debent officiales eligendi ad iustitiam ministrandâ, quomodo propter merita, & gratis ipsa sint concedenda, & quid secundum præsentem abusum, qui & illis temporibus vigebat, & quod peius est, inscio nostro serenissimo, & christianissimo Rege, cuius decisionis meminit Afflicti. in constitutione, vt de successoribus nume. 56.

Et quia memoranda sunt dicta per Imperatorem Iustinianum in hac materia venditionis officiorum, quæ dâna pariant publicæ vtilitati, quæ in destructionem populorum, & Regij etiâ patrimonij, propterea volui transcribere posita in authent. vt iud. sin. quoq. suffr. quòd quæso perlegere non tædeat; nam fructuosa erit repetita lectio, quæ ante oculos Principum, & Proregum, qui ipsorum personas repræsentant, debent semper stare, & ad illius constitutionis obseruantiam cunctis viribus inuigilare: nam si officia ad iustitiam regendam venduntur, vel non venduntur, Deus scit, de quo tam publicè per vicos, & plateas alloquitur, vt etiam publicum est nostrum christianissimum Regem de prædictis esse innoxium,

& innocentissimum; verba igitur Imperatoris sunt.

Inuenimus enim plurimam ingressam causis iniustitiam: & hanc non olim, sed ex quibusdam temporibus violenter accessisse, & omnes nostros subiectos ad inopiam compulisse, & ad nouissimam ipsi penuriam deuenire fluctuantur, & neque consueta, & legitima tributa, & pro veritatis functiones secundum publicum censum possint sine maxima necessitate persolvere: quomodo enim valerent collatores, cum ex aliquo temere Imperatores semper aliquid lucrari ex prouentu iudicum cogitarent, & meritò hos sequerentur etiam gloriosissimi Præfecti ex hac iniustitia, & damnis extrinsecis illatis, & sollempnibus pijs collationibus sufficerent? Cogitatio igitur nobis sancta est: quòd agentes omnia quæcumque in nostris prouincijs sunt, vno actu communi ad meliora migraremus. Hoc enim omnino euenturum credimus, si Præsides gentium, quicumque ciuiles administrationes Prouinciarum habent, puris procuremus vti manibus, & ab omni abstinere acceptatione pro illis solis, contentis eis, qui à fisco dantur, quòd non aliter fiet, nisi & ipsi cingula sine mercede percipiant, nihil omninò dantes, nec occasione suffragiorum, neque his, qui cingula habent, nec alij hominum vlli. Considerauimus enim, quia licet quæstus immodicus imminuitur imperio: attamen nostri subiecti incrementum percipient: si indemnes à Iudicibus conferrentur, & imperium, & fiscus abundabit, vtens subiectis locupletibus: & vno hoc introducto ordine plurima rerum, & innumerata erit vbertas. An certè non omnibus manifestum est, quoniam qui aurum dat, & ita administrationem emit, non dat hoc solùm, quantum occasione adinuentum est suffragiorum: sed & aliud extrinsecus addit ampliùs

H occa-

occasione commodi administrationē aut dantibus, aut spondentibus: & sic vno principio illicito dato plurimas necesse est manus circumire eum, qui donationem facit, & hoc non de suo forte præbere: sed mutuatum, & vt mutuari possit damnificatum, & cōputare apud se, quia conuenit eum tantum ex Prouintia percipere, quantum liberet quidem ei debita, sortes, & vsuras, & damna pro ipso mutuo, computabit autem, & in medio expensas largiores: iam & iudicem, vel qui circa ipsum sunt degentes: & quædam etiam sibimet recondere quæstum in tempore sequenti, in quo forte non administrabit. Quapropter eius, quod ab eo datum est, triplum: magis autem si oportet verius dici, decuplum erit, quod à subiectis nostris exigitur: & ex hoc etiam fiscus imminuitur: nam ea, quæ oportebat in fiscum inferri, eo quod administrationem habet puris vtentem manibus: hoc ad propriam vtilitatem redigens, qui administrationem habet, & inopem faciens nobis collatorem, inopiam illius, quæ per ipsum agitur, nobis reputat, & quanta impiè talia fiunt ad horum furtorum meritò relata occasione. Administrationes namq; habentes Prouintiales ad hanc acceptionem respicientes multos quidem reorum dimittunt, vendentes eis delictum: plurimos autem innoxiorum condemnant, vt noxijs præstent: & hoc non solum in pecuniarijs causis agitur: sed & in criminalibus, vbi est de anima periculum; fugiunt æquè ex Prouincijs, & confluunt huc omnes ingemiscetes; Sacerdotes, & Curiales, & Offitiales, & possessores, & populi, & agricolæ: iudicum furta meritò, & iniustitias accusantes, & hæc non fiunt sola, sed & Ciuitatum seditiones, & publicæ turbæ plerumque fiunt, atque sedantur. Et omninò vna est quædam hæc omnium occasio malorum, & accipere suffragium

à Iudicibus totius nequitiz est principium, & terminus. Est quoque hoc sacrorum eloquiorum mirabile, & verum: quòd auaritia omnium sit mater malorum: maxime quando non priuatorum, sed iudicum inhæret animabus. Quis enim sine periculo non furetur? quis non latrocinabitur sine reatu ad administrationem respiciēs? Illum namq; videns omnia auro vendentem, & præsumens, quia quicquid egerit illicitum, hoc pecunias dando redimet; Hinc homicidium, & adulterium, & inuasiones, & vulnera, & raptus virginum, & commerciorum confusio, & contemptus legum, & iudicum: omnibus hæc vana proposita esse putantibus, tanquam aliquod optimorum mancipiorum; sed neque sufficimus considerare, & exponere, quanta ex furto Prouincialium iudicum fiunt pessima: nullo eos præsumente cum fiducia redarguere, cum illi repente se emisse cingula pronuncient.

Hæc ipsa officiorum venditio, quantum Reipublicæ sit damnosa, & quam multa mala pariat, sanctorum quoque Patrum testimonium confirmat Chrysostom. in Epist. Pauli ad Ephesios serm. 6. Gregorij lib. 7. Epist. 113. quæ omnia experientia confirmat, quæ vt testatur Caetan. in summ. tanquam rerum magistra nos docet collapsam esse Rempublicam, vbi officia venduntur.

Hæc dixisse sufficiat; Deus Optimus Maximus propter suam admirabilem misericordiam, & omni potentem manum huic pesti debitum adhibeat remedium.

S V M M A R I V M.

- 1 *Officialis, qui legitime officium emit, vel Baro male tractans subditos, & vassallos, cogi potest ad vendendum.*

- 2 Officialis officio, & iurisdictione potest priuari ob nimiam seueritatem, aliaq. crimina.
- 3 Si tamen gratuito fuerit officium, & iurisdictione concessa, secus si ex titulo venditionis.
- 4 Officiali propter nimiam seuitiam, vel crimina grauiora, iurisdictionis, & officij empti priuatio irrogatur, & ita practicum nu. 6.
- 5 Vassallis, quae remedia competant contra Baronem. Grauiamina inferentem remisiuè.
- 7 Officium, & feudum emptum, vel alio modo alteratum, retinet naturam officij, & feudi eo excepto, in quo est mutata.
- 8 Vassallus eximitur à iurisdictione Baronis, qui eum male tractat.
- 9 Gratiam delictorum, atque poenarum post sententiam, solus Rex indulget.
- 10 Prorex in uisitatione carcerum cū assistentia Collateralis Cōsiliij, & caterorum officialium generalem abolitionem concedit, & ibi de solita uisitatione carceratorū per Iudices Magni. Cur ac de pane solito distribui pauperibus carceratis Curiae expensis.
- 11 Baro ante vel post sententiā pendente appellatione gratiam delictorum vassallis, ita demum indulget, si partis intercedit remissio: idque decisum in Sac. Conf. iunctis Aulis.
- 12 Leonis XI. Summ. Pont. laudes.
- 13 Iurisdictione, vel in officij, vel in feudum conceditur, una ab altera, maxime differt.
- 14 Interesse partis duplex, pecuniarium, & seuiantis animi.
- 15 Gratiam delictorum sine partis remissione, Rex de potestate ordinaria absque causa indulgere non potest, estq. Regum consuetudo generalis in Regno practicata nu. 17.
- 16 Afflictus in intellectu Andreae notatur.
- 18 Li. Iudicium soluitur, ff. de iud. non obtinet, cum iurisdictione est concessa in feudum.
- 19 Prorex cum voto Collateralis ex qualitate delictorum abdicat iurisdictionem à Barone, & practica recensetur.
- 20 Limitat interdum, ut in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato procedat.
- 21 Baro habet iurisdictionem priuatiuam.
- 22 Petit remissionem suo nomine vassalli contumacis.
- 23 Distinctio inter iurisdictionem in officium, vel in feudum, non obtinet in iurisdictione in officij habita ex causa onerosa.
- 24 Iurisdictionem quomodocumque concessam semper manere sub Principis Imperio, qualiter intelligatur.
- 25 Princeps feudum alteri cōcessum potest ex suprema auctoritate, cum id sibi videbitur custodire, & in eo milites ponere.
- 26 Princeps potest in terra infeudata

- facere castrum. siue fortellitium, illudq. reficere, & situm in confinibus, etiam diruere, idq. in Regno practicatur.
- 27 Belli tempore, vel alia publica urgente necessitate dirui possunt aedificia extructa ultra statutam altitudinem, vel que defendi nequeunt. segetes etiam comburi, & exempla commemorantur.
- 28 Rex potest in castro nouum preponere castellanum ob inimicorum suspicionem, vel baronis diffidentiam.
- 29 Dominus directus castrum, vel fortellitium etiam clericorum custodire, ac defendere potest.
- 30 Vtilis Dominus feudi non tenetur ad sumptus, quos directus erogat in extruendo, vel reficiendo fortellitio, nisi tanquam unus de populo.
- 31 Castrum, vel fortellitium extructum a directo Domino in feudo Baronis, cedit in beneficium feudi.
- 32 Capitulum Regni Caroli II. Item statuimus, quod vniuersitates obstringit ad castrorum reparationem correctam per Pragmaticam Ferdinandi Primi, declaratur nu 33.
- 34 Vniuersitates non tenentur ad refectionem castri ex clausula cum iuribus suis adiecta in venditione alicuius Terre licet alius dum erant in potestate Regis ad hoc tenebatur, & ibi quid in exceptuatis concessis magno Principi, an transeant in inferiorem per generalem venditionem illi factam.
- 35 Murorum resectio ad Ciuitatem pertinet, pro qua singuli Ciues contribuere tenentur, idq. pluries in Reg. Cam. decisum n. 37.
- 36 Muros reficere, vel construere non potest Ciuitas sine Regis licentia.
- 38 Resectio murorum Ciuitatis ob impotentiam illius fisci sumptibus reficiuntur cum facultate repetendi.
- 39 Ad extructionem, vel refectionem murorum Ciuitatis tertia pars tributorum, que fisco debentur retineri potest.
- 40 Clerici, ceteriq. immunes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorum, pontium, & viarum.
- 41 Castrorum, & murorum constructio, & reparatio ad que pertineat contributio pro ea, quomodo facienda; aedificia priuata iuxta, vel supra muros Ciuitatis, quando tollenda remissiuè.
- 42 Baro habens merum, & mixtum imperium ex causa publici boni; potest uti Iudex vassallorum penam a lege diffinitam augere.
- 43 Capitulum Regni. Item & inquisitionem, declaratur non obtinere in Barone, qui habet merum, & mixtum imperium.
- 44 In banno potest ex causa poena diffiniri melius visa.
- 45 Baro potest ratione contemptus poenam exigere ultra damnum, & ita pluries decisum.

- 46 *Exercens iurisdictionem, quam non habet, qua poena puniendus.*
- 47 *Curia Baronis grauans vassallum in aliquo incidenti, vel interloquutoria, tota causa priuatur.*
- 48 *Baro, qui non habet causas appellationis, si deleet primas causas, possit ne cognoscere de appellatione à sententia delegantis interposita? An per viam recursus? quid item in Regno? remissiue.*
- 49 *Appellatio à Baiuli sententia, in Regno spectat ad Baronem non habentem appellationis causas.*
- 50 *Appellatio à subfeudatarij sententia, qui subfeudum tenet in capite à Barone ad eundem Baronem spectat, quamuis currentem causis appellationum, quicquid Frecc. dubitauerit.*
- 51 *Fiscus in Regno non appellat à decreto pro reis inquisitis, sed habet recursum ex notorio grauiamine, de quo in primis cognoscitur.*
- 52 *Appellationi à reo inquisito interpositæ fiscus adhaesisse censetur.*
- 53 *Pragmatica de fiscis adhesionem, appellationi ab inquisito interpositæ non practicatur, cum proceditur ad partis querelam.*
- 54 *Rex, an possit residentiam constituere officialis Regij, in terra Baronis, vel Visitatorem Baronum, ac feudatariorum.*
- 55 *Regia audientia in Ciuitatibus, & terris baronalibus residentia.*
- 56 *Ex causa tamen, eaq. Baronibus, nedum uniuersitatibus utilis.*
- 57 *Baronibus verò contradicentibus prohibita.*
- 58 *Baro, an possit tenere Iudicem appellationis in terra subinfeudata, remissiue.*
- 59 *Visitatorem potest Rex constituere cōtra Barones malè tractantes vassallos, vel feuda dilapidantes, in quo Capic. notatur, secus absque causa.*
- 60 *Feudatarius, qui feudo abutatur eo priuatur.*
- 61 *Federicus Imperator Regnum exaniniuit Tyrannico dominio.*
- 62 *Visitor Regni Generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, idq. Rex declarauit.*

ARGUMENTVM.

De Baronum iurisdictione, ac potestate in delictorum gratijs indulgendis poena, quam habent; cum vassallos, malè tractant, grauant, vel Regis iurisdictionem vsurpant; Iurisdictione in officium, vel feudum concessa vtriusque discrimine. Ea Baronibus iustam ob causam à Prorege, & Collaterali Consilio abdicanda, vel limitanda. De Castrorum in locis infeudatis existentium custodia, refectio eorundem, noua à Rege extructio, pro sumptu in vtraque erogādo; vtiles Dominus, quomodo teneatur murorum Ciuitatis extructio, ac refectio ad quem pertineat, qui pro ea teneantur, Capitula Regni Caroli II. Item statuimus, Item & Inquisitionem, declarantur; residentiam Officialis Regij in locis Baronalibus, vel Visitatorem Baronum, Rex an consti-

tuere possit, de Regiæ audientia in ijs residentia.

S. I.

1

ORRE LARIE
ex prædictis infer-
tur, quòd si quis
habet officium le-
gitimè emptum, &
malè tractat subdi-
tos, vel Baro vassallos, vel est Officia-
lis malæ famæ, & odiosus, potest cogi
ad vendendum, ex text. in S. sed &
maior asperitas Dominorum, instit.
de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Io.
Fab. in S. sed hoc tempore eod. tit. &
hoc etiam ex officio potest iudex mādare
Guid. Pap. in decis. 62. Aim. in
2 conf. 6. & propter nimiam seuerita-
tem potest etiam officio priuari, di-
xit Bart. in l. 1. in fin. ff. de his, qui
sunt sui, vel alien. iur. Fulgos. in l. si
Dominus, eod. titu. & loquuti sunt
etiam in Barone, vt possit iurisdic-
tione priuari: sed hæc quando iurisdic-
3 ctio, vel officium gratuito fuit con-
cessum; secus si ex causa onerosa, vt
titu. venditionis; tunc enim quando
delicta non sunt tam exorbitantia,
& exemplaria, non priuatur quis of-
ficio, aut iurisdictione; sed cogitur ad
vendendum, ad quod solent allegare
pro notabili d. conf. Aim. 6. nu. 108.
vers. quartum flagitium vsque ad
4 quintum, secundum quæ fuit practi-
catum in causa Gabrielis Capani Iu-
sticiarij Grassiæ Ciuitatis condemna-
ti ad vendendum officium, vltra alias
pœnas corporales, & pecuniarias im-
positas, & idem in causa Marchionis
Paduli Dohanerij Dohanæ Menepe-
cudum Apuleæ; sed vt dixi, hoc quan-
do delicta sunt talia, quæ non impor-
tant priuationem: sed si fructia, &
alia essent grauissima tunc bene po-
test etiam procedi ad priuationem
iurisdictionis, & in specie de Domino
malè tractante vassallos dicit Gemin.
eum cæteris Canon. in cap. ad Apo-

stolicæ S. sed licet per illum text. de
re iudic. in 6. Et quomodo possit feu-
do priuari, ex quibus causis, & quæ
5 vassalli remedia habeant aduersus Ba-
ronum grauamina videatur eleganter,
& latius per Petr. Greg. Sicul. in
tract. de concess. feud. par. 8. q. 16.
vbi vtilia, & quotidiana; nec faciet
6 ad casum, quòd emerit, vel aliàs ha-
beat ex causa onerosa, nam non per
hoc mutabit titulus emptionis, vel
causa onerosa naturam rei subiectam
talibus periculis: alias impune posset
quis delinquere, vexare, & malè tra-
ctare vassallos, & subditos, vt notabi-
liter ad propositum tradidit D. Frec.
in 2. lib. subfeud. 57. quæst. vbi inue-
hit contra emptores officiorum, ac
7 reprobatur illorum venditiones. Erit
enim officium emptum sub natura
officij in omnibus præterquam in
eo, in quo est immutata, vt quia de-
bebat acquiri gratis, & concedi absq;
pecunia, & est illud concessum me-
diante pecunia, sicut dicimus in feu-
do pecunia concessa, vel aliter alte-
rato, vt retineat suam naturam præ-
terquam in expressis ad text. in cap.
1. de feud. non hab. propr. feud. nat.
declarat Andr. in cap. 1. S. huius au-
tem generis, ex quib. caus. feud. amit.
num. 12. in cap. 1. S. sed nec est alia
iustior num. 35. quæ sit prima caus.
benef. amitt. Et propterea dicit ele-
ganter idem Andr. quod eisdem mo-
dis, & propter easdem culpas amitte-
tur, sicut proprium feudum in d. cap.
1. de feud. non hab. propr. feud. nat.
vbi est casus, idemq; tradidit text. in
cap. feudum ea lege, si de feud. de-
funct. mil. controu. fuer. & hoc vo-
luerunt omnes, dum dixerunt, quòd
8 vassallus eximitur à iurisdictione ba-
ronis, quando ab eo malè tractatur,
de quo per Bald. in S. publici latrones
de pac. ten. latè las. in auth. qui rem
C. de sacros. eccles. cum alijs latè cō-
gestis per Regentem Lanarium vi-
rum eminentissimum, ac celeberrimum

num Iuriconsultum in suo conf. 5.
 nu. 53. qui in eodem consilio consul-
 9 uit eleganter, & doctè more suo fun-
 dat facere gratiam delictorum, & pe-
 narum incurfarum post sententiam
 ad solum Principem spectare, vt in
 dies videmus, vt per Iacob. nu. 21. &
 Rom. num. 20. in l. imperium ff. de iu-
 risd. omn. iudic. Afflict. in cap. 1. quæ
 sint regal. num. 4. 7. 8. 38. & 49.
 vbi quod solus Princeps concedit ge-
 10 nerales abolitiones, vt consueti sunt
 facere Proreges, vnusquisque in suo
 Præsidentatu, visitando carceres Magn.
 Cur. cum assistentia Collateralis Cõ-
 silij, & omnium Regionum Officia-
 lium vnus cuiusque tribunalis, & de
 11 visitatione carcerum solita fieri per
 Iudices Mag. Cur. & de pane, qui da-
 ri mandatur carcerati, egenis, & pau-
 peribus videatur text. in l. iudices C.
 de Episc. audientia, qui est tex. notab.
 & ad hoc propriè factus; verùm has
 concessiones, & gratias per Proreges
 in visitationibus fieri solitas facere
 non possunt Barones, quantumcum-
 que amplam habeant iurisdictionem
 cum mero, & mixto imperio: bene-
 ramen poterunt ante sententiam, &
 etiam postea existente partis remis-
 sione, pendente tamen appellatione
 ex qua iudicatum rescinditur, & hoc
 iure vtimur in Regno, vt per Ann. in
 repet. cap. 1. de vassall. decrep. atat.
 in verb. sum in text. nu. 139. quidquid
 referat aliàs aliter iudicatum per Mag.
 Cur. in causa D. Bernardetti Medices
 Baronis Terræ Ottaiani; sed fuit hæc
 decisio reuocata in Sacr. Consil. iun-
 ctis aulis, vt refert D. de Franc. decis.
 470. qui meminit dictorum per Ann.
 vbi supra, & de decisione facta per
 Mag. Cur. in dicta causa D. Bernar-
 detti, fratris Illustrissimi quondam
 Cardinalis Medicis assumpti postea
 12 ad apicem Pontificatus cum admi-
 rabili applausu omnium, & publi-
 ca lætitia, fuitq; appellatus Leo Vn-
 decimus, cuius neptem duxerat in-

vxorem Horatij de Ponte mæus fi-
 lius, & dùm præparabantur triremes
 Pontificiæ cum magno apparatu, vt
 conduceret Romam versus ipsum
 Horatium cum vxore, & tota fami-
 lia, Pontifex ille maximus suum diem
 clausit extremum, vixitq; in Pontifi-
 catu per dies tantum viginti septem
 cum vniuersali omnium tristitia, qui
 recordatus, atque exoratus à Colle-
 gio Cardinalium à nostri Regis Am-
 basciatore à magno Etruriæ Duce
 de eadem sua familia, vt D. Ottauia-
 num Medices suum nepotem dile-
 ctum ad Cardinalatus gradum assu-
 meret, vt saltem memoriam hanc, &
 vestigia aliqua sui Pontificatus in
 eius domo relinqueret, noluit chris-
 tianissimus Pontifex, dicendo non
 debere Cardinales in præcinctu vitæ
 spiritu creari, hoc esse perniciosissi-
 mum, nolle grauare eius conscien-
 tiam, & successoribus in Pontificatu,
 tam malum exemplum præbere, imi-
 tando memorandum illum Eleaza-
 rum, Macchabeum, qui magis mori
 elegit, quàm posteritati perniciosum
 exemplum relinquere; sic inquam
 vitam cum morte commutauit, sic
 tanta dignitas, & gloria, quasi per
 momentum expirauit, sic erat in fa-
 tis, sic Deo placuit, sit semper nomen
 Domini benedictum. In relata igitur
 decisione agit D. de Franch. de ea-
 dem causa prædicti Domini D. Ber-
 13 nardetti, constituendo maximam
 differentiam, quando iurisdictione tene-
 tur in officium, vel in proprietate:
 & quando Baro habet tantum pri-
 mas causas, vel etiam secundas in
 priuilegio, refert iunctis Aulis per Sa-
 cr. Consil. sollempniter iudicatum posse
 baronem pèdente appellatione com-
 ponere, seu transigere, & gratias fa-
 cere, & hanc ipsam differentiam inter
 iurisdictionem, quæ habetur in offi-
 cium, & in feudum constituit D. La-
 nar. in præallegato consilio, vt primo
 casu minimè possit gratia fieri, secun-
 do

do verò sic author. Ant. de Butr. Felin. Io. Fab. Cuman. & aliorum, & legatur omninò Ifern. in verb. & bona committentium, quæ sint regal. post num. 75. vbi de generali abolitione, de solita habilitatione carceratorum per ferias, & signanter de indulgentia sine remissione partis, & commutatione penæ corporalis, quæ notentur. Nam eleganter Andr. loquitur distinguens inter interesse partis pecuniarium, & animi sævientis, vt primo casu non possit, loquendo de potestate ordinaria; secundo verò casu sic, nam talis animus non debet attendi, qui allegat text. notab. in l. si venditor, S. fin. ff. de seru. export. & loquitur Andr. quando sine causa, nam ex causa non dubitatur, vt latius per Afflict. num. 49. qui intellexit Andr. quando ex causa, & malè. Et distinctionem Andr. sequutus est Boss. in tit. de remed. ex sol. clem. princ. cum latè cumulatis per Farinac. in tit. de Inquisit. quæst. 6. nu. 18. vers. & licet aliquid, quamquam ipse contrarium sentiat, nullam faciens mentionem de doct. Ifern. & non mirum, quia eius lectura non omnibus est nota, nec facilis: benè aduertit, quòd de generali consuetudine, nunquam consueuerunt Reges, nec Pontifices gratias facere absque partium offensarum remissione, & hoc etiam iure vtimur in Regno, de quo per Afflict. in Constit. Reg. mulier, quæ dotarium nu. 28. Eandemq; pariter differentiã inter iurisdictionem concessam in officium, vel feudum circa abdicacionem causarum, adhibet D. Frecc. in 9. author. baron. quod est vtile, & occurrit in dies, vt possit à Superiore, quando iurisdictione tenetur in officium, secus verò si in feudum, quo casu limitatur dispositio text. in l. iudicium soluitur ff. de iud. vt latius per D. Frecc. in loco allegato authorit. Bald. Card. Curt. & aliorum, nisi qualitas delictorum, grauitas illorum,

ac exorbitantia aliud requirat propter publicum bonum: nam tunc causæ abdicantur, nec remittuntur ad Curias baronales, seruato tenore priuilegiorum illorum, sed facta relatione Proregi Principem repræsentanti in Collaterali Consilio determinamus, quod pro illa vice citra præiudicium priuilegiorum baronaliū causa remaneat in Mag. Cur. Vic. concurrente in hoc vtilitate publica, & causa exemplari perquam maxima, & ex eadem causa multoties licet causæ totaliter baronibus non tolluntur habendo respectum ad qualitates illorum: Tamen licet remittantur, prouideri solet, vt procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato, de quo latè per D. Frecc. in 35. author. baron. Nam aliàs de potestate ordinaria non posset, immò in tantum iurisdictiones sunt baronum, illorumq; vsu, & exercitio non possunt impediri, quod dicuntur habere iurisdictionem priuatiuam in concessis, & possunt mandare vassallis, quod non declinent ipsorum iurisdictionem de quo per D. Frecc. in autho. baron. 9. & 10.

22 Hinc etsi vassallus baronis contumax amittat fori declinatoriam ratione contumaciæ, quo casu intelligitur prorogata iurisdictione, tamen hoc non procedit respectu baronis, qui suo nomine petit remissionem, de quo per Capic. decis. 9. 1. limitat. D. de Franch. decis. 41 1. Belluc. specul. princip. rubr. 15. S. sed quid dices num. 6. cum alljs latè cumulatis per Consilium Fab. de Ann. in cons. 107. 2. volum. vbi multa elegancia, quando iurisdictiones sunt distinctæ; & quis habet illam cum clausula abdicatiua; & quod dixi supra de distinctione, quæ fit inter eum, qui habet iurisdictionem in officium, vel in feudum limito, quando habet officium, ex causa onerosa, quia censetur emissæ, & consequenter ex communi decisione

flone Bald. in l. qui se patris C. vnde liberi, vt idem dicendum in eo, quod in barone feudum emente, quod cogitur.

24 Sed concurrente publica vtilitate secus est : & sic intelligitur, quod per quamcumque cōcessionem, quæ fiat, semper remanet sub Principis imperio, vt benè autoritate Petr. Cyn. & Bald. discurret Bellug. vbi supra, vnde cum hæc tangat publicam vtilitatem: propterea vt supra benè notatum est, non attenditur alterius priuilegium, seu interesse, cum præualeat publicum, & suprema autoritas semper intelligitur excepta, iuxta terminos text. in d. cap. quod translatio-

25 Hinc etsi facta fuerit feudi concessio, potest Princeps ex suprema sua autoritate in casibus melius sibi visis illud custodire, milites apponere, & alia quæ melius sibi videntur expedire ex regu. text. in l. si ita S. Dominus ff. de vs. & habit. latè per D. Frecc. de subfeud. lib. 2. author. Barton, 12. & per Capic. in repet. cap. Imperialem, vers. quarta conclusio cart. mihi 28. author. Bald. in auth. nunc si hæres C. de litig. Iacob. in tractat. feud. in verb. de Castro rubei Montis nu. 14. vers. vltèrius quæro :

26 Idem & poterit ibi facere fortellitium, vel reficere, etsi est in confinio potest diruere, si sic videbitur Alber. in l. fin. per illum text. ff. de vs. & habit. Bald. in cons. 122. volum. 4. Capic. vbi supra, quod ita in Regno pra-

27 stitatur; & non solum potest ædificia destruere, sed dixit Bald. in l. Lapilli in addit. ff. de rer. diuis. num. 2. Quod tempore guerræ, & omni tempore, quo publica vtilitas vrget debent destriui ædificia supra altitudinem statutam facta, domus, & loca, quæ non possunt defendi, sicut dixit fieri quotidie; & tempore guerræ cōburi segetes, vt inimici careant victu; quæ omnia vidimus aliàs practicata

in Regno, in Ciuitate Nolæ, Capuæ & in alijs quampluribus; & Angel. in d. auth. nunc si hæres, dicit quod potest Rex apponere in Castro nouo Castellatum propter inimicorum suspicionem, vel baronis diffidentiam, quem allegat Petr. Greg. in tit. de concess. feud. lib. 1. quæst. 10. quæ dixerunt Doctor. procedere in fortelle-

29 tio Clericorum, vt possit Dominus illis inuitis custodire, defendere, capere, & ponere gentes armorum, vt per Cyn. & Paul. de Castr. in l. eunctos populos colum. fin. C. de summ. Trinit. & fid. Cathol. propter publi-

30 cam vtilitatem. Verum non tenetur vtilis Dominus feudi tali casu ad sustinendum, secundum Bald. in l. si aliquando in fin. ff. de offic. Procons. par. de reintegr. cart. mihi 98, multa ad hoc cumulat Frecc. vbi supra: sed debet talis Dominus contribuere tanquam vnus de populo, & aduertatur ad vn-

31 norabile, quod dixit Angel. in l. Turres C. de oper. publ. per illum text. videlicet: quod fortellitium factum per Dominum directum in feudo baronis cedit in beneficium feudi, quæ etiam procedunt in Vniuersitatibus

32 Terrarum: nam licet aliàs per Capitulum Regni editum per Carolum. Secundum incip. item statuimus, quod ab vniuersitatibus, &c. dispositum erat, quod Ciuitates tenerentur ad reparationem Castrorum: Tamen postea hoc sublatum fuit per Pragmaticam Regis Ferdinandi Primi editam in anno 1483. incip. ad perpetuam rei memoriam in verb. Item ne in reparationem Castrorum, in tit. de salario eorum, qui mittuntur pro seruitio Regio, nisi repertum fuerit

33 vniuersitates aliquas ad hoc teneri, puta ex consuetudine legitime præscripta, vel alia legitima causa, vt notat Campan. in eodem cap. & in tantum hoc est verum, quod vniuersita-

34 tes non tenentur, vt si aliquo casu ratione consuetudinis ad hoc adstri-

- etæ essent, quod tanquam quid supremum, & insolitum non veniret in venditione, quæ forte de terra fieret cum clausula, cum iuribus suis, nisi hoc specialiter diceretur, & ita refert decisum Luc. de Pen. in l. 2. C. de iur. Reip. lib. 11. cumulat decisiones, & sic pariter refert decisum D. Præsid. de Franch. in decis. 78. pro insigni notetur aliud memoriæ commendandum, quod sicut in venditione, ut supra, facta cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis non venit: hoc ius reale reficiendi fortellitia, & castra, sic pariter priuilegia, quæ sunt concessa alicui magno Principi cum casibus reseruatis non transeunt in generali alienatione cum assensu facta personis inferioribus, quibus Rex talia non fuisset concessurus, ita iudicatum pluries refert Minad. in repetitione Constitutionis in aliquibus in verbo textus constitutionis num. 39. cart. 46. à terg. quæ intelligo, in castris, & fortellitijs Regijs, secus in refectione murorum Ciuitatis: nam hoc pertinet ad eandem Ciuitatem, & possunt Ciues ad contributionem cogi iuxta ipsorum facultates ad text. in l. ne splendidissime in l. omnes in l. turre C. de oper. publ. sed non licebit sine Principis autoritate construere, vel reficere l. sacra §. muros, ff. de rer. diuis. de quibus latè per Luc. de Pen. in l. fin. C. ex quib. muner. nem. lic. se excus. fuit decisum pluries in Regia Camera per plures consultationes factas pro Ciuitatibus Liparis, Hydrunti, Gallipolis, Monopolis, & Trani: fuitq; dictum, quod propter impotentiam illarum fiant expensis fisco cum facultate repetendi, sed de tributis fisco debitis potest detineri tertia pars in causam prædictam expendenda, dicit text. in l. 3. C. de diuers. vrb. præd. & rusti. lib. 11. sed dixit Luc. de Penn. vbi supra, quod malè hoc seruant fiscales.
- 40 Ad quam etiam refectionem tenentur contribuere Ecclesiastici secundum eundem Luc. de Pen. in l. fin. C. de exact. tribut. sed non ex vi legis laicorum, sed ex vi rationis iuxta communem distinctionem, de qua per Abbat. & Canon. in cap. Eccles. sanctæ Mariæ de Constit. eleganter Iser. in cap. 1. §. firmiter colum. 3. de prohib. feud. alien. per Fred. & in prælud. q. 3. nu. 39. latè Surd. in cons. 301. 3. volum. Sunt enim hæc omnia tendentia ad publicum beneficium commune non solum omnibus in vniuersum: sed ut singulis, sicut dicimus in constructione, seu refectione pontium, & viarum, à qua nemo est immunis, non obstante quolibet immunitatis priuilegio statuit text. in l. 1. C. de collat. fund. in lib. 10. & reddit rationem text. in fin. ibi, nulla enim ratione debent ab hoc, quod in commune omnibus prodest seiungi; & vide latè de hac constructione, seu reparatione castrorum, aut murorum, ad quem spectat, & quomodo fiat contributio, & quando ædificia priuata iuxta vel supra muros sunt tolleranda per Auēda. eo. tit. lib. 2. cap. 3.
- 42 Et respectiue ad hanc causam publici boni, sicut Iudex potest augere poenam à lege statutam ex reg. text. in l. fin. C. de mod. mult. sic baro habens tamen merum, & mixtum imperium, cum sit iudex ordinarius suorum vassallorum, ut diximus supra, de quo latè Frecc. authorit. 13. & licet text. in cap. Regn. incip. Item & inquisitionem disponat, quod baro in bannis, quæ facit, non potest imponere poenam ultra Augustalem; intellexerunt tamen Doctor. capit. illud in habente simplicem iurisdictionem secus autem si habeat merum, & mixtum imperium, ut latè ibi per Io. Ant. de Nigr. post Afflict. in Constit. Reg. Iustitiarj nomen, & normam in 22.
- 44 not. & hanc opinionem, ut possit imponi poena melius visa in banno ex cau-

- causa Oldr. in cons. 15. Alex. in l. 1. ff. si quis ius dic. non obtemper. vbi
- 45 latè Cagnol. & sic etiam decisum pluries fuit ratione contemptus posse à barone exigì pœnam vltra damnũ.
- 46 At si baro non habeat secundas causas, siue appellationis, vel aliàs Regales iurisdictiones, easq; exerceat, qua pœna puniatur diffinit Reg. Constit. cum satis, & alia incipiens officij, vt sit pœna capitalis; adedò autem limitatur Baronum iurisdictione, quòd si grauatur vassallus in eius Curia litigans in incidenti, aut interlocutoria causæ principalis, priuatur tota causa, quòd latius discurret, & fundat Luc. de Pen. in l. defensionis facultas C. de iur. fisc. lib. 10.
- 48 Et quando baro non habet causas appellationum, & delegat primam causam; an possit tunc cognoscere de appellatione, cum à delegato appelleretur ad delegantem, & quid in Regno, & an saltem per viam quærelæ, & recursus; latè per D. Frecc. in l. 13. author. baron. vbi quomodo non potest baro se intromittere in exercitio iurisdictionis, & de solita prouisione, quæ super hoc fit per decreta
- 49 Sac. Conf. quæ non habent in Regno disputationem in sententia baiuli, nam ab illa appellatur ad Baronem, seu suum Capitaneum, etiam quòd non habeat baro causas appellationis, & vide rationem per D. Frecc. in l. 16. authori. baron. quem non se-
- 50 quor, dùm in l. 24. author. baron. dubitauit, si baro cognoscit de causis appellationum sui subfeudatarij: nam hic est alius casus, quia etsi non habeat causas appellationis in priuilegio, intelligetur hoc de sua ordinaria iurisdictione, sed quo ad subfeudatum eo ipso, quòd potest illum constituere, habet implicite à Rege superioritatem, ac cognitionem grauaminum; quod intelligo de subfeudatario, qui tenet feudum immediate, & in capite à barone, quod autem supra
- dixi per viam quærelæ, & recursus
- 51 hodie practicatur in Regno cum Regio fisco, qui vigore rituum Magn. Cur. à decretis, liberatorijs non potest appellari: sed benè datur recursus, quando prætendit notorium grauamen, quòd ante omnia cognoscitur, & tunc, quia notoria iniustitia æquiparatur nullitati, admittitur reuissio sententiæ Mag. Cur. in Sac. Cõf. quæ omnia recenset D. de Franch. in decis. 148. post Capic. & Grammat. per ipsum relatos, & idem in d. decis. 470. & hoc in criminalibus: verùm
- 52 si inquisitus à condemnatione appellauerit, intelligitur fiscum adhæsisse appellationi, vigore pragmaticæ editæ tempore Præsidentis D. Ioannis de Zuniga iuxta aliam decisionem
- 53 eiusdem D. de Franch. 467. vbi quod si contra inquisitum proceditur ad quærelam partis, tunc non practicatur hæc vltima pragmatica. Proxima prædictis accedit quæstio, quæ Regis potestatem tangit, an ob eandem pu-
- 54 blicam vtilitatem possit Rex ex suprema potestate officialem constituere residentem in terra baronis, vel visitatorem deputare supra suos feudatarios, vt se informet, quomodo vassallos, tractet suosq; subditos, & qualem iustitiam administrent, de quo vide Capic. in loco alleg. cart. 19. qui non benè refert Luc. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. Nam ibi Luc. tenet, quòd non possit Rex tenere officialem residentem in terra baronis, nisi ex causa, licet sit practicatum contra-
- 55 rium in Regijs audientijs, quarum aliquæ residerunt, & resident in terris baronalibus, vt vidimus in Ciuitate Salerni, quando erat baronalis, & hodie in Terra Montisfisculi, quæ est Principis Venusiæ, qui est de magnatibus Regni, & de nobilissima, & antiquissima prosapia familiæ Gesualdæ; sed dici potest hoc ex causa, quia
- 56 situatæ sunt Terræ prædictæ in locis commodioribus pro iustitia admini-
- stran-

stranda in tota Prouincia ; qui barones non solum non contradixerunt , sed tanquam eis vtilissimum pro accepto habuerunt , quia ex residentia Regiarum audientiarum , concurrerant omnes Prouinciales in ipsorum terris , & sic tabernæ , molendina , cæteri ; introitus , tam baronum , quam particularium augebantur : nam si 57 contradixissent , decisum est in cap. 23. de concessis tempore Comitum Ripa Curisæ Proregis Regni , vt minimè possint in Terris Baronum Regiæ audientiæ , cæteri ; Officiales habitare ordinariè ; vt fol. 67. & vide 58 D. Frecc. in 28. authorit. Baron. qui etsi videtur tenere posse baronem tenere Iudicem appellationis in Terra subinfeudata ; tamen in casu de quo agitur contrarium concludit per optima iura , & rationes ; & id quod dicit Capic. simpliciter de visitatore , vt 59 possit Rex deputare contra barones author. Bald. aduertatur , quod Bald. hoc dixit in cons. 328. quæritur si Rex 1. volum. sed limitauit suum dictum Bald. quando feudatarius male tractat subditos , vel dilapidat feudum , seu grauius onera imponit ; tunc enim non solum potest destinari visitator , sed dari etiam coadiutor , dicit Bald. quod videmus quotidie , dum destinantur Commissarij contra barones per Collaterale ad instantiam vassallorum , de quibus supra latè dictum est , immò tali casu , quando re- 60 feudali abutitur ad exinanitionem , seruitutem , ac depopulationem priuatur secundum Andr. in cap. 1. in verb. vt ad transactum ire , quibus mod. feud. amitt. sicut fecit Imperator Feder. dicit ipse , qui Regnum 61 exinaniuit Tyrannico Dominico , sed ex officio abique alia causa destinare visitatorem , idem Bald. præsupposuit nullo modo fieri posse , cum non habeant iurisdictionem in officium , sed infeudatam in proprietate , seu vtili dominio , & vt supra diximus longe

differunt à ministris , qui officia in administrationem tenent ad beneplacitum Regiæ Maiestatis , vel temporaliter , qui de iure , & etiam secundum Regias pragmaticas stare debent sindicatui , pro quo legatur D. Frecc. in in suo lib. in 35. authorit. baron. qui eleganter , vt assolet quætionem disputat , omnia cumulando , & hanc 62 firmat conclusionem , ideoque dum aliàs Archiepiscopus Salernitanus visitator generalis Regni voluit super hoc manus imponere , insurrexit magnus rumor inter titulos , & magnates , cæterosque Regni Barones , illique insimul cum deputatis Ciuitatis recursum habuerunt ad Proregem , & sic fuit superseffum , & amplius non processum , quia Prorex de omnibus Regem certiorauit , & mandauit , quod Visitator in hoc non se intromitteret , tanquam non spectante ad eius commissionem , & erat occupare Proregis officium , atque autoritatem .

SUMMARIVM.

- 1 Baro , vt primus ciuis , quomodo usum habeat in territorio demaniali existenti in baronia , remissiuè .
- 2 Ciuitas sè contra quomodo in territorio demaniali Baronis ius habet vtendi , & nu. 3.
- 4 Baro in territorio demaniali vniuersitates propria animalia ponit ad pascendum , vt reliqui ciues , & in patronato secatis segetibus , & nu. 5.
- 6 Barone locante feudum cum iurisdictione iuribus , & introitibus , prout ipse tenet , & possidet , competit ne Affictatori usus , quem Baro habet in territorio vniuersitatis demaniali .

- li. Negatiuè concluditur nu. 9. & seq.
- 7 Baro, ut primus ciuis vsum etià habet in territorio alieno, in quo vniuersitas, eiusq. ciues vassalli Baronis, ius pascendi habent.
- 8 Nisi vniuersitas particulari titulo, territorium, & ius pascendi acquisierit.
- 10 Conductor, siue Affictator feudi ad longum tempus cum assensu, Dominus, & ciuis efficitur, qui erit Dominus feudi.
- 11 Baro vsum quem habet in territorio demaniali vniuersitatis vendere, cedere, vel locare non potest, & nu. 14.
- 12 Vfus, & habitationis differentia.
- 13 Baro, uti primus ciues vsum habet, etiam si non habitet contra Auendanum.
- 15 Conductores, seu Affictatores terrarum baronialium, quæ, & qualia seruitia ex conductione consequantur, remissiue.
- 16 L. Diuus ff. de vfu, & habitatione, declaratur.
- 17 Vsuarius syluæ, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus pro sumptibus, & expensis vebendi ligna, & fructus, vsuario necessarios secundum Aret. sed dubitatio contra eum proponitur nu. 20.
- 18 Io. Fab locus, declaratur.
- 19 Cassaneus notatur.

- 21 Vsuarius fundi fructus ex eo pro vfu, ita demùm asportare potest, si commodè in fundo, uti nequeat.
- 22 Baro eundem vsum habet in territorio Vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis territorio.

ARGVMENTVM.

De iure sumèdi pascua in demaniali territorio Baronis vniuersitati, & in demaniali vniuersitatis Baroni, tanquàm primo ciui competente. An competat conductori, siue Affictatori, cui Baro feudum locauit cum iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet.

S. I L.

NON solùm est Baro Iudex ordinarius vassallorum, verùm etià primus inter eos ciues; & omnia, quæ possit circa modum tractandi vassallos, & vsum iurisdictionis, quam habet, proximè tractauimus: nunc sub compendio dicemus, quæ Baroni hoc altero nomine, tanquàm primo ciui competant, inter cætera, illud est præcipuum, & quotidianum, quod ad vsum pertinet territorij demanialis existentis in locis demanialibus vniuersitatis. Est baro primus ciues, uti talis vsum habet in territorijs demanialibus, vt latissimè prosequitur Couar. practicar. quæst. cap. 37. Auendan. de exequ. mandat. lib. 1. cap. 4. nu. 25. vbi quomodo baro, ut ciuis uti debeat, quantum occupet aliorum vsum, quomodo territorium commune omnibus, siue in quo quis habet ius pascendi, possit reduci ad culturam plantari, vel in alium vsum conuerti in præiudicium vsus, vel seruitutis constitutæ,

I quo

- quo in loco Couarr. allegat eundem. Auendanum, quem appellat doctissimum, de hoc quoque usu, est decisio D. Frecc. in 46. auctorit. baron.
- 2 vt baro non possit prohibere vassallos pascere in territorio demaniali ipsius baronis, quatenus concernit usum ipsorum, ex reg. text. in l. usum aquæ C. de aquæd. vbi Luc. de Pen.
  - 3 & idem decisum refert per Sac. Conf. verum ultra usum non possunt: ita quod nec ad socidam capient, & quatenus postea exteris venderent ius fide soluerent Baroni: sicut e contra
  - 4 baro in territorio vniuersitatis animalia propria immittet, vt ciuis, & primus ciuis terræ, ita quod habebit usum, vt cæteri ciues, ex trad. per Bald. in l. obseruare S. proficisci ff. de offic. Procons. & leg. in vers. octauo quæritur, & Bart. in l. i. ff. ad municip. & hoc iure. vtimur absque controuersia etiam vigore pragmatice Caroli-V. editæ in anno 1536. incip. volumus etiam in titu. de baron. &
  - 5 D. Frecc. in loc. alleg. tractat etiam quid in territorijs appatronatis, secatis tamen segetibus, & per Couar. & Auend. vbi supra de quo multa per D. Præsid. de Franch. in decis. 197. & in decis. 301.
- His sic existentibus, quod sicut vassallus habet usum in territorio baronis, sic etiam baro in territorio demaniali vniuersitatis videamus, vt casus accidit; an si baro locat eius terram alteri cum omni iurisdictione, iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet, veniat hic vsus in locatione, quem habet, vt primus ciuis in territorijs demanialibus Ciuitatis, quem usum, & notetur; in tantum baro habet, vt verè ciuis, vt non solum usum habeat in proprio territorio suæ vniuersitatis; sed etiam in territorio alterius terræ, in quo vniuersitas ipsiusq; ciues ius habent pascendi, vt notanter per Parid. de Put. in tract. synd. in verb. statutum
- 8 Ciuitatis loquens de ciue; quæ limitantur, quando particulari titulo vniuersitas territorium acquisiuit, vel ius pascendi, & ita refert decisum D. de Franch. in d. decis. 197. redeundo igitur ad quæstionem.
  - 9 Tenui, prout teneo, nullo modo venire hunc usum in locatione, quia vt dixit D. Frecc. hunc usum non habet Baro, vt Dominus, sed vt ciuis, quod non est in conductore, seu affictatore, qui nec est Dominus, nec Ciuis; nisi affictus esset ad longum tempus assensu vallatus: nam tunc dominium esset translatum iuxta reg. text. in l. i. ff. si ag. vectig. & tunc quia efficeretur Dominus, & consequenter Ciuis, aliud est celsate dominio prioris Domini: sed in affictu ad tempus nullam facio difficultatem, quod viuæ, & irrefragabili ratione fundatur:
  - 11 nam si Baro nihil amplius habet, quàm usum, eundemq; quem habet vassallus limitatum, vt non possit exteris vendere, neque ad socidam capere; ergo non potest illum vendere, cedere, aut locare text. in S. i. instit. de vs. & habit. ibi: nec vlli alij ius, quod habet, aut locare, aut vendere, aut gratis concedere potest, & in S. seq. Item is, qui ædium usum habet, hætenus ius habere intelligitur, vt ipse tantum inhabitet, nec hoc ius ad alium transferre potest, text. in l. sed neque ff. de vs. & habit. ibi; sed neque locabunt seorsum, neque concedent habitationem sine se, neque vendent usum; & melior. text. ad litteram in l. denique eod. tit. Fitq; differe
  - 12 ferentia inter habentes usum, & habentes habitationem, vt per glos. in l. cæterum, & in l. si habitatio eodem tit. & in habitatione loquitur text. in l. cum antiquitas, vbi glos. declarat in verb. habitatio C. de vsufr. & habit.
  - 13 Et si attendimus dicta per Auend. quod quatenus habitat baro, tantum usum habet, quæstio est de indubitato; sed de hoc dicto Auend. dubito: cum

etiam sufficiat habere terrę dominium, quod causat ciuilitatem, & sic practi-
catur, & hoc iure utimur.

24 Sed si Baro habet taliter vsum li-
mitatum, vt diximus, quod non po-
test nec ad sociam capere, nec exte-
ris videri, quia hoc esset ultra vsum:
sicut e contra sic habet vsum limita-
tum vassallus in territorio baronali;

25 ergo statim quod alteri locat, cedit,
aut vsum vendit, hoc est sibi prohibi-
tum, quia ipse non vtitur, & extero
vsum vendit. Et quę transeant in
conductores terrarum baronaliū; &
quę seruitia, an obsequialia, domini-
calia, vel artificialia, & similia videat
Andr. in cap. 1. de leg. Corrad.
num. 10. & quid in adoha debita à
subfeudatarijs, vide de omnibus latif-
simè cumulata per Consiliarium Fab.
de Ann. in suo conf. 3.

Et notetur circa id, quod diximus
de vsu, quod in tantum est prohibita
locatio, aut in alium translatio, quod

26 etsi text. in l. Diuus de vsufr. & ha-
bit. dixerit, quod legato vsu syluę ni-
hil differt ab vsufr. quia nisi liceret le-
gatarijs cedere syluam, & vendere,
quemadmodum vsufructuarijs licet,
nihil habituri essent ex eo legato, &
hęc sunt verba text. & tamen glos.
ibi in verb. syluę intelligit text. quan-
do sylua erat remota, ita quod non
poterat illa commodè vti, eadem
gloss. in l. plenum in verb. in villa
eodem titu. & melior gloss. in S. mi-
nus instit. eodem, quam sequitur Io.
Fabr. & Aret. secus si esset sylua pro-
pinqua, & commoditas esset in per-
ceptione lignorum, & dixit Aretin.

27 quod debet hoc restringi, quod li-
cet vendere tantum, quantum im-
portent sumptus vecturę lignorum
pro sua necessitate, & idem de vino,
frumento, & alijs, quando essent à
longe, vt liceat tantum vendere,
quod sufficiat ad sumptus pro con-
ductione ad ipsum vsuarium: sic pro-

28 cedit q. posita per Io. Fabr. in eo-

dem S. minus, vt illi, qui habent vsum
in foresta aliena possint alij vendere,
vel locare emolumentum si ipsi vti
non possunt, & de vno loco transfer-
re ad alium, licet idemmet Io. Fabr.
dicat non seruari de consuetudine,

29 quem corruptè intelligit Cassan. in
consuetud. burgund. rubr. 13. S. 2.
num. 29. dum proponit q. authorita-
te Io. Fabr. quando is non potest, vel
non vult vti, vt possit alteri vende-
re, vel locare, quod Io. Fabr. non
dicit, sed ponit casum in eo, qui non
potest vti, qui est intelligendus se-
cundum iura, quę allegat in l. ple-
num, & in l. Diuus vbi glos. decla-
rat, quando est de longinquo, & com-
modè vti non potest, & Aretin. limi-
tat intelligi debere respectiue tantum
ad expensas necessarias pro condu-
ctione: etsi aliter intelligeretur, lo-
querentur contra tot iura expressa,
vetantia venditionem, locationem,
aut quamuis aliam vsus distractio-

30 nem; & rursus dubito de decisione
Aretin. nam si secundum eum potest
vsuarius tantum vendere, quantum
important expensę conducturę, se-
queretur, quod daretur duplicatus
vsus, propterea text. in d. l. Diuus sta-
tuit tantum posse vendere, quia aliàs
inutile est legatum, & in hoc funda-
tur, & glos. & Doctor. intellexerunt,
quando sylua erat de longinquo, ita
quod vsus eius reddebatur inutilis.

31 Hinc etiam permiserunt iura, vt pos-
sit eo casu, de loco ad locum fructus,
qui percipiuntur, asportari: nam alias
si villa est commoda, vel territorium
cuius vsus est legatus, debet in ea-
dem villa, seu territorio, vti frui iux-
ta dispositionem text. in d. l. plenum,
vbi glos. in verb. in villa, & ibi in
verb. pomis, quem text. ad hoc alle-
gat Io. Fabr. in d. S. minus ponens quę-
stionem, quando non potest vti fore-
sta, & ex ea causa vult asportare de
loco ad locum, vt liceat, & sic appa-
ret malè sensisse Cassan. & loquutum

fuisse contra tot iura expressa, de quibus nullam facit mentionem, nec aliter ponderat, nec super eis insistit.

- 22 Concludo tandem q. ineuitabili argumento: nam si vsus Domini in territorio demaniali vniuersitatis est, sicut vsus vassalli in suo baronali territorio: & indubitatum est vassallum non posse vendere, nec cedere vsum, quem habet, tam in territorio baronali, quam vniuersitatis ratione de qua supra: ergo minimè poterit baro.

SVM MARIVM.

- 1 Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permissa concedi ei deuoluta, an pro se retinere possit, vel teneatur de nouo concedere.
- 2 Emphyteusis, vel feudum deuolutum propter lineam finitam, agnatis ultimi possessoris Dominus concedere debet.
- 3 Baronum consuetudo concedendi feuda plana semel ad eos deuoluta recensetur ex Paride, sed de ea non constat.
- 4 Bartoli sententia in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & aestiu. nunquam seruata in feudis, & nu. 34. non est applicabilis quaestioni de subinfeudatione nu. 27.
- 5 Duo inuicem casus distinguendi pro quaestionis resolutione.
- 6 Feudatarij subinfeudantis secundum leges communes feudorum iure extincto, subfeudatarij pariter ius extinguuntur.
- 7 Nisi facta sit subinfeudatio cum assensu directi Domini.
- 8 Vel nisi subinfeudatus paratus sit seruire Domino mediato, eo modo, quo immediato seruebat.
- 9 Dominus non potest cogere agnatum ultimi possessoris, pro renouatione inuestitura; Agnatus verò Dominum conuenire potest, & hoc de iure communi feud.
- 10 Excadentias in Regno Baro infeudare potest.
- 11 Text. in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. declaratur & quomodo excadentias dicitur Baronem concedere, & quomodo non habet in hoc locum regula resolutio iure datoris, & quid in clerico infeudate solita concedi, nu. 13.
- 12 Feudum est homo mutus, feudatarius eius pica, & organum.
- 14 Excadentia deuoluto feudo Domino directo minimè deuoluntur.
- 15 Text. in cap. 1. §. cum verò, qual. olim. pot. feud. alien. declaratur.
- 16 Extincto iure infeudantis de iure communi feudorum cur extinguatur ius infeudati.
- 17 Vassallus vassalli mei non est vassallus meus, nisi effectus sit vassallus de re mea.
- 18 Interesse voluntatis in feudis maxime consideratur.
- 19 Subinfeudatio iure communi tacite

- 20 *tè permiffa, & subinfeudatus à Domino feudum concedente cenfetur approbatus, & nume. 25.*
- 21 *Feudatarius feudo Domino refutare potefl, in præiudicium fubfeudatarij.*
- 22 *Contractus non dicitur claudicare, ex eo.*
- 23 *Venditio fub pacto legis commifforie, vel adiectionis in diem, efl pura, refoluenda fub conditione.*
- 24 *Piftori intellectus §. cum verò cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. reprobatur & nu. 28.*
- 25 *Domini femper interefl habere magis fuum, quàm alienum vaffallum, licèt fubinfeudatus teneat feudum, ut primus infeudatus contra Prepofit. & Aluarot. & nu. 25.*
- 26 *Conceflio qualibet regulatur ab intellectu iuris.*
- 27 *Feudum deuolutum ob lineam finitam, teneatur ne Dominus fecundum legem feudorum iterum infeudare, duo diftinguuntur articuli.*
- 28 *Concedere alteri non tenetur, nullo existente agnato.*
- 29 *Baldi fententia affirmantis teneri Dominum, feudum alteri concedere, deficiente agnato, qui cum extraneo concurrat reiecta.*
- 30 *Feudum deuolutum non tenetur Dominus agnatis concedere, eosq. de nouo inueflire, & nu. fequ.*
- 31 *Bartoli doctrina in §. permittitur obtinet in inueflitura confirmatoria, vel concursu agnati, & extranei, fecus cum Dominus vult pro fe retinere, nume. 37.*
- 32 *Iniuria ratio minimè confiderabilis, cum Dominus feudum deuolutum pro fe retinet.*
- 33 *Baldi doctrina in cap. 1. §. cum verò, qualiter olim. feud. pot. alien. declaratur.*
- 34 *Emphyteufim femel finitã, Dominus pro fe retinere potefl, nec obstringitur alteri concedere contra Decium.*
- 35 *Confuetudo dandi in feudum, vel eam tenendi in demanium inducitur fpatio triginta annorum.*
- 36 *Baro in Regno excadentias deuolutas, iterum concedere non tenetur, fi tamen velit; Agnatos pro eodem pretio extraneis præferre debet, & nu. 45.*
- 37 *Constitutio, ut de fuffeffionibus, verf in omnibus, quoad excadentia obtinet etiam in Barone.*
- 38 *Dispofitio loquens in Rege ex identitate rationis, viget etiam in Barone.*
- 39 *Lex in cafu particulari ex ratione generali efl vniuerfalis.*
- 40 *Dispofitio correctoria propter identitatem rationis, quæ unica fit, extensionem recipit ex mente comprehenfua.*
- 41 *Baronum confuetudo, concedendi excadentias, fiue feuda pla-*

na deuoluta, ipsis inuitis quã Paris. ponit nõ e vera, nec rationi congrua.

47 *Feuda ad Regem deuoluta si ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedulaio Regie Camera.*

48 *Prelatio agnatorum ex constit. ut de successione in feudo deuoluto ad Regem, cum alteri concedere uult, non est usu recepta.*

ARGUMENTVM.

De excadentijs, siue feudis planis. An Baro in Regno ea semel ad ipsum deuoluta, possit in demanio retinere, vel teneatur de nouo concedere, aut agnatos in ijs præferre. Subinfeudatio iure communi feudorum feudatario permissa. An extinguatur, & subfeudatarij ius resoluarur extincto de resolutio iure infeudantes. Infeudatione resoluta ob lineam finitam. Num iure communi Dominus teneatur iterum infeudare. Quid extantibus agnatis, text. in cap. 1. §. cum uerò qual. olim. pot. feud. alien. exponitur, & Pistorij ad eum intellectus refellitur Bartoli doctrina in §. permittitur exactè declaratur constitutio, ut de successione uers. in omnibus autè, diligenter elucidata.

S. III.

VAE possit Baro tam uti Iudex ordinarius uassallorum, quàm uti primus ciuis hætenus indicauius; Nunc, quæ potest tanquàm dominus subiiciemus; quibus satis erit explicita incidens de Baronibus tractatio. Duo præ cæteris sunt præcipua ad baronem, tanquàm Dominum pertinentia. De quibus dubitare contingit; an baro ea possit, de uoquoque separatim tractabo; primum excadentias respicit, secundum bona feudo reddititia. De excaden-

tij illud controuertitur, quòd examinat Paris. in tract. reinteg. in princ. car. 4. An possit baro excadentias, siue feuda plana solita, & permissa concedi, per Constitutionem Regni, Constitutionem diuæ memoriæ, eisdem deuoluta per lineam finitam, pro se retinere inter cætera bona demanialia feudi, an uerò teneatur illa iterum concedere, & dubium facit primo Bald. in cap. 1. §. si uerò qual. olim. pot. feud. alien. dicens quòd si baro aliquis mereatur amittere feudum: Rex non debet sibi appropriare, sed alteri baroni concedere, qui eadem munera debeat per successionem subire. Secundo oritur dubitatio ex decisione Bartol. communiter sequuta in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & æst. loquentis non solum in emphyteusi, sed etiam in feudo author. glos. ibidem, uolentis, ut finita generatione teneatur Dominus inuestituram renouare agnatis superstitionibus, aliàs diceretur facere iniuriam, & posset appellari, & quòd dicitur in emphyteusi, communis est Doct. opinio procedere etiam in feudo, de qua per Curt. in tract. feud. 2. par. q. 15. per Iul. Clar. in uerb. feudum q. 87. Petr. Greg. de concess. feud. 1. par. cap. 4. cumulat decisionem Pereira in tractat. de renouatione emphyteusis q. 8. nu. 4.

Paris. in loco allegato tenet opinionem pro barone, ut non teneatur, sed dicit, quòd per eosdem barones præsupponitur consuetudinem esse in contrarium, ut omninò concedere teneantur, de qua consuetudine minime constat; immò uidemus in feudis oppositum seruari, & ob id Iul. Clar. ubi supra, iustè dixit nunquam uisè seruari in feudis decisionem Bart. §. permittitur, & quòd durum esset.

Sed uideamus ueritatem questionis, quæ indubitabilis demonstrabitur cum distinctione terminorum, quod-

quodq; in Regno est decisa per ipsius leges particulares.

¶ Vnus est articulus, quando feudatarius subinfeudat, quod de iure communi poterat, non autem in Regno, vtrum tali casu extincto iure datoris, & sic feudatarij infeudantis extinguatur ius acceptoris scilicet subfeudatarij, & indubitatum est extinguere ex regul. text. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. nisi subinfeudatio facta esset cum consensu Domini, quia tunc intelligitur Dominum assentire pro acceptore, & hæredibus, vt est casus in cap. 1. §. etsi clientulus, vbi Andr. de alien. feud. & idem Andr. in cap. 1. qui success. ten.

¶ Hæc regula text. in §. rursus limitatur per text. in d. cap. 1. §. si verò qual. olim. pot. feud. alien. vt subinfeudatio non resoluetur ex resolutione iuris datoris, nec subinfeudatarius modo aliquo feudum amittat, si paratus est Domino mediato seruire eo modo, quo Domino immediato obligatus erat, & dixit Bald. in cap. ceterum colum. fin. de iud. procedere hoc ex quadam benignitate temperando rigorem §. rursus per æquitatem §. eum verò, & per eundem Bald. in

¶ eodem §. rursus traditur ex hoc limitatam esse regulam illam, quòd resolutio iure datoris resoluetur ius acceptoris in feudis, in tantum quod dixit Ifern. in cap. 1. nu. 15. de controu. inuest. quod claudicat contractus, quia Dominus non potest cogere

¶ agnatum ad renouandum, sed est in sua libera potestate, sed agnatus bene poterit Dominum conuenire, loquendo tamen vt dixi, de iure communi feudorum, quo iure licita erat subinfeudatio, idem Ifern. in d. §. cum verò, & in d. §. rursus, in Regno verò

¶ procedet hoc in excadentialibus, dicit Andr. in d. cap. 1. de controu. inuestit. & latius in cap. præterea de capit. corrad. & in eadem Constitut. Reg. Constitutionem diuæ memoriæ

vult vt possit Baro infeudare excadentias, vel feuda plana solita concedi à Barone, & in his non cadit articulus, an locum habeat renouatio inuestituræ, quia in his non procedit

reg. text. in §. rursus, cum concessio excadentiarum non habeat dependentiam successiuam à iure dantis, sed momento fuit expedita à feudatario ex debito officij tanquam legitimo feudi administratore, & sic limitatur regula illa, resolutio iure datoris, vt eleganter per Aluar. author. Bald. in §. rursus si fidelis de controu. inuestit. vt clariùs ad propositum eleganter declarat Camer. in propria quæst. in repet. cap. imperialem cart. 7. colum. 4. dicens, quòd feudatarius concedendo excadentias, videtur gerere actum sibi permissum, & iniunctum, vt solita subinfeudet in utilitatem feudi, & ideò perpetuo valebit, quia videtur facere nomine feudi tanquam administrator non ex iure particulari in eius personam residente,

¶ qui allegat Ifern. in Constit. Reg. mulier, quæ dotarium, & eum sequitur Pist. in suis quæst. feud. 3. par. q. 44. vers. 2. declaratur, dicitur enim fe-

¶ dum concedere res excadentiales, quod semper est idem, & dicitur homo mutus, & pro eo loquitur feudatarius, & administrat tanquam pica, & organum ipsius dicit glos. notab. vbi Andr. in Constit. Reg. consuetudinem prauam, sicut dicimus in Cle-

¶ rico concedente solita infeudari, vt etiam illa durent penes concessionarium resolutio iure concedentis secundum Camer. vbi supra, quia fecit actum ex debito officij, & sic procedit text. in cap. 1. qui success. ten. & in cap. 1. de cler. qui inuest. fec. & cum in hoc casu non cadat articulus resolutionis iuris datoris, & sic non habeat locum reg. text. in §. rursus, quia vt diximus, concedit feudatarius ex debito officij nomine feudi, cuius est administrator, propterea

ces.

cessabit limitatio, de qua in d. S. cum
verò, quia etsi feudum Domini im-
14 mediati deuoluatur ad suum Domi-
num directum, non deuoluuntur ex-
cadentię, seu feuda plana concessa,
rationibus de quibus supra, ob quod
non oportet, quòd vassallus offerat
seruire secundum terminos text. in d.
S. cum verò, sed benè remanebit di-
sputandus articulus secundum alleg.
decisionem Bald. in eodem S. vt supra
relatam; vnde aliud est tractare de
subinfeudatione, & de extinctione
iuris datoris, & aliud tractare de sim-
15 plici infeudatione, vt extinctis legi-
timis successoribus teneatur dominus
concedere; & in subinfeudatione lo-
quitur text. in S. cum verò, vt ex ex-
pressis verbis ipsius patet, & ita ibi
intelligunt Iac. de Beluis. Ifern. Aluar.
Præpos. Laud. Io. Rayn. in d. cap. im-
perialem S. habito Camer. vbi supra
sic proponit quæstionem Iacob. in
tract. feud. in verb. & vnus num. 9. &
16 ratio in subinfeudatione illa est, quia
fuit ius in re legitimè constitutum ex
ex potestate residente de iure com-
muni infeudatario, qui poterat subin-
feudare, sed cum plus iuris transfer-
re non poterat, quàm ipse habebat,
propterea extincto iure ipsius extin-
guebatur ius translatum in subfeuda-
tarium, ad quod oculos habens lex
feudalis, & considerans, quod hoc fe-
cit feudatarius ex permisso iuris, &
17 subfeudatarius fuit acceptus Domi-
no, quia etsi vassallus vassalli mei non
sit meus vassallus, intelligitur tamen
hoc, quando non est effectus vassallus
de re mea, sed quando fuit subinfeu-
datus de re à me concessa, tunc vas-
fallus vassalli mei erit meus vassallus:
ita distinguit Ifern. in cap. illud de
prohib. feud. alien. per Feder. vbi la-
tè Afflic. & latissimè moderni, ibi
Addentes ad Andr. & idem Andr. in
Constit. Reg. Domini à vassallis Cap-
pic. in sua inuestitura, in verb. feudo-
rum asscuraciones, latius Ludouic.

Schrad. 1. tom. par. 8. cap. 2. nù. 250
& propterea cum sit vassallus, cessat
18 interesse voluntatis, quod in feudis
consideratur secundum Andr. in d.
cap. imperialem, & latius ad proposi-
tum in d. cap. præterea de capit. Cor-
rad. & cessat etiam reg. text. in cap.
19 1. de frat. de nou. benef. inuestit. vt
non teneatur Dominus habere alium
in vassallum, quem ipse non elegerit,
quia ex hoc intelligitur elegisse, tùm
quia vassallus vassalli mei est meus
vassallus, tùm etiam quia si de natu-
ra feudorum est, vt feudatarius possit
subinfeudare, eo ipso quod Dominus
feudum concessit, intelligitur cum
sua natura, & consequenter permisit
subinfeudationem, & sic consensit in
subinfeudatum, vt ad propositum di-
cit Bald. in d. S. rursus, dùm tractat
20 articulum: an feudatarius, qui sub-
infeudauit, possit refutare feudum
Domino in præiudicium subfeudata-
rij, & dùm determinat, quod possit,
reddit rationem, quia ista facultas
inerat à principio ex natura rei idest
ipsius feudi, & scire debuit hoc, qui
cum vassallo contraxit, quem sequi-
tur per propria verba ibi Aluar. & ex
his plus infero, vt non sit verum, quòd
21 Andr. dicit, quòd contractus clau-
dicet, nam si hoc est de natura con-
cessionis infeudationis, & propterea
text. in S. cum verò dicit, quòd non
resoluitur infeudatio, nec amittit sub-
infeudatus feudum, & latius declara-
uit hoc Andr. in d. cap. præterea, ergo
non datur claudicatio, sicut dicimus
22 in contractu celebrato cum pacto le-
gis commissoriæ, aut adiectionis in
diem, qui eatenus resoluitur, quate-
nus velit venditor, in cuius benefi-
cium pactum est appositum, & non
dicitur contractus claudicare, sed di-
cetur venditio pura resoluenda sub
conditione. ad text. in l. 2. & in l. sa-
binus ff. de in diem Addict. in l. 1. 2.
& 3. ff. de leg. commiss. & hic est ve-
rus intellectus d. S. cum verò, non
au-

23. autem quem dedit Pistor. in loco vbi supra allegato volens vt ille text. intelligatur Domino volente renouare inuestituram, nam si text. dicit, quod non amittit, si vult seruire Domino immediato, & Isern. dicit, quod non resoluitur infeudatio, & non est locus deuolutioni, ergo etiam Domino inuito, etsi Bald. dicit, quod per text. in S. cum verò mitigatur rigor S. rursus: igitur Domino inuito, nam si partes omnes essent consentientes text. erat de indubitabili, & peior intellectus est alius, quem dare voluit, quando ex culpa primus vassallus feudum amittebat: hoc enim reprobatur est ab omnibus, vt per Bald. in cap. in præsencia num. 20. de probatio. per Præpos. in eodem S. cum verò Ias. in l. 2. C. de iur. emphyt. & omnes.

24. Nec est vera responsio, quàm dedit Præpos. in S. cum verò ad regul. text. in d. cap. 1. de fratr. de nou. benef. inuest. vbi non tenetur Dominus habere in vassallum, quem non elegit, dicit enim ibi Præpos. quod non interest Domini habere plus vnum, quàm alium, dum iste subinfeudatus tenebit feudum, vt primus infeudatus, cum quo transit Aluar. ibi, & Curt. in tract. feud. 4. par. nu. 85. & in eodem tract. Zaf. par. 10. num. 60. nam si in feudis consideratur interesse voluntatis, etiam quod conditio Domini melioretur, & dicitur interesse, si placet, vel displicet ex regul. text. in l. fin. ff. de vsufr. & habit. secundum Andr. in locis allegatis; ergo falsa est responsio Præpos. etsi feudum esset ex tempore melioratum,

25. habebit dominus interesse formatum, sed quia non datur deuolutio, & non resoluitur ius acceptoris ex benignitate, & æquitate legis feudalis considerato iusto initio possessionis, & intelligitur vt supra diximus, dominum mediatum concessisse, & hunc subinfeudatum esse suum vassallum, ob quod dicitur ipsum elegisse, & vo-

luisse in vassallum, conformando secundum iuris dispositione, vt dum infeudauit, intelligatur infeudasse, vt ius intelligit ex regul. text. in l. si cui ff. de seruit. & omnes concessiones regulantur ab intellectu iuris iuxta communem decisionem Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. nu. 8. vbi Modern. addit. cumul. propterea cessat regul. text. in d. cap. 1. quia Dominus elegit sibi in vassallum, quem voluit mediante persona sui feudatarij, & ex hoc etiam cessat interesse voluntatis.

Et in hoc primo articulo dum tractamus de subinfeudatione, non sumus in terminis quæstionis Bart. in S. permittitur, quæ non tractat de extinctione iuris datoris, vt ex hoc resoluetur ius acceptoris, sed an extincto iure acceptoris, & sic emphyteutæ teneatur Dominus renouare; sed in terminis S. cum verò tractatur de extinctione iuris authoris, & determinatur non dari extinctionem iuris acceptoris, dum vult Domino directo seruire, & cum verba text. sint admodum clara, & demonstratum est, quomodo non adest interesse voluntatis, & quomodo iste subinfeudatus à Domino electus intelligatur, propterea apparet malè sensisse Pistor. dum in d. quæst. 44. proposuit casum in subinfeudatario, & tenuit non teneri Dominum ad renouandum, nam ex supra discussis, cessant omnes eius obiectiones, & dilucidatus est verus intellectus S. cum verò.

29. Alter articulus est in simplici infeudatione de iure communi feudorum, an concessione extincta ob lineam finitam teneatur Dominus concedere, vel possit retinere penes se, & idem in barone respectu excadentiarum deuolutarum ad ipsum.

Et hic articulus loquendo de iure communi feudorum distinguitur in duos, vnus enim est, si simpliciter Dominus teneatur iterum infeudare, vt

loquitur; Bald. in d. S. cum verò, & alius est, si tenetur subinfeudare, vel infeudare agnatos vassalli mortui si extant, & non possit pro se retinere feudum, alias dicatur facere iniuriam in quo est quæstio Bart. in d. S. permittitur.

Quoad primam decisio Bald. est communiter reprobata eo modo, quo loquitur, vt Rex teneatur simpliciter alteri concedere feudum deuolutum, & non possit sibi appropriare: nam nullo existente agnato, nec alius, qui ius aliquod habeat hoc petendi non cadit ratio iniuriæ, nec potest dari appellatio si datur defectus actionis, & ob id Imol. in l. si mihi, & titio, de verb. obligat. reprobauit opinionem Bald. vbi Aretin. dixit posse procedere decisionem Bald. quando vult Dominus concedere, & concurrat agnatus cum extraneo, vt præferatur agnatus, idemq; dixerunt Præpos. & Laudem. in d. S. cum verò, & Curt. in d. par. 2. quæst. 15, ita quòd decisio Bald. est reprobata, & nullo modo potest saluari, siquidem ponit casum, quando vassallus meruit amittere feudum, & sic quando deuoluitur per culpam, aut delictum, quo casu idem Præpos. ibi dixit non procedere decisionem Bald. & idem Bald. in casu prædicto tenuit contrarium in d. cap. in præsentia, & est opinio communis, vt supra diximus.

Quoad secundum si stâtibz agnatis teneatur Dominus illos inuestire de nouo, & dico inuestire, quia nunquam ius aliquod habuerunt, nec feudum possederunt, nec fuerunt vnquam à Domino cogniti, cuius contrarium est in subfeudatione; dico inquam quòd in hoc casu sequor opinionem Pistor. quòd minimè Dominus teneatur inuestire, cum in hoc nõ loquatur text. in S. cum verò, nec alia lex feudorum, quorum regulæ aduersantur contrariæ opinioni, & præcipuè interesse voluntatis, quod princi-

paliter in feudis consideratur, quodq; non teneatur Dominus habere in vassallum alium, quàm quem ipse elegerit, & concessionem feudorum non extenduntur de persona ad personam, nec de casu ad casum, secundum communem decisionem Andr. in d. cap. imperialem, etsi teneretur inuestire, non daretur extinctio, & in feudis limitati sunt successores, & limitati casus deuolutionum ob defectum successorum, & pariter limitati casus, in quibus inuestituræ confirmatorie debentur, & sic procedit dictum gl. & Bart. in d. S. permittitur, videlicet in inuestitura confirmatoria in personam hæredis masculi, quod intelligitur, & id de iure feudorum non est disputabile, quia est de natura, & tenetur inuestire cum intelligatur concessio pro descendibus masculis ad text. in cap. 1. S. si clientulus, de alien. feud. in cap. 1. S. & quia vidimus in prima rubr. sed quòd teneatur Dominus de nouo inuestire, dùm à principio concessio voluntaria facta fuit ad certos successores limitatos, quibus deficientibus lex feudorum dat deuolutionem, in quibus interesse voluntatis est præcipuum, propterea nullo modo potest sustineri contraria opinio, & nunquam daretur feudorum deuolutio, & in hoc articulo procedunt omnes rationes per Pistor. considerata, nec est mirum, quòd dixerit Iul. Clar. nunquam vidisse seruari hæc in feudo, quem refert Petr. Mont. in tit. ex quib. caus. feud. amitt. in princ. & ratio iniuriæ, quæ est vnica considerata per Bart. & sequaces nullo modo procedit, dùm Dominus vult pro se retinere propter suum beneficium, & propriam vtilitatem, & vnusquisque tenetur sibi prouidere, à quo incipit prima charitas ad text. in l. præses C. de seru. & aq. cum suis cõcord. & ad prædicta faciunt, quæ diximus de concessione tractarum, vbi poterit videri.

Sed

Sed ulterius dico, hanc opinionem non aduersari opinioni Doctor. immò
 36 secundum eam hæc intelligitur, & erit communis, nam qui saluare uoluerunt Bald. in d. S. cum verò, dixerunt procedere decisionem illam, quando Dominus volebat concedere feudum sibi deuolutum, ut in concessione præferrentur agnati extraneis, ut per Aretin. in d. l. si mihi, & titio, Laud. & Præpos. in d. S. cum verò, Curt. in d. quæst. 15. dum dicunt intelligi debere decisionem Bald. secundum notata per Bart. in d. S. permittitur, & per Abb. in cap. bonæ de postul. prælat. ubi expressè Abb. dicit, quòd quando Dominus uult alteri concedere, præferuntur agnati, secus si uult pro se retinere, ut possit, cum tunc nemini iniuriam faciat, & sic habemus communem opinionem in feudis, cum cæteri omnes loquantur in subfeudis, in quibus, ut diximus, non datur deuolutio propter extinctionem iuris authoris, nec tractatur de noua inuestitura, sed de inuestitura confirmatoria, hic verè sumus in noua concessione facienda, in qua regulæ feudales obstant, text. in S. cum verò non procedit, & decisio Bald. ibi est intellecta à feudistis secundum decisionem Abb. in cap. bonæ, qui decidit, ut non teneatur Dominus concedere, quando uult pro se retinere, sed si uult alteri concedere, tunc datur agnatis prælatio, quia tunc consideratur iniuria, & secundum hæc procedit decisio Bart. in S. permittitur, fundata in ratione iniuriæ, ut idem Bart. se declarat in l. 1. de priuileg. credit. in fin. nam ponit casum, quando adest concursus, & se remittit ad dicta per eum in S. permittitur quem sic intelligit, & declarat Rip. num. 9. respondens ad obiecta per Dec. in
 37 conf. 131. qui absque aliquo iuris fundamento valido uoluit dictum Bart. procedere etiam quòd Dominus uoluerit pro se retinere, contra

quem consuluit Ruin. in conf. 152. 1. volum. sequendo Abb. in d. cap. bonæ, & Gozad. in conf. 89. qui dicit falsam esse opinionem Decij, quia cessat æquitas, in qua fundatur decisio Bart. immò resultaret iniquitas, ut quis inuitus contra propria comoda rem suam concedere teneretur, idem Ias. in conf. 24. nu. 8. 3. volum. & sic reassumit quæstionem Bart. Roman. in conf. 22. uidelicet quando adest concursus, idemq; Ias. in l. 2. C. de iur. emphyt. num. 22. post Aret. in d. l. si mihi, & titio, & hanc partem dicit æquiorē, & in eam inclinare Iul. Clar. in verb. emphyteusis in fin. quæst. 43: quibus addatur decis. Afflict. 238. post Luc. de Pen. in l. congruit C. de locat. præd. ciuil. sed quicquid sit in emphyteusi, cum habemus rationes spetiales in feudis, quæ non militant in emphyteusi, non est propterea arguendū de vno ad aliud, in quo concordant feudistæ, hinc An-
 39 dr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. 3. colum. dicit, quòd sicut per spatium 30. annorum inducitur consuetudo dādi in feudum, ita per idem spatium, si res aliàs solita concedi in feudum, fuerit tenta in demanium, inducitur contrariæ consuetudo, ergo non tenetur quis concedere feudum sibi deuolutum.

Sed in Regno dixi, quòd quæstio
 40 est de indubitabili pro Regni Constitutionem, ut de successionibus, cuius infra scripta sunt uerba.

In omnibus autem, in quibus prædiximus, aliquos uelut ulteriores gradu, siue in communium prædecessorum rebus, siue in acquisitis excludi debere spem nostræ gratiæ petentibus, non negamus, immò ipsos alijs in liberalitate nostra præferri disponimus, si eiusdem feudi ad nos rationabiliter deuoluti simul competitores existant, dummodo à consanguineis tantum nostræ Curiæ offeratur, quantum ab extraneis est oblatum, si tamen

tamen nos vel in demanio nostro feuda nostra tenere velimus, vel alijs ex mera liberalitate donare, iniuriam nullus sibi existimet fieri, si quod ad ius nostrum iustè deuoluitur, vel retineamus nobis, vel alijs, qui à nobis, præstolantur beneficia; conferamus.

Ex qua constitutione deciditur quæstio, quòd potest retinere, & non tenetur concedere.

Deciditur alia quæstio prælationis, vt sit in concursu aliorum.

Deciditur vt prælatio intelligatur pro eodem pretio, quod ab alijs offeratur, & sic non tractatur de renouatione inuestituræ.

Deciditur vltimo, quod si gratis vult concedere Dominus, vel pro se retinere, quòd benè poterit, quia non facit iniuriam; ex quibus omnes articuli remanent decisi, & declarati, cumq; ratio quæstionis propositæ per Bart. sit fundata in iniuria, & in hac vnica ratione se fundant omnes scribentes, meritò ea cessante in Regno maximè ex declaratione prædictæ constitutionis sequitur, quòd quæstio, de qua tractamus est de indubitabili.

Nec quicquam refert, quòd Constitutio loquatur in Rege, cum respectu excadentiarum idem dominium directum habeat Baro, & eodem modo possit concedere, & propterea, vt diximus, constitutio Constitutionis diuæ memoriæ se limitat in excadentijs, in quibus, vt diximus limitatur regula S. rursus, & cum ratio iniuriæ sit vnica, quæ militat tam in Rege, quàm in Barone, est ratio generalis omnes comprehendens, ideo eadem erit iuris dispositio in omnibus, & constitutio sic comprehendit Baronem, sicut Regem, de quo est casus in cap. 1. de immun. eccles. iunctis ibi dictis per Doct. & præcipuè per Io. Monach. idcò Bart. Bald. & communiter scrib. in l. regula, S. fin. ff. de iur. & fact. ignor. sumunt ex illo text. con-

clusionem, quòd si lex est particularis in casu aliquo, sed est illa facta ex ratione generali, seu vniuersali, tunc lex intelligitur vniuersalis, seu generalis in omnibus alijs casibus, de quo etiam per Ias. in l. licet nu. 9. C. de pact. Roman. in cons. 174. in princ. in tantum, quod communis est Doct. opinio, quod dispositio iuris communis correctoria extenditur ad omnes casus eandem rationem habentes ex mente comprehensua, quando ratio est vnica, & alia non assignatur secundum Bald. in l. quamuis C. de fideicom. Alex. Socc. Det. & alios ad propositum congestos in materia feudali per Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 7. num. 16. 1. tom. pro qua videatur Camer. in cap. imperialem art. 52. vers. octaua conclusio, vbi multa elegancia in materia extensionis ex mente comprehensua, quæ sunt ad propositum ad decisionem propriæ quæstionis, ideoq; Capic. in sua inuestit. in verb. infeudant etiam in 6. limitatione, & in cap. imperialem S. callidis tenet authorit. Luc. de Pen. in l. quicumque C. de fund. limit. quod potest Baro excadentias deuolutas pro se retinere, facere eas de mensa feudi, & alteri non concedere, & consuetudo, quam dicit Paris. allegare barones non solum non probatur, sed est impossibilis, quod barones tali consuetudine vsi fuerunt, quia esset contra ipsorum libertatem, authoritatem, & vtilitatem, & quæ circa hoc dicit Paris. sunt omni substantia vacua, & inania, & propterea semper viguit, prout viget consuetudo, quod barones vel feuda deuoluta pro ipsis tenuerunt, vel ad libitum concesserunt cum pactis, & conditionibus melius ipsis visis, & hanc opinionem tenuit Afflic. in d. S. cum verò, qui allegat Constitutionem, vt de successionibus, in qua latè hæc firmat, & declarat nu. 54. & 55. & notetur quæso pro conclusione, dum enim

47. enim feuda ad Regem deuoluuntur, quæ iterum concedere vult, nonne secundum Andr. & communem prædicam in Regno fit noua taxa illorum in cedula Regiæ Cameræ, quæ est satis diuersa, & multo maioris quantitatis taxæ, in qua feuda primitus taxata erant ratione soliti augmenti temporis causati ex augmento introituum, & sic non tractatur, nec practicatur renouatio veteris inuestitura, sed de principali concessione, in qua Rex interesse formatum habet, respectu personarum infeudandarum vt sint ei gratæ, & acceptæ, & in eis habeat electionem reiiciendo, quæ displicent, & eligendo, quæ placent attendendo interesse voluntatis, & habet etiam interesse formatum circa taxam seruitij, siue fiat illud in pecunia, siue in persona: nam quanto maius est seruitium, tanto maior erit Domini utilitas, quæ non considerantur in emphyteusi, vt sic omni iure dicamus attendendo leges, & rationes feudorum, ac specificam Regni Constitutionem, quod siue feuda deuoluantur ad Regem solita alias concedi, siue ad barones in Regno, vt sunt feuda plana, & excadentialia, quod remanebunt illa in libero arbitrio regis, vel baronis reintegrandi ad mensam patrimonij, seu tenendi in eorum demanio, vel de illis alios inuestire eo modo, quo illis placitum fuerit, bene verum est secundum eandem dispositionem, quod in concursu aliorum datur prælatio agnatis, quod nec hodie seruatur, sed libera penitus est feudorum dispositio.

SVMMARIVM.

- 1 Baro de iure communi feudorum potest concedere res particulares feudi in emphyteusim.
- 2 In Regno autem potest concedere res steriles feudi ad melioran-

- 3 Baro in Regno an possit concedere res steriles feudi ad meliorandum in pecunia correspondens ad fructus citra fraudem, remissiue.
- 4 Bona feudi redditia, simpliciter à Barone concessa, non sunt feudalia poenes possessorem, sed allodialia.
- 5 Eorum verò redditus, est feudalis, & nu. 13.
- 6 Bona feudi reddititia cum assensu Domini à Barone concessa, cum potestate alienandi, transferendo in accipientem, quidquid ipse iuris habet, & erunt bona censualia non feudalia, nec emphyteotica, & nu. 17.
- 7 Contractus censualis, & emphyteotici differentia.
- 8 Neapodani Decisio, de rebus feudi particularibus à Barone concessis, declaratur.
- 9 Bona feudi reddititia à Barone, sub annuo reddito simpliciter concessa absque potestate alienandi, & sine translatione omnis iuris, licet non sint feudalia: non tamen possunt alienari sine consensu Domini, & nu. 20.
- 10 Constitutiones Regni tres, videlicet, in Regalibus bonis, in feudilibus, & feudo reddititijs, sine assensu non alienandis, quæ incipiunt scire volumus Constitutionem diuæ memoriæ, & hac edictali.

11 Bona feudo reddititia alienata sine assensu, non incidunt in commissum contra Paridem, & nu. 24.

12 Bona feudi reddititia, quorum concessio apparet simpliciter facta, tanquam de bonis feudi, emphyteotica censentur, non censualia nu. 18. & 25.

13 Concessione verò, vel titulo non apparente censualia, in dubio iudicantur nu. 16. & nu. 19. 21. & 28.

14 Bona intra fines feudi existentia, poenes Baronem possidentem feudalia, poenes aliter censualia presumantur.

15 Successio in bonis feudi reddititijs, regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum.

20 Baro in feudo tanquam universitate facti potest habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuscumque generis.

22 Decisio Affl 103. & Gramm. 77. declarantur.

23 Feudum est, sed alteratum, cum res conceditur in feudum sub annuo redditu contra Baldum.

27 Io. Fabr. doctrina in § ad id nu. m. 14 instit. loc. declaratur. Decisio Capicij 29. declaratur.

30 Bona feudi reddititia semper à Barone concessa emphyteotica censentur ex Baronis, & regionis consuetudine.

31 Presumptio concessionis in feudum resultans ex alijs concess-

sionibus fieri solitis in feudum, qualis, & quid operetur.

32 Res intra fines feudi, possessa tanquam libera, non presumitur feudalis.

ARGUMENTVM.

De bonis feudo reddititijs à Barone concessis, qualia poenes possessorem censenda sint feudalia, vel allodialia. Si allodialia emphyteotica, vel censualia. Plena adhibetur distinctio inter bona, & redditum, atque inter modos, & formulas diuersas, quibus bona concessa proponuntur Neapodani, Afflicti, Capicij, & Grammatici, decisiones declarantur eadem bona feudo reddititia, simpliciter concessa. Num. possint alienari sine assensu, vel alienata, aut propter redditum non solutum, incidant in commissum, & ad Baronem deuoluantur. In ijs, quò iure successio deferatur.

S. IV.

E bonis verò feudo reddititijs, quod alterum erat ex duobus propositis ad baronem, tanquam Dominum precipue spectantibus, pariter dubitari; an baro possit illa concedere, an concessa dicantur poenes possessorem allodialia, vel feudalia, quòd si allodialia, an presumantur in dubio emphyteotica, vel censualia, & an requiratur assensus in illorum dispositione, vel propter canonem non solutum, aut assensum non impetratum in ipsorum alienatione ad baronem deuoluantur; in quo ultimo capite videntur decisiones Afflicti. 129. & Capic. 103. contrariae, & quæ continentur in decisione Grammat. 77.

1 Distinctim ergo loquendo, nec inutiliter, dicimus baronem de iure communi feudorum ex vetusta consuetudine posse concedere res particulares feudi, vt sunt pascua, & loca inculta,

&

& herema rusticis in emphyteusim, ita Io. Raynal. *authorit. Petr. lac. in cap. imperialem §. habito num. 20. vers. verumtamen, vt dicit Io. Fabr. qui in §. adeo instit. de loc. & cond. in princ. dicit quòd generaliter in Regno Franciæ Barones concedunt in emphyteusim.*

In Regno verò, quia per Constitutionem Constitutionem diuæ memoriæ est sublata baroni, seu feudatario omnis potestas, nec subinfeudare potest, nec concedere ad libellum, vt de iure communi, sed tantum excadentia bona concedere, superuenit dispositio Imperatoris Federici, quæ habetur in suis registris, per quam permittitur baroni concedere res steriles feudi parùm vtiles ad meliorandum, & hoc ad certam partem fructuum à Barone consequendam singulis annis ex bonis taliter concedendis, non autem in pecunia, ita Andr. in cap. 1. in fin. de eo, qui interfe. frat. dom. sui in cap. præterea prima addit. de capit. Corrad. in d. Constitutione Constitutionem diuæ memoriæ, vbi Afflict. 2. notab. refert hæc omnia Capic. in sua inuestit. in verb. feudorum alienationes, vers. limita quinto, Camer. in cap. imperialem cart. 4. 3. colum. vers. 6. altera prouiso, latissimè per D. Frecciam decisiones cumulantem in auth. 19. baron. & Io. Vinc. de Ann. in repetit. cap. 1. de vassall. decrepit. ætat. num. 64. & num. 71. dat rationem quare in pecunia nõ possunt concedi, quod limitauit Frecc. vbi supra quando pecunia esset correspectiuè ad fructus, & non in fraudem cuius opinionem impugnauit Ann. in loco allegato num. 73. de cuius articuli veritate latius per D. de Franch. in decis. 561. 4. volum.

Hæc autem bona, dum non reperitur concessio facta in feudum, non erunt iure feudi penes possessorem, sed vt allodialia tenebuntur, vt au-

thoritate Parid. tradit latius Capic. in sua inuestit. in verb. vassallorumq; redditibus, post Luc. de Pen. in l. quicumque 3. colum. in princ. C. de om. ag. def. lib. 11. ibi, item sunt bona rusticana, quæ tenentur sub dominio Comitis, vel Baronis, pro quibus præstantur operæ, seu redditus, & quæ non censentur proprio iure feudi, & de his bonis soluuntur collectæ, & ideo Parif. in tit. de Athenasij cart. 13. ante num. 10. dicit, quod talia bona reddititia æquiparantur bonis emphyteoticis.

Et postquam fiunt hæc concessiones ex permissu Regis, vt notatur in registris Federici, & sic cum assensu videtur, quòd sumus in conclusione communiter recepta Neapod. quòd bona feudi particularia, quæ cum assensu Domini à barone conceduntur, non in feudum, nec sub subnuncupatione feudi, nec sub seruitio, sed sub annuo reddito, siue censu, quod redditus erit feudalis, bona verò erunt allodialia, vt per eum in consuet. in bonis, verb. sed in bonis in titu. in quibus rebus habeat locum quanta, quam decisionem sequitur Parif. Loffred. Afflict. Capic. Camer. & D. Frecc. & omnes, vt in meo cons. 11. 1. vol.

Sed quæso aduertatur. Hæc enim Neapod. conclusio secundum eum procedit, quando cum Domini consensu alienat vassallus sub annuo censu rem particularem feudi cum potestate alienandi transferens, quicquid iuris habet dicens, quod non erit feudalis, tunc sed censualis, quia Dominus per assensum sibi præiudicauit, & sic quia adest Domini assensus in translatione cuiuslibet iuris conclusio est indubitata, & quia non dicit in feudum, sed alienauit sub annuo reddito nulla reseruata fidelitate, tunc quia hæc omnia sunt contra naturam feudi meritò non erit feudum apud cõcessionariũ, & hoc modo pro-

cedit decisio Bald. in l. liberti, liber-
 7 tate; C. de oper. liber. cum alijs latif-
 sine cumularis per Camer. cart. 40.
 à terg. nec erit in emphyteusim,
 quia translatum est omne dominium,
 sed censualis contractus, & hæc est
 8 differentia inter contractum censua-
 lem, & emphyteoticum, quia in
 censuali trāsferitur omne dominium,
 secus verò in alio secundum Imol. in
 cap. ad audientiam, de reb. eccles.
 non alien. Abb. & communiter Ca-
 nonistæ in cap. constitutus, de relig.
 dom. Ias. in l. 1. C. de iur. emphyt.
 8 num. 48, & sic ponderavit decisio-
 nem Neapod. Loffied. in cap. 1. de
 controuerſ. feud. apud par. term. ver.
 ibi si ergo Rex in fin. sic reſſumit
 conclusionem eiusdem Neapod. Pa-
 ris. cart. 7, sic Camer. cart. 39. à terg.
 littera M, & ob id Capic. in repetit.
 cap. imperialem cart. mihi 26. dixit
 de decisione Neapod. non esse curan-
 dum, quia loquitur in casu claro,
 quando reperitur concessio specifica
 eo modo, vt Neapod. ponit cum Do-
 mini assensu; sed quando aliud non
 reperitur nisi solutio census, hic est
 punctus, & tunc vult Capic. in du-
 bio rem non esse feudalem, sed cen-
 sualem, & refert decisionem factam
 per Sac. Conf. in causa Vinc. Barri-
 lis, & in alijs causis, de quo est sua
 decisio num. 193, quam decisionem
 approbavit Camer. eleganter termi-
 nos distinguens vbi supra cart. 41, à
 terg. lit. P,

Ex quibus faciamus tres casus,

Vnus casus est, quando habemus
 concessionem cum assensu Domini cum
 potestate alienandi, & translatione
 omni iuris, & statim sub decisio-
 ne Neapod. Erit, dicit ipse, res cen-
 sualis penes concessionarium, quia
 ab in eum est omne dominium trans-
 latum.

Alius, & secundus casus est, quan-
 9 do reperitur concessio facta non in
 feudum, nec iure feudi, sed simplici-

ter sub annuo reddito absque pote-
 state alienandi, & absque verbis illis
 translatis omnis iuris, & tunc secun-
 dum registra Imperatoris Federici,
 valet absque assensu non erit in feu-
 dum, sed non poterit alienare absque
 Domini assensu, quamquam teneat in
 allodium gloss. vbi declarat Andr. &
 latius Afflict. in Constit. Reg. si quan-
 do contigerit, & in hoc casu intelli-
 gendus est Paris. de reintegr. idem
 tradens cart. 26. à terg. in cap. incip.
 & iuxta prædicta, & cart. 59. in cap.
 incip. Pater habens, & Camer. cart.
 40. eleganter fundat dictum gloss. &
 Andr. in d. Constit. si quando dicens
 10 tres adesse Regni Constitutiones,
 vnam quæ est constitutio scire volu-
 mus, loquentem in rebus regalibus, quæ
 etsi penes possessores non censeantur
 feudales, sed allodiales, tamen non
 possunt alienari sine Domini assensu;
 alia quæ loquitur in feudalibus, vt
 in constitutione Constitutionem di-
 uæ memoriæ, quæ pariter absque as-
 sensu alienari nequeunt, & alteram
 in rebus particularibus reddititijs, vt
 in Constitut. Reg. hac edictali lege
 in perpetuum, in qua pariter per ea-
 dem verba, vt in cæteris, prohibetur
 alienatio absque assensu; sed post Af-
 11 flict. aduertit Camer. vnum contra
 dictum Paris. quod si hæc bona red-
 dititia alienentur, non per hoc inci-
 dent in commissum, sicut in alienatio-
 ne feudalium, sed regulabuntur secun-
 dum dispositionem iuris communis in
 rebus alienari prohibitis.

Et in his terminis procedit decisio
 Affl. in c. 1. S. si quis per 30, in 6. notab.
 16 si defen. defun. milit. videlicet, quædo
 non apparet concessio, vt tunc in du-
 bio res reddititia præsumatur emphy-
 teotica, quia aliter absque assensu cõ-
 cedi non possent, cum si censualis iu-
 dicaretur, omne dominium transla-
 tum esset in concessionarium, & sic es-
 set alienatio proprietatis prohibita.
 Baroni subdens ex hoc, quod in

toto Regno non reperietur vnus contractus censualis de re, quæ sit de feudo sine regio assensu, etsi reperiretur, non valeret per Constitutionem Reg. constitutionem diuæ memoriæ, & ita intelligetur potestas feudatarijs data in registris Federici Imperatoris secundum, quæ procedit decisio eiusdem Afflicti. 129. quando constabat de concessione rei particularis feudi, quo casu intelligitur in emphyteusim, & sic declarat Capic. in d. sua decisione 103.

Alius & tertius casus est, quando non habemus concessionem aliquam, sed tantum reperitur, quem soluere
 13 Baroni censum pro re aliqua ab eo possessa, de qua alius non demonstratur titulus, tunc sumus in casu Capic. & Luc. vt res allodiales, atque censuales censeantur, census verò feudalis sicut è contra, dicit Camer. vbi supra cart. 39. 3. colum. in fin. vt si baro soluat alicui Ecclesiæ censum pro re aliqua particulari non ostenso alio titulo, vt inquam census penes Ecclesiam sit allodialis, res verò penes baronem feudalis, quæ conclusio
 14 sumit fundamentum ab illa alia cõmuni conclusione, quòd feudale censetur quicquid est intra fines feudi barone tamen possidente, secus verò si alius possideat, tunc enim allodiale, & liberum erit, & ita pluries decisum, de quo facit decisionem Afflicti. 267. fuit originalis doct. Andr. in cap. 1. in addit. de controu. int. mascul. & foeminam cum alijs latius per me congestis in d. conf. 11. hinc in istis bonis reddititijs datur successio,
 15 non secundum ius feudorum, sed Romanorum, quia merè allodialia reputantur, vt authoritate Andr. & aliorum, tradit Frecc. in differ. inter feud. quaternat. & planum, & de tab. nu. 5. ob quod iustè dicit Andr. in cap. 1. §. 1. de go. qui sibi, & hæred. suis, quòd hæc censualia bona, tanquàm non feudalìa habent naturam distinctam,

seu discretam à feudis emphyt. & similibus ex reg. text. in cap. constitutus, de relig. dom. ex quibus fit
 16 tia, & indubitata conclusio, vt hæc bona dicantur censualia, non autem emphyteotica, & hoc quando nihil aliud reperitur nisi solutio certæ annuæ præstationis: nam in casu proposito per Neapod. vt ipsemet dicit,
 17 erunt bona censualia, quia translatum est omne dominium per concedentem, & concessa erant bona cum potestate alienandi, in casu verò registri Imperatoris Federici, & decis. Andr. Afflicti. & aliorum sumus, quando apparet bona fuisse de feudo, & concessio est simpliciter facta non in feudum, sed quando nulla apparet concessio tantum reperitur quem soluere certum redditum, tunc alio non
 19 demonstrato in dubio secundum Capic. in d. decis. 103. præsumuntur bona censualia, & cum Capic. est communis authorit. Alber. in l. 2. C. de iur. emphyt. Dec. in aut. qui rem nu. 7. C. de sacros. eccles. & in conf. 136. num. 5. in conf. 146. 1. colum. Ruin. conf. 42. nu. 7. & in conf. 166. nu. 6. 1. volu. Paris. conf. 23. nu. 9. & conf. 85. 1. volum. Aym. conf. 204. nu. 20. Berou. in cap. 1. de restit. in integr. quem sequitur Couar. var. resol. cap. 7. Natt. in conf. 3. 1. volum. cumulat, & de communi testatur Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 106. cumq;
 20 baro in feudo possit habere feudalìa, & allodialia census, & redditus cuiuscumque speciei, quia dicitur feudum esse vniuersitatem facti omnia prædicta comprehendens, quæ latè explicat Camer. in d. cap. imperialem cart. 38. 4. colum. ibi euenire solet: merito poterit etiam habere hos redditus, qui reperiuntur attributi, & constituti feudo ab ipsius erectione inter cætera pertinentia ad illud, vt benè explicat Camer. & vt diximus alio, & non barone possidente præsumitur in liberum allodium rem tene-

- 21 re, licet sit intra fines feudi, etsi est permissum feudatario concedere ad certam partem fructuum, & non in pecunia res steriles, & inutiles, quomodo dum reperitur quem soluere censum in pecunia, volumus presumere rem alias feudalem, & demum concessam sub natura emphyteotica; nam aut non erat sterilis, & baro nullo modo concedere poterat alio iure, quam ipse habebat, & hoc cum assensu, aut erat sterilis, & non poterat nisi ad certam partem fructuum, non autem in pecunia; ergo dum quis reperitur possidere, & non demonstratur titulus, sed solum soluti census in pecunia, non erit recedendum à communi Doctor. opinione, ut res censualis presumatur, & stamus cum decis. Capic. qui volens saluare Afflict. dicit ibi constare, quod Casalenum illud fuerat baronale, & quod in eo aderat baronalis furnus, ut idem Afflict. dicit in princ. suæ decisionis, & decis. Grammat. 77. non est ad casum; tractabatur enim ibi, si res erat feudalis, an verò censualis, aut emphyteotica, item ut ibi in discursu præsupponitur erat facta concessio in
- 22 feudum, sed sub annuo reddito, & dubium oriebatur ex decis. Bald. in d. l. liberti, libertarq; ut ex hoc non feudalis, sed emphyteotica sit concessio, quod supra reprobauimus auctore Camer. nam erit feudum, quia sic concessum, sed alterata natura tantum respectu præstationis census, & propterea iuste Sac. Conf. ibi condemnauit possessorem ad relaxandum ut etiam declarauimus in d. conf. 11.
- Ex quibus apparent resolutæ omnes quæstiones, & declaratæ decisiones Afflict. Capic. & Grammat. ex distinctione terminorum, & casuum.
- Nam respectu potestatis baronis dictum est posse concedere cum assensu cum translatione totius domini, & erit res censualis, quæ poterit
- 24 alienari, prout poterunt cæteræ res

- censuales secundum reg. text. in cap. constitutus de relig. dom. nec priuatur alienando, vel non soluendo censum, ut in prædictis decisionibus Capic. & Grammat. qui allegant Dec. in conf. 164. alias 163. moderni Aden. ad Afflict. in d. decis. 129. & de his loquutus est Paris. in cap. & aduertendum est cart. 14. in fin. ibi, & adde, quod in Regno sunt aliqua bona feudorum, vel ciuitatum, quæ habent naturam census, seu burgenfatorum, quia illi, qui tenent ista bona possunt vendere, & alienare sine assensu, & propter redditum non solutum, non decidunt, quod dixit per prius Iser. in cap. 1. de controu. feud. inter masc. & foem. nu. 8. 2. col.
- 25 Quando verò reperitur simplex concessio facta à barone, & non in feudum, ut est permissa de rebus sterilibus ad certam partem fructuum, valebit, & erit emphyteotica res, quia non potest alienare proprietatem secundum Afflict. & propterea, ut dicunt gloss. Andr. Afflict. & Camer.
- 26 non poterit alienari absque assensu, sed non erit nulla alienatio, ut in rebus feudalibus, sed erit ut in cæteris rebus alienari prohibitis de iure communi secundum Afflict. & Camer. quia in feudis tantum hoc reperitur iure, & per Regni Constitutionem prouidum dicit Camer. & in his terminis potest applicari, & procedere decis. Io. Fabr. in §. adeò, instit. de locat. & conduct. nu. 14. dicens, quod non reperitur contractus censualis inter priuatos, quia census non recipitur pro annua præstatione simpliciter, & ob hoc dicit, quod de consuetudine seruatur inter laicos, quod res censualis cadit in commissum, si cessauit per triennium, & quod ille, qui censum recipit, censetur Dominus directus, & recipit Laudemium, si possessor vendat, & ferè vtuntur sicut de emphyteotico contractu, & in hoc casu intelligitur Paris. dum dicit, ubi su-

supra, & in alijs capitibus, quòd bona redditicia deuoluuntur propter redditum non solum.

Sin autem concessio aliqua non reperitur, sed tantum simplex solutio
 28 redditus, tunc censualis erit res, non feudalis, nec emphyteotica, & hoc voluit dicere Andr. quòd hæc censualia habent naturam discretam, & distinctam ab emphyt. & propterea non dabitur deuolutio, nec per census non solum, nec per alienationem factam Domino irrequisito, & hic est casus decisionis Capic. & procedit communis opinio Doct. supra allegata, quòd alio non apparente in dubio contractus censualis iudicetur, & hoc voluit dicere Andr. in S. illud nu. 66. 1. colum. in fin. de prohib. feud. alien. per Feder. ibi, sunt enim multæ præstationes ex diuersis causis, vt iugatio, capitatio, & similes census, vectigalia, pensationes, &c.
 30 Secus verò, quando adessent coniecturæ, & demonstraretur solitum concedi in emphyteusim, & talis esset consuetudo baronis, & mos regionis, quo casu procedit decisio Io. Fabr. in l. 1. C. de iur. emphyt. vt contractus emphyteoticus præsumatur, & non censualis, quando magis iste frequenter in regione, sicut dicimus in præsumptione, an res sit concessa in feudum, vt ab alijs solitis concessionibus sumatur præsumptio, & si quod reliquum quis possidet tenet in feudum verum Andr. in d. cap. 1. de controuers. inuest. ante num. 7. dicit hanc esse tantum præsumptionem, non multum violentam, & ob id in d. cap. 1. de controuers. int. masc. & fœm. in verb. quidam tamen dicit in fine, quòd hæc præsumptio non facit vincere causam, sed operatur, vt detur sacramentum, quòd procedit tantum in modicis, vbi est consuetudo dandi, vt idem Andr. declarat in S. sequ. ante num. 8. vers. sed certè, & demum residet, quòd nec sacramentum de-

tur, & præsumptio non sufficit Domino ad obtinendum, & post disputatam quæst. ibidem num. 8. vers. videtur dicit, quòd dicit dominus probare, & num. 9. quod per hanc præstationem census bona non fiunt vere censualia, vel emphyteotica, sed præsumptiuè, & in fin. nu. 11. quod possessores vincunt eo iure, quo possessores vincere solent, quodq; ex præsumptionibus non poterunt condemnari, secus verò si stetit in possessionem tenendi terram, vti talem, sicut dicimus in possessione rei vti libere infra fines feudi, vt non præsumatur feudalis Andr. in eodem cap. 1. de controuers. int. mascul. & fœm. in S. nec Dominus nu. 48. vers. item præsumitur, & in S. illud post nu. 66. 2. colum. vers. dic ergo, de prohib. feud. alien. per Feder.

SUMMARIUM.

- 1 *Officialis, qui deliquit in officio, eoq. fuit priuatus, nec ad illud reuerti, nec ad aliud promoueri potest.*
- 2 *Etiã ex Principis rescripto.*
- 3 *Officialis pendente accusatione, non est promouendus.*
- 4 *Nominatio hominis mali nominis, vel male fame ad officium nullo modo faciendã.*
- 5 *Eligendi, ac nominandi sunt. Ad officium, qui bonum nomen, ac famam habent.*
- 6 *Prorox, quæ obseruare debet in nominatione officialium Regi faciendã.*
- 7 *Prorox nominans Regi in officialem inhabilem, vel indignum; peccat mortaliter, & ad restitutionem damnorum tenetur,*

- tur, ex communi Theologorum.
- 8 Nominatio officialium, qui iustitiae reddendae praeficiuntur, facienda Regi est à Prorege cum voto Collateralis Consilij.
- 9 Nobilior nominandus, ac eligendus est officiales ceteris paribus.
- 10 Rempublicam quae destruiunt.
- 11 Iudex minime constituendus, qui est imperitus, ac legum ignarus.
- 12 Iudicibus, ac Regni ministris, non custodientibus legem Iustitiae, Deus horrendè minatur.
- 13 Iniuria fit dignitati, cum ea minus idoneis confertur.
- 14 Iudices, quod agere debens, ut muneri, seu debito satisfaciât.
- 15 Mali, quae mala pariant, eorumq. poene ex Dei iudicio, remissivè.
- 16 Prorex in iudicium electione, quae debeat animadvertere, quae itè Collaterales promovèdos Proregi approbantes.
- 17 Nominator ad quid, et quando teneatur.
- 18 Prorex pro nominatione officialium, cui Rex, ut plurimum fidem adhibet, iure tenetur.
- 19 Regna ex perversione Iustitiae subvertuntur.
- 20 Rex atque Prorex optimus, quo modo vigilare debeat pro salute subditorum, et recta administratione iustitiae.
- 21 Proregis munus in parlamento generali est diligenter perquirere, et facile audire à Civitatum, et Terrarum Syndicis vel Procuratoribus singularum necessitates, et quarimonias.
- 22 Constit. Regni Capitaneorum, non servatur, cuius tamen observantia bona esset pro subditis, et pro Domino.
- 23 Prorex ferre non debet, ut officialis, et ministri sint Procuratores Baronum, et Vniuersitatum: in parlamento generali, pro donatiuo elargiendo.
- 24 Consilij mali Reges decipiunt.
- 25 Officialis multa mala scire committere, ac potentibus potius deferre praesumuntur, quam iustitiam ministrare petentibus.
- 26 Minores officiales dicuntur littores, apparitores, ijsq. similes.
- 27 Officiales propriè dicuntur, qui iurisdictionem habent.
- 28 Officiales quoque maiores, qui malum, et corruptum ingressum habuerunt, multa mala committere praesumuntur.
- 29 Iustitiae leudes atque necessitas ex latinis, et ecclesiasticis, et legum Auctoribus.

A R G V M E N T V M.

De magistratibus, siue officialibus eligendis à Rege, quales esse debeant. Quae Prorex, eiusq. Collaterales observare in eorum nominatione Regi facienda. Quando ex ea teneatur; mala officialium electio Reipublicae, quam sit damnosa. Prorex in parlamento Regni generalibus, quid potissimum

simum inuestigare debeat à singularum Vniuersitatum Procuratoribus, & in pro-
curationum mandatis animaduertere.

S. V.

ONSEQUENS est, vt de Officialibus tractemus, qui à Rege eliguntur, eiq; à Prorege nominantur, & qua-

les eos esse deceat, ostendamus. Illud
1 ante omnia in eorum electione animaduertere oportet, ne ad officium, vel magistratum promoueat, qui semel in eo deliquit, atque ob delictum fuit officio priuatus; hic enim nec potest ad illud redire, nec ad aliud promoueri, elegans text. in l. 2. C. de palat. lib. 12. etiam si adducat rescritum Principis, text. est notabilis in l. si quid C. de suscept. lib. 10. Immo
2 accusatus tantum non debet ad noues honores promoueri l. reos criminis C. de infam. lib. 10. Melior text. cum tot. tit. in l. vnic. C. de rei. postul. eodem lib. & qui habent malum nomen non debent ad officium eligi,
4 vel ad aliud nominari Cassan. in consuet. burg. §. 6. in rubr. de iustices, & droits d'icelles, sicut è contra præponi debet, qui bonum habet nomen, atque famam, pulcher text. qui deseruit ad multa in l. sed si ex improuiso ff. de re milit. ibi: inspecto eius vitæ præcedentis actu, idem text. eodem tit. in l. non omnes §. barbaris, ibi, sed licet hoc liquido constare non possit, argumentis tamen cognoscendum est, etsi bonus miles antea
5 extimatus fuerit, prope est, vt affirmationi eius credatur, si emansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens, non credatur; quæ benè perpendantur pro
6 nominationibus Officialium, quæ in diès sunt Sac. Maiestati à Proregibus maximè ad iustitiæ administratione, qui non debent in hoc gratificare

personas, nec attendere preces, vel aliorum intercessionem: sed cunctis viribus inuigilare ad benè se informandum de bonitate, qualitate, habilitate, ac sufficientia personarum, & inter eas absque alia passione proponere meliores, & digniores, alias ipsorum conscientia oneratur, & non Regis, & in die iudicij ante Dei conspectum reddere tenentur rationem de omnibus commissis per tales personas minus sufficientes, incapaces, & similibus officijs indignas; in tantum quod communiter Theologorum schola
7 tradidit: non solum committi ex hoc mortale peccatum: sed teneri ad restitutionem omnium damnorum, siue commutatiuam, siue distributiuiam iustitiam attendamus, vt eleganter per Sot. de iustit. & iur. lib. 3. quæst. 6. art. 4. Gregor. de Valent. 3. tom. disput. 5. quæst. 7. in tit. de except. person. Petr. de Arag. de iustit. & iur. quæst. 63. art. 1. eodem tit. Salon. de iustit. tom. 1. super 2. 2. quæst. 63. Bagnel. in eodem tract. quæst. 63. art. 2. & tanto magis hæc erunt grauias, quanto inter cæteras instructiones Proregibus datas, est hæc præcipua, vt nominationes Ministrorum ad iustitiam regendam facere habeant cum voto Collateralis Consilij penes eum
8 assistentis; qui an hæc obseruent, ipsi sciunt. Inter pares autem eligendos debet præferri nobilior secundum Io. de Plat. in l. 1. C. de cond. in publ. horr. dum dicit, quod in electione Officialis consideranda est nobilitas, quem ad propositum prælationis ad alios allegat, & firmat Cassan. in cathal. glor. mund. 8. par. consid. 7. vbi eleganter: nam consentaneum est melioribus ortis cæteris esse meliores: cum secundum Senecam habet hoc proprium generosus animus, qui concitatus ad honesta humilia non delectant, & sordida. Tria enim destruunt
10 Rempubicam, non prudens, neque digestum Consilium priuatum commodum,

- modum, & latens odium, notabiliter Alber. in l. 1. C. de iustin. cod. confir. Quod enim consilium dabit ignarus, ac literarum nescius, imprudens, in faciem Principis studens, & ei displicere timens. Non enim poterit imperitus Iudex secundum leges, quas ignorat pronunciare: vnde Salomon Prouerb. 28. dixit, quod Dux indigens prudentia multos per calumniam opprimet, & ideo nullus est constituendus Iudex nisi fuerit peritus in iure 20. dist. in princ. vbi glos. in verb. scientia. Ignorantia enim mater est omnium errorum in cap. 1. 38. dist. & indignis Præsedale tradere fastigium, non est populo consulere, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen, quæ latius, & eleganter pertractat Luc. de Pen. in l. omnes Iudices C. de Decur. lib. 10. Inquit enim ecclesiasticus in cap. 1. lib. Sap. Diligite iustitiam, qui iudicatis terram, & in cap. 6. Audite ergo Reges, & intelligite, discite Iudices finium terræ, præbete aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur. quoniam cum essetis ministri Regni illius non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, nec secundum voluntatem Dei ambulastis, horrendè, & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum in his, qui præsumunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur: non enim subtrahet personam cuiuscumque Deus, qui est omnium Dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusque, quoniam pusillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus, fortioribus autem fortior instat cruciatio: ad vos ergo Reges sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & non excidatis, & alibi in cap. 7. eadem Sapiencia dicit: Noli querere fieri Iudex, nisi valeas irrumperere virtute iniquitatem, ne forte extimescas faciem potentis, & alibi in cap. 10. dixit Iudex sapiens iudicabit populum suum, & Principatus sensati stabilis erit, secundum Iudicem populi, sic & ministri eius: qualis est Rector Ciuitatis tales & inhabitantes in ea: Rex insipiens perdet populum suum, & Ciuitates inhabitabuntur &c. & propterea scriptura clamat: vsquequò faciem peccatorum sumitis loquens ad Iudices: & iuste iura dixerunt fieri iniuriam dignitati, dum minus idonei ad eam promouentur: immò ipsi eidem, cui tribuitur, cum illa sit indignus in S. sed hæc quædam auth. de sanct. Episc. multa de hoc per Cassan. in cathal. glor. mund. par. 8. confid. 29. & omninò videatur elegans, & memoranda doctrina. Andr. in cap. 1. in addit. per tot. in tit. de controuers. int. dom. & empt. circa Iudices insipientes, siue negligentes, & accidiosos, & quòd est onus iudicantis, & quid facere debeat pro exoneratione suæ conscientie, & debito sui officij, & Petr. Bellug. in princ. sui specul. vbi latius moderni Add. in verb. malos Consiliarios, ponit, quæ pariunt mali Iudices, & quomodo fuerunt aliàs illi puniti, etiam viui igne diuino per medium scissi coram omni populo in Cathedra iustitiæ. Aduertant propterea Proreges in iudicum propositione, & electione: nam possunt Reges, & Proreges dare stipendia, pensiones ingentes, castra, terras, & status. Hæc enim si immeritis, & ob fauorem dentur, terminantur cum illis, & dantis solum consideratur damnum, qui in re sua est moderator, & arbiter iuxta regu. text. in l. re mandata C. mand. sed concedere officia concernentia vtilitatem, gubernium, vel ruinam populorum, & conculcationem iustitiæ, quæ tot habent consequentias,

tot

et mala trahunt exempla, & non terminantur in persona concessionariorum, caueant Reges, & multò magis Proreges, caueant supremi Consiliarij, & qui ad latus Regis assistunt, quorum relationibus, & consultationibus iustissimi, & Catholici Reges decepti officia prouident, & dignitates conferunt: etsi practicaretur cum nominatoribus dispos. text. in l. exactors C. de suscep. prop. & arcar. lib. 10. ibi, & aduertant quicumque nominauerint ad discrimen suum uniuersa, quæ illi gesserint, redundare, certè fauores, preces, & intercessionibus non valerent, & in nominationibus faciendis debitæ diligentia adhiberentur; & licet sciam ex dictis per Bald. in l. quoniam augerio C. de conuen. fisc. debit. lib. 10. non teneri nominatorem, quando ex necessitate officij tantum tenetur nominare, sed suæ nominationi stare præcisè non tenetur superior, qui eligit, quem uelit: tamen postquam uidemus ordinariè Reges stare nominationibus, quæ fiunt à Proregibus, & ex nominatis semper eligunt, & hoc regulariter, ne iniuria quodammodo afficiatur Prorex, dum eius approbationi non staretur; & ego qui fui in supremo Italiae Consilio Regens, sum de hoc testis de visu, sequitur propterea, quod retorquetur decisio Bald. & tanquam nominator, consultor, & approbator, cuius approbationi statur, deberet ex eius nominatione teneri ex eadem regu. text. in l. quoniam augerio, & dictis ibi per scrib. Hoc est dicere veritatem coram Deo, & hominibus: dicant nunc quicquid uelint Chronistæ, & reliqui in faciem potentis respicientes, sic idolatrando, Deum, & Regem contemnendo. Fidei enim Proregis omnia committuntur, & præsertim hæ nominationes, & dixit text. elegans in l. imperator in fin. ff. ad municip. ibi, qui uerò nominauerit fidei ratione conuenitur; &

sic qui habet aures audiendi audiat, & quæso legantur uerba text. in l. 3. C. de offic. Præf. Prætor. Orient. & Illir. quæ sunt sequentia.

Si quos Iudices, uel propter aduersam, uel longam corporis ualitudinem, uel propter negligentiam, aut furtum, uel simile aliquod uitium sublimitas tua inutiles esse reperierit: ijs ab administratione remotis, & inuicem eorum alijs subrogatis furibusq; pennis legitimis subactis ad nostræ mansuetudinis sententiam non crimina, sed uindicta referatur.

Glos. ibi in uerbo remotis infert ad Episcopum, quòd degradatur si est inutilis.

Fulgos. in eodem text. notat, quòd Iudices per suum superiorem remouentur, uel propter defectum naturale, uel propter negligentiam, uel propter delictum, & alij loco eorum subrogantur, & Iudex ignarus dicitur habere naturæ defectum, quia ignorantia duplex altera prauæ dispositionis altera negationis, & sub prima comprehenditur, qui non habet aptitudinem addiscendum, qui quidem etiam comprehenditur sub uerbo inhabilis, seu inutilis.

Alber. grauis doctor in fine repetitionis eiusdem legis pro pulchro, & notabili notat posse superiorem ex causis præfatis Iudicem priuare, & sub prætextu relationis Imperatori faciendæ priuatio differri non debet, quia Imperator non uult sibi crimina, sed uindictam referri.

Etsi ex aduersa ualitudine Iudex remouetur, quia inutilis, quamquam aliàs sapientissimus esset, quantò magis ignarus literarum, & indoctus: ex quibus patet, quòd non solum onus est Proregis perdoctos, & prudentes proponere, ac nominare ministros ad iustitiam faciendam, & rempublicam gubernandam, sed si qui indocti, negligentes, & inutiles reperti fuerint, potest, & debet illos amouere, aliosq; in

19 in eorum locum subrogare : & peruerfione enim iuftitiæ Regna subuertuntur, & ad aliorum dominium trãfferuntur, can. fciscitatis 7. quæft. 1. vbi glof. dixit: quod Deus propter peccata hominum mittit flagella, & perfecutiones, & in can. fi quos 23. quæft. 4. ibi, vt per vos flagellum perfidarum gentium, quod quantum videmus ad multarum nationum perfidiã vindicandam excitatum est, non inducant, & in Can. fi gens 46. dist. ibi in fin. etiam per Sarracenos venire, & fãuire permisit: hoc est, quod Salomon Prouerb. cap. 9. dixit Rex iustus erigit terram, Rex verò infpiens perdit populum suum. Regum enim officium proprium est facere iustitiã, dixit text. in Can. Reg. 23. quæft. 5. & à regendo dicti sunt Reges; adeo quòd dum iustitia est conculcata, meritò Regna auferuntur: nam vt ait Sap. cap. 6. comminatur Dominus horrendum iudicium Regibus, quoniam non fecerunt iudicium, prout à lege diffinitum est. Et Ecclesiasticus in 1. capit. dixit, quòd transferretur Regnum de gente in gentem propter iniustitiam, de quibus ad satietatem videatur omninò Paris. de syndicato in tit. de Reg. Princ. & Duc. excess. cap. 1. vbi multa notatu digna, & memoranda colligit, quæ diffusis la-

20 chrymis sunt perlegenda. Debent enim optimi Reges, & Regnorum Gubernatores inuigilare pro quiete subditorum, ac pro recta iustitiæ administratione audire clamores, & querimonias subditorum, maxime pauperum, omniaq; prouidere, quæ latè in proprio casu ponit Bellug. in suo princ. specul. rubr. 8. in tit. de propos. Princ. in Cur. in cap. incip. Imitari summum bonum: & dicatur, quæso, quare dum singulis duobus annis cõgregatur generale parlamentum totius Regni cum assistentia, & præsentia Proregis, Collateralis Consilij, cæterorumq; Reginum Ministrorum

cõuenientibus in eo magnatibus omnibus, Titulatis, Barouibus, ac reliquis omnibus Procuratoribus Ciuitatum, ac Terrarum Regni ad proponendum, & faciendum donatiuum Regi, iuxta solitum morem: quare inquam Prorex non debet audire calamitates, & necessitates Regni interrogare, perquirere, & scire querimonias, & grauamina distinctim ab omnibus ibi assistentibus, & à quolibet Terrarum Syndico, seu Procuratore, & sic prouidere indemnitati populorum, puniendo ipsorum deuoratores, & excoriatos sanguinem populorum sitientes, illosq; in exinanitionem, & perditionem reducentes propter ipsorum rapacitatem, & auaritiã, sicut è contra audiendo bonam administrationem remunerare Ministros, ac Barones, illosq; ad maiores gradus extollere, onus est Principis hæc omnia scire, perquirere, & prouidere, ipsiusq; conscientia oneratur, & ex afflictione, depauperatione, & impotentia populorum Reges ijdem depauperantur, & impotentes reducuntur, & ne videar sine auctoritate loqui, videatur Boer. in loco allegato in addit. ad Io. de Montag. in titu. de parlam. in cap. 1. num. 5. vbi author. Paul. de Castr. & Bellug. tradit, quod parlamentum Parisiense ob eius excellentiam dicitur quasi patrium lamentum, quia pares Franciæ, qui sunt de numero ipsius quærelas,

22 & plãctus audiunt: sed fortiùs aderat de hoc specialis constitutio in Regno, quam ponit Afflict. de verbo ad verbum in Cõstitutione Reg. Capitaneum, quæ si seruaretur, dicit ibi Iser. bonum esset pro subditis, & pro regnante, & Afflict. dicit mirari, quare non seruatur, & subdit; sed taceo quare non fuit continuatus talis ordo, quia dixit Bald. quod magis prodest tacendo, quàm secundum cõ-

23 scientiam respondendo: sed quomodo Rex, aut Prorex veritatem vnquam

quàm scire poterit; si permissus est ab-
 14 sus tam præiudicialis paucis ab hinc
 annis, vt procurationes oēs non solum
 ad preces Ministrorum, in ipsorū per-
 sonas fiant: sed per impressionem, vim
 & metum; & faxit Deus, quòd non sit
 cum venditione iustitiæ. Hæ. n. omnes
 à populis extorquentur, & quod hor-
 rendum est, fiunt illæ in personis eo-
 rundem Ministrorum, de quibus esset
 conquerendum, vel ab eis dependen-
 tibus, seu eandem administrationem
 habentibus. Populi enim inscij, igna-
 ri, & insipientes, sic venditi, redempti;
 & consumpti reperiuntur, donando
 quæ nunquam cogitarunt in ipsorum
 manifestam perdicionem, tenentes la-
 bia clausa, & manus ligatas ob me-
 tum, ob impressionem, & potentiam
 eorundem ministrorum, contra san-
 ctam, & indubitam Regis intentio-
 nem, quæ etsi apparenter videantur
 redundare in eius vtilitatem, omnia
 effectiue sunt in ipsius inextimabile
 damnum, ob exinanitionem populo-
 rum, diminutionem Regni reddituum
 & in offensionem diuinæ iustitiæ, ob
 quam sanguis pauperū perpetuò cla-
 mat. Et quænam bona gubernatio sit
 pro futuris contingentibus, vt parla-
 mentum, & congregatio tanti ponde-
 ris, & qualitatis tam sublimis, & su-
 prema pendeat ab vno, vel duobus, in
 quorū personas procurationes omnes
 Baronum Ciuitatum, ac Terrarum
 Regni factæ reperiuntur, & vltra isti
 gratificati remaneant, & nulla regno
 gratia adhibeatur, quod quotidie se
 exuiscerat, & toto corde fideliter
 procurat suo Regi inseruire, iudicent
 hæc prudentes; Benè tamen video,
 quòd multi me irridebūt, & hæc par-
 ui facient. Ego sum Iudex supremus
 Regēs Collateralis, illiusq; Decanus:
 sed non erubescam dicere, quòd om-
 nium malorum sunt mali iudices in
 14 causa, & mali Consiliarij decipiunt
 Reges dixit idem Boer. auth. Io. Andr.
 in loc. alleg. de auth. mag. Conf. in ad-

dit. ad Io. de Montag. in cap. incip.
 25 adde quamuis ante num. 8. Et licet
 hucusque miratus fuerim dictorū per
 gl. in l. defensionis facultas, in verb. ad
 vsurpationem C. de iur. fil. lib. 10. vbi
 Luc. de Pen. confiteor errasse, falso
 tamen semper honore bonorum. Dicit
 enim Luc. de Pen. author. gl. quòd
 præsumuntur multa mala scire, & cõ-
 mittere, & potius deferre potentibus,
 quàm iustitiam ministrare petētibus,
 qui allegat text. ad literam, in Auth.
 26 vt omn. iud. obed. Prou. Quod etsi
 Io. de Plat. dixit procedere in mino-
 ribus Officialibus, sicut Licetoribus,
 Apparitoribus, & similibus, licet hæc
 sit magna restrictio, cum isti non di-
 27 cantur Officiales: nam illi Officiales
 proprij dicuntur, qui habent iurisdic-
 tionem, & coram quo fiunt acta, &
 gesta dixit Andr. in verb. potest. num.
 28 67. quæ sint regal. Tamen Pyrr. gra-
 uis author ibidem sublimitat, nisi ma-
 lum, & corruptum ingressum Magi-
 stratus habuerit, allegat text. in S. 1.
 in auth. vt iud. sin. quoq. suffr. in verb.
 totius nequitiae principium; quemad-
 modum dixit ipse, dicitur de eo Pon-
 tifice, qui ingressus vt Lupus, regna-
 uit vt leo, egressus vt canis, quæ quo-
 modo procedant ipsi sciunt, & Cice-
 ro apud maiores nostros fruendæ iu-
 29 stitiæ causa videntur Reges consti-
 tuti, ne multitudo à potentibus op-
 primeretur. Hinc Aristotil. 2. Topic.
 dixit, quòd iustitia Regentis vtilior
 est subditis, quàm fertilitas tempo-
 ris, & Lactan. in lib. de ira Dei in
 fin. inquit. Non faciunt beatum
 vitiosæ, ac mortiferæ voluptates,
 non opulencia libidinum incitatrix,
 non inanis ambitio, non caduci ho-
 nores, quibus illaqueatus animus hu-
 manus, & corpore mancipatus eter-
 na morte damnatur: sed sola iusti-
 tia, cuius legitima, & digna merx
 est immortalitas, quàm statuit à
 principio Deus sanctis, & incorru-
 ptis mentibus, quæ se à vitijs, &

& omni labe terrena integras, inuolatasq; conseruant; & D. August. in lib. de duodecim abusibus: iustitia Regni pax est populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aeris, serenitas maris, terræ fœcunditas, salarium pauperum, hæreditas filiorum: hinc onus est Principis quærerere sapientes in suo consilio fideles, & bonæ conscientia: nam sapiens infidelis plus nocet, quàm insipiens, beatasq; fore Republicas, si eas vel studiosi sapientia regerent, vel earum Rectores studere sapientia contingeret, vt perbellè hæc, & alia tradit Bellug. in suo specul. rubr. 6. in tit. de form. & ord. stand. per Princip. in Curia, pro quorum omnium sigillo, & ne videar componere ex capite, vel me velle Theologum, & Prædicatorem agere, legatur quæso noster Iern. quem euangelistam prædicamus in Regno in materia feudorum, & concernentium Regiam iurisdictionem in verb. & extraordinaria collatio à nu. 62. vsque ad fin. quæ sint regal. Nam eleganter, & paucis verbis prædicta omnia complectitur.

SVMMARIVM.

- 1 Officialis, qui iustitia ministranda præsentare, & per alienas domos cursitare prohibentur.
- 2 Officialium auctoritas à Prorege augenda, sine qua vilescit administratio iustitiæ, & n. 4.
- 3 Officiales pars corporis, & Principis membra dicuntur.
- 5 Officiales, vt iuste suo munere fungantur sunt à Principe remunerandi, & ad maiora promouendi.
- 6 Officiales cum subditis pro iustitia eos aduentibus modestè, ac sine iniuria agere debent, alioquin grauius puniuntur.
- 7 Castellani poena, qui inimicos in arcem introduxit.
- 8 Iudices extra locum iudicij pernoctare prohibentur.
- 9 Iudices in Palatio Regio pro reddenda iustitia habitare permittuntur.
- 10 Officiales omnes simul habitare, vtilissimum pro celeris causarum expeditione.
- 11 Munera Officialibus prohibita, quæ?
- 12 Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in ijs, qui sufficiens habent salarium ex Alberico.
- 13 Quid in Regno existente Pragmatica examinatur.
- 14 In muneribus recipiendis, certus, qui exponitur ab Officialibus, seruandus est modus.
- 15 Officiales, nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitij subditorum: nisi amici priuati, ac volentis.
- 16 Præsides, & Auditores Prouinciarum proprijs expensis per suas Prouincias iter facere debent. quod malè seruatur.
- 17 Officialis ante ingressum officij, cautionè de benè administrando, & parendo sindicatui, præstare debent.
- 18 Perpetui ad eam non tenentur, sed per certa temporum intervalla visitantur.

ARGVMENTVM.

Officiales, quam vitam ducere, qualiter in munere, ac iure redendo, se gerere debeant. Quæ munera ijs prohibita, vel permissa. Officialium à Prorege ratio habenda, eorumq; autoritas cum subditis augenda; merita denique remuneranda, & ad maiorem dignitatis gradum perducenda.

S. VI.

ROMOTIS à Rege ad officia viris fide moribus, ac doctrina dignis, quos ei nominavit Prorex curare is debet, vt

decentem vitam ducant. Honorificè, ac humaniter iustitiam, cuique ministrent, ex hoc habuerunt ortum pragmaticæ, seu ordines aliàs facti, quòd

3 Officiales non visitent, nec per alienas domos cursitando vadant, & cauere debent conuiuia, aut per vicos, & plateas quotidie deambulare, quæ eleganter aduertit, & docuit iuriconsul. in l. obseruandum ff. de offic. Præs. cuius verba memoranda, & ante iudicium oculos tenenda sunt infra scripta.

Obseruandum est ius reddendi, vt in adeundo quidem se facilem præbeat, sed contemni se non patiat: unde mandatis adijcitur, ne Præs. Prouinciæ in vltiorem familiaritatem Prouinciales admittat; nam ex conuersatione æquali, contemptio dignitatis nascitur, sed in cognoscendo, neque excandescere aduersus eos, quos malos putat, nec precibus calamitosorum illachrymari oportet: id enim non est constantis, & recti Iudicis, cuius animi motum vultus detegit, & summatim ita ius reddi debet, vt autoritas dignitatis ingenio suo augeatur.

Quam dignitatem Princeps, atque Prorex maximoperè custodire debet:

nam ex existimatione suorum Collateralium sua pendet autoritas, & aliàs non erit iustitiæ locus, nec ea, vt decet administrari poterit, pro quo est pulcher text. in l. ius Senatorum C. de dignit. lib. 12. cuius hæc sunt verba.

Ius Senatorum, & autoritatem eius ordinis, in quo nos quoque ipsos annumeramus, necesse est ab omni iniuria defendere: intantum quòd 3 membra Principis, & pars corporis esse dicuntur, ad text. in l. quisquis C. ad leg. Iul. Maiestatis, & glos. in l. fin. C. de ind. libert. exponit ibi verba apud Consilium nostrum, id est apud Principem.

Ciuitas enim populosa, Regnum, & quælibet Monarchia quomodo regi poterit, & quis nam locus erit iustitiæ: si pauci, qui eam administrare habent, & qui eam regere debent, vilipendantur, sint in derisum, existimantur cum autoritate Superioris, qui illos protegere, & authorare deberet, sunt ministri manus, & pedes Principis, & per illorum medium Regna gubernantur, iustitia administratur; & executioni demandatur, à quibus respectu, obedientia, & timore sublatis omnia sunt in perditionem, quod tantum obseruauit, & in summo custodire fecit ille memorandus, & singularis Gubernator Dux de Alcalà, dum nostrum Regnum, vti dignissimus Prorex rexit, atque gubernauit, inuigilans pro existimatione, decore, atque autoritate Regionum Ministrorum, taliter quòd ab omnibus in quacumque dignitate constitutis obseruarentur, & maxima illis reuerentia adhiberetur, atque ex alia parte taliter ipse erat Regijs Ministris formidabilis, quòd illi aliquem grauare non audebant debito honore, & reuerentia pertractabant, omnibusq; iustitiam æqua lance ministrabant.

Immò vt Ministri benè exercent,

& contenti sint ipsorum tantum salario, & stipendio, & ab omnibus honorentur, debent Principes ipsos remunerare, & ad sublimiores dignitates extollere pro laborum ipsorum iusta recompensatione, & exemplo aliorum, pro quo est elegans text. in l. fin. C. de offic. Præt. Afr. ibi: magis enim debent Duces, & Tribuni supra deputata sibi alimenta secundum labores suos, de nostra largitate remunerationem sperare, &c. & ibi; & semper prouidemus unumquemque secundum labores suos de nostra largitate ad meliores gradus, & ad maiores dignitates perducere, ad idem pulcher text. in l. vnica, C. de quæst. & mag. lib. 12. & elegans text. in l. 1. C. de Comit. & re milit. qui deseruit ad eos, qui bene inseruierunt, & prætendunt officia Cõsiliarij status: bene summoperè ministris aduertendum est, vt cum subditis secum negotiantibus, & iustitiam petentibus, modeste, prudenter, quietè, & absque iniuria aliqua tractent: nam in tantum lex de hoc indignatur, quòd contra tales Iudices dixit, quòd debent viui concremari in l. vniuersis, C. vbi causæ fiscales, quæ est pœna posita contra Castellanos, qui inimicos in arcem introduxerunt, iuxta text. in l. siquis C. de re milit. lib. 12.

Hinc vt subditi expeditam habeant iustitiam, & promptos Iudices ad eam ministrandam, ædita fuit Pragmatica, quòd Iudex extra locum iudicij: non possit pernoscere, quæ sumpra est ex text. in l. illud, ff. de offic. Præs. Sed an possit habitare in Regio Palatio pro iustitia administranda, & certè sic, vt ordinariè hodiè practicatur; nam in Palatio Magna Curia Vicariæ, vbi Tribunalia coadunantur, semper residet vnus ex criminalibus ipsius Iudicibus, & optimum esset, vt omnes habitarent in eodem Palatio vel saltem quarterio

pro commoda litigantium negotiatione, & celeri negotiorum expeditione, de quo est text. elegans in l. 1. iuxta gloss. C. de palat. & dom. domin. lib. 11. vbi Ioan. de Plat. & cæteri.

Sic pariter Pragmatica circa dona, & munera sumpta est ex text. l. plebis cito eod. tit. sed videatur solemnibus text. in l. solet, §. non verò ff. de offic. Procons. ibi; nam valdè inhumanum est à nemine accipere, sed passim, vilissimum, & omnia avarissimum: bene tamen notetur dictum Alber. in d. §. non verò, vt ea, quæ dicuntur, vt Officiales munera accipere non debeant, vt hoc intelligatur, quando sufficiens habent salarium, circa quod cogitetur stantibus regijs pragmaticis in hoc Regno, & qui officia appetunt, & procurant: bene sciunt salarium consuetum, & Pragmaticas circa munera, & imputet sibi, qui officium talibus conditionibus subiectum acceptauit, quamquam exaduerso posset replicari Pragmaticas non esse vsu receptas, quoad quædam, quæ omnia remitti debent arbitrio boni viri, timoratae conscientia, & circumspecti iudicantis, non parcendo Iudici, qui à quolibet litigante etiam obolum accipit, siue directè, siue indirectè per interpositas personas, & nullam faciendo imputationem Iudici, qui ab amico, seu amicis munuscula aliqua accipit solita, & consueta in rebus comestibilibus tantum, non autem in auro, & argento; & ob id idem Alber. dixit, vbi supra, quod Officiales non possunt morari in hospitij subditorum, nec gratis, nec mercede, nisi à priuato amico, & volente: Solus enim Princeps potest gratis habitare seruata forma text. in l. 2. C. de met. lib. 12. Sed debet Officialis deficiente sibi domo facere, quod per commune sibi prouideatur.

Et notetur dictum notabile Parid. de

de Put. in tract. synd. in verb. salario, quod Gubernatores, & Auditores Prouinciales quando per Prouinciam vadunt, debent ire proprijs expensis, & contentari ipsorum statuto salario, nec aliud prætere possunt, quòd malè hodie seruatur, & sunt pro hoc Consultatores Regiæ Cameræ. Hinc sunt editæ Pragmaticæ, vt ante ingressum Officiales cautionem præstent de benè administrando, quæ sumptæ sunt ex text. in l. penult. C. de murileg. lib. 1. quodq; debeant stare sindicatui, quæ sumptæ sunt ex text. in l. 1. C. vt omn. iud. & in S. necessitatem auth. vt Iudices sine quoq. suffr. à quibus etiam ortum habent Constitutiones Regni, volumus, & cap. Reg. Item statuimus, quæ cautiones ab Officialibus perpetuis ad iustitiam administrandam deputatis non præstantur propter præsumptam illorum bonitatem, & ob id de tempore in tempus per Serenissimos, & Christianissimos nostros Reges deputantur Generales Visitatores, qui vitam exactam, ac per eos gesta perscrutentur, vt boni remunerentur dignitatibus, & honoribus augeantur, & mali debitis, & exemplaribus poenis puniantur pro communi bono.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex verus, & optimus esset Regni Visitor.
- 2 Officialis, an præsumatur acquisuisse ex officio variè doctores distinctiones recensentur.
- 3 Officialibus perpetuis, iure communi negotiari permissum.
- 4 Omnibus autè vendere, & emere palam, & bona fide.
- 5 Officialibus in Regno etiam perpetuis negotiatio est interdicta, emptio, & venditio palam,

& bona fide permissa, secus si emeret vilis causa vendendi carius.

- 6 Officiales non præsumitur acquisuisse ex officio ex communi.
- 7 Distinguit Auctor.
- 8 Officialis diues ante officium, non præsumitur ex eo ditatus.
- 9 Pauper, vel modicum habens patrimonij, ex officio ditatus præsumitur.
- 10 Præsertim si officium emerit, & splendide viuat.
- 11 Visitor Regni generalis, de opibus, quas Officiales ante officium habuerunt, vel post acquisierunt, & modo expensarum, in primis, ac potissimum inquirere debet.
- 12 Testium depositionibus fidem adhibere: maxime fallax, periculosum, ac perniciosum.
- 13 Visitor habilitatem, ac peritiam Officialium explorare debet.
- 14 Ante omnia, an officium emerint, eosq. nedum priuare, verum etiam grauiter punire.
- 15 Officialis Regius nequit sine licentia Regis ordinem clericatus assumere, potest verò regulariter ingredi Religionem.

ARGVMENTVM.

De Generali Regni Visitatore, eiusque munere. Illud Proregi demandari, magis expediens, & vtile. Qualiter se gerere, quid potissimum explorare Visitor debeat.

S. VII.

AM verò cum sermo de Generali Regni Visitatore inciderit, aliqua attingam, non inutilia, cogitent super his maturius, prudentes, & qui à Regis latere sunt, quæ nam facere congruat.

Mea semper fuit sententia, quòd verus Visitator, & qui indagare veritatem potest, est Prorex Regni, qui de omnibus est informatus, benè cognoscit qualitates, & partes ministrorum, & non minùs subditorum, qui vt plurimum propter iustitiam eis administratam contra ipsorum vorum insurgunt aduersus ministros: & sic sèper mihi visum fuit, quòd Proregi hoc, & non alteri committendum esset: cui si Regnum totum gubernandum, & custodiendum confiditur, quantò magis visitatio suorum ministrorum, cuius Præregis principaliter interest vitæ innocentia, puritate integros, ac literarum genere præditos: ex quo euitaretur tanta confusio, & altercatio iurisdictionum, quæ in dies succedunt ex destinatione Visitorum, qui prætendunt æqualem, & supremam iurisdictionem habere cum Prorege; & vt plurimum ex his differètijs fiunt hinc inde partes, omnes adhærent Proregi, & visitatio ad nihilum educitur.

Sed quando hæc non videbuntur, nam sæpè sæpius prouidentur personæ, & non officia, & propterea persistitur in destinatione Visitorum; dicam breuiter, quæ mihi occurrunt circa ipsorum officium pro publico, & Regis seruitio, sic terminando eam breuiter, & tollendo imposturas, ac testium falsitates, quibus Regnum tantum abundat, & quia hæc posui in repet. text. in l. defensionis facultas C. de iur. fisc. lib. 10. & vt dixi adhuc opus illud remanet imperfectum, &

nescio si iam senio confectus possim opus illud in lucem prodere, propterea ponam hic, quæ ibi circa hæc annotata sunt.

Tertio ex dictis hic per glos. tractant Doctor. quæstionem, an officialis præsumatur ex officio ditatus, nam glos. tenuit hic esse præsumendum, Bart. verò contrarium, & in hoc multæ adsunt Doctor. distinctiones, aliqui enim voluerunt procedere opinionem glos. ante redditam rationem administrationis: secùs verò postea secundum Bald. in cap. 1. de controuers. int. dom. & vassal. & sic videtur opinio glos. restringi in ministris pecuniarijs, qui rationem reddere debent administrationis ipsorum. Alij distinguunt in ministris pecuniarijs, qui non sunt prohibiti negotiari, & dederunt rationem administrationis, secùs si sint prohibiti, vt per Plat. hic.

Alij quando habebant bona ante officia, vt non præsumantur ex officio ditati, vt hic per Rebuff. Quæ etsi recipiant limitationem in officialibus perpetuis, quibus de iure communi permissum est negotiari, ex regu. text. in l. Præsidis ff. si cert. petat. Bart. & scrib. in l. principalibus eodem titu. & quando palam, & bona fide, vt alij emunt, de quo per Andr. in cap. 1. de feud. guard. cum alijs latissimè congestis per me in cons. 49. 1. volum. vbi ad satietatem: Tamen per regias pragmaticas in Regno non procedit, quia omnibus Officialibus interdicta est negociatio, non autem contrahere, vt est emere, & vendere palam, & bona fide; nisi si emerent causa vendendi carius, hoc esset negotiari, & mercantiam exercere, quod est inclusum in prohibitione glos. notab. in cap. consequens in verb. negociationes 88. dist. & melior text. ad literam in eadem dist. in cap. eiiciens, §. quicumque ibi, qui verò rem comparat, vt integram, & immutatam vendendo

do

do lucretur, ille est mercator, ad idem text. in cap. canonum 14. quæst. 4. quod vidimus nostris temporibus.

Sed redeundo ad articulum: si præsumitur ex officio ditatus, licet
 6 tot diuersæ sint opiniones, Doctoresq; antiqui, & maximæ autoritatis tenuerunt glo. opinionem: tamen communis est in contrarium, vt latius per Iul. Clar. in lib. 1. S. fin. quæst. 68. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsump. 53.
 7 Ego verò in paucis meam concludo sententiam ex his, quæ paucis verbis Rebuff. hic tetigit, quòd si officialis
 8 ante officium habebat bona, eratq; diues, taliter quòd absque officio verisimiliter poterat eius patrimonium augere; tunc nullo modo dicendum erit ex officio ditatus, nec potest præsumi delictum, si potest capi coniectura, quæ illud penitus excludat: si
 9 verò dum ad officium est assumptus, nil, aut parum in bonis habebat; & rursus si ad officium consequendum
 10 pecuniam expendit, quæ solet, & in maxima quantitate etiam ad cambium capi propter peccata populi, & salarium, vt videmus, nullo modo est sufficiens ad vitæ, & domus sustentationem, & videmus ministrum viuentem splendidè, & ultra ditatum: tunc quid opus est disputare opiniones: sed dicebat ille solemnis concionator, grauis, & christianissimus religiosus Hispanus Cappuccinus nominatus Lupus, quæ pars est, furtum est, qui aures habet audiendi, audiat; & sic dum Visitatores Generales, qui in Regnis destinantur, ad officiales inquirendos tantum tempus conterunt in ipsorum informationibus ex quò mala tanta oriuntur, & omnia in derisum conuertuntur, atque in vilipendium maximis Regis expensis, ac cum perquam maxima perturbatione, & confusione iurisdictionum, ac cum iustitiæ peruersione.

Dico inquam quod optimi, & Religiosi Visitatores, præcipuum quòd

11 perquirere debent super omnia, & in hoc vacare, quod ipsis facillimum esset: videlicet scire, quid habebat in bonis minister, dum fuit ad officium assumptus, quomodo vixit, cum quibus expensis, & demum quæ sunt bona, quæ tempore visitationis habet: ex quibus indubitatum iudicium faciet bonitatis, rectitudinis, & Religionis Ministri, & non attendere
 12 vanas populi voces tot malignorum, & peruersorum inuentiones, maxime in nostro Regno, vbi falsitates tantum abundant, testes tam facillè reperiuntur ad eas componendas, rancores, & interesse, ac quærimoniæ tam assiduæ contra ministros iustitiam administrantes, quæ odia parit, & vindictam prouocat, testium non datur copia, qualitas illorum etiam à proprio Visitatore ignoratur: certum est ad ipsum non accedere personas pro cultu iustitiæ, sed odio, & rancore, inuitatas, & inimicus, personæ quoque innumeræ supponi possunt; quomodo ergo personæ graues, nobilibus parentibus ortæ, ac christianæ conscientie debent se subijcere huiusmodi duro, & periculoso iudicio? Mali enim non timent, quia sciunt, quæ egerunt, & remedia adhibent; boni autem nullum metum habent, si negotiationem non fecerunt; sed iustitiam administrauerunt. Hinc & hoc ponderetur quis bonus, quis diues, quis prudens, quis honorem extimans ad inseruiendum Regi accedet, & quis sagax, & Deum timens ab officijs munere se non excusabit? Et sic mali Deum non timentes mediante pecunia officia procurabunt, quia ex officijs ditabuntur, & omnia tempore visitationis postea component in istorum manibus erit virga iustitiæ venalis tamen, sordida, corrupta, & inconstans. Et denique hoc facto iidem Visitatores
 13 alloqui debent Regios Ministros, ab eis se informare, interrogare, & videre; quæ nam sit illorum habitas, quo-

quomodo sint literarum eruditi, quã capacitatem teneant, si videmus, vt plurimum legum penitus ignaros, & imperitos ad gradus hos ascendere: & nonnulli accidiosi, & otietati, voluptatibus, & somno indulgentes, iudicant bona, vitam, & honorem subditorum cuiuscumque generis, & vota non ponderantur, sed numerantur. Non enim sufficit bonitas Iudicis, sed requiritur capacitas, & habilitas, & non mediocris; aliã meliùs esset committere negotia, & causas iudicandas personis religiosis, & exemplaris vitæ in claustris degentibus, qui sancto Spiritu moti iudicarent, quæ illarum iudicio, & conscientiæ viderentur.

14 Benè tamen præcedere hæc omnia debet stricta, & diligens informatio, si ad officium ascenderunt mediante pecunia, quo casu nõ solùm priuandierunt, sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum; quod si, vt conuenit, fieret, pestis hæc abominabilis penitus deleteretur, radix, & causa omnium malorum: ex quibus quæ mala orientur in subuersionem, & perditionem populorum satis, superq; dictum.

15 Sed occurrit casus, quòd quidam Regius Minister perpetuus voluit se clericari: fuitq; dubitatum an facere posset absque superioris licentia, & text. est de iure ciuili in l. officiales, C. de episc. & cler. cum auth. seq. qui hoc prohibet, & idem Luc. de Pen. in l. quidam ignauie C. de decur. lib. 10. concludens non posse clericari nisi de consensu superioris: secus verò si intraret Religionem claustralem, & mundo penitus renunciaret, casus accidit in persona Doct. Iacobi Salluëij Præsidentis Regiæ Cameræ, viri circumspècti religiosissimi, ac eruditissimi, qui se clericauit habita prius licentia, & in Consiliario Scipione de Aretio, qui absque licentia Religionem Theatinorum intrauit, qui de-

mum ob suam maximam Religionem ac exemplarem bonitatem creatus fuit Archiepiscopus Placentiæ, & demum assumptus ad Cardinalatus apicem, ac creatus Archiepiscopus nostræ splendidissima Ciuitatis.

SVM MARIVM.

- 1 *Officialis promotus ad maiorem dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua assumitur.*
- 2 *Non tamen retinet propriam dignitatem.*
- 3 *Præsidentis Regiæ Cameræ effectus Consiliarius sacri Consilij, vel promotus ad officium Regentis, nec nomen, neq; exercitium retinebit præcedentis dignitatis, licet honores, & priuilegia.*
- 4 *Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius vendere illud potest, idque practicum.*
- 5 *Officialis vnius tamen quod exercet, non vtriusque officij salarium consequetur, & ita Regis ordinatione diffinitum.*
- 6 *Officialis honorantias verò præcedentis officij, siue munuscula quedam habebit.*
- 7 *Officialis, qui transit à maiori officio ad minus præcedentis maioris officij priuilegia non retinet.*
- 8 *Regentes in supremo Italiæ Consilio effecti Locumtenentes, vel Consiliarij, Præsidentes Regiæ Cameræ ex spetiali Regis indulgentia præcedentis dignitates*

- tes priuilegium, & salarium retinent.
- 9 Officialis sua sponte deponēs cum Regis licentia officium retinet, quàm diu uiuit nomen priuilegia, & honores officij depositi, & nu. 11.
- 10 Non tamen precedentiam, sed eum praeceat alter habens officium cum administratione.
- 12 Officialis deponens officium praeuia Regis licentia, uidetur adesse, & perinde habetur, ac si personaliter seruiret, & num. 13. 14. 15. 16. & 18.
- 17 Regens Regiam Cancellariam, Doctor Collegij propter eminentiam officij semper assumitur in compromotorem, eiusque munere fungitur.
- 19 Titulati refutantes Terras cum titulo filijs adhuc retinent nomen tituli, eiusque dignitatem, ceteris tamen actu possidentibus posteriores, idque passim practicum.
- 20 Titulati, qui pecunia titulum sunt adepti de iure omnibus alijs inferiores reputantur, & nu. 21.
- 22 Tituli honor quibus conferendus.
- 23 Nobilis magis dicitur, qui sua uirtute nobilitatem est adeptus, quàm qui genere nascitur nobilis.
- 24 Nobilis genere, & uirtute alijs preferendus.
- 25 Prorex Titulatos eiusdem tituli pro diuersa personarum qualitate, diuersimodè tractare debet.
- 26 Nobiles, non populares ad latus Regis stare debent
- 27 Titulorum dignitas popularibus ac plebeis minimè concedenda, & nu. 29.
- 28 Regi in parlamento generali supplicatum conferendi gratiosè titulorum dignitates.
- 30 Aula in Palatio Proregis, quae uulgo appellatur la Camera Collateralium Titulorum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam ingressus concedendus.
- 31 Officij honor non ambitione, uel pecunia, sed labore, ac merito querendus, & nu. seq.
- 32 Honore, qui eum pecunia fuit adeptus cum infamia priuandus.
- 33 Principes ex genere, & prosapia magnatum diligendi.
- 34 Episcopi praecedebant antiquitus Comes, & Barones, ut ex literis Regis Ferdinandi Primi.
- 35 Praeses Sac. Consilij praecedit Locumtenentem Regiae Camerae olim Regentem, cuius praerogatiuam retinet, quando tribunalia collegialiter uniuntur.
- 36 Patronus fisci Regiae Camerae, & Magne Curiae incedentes collegialiter cum suis tribunalibus praecedit unus alterum, prout tribunalia praecedunt, tanquàm cum suis capitibus unsi.

A R G V M E N T V M.

De Officialibus ad maiorem, vel minorem dignitatis locum à Rege promotis, vel sua sponte cum Regis licentia officium deponentibus. Prioris ne officij priuilegia retineant. Collegij cui tanquam Doctores inter sunt, vel prioris officij, à quo ad maius assumuntur, emolumenta, vel salarium, an consequantur. De Titulatis refutantibus titulum filijs, vt nouissimi inter ceteros locum teneant, qui titulis à Rege sint decorandi, eorum profusa elargitio perniciofa. Ad aulam in Proregis Palatio, quæ vulgo dicitur delli Titulati, & Officiali ingressus, quibus concedendus. Præfès Sacri Consilij, an præcedat Locumtenentem Regiæ Camere olim Regentem. In supremo Italix Consilio, cuius prærogatiuam retinet, cum tribunalia collegialiter conueniunt.

S. VIII.

DROBATAE integritatis, ac doctrinæ, Magistratus, & Officiales, quæ in uisitatione detegi solent, vel citra eam optimè quoque noscuntur, solent à Rege ad maiorem dignitatis locum promoueri; nec ob id amittunt, sed retinent priuilegia minoris dignitatis, quæ uidentur esse iuris regula iuxta text. in l. 3. C. de dignit. lib. 11. in l. eos, ubi Andr. de Bar. C. de excus. mun. lib. 10. in l. iubemus, ubi idem Andr. C. de proxim. sac. scrin. & idem notat in l. humilioribus C. de suscept. lib. 10. Quod idem Andr. in d. l. iubemus, intelligit respectu priuilegiorum, non autem propriæ dignitatis, quod notetur, quia deseruit ad multa. Ita quod Præsidentis Regiæ Camere effectus Consiliarius Sacri Consilij, vel Regens Regiam Cancellariam retinebit priuilegia pristinæ dignitatis, sed non nomen præcedentis, vel alterius dignitatis, quam prius habebat: sed benè priuilegia, & honores illius, & propterea non exercebit vtramque dignitatem,

quando est dignitas cum administratione, nec poterit vtramque retinere; & ita procedit text. in l. his C. qui mil. non poss. ubi Odoffr. & Io. de Plat. declarant: benè tamen si prima dignitas, seu officium est vendibile
 4 text. in d. l. his, permittit retentionem secundæ, & venditionem primæ, quod ibi ponderat idem Andr. de Barul. & Rebuff. & sic vidimus practicum in Secretario Regiæ Camere Summarie Decio Ripario viro integerrimo, qui assumptus ad officium Præsidentis eiusdem Camere vendidit officium, quod tenebat; & sic etiam practicum cum Magistro Actorum Regiæ Camere Carolo Brandolino, qui assumptus ad officium Rationalis eiusdem Tribunalis, vendidit officium
 5 Magistri Actorum, quod tenebat: sed generaliter siue officium habeat, siue non habeat administrationem, si officium habet stipendium, vel salarium, nullo modo poterit habere nisi vnum tantum stipendium, siue salarium, vt per Rebuff. in d. l. his per illum text. per optimè distinguit, & declarat Aluar. in cap. 1. colum. fin. Quis dicatur Dux, & ex isto text. fundantur Regij ordines, quod nisi ex speciali dispositione, quis non possit gaudere duobus stipendijs, seu salarijs: sed quoad ceteros honores benè gaudebunt, & sic practicum in Præsidentibus Regiæ Camere assumptis ad dignitatem Regentium Regiam Cancellariam: habent enim honorantias salis, fœni, & sacchari, non solum vti Regentes, sed vt olim iam Præsidentes, de quo est text. in l. 3. C. de Silen. lib. 12.
 7 Sed quid de assumpto à maiori dignitate ad minorem, vt quotidie videmus in Regentibus supremi Italix Consilij effectis Locumtenentibus Regiæ Camere in Cõsiliarijs sanctæ Clare effectis Præsidentibus Regiæ Camere, quæ sunt officia minoris dignitatis: Tali enim casu Doctor. voluerunt, quod minimè retinebit, nec pri-
 mam

nam dignitatem, nec ipsius priuilegia, de quo per Aluar. vbi supra auctoritate Bald. in l. cum te C. de nupt. in §. ideoq; C. de nou. Cod. compil. Rebuff. in d. l. his, probat text. in l. fin.

8 C. de incol. lib. 10. Et ob id Regentes supremi Consilij Italiæ, dum fuerunt assumpti ad officium Locumtenentis Regiæ Cameræ opus habuerunt speciali regis priuilegio retentionis dignitatis Regentis cum eodem salario sine tamen administratione, & ita vidimus in Regentibus David, & Fornario, & sic pariter in Consiliarijs Sacri Consilij assumptis ad officium Præsidentis Regiæ Cameræ, vt in eodem Fornario, ac etiam Consiliario Montoia, & Don Didaco de Vera.

Sed rursus quid dicemus in eo, qui deposuit officium, seu dignitatem:

9 An retinebit priuilegia primæ dignitatis, immò ipsius proprium nomen, & priuilegia: licet non habeat administrationem, & vt talis ab omnibus debeat honorari, & certè sic est decisio punctualis Io. de Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de præp. sacr. cubic. lib. 12. idem Plat. in l. decurionibus C. de silen. lib. 12. dicens, quòd deposita administratione iurisdictionem non habebunt, sed retinebant nomen, honores, & priuilegia, benè tamen præcedit illum habens dignitatem cum administratione, de quo per Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de consult. lib. 12. vbi communiter Doctor. & in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12. & idem Rebuff. in l. 2. C. de Præf. Præt. & Mag. mil. & hæc est communis decisio legum, glos. & Docto. vt Officialis, qui benè se gessit, & longo tempore suo Regi interuiuit, gaudere habeat omnibus priuilegijs, præminentijs, ac prærogatiuis officij post depositam administrationem præuia sui Regis licentia, donec vixerit, in remunerationem, & memoriam eius seruitiorum: non enim præteriri debent incogniti,

dixit text. notab. in l. vnica C. de Quæst. & Mag. Offic. lib. 12. & decus ministerij, quod militando videbantur adepti otij tempore, & quietis mittere non debent: ait text. notab. in l. 2. C. de præp. sacr. cubic. lib. 12. vbi est casus, & ibi glos. in princ. notat, quod finito officio officiales retinent priuilegia quamdiù viuunt, quæ allegat iura concordantia in l. eos, & in l. maximarum in fin. C. de excus. mun. lib. 10. quæ iura idem comprobant, ibi in l. eos, Igitur qui in eo gradu à palatio nostro abscesserunt, adesse sibi compotentia priuilegia glorientur, & ibi in l. maximarum in fin. vbi Bald. notat durare priuilegium, etiã deposita administratione; idemq; notat ibi Odoffred. & in l. eam legem eodem tit. qui est text. singularis ad hoc, ibi, in fin. vt eisdem beneficijs non quamdiù militauerint, sed quamdiù vixerint, perfruentur; & idem notauit Bart. in l. 3. C. de silen. & decur. per illum text. lib. 12. & est etiam text. notab. in l. vnica C. de Comit. qui Prou. reg. lib. 12. ibi post depositam administrationem priuilegijs frui oportet, idem text. in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12. vbi glos. in verb. vacantes, declarat, & allegat text. in l. eos in fin. C. de fabric. lib. 11. qui text. dum statuerat fabricenses gaudere debere fori immunitate, determinat eadem gaudere officio deposito, idem text. vbi glos. in l. 4. C. de proxim. sacr. scrin. in l. fin. C. de Præf. Præt. lib. 11. in l. 1. C. de mag. sacr. scrin. lib. 12. vbi text. ad literam, & glos. ibi notat priuilegia durare etiam post dignitatem finitam: ibiq; Io. de Plat. facit reg. & adducit iura concordantia post gl. & eadem glos. in l. humilioribus C. de suscept. eodem lib. pulcher, text. in l. proximos eod. tit. de proxim. sacr. scrin. ibi, saluis priuilegijs propr. vbi Bart. firmat, qui longo tempore probiter militauerit in sacris scrinijs finito officio, cingulo, comitiue sacri pala-

palatij vtantur; & nihilominus omnia priuilegia illi data, salua manent, Feder. de Sen. firmat, ita etiam de consuetudine seruari in cons. 19. vbi late, quem allegat, & sequitur Imol. in clem. 1. colum. antepen. de stat. monac. & in clem. 1. de reg. in fin. Felyn. in cap. quæ in ecclesiarum nu. 87. de Constit. Purpur. in l. 1. ff. de offic. eius nu. 67. quæ communis conclusio habet aliud solidum fundamentum, & communem conclusionem: Nam Officialis, qui licentiam habet à Principe recedendi ab officio, debet habere omnia officij emolumenta, & omnibus illius prerogatiuis, & priuilegijs gaudere debet, de quo in l. hac lege eodem tit. C. de prox. sac. scrin. ibi, vt qui liberam proficiscendi licentiam pronunciatione, com meatu adepti fuerint sine aliqua stipendiorum, aut emolumentorum deductione peregrè degunt, vbi glos. in verb. deductione reddit rationem, quia videtur adesse; & Bart. ibidem dixit, quod dicitur haberi, sicut si personaliter seruiret, vbi Luc. de Pen. & cæteri scrib. not. inferendo ad clericos absentes cum licentia, vt gaudere habeant præbendis in glos. in l. desertorum S. si & diem ff. de re milit. quam ad propositam allegat Franc. Marc. in decis. Delphin. 798. Rom. in l. diem functo, vbi Ias. authorit. Bald. & aliorum ff. de off. Assess. idem Rom. singu. 453. cumulat iura Luc. de Pen. in l. 1. C. de com meat. lib. 12. Si ergo de licentia Regis Officialis, qui longo tempore ei inseruiuit, officium deponit, intantum quod Rex mandare solet, vt gaudeat etiam eodem stipendio, donec vixerit, quo gaudebat, quando militando ei inseruiebat. Igitur omni iure, omnibus priuilegijs gaudere debet, si secundum glos. habetur pro præsentem, & pro inseruiente.

Quod decisum fuit in proprio facto per alium Collegium Neapolitanum, vt ego gaudere deberem.

emolumentis, & priuilegijs Collegij, etiam quod Regis officium regiam Cancellariam deponerem de licentia Sac. Maiestatis, quod fuit confirmatum per prouisionem Collateralis Consilij cum inserta forma prædicti decreti, & priuilegium, quod vti Officialis habet Regens, & sic habent cæteri Regij ministri, qui sunt de Collegio, vt gaudeant illius emolumentis, etiam quod ad Collegium non accedant, & in Regente regiam Cancellariam nullum inconueniens considerari potest, siquidem pariter decisum est ex autoritate, & eminentia officij fungi debere semper compromotoris officio taliter quod non iudicat, nec votum dat approbationis; & sic demum dum à Sac. Maiestate gratia mihi facta fuit deponendi officium, fuit per Illustrissimum Præregem mediantibus prouisionibus declaratum me gaudere debere omnibus emolumentis honorantijs, & prerogatiuis Regentis, prout gaudebam ante officij depositionem, & ita seruetur.

Hinc iuste inoleuit practica intitulatis nostri Regni, quod vt tales gaudeant etiam post refutationem tituli in filios, sed erunt posteriores omnibus alijs titulum possidentibus in actu, quodq; titulati renunciantes titulum filijs, seu refutationem Terræ cum titulo facientes, quod adhuc remaneat ipsis nomen tituli Comitum, Marchionum, aut alterius, quem habent: est decisio punetualis Isern. vbi Afflict. in cap. 1. de feud. March. ponentes casum in titulis similibus datis per Papam in administrationem, vt ea deposita, & finita remaneant nomina titulorum, & tales appellantur in memoriam pristinae dignitatis: est text. ad literam in eo, qui dignitatem deposuit, vt adhuc pristinae dignitatis nomen retineat, etiam quod ad aliam transeat in l. 2. C. de primic. lib. 12. quod notetur, & dum aliàs

aliàs fuit de hoc dubitatum, ita fuit mandatum obseruari, habita informatione à Marchione Gruttulariorum de Consilio status, viro integerrimo, veterano, & aliàs Decano eiusdem Consilij, omnium Regni negotiorum expertissimo, eminentis, ac acuti ingenij, & sic pariter à Regio Vscerio, cuius est proprium officium, quod vnusquisque secundum suam procedat dignitatem, & debitus locus assignetur vnique; & ita seruatur fuit in proprio casu, dum ego renuntiaui, seu refutaui Terram Morconi cum titulo Horatio meo filio, & idem cum Marchione Bracigliani, ac Marchione sancti Manghij, ac alijs compluribus. Sed pro titulatis qui titulos non meritis, nec propter seruitia, sed pecunia consequuntur, notetur decisio notab. Salic. vbi etiam Paul. de Cast. in l. fin. C. vbi Senatores, vel claris. in fin. cuius infrascripta sunt verba.

Collige quòd non tantum debent appreciari, qui ex priuilegio gratiosè consequuntur aliquem titulum dignitatis, quàm hi, qui suis sudoribus, & meritis illum sunt assequuti, facit l. potioris ff. de offic. Rector. Prouinc. Igitur tituli non attenduntur, vbi meritis alter ab altero separatur.

Quod nota pro militibus, & Doctoribus. Hæc Salicet. ob quod Ioan. Vincent. de Ann. in singul. suo 166. infert ex hac decisione Salicet. quòd titulati; qui mediante pecunia titulos obtinuerunt, quòd non dicantur

verè titulati. Debent enim hi honores nobilibus dari, qui vel ex genere, vel propria virtute nobiles effecti dignitates tales meruerunt, merita namque scientiæ nobilitant homines, & qui sua virtute meruit nobilitatem habere, magis dicitur nobilis, quàm hi, qui descendunt de

nobili genere: verum virtute, & ge-

nere nobilis est omnibus præferendus, de quibus latius ad saturitatem per Bellug. in loco supra allegato de form. & ordin. stan. per Princ. rubr. 6. vbi latissimè Moder. Adden. Qua-

re ex hoc potest inferri, quomodo Prorex debeat tractare vnum, vel alium titulatum, licet æqualem habeant titulum, & parcant titulorum emptores: postquam indifferenter in hac temporum calamitate omnes admittuntur, per quod splendor, decor, & antiqua Regni magnatum nobilitas vndique denigratur: Et si

ad latus Imperatorum, Regum, atque Principum nobiles stare debent, non autem plebeij, seu populares, l. omnium in principio ibi inter nobiles C. de testamen. vbi Bald. Cassan. in eodem cathalog. glor. mund. sæpius allegatus part. octaua consid. 38. quibus secundum consuetudinem approbatam titulati præcedunt, quomodo ferri debet, vt inter titulos po-

pulares, & plebeij adscribantur: qui quia titulo decorati omnes nobiles sine titulo præcedunt, & ad latus Regis permanent cæterijs alijs præ-

cedendo. Hinc in parlamento Generali congregata hac fidelissima Civitate, Baronagio, & Regno, fuit effusis precibus Catholica Maiestas exorata, etiam propter eius seruitium, dignitatem, & honorem, vt hæc porta clauderetur, & propter merita, & seruitia nobilibus personis gratiosè, vt antiquitus consuetum erat, titulorum dignitates concederentur.

Dedignantur antiqui, & nobiles titulati inter alios comparere, vt videmus in omnibus publicis actibus, & priuati, & antiqui nobiles indignati ex istorum præcedentia pariter retrahuntur, nec ad titulos aspirant, nec ad seruiendum propter illos consequendos impelluntur; & sic quasi in ludibrium redactum est negotium: ex quo multa mala pro

M regis

Regis seruitio oriri possunt, quod vnusquisque prudens considerare potest: Hinc in Regio Palatio sunt aulae, seu Camerae distinctae pro Colateralibus, & titulatis, sic pariter pro Regijs Consiliarijs ad quas non permittitur aditus aliorum priuatorum, nisi personarum honoratarum, principalis qualitatis, & meritorum exemplarium, cum specialia dispensatione Proregum: pro quo est gloss. singularis, & peregrina à nemine ad hoc ponderata in l. vnica, C. de honor. vehic. 'bi, & erant honorati quidam, qui habebant priuilegia, vt intrarent Secretarium Principis, & aliorum Iudicum, & sedendi in salutationibus: si ergo haec tantum existimantur, & ordines sunt tales? quomodo ferri debet, vt Officiales ignari, & per sordem inter Officiales connumerentur, & in Aula Principis sedeant? quomodo titulati pecunia redempti infimi gradus? Quis non vitabit ipsorum consortium? Et quis in has aulas tam eminentes, & appretiatas intrare curabit? In quibus personae singulares, eximiae, benemeritae, nobiles, & omni virtutum genere praeditae conuersari solebant, & hodie potest dici. Aula electa mea, aula reputationis, & honoris vocabatur: vos autem fecistis eam habitationem omnium, & cuiuscumque generis hominum. Proh dolor!

Ad honoris augmentum non ambitione, sed labore vnusquemque conuenit deuenire, dicit text. notabil. in l. contra publicam C. de remilit. lib. 10. & text. in Cano. princip. par. quest. 1. dicit, Principatus, quem seditio extorsit, aut ambitus occupauit, etiamsi moribus, aut artibus non offendit; ipse tamen initij sui est periculosus exemplo, & difficile est bono detegantur exitu, quae malo sunt inchoata principio;

& eadem verba posuit idem Leo Pontifex in Canon. miramur 61. distinct. & multa de ambitione notanda habentur per Lucam de Pen. in dista. l. contra publicam, & ideò Odofred. in l. super creandis, C. de iure fisc. lib. 10. tradidit, quod nullo modo debent honores, & dignitates mediante pecunia procurari, subdens ibi num. 4. quod cum infamia debent tales personae ab honore, seu dignitate acquisita destitui, & priuari, & Doctor. communiter ibidem ex illo text. sumunt notabile, quod non debet aliquis eligi ad honorem per ambitum, sed propter laborem, & meritum personae, vt ibi per Andr. de Barul. Io. de Plat. & alios.

D. Marin. Frecc. loquendo de Principibus, & magnatibus tradidit, quod non deberent deputari nisi in celebri Ciuitate, ac de genere, & prosapia magnatum, vt in tit. de differ. int. feud. reg. tit. & alia in prima differ. prope nu. 6.

Sed nolui omittere vnum notabile postquam loquuti sumus de titulis, & illorum praecedentia, vt nota sit reuerentia, quae semper à christianissimis Regibus huius Regni adhibita fuit Ecclesiasticis personis: vidi enim originales literas Regis Ferdinandi Primi, quarum copia est infra scripta, à tergo.

Magnifico militi Francisco de Montibus Consiliario, ac Oratori nostro fideli dilectissimo.

Intus verò Rex Siciliae.

Inter cetera adest. cap. tenoris infra scripti, videlicet.

Tutte queste cose, & altre, che occorrono comunicarete con lo Reuerendo Episcopo di Nocera, fin che sarà di queste bande, e come sapete,

sapete, vi fu così ordinato, & detto che lo prefato Episcopo haueua d'intervenire alla Dieta, & poi venirsene, e per lo nostro Secretario vi fu etiam clarito, che lo Episcopo essendo dell'età, che è, Teologo, e con dignità Episcopale, che lo faceste precedere, e quando mai non vi fosse stato detto, doueate da voi medesimo pensare all'honesto, & al raggionevole, & haueate veduto in casa nostra, che li Episcopi precedono alli Baroni, e Conti; si che gouernateui, come da voi ricercamo con honore nostro, e vostro, e pensate molto bene, doue ve trouate, & haueate à comparire, che ne fanno più caso in quelle bande, che in tutte l'altre bande de Christiani. Datum in Castello nouo Neap. 4. Ianuarij 1491.

Rex Ferdinandus.

Ioannes Pontanus.

Et ad propositum materiae praecedentiae Officialium fuit in supremo Italiae Consilio disceptatum: an Regens Fornaritis, qui actu exercebat officium Locumtenentis Regiae Camerae debebat praecedere Praesidentem Sacri Consilij dum Tribunalia Regiae Camerae, & Sac. Cons. vniebantur, & hoc ex prerogatiua Regentis, quam retinebat vigore prouisionis Regiae Maiestatis, & non est dubium Regentem praecedere Praesidentem, sicut Praesidens alias praecedit Lo-

cumtenentem: & tandem fuit decisum, & sic postea obseruatum praecedere Praesidentem cum suo Tribunale, dum collegialiter vniuntur, cum vnusquisque tuum representat Tribunal, & maius est Tribunal Sacri Consilij, quod omnino praecedere debebat, alias Fornarius Locumtenens fuisset caput Sacri Consilij, & Praesidens caput Regiae Camerae pro quo adductum fuit per Dominum Regentem Brugnolum consil. Dec. 160. alias 161. in fin. colum. sed videatur Cassan. in suo cathal. glor. mund. 4. par. confid. 32. qui allegat Gemin. in cap. quamuis in princ. & in §. quantum in tertio notab. de praeb. in sexto, Felyn. in cap. postulasti 7. colum. de rescript. ea ratione, quia quando Collegialiter incedunt, representant Collegium, seu Ecclesiam, quae praecedere debet eidem: tradit idem Cassan. in consider. 36. Ex qua decisione fuit in funeralibus nostri serenissimi Regis Philippi Secundi decisum, quod Aduocati Fisciales tam Regiae Camerae, quam Magna Curia Vicariae, dum cum ipsorum Tribunalibus iunctim, & collegialiter incedebant, praecederent: prout Tribunal vnumquodque praecedebat; & sic Regens Camillus de Curtis tunc fisci Aduocatus in Regiae Camera incessit cum suo Tribunale, & praecessit Iudices Mag. Cur. & summa cum ratione, quia est tunc vnicum corpus indiuisibile.

DE REGALIBVS IMPOSITIONIBVS,
 exactionibus, donatiuis, ac seruitijs, pecuniarijs ministris de-
 bitoribus fiscalibus, & de interesse fisco debito: quo-
 modo, & quando ille suis creditoribus soluat;
 & tandem quæ læsio sufficiat in con-
 tribus fiscalibus.

TITVLVS QVARTVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Prorex ex causa publicæ necessi-
tatis tantū potest nobis imposi-
tiones indicere, aliōquin peccat.*
- 2 *Causæ, & exempla recensentur.*
- 3 *Ad noua vectigalia imponenda,
non sufficit casu, sed requiri-
tur etiam ut Rex non habeat
de proprio.*
- 4 *Barones, eorumq. subfeudatarij
ad seruitia quando teneantur.*
- 5 *Feuda uniformiter taxantur in-
specto redditus valore, nec ta-
xa augetur, & nu. 7. & 8.*
- 6 *Taxa antiqua, vel noua in Re-
gno, cur sic appellata.*
- 7 *Vassallus, quomodo teneatur ser-
uire de persona per substitu-
tum, vel prestare seruitium in
pecunia pro quantitate, & cu-
ius sit electio, rem. siliè.*
- 9 *Feuda innatam habent naturam
ab eorum inuestituris.*
- 10 *Fiscus pro aboba præterita habet
actionem realem super feudo
cōtra tertium possessorē, quod
fallit nu. 15.*
- 2 *Abobe taxatio in Reg. Cam. ad
quam rationem fiat, pro feudis
non taxatis, & à quo tēpore.*
- 13 *Fiscus pro releuio habet actio-
nem realem contra feudi pos-
sessorem.*
- 14 *Iuramentum fidelitatis à feuda-
tario, & assurationis vassal-
lorum non est Regi præstandum
nec Baroni pro feudo empto,
quod fallit in Regno per nouas
ordinationes nu. 15.*
- 16 *Clausula Cancellaria in assensu,
ut nisi infra certum tempus,
iuramentum assurationis præ-
stetur assensus, habeatur pro nō
prestato, operatur resolutionem
contractus idque decisum.*
- 17 *Donatiuum voluntarium con-
cluditur à maiore parte, eaq.
minori præiudicat, & ratio
proponitur.*
- 19 *Regis negotium reputatur uni-
uersitatis Regni, ideoq. in eo
sufficit consensus maioris par-
tis Regni, & nu. 20. an suffi-
ciat maior pars magnatū Re-
gni.*
- 21 *Etiā in his, quæ pertinent ad
singulos, ut singulos.*
- 22 *Dominus an possit statuere, ut
moneta minoris ponderis expē-
datur pro maiori valore, quā
pondus, & valor illius est.*

- 23 Minor, sed sanior pars preualet maiori.
- 24 Barones in parlamento generali donant, tam pro se, quam pro suis uniuersitatibus, ex consuetudine iusta, & rationali.
- 25 Uniuersitas, dum corpus habet, vocandi sunt Consules, & Administratores, cum uero non habet, sufficit vocare Barones, uel habentes iurisdictionem Terrarum, & num 31. & 34.
- 26 Barones in parlamento generali non gerunt legitimam personam pro suis uniuersitatibus in ijs, in quibus non habent e- quale interesse.
- 27 Consuetudo irrationabilis, etiam iuramento firmata non ser- uanda.
- 28 Maiorem partem concludere, uel uocandos esse, quos nego- tium principaliter tangit: duo sunt inuicem diuersa.
- 29 Compositio subiectionis, uel tra- factio facta per solum Domi- num est inualida, cum subdi- ti habent aliquod interesse, & num. 32.
- 30 Uniuersitatis Rectores, uel Syn- dicum citare sufficit, cum cau- sa agitur uniuersitatis non sin- gulorum, nam tunc enim singu- li sunt uocandi, & nu 34.
- 33 Ciuitas in parlamento generali non habet uotum in donatiuo Regi faciendo.
- 35 Baro primus Ciuis non dicitur respectu administrationis bo- norum, quæ possidet Uniuersita- tas suos habens Rectores.
- 36 Moneta ualorem augere, eaque ex uili materia cudere pro- pter necessitatem Rex potest. Damnum uero compensare debet, necessitate cessante.
- 37 Monetam minoris aliquantu- lum ualoris, quam sit metal- lum, cudere quando necessitas urget Rex potest; expenden- dam intra, non extra Re- gnum.
- 38 Rex urgente necessitate, si aliud non habet potest capere bona subditorum, soluto ijs pretio bonorum; si tunc habet, uel cum habebit.
- 39 Moneta ualore crescente, uel decrescete, rerum quoque pre- tia crescunt, & decrescunt.
- 40 Moneta ualor in Regno acutus tempore Ducis Albae.
- 41 Moneta mutuanti restituenda est iuxta ualorem temporis contractus, non restitutionis.
- 42 Donatiua, & impositiones mul- tiplicate, maxime damnosum.
- 43 Feuda ex multiplicatis imposi- tionibus, sunt ad dispendium, non compendium.
- 44 Vassalli tributa soluunt pro Re- gni regimine, defensione, & conseruatione.
- 45 Collaterales, qui Regi, ac Prore- gi assistunt, quæ debeant per- pendere in nouis impositioni- bus Regno indicendis.
- 46 Constitutionis Regni incip. quã-
M 3 plu-

- plurium; ratio inducitiua, cuius dispositio Regem quoque includit.
- 47 *Vassallus*, an teneatur Dominū adiuuare, cū bellum est extra Regnum, non pro Regno, sed nouo dominio acquirendo, vel pro arcēdis inimicis à Regno; Nūm pro bello iniusto, cui de belli iustitia credendum, remissiuè.
- 48 *Vniuersitates*, & populi, quando teneantur proprijs sumptibus Regem iuuare pro insequendis & extirpandis aannitis, remissiuè.
- 49 *Pro noua militia nuncupata del Battaglione*, remigantibus in Regijs triremibus, qui dicuntur bonauoglia, fodiatoribus vulgo appellatis *Guaftatori* cogi possunt tempore necessitatis ad illos exhibendos mediante salario.
- 50 *Fodiatores*, siue *Guaftatores*, ex quo personarum genere esse debeant.
- 51 *Deposita in triremibus facinorosorum*, ac vilium in carceribus *Magn. Cur. detentorum*: eorumq. practica iusta, nec noua num. 54.
- 52 *Vassalli soliti*, ijsq. deficientibus, habiles seruire tenentur *Baroni*, in quibuscumque seruitijs.
- 53 *Rex in Regno est Dominus personarum vassallorum.*
- 55 *Capitulum Caroli V. Ciuitati concessum*, vt pendente appellatione à sententia *Mag. Cur.* ad *Sacr. Conf.* condemnati ad triremes, non transmittantur, minimè seruatum propter publicam utilitatem.
- 56 *Banna*, quæ poenam triremium irrogant vagabundis, & inutilibus iusta.
- 57 *Ciues*, an possint cogi ad delinquentium perseuutionem, remissiuè.
- 58 *Barones Vniuersitates*, & *Rex* ad quid teneantur pro Regni bannitis, remissiuè.
- 59 *Pro bannitis insequendis*, & extirpandis impositio Regni vniuersitatibus fieri potest; qualis est trium granorum pro quolibet fumante, eaq. consuetudine magis, quàm iure consistit num. 64.
- 60 *Constitutio super incisicibus* nō obstringit amplius vniuersitates ad damna illata in eorum territorio, ob nouam impositionem pro ijs factam.
- 61 *Ad refectionem viarum*, & pontium vniuersitates obstringuntur.
- 62 *Clerici quoque* compellendi tamen à suis iudicibus.
- 63 *Impositio certa in Regno pro turrium in locis maritimis extrictione*, earumq. custodia.
- 65 *Rex de iure tenetur iustitiā subditis seruare*, eosq. custodire ab incurso latronum propter reditus Regni, quos velut stipendia ad hoc constituta percipit.
- 66 *Pro vijs ampliandis*, nouo porticu extruendo ad ornatum Ciuitatis

*uitatis priuatorum domus di-
rui possunt edificia probiberi,
& collecta imponi soluenda
ab omnibus, qui commodum
ex ea re sentiunt.*

ARGUMENTVM

De varijs impositionibus Regi debitis, De singularum origine, & modo. Quique ad eas præstandas teneantur. Nouas instituere Rex eiusq; Prorex, quando possint. De donatiuis, quæ Regi sunt. Ad voluntaria concludenda, an maior pars sufficiat, consuetudo, qua Barones in parlamento generali donant, tam pro se, quam suis Vniuersitatibus examinatur, eaq; iusta, ac rationabilis contra Iacob. de Agello, & Frecciam euincitur; eorum multiplicitate vitanda. De feudorum seruitio, atque taxa, monetæ valore augendo, vel minuendo, Vniuersitatibus, quas vulgo appellamus guastatori tempore necessitatis iure cogendis ad exhibendum iusto salario remigantes, quos vulgo appellamus (li bonauoglia) deposita in Regijs trirremibus, quæ practicantur in Mag. Cur. iusta esse ostenditur.

INCIPIENDO igitur à Regalibus impositionibus, donatiuis, & seruitijs possunt Proreges, & solent cum voto Collateralis Cō

filiij publicis necessitatibus imminetibus nouas facere impositiones iuxta dispositionem text. in l. 1. C. de superindict. vbi glos. lib. 10. eadem gl. in l. fin. in vers. idoneos C. de Annon. & tribut. eodem libro in l. vectigalia, ff. de publican. in l. 1. toto tit. C. noua vectigal. institui non poss. in cap. innouamus de censibus, vbi gloss. & scrib. text. notab. in l. comparitioni C. de excus. mun. lib. 10. Abb. in cap. super quibusdam de verbor. signif. & idem declaratur in Bulla Coenę Domini, & vt dixi hoc cum causa, aliàs peccarent Innoc. in d. cap. innouamus, vbi Butr. post Host. Ifern. in verb. vectigalia, ante nu. 14. vers. plerumque,

2 & latè in verb. extraordinaria collatio, vbi quod possit pro bello, pro mantentione exercitus, & militum, & pro defensione Regni, quando non habet vnde prouidere; & vtrouique Afflict. eleganter, & idem Afflict. in rubr. quæ sint regn. & non solum requiritur, quòd causa sit vrgens, sed quòd non habeat de proprio secundum Cyn. & Bald. in l. neminem C. de sacros. eccles. Innoc. & ceteri in d. cap. innouamus, Capic. in §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Fred. multa per Afflict. & ibi Adden. in sua decis. 261. qui Afflict. in rubr. quæ sint regalia nu. 90. dixit, quòd aliàs occasione belli in Prouincia Hydrunti fuit imposita gabella caroleni vnus pro modio frumenti, & omnes impositiones factæ per Proreges in hoc Regno sunt ex causis prædictis, vt ex eis est videre, quod pariter dixit Cyn. in d. l. neminem, vt propter bellum faciendum, quando Rex non habet tantum de suo, quod sufficiat, potest recipere à subditis: immò ab vna Ciuitate, quando periculum imminet, & postea diuidere per Prouinciam, vbi Bald. notabiliter dixit, quod quando Marsupium proprium non sufficit, potest Rex imponere collectas, & ibi Salic. idem Bald. in cap. conquerente in fin. de offic. ordin. latissimè cumulando decisiones habetur per Iacob. in tit. de homag. nu. 35. & de materia, quando & quomodo possit imponere collectas, seu facere nouas impositiones: ex qua causa, & qui reneantur notabiliter per Capic. in sua inuestit. in verb. collectis cart. 117. & hoc hodie iure vtimur, & ex eadem causa potest peti seruitium à Baronibus, & feudatarij Regni, & ad quod tenentur subfeudatarij Baronis, & ad quod vassalli burgenfes, latè per Andr. in cap. 1. §. fin. de pac. iur. fir. Vbi bona additio, & communiter concludunt non licere, nisi quando redditus Regni non sufficiunt; & aliàs quando bel-

bellum esset contra Infideles, de quo Luc. de Pen. in l. 1. C. ne rust. colum. 8. de quibus omnibus latissimè per Camer. in §. firmiter de prohib. feud. alien. per Fred. in princ. Qui Barones
 5 secundum seruitium taxatum in principio concessionis feudorum soluere tenentur, quod non potest alterari;
 6 sed semper est vniformè, & quod dicunt vulgariter de feudis taxatis secundum taxam nouam, vel antiquam aduertatur quòd non est ex eo, quòd diuersa sit taxa: sed quia quando feuda antiquitus fuerunt concessa, fuit facta taxa inspectis illis redditibus, quæ non augetur, licet vadat per multos successores, siue vniuersales, siue particulares causam habentes tamen à primo concessionario, donec non deuoluantur iterum ad fiscum, & ab eo nouiter concedantur. Tunc enim tempore huius nouæ concessionis, quia de ordinario sunt introitus aucti: propterea taxa noua est maior: sed taxatio fit ad eandem rationem, quæ omnia declarat Andr. in d. §. firmiter 3. colum. in fin. cum alijs locis concordantibus adductis per D. Frecc. in quinta auth. baron. nu. 19. in quo loco declarat Andr. quomodo vassallus teneatur seruire de persona per substitutum, vel præstare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius erit electio vassalli; an Domini; & idem Andr. in d. §. fin. de pac. iur. fir. Et de taxa, quod non augeatur, sed semper sit eadem, nec augmentum recipiat, quando fit noua cõcessio ex augmento reddituum: idem Andr. in cap. 1. de vassall. decrep. ætat. 4. colum. latè Petr. Greg. de concess. feud. par. 1. quæst. 11. vbi bona additio eruditissimi Don Garziæ Mastrilli mei coniuncti, latè Capic. in sua inuest. in verb. feuda adhoant, & in decis. 10. & 32.

Quæ seruitia cum sint imposta in constitutione, & concessione feudorum, quæ illorum innatam naturam

capiunt ab ipsorum inuestituris secundum latè tradita per Frecc. in 3. lib. in tit. de form. inuest. Propterea
 10 si feudatarij adahas debitas non soluerint, non solum datur actio contra eos, & super ipsorum feudis concessis: sed etiam pro adohis præteritis datur actio realis super eisdem feudis per tertios possessis: dummodo non
 11 sint illi concessionarij Regiæ Curia, ex dictis per Andr. in cap. 1. §. nec est alia iustior nu. 38. quæ sit prima causa benef. amitt. Afflict. in decis. 95. & Frecc. in quinta auth. baron. num. 13. vbi latè: quicquid dixerint moderni Add. & Andr. vbi supra, & Luc. de Pen. quem allegant pro contrario in l. 2. in fin. C. de fund. rei priu. lib. 11.
 12 Si benè aduertatur, residet in eadem opinione, & si seruitium non reperitur taxatum, moris est Regiæ Cameræ taxare feuda secundum præsentem valorum reddituum cum exactione ad eandem rationem omnium adoharum præteritarum; etsi feuda concessa fuerant ab antiquo ante conquestionem Regni sit exactio pro adohis præteritis ab anno 1054. quo tempore Regnum conquestiuit Rex catholicus, à quo causam habet noster serenissimus Rex, & hoc iure fiscales vtuntur, & sic Regia Camera passim, & indifferenter iudicat.

Et quòd dictum est de adohis idè
 13 seruetur respectu releuij, quòd soluitur per mortem feudatarij in recognitionem directi domini, recipiendo inuestituram confirmatoriam, quòd solui debet infra annum, & diè post mortè feudatarij, quo elapso, & solutione non facta tenetur ad duplicatum releuium, quòd importat, dum soluitur in tempore medietas fructuū feudi, pro quo sicuti in adoha datur actio realis contra omnes feudi possessores, ita pariter pro releuio, & ita practicatur in Regia Camera, de quo latè per D. Frecciam in d. lib. 2. tertia author. baron. & omnes difficultates

tates per eum factæ tolluntur, considerando, quòd eo ipso, quòd feudum conceditur, remanet feudatarius obligatus ex lege inuestituræ ad omnia onera, & obligationes, quæ ratione feudi debentur, & fiscus habet tacitam hypothecam, ita quòd in quem, cumque feudum transferatur erit affectum prædictis obligationibus oneribus, & hypothecis.

Et notetur vnum (postquam transgressi sumus ad materiam inuestituræ,) quòd de iure communi feudorum emptores illorum non iurant fidelitatem Regi pro feudo empto, sed ea tantum sit pro feudo, quòd successione queritur sitq; tunc inuestitura confirmatoria, quæ peti debet infra annum, & diem iuxta trad. per Andr. in cap. si minori, si de feud. defun. milit. & sic ad sacramentum vassallorum petendum à Rege de feudo empto, vel aliter concessio non limitatur tempus anni, & diei secundum Andr. & idem tradit in cap. 1. §. præterea, si quis in feud. de prohib. feud. alien. per Fred. vbi Capic. in verb. quinta conclusio, quæ hodie in regno non practicantur, quia mandatum est per nouas Pragmaticas præstari iuramentum fidelitatis ab emptoribus, & sic etiam à vassallis iuramentum assensuræ eidem emptoribus: & in assensibus, qui in dies expediuntur per Regiam Cancellariam præfigitur terminus anni, seu triennij cum clausula decreti annullatiua, intantum quòd elapso tempore præfixo, & facta reuocatione per venditorem, præsupponendo resolutionem assensus ex clausula annullatiua apposita in eo fuit decisum in causa Marchionis Tarris Francolitij cum illis de Paulutio venditionem esse nullam, fuitq; demum sententia confirmata in causa reclamationis facta relatione per Sac. Conf. in Collat. Conf. cum impositione perpetui silentij, in quo est cons. meum 67. vol. 1.

Redeundo igitur ad impositiones dico, quòd propterea ex causis prædictis fuerunt factæ multæ impositiones, & aliàs factæ sunt auctæ, & sic pariter fuit factum in anno 1604. extraordinarium donatiuum ad Regis petitionem ex causis prædictis, duc. octingentum mille, vltra ordinarium donatiuum millionis, & ducentorum mille duc. quòd singulis duobus annis à Regno præstatur ob imminentes Regis necessitates ad defensionem suorum Regnorum, & etiam vt aliàs acquirat Prouincias, seu Regna, & securiuc, quæ habet, in pace possideat, in libro cap. Ciuitatis reperiuntur innumera donatiua extraordinaria, maxime tempore Imperatoris Caroli Quinti, quasi singulis annis ob necessitates, quæ tunc vrgebant pro defensione Regnorum, & notetur vnum notabile, & quotidianum, quòd tantum pro absoluto hoc tenetur in Regno, quòd etiam in donatiuis voluntarijs maior pars potest concludere, & præiudicare minori, quòd dum aliàs in anno 1533. fuit Cæsareæ Maiestati supplicatum, vt nullo modo maior pars possit minori præiudicare in donatiuis voluntarijs faciendis, fuit expressè hoc denegatum ea ratione, quia posset hoc cedere in magnum Regni præiudicium; quia donatiua talia præstantur ad occurrendum imminentibus Regni necessitatibus, & pro illius defensione, pro quo videtur ad propositum dictum Innoc. in cap. quanto de iurciur. quòd negotium Regis reputatur vniuersitatis Regni, & ideo sufficit concursus maioris partis Regni, & Io. Andr. ibidem clariùs dicit infra scripta verba.

Et quia negotium regis reputatur negotium vniuersitatis Regni, sufficit consensus maioris partis magnorum regni; quòd dictum est ponderandum, & satis notandum pro parliamentis generalibus, quæ in nostro regno

gno fiunt, dùm Barones, & Magnates congregantur, & etiam vniuersitates Terrarum demanialium, aut alij cum mandatis illarum: nam secundum hanc decisionem, si sufficit maior pars tantùm magnorum Regni; in paucis consisteret parlamentum, cum non solùm maior pars in vniuerso sufficeret, sed maior pars magnorum regni; & loquuntur hi authores in negotio spectante ad singulos, vt singulos, vt ibi dicunt in valore monetæ, vt possit expendi de consensu populi in maiori valore, quam sit substantia, & pondus metalli deductis expensis, & Abb. ibi refert prædictos Doctores, & verbum illud dictum per Io. Andr. quòd sufficit maior pars magnorum Regni, refert inquam ipse dicens sufficere maiorem partem magnatum Regni: sed subdit dubitare de hac decisione cum tractetur de præiudicio singulorum, vt singulorum arg. eorum, quæ notantur in cap. omnes de Constit. sed opinionem Innoc. simpliciter sequitur Butr. & Anchar. ibi in artic. An possit Dominus de

21 consensu populi statuere, vt moneta minoris ponderis iam facta vendatur pro maiori valore, & expendatur tanquam maioris ponderis, & valoris, & concludit posse, & sufficere consensum maioris partis regni, & Imol. ibi sequitur in omnibus Innoc. & Beliam. Idem per propria verba Io. Andr. & ante hos Host. ibidem eandem firmans opinionem in quæst. principali reddit rationem, quia negotium Regis reputatur negotium vniuersitatis regni, & ideo etiam sufficit consensus maioris partis magnorum regni; & sic cum his concludunt Doctor. non solùm sufficere maiorem partem Regni, sed maiorem partem magnorum, seu magnatum Regni, & vt dixi loquuntur in his, quæ spectant ad singulos, vt singulos; quæ conclusio relictis disputationibus Doctor. in hac materia, de quibus ad sa-

turiratem in decis. 2. D. Præsid. de Franch. Dico communem hanc Theoricam ratione indubitata fundari præsupposita necessitate, & publica utilitate ob quam parlamenta congregantur: nam tunc nimirum, si stante causa tam vrgenti, necessaria, & legitima minor pars sufficit, quia dicitur sanior, cum rationi innitatur: Immo vnus sufficeret, quando rationabiliter contradiceret, pro quo est text. & ibi gloss. & Doctor. in cap. 1. de his, quæ fin. à maio. par. Capit. quod non habet disputationem, vt etiam firmat D. de Franch. in prædicta decis. num. 25. & præsupponendo, quòd magnates sit sanior pars, & interesse ipsorum est commune cum cæteris Terris, atque feudatarijs Regni, cum omnes sint participes donationis Regi faciendæ; proinde nimirum si maior ipsorum pars præualere debet, quia sanior, & nemo præsumitur iactare suum, ad text. in l. cum de indebito,

24 de probat. Hinc Barones Regni in parlamenti non solùm donant ipsi, sed etiam comparent, & donant pro suis Terris, & pro illis donant; quod etsi Iacob. de Agello, & D. Frecc. dixerint usurpatum, vt per eum in suo lib. 1. subfeud. in quæstione illa: An subfeudatarij Baronum habeant vocem in parlamento, incip. fuit dubitatum in parlamento generali: Tamen ratione, vt supra attenda equalis interesse; & quia etiam interest Baronum eorum Terras gubernari, & non depauperari. Propterea iusta est consuetudo introducta in parlamenti, vt Barones pro ipsis compareant, & licet allegetur pro hoc decisio Io. Fabr. in S. omnium instit. de poen. temp. litig. nu. 7. Quæ est notabilis decisio, tamen non facit ad casum. Dicit enim Io. Fabr. quod si vniuersitas habeat corpus, debent vocari Consules, seu Administratores Vniuersitatis, & si non habeat, sufficit vocare Barones, seu habentes in-

rildi.

isdictionem Terrarum, & Villarum, quia illi habent administrationem Reipublicæ, quæ sunt propria verba Fabr. qui aliter non loquitur de consuetudine iuste introducta, nec quando interest sic Baronis, sicut Terræ, sed loquitur in negotijs indifferentibus vniuersitatis Terræ, & stante causa iusta, & necessaria publicam utilitatem cõcernente erit sanior pars attendendo etiam rationem positam per Doctor. quare sufficit consensus magnorum Regni, quia sanior pars, & ad evitandam multitudinem gentis imperitè, quæ causas statum regimen, & securitatem Regni concernentes minime discernunt, nec illarum sunt capaces, & sic consuetudo non est iniqua, non est vsurpatio, sed introducta iure, & propterea seruanda.

Verùm ex præallegatis infero ad vnum, & noetur, quòd cessante negotio Regis, & cõqualitate interesse Baronum: ita quod in donando, vel in alio explicando solas Terras tan-
 26 geret; & ipsi nihil commune cum Terris haberent, quæ Terræ habent alias suas legitimas personas illas in omnibus repræsentantes valde dubitarem; quòd Barones nullam haberent legitimam personam pro eis; & in hoc procederet decisio Io. Fabri, quæ est in individuo loquendo de iure communi nulla data consuetudine in contrarium eo magis, quia si prædicta fundantur in consuetudine: & hoc esset tantum pro donatiuis, quæ tangunt tam Barones, quàm terras Regni, vel negotia omnes communiter tangentia; vel negotia Regis; ergo non extendetur ad alium casum diuersam, immò contrariam rationem habentem: cum Terræ habeant suos Syndicos, suos Procuratores; nihil habet Baro se intromittere in ipsarum negotijs: nullam habet in hoc legitimam personam, negotium esset penitus spectans ad ipsas terras;

quæ tractarent de illarum absoluto interesse, & præiudicio; quomodo barones absque mandato speciali volunt in hoc se intromittere, & cum ipsi in hoc non habeant vocem, non potest tractari de maiori, aut saniori parte: sed maiorem, & saniorcm facient vniuersitates Terrarum inter se ipsas, & sic etiam respectu causæ necessitatis, aut publicæ utilitatis. Habent enim has cõsiderare illi, quorum interest, quos tangit, & quos negotium concernit, non autem perso-
 27 næ ad hoc penitus extraneæ, & qualibet consuetudo contraria videtur contra ius, & in rationabilis, & sic non seruanda ad text. in cap. 1. de his, quæ fiunt à maior. part. Capit. vbi Scrib.
 28 Aliud enim est, quod maior pars possit concludere, & aliud, quòd debeant vocari interesse prætendentes; quos negotium principaliter tangit ad text. in l. nam ita ff. de adopt. in l. 1. fin. C. de auth. præst. vbi glos. & Scrib. Primo enim casu procedit doct. Innoc. Io. Andr. & aliorum, quòd maior pars sufficiat; sed secundo casu non loquitur Innoc. sed punctus est circa vocationem, non autem circa conclusionem pro quo videatur de-
 29 cisisio Abb. in capit. fin. de maior. & obed. vbi prima colum. in verb. nota bene gloss. dicit auth. gloss. ibi, quòd vbi cumque subditi possunt prætere aliquid interesse, nõ valet compositio facta per solum Dominum ipsis subditis non consentientibus: & ibi notat, declarat authorit. Innoc.
 30 quòd si agitur causa singulorum, omnes sunt vocandi: si verò causa vniuersitatis sufficit rectores citare, ac maiores vniuersitatis. Ita quòd secundum omnes maiores Ciuitatum ac Rectores Terrarum, licet non singulæ personæ sunt citandæ; & eo casu sufficit, quia per maiores, & per Rectores, & Administratores populus, & Ciuitas repræsentatur, & ibi Innoc. dicit non esse requirendos singulos

gulos vniuersitatis in eius negotijs, sed Rectores, vel idoneiorem partem:

31 & sic in omnem casum sunt citandi Rectores, seu maiores locorum, quando non spectat administratio rerum, terrarum ad Baronem, & adfunt vniuersitates formatæ cum suis Rectoribus, & Administratoribus seruata decisione Io. Fabr. & maximè procedunt hæc in actibus voluntarijs, & qui prima facie nullam afferunt vtilitatem;

32 & in compositione subiectionis dixerunt Doctor. non posse Dominum, quicquam facere sine consensu subditorum, & alia notabilia, vide per Ant. de Butr. in d. cap. fin. ad propositum, & idem in transactione, vt per Imol. ibidem, & in omnibus arduis, & conformant dicta per Doct. in d. cap. quanto cum dictis in d. cap. 1. dicunt enim ibi, quòd sufficit consensus Magnorum, & hic dicitur maiorum terrarum: hinc nostra Ciuitas interuenit

33 in parlamento, sed dum tractatur de donatione facièda Regi non interuenit, nec habet votum, ex eo; quia ipsa non donat, & est immunis vigore suorum priuilegiorū, vt sic ex hij videatur inferendum, quòd pro Vniuersitatibus, seu Terris interuenire non possint ipsarum Barones, dum negotium ipsos, aut Regem non tangit, ipsi non donant, non habent mandatum, non repræsentant Vniuersitates, ad

34 sunt alij ipsas repræsentantes, & qui curam habent administrationis ipsarum, & Bellem. in eodem cap. fin. bene declarat, quomodo in negotijs singularium omnes sunt citandi, & in negotijs vniuersalibus sufficit citari Maiores, Rectores Ciuitatis, vel Syndicum, & optimè ante ipsum Io. Andr. nec ad rem facit, quòd dicatur Baronem esse primum ciuem; nam, non intelligitur respectu administrationis patrimonij suarum terrarum, quæ habent suos administratores, per quos reguntur, & repræsentantur, & sicut vnus ciuis non haberet legitimi-

mam personam pro terra sua, sic nec Baro tanquàm vnus ex Ciuibus; & Baro non est verè ciuis, sed vt talis reputatur, quo ad quadam vt bene declarat D. de Franch. in decis. 197. num. 19. Hæc duas recipiunt notabiles limitationes; prima est, vt procedat quando non est admixtum in his negotium Regis; nam tunc si ex supra fundatis negotium Regis dicitur negotium Vniuersitatis Regni, & tali casu sufficit maior pars regni, sicut in cæteris negotijs vniuersalibus, & rursus tali casu maior pars dicitur, & consistit in maioribus, seu in magnatibus regni, ita quòd sufficit concursus maioris partis magnatum regni, ergo cum Barones sine maiores regni, sint magnates, & includuntur sub ista vniuersitate Regni; sequitur quòd maior illorum pars repræsentabit vniuersitatem Regni, & propterea ad ipsos spectat conclusio, & ad hanc faciendam sufficit maior pars illorum. Secunda limitatio erit in Regno, in quo consuetudo est immemorabilis, & perpetuò obseruata etiam de voluntate populorum absque minima discrepantia, vt Barones in parlamentis publicis pro eorum terris comparere habeant, etiam in negotijs ipsas tantum tangentibus, vt ex parlamentis generalibus factis à tempore Regis Alphonsi Primi, hucusque clarissimè patet, & signanter in parlamento celebrato in anno 1442: magnates, & barones pro toto Regno vocati fuerunt, & comparuerunt, ac pro populis obtulerunt carolenos decem pro foculari, cum hoc, vt daretur tumultum vnum salis pro quolibet foculari appretiatum in carolenis quinque, ita quòd semper quod non præstaretur tumultum prædictum tantò minus pro foculari præstare tenerentur, & demùm licèt in anno 1481. hæc præstatio fuerit sublata tempore Regis Ferdinandi Primi propter difficultatem exactionis, & in releuamen-

tamen pauperum; tamen postea congregato parlamento in anno 1496. Ciuitas, & Barones Regni comparuerunt pro toto Regno, & fuit conclusum, & statutum, vt soluerentur pro quolibet foculari caroleni quindecim cum onere tamen præstandi à Regia Curia rumulum vnum salis cuiilibet foculari, & omnia parlamenta subsequenta vsque hodiè apparent celebrata, cum interuentu Ciuitatis, Baronum, & Terrarum demanialium Regni, & non aliæ personæ, seu Terræ ad parlamenta fuerunt conuocata, in quibus perpetuò tractatum est de concernentibus omnes populos Regni, vt sit de hac consuetudine non sit dubitandum, & successiue de populorum consensu, qui exequuti fuerunt, & ratum habuerunt per Barones conclusum, & promissum, & inter cætera legatur parlamentum generale extraordinarium, conuocatum in anno 1575. pro negatio numerationis Regni, vt fieri deberet transactio, quod Regnum non numeretur, & per populos daretur pro vna vice tantum millio ducatorum soluendorum infra annos duos, quod parlamentum fuit conclusum, conuocata tantum Ciuitate, ac Baronibus, & Terris demanialibus tantum Regni, in quo nil dederunt Barones, nec in aliquo contribuerunt, sed pro terris ipsorum transigerunt; & non sine maxima ratione, quia Baro est pater Patriæ habet curam in vniuerso recte gubernationis eius Terræ, maximeq; ipsius interest illius conseruatio, quodq; non diminuat, nec in collapsum cedat, vt sic sicut supra diximus, quod propter commune interesse potest Baro in donatiuis pro suis Terris comparere, & iuxta est consuetudo, ita, & multo magis potest comparere, in cæteris negotijs, hinc, & notetur, quod cum Barones possint pro ipsorum Terris comparere in publicis parlamenti, & pro ipsis votum emittere,

quod ex hoc necessario infertur, vt si Baro habeat plures terras, pro vnaquaque ipsarum dicitur votum dare, & consequenter, plura erunt vota vnius tamen Baronis, vt sic admiratio multorum, quod vnus baro habens plures Terras, plura faciat mandata ad comparandum in parlamenti, dico inquàm, quod vana est admiratio, & procedit hoc secundum iuris terminos; verum etsi plures repræsentet terras tamen non poterit diuersum dare votum, sed vniforme, & propterea dum ex causa facit mandatum in alterius personam debet vnicum eligere, ne perplexitas, & contrarietas inducatur, & ad hæc vitanda consuetudo inueterata fuit Baronum plurium terrarum vnum tantum habere votum, & vnicum facere mandatum, licet certis ab hinc annis hoc certo modo reperiatur alteratum, sed non aliter in controuersiam deductum. Et nouissimè in anno 1611. tempore Comitis de Lemos dignissimi Proregis Regni viri solertis ingenij, capacitatis, bonitatis, ac christianitatis nemini secundi fuit alia facta transactio cum populis pro futuro augmento numerationis faciendæ in milione, & 200. mil. duc. soluendis infra annos quatuor, & Barones tantum pro populis transigerunt, & ipsi ad nihilum contribuerunt, & sic conclusum pro maiori parte contra alios licet paucos, qui erant voti, vt Barones contribuerent pro quarta parte.

Et vt chronistarum, & loquacium ora obturentur, dum de impositionibus, gabellis, & donatiuis extraordinarijs conquærantur, videatur ad hoc in lib. Capitul. nostræ Ciuitatis, quæ impositiones aderant tempore Regum Aragonensium, & quæ donatiua extraordinaria facta fuerunt tempore Regis Catholici, & Imperatoris Caroli V.

Tempore enim Regis Federici aderat gabella vnius pro cetenario, vt fol. 21. eodemq; tempore aderat gabella du-

cati vnus pro qualibet vegete vini greci, & carolenorū quinque pro qualibet vegete vini latini, quæ impositiones ex gratia fuerūt sublatae, vt fol. 24. à terg. & Afil. vt supra diximus in rubr. quæ sint regal. dixit nu. 90. quòd aliàs occasione belli in Prouincia Hydrunti, fuit imposita Gabella caroleni vnus pro modio frumenti.

In anno 1507. fit donatium ducatorum tercentum mille folio 57. congregato parlamento generali.

In anno 1508. in parlamento generali congregato extraordinariè fit impositio carolenorū trium pro quolibet foculari, duratura per annos septē pro eo, quòd soluere debebat Rex catholicus Regis Franciæ, fol. 67.

In anno 1532. congregato parlamento generali fit donatium ducatorum sexcentum mille fol. 87. & in hoc parlamento in capitulo vigesimo secundo supplicatur nomine populorum, vt licet illis quolibet mense dare singulo militi ducatos duos loco eius, quòd militibus præstare debebant ratione hospitij, ex quo apparet, quàm iusta fuerit impositio nouissimè facta pro hospitij fixis.

In anno 1535. fit aliud donatium extraordinarium ducatorum centum quinquaginta mille à Baronibus, nomine rotius Regni, & congregantur Barones in Ecclesia Montis Oliueti, vt fol. 95. & notetur, nam hoc parlamentum fecerunt Barones, qui reperiebantur in Ciuitate, nulla præcedente Regia vocatione, nec conuocatis omnibus Baronibus absentibus, nec Terris demanialibus, & propterea dicitur, quòd consensus Baronum absentium, & Terrarum demanialium fit ad onus Curia, & nihil dicitur de terris baronalibus, & hoc ex eo, quia sufficiebat consensus Baronum.

In anno 1536. in aduentu Imperatoris congregato parlamento, vt supra fit donatium ducatorum millionis cum dimidio, vt fol. 100.

In anno 1538. aliud parlamentum, & donantur ducati 350. mila.

In anno 1539. aliud parlamentum extraordinarium, & donantur ducati ducenti sexaginta millia, quòd specificè petijt Imperator.

In anno 1540. aliud donatium quarti vnus adoha per Barones, & granorum 16. pro quolibet foculari.

Eodem tempore reperitur impositio facta granorum duorum pro foculari quolibet mense, & postea augmentata in granis tribus, & tandem in granis quatuor pro subuentione militum Hispanorum, ex quibus iam latè patet, quid consuetum fuit fieri retroactis temporibus, quæ fuerunt grauamina, & quæ impositiones ex iusta, & necessaria causa, & quæ hodiè minora imponuntur, licèt maiora præmant; & necessitates vndique vrgent pro cõi, & publica omnium utilitate, ac Regnorum defensione.

36 Hinc vidimus aliàs propter imminentes necessitates bellorum augeri valorem monetæ, de quo per Innoc. Ioan. Andr. & ceteros in dicto capitulo quanto de iureiur. & dixit Andr. in verb. vectigalia num. 23. Quæ sint regal. quòd possunt Reges propter necessitatem facere monetam vilem, & de vili materia, & ordinare, vt expendatur, ac si esset bona, puta de ferro, vel corio: verùm necessitate finita recompensare debet damnum; licèt aliàs possit Rex fieri facere monetam minoris aliquantulum valoris, quàm sit metallum, sed non multum quando tamen indiget, sed debet intra Regnum, & non extra expendi, de quo per Ioan. Anor. in capitulo quanto de iureiur. post Innoc. ibidem ex quo patet, quàm errata sit illorum opinio, qui dicunt remedium esse damnosum, scilicèt aucti va-
loris monetæ; postquã est illud traditum, & consultum per tam antiquos, & celeberrimos Iurisconsultos, in casibus tamen necessitates,

&

de penuriz monetarum, & dum considerant augmentum pretij bonorum, quare e contra non considerant vilitatem pretij bonorum, quando pecunia non reperitur, & in casibus necessitatis attendendum est publicum beneficium, & non particulare damnum, intantum quod dixit Iser. aliud notabile verbum, quod ex eadem necessitate, si aliud non habeat, Rex potest capere bona subditorum, verum tenetur solvere pretium, si habet unde solveat, alias soluet, quando habebit; quia in hoc est favor communis boni, vt latius ibi per eum multa bona ad hoc. Est bene verum secundum eum, quod sicut crescit, & decrescit estimatio nummi, sic etiam, crescant, & decrescant pretia rerum: & vidimus tempore belli Pontificatus Pauli Quarti in Regno Præsidente, tunc in eo Duce Albæ, quod fuit valor monetæ auctus, vt quæ expendebatur pro carolenis quinque, valerent carolenis sex: idem fecit necessitate urgente Marcus Antonius Columna in regione Siciliæ, dum ibi præsidebat, & audio factum in statu Milani Præsidente Connestabilis Castellæ maximo Governatore prudentiæ, experienciæ, scientiæ, integritatis, ac omnium virtutum genere nemini secundo: Sed dixit idem Iser, in eodem tit. in verb. monetæ, quod dum est facienda restitutio creditori monetæ creditæ, debet solui valor monetæ, prout tempore contractus, non autem tempore restitutionis.

42 Sed in hac multiplicitate donatiuorum, & seruitiorum, siue impositionum aduertere debent Reges, & Proreges, cæterique ministri, ne Barones ad nihilum reducantur, & Regni vassalli Burgenses penitus depauperentur: ex quo oritur fames, & propter paupertatem furta, & rapina: Regnum latronibus, & banditis repletur, & ex hoc causatur prouisio Commissariorum ad illos

persequendum; & ex hoc etiam extraordinariæ hospitationes, & vexationes populorum, & perturbatio, & commotio totius Regni in manifestam illius ruinam, & dispersionem, pro quo quæso legantur verba aurea Lucæ de Penn. in dicta l. 1. C. ne rustic. ad vll. obsequ. num. 15. & sequ. per totum, & respectu Baronum

43 dicit, quod feuda ex tot impositionibus essent ad dispendium, & non ad compendium, quod lex abhorret, cum feudum sit concessum ad vtriusque vtilitatem, & non ad libidinem Regis circa seruitium expetendum, & tribuant gaudium, non damnum capienti secundum ipsius feudi definitionem: alias essent feuda inutilia, & multo magis hæc in

44 vassallis burgensibus, qui tot soluent tributa, tot sustinent onera, & calamitates, ad hoc vt ex his Regnum gubernetur, conseruetur, & in pace ab omni hostium, & latronum incurfu incolume manuteneatur secundum

45 And. in loco infra allegando cogitent hoc; & ruminent Ministri Regis, qui ad latus Principis degunt: nam tractant de sanguine pauperum, qui clamat apud Deum. Hæc Regna subuertunt, & dominia tollunt: perpendant bene omnia ex vtraque parte, quæ sint causæ, quæ sint necessitates, quæ sint Regni vires, in quas necessitates inexcusabiles pecunia sit conuertenda; si aliud adest expediens, non timeant faciem potentis; dicant veritatem coram Deo, & hominibus, quia de anima certant, & de æternitate irreuocabiliter, in qua nihil potest Rex, nihil Prorex, nullus fauor, & nulla gratia.

46 Hinc fuit facta Cõstitu. Reg. incip. Quamplurium limitando casus in quibus vassalli debeant Domino subuenire, ne simulata necessitas, & libidinosa exactio sine causa vassallos prægrauaret, vt elegãter per D. Frec. in 2. author. baron. & alibi in lib. 2.

M 2 quæst.

quæst. 15. dixit, quòd subuentio dictæ Constit. datur, vt rapacitati finem imponat; quæ est maxima causa secundùm eum, vt Baro non possit vassallis remittere, quæ Constitutio comprehendit etiam Regem, Andr. in verb. extraordinaria collatio, quæ sint Regal. in cap. fin. colum. fin. de pac. iur. firm. pro quorum omnium conclusione legatur infrascripta Epistola B. Gregorij ad Constantinam Augustam.

Gregorius Constantinæ Augustæ capit. 33. lib. 4. Epist. Indictione 13.

De peruersitate iudicij in Sardinia, Corsica, & Sicilia.

VM serenissimam dominam sciam de cœlesti patria, atque animæ suæ vita cogitare culpam me committere vehementer existimo, si ea, quæ pro timore omnipotentis Domini sunt suggerenda siluero. Dùm in Sardinia Insula multos esse gentiliùm cognouissèm, eosq; adhuc prauæ gentilitatis more idolorum sacrificijs deseruere, & eiusdem Insulæ Sacerdotes ad prædicandum Redemptorem nostrum torpentes existerent; vnum illuc ex Italiæ Episcopis misi, qui multos gentiliùm ad fidem Domino cooperante conuertit; sed quidam rem mihi sacrilegam nunciauit: quia hi, qui in ea idolis immolant iudici præmium persoluunt; vt eis hoc facere liceat. Quorum dùm quidam baptizati essent, & immolare iam idolis desinissent, adhuc ab eodem Insulæ Iudicè etiam post baptismum præmium illud exigitur, quòd dare prius pro idolorum immolatione consueuerat;

quem cum prædictus Episcopus increparet, tantùm se suffragium promississe respondit, vt nisi de causis etiam talibus impleri non possit. Corsica verò Insula tanta nimietate exigentium, & grauamine premitur exactio num, vt ipsi, qui in illa sunt, eadem, quæ exiguntur complere vix filios suos vendendo sufficiant. Vnde fit, vt derelicta pia Republica, possessores eiusdem Insulæ ad nefandissimam Longobardorum gentem cogantur effugere; quid enim grauius, quid crudelius à barbaris pati possunt, quàm vt constricti, atque compressi suos vendere filios compellantur? In Sicilia autem Insula Stephanus quidam marinarum partium chartularius, tanta præiudicia, tantasq; oppressiones operari dicitur, inuadendo loca singulorum, atque sine ditione causarum per possessiones, ac domos titulos ponendo, vt si velint acta eius singula, quæ ad me peruenerunt dicere; magnò volumine hæc explere non possum. Quæ omnia serenissima Domina soleret aspiciat, & oppressorum gemitus compestat. Hæc enim ego ad piissimas aures vestras peruenisse non suspicor: nam si peruenire potuissent, nuncusque minimè permansissent, quæ piissimo Domino apto sunt tempore suggerenda; vt ab anima sua, ab Imperio, atque à filijs suis tale hoc, tantumq; facinus peccatiq; pòdus amoueatur, qui scio quoniam dicturus est, quia nobis in Italiæ expensis transmittitur, quicquid de prædictis Insulis aggregatur; sed ego suggero ad hoc, vt etsi minus expensæ in Italia tribuantur à suo tamen Imperio oppressorum lachrymas cõpescat. Nam, & idcirco fortassè tantæ expensæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur; Præcipiant ergo serenissimi Domini, nil cum peccato colligi. Nam scit, quia, et si

parum Reipublicæ attribuitur utilitatibus, ex eo multum respublica adiuuatur; quod etsi fortasse contingat expensis minoribus minus adiuuari; melius est tamen temporaliter nos non viuere, quam vos ad æternam vitam obstaculum aliquod inuenire; quæ enim mentes, qualia viscera parentum esse possunt, perpendite, quando filios suos distrahunt, ne torqueantur? qualiter autem miserendum sit filijs aliorum, hoc bene sciunt, qui habent proprios; vnde mihi breuiter hæc suggestisse sufficiat, ne si ea, quæ in his partibus, aguntur pietas vestra non cognosceret, me apud districtum Iudicem silentij mei culpa mularet.

47 Fuit etiam dubitatum: an vassallus teneatur adiuuare Dominum extra Regnum, non pro regno, sed vt acquirat aliam Prouinciam, vel si habet bellum extra regnum, & seruiat: quia expedit à Regno arcere inimicos, & manuteneere bellum in partes longinquas extra Regnum: de quo notabiliter per Andr. in cap. 1. S. sed nec est alia iustior num. 40. vers. quid ergo, quæ sit prim. caus. benef. amitt. videatur text. in cap. 1. S. si verò contigerit, de nou. for. fidel. notabiliter Bald. in cap. 1. quib. caus. feud. amitt. qui inter cætera dixit, quòd vbi est Rex irruens in hostes cum exercitu, ibi est territorium Regis, notabiliter per Iacob. in vers. & promiserunt vers. quarto quæro: Peroptimè multa bona tradit Capic. in d. S. firmiter, in quibus locis late materia hæc tractatur, quomodo vassallus teneatur adiuuare Dominum, si in regno, vel extra, si in offensionem, vel defensionem, aut nouam acquisitionem, & quid in bello iniusto, & cui in hoc credendum Luc. de Pen. in l. 1. C. vt ruff. ad null. obseq. disputat ad partes articulum, quando populi teneantur ad adiuuandum proprijs sumptibus, & concludit, quod quando redditus regni non sufficiunt, ipsi tenentur, & non aliter.

48 Et sic etiam in extirpatione, & persecutione latronum, quòd late discurret Capic. vbi supra sequendo Luc. vbi vide pro noua militia dicta del battaglia, & pro rimerijs, qui dicuntur bonauoglia, pro regijs triremibus vt cogi possint populi ad illos dandum tempore necessitatis salario mediante, sicut videmus vniuersitates Regni compelli ad dandum fodiatores vulgò detti guastatori, dum exercitus transmittuntur, vel per mare, vel per terram ad conquisitionem, seu expugnationem terrarum, vel Regnorum inimicorum: verum isti tales non debent esse bibulci, & similes personæ vacantes agriculturæ, vt in terminis dixit Rip. vbi supra de pest. tit. de remed. præseru. nu. 217.

51 Ex quo iustissimè habet ortum practica depositorum delinquentium, & carceratorum pro delictis grauibus in Mag. Cur. qui dum ob multitudinem ipsorum non possunt tam celeriter expediri, & multoties expeditiones ipsimet dilatant ad fugiendas debitas pœnas, solent transmitti ad regias triremes, vt ibi inseruiant, donec ipsorum causæ expediantur: nam si tali pœna digni reperti fuerunt, non grauantur, etsi secus soluitur eis merces dari solita alijs, qui pro rimerijs in regijs triremibus permanent, qui si alias, vt supra fundatum est, ad hoc compelli possent, nulla propterea eis sit iniuria, si debito salario pro ipsorum labore sunt satisfacti: est enim quædam commutatio carceris à Mag. Cur. ad triremes; cumq; ordinariæ tales delinquentes sint personæ facinorosæ, viles, & pauperes, quibus Curia expensis alimenta præstantur; cur absolum videri debet, vt ex causa publici boni in triremibus degant, ac Curia inseruiant? postquam ab ea vitæ alimenta sustinent: etsi quàm plurimi pauperes, otiosi, ac inutiles homines voluntariè ad remigandum se locant soluta certa mercede: qua-

re ob bonum publicum necessitate
 suadente non poterunt ad hoc com-
 pelli facinorosa persone; etsi decisum
 52 passim, & indistinctè est etiam per
 Regias Constitutiones Capitula, ac
 Pragmaticas Regni teneri vassallos
 baronales solitos, & in defectum ha-
 biles inferuire baronibus quibuscum-
 que seruitijs illis necessarijs; quare
 Regi hoc erit denegandum omnium
 53 Domino, & in specie dicitur in Con-
 stit. Reg. quod in regno Rex est Do-
 minus personarum suorum vassallo-
 rum: in Constit. Reg. incip. quia fre-
 quenter, vbi Afflict. notat, & Frecc.
 lib. 2. 24. author. baron. & idem in
 Capitulis Regni, ad regale fastigium,
 & in cap. finis præcepti charitas in
 fin. cumq; hæc omnia fiant in Regni
 defensionem necessariam propter pu-
 blicam vtilitatem, quando triremes
 alias nauigare non possunt, propterea
 54 de hoc non est dubitandum: nec est
 prouiso noua, vt aliqui insipientes
 dicebant, & acriter illam increpabāt:
 nam videatur Capit. tertium concess-
 sum Ciuitati in anno 1554. per Ca-
 55 rolum. Quintum in libro Capit. Ciui-
 tatis fol. 153. vbi hoc supplicatur, vt
 pendente appellatione ad Sac. Conf.
 interim carcerati ad triremes non
 transmittantur, vt asserbatur fieri,
 quod Capitulum non fuit seruatum,
 ex causa publicæ necessitatis.

Ex hoc etiam habent ortum ban-
 56 na solita contra inutiles, & vagabun-
 dos, qui non habent modum viuendi;
 nec alijs inferuire quærunt, & labora-
 re nolunt; contra quos statuitur pœ-
 na condemnationis ad regias trire-
 mes, quod fundatur ex text. in l. 1.
 C. de mend. valid. lib. 11. & ex præ-
 sumptione indubitata, quod facinora,
 & furta committere perneceffe habet,
 si nullum viuendi modum tenent,
 propterea iustissima sunt banna pro-
 pter publicam vtilitatem, & securita-
 tem Ciuitatis, & Regni, præsumendo
 delicta, & supet præsumptione sta-

tuendo, & legem cõdendo secundum
 57 naturalè Principis auctoritatem: &
 an possint cogi homines vniuersita-
 tum ad persecutionem delinquenti-
 um, notabiliter per Frecc. decisio-
 nes cumulantem in alleg. author. 12.
 58 baron. & circa materiam bannito-
 rum Regni, ad quid teneantur baro-
 nes, ad quid Comites, & ad quid
 Rex, latè per Afflict. in §. illicitas de
 59 pac. iur. firm. Ex quorum dictis vi-
 detur inferri, quod possit fieri imposi-
 tio pro extirpatione latronum: nam
 si per Constit. Reg. incip. super inci-
 sionibus est prouisum, quod populi
 teneantur reficere damna maleficio-
 rum commissorum in quolibet ipso-
 rum territorio: ergo pro hoc fieri po-
 test impositio, prout iam est facta in
 Regno, in quo in qualibet ipsius Pro-
 uincia sunt destinati Barigelli, seu
 Capitanei dicti de Capagna ad per-
 sequutionem malefactorum, & pro ip-
 sorum stipendio fuit facta impositio
 trium granorum pro quolibet focula-
 ri, seu fumante in vnaquaque Prouin-
 60 tia, & propterea stante prædicta im-
 positione non tenentur amplius po-
 puli ad damna clandestina seruata
 forma prædictæ Constitutionis super
 61 incisionibus, & ex eodem iure ori-
 tur, quod tenentur populi ad refectio-
 nem positum, & viarum, vt per Ifern.
 in d. Constit. si damna clandestina;
 iuxta regu. text. in l. ad instructionem
 C. de sacros. eccles. est text. elegans
 in l. fin. C. de immun. nem. conced.
 lib. 10. & in refectioe murorum lo-
 quitur text. in l. fin. C. quib. mun. vel
 præst. eodem lib. ad quam etiam Cle-
 62 rici, & Ecclesiæ tenentur; sed com-
 pellendi sunt per Iudices suos, Guid.
 Pap. in decis. 78. latè Io. Ant. de Ni-
 gr. in repet. clem. vnic. de vit. & Ho-
 63 nest. cleric. num. 115. & pariter repe-
 ritur facta alia impositio in Regno ad
 rationem granorum nouem pro quo-
 libet foculari, pro constructione Tur-
 rium, illarumq; custodia in partibus

martianis : ex quibus Piratae , alijsq; inimici christianae fidei à rapinis , à captiuitate christianorum , à depopulatione Terrarum , alijsq; innumerabilibus malis arcentur , & prohibentur ; licet voluit Afflict. post Andr. in

64 d. Constit. super incisionibus, auctoritate B. Thomae , & aliorum , quod impositiones pro persequutione delinquentium procedunt in Regno ratione statutorum , & consuetudinum

65 particularium : Nam de iure communi secundum eum onus esset Regis , qui redditus Regni tenet , quasi stipendia ad hoc instituta, de quo eleganter Andr. in prælud. feud. 2. quest. n. 34. ibi tributa praestantur Regi pro seruanda iustitia, & in tit. quae sint regalia ante n. 15. vers. haec vectigalia, dicens, haec vectigalia non debet de nouo imponere Princeps pro seruanda iustitia, quia eandem debet seruare cum redditibus sui Regni ; qui ideo praestantur sibi , & habet doctinas , & alia iura : vnde sunt quasi stipendia ad hoc constituta , & ideo tenetur ille , qui haec percipit , custodire subditos ab incurso latronum , alijs tenetur ad restitutionem .

Non solum autem potest Rex haec facere respectu viarum , & pontium Regni , sed etiam in vna Ciuitate

66 videlicet diruere domos priuatorum vel diruere , aut prohibere aedificia pro vijs ampliandis pro decore , & ornatu Ciuitatis , immo pro faciendò nouum porticum , pro quibus possunt imponi collectae , & taxari , commo- dum sentientes , quòd in dies practi- catur , de quo facit elegans Còsiliu Regens Lanar. num. 4. & exequutio praedictorum spectat ad officium magistri Portulani Ciuitatis .

SUMMARIVM.

1 Vniuersitas foculariarum nume-

ro diminuta, quomodo pro ra- ta diminutionis à solito fun- ctionum fiscalium onere sub- leuanda , & quae sit practi- ca .

2 Quãtitas à qua Vniuersitas exo- neratur alijs Vniuersitatibus superindicenda, ac imponenda, ex Lucae de Penn. doctrina , quae non seruatur, sed fisci da- no cedit, & nu. 6. & 17.

3 Vniuersitates Demaniales non te- nentur ad superindictum fun- ctionum fiscalium, quae ob di- minutionem Vniuersitatum in ceteras Vniuersitates distri- buuntur ex eadem doctrina Luc. de Pen. cuius contrarium practicatur, & nu. 4.

5 Numeratio viduarum, & pau- perum fit ad dannum cetero- rum Ciuium, & Vniuersita- tis ; ita quòd numerantur, sed non soluunt, sed alij Ciues, seu Vniuersitas onus pro illis sub- stinent .

7 Numeratio Regni fit singulis quindecim annis , eiusq; mo- dus .

8 Functiones fiscales soluuntur ef- fectiue à quolibet Ciue , quia numeratio fit vniuscuiusque Ciuis, & vnusquisque taxa- tur ad rationem certam ; ita quòd non est taxatio facta sin- gulis Terris in vniuersum, & propterea focularijs deficienti- bus fit alleuatio , & pro vna quantitate extinguitur exa- ctio .

- 9 *Ciues particulares, eorumq. bona pro functionibus fiscalibus à Perceptoribus Prouinciarum executiones in dies substinent.*
- 10 *Ciuis pro conciuue, vel possessor pro alienis debitis, quomodo non est molestandus, & examinatur doctrina Luce de Penn.*
- 11 *Text. in l. omne Territorium, C. de cens. & censit. declaratur, & num. 14.*
- 12 *Superindictum ceteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel unam obstringi ad soluendum pro alia sunt diuersa.*
- 13 *Collecta, vel tributum certa quantitatis in vniuersum, in qua Regnum, seu Terra taxantur solui debet integra, seu integrum nulla habita ratione diminutionis focaliũ, quod procedit in donatiuis, que licet exigantur, secundum taxam focaliorum hoc est ad faciliorem modum exactiõis, & num. 14. 15. 19. 20. 21. & 22.*
- 16 *Numeratio Regni quare fit singulis quindecim annis.*
- 18 *Vniuersitas, dum fuit numerata, & numeratione discussa in Regia Camera Summarie decisum, quod remaneat taxata pro certa quantitate, tunc non auditur amplius, & ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, sicut si augetur nu-*

merus focaliorũ, maiori solutione non grauatur.

ARGUMENTVM

De functionum fiscalium exactiõe, earumq; exoneratione pro summa focaliorum deficientium, hoc an fisci, vel aliarum Vniuersitatum damno cedat, Luce de Penn. doctrina diligenter examinatur; quæ differentia sit inter impositionem fiscalium functionum, donatiua, collectas, atque tributa.

S. I.

VIDIMVS quomodo, & quando impositiones fieri possunt, videamus nũc de illarum exactiõne, & etiam excusatione, & incipien-

do à functionibus fiscalibus, aduertendum erit, quòd si contigerit terram esse incolarum numero diminutam, ita quòd solita onera functionum fiscalium ferre nequeat, debet Princeps & non alius mandare capi diligentem informationem, quo confitto fiet alleuiatio de eius mandato, vt per Luc. de Pen. in rubr. C. de superind. lib. 10. & sic practicatur, nam presentantur memorialia directa Proregi, & in collateralali Cõsilio decernitur, quòd Regia Camera se informet, & relationem faciat in eodem Collaterali, in quo demum prouidetur, quod rationi consonum visum fuerit.

Et notetur vnum notabile, quòd dixit Luc. de Pen. in d. rubr. quòd dum fit talis alleuiatio de mandato Regio, illud, quod eis dirimitur, superimponitur alijs locis vicinis, & hoc rectè vocatur superindictum, argum. text. in auth. de collat. §. si verò aliquando in l. omne C. de cens. & censit. lib. 10. vbi glos. in l. qui fundos C. de omn. agr. desert. eodem lib. subdès, quòd ab hac superimpositione excipiunt-

piuntur terræ demaniales, per text. in l. fin. C. de priuil. domus Aug. & melius declarat, & tradit idem Luc. in d. l. omnes omnino videndus, quo in loco non ponit hanc exceptionem.

4 Terrarum demanialium, quæ exceptio hodiè non procedit postquam ratio posita in d. l. fin. de priuil. dom. Aug. est vniformis cum omnibus alijs Terris Regni, quæ soluunt fiscales functiones, & cætera omnia onera in Regis beneficium, sicut Terræ demaniales, & Lucam refert ad literam Capic. in sua inuest. in verb. collectis vers. diminuta Ciuitate cart. 124. &

5 facit ad prædicta, quòd etsi viduæ, & pauperes non numerentur, cedunt ad onus aliorum, allegatur glos. in l. 2. C. de apoc. publ. lib. 10. & Bald. in l. magistratus ff. de magistr. conuen. vbi dixit text. illum facere ad argumentum, quòd villa teneatur pro focularibus mortuis, sicut teneretur pro viuientibus, qui non sunt soluendo, quæ recenset Capic. vbi supra in ver. viduæ post Afflict. in verb. & plaustrorum num. 5. quæ sint regalia, vt pro non valentibus soluere teneantur potentes, & diuites, cumulant has omnes decisiones Moder. Add. ad Andr.

6 in d. verb. plaustrorum. Verùm hæc doctr. Luc. non practicatur, sed alleuatio fit in damnum fisci, & ratio viua est, quia functiones fiscales, cæteræq; impositiones soluuntur pro numero foculariorum: ita quòd est facta impositio cuilibet foculari ad certam rationem, & idèò singulis quindecim annis Regnum numeratur, & destinantur Commissarij per singulas Terras, & Ciuitates Regni, per quos singula focularia Terrarum describuntur, & numerantur, qua numeratione facta singulæ demùm Terræ taxantur in tanta quantitate iuxta numerum foculariorum ipsius. Et licet Terræ, seu Communitates soluant, tamen effectualiter Ciues soluunt, quia Vniuersitates imponunt collectas, & fit

appretium bonorum particularium Ciuium, & vnusquisque soluit pro rata bonorum suorum, vel imponunt gabellas per ipsosmet Ciues persoluedas. Et ex ipsis functiones fiscales Regiæ Curie soluuntur, vnde non est imposita collecta in genere tantæ quantitatis in vniuerso, & propterea deficientibus focularibus euanescit exactio: pro quo videatur elegans decisio Bald. in l. 1. §. quòd si nemo 2. col. circa medium ff. quod cuiusque vniuers. nem. Hinc videmus in dies

9 per Perceptores Prouinciales fieri exequutiones pro fiscalibus functionibus contra particulares Ciues, ipforumq; bona, dùm Vniuersitates non soluunt: sed quæso ad indagandam veritatem, videamus quomodo procedant decisiones supra allegatæ Lucæ de Penn. & aliorum: nam dixit text. in l. vnic. C. vt null. ex Vicar. pro ali. vic. deb. ten. lib. 11. graue enim est non solum legibus, verùm etiam naturali æquitati cõtrarium pro alienis debitis alios molestare, vbi gloss. dixit, idem esse de Ciue pro suo conciuie, quæ inter cætera allegat text. in l. hac definitione C. de omn. agr. deser. eodem lib. ibi: hac definitione sancimus nullum possessorem, neque munificum prædium pro alienis debitis, vel destitutionibus esse retinendum. Quando enim vnus, & idem est taxatus pro pluribus fundis, vel vnus fundus per particulas, tunc confunduntur, & ex optimis compensantur sterilia, & sic procedit text. in l. omne

11 Territorium, vbi Luc. de Pen. declarat C. de cens. & cens. eodem lib. aliàs si diuersi sint possessores dicit ibi Lucas, quòd vnus pro alio non tenetur quod per prius dixit ibi glossa, ibi, pondus vnus ad vnum, non ad alterum, & propterea idem Luc. ibidem dixit, quòd est iniquum, quòd vna terra teneatur pro altera, & non debet præberi audientia, & in fine dixit, quòd qui talem alleuacionem, & super-

superimpositionem inducunt, allegāt, quòd totum Regnum est vnum Territorium, veluti vnus Ciuitatis, quòd dicit ipse à ratione deuiare.

- 12 Aliud enim est ex causa necessitatis, quia terræ diminutæ sunt, vt possit fieri superindictum, sicut potest Rex nouas impositiones facere, & aliud est vt quòd vnus soluere debet, alius qui non tenetur soluat, & sic procedit titulus de superindicto, augetur enim tunc præstatio ex causa, & hoc superindicitur de nouo, de quo tanquam de noua impositione omnes participare debent, & non terræ tantum conuicinæ distinctæ, & separatæ nam hoc modo ipsæ grauarentur, dùm quòd omnes tangit, omnes soluere debent, & posuit Luc. ca-
- 13 sum in d.l. omne, quando collecta est certa, seu tributum exsoluendum à Ciuitate, Villis, pertinentijs, & Casalibus, vt ex defectu vnus, seu aliquarum Ciuitas pro illis teneatur, & sic posuit primum intellectum ad text. prædictum, & tunc quia vnicum est corpus in vniuerso, & certa est quantitas in vniuersum etiam constituta, vt à Ciuitate, Casalibus, & vilis solui debeat, non autem à singulis personis, quid igitur mirum, quòd soluat Ciuitas diminutis suis Casalibus, vel Villis, cum quantitas iam taxata omnino exoluenda sit, & distributio in paucis, vel in multis nil commune habet cum Domino, cui certum tri-
- 14 butum debetur, & ita procedit titulus cum suis legibus de cens. & cens. & peræquat. & omnia, quæ ibi traduntur per Doctor. quòd non est in-
- 15 functionibus fiscalibus, quæ non in vniuersum, & nomine collectiuo, sed à quolibet foculari distinctim soluuntur, quia impositio est certa facta super vnoquoque foculari, & ob hoc,
- 16 quando præsupponitur, vel augmentum foculariorum, vel diminutio propterea temporibus statutis de nouo Regnum numeratur, quòd dixit text.

in d.l. 4. de cens. & cens. & glos. ibi sic, & in hac Ciuitate propter depauperatos omnium de nouo fit æstimatio, & hoc dicitur expressè in d. cap. 7. Regis Alphonsi Primi. Et sic iusta

17 est practica hodiè in Regno, quòd fit alleuiatio in damnum fisci: verum, & hoc notetur dùm numeratio Re-

18 gni est facta, & vnaquæque Terra numeratis focularibus suis est taxata in certa quãtitate, & numeratio iam clausa, ita quòd non datur amplius ipsius reuisio, tunc quia id, quòd particulares exoluere debebant, translata est ad onus Terræ, & ipsa remanet taxata in quantitate certa, bene procedit, quòd ex diminutione Ciuium non datur alleuiatio, sicut si augetur numerus foculariorum non grauatur maiori solutione, qua taxata reperitur, semper enim eadè est terra, illa assumpsit in se onus, & propterea pro omnibus soluit, siue viuis, siue mortuis, pauperibus, & diuicibus, & hoc casu procedit doctr. Bald. in d.l. magistratus, & quòd dicitur de viduis, & pauperibus, hoc erit speciale privilegium ratione personarum: Ex quibus apparet optimè defensata practica communis, quæ seruetur in

19 Regno: Quòd secus est in donatiuis, quæ sunt in quantitatibus certis in vniuerso, & licet fiat distributio solutionis pro rata foculariorum ratione commodioris exactionis, tamen hoc nil ad substantiam donationis certæ, & taxatæ quantitatibus præstidæ à Regno in genere, & in vniuerso attendendo originem, & causam primæuam impositionis ad text. in l. si id quod, ff. de donat. vt per optimè considerat, & declarat Bald. vbi supra, & idè illa integra exigenda est à corpore Regni, quia non est impositio facta singulis focularibus, sed quantitas certa donata, quæ exolui debet, siuè distribuatur in multos, siuè in paucos, & hoc voluit dicere glos. in d.l. 4. in verb. compensentur, vbi Odoffr.

&

& ceteri omnes bene declarant, & prae ceteris ibi legatur Ioan. de Plat. quia bene loquitur, & sic practicatur cum Baronibus in donatiuis, quorum
 21 certa pars ipsos tangit, nam etsi soluant ad formam adoha, tamen crescit, & decrescit ipsorum respectu secundum numerum Baronum, quod secus esset, si tractaret simpliciter de
 22 seruitio taxato, & de iure debito pro feudis in casibus permisis, & statutis: nam tunc quia est ratione seruitij personalis vniuscuiusque, & prout vnumquodque feudum reperitur taxatum; tunc impotentia vnus nil commune habet cum alio feudatario separato, & distincto, qui non tenetur nisi pro seruitio taxato ratione feudi, quod possidet, quae notentur, quia curiosa.

SUMMARIVM.

- 1 Perceptores Prouinciarum non debent exigere impositiones ab Vniuersitatibus notorie impotentibus, quo casu nil est ei imputandum de iure, quod bodie non est in eius arbitrio.
- 2 Practica Regiae Camerae super supersefforijis faciendis Vniuersitatibus ex causa impotentiae.
- 3 Vniuersitas soluens per triennium continuum fiscales functiones, non potest in praeteritum molestari, quod limitatur nu. 4. si solutionem praedictam semel tantum per triennium fecisset.
- 4 Decisio Regiae Camerae, quod sufficiat soluisse tres tertias videlicet, singulis quatuor mensibus tertiam unam; ita quod in anno sit facta solutio tribus

- vicibus continuatis.
- 6 Perceptor Prouinciae non potest compellere Vniuersitates ad electam pecuniam soluendam, sed tenetur recipere omnem speciem pecuniae currentis.
- 7 Princeps Vniuersitatibus depopulatis concedit immunitates, ut iterum habitatoribus repleantur, qui cautionem prestare debent de non discedendo.
- 8 Bona clericorum hospitalium, Confraternitatum, & similia, quomodo sint exempta a collectis, seu Regalibus impositionibus, remissiuè.
- 9 Perceptores Prouinciales ante destinationem Commissariorum contra Vniuersitates debent illas intimari facere pro solutione, debito tempore faciendo; & nu. 42.
- 10 Functiones fiscales, quo tempore fuerunt introductae, & pro qua quantitate, & nu. 12.
- 11 Collecta soluebantur ante impositionem functionum fiscalium, ubi quam originem habuerunt.
- 12 Functiones fiscales sublata tempore Regis Ferdinandi Primi, & postea restituae, & num. 14.
- 13 Impositio in Regno olim unum pro centenario.
- 14 Vintennium seu vigesima pars fructuum, alias solitum fuit imponi ad restaurandas Regnorum necessitates.
- 15 Numeratio Regni quolibet triennio

- nio à principio ordinata, singulis quindecim annis, practi-
catur.
- 18 Poena fraudantis, vel occupan-
tis Regia focularia tempore,
quo fit numeratio, remissiuè.
- 19 Numerationis reuissio cam tem-
pore prefinito unde sumpta.
- 20 Poena numeratorum fraudan-
tium focularia in damnum
fisci.
- 21 Numerare est idem, quòd com-
putare, & vulgo dicuntur li-
contatori.
- 22 Numerationes facta discutiun-
tur in Regia Camera, & à
tege est prefinitum tempus, in-
fra quòd grauamina proponi,
& discuti debent, quo elapso
denegatur actio, & venit à
iure impositum silentium, &
nu. 23. 24. 25. & 26.
- 27 Decreta, quae interponuntur su-
per clausura numerationum
important exceptionem rei iu-
dicatae, tam pro quam contra
Vniuersitates, & fiscum.
- 28 Vniuersitas taxata, & condem-
nata in decreto numerationis
pro certo numero foculario-
rum tacitè, censetur absoluta
ab eorum numero maiore.
- 29 Condemnatus ad quinque, quã-
do videtur absolutus à reli-
quis ultra quinque petitis, &
declaratur glos. in l. 1. C. si ad-
uers. rem. iud. & nu. 30.
- 31 In iudicijs equalitas seruanda,
eaque claudicare non debet,
etiam respectu fisci nu. 33.
- 32 Rescriptum concessum uni ex li-
tigantibus, porrigitur ad aliũ,
etiam in decisorijs, si alioquin
resultaret iniquitas nu. 34.
- 35 L. euidenter ff. de except. rei iud.
declaratur.
- 36 Recensentur statuta, & pragma-
tica edita, per quae, vel actio-
nes tolluntur, vel certo statuto
tempore terminantur ad lites
tollendas pacem, & quietem
in republica conseruandam.
- 37 Restitutio in integrum aduersus
sententiam ex scripturis noui-
ter repertis non datur elapso
quatriennio.
- 38 Text. in l. qui grauatos de censu-
bus, & censu. declaratur.
- 39 Text. in l. 1. C. aduers. re iud. de-
claratur.
- 40 Numeratio quando ad instan-
tiam fisci, vel vniuersitatis re-
uidetur, erit hac reuissio com-
munis, ut tota reuideatur par-
te interessata instante.
- 41 Fiscus non omnia proponere de-
bet, sed præcipuum est atten-
dere quietem, & conseruatio-
nem populorum.
- 42 Fiscus vendit rem, quam com-
munem habet cum alijs, etiam
quòd comodum pateretur di-
uisionem.
- 43 Vniuersitates possunt soluere per-
ceptorum ante tēpus fiscales fun-
ctiones, & Perceptor tenetur
recipere.
- 44 Perceptores bilancia exactio-
num quolibet mēse transmittere de-
bent ad Regiam Cameram,
ubi

- ubi unde ortum habuit hæc practica.*
- 46 *Perceptores presentare habent in Regia Camera computa administrationis factæ, & unde hoc habuit originem.*
- 47 *Pœna super exactiōnis, quæ quædoque fit per Perceptores, idest exactiōnis, ultra debitum.*
- 48 *Practica solita in visone computorum, per quam dicitur, quod perceptor soluat, & repetat unde sumpta.*
- 49 *Perceptores trāsmitunt Regiam pecuniam ad generalem thesaureriam cum mulionibus, vulgariter dictis li carruggi, quos populi associare tenentur videlicet unusquisque per suā Prouinciam, & nu. 55. Quod fieri debet mediante iusto salario, quod non seruetur stante consuetudine, quæ in his attenditur.*
- 50 *Naues animalia, & alia necessaria capiuntur ab inuitis pro asportatione Annonæ iusto tamen salario mediante, quod in Principe tantum locum habet licet malè seruetur nu. 54.*
- 51 *Taxatio pretij eorum, quæ sunt necessaria pro sustentatione mulorum, & vecturarum pro Annona conducenda, unde sumpta.*
- 52 *Postæ sine licentia Principis non conceduntur, & ibi quare sic appellantur.*
- 53 *Officium Regiorum Portulanorum. Regni Capitaneorum*
- Grassie, quæ contineant, remissiuè.*
- 56 *Perceptores Prouinciarum donatiua solita imponi singulis duobus annis exigere non possunt ante factum generale parlamentum, vel de expresso Proregis ordine.*
- 57 *Perceptores de iure tenere debent diuersas arcas, prout impositiones diuersæ sunt separatim custodiendo pecuniam uniuscuiusque impositionis cum die, & consule, mense, causa, & summa, ac qualitate pecuniæ; & eadem transmitti, postea debet ad Regiam Thesaureriam.*
- 58 *Thesaurarius generalis presentare debet quolibet semestre cædulas in Regia Camera Summarie continentes introitum, & exitum.*
- 59 *Obligatus ad munera præstanda fisco non liberatur soluendo estimationem.*
- 60 *Impositiones factæ ad certam causam non debent conuerti in aliam, nisi causa maxima urgente.*

ARGUMENTVM.

Perceptores Prouinciarum, qualiter debeant exactiōnes facere Regiarum impositionum, & quomodo se gerere in ipsorum officijs functiones fiscales, quàm originem habuerunt; Quando collectæ, clausa numeratione, an detur reuifio ad instantiam fisci.

S. II.

ERV M quia omnes hæ exactiones fiunt per Perceptores Prouinciarum destinatos per Regiam Curiam in vnaquaq; Prouincia, qui demum pecuniam exactam ad Regiam Thesaureriam transmittere debent seruata forma Regiarum Pragmaticarum, atque instructionum propterea dicamus aliqua de ipsorum officio.

Officium igitur Perceptoris erit præcipuum, quod si cognoscer notoriam paupertatem, & impotentiam, nullo modo debet exigere, & in tali casu non potest ipse de exactione facta molestari, *glos. est not. in l. 3. in verb. compelleret C. de Annon. & tribut. lib. 10.* Sed hodie Perceptores nullam in hoc habent facultatem; sed onus illorum est procurare exactionem omnimodo meliori, & vniuersitates depauperatæ recurrunt ad Proregem & ad Regiam Camera petendo saltem suspensionem, aut dilationem temporis, & solet Regia Camera habita summaria informatione suspendere solutiones functionum fiscalium extraordinariarum, non autem ordinariarum: & hoc iure vtimur vsquequò adueniat tempus nouæ numerationis Regni, quæ practica videtur sumpta ex *text. in l. 1. C. de indict. lib. 10. in l. 3. & in l. in fraudem C. de annon. & trib. eodem lib. & prædictæ superfefforiæ non conceduntur indefinite, sed ad tempus: quæ practica pariter sumpta est ex *text. in l. nemo Iudex C. de decur. lib. 10.* Et si Prouinciales ad præteritas functiones in pecunia consistentes volunt compelli, & demonstrauerint soluisse continuatè per tres annos non possunt molestari pro functionibus antecedentibus, quia præsumuntur soluisse: nam*

cum Perceptores Prouinciales non possint dare dilationem, nec habere fidem: propterea præsumitur verè, & realiter solutum iuxta *textum in l. quicumque C. de apoc. publ. lib. 10.*

4 Sed non sufficit semel soluisse pro tribus annis, sed continuata illa, & reiterata solutio requiritur, vt per Bald. in eadem *l. quicumque*, quæ latius ad saturitatem pertractat *Parisi. de reintegr. in verb. & circa materiam cart. mihi 111. & per Bellug. in suo spec. cart. mihi 194.* Sed tamen in Regia

5 Camera in causa Constantiæ de sancto Laurentio cum Vniuersitate Vallis Vitulani, à qua prætendebat functiones fiscales, in præteritum, tanquam illarum concessionaria, fuit decisum sufficere soluisse per duos annos continuos, & plus etiam per annum, sed soluisse tres tertias continuatim, & fuit magna decisio tunc defendente contrarium tanquam Aduocato prædictæ Dominiæ, quod notetur.

6 Cumq; populi, & diuites, & pauperes ad solutionem compellantur: propterea statutum est, quod Perceptores non fatigent Prouincias ad electam pecuniam exoluendam: sed omne genus pecuniæ recipere debet, determinat *text. in l. 1. vbi Andr. de Barul. ad propositum C. de vet. num. mat. pot. lib. 10.*

7 Sed si terræ non habitent, ac depopulantur propter paupertatem, vel aliud infortunium solent à Principe concedi, & non ab alio immunitates à functionibus fiscalibus, & alijs impositionibus ad hoc, vt iterum Terræ incolis, & habitatoribus repleantur; qui habitatores præstare habent cautionem de non discedendo, & alia, de quibus in *l. quicumque C. de omn. agr. desert. lib. 11. vbi scrib. Et quomodo bona Clericorum donata ad titulum patrimonij, Hospitalium, Confraternitatum, & similibus sine exempta à collectis, seu functionibus*

fiscali-

fiscalibus: vide latè per Auend. de
 execq. mand. lib. 2. cap. 14.

- 9 Et Pract. seu instructiones Perceptorum Prouincialium, quòd ante destinationem Commissariorum intimare faciant vniuersitates, vt soluât, quòd debent, sumpta est ex text. in l. 2. C. de indict. lib. 11. quæ functiones ordinariæ introductæ fuerunt tempore Regis Alphonsi Primi in anno 1442. ad rationem duc. vnus pro foculari quolibet, seu fumante, cum obligatione dandi cuilibet foculari tumulum vnum salis, cum qua impositione sublata fuerunt collectæ, quæ primitus soluebantur pro subueniendo necessitatibus Regum, de quo per Capic. in sua inuestit. in verb. collectis, quæ collectæ in Regno originem habuerunt ab Imperatore Federico, vt dixit Andr. in verb. & plaustrorum quæ sint regalia num. 62. cum latius ad hoc cumulatis per D. Lanarium in suo conf. 95. in princ. Quæ demum impositio cum non esset sufficiens aucta fuit vsque ad carolenos 15. in anno 1449. Et licet hæ functiones fiscales in parlamento facto tempore Regis Ferdinandi Primi fuerint sublatae, fuerintq; imposita vectigalia, & gabellæ super fructibus, vt habetur in capit. eiusdem Regis Ferdinandi Ciuitati cõcessis in anno 1481. fol. 15. à tergo, tamen vel parlamentum prædictum non habuit effectum, vel fuit postea determinatam, vt continuaretur prædicta exactio functionum fiscalium, vt in cap. 27. inter capitula per Regem Federicum fol. 24.
- 15 Quid autem exigebatur ratione fructuum sublatis functionibus fiscalibus, si erat vnum pro centenario, de quo fit mentio in cap. 5. inter concessa per Regem Ferdinandum Secundum fol. 21. vel erat vintennium,
- 16 quòd importat vigesimam partem fructuum, quòd aliàs solitum fuit imponi ad restaurandas Regnorum necessitates, de quo per Guid. Pap. in

- decif. 327. de hoc non habemus certitudinem. Hinc fuit statutum Regnum numerari singulis tribus annis, & hæc omnia apparent in Capitulis impressis nostræ Ciuitatis, quæ numeratio, vt supra dixi practicatur singulis 15. annis, & hoc ad releuamentum pauperum, & ad fisci etiam vtilitatem vt vnusquisque soluat, quod debet, & non grauetur, de quo in l. 4. C. de cens. & cens. & peræquat. & habetur expressè in capit. 7. nostræ Ciuitatis inter concessa per Regem Alphonsum Primum, & in l. 3. eodem tit. Rebuff. tradit, qua pœna de iure communi punitur ille, qui occupat Regia focularia tempore numerationis, vel vitur calliditate in fraudem Regiæ Cameræ, quem ad propositum allegat, Frecc. in d. lib. 2. subfeu. 2. authorit. baron. num. 31. vers. qua autem pœna, & ex text. in l. qui grauatos eodem tit. fundatur reuifio numerationis in Regia Camera cum tempore præfinito, quo elapso amplius non audiuntur, & in l. peræquatores eod. tit. 20 statuitur pœna contra numeratores fraudantes.

De qua numeratione in spetie loquutus est Rebuff. in l. urbana in verb. quòd ex numero, ff. de verbor. signific. fol. 788. in magnis. Est autem numerare idem quod computare, in l. edictum ff. de iud. in l. non ex omnibus ff. de arbitr. l. si quis dixerit, cum l. seq. de verbor. signif. quas ad id citat Rebuff. in l. lege censoria, in verb. numeretur eodem tit. & vulgo dicitur (contare) secundum Rebuff. vt hic dicimus, gli contatori. In hac verò materia quæso aduertatur ad vnũ, quòd in facto occurrit.

Fuit vt dixi hæ numerationes singulis 15. annis, tam ad instantiam, & beneficium fisci, quòd etiam in beneficium vniuersitatum, vt certus numerus foculariorum taxetur, & secundum illum fiscus exigat, & vniuersitates soluant, vt si populus fuerit au-

ctus, maiorem quantitatem fiscus exigat; sin verò diminutus fuerit, exigat minorem, & ob id facta numeratione, & hinc inde factis diligentijs necessarijs discutiūtur illę in Tribunali Reg. Cam. & multoties focularia augētur, & multoties deducuntur, ita quòd in hoc iudicio fiscus obtinet, & succumbit, & sic è contra Vniuersitates.

- 23 His sic stantibus, quia lex mandat præfigi terminum in huiusmodi grauinibus proponendis infra annum, quo elapso omnem denegat actionem, vt expressè habetur in d. l. qui grauatos, vbi Docto. notant, & inter ceteros Plat. quòd actio aliàs duratura per annos plures, durat tantùm in casu huius text. per annum, & Rebus. ibi col. fin. nu. 9. reddit rationem, quia rationes fiscales nimis intricarētur, si tam prolixo tempore possint litigijs inuolui, & sic pariter dicendum est ex parte Vniuersitatum eadem ratione militate: propterea practica est,
- 24 quod facta sæpè sæpius omnium discussione sūt decreta generalia, quòd omnes numerationes claudātur, cum lex, vt diximus, negat ampliùs actionem dari, & eo ipso, quòd actio est denegata, declaratum est ius non foueri, ob quòd venit impositum silentium, decisio est elegans Bald. in l. quid tamen §. si arbiter ff. de recept. arbit. etsi silentium est impositum, nec minima vox auditur in iudicio, vt hæc, & alia habentur in meo conf. 58. 1. vol. & secundum prædicta in illa causa iudicatum fuit contra fiscū, & semper obstabit exceptio defectus actionis secundū latius tradita per Bart. & cōmuniter Scrib. in l. 1. §. sublata ff. ad trebell.

Et cum decreta prædicta clausuræ numerationum fiant in iudicio cōmuni inter Fiscum, & Vniuersitates, in quo vt diximus, vterque est actor, & reus, vnus in augmēto, alter in deductione, & yterque victoriam reportat, & succūdit, sequitur propterea, quòd clausura est pro, & contra oēs, & con-

- sequenter obstabit omnibus exceptio rei iudicatę, videlicet Vniuersitatibus circa prætenfam deductionem foculariorum, & fisco circa ipsorum augmētum: quādo. n. fiscus instat pro numeratione, & indiscussione prætēdit augmentum, & vniuersitates diminutionē dūm Iudex demū declarat numerū foculariorum, & ad quantitatem certam, veniunt vniuersitates condēnatę ad solutionem, prout vnaquæque numeratio remanet clausa, ex hoc censentur tacitè absolutę vniuersitates à maiori numero per fiscum prætēso, ita Bar. in l. 1. nu. 2. vers. tu verò pone casum C. si aduers. rem iud. Panor. in c. cum inter, vbi Fel. nu. 12. de sent. & re iud. qui concludunt, quòd si agatur
- 29 actione tutelę non expressa quātitate videlicet peto eum reddere rōnem administrati frumenti, & reliqua restituere; si Iudex condēmet ad restitutionē quinque, cum verè deberet condēnari ad decem, videtur super toto pronunciasse, atq; declarare quinque tantū nomine reliquorum competere debere, pro alijs verò quinque videtur tacitè absoluisse, maximè hæc procedunt præcedente discussione, & oppositione Bar. in l. si plures ff. de fideiuf. Paul. de Castr. in d. l. 1. nu. 8. qd̄ id notabile dixit esse Iacob. ibi nu. 2.
- 30 vers. 4. casus, quę sunt ad limitationē regulę gl. in d. l. 1. vt qui condēnat conuentum in partem summę petitę, non videatur in reliquo absoluere.
- 31 In iudicijs æqualitas seruari debet, iuxta tradita in l. fin. C. de lit. & fruct. expens. vbi Odo. dicit esse spetiale, quia non debēt claudicare, nec in eis dari debet exceptio personarum, vbi Cyn. Petr. de Bellap. & Butrig. eadem lege debet quis conueniri, quā contra alium postulauit, dicit tex. in l. ratas C. de resc. vend. & text. notab. in l. in sacris la 3. C. de prox. sac. scrib. lib. 12. ibi æqualitatem litigatoribus volumus seruari, & priuilegium concessū vni ex litigatoribus intelligitur con-

concessum alteri, & Bal. Sali. & ceteri
 32 in d. l. fin. sumunt cōclusionem ex illo
 tex. quòd rescriptum cōcessum vni ex
 litigatoribus porrigitur ad aliū, & nō
 refert, quòd priuilegium concedatur
 singulari personæ, dignitati, corpori,
 33 aut collegio; quia semper in iudicijs
 seruanda est æqualitas, quod etiam
 in fisco procedit secundum Salic. ibi
 in 1. colum. & procedit hoc etiam in
 decisorijs, quando de sui natura con-
 34 cessio de iure propter æqualitatem
 seruandam debet comprehendere
 vtramque partem, vt in restitutione
 in integrum, vt per Paul. de Castr. in
 d. l. fin. Quòd dixerunt per prius ibi
 Bart. & Salic. & alij ex reg. text. in l.
 2. C. si aduer. transact. in l. quòd si
 minor §. restitutio ff. de minor. & An-
 gel. ibi notabiliter, quod etiam in de-
 cisorijs hoc procedit, semper quod
 æquitas hoc patitur, subest eadem ra-
 tio, & alias iniquitas insurgeret, &
 aliàs etiam si sententia lata contra
 35 me non possim ex ea obijcere exce-
 ptionem rei iudicatæ aduersus eum,
 pro quo lata est, secundum reg. text.
 in l. euidenter ff. de except. rei iud. di-
 xit tamen ibi Paul. de Castr. authori-
 tate glos. quod etsi non profit prin-
 cipaliter condemnato potest prodesse
 in consequentiam Cuman. ibi, quod
 regula illius text. procedit in eo, in
 quo quis est condemnatus, sed in eo,
 in quo non est condemnatus prodest,
 & obstat exceptio: ex quibus infer-
 tur, quòd si vniuersitatibus decre-
 tum clausuræ obstat, ita pariter fisco,
 alias iudicium claudicaret, & æqua-
 litas statuta non seruaretur: non po-
 test enim eodem tempore stare nume-
 rationem clausam contra vniuersita-
 tes vigore decreti, & apertam respec-
 tu fisci, si clausura est super numera-
 tione, quæ respicit tam vniuersitates,
 q̄ fiscum, ita quod est vnum indiui-
 duum, q̄ non potest diuerso iure cen-
 seri, ad tex. in l. eū qui ædes ff. de vsuc.
 Et cum lex denegauerit vitam.

huic actioni vltra annum, ea ratione
 36 ne litigijs fiscus, & populi Regni in-
 uoluerentur ad conseruationem quie-
 tis publicæ, quid dubij erit, quòd hoc
 cōprehendet tam vniuersitates, quàm
 fiscum, nec hæ sunt nouæ prouisiones
 sed propter has, & similes causas sunt
 factæ multæ leges, multaq; statuta,
 de quibus per Bart. & Doctor. in d. l.
 1. §. sublata ff. ad trebell. in l. omnes,
 & in l. benè à Zenone C. de quadrien.
 præscript. & in Regno adest Pragm-
 tica, quæ dicitur edictum Pentime
 edita in anno 1444. per illum memo-
 randum Regem Alphonsum primum
 & adest Capit. Regis Caroli Primi in-
 cip. etsi frequenter. Adest pragmati-
 ca Thori edita per Regem Catholi-
 cum in anno 1505. adsunt Pragmati-
 cæ, seu instructiones Imperatoris Ca-
 roli V. in anno 1517. & 1519. ex
 quibus omnibus ad lites tollendas, &
 ad quietem populorum sunt denega-
 tæ actiones, & vetatum lites fieri, &
 propterea pluries iudicatum compre-
 hendere etiam Regium fiscum, vt sic
 dicamus omni iure statim, quòd me-
 diantibus decretis numerationes sunt
 clausæ seruata forma legis sic man-
 dantis, vt diximus, non potest fiscus
 aduersus numerationes clausas audi-
 ri, prout non possent vniuersitates, &
 cum ianux sint clausæ, responderi de-
 bet illud Euangelij Matthæi de de-
 cem virginibus, quinque prudenti-
 bus, & quinque fatuis, quæ fatuæ cum
 inuenerunt clausam ianuam dixeruntq;
 Domine, Domine aperi nobis, fuit il-
 lis responsum: Nescio vos.

Factum quod nouiter occurrit, est
 quòd fiscus ex quibusdam reuelatio-
 nibus, vel ex scripturis nouiter reper-
 tis, vult numerationes iam clausas
 aperiri, & iterum eas reuidere; mea
 sententia fuit, & est non posse stanti-
 bus præallegatis: ex quibus apparet
 omnem actionem sublatam ex cursu
 temporis, ac ei ob stare notoriam ex-
 ceptionem rei iudicatæ, & diximus si-

lētium esse impositum, & hanc actionis denegationem ob bonum publicum statutam comprehendere etiam fiscum: ob quod stante causa boni publici, non sumus in terminis, vt ex scripturis nouiter repertis possit audiri, & iudicium fieri vetatur. Licet in casu, de quo agitur secundum communes regulas audiri non posset ex scripturis nouiter repertis, nec per
 37 viam restitutionis in integrum, si quadriennium infra quod illa datur, iam est elapsum, iuxta text. in l. 1. vbi glos. Odoffr. Bald. Plat. & omnes C. de sent. aduer. fis. lat. lib. 10. in l. Imperatores ff. de re iudic. vbi Alex. & præ cæteris Hercul. & notetur, quod
 38 text. in d. l. qui grauatos secundum notata ibi per scrib. procedit etiam, quando gratia, prece, ambitione, aut fraude, quis fuerit grauatus, vt ex verbis ipsius expressè apparet, &
 39 quod dicitur in d. l. 1. limitando ipsius dispositionem quando interuenit præuaricatio, dixit ibi notanter Io. de Plat. in 1. colum. vers. tertio conclude, intelligendum esse, quando interuenit corruptio pecuniæ, secus si gratia, prece, vel ambitione; tunc enim tenet sententia, sed datur restitutio in integrum infra quadriennium, quod per prius dixit ibi glos. 1. vers. aut gratia, vbi Bart. num. 5. & 6. Bald. num. 10. Odoffr. nu. 16.

Sed notetur quæso motiuum, quod ni fallor ponit gladium ad radicem; dum enim iura tractauerunt de reuisione alicuius numerationis, dixerunt totam ex integro reuideri debere, vt per gloss. vbi Plat. & cæteri notant in l. omne eodem tit. de cens. & censit. & rursus quæstio illa, an sententia condemnans in partem, censetur absolueri in reliquo, consistit in hoc, an obstet exceptio rei iudicatæ, vel agi possit prima actione, nunc sic, si singulis, quindecim annis numeratio est facienda, & singulis quindecim annis est hæc actio à fisco exercenda: ita

quod nunquam eam amittit, & scripturæ de nouo repertæ conseruabuntur, & deseruient, sed tempore exercitij actionis de nouo proponendæ: Igitur si hoc exercitium est dilatatum in tempore, quomodo fiscus, vult hodie hanc actionem exercere, & inquietare pauperes Vniuersitates, & Regna, pro quo notetur elegans dictum Camer. loquentis in specie Regijs ministris, qui curam patrimonij habent in d. cap. imperialem cart. 80. lit. B, aduertit enim eos, quod non omnia, quæ proponere possunt, proponere licet, sed pro quiete populorum silere debent: Exinanitio enim populorum est in maximam Regis iacturam, quia vassalli impotentes Dominum iuuare non possunt, vt diximus: licet Rex sit Dominus, est tamen Pater, & maritus Reipublicæ, & debet paterna affectione, & vt filios vassallos diligere, & tractare: & idè dicitur esse in Republica, & Rempubliam in eo, & bonus Reipubl. status debet priuatis commodis præferri; & hoc attendere debet bonus fisci patronus, alias eius anima, vt dixit Andr. non requiescet in pace, sed in picce, quæ notentur, nam non videntur paruifacienda pro futuris contingentibus.

42 Et practica, quod Commissarij Perceptorum minimè valeant aliquid exigere, sed intimare solutiones faciendas tempore debito, quo elapso capere, exequi, & carcerare; sumpta est ex text. in l. 2. C. de can. largit. tit. lib. 10. qui etiam exequutionem

43 faciunt in bonis, & illa vendunt, etiã quod communia essent cum alijs, qui non essent debitores; nam potest fiscus ex priuilegio vendere totum, etiam quod commodam pateretur diuisionem, & postea portionem debitam in pecunia soluere consorti: ex regul. text. in l. 1. de vend. rer. fiscal. cum priu. comm. vbi glos. & scrib. lib.

44 10. Ad quos Commissarios euitandos,

hos, quando vniuersitates volunt etiã ante tempus soluere, tenentur Perceptores recipere dixit text. in l. 1. C. de suscept. lib. 10.

Et ne perceptores prædicti p̄nes ipsos Regiam pecuniam detineant :
 45 ortæ sunt aliæ instructiones, quòd tenentur transmittere bilantia exactionum quolibet mense ad Regiam Cameram Summaria, quæ practica sumpta est ex text. in l. apparitores C. de exact. tribus elegans text. in l. diuus C. de suscept. & Præpos. lib. 10.
 46 vbi est casus : qui ministri pecuniarum demùm quolibet anno postea præsentant ipsorum computæ in Regia Camera, vbi liquidantur, quod pariter sumit originem ex text. in l. 3. C. de exec. & exact. lib. 12. vbi hoc statuitur, & practica de superexactionibus, quæ quandoq; fiunt per Perceptores sumpta est ex text. in l. vnica C. de superexact. eodem lib. ibi glos. & Doctor. qui puniuntur p̄na dupli quando sine violentia, & dolo, aliàs p̄na quadrupli ; & sic practica,
 48 quod soluat, & repetat, sumpta est ex text. in l. his, qui C. de conuen. fis. 49 debit. lib. 10. Qui perceptores ad Regiam thesaurariam generalem pecuniam transmittunt cum mulionibus, qui vulgariter dicuntur li caruggi : quæ caruggia tenentur associare populi, videlicet vnusquisque per suam Prouinciam ; & ex eadem ratione quælibet Terra per suum tantum territorium, quæ practica sumitur ex text. in l. nemo, iuncta glos. in verb. longius C. de ann. & trib. lib. 10.

Pariter pro asportatione annonæ capiuntur animalia, naues, & alia etiam ab inuitis, sed iusto salario mediante, de quo eleganter per Bart. in l. iubemus nullam C. de sacrosanct. eccles. Hinc fiunt ordinationes quòd iusto pretio dentur alimonia mulis,
 50 & vesturis ; & sic pretia moderantur, & taxantur, quod sumptum est ex text. in l. animalia C. de curs. publ. lib.

12. qui text. loquitur in equis destinatis ad publicum cursum, quem nos
 52 vocemus le Poste, quæ sine licentia Principis non conceduntur, iuxta text. in l. 3. C. eodem tit. vt per Alc. in rubr. C. de curs. publ. declarans, quomodo dicantur le poste, & latius Rebuff. de verbor. signif. l. 224. verſ. quædam est alia custodia latè, & perbellè per D. Frecc. in 1. lib. in tit. quis dicatur Dux num. 39. cum sequen. & iam per suam Maieſtatem in suis Regnis erectum est speciale officium, quod dicitur Cursoris Maioris perquam maximi valoris, & propterea sunt destinati equi autoritate Regia per publica Regnorum itinera, & idè Rebuff. vbi supra tractat notabiliter
 53 de Portulanis Regni, & Capitaneis Grassiæ Prouinciarum Terræ Laboris, & Aprutij, ad quorum onus spectat custodia limitum Regni : & ne bona vetita extrahantur, aut immitantur, qui appellantur Liminarchæ, de quo in tit. C. de lit. & itin. custod. vbi de interceptione extrahentis aurum, argentum, equos, arma, frumentum, & vinum, aliãq; extrahi prohibita, vel merces absque solutione Regionum directuum, vel sine Principis licentia.

Et quod dictum est, quòd capiuntur animalia etiam ab inuitis : aduertatur, quod soli regi licitum est, non autem ceteris Officialibus, quãquam iustam mercedem offerant; sic naues, & currus, maximè pro asportatione lignaminum ad confectionem triremium; nam alias non adesset priuilegium, nec differentia inter Regem, & alios : ita Andr. quæ sint regliã in verb. & plaustrorum : licet hodiè hæc non seruentur, quia indifferenter animalia capiuntur ab inuitis, etsi merces debita soluitur : Deus scit.

Et respectu carrugiorum per Cap. Reg. incip. item statuimus, quòd Theſaurarij tempore Regis Caroli Secũdi statutum est, quòd etsi populi te-
 55 nean-

neantur ad associandum: Tamen hoc fieri non debet expensis Vniuersitatum, sed per Regiam Curiam, quod hodiè male seruatur, allegando consuetudinem, quæ in his attenditur ad text. in l. semper §. legem ff. de iur. immu. cui se conforme reddit Capitulum Regni tempore Caroli Secundi incip. quòd nullus Officialis.

Verù donatiua, quæ singulis duobus annis per Regnum fiunt congregato parlamento generali, etsi certum sit illa solita præstari, tamen nullò modo per Perceptores exiguntur, nisi vel factò parlamento, vel de expresso ordine Regis, & sic practicamus quod dixit text. in l. 3. iuncta glos. ibi in vers. manus eod. tit. de ann. & trib.

Insuper de iure communi statutum est, quòd sine faciendæ diuersæ arcæ pro custodia pecuniarum exigendarum, secundum diuersitatem impositionum, & causarum ipsarum ad text. in l. in fiscalibus iuncta glos. 1. C. de exact. trib. lib. 10. quod pariter probat text. in l. hac lege vers. separatus, C. de aquæd. lib. 11. & sic practica, quod notetur qualitas pecuniæ, habetur in §. iubemus in auth. de collat. cum die, & consule, mense, causa, & summa distincta, de quo in l. 1. C. de apoc. publ. lib. 10. Ex quo text. sum-

58 pra est etiam practica, quòd seruata forma instructionum, Thesaurarij Generales præsentare debent ipsorum cedulas exactiõnum in Regia Camera quolibet semestri, ad quam Regiã Thesaurariam omnis pecunia Perceptorum Regni transmittitur, quæ pecunia in eadè specie, & propria qualitate consignata transmitti debet, iuxta disposita in l. 1. C. de can. larg. tit. lib. 10.

Hinc in tantum hoc erit strictè obseruandum, quod lex statuit, quod si 59 aliquis tenetur ad aliquod munus fisco, non liberatur soluendo extimationem in l. 1. vbi not. Andr. de Ba-

rul. C. de fabric. lib. 11. & videatur elegans text. vbi glos. & scrib. in l. illud C. de excus. mun. lib. 10. cuius infrascripta sunt verba.

Illud conuenit præcaueri, ne quis hanc, quæ personalis est, functio, pretio putat esse taxandam, qui text. est notabilis cõtra Capitaneos nouæ militiæ in nostro Regno Syndicos, & alios componentes in pecunias, qui tenentur se adscribere militiæ ad excubias, & alia munera personalia.

Et pariter impositiones factæ ad 60 certam causam non debent conuerti in aliam docet text. in l. fin. C. de his, qui ex publ. collat. lib. 10. & Vern. appellat abusum conuertere impositiones in aliam causam, quàm in causa, pro qua fuerunt illæ impositæ in vers. vectigalia, prope secundam additionem, quæ sint regal. licèt hodiè propter imminentes, & graues necessitates Regiæ Curiæ omnia confundantur, quod benè ex causa necessaria fieri potest per Proregem, text. est notabilis in l. vnica C. de expens. ludor. lib. 11. vbi Luc. de Pen. & Andr. de Barul. pulchras ponit quæstiones post Io. de Plat. qui distinguit, & allegat Bart. in l. legatam ff. de administratione rerum ad Ciuit. pertinent.

SUMMARIVM.

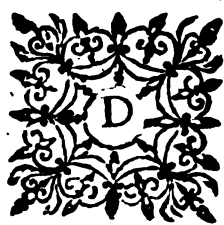
1. *Ministri pecuniarij grauibus poenis afficiuntur, dum pecunia fiscali vtuntur, quomodolibet, & etiam Capitalibus, & non solùm ipsi, sed qui scienter ab ipsis accipiunt, & num. 3. 4. & 6.*
2. *Exactores publici publica pecunia vtentes tenentur ad restitutionem totius lucri etiam in foro conscientia, & nu. 5.*

- 7 *Decij opinio in cons. 6. confutatur, & ibi decisio facta, remissive.*
- 8 *Practica Regie Camere, quando ministri pecuniarij in liquidatione computorum, debitores remanent, & quæ speties significatoriarum sunt, & nume. 10.*
- 9 *Fiscus non soluit usuras, sed bene ei soluantur.*
- 11 *Significatoriâ per introitum superantem exitum exequitur ministro non audito tanquàm in notorijs ex spetiali fisci priuilegio.*
- 12 *Fiscus pecuniam fiscalem auocat ab eo, qui illam recipit, etiam quod fuerit consumpta ministro existente non soluendo, & etiam quòd is, qui illam accepit, habeat causam onerosam ex spetiali fisci priuilegio.*
- 13 *Priuilegium fisci in Auocatione pecuniæ est subsidiarium.*
- 14 *Fiscus prius debet conuenire suos debitores, & postea possessores bonorum ei obligatorum, etiam quòd habeat hyppothecam expressam.*
- 15 *Fiscus agit in subsidium contra debitorem sui debitoris, nisi ex pecunia fiscali nomen fuit contractum, quæ regula non procedit in creditore debitoris, & ibi ratio, & nu. 18.*
- 16 *Lucrum capere, & debitum amittere sunt diuersa.*
- 17 *Res empta de pecunia fiscali fit fisci.*
- 19 *Text. in l. si eum seruum, & in l. si me, & titium, declarantur & nu. 20.*
- 21 *Fiscus condicit, seu auocat pecuniam consumptam à creditore sui debitoris etiam, quòd alienatio non sit in fraudem; sicut quilibet alius creditor priuilegiatus, verùm intelligitur in subsidium prius principali excusso, & nu. 23.*
- 22 *Priuilegium auocationis pecuniæ solute creditori, & consumpte, idem quòd fiscus habet, Respublica, seu Ciuitas.*
- 24 *Ratio notabilis quare priuilegium auocationis pecuniæ, quòd fiscus habet, intelligitur in subsidium.*

ARGUMENTVM.

Perceptores, quæ pœna puniuntur, si in proprios vsus, vel in mercimonijs fiscalem pecuniam expenderunt, quod interesse soluant ex retardata solutione, & quomodo fiscus pecuniam fiscalem auocare potest ab illis, qui eam receperunt siue titulo lucratiuo, siue oneroso, & exactè declarantur termini legis pecuniam C. de priuileg. fisc.

S. III.

IXIMVS, in quo consistat officium Perceptorū, & principaliter in exactio- ne pecuniarum de- bitarum ab Vniuer- sitatibus Regni, quas transmitters habent omnes ad regiam thesauraria, videamus nunc, si negligenter se gesserunt, vel in proprios vsus, & in propria commoda pecuniam con- uerterunt, quòd interesse soluant, & qua

qua p̄na plectantur, vltra remedium à lege proditum auocationis pecunię etiam consumptæ à personis, quæ illam habuerunt etiam ex titulo oneroso.

Ministri inquam pecuniarij, qui publicam pecuniam exigunt, si de illa in quemlibet vsum disponunt, mutuando, vel fœnerando, graues sunt impositæ p̄næ, & capitales vltra quadruplum, & pariter ei, qui scienter accepit iuxta dispositionem text. in l. 1. & 2. C. de his, & qui ex publ. rat. mut. pecun. accep. Hinc Bart. in l. 1. C. de aur. publ. proseq. lib. 10. notauit per illum text. quòd exactores publici, qui pecuniam exigunt, non possunt eam redigere in florenos, vel florenos in pecuniam sine Principis licentia, & propterea tenetur ad restitutionem totius lucri, & in l. 2. C. de his, qui ex publ. coll. prohibetur quis ex illatis in arca publica aliquid quomodolibet accipere absque Principis licentia, vel quomodolibet disponere, & sic pariter in alium vsum conuertere, aliàs grauissimis p̄næ subiacebit in l. 3. eodem tit. vbi glos. dixit esse p̄nam capitis. & allegat text. in d. l. 2. & in fin. de his, qui ex publ. rat. cum alijs concordantibus. Debet enim Perceptor, aut alius minister, qui onus habet exactiois pecuniæ publicæ seruare, & promptam tenere ad publicum vsum, nec in mercimonias conuertere, ad text. in l. in medium, & ibi Plat. C. de suscept. lib. 10. Etsi de facto conuertit, & lucrum percepit, tenetur in foro conscientiæ restituere, vt not. idem Plat. in l. 1. C. de aur. publ. proseq. lib. 10. Et ob id in l. diu. de suscep. & arcar. mandatur per susceptores statim exactam pecuniam in regiam thesaurariam transmitti, quem text. dixit ibi Bart. facere contra eos, qui tenent pecuniam communis, & cum ea faciunt mercaturas, & allegat text. in d. l. 1. & 2. C. de his, qui ex publ. rat. ex quibus etiam ap-

paret malè sensisse Dec. in suo cons. 7 6. Et loquitur contra dispositionem iurium prædictorum, & nihil commune ad vsum pecuniæ, quod debeant dare computum tempore determinato: cum hoc sit ad cognoscendum exactum, neglectum, negligentiam, dolum, & propriè ad liquidandam pecuniæ exactioem, in quo videatur decisio facta in causa Ferdinandi Mòsoriij olim Dohanerij Dohanæ Menepecudum Apulæ, vbi latissimè hæc materia pertractatur, & distinguitur eum notabilibus decisionibus in decis. 10.

Et passim iudicamus contra illos 8 ministros pecuniarios, qui pecuniam publicam in proprios vsus conuertunt, & multoties secundum diuersitatem casuum, vti remaneant ministri debitores per introitum superantem exitum, significantur, & exequuntur ad debitam quantitatem exactam, vna cum interesse, prout passa fuit Regia Curia, licet ipsa, si debitor remanserit sui ministri, nihil soluat ex regula generali, quia fiscus non soluit vsuras sed benè ei soluuntur in l. cum quidam S. fiscus ff. de vsur. pulcher text. in l. si Procurator Cæsarij, ff. de iur. fis. tradit hoc Bald. in d. S. fiscus: & notat, quod fiscus nō tenetur ad vsuras ex mora: idem lo. de Plat. in l. 1. C. de fiscal. vsur. lib. 10. Et notetur practica Reg. Cam. nam quatuor significatiuarum species fiunt contra ministros pecuniarios computa in prædicto tribunali singulis annis præsentantes prima per introitum superantem exitum, & hæc statim exequitur, ministro non audito, tanquam in notorijs iuxta regu. & doct. text. & Bart. in l. 2. S. quidem frumentario ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin. Afflict. ponit hoc fisci priuilegium in cap. 1. de frat. de nou. benef. inuestit. in 26. priuileg. secunda ex cautelis non productis, tertia de residuis, & hæc sūt cum iuxta temporis dilatione, vltima verò est

est per discussionem computorum partitarum dubitarum, & tandem in fisci fauorem decifarum.

Et si contingat ministrum non esse soluendo, qui fiscalem pecuniam, vel
 12 etiam propriam suis creditoribus solueret, condicet fiscus ab illis, etiam quod bona fide consumpserint, ex regu. text. in l. pecuniam C. de priuil. fisci in l. deferre §. fin. ff. de iur. fisc. vbi est proprius casus: sed dixit text. in d. l. pecuniam, quod extraordinario iure
 13 aufertur conditione ex lege secundum Salic. ibi, & glos. part. in d. l. deferre §. fin. post Iacob. de Aret. in l. pupillus ff. quæ in fraud. cred. & Alber. in l. qui autem §. apud labeonem eodem tit. etsi hoc sit extraordinario iure: ergo in subsidium, quia non datur remedium extraordinarium, donec adest ordinarium ad text. in l. 1. C. de thes. lib. 10. quod in specie tradidit Ang. in d. l. pupillus, Io. Fabr. in §. si quis in fraudem instit. de action. ante nu. 24. vers. vnum non omitto: est de mente Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de oblig. & solut. sic intelligit, & ponit q. Couar. pract. quæstio. cap. 29. in princ. Capic. in decis. 78. num. 6. quod fortissimo concluditur argumento: nam si contra suos
 14 creditores fiscus prius agere debet, antequam conueniat possessores bonorum obligatorum ex reg. text. in l. 1. C. de conuen. fis. debit. lib. 10. in l. moschis ff. de iur. fis. cum concord. Etiam quod habeat hypothecam non solum tacitam, sed expressam, secundum opin. glos. ibi in verb. conueniri, licet per Auth. hoc si debitor C. de fideiuss. sit hoc hodie regulare, quanto magis in casu l. pecuniam, quando bona tamen fide consumpta fuit à creditore suum recipiente, de quo latè per Ias. in d. §. item si quis in fraudem lo 2. num. 67. vers. addo etiam, & in debitore debitoris fisci, vt conueniatur in subsidium, dixit text. in l. 3. §. multa ff. de iur. fisc. & licet ibi

text. limitet hoc quando ex pecuniâ fisci nomen fuit contractum, per quæ tex. sic dicit glos. communiter sequuta in l. non prius C. quan. fis. vel priu. Plat. in d. l. 1. de conuen. fisc. debit. vbi Pyrr. tamen iura prædicta, glos. & Doctor. loquuntur in nomine debitoris, non autem in creditore debitoris, qui bona fide suum creditum consequutus est, & pecunia est consumpta, in quo casu iura non loquuntur, &
 16 diuersa est ratio debita amittere, & lucrum non capere, inquit text. in l. fin. §. pen. C. de codic. quem ad propositum actionis reuocatoriæ allegat Io. Fabr. in d. §. item si quis in fraudem, vbi latiùs Ias. nu. 27. Nam sicut
 17 res empta de pecunia fisci, licet alieno nomine sit fisci, iuxta tradita in l. si vt proponis C. de rei vend. Bald. in l. cum seruum col. fin. ff. si cert. pet. Salic. in d. l. si prius C. quan. fis. vel priu. Sic pariter in nomine debitoris contracto ex pecunia fiscali; sed quãdo
 18 pecunia peruenit ad alium non ex causa lucratiua, sed onerosa, illaq; est consumpta, tunc nulla datur actio & quando ex causa lucratiua datur in subsidium: secus verò si res extaret, quia tunc datur vendicatio, & ita procedit text. vbi expressè glos. & latiùs declarat Bald. post Bart. in d. l. si eum seruum col. fin. in fin. si cert. pet. quæ omnia secundum Doct. præfatos fundantur in æquitate l. si me, &
 20 & titium, ff. si cert. pet. quæ vt diximus procedit in causa lucratiua, & in subsidium: Dum enim quis creditum suum consequitur, non remanet in aliquo debitor, sed suum recuperat, ex quo non fit locupletior, sed exigit, vt non sit in damno: vnde quid commune hoc cum habentibus causam lucratiuam, vel cum nomine debitoris, qui in omnem euentum soluere tenetur, vel suo creditori, vel creditori sui creditoris; Fiscus speciali iure agit contra creditorem sui debitoris conditione ex lege, quæ est personalis

sonalis ex speciali priuilegio, etiam quòd alienatio non fit in fraudem, sicut potest quilibet alius creditor priuilegiatus secundum glos. in d. l. deferre §. fin. Bart. in d. l. pupillus, ff. quæ in fraud. cred. sicut idem priuilegium habet Respublica, seu Ciuitas, iuxta disposita in l. 2. C. de debit. ciuit. lib. 1. r. vbi Bart. Andr. de Barul.

23 Rebuff. & alij: verùm hoc intelligitur in subsidium, prius principali excusso, quod eleganter tradidit gloss. ibidem in verb. conueniatur, quæ allegat text. in l. 1. de conuen. fisc. debit. lib. 1. o. Quæ in specie tradidit hoc in fisco, & idem latius per Io. de Plat. in d. l. 2. quod prosequitur, & amplè notat Ias. in d. S. si quis in fraudè nu. 67. qui ibidem expressè dicit, quod ex ratione quæ causat istud beneficium excussionis necessariò à iure requisitum, non est magis priuilegiatus Fiscus, quàm priuatus per text. in d. l. moschis, ad quod facit, quod dicit glo. in d. l. moschis §. fin. In terminis illius text. quòd nemo accederet ad conductionem fiscalium prædiorum, si sic Fiscus indifferenter posset pecuniam auocare, quia nemo cum persona quocummodo rationibus fisci obligata contraheret, nec illi in casibus occurrentibus pecuniam accommodaret, quod esset in maximum fisci dñum: Si enim pecunia fisci extaret, daretur vindicatio, sed ea non extante priuilegium hoc est fisci, vt etiam, quòd ex causa onerosa pecunia sua ad alium peruenerit, sitq; consumpta, quòd possit auocare, quòd in priuatis permittebatur tantum, quando sine causa, & ex causa lucratiua: verùm hæc omnia in subsidium iuxta disposita in l. si me, & titium, vbi Bar. & communiter scrib.

SUMMARIVM.

1 Text in l. cum quidam §. fiscus loquens in usuris, vt fiscus il-

- las non soluat, an habeat locum etiam in interesse.
- 2 Fiscus nunquam tenetur de euitione ultra simplum etiam si sit expressè promissum, & num. 9.
- 3 Fiscus tenetur ad interesse, quando promissit factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauerit & nu. 8.
- 4 Interesse quando fit iddem, cum re ipsa debita.
- 5 Interesse rei, & pretium sunt diuersa.
- 6 Euitio quid importat.
- 7 Actio ex stipulatu quid differt ab actione ex empto, & è contra.
- 10 Text. in l. si procurator de iur. fis. declaratur, & nu. 13.
- 11 Promissio dupla in contractibus priuatorum est de natura, & debetur etiam non promissa.
- 12 Actio duplex oritur ex contractu emptionis, & venditionis, una ex stipulatu, & altera ex empto, ex prima agitur ad simplum cum dupla, & ex secunda ad interesse, quæ actio ad interesse debetur, etiam non promissa, quia de natura contractus.
- 14 Glos. in l. 2. de administratione rer. ad Ciuit. pertinentium, declaratur.
- 15 Fiscus actione ex empto tenetur ad interesse, quatenus aestimato rei importabit tempore euitionis sequuta.
- 16 Aestimatio rei, & interesse sunt

idem largo modo .

- 97 *Fiscus non est priuilegiatus , nisi in expressis.*
- 18 *Text. in d. l. si procurator , & in d. l. cum quidam §. fiscus quomodo loquantur , & quid differt usura ab interesse.*
- 19 *Decisio Angeli in l. 2. ff. de iurisdictione omnium iud. recensetur , & Decisio Andr. in cap. 1. §. Imperator Lotharius de probib. feud. alien. per Freder. & nu. 20.*
- 21 *Usura de iure diuino prohibita , & è contra interesse permiffum .*
- 22 *Usura , quæ soluitur ex retardata solutione succedit loco interesse , & dicitur interesse recompensatiua , & ut interesse debetur , & ideò hoc casu permiffa ex communi doctrin. traditione .*
- 23 *Interesse , & damna secundùm Canones , & utriusque iuris censuram peti possunt .*
- 24 *Camera fiscalis soluit interesse , etiam quanti plurimi .*
- 25 *Argumentari non procedit ex dispositione iurium loquentium in usuris ad interesse , quia aliud est usura , & aliud interesse , & nu. 26.*
- 27 *Text. in autb. que supplicatio C. de precibus Imper. offer. declaratur , & qui fructus veniant secundum dispositionem illius autb. ubi recensetur decisio facta in Regia Camera Summaria , & num. 28. ubi quid in*
- interesse pecuniæ debitæ.*
- 29 *Interesse pecuniæ debitæ venit in contractu stricti iuris à die moræ .*
- 30 *Regula , quòd non veniat interesse extra rem fallit in pecunia , & ibi ratio .*
- 31 *Text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empt. declaratur .*
- 32 *Priuilegium text. in l. cum quidam §. usuras , cessat hodie , quia usuræ sunt prohibitæ.*
- 33 *Actiones , quædam debentur ex contractu , & quædam ex facto.*
- 34 *Text. in l. fiscus loquitur in actione descendente ex contractu , & non ex facto propter moram ortam , vel ex interpellatione , vel ex litis contestatione , vel per seruetiam.*
- 35 *Dictio ex importat causam immediatam .*
- 36 *Text. in §. fiscus loquitur in usura conuentionali .*
- 37 *Obligatio est mater actionis .*
- 38 *Usura propria , & naturalis est conuentionalis , & hæc omni iure prohibita , usuræ verò recompensatoriæ damni non sunt propria usuræ , sed loco interesse petuntur .*
- 39 *Text. in §. fiscus intelligitur de usura propria , & conuentionali .*
- 40 *Verba , quæ naturaliter , & ciuilitè intelligi possunt naturaliter interpretantur .*
- 41 *Verba interpretari debent secundum propriam significationem*

- Et an secundum communem
usum loquendi ibi nu 42.*
- 43 *Interpretatio fieri debet, ut tertio
non præiudicet, immò tali casu
verba impropranda.*
- 44 *Text in §. fiscus loquitur in mo-
ra irregulari, que committitur
re ipsa, Et nu 46.*
- 45 *Dictio, sed aduersatiua similibus
que affirmat sequendo oratio
negatiua.*
- 47 *Minor, Et pupillus habent pri-
uilegium moræ irregularis, si-
cut fiscus.*
- 48 *Mora regularis habet locum in
pupillo, Et minori.*
- 49 *Argumentum de pupillo, Et mi-
nore ad fiscum est validum.*
- 50 *Text. in § fiscus non procedit in
usuris rei iudicata.*

ARGUMENTVM.

Declarantur termini text. in l. cum
quidam §. fiscus ff. de vsur. quæ nam diffe-
rentia sit inter vsuram, & interesse, fiscus
ad quid tenetur ob euictionem promissã,
si ad simplum, ad duplum, vel ad totale
interesse, quomodo vsura prohibita, &
quomodo interesse permixtum, & quid
facta interpellatione, & constituto fisco
in mora regulari, & tandem quid in vsu-
ris rei iudicataz.

S. IV.

DIXIMVS supra, quod
Fiscus exigit interesse
à suis ministris signifi-
catis, verùm ipse con-
demnatus vsuras non
soluit ex reg. text. in d.
l. cum quidã de vsur. qui text. etsi lo-
quatur de vsuris, videamus an sit idẽ
respectu interesse ponderando, gl. pe-
regrinam, & singularem in l. 2. §. gra-

ni extimatione in verb. per iniuriam
1 ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quæ
per tex. in d. l. si procurator dicit non
teneri ad interesse, vel vltra extima-
tionem, etiamsi promississet.

Et loquitur gl. in euictione rei em-
ptæ, quàm à nemine vidi hucusque
allegatam, aut pòderatam: licet mul-
ti, & innumeri Doctor. in hac materia
scripserint, & signanter Bald. in l. 1.
C. de hæred. vel act. vend. ibi nu. 11.
qui inter cætera priuilegia fiscalia
ponit vnum, quod videtur proximũ,
infra scriptis verbis. Sed scias, quòd
2 in contractibus fiscalibus, Fiscus nun-
quàm tenetur de euictione vltra sim-
plum, etiamsi sit expressè promissum,
vt ff. de iur. fisc. l. si procurator &c.
quem allegat, & sequitur Mart. Lau-
dem. in tract. de fisc. cap. 111. dicens
Fiscum non teneri de euictione vltra
simplum, etiam quòd expressè pro-
mittat de duplo, & idem in spetie Pa-
ris. in conf. 101. 1. vol. nu. 54. tradens
esse spetiale in fisco, vt si res vendita
per eum euincatur, ad aliud non te-
nearur, quàm ad solutionem pretij,
quod accepit per d. l. si procurator,
vbi alleg. Alex. in addit. ad Bart. ibi-
dem, in verb. simplum, & allegat
Alex. Bald. in d. l. 1. C. de hæred. vel
actione vendit. & spetiale dicit esse in
fisco glos. mag. in fin. in l. si dictum in
princ. in verb. simpla ff. de euict. & in-
ter priuilegia fisci, vt non teneatur de
euictione vltra simplum, etiam quòd
expressè promittat, ponit Franc. Luc.
Parmen. in tract. de priuil. fisc. priuil.
53. & Gabell. in d. tract. de euict. §. 5.
nu. 88. dixit 47. casus est in fisco: nam
in contractibus fiscalibus, Fiscus nun-
quam tenetur de euictione vltra sim-
plum, etiamsi sit expressè promissum,
& Rebuff. de dilat. art. 2. glos. 1. nu. 32.
inquit. Præterea si Fiscus promiserit
duplum si res fuerit euicta, non tene-
tur nisi ad simplum, & rei extimatio-
nem, vt pro notabili, & peregrina do-
ctr. tradit Affl. de iur. prothom. §. 4.
not.

not. 9. num. 26. inquiring; sed quæro: Ecce quòd Fiscus vendidit vicino, postea res euincitur à vicino, an Fiscus teneatur ad euictionem: respondeo, & nunc dico tibi verbum vnum peregrinum, quòd ille, qui habet causam à Fisco, re euicta, Fiscus non tenetur nisi ad simplum, etiamsi expressè sit promissa euictio ultra simplum, & Peregrin. lib. 6. de iure fisc. titu. 4. de emptio. & vendit. rer. fiscal. num. 37. dixit speciale: ius est in venditionibus fiscalibus, vt re euicta fiscus non teneatur, nisi ad simplum, etiamsi sit expressè promissa euictio ultra simplum, Bellug. in suo spec. rubr. 28. de præconf. S. postquam durum num. 7.

Et quanquam idem Peregrinus in eodem lib. 6. tit. 1. autoritate Alex. in conf. 156. volum. 2. & in conf. 4. volum. 3. tradiderit teneri Fiscum ad interesse ex contrauentione contractus per eum gesti: Tamen est iste alius casus, cum in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse, & quando Fiscus promissa non seruauerit, & ex facto suo damnum quis patitur; tunc non potest aliud deberi, quam id, quod interest: Siquidem nihil certum est deductum in contractu, & interesse, quod liquidabitur, illud erit simplum debitum, & idem erit tali casu interesse, quòd res ipsa debita cum in alio non consistat: ita Bartol. notabiliter in l. stipulationes non diuiduntur num. mihi 60. aliàs est 40. in verb. præterea si petitur factum, ff. de verbor. obligatio. Et quanquam interesse rei, & pretium sunt diuersa, & pretium conuentum non est interesse, vt post alios benè declarat Socc. in l. 1. C. de eo, quod interest num. 23. vsque ad num. 39. & num. 127. Et propriè in materia euictionis, aliud est pretium conuentum, quo res fuit vendita, & aliud euictio, quæ importat extimationem rei tempore

euictionis sequutæ; Ita quod potest esse quantum est pretium primo loco constitutum, potest esse plus, si adest augmentum temporis, & potest esse minus, si res est deterioris conditionis ex tempore, vel quancumque iuxta text. notab. in l. titius, §. fin. iuncto text. sequ. in l. idemque ff. de actio. emptio. vbi glos. singul. distinguens inter actionem ex stipulatu, & actionem ex empto, quæ datur pro euictione, vt prima detur ad pretium primo loco constitutum cum duplo secunda ad id, quod interest, & sic æstimatur res tempore euictionis. Idem text. in d. l. cum venderet, ff. de euict. vbi eadem glos. in l. euicta la. secunda, vbi glos. eodem titu. & in actione ex stipulatu, procedit text. in l. ex mille §. 1. eodem tit. Tamen in casu Alex. in quo nil certum est promissum, sed factum non adimpletum, & contrauentum; tunc nihil aliud potest deberi, nisi æstimatio facti, & tunc idem erit, quod interesse, quod benè declarat Dec. in eadem l. 1. num. 10. Ex quibus videtur communem esse conclusionem ex natura contractus fiscalis existente particulari fisci priuilegio non teneri Fiscum ad interesse ultra rei extimationem. Et sic dùm Ioan. Andr. Butr. Panorm. Imol. Zabar. & communiter Doctor. tradiderunt in cap. secundo, extra de precar. quòd ideò in casu text. in l. si procurator, de iur. fisc. non tenet euictionis promissio ultra simplum, quia est ultra naturam contractus. Benè inquam dixerunt, quia ex priuilegio fisci non debetur, nisi simplum ratione euictionis, & meritò promissio facta de triplo, & quadruplo, tanquam contra naturam contractus fiscalis non est seruanda, quod non est in contractibus priuatorum. Siquidem dupla est ex natura contractus emptionis, & venditionis; & propterea etiam non promissa debetur, iuxta text. in l. 2. ff.

de euiet. vbi Bart. Bald. Ang. & omnes, cuius tex. verba sunt infra scripta, si dupla non permitteretur, & eo nomine agatur, dupli condemnandus est reus.

Et in l. emptor eod. titu. Emptori duplum promitti à venditore oportet nisi alias conuenit, &c. & text. in l. si in venditione ff. eod. titu. qui dixit, quòd etsi in venditione dictum non sit, quantum per venditorem pro euietione præstare oporteat, quòd non teneatur ultra simplum; exponit ibi glos. hoc intellige, quando expressè hoc fuit conuentum, vel ex certa scientia fuit omissum; ne dupla promitteretur, & allegat text. in d. l. 2. & in d. l. emptorem, & simplum erit de natura rei, quando est res vilis, dixit Alber. ibidem per text. in d. Lemptorem §. 1.

Sed quæso aduertatur nam articulus iste est quotidianus, & maximè considerationis in dies in causis fiscalibus, dum habentes à fisco causam, contra ipsum de euietione agunt, & supra allegata non faciunt ad questionem: siquidem vnus est articulus, ad quod tenetur fiscus ex causa euietionis, & aliud est liquidato eo, quod debet, & in mora constitutus an soluat interesse quantitatis debite. Primo enim casu facilis est resolutio, nec adest discrepantia, si rectè aduertatur: nam duplex actio oritur
 12 ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex stipulatu, & ex hac agitur ad simplum cum dupla, vt supra dictum est, & altera ex empto, quæ datur ex euietionis natura ad interesse, vt declarat glos. in d. l. si in venditione. Et intantum est de natura, quod datur actio de euietione ex empto: etiamsi non sit promissa iuxta text. in l. non dubitatur C. de euiet. ita quod vt dixi, duplex datur actio ex stipulatu ad pretium solum cum dupla ex empto ad interesse bon. glos. in l. idemq; ff. de actio.

empt. quam allegat, & sequitur Bart. in l. titius la. 1. eod. tit. ead. glos. in l. ex mille §. 1. ff. de euiet.

Si ergo duplex datur actio ex stipulatu ad simplum cum dupla, & ex empto ad interesse ex natura contractus emptionis, & venditionis, quomodo igitur practicabimus hoc cum fisco: nam si ex regula tex. in l. si procurator, non soluit duplum, vt Docto. dicunt ex isto text. quod ad simplum fiscus de euietione tenetur, videtur benè hoc præcedere in actione ex stipulatu, & intelligetur soluere fiscum simplum tantum, dum alias priuatus solueret duplam: sed in actione ex empto, quæ datur ad interesse, quod importat æstimationem rei tempore
 13 euietionis, quæ potest se habere ad plus, & ad minus, vt supra dictum est, non procedit dispositio tex. in l. si procurator, & glos. & Doctor. qui in dicto text. se fundauerunt, per quem deciderunt ad simplum tantum fiscum teneri, non enim intelligitur respectu alterius actionis separatè ex empto, quæ datur ad interesse, quæ est propriè actio, quæ datur euietione sequuta secundum text. in d. l. non dubitatur, & in d. l. si in venditione; ad quod videtur contradicere
 14 glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quæ loquens in venditione, & euietione sequuta dicit fiscum non teneri ad interesse, vel ultra æstimationem allegat text. in d. l. si procurator: & magna est autoritas glos. & pariter Paris. vbi supra dixit speciale esse in fisco, vt re euieta ad aliquid non teneatur, quàm ad restitutionem pretij, quod accepit, & latè Affli. in capit. 1. de inuestit. de re alien. fact. Est benè verum, quòd omnes fundant se in d. l. si procurator, quæ cum loquatur de simplo, & duplo, videntur omnes intelligi secundum legem, quàm allegant in actione ex stipulatu: sed si rectè aduertatur glos. prædicta dicit idem, quòd iura præ-

allegata : siquidem, vt diximus, in contractibus emptionis, & venditionis fiscus actione ex stipulatu non tenetur nisi ad simplum, actione vero de euictione ex empto tenebitur ad interesse, sed non totale : verum quatenus extimatio rei importabit tempore euictionis sequuta per iura allegata, & hoc est quod glos. dicit in d.l. 2. videlicet, Fiscum non teneri ad interesse, vel vltra æstimationem, & hoc pariter est, quod Doctor. tradiderunt in d.l. 1. C. de sent. quæ pro eo, quod interest in illa quæstione.

16 An idem sit æstimatio rei, quod interesse, & è contra : nam largo modo est idem, quod interesse, & quando non est quid certum promissum semper est interesse, vt latius ibi per Dec. & sic non erit simplum respectiue ad pretium primo loco constitutum; nec erit totale interesse, sed limitatum ad rei æstimationem tempore euictionis, quod voluit dicere glos. in d.l. 2.

Immo hoc dicit expressè, dum dicit non teneri ad interesse, vel vltra rei extimationem; erga tenetur ad interesse, quatenus importat rei æstimationem, in quo concordant iura allegata, videlicet dari actionem ex empto, quæ importat id, quod interest tempore euictionis sequuta, quod est secundum æstimationem, quod tunc temporis fiet, vt expressis verbis dicit text. in d. l. si cum venderet S. fin. ff. de euict. Ita quòd quando sumus in euictione, quanta debebat esse quantitas, hoc erit secundum rei æstimationem tempore euictionis pas-

17 sè, Fiscus enim vt est iuris notorij non habet priuilegium nisi in expressis, & in hoc non habemus, nisi text. in l. si procurator, qui loquitur in du-

18 plo, seu triplo, & text. in l. cum quidam S. Fiscus, quæ loquitur in vsuris, quæ longè distant ab interesse : maxime ab interesse intra rem, vel circa rem debito ex natura actionis, & considerando damnum emergens, quod

omni iure est debitum: maxime si Fiscus fuerit interpellatus, conuentus, & condemnatus, & soluere non curauit : cumq; promittendo Fiscus euictionem promisit factum, videlicet defendere, quod idem est iuris interpretatione, quod promittere interesse, iuxta notab. doct. Bart. in d.l. stipulationes non diuiduntur, merito ad interesse tenebitur tali casu; & non defendendo Fiscus, vel contraueniendo, vel non reficiendo damna, & interesse, iuxta promissionem euictionis ex natura contractus, videntur in hoc propria consilia Alex. supra allegata per Peregr. vt Fiscus ad interesse teneatur : cum sint omnia de natura contractus, in quo est propria decisio Ang. in d.l. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. vbi tradit, quod data potestate alicui vendendi bona fiscalia, poterit dare fideiussorem de euictione, & apponere omnia pacta pœnalia secundum morem Regionis, quem allegat, & sequitur Barbat. in d. cap. 2. de præcar. & pœnæ, & omnia, quæ sunt de natura contractus possunt promitti, vt in Ecclesia tradiderunt communiter Doctor. in d. cap. 2. de præcar. Vnde cum actio ex empto, quæ datur ad quanti interest, sit de natura contractus, intantum quòd etiam non promissa euictione debetur, & differt à restitutione pretij primo loco constituti, sequitur propterea quod debetur interesse, ex natura contractus actione ex empto, in quo Fiscus non reperitur priuilegiatus, sed hoc interesse non erit vltra rei æstimationem tempore euictionis, quia hoc interest secundum iura præallegata, hoc dicit glos. in d.l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin. & hoc erit simplum secundum Doctor. loquentes in terminis text. in in d. l. si Procurator respectu dupli, quando agitur actione ex stipulatu, & sic semper debetur pretium simplum rei, sed in actione ex stipulatu pretium conuentum in actione de

euictione pretium, quo res æstimabitur tempore euictionis sequatur, pro quo ponderetur decisio Andr. in cap. 1. in S. imperator, Lothar. auctoritate glos. ibidem, de prohib. feud. alien. per Fred. vbi etsi lex feudorum dixerit bonæ fidei emptorem recuperare pretium feudi venditi absque assensu, voluit tamen Andr. posse etiam agere ad interesse, qui in hoc est communiter sequutus, vt ibi per Aluar. & Afflic. de quo latius infra suo loco dicemus; vnde non inconuenit, vt actione ex stipulatu possit agi ad pretium, & actione ex empto ad interesse, quod erit extimatio rei tempore euictionis sequatur secundum glos. prædictam in d. l. 2. pro quo asserit text. in indiuiduo hoc decidentem in cap. 1. si de feud. vass. ab aliq. interp. fuer. ibi si in eo iudicio vassallus fuerit victus de re aliena inuestitum fuisse, vt Domini vassallo eiusdem æstimationis, quod erat tempore rei iudicatæ feudum restituat, vel nummos in feudum dandos numeret, & idem determinat text. in cap. 1. in princ. de inuest. de re alien. fact. vt de euictione agere possit, vt aliud feudum eiusdem bonitatis, seu quantitatis præstetur. Cuius æstimationis facta liquidatione intrat præsumptum Fisci priuilegium interesse non debet, quia Fiscus non soluit vsuras, & sic ex quacumque alia causa, quomodo cumque sit liquidus debitor,

De quo satis, superq; semper ego dubitavi: nam maxima est differentia inter vsuras, & interesse; intantum quod sicut vsura est etiam de iure diuino prohibita ad text. in cap. super eo, & in cap. consuluit de vsur. in Psal. 14. Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, item Leuit. 25. & Ezech. 18. & Luc. 6. ipsamet diuina sapientia ait, mutuuum dantes, nihil inde sperantes. Sic è contra omni iure permissum est interesse, latè Bart. quæ omnes scrib. sequuntur, in l. cunctos

populos C. de summ. trinit. & fid. cathol. vbi glos. notab. dicens, quod damnum passum non vt vsura, sed vt interesse petitur; & ita refert seruari in Curia Romana, in qua materia dixit Bart. quod nihil habent potestatis iura ciuilia, quod latius prosequitur Ias. ibi nu. 48. post Alber. qui materiam eleganter declarat num. 30. & Salic. in l. 2. C. de vsur. dixit vsuras de iure canonico peti non posse; interesse verò secus, & glos. ibi, dum text. dicit, quod retardans quis solutionem pretij, vsuras emptori æquitatis ratione præstare cogatur, quærit an hoc hodie de iure canonico sit prohibitum, quia prohibita vsura, & dicit secundum opin. Azon. non esse prohibitum, quia loco interesse petitur, & dicitur solui secundum Bald. ibi in recompensationem fundatam in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, in quo est elegans text. in l. socium, qui in eo ff. pro socio, ibi, non quasi vsuras, sed quod socij interfit moram eum non adhibuisse, per quem text. glos. notab. in cap. cõquestus de vsur. dixit, quod interesse, & damna secundum canones peti possunt, quia non sunt vsuras, de quo latè ibi per Abb. & in c. cum venerabilis de except.

Hæc est cõmunis opinio omnium, de quo per Azon. & Host. in summ. de vsur. Caiet. in verb. vsura in fin. vers. quartus casus, Summ. Armil. eodem verb. num. 10. Summ. Angel. in eod. verb. nu. 15. Syluestr. in eodem verb. Nauar. in suo manuali, & omnes: hinc text. in cap. 2. de fid. instr. vbi glos. & scrib. dixit, quod recuperabitur pecunia cum omni interesse, & in Camera fiscali, vt soluat interesse, etiam quanti plurimi consuluit, Alex. in d. cons. 156. 2. volum. & text. in cap. fin. de nou. for. fidel. ibi si Dominus differt possessionem tradere, omnem vtilitatem ei præstabit, vbi glos. allegat text. notab. in l. si sterilis

his §. cum per venditorem, ff. de act. empt. & quæ dicuntur in terminis, text. in l. curabit C. eodem tit. & per Cagnol. in l. vnica C. de eo, quod interest num. 46. vers. non obstat authoritas Bald. ibi in 1. colum. dixit, n. non esse arguendum ex dispositione iurium loquentium in vsuris ad interesse, quod vt dixi, fundatum est in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, & pro absoluto tradidit Minadori in decis. Sac. Cõs. 17. aliud esse interesse, & aliud vsuram. Hinc in terminis text. auth. quæ supplicatio C. de precib. imp. offer. decidimus in Regia Camera in causa Caroli Papacodæ cum hæredibus Io. Pauli Pagani deberi interesse pecuniæ solutæ reuocata sententia. Præf. Præf. ponderando verba text. ibi, cum legitimis augmentis, & verb. auth. vnde sumitur, quodq; aliud sit interesse, aliud vsura; maximè quando permissum est negotiari, & dari pecuniam ad honestum lucrum; ita quod non tenetur otiosa, & licet dubitatum fuit, qui fructus veniant in terminis prædictæ auth. An naturales tantum, an etiam ciuiles, & glos. in l. i. ubi dicitur S. sanè il 1. in verb. vel accessionibus C. de sacrosan. eccles. voluerit naturales tantum venire considerando verbum, accessiones; & ex eo, quia titulus reducitur ad non titulum, & sic vt indebitum repetitur, qua actione naturales tantum fructus veniunt, secundum glos. in l. 1. in verb. actione C. de cond. indeb. & vsura dicitur fructus ciuilis, ob quod non venit dicit glos. in l. indebiti in princ. ff. de condit. indeb. Tamen hæc limitantur in condemnatione restitutionis pecuniæ, dum ea secundum communem cursum non stat otiosa, sed ordinariè implicatur in emptionem, vel reemptionem; & propterea de communi stylo, cum retractatur sententia, condemnatur quis ad restitutionem pecuniæ cum interesse; nam

dixit Bald. in l. 1. ff. de cond. indeb. in fin. quod vbicumque est licitum negotiari, tunc etsi vsura sit prohibita; Tamen quando quis potest ponere pecuniam ad honestum lucrum, tenetur ad hanc restitutionem, qui allegat Bart. in l. Diui Seuerus ff. ad leg. falcid. qui hoc explicite dixit ex prædicta conclusione, vt supra firmata, quod aliud est vsura, & aliud interesse, quod omni iure debetur secundum glos. notab. in d. cap. conquestus in d. l. curabit, & d. l. socium, qui in eo, Alex. in l. si insulam, §. vsuras, solut. matrim. & Fulgos. post Bart. in l. indebiti §. sed si nummi ff. de cond. indeb. dicit venire etiam ciuiles accessiones, quando non est in damnum nec in poenã debitoris, & ratio quare tenetur ad fructus naturales est, quia effectus est locupletior; ergo eadem erit semper, quod ex pecuniæ mea lucrum sentit quomodocumque. Hinc text. in d. §. etsi nummi dixit, quod quicquid vsucæpit, venit, sicut dicimus in Procuratore, vt etiam indebitum exactum restituere teneatur l. qui proprio §. procurator, vt in cæteris ff. de procur. Etsi interesse pecuniæ venit etiam in contractu stricti iuris à die interpellationis, vel moræ secundum glos. notab. in l. nummis ff. de in lit. iur. Ergo multo fortius dum sententia retractatur, cum dici potest perpetuò creditorem interpellare; & licet alias non veniat interesse extrarem, sed intra rem; tamen dicunt Doctores, quod distinctio illa non habet locum in pecunia; in qua, quia non dantur fructus, propterea venit semper interesse extra rem; Immo etiam venit interesse lucri cessantis; ita Bart. in d. l. nummis, & est communis secundum Ias. ibi, secus verò quando sumus in rebus, & speciebus debitis; & tunc procedit text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empt. Pulchra decisio, & distinctio Bald. in l. cum allegas nu. 14. C. de vsur. quicquid

quid dixerit in l. 2. C. eodem, & sic licet Domin. de Franch. in sua decis. 120. dubitauerit, si debetur interesse pecuniæ reuocata sententia. Ex prædictis apparet, quomodo per veros iuris terminos decisum est interesse deberi, quæ seriosè volui hic ponere, cum decisio fuerit satis discussa, & pensata; & tandem communi voto per hos veros iuris terminos conclusa: vnde redeundo ad quæstionem dico, quòd firma remanet conclusio longè distare vsuram ab interesse. Et postquam text. in §. fiscus loquitur in vsuris, quæ tam ab interesse distant: sequitur, quòd remanemus in dispositione iuris communis, Diuini, & Canonici, atque Ciuilis, per quod indifferenter interesse solui præcipitur, sicut è contra prohibetur vsura, & idè Peregr. dixit in tract. de priuileg. lib. 6. tit. 7. dicit in fin. nu. 4. quòd hodiè cessat priuilegium, de quo in §. fiscus, quia vsuræ omnes sùt prohibitæ de iure canonico, & si deficit text. in §. fiscus loquens in vsuris, & in interesse omni iure debito, quod tam differt ab vsura, Fiscus legem non habet pro se, ergo iure communi uti oportet, cum non reperiatur expressè priuilegiatus, & in dubio sic iudicandum erit, secundum latius cumulata per eundem Peregr. eod. lib. tit. 1. in princ.

Rursus text. in §. fiscus dixit, quòd Fiscus ex suis cõtractibus vsuras non dat, modo quæso aduertatur: nam iuris explorati est, quòd quædam actiones debentur ex contractu, & quædam ex facto, veluti quoties ex eo teneri quis incipit, quod ipse admisit: verba sunt Iuriscons. in l. actionum genera §. actionum, cum §. sequ. ff. de act. oblig. Vndè dùm non ex cõtractu interesse prætenditur, in quo casu expressè loquitur text. in §. fiscus: sed ex facto subsequenti propter moram ortam ex interpellatione, vel ex litis contestatione, vel saltem

per sententiam, & ex hoc oritur diuersa actio ab illa, quæ oritur ex contractu: ergo non habet locum text. in §. fiscus, in quo est punctualis decisio Caiet. in d. verb. vsura, in ver. noto 2. vers. quartus casus, vbi tradit, posse exigi interesse à debitore, cui mutata est pecunia ad certum tempus, quo elapso fuit in mora restituendi, & reddit rationem, quia illud non debetur ex contractu mutui, sed ex mora.

Præterea ad idem pondero distinctionem illam; ex, dicit enim text. Fiscus ex suis contractibus vsuras non dat, quæ dictio importat causam immediatam, & proximam secundum Bart. in l. 1. 4. colum. num. 4. ff. de exercit. in l. eo tempore §. seruus ff. de pecul. & in l. non dubium C. de leg. nu. 2 3. Ergo non procedit, quando non immediatè ex contractu, sed ex interpellatione, & litis contestatione mora contrahitur, & interesse petitur, & cum leges præstent vsuras ex prædictis omnibus capitibus inter se differentibus, videlicet ex contractu, & ex facto, & hoc secundo casu, per viam interpellationis, & alios modos, quibus supra, quomodo volumus corrigere dispositionem iurium loquendum in casibus prædictis differentibus per iura loquentia in contractibus tantum, ad quod, vt notorium est, omnes iuris regulæ aduersantur, ad text. in l. sancimus C. de testam. in l. præcipimus in fin. C. de appell. cum suis concord.

Vtteriùs de iure communi præstabantur vsuræ etiam ex conventionione, absque aliqua mora, de quo in d. l. cum quidam in princ. & §. ex locato, vbi glos. cui text. subsequitur text. in d. §. fiscus, qui dicit, quòd ex suis contractibus Fiscus vsuras nõ dat, & nulum verbũ in tex. de mora, quia vsuræ conuentionales moram non expectant, & hæc est propria, & naturalis vsura secundum Summist. & Doct. allegatos.

Si

Si ergo §. fiscus subsequens dicit, quod fiscus ex suis contractibus vsuras non soluit, q̄ fundatum est intelligi de vsura immediatè ex contractu procedente: ergo text. intelligitur de vsura conuentionali debita pactione absque mora, sed quæ debetur ex mora est loco interesse, & debetur ex facto, non ex contractu, non ex conuentione, nec pactione: igitur cessat dispositio text. in §. fiscus. Hinc non dicit text. quod fiscus ex mora non soluit vsuras, sed quod ex suis contractibus vsuras non dat, & sic pactione, seu conuentione, sicut diximus, quod ex suis contractibus non soluit duplam: nam si non dat, aut non debet, non debet dari mora, & deficiente mora deficit cursus vsurarum; immò non oriuntur deficiente matre, quæ est mora, dixit text. in d. l. quidam §. si pupillo, sicut dicimus in actione, quæ non oritur deficiente obligatione, quæ est eius mater, ad text. in l. licet §. ea obligatio, vbi glos. ff. de procur. glos. in rubr. instit. de obligat. Et cum dicat text. quod non dat vsuras fiscus ex suo contractu sequitur, quod non oritur obligatio, & consequenter nec actio, & perneceffe nulla mora deficiente obligatione, & actione, sed data interpellatione oritur ex facto obligatur, & ex ea actio, quam parit interpellatio, & ex ea constituitur in mora: vnde nimirum si primo casu vsuræ non debentur, quia lex impedit ortum obligationis. Secundo verò casu obligatio contrahitur per moram mediante interpellatione sequuta, nullo super hoc legis impedimento subsistente, immò interesse debito recompensatorio omni iure permisso.

Rursus prohibere vsuras debitas ex pactione, seu conuentione absque alia mora est citrà damnum tertij, hæc est propria, & naturalis vsura, & hæc est omni iure prohibita: sed prohibere vsuras recompensatorias, quæ

secundum omnes Doctor. iura, & glos. non sunt vsuræ propriæ, sed loco interesse petuntur, hoc est in tertij damnum, & contra ius ciuile, & canonicum, per quod mandatur interesse solui debere, & non procedere iura de vsuris loquentia: Ergo text. in §. fiscus debet intelligi de vsura propria, & non de impropria, ad text. in l. 1. §. si is, qui nauim ff. de exercit. in l. non aliter de leg. 3. Immò verba, quæ naturaliter, & ciuilitè intelligi, & interpretari possunt, naturaliter interpretanda sunt l. fin. vbi Bald. C. de his, qui veniam ætat. l. ex ea parte §. insulam, vbi Bart. de verbor. obligat. & quando verba habent plures significationes, quarum vna esset propria, & alia impropria stare debemus propriæ significationi, dixit Bart. in d. l. non aliter; immò idem Bart. in l. ita vulneratus ad leg. aquil. tradidit, quod verba legis debent intelligi secundum propriam significationem, & non secundum communem vsam loquendi, quod vltimum de communi vsu latè pertractat Felyn. in probem. decret. & fieri debet interpretatio, quæ tertio non præiudicet, ad text. in l. 2. §. meritò, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publ. immò verba sunt improprianda secundum Bald. in cap. super eo, vbi Card. & Dec. de offic. deleg. idem Dec. in cons. 689. num. 9.

Dico tamen, quod si volumus intelligere textum in §. fiscus, quod loquatur in mora, dico inquam, quod intelligendus est text. in mora irregulari ponderando dictionem, sed quæ est aduersatiua similibus: ita quod sequendo rationem negatiuam affirmat, & sic è contra ad text. in l. iulianus §. qui fundum de verbor. obligat. cum alijs ad propositum cumularis per Alber. in suo distinction. in verb. sed.

Dicit enim text. Fiscus ex suis contractibus vsuras non dat, sed accipit,

vt solet, a fornicarijs, qui tardius pecuniam inferunt glos. ibi, in verb. in-
 46 ferunt, dicit, nota re ipsa fieri moram à fisco, & hanc sequuntur Doct. communiter, dicentes esse fisci priuilegium, vt mora debitorum suorum irregularis, & re ipsa absque aliqua interpretatione contrahatur, de quo per Bald. vbi Ias. in l. 1. C. de his, quibus vt indig. Plat. & cæteri in l. 1. C. de fiscal. vsur. lib. 10. latè Peregr. vbi supra tit. 2. lib. 6.

Si igitur text. intelligitur de mora irregulari, respectu debitorum-fisci, & loquitur per dictionem sed primo casu aduersatiuam, qui erat, quòd fiscus ex suis contractibus vsuras non præstat: ergo intelligendus erit de mora irregulari, vt nisi interpellatus non soluat, & postquam idem priuilegium habet minor, & pupillus, vt re ipsa in
 47 ipsorum beneficium irregularis, mora contrahatur ex regu. text. in l. minorum C. in quib. caus. in integr. restit. non est necess. glos. mag. in l. mora vbi Scrib. ff. de vsur. Io. de Plat. Pyr. & cæteri in d. l. 1. de fiscal. vsur. di-
 48 cendum erit propterea, quòd sicut in minore, in pupillo in ipsorum damnnum mora contrahitur ex interpellatione ipsis facta cum tutoris auctoritate, vel ipsi Tutori congruo loco, & tempore, ad text. in l. sed etsi stipulatus, de verbor. obligat. Doctor. communiter in l. si ex legati causa eodem tit. propter quod tenetur de interitu non solum ad vsuras ex mora, qui est proprius effectus illius, dixit glos. in d. l. mora, & text. ibidem in S. bonæ fidei, immò nondum tenebitur pupillus de interitu, sed etiam operabitur mora augmentum obligationis puta, quo ad commissionem pæne conuentionalis, de quo latius per Alex. in d. l. si ex legati causa num. 15. vlt. notab. Igitur idem dicere debemus in fisco arguendo de pupillo, & minore
 49 ad fiscum, quod argumentum in iure est validum, vt latius post Euerard.

firmat, & cumulat Peregr. vbi supra lib. 5. tit. 2. num. 7. & seq. Ex quibus omnibus apparet, quòd allucinati sunt, qui simpliciter dixerunt, fiscum non soluere vsuras ex mora, per text. in d. S. fiscus non ponderauerunt verba illius text. loquuti fuerunt inaduertenter, sic perfunctoriè, per transennam: non autem ex professo, & melius loquuti fuerunt cæteri communiter, qui dixerunt per illum text. Fiscum ex suis contractibus vsuras non soluere, & nihil loquuti fuerunt de mora, quia nec verbum quidem de ea in illo text.

Et sic reassumendo dico, quòd si fiscus conuenitur ratione euictionis sequutæ actione ex stipulatu, non tenetur, nisi ad simplum pretium rei primo loco constitutum, nulla habita ratione augmenti, temporis, vel cuiuslibet alterius interesse.

Si verò conuenitur actione exempto de euictione tenebitur pariter ad simplum pretij rei non primo loco constituti: sed prout valet res tempore euictionis sequutæ; & hoc est, quod dixit in specie glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quo casu potest esse plus, & minus, & in hoc non intrat articulus; si Fiscus soluit, vel non soluit vsuras: sed tantum tractatur, ad quid tenetur ratione euictionis ad duplum, vel ad simplum & hoc simplum, quomodo considerabitur.

Dùm verò Fiscus, aut ex causa prædicta est liquidatus certus debitor, vel alia quacumque causa: an soluat interesse, & in hoc procedunt supra allegata constituendo differentiam inter vsuras, & interesse, inter vsuras debitas actione ex contractu, vel ex facto, debitas ex contractu immediatè, pactione, vel conuentione, vel extra contractum mediante mora ex interpellatione causata, in mora irregulari, non autem in mora regulari, & ex facto, ex quo non impeditur ortus
 obli.

50 obligationis, & actionis ad interesse consequendum omni iure permiffum, & demum non procedat in vfuris rei iudicatae, quae debentur propter auctoritatem iudicati, & sententiae non dependentis ab obligatione, vel contractu, pro quo est text. in l. 1. & tot. tit. C. de vfur. rei iud. nam exiguntur, vsque ad quantitatem probabilis interesse, & succedunt loco dispositionis legalis, vt notab. dicit Bald. in l. 2. eodem tit. de vfur. rei iud. in princ. quo casu non sunt vfurae, sed interesse, & sic nil commune text. in S. fiscus qui loquitur de proprijs vfuris debitis ex contractu, quae sufficit attigisse, vt anxiam praebent supremis Iudicibus perscrutandi altius materiam, & in Regia Camera diuersae reperiuntur factae decisiones, vt in causa Ducis Nuceriae, & Barones Marturani, & alijs, quae poterunt videri.

SUMMARIVM.

- 1 Lesio in contractibus fiscalibus, an requiratur ultra dimidium, seruata forma text. in l. 2. C. de rescind. vend.
- 2 Text. in l. 2. C. de rescind. vendit. procedit etiam in bonis Ecclesiasticis.
- 3 Lesio minor dimidia sufficit, quando in contractu fiscali interuenit fraus, aut gratia.
- 4 Decisio recensetur alias facta in venditione per Proregem celebrata rei fiscalis, vt lesio ultra dimidiam requiratur, & nu. 43. 44. 45.
- 5 Text. in l. 2. de rescind. vendit. an habeat locum in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum subbatione, & quo-

modo intelligatur nu. 11.

- 6 Lesio ultra sextam tantum secundum communem practicae, & decisiones sufficit in venditione facta subbata, tam rerum fiscalium, quam aliarum rerum, quae ad instantiam creditorum, a Iudicibus venduntur personam debitorum representantibus.
- 7 Contrahentibus licitum est inuicem se decipere.
- 8 Recensetur doctrina Bart. in l. si societatem S. arbitrorum ff. pro soc. ad limitationem text. in d. l. 2. & secundum hanc decisionem refertur iudicatum.
- 9 Factum Iudicis dicitur factum partis fictum.
- 10 Venditio rei fiscalis habet multa requisita, & inter cetera, vt vendatur iusto pretio, etsi aliquid ex requisitis defecerit, venditio irritatur.
- 12 Text. in l. 2. C. de rescind. vend. quomodo habet locum in transactione.
- 13 Lesio in arbitramento sufficit in sexta.
- 14 Regula, quod licitum est contrahentibus inuicem se decipere, non procedit, quando Iudex vendit nomine debitoris, praeterquam si modica esset lesio.
- 15 Minor habet restitutionem, sed non in modicis.
- 16 Text. in l. & si sine S. quaesitum, ff. de minor. declaratur.
- 17 Fiscus, minor, & Ecclesia habent remedium restitutionis in inte-

- integrum ultra remediū text. in d. l. 2. de rescind. vendit. § nu. 18.*
- 19 *Doctr. Pelleg. rejellitur.*
- 20 *Text in l. 3. § in l. ratas C. de rescind. vendit. § in l. si hypothecas C. de remis. pignor. declarantur.*
- 21 *Decisio Alb. in l. etsi sine S. questum ff. de minor. § Afflict. in decis. 240. declarantur, sic doct. Rom. Alex. § aliorum § nu. 22.*
- 22 *Decisio glos. § Bart. in l. 1. S. magni pretij ff. de iur. fisc. declaratur, § nu. 25.*
- 24 *Venditio rei fiscalis facta per fiscum absque subbatione est penitus nulla.*
- 26 *Procurator unus est fisci, § alter Cesaris, § ibi ponitur differentia inter unum, § aliū.*
- 27 *Procurator fisci habet mādatum à lege limitatum, quòd non est in Procuratore Cesaris, qui omnia explicat ex mandato sui principalis.*
- 28 *Omnia, que fisci sunt, sunt pariter Cesaris.*
- 29 *Differentia inter potestatem datam à lege, § datam ab homine.*
- 30 *Princeps, vel procurator ab eo constitutus potest vendere absque subbatione, quia est dominus, § supra leges, que non habent locum in Procuratore fisci, § ita decisum, § n. 31.*
- 32 *Glos. in l. 1. C. de fid. instrum. § iur. bast. fisc. communiter sequuta ut inter cetera requisita in venditione rei fiscalis sit iustum pretium, cum qua est communis, ut deficiente aliquo ex requisitis per d. glos. venditio rei fiscalis sit nulla, § nu. 33.*
- 34 *Lesio quaelibet sufficit data specie fraudis, vel gratiæ, alias ijs deficientibus, non quaelibet lesio sufficit, sed ad minus requiritur in sexta.*
- 35 *Lesio in contractibus fiscalibus ultra sextam, vel ultra dimidiam operatur nullitatem contractus, § propterea datur vendicatio, § restituitur res cum fructibus, quia rescinditur contractus ex tunc, non ut ex nunc § nu. 41.*
- 36 *Text. in l. 1 C. si vend. pig. agatur, limitatur in fisco.*
- 37 *Suppletio pretij non datur, quando in venditione interuenit dolus.*
- 38 *Dolus ex proposito, aut incidens ex priuilegio fisci differunt à dolo re ipsa, ob quod non datur suppletio.*
- 39 *Suppletio datur in venditione facta subbata, § ita decisum.*
- 40 *Supplementum iusti pretij intelligitur usque ad verum rei valorem attento tempore contractus.*
- 42 *Venditio rerum fiscalium dicitur tam respectu venditionis priorum bonorum fisci, quam etiam ei obligatorum, dum ad illius instantiam venduntur, §*

- dicuntur omnes contractus fiscales, ob quod eadem sollemnitates requiruntur.
- 43 Priuilegia concessa fisco intelliguntur concessa Cesari, quando tamen non adest diuersitatis ratio, & nu. 44.
- 45 Doctrina Luc. de Pen in l. 1. C. de fund. patrim. declaratur.
- 46 Princeps non habet restitutionem aduersus contractum ab ipso gestum, quod secus est in fisco.
- 47 Bona patrimonialia, & fiscalia quomodo differant, remissiuè.
- 48 Lesionis remedium, quomodo fundatur aduersus licitationem ex maiori oblatione, secundum communem Practicam, & decisiones factas, & quæ in dies fiunt, sicut in rebus minorum, & Reipublicæ, in quo videntur pugnare inuicem decisiones Guid Pap. & Afflict. & quid de Gabellis, & alijs, quæ subiecta videntur fortuitis casibus, & num. 49. & 56.
- 50 Fiscus in suis venditionibus habet pactum adiectionis in diè.
- 51 Licitator primus non liberatur per maiorem oblationem alterius, quæ non fuit adimpleta.
- 52 Priuilegium adiectionis in diem non habet Ciuitas in suis venditionibus.
- 53 Oblatio maior semper admittitur infra tempus præfixum venditionis rei etiam quòd fuerit licitata, & alteri liberata, secus verò elapso tempore, quando res iusto pretio fuit licitata.
- 54 Oblatio maior admittitur contra conductorem temporalem finito tempore locationis, dum ille vult persistere in conditione, verum datur prelatio primo conductori idem offerenti, & etiam infra tempus locationis maior oblatio admittitur, quòd nõ procedit in perpetuis locationibus nisi tempore contractus nu. 58.
- 55 Fiscus Reipublica, & minor restituantur ad lucrum, & sic propter maiorem licitationem, sed non sufficit qualibet lesio, sed considerabilis, & propterea practica est, ut sit in sexta.
- 57 Decis. Alber. & Afflict. in quo casu procedant, declaratur & nu. 60.
- 59 Text. in l. si tempora de fid. instrum. & iur. bast. fiscal. declaratur.
- 61 Decisio Luc. de Penn. in l. congruit declaratur.
- 62 Decisio facta per Regiam Cameram recensetur facta relatione in Collaterali Consilio, admittendo maiorem oblationem aduersus licitationem factam, transcendentem tamen sextam.
- 63 Venditio reddituum ad vitam, quàm lesionem requirat, ac de

- eius validitate: Remissiue, ubi quid in venditione facta super donatiuis à Regno fieri solitis .
- 64 *Venditio pro certo pretio soluendo infra certum tempus, vel quandocumque cum pacto, quod interim certum soluatur interesse, quomodo erit valida, & non usuraria.*
- 65 *Tex. in l. curabit C. de act. empt. intellectus, quod intelligatur de mora irregulari re ipsa contracta.*
- 66 *Mora regularis contracta per interpellationem, vel per lapsu temporis parit interesse damni emergentis, & lucri cessantis in eo tamē, qui solitus est suam pecuniam implicari in emptiōnem.*
- 67 *Usuræ ex mora regulari non petuntur, ut usuræ, sed ut interesse.*
- 68 *Conuentio de soluendo certo interesse pendente dilatione data ad soluendum pretium est valida, secundum communem conclusionem Doct & ibi ratio, etiam quod fructus rei excedat nu 69.*
- 70 *Decisio Paul de Castr. in l. 2. C. de usur. commendatur, qui dixit præstari debere interesse, secundum morem Regionis, etiā quod fructus rei venditæ excedat, & ibi latissime de ratione, & de communi opinione.*
- 71 *Consuetudo contrahendi cum pretio conuento soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quod fructus excedat, & nu. 73.*
- 72 *Doctrina Paul. de Castr. in l. iulianus § vendito ff. de act. emptio declaratur procedere in interesse transcendente fructus rei venditæ in magna quantitate.*
- 74 *Decisio Rotæ Genuensis notatur.*
- 75 *Conuentio interesse pretij rei sterilis valet.*
- 76 *Interesse dotium potest taxari ad certam rationem, donec dos nõ soluatur.*
- 77 *Opinio Theologorum valere conuentionem, & deberi interesse in emptore consueto non tenere pecuniam otiosam, sed conuerti in emptiōnem.*

A R G V M E N T V M.

In cōtractibus fiscalibus, quæ læsio requiratur: An ultra dimidiam, vel ultra sextam, quid in venditione facta subhasta, quid in minore, & Ecclesia, quid quando vendit Prorex, uti Regis procurator; An data læsione in contractu fiscali habet locum supplementum pretij, & quantum debet contingere, etsi non datur supplementum, an restituatur res cum fructibus paria sunt, quod vendantur bona fiscalia, vel fisco obligata privilegia competentia fisco competunt Cæsari, & quid quando læsio non est ultra dimidiam, nec ultra sextam, sed in venditione interuenerit gratia, aut fraus, quid in licitatione: An restituatur fiscus, minor, vel Respublica ad lucrum, quid de redditibus in vita, & quid in venditione facta pro pretio soluendo infra certum tempus, vel quandocumque, & interim conuentum est, ut soluatur certum interesse: An illa valeat, & quid de consuetudine.

S E D

S. V.

SED quæ læsio requiritur, vt contractus venditionis per Fiscum factus rescindatur, quòd aliàs fuit maximè disceptatum, & glos. in l. 1. S. magni pretij, ff. de iur. fis. tradidit requiri læsionem vltra dimidiam seruata dispositione text. in l. 2. C. de rescin. vendit. quam sequitur ibi Bart. quæ dispositio, cum etiam seruetur de iure canonico in bonis ecclesiasticis ad text. in cap. cù causa, de empt. & vend. vbi Scrib. videtur, quòd idem dicitur esse in fisco, nisi in venditione incidisset fraus, aut gratia; nam tunc minor læsio sufficeret, & sic procedit text. in l. si minori C. de iur. fis. lib. 10. vbi glos. & Doctor. & per prædicta idem tradit Peregr. in tractat. de iur. fis. lib. 6. tit. 4. nu. 8. Est decisio punctualis Odofr. in eadem l. si minori, & in l. 2. C. de fid. instr. & iur. hast. fis. lib. 10. licet se remittat ad dicta in d. l. si minori; secundum quæ fuit decisum in causa Franchi Larcarij Conseruatoris Regij Sigilli cum Regio Fisco, vt in meo conf. 53. 1. volum.

Quæ decisio videtur, quòd habeat communem Doctor. opinionem, dum faciunt quæstionem: an text. in l. 2. habeat locum, quando venditio est facta, atque confirmata Iudicis decreto, vel subhasta, & dixerunt habere locum, de quo per Alex. & Rom. in l. si quis cum aliter, de verb. oblig. & de communi refert Cagnol. in d. l. 2. nu. 157. & ibi Pinell. ibidem 2. par. cap. 2. nu. 25. Crem. num. 102. & 104. ibi etiam Padigl.

Sed quæso aduertatur, nam indifferenter, & communiter practicamus in nostro Regno, tam in venditione rerum Fiscalium, quam aliarum, quæ ad instantiam creditorum venduntur quòd sufficiat læsio in 6. De quo per

D. de Franch. in decis. 120. ex eo, quia cum hæ venditiones fiant à Iudicibus mediantibus subhastationibus, quod est vnum de necessarijs requisitis in talibus venditionibus iuxta text. in d. l. 1. & tot. tit. C. de fid. instr. & iur. hast. fis. vbi glos. & scrib. & per Peregrin. vbi supra in l. ordo C. de exequ. rei iud. Tunc quia venditiones non fiunt à proprijs partibus, quæ dum voluntariè contrahunt, licitum est eis inuicem se decipere, ad text. in l. in causa la 2. S. pen. ff. de minor. in l. item si pretio S. fin. ff. locati, & Bald. in rubr. C. de contrah. empt. q. 12. dixit, quòd venditor vendendo vilius, ipsi sibi iniuriam facit, & propterea de se conqueratur, nisi excederet dimidiam, quo casu limitatur prædicta regula, quòd licitum est contrahentibus inter se decipere.

Hinc dixit Bart. in l. si societatem in S. arbitratorum ff. pro socio, quòd nõ procedit text. in l. 2. qui loquitur de voluntarijs venditionibus, quæ fiunt à partibus, & ob id tradit sufficere læsionem in 6. parte, quam limitationem, etiam sensit Alex. in l. si arbitratu in fin. de verbor. obligat. Cremat. latius in repet. d. l. 2. num. 152. vers. tertio limito; & secundum hanc Bartol. decisionem indifferenter fuit iudicatum, & iudicamus, de quo etiam per Add. ad decis. Afflic. 340. dicentes, quòd etsi factum Iudicis reputetur factum partis certo modo: Tamen est factum fictum; & non habet Iudex eandem dispositionem rei, quam habet pars principalis; & idem tradit D. Præsidents de Franch. in decis. 224. Et fusius tenuit Nicol. de Neap. in d. l. si minori, dicens, quòd cum inter cætera requisita posita per Odofr. in venditione rei fiscalis sit principale, vt res vendatur iusto pretio, etsi aliquid ex requisitis defecerit contractus irritatur, quòd dixit per prius glos. in l. 1. vbi Doctor. C. de fide instrum. & iur. hastat. nisc. lib. 10. vbi scribent.

communiter: Concludit propterea, quòd quælibet læsio in contractu fiscali sufficere debet, & non procedit text. in d. l. 2. quod etiam videtur tenere idem Odoffre. ibidem 2. colum. circa medium, vers. Erat enim iste contractus, & Pyrr. in eadem l. notat, quod text. in l. 2. non habet locum cum tractatur de subhastatione, & venditione fiscali, quòd per prius ibi latissimè dixit Ioan. de Plat. cuius infra scripta sunt verba.

Item numquid requiritur id, quòd res sit vendita minori pretio dimidia iusti pretij, sicut aliàs in l. 2. C. de rescin. vendit. Dic, quòd non, quia habet locum etiam citra dimidiam, vt hic in glos. ex quo nota, quod lex secunda supra de rescind. venditio. non habet locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione, & ad gloss. ff. eodem l. 1. in princ. in gloss. in verb. magni pretij, hæc Plat.

Et Pinell. dum tractat articulum, an habeat locum remedium l. 2. in venditione facta cum decreto Iudicis, & etiam cum subhastatione tradit tanquam nouum, & ab alijs non ponderatum, firmiterq; tenet in venditione rei fiscalis, sufficere læsionem infra dimidiam ibi 2. par. cap. 2. nu. 24. vers. vnum verò, & num. 27. vers. denique.

Et illa communis Doctor. opinio, quòd text. in l. 2. habeat locum in venditione cum decreto, & cum subhastatione aduertatur, quòd nihil facit ad casum: nam articulus disputatus principaliter ibi non fuit circa quantitatem læsionis: sed an contractus firmus remanere habeat, non obstante læsione prætenfa in qualibet quantitate: an verò possit dari rescissio, & remedium læsionis secūdem reg. text. in l. 2. & sic circa remedium læsionis, non autem circa quantitatem, prout eleganter sic res respondet 12 Cagnol. in d. l. 2. nu. 85. Nam Docto.

disputauerunt, an text. in d. l. habeat locum in transactione, & communis est cum Bart. vt locum habeat inspecto dubio litis euentu; qui Bart. subsequenter in d. l. 2. dicit idem esse in arbitramento, quasi quòd sit species transactionis; & pariter est communis opinio cum Bartol. aduersus quem dum Anton. de Burg. in cap. cum causa de empt. & vendit. impugnaverit argumentum de transactione ad arbitramentum ex eo, quia in eo secundum eundem Bart. in d. S. arbitratorum, sufficit læsio in 6. quod non est in transactione, respondet Cagnol. quod Bartol. in d. l. 2. voluit tantum determinare, quod detur læsio, sicut in transactione: sed non tractauit, quanta debeat esse, si ultra dimidiam, vel ultra sextam, quod demum determinauit in d. S. arbitratorum. Cuius opinionem sequutus est Alex. in d. l. si quis arbitrato num. 25. Crem. Cagnol. & communiter scrib. in d. l. 2.

Et regula illa, quod licitum est contrahentibus inuicem se decipere, fundatur in libera voluntate contrahentium, qui possint in rebus proprijs sibi ipsis præiudicare, & iactare suum, quod non est, quando Iudex vendit, & lex requirit iustum pretium, cui iudici denegata est potestas donandi, aut vendendi aliter, quàm pretio iusto, & propterea in modico illi permiserunt, Alexan. in d. l. si arbiter: Sicut dicimus in minore, qui habet restitutionem; sed non in modicis, ad text. in l. scio ff. de restit. in integr. glos. in d. l. in causa la 2. S. pen. ff. de minor. quod demum Doctor. declarauerunt consistere in sexta, vt illa læsio sufficiat: & hoc est, quod dicit text. elegans licet vulgatus in l. etsi sine S. quæsitum ff. de minor. dum text. præcedens in S. fin. dixerat, quod etiam in lucro minoribus succurratur. Dicit enim text. in S. quæsitum. 9 hoc circumspectè est facien-

faciendum, & text. in l. quod si minor §. non semper eod. tit. quando manifesta circumscriptio, aut negligentia detecta sit, quod demum Docto. arbitrati sunt in 6. & in principalibus vendentibus in læsione ultra dimidiam.

Nec hoc apparere debet exorbitans, siquidem minores, Ecclesia, & Fiscus ultra remedium d. l. 2. habent remedium restitutionis, quo casu sufficit læsio minus dimidia, & licet aliqui dubitauerint, si quando competit remedium læsionis ultra dimidiam, competat etiam hoc restitutionis, quod est pinguis: tamen communis est cum Bald. contra glos. & Bart. in l. 1. C. si aduers. fisc. Abb. & Barbat. in d. cap. cum dilecti, de emptio. & vend. Cagnol. in d. l. 2. num. 105. Pinel. 3. par. cap. 1. nu. 14. post Cremat. nu. 54. 12. ampliatur. & Bald. & Salic. ibidem D. de Franch. in decis. 248. & quod Fiscus læsus restituatur, pulchra decisio Guido Papa nu. 302. quem allegat, & latius prosequitur Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 2. num. 7. Qui Peregr. licet ibi num. 13. dixerit parce subueniri fisco in contractibus rerum suarum ad illorum rescissionem per text. in l. 3. & in l. ratas C. de rescind. vendit. & in l. si hypothecas C. de remiss. pign. & insuper tradit non restitui fiscum tanquam læsum aduersus licitationem factam propter maiorem oblationem auctoritate Alberic. in d. l. si sine §. quæsitum, de minor. & Afflict. in sua decis. 340. & amplius se remittit ad dicta in eodem lib. tit. 4. num. 9. ubi auctoritate glos. & Bart. in d. l. 1. de iur. fisc. dicit Fiscum ob læsionem ultra dimidiam posse contractus suos rescindere subdens, quod magis communiter hoc tenent Doctores, videlicet Rom. & Alex. in d. l. si quis cum aliter Crem. Cagnol. & Pinell. in d. l. 2.

Tamen se decipit Peregr. & iura per ipsum allegata. minimè hoc pro-

bant, nec eius auctoritates exceptatis glos. & Bart. in d. l. 1. supra in princ. huius quæstionis relatis, & ex Doctore supra allegatis demonstratum est communem opinionem contrariam ut sufficiat læsio infra dimidiam, & sic in 6. text. enim in l. 3. & in l. ratas dicunt, quod venditiones perfectæ non sunt rescindendæ, nec ad instantiam fisci, nec ad instantiam priuati, quodq; non probatur læsio ex hoc, quod fundus maiori pretio fuit comparatus, quàm venditus fuit: sed de quantitate læsionis nullum verbum. text. in l. si hypothecas, idem immò ille text. probat indubitatè, quod datur rescissio venditionis factæ sub hasta, quando adest iusta causa: ibi, nam Fiscalis hastæ fides facilè conuelli nõ debet: ergo datur rescissio, sed non facilè, ut sic dicamus data læsione, ut Doct. communiter concludunt, datur rescissio, qui dixerunt sufficere in 6. & sic iudicatur, & practicatur.

Decisio Alber. in §. quæsitum, & Afflict. 240. non sunt ad casum, ibi enim non tractatur, de quantitate læsionis, ut est articulus, de quo disputamus; sed quod nullo modo dicatur de læsione ex maiori oblatione aduersus licitationem factam; nam hoc solum dicit idem Peregr. non sufficit ad probandam læsionem, & tractatur de lucro, quod quomodo procedat, dicemus inferiùs.

Rom. Alex. & alij in l. si quis cum aliter Crem. Cagnol. & cæteri in d. l. 2. penitus non loquuntur in Fisco: sed tantum tractant, ut diximus, an detur remedium læsionis iuxta terminos d. l. 2. aduersus venditionem factam cum decreto, & subhastatione; ita quod ultra, quod non tractant de fisco, articulus disputatus non fuit in quantitate læsionis, si sufficit infra dimidiam, vel sit necessarium, quod sit ultra dimidiam: sed an admittatur remedium læsionis aduersus venditionem factam cum decreto, vel

subhastatione, & perfunctoriè, & obiter dixerunt dari remedium d. l. 2. ad oppositionem alterius opin. Ang. & aliorum, qui voluerunt venditiones cum decreto, & mediante subhastatione reijcere talem exceptionem, quia præsumitur iustum pretium, & omnia ritè processisse, & per iudicem cognita, cuius contrarium dicit Bart. communiter in hoc sequutus in l. 1. C. de præscr. 30. ann. nam hæc inducunt tantum præsumptionem, sed non perfectam probationem, quæ præsumptio ex probationibus postea factis cedit veritati, & Pinell. quem allegat Peregr. dicit totum oppositum, vt sufficiat læsio infra dimidiam.

Ex his saluando glos. & Bart. in d. l. 1. dicamus, vt procedant, quando
 23 Fiscus vult vti remedio l. 2. in terminis text. in d. l. 1. de iur. fisc. ponderando verba illa magni pretij rem minoris ex fisco comparatæ, & glos. declarando illa verb. dicit: Dicas de deceptione vltra dimidiam iusti pretij, ita quod non disponit text. quod requiratur magnum pretium, sed ponit contingentiam casuum, ex quibus bona fisco deferuntur, & inter cæteros ponit hunc casum, quando res magni pretij minori à fisco comparata est, quod non est in terminis l. 2. vbi declaratur rem maioris pretij venditam minori pretio, vt hoc intelligatur vltra dimidiam, loquendo generaliter, & indifferenter: sed si non esset res magni pretij comparata minori vltra dimidiam, sed infra dimidiam, non dicit glos. nec Bart. quod non daretur fisco læso remedium rescissorium, quod dixerunt alij Scrib. supra notati, & signanter Pinel. quem Peregr. allegat pro se, hoc in indiuiduo contra ipsum decidit, & dicit esse nouam aduertentiam, vt supra notatum est, ad quod facit, quod supra adnotauimus ex communi Docto. resolutione, videlicet dari Fisco minori, & Ecclesiæ duplex remedium, vide-

licet ordinarium d. l. 2. & sic benè dicunt glos. & Bart. & extraordinarium restitutionis in integrum, quod pinguius prouidet, quia tunc sufficit læsio infra dimidiam.

Sed vterius quando res venditur subhasta, vt diximus, sufficit læsio in 6. iuxta communem doctrinam Bart. in d. S. arbitrorum, quæ solemnitas omnino requiritur in venditionibus fiscalibus, taliter quod sine ea sunt il-
 24 læ penitus nullæ, secundum text. in d. l. 1. 2. & tot. tit. C. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. lib. 10. & propterea, quæso aduertatur: nam Io. de Plat. in d. l. si minori, mysteriosè loquendo dixit illa verba supra relata, videlicet text. in l. 2. non habere locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione, & sic dicit limitari glos. in d. l. 1. quasi, quod detur venditio fiscalis absque subhastatione, & Pyr. ibidem, quod text. in l. 2. non habet locum, dum tractatur de subhastatione, & venditione fiscali, quæ ponderatione existente dico dictum glos.
 25 & Bart. procedere, quando non interuenit subhastatio, & vendit Cæsar, aut Cæsaris Procurator, siquidem dupliciter consideratur in hac materia Procurator. Vnus enim fisci, & alter Cæsaris secundum glos. in d. l. 1. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. & Procurator Cæsaris dicitur Procurator
 27 suus, & quod explicatur, est vigore mandati sui principalis, non autem hoc est in procuratione fisci, qui habet à lege potestatem limitatam, quando, & quomodo vendere debeat,
 28 licet omnia, quæ fisci sunt, pariter sunt Cæsaris, Principis, aut Reipublicæ, vt autoritate Bald. & aliorum, tradit idem Peregr. lib. 1. tit. 1. nu. 7. est text. punctualis licet vulgatus in l. benè à Zenone C. de quadrag. præ-
 29 scrip. & magna est differentia inter potestatem datam à lege, & datam ab homine: Nam primo casu etiam quod quis habeat administrationem

cum

cum libera à lege, non potest tamen alienare, nisi faciat conditionem Domini meliorem. Secundo verò casu secus, ita Bald. in l. 1. ff. de offic. proc. Cæs. las. in l. procuratorem C. de eden. & inter cætera requisita primo casu debet vendere iusto pretio cum decreto, & subhastatione iuxta trad. in d. l. si minori, & in d. l. 1. & communiter Scrib. in venditione rei fiscalis: sed in Principe, vel eius Procuratore dicit Jacob. in tract. feud. in verb. princeps num. 10. vers. 3. non reperiri iure cautum, nec unquam obseruatum, ut in venditione facta per eum requiratur subhastatio, & Bald. qui pro contrario allegatur in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. loquitur in Camera fiscali, idemq; tradit Afflict. in Constit. Reg. incip. Dohanæ secreti not. 7. ibi fateor, quod quando vendit ipse Rex non requiritur subhastatio, & sic in Prorege vendente ut Regis Procuratore cum speciali mandato, quod illis solitum est fieri, decisum est non requiri subhastationem, uti iure priuati, & necessariam esse læsionem ultra dimidiam secundum terminos text. in d. l. 2. in quibus terminis procedit dictum glos. & Bart. Secus verò quando venditur à Regia Camera, ita decisum est in d. caut.

31 Franchi Larcarij Conseruatoris Regij Sigilli cum Regio Fisco. qui prætendebat nullitatem ex defectu subhastationis, quia vendidit Prorex, uti Procurator, & etiam prætendebat læsionem infra dimidiam, fuitq; exclusus per prædicta per binas sententias, ut latius in cons. meo 53. autoritate Minadoij celeberrimi Consiliarij, qui hanc facit distinctionem, & refert sic decisum in causa Solofræ in repetit. Constit. Reg. in aliquibus 5. not. nu. 7. & latissimè in cons. meo 54. 1. volum. ubi ad saturitatem fundatur differentia venditionis, quæ fit à Procuratore Fisci vigore mandati à lege dati, & venditionis, quæ fit à Prorege vir-

tute mandati dati ab homine. Et hoc voluit dicere Io. de Plat. videlicet nõ procedere text. in l. 2. quando venditur res fiscalis cum subhastatione, & dicit sic limitari glos. in d. l. 1. Ergo sublata subhastatione vendit Fiscus, idest Prorex, uti priuatus: vnde nimirum, ut eadem glos. & Bart. dicunt, utitur iure priuati, quo iure nullum aliud habet remedium, nisi text. in d. l. 2. & secundum hæc potest saluari decisio Odoff. allegata in d. l. si minori num. 4. qui nec etiam firmat opinionem: nam si rectè aduertatur ibidem in 2. colum. post num. 6. circa dimidium, vers. erat enim iste contractus, videtur se declarare, & contrarium tenere, & quod dictum est de læsione in venditione rerum ecclesiæ, nihil ad casum, siquidem non requiritur subhastatio in eis, ut in rebus fiscalibus, ex cuius defectu contractus pænitus annullatur, & pariter habet restitutionem, & sufficit læsio infra dimidiam, & ita refert iudicatum D. de Franch. in d. decis. 248. & Nic. de Neap. in eadem l. si minori tenet contra Odoffre. illumq; repræhendit per infrascripta verba.

Vbi omittitur vnum de solemnibus vitiatur actus, sed inter alias solemnitates, quas ipse hic ponit, & glos. in d. l. 2. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. est illa solemnitas, ut non vendatur res minori pretio, quàm res valeat: igitur si aliququaliter fuerit deceptus, venditio rescindetur, quæ decisio videtur punctualis, sed non practicatur sic rigorosè, ut quælibet leuis læsio sufficiat: sed consuetudo est, quòd fit in sexta, & sic practicatur

32 requisitum glos. inter cætera in d. l. 1. de fid. instrum. & iur. hast. fisc. quòd fit facta venditio iusto pretio, quæ gl. est communiter ab omnibus sequuta,

33 & Doctor. pariter concludunt, quòd deficiente vno ex requisitis positis per glos. in d. l. 1. venditio retrahatur secundum Bart. Odoffr. Ang. Plat.

&

- & omnes in l. 2. eodem tit. authoritate glos. ibidem per illum text. qui ad hoc est expressus, vt ponderat Andr. de Barul. & Luc. de Pen. & iusta est practica, vt non sit læsio minus sexta: Siquidem tam text. in d. l. si minori, quam in d. l. 2. & in l. si quos C. de rescind. vendit. & in locis concord.
- 34 dùm tractauerunt de minori pretio, seu de vilitate pretij ad venditiones retractandas, vbi communiter glos. & Doctor. dixerunt sufficere læsionem, quamlibet, & non habere locum text. in l. 2. C. de rescin. vendit. Iura enim prædicta non se firmauerunt in minoritate, seu vilitate pretij, sed addiderunt semper fraudem, & gratiam, vt sic concludamus secundum veros iuris terminos non omnem læsionem sufficere, nec omnem iniustitiam pretij, nisi data fraude cum vltra septem requisita apposita per glos. in d. l. 1. adest octauum, vt sit venditio facta bona fide, quod dixit glos. in d. l. si minori, vbi Odostr. & latius Nic. de Neapol. qua deficiente meritò quælibet minima deceptio sufficit: fraude verò, & gratia cessante requiritur læsio in sexta, seu vltra sextam, sed infra dimidiam secundum præallegata.
- Nec cadit hic articulus contra quem datur actio, etsi ad interesse, vel ad rei restitutionem, etsi contra principalem vendentem, vel contra emptorem saltem in subsidium secundum distinct. glos. in d. l. si minori, & in l. 1. C. si vend. pig. agn. nam secundum eandem glos. quando non tenuit contractus, quia non est facta venditio cum requisitis necessarijs in venditionibus fiscalibus, inter quæ est vt venditio fiat iusto pretio intellecto, modo quo supra, tunc venditio retractatur, decisio est Bald. propria ad casum in eadem l. si minori 2. colum. num. 2. vers. fatcor; & Plat. ibidem in princ. nu. 2. & sic dixit Bald.
- 36 limitari in fisco text. in d. l. 1. si ved. pig. agn. limitatam igitur potestatem dedit lex qua non seruata deficit venditio ex defectu potestatis, & semper secundum glos. & Doctor. datur actio contra possessorem, quæ longè distat quando tractatur de remedio læsionis rescissorio, quod lex dedit cuiuslibet venditori aduersus emptorem propriæ rei secundum terminos text. in d. l. 2. & non tractamus de rescissione, aut annulatione ex causa doli, aut fraudis, in quo est distinctio glos. prædictæ, & Doctor. Hinc in terminis glos. prædictæ non datur supplementum pretij, vt dicit glos. communiter sequuta in l. cum contra C. si vendit. pig. ag. Et differt dolus ex proposito, & dolus incidenter ex Fisci priuilegio, dicunt Scrib. in d. l. si minori à dolo re ipsa, vt in terminis d. l. 2. & propterea dicit Odostr. in l. si minori, quod non datur suppletio, ibi
- 37 num. 1. & 1. Datur in terminis d. l. 2. prout etiam datur, quando est facta venditio subhæta, & ita alias decisum, vt per Moder. Add. ad Afflict. in decis. 340. in fin. D. de Franch. in decis. 2. & 4. & hæc est communis, vt per Pinellin d. l. 2. 2. par. cap. 2. num. 25. ibiq; Ant. de Padigl. num. 30. in quo aduerto duo notabilia, vnum
- 40 quod dùm quis admittitur ad supplendum pretium, non intelligitur, vsque ad dimidiam, vel vsque ad sextam, sed debet supplere iustum, & verum rei valorem, attento tamen tempore contractus iuxta text. in l. si voluntate C. de rescind. vendit. vt præcæteris declarant Bald. Paul. de Cast. & Cagnol. in d. l. 2. aliud verò, & hoc consideretur teneo indubitanter,
- 41 quod in contractibus fiscalibus data læsione vltra sextam, & multò magis vltra dimidiam, quia ex defectu solemnitatis, & potestatis contractus, annullatur, vt diximus, non solum non datur facultas supplendi iustum pretium, sed vendicatur res cum fructibus, quia dominium nunquam absces-

abcessit, & rescinditur ex tunc non ex nunc, sicut in terminis d. l. 2. in quibus terminis bene Docto. communiter concluderunt non restitui rem fructibus, ut per Cagnol. & Padigl. latissime in d. l. 2. Si enim requiritur inter cætera, ut qui vendit, potestatem habeat vendendi, quidq; iusto pretio, etsi aliquid deest, non valet venditio dicit glos. communiter sequuta in l. 1. de fid. instrum. Igitur si deficit iustum pretium deficit potestas fisco data, & deficientibus requisitis non rescinditur venditio; sed dicit glos. quòd non valet, ergo dominium remansit penes Fiscum, vel penes debitorem, cuius bona venduntur

41 ad fisci instantiam, quæ ad paria iudicatur, cum fiscus vendat, suntq; contractus Fiscales, glos. magistr. in l. si tempora C. eodem tit. Plat. in d. l. 1. & tot. tit. de fid. instrum. loquitur de venditione rerum Fiscalium, sed particularium, sed fisci obligatarum, quæ ad sui instantiam venduntur in quibus requiruntur solemnitates, de quibus ibi per glos. quæ videntur fundari, in communi conclusione sumpta ex text. vbi glos. & scriben. in d. l. cum contra C. si vend. pign. ag. vbi quando venditio annullatur, quia non sunt seruata, quæ in venditione pign. celebrari cõsueuerunt res restituitur cum fructibus, & glos. in verb. consueuerunt reddit rationem, quia ex defectu solemnitatum requisitarum venditio non tenuit, & idem in verb. possessores, vbi etiam dicit tali casu non dari supplementum, quia non erat Dominus, qui vendebat, cum vendebat ex potestate à lege data cum certis requisitis, quibus deficientibus deficit potestas; & hunc text. in d. l. cum contra allegat glos. in d. l. si minori, vbi omnes, quòd quando non tenuit contractus, tunc ex dominio residente penes Dominum, à quo nunquam abcessit, agitur recta via rei venditionis contra possessorem, & conse-

quenter ad fructus, ad text. in l. & ex diuerso §. 1. ff. de rei vend. cum concord. Et hoc est, quòd communiter tradiderunt Doctor. distinguendo in d. l. cum contra, ut quando venditio est nulla ex defectu solemnitatis non datur suppletio, nec adhibetur distinctio participationis doli, aut fraudis, quæ à principio venditio est nulla ipso iure, ut per Iacob. Butrig Bald. Ang. & cæteri in eadem l. cum contra, in quo in indiuiduo est decisio allegata Bald. in d. l. si minori, qui dicit propterea limitari in fisco text. in d. l. 1. C. si vendit. pign. ag. quæ non considerauit D. Lanar. in cons. 63. quæ cogitentur: & intelligo quando Fiscus vendit, non autem si Rex, aut Prorex, vti Procurator, in quo deficiunt rationes supra allegatæ potestatis limitatæ, & Rex vendens propria bona non ligatur legum solemnitatibus, ut supra latius diximus. Hinc ut infra dicemus non habet, nec restitutionem in integrum in suis contractibus ab eo gestis.

Ex quibus remanet bene declarata, & defensata communis practica venditionis rerum fiscalium, & reddita ratio differentiæ inter venditiones, quæ fiunt per Proreges, vti generales Procuratores cum amplissima potestate vigore mandatorum, & quæ fiunt per Regiam Cameram.

Et licet priuilegia Fisco competètia dicantur etiam Cæsari competere iuxta text. in l. fiscus §. fin. ff. de iur. fisc. per quem sic tradit glos. in rubr. C. de iur. fisc. lib. 10. ibiq; Bart. Tamen hoc nihil ad casum, dum Rex omnium Dominus noluit contrahere per medium ministri, cui à lege certa lex est data in venditione, sed per medium Procuratoris particularis, nõ à lege, sed ab ipso constituti, & ideò, ut diximus, alius est Procurator Fisci, alias Cæsaris, declarat hoc notabiliter Bart. in eadem rubr. num. 17. vbi Io. de Plat. post Ang. num. 9. & 10. & ob id Nicol. de Neapol. ibidem dicit

ele-

44 eleganter priuilegia eadem compe-
tere, quando non adest diuerſitatis
ratio, quæ cum ſit demonſtrata in
fiſco repræſentata perſona, & in ipſa
Regis perſona, ſeu eius Procuratore
circa ſolemnitates à lege requiſitas,
propterea diuerſa eſt iuris diſpoſitio,
& practica, ſecundum quam iudica-
mus, quia vt dicit Iacob. vbi ſupra,
non reperitur cautum, dum Rex ipſe
vendit, vt ſolemnitas aliqua requira-
tur; Si ipſe eſt ſuper omnes ſolemni-
tates, & legibus ſolutus, & ob id idem
dicendum eſt in ſpeciali Procuratore
ab eo conſtituto perſonam Regis re-
præſentate, ob quod etſi dixerit Luc.
45 de Penn. in l. 1. C. de fund. patrim.
lib. 11. quod in hoc Regno nihil ha-
bet Rex, quod poſſit dici ex mero ſuo
patrimonio, ſed totum Fiſcale eſt ip-
ſius Regni; tamen cum omnia, vt di-
ctum eſt, ſint ipſius Regis, & ſicut po-
teſt alienare patrimonialia, ſic fiſcalia
dicit Specul. in tit. de feud. colum. ſin.
quem allegat Bellug. rubr. 9. de iur.
per Princ. ſac. cap. poſt propoſitione.
Differentia eſt, quando vendit mini-
ſter à lege conſtitutus, vt Fiſci Pro-
curator, cui data eſt lex, & forma,
quomodo ad venditionem procede-
re debet; & aliud, quando vendit pro-
prius Rex, vel eius Procurator, non à
lege, ſed ab ipſo Rege conſtitutus; &
non tractatur hic de priuilegijs fiſci;
ſed de ſolemnitatibus requiſitis ad
rerum fiſcalium venditionem, vt ſic
magna conſtituenda ſit differentia,
quando Fiſcus vendit, cui à lege cer-
ta eſt data forma, & quando ipſe
Rex, qui non ipſi, ſed ſuis Miniſtris
certas poſuit habenas: & hic eſt ve-
rus intellectus, vera diſtinctio, & iu-
ſta practica, & ſecundum eam iudi-
catum, & ſic tota die videmus vni-
co, & eodem tempore vendere Fiſcū,
ſeu Cameram fiſcalem cum ſolemni-
tatibus, de quibus ſupra, & vendere
Proreges tanquam Procuratores cum
particularibus mandatis abſque vlla

ſolemnitate: ſed in eorum aulis om-
nia pertractant, & concludunt, prout
neceſſitates Regni expoſcunt, & qua-
46 litates negotiorum requirunt. Hinc
& notetur, quando Fiſcus vendit, da-
tur in integrum reſtitutio: ſecus quā-
do Rex per ſpecialem ſuum contra-
ctum Luc. de Pen. in l. cubicularios
C. de proxi. ſacr. cubic. lib. 10. quem
allegat, & ſequitur ad propositum
Capic. in ſua inueſtit. in verb. feuda
officiorum, verſ. Rex Siciliae reſtitui-
tur, & vterius ſe decipit Luc. de
Penn. dum dicit in Regno omnia eſſe
47 fiſcalia, & nihil patrimoniale: nam
bona patrimonialia intelliguntur alio
modo, quam ipſe intelligit, de quo
eleganter per Bellug. in ſuo Spec. ru-
br. 28. de precarijs §. per quam, vbi
vide.

Et quia Peregrin. in loco allegato
tradidit authoritate Alber. & Afflict.
non dari aduerſus licitationem re-
48 medium læſionis ex maiori oblatio-
ne, cuius contrarium ordinariè quo-
tidie practicamus, videamus, quomo-
do procedat, poſtquam Guid. Pap. in
in deciſ. 536. dicit, quod res minoris,
vel Reipublicæ venditæ ad incantum
ſi poſtquam fuerint liberatæ plus of-
ferenti, repertæ ſint de eis maiores
oblaciones, quod admittuntur, & li-
berantur ſecundo plus offerenti, &
quod dicimus in minore, & Republi-
ca dicimus in fiſco, qui ad paria iu-
dicatur, vt ſupra diximus, & Afflict.
dicit in d. deciſ. 340. Ita deciſum per
Sac. Conf. & Regiam Cameram,
non eſſe admittendam ſecundan-
oblacionem contra deciſ. Guid. Pap.
pro qua deciſ. Afflict. ponderantur
iura allegata in l. 3. in l. ratas, & in
l. ſi hyppothecas, quæ loquuntur in
fiſco: Hinc text. in l. non eſt probabi-
lis C. de reſcind. vendit. dicit non
reſcindi venditionem perfectam,
etiam quod duplum offeratur pre-
tium emptori: ſed verum eſt, quod
49 non loquitur iſte text. in Fiſco. Es
ma-

maximè hæc habebunt locum in gabellis, & alijs fisci vectigalibus subiectis fortuitis casibus, in quibus insperie text. in d. §. quæsitum denegat restitutionem, & non admittit maiorem oblationem, cuius verba transcribamus, nam sæpiùs in hac quæstione de illis tractabimus.

Quæsitum est ex eo, quod in lucro subueniendum dicitur, si res eius uenerit, & existat, qui plùs liceat, an in integrum propter lucrum restituendus sit, & quoridiè Prætores restituunt ut rursus admittatur licitatio, idem faciunt in his rebus, quæ seruari eis debent, quod circumspèctè erit faciendum, cæterùm nemo accederet ad emptionem rerum fiscalium, nec si bona fide distrahantur, & districtè probandum est in rebus, quæ fortuitis casibus subiectæ sunt, non esse minori aduersus emptorem succurrendum, nisi aut sordes, aut euidens gratia Tutorum, siue Curatorum doceatur.

Videtur hoc decidere expressè text. in l. si tempore eod. tit. de fid. instr. & iur. hast. fisc. cuius infrascripta sunt verba.

Si tempora, quæ in fiscalibus auctionibus, vel hastis statuta sunt, patiuntur, cum etiam augmentum facturum esse profitearis, adi rationalem nostrum, ut iustam pretij uerioris oblationem admittat.

In hoc text. glos. & omnes scriben. hoc tradunt, ut tempore elapso, & re licitata tempore debito minimè alia admittatur oblatio. Aliud enim est in re fiscali simpliciter vendita: & in hac, quia Fiscus habet priuilegium pacti adiectionis in diem, auditur maior oblatio, dicit Bart. in l. valerius ff. de iur. fisc. idem Bart. in l. 1. ubi glos. & in l. 2. ubi omnes scrib. C. de vend. reb. Ciuit. lib. 11. Andr. in verb. vectigalia, quæ sint reg. ubi etiam, quod hoc intelligatur dummodo secundus adimpleat, alias non liberatur pri-

52. mus: quòd priuilegium non habent res Ciuitatis secundum Doctor. præfatos, sed quando tempus est præfinitum in licitatione, intra quod tempus quilibet admittitur, etiam quòd fuisset facta licitatio, quia durat de tempore: sed si demum est elapsum, tunc non admittitur licitatio ex maiori oblatione, quando iusto pretio res fuit licitata, quia sic intelligitur circumspèctè fieri secundum Alber. & text. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil.

53 qui admittit aduersus conductorem temporalem maiorem oblationem, dicit ibi Bart. quòd intelligitur finito tempore locationis, dum primus conductor uolebat perseverare in locatione: & text. ibi præstat illi prælationem, si tantum offert, quantum alius, idem ibi Io. de Plat. & etiam in d. l. si tempora.

Ex aduerso pugnat decisio Guid. 55 Pap. maximæ autoritatis, pro qua ponderatur idem text. in d. §. quæsitum, dum dixit circumspèctè hoc esse faciendum: igitur datur restitutio, sed non passim, ut primitus Prætores faciebant, sed cum causæ cognitione, & hoc est facere circumspèctè, &

56 quod dicitur de subiectione casibus fortuitis, quod est fortissimum, habet limitationem ex eodem text. in fine. Quando euidens gratia administratoris interuenerit, etsi non adfuerit gratia, præsumetur negligentia, dum oblatio secunda est tantæ quantitatis, quod transcendit sextam partem; in quo casu, nec Alber. nec Afflicti aliquid dicunt, sed simpliciter loquuntur in maiori oblatione, & regulando hoc illorum dictum à iure communi dicimus, quòd sicut de iure communi contractus non rescinduntur ex simplici læsione; sed dum est ultra dimidiam, vel ultra sextam secundum supra allegata remedium læsionis, alias denegatum præstat: ita dicendum erit in casu, de quo tractamus, in quo Fiscus restituitur ad lucrum,

erum, sicut minor, secundum reg. tex. in l. ait prætor §. fin. ff. de minor. vt tradit idem Peregr. qui responder ad dicta per Cæphal. in cons. 241. Sed non intelligitur hoc de minimo lucro, nec de quolibet minimo damno, vt supra dictum est, sed circumspicere. Igitur sic Doctor. allegati intelligendi erunt, vt non detur restitutio ex maiori oblatione, quando non fuerit in quantitate, tam considerabili; aliàs secus, si Fiscus sicut minor, etiam in lucro restituitur; & quod dicimus in maiore circa læsionem in damno de iure communi, idem dicimus minore in lucro de iure speciali, cui fiscus æquiparatur.

Sed ne videantur pro hac opinione deficere autoritates hanc opinionem tenuit glos. in d. l. fin. C. de loc. præd. ciuil. lib. 11. quæ dixit expressè admitti maiorem oblationem etiam durante tempore locationis, ibi in verb. offeratur, vbi Rebuff. not. quod 58 in locatione temporali admittitur licitatio intra tempus plus offerentis, & res auferatur primo conductori, nisi velit tantum dare, quantum ab alio fuit oblatum: & idem Rebuff. in d. l. si tempora declarat illam procedere in venditione, & locatione perpetua: sed in temporali dicit, quod etiam extra tempus, seu finito tempore subhastationis admittitur maior oblatio.

Sed ante Rebuff. dixit hoc in individuo Odoffred. in d. l. si tempora 1. col. num. 7. cuius infra scripta sunt verba.

Idem est in locationibus, quas Fiscus facit ad certum tempus, puta ad quinquennium, nam si intra illud tempus, antequam finiatur extiterit aliquis volens meliorem conditionem offerre auditur; sed datur tunc electio priori conductori, si velit tantum dare, quantum nunc haberi potest, quod ei dimittetur, alias detur huic secundo conductori, vt infra de locat. præd.

ciuil. l. fin. §. si verò, sed in perpetuis locationibus secus est: nam in his non potest fieri adiectio, siue melior conditio afferri, nisi tempore contractus, vt d. tit. de vend. reb. ciuit. l. 2. Item secus est in locationibus, quas faciunt Ciuitates, quia non habent illud ius, quod dictum est in locationibus fisci, nisi de hoc speciale, & priuatam legem haberent, hæc Odoffr.

Magis ad casum est decisio Andr. de Barul. in l. congruit eodem tit. de locat. præd. ciuil. cuius verba ponamus.

Si conduxit aliquis prædia publica ad tempus non in perpetuum, quandocumque infra illud tempus admittitur licitatio plus offerentis, sicut fit in Regno in gabellis: sed si primus conductor velit dare, quantum fuit oblatum à secundis, prædia non auferuntur primis: simile in pacto adiectionis in diem, vt ff. de act. in diem l. licet, sed hoc non obseruatur in Regno, & gabellæ, auferuntur primis Gabellarijs, nisi plus offerant, hæc Andr. de Barul.

Ita quod secundum prædicta l. si 59 tempora procedit in venditionibus, & locationibus perpetuis, bene tamen, vt ibi declarat Nicol. de Neap. si res fuerit licitata, & liberata pendente tempore subhastationis, tunc licet perfecta fuerit venditio, seu locatio, admittitur noua oblatio.

Fuit hæc opinio Bart. in eadem l. si tempora, dum tradidit dari restitutionem personæ priuilegiatæ aduersus lapsum temporis appositi in licitatione, vbi Rebuff. notat, & sequitur.

Ex his apparet responsum decisionibus Alber. & Afflict. quæ non tantum de qualitate, & quantitate maioris oblationis, & fundatum est autoritate Iurium, & communi Doctor. opinione dari restitutionem, sed circumspicere, considerata quantitate læsionis, hoc iure vtimur: & secundum

S. fin. qui est text. ad literam, ibi, quòd si merces solebat comparare, an & lucri ratio habeatur non solius damni passi, & lucri habendam rationem, vbi bona glos. in verb. solebat dicit inspiciendum esse quid facere de pecunia solebat, vt ita demùm eius lucri ratio habeatur, si ita lucrari consuevit, de quo latius per Barbos. in l. de diuisione nu. 52. solut. matr. & eo casu, non
 67 petuntur vsuræ, vti vsuræ, sed vt interesse debitum, & licitum pro quo est text. notab. in l. socium, qui in eo ff. pro soc. ibi socium, qui in eo, quòd ex societate lucri fecerit, moram redendo adhibuit, cum ea pecunia vsus sit, vsuras quoque debere præstare labeo ait, non quasi vsuras, sed quòd socij intersit moram eum non adhibuisse, vbi glos. notab. quòd notanter explicat Abb. in cap. cum venerabilis nu. 16. de except. & in cap. conquestus, de vsur. & hoc tam respectu damni emergentis, quàm lucri cessantis author. Inno. in cap. sacrosanctæ, de sent. excommun. eleganter Abb. in cap. salubriter de vsur. super glos. nu. 6. vbi bona addit. Alex. de Neuo, & hæc est communis, vt latius per Dec. in d. c. cum venerabilis nu. 14.

Quæstio dubitata fuit quadrupliciter primo, an valeat conuentio, vt pendente dilatione data interesse simpliciter soluatur: secundo an non data dilatione expressa, sed tantum simpliciter conuentum, vt donec pretium soluatur interesse præstetur, & tertio si cõuentio, vt supra iudicatur valida, an tamẽ possit pacisci de certo interesse præstando annuatim: quarto, & vltimo data validitate conuentionis, an interesse sit cõmensurandum ad fructus rei, vel possit illos excedere, hæc omnes quæstiones sunt à Doct. dispectatæ, & decisæ per cões opiniones.

Io. Andr. in c. salubriter tenuit valere conuentionem, vt interesse soluatur, donec pretium fuerit exolutum, & etiam certum interesse, sed minime

valere, quando est data certa dilatio temporis ad soluendum, & hanc opinionẽ sequuti fuerunt multi Doct. de quo per Rub. Alexandr. in conf. 108. sed cõis est in contrarium, pro quo videatur Dec. in d. cap. cum venerabilis vbi quòd licet dato termino ad soluendum non consideratur mora, nec regularis, nec irregularis: tñ si interesse est conuentum illud debet, quia tali casu nõ est data dilatio simpliciter, sed secundum quid, & ideo conuentio est seruanda, quando tñ probatum erit verum interesse, q̄ vt dixi potest esse, tam damni emergentis, quàm lucri cessantis, & licet taxatio certa à principio videatur reprobata, dicit tñ Dec. fieri posse habito respectu ad interesse verisimile, etiam q̄ fructus rei
 69 excedat, idẽ Dec. in conf. 111. pulchrũ conf. Paris. 60. 1. vol. nu. 22. & 29. vbi adducit elegantem doct. Pau. de Ca-
 70 str. in l. 2. C. de vsur. dicentis emptorẽ ex retardata pretij solutione teneri ad vsuras, quæ frequentantur in regione, puta decẽ, vel octo centenariis: licet fructus rei venditæ minus valeat, quia hoc interest venditoris, qui vendidit, vt pretium haberet, & propterea conuenit de certo interesse, q̄ ex pretio habiturus fuisset, quem sequitur Gozad. in conf. 55. etiam q̄ data fuerit dilatio ad soluendum: nam non fuit simplex dilatio, sed eatenus, quatenus interesse solueretur, & aliter nõ esset data, & dum taxatur, & conuenitur non est illicita, & inspecto, quo futuro euentu habet vim transactionis, ex quo omni iure ex mora interesse debendum erat, ita Paris. vbi supra nu. 33. 34. & 35. author. Socc. in cõf. 103. col. pen. & fin. Dec. in d. cum venerabilis Corn. conf. 145. vol. 2. 164. vol. 3. 71. 106. vol. 4. dicens et posse fieri taxationem ad rõnem decem pro centenariis, plus, vel minus secundum cõem contingentiam, & t̄pis varietatẽ, idemq̄; Couar. var. resol. lib. 3. c. 4. tradidit ex cõi Doctorum resolutione

valere conuentionem certi interesse
 verisimilis, tam consistentis in dam-
 no, quam in lucro, donec pretium sol-
 uatur ea ratione, quia non est data
 dilatio simplex, sed in recompensatio-
 ne moræ certæ incurrendæ, ibi nu. 5.
 per totum, autoritate Hostiens. Abb.
 Anan. Archid. Alex. Rom. & aliorum,
 eleganter hæc omnia Barbof. in d. l.
 de diuisione omninò legendus nu. 71
 vsque ad nu. 73. vers. & licèt in cam-
 bijs, qui defendit Dec. ab impugna-
 tione Aym. in cons. 189. & Paul. de
 Castr. in l. iulianus §. ex vendito ff. de
 act. empt. dixit valere conuentionem
 vsque ad concurrentem quantitatem
 fructuum, quia non petuntur, vt vsuræ
 sed tâquam interesse, & hoc est quòd
 interest, aliàs tractaretur de lucro, sed
 subdit, quod communiter practicatur
 71 in contrarium, vt interesse soluatur
 non habito respectu ad fructus, & de
 hac obseruantia faciunt etiã fidẽ Mo-
 72 der. Add. ad decis. Affl. 20. & licèt
 Paul. de Castr. dixerit hoc non esse
 secundum bonam conscientiam, Socc.
 tamen in d. l. de diuisione nu. 14. vers.
 aliquando, & quarto intelligit Paul.
 de Castr. quãdo interesse excedit no-
 tabili quantitate perceptione fructuũ
 qui allegat ad hoc Laur. de Rodulf. in
 tract. de vsur. in 2. par. & Anan. in cap.
 in Ciuitate de vsur. qui loquuntur in
 vẽditione facta rei cum dilatione tps
 ad soluẽdum pretium, ob quam dila-
 tionem interesse maius fuit constitutũ
 dixit. n. Bald. in rubr. C. de vsur. valere
 contractum, & non esse vsurarium, ,
 Laur. de Rodulf. verò nu. 9. 4. opposit.
 dixit hoc intelligendum esse, quando
 hoc non est in excessu, & propterea
 media via est eligenda, & sic etiam
 Anan. dixit, quod valebit, etiam quòd
 excedat perceptionem fructuum, sed
 non in tanta quantitate, quòd de fa-
 cili iudicaretur in fraudem vsurarum,
 sed mediam viam esse eligendam, vt
 ibi per eum 1. col. nu. 4. & Cagn. in d.
 73 l. curabit tenuit, quòd quando statu-

tum, aut loci consuetudo esset in con-
 trarium, tunc licita est conuentio, vt
 74 ibi nu. 16. & 17. pulcra decis. Rotæ
 Genuensis nu. 194. loquens in termi-
 nis text. in d. l. curabit, vt possit fieri
 taxatio interesse secundum morem
 regionis licèt fructus plus, vel minus
 valeat, & hoc procedere etiam de iu-
 re canonico, & conclusionẽ hanc con-
 75 firmat decis. Bald. in d. l. 2. C. de vsur.
 vbi voluit valere conuentionem certi
 interesse pretij rei sterilis, ex qua fru-
 ctus aliquis non percipitur, quam se-
 quitur est Couar. vbi sup. & quanquã
 Cagn. in d. l. curabit disputauerit opi-
 nionem tandem nu. 30. concurrat cum
 Bald. vt valeat conuentio interesse in
 76 regione frequentati, vt etiam dixerit
 in interesse dotium, vt possit taxari ad
 certam rationem, donec dos non sol-
 uatur secundum consuetudinẽ regio-
 nis, & dicit Cagn. hoc esse de consue-
 tudine vniuersali, & decis. Pau. de Ca-
 str. in eo, quod dicit non valere con-
 uentionem quatenus excedit fructus,
 quia esset in lucro nõ procedit si fun-
 datum est deberi etiam lucri cessantis
 interesse in eo, qui pecuniam otiosam
 in arca tenere non solet, quæ infra
 latius indubitata redunt.

Hęc secundum Theologos nullam
 habent dubietatem, quando venditor
 77 consuetus non est tenere pecuniam
 otiosam in arca, sed illam conuertere
 in emptiones, maximè quando proptẽ
 sunt, & esse solèt in regione, & loquu-
 ti fuerunt Doct. in casu fortiori, vide-
 licet in mutuo, pro quo videatur Caet.
 in summa in verb. lucrum vsurarij, ibi
 quintus casus, si quis pecuniam præ-
 paratam in promptu ad emptionẽ fa-
 ciendam alteri mutuet ad eius neces-
 sariam subuentionem potest pacisci
 sibi deberi interesse lucri cessantis.

Nauar. sequitur Caet. dicens cõtra
 Inn. in c. fin. de vsur. esse communem,
 latè in suo manu. in tit. de pecc. vsuræ
 circa mutua in princ. cap. 17. nu. 21.
 cõfutans d. per Sot. de iust. & iur. lib.

6. art. 3. q. 1. qui tamē eandem tenuit opinionem, vt infra dicitur.

Abb. in d. c. conquestus post Inn. in d. c. sacros. de sent. excom. post nu. 10. 4. col. vers. alij tamen dicunt tradidit debere interesse, etiā lucri auth. gloss. ibi, quando venditor erat solitus mereari, etsi habuisset pretium, cōuertisset in emptionem, & loquitur etiam in pacifcente, vt ibi per Anan. in addit. & Ancha. in c. salubriter loquitur pariter in pacifcente interesse certū pecuniā, dummodo sit solitus negotiari.

Summ. Arm. in verb. vsura vers. vēdens possessionem dicit, vendens possessionem, & nō habens totā pecuniā, vel nihil cum pacto, quod vsquequo dedit pecuniam, soluat quinque pro cētum secundum consuetudinem, habendo respectum ad suum interesse, & patitur ex mora soluēdi non est vsura & Sum. Ang. in verb. vsura nu. 15. ibi quintus, quando quod recipitur, rōne interesse recipitur, & nota secundum Petr. de Anch. & Ant. de Butr. in c. salubriter, & Panorm. in c. conquestus, & interesse consistit, non solum in dāno habito, sed in lucro cessante, dummodo lucrum cessans esset in actu, hoc est, quod probabiliter fuisset.

Summa Sylu. in verb. vsura nu. 19. vers. 19. dixit quod licitum est acquirere aliquid ex mutuo ratione interesse, siue damni emergentis, siue lucri cessantis. quod tamen esset in actu, vel quasi, hoc est, quod probabiliter fuisset, & hanc dicit esse cōem opinionem quam omnes Summistæ loquuntur.

Sot. etsi disputauerit articulū dicit tamen hanc esse communem opinionē ab omnibus sequutam, & in fine subnectit hęc verba: Ecce rationes, quæ me semper de hac re dubium tenuerunt, & fateor hanc mallem sententiā tenere, ac fatius duxerim rōnes meas aliorum iuditio relinquere, & nihilo setius, quia non mihi tantum arrego, vt primus opinionem illam refellam, sit nostra quinta conclusio, non omni-

nō probabilitate carere, vt possit lucrum cessans in pactum duci in articulo mutationis, dummodo re vera cesset, & non fiat in fraudē vsurarum, verè. n. cessare, tunc pēnitus cēsendum est, non quia poterat negotiationi pecuniam committere, sed quādo re vera iam firmus exponere constitueras.

Hęc decisiones omnes Theologorū sunt in casu fortiori, videlicet in mutuo, in quo regu. est mutuuum dantes, nihil indē sperantes, quāto igitur fortior in casu proposito, dum quis vendit ex necessitate, & vt pretium conuertat in rem sibi vtiliorem, & maioris redditus, qui si ad fructus tātum rei venditę respectum habuisset, vtiq; non vendidisset, qui percipere poterat manu sua, & non expectare alienam, quare cū dilatio effectiuē non sit voluntaria, & emptor statim esset in mora irregulari re ipsa ex perceptione fructuum, & regulari ex retardata solutione, sequitur, quod omni iure interesse conuentum est licitum, quod cum debeat tam respectu damni, q̄ lucri in solito non tenere pecuniam otiosam, sed implicare in emptionem, igitur de validitate conuentionis nō est disputandū, cum nullo modo possit considerari in fraudem vsurarum.

Dixi tandem in principio, quod in Regno quæstio est de indubitabili, q̄ cōluetudo est vniuersalis in toto Regno à tēpore immemorabili sic cōtrahendi secundum quam semper est iudicatum, est etiam consuetudo omnium, & quorumcumque generis hominum pecuniam non tenere otiosam in arca, sed eā in emptionem implicare, & pariter notorissimū est emptiones, semper esse paratas, atque promptas, vnde cum in his attendatur cōsuetudo, apparet minimē fieri hoc in fraudem vsurarum, propterea concludendum mihi videtur modum hunc contrahendi iustum, licitum, & atque honestum, quæ volui recensere propter calamitates, in quibus

bus in hac temporum tēpestate versamur: saluo tamen iudicio sedis Apost.

SUMMARIVM.

- 1 Emptores rerum fiscalium, vel Regis concessionarij habet exceptionem legis benè à Zenonæ C. de quadrien. præscript. aduersus vendicare volentes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi contra Fiscum infra quadrienniu tantum ad estimationem rei.
- 2 Exceptio l. benè à Zenon. potest opponi, tam in vim dilatoria, quam in vim peremptoria, sicut exceptio, quem de euictione tenet actio.
- 3 Exceptio l. benè à Zenonæ non procedit, quando in priuilegio adest clausula iuribus alienis semper saluis, que si non esset expressa, non subaudiretur de iure in casu exceptionis legis benè à Zenonæ.
- 4 Text. in l. benè à Zenon. procedit, quando Rex concedit rem cogitando esse suã, et non aliter.
- 5 Text. in l. benè à Zenon quomodo procedat, et quomodo limitetur, remissiue.
- 6 Fiscus non potest habere fidem de pretio, et aliter rem tradendo, Dominiu non transfertur.
- 7 Venditio rei pro certo pretio consento non operatur translationem dominij re tradita, pretio non soluto, nisi fuerit habitata fides de pretio, et hoc inter priuatos, sed non in fisco, qui
- banc fidem habere non potest, et nu. 8.
- 9 Tutor, et Syndicus Ecclesie non possunt habere fidem de pretio, sicut Fiscus.
- 10 Text. in l. si procurator S. fin. ff. de iur. fisc. declaratur.
- 11 Fiscum, minorem Syndicum Ecclesie, et similes non posse habere fidem de pretio, non est ratione specialitatis, sed quia mandatum habent limitatum, et à iure potestas est denegata.
- 12 Doctrina Bart. in l. à diuo pio, S. sed si emptor ff. de re iud. commendatur, et doctrina Bald. in l. in ciuile C. de rei vendic. nu. 14.
- 13 Procurator constitutus ad vendendum simpliciter potest habere fidem de pretio, quia illa dilatio est pars contractus.
- 15 Venditio, que fit bonorum pro executione dispositorum in testamētis ab illorum executoribus, non debent habere fidem de pretio.
- 16 Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, etiam ex iure superuenienti.
- 17 Text. in l. vendicantem ff. de euictio. habet locum in fisco.
- 18 Exceptio, que de euictione tenet actio, dicitur exceptio doli.
- 19 Text. in l. vendicantem habet locum etiam in herede venditoris, qui ex propria persona venire vellet.
- 20 Stipulatio defuncti semper comprehendit heredem.

- 21 *Eiuctio promissa à se absque dictione taxatiua comprehendit heredem, etiam quòd uellet uenire ex propria persona, et nu. 26. et etiam cum clausula taxatiua, sed hoc reprobatur, nu. 25.*
- 22 *Promittens de suo dato, et facto tenetur de facto eius, cuius est heres.*
- 23 *Text. in l. uendicantem limitatur fauore libertatis, ubi refertur opinio Alex. in cons. 109 4. uolum.*
- 24 *Text. in l. uendicantem limitatur in herede fideiussoris, qui pro alio se obligauit de eiuctione, ut possit ex iure proprio agere.*
- 25 *Text. in l. uendicantem limitatur, quando est promissa eiuctio à se tantum, nam vigore illius dictionis taxatiuè poterit uenire iure alterius, et sic etiam heres, promissoris, et est communis in herede promissoris, sed in promittente dubitatur num. 33.*
- 27 *Heres simpliciter absque beneficio legis, non potest uendicare bona uēdita defuncto iure proprio vigore fideicommissi, secus uerò facto inuentario.*
- 28 *Inuentarium inducit separationem bonorum.*
- 29 *Filius in feudo ex pacto, et pro uidentia, facto inuentario non tenetur ad disposita per defunctum, et potest illud uendicare, et iure proprio possidere,*
- secus uerò non confectio inuentario.*
- 30 *Promissio, seu prouisio semper intelligitur pro se, et heredibus.*
- 31 *Dictio taxatiua designat personalitatem.*
- 32 *Doctrina Bart. in l. stipulatio ista de verb. obligat. et Bald. in l. fin. C. de act. empt. confutatur, dum uoluerūt heredem non posse ex proprio iure agere, etiam quòd promissio defuncti fuerit cum clausula taxatiua à se tantum.*
- 33 *Promissio eiuctionis à se tantum repellit etiam promissorem uenire uolentem ex iure alterius contra opinionem Bald. in suis consilijs, quod non est in herede.*
- 34 *Fiscus, quando bona ab ipso uendita capere potest, uel sequestrare, quòd de iure est prohibitum, et non solum sequestratio, sed etiam descriptio, seu inuentarium bonorum, et nu. 35. ubi quòd etiam hoc procedit in feudis, sed circa descriptionem uide nu. 47.*
- 36 *Feuda possedebilia, et non de prohibitis perpetuò alienari, et maxima constituitur differentia inter feudalia, et spiritualia.*
- 37 *Feuda non possunt possideri absque titulo, et sic regalia, et propterea quando notoriè constat de non iure possessoris potest procedi ad sequestrationem et nu. 38.*

- Capitulum Reg. incipiens ex profuntuose permittit sequestrum feudorum, quando successor non venit ad successionem claro, et aperto iure, et sic practi- catur, et nu. 40. 41. 42. et 43. declarationes, et limitatio- nes ad Capitulum predi- ctum.
- 44 Sequestratio permessa, quando du- bitatur, inor scandali, et sic pariter dilapidatio, deua- statio, aut subtractio, que eui- tantur prestita cautione, et num. 45.
- 46 Sequestratio mobilium, que tem- pore essent peritura tollitur, sed mobilia venduntur, et pretium deponitur.
- 47 Descriptio bonorum eatenus est prohibita, quatenus importat spetiem incorporationis, ut est depingere arma fiscalia, et si- milia, et ibi num. 48. quid de sigillatione capsarum, et ostio- rum.
- 49 Adnotatio bonorum, que fit ex causa delictorum, quomodo fie- ri debeat, et quomodo de fa- cto mobilia capi non possunt, maxime ex causa delictorum, in quibus non datur bonorum confiscatio.
- 50 Poena fraudantis fiscum in re- bus non ad huc incorporatis est dupli computato simplo, et in incorporatis est quatrupli, in quo inest simplum.
- 51 Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam, declarantem,

quid ad fiscum spectare, quo casu limitatur dispositio text. in l. in omnibus ff. de diuers. et temp. prescr.

- 52 Possessio in incorporalibus acqui- ritur per sententiam.
- 53 Bona fisco non incorporata quan- to tempore prescribantur, re- missiue.

ARGUMENTVM.

Exceptio legis bene a Zenone, quomo- do, & quando habet locum, Fiscus in suis venditionibus non potest habere fidem de pretio, quod secus est in priuatis, idem in Tutore, & Syndico Ecclesie, & quare in istis non est speciale. Fiscus non potest euincere rem, quam vendidit etiam ex iure de nouo superueniente, euictio promissa a se comprehendit heredem, secus si a se tantum, text. in l. vendicantem, de euict. quomodo procedat. Promissor eui- ctionis a se tantum non potest venire co- tra factum suum ex iure alterius. Fiscus quomodo potest capere, vel sequestrare bona. Capitulum Reg. ex profuntuose, quando locum habeat, sic adnotatio bo- norum, poena fraudantium bona fiscalia. Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam.

S. VI.

IDEAMVS nunc dum Fiscus vendit, & promisit eui- ctionem, si datur casus, quod non potest molestari, nec ipse, nec is, qui

ab eo causam habet, vel potest obj- cere male venditum, quia fuit habita fides de pretio, quod non potuit fa- cere Fiscus Procurator, vel tandem, quod limitatam promisit euictionem, taliter quod etiam ipse ex iure super- uenienti, ut alius possit euincere, & consequenter ad nullam euictionem teneatur, in quo ponam scripta in re- pati-

petitione l. et si instrumenta C. de fid. instr. & iur. hast. fisc. lib. 10.

Quoad primum potest obijcere exceptionem text. in l. benè à Zenone dicit Plat. hoc priuilegium habere ementes à Fisco, vel à Procuratore Cæsaris, vt sint securi, nec possit res ab illis euinci, si reperiatur aliena, sed agit contra Fiscum, vel Cæsarem per dominum rei infra quadriennium ad extimationem, non autem ad rem, quo quadriennio elapso Fiscus ad nihilum tenetur vigore euictionis promissæ, & Andr. vbi latius Afflict. in Constit. Reg. exceptionem filiationis tenuerunt posse hanc opponi tam in vim dilatorix, quam in vim peremptorix, sicut exceptio, quem de euictione tenet actio, vt per Bartol. hic, Plat. & Rebuff. verum exceptio prædictæ legis benè à Zenone non procedit secundum Andr. & Afflict. quando in priuilegio apposta esset clausula, iuribus alienis semper saluis: nam etsi clausula prædicta intelligatur in quolibet priuilegio, etiam quod non sit expressa secundum Andr. in cap. 1. qualiter vassal. iur. deb. fidel. vbi latè Moder. Add. & idem Afflict. in Const. mulier, quæ dotarium nu. 20. quoad priuilegium prædictæ legis benè à Zenonæ non intelligitur, sed si fuerit expressa, non habet locum ille text. ita idem Andr. in verb. & bona committentium crimen læsæ Maiestatis, nu. 78. quem allegat, & sequitur Capic. in repet. cap. imperialem cart. mihi 29. vers. 4. conclus. & ratio est, quia text. ille intelligitur quando Rex cõcedit rem credendo esse suam, licet verè sit aliena, vt per Afflict. in d. Constit. exceptionem filiationis post Andr. vbi supra, & hæc est communis secundum Afflict. in d. vers. & bona committentium nu. 59. voluitq; Rex priuilegia re emptores, aut concessionarios, & etiam Fiscum, ne vltra quadriennium inquietetur, sed quando exprimitur clausula prædicta, tunc

quia est expressa Regis intentio, merito illa non deseruit, & sic declaratur doct. Andr. dum dicit clausulam illam non subintelligi, videlicet in terminis text. in l. benè à Zenone, in quibus loquitur, vt per Addent. ibidem in verb. alterius, & latissimè de materia prædicti text. quomodo procedit, & quomodo limitatur per eodem Addent. in eodem loco, in verb. lex benè à Zenone post Iacob. Felyn. & alios.

Circa secundum, quod non potest Fiscus habere fidem de pretio, quod est tertium notabile traditum hic per Andr. de Barul. etsi tradiderit pretio non soluto, dominium non transit.

Hoc notabile minimè colligitur ex isto text. qui tantum ponit casum, quod sit securus emptor, probando quomodocumque emptionem factam cum pretij solutione, etiam quod non adsint instrumenta, quod quidem est de iure communi, nam vendita re, & pretio non soluto dominium non transfertur, sed requiritur pretij numeratio in l. quod vendidi ff. de contrah. empr. in §. venditæ instit. de rer. diuis. quo casu datur vindicatio ad text. in l. procurator §. pen. ff. de interd. act. & dum eadem iura, & gloss. declarant & limitant, nisi esset habita fides de pretio, de hoc nihil in l. nostra, sed tantum narrat pretij solutionem, quæ omni iure requiritur, quod autem Procurator Fisci non possit habere fidem de pretio, est limitatio non ad hunc text. qui de hoc nil dixit, sed ad iura prædicta, vt illa non procedant in fisco, vt limitat gloss. in d. l. procurator §. pen. & in l. si procurator §. fin. ff. de iur. fisc. eadem gloss. in l. cum vendentur C. vbi caus. fisc. in l. 1. inf. ne fisc. rem, quam vend. quinc. & ideo hic Plat. benè non hoc notat ex text. sed quod sicut in priuato, sic etiam in fisco non transfertur rei venditæ dominium, nisi re tradita, & pretio soluto,

soluto, & demum allegando text. in d. S. venditæ, qui se limitat data fide de pretio, sublimitat illum in fisco per text. in d. l. si procurator, & idem dicit in tutore, & syndico Ecclesiæ, & glos. in d. l. si procurator, dicit, nota, pro minore, & Ecclesia ex quibus apparet malè sensisse Bald. hic, ac Pyrrhurn, qui idem notant ex hoc text. quod And. de Barul. Immò dico plus, quòd text. in d. l. si procurator S. fin. de iur. fisc. qui allegatur ad probandum, quòd sit spetiale in Fisco, vt nò possit habere fidem de pretio, minimè hoc probat, sed simpliciter dicit, si ab eo, cui ius distrahendi res fisci datum est, fuerit distractum, quod fisci fuit, statim fit emptoris pretio tamè soluto, adeo quod dicit idè, quòd cætera iura supra allegata, sed si fuerit habita fides de pretio nihil, sed gloss. hoc voluerunt, & Doct. communiter dicentes esse spetiale in fisco, sed iura in quibus se fundant, hoc minimè probant, & notetur: nam conclusio est vera in se, non quia sit spetiale in Fisco, minore, & Ecclesia, vt ipsi dicunt, sed quia isti aliter vendere non possunt, nisi ex causa necessaria, vt satisfiat ipsorum creditoribus, seu alijs necessitatibus, & tunc quando mandatum est ex certa causa, non potest nisi propter eam exerceri, cum diligenter sint fines eius custodiendi, & propterea sicut in priuato Procurator constitutus ad vendendum ex causa, vt satisfiat creditoribus, non poterit tunc habere fidem de pretio, sic pariter non poterit Fiscus tutor, aut Syndicus Monasterij, seu Ecclesię hanc rationem, & hanc punctualem distinctionem ponit Bart. in l. a Diuio pio S. sed si emptor ff. de re iud. qui est communiter sequutus, vt ibidem per Alex. latius, & sic ex ratione mandati limitati ab intellectu iuris, tam in Fisco, quàm in priuato non potest haberi fides de pretio, non autem, quòd iura, in quibus vult funda-

ri spetialitas, id probent, cum nulla adfit ex ratione allegata, & requisitum positum in iuribus prædictis, vt ad translationem dominij non sufficiat traditio, sed requiratur etiam pretij numero non infert ad assumptum, quod propterea non possit haberi fides de pretio, si hoc idem requisitum est demonstratum interuenire debere in contractibus priuatorum, cui demum satisfiat, si fuerit habita fides de pretio, quia tunc consensus perficit emptionem: sed quia dum Procurator, Tutor, Syndicus, & similes rem alienam vendunt ex causa succurrendi necessitatibus imminetibus, quibus non satisfiat, si non vendit præsentem pecunia: propterea cum mandatum intelligatur limitatum ad certam causam, & sic ex hoc formam datam venditioni, propterea quia extra eam mandatum deficit, iustè dicit hos non posse habere fidem de pretio. Hinc communiter Bart. cæteri; concludunt, quòd dum mandatum non est propter causam limitatam, sed simpliciter factum ab habente potestatem disponendi libere de proprijs bonis, tunc poterit Procurator vendere habita fide de pretio, & notetur doct. Bald. hic, qui loquendo in Procuratore constituto ad vendendum absque expressione solutionis pretij, dicit posse vendere habita fide de pretio, quia illa dilatio, dicitur pars contractus ex regu. text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. alias præsentem pecunia non tanti vendidisset considerato interesse medij temporis, itaque non facit causam Domini deteriore, sed in Fisco, minore, & Ecclesia non procedit considerata causa limitata, vt satisfiat imminetibus necessitatibus, quod minimè adimpletur vendendo cum temporis dilatione, & hæc est vera ratio conclusionis communis, non quòd iura allegata id probent, nec quòd consideretur ratio aliqua spetialitatis, quæ

14 quæ eleganter explicauit subtilis Bald. qui omnia sciuit in l. in ciuile C. de rei vendic. dicendo ibi in fin. & reddendo rationem conclusionis, vt supra declarata, quod etsi non receditur à forma mandati expressè vendendo cum temporis dilazione, receditur tamen à forma iuris, quæ inest ipsi mandato, quæ forma consistit, vt alias vendi non possint res Fiscī, minorum, & Ecclesiæ, & addit ipse alia,

15 quæ venduntur pro exequutione testamentorum, quòd etiam dicit Bart. in d. S. sed si emptor, vbi latè Alex. nisi ad satisfaciendum necessitatibus, & signanter quando venduntur ob pias causas, nam exequutio piæ causæ non requirit moram: hinc Bald. ibidem sequendo Bart. non dicit, quòd sit speciale in Fisco, Ecclesia minoribus, & in exequutoribus vltimarum voluntatum, quia in his semper consideratur causa necessitatis limitata, & sic dum excipiuntur hæ personæ privilegiatae, non est ex causa, quia speciale in eis, sed quia habent limitatam potestatem vendendi ex causa, & non aliter, idè Abb. in cap. 2. de precar. in fin. dicit, quòd glos. in d. l. procurator in fin. arguit ex illo text. quod non potest Procurator habere fidem de pretio, quia text. disponit, quoad translationem dominij requiratur pretij solutio, & sic secundum Abb. text. ille non dicit, sed glo. ex illo sic arguit, quod argumentum non concludit ex eo, quod text. dicit requiri numerationem pretij, vt diximus, quia idem in priuato, sed bene ex causa à iure insita, & in mandato ad vendendum intrinsecè comprehensa. Ob quod Raph. Fulgos. in d. S. sed si emptor dicit text. in d. S. si procurator non probare opinionem Bart. in in eo, quòd Fiscus non possit habere fidem de pretio, & idem refert, & sequitur ibidem Alex. qui demum dicit probari per text. in l. i. ff. de except. rei iudic. & tradit, quòd text. pariter

nihil penitus probat, vt ex eius lectione apparet, ibi nisi probetur me mandasse, ne traderem, antequam pretium soluatur, & nihil aliud dicit, ita quòd nil ad casum: hinc idem text. sequitur Celsus ait, si quis rem meam vendiderit minoris, quàm ei mandauit, non videtur alienata, etsi petam, eam non obstabit mihi exceptio, quod verum est, & optima est ratio ex dictis per eundem Bart. quia minoris vendere videtur, dum dilatio præstatur, & consequenter facit contra mandatum, & mandato deficiente nulla, propterea est venditio.

16 Quartum notabile Andr. de Barul. quòd Fiscus sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, concordat tot. tit. inf. ne fisc. rem, quam vend. eum. etiam ex iure superuenienti, vt hic, dum præsupponitur, quòd Fiscus matri successerat veræ rei Dominæ, secundum glos. cæterosq; scribent. sed obstabit regul. text. in l. vendicantem ff. de euiç. vt quem de euiçione tenet actio, eundem Agentem repellat exceptio, & dicitur exceptio

18 doli secundum Plat. hic per verba expressa eiusdem text. in l. vendicantem, & idem si hæres velle venire

19 ex persona propria, vt doli exceptione repellatur, in l. venditrici C. de reb. alien. non alien. & in istis terminis, videlicet in hærede, quando ex propria persona, vt obstet exceptio doli mali, propter quod debet habere ratum factum defuncti, procedit text. hoc idem tradens in l. cum a matre C. de rei vendic. & semper stipulatio defuncti comprehendit hæredem, ad text. in l. stipulatio ista habere licere, vbi Bart. de verb. obligat. etiam quod adsit dictio taxatiua videlicet, quod promiserit euiçionem à se, tantum vt hæres comprehenditur, quia intelligitur respectu extraneorum, non autem hæredum, qui censentur esse vna & eadem persona cum defuncto, idem Bald. in l. fin. C.

de

22 de act. empr. de cuius dicti veritate inferius tractabimus, similem q. posuit Bart. in l. si seruus la 2. ff. de cond. furt. quem sequitur Alex. in d. l. stipulatio ista, qui ponit casum, quando hæres promissit de suo dato, & facto, vt teneatur de facto eius, cuius est hæres, quia fingitur vna persona hæres, & defunctus, de quo inferius latius dicemus, quomodo procedat.

23 Hæc limitantur fauore libertatis ad text. in l. si tibi C. de act. empr. vt ibi per Doctor. communiter, vt quis possit venire contra proprium contractum, licet teneatur de euictione, sed non repellitur actione, & hæc est veritas, scilicet fauor libertatis, non autem quod voluit ex hoc text. reassumere Alex. pro reg. in cons. 109. 4. volum. vt quotiescumque contractus non subsistat occasione alterius, non procedat exceptio text. in l. vendicantem, licet promittens teneatur de euictione, nam aliud est teneri de euictione, & aliud impedire actionem doli exceptione.

Limitantur secundo in casu text. in l. fin. C. de act. empr. qui casus secundum scrib. non est alibi, quando hæres fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euictione, vult ex iure proprio agere, & rem venditam vendicare, vt non repellatur exceptione, quem de euictione, &c. licet de euictione teneatur.

Limitatur tertio, & hoc notetur ad declarationem supradictorum, vt non procedat hæc regula, quando quis promissit de suo facto tantum, & sic euictionem à se tantum, & sic ab habentibus causam à se cum dictione illa taxatiua: nam idemmet poterit contrauenire, si venit ex iure alterius: nam dicit Bald. quod euincit tunc, vt alius in cons. 169. 1. volum. & vt nouus homo, idem in cons. 52. 3. volum. idem Bald. in l. qui se patris C. vnde lib. 6. colum. post nu. 32. idem dicit in hærede videlicet, vt

hæres promissoris cum dictione illa prædicta taxatiua possit contrauenire, & hæc est communis in hærede, Bart. in l. si sic la grande ff. de verbo. obligat. & in l. stipulatio ista, non aderat dictio taxatiua, quam opinionem dicit ibi veriore Alex. pro qua videtur text. particularis, in l. qui in futurum §. 1. ff. de pact. qui loquitur in casu fortiori, sed Bart. ibi intellexit text. cum dictione taxatiua, ita quod firmat hanc opinionem, quando promissio habet hanc dictionem taxatiuam, quia censetur eo casu personalis, noluitq; promittens excedere eius propriam personam, ad idem Bart. allegat text. in l. non solum §. tale ff. de lib. leg. ibi tale legatum hæres meus à solo Lucio, Titio petito ad hæredem Lucij Titij non trāsit, idem text. in l. nisi ff. de pact. ibi nisi hoc actum est, vt dumtaxat à reo non petatur à fideiussore petatur. Tunc enim fideiussor exceptione non vtetur, & dixi, quod text. in d. l. qui in futurum §. 1. est in casu fortiori, ibi sed si ex altera parte in rem, ex altera in personam pactum conceptum fuerit, veluti ne ego petam, vel ne à te petam, & hæres meus ab omnibus vobis petitionem habebit, & ab hærede suo omnes petere poterimus, quem vt dixi, Bart. ibidem intelligit, quando adest dictio taxatiua, & cum Bart. est communis, vt per Ang. Aret. Paul. de Cast. Salic. Alexan. & cæteros communiter, quos cumulat Ias. in d. l. si sic nu. 7. qui respondet ad text. in l. si necessarias, §. de vendendo secundo responso ff. de pignorat. act. vt illa Ant verba Iurisconsul. non partium, & est verus intellectus.

Ex quo fit, vt supra annotata intelligantur, quando simpliciter quis promissit non contrauenire, vel de euictione, vt teneatur, & comprehendatur hæres, etiam quod velit venire ex propria persona, nam hoc importat esse hæredem, quia vt dixit Bald.

- Bald. post Bart. in l. mutum §. 1. ff. de acquir. hæredit. Hæres adeundo contrahit veram obligationem de obseruando disposita per defunctum, ita quòd etiam, quòd prætendat bona iure proprio vigore fideicommissi exceptione repellatur l. vnum ex familia §. sed si vno, & §. si duos de legat. 2. cum alijs latissimè congestis per me in conf. 33. 1. volum. vbi de communi apparet, sicut è contra factò inuentario inducitur separatio bonorum, & obligationis, alias omnia confunduntur, de quo per Andr. & scrib. communiter in cap. 1. an agn. & in cap. 1. de alien. feud. pater. dum tractatur de feudo ex pacto, & prouidentia non hæredatio, quod debetur filijs, vt filijs, non vt hæredibus, qui tenentur esse hæredes Prædecessoris, & concludunt factò inuentario non teneri seruare dispositionem defuncti, quatenus tangit feudum: secus verò non confecto inuentario, & si bona debeantur ex contractu prouidentia, & dispositione maiorum iure proprio, & tùm quia semper, quis intelligitur promittere pro se, & hæredibus,
- 30 d.l. stipulatio ista, & latissimè Ias. in d.l. si sic, sicut prouidere pro se, & hæredibus l. pactum, de probat. cap. 1. de duobus frat. propterea hæres tenetur, sed quando adest dictio taxatiua, designat personalitatem, & sic nimirum si hæredes non comprehendit iure proprio venientes, & etiam iure hæreditario voluerunt Aret. Alexan. & cæteri in d.l. stipulatio ista, & in d.l. si sic, quod probat text. in d.l. qui in futurum §. 1. de pact.
32. Et stante hac opinione communè fundata in iuribus, vt supra redditur dubitabilis doctr. Bart. in d.l. stipulatio, dùm adest dictio taxatiua, etiam Bald. in d.l. fin. de act. empt. nisi vellemus respondere cum Ias. quòd sint verba Bartol. non partium, sicut respondet ad text. in d. §. de vendendo, & non habet locum consideratio,

quod hæres censeatur vna, eademq; persona cum defuncto, si defunctus noluit transgredi promissionem ab eo factam propriam eius personam, & magis dubitabilem teneo aliam Bald. opinionem in suis Consilijs, vt idemet promittens possit contrauenire stante clausula prædicta, quando alio iure, & vt alius vult euincere: nam tunc semper est eadem persona, quæ promittit, & videntur aduersari omnia iura videlicet text. noster vbi Fiscus repræsentans Matris personam ex nouo iure acquisito, & sic vt alius euincere volebat, text. in d.l. venditrici, & alia iura, in quibus vt alius, & ex proprio iure euincere vult, quando enim est hæres repræsentat propriam personam defuncti; meritò obstat exceptio, ergo quanto magis eidem defuncto, si hæres, vt alius non potest euincere, nec separatio inuentarij, illudq; beneficium, quod consideratur in hærede, & lex illi tantum tribuit, consideratur in defuncto, & si hæres, licet verè sit alia persona, tamen repellitur, etiam quòd veniat iure proprio, quia tenetur, & est obligatus seruare disposita per defunctum: quanto magis propria principalis obligatio tenebit illum obligatum quocumque iure contrauenire prætendat: nam verum erit semper dicere contrauenire propriæ obligationi, quæ dixisse sufficiat in hac materia, & licet Tiracq. in tractat. de vtroque retract. & in tractat. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. multa hinc inde dixerit, & cumulauerit, tamen non audet contrariam firmare opinionem.

Sed cõtingit multoties, quod Fiscus etiam vendita per ipsum de facto capit committendo Perceptoribus Prouinciarum sequestrationem possessionis feudorum, quòd est contra omnia iura, si simpliciter hoc indifferenter in omnibus bonis permetteret, de quo est casus in l. defensionis facultas C. de

de iur. fisc. lib. 10. Sed hæc fiscales faciunt, dū prætendunt possidentes feuda carere legitimo successore, vel alias feuda, & regalia possidentes legitimo carere tit. In quo ponam quæ scripsi in d.l. defensionis facultas.

Secundo notatur esse de iure prohibitam non solum sequestrationem, sed etiam descriptionem, seu inuētarium bonorum, dū à principio de facto, vult ad hoc procedi, de quo latè, & eleganter per Luc. de Pen. in l. litibus inf. de agr. & cens. lib. 11. post Andr. latissime materiam pertractantem, in Const. Reg. violentias: ibiq; Afflict. omnesq; loquuntur in Fisco, & in feudis: nam esset de facto spoliare cum
 36 feuda sint possidibilia secundum Andr. & nō de perpetuo prohibitis alienari, esseq; maximam differentiam inter spiritualia, & feudalia, quæ sunt præscriptibilia, & possidibilia per inuestituras veras, vel præsumptas, nec resistit incapacitas subiecti, sicut in spiritualibus, quod procedit in dubio:
 37 non quando est notorium de non iure, & non allegatur aliquid, ex quo ius præsumeretur, & incōtinenti probare offerretur: eandemq; doctr. tradidit latissime Andr. in cap. imperialem S. illud, de prohib. feud. alien. per Fred. ante num. 70. Et secundum hæc intelliguntur tradita per Luc. de Pen. in l. quicumque infra de fund. limit. lib. 11. vbi notabiliter materiam pertractat, de his, quæ sine privilegio possideri non possunt, vt sunt feuda, &
 38 regalia: quo casu cogitur, quis ostendere titulum possessionis, vt quotidie ad instantiam Fisci videmus in Regno citari possessores feudorum, cæterorumq; regalium ad ostendendum titulum; sed de facto non spoliante; nisi vt supra dictum est, constaret in promptu de non iure possessorum.
 39 Verum Andr. dixit hæc omnia limitari in Regno in morte feudatariorum, per speciale Capit. Reg. incip. ex præsumptuose: Per quod permittitur fie-

ti sequestrationem imposse Fisci per mortem feudatarij, quando successor non venit ad successionem claro, & aperto iure, cuius Capituli meminit, etiam hic Luc. sed dicit Andr. quod hoc est cōtra ius: verum quia est lex Regis, qui nouas potest facere in suo Regno, propterea est seruanda, & ibidem Affl. nu. 14. quod Capitulum
 40 decisum est habere locum etiã si feudatarius in vita transtulerit possessionem in alium, quando tamen sine legitimo assensu, vt per Affl. decis. 197. & secundam dispositionem prædicti
 41 Capituli, si infra annum non agitur ad recuperationem possessionis non potest amplius agi possessorio, sed tantum petitorio, vt per eundem Affl. in
 42 dec. 196. Et quomodo dicatur aperto iure, quem venite ad successionem habetur per eundem Affl. in dec. 159. verum decisum fuit Capitulum hoc à iure communi exorbitans non procedere in subfeudis secundum relata
 43 per Frecc. in differ. feud. quat. & pla. & de tab. num. 21. vers. 15. cumulat multa, Vammac. in cap. 1. si de feud. def. mil. Et sic practicamus in Regno in morte Baronum, & aliorum feudatariorum feuda tenentium immediate, & in capite à Reg. Cur.

Verū hæc sequestratio non est prohibita, dum dubitatur, ne partes veniant ad arma, ex reg. text. in l. acquisitum ff. de usufr. & alia per Luc. in d.l. litibus, & sic etiam tota die practicamus secundum qualitatem factorum; & pariter limitatur, quando timetur dilapidatio, deuastatio, seu subtractio secundum Io. de Plat. hic, quod euitatur data cautione de exhibendo
 44
 45
 46 & cōseruando in eodem statu; etsi essent mobilia, quæ sequestrantur, quæ cōseruari non possent, & essent tempore peritura, potest procedi ad venditionem, & pretium deponi, vt per
 47 Luc. hic, & insuper aduertendū erit ad id, quod dictum est, quod descriptio fieri non possit: nam secundum Barto-

S Alex.

Alex. Plat. ceterosq; intelligitur de descriptione, quæ importat spetiē incorporationis, vt est depingere arma fiscalia, & similia denotantia possessionem, aut dominium, non autem de simplici adnotatione ad sciendā quantitatem, & quantitatem rerum: Immo ex iusta causa potest concedere sigillationem dicunt Doctōr. cap. sarum, & ostiorum secundum Bart. Alex. Plat. 49 & alios. Et dum ex causa delictorum fiunt bonorum adnotationes, & multoties mobilia de facto capiuntur per birruarios, ceterosq; iustitiæ ministros & fit omnium sequestratio secundum Plat. hic, debet hoc fieri cum moderatione, de qua supra alias omne, & totum est latrocinium, & abominabilis abusus, maximè quando hæc fiunt ex causa delictorum, propter quæ non venit confiscatio aliqua bonorum. Tunc enim hoc est omnino prohibitum: nam dicit text. not. in l. 2. ff. de bon. damn. non vt quis in carcerem ductus est; spoliari eum oportet, sed post condemnationē id quoque diuus Adria. rescripsit, vbi gl. in verb. oportet, dicit id est bonis, vel dic. vestibus, & sic est contra Nuncios Bononiæ.

Quartò notatur, quòd fraudas Fiscum in rebus adhuc non incorporatis, tenetur ad duplum: ibi, vt siquid subtractum fuerit, exigatur, & extrinsecus integrum tantum aliud multæ nomine, quantum per fraudem oblatum &c. Sed in incorporatis pœna est quadrupli, vt infra in l. seq. vbi gloss. Bart. Bald. Odoff. Ang. Plat. & omnes: & in hoc duplo, seu quadruplo, vt probat hic text. inest simplum, quod etiam docuit text. in l. 1. inf. pœn. fisc. cred. præf. gloss. in l. 2. in verb. teneatur infr. de his, qui ex publicis ration. vbi Andr. de Barul. & Pyrr. verum quod dictum est de incorporatione 51 dixi in l. qui in contractibus eod. tit. de iur. fisc. quòd illa in incorporalibus fit per sententiam, perquam declaratur, quid ad fiscum spectare,

tunc enim sententiam facit incorporationem, & nō habet locum præscriptio, de qua in l. in omnibus ff. de diuersi. & temp. præscr. ita Bald. in l. traditionibus col. fin. C. de pact. & in Margar. ad Inno. in verb. possessio acquiritur: idemq; Innoc. in cap. in nostris de concess. præb. & ratio est, quia 52 in incorporalibus per sententiam acquiritur possessio, seu quasi, Ang. in l. qui restituere ff. de rei vend. & quanto tempore fisco non incorporata præscribantur, vide elegantem distinctionem Bart. in d. l. in omnibus, quæ latius prosequitur Abb. in c. cum nobis de præscrip. & latissimè per Boer. oīa cumulantē in decis. 264. à nu. 19.

SUMMARIVM.

- 1 *Text in l. cum vir ff. de vsucap. latè examinatur an locum habeat in feudo.*
- 2 *Lex actum annullans, quomodo & quos effectus pariat, & quando ipso iure, vel solum respectu tertij interesse.*
- 3 *Inuestitura feudi alieni valida.*
- 4 *Venditio rei alienæ valet.*
- 5 *Ius superueniens validat venditionem factam, quando nō est à principio nulla.*
- 6 *Regula, quòd ab initio nō valuit, non intelligitur alia causa superueniente, ex qua inualiditas cessat.*
- 7 *Inuestitura de re aliena facta pure est valida.*
- 8 *Practica venditionis feudorum illorum, qui successore carent, quæ venditio fit ad instantiam creditorum cum legitimo assensu, & feuda sunt maioris valoris*

- valoris, quam sunt credita, tunc pecunia, quæ remanet, implicatur in emptionem loco feudi.
- 9 Vendens rem aliquam, in qua ius aliquod habet non autem plenum dominium, intelligitur vendere ius, quod habet, & idem in legato ususfructus, & num 10.
- 11 Inuestitura facta de alieno feudo sciæti, quod ob mortem vassalli erat Domino recasurum, intelligitur continere hoc ius devolutionis, quod tunc Dominus habebat.
- 12 Doctr. Andr. in cap. imperialem num. 13. 6. col. commendatur, & declaratur.
- 13 Venditio iurium futurorum valida.
- 14 Text. in cap. moribus declaratur loqui de inuestitura pura, & non de caducitate feudi.
- 15 Text. in c. 2. de feud. dat. in vic. leg. commiss. intellectus.
- 16 Doctr. Andr. ibi in d. c. 2. per optimè declaratur, & in c. 1. qui success. teneantur, & pariter text. in c. 1. qui success. ten. lo. 2.
- 17 Text. in cap. si quis fecerit quo tempore miles declaratur.
- 18 Doctr. Andr. refellitur in eo, quod tenet, quod disposita in c. moribus contineant specialia.
- 19 Euiçtio non debetur, quando succedit ex natura rei.
- 20 Opin. Camer. in c. imperialem reprobat, volentis, ut pacta de hereditate viventis valeant in feudis, sic limitando dispositionem text. in l. fin. C. de pact.
- 21 Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse.
- 22 Dominus euiçto feudo ab eo cõcesso tenetur ad tradendum aliud eiusdem æstimationis.
- 23 Venditor rei alienæ, qui domino rei successit, cogitur venditionem adimplere.
- 24 Opinio Martin. & Bart. in l. 1. ff. de act. empt. vera, ut quis teneatur præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendæ.
- 25 Traditio noua non requiritur ex iure de nouo superuento ei, qui in possessione rei venditæ per prius permanet.
- 26 Text. in l. cum vir procedit in Domino inuestiente, non autem in vassallo vendente feudum cum assensu Domini, quia assentiit, ut de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda, nã tunc est alius casus, & assensus non extenditur, de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de presenti in futurum.
- 27 Emptor bonæ fidei potest agere contra venditorem ad adimplendum, & cogere ad tradendum cum valido assensu.
- 28 Assensus intelligitur, prout ius intelligit.
- 29 Contractus feudalis de iure communi feudorum licet sit nullus absque assensu, quoad translationem iuris feudalis non erit nullus

- nullus in emptore bone fidei respectu actionis personalis, ubi declaratur doct. Andr. in cap. imperialem, & refellitur doct. Cam. quæ opinio in Regno est dubitata per Const. cōstit. diuæ memoriæ nu. 30.
- 31 Contractus feudalis in Regno in tantum est nullus, quod ex eo, nec confessio oritur stante totali prohibitione eommercij.
- 32 Rigor seruatur in feudis.
- 33 Concessio feudi titij uiuentis, quem Dominus mortuum esse credebat. nō validatur mortuo titio sine herede.
- 34 Concessio feudi tanquàm vacantis per mortem corrui, si vacat ex alia causa.
- 35 Consilia Authoris Fab de Ann. & Io Andr. de Giorg omnia sunt in casu vassalli feudum vendentis, ut tali casu nō procedat dispositio text. in l. cum vir, sed secus in Domino, contra Io Vinc. de Ann.
- 36 Opin. Bammac. in c. moribus cōfutatur qui voluit tex. in l. cū vir habere locum in feudis, et vassallo vidente, & decisiones per ipsum allegatæ declarantur.
- 37 Text. in l. cum vir semper habet locum, quando adest interesse euictionis.
- 38 Intra feudalia minimè tractauerunt articulū iuris superuenientis, & propterea standū est dispositioni iuris communis.
- 39 Assensus non extenditur ad incogitata.

ARGUMENTVM.

Text. in l. cum vir, de vsucap. declaratur, quodq; habet locum in feudis, quando Dominus contrahit, secus verò, si vassalus vendit, maxime in Regno. Inuestitura de re aliena facta pure est valida, Text. in cap. moribus declaratur, & sic text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. legis commiss. & eodem modo text. in cap. si quis fecerit, quo temp. milit. Emptor bonæ fidei habet actionem contra venditorem ad adimplementum, & hoc de iure communi feudorum, secus verò de iure Regni per Constitutionem Constitutionem diuæ memoriæ. Concessio feudi vacantis ex vna causa inualidatur, si vacat ex alia, & sic pariter si fuerit facta per mortem eius, qui viuebat, vt non valide, illo postea mortuo.

S. VII.

T postquàm exarauimus terminos ventionis rerum fiscalium, & quomodo, & in quo euictio à Fisco præstetur, quodque ex iure de nouo superuenienti non potest agere, videamus quæso, quomodo intelligantur iura tractantia de inuestituris, quæ fiunt pure de alienis feudis, & de his, quæ fiunt de caducitate feudorum; ex quibus corrolariè veniet declaratus, & decisus articulus, si text. in l. cum vir ff. de vsucap. ex quo confirmatur venditio ex iure superuenienti, an illæ habeat locum in feudis, de quo magna fuit cōtrouersia inter scrib. qui contrarias tenuerunt opiniones, vt latè, & doctè per Octauium Bammac. in repet. cap. cap. moribus, si de feud. defun. milit. fuer. controu. & ad saturitatem postea per Cons. Io. Andr. de Georg. eleganter articulum pertractantem cum optima distinctione terminorum in sua alleg. 3. Breuiter ego articulum perstringam non repetendo dicta, & cumulata per prædictos.

Et

Et circa primum articulum inuestituræ purè, vel de feudo recaſuro, ponam meam ſententiam ex ponderatione iurium de hoc loquentium, quicquid alij ſcrib. ſenſerint, & multoties accidit, quòd vnus poſt alium idem ſcribit iura aliter non ponderando; & præmitto pro intelligentia conſuſionem illam communiter receptam, quòd non omne, quod lex annullat, dicitur ipſo iure nullum: nam aut annullat principaliter de per ſe, quia prohibitum à lege, ita quòd eſt omnino nullum, & hoc ſemper erit tale, nec actio aliqua ex huiusmodi actu, ſeu contractu oriri poſteſt, aut verò quid dicitur nullum cauſatiuè propter alterius intereſſe vel ex defectu conſenſus illius, & tunc actus reſpectu illius dicitur nullus, quatenus ex eo vellet inferri ei præiudicium, ſed actus in ſe erit validus, & ex eo oriuntur omnes actiones, quæ ex contractibus validis præſtari ſolent: hæc eſt communis diſtinctio Bart. in d. l. cum vir, & omnes ponunt exemplum in re dotali vendi prohibita, vt intelligatur, quoad præiudicium mulieris venditionem eſſe nullam, non autem reſpectu vendentis, & in terminis text. in cap. 1. de alien. feud: pater. vbi dicitur alienationem non valere etiam cum aſſenſu Domini niſi agnatis conſentientibus, ad quos beneficium eſt reuerſurum; ſed quia illa nullitas oculos habebat ad intereſſe agnatorum propterea Andr. tam ibi, quàm in cap. 1. de ſucceſſione feud. dixit nullam eſſe alienationem reſpectu agnatorum, ſed validam durante vita feudatarij alienantis cum aſſenſu Domini, & ſic diſſerentia eſt, quòd actus ſit nullus ſimpliciter, vel cauſatiuè: nam primo caſu à principio eſt omnino nullus, ſecus verò, quando ratione intereſſe tertij, & ideo datur ratificatio, vt per Aluar. poſt Bald. in d. cap. 1. de alien. feud. pat. quod per optimè declarauit

Io. Raynald. in ſuo compræhenſorio feud. in ſ. habito nu. 27. & benè per Imol. in d. l. cum vir, quem allegat, & ſequitur ad propoſitum, Camer. vbi ſupra car. 87. à terg. quod probât in indiuiduo iura feudalia, de quorum intellectu infra tractabimus: nam omnia in hoc concordant valere in aſſeturam alieni feudi cum conſenſu poſſeſſoris, ita quòd conſenſus eſt ille, qui cauſatur ab intereſſe poſſidentis, & hic requiritur ergo non eſt in ſe actus nullus, nec à lege reprobatuſ, & ideo adeſt totuſ tit. de inueſt. de re alien. fact. ex qua datur actio de euictione, & notoria ſunt iura valere venditionem, ſeu contractationem rei alienæ ad text. in l. rem alienam ff. de contract. empt. quia vt dicit ibi gloſ. tenet contractuſ in præiudicium vendentis, ſecus ſi à principio eſſet ſimpliciter nulluſ gloſ. elegans in l. ſiquis alienam ff. de act. empt. reddens rationem illiuſ text. dicentis, ſi quiſ alienam rem vendiderit, & medio tempore hæreſ Domino rei extiterit cogitur implere venditionem, & allegat text. pro concordanti in l. cum vir ff. de vſucap. ex quibus iuribus ſumitur regula, quòd iuſ ſuperueniens validat venditionem factam, quia non erat ſimpliciter nulla, ſed tantum reſpectiuè ad iura poſſeſſoris, quo intereſſe deficiente contractuſ remanet vnde quaque validuſ, & ſic limitatur regula, quòd ab initio non fuit validuſ, vt tractu temporis non conualeſcat, vt non intelligatur alia cauſa ſuperueniente, quæ facit ceſſare cauſam inualiditationis, aut nullitatis, eleganter Bart. Odoffr. & cæteri in d. l. cum vir, & de iure feudorum inueſt. pure de re alien. facta, taliter eſt firma quod teneatur inueſtiens loco feudi alieni conceſſi dare aliud eiudem bonitatis, ſeu quantitatis, dicit text. in cap. 1. de inueſtit. de re alien. facta, cui concordat text. in cap. 1. ſi de feud. vaſſall. ab aliq. interp. fuer. vbi

8 text. notab. in eo, quòd dicit ibi, vel nummos in feudum dandos numeret, id est implicandos in emptionem, quæ fiet loco feudi, quæ practicantur passim cum Regio Fisco, dum venduntur bona feudalia validè obligata ab his, qui successore carent, vt demùm illis satisfactis, quod superest implicatur in emptionem loco feudi subiectam iuri deuolutionis.

Præmitto secundam conclusionem vt vendens rem aliquam, in qua non

9 habet plenum dominium, sed tantum ius aliquod non intelligitur vendere, nisi ius, quod habet, text. est vulgaris in l. qui tabernas ff. de contrah. empr. cum iuribus cumulatis per Afflict. in decis. 334. post Andr. in d. cap. imperialem nu. 10. 3. colum. quod intantum est verum, vt et si legari possit res

10 aliena, tamen si ego lego rem alienam in qua habeo vsumfructum tantum, intelligitur ille solus legatus, ex regula de qua supra, licet legatum sit inane cum vsumfructus finiatur morte ad text. in l. vxor patru, vbi gloss. & scrib. C. de legat. Ex quo infertur, quòd si fuerit facta simpliciter inue-

11 stitura de alieno feudo scienti, qui aliter sibi non cauit de euictione, quod feudum per mortem feudatarij possidentis erat ad Dominum recasurum, intelligitur hoc ius deuolutionis concessum per hanc puram, & simplicem inuestituram, quia hoc Dominus tunc habebat, & id ius, quod habebat intelligitur concessum: nam vt diximus pluries Andr. in cap. imperialem

12 num. 13. 6. col. dicit, quòd Vicarius Regis, tanquam Vicarius non potest alienare rem Domini, aut ius Domini, & per vocem rem intelligitur de dominio directo, & per vocem ius de feudo aperiendo, vt ibi per Modern. autoritate Camer. sic ibidem declarantis fol. 79. 4. colum. in fin. Quod ius deuolutionis est tantæ considerationis, vt in impetratione assensuum, sint datæ limitationes, quando quis

non habet successorem, & Senex est de filijs desperatus, & similia, de quibus infra latius suo loco tractabimus, 13. & ob id datur venditio iurium futurorum, dicit Andr. ad propositum in cap. 1. qui success. ten. nu. 13. 2. col. ex reg. text. in l. nec emptio ff. de contrah. empr. & in cap. moribus, dicit quod Dominus non dat ius tenentis, sed ius futurum suum, quando sibi aperietur.

Quibus sic præmissis consistentibus in communibus conclusionibus, perscrutemur nunc iura feudalia; nam indubitanter demonstrabo esse prædictis conformia, & malè à Doct. intellecta.

Et incip. à text. in cap. moribus, si 14 de feud. defunct. milit. cuius infra scripta sunt verba.

Moribus receptum est Dominum de feudo militis sui, quod post mortem ipsius ad Dominum reuerti sperabatur, in alium militem inuestituram facere posse, quæ inuestitura, tunc demùm capiet effectum, cum feudum Domino, aut hæredi suo fuerit apertum.

Hic text. minimè dicit, quòd sit facta inuestitura de feudo recasuro, sed ponit casum de inuestitura feudi facta, purè & verba illa text. (quod post mortem ipsius ad Dominum reuerti sperabatur) non sunt verba inuestituræ, sed sunt narratiua facti feudi per alium possessi, quod indubitanter probant verba illa, quòd inuestitura capiet effectum, cum feudum Domino apertum fuerit: nam si concessio fuisset in casum caducitatis feudi verba hæc fuissent superflua, & nõ deseruirent; sed quia concessio est valida, vt defendit Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. nu. 13. & intelligitur inuestitas concedere ius, quod habet, scilicet ius futurum deuolutionis propterea text. dicit, quòd capiet effectum inuestitura, quando feudum aperietur Domino, quia hoc ius deuolutionis

nis

nis intelligitur concessum, cum hoc tantum habebat, & dicitur moribus introductum esse, quia similes concessiones temporibus illis fiebant: unde allucinantur Doctor. qui ex hoc text. colligunt factam esse inuestituram expressè de feudo recasuro, quasi quod pura fieri non potuisset. Fuit enim inuestitura pura, sed de iure, quod penes inuestientem residebat, quod erat ius deuolutionis, ideoque text. dicit, quod sumit effectum, dum feudum Domino aperiatur.

Ex hoc oritur verus, & germanus intellectus text. in cap. 2. de feud. dat. 25 in vic. leg. commiss. cuius verba sunt infra scripta.

Si quis inuestierit aliquem de feudo sui militis, viri Placentini prorsus asserunt hanc inuestituram non aliter valere, nisi eo consentiente, cuius erat feudum: Mediolanenses, & Cremonenses nihil distare asseuerant, vtrum eo sciente, vel ignorante, dummodo eo viuente nullum detrimentum de feudo sibi contingat; hoc autem dicendum est de eo milite, qui feudi successores non habet.

Quis enim dicere potest, quod hic text. non loquatur de inuestitura pure facta de feudo viuente, & text. determinat secundum opinionem Mediolanensium valere inuestituram, absque consensu feudatarij, dummodo illi nullum fiat detrimentum, quia vt supra diximus intelligitur concessio non de iure feudatarij, sed de iure penes Dominum residente, quod erat ius deuolutionis, vbi glos. tenet opinionem Mediolanensium, & saluat opinionem Placentinorum, vt procedat, quando per pactum tractatur de futura successione.

Si text. intelligeretur de inuestitura facta de feudo recasuro non pure, sed quando deuolueretur, quæ enim erat dubitatio text. tam respectu Placentinorum, quam Mediolanensium, nam vt dixit Andr. in d. cap. 1. qui

success. ten. Dominus potest de iure suo disponere, & nil commune ius deuolutionis cum vtili dominio feudatarij possidentis, & propterea vana erat opinio Placentinorum, dum volebant requiri assensum feudatarij in inuestitura à Domino facienda feudi aperiendi, & pariter vana erat opinio Mediolanensium, dum limitabant valere inuestituram, dummodo feudatario detrimentum non fieret, nam si conferebatur post ipsius mortem, quo tempore ius illius erat extinctum non cadebat reseruatio detrimenti; sed sed quia inuestitura erat pura, & respectu interesse feudatarij, sicut diximus in interesse agnatorum, & aliorum, iura dicebant inuestituram non valere, ob id Placentini hanc opinionem tenentes requirebant consensum feudatarij viuente: Mediolanenses verò; & Cremonenses attendentes veram opinionem illam posse fieri inuestituram de re aliena non autem in præiudicium Domini: propterea determinauerunt inuestituram valere, dummodo viuente infeudato nullum sibi detrimentum irrogetur, & ita glos. ibi, & melius omnibus Andr.

16 qui etsi in principio dicit puram inuestituram fieri non posse, nec valere, secus si in tempus, aut conditionem quando morietur sine hæredeteneans: tamen in vltima colum. dicit, quod illud capit. non potest intelligi secundum Placentinos, quia Dominus daret non solum ius suum, sed feudatarij, & propterea subnectit infra scriptam theoricam.

Item potest intelligi, quod Dominus dat simpliciter feudum alterius, quod tenetur ab eo, hoc non valet, quantum ad præiudicium tenentis, si ille non consentit, argumento supra quib. mod. feud. amitt. S. præterea, sed quantum ad hoc, vt de euictione agatur, si fuerit ignarus, qui recepit, aget vt dicitur inf. de inuestit. de re alien. fact. & maxime si stipulatus est de cui-

euiçtione C. de euiçt. l. si fundus sciēs, quia rem alienam possumus in nostrū præiudicium alienare, & sic etiam Mediolanenses, & Cremonenses benè dixerunt, quia eo viuo nullum sibi fit per hoc detrimentum, sed fit alienanti, quia tenebitur ad interessē, siuè non consentiente eo, siuè ignorante: nam si consentiret faceret sibi præiudicium, & Dominus non tenetur de euiçtione, quia non potest euinci amodò, nisi consentiret saluo iure suo ff. quib. mod. pig. vel. hypot. soluit. Si debitor, §. 1. et si is cui alienatur, ignorauerit hoc tunc tenetur de euiçtione, quia damnum non potest pati infudatus de tali consensu, hic est contractus licitus, quia de re aliena, secus fit quādo lex prohibet, vt contractus de feudo sine Domini consensu, tunc perdit pretium, & de euiçtione non agit, nisi ignorans sit, quod dicit, vt in Constit. Imperialem §. non autem in glos. At hic non sic, nam Dominus feudum alienans non indiget consensu alterius. Hæc Iser.

Ex hac doctrina apparet declarata opinio Mediolanensium, quodq; text. loquatur de pura inuestitura, & declarat Andr. prædictam conclusionem factam, vt id quod dicitur puram inuestituram non valere intelligatur quantum ad præiudicium tenentis, & secundum hæc intelligenda erunt dicta per Andr. in cap. 1. qui success. ten. nu. 2. & in cap. 1. eodem tit. lo. 2. & sic pariter intelliguntur eadem iura videlicet text. in eod. cap. 1. qui success. ten. lo. 2. ibi nam si quis fuerit inuestitus purè de alieno feudo non valet, intelligitur enim quoad præiudicium possessoris secundum
17 Andr. & sic pariter text. in cap. si quis fecerit, quo temp. mil. ibi si quis fecerit inuestituram, vel cambium de beneficio sui militis sine illius consensu cuius est beneficium, pro non facto habeatur, vbi gloss. in verb. pro non facto dicit hoc intelligo, dum

supererit vassallus: verumtamē eo decedente cogitur Dominus adimplere promissum, & tunc demum incipit inuestitura effectum habere ad quod allegat text. in d. cap. moribus, ita quod gloss. intelligit text. in cap. moribus, de inuestitura purè facta, idemq; ibi per Iacob. de Beluis. & Bald. ibi dicit idem, scilicet validam esse promissionem si non fuerit nuda, sed vestita stipulatione, quem sequuntur ibi Aluar. & Præpos. ex quo fit, quod dum
18 Andr. ibi dixerit, inuestituram purā non valere, secus in diem, vel conditionem quando morietur vassallus sine hærede legitimo, & subsequitur, & hæc sunt specialia in feud. inf. si de feud. controu. cap. moribus, aliàs qui vendit rem alienam eo effecto Domino confirmatur venditio ff. de vsu. cap. l. cum vir, & de act. empt. si quis alienam, dico inquam, quod non video rationem specialitatis stantibus præallegatis, & declaratis secundum eundem Andr. & addendo secundum eius doctrinam, quod intelligitur Dominum concessisse ius, quod habet, omnis prorsus cessat difficultas, loquendo in simplici inuestitura facta, vel in venditione facta scienti, & præpos. sibi met contrarius in d. cap. 2. in fin. tenet cum gloss. vt valeat inuestitura, quoad præiudicium inuestientis, & Ardiz. in cap. 9. & 22. sequutus est gloss. opinionem insimul cum Beluis. vt inuestitura purè facta valeat, sed effectum capiat post mortem feudi tenentis: hinc Laudem. sequendo gloss. dixit non agi de euiçtione, quia natura inuestituræ intelligitur de iure deoluendo, & quando ex rei natura
19 casus succedit, euiçtio non debetur allegat gloss. notabilem in l. si familiar. ff. C. famil. hercisc. secus si esset ignarus, vel de euiçtione cauerit, & Pistor. quæst. 20. num. 39. sequitur gloss.

Hinc non benè dixit Camer. in d. cap.

20 cap. imperialem fol. 36. 1. colum. vers. quinimo, & fortius tradens limitari in feudis reg. text. in l. fin. C. de pact. vt pacta de hæreditate viuentis in feudis valeant, alludens ex hoc doct. Andr. dicentis, quod sit speciale in feudis: nam si datur in Domino directo ius formatum deuolutionis propter suum directum dominium, illudque ius censetur vedere, & non ius vassalli, quod nullo modo tangitur, nec in vita, nec post mortem, quia reconstitutum est cum directo dominio, qui termini non procedunt in hæreditatibus viuentium, quæ sunt in pleno dominio morientium, nec potest dari illarum contractatio distincta ab ipsorum iure, & dominio, nullumque habent contrahentes ius, nisi spem illam successionis, in hoc à iure reprobata, propterea nulla cadit specialitas, termini sunt differentes, & contractatio est omni iure permessa in feudis loquendo in directo Domino, non quia est speciale in feudis, sed quia Dominus habet ius formatum, in suam residens personam, quod ius tantum intelligitur concedere, quod vt demonstratum est, licet, & permittitur non solum per iura feudalia, sed etiam communia Romanorum.

Si in feudo facta inuestitura tenetur Dominus tradere, & non satisfacere offerendo soluere interesse ad
 21 cit. in cap. si facta, si de feud. defun.
 22 milit. si in casu cuiusque tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem estimationis ad text. in cap. 1. si de feud. vassall. ab aliq. interp. fuer. & in cap. 1. de inuesti. de re alien. fact. si
 23 quis alienam rem vendiderit, & medio tempore hæres Domino rei extiterit, cogetur implere venditionem, dicit Paulus Iureconf. in d. l. si quis alienam ff. de act. empt. vbi gloss. quæ allegat text. in l. cum vir, pro concor.
 24 ex quo text. redditur indubitata opinio Bart. iam communis, & vera opinio Mart. in l. 1. ff. de act. empt. vt te-

neatur quis præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendæ, quæ in feudis, vt apparet est indisputabilis, sequitur ex hoc satis superque fundamentum ex iure superuenienti inuestituram, seu venditionem à Domino factam confirmari, etsi tradiderit non esse necessariam nouam traditionem, ex regu. text. in §. interdum, instit. de rer. diuis. vbi gloss. etsi non tradiderit, tenetur adimplere.

26 Et hoc in Domino inuestiente, cui, vt diximus, auctoritate Andr. non est prohibita feudi alienatio, & regula text. in l. cum vir semper locum habet secundum tradita ibi per Doct. quoad excipiendum, sed si non sumus in Domino, sed in eo, qui alienam rem vendiderit, qui de re feudali absque assensu disponere non potest, tunc quia Dominus assentit, vt de re titij alienantis, cuius non erat tempore venditionis, & non assentit super re in futurum acquirenda, & sic est alius casus, & assensus non extenditur, nec de tempore ad tempus, nec de casu ad casum, in tantum, quod assensus super contractu facto non extenditur ad faciendum, & consideratur in feudis interesse voluntatis si placet, vel displicet, ob quod nec de præsentì trahitur ad futurum, nec è contra, quæ omnia recenset Andr. in d. cap. imperialem, vbi latius Camer. & in meo conf. 36, sequitur propterea, quod in vassallo alienante non habebit locum regul. text. in l. cum vir ad effectum, vt intelligatur confirmata venditio, vt tenui in allegato conf.
 27 Sed bene agere poterit emptor contra Dominum, vt adimpleat, & cogere ad tradendum cum valido assensu secundum regulas iuris communis feudorum, quia fuit emptor bonæ fidei, & contractus habuit iustum initium cum assensu Domini ad text. in d. cap. imperialem, vbi gloss. in verb. ex empto, & cum hoc veniat ex natura contractus per d. text. in l. si quis alienam &

& assensus, vt pluries dicit Andr. intelligitur, prout ius intelligitur ex regu. text. in l. si cui ff. de seruit. propterea de iure communi feudorum daretur actio contra vendentem, vt compellatur adimplere contractum factum actione tamen personali descendente ex contractu valido facto cum assensu, & de iure communi feudorum, licet contractus absque assensu sit nullus, quoad translationem iuris feudalis, non erit in actione personali ex contractu descendente, non solum contra contrahentem, sed etiam contra ipsius heredem, quia hoc non tangit feudum, est solemne dictum Andr. in d. cap. imperialem, propè nu. 16. ibi teneretur tunc ex persona eius, cuius est hæres, sicut ille, quem non bene ibi intellèxit Camer. & hoc quando

30 bona fide: quod valdè dubitarem procedere in Regno per text. in constitutione Constitutionem diuæ memoriæ per quam omne commercium prohibetur in feudo, & datur facultas eisdem contrahentibus reuocandi contractum factum, illiq; contrahendi, dum assensus deficit, & maxime si ius hoc superueniat hæredi, & non defuncto, quo casu amissa esset spes reconualidationis, & requireretur nouus consensus hæredis positius, & super nouo consensu nouus assensus secundum decisionem eiusdem Andr. de qua infra suo loco latius dicitur

31 scurremus: & intantum est nullus contractus vigore Constitutionis, quod nec etiam ex eo oritur confessio secundum Afflic. ibidem, & in eod. cap. imperialem. In feudis enim seruatur rigor dixit Andr. vbi sup. Hinc Andr. in cap. moribus communiter sequutus: ponit quæstionem, si Dominus concedit feudum Titij viuentis, quem credebat esse mortuum; an valeat inuestitura ad effectum, vt mortuo Titio sine hærede feudum debeatur, & concludit non deberi, quia errauit, & deficit consensus: vn-

de cum hic consenserit in alienatione feudi, quod credebat esse Titij tēpore alienationis, cuius verè non erat, sed alterius, non consentit Rex assentiendo rei Titio acquirendæ, sed rei acquisitæ, & existenti in illius dominio, in quo si fuit erratum, deficit consensus alienationi de præsentī, & minimè adest acquisitioni de futuro, & sic pariter secundum Andr. ibidè,

34 si fit concessio feudi tanquàm vacantis per mortem, & vacaret ex alia causa, minimè feudum deberetur, de quo latius ibi per Modern. Add. igitur ius superueniens non potest comprehendī sub assensu per prius impetrato, quia est alius casus, spectat alio iure, & iuri futuro, vt de dominio acquisito, & non de acquirendo contractus est nullus per Constitut. Reg. non tenetur, quis illi stare, quia lege prohibitus contractus, datur reuocatio eisdem contrahentibus: Ergo regula text. in l. cum vir in Regno loquendo de vassallis contrahentibus super re feudali non potest habere

35 locum: & sic procedunt per me allègata in d. cons. 36. & in vassallo procedunt allègata per Consiliarium Fabium de Anna in suo cons. 39. nu. 36. secundum quæ pariter consuluit prædictus Consiliarius Io. Andr. de Georgio in d. cons. 3. fol. 33. vers. prædicta loca feudalia, sed in Domino disponente benè procedit regula text. in l. cum vir, quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in rep. cap. 1. de vassall. decrep. etat. num. 264. qui non degustauit punctum, nec terminos distinxit, & sic non consentio opinioni Bammacarij in repet. d. cap. moribus, dum ponit casum in vassallo vendente alienum feudum cum assensu, vt ex iure superuenienti ex regu. text. in l. cum vir, validetur venditio, & Andr. in locis, quos allègat, loquitur in inuestitura de feudo recasuro, & idè Afflic. in decis. 292. nec Andr. aliquid dicit in Constitut. Reg. grandis

vti-

uitas, & lo. Vinc. de Ann. tenet, vt diximus non habere locum text. in l. cum vir, sed malè, quia loquitur in Domino, & non in vassallo vendente, & sic cæteræ decisiones, quæ adducuntur loquuntur in Domino inuestiente, in quo cum non consideretur qualitas feudalis, nec aliter requiratur assensus, cum omnia pœnes regem sint allodialia, & interest ipsius: dum vendit in feudum, venditionem validari ratione interesse euictionis, tunc secundum Bart. Imol. & omnes scrib. in d. l. cum vir, ius superueniens validat contractum, & tractamus de allodialibus, & non de feudalibus, quæ iura feudalia nullo modo tractauerunt de hoc articulo iuris superuenientis, & sic remanemus sub dispositione iuris communis ex reg. text. in cap. 1. de feud. cognit. sed omnem vim fecerunt, & casum p̄suerunt in validitate inuestituræ purè de feudo alieno, vel de caducitate feudi, vt non sint validæ hæc vltima, quia parit tristes euentus, videtur contra bonos mores, & quodammodo esse pactum futuræ successionis; prima verò pura, quia nulla, & consequenter, quòd nullum est, tractu temporis conualescere non potest. Quibus omnibus supra est responsum, videlicet, inuestituram puram non esse nullam omnino, sed causatiuè, quatenus detrimentum afferret possidenti, & inuestituram de caducitate feudi moribus approbatam, & omnino validam ex particularibus rationibus per Andr. ponderatis, in d. cap. 1. qui succ. ten. nu. 13. & sic cum iura feudalia non sint in hoc articulo, diximus respectu Domini subesse regulis iuris communis, vt sic habeat locum reg. text. in l. cum vir, in casibus à iure communi statutis. In vassallo verò, qui tractat de feudo, & non potest de iure feudali disponere sine assensu, diximus nō habere locum prædictam regulam, quia assensus impetratus,

non extenditur ad incogitata, dicit 39 Andr. sæpè sapius ex reg. text. in l. qui cum tutoribus ff. de transact. non extenditur ad futura, non de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, aut de re ad rem; vnde defectus assensus, & defectus potestatis facit, vt ius superueniens non iuuet, non autem natura contractus venditionis, maximè quando venditoris interest, quæ dixisse sufficiant pro declaratione hinc inde per Doct. traditorum.

SVMMARIVM.

- 1 *Treasaurarius Regni Primipili; officio fungitur, & vt talis potest appellari, & hæc est communis, & nu. 3. & nu. 6. 9. & 10.*
- 4 *Filius Primipili etiam non hæres, & qui paterna bona non possidet, tenetur Regiæ Curie pro administratione paterna.*
- 5 *Fiscus præfertur uxori primipili anteriori pro dotibus, & non solum in bonis viri, sed etiam in bonis dotalibus translatis in viri dominium, & nu. 7. & sic pariter respectu aliorum creditorum anteriorum nu. 8.*
- 11 *Opinio gloss. commendatur in c. ex parte de consuet. dicētis bona uxoris primipili in subsidium fisco esse obligata.*
- 12 *Filij nō hæredes possidentes bona patris titulo particulari tenentur fisco pro functionibus fiscalibus à patre debitis, vel bona prædicta cedere debent.*
- 13 *Fiscus ex causa publicæ necessitatis exigere potest à suo debitore ante diem pendente tempore*

- pore solutionis, deducto tamen interesse medij temporis.
- 14 *Arrendator Fisci, si multum lucratus est in arrendamento potest cogi finito illius tempore, ut iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur arrendator pro iusto pretio.*
- 15 *Text. in l. cotemferro §. fin. ff. de publico et in l. 3. cum in quinquennium ff. de iur. fisc. declarantur.*
- 16 *Fiscus in paritate licitatorum potest gratificare, plus unum, quam alium, quod non seruatur hodie, sed iterum proceditur ad licitationem.*
- 17 *Debitor fisci contumax, non soluendo non gaudet beneficio cessionis bonorum.*
- 18 *Practica est in contrarium eorum, que dicta sunt de uxore thesaurarij eiusque filijs, et sic etiam respectu aliorum creditorum anteriorum, nec in practica seruatur, quod dictum est de filijs debitorum functionum fiscalium, prout non seruatur, id quod dictum est de Arrendatoribus.*
- 19 *Practica, quod Officiales pecuniarij vulgo dicti li pagatori, qui destinantur per Prouincias ad solutiones faciendas militibus, ut iterato non transfmittantur, nisi prius redita ratione primae missionis, unde sumpta.*
- 20 *Thesaurarius tenetur de culpis, et defectibus suorum Officia-*
- lium in subsidium, quod non procedit in scriba portionis, qui tenetur principaliter, et ibi ratio.*
- 21 *Scriba portionis nullum habet superiorem, nisi Regem, aut Proregem.*
- 22 *Fisco expedit conuenire ante omnia principalem debitorem, et sic Reipublicae, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiussores, et approbatores, et ibi vide illationes.*
- 23 *Fides nulla est adhibenda scedulis priuatis Arrendatorum, vel ipsorum libris, quando ex istis tantum volunt facere debitores aliquos ipsorum Arrendamentorum, vel participes in eis, maxime si in malam fortunam deuenerunt, et nume 25.*
- 24 *Fiscus contra participantes, seu vulgo dictos caratarios agere potest actione directa, sicut contra proprium Arrendatorem.*
- 25 *Liber rationum continens data, et accepta quam fidem faciat.*
- 26 *Impositiones antiquis temporibus exigebantur in speciebus pro sustentatione militum, hodie vero sunt omnes redactae in pecuniam ad subueniendum Regum necessitatibus.*
- 27 *Militibus nauigantibus in Regijs triremibus, et rimerijs in illis seruientibus, species annuarie praestantur statutis diebus curiae expensis, quae militibus*

- bus in eorum stipendijs computantur.
- 28 *Consuetudo dandi vestitum semel in anno remigantibus, seu forzatis in triremibus, & quo tempore unde sumpta.*
- 29 *Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire.*
- 30 *Victus quis, & quomodo antiquis temporibus militibus prestabatur, & inter cetera nume. 31. Quod in mense Nouembris mandabatur dari vinum nouum, & sic pariter circa paleam, & fenum nume. 32.*
- 33 *Functionem fiscalium impositio est antiqua tempore Romanorum Imperatorum, & soluebantur vigintifex denarij pro quolibet capite, seu fumante, antequam impositionem soluebantur collectæ nu. 35.*
- 34 *Impositio per focularia est antiqua, de qua Bald. est loquutus.*
- 36 *Functiones fiscales impositæ tempore Regis Alphonsi Primi, fuerunt recõpensatiuæ ad pretium salis, quod Rex Alphonsus dare promisit singulis focularibus Regni, videlicet tumulum unum pro quolibet, quæ solutio pretij salis debita a populis erat à tempore Machabeorum, & erat vectigal antiquum tempore Romanorum, quod inter Regalia computatur, & solus Rex in Regno sal videre potest, & eius*
- sunt omnes salina.*
- 37 *Donatiua, quæ singulis duobus annis fiunt per Regnum, & Barones congregato Generali parlamento, an sint voluntaria, remissiuè.*
- 38 *Mandata, seu Procuraciones Vniuersitatum Regni, qualia, seu quales esse debent, remissiuè.*
- 39 *Deus scrutator cordium est, & redet unicuique iusta opera sua.*
- 40 *Rex datus est Regno, sicut Regnum ipsi, & dicitur pater, maritus, tutor, & administrator populorum.*
- 41 *Regis Alphonsi dictum commendatur.*
- 42 *Vniuersitates terrarum, quomodo possunt imponere collectas, seu gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur.*
- 43 *Appellatio datur si quis ex appretio factõ per Appretiatores Vniuersitatis senserit se grauatum.*
- 44 *Appretiorum materia, & quomodo appretuari debent Terræ, in quibus sunt suntuosa habitationes, remissiuè.*
- 45 *Vniuersitates, quomodo possunt vendere, seu arrendare Territorium commune omnibus, & nouas facere defensas, remissiuè.*
- 46 *Dobana menepecudum Apuleæ non est, quid nouum, sed antiqua*

- qua solutio, omnesq. ipsius instructiones sunt per leges Imperatorum determinatae.
- 47 Pensio solui solita pro pascuis augeri non potest, nisi Principe consulto.
- 48 Pascua, quae mandantur custodiri, & conseruari per Regios Cauallarios, sic vulgo dictos determinatum est per leges Imperatorum.
- 49 Cauallarij predicti gaudent fori priuilegio, suntq. sub iurisdictione Regij Dobanerij, cui concessum est merum, & mixtum Imperium super omnes locatos seruietes, & quomodocumque Dobanam insequentes, & etiam decisum est contra Neapolitanos.
- 50 Cauallarij extraordinarij fieri possunt, & solitum est necessitate suadente, quod pariter per leges Imperatorum est prouisum, & ibi qua pena afficiuntur, quando male administrant.
- 51 Poena qualis sit contra pascuantes, & damnificantes pascua ad usum Regie Dobanae deputata.
- 52 Cauallarij milites equitantes affirmat esse Io. de Plat.
- 53 Cauallarij extraordinarij, seu supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus ordinarij.
- 54 Doctores de Collegio Neapolitano, in quo magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iurisdictionem, non gaudet priuilegijs Collegij, & ita decisum.
- 55 Descriptio in libris Regie Dobanae, sufficit, ut in futurum possint cogi persone cum suis animalibus ad pascua sumenda, & debitam pensionem solvenda in futurum, & sic pariter circa territoria, ut Regia Dobana capere possit ab inuitis, pro sustentatione animalium in ea locatorum, quod pariter est per leges Imperatorum prouisum.
- 56 Initium Regie Dobanae à tempore Romanorum.
- 57 Laus tribunalis Regie Camerae, & de ipsius officio, remissiuè.
- 58 Impositio dicta dell' lagni, ac impositio turrium, quomodo fundantur.

A R G V M E N T V M .

Thesaurarius Regni dicitur Primipilus, Fiscus quomodo pro mala filius administratione possit agere super illius bonis, & quomodo filij, & vxor pro primipilo teneantur. Filij non haeredes, antequantur pro patre ex debito functionum fiscalium fiscus, quomodo ante diem potest debitum exigere. Arrendatores, quomodo finito tempore arrendamenti possunt cogi ad iterum arrendandum, Thesaurarius tenetur de culpis suorum Ministrorum, sed in subsidium, quod non est in scriba portionis. Fides, quanta sit adhibenda schedulis Arrendatorum, solitum antiquum dari militibus. Navigatio quò tempore incipere debeat, & quo finire. Functiones fiscales à tempore Romanorum; Vniuersitates terrarum quomodo collectas imponunt. Dohana mencepedum, quid, & quo tempore constituta.

S. VIII.

DIXIMVS supra, quòd Perceptores Provinciales tenentur transmittre omnem pecuniam, quam exigunt ad Regiam Thesaurariam, penes Regium Generalem Thesaurarium: videamus propterea, quid de Thesaurario iura disponunt, & qualis est illius obligatio, & equidem videtur, quòd appellari possit primipilus: nam dixit Ioan. de Plat. in rubric. C. de primipil. lib. 12. post gloss. quod dicitur ille, qui est primus inter Administratores: & Luc. de Penn. licet in eadem rubrica videatur sentire aliud. Tamen in l. 3. eiusdem titu. dixit, quòd est officium, quod consistit in administratione pecuniæ, quodq; hic est verus intellectus, & Afflict. in Constitut. Regn. Patres pro filijs num. 8. nominatim tradit Thesaurarium Generalem Regis esse primipilum, quòd per prius dixit Angel. in l. 1. C. de priuil. fisc. & idem tradit Restaur. Castald. in tractat. de Imperator. quæstio. 110. priuil. 257. qui etiam dicit, quòd ex dispositione, text. in l. 3. & 4. eiusdem titu. Filius non hæres, & qui bona paterna non possidet, tenetur Regiæ Curie pro administratione paterna, idemq; tradidit Peregrin. in tractat. de iure fisc. lib. 6. cap. 7. num. 11. Et non solum fiscus præfertur vxorianteriori pro dotibus; sed etiam bonis dotalibus translatis in viri dominium: ita quòd contra regulas tenetur vxor pro marito, vt per Io. de Plat. in d. l. 3. & 4. Luc. de Penn. ibidem, cæterosq; scrib. in quo vide notata per Angel. in d. l. 1. de priuil. fisc. Et hæc omnia, quòd Thesaurarius sit primipilus, & cætera supra

7 tradita firmat Franc. Luc. in tractat. de priuil. fisc. num. 18. & 19. & quòd vxor generalis Thesaurarij Regis, qui ex administratione est Fisci debitor, vt ipsa inquam non præferatur pro dote, nec possit antea detrahere iura sua dotalia placuit Afflict. loc. proxime cit. Et quod non solum præferatur hyppothecæ anterioris mulieris, sed cæterorum creditorum, latius Peregrinus, vbi supra lib. 6. titu. 6. num. 43. post Capic. in decis. 129. vbi firmat esse Thesaurarium Primipilum, licet in illa causa referat vocatum contra Reginam, quæ prætendebat gaudere priuilegijs Fiscalibus contra pupillum primipili hæredem: & Mart. Laud. de priuil. fisc. quæst. 10214. loquitur in specie in Thesaurario, & idem per omnia tenet dicens disposita in primipilo habere locum in eo.

Et videatur gloss. notab. in cap. ex parte de consuet. in verb. alienari, vbi infrascripta tradit. In casu tamen quandoq; distrahuntur bona mulieris pro viro, vt in causa primipilorum bona mulieris pro marito obnoxia sunt Fisco, si omnia bona mariti exhausta sunt, vbi Abb. cæterisq; scribent. Idemq; firmat Couarru. in cap. 16. variar. resolut. licet præsupponat. Primipilum esse alium, quàm quòd supra exposuimus secundum communem Doct. opinionem.

Aliud quoque notabile, & specialiter notetur pro functionibus fiscalibus, quòd hæredes ad illas intantum tenentur pro Patribus, quod etiam si renuntiauerint hæreditatem, tenentur etiam cedere bonis, quæ habuerunt à defuncto quocumque titulo inter viuos tanquam talibus debitis obnoxijis, text. est in l. hæredes, vbi gloss. Ang. Nicol. de Neap. Io. de Plat. & Luc. de Pen. C. de omn. agr. deser. lib. 10.

Sed omittere nolui vnum, quòd Fiscus ex causa publicæ necessitatis,

potest à debitore suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis deducto tamen interesse medij temporis per text. in l. 1. vbi gl. Bald. Salic. C. de cond. ex leg. Ang. in l. cum quidam, S. fiscus, ff. de vsur. Plat. in l. 1. C. de fisc. vsur. lib. 10. Jatius Peregrin. vbi supra lib. 6. nume. 21.

Sicut pariter, & notetur; quando Arrendator Fisci multum lucratus est
 14 in arrendamento facto, & eo finito non reperitur Arrendator pro eodem saltem pretio, quo per prius stetit arrendamentum. Potest compelli ipse Arrendator, vt iterum conducat fiscalia corpora pretio, quo primo loco tenuit, text. est in l. cotem ferro S. fin. ff. de public. vbi gloss. declarat, quomodo procedat text. in l. 3. S. cum in quinquennium, ff. de iure fisc. qui dicit totum oppositum: vult enim, vt procedat, quando non facit magnum lucrum, quod firmavit Mart. Laud. in tractat. de fisc. priuil. 65. & Franc. Luc. in eodem tractat. priuil. 17. & 88. Licet gloss. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. in verb. in arbitrio teneat esse correctam dispositionem text. in l. cotem ferro S. fin. per text. in d. S. cum in quinquennium. Sed Bart. in d. S. fin. sequitur opinionem gloss. ibi, qui allegat gloss. consimilem in l. si cum hermes C. locat. teneantem eandem opinionem, quam tenet gloss. in d. S. fin. vbi Paul. de Castr. in princ. tenet idem, quod gloss. ibi, post Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. qui Laudem. in priuil. 61.
 16 tradit, quod si Officialis Fiscalis subhastat datum pro mille, si duo licitantes eodem tempore respondent, locus erit gratificationi, quod sæpe sæpius accidit in Regia Camera, quæ prouidet, quod iterum accendatur candela, & hæc est practica, quæ seruatur, & prædictus Luc. vbi supra priuil. 46. tradidit, quod debitor Fisci
 17 contumax in non soluendo, non po-

test gaudere beneficio cessionis bonorum in fisci damnum: sed quæ dicta sunt de Thesaurario, vxore, eiusq; hæredibus in practica non seruantur: nec etiam respectu aliorum creditorum anteriorum; nec pariter, quæ dicta sunt de filijs debitorum functionũ fiscalium, quando bona paterna particulari titulo possident, & similiter nõ vidi practicum id, quod dictum est de arrendatoribus, prout minimè hoc practicatur in dominio Venetorum, & refert Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. nu. 6. cum quibus Arrendatoribus nomine Regio fiunt capitulationes particulares concedendo illis multas immunitates, & priuilegia, & inter cætera conceduntur particulares Iudices à quibus omnes ipsorum causæ, atque controuersia cognosci habeant, quod sumitur ex text. in l. 3. & 4. C. de Castr. & ministr. lib. 12. in l. 2. C. de vsuar. & suscept. lib. 11. & multa alia possunt iura cumulari, quæ immunitas de iure non extenditur ad ipsorum Ministros, & substitutos, iuxta dispositionem text. in l. vnica, C. quibus muner. se excus. quod hodie non practicatur, quia in capitulatione aliud conuenitur. Fiunt enim omnes immunes, verum aduertatur ad Capitulum concessum Ciuitati tempore Præsidatus Comitum Ripacorsia, quod est Capitulum xxv. in quo statutis, & cõceditur Ciuitati, quod Arrendatores ipsorumq; Officiales conueniatur eorum ordinarijs magistratibus locorum exceptis causis concernentibus administrationem Arrendamentorum.

Cumquæ ad solutiones stipendiorum militibus, Castellanis, & alijs
 19 faciendas destinatur ordinatiè per Regios Generales Thesaurarios solutores, vulgo dicti li pagatori, & cum illi accedunt Officiales scribæ portionis, cum quorum interuentu fiunt omnes solutiones Regiæ, omnesq; expensæ, & in libris eorum omnia adnotantur,

tantur, illisq; plena, & indubitata fides adhibetur. Fuit igitur pro recta administratione regalis patrimonij ordinatum per Proregem, eiusq; Collaterale Consilium, quod prædicti solutores non debeant ad idem munus iterato transmitti, nisi prius reddita ratione primæ missionis, qui ordo fundatur ex text. notab. in l. neminem C. de suscept. lib. 10. cuius verba transcribere volui, nam deseruiunt ad multa.

Neminem susceptionis munere functum ad idem munus astringi, nisi se prius vinculo sollicitudinis Superioris absoluerit: nam neque eos, qui placuerint, grauare iustitia est: neque eos, qui displicuerint, teneri prudentia est. Integro igitur singuli anniuersario anno transcurso cogantur exponere, quibus titulis suscepta disperse- rint, vt facilius si quis in furto fuerit deprehensus, recentem queat reintegrare iacturam; non perpetui autem exactores teneantur incontinuada vexandorum Prouincialium potestate, velut concessionum dominatione, sed per annos singulos iudiciaria sedulitate mutentur, nisi aut consuetudo Ciuitatis, aut authoritas ordinis eos per biennium esse compestat.

De culpis quorum Ministrorum tenebitur Thesaurarius dicit text. in l. exactores eodem tit. Sed hoc in subsidium, vt probat text. in l. 2. eod. titu. Quod non procedit in Officialibus Scribæ portionis ex particularibus instructionibus illius officij, quæ obligat principaliter Scribam absque alia discussione ad soluendum pro suis Ministris: & hoc summa cum ratione, quia non reddit rationem dege-
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Et notetur gl. in d. l. 2. in vers. me-
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

verbum: videlicet, quod expedit Rei-
 publicæ inuenire soluendo primum
 conueniendum, & ratio est, quia ex
 hoc facilius inueniuntur fideiussores,
 & approbatores, quod notandum est
 contra fiscales, cæterosq; Iudices, qui
 non debent statim manus imponere
 contra fideiussores Arrendatorum, &
 aliorum Ministrorum: & sic etiam in
 fideiussoribus bancorum, donec su-
 per sit approbata spes satisfactionis à

text. in d. l. exemplo non solum ponit casum in priuato, sed etiam si adnotationem fecerit fiscus, ibi: unde neque Fiscum, neque alium quemlibet ex suis subnotationibus debiti probationem præbere oportet.: ibiq; Bald. & Salic. summant text. ut propria scriptura creditoris non contineat debitorem etiam in fiscali causa, vel pro fiscali debito, quia esset dare materiam falsum fabricandi: & in hoc nulla est controuersia Doctor. nam omnis disputatio fuit in apoca, vel Epistola scripta manu eiusdem præsentis debitoris, vel in libro rationum continente data, & accepta, & plura negotia, in quo fiunt plures distinctiones, de quo per Bald. cæterosq; scrib. in l. 1. C. de eden. per Bart. & alios in l. admonendi ff. de iurciur. sed in scriptura composita per eundem asseritum creditorem in sui beneficium militat dispositio iurium prædictorum, absque vlla limitatione, quod dicit Bart. in d. l. admonendi ante num. 25, auth. glos. in S. si tamen quisquam in auth. de instr. caut. & fid. quod melius explicauit, idem Bart. in l. nuda ff. de donat. nu. 8. vers. in eo, quod dicitur, pro quo videatur punctualis decisio Bald. author. Nicol. de Matarel. in l. rationes C. de probat. distinguendis in libro rationum continente data, & accepta, & sic plura negotia, vel si contineatur vnum tantum, quia tunc esset penitus scriptura priuata, & nullius fidei, & Dec. in d. l. 1. de eden. post alios loquens in libro rationum facit distinctionem, quando continet plura Capitula, & negotia connexa, vel separata, & hoc secundo casu nulla detur fides, quæ sunt in casu fortiori, de quibus latius diximus in repet. d. l. fin.

Sed nolui omittere, quod impositiones omnes, quæ hodiè redactæ sunt in pecunia ad subueniendum necessitatibus Regum pro necessaria sustentatione Regni primitus anti-

quis temporibus secundum leges Imperatorum præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs, de quo in l. modios C. de suscept. lib. 10. vltra tributa in pecunia, quæ late discursit glos. in rubr. de ann. & trib. lib. 10. Ita quod nec etiã militibus hodiè à Reg. Curia species aliqua datur: sed tantum stipendium cum aliquibus immunitatibus solum autem hæc pro-
 27 uisio, & annonaria præstatio fit in Regijs triribus cum rimerijs ibi seruientibus, & alijs ibi: etiam militibus regio seruitio in eis vacantibus, quibus alimonia præstantur, ordinatè, & differenter statutis diebus in hebdomada, pro quo videatur solemn. text. in l. 1. & liubemus C. de erog. milit. ann. sed hæc omnia Curia, non populorum expensis, cum populi soluant suas ordinarias impositiones ad hoc, ut Curia ex eis suis subueniat necessitatibus; Benè verum est, quod militibus super trireres nauigantibus pro victu, qui ipsis præstatur fit excomputum pro rata in eo-
 28 rum stipendijs, & circa solitum dari vestitum rimerijs vulgò dictis, forzati, semel in anno, quod pariter antiquis temporibus à populis exigebatur, videatur text. in l. 1. C. de milit. vest. lib. 12. qui statuit dandum esse
 29 in Calend. Apr. ut hodiè est consuetum, quia eo tempore dicit glos. incipere debet nauigatio vsque ad Calend. Octobr. quæ allegat text. in l. quoties C. de naufr. lib. 11. & in d. l. 1.
 30 C. de erog. milit. ann. dicitur, quod militibus dabatur buccellatum, quod est certa panis species diebus duobus in hebdomada tertio die panem, vno die vinum, alio die acetum, vno die lardum, biduo carnem veruecinam;
 31 verum in mense nouembris mandatur dari vinum nouum, quoniam veteris dispendiosa videtur erogatio, ut
 32 in liubemus, eodem tit. & circa paleam, & fœnum sunt text. in l. 2. & l. prouincialium tit. eod. Quæ volui adnotare

notare, vt videatur, quòd omnia reperiuntur scripta statuta, & solita fieri, quodque noster Christianissimus Rex, eiusq; Ministri nihil noui faciunt, nec populos grauant vltra solitum: immò antiquis temporibus soluebant tributa in pecunia, & alia in speciebus taxando omnes pro qualitate possessionum.

Et dico plus circa functiones fiscales impositas tempore Regis Alphonsi Primi, quod est impositio antiqua tempore Romanorum Imperatorum, quibus temporibus soluebantur 26. denarij pro quolibet capite, seu fumante: verba sunt Baldi, in l. ex hoc iure in fin. ff. de iust. & iur. qui allegat gloss. in l. ager §. 1. ff. de verb. signif. & subdit: sed hodie, proh. dolor! pellem populorum excoriant, & vix precarium dimittrunt, & de impositione per focularia locutus est idem Bald. in d. l. 1. §. quod si nemo ff. quod cuiusq; vniuers. nom. & ante etiam Imperatorum tempora soluebantur collectæ, in quarum locum successit illa impositio, & collectæ etiam soluebantur perfumantes, de quo per Bart. in l. 4. §. actor ff. de re iud. Bald. in Letiâ C. de exequ. rei iud. Alber. post Bart. in l. fin. §. fin. ff. de bon. damn. multa per Boer. decis. 213. de quo vide latissimè per Capic. vbi supra in ver. collectis vers. filijsam.

Sed aliud notandum memoriæ teneatur, quòd vsupra diximus, functiones fiscales soluntur loco pretij salis, quod populis per Reg. Cur. præstat. Hæc enim solutio pretij salis non est noua: nam de vestigali salis ad publicum spectante loquutus est Vulp. in l. inter publica de verb. signif. & inter regalia computatur, ad text. in cap. 1. quæ snt Reg. in fin. vbi Andr. in verb. salinarum, & latè Moderni Addentes; & nullus sal vendere potest, nisi Rex, quod salinas omnes in Regno existentes tenet etiam, quæ in priuatis Dominorum fundis exi-

stunt, de quo cumulatè per Luc. de Pen. in l. 1. C. de metall. lib. 11. per Capic. in sua inuestitura in verb. feudorum clausulæ vers. salinis bonus, text. in l. si quis C. de vestigal. & commiss. immò dico, quod hoc vestigal. aderat etiã tempore Machabæorum, vt in lib. 1. Machab. in cap. 10. ann. 160. vbi Rex Demetrius, scribens gèti Iudæorum dicit, quòd remittit illis præst. multas, absoluit a tributis, & indulget pretia salis: & sic apparet, quod populi etiam tunc pro sale soluebant, & aderat impositio, sed nouissimè audiui factum esse motum contrarium: nam nomine populorum remissum fuit sal à Regia Curia debitum, & remansit impositio, quod quomodo factum fuerit, reddet rationem, qui fuerunt in causa: credendum enim erit negotium tam graue, & prima facie populis omnibus tam perniciosum, quòd non fuerit propositum, & conclusum sine maxima causæ cognitione ob publicam utilitatem, & in beneficium populorum à Ministris, & Baronibus Deum timentibus, qui sanguinem pauperum donare ausi non fuissent; nec in iacturiam populorum tam oppressorum consensissent; & an propria donatiua, quæ sunt in generalibus parlamentis dicantur voluntaria, & multa elegantia ad hoc vide per D. Frecc. in 2. lib. in 3. auth. baron. num. 26. & latius inf. in decis. 6. & quomodo, & quales debeant esse procuraciones, seu mandata vniuersitatum Regni in donatiuis faciendis, & quando sufficiat maior pars vniuersitatis, & in quibus omnes certiorari debet videatur notab. doct. Bald. in l. 1. ff. de magistr. conuen. vltra trad. per Canon. in cap. cum omnes de Constitutio. & supra latè tractauimus: credendum enim, vt dixi in parlamentis, & donatiuis omnia circumspecti, & secundum conscientiam fieri: homo iudicat in facie, Deus autem in corde, qui est cor-

dium

dium omnium scrutator, & vnumquē-
 quē credendum est cogitasse inclina-
 re cor suum ad faciendas iustificatio-
 nes coram Deo propter retributionē:
 39 in æternum. Inspector enim cordis
 est Deus, ipse intelligit, & reddet vni-
 cuique secundum opera sua, Prouerb.
 40 cap. 24. Et licet Regni sit Regi da-
 tum: tamen Rex est Regno datus, vt
 ipsum gubernet, & regat: ideo dicitur
 Pater, maritus, tutor, & administrator
 populorum, & dicitur Rex cum po-
 pulis arcta catena deinctus, & illis
 præest, sed ipsorum causa, & mali, &
 improbi dicuntur illi, qui in imperio
 non nisi imperium cogitant: sunt enim
 Reges, sicut sydera, quæ splendorem
 habent, & super mortales superemi-
 nent, sed mortalium vrbibus deseruiunt
 sic regalem dignitatem cum munere,
 officioq; deinctam, habēt Reges suos
 Consiliarios, & in magna copia, Deus
 facit, vt consilium sit semper fidum,
 41 & rectum. Hinc Alphonsus ille inter
 Reges maximus, & memorandus sci-
 feceratus, qui essent optimi Consilia-
 rij? Mortui, respondit, libros, scilicet,
 qui nihil blandientes, nihil celantes,
 puram, mæramque propinant veri-
 tem.

42 Sed de his satis: reuertamur nunc
 ad pauperes Ciuitates, quomodo vni-
 uersitates, vel ad solutiones fiscales
 soluendas, vel alia onera possint im-
 ponere collectas cum assensu Super-
 ioris, vel sine, & an causa donandi, &
 qui teneantur. An forenses, & etiam
 quomodo sumantes, seu focularia nu-
 merantur: quid in fratribus simul ha-
 bitantibus, Filijs, Doctoribus, viduis,
 pauperibus, & similibus: idem Ca-
 pic. vbi supra, & in vers. collectarum,
 & quia vniuersitates sunt, quæ in Re-
 gno taxantur pro suis Ciuibus facta
 illorum numeratione, propterea vel
 solita sunt imponi gabellæ a suis Ci-
 uibus exoluendæ, de quibus fiscales
 functiones soluunt, vel fit illorum om-
 nium bonorum appretium: pro quo

extat Regia Pragmatica, taxantur
 vniuscuiusque facultates, & per æs, &
 libram vniuscuiusque suam debitam
 portionem: in quo non opus est Re-
 gio assensu, sicut in impositione Ga-
 bellarum, secundum Capic. in sua in-
 uestit. in verb. gabellis, vers. & ex præ-
 dictis infertur est solemnis text. in
 l. 2. C. de prædijs, & om. reb. Na-
 43 tic. lib. 10. à quibus appretijs si-
 quis senserit se grauatum datur ap-
 pellatio ad text. in l. 1. C. de discuss.
 44 lib. 10. Nauic. lib. 10. & dum ven-
 duntur Terræ, in quibus sumptuosæ
 sunt habitationes, quomodo debeant
 appretari, & de eadem materia ap-
 pretiorum videatur Boss. in tractat. de
 45 Princip. Et quomodo vniuersitates
 cum dispensatione, & decreto Colla-
 teralis Consilij possint vendere, seu
 arrendare Territorium commune om-
 nibus de omnium consensu, & nouam
 facere defensionem Auen. de exeq. mād.
 reg. lib. 5. cap. 12.

Sed multi nescientes, quid dicant,
 46 conqueruntur de Dohana Menepe-
 cūdam Apuleæ, per quam locantur
 Territoria, & pascua ad vsum pecu-
 dum, cæterorumque animalium, à
 quibus percipit Regia Curia annuos
 ducatos ferè septingentum mille.
 Non enim est hoc nouum, sed per-
 legatur: text. in l. 1. & tractit. C.
 47 de pascul. public. lib. 11. & ibi
 narratur, quod solita pensio non au-
 geatur, nisi Principe consulto, vt ibi
 notat Ang. & pro notabili priuilegio
 Principis ponit Rest. Castal. in tracta.
 de Imper. quæst. 130. priuil. 297. &
 mandatur in d. l. 1. pascua custodiri,
 48 & non damnificari, quod fit hodie
 per Regios Cauallarios, sic vulgò di-
 ctos, qui omnes gaudent fori priuile-
 49 gio, vt cognosci non possint de quo-
 cumque delicto, nisi à Dohanerio, cui
 concessum est merum, & mixtum im-
 perium, super omnes locatos, seu Do-
 hanæ subditos, & quomodocumque
 illam insequentes, & alia multa pri-
 uilegia,

50 uilegia, intantum quod iudicatum fuit habere iurisdictionem, etiam contra Neapolitanos, & signanter in quadam causa Herculis Mormilli fratris Fabritis Mormilli Patritij Neapolitani tempore, quo erat Dohanerius Io. Aloysius de Sangro nobilissimus Eques; sed quia necessitate suadente fiunt per Dohanerios multi Cauallarij, & Officiales ultra numerum, qui appellantur supernumerarij: seu extraordinarij, quod bene facere possunt necessitate suadente, & multo magis potest hoc Prorex, iuxta disposita per text. in l. 1. C. de Clas. lib. 10. ubi Bart. contra quos quando suum debitum officium non faciunt, videatur quam penam Imperatores statuerunt, & etiam contra pascuantes, & damnificantes in l. 1. C. de fund. & sal. rer. dom. lib. 11. de quibus Cauallarijs loquutus est Io. de Plat. in l. his scholaribus in princ. C. de erog. mili. ann. lib. 12. Eosq; milites equitantes esse affirmat.

Sed an isti Cauallarij extraordinarij gaudebunt iisdem priuilegijs, quibus ordinarij, vide notab. text. in l. fin. ad hoc factum C. de Appar. Mag. milit. lib. 12. Ex quo text. probatur de iure non debere gaudere, ut iam fuit decisum in supranumerarijs Collegij Doctor. in quo Magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iurisdictionem, ut refert D. de Franch. in decis. 274. qui non allegat hunc text. & de supranumerarijs loquitur ibi Iac. Coiat. quod aliter seruatur ex particularibus titulis, & instructionibus eiusdem Regiæ dohanæ. Et sufficit reperiri descriptos aliquo tempore in libris Regiæ Dohanæ, ut dicantur illi obnoxia, tam animalia, quam Territoria, quæ Reg. Cur. à particularibus Dominis capit pro sustentatione pecudum, & animalium, quibus ipsorum pascua distribuuntur, secundum text. in l. omnes C. de fun. patrim. lib. 11. & hoc iure utimur:

Est enim quædam species perpetuæ coloniæ ad text. in l. malè agitur C. de præscript. 30. vel 40. ann. licet initium huius Dohanæ satis iustificatum fuerit, etiam à tempore Romanorum, & postea per Federicum secundum, & successiue postea ex conuentione inita tempore Regis Alphonfi Primi, existente ad hoc deputato quodam Commissario nominato Francesco Molumber, quæ recenset, & firmat D. Frecc. post 46. author. baron. num. 15. cart. 377. quod demum ampliatum fuit, & regulatum cum optimis ordinationibus, & instructionibus Proregum, & Collateralis Consilij, & non minus Regia Cameræ Summarie Tribunalis eminentissimi ad curam rerum patrimonialium, & populorum custodiam, & protectionem deputati, ubi resident præstantissimi viri, omni virtutis genere ornati, videlicet octo Præsidentes, & vnus nominatus Locumtenens Magni Camerarij, qui ibi præsidet, de quorum officio, & in quibus consistat, & de bilantijs, quæ singulis annis transmitti debent ad Regiam Curiam continentia introitum, & exitum omnium reddituum Regni, & expensarum, quæ ordinatione Proregum fiunt, & etiam de Officialibus ipsis Regiæ Cameræ, & de cognitione causarum illorum, vide D. Frecc. in lib. 1. in tit. de Offic. Mag. Camer. nu. 13. & seq.

Sunt etiam aliæ multæ impositiones pro publico Regni beneficio, ut est impositio dicta delli lagni ad salutem conseruandam populorum ob aquarum abundantiam, quæ Territoria inundant, & aerem corrumpunt. Fit enim impositio per Prouincias, quæ ex hoc vtilitatem percipiunt, cum teneantur possessores reparare publicos aggeres pro modo iugerum in l. 2. C. de immun. nem. conced. lib. 10. Natt. conf. 487. num. 38. sic impositio Turrium ad eas ædificandas,

&c

& conseruandas per totum Regnum; ne a Piratis, & Sarraccenis damnificetur, impositio stratarum, & pontium Regni, quæ vt supra fundatum est, tanquam continens publicum beneficium obligat omnes ad contributionem, cum omnes de vtilitate par-

ticipent, de quo latè per Auend. lib. 2. de exequ. mand. cap. 3. Vbi quid in ponte priuato, quomodo non liceat facere absque licentia Regis, maxime si aliquid a transeuntibus vult exigi, & quid in refectione pontium, & viarum, &c.

DE TRACTIS, SEV EXTRACTIONIBVS pecuniarum frumenti, vini, aliarumq; spetierum, & corrolariè de pensionibus, quæ in dies à Regia Maiestate conceduntur.

TITVLVS QVINTVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Extractio auri, argenti, frumenti, vini, equorum, lignaminum, deferuentium ad usum belli, & multa alia sunt extrahi prohibita in Regno ultra iuris communis dispositionem sine Principis licentia, & solutis debitis directibus.*
- 2 *Capitula Regni, & Pragmatica recensentur, per quæ extractiones pecuniarum, victualium, animalium, argenti, & auri, ac lignaminum, vt supra sunt prohibita.*
- 3 *Pragmatica edita in anno 1505. & ritus Regiæ Camerae in titu. de tractat. declarantur, vt nec etiam pretium peruentum ex mercibus immisis in Regno possint extrahi, sed bene merces ex predicto pretio empte.*
- 4 *Consultatio Regiæ Camerae refertur.*
- 5 *Concessio tractarum habet instam naturam, & conditionem quatenus Regnū remanet munitum, & prouisum; ita quod ex extractione damnum non sentiat.*
- 6 *Ius pascendi in alieno Territorio intelligitur concessum, seu prescriptum, quatenus Domino territorij non desit.*
- 7 *Ius pascendi in alieno territorio non intelligitur cum immoderato grege, & alia in materia tractarum despectantibus ad abundantiam remissiuè.*
- 8 *Bulla Cene limitatur, quando extractio prohibetur, ne Regno deficiat necessaria prouisio.*
- 9 *Concessio tractarum, si non habet clausulam refectionis, non potest extrahi anno sequenti; quod in primo non fuit extractum.*
- 10 *Pensiones, quæ à Rege conceduntur habent iuris intellectum, quæ-*

quatenus. Redditi Regni suppetunt facta prius prouisiona eorum, quæ pro necessaria Regni sustentatione, ac defensione sunt necessaria.

- 11 Princeps redditus Regni habet, & exigit ad hoc, ut ex ipsis Regnum custodiant, gubernet, & in iustitia, & quiete manuteneat, & nu. 13.
- 12 Officiales deputati ad iustitiam administrandam habere debent ipsorum salarium ex introitibus Regni.
- 14 Princeps est debitor iustitiæ, & suos subditos custodire, & protegere debet.
- 15 Capitula Regni recensentur, ex quibus fundatur redditus Regni institutos, & à populis datos pro conseruatione custodia, & securitate eiusdem Regni.
- 16 Tradens rem in alium, intelligitur transferre eo modo, quo habet.
- 17 Res transit cum sua causa.
- 18 Causa, & origo est attendenda.
- 19 Concessio rei intelligitur facta ea lege, qua est penes concedentem.
- 20 Concedens intelligitur concedere, quod est suum, eiusque tantum usus deputatum, & non quod est in usus, & publicas necessitates destinatum.
- 21 Expressum dicitur, quod Rex interrogatus verisimiliter respondisset.
- 22 Rex potest suspendere pensiones, concessiones, & etiam illas tollere, quamquam sint ex causa remuneratorie, quando Regni redditus non sufficiunt ad ipsius Regni sustentationem, ac defensionem.
- 23 Donans tenetur in quantum fatere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat alicuius alieno deducto, in quo inspicitur tempus petitionis, siue executionis.
- 24 Donatio remuneratoria non dicitur, quando seruitia sunt facta ex debito officij, vel ex alia obligatione antecedenti.
- 25 Rex debet se præbere gratum suis subditis.
- 26 Seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratorem, quamquam dicatur donari ob seruitia, sed pura iudicabitur.
- 27 Euiçtio, quæ venit in donatione remuneratoria, intantum debetur, in quantum si ob seruitia alia datur actio contra donantem.
- 28 Decisiones adnotantur factæ, per quas decisum est non deberi euiçtionem rei concessæ ob seruitia, quando illæ fuerunt facta ex debito officij.
- 29 Dominus quando est alendus à suis feudatarijs.
- 30 Redditi deputati pro viuere Regis Realis dignitatis, ac Regni sustentatione, quomodo in alienabiles, & commendantur decisiones Andr. & Luc. de Pen.

- 31 *Priuilegia omnia intelliguntur, rebus in eodem statu permanentibus.*
- 32 *Priuilegium dum incipit fieri iniustum non est seruandum.*
- 33 *Priuilegia variantur secundum varietatem temporum.*
- 34 *Necessitas facit licitum, quod alias de iure non esset licitum.*
- 35 *Priuilegia immunitatis collectarum non iuuat superueniente guerra.*
- 36 *Rex ex causa potest differre solutiones, capere bona subditorum, & restituere quando poterit, si publica imminet necessitas, & ibi commendatur decisio Andr. ad hoc.*
- 37 *Donationes, diminutiones, & remissiones reddituum civilium uectigalium ac tributorum sunt prohibita, & num. 39.*
- 38 *Princeps, qui non auget sed dimittit enormiter, & non prouidet, ut decet, non dicitur Princeps, nec Rex.*
- 40 *Impositiones pro sustentatione militum omni iure alienari prohibita.*
- 41 *Decisio Luc. de Pen. in l. quicumque C. de omn. agr. deser. valde commendatur, & ad eam, remissiuè.*

A R G V M E N T V M.

Extractio prohibita auri, argenti, frumenti, vini, equorum lignaminum, & aliarum rerum. Concessio tractarum habet insitam naturam, quatenus Regnum non eget. Ius pascendi in alieno terri-

torio intelligitur sine in commodo Domini proprii territorij. Tracta, quæ anno uno non sunt extractæ, non possunt extrahi anno sequenti, absque speciali causa refectionis. Pensiones Regiæ intelliguntur concessæ Regno prius prouiso. Rex potest suspendere pensiones, quando redditus Regni non sufficiunt ad Regni sustentationem. Donas tenetur in quantum facere potest commode. Donatio remuneratoria non dicitur, quando seruitia sunt facta ex debito officij, & tali casu non tenetur concedens de euictione. Dominus alendus à suis vassallis. Redditus Regni, quando in alienabiles. Priuilegia omnia intelliguntur rebus in eodem statu permanentibus, & secundum tempora variantur.

N Regno nostro prohibita extractio est auri, argenti, frumenti, vini, equorum, cæterorumq; animalium: sic pariter lignaminum deseruentium ad vsum belli, armatarum, & similiarum; & sic pariter multa alia sunt prohibita, quæ extrahi non possunt sine licentia Principis, & solutis debitis directibus ultra disposita in l. 1. C. quæ res expor. non deb. in l. vnica C. de licit. & itin. cust. lib. 12. in l. 2. C. de Com. & Mercat.

2 Capitulum Regni Regis Roberti incip. Perpena loquitur de prohibitione pecuniæ.

Capit. Regis Caroli Primi in tit. de extractione victualium, & salis, vbi de Mag. Portulanis, contra quos maxime inuehit, & contra ipsorum Officiales Luc. de Pen. in d. l. 1. de licit. & itin. custod. vbi de prohibita extractione equorum, & armorum, quod per prius dixit Andr. in rubric. quæ sint reg. colum. penult. vbi bona additio.

Et de prohibita extractione lignaminum ad vsum armatarum, & belli, adest Capitulum Regis Roberti, incip. Agendorum.

Ad sunt demum Pragmatica in tit. de
xc.

tractione animalium, auri, & aliorum prohibita, vbi hæc omnia latius habentur : quæ poenæ extractionum maximè equorum, & pecuniæ, siue auri per Pragmaticas impositæ, sunt demû per aliàs Pragmaticas nouissimè editas auctæ vsque ad penâ vitæ propter frequentiam extractionum .

3 Et ponderetur Pragmatica edita in anno 1505. inter prædictas Pragmaticas tempore Mag. Capitanei prohibēs extractionem pecuniæ, & auri etiam quòd peruenisset ex pretio mercantiarum immissarum: & sic ritus Reg. Cam. in titu. de tractis, qui permittit extractionem tantæ quantitatis, quanta peruenit ex pretio mercium immissarum, intelligi debet, quando pretium illud fuit conuersum in emptionem aliorum bonorum à Regno extrahendorum, vt videtur ritus in specie declarare, ibi potest tãtam pecuniam, idest merces emptas de tanta pecunia extrahere de dohana, alias Pragmatica prædicta ritum corrigeret.

4 Ex quibus satis, superq; semper dubitavi de decretis Regiæ Cameræ fundatis super ordinibus Regis Roberti, & Ferdinandi Primi, quòd licet extrahere pecuniam peruentam ex bonis immisissis, & in anno 1588. 15. Octobris, fuit facta consultatio per Reg. Camerã pro Asculanis, vt licitum esset extrahere per triennium pecuniam, quam retrahebant ex mercibus, quas in Regno immittebant; vbi sunt adductæ omnes prouisiones alias factæ, & per Collaterale fuit prouisum, quod exequatur.

Dico inquam, quòd stante ritu loquente modo, quo supra, & stante demum prædicta Pragmatica dubitavi de decretis, & prouisionibus factis, & ideo iustissimè postea in temporis discursu fuit consultatio prædicta reuocata.

5 His sic existentibus per Regē, & per Proregeq; conceduntur sæpè sæpius tractæ, seu extractiones frumentorum, vinorum, & similibus, quæ sunt vetita per regias pragmaticas. Hæc enim cõcessio-

nes intrinsecam, & insitam habent naturam, & conditionem, quòd eas liceat extrahere, quatenus Regnum remanet munitum, & his opus non habeat, alias Proregeq; malè facerent; ex quo multa mala successerunt, penuriæ, ruinae, & cõturbationes totius Regni, in quo prudentes Ministri summopere aduertere debent, & inuigilare, quod eleganter tradidit Io. de Plat. in l. si quis per diuinam C. de aquæd. in fin. lib. 1. c. ibiq; Andr. de Barul. qui loquitur in concessione Aquæ, durum est, & crudelitati proximum dicit text. in l. Præses Prouinciæ C. de seruit. & aqu. Ex tuis prædijs aquæ agmen ortu sitientibus agris tuis ad aliorum vsum vicinorum iniuria propagari, quod pariter tradit Affl. in sua decis. 290. nu. 9. Intantum quòd ibi tenuit non esse dandum ius pascui in alieno territorio ei, qui hoc præscriptum habet, quando pascuum Domino Territorij non est sufficiens autoritate Host. Butr. Abb. & aliorum, in quo videtur propriè factus text. in d. l. si quis per diuinam, ibiq; Luc. de Pen. quæ latè exarat Auend. de exeq. mand. cap. 4. num. 27. Hinc potest prohiberi vicinis locorum, ne pascant cum immoderato grege, & in propria materia tractarum, idem Auend. in loco alleg. cap. 19. lib. 1. vbi eleganter, & notabiliter de omnibus spectatibus ad abundantiam nostræ Ciuitatis; & in his fundantur dictæ per Nauar. aliosq; ad intellectum bullæ Coenæ, vt minimè incuratur; dùm extractio prohibetur frumentorum, & aliorum ad Romanam Curiam ex causa, ne Regno deficiat necessaria prouisio, tunc enim libertas concessa extractionis cessare debet, quia prima charitas incipit à seipso, & non intelligitur tali casu concessa, aut permissa: ad quod facit illud Euangelij Matth. de Virginibus prudentibus, respondentibus fatuis oleum petentibus, ne forte non sufficiat nobis, & vobis &c. est decisio propria Andr. in Constit. Reg. cum per partes Apuleæ, vbi Affl. & sic pas-

sim iudicatum; intantum quòd si in concessione non adest clausula refectionis, ut si quod vno anno non potuit extrahere, valeat extrahere annis sequentibus, minimè poterit id, quod non est extractum vno anno, extrahere alijs annis, quia si eatenus intelligitur concessum, quatenus Regnum superabundat, & in casum necessitatis minimè concessio intelligitur facta. Igitur extractione deficiente ex deficientia abundantiae, deficit pariter concessio, & illo anno caritiae non dicitur, quid concessum: vnde cum expiret; immò habeatur pro infecta ex iuris intellectu, si non adest praedicta clausula expressa particularis refectionis, non adest in quo annis sequentibus reficiatur, quia non intelligitur concessum. Aduersus, quod vrget decis. Andr. communiter sequuta in cap. 1. in princ. de not. feud. vbi concessis viginti percipiendis ex Camera, ipsaq; vno anno fuerit exhausta, & anno sequenti repleta debentur viginti annua etiam pro anno praeterito compensando vbertatem cum sterilitate, ut ibi latius per eum, ita quod clausula refectionis secundum hanc decisionem intelligitur ab intellectu iuris in quo cogita nam maxima est autoritas, Isern. communiter sequuti, & ex aduerso autoritas rei iudicatae, nec praticari possunt termini text. in l. si in singulos, & in l. cum in annos ff. de ann. leg. quia ut dicit gloss. in d. l. si in singulos communiter sequuta, aliud est in legatis, & aliud in contractibus; nisi dicamus fundari decisionem Regiae Camerae in interpretatione mentis concedentis nam cum priuilegia soleant concedi vi clausula refectionis, & sine propterea dicendum est, quòd vbi voluit dixit, & vbi noluit non dixit ad text. in l. 1. §. sin autem C. de cad. toll. sicut idem Andr. ibidem dicit verba intelligi, vel taxatiue secundum mentem concedentis cum quo omnia concordantur.

10 Quae memoriae teneantur, & notetur pro pensionibus, quae in dies per Regem

conceduntur; Nam eatenus concessae intelliguntur, & solui debentur, quatenus Regni redditus suppetunt: prouiso prius de eo, quod oportet pro necessaria sustentatione, ac defensione illius ex insita, & innata natura eorundem reddituum talibus oneribus subiectorum in ipsorum ortu: adeò quod ad quoscunque transferuntur, ibunt cum suis naturalibus, & insitis oneribus. Nam Princeps pro seruanda iustitia pro custodiendo Regno, & pro illius securitate, & defensione habet dohanas, gabellas, & alios Regni redditus, ut supra diximus author. B. Thomae, & Iser. in cap. 1. in verb. vectigalia ante num. 15. quae sint regal. vbi bona additio, idem Iser. in tit. de stat. & consuet. in verb. Prouinciae num. 39. Hinc Officialibus deputatis ad iustitiam ministrandam de introitibus Regni debet solui salarium, dixit Afflict. autoritate B. Thomae, & Isern. in Constitut. Regn. cum circa iustitiae: & ad hoc redditus Regni sunt instituti; ut ex illis Regnum defendatur & iustitia ministretur, Andr. in Constit. Reg. super incisionibus, Afflict. in Constitut. Reg. Magistri Camerarij, latius idem Afflict. in cap. 1. §. illicitas de pac. iur. fir. & in rubr. & in cap. 1. de pac. ten. post Luc. de Pen. in l. neminem C. de suscept. & arc. in l. an nonam C. de mil. ann. erog. Et ob dicimus Principem esse debitorem iustitiae, secundum Iser. in c. quoniam inter diuina col. pen. de prob. feud. alien. per Loth. vbi multa bona, debetq; custodire, & protegere subditos; idem Andr. in tit. de stat. & consuet. in verb. ipso iure nu. 6. & hoc modo iustificantur impositiones Regni, & cum hoc onere in illis populi consentierunt, & ad solutionem illarum se obligarunt, ut apparet ex illarum sol. impositionibus, pro quo legantur infra scripta Capitula Regni concessa, & signanter capit. 10. tempore Regis Alphonsi Primi fol. 6.

Itè ad Capi. quod incipit, detti carlini 10. pro quolibet foculari, quali si deuo-

deuono pagare, supplicano alla Maestà vostra li debbia liberar, seu suspendere per lo stato vostro, della Republica di questo Reame, e non li cōcedere ad altri. Placet Regiæ Maiestati pecunias ex dictis liliatis peruenturas, atque exigendas, in nullos alios casus, præterquam in sustentatione, defensione, & augmento suis regalis status conuertere, seu aliter impartire, etsi secus fuerit attentatum, aut factum, decernit ex nunc pro tunc irritum, & inane.

In Capit. 47. quodd est vltimum concessum per Regem Catholicum in anno 1507. fol. 61. à terg.

Item perche le Marine del Aegno, e massime la Prouincia di Calabria è vesfata dalli Corsali, & infedeli, e Christiani in grandissimo detrimento delli deritti di vostra Maestà, e de tutti regnicoli. Per tanto supplicano la Maestà vostra vogli à sua spesa fare gratia al Regno de deputar galere, fuste, bergantine, per la guardia di dette Marine, atteso, che perciò si pigliano li pagamenti, e diritti regali per conseruar li sudditi in pace, e sigurtà. Placet Regiæ Maiestati.

Vnde cum Rex introitus, seu redditus, quos possidet, illos inquam teneat tali oneri submissos, dum de illis disponit, & in alios transfert, dicit text. in l. traditio ff. de acq. rer. dom. quod traditio nihil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accepit, quam quod est apud eum, qui tradidit, cum quo concordat reg. text. in l. nemo plus iuris, de reg. iur. & alias essent in præiudicium, & iniuriam subditorum, quod nullo modo præsumitur, & ita tradit per hæc eleganter Andr. in cap. 1. nu. 5. de vass. 16 decrep. etat. Dum enim disponitur de re aliqua, transit illa cum sua causa, ad text. notab. in l. si conuenerit la 2. §. si fundus ff. de pig. act. vbi est casus: sicut res, quæ alienatur ex voluntate, non ex pacto antecedenti in acquisitione transit cum sua causa, si pignori

est submissa, ad text. in l. bouem §. pignori ff. de adil. adict. quem allegat ad propositum Bart. in l. vbi autem §. fed & Marcellus ff. de indict. adiect. Immo secundum eundem Bartol. ibidem: si causa hæc necessaria sustentationis intelligitur insita in origine institutionis impositionum, quæ causa, & origo 18 est attendenda ad text. in l. qui id quod ff. de donat. & ad propositum Bald. in l. 1. §. quod si nemo 2. colum. ff. quod cuiusque vniuers. nom. Hæc enim causa præcedit, & est anterior omnium aliarum dispositionum; immò illas resoluit secundum Bartol. & propterea 19 concessiones fieri non possunt, nec intelliguntur factæ alia lege, quam sunt apud concedentem, iuxta text. in cap. 1. §. profecto, de leg. Corrad. vbi scribent. Etsi aliud ius Rex non habet, quam dispositionem eius, quod remanet deducto eo, quod publicæ utilitati deseruit pro Regni sustentatione, & defensione id tantum intelligitur concessisse, & non quod est in vsus, & 20 necessitates publicas destinatum, ad text. in l. qui tabernas ff. de contrah. emptio. in l. vxor. patru C. de legat. & quæ latius cumulat Afflic. in sua 21 decis. 334. Et si Rex fuisset interrogatus, dum concessit, ita respondisset, adeò quod habetur pro expresse, ad text. in l. tale pactum §. fin. ff. de pact. vbi gloss. & Doctor. communiter extendunt illius legis dispositionem ad concessiones, & priuilegia, vt latius ibidem per Ias. num. 16. colum. final. Non enim credendum est, quod si Regi fuisset dictum, an vellet, vt pensiones, quas concedebat, prælatæ esset prouisionibus faciendis pro armatione, & sustentatione triremium, pro munitione Castrorum, pro stipendijs militum in Regni defensionem, pro recta gubernatione populorum, ac iusta manutentione; non inquam credendum est, quod voluisset, vt hæc omnia essent in collapsum: sed respondisset, quod minimè in eum casum.

intelligebat aliquid concedere, quia non poterat, nec debebat: Nam hoc modo seruitia facta, ob quæ pensiones conceduntur, non fuissent ad acquisitionem, & defensionem Regnorum, sed in causam perditionis illorum, ita quod intelligi debent submissæ huic periculo, & talibus oneribus, ut illæ solvantur, quatenus Regni necessitates, aliud non requirant, & illis potest ex alijs Regni redditibus succurri; nec habuit intentionem Rex, quod si redditus ad solutionem pensionum non sufficiebant, quod propter solutionem illarum, quas nullo iure cogente, sed ex mera liberalitate, & innata munificencia ad concedendum se induxit, quod voluisset inquàm capi pecuniam ad interesse, vel ad cambium, seu recambium: quæ ante oculos optimi Gubernatores Regnorum habere debent: & sic interpretando Regis intentionem suspendere executiones, certiorare regem, illumq; consulere de omnibus, & non inordinatè, & absque alia causæ cognitione executiones talibus concessionibus præstare contra Deum, Reges, & rempublicam: Ex quibus tam ingentia mala oriuntur in depopulationem, & exterminationem Regni ex nouis impositionibus, nouis donatiuis, & innumerabilibus, ac intolerabilibus angarijs, & vexationibus.

22 Et quando causa publicæ utilitatis imminet, & in specie, quando redditus Regni nequeunt incumbentia reipublicæ sustinere, tunc potest Princeps suspendere pensiones, concessiones, ipsasq; etiam tollere, etiam quod sint concessæ ex causa remunerationis, quia publica utilitas præfertur priuatæ, & ultra tradita per Andr. de Barul. Ioan. de Plat. & Luc. de Pen. in d. l. si quis per diuinam C. de aquæ, videatur singulare cons. Alex. in proprio casu num. 226. 2. vol. ante nu. 22. vers. causa autem, & melius nu. 26. cum sequi, & ibi num. 30. respondet, quod

non obstat, quod concessiones sint in causa remunerationis; nam ut succurratur publicis necessitatibus possunt concessiones suspendi, atque tolli, quod Cons. allegat, & sequitur Ias. in l. ex hoc iure nu. 54. ff. de iust. & iur.

23 Sed rursus quæso aduertatur motiuum, donans tenetur in quantum facere potest, dum donauit, quod intelligitur in quantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat, iuxta personæ qualitatem, de quo in l. in in condemnatione, vbi gloss. & scriben. de re iudic. & licet in patre, patrono, & similibus intelligitur hæc regula non deducto ære alieno; tamen in donante intelligitur, quod teneatur, in quantum facere potest in eo, quod remanet, ære alieno deducto, de quo in l. sunt qui cum l. sequi. & in specie in l. inter eos §. his quoque ff. de re iudic. in l. qui id, quod ff. de donat. Et in hac materia, quod quis teneatur in quantum facere potest deducto ære alieno ne egeat, non inspicitur tempus concessionis, vel obligationis: cum hoc beneficium à lege concedatur misericordie causa ex inopia inopinata, & ex alijs varijs accidentibus de nouo superuenientibus; ob quod iura dixerunt inspicere debere tempus exactionis, siue petitionis, aut rei iudicatæ ad text. in l. rei iud. ff. sol. matr. in l. verum §. tempus ff. pro socio, in l. si à Domino §. eod. tempore ff. de pet. hæc. in l. in pupillo ff. de solut. cum concord.

24 Et licet hæc conclusio limitetur in donatione remuneratoria, quia non dicitur propriè donatio, sed facta pro satisfaciendo debito: Tamen hoc intelligitur, quando seruitia non sunt facta ex debito officij, vel alia obligatione:

25 nam etsi Rex explendo officium suum debet se præbere gratum, ac liberalem suis subditis ultra illorum merita, ad text. notab. in l. fin. C. de offic. Præfect. Afr. Tamen hoc non facit, quod dicatur hæc donatio remuneratoria ab intellectu iuris, cum ad seruitia talia dona-

donatarius tenebatur, & propterea tunc purā iudicabitur: ita Rip. in l. si vnquam 14. quæst. vers. 2. ista decisio, C. de reuoc. donat. vbi latissimè more suo, Tiraq. in verb. donatione largitus nu. 106. vers. quarta declaratio: nā seruitia de iure debita non faciunt remuneratoriam donationem, quāquā donari dicatur ob seruitia, vt per Bal. Sall. Paul. de Castr. las. Corn. & alios in l. si donatione C. de collat. Et idè ibi

27 notabiliter Dec. dicit vnum verbum, q̄ et si donans teneatur de euictione rei donatæ, quando ob remunerationē donauit: tamen erit hoc intelligendum, si seruitia fuerint talia, q̄ pro eis alias datur actio aduersus donantem: non solum ex obligatione antidotali, sed etiā ciuili, quā decisionem notat, exornat, & sequitur Loffred. in cap. titius 2. col. vers. 3. potest restringi, si de feud. def. mil. latius in cōl. meo 59. 1. vol. nu. 15. cum seqq. vbi adnotantur decisiones

28 alias factæ in causa Ducis Suesæ præsentis refectionem interesse ex causa euictionis passæ Baronis sancti Georgij donatæ à Rege Catholico Magno Capiteo ob illius ingentia, & notoria seruitia facta tamen ab illo rāquā Capiteo Generali, & sic pariter in causa Iulij de Capua: omnes. n. hi fuerunt stipendiati, inseruierunt vti Capitanei, & subditi, correspondendo obligationi, quā habebant ex debito officij; & propterea et si donationes erant in remunerationem seruitiorum, non idè importabant, quoad effectum iuris, q̄ dicerentur respectu Regis donationes remuneratoriæ: hinc diximus, & infra suo loco dicemus, q̄ milites stipendiati ab inimicis capti nullam habent actionem aduersus Regem, vt ipsos redimat, vel taleas factas exoluat; & quāquā hæc vltima opinio videatur controuersa, peroptimè eam defendit Arius Pinell. in l. 1. C. de bon. mat. 3. part. nu. 60. ibi extra hunc casum particularem, & habet opinio hæc pro se concomitantiam prædictæ communes opinionis, vt

supra relatæ, q̄ seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratoriam, & vltra habet decisiones, vt supra factas, & Io. Franc. Capiblacus qui fecit tract. de iure, & author. baron. nouissimè impressus cumulat Authores, & in specie Authorem damnatæ memoriæ in S. 30. nu. 99. & infert ad officiales, & milites salariatos, vt donationes illis factæ ob seruitia præstita in eorū officijs nullo modo dicantur remuneratoriæ.

Hac conclusione sic stāte, dūm videmus calamitates Regni, & necessitates, quæ præmunt pro necessaria manutentione, & custodia illius; prouisiones, quas fieri oportet omninò pro sustentatione treremium, castrorum, militū, & aliarum rerum, sine quibus Regnum nō potest gubernari, & defendi, & ob hanc necessariam defensionem, & etiam pro cōplendo cum pensionarijs; sic ad oculum inordinatè videmus Regiā Curiam redditus, quasi oēs alienasse; ita quod non potest dici, q̄ debet remanere Regi tantum, quantum ne egeat, quodq; teneatur, in quantum facere potest; sed videmus nihil remansisse, taliter q̄ possit 29 attentari, quādo ex alijs Regnis, & dominijs adiutorium nō haberet, vt à suis feudatarijs esset alēdus ad text. in cap. 1. S. fin. Episcopum, vel Abb. in cap. 1. S. licet, si de feud. fuer. contr. Ardiz. & alij relati per Frecc. in 20. author. baron. & multa bona applicabilia ad propositum per eundem Authorem in 34. author. Igitur quomodo tractandum est hisce temporibus in tantis calamitatibus de soluendo pensiones, & vt plurimum vidimus ex hac causa per vicos, & plateas exclamare, qui contraxerunt cum Reg. Cur. bona fide bona dederunt, vel pecunias dederunt ad emptionem introituum, quibus debita satisfactio non fuit facta, nec fit, quia visum fuit gratificare, & soluere pēsonarijs: ex quo quæ mala sequantur, & quæ consequentiæ, iudicent prudentes, Regnū exasperatur quia exuisceratur quotidie, & pecunia conuertitur in tales vsus. Creditū Reg.

Cur. pro quo tantum est inuigilandum penitus amittitur: vnusquisque à contrahendo se retrahit, prouisiones necessariz faciendæ pro sustentatione treremium, castrorum, & militum retardantur: & postea sunt pessimæ conditionis, quia nec in tempore debito fiunt: nec Domini bonorum spem habent debitæ solutionis in tempore faciendæ: & quod esset duraturum per annos corrumpitur per dies, & momenta, vel menses.

Pro quibus proxima, imò punctualis est decis. Andr. in cap. nec Dominus de proh. feud. alien. per Fred. vbi facit quæ-
 30 stionem: An ea, quæ sunt deputata pro viuere Regis, ac regalis dignitatis, ac Regni sustentatione sint alienabilia, ne extendant manus ad iniquitatē, auferendo bona subditorum, illosq; grauando, vt videmus in dies cum diuersis impositionibus, & donatiuis, & loquitur in specie de panibus ciuilibus, vt sunt Dohanæ, gabellæ, & ceteri regis introitus: tandem licet opinio antiquorū peritorum Regni fuerit hæc esse in alienabilia ad euitandā vexationem, & exuiscerationem populorum, tenuit Andr. hoc regulandū esse secundum terminos
 tex. in cap. intellecto de iureiur. vt si ex hoc graue præiudicium Regni oriretur, ac etiam dignitatis regalis, non valeret vlla consuetudo, ne afflicti subditi grauētur per grauamina maiora, & sic prorumpant: cui conformis est solemnis decis. Luc. de Pen. in l. quicumque omninò vidēda C. de omn. agr. desert. col. 6. nu. 13. reddēs rationem, ne diminutis redditibus bonorū demanialium, quæ pro vita Regum, & sustentanda Republica inuenta sunt, cogantur Reges ad bona subditorum calcata iustitia extendere manus adducens ad hoc Const. Innoc. VI. imponētis pēnam excommunicationis, quæ decisio notetur: nā firmiter teneo, & succedente casu imminentis publicæ necessitatis: ita quòd Rex non habeat de suo, & ex supra fundatis po-
 31 test pensiones oēs suspendere: Omnia. n. priuilegia habēt insitam clausulam, re-

bus in eodem statu permanentibus ex reg. text. in l. cū quis ff. de solut. in cap. suggestum, de Deci. per quæ sic formatur regulam post alios las. in l. quod seruus
 32 de cond. caus. dat. Nam statu mutato, & urgente necessitate incipit priuilegiū fieri iniquum, & propterea non erit obseruandum ad text. in l. ex facto ff. de vulg. & pup. vbi Alex. & cōiter scriben.
 33 Hinc glos. notab. in d. cap. suggestum in verb. priuilegia dicit, & secundum diuersitatem temporum, & varietatem rerum priuilegia sunt varianda, vt sic regula sit iuris, & id, quod non est licitum in lege, necessitas faciat licitum:
 34 quæ sunt propria verb. tex. in cap. quod non est, extra de reg. iur. quæ latius ad propositum reassumit las. in l. si ex toto de leg. 1. in quæst. illa, vt non deseruiat
 35 priuilegiū immunitatis à collectis superueniente guerra sequendo opinionē Dyn. magis communem, vbi multas bonas adducit authoritates: et si supra late demonstratum est posse ex causa necessitatis Regem capere bona subditorum, quando publica imminet necessitas: sed restituere demum tenetur, quando poterit, & inter ceteras decisiones fuit adducta decisio Andr. in rubr. quæ sint regalia nu. 13. quæ ad propositum est decisio memoranda dicens, & Rex ex necessitate, sicut potest capere bona subditorum, & restituere quando poterit, sic etiam ex eadem causa potest differre debitas solutiones, & hoc importat ius regis, & his periculis subiecti manent, qui cum illo contrahunt: ergo quanto magis suspendere, & differre solutionem pensionum.

Hinc Andr. in cap. similiter 2. addit. de cap. qui cur. vend. dixit inter cetera,
 37 & in his functionibus, censibus, vectigalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus sunt prohibitz diminutiones, remissiones, donationes, & concessionēs omnes sunt nullæ etiam factæ ex certa
 38 scientia: & Princeps, qui non auget, sed diminuit enormiter, non dicitur Princeps, & sic Rex, dum non prouider, vt Rex,

Rex, eleganter idem Ifern. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Loth. vt sic iuste dicantur hæc in alienabilia secundum
39 eundem Andr. in cap. 1. Episc. vel Abb. quem ad propositum allegat, idem tradens Luc. de Pen. in l. fin. col. fin. C. de pet. bonor. subl. vbi text. notab. ibi, pari forma res etiam ciuiles, & ad ius publicum pertinētes ab omni petitione muniendas esse cōsemus, & pulcher text. in l. fin. C. de vectig. & commiss. & maxime hæc locum haberent respectu impositionū factarum pro sustentatione, & stipendio militum, in quo est solēnis decis. text. in l. oēs C. de fund. patrim. lib. 1. 1. quia dicit ibi Luc. de Pen. q̄ expedit Reipublicę talia retineri in patrimonio, vt deseruiant publicis necessitatibus, & alienatio horum esset in publico præiudicium. Pro quibus omnibus, quæso omninò legatur Luc. de Pen. in d. l. quicumque de omn. agr. deser. nam solēniter loquitur, & omnia pertractat, quæ si prudentes Gubernatores ante oculos ponerēt, non se flectendo, nec ad dextram, nec ad sinistram facile gubernarēt, & omnia prouiderent secundum Deum, & christianā charitatem nemini iniuriam faciendo. Ideoq; text. elegans in l. 1. C. de priuil. schol. lib. 1. 2. tradit, quod priuilegia quæcūque taliter moderatę intelligi debent, vt ne sub prætextu concessi priuilegij dicit text. vel flagitiorum crescat auctoritas, vel pu-

blica vacillet vtilitas; per quem text. Odoffred. Io. de Plat. Rebuff. & omnes tradiderunt, quòd omnia priuilegia intelliguntur concessa, dummodo non lædatur vtilitas publica, pro quo etiam est bonus text. in §. quod autem in auth. vt Iud. sine quoque suffrag. vbi glos. in verb. priuilegio, & ne dicatur deficere particularem decisionem in pensionibus legatur Andr. in cap. 1. per illum text. de not. feud. ibiq; notabiliter Moderni addentes, vbi in spetie volunt cōcessionem tales intelligi semper, dummodo Dominus non egeat, quodq; præferuntur omnes qui cum Domino contraxerunt etiam post pensiones datas, & propterea Domino egente esse illas suspendendas, quod fundatur in eodem text. in d. cap. 1. & Præpos. in cap. 1. de feu. cogn. post Iacob. de Belu. & Aluar. dixit in spetie, quod si Dominus inuestiuit te de feudo Cameræ, & superuenierint tot creditores, vt necesse habeat eis soluere deducitur es alienum, ne ipse Dominus egeat, quia hæc est natura talis feud. de Camera, & melius Zasius in tract. feud. par. 1. 2. nu. 37. in 10. vol. tract. quod pensio non soluitur si Camera ære alieno præmatur, & vltra trāsit Massitiens. lib. 5. nou. recoll. leg. hisp. tit. 10. l. 6. glos. 2. nu. 30. quod pensio annua à Principe concessa potest per eundem Principem, vel Proregem ad libitum reuocari.

DE ASSENSV REGIO SVPER DOTIBVS mulierum, dum feuda tit. dotis in maritos transferuntur, & quomodo procedat Capitulum Regis Catholici, super hac materia Neapolitanis concessum.

TITVLVS SEXTVS.

SVMMARIVM.

- 1 Feuda de iure communi feudorum non possunt dari in dotem absque assensu, & ibi quid in patre, quando aliunde non habet.
- 2 Interest Reipublice feuda non alienari absque assensu.

- 3 *Femina feudataria, quomodo, et quando potest dare feudum in dotem absque assensu.*
- 4 *Retentio feudi dati in dotem absque assensu quomodo detur secundum registra Federici, et an sit hoc correctum per Capitula Regni.*
- 5 *Constit. Reg. incipiens fratribus, alia incipiens honorem nostri diadematis, et alia incipiens cum hereditarium, atque Capitulum Regis Caroli II. incipiens, item statuimus late declarantur.*
- 6 *Libertas matrimonij, quando dicitur impediri si fuerit dictum, quod quis non nubat cum tali, vel in certo loco.*
- 7 *Capitulum Regis Caroli II. incipiens, item statuimus quas Constit. Reg. correxit, et declaratur illius verus intellectus.*
- 8 *Capitulum Papae Honorij circa dationem feudi in dotem non seruatur, quia vel per contrarium usum, vel per desuetudinem, vel quia lex non fuit recepta, illud est abrogatum.*
- 9 *Capitula Papae Honorij, quomodo in Regno sunt seruanda late discutitur.*
- 10 *Capitula Honorij fuerunt facta de consensu Regis.*
- 11 *Directus Dominus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem.*
- 12 *Capitula concessa Ciuitati, in quo alterauerunt dispositionem iuris communis, Constitutionum, et Capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum.*
- 13 *Per Capitula Ciuitati concessa, assensus intelligitur praestitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur.*
- 14 *Decisio facta, ut etsi Capitulum solum loquatur de bonis mariti babeat locum in bonis soceri, quia praestitus est instrumento.*
- 15 *Decisio facta etiam contra Regium Fiscum, ut assensus Capituli praedicti non sit subsidiarius ex eadem ratione, quia datus est instrumento.*
- 16 *Decisiones factae recensentur.*
- 17 *Camerarij opinio refellitur, dum tenuit assensum Capituli esse subsidiarium.*
- 18 *Text. in l. commodis de re iud. declaratur.*
- 19 *Venditio rerum feudalium non fit hodie ad instantiam creditoris, qui caret assensu.*
- 20 *Capitulum praedictum Ciuitati concessum ponderatur, et declaratur.*
- 21 *Differentia est assentire obligationi rerum feudalium, vel instrumento, in quo illa continetur.*
- 22 *Assensus assumit naturam actus, super quo interponitur, et in expresso late interpretatur, dum stat in formam gratiae.*
- 23 *Dispositio feudalium, quando est cum assensu nihil differt ab alodialibus.*
- 24 *Feuda sunt de se alienabilia, et in commercio.*
- 25 *Feuda dicuntur propter quoddam*

extrinsecum non posse alienare, non autem quod per se non sint alienabilia.

- 26 *Text. in l. si ego §. 1. de iure dot. exactè declaratur.*
- 27 *Assensus simpliciter concessus omnem casum comprehendit.*
- 28 *Dotis causa precipua est, & privilegiata.*
- 29 *Assensus, qui in dies conceduntur non intelliguntur in subsidium.*
- 30 *Pragmatica dicta delli. noui capi, declaratur.*
- 31 *Error opinionis Camerarij demonstratur ex confusione per eum facta Capitulum Ciuitatis.*
- 32 *Capitulum aliud Ciuitati nouissime concessum tollit omnem dubietatem.*
- 33 *Decisio D. Frecc. commendatur ad hoc.*
- 34 *Capitulum predictum Neapolis declaratum est locum habere, etiam quod feudatarius legitimo careat successore, quia est assensus Regis, non Proregis.*
- 35 *Proreges non possunt cōcedere rem Domini, aut ius Domini consistens in proxima spe deuolutionis.*
- 36 *Capitulum predictum Regis Catholicici comprehendit etiam bona titulata contra Frecciam ex eadem ratione, quia concessus est instrumento bona titulata continenti, & sic iudicatur.*
- 37 *Decisio D. Minad ut in obligatione bonorum feudalium indefinite facta comprehendantur bona titulata, & sic refert iudicatum.*
- 38 *Text. in l. creditoris arbitrio limitatur, & declaratur.*
- 39 *Capitula predicta Neapolitanis concessa restringuntur, & intelliguntur, quoad obligationem bonorum feudalium pro consequutione dotis, & antefati in pecunia constituta, seu constituti, non autem, quoad translationem dominij feudorum, quo casu viget dispositio Capituli Caroli II.*
- 40 *Assensus prestitus obligationi non intelligitur prestitus venditioni & sic è contra.*
- 41 *Interesse voluntatis consideratur in feudis.*
- 42 *Assensus non extenditur, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam.*
- 43 *Ratio finalis, & substantialis conseruationis dotium considerata in Capitulis Ciuitati concessis cessat in translatione feudorum, quæ non ammittuntur ex defectu assensus, sed panes eosdem dominos conseruantur.*
- 44 *Casus enumerantur, in quibus Capitula predicta Ciuitati concessa extenduntur propter intentionem finalem habitam conseruationis dotium.*
- 45 *Heredes omnes pro quibus mulier est stipulata succedunt in debito dotis, & consequenter unusquisque acquirit actionem personalem cum bypothercaria bonorū seu*

- feudalium, sed si ante mortem mulieri feuda pro dotis credito adiudicata essent, tunc successio esset secundum naturam feudorum, quia dotis debitum ex adiudicatione esset extinctum.*
- 46 *Assensus assumit naturam actus, super quo interponitur.*
- 47 *Capitulum nouissimè Ciuitati concessum per quod prædicta confirmantur.*
- 48 *Mandata, que in dies fiunt, ne matrimonia contrabantur incòsulto Principe, quomodo iustificantur.*
- 49 *Mandata simpliciter facta, ne matrimonia contrabantur absq; causa legitima præcedente fieri non possunt, quia contra libertatem matrimonij contra Capitula Regni, & contra præcepta Ecclesie, secus verò, si fiunt cum causa, dum timetur subditiò voluntatis puellæ, timor violentiæ, scandali, & alia similia, que Principem, aut Iudicem iustissimè mouent ad remedia adhibenda, ut libera sit voluntas ad matrimonium contrahendum, & non coacta, & nu. 51. latè.*
- 50 *De validitate matrimonij nullo modo potest Iudex laicus cognoscere; secus verò si est questio facti, ut puta, si est contractum, vel non contractum matrimonium, & ibi, quid si non est questio de matrimonio inter coniuges, sed inter alios.*
- 51 *Decisio Cyni notatur, qui loquitur in hac nostra Ciuitate.*
- 53 *Sequestratio mulierum, quando est differentia de matrimonio contrahendo est permessa, tam de iure Canonico, quàm de iure ciuili, & est de vniuersali consuetudine.*
- 54 *Iudex laicus, quando differentia est de matrimonio contrahendo, vel an cum vno, vel cum alio debeat contrahi, potest cognoscere, & explorare voluntatem puellæ; secus verò, si præsupponeretur matrimonium contractum, & in hoc esset litigium, nam hoc spectaret ad Episcopum, & Ordinarium loci.*
- 55 *Iudices imperiti non considerantes casus, causas, aut rationes simpliciter consulere solent Superioribus, ita aliàs consuetum esse.*
- 56 *Aduocati propter Iudices ignaros, quando sciunt ius fouere, possunt allegare etiam non substantia de iure.*

A R G V M E N T V M.

Constitutiones multæ Regni, & Capitula declarantur circa Assensum requisitum in dispositione feudalium, seu in obligatione ipsorum pro conseruatione dotium. Prohibitio, quòd non contrahatur matrimonium cum certis personis est valida, multa de Capitulis Papæ Honorij. Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem. Capitulum Regis Catholici concessum Ciuitati super dotibus correxit Constitutiones, & Capitula Regni, dum per illa fuerunt validatæ obligationes feudorum, absque alio assensu. Capitulum prædictum validè fundatur non esse subsidiarium, text. in l. si ego §. 1. de iur. dot. declaratur. Assensus, qui in dies indifferenter conceduntur,

duntur, non sunt aliter subsidiarij. Capitulum prædictum habet locum etiam si feudatarius successore careat, & veniunt etiã bona titulata in obligatione, text. in l. creditoris arbitrio declaratur. Capitula prædicta procedunt, quoad obligationem tantum, non autem quoad translationem dominij feudorum. In debito dotis, & in hypotheca succedunt omnes hæredes. Mandata solita mulieribus ne contrahant matrimonium inconsulto Principe, & depositio illarum iustificatur.

I R C A hanc materiam distinctè loquendo quatuor habemus iura: primùm est ius commune feudorum: secundùm ius Constitutionum Reg. tertium ius Capitulum eiusdem Reg. & quartum Capitula nostræ Ciuitatis.

De iure communi feudorum indubitatum est feuda absque assensu in dotem dari non posse, quia est alienatio feudi, omninò à iure feudorum prohibita absque assensu secundum naturam ipsorum feudorum propter specialem rationem illorum; ita communi calculo omnes concludunt per text. in cap. 1. S. donare qual. ol. pot. feud. alien. difficultas fuit, an pater possit dare in dotem feudum filiz, quando aliundè non habet, & communis est opinio contra Andr. & Ardiz. autoritate glossarum prædictarum, quod minimè hoc possit pater absque assensu, Iacob. de Belu. Bald. Aluar. Mart. de Laudem. Præpos. & omnes, Io. Rayn. in d. cap. imperialem, Afflict. ibidem 16. quæst. nu. 17. Iacobin. in verb. ita etiam quod ipsi vassalli nu. 17. latè Capic. in sua inuestitura in verbo feuda pro dote, & hæc est communis secundum Intrig. qui omnes cumulat in centur. 2. nu. 68. & sequ. Ludolphus Schrader. in tractat. de feud. par. 8. cap. 1. nu. 32. Iul. Clar. in verb. feudum quæst. 36. qui pariter dicit hanc esse communem, & latè Camer. in eodem cap. imperialem ponens omnes rationes huius com-

munis conclusionis cart. mihi 82. Ardiz. in summa vtrum vassall. poss. feudum dar. in dot. cap. 130. tenuit patrem non posse dare in dotem, nisi aliunde non habeat, vbi filiam dotaret, vt tali casu possit absque assensu; dummodo non det æstimatum, quem sequitur Andr. in d. S. donare, & in d. cap. imperialem ante nu. 4. Curt. in tractat. feud. 4. par. vers. quarto principaliter quæro, quæ opinio nullo iure fundatur, quia semper alienatio est, & viget dispositio text. expressa in d. S. donare.

Alij tertiam tenuerunt opinionem, vt pater possit hoc vita tamen ipsius durante, ita Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 25. de Constit. & communitè allegatur decisio Rot. quæ sic distinguit nu. 199. in nouis incipiens pater potest dare feudum in dotem, aliàs est decisio 1. in tit. de feudis, ad quod Rot. allegat text. in cap. nuper de donat. inter vir. & vxor. Afflict. in d. S. donare, Capyc. in sua inuestitura in verb. feuda pro dote vers. limita tamen, Camer. cart. 183. 2. colum. in fin. vers. tertia conclusio, quod intelligo, vt transferat simplicem tenentiam, non autem dominium aliquod, nec quod ius aliquod constituatur super feudo: sed tantum quod de facto habeat maritus tenentiam, & fructus lucretur, cum possit feudatarius vendere fructus feudi sua vita durante, secundum communem, & vulgatam doctrinam Andreæ in capit. imperialem in princ. nam eo ipso, quod tractatur de translatione iuris, & de commutatione de persona ad personam; tunc succedunt regulæ prohibitivæ feudorum, vt minimè absque assensu derur quælibet ipsorum dispositio, & conclusio communis, quod pater non potest dare feudum in dotem filiz, militat in casu isto, & dare ex regula iuris est dominium transferre, & nihil facit ad casum, quod transferatur temporaliter, vel perpetuò; nam punctus consistit in translatione, quæ omni iure prohibetur, absque assensu, & priuilegia dotis non mili-

militant in feudis, quæ sunt constituta cum natura discreta, & cum suis limitibus, considerando honorem, & præminentiam domini fidalitatem, electionem vassallorum, & etiam interesse voluntatis ratione directi dominij, & vt benè considerat Camer. cart. 84. à terg. colum. 4. in princ. feudum mixtim est Domini, & vassalli, & propterea nimirum, quòd Dominus ratione sui directi dominij prospicere habeat, ad quem feuda transferantur, vt ibi per eum latius; cum non teneatur habere in vassallum alium, quàm quem ipse vult dixit text. in cap. 1. de frat. de nou. benef. inuestit. & in cap. 1. vbi glo. in verb. Domino de beneficio fratris, & sicut dicimus interesse Reipublicæ foeminas esse dotatas; sic dicimus interesse reipublicæ feuda non alienari absque Domini assensu: ita Io. Raynal. in d. cap. imperialem per illam text. in vers. habitò nu. 23. & Lodulph. Schrad. p. 7. cap. 2. nu. 58.

3 Dubitatio fuit in filia, seu foemina feudataria, an ipsa possit pro se dotanda dare feudum in dotem, ad quod pòderatur text. in cap. 1. de eo, qui sib. & hæred. suis, & in cap. 1. de inuest. feud. quam titius accepit à Sempronio, & Iacob. de Belui. ibi tenuit requiri assensum, Bald. verò dixit non requiri, quando aliud non habeat, Andr. verò in prædictis iuribus dixit foeminam non posse feudum dare in dotem, & iura illa intelligi, quando dedit cum assensu, nisi aliud non haberet, non daret extimatum, nec faceret pactum de lucrando, & idem Aluar. in d. cap. 1. de inuestit. quàm tit. accept. à Sempr. And. pariter idem tradit in d. cap. imperialem, ante num. 8. ibi hoc iure, & in Constit. Reg. fratribus, & ante omnes dixit Ardiz. in loco allegato, Afflict. in d. S. donare, Capyc. in d. verbo feuda pro dote, Io. Raynald. vbi supra, & idem Aluar. Præpos. & Laudem. in d. S. donare, Curt. in loco supra allegato, Intrigl. Lodulphus. Schrad. Iul. Clar. & omnes

& hanc opinionem dicit Camer. esse sequendam, tanquàm communè; licet ipse contrarium teneat fol. 82. à tergo, vers. secunda conclusio.

4 Vnum tamen notandum erit, & non ommittendum, quod dixit Andr. in d. S. donare reperiri in registris Regis Federici, vt etsi non valeat datio in dotem, quando extimatum fuerit feudum datum, tamen tenebit datio, quoad pecuniam, & pro ea dabitur retentio feudi, lucrabitur fructus, & remanebit retentio firma; donec pecunia soluatur, etiam quòd feudum ad dominum reuertatur, idemq; dixit in Constit. Reg. fratribus, Capyc. refert, & sequitur in d. verbo feuda pro dote, Afflict. in d. S. donare, & Camer. cart. 85. colum. 3. vers. in Regno tamen, & idem Andr. dùm in Constitutione in aliquibus in verbo decimumquintum annum col. 7. in fin. in antiquis, vers. sed numquid tradidit, quòd frater non potest dare feudum in dotem sorori, vel in solutum pro paragio absque assensu, & dicit, etiam prohibitum per Capitulum Regni Caroli II. tradidit enim hoc limitari per registrum prædictum Federici, & licet Afflict. in S. donare, videatur tenere Constitutionem Federici correctam per Capitulum Regni Caroli Primi, & secundi, & idem in d. constitutione fratribus, contrarium tenet Camer. vbi supra fol. 85. à tergo 4. col. vers. nec refert, quem allegant, & sequuntur Moderni addentes ad Andr. in d. S. donare in verb. registris, nam constit. hæc Federici est conformis capitulis prædictorum Regum, per quæ annullatur datio feudi in dotem absque assensu, sed Federicus transit vterius, quod etsi hæc datio sit nulla, voluit tamen ipse, etiam in sui damnum priuilegiare dotes, vt detur retentio, etiam quòd feudum ad Curiam deoluatur, ita quòd quoad corpus feudi secundum Camer. & quoad donationem in dotem etiam secundum Constitutionem Federici annullatur contractus, sed quoad retentionem,

tionem, & ad deuolutionem, Capitula Caroli I. & II. non loquuntur, & sic videtur ex regu. Andr. quòd id, quod expressè non est derogatum, stare non prohibetur ad text. in l. præcipimus in fin. C. de appell. & in l. sancimus C. de testamentis, & postquam And. hæc tradit benè, vt dicit Camer. sciebat capitula Caroli, & dixisset per illa reuocatum esse Federici constitutionem.

Mea verò opinio est cum Affli. quia, vt infra dicemus capitulum Caroli II. expressè ex datione feudi in dotem, absque assensu dicit feudum ammitti, & deuolui ad Regem intantum, quòd idem Afli. in cap. imperialem 16. quæst. nu. 17. tenuit non dari reuocationem vigore Const. Reg. licèt contrarium tenuerit in d. constit. fratribus nu. 18. sed D. Frecc. posuit hoc pro limitatione ad còst. const. diu. mem. nã in ea nihil prouidetur circa ammissionem feudi, sed tantum annullantur contractus feudales, absque assensu celebrati, & datur eisdem contrahentibus potestas reuocandi; Capitulum enim Caroli II. post constitutionem prædictam emanatum prouidet casum ammissionis feudi in hoc casu spetiali dationis in dotem absque assensu, & simpliciter statuit, quod si fuerit datum feudum, absque assensu, feudum ammittatur, & ad Curiam deuoluatur, & si feudum est ammissum, & ad Curiam deuolutum, non potest dari reuocatio, nec retentio; nec dicatur, quod etsi constit. constitut. diu. memoriæ nihil dicat de ammissione feudi, tamen non data reuocatione per feudarium, adhuc feudum ammittitur ex dispositione iuris communis, & sicut in illo casu habet locum reuocatio, sic etiã in casu capituli prædicti, nã capitulum ex hac spetiali expressione ammissionis feudi debet aliquid operari, aliàs inutilis fuisset expressio, quod non est dicendum, & sufficiebat annullatio contractus iuxta constit. Reg. constit. diu. mem. in quo valdè cogitandum erit secundum Frecc. & sufficit attigisse.

Redeundo nũc ad punctum, si datio feudi in dotem intantum est nulla, quãdo caret assensu, q̄ Rex apponet penam ammissionis feudi, & applicatur ad Curiam, ergo correctã est constit. Federici, perquam datur pignus in feudo, & retentio illius, q̄ est incompatible cum ammissione, & deuolutione in quo cogitur, nã magna est auth. Andr. & Camer. & hæc, quoad ius cõe feudorum.

Secundũ verò Reg. constit. habemus constitut. incip. fratribus, quæ disponit posse fratrem in defectum bonorum allodialium partem feudi pro dote sororis obligare, aut si habet plura feuda, posse vnum ex eis in dotem dare, vel in dotariũ constituere, sed declaratur hoc posse fieri, si matrimonium cõtrahatur de expressa Regis licetia; aliter nec obligatio, nec datio feudi valebunt, nõ. n. constitutio hæc statuit, quod matrimonia fieri debeant de licentia Regis, sed tantum prout in rubro, & in nigro apparet, voluit statuere, quomodo feuda possent dari in dotem absque assensu, & dicit posse dari, quando matrimoniũ fuerit factum cum licentia, & ratio est, quia si interuenit licentia Regis hoc equipollet assensui, quia ex licentia dicit Andr. prospicit Curia, qualis est is, ad quem feudum peruenire debet, vtrum sit fidelis ex genere, & alia propter quæ regius assensus in dispositione feudaliũ est reseruatus, vt notab. declarat Andr. in d. c. imperialem post nu. 7. 3. col. in princ. ibiq; Camer. car. 84. à terg. & per prius ibi Capyc. & Lan. in conf. 18. in princ. & sic còst. prædicta ponit limitationem ad reg. q̄ nõ possit dari feudum in dotem, vt fallat, quando matrimoniũ fit cum licentia, quia tunc cessat ratio prohibitionis; ita q̄ ponit casum cõtinentem, si fiat matrimonium cum licentia, non autem aliquid disponit, nec statuit, vt matrimonium fieri habeat cum licentia Regis, quòd q; hoc sit verum, dupliciter demõstratur irrefragabiliter primo quia eadẽ constit. in fin. dicit, q̄ si fuerit obligatum feudum, vel datum

in dotem, & matrimonium non fuerit contractum cum licentia, conuentiones prædictæ de feudis factæ absq; assensu nullas vires habeant, ergo non tractat cõstitutio de matrimonio, nec de validitate ipsius, nec q̄ illud fieri habeat cū licentia; sed tantum tractat validitatē, aut inualiditatem dispositionis feudorum. Secundo hoc incõuincibiliter fundatur ex constit. honorem nostri diadematis facta per Feder. post Gul. qui fecit constitutionem fratribus, & in hac consti. honorem nostri diadematis facta per Federicum successorem Gulielmi statuitur pro lege vniuersali, vt nullus feudatarius possit matrimonium cõtrahere absque licentia Regis, ergo non erat hoc prouisum per constit. antecedentem fratribus, aliàs inutilis, & superflua fuisset dispositio Feder. & hæc constit. bene dicit And. ibi, q̄ cum sit cõtra libertatem matrimonij, & contra præcepta ecclesiæ est nulla, & nullo modo seruari debet, & ita ibi Aff. Bart. de Cap. Pet. de Montef. & Neap. in addit. ad capi. Caroli II. incip. item statuimus æditum in planitie sancti Martini, nec valet datio in feudum cum cõditione, vt non nubas sine consensu meo, vel nõ nubas titio, cum alteri non possit æquè nubere, vel non nubas Neapoli, cum alibi sic bene non possit nubere; secus verò si possit æquè nubere, vel si dictū esset, vt non nuberet talibus Domino odiosis, si poteit alijs non odiosis nubere, quæ omnia declarat Andr. in d. constit. honorem nostri diadematis, & ex his constitutio sequens incipiens cum hæreditarium Regnum nostrum, disponens, quòd regnicolæ cum exteris non contrahant, potest de iure substineri, quando æquè commodè in Regno nubere possunt, de quibus in l. cum ita cum l. sequ. vbi Bart. & scrib. ff. de condit. & demonstr. nam in nullo istorum casuum impeditur libertas matrimonij nec directè, vel indirectè, & sic conclusio est indisputabilis, quòd quæcumque lex, statutum, aut consuetudo, quæ quo-

modocumque impedirent libertatem matrimonij directè, vel indirectè sunt reprobata, nullæ, & non seruandæ. Si verò nullo modo impediunt matrimonij libertatem, illæ seruandæ erunt, quia vt dicit Andr. in locis præallegatis, vnusquisque in suis rebus est moderator, & arbiter, & dominus tuetur suam proprietatem, dum legem ponit in dispositione feudi, & ibi Camer. dixit, q̄ feuda sunt mixtim Domini, & feudatarij, videlicet respectu vtilis dominij sũt feudatarij; respectu verò directi, sũnt Domini, & cum ab eo vtile dominium concedatur cum certis legibus, illæ seruandæ erunt, quando tamen non sunt contra præcepta Ecclesiæ. Hinc Papa Honorius volens prouidere super omnibus grauaminibus Regni factis per Federicum secundum statuit matrimonia liberè esse contrahenda absque requisita licentia se restringendo ad matrimonia cõtrahenda inter regnicolas, vt illa possint contrahi absque alia superioris licentia dicens, quod possint matrimonia liberè contrahi inter se, & hoc geminatè replicat, ergo cum duæ aderant constitutiones, vna de feudatarijs Regni; vt non possint contrahere absque licentia, & alia de contrahentibus cum alienigenis, & Papa Honorius solum prohibet, & prouidet, vt matrimonia sint libera, & nulla licentia requiratur inter regnicolas; ergo noluit corrigere constitutionem loquentem, quando cum exteris, quia habuit pro comperto, quòd ex rationibus positis in eadem constitutione, & per Andr. & Camer. in loco præallegato non impediatur libertas matrimonij, quia æquè commodè in Regno matrimonia contrahere possent, & ideo Docto. dixerunt libertatem matrimonij impedire nõ posse simpliciter, sed bene secundum quid, vt in casu, de quo supra, vt eleganter præ cæteris declarat, Bero. in c. in præsentia de prob. nu. 89. quæ sunt dicta ad veritatem rerum indagandam; siquidem hodie prædictis con-

constitutionibus non utimur, sunt omnes correctæ, & aboletæ, & matrimonia liberè absque alia requisita licentia, & inter Regnicolas, & cum exteris contrahuntur.

7 Tercium ius est capitulorum Regni, & signanter text. in d. capit. ite statimus editum per Carolum I. in planitie sancti Martini; per quod statuitur, tam feudatarios, quam quascumque alias personas liberè matrimonia contrahere posse absque alio assensu Curie impetrandò: verùm mandatur feuda in dotem non esse danda absque speciali assensu, & si dentur, illa ammittantur, & ad ius Curie applicantur.

Hoc Capitulum correxit prædictam constit. Reg. incip. honorem nostri diadematis, secundum omnes scrib. supra relatos, & etiã secundum And. Cam. & Afr. correxit prædictam constitutionem fratribus, quòd ultimum nõ est verum; siquidem constit. illa, ut diximus dabat facultatem disponendi de feudis, quando matrimonia fiebant cum consensu Regis, quia hic consensus importabat consensum tacitum. Capitulum verò Caroli II. ponit casum, quando matrimonia contrahuntur sine alio consensu, ut liberè contrahi possint, sed feuda in dotem non dentur, nisi cum Regis assensu, quòd est uniforme cum prædicta constit. Reg. fratribus, quæ statuit, ut dũ matrimonia fiant absque Regis consensu, feuda in dotem dari non possunt; & sic aut dicimus capitulum hoc corrigere constitutionem prædictam, quia mandat matrimonia liberè contrahenda esse absque alia licentia, & in constitutione fratribus nihil de licentia, ut supra ponderauimus; sed tantum tractat de facultate disponendi de feudis, quãdo cum licentia, aut sine, matrimonia contrahuntur, aut verò volumus dicere, quòd corrigat in eo, quia capitulum statuit, ut feuda non dentur in dotem sine assensu, & Constitutio Reg. fratribus non dicit contrarium; immò hoc idem statuit; quando non præcessit li-

centia in matrimonio, ex qua licentia tacitus assensus in dispositione feudorum inducebatur, & hoc tradidit Capyc. in sua inuestit. in verb. feuda pro dote cart. 177. bene capitulum prædictum, ut dixi corrigit prædictam constitutionem honorem nostri diadematis, tanquam impediens libertatem matrimonij, & ob id ibi And. & Afflict. dixerunt constitutionem prædictam fuisse seruata usque ad tempus Caroli II. qui per prædictum capitulum illam correxit, & idem dicunt ibi Bart. de Cap. & Petr. de Montefort. periti Regni, & pariter corrigit Constitutionem Reg. cum hæreditarium, quæ vetabat matrimonia cum exteris contrahi non posse absque licentia; siquidem dicit liberè matrimonia contrahi posse; in quibus hætenus requirebatur assensus, ut demum contrahantur absque alio requisito assensu, ergo cum in matrimonijs cum exteris faciendis assensus requirebatur, remanet hoc sublatum per prædictum capitulum.

Sed notetur aliud, quod supra attingimus, dico quòd cum dispositio prædictæ Constitutionis Reg. fratribus sit fundata in tacito consensu, qui oriebatur ex licentia matrimonij contrahendi, cuius vigore feuda dabantur in dotem, quæ constitutio, ut dixi est facta per Regem Gulielmum, & superuenit demum constitutio constitutionem diuæ memoriæ ædita per Imperatorem Federicum; per quam statuitur, ut in dispositione feudorum specialis assensus requiratur, & tacitus non sufficiat secundum omnes scribentes, ergo per hanc constitutionem est reuocata dispositio Constit. Reg. fratribus; cumq; per constitutionem constit. diuæ memoriæ annullantur tantum contractus, & dispositiones absque assensu, & nihil dicitur de ammissione; sed datur contrahentibus facultas reuocandi, superuenit prædictum capitulum Caroli II. & disponit, quod matrimonia liberè contrahantur, quodq; assensus specificus requiratur,

rur, si volunt dare feudum in dotem, & sine eo, si dentur, ammittantur, & Curie applicentur, prout erat de iure communi feudorum ex reg. text. in c. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. & nihil dicit de reuocatione in casu prædicto; nam voluit releuare subditos à petitione licentiæ in matrimonijs contrahendis corrigendo constitutionem honorem nostri diadematis, & ex alia parte voluit prohibere, vt feuda in dotem dari non possint absque assensu, sub pœna ammissionis illorum, & si voluisset, vt haberet locum constitutio constitutione diuæ memoriæ, nihil dixisset de ammissione; sed tantum sufficiebat declarare nullam firmitatem habere contractum, vt in d. constit. constit. diu. mem. sed transit vltèrius, ponendo pœnam ammissionis, in hoc casu specialis, quæ sint dicta gratia disputationis, siquidè hodiè hæc non practicatur, sed in qualibet feudorum dispositione ex quacunque causa viget dispositio prædictæ constitutionis diuæ memoriæ.

Et licet Papa Honorius non solum statuerit matrimonia esse liberè contrahenda absque alia requisita licetia, sed etiam mandauit feuda posse dari in dotem nullo Regis assensu impetrato, seu impetrando: tamen vt dixit Affl. vbi supra hoc vltimum nõ seruatur; sic etiam Andr. Capyc. & Camer. sed secundum dispositionem prædicti Caroli II, dum tractatur de dispositione feudi, assensus est impetrandus; vnde per contrarium vsum, vel per desuetudinem, vel quia in hoc lex non fuit recepta. non vtimur dispositione capituli Papæ Honorij circa dispositionem feudorum; nam ij sunt modi, ex quibus leges abrogantur, tolluntur, vel non habent vigorem, iuxta tradita in canon. in istis in 4. distinct. in l. de quibus ff. de legibus, per Canon. communiter in cap. 1. de treug. & pac. & hæc est vera iuridica, & canonica responsio ad Capi. Honorij, non autem tradita per Andr. in

9 cap. 1. S. sed nec est alia iustior, quæ sit prima caus. benef. ammitt. dicens, quod Capitula Honorij seruantur in quantum sunt rationabilia, & ad id quod est rationabile allegantur, vt ibi per eum in 1. addit. col. fin. in princ. quem allegat, & sequitur Camer. vbi sup. car. 84. lit. F, & idem Capyc. in sua inuest. in verb. feuda pro dote vers. nec est omittendum, quod dictum in se sic simpliciter sumptum non est verum, & idem Andr. confutat illud, vt in Constit. Reg. incip. post mortem, & Camer. idem, vbi supra cart. 70. lit. N, nam per Capitula Honorij correctæ fuit illa cõstitutio, & frauit feuda quaternata secundum quid, seu mixta deuohu ad Baronem, & ab ipso conferenda, vbi Andr. dixit, quod licet dicatur capitula Honorij nõ seruari, quod non debet hoc attendi, sed seruandum est, qd fieri debet, quod pariter pro absoluto tradidit idem Andr. in cap. 1. add. 2. in fin. de Cap. Corrad. idem Affl. in d. S. sed nec est alia iustior n. 6. in fi. & latius firmat in d. cõiti. post mortem, & Andr. in c. 1. de nat. succ. feud. nu. 22. disputat articulum illum, si promissio dotis. excludit foeminam, sicut excluderet dotatio, vbi allegat Capit. Honorij, & decidit quæstionem secundum intellectum prædicti capituli, & similiter in repet. Const. Comitibus decidit quæst. illam, si debetur vita, & militia filio fratris, & decidit non deberi auth. capi. Honorij, & ead. capit. allegat in tit. quæ sint regal. nu. 62. & in Cõsti. Reg. incip. inter multas, ac Luc. de Pen. in d. l. 1. C. ne rust. ad vll. ob se in materia impositionis collectorum, decidit quæst. auth. Cap. Papæ Honorij, vt ibi 10. col. circa med. & idem facit Loffred. in c. 1. S. quid ergo hic finitur lex in quæst. illa, an eodè anno possit exigi ad hoc, & releuium, & determinat vnicam tatum præstationem exigendam esse per Capitula Honorij, & tandem Affl. in c. 1. Imper. Lotharius idem tradendo dicit Capit. illa iusta fuisse de voluntate Regis Caroli facta esse in viridi obserua-
 tia

tia, & in Sacr. Consilio allegari ad decisionem causarum, ac pro lege fore seruanda, vt ibi nu. 21. vers. octauo pro *fisco*, & qui dicit non esse seruanda dicit *Afflict.* quod loquitur præsumptuosè, & in malam partem; & *Capyc.* in sua inuestit. in cap. feudorum clausulæ, in verb. irrogatur autem cart. mihi 118. dicit, quòd casus collectandi in Regno sunt limitati per Capitula Honorij, & extra illos non potest aliquo modo collectari, idemq; *Andr.* vbi bona additio *Modernorum* in titu. quæ sint reg. in verb. extraordinaria collatio num. 62. vbi etiam dicit, quòd Capitula illa Honorij fuerunt condita ad releuamen regnantis, & regni, & tollendos malos abusus, & iniquas léges *Federici Imperatoris*.

Ex quibus, vt dixi non est iuridice dictum simpliciter capitula prædicta non esse seruanda; postquam
 20 sunt facta de consensu Regis, vt *Afflict.* dicit, & dixit, quòd in archiuo conseruantur regie literæ, in quibus requirebatur Papa à Rege pro reformatione status Regni, & grauaminibus, & excessibus ipsi illatis per Imperatorem *Federicum*; erat Papa directus Dominus, concurrir voluntas vt ilis domini, propterea vndique dictum hoc, quòd non seruatur, nisi quatenus sint rationabilia, non est verum, sed dicere, quòd sunt sublata aliqua per desuetudinem, vel per contrarium vsum, seu quia non fuerunt vfu recepta, qui sunt modi, ex quibus leges abrogantur, tolluntur, vel non habent vigorem, hoc erit iuris, & hoc modo poterit substineri, quod *Andr.* dicit in d. §. sed nec est alia iustior, quæ sunt menti tenenda, siquidem in rebus iurisdictionalibus semper recurrimus ad Capitula Honorij.

Nec dicatur, quod quatenus concernunt feudalem iurisdictionem, & alia
 21 infeudata, quòd non possit Dominus directus post perfectam infeudationem apponere legem, aut conditionem, vel

destruere authoritati baronali secundum *Andr.* in d. constit. Honorem nostri diadematis in princip. ibi in feudis iam datis non potest grauamen nouum imponere feudatario, & ibidem per *Afflict.* sequendo *Andr.* qui idem dicit in cap. 1. §. fin. de cap. qui cur. vend. cumulat decisiones *Petr. Greg. Sicul.* de concess. feud. par. 1. quæst. 10. in princ. Nam vt supra ponderatum est capitula prædicta fuerunt ædita de voluntate consensu, & ad rogationem eiusdem Regis *Caroli*, eiusq; filij *Roberti*, tanquam Regum christianissimorum in releuamen subditorum Regni ad tollendos, & penitus delendos malos mores, pessimos abusus, atque tyrannides, cæterasq; leges introductas per *Federicum* in perditionem, & destructionem Regni, adeò quod concurrente voluntate feudatarij cessat obiectum.

Remanet igitur firma cõclusio, quod constitutiones omnes Reg. sunt aboletæ, & correctæ, seu reuocatæ, matrimonia vnusquisque liberè contrahere potest absque aliqua requisita licentia, & respectu feudorum de illis, tam attento iure communi, quam Constitutio. Reg. constit. diuæ memoriæ, ac prædictum capitulum, item statuimus *Caroli II.* nulla potest fieri dispositio absque speciali assensu videamus nunc quid prouisum reperitur per specialia capitula nostræ Ciuitatis, quæ impetrauit à Rege *Catholico* priuilegium assensus generalis, obligationi bonorum feudaliũ pro dotibus, tam consequendis, quam restituendis, siuè ciues contrahant cum exteris, siuè cum regnicolis, quod demum fuit extensum, & ad antefatum, seu dotarium; & sic in Regno est correctæ constitutio honorem nostri diadematis, ac cõstitutio cum hæreditarium per capitulum *Caroli II.* & pariter dispositio Constitutionis Regn. f. a tribus est effecta inutilis, si in matrimonijs contrahendis nulla impetratur licentia & feuda in Regno seruata forma prædicti capit. *Caroli II.* in dotem dari nõ

possunt absque speciali assensu, & sic nec obligari, & correctæ pariter est dispositio iuris communis, quæ permittebat sceminæ feudatarix dare feudum in dorem inæstimatum, & sine pacto de lucrando, quando aliud non habebat, & eodem modo permissum erat patri, quæ omnia sunt sublata per generalem provisionem factam, tam per prædictam Reg. constitutionem constitu. diuæ memoriæ, quàm per prædictum capitulum Caroli II.

In hac verò nostra splendidissima Ciuitate non solum per assensum generalem Regis catholici est correctæ constitutio fratribus, constitutio honorem nostri diadematis, constitutio cum hæreditarium, siquidem assensus Regis catholici est specificus etiam in matrimonijs, quæ cum exteris contrahuntur, sed est etiam correctum prædictum capitulum Caroli II. ita quòd opus non est alio Regis, seu Proregis assensu, sed
 13 statim, quòd confectum est instrumentum dotale, ipsi instrumento intelligitur præstitus Regius assensus, vt legitur in prædictis capitulis, & signanter in capitulo vigesimo primo, quòd infra describetur, Hinc, & si nihil fuerit supplicatum circa obligationem aliorum, quam bonorum mariti, tamen decisum
 14 est habere locum capitulum etiam in bonis soceri obligatis in instrumento dotali in causa Galeatij Farnesij cum Duce Adriæ, quia assensus est præstitus instrumento dotali, & sic super omnibus in eo contentis, & ex hac eadem,
 15 ratione fuit pluries iudicatum, etiam, contra regium fiscum assensum prædictum non esse subsidiarium, quia vt diximus datus est instrumento, ibi item supplicano, che in tutti instrumenti dotali, che da quà auanti accaderanno farsi in questa Città di Napoli, illo tunc che sieno fatti l'instrumenti dotali, & obligationi delli beni feudali de loco mariti con referuatione del regio assenso, s'intenda esser prestito l'assenso di vostra catholica Maestà, & demum,

subsequitur decretatio, Placet ad beneplacitum regis catholice Maiestatis, ex quo decisa est questio, cum ex clausulis instrumenti creditoris arbitrio fit executio, vt refert decisum Io. Vinc.
 16 de Ann. in sua alleg. 115. in fin. & me patrocinate fuit iudicatum per regiam Cameram in causa Elionoræ Caracciolæ cum regio fisco, qui successerat Pardo Pappacodæ illius marito defuncto, absque legitimo successore in feudo, dum petijt satisfieri de dotibus super bonis feudalibus deuolutis, & ex aduerso fisco opposuit, quòd assensus capituli, in quo se fundabat erat subsidiarius in defectum honorum allodialium, quorum cum multa remansa erant in hereditate, petijt propterea super illis, & non super feudis satisfieri debere; & tandem decisum fuit contra fiscum, & fuit concessa assistentia super feudis, instantum quòd fisco petijt iurium cessionem, vt iure cesso satisfieri potuisset super allodialibus, & obtinuit, & sic bona allodialia ad fisci instantiam fuerunt vendita, in quo magna orta fuit questio, si cesso operari debebat contra Elionoram cedentem creditricem ex causa legati, propter quòd ante fiscum satisfieri volebat, & obtinuit ex regula illa, quòd cesso in casu isto fit ex æquitate legis, quòd tibi non nocet, & alij prodest.

17. Ex quibus apparet malè sensisse Camer. in d. cap. imperialem cart. 71. lit. M, vers. sublimitatur, vt prædictus assensus capituli intelligatur in subsidium, qui mouetur friuolis, & erroneis rationibus salua eius reuerentia, & loquutus est contra verba expressa capituli, dicit enim Camer. quòd quando lex concedit executionem in feudalibus, intelligitur in subsidium, ex regula
 18 text. in l. commodis de re iudic. cuius text. dispositio procedit in fructibus feudorum, & in defectum aliorum bonorum, & hoc quando caret creditor assensu, qui sunt termini text. constitutionis Regni, si quis post litem, vbi Andr.

19. **Art. & Afflict.** Hinc non potest deuenire ad secundum decretum, nisi adfit specificus assensus, qui hodie vigore regiarum instructionum non præstatur, nec iudex potest procedere ad illud nõ urgentibus creditoribus cum assensu, unde quid commune hoc ad casum, de quo agimus, in quo præsupponimus adesse instrumentum dotale cum specifica, & indifferenti obligatione bonorum feudaliu, cui instrumento Rex voluit eo tunc, quòd instrumentum est confectum, intelligatur esse præstitum

20 regium assensum, vt ex verbis capituli, & notetur; quòd dicit capitulum, quòd sunt instrumenta dotalia cum reseruatione regij assensus, quòd inquam hic assensus catholice Maiestatis præstitus intelligatur, & sic assensus hominis reseruatus, ergo prout omnes alij assensus hominis, ob quod cessat disputatio assensus hominis, aut legis, & insuper si assensus est expressus instrumento, non stamus amplius in interpretatione assensus, sed instrumenti, aliud

21 enim est assentire obligationi feudaliu, & aliud instrumento continente feudaliu obligationem, & hoc misteriose fuit petitum, & non vt assentiat obligationi bonorum feudaliu, quòd concludit articulum, & tollit omnem disputationem, sicut enim stipulatio assumit naturam actus, super quo interponitur, sic assensus naturam contra-

22 ctus, super quo interponitur, & in expresso latè interpretatur; dùm stat in formam gratiæ, non dispensationis ad tollendum tantum obstaculum; hæc omnia author, Andr. tradit Camer. in d. cap. imperialem cart. 52. lit. F, & lit. G, cumq; hic assensus cap. 21. petitur, & datur instrumento dotali, non est habitus respectus ad personam, nec illam respicit, sed obligationem, vel actum, quem validare intendit, non fit propterea restrictio, sed stamus sub continentibus, & compræhensis in actu, siuè sit assensus hominis, siuè legis, eleganter idem Camer. vbi supra author. Andr.

23 lit. N, & dùm fit dispositio feudaliu cum assensu, nil differt ea ab allodialibus, vt authorit. Andr. in cap. 1. de natura successione feudi, tradidit D. Frec. in 3. lib. subfeud. in tertia formula inuestiturarum ante nu. 4. quia cum feuda sint de per se alienabilia, & sunt in commercio, dixit eleganter Andr. in S. illud quoque ante num. 71. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. S. è contrario colum. fin. vbi notabiliter de inuestit. de re alien. fac. ob quod pro-

25 pter quodam extrinsecum scilicet assensum Domini dicitur alienatio impedita, dixit Io. Faber. in S. non solum instit. de legat. qui communiter ad hoc allegari solet, quòd per prius dixit Bal. in eodem cap. imperialem, propterea assensu impetrato sublatum est obstaculum, & remanet dispositio libera, prout de alijs bonis.

Dixi, quod est erronea opinio Camer. quia vult arguere à dispositione

26 text. in l. si ego S. 1. ff. de iur. dot. qui loquitur in consensu præstando post mortem, & ibi exprimitur ratio, ne mulier remaneat indotata, de quo articulo infra latius verba faciemus, sed quid hoc cõmune in casu assensus præstiti per prædictum capitulum, in quo nullum verbum adest de indotatione mulierum, vt in 21. capit. leguntur, sed simpliciter petitus est assensus super in-

27 strumento dotali, & simpliciter est concessus, ergo in omnem casum, prout instrumentum loquitur secundum communem decisionem Andr. in cap. 1. nu. 7. qui successores teneantur, quod explicitè declaratur per aliud capitulum Ciuitati concessum in anno 1539. vbi supplicatur, vt assensus intelligatur præstitus obligationi bonorum feudaliu, iuxta formam obligationis factæ in instrumento, non tantum pro dote, vt concessum erat, sed etiam pro antefato.

Rursus in terminis l. si ego S. 1. tractatur de interesse successoris, cui bona acquisita erant post mortem, quòd longè

gè differt à casu, de quo tractamus, in quo Rex de suo assentit, & nemini præiudicium infert, vt ad propositum tradit Isern. in loco supra allegato, & vltterius etiam in terminis text. d. l. si ego §. 1. contrarium tenuit Loffred. in cons. 31. validissimis argumentis, et si assensus iudicaretur subsidiarius, sic pariter essent omnes alij, qui in dies conceduntur, qui dantur super instrumentis, prout datus est assensus capituli, sed cōtrarium est verum ergo &c.

Et si in omnibus obligationibus ex quacumque causa factis assensus, qui in dies præstantur, non iudicantur subsidiarij, quia conceduntur instrumentis, quare ergo contrarium dicendum.

28 est in causa dotis, quæ priuilegiata, & præcipua esse debet dicit text. in l. 1. solut. matrim. quodq; assensus, qui in

29 dies præstantur obligationi bonorum feudalium non intelligantur in subsidium ex reg. text. in l. creditoris arbitrio de distr. pign. latè fundat, idem Camer. in repet. cap. an agnatus num. 156. quicquid dixerit Capyc. in sua inuestitura in verb. exequutiones vers. quid verò erit, qui etiam limitat dictum suum ex clausulis solitis apponi in instrumentis, vt exequutio fieri possit ad creditoris electionem, & Afflict. in Constit. Reg. si quis in posterum num. 26. loquutus est in diuisione crediti, licèt etiam malè secundum Camer. vbi supra, & benè, ex quo confunduntur omnia, quæ in hac materia volunt considerari ex regulis fundatis in iure cōmuni, & text. in l. creditoris arbitrio, dum adest assensus super instrumento procedit etiam in feudis, idem Camer. in repet. cap. an agnatus propriè finem post num. 156. 2. colum. cart. 471. vbi pariter dixit capitula prædicta Neapoli esse subsidiaria, sed erroneæ vt sup.

Hæc inconuincibiliter fundantur ex Pragmatica nouem capitum, perquam statutum erat, ne assensus præstarentur

30 à Proregibus absque clausula in subsidium, quodq; sic intelligerentur assen-

sus præstiti in præteritum, vnde vsque ad tempus, quo illa fuit reuocata poterat prætendi assensum Regis catholici generaliter concessum recepisse interpretationem, & restrictionem, & sic procedere potest decisio facta in anno 1532. relata per D. Frecc. in suo lib. par. 2. q. 13. licèt ibi non fuit hæc questio tractata, sed tantum an assensus capituli loquentis in bonis feudalibus viri extendatur ad bona foceri, & deciderunt extendi, sed in subsidium ex rationibus per Frecc. consideratis, quæ non faciunt adhunc articulum, sed sit, vtcumque, cum superuenerit capitulum concessum Ciuitati in anno 1535. per quod corrigitur Pragmatica prædicta per infra scripta verba videlicèt.

Item placet Regiæ maiestati, quod deinceps in assensibus expediendis non ponatur clausula, quæ per dictam pragmaticam ponebatur, quod bona feudalium non intelligantur obligata, nisi in defectum bonorum allodialium, siue burgenfaticorum, & ipsis non sufficientibus ad satisfactionem partis, cuius intererat, quin deinceps dicti assensus expediantur sine prædicta clausula eo modo, & forma, quo ante eius promulgationem expediri consuetum fuit. Igitur si fuit necessarium cōdere pragmaticam, vt assensus, qui concedebantur super instrumentis, intelligerentur subsidiarij, & hoc post prædicta capitula Ciuitati concessa; ergo per prius nō erant tales, & si demum postea per capitulum particulare ex gratia concessum est, vt tollatur hæc clausula, & assensus intelligantur, vt per prius, igitur irrefragabiliter assensus capituli datus instrumento intelligatur, iuxta illius tenorem, & sic vanitas est vanitatum prætere, quòd sit assensus subsidiarius.

Et deceptio Camer. cum suis sequacibus ortum habuit à confusione prædictorum capitulorum Ciuitati concessorum, nam duo sunt capitula videlicèt, vigesimum, & vigesimum primum, inui-

In vigesimo tractatur de assensu super obligationibus factis in instrumentis dotalibus mulierum iam maritatarum, & in supplicatione dicitur, quòd ex defectu assensus remaneret indotata, & demùm petitur assensus obligationi iã factæ bonorum feudaliũ, ita quòd nõ petitur assensus instrumento, & rursus petitur assensus etiam super obligatione bonorum, licet illa essent translata in fiscum, vel in hæredes obligantium, & hoc capitulum potuit disputari, quòd sit subsidiarium, quia tractat de præiudicio tertij, & fuit narrata causa, ne mulieres remaneant indotata, licet in illa causa Pardi Pappacodæ fuit per veros iuris terminos demonstratum, nec ex hoc capitulo assensum fuisse subsidiarium, quia interesse tertij, vult Rex, quòd sit saluum, & causa illa, quòd remaneat indotata, est petita in narratiua supplicationis, non autem in petitione, nec in Regia decretatione, & petitio attenditur, & decretatio, quæ fuit simplex, & omnis causa posita in narratione partium iudicatur impulsiva, vnde cum petitio fuerit, vt intelligeretur concessus assensus obligationi in instrumento factæ, ergo eo modo, vt facta reperitur, quæ latius sunt explicata in meo cons. . . . 2. volum. facto in prædicta causa Elianoræ Caracciolæ.

Dico inquam, quòd in intellectu huius capituli poterat colorari opinio Camer. quòd capitulum, vt diximus tractat de assensu præstando obligationibus factis in præteritum, subsequitur demùm capitulum vigesimum primum, in quo vult provideri futuris negotijs, & ad tollendas omnes dubietates petitur simpliciter, quòd in futurum intelligatur assensus præstitus omnibus instrumentis dotalibus conficiendis cum obligatione bonorum feudaliũ ipso tunc, quòd instrumenta sint confecta, & hoc capitulum non cõsideravit Camer. vnde si Rex voluit, vt assensus intelligatur præstitus super prædictis cõ-

tractibus, igitur iudicandus erit, prout omnes alij assensus, qui passim, & indistinctè expediuntur, qui nullo modo subsidiarij iudicantur, ex quibus tollitur omnis disputatio, quòd alias assensus erant subsidiarij, immò si contrarium est demonstratum, argumentum retorquetur, & opinio Camer. est fundata in ratione, ne mulieres remaneant indotata, vt in loco, vbi supra, & propterea arguit, quòd capitulum intelligitur in subsidium, & sic pariter dicit in terminis l. si ego, quæ ratio cum non sit expressa in cap. 21. pro instrumentis conficiendis, sed benè in cap. 20. pro instrumentis confectis, sequitur, quòd minimè procedit suum argumentum, cum repugnant verba capit. relatiua ad instrumenta, quòd non habet responsum.

Hæc hodie redduntur indubitata ex capitulis concessis huic fidelissimæ Civitati per Regem Philippum II. in anno 1586. ex quibus declaratur apertis verbis capitulum Regis catholici, quòd hucusque non fuit ponderatum, vt ex subsequentibus verbis Capituli apparet.

Item essi fedelissimi Città, Baronaggio, & Regno esponeno à vostra Maestà, come la serenissima Maestà del Rè catholico, & dopo la maestà Cesarea de glorioso ricordo hanno conceduto assenso sopra l'obligationi di beni feudali, così à beneficio del marito per la consequitione delle doti, & mutui da essi dependentino con li interesurij, come à beneficio delle donne per assicuratione, & restitutione delle doti, antefati, & loro interesuri nelli casamenti, li quali si facuano trà persone, delle quali vna almeno sia napolitana habitante in Napoli iusta la continentia, forma, & tenore d'essi instrumenti, & perche catholica Maestà detto assenso conceduto per modum legis in remunera di seruitij senza clausula, quoad expressa tantum relatiuè alla forma & clausula d'essi instrumenti deue inten-

tenderfi præstito à beneficio di tutti quelli, a' quali si permette la restitutione d'esse doti nell'instrumenti dotali, alle quali esso assenso si riferisce generalmente desiderando però essi supplicanti riconoscere dalla mano liberalissima di vostra maestà per gratia tutto quello, che per ragione d'essi supplicanti si douesse; la supplicano si degni ordinare, che detto assenso s'intenda præstito in detta hypothecca di beni feudali à beneficio di tutti quelli, alli quali si deue fare il pagamento à restitutione di dette doti mutuo, & interessurio, secondo la forma d'essi instrumenti. Placet Regiæ, & catholicæ maiestati citrà tamen præiudicium Regiæ Curix, quodcumque, & quomodocumque dicta feuda ei deuoluentur,

33 ad quæ videantur annotata per D. Frecc. in terminis in 2. lib. quæst. 12. nu. 16. vbi ponderando eleganter, quod assensus intelligitur datus instrumento, & iuxta illius formam dixit regulari, quod propterea in dote mulieri debita succedat frater tanquam comprehensus in instrumento non obstante natura feudorum pro hæredibus ex corpore.

Concludo opinionem, quod interpretatio cadit in ambiguis in dubijs, & non in claris; nam tunc non est interpretare, sed reuocare, & nouam facere dispositionem, vt infra dicemus in alio articulo, si igitur per instrumentum dotale, obligatio est indifferens, & æqualis, ac expressè est ex clausulis illius prouisum, quod creditoris arbitrio possit fieri satisfactio, tam super feudilibus, quàm super allodialibus, sequitur, quod non cadit interpretatio, an hoc de iure intelligatur in subsidium, si huic instrumento dotali statuitur, vt assensus intelligatur præstitus, quibus benè perpensis non video, quomodo possint subitineri contrariæ decisiones, quas audio factas modernis temporibus, sed quot capita, tot sententiæ, quæ iustissimè fortuitis casibus assimi-

lantur, & non solum decisus fuit hic articulus in prædicta causa Pardi Pappacodæ, sed etiam in causa Hyppolitæ Caracciolæ Comitissæ Montorij, dum mortuo Comite ipsius viro status possessionem cœpit fiscus ob lineam finitam prædicti Comitis, & tandem obtinuit facta relatione per Reg. Cam. in Collaterali, vt per eius dotibus satisfaceret super feudilibus, & non in subsidium.

Et pariter ex decisione, vt supra facta in causa Pardi Pappacodæ apparet practicatum, & decisum prædictum, capitulum Regis catholici procedere, etiam quod maritus, seu dotas successore careat, quia Rex, & non Prorex assentit, in quò cum non deficiat potestas, nec voluntas stante causa prædicta fauorabili conseruationis dotium, & assensus, vt dictum est datur instrumento propterea ex decis. Andr. in d. cap. 1. qui success. teneat. quæ est punctualis ad casum, passim, & indistinctè est decisum, & hoc iure vtimur. Quod ex eodem capit. fundatur, si rectè consideretur, & hoc fundat indubitata ponderatio, de qua supra, quod assensus concessus est instrumento dotali, in quo cum obligatio sit facta pro hæredibus, & successoribus, & eodem modo acquisita, propterea in Rege assentiente, vt est assensus capituli res est de indubitabili, quod indiuiduo considerauit Iser. vbi supra, quæ non procedunt in Prorege assentiente, qui tantum potest assentire ad tollendum obstaculum obligationi vtilis dominij feudatarij, non autem concedendi rem Domini, scilicet proprietatem, seu directum dominium feudi, aut ius Domino, quod est proxima spes deuolutionis propter carentiam successoris, vt eleganter per Andr. in d. cap. imperialem in illa questione an Vicarius, qui non potest alienari, possit alienanti consentire, quod peroptimè ibi explicat Camer. tradès, & benè, quod etiam absqca Pragmatica nouem capitum, perquam prohibetur

tur Proreges assentire alienationibus feudorum his, qui successoribus carerent, quod de iure non potuissent assentire, & rationes per Andr. adductæ in d. cap. 1. qui succ. ten. quæ habent locum in domino, eadem decidunt contrarium in Prorege, ut videri potest, ob quod ad tollendum omne dubium ponitur de stylo cæcellariæ in assensibus clausula, dummodo habeat successores, de quibus per Camer. vbi supra cart. 79. lit. G, multa in meo conf. 2. 1. vol.

Et ex his postquam per prædictum capitulum Regis catholici, quod est num. 21. in anno 1505. in lib. cap. fol. 43. dictum est, quod assensus datur instrumento, sequitur quod non bene sentit D. Frecc. in lib. 3. subfeud. in tit. de differ. feud. tit. num. 6. Dicens, quod ex eo, quia non veniunt in obligatione feuda titulata, nisi specificè de eis mentio fuerit facta, quod propterea assensus prædicti capituli non comprehendit feuda titulata, quoniam in eo nulla de illis est facta specialis mentio: nam si supplicatum est, ut intelligatur datus assensus instrumento dotali, non cadit hæc disputatio, sed omne totum consistit si in instrumento sunt bona titulata specificata in obligatione contracta pro dotium restitutione, quod redditur indubitatum, & declaratum per capitulum concessum per Cæsaream Maiestatem in anno 1539. fol. 129. vbi petitur ampliari gratiam concessam, & extendi non solum pro dotibus, sed etiam pro antefato, & specificè supplicatur, quod assensus intelligatur concessus obligationi feudalium bonorum etiam titulatorum pro solutione antefati: Ergo ex hoc declaratur voluntas concedentis, quia si hoc concessit in antefato, quod consistit in lucro, multo fortius intelligitur concessisse in dotibus: & postquam intentio fuit illarum conseruatio, & ne indotatæ mulieres remanerent, propterea vndiq; apparet, quod dubietas D. Frecc. non subbstit, & sic indifferenter est iudicatum, & to-

ta die iudicamus, quando casus occurrit. Immo D. Mina J. in repetit. Consti. Reg. in aliquibus, in verb. Comitum, vel Baronum num. 37. validè tenuit in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta compræhendi, etiam feuda titulata: sicq; ex consuetudine est interpretatum, & iudicatum ante pragmaticam nouem capitum, perquam limitabatur hæc potestas Proregibus; sed demum per vltimam Pragmaticam anni 1560. iterum concessam, quoad obligationem feudorum titulatorum: Verùm D. Minad. dixit ibi notabile verbum num. 42. quod etsi in obligatione veniant feuda titulata, quod hoc in exequutione temperandum est, dum aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri: quia creditoris arbitrium debet esse regulatum, & electio discreta, & ita refert iudicatum, ut per eum in sua decis. 13. de quo per Ioan. Vinc. de Ann. in alleg. 141. & per Consiliarium Fabium de Ann. filium in conf. 63. & 76. quod est notandum ad multa, dum creditores instant pro venditione bonorum suorum debitorum.

Sed postquam transgressi sumus ad assensum Capit. Regis Catholici concessum Neapolitanis aduertatur, quod illud locum habet solum, quoad obligationem feudalium, non autem quoad translationem dominij feudorum, & quoad obligationem tantum erunt correctæ Constitut. Reg. & capitula Caroli II. ut ex verbis capitulorum Ciuitati concessorum notoriè apparet. Loquuntur. n. de dote, & antefato constitutis in pecunia, & in obligatione bonorum feudalium pro ipsorum consequutione, & sic de instrumento mutui; & cum assensus præstitus obligationi, non intelligitur præstitus venditioni, & sic è contra, ut per Andr. vbi supra in d. cap. imperialem, & ibidem latius Camer. quia vtrumque est prohibitum, scilicet obligare, & dominium transferre, ob quod assensus in vno, non extèditur ad aliud cum

cùm sit stricti iuris, seruatur in feudis
 41 rigor, & consideratur interesse voluntatis ad text. in l. fin. ff. de vf. & habit.
 42 & propterea regula est secundum Andr. non extendi, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam: vnde cum capitula de obligationibus tantùm loquuntur, & de debito dotis constitutæ in pecunia, pro cuius conseruatione feudalia obligantur: propterea dico, quod si feuda darentur in dotem, vigeret dispositio capit. æditi in planitie sancti Martini, vt omnino interuenire debeat assensus, & sine eo nulla sit datio, aut contractus do-
 43 talis; & in hoc casu cessat etiam ratio substantialis, & finalis, tam petitionis gratiæ, quàm concessionis quæ fuit, & est conseruatio dotium, quæ non militat dùm feuda dantur in dotem, quæ semper extant, & non pereunt etsi ex defectu assensus non transeunt in virum, remanebunt in dominio vxoris, quæ non procedunt, dùm dos consistit in pecunia, quo casu ex eadem ratione finali conseruationis dotium, tam respectu viri, quàm vxoris, non stamus sub corticè verborum capitulorum, sed attendendo causam conseruationis dotium, semper assensus intelligitur præstitus, quod eleganter declarat Camer. in sua repet. cap. imperialem cart. 52. & 53. & non dicentur capitula extendi, sed ex sui causa, & ratione secundùm Camer. comprehendere omnes casus, per quos vxor remaneret indotata, & sic pariter vir, dum est capitulum explicitum super instrumento mutui tantquam ex dotibus dependente: Nam omnia respiciunt conseruationem dotis, quia si vir dotem consequi non posset, vxor non posset ab eo iram demum petere, etsi maritus non est soluendo pariter damnum esset vxoris, ob quod in dote constituta in pecunia, tam in beneficium viri, quàm in beneficium vxoris, ex quocumque contractu sit promissio dotis facta, & quomo-

documque de ea constat semper vxor, & vir agere possunt, & assensus præstitus intelligitur ad text. in l. i. C. de rei
 44 vxor. act. & etiam quod nullum appareat instrumentum mutui, sed tantùm capitula matrimonialia, quia finis est, vt supra satisfactio, & conseruatio dotium, quæ ratio omnes casus compræhedit, etsi datur assensus cõtractui mutui, quia dependet ex dote, quanto magis intelligetur datus contractui, per quem dos ipsa marito promittitur, etsi lex fingit stipulationem interuenisse, idem debemus dicere de cõtractu mutui. Hinc capitulum extenditur ad bona soceri ad affecurationem dotium, ad instrumenta facta extra Ciuitatem, ad instrumentum mutui, non eodem die confectum, & alia tradita per Camer. & enumerata per Add. moder. in dictis capitulis, ex quibus apparet non procedere considerata per Lanar. in conf. 18. qui nil horum tangit, & verè absque sapore loquutus est vagando in argumentis scholasticis, & non penetrando rationem fundamentalem prædictorum Capitulorum.

Sed magnam facit quæstionem D. Frecc. in 2. lib. q. 12. si assensus iste Capit. Neapolitanis concessus sit pro hæredibus ex corpore vxoris saltim post adiudicationem factam feudi ex causa
 45 dotium; an verò succedat oēs hæredes seruata forma instrumenti dotalis, dùm restitutio dotis promissa est vxori eiusque hæredibus: & æquidem etsi D. Frecc. multum tempus expenderit in quæstione prædicta, mihi videtur nullam posse habere probabilem dubitationem. Si enim mulier pro suis dotibus habuerit adiudicationem feudi, quid dubij erit, quod non poterat alia lege illud acquirere, quàm vti erat pennes maritum obligantem, à quo causam habet, nec potuit ille plus iuris transferre, vel alio modo, quàm per legem propriæ inuestituræ ipse tenebat, iuxta reg. text. vbi est casus in §. profectò, de leg. Corrad. & sic postquam
 debi-

debitum dotis non consistit amplius in pecunia, sed dos est soluta in corpore feudi, mulier erit feudataria, & in feudo succedent, qui secundum legem inuestituræ, & Regni Constitutiones succedere debent, nec in hoc habet amplius quid commune Capitulum Neapolitanis concessum, nec instrumentum dotale, quod instrumentum, & quod capitulum ex dotis consequutione eorum debitum habuerunt effectum.

Si verò mulier decesserit absque dotis consequutione, tunc succedunt in hoc debito dotis omnes hæredes vocati per instrumentum seruata forma Capitulorum initorum, quibus expressè fuit stipulata, seu promissa dotis restitutio in casu dissolutionis matrimonij, nec in hoc habet, quid commune natura feudorum, nec aliqua lex inuestituræ, quia hæredes succedunt in debito dotis consistente in pecunia, qui omnes vocati per stipulationem, acquisuerunt portionem ipsorum, ac actionem personalem ad illius consequutionem, cum obligatione bonorum feudalium, nec in hoc cadit punctus naturæ feudorum, vel legis inuestituræ, si non succedit in feudo, sed in actione; immò si promissio est facta hæredibus: vnusquisque erit principalis acquirens, sicut si illi nominatim stipulati fuissent hanc pecuniæ quantitatem cum bonorum feudalium obligatione: vnde cum assensus sit expressus restitutioni faciendæ hæredibus, quilibet, qui erit hæres, erit legitimus creditor dotis, & sic successor principalis cum acquisitione iuris hypothecæ: ex quibus apparet quæstionem non posse tenere probabilem difficultatem: & propterea quid mirum? si, vt refert Frecc. fuit per Sac. Cons. iudicatum in fauorem fratris petentis restitutionem dotis, tanquam sororis hæres: & sic vana est disputatio feudi noui, vel si sit inuestitura pro hæredibus ex corpore; & alia, si qui succedit, est persona,

46 gatione bonorum, & assensus assumi naturam actus, super quo interponitur, vt auth. Andr. tradit Camer. vbi supra cart. mihi 52. lit. F, in fin. in quo adest principale capitulum concessum in anno 1586. Ciuitati, & Regno, vt succedunt omnes in obligatione feudali, quibus restitutio fieri debet, dummodò non in præiudicium Reg. Cur. in lib. cap. Ciuitatis fol. 179. à tergo, quæ notentur: nam non sunt vulgaria: & ideò me assistente in supremo Italiæ consilio fuit hoc generaliter prouisum per Capitulum concessum per serenissimum Philippum II. nostræ fidelissimæ Ciuitati in anno 1596. vbi prouidetur, quòd ad quem transit personalis obligatio, transit etiã obligatio bonorù feudalium, & sic qui succedit in credito, succedat etiam in obligatione, dummodo non contra Fiscum.

Sed postquã vidimus, quomodo sunt reuocatæ constit. & leges omnes Regni, per quas statutum erat non posse con- 48 trahi matrimonia sine Regis licentia, quia per indirectum libertas matrimonij veniebat impedita, videamus modò quo iure fundantur mandata, quæ in dies fiunt, ne mulieres matrimonia contrahant Principe inconsulto, & vt plurimum mulieres sequestrantur, & in loco tuto reponuntur, à quibus demum voluntas exploratur circa matrimonia facienda, videntur enim hæc aduersari supra discussis esse contra Capitula Regni, tam Regis Caroli II. quàm & Pappæ Honorij, & contra omnes leges, quæ mandant, nec directè, nec indirectè libertatem matrimonij esse opprimendam, & contra Iudices, & temporales Dominos inuehit Concilium Tridentinum sess. 24. de reformatione matrim. cap. 9. ad quod conclusiuè respondendo omnia cum distinctione, resoluuntur.

Aut enim simpliciter, & authoritatiuè indifferenter absque alia probabili, & necessaria causa mandata fiunt, 49 solum respectum habendo ad diuitias

Y ad

ad magnitudinem patrimonij, & ad similia, & nullo modo mandata fieri possunt; hoc enim est, quod prouisum erat per dictam constitutionem honorem nostri diadematis, quæ demum tanquàm contra præcepta Ecclesiæ, & libertatem matrimonij fuit correctæ, per Capitula Honorij, & Caroli II. & statutum, vt matrimonia liberè contrahi possint absque alia requisita licentia.

Aut enim dubitatur de viribus matrimonij, si adfuit metus, si habuit sollempnitates requisitas, si potuit, vel non potuit contrahi, & fiunt mandata impeditiua exequutionis matrimonij, & pariter non pertinet hoc ad Iudicem laicum secundum notata communiter per scribentes in l. titia ff. solut. matrimonio, vbi omnes Ciuilibus, & per Canonistas in cap. tuam de ord. cognit. vbi Abb. ponit rationes, quare de quæstione matrimoniali Iudex laicus cognoscere non potest: scriptum enim est dicit Abb. quos Deus coniunxit homo non separat, ita pronuntiare non fuisse matrimonium, vel esse inter aliquos, non homo, sed solus Vicarius Dei potest iudicare, vel ab eo deputatus, vt est Episcopus, & rursus, quia Iudex laicus de nullo spirituali, nec principaliter, nec incidenter potest cognoscere, item quia matrimonium est vnum de septem Sacramentis Ecclesiæ, de quibus ipsa iudicare habet, & tandem secundum Abb. quia inducitur est de iure diuino, & non de iure ciuili, ex quibus doctr. reassumunt conclusionem communiter, quod quando est quæstio iuris de matrimonio, Iudex laicus non potest se intromittere, nec iudicare de illius validitate, quando verò est quæstio facti, si est contractum, vel non contractum matrimonium, ita quod nullum ius spirituale venit controuertendum; tunc benè Iudex laicus potest cognoscere: ita Bart. Abb. & omnes scribentes in locis præalle-

gatis: hinc Bart. in d.l. titia emoruit vnum verbum, quod quando de matrimonio non est quæstio inter coniuges, sed inter alios, ita quod non tractatur de essentia matrimonij ad finem illud dirimendi, sed ad alium finem, tunc Iudex sæcularis erit Iudex competens, quod latè prosequitur, & defendit, ac de communi testatur Arnold. Albertin. in tractat. de agnosc. asser. hæret. quæst. 25. num. 51. tom. 11. tract. par. 2. quem allegat, & sequitur Farinac. in tit. de inquisitione, quæst. 8. nu. 150. vers. sublimita secundo, quod dictum non sequor, siquidem omnimodo tractatur coram Iudice sæculari de mero iure spirituali, quod est prohibitum, & posset ex hoc oriri præiudicium, quando demum inter coniuges tractaretur de validitate matrimonij, quod benè fundatur in illa communi conclusione, quod quando coram Iudice sæculari tractatur de successione hereditaria, & incidit quæstio, an quis sit natus ex legitimo matrimonio, tunc talis causa ad Iudicem Ecclesiasticum remittenda est, quia venit decidendus articulus validitatis matrimonij, quod latius fundat idem Farin. in eod. loco nu. 159. & Abb. in d. cap. tuam communiter sequutus ponit propriam quæstionem, & decidit cognitionem semper esse Iudicis Ecclesiastici.

Aut verò adest informatio subductionis voluntatis puellæ, timor violentiæ, scandali, pudicitæ, & honoris eiusdem puellæ, authoritas, & timor coniunctorum, quæ notabiliter dicit Cyn. in l. si quis non dicam raperè, C. de episcop. & cleric. contingere solent in hac nostra Ciuitate, in qua cum puellis inexpertis, & ignaris tractatur de matrimonio contrahendo, quæ non habent perfectam ætatem, & aliæ à propinquis, alijsq; personis contaminatæ, & deceptæ ad matrimonia contrahenda impelluntur, tunc enim, vt libertas matrimonij non impediatur, vt liberè illa fieri possint,

vt

ut voluntas mulieris sit vndeque libera, & independens, poterit tunc per Iudicem laicum procedi ad mandata facienda, & ad sequestrationem, cum nullum tractetur matrimonium prohibito, seu sequestratio fit ad libertatem matrimonij tuendam ad veram, & puram voluntatem eruendam ad eiiciendas violentias, fraudes, & subductiones; tunc enim Iudicis erit officium prouidere suis subditis, & liberare à manu violentum oppressas, dicit text. notabil. in canon. Regum 23. distinct. 5. ibi Regum officium est facere iudicium, atque iustitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppressos, vbi gloss. notat hoc spectare ad Iudicem sæcularem, & multoties etiam inter coniunctos contingunt discordiæ; cum quibus puellæ sint in matrimonium collocandæ, vnus enim vult contrahere cum titio, alter verò cum sempronio: merito super his Iudices, & Principes erga suos subditos iustitiam administrare habent, non enim adhuc adest matrimonium, nec figura matrimonij; ita quòd poenitus de aliquo iure spirituali non tractatur;

§ 3. ideoq; iustè Doct. dixerunt, quòd hic est vnus de casibus, quòd liberæ personæ certo modo sequestrantur, quæ practica sumpta est ex text. in cap. cum locum de sponsal. vbi gloss. Innocent. Abb. Butr. Præpos. & omnes dixerunt spectare hoc ad Iudicis officium, & est hoc de vniuersali consuetudine, secundum Ioan. Fab. in l. 1. C. de nupt. idemq; pro absoluto tradidit Luc. de Pen. in l. facultas num. 11. C. de iur. fisc. ad quæ est propriè text. in l. 1. C. de nupt. cuius verba sunt infra scripta.

Cum de nuptijs puellæ quæritur, nec inter tutorem, & matrem, & propinquos de eligendo futuro marito cõuenit arbitrium Præsidis Prouinciæ necessarium est, vbi glos. in verb. arbitrium dicit, per quod sedetur eorum discordia.

Ioan. Fab. ibi dicit illam legem esse

in argumentum, pro consuetudine Iustitiariorum, qui ponunt puellas ad manum suam, & faciunt inhibitiones, ne copulentur in matrimonium.

Petr. de Bellapert. in eadem l. tradidit per illum text. quòd quando propinqui dissentunt in eligendo maritum, Præsides Prouinciæ se interponet, ut matrimonia liberè contrahantur, quia hoc tangit rempublicam, idemq; ibidem notat Cyn. quòd Iudex potest se interponere, ut matrimonia liberè cõtrahantur, quia Reipublicæ interest.

Odofred. ibidem dicit recurrendum esse ad Præsidem Prouinciæ, & ille, qui sibi iustior videbitur præferatur in nubendo cum puella, ibiq; Salic. post Alberic. dicit, quòd si est discordia in eligendo sponsum puellæ, Iudex est medius.

Fulgos. ibidem dicit nota, quòd non tantum pro concordia quærenda, vel pro causis pecuniarijs sit ad eundem Princeps, sed etiam pro matrimonio faciendò, & licet controuersia de matrimonio contracto spectet ad Iudicem Ecclesiasticum, ut in cap. causam quæ, qui fil. sint leg. in cap. tuam de ordin. cognit. & in cap. lator de re iud. controuersia tamen de contrahendo spectat ad Iudicem laicum, ut hic.

Ante Fulgos. tradidit hoc ibi Bald. dicens nota, quòd licitum est tutori, curatori, & consanguineis discordantibus super hac causa adire Præsidem, & eius officium implorare, etsi tu dicis, ista causa pertinet ad Episcopum, potius, quàm ad Iudicem sæcularem, de ordin. cognit. cap. tuam, responde non est verum, quia erat hic quæstio ante matrimonium contractum, & sic ante ius spirituale quæsitum, ibi post matrimonium contractum, & sic non obstat.

Ex quibus in hoc ultimo casu iustificantur mandata, & sequestrationes mulierum, concurrentibus tamen qualitatibus, de quibus supra, nam cum non tractetur de aliquo matrimonio

contracto, nec de essentia, aut validitate illius, nec de aliquo iure spirituali, sed de arcenda violentia, tollendo subductionem, violentiam, contaminationem voluntatis, & fias omnis est & esse debet libertatis veræ voluntatis mulieris, tunc si laici de hoc conquærentur, si persona est laica, de qua tractatur, si nullum adest matrimonium, poterit cognoscere Iudex secularis, cum de nullo iure spirituali tractatur, nec principaliter, nec incidenter, vt sic iustissimè iura, & doctr. tradiderint spectare hoc ad Principem, & ad Præsidentem Prouinciæ, quorum cura est Reipublicæ, ne vis alicui fiat, & quæstiones omnes per iuris tramites decidere, scandala euitare, ac honori, & existimationi subditorum prouidere, ad quod faciunt supradicta, quod quando quæstio est facti; tunc Iudex secularis potest cognoscere de differentijs matrimonij.

Et hæc esse debet intentio, & hic finis, & si superiores hoc abusi fuerint, ipsi videant in hoc non culpatur lex, quia iuxta, & sancta, sed erit abusus, erit transgressio, erit peccatum damnable, erit delictum, incurritur in censuras, & caret superior omni iurisdictione, in quo Superiores multum inuigilare habent causas horum mandatorum, & sequestrationum diligenter obseruare, & non attendere conlium Iudicum imperitorum, qui multoties casus non discernentes, & leges ignorantes Superiores decipiunt dicendo sic aliàs iudicatum, & consuetum, in quo vt supra diximus in principio huius tractatus, notabilis est decisio Alber. in l. 1. ff. de constit. Princip. quem allegat Boer. in addit. ad Io. de Montag. in tractat. de parlamento num. 8. in 16. tom. tract. dicens, quod Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere solent, ita aliàs in tali casu fuit obseruatum, quæ certè sunt verba aurea, & memoranda, & pro alia parte miseranda pro liti-

gantibus, qui in talium iudicium posse tenent honorem, bona, & vitam, & ex hoc Docto. dixerunt, quod quando sciunt Aduocati ius fouere, possunt allegare omnia etiam non subsistentia propter Iudices ignaros, qui solent ex leuibus, & non subsistentibus se mouere, decisio est Io. Andr. communiter sequuta in cap. per tuas, qui fil. sint legit.

Hanc propriam quæstionem ponit Marc. Anton. Genuen. Episcopus Montis Marani in sua Practica Episcopali Neapolitana impressa in Vrbe, & ad Sanctissimum dedicata. & decidit quæstionem, vt supra per terminos supradictos, allegans text. in d. l. 1. C. de nupt. & pro eleganti doctr. Bald. ibidem in titu. de muliere sequestranda cap. 15.

SVMMARIVM.

- 1 *Assensus præstantur in Regno post mortem obligantis in præiudicium heredum fauore dotis.*
- 2 *Reuocatio an detur obligationis rei feudalis pro dote ante assensus impetrationem.*
- 3 *Dotis fauore heres tenetur ratificare contractum factum per defunctum.*
- 4 *Assensus habetur pro præstato in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusauit.*
- 5 *Assensus in terminis text. l. si ego, d. si res ff. de iur. dot. est subsidiarius, quod non procedit secundum Capitula Ciuitatis.*
- 6 *Assensus impetratio post mortem restringitur ad dotes tantum, non autem ad antefatum, & ita decisum.*

- 7 *Doctrina communis Isern. quòd assensus nò possit impetrari post mortem, limitatur communiter in dote.*
- 8 *Opinio Authoris contra banc communem limitationem, quæ validissimis medijs fundatur.*
- 9 *Prohibitio alienationis, aut obligationis rerum feudalium comprehendit etiam causam dotis, tam de iure communi, quàm de iure Regni.*
- 10 *Feudatarius alienans feudum absque assensu ammittit illud de iure communi feudorum, & ad Dominum ipso iure reuertitur, etiam quòd vassallus post alienationem factam recuperauerint.*
- 11 *Dominus etiam in Regno per alienationem feudi factam à vassallo ipso irrequisito, illud acquirit, si ante reuocationem vassalli prauenerit, & litem fuerit contestatus.*
- 12 *Spes reconualidationis contractus per superuenientiam assensus, ammittitur per mortem alienantis.*
- 13 *Consensus heredis ad validandam alienationem rei feudalis factam per defunctum non sufficit tacitus, sed expressus, dispositiuus per nouum contractum, & super eo nouus assensus.*
- 14 *Intellectus Freccie ad constitutionem cõstitutionem diue memorie commendatur, & resellitur opinio Anna, & nu. 16.*
- 15 *Reuocatio vigore Constitutionis Regni non datur in venditione rei feudalis facta subhasta.*
- 17 *Text. in l. cum à matre, C. de re venditione non procedit in actu nullo à lege improbato.*
- 18 *Text. in d. l. si ego, §. si res de iur. dot. declaratur, & quomodo non potest procedere in materia feudali.*
- 19 *Opinio Camerarij, quòd assensus, semper est gratia, & nunquam habetur Dominus pro consentiente contra communem, quàm dicatur facere contra bonestatem.*
- 20 *Assensus tacitus non sufficit in Regno.*
- 21 *Assensus venditionis rei facta subhasta impetratus post mortem debitoris est nullus, secundum decisionem relatam per D. de Francb. quàm Author non approbat.*
- 22 *Practica, quòd compellatur heres consentire per nouum contractum, & super hoc nouo contractu assensum expedire super re heredis, iam ei acquisita per mortem defuncti.*
- 23 *Assensus non retrahitur in preiudicium tertij.*
- 24 *Assensus post mortem potest impetrari in ultimis voluntatibus, secundum opinionem Anne, quæ reprobatur ab Auctore.*
- 25 *Text. in cap. 1. de success. feud. habet locum in ultima voluntate, & etiam in feudo hereditario.*
- 26 *Doctrina Andr. quòd non possit*

- impetrari assensus post mortem, ut supra est communis, etiam in feudo hereditario.
- 27 *Opinio Afflict. & Camer praeualet contra opinionem Anne.*
- 28 *Opinio Anne, & aliorum saluatur, & limitatur, ut quoad prauiditium Domini, assensus impetratio valeat post mortem.*
- 29 *Collaterale Consilium non potest prestare assensum super testamento, quando instituitur heres alius, quam vocatus ex lege inuestiturae, & hoc vigore Pragmaticae dictae delli noue capi.*
- 30 *Pragmatica praedicta intelligitur respectu institutionis uniuersalis heredis, non autem respectu legatorum.*
- 31 *Constitutio Regni constitutionem diuae memoriae habet locum tam in venditore, quam in emptore, & sic practicatur contra Frecc. & Ann.*
- 32 *Intellectus praedictae constitutionis constitutionem diuae memoriae traditur.*
- 33 *Verbum commercium quid importat.*
- 34 *Constitutio constitutionem diuae memoriae habet locum etiam in promissione de uendendo, & pariter in promissione de emendo, & ita decisum.*
- 35 *Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu.*
- 36 *Repudiatio feudi valet absque assensu, & ibi ratio.*
- 37 *Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur*

in eo insinuatio, quando potest importare excessum summae a lege statuta.

ARGUMENTVM.

Assensus praestantur in Regno fauore dotium post mortem feudatarij. Assensus intelligitur praestitus, quando Dominus requisitus non consentit in casibus, in quibus consentire tenetur. Consensus heredis pro validitate alienationis factae per defunctum absque assensu, requiritur expressus. Reuocatio vigore Constitutionis Regni non habet locum in venditione facta subhasta. Declaratur text. in l. si ego, §. si res de iur. dot. Assensus Regis tacitus non sufficit in Regno. Assensus sicut in contractibus, sic in ultimis voluntatibus non potest impetrari post mortem. Text. in cap. 1. de success. feud. habet locum in ultima voluntate, sicut in contractu. Collaterale Consilium non potest prestare assensum super testamento, in quo institutus est heres alius, quam vocatus an l. inuestiturae Constitut. Regn. constitutionem diuae memoriae habet locum etiam in emptore. In promissione de vendendo, & in pacto de non petendo; secus vero in repudiatione.

S. I.

VIDIMVS quomodo assensus praestantur in dotibus, videamus nunc, quomodo procedit communis practica, dum Proreges assensus praestant obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam post mortem obligatis in prauiditium heredum fauore dotis, quod dicunt fundari in Reg. tex. in l. si ego, §. si res ff. de iur. dot. & hoc dictum dicit Loffr. in cons. 3. in princ. fuisse originale Bartholomaei de Capua maximae authoritatis inter omnes regnicolas, & est communiter sequutum, ut per Afflict. in capit. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. 24. notab. quest. 29. vbi Camer. car. 91. Ca-

Capyc. ibidem cart. 40. idem Afflict. in decis. 111. quem allegat, & sequitur Paris. in cons. 14. 1. volum. intantum, quòd proposuerunt quæstionem, si datur reuocatio vigore Constitut. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, antequàm assensus impetretur: in quo fuerunt diuersæ opiniones, Afflict. & Camer. tenuerunt vbi supra posse reuocare, tam defunctum, quàm hæredem, Loffr. verò vbi supra, & D. Frecc. in 9. limit. ad prædictam constitutionem in 2. lib. subfeud. tenuerunt non dari aliter reuocationem, sed Capyc. in loco allegato, & Afflict. sibi contrarius in dicta decis. 111. tenuerunt defunctum posse reuocare; sed non hæredem per text. in d. S. si res, qui est expressus in hærede, & nihil dixit de defuncto, quòd latius prosequuti sunt Addent. ad decis. Afflict. 385. quæ vltima opinio videtur communis de iure communi, vt fauore dotis, licet simus in contractu innominato, in quo possunt contrahentes se ponere, tamen fallit hoc in hærede, vt per Bald. in l. cum à socio C. de iur. dot. Bart. in l. 2. S. si pecuniam, vbi Paul. de Castr. ff. si cert. pet. Paul. de Castr. & Alex. in l. pecuniam ff. de cond. ob caus. Dec. in cons. 35. colum. fin. per text. in d. S. si res, vbi benignius est fauore dotis necessitatem imponere hæredi consentire ei, quod defunctus fecit, aut si distulerit, vel absit etiam nolente dominium ad maritum ipso iure transferri, ne mulier remaneat indotata, ad quod adduci potest etiam quod in casibus, in quibus debet quis consentire, & propriè in Domino si requisitus recusauerit, habetur pro consentiente, ex not. per Bart. in l. si cum dotem S. eo autem tempore ff. solut. matrim. per illum text. & posuerunt casum Doctor. communiter in Rege, vt in casibus, in quibus debet assensum præstare, si denegat, habeatur pro consentiente, auctoritate Aret. & Pamph. ac Nicol. de Neapol. de quo latius Loffr. in cap. 1.

S. donare, qua liter. ol. feu. pot. alien. Affl. in cap. feudum, ea lege si de feu. def. mil. Capyc. in reper. cap. imperialem cart. 22. Lanar. in cons. 60. & in cons. meo 2. 1. vol.

5 Est benè verum, quòd assensus prædictus erit subsidiarius ex ratione eiusdem text. ne mulier remaneat indotata, loquendo de iure communi in terminis illius text. non autem secundum capitula Ciuitatis, dùm assensus datur instrumento, vt supra firmauimus, & non extendatur ad antefatum, & ita decisum, vt refert Io. Vinc. de Ann. in allegat. 66. 1. par. vbi latè, idemq; refert decisum D. de Franch. decis. 126. & 620.

Et hæc est communis limitatio scriptionum ad conclusionem communem
7 Ifer. in d. cap. imperialem, quod non possit impetrari assensus post mortem, vt denique non procedat in dote, & sic practicatur.

Quæ equidem limitatio, & quæ practica cum reuerentia tantorum patrum visa mihi semper fuit erronea, & contra terminos, minimeq; posse illam fundari in terminis text. in d. S. si res. Non enim est dubium priuilegia dotium non præualere in feudis; siquidem dispositum est generalem prohibitionem alienationis feudorum comprehendere etiam causam dotis, vt minime possint feuda in dotem dari, seu quoquomodo alienari propter dotis causam, & non contenta fuit lex feudorum hoc prouidere per subauditum intellectum; sed particulariter super hoc specialem fecit dispositionem, vt in cap. 1. S. donare, qual. ol. pot. feu. alien. & rationes latius ponit Camer. in d. cap. imperialem cart. 82. quod etiam prouisum est per Capitul. Regis Caroli II. æditum in planitie sancti Martini incip. Item statuimus, & de hoc non dubitatur, quæ latius prosequitur Capyc. in sua inuestit. in verb. feuda pro dote, quòd in Regno per principalia ipsius capitula, dixit esse indu-

indubitatum D. Frecc. in 2. lib. in 5. limit. ad consti. constitutionem diuæ memoriæ nu. 6. de quibus latissime supra fuit tractatum in princ. huius tit.

Pariter non dubitatur contractum rei feudalis absque assensu taliter nullum, quòd alienante feudatario de iure communi feudum ammittitur, & ad Dominum reuertitur, etiam quòd recuperauerit post alienationem factam, de quo in cap. 1. S. præterea quid iuris sit, si vassallus post alienationem feudum recuperauerit. Item de iure Regni, licet habeat facultatem reuocandi, si non reuocauerit, & ante reuocationem Dominus præuenerit, & fuerit litem contestatus aduersus eum, in quem translatum fuit feudum absque assensu, feudum recuperabit, & vassallus etiam in Regno feudum ammitteret, iuxta theoricam Ifern. communiter sequutam in cap. 1. de vassall. qui cont. const. Lothar.

Spes reconualidationis contractus ex superuenientia assensus ammittitur per mortem feudatarij alienantis: Nam dixit Ifern. in d. cap. imperialem in 2. additio. quod id, quod fecit defunctus, fuit inualidum, & nullum. Spes, quæ erat, vt conualesceret per confirmationem, euanuit per eius mortem confirmatione non sequuta, dominio translato in hæredem, idemq; tractu temporis sine nouo facto hæredis non conualescit, nec obligauit hæredem factum illud defuncti nullum, & hæc est theorica Andr. qui eleganter materiã declarat in d. S. donare nu. 8. vbi omnino non videatur. Intantum quòd Doctores voluerunt non sufficere tacitum hæredis consensum, sed requiritur nouus dispositiuus per nouum contractum, & super nouo contractu nouus assensus; nam mortuo obligante dominium translatum fuit in hæredem, ob quòd non potest amplius impetrari assensus super re defuncti; si dominium tempore, quo assensus impetratur, est hæredis, & contractus defuncti nullus tanquam ta-

lis euanuit: vnde assensus, qui aliud non est, quàm confirmatio, non potest subsistere, quia non reperitur confirmabile, & non habet, vbi figat pedes, dixit Bald. in l. falsus C. de furt. ita Ifern. in d. S. donare, D. Frecc. in 2. lib. subfeu. in cap. incip. à Regnicolis, non ponitur vna quæstio in fin. nu. 26. Capyc. in eodem cap. imperialem car. 39. idem Ifern. in d. cap. imperialem, vbi Camer. cart. 90. 4. col. à terg. Hinc eleganter Frecc. vbi supra, declarando verba illa prædictæ Constitutionis constitutionem diuæ memoriæ, per quæ conceditur facultas alienanti reuocandi iure proprio idest speciali, dixit ibi glo. & Andr. tamen D. Frecc. intelligit, & bene, vt sit speciale, non quòd contractantes reuocent iure ipsorum proprio, quia nullum habent, & ex alienatione feuda amiserunt, sed iure proprio, idest iure proprio Regis, ad quem feudum per alienationem est deuolutum, vt hoc ius Domino competens, illud ex gratia speciali exerceat vassallus in sui beneficium, quòd comprobatur probabili argumento, dum in venditione necessaria, quæ fit subhæsta, seu à Iudice non datur reuocatio secundum eundem Frecc. in 6. limit. ad prædictam constitutionem, quia tunc Rex denegat illud exercitium reuocationis concessum; alias si simpliciter competeret feudatario pariter in casu prædicto reuocaret, quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. contra hunc intellectum D. Frecc. in repet. prædictæ constit. num. 270. nihil enim refert, quòd in reuocatio præferatur utilis Dominus directo: nam hoc iustissimum est, si directus Dominus hoc transtulit, & concessit feudatario, & tanto magis ex iure sibi concesso reuocat, & licet directus Dominus possit & ipse reuocare, quando feudatarius potestate sibi tradita non utitur. Benè etiam hoc procedit, quia tunc abutitur non utendo potestate sibi tradita, & Dominum contemnit, & intelligitur concessa, vt decenter, & diligenter

ligenter vtatur cum effectu, & quod dicit in feudo ex pacto, & providentia, quod Rex non reuocat, est penitus falsum, cum semper detur reuocatio, & aliud est, si agnati succedunt in vita, vel post mortem, & aliud si alienando detur reuocatio: itaq; rationes Ann. nullo iure subsistunt, vt videre est ex eis.

Si ergo contractus est nullus, & sic euanuit, & quia est nullus, & etiam à lege improbatus, propterea hæres non tenetur habere ratum, & non procedit
 17 text. in l. cum à matre C. de rei vend. & intantum est nullus, quod si Dominus præuenit, & litem contestatus fuerit, feudum est ammissum; & in materia feudali prohibitio, & nullitas est eadem in dote, quæ in alijs, nec priuilegium, ne mulier remaneat indotata
 18 consideratur. Igitur quid hoc commune cum terminis §. si res, qui loquitur in contractu valido à lege approbato, qui de sui natura erat reuocabilis: & hic tractamus de contractu extincto, de contractu nullo, atque poenali, de re, quæ non est in commercio, seu quæ dependeat à nudo consensu, & voluntate contrahentium, vt erat in d. §. si res, sed à consensu Regis, & in feudis, vt dixi, fauor dotis non consideratur, qui est ille, propter quem fit illa dispositio in d. §. si res. Contractus. n. ibi defuncti non erat extinctus, non reuocatus, non erat nullus, poterat hæres reuocare; hoc tollit lex fauore dotis: sed in contractu feudali aliud est, quia per mortem euanuit, nec opus habet hæres reuocatione, & propterea non sufficit tacitus consensus hæredis, quia non reuocauerit, cum iam contractus sit extinctus, & ob id noua requiritur principalis dispositio hæredis, nouus consensus dispositiuus per nouum contractum, & super hoc contractu nouus assensus. Ita quod de contractu defuncti nulla amplius habetur ratio: vnde termini text. in d. §. si res, non merentur allegati, quod tenuit Anna

in d. cons. 66. licet paucis verbis.

Et si communiter ijdem Doctor. qui dant hanc limitationem concludunt, quod ex eo, quia contractus primus est annullatus, & extinctus, propterea requiritur nouus iste consensus dispositiuus, quia res non est amplius defuncti, sed hæredis: Ergo quomodo vult præstari post mortem assensus super contractu defuncti, tanquam super re defuncti, si est hæredis, & contractus defuncti euanuit propter ipsius omnimodam nullitatem ex peremptione spei reconualidationis per mortem subsequutam.

Præterea, vt cognoscatur, quomodo non potest sustineri prædicta opinio fundata in priuilegio dotis aduertatur: nam si per text. in §. si res, hæres obligatus est consentire, quomodo Afflict. & Camer. dixerunt posse reuocare defunctum, & hæredem: ergo si datur reuocatio contractus est nullus, non consideratur fauos dotis, & termini text. in §. si res, sunt differentes, & alij, qui dixerunt defunctum tantum posse reuocare, secus verò hæredem pariter ortum hoc habere, oportet à nullitate contractus, & à generalitate prohibitionis alienationis feudorum comprehendentis etiam dotis causam, quo fauore cessante cessat dispositio, §. si res, etsi hoc ibi permittitur, quia in contractu innominato, hoc nil commune in feudis, in quibus omnes contractus, & nominati, & innominati reuocantur, vigore prædictæ Constitutionis: vnde non habent inter se prædicti Doctor. conueniens testimonium, & ipsorum opinio iure non fundatur.

Sed vltius in omnibus casibus, in quibus Doctor. dicunt, quod Dominus consentire, præsupponunt requisitionem Domini, vt assentiat, & demum faciunt quæstionem, quod si denegat, 19 habetur pro consentiente: licet Camer. tenuerit, quod assensus semper est gratia, & non habetur Dominus pro consentiente, quando denegat; quamquam

quàm faciat contra honestatem, in d. cap. imperialem cart. 84. sed loquendo secundum communem conclusionem, quòd habeatur pro consentiente, vt etiam requirit text. in d. S. si res, vt hæres teneatur consentire, aliàs habetur pro consentiente: dico, quòd ex hoc indubitatè detegitur error limitationis, quia non potest assensus præstari, si hæres non est requisitus; & hoc necessario, quia res est sua, & super re sua est interponendus assensus, etsi non consentit, tunc habetur pro consentiente ad finem, vt dominium suum onere obligationis afficiatur: ergo assensus esset præstandus super re hæredis, fingendo lex, quòd se obligauit ratificando contractum defuncti, postquàm habet illum pro consentiente, & non vt hodiè præstatur assensus super contractu defuncti, & tanquàm super re defuncti, & hoc secundum terminos d. S. si res.

Et aduertatur quæso, quòd si vera est, & indubitata doctr. Andr. quod requiritur nouus consensus dispositiuus hæredis per nouum contractum, & super hoc assensum præstari. Igitur termini text. in S. si res, non sunt applicabiles, qui requirunt tantum simplicem hæredis consensum, quòd in feudis non sufficit, vel saltem si consensus nouus hæredis dispositiuus per nouum contractum requiritur: oportet super hoc præstari assensum, & nullo modo potest præstari super contractu defuncti, & cum ultra consensum hæredis requiratur consensus regis; non potest dici, quòd non solum hæres, sed etiam Rex non requisitus habeatur pro consentiente, maximè si assensus semper est gratia, & dependet à Principis voluntate, qui morte subsequuta, si feudum datum esset in dotem, non teneretur assentire: sic validando contractum defuncti propter interesse releuiorum, & etiam forte deuolutionem: & videantur multa bona ad hoc ponderata per Frecc. in 19. quæst. 2. lib. quare non

sufficiat obligatio feudi cum assensu, sed in adiudicatione, aut in solutione nouus assensus, vbi inter cætera consideratur prædictum interesse deuolutionis, quando tempore dationis in solum debitor non haberet hæredem, vel aliud interesse considerabile: & rursus, vt est iuris notorij in Regno
 20 per Constitutionem constitutionem diuæ memoriæ, non sufficit assensus tacitus, sed requiritur expressus: ibi nisi de nostra expressa licentia, quòd latius explicat Ann. super repet. eiusdem Cõstit. Ergo quomodo vult practicari materia assensus super tacito consensu hæredis, & sic dare tacitum consensum hæredis, & tacitum Regis: vnde termini text. in S. si res, nullo modo procedunt, ad quæ facit decisio relata per D. de Franch. in sua decis. 620. vbi re-
 21 fert per Sac. Conf. decisum assensum impetratum post mortem debitoris in venditione necessaria facta subhasta esse nullum, dixitq; decisionem factam iunctis Dominis duarum Aularum; licet de huius decisiones veritate, satis superq; dubito: nam si in venditione necessaria non datur reuocatio, & Iudex, qui non moritur, repræsentat debitorem, & omne eius factum reputatur legitimum, & contractus non est nullus, sed stat. in suspensio, expectans assensus expeditionem, qui præstatur venditioni, quæ fit per Iudicem debitoris nomine, & pro eo publico tubittæ, & incantori, qui eam fecit publicis subhastationibus interuenientibus: ergo cessant omnes rationes, ex quibus dicitur, quòd non possit impetrari assensus post mortem venditoris, si non vendit alius, quàm Iudex ex facultate à lege sibi data, & hic semper viuit, repræsentando suum Tribunal, cuius autoritate, & ordine Republicæ subhastationi exponuntur, & venduntur, super quibus cogitetur.

Redeundo nunc ad articulum dico, quòd non est hæc noua practica, vt cõ-
 22 pellantur hæredes per nouum contractum

Cum consentire, & super hoc nouo cōtractu assensum expediri, sed est practica, & decisio iurisperitorum antiquorum tempore, quo leges non nau-seabantur, termini non ignorabantur, & existimabant scire res per causas, quod practicum fuit in causa Ioan. Antonij Carrax cum Duce Traietta, & in causa D. Ioannis de Piccolominibus cum Ducissa Amalfia, habito pro vero, quod tenebantur consentire dispositioni facta per defunctos, & se obligare debebant cum hypothea bonorum. Deciderunt inquam illis reluctantis esse obligandos, & super noua obligatione praestari assensum ad finem, vt validè obligatio feudalis radicari possit super dominio iam existente penes hæredem, & non amplius penes defunctum, nec potest dari retractio ex inhabilitate extremorum; à quo, & ad quod re integra non existente, & fictiones non operantur in prauidium tertij, cui medio tempore est ius quaesitum: & sic etiam esset consultum mulieribus, quia assensum haberent validum secundum iuris terminos: nec dicatur, quod haberent, prout ex nunc, non prout ex tunc; nam idem est, si nunc impetratur assensus super contractu defuncti, cum ille non prauidicaret creditoribus per defunctum medio tempore contractis, 23 quia non retraheretur in tertij prauidium, ad text. in l. bonorum ff. rem rat. hab. cum suis concord. de quo latius per D. de Franch. in decis. 86. & nouissimè D. de Franch. in decis. 704. in 4. volum. refert decisum cogendum esse hæredem ad vendendum feudum etiam per capturam personæ, & ita pluries seruatum, & decisum. Quæ omnia sunt notatu digna in tanto supremo Consistorio, in quo conuenit, vt omnia sint responsa prudentum, res exemplares, & verè seminarium iurium, in quo omnes, nemine excepto, pascua sumere possint, atque abscondita, & arcana legum addiscere, &

penetrare: quæ si parui faciamus, & temporum tempestas aliud suadeat, quid admiramini de contemptu superiorum, atque subditorum, & de competentia cæterorum Iudicum inferiorum.

Verum aduertatur ad vnum notabile, quod doct. Io. Vinc. de Ann. maxime authoritatis apud me tradidit in sua allegat. 69. num. 56. videlicet pro-
24 cedere benè in contractibus, vt assensus non possit impetrari post mortem. Secus verò in vltimis voluntatibus, vt facto testamento, & assensu super eo impetrato etiam post mortem valida sit dispositio in prauidium hæredis nisi in feudo ex pacto: nam hic necessarius esset etiam consensus successoris, qui allegat Bald. in S. donare, qual. ol. pot. feud. alien. hoc dicentem Aluar. Mart. Laud. Iacob. Curt. & videtur hanc esse communem opinionem, quam salua pace tantorum Patrum, qui aliter non disputauerunt articulum; sed sic simpliciter hoc tradiderunt: dico inquam, quod teneo falsam esse, & aduersari de directo text. in cap. 1. de
25 success. feud. qui loquitur in vltima voluntate, & dicit nulla dispositione defuncti in feudo valente, vel manente; qui text. secundum omnes habet locum etiam in feudo hereditario, quia dispositio est contra legem, & vt diximus, non habet locum text. in l. cum à matre, de quo latè per Vammac. in cap. omnes filij 3. quaest. si de feu. defun. mil.
26 & aduersatur praedicta doct. Andr. quæ est communis, vt requiratur nouus consensus hæredis etiam in feudo hereditario, & super hoc nouus assensus, nec differentia inter contractus, & vltimas voluntates procedit; si fundamentum est nullitas dispositionis, amissio spei reconualidationis translationis dominij in hæredem, rem non esse in eodem statu, non posse confirmari nullum, & extinctum, maxime in prauidium iuris alteri quæ siti assensum esse gratiam, quam non solet, nec vnquam intel-

intelligitur esse factam in præiudicium tertij : ex quibus omninò videtur præualere opinionem , & communem Andr. nulla quoad hoc existente differentia inter contractus , & vltimas voluntates ommittendo procedere argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, & alia, quæ cumulari possent, &

27 sic in propria quæstione tenet Camer. noster in cap. imperialem cart. 91. in lit. T, qui potest legi à cart. 90. vers. secunda conclusio : nam eleganter loquitur secundum veros terminos post Afflict. in Constitut. constitutionem diuæ memoriæ num. 5. & idem Ann. in

28 repet. constitut. constitutionem diuæ memoriæ nu. 131. vers. limita secundo, qui dixit hoc procedere respectu Domini, non autem hæredis, quod dixit & Capyc. in repet. cap. imperialem in fin. prope §. imper. Loth. vers. limita. d. Constitutionem post Andr. & Camer. ibidem, & in hoc tantum casu possunt saluari dicta per Bald. cæterosq; Doct. supra allegatos, & sic declarat ibi præpos. col. fin. ibi pone vassallus, & Mart. Laud. nu. 15. & Ann. in eodem conf. 69. dixit non procedere data reuocatione per hæredem, quàm facit lex per per mortem alienantis, & ibidem nu. 136. firmat nullo modo posse expediri assensum super testamento post mortem.

29 Immò corolariè aduerto aliud notandum, quod intantum Reges custodierunt interesse hæredum, quod per Pragmaticam nouem capitum editam in anno 1531. vetitum est Proregibus assentire dispositioni, quæ fit in alium, quàm in vocatum vigore Constitutionis Reg. ibi, quarto, vbi natura feudi mutatur successorem extra terminos Constitutionū Regni instituendo, quod post hæc scripta reperi ponderatum per eruditissimum Vammacarium in loco supra allegato quæstio. quarta, vt sic aduertant Domini Regentes, dùm petetur assensus in testamentis, quia manus habent ligatas secundum Pragmaticam prædictam huc vsque non pon-

deratam : ita quod cum per Reg. constitutiones certi sint successores, & extranei nullo modo admittantur: videat ipsi, quomodo assensus præstare poterunt, quod non intelligo respectu legatorum, quia Pragmatica, quæ venit ad limitationem potestatis generalis Proregis est expressa, quoad institutionem vniuersalem successoris in feudo, & non consideratur in legatis alteratio naturæ feudorum, seu legis inuestituræ, sicut in institutione, & in hoc non consentio opin. Vammacarij, qui tenuit etiam in legatis potestatem Proregis restrictam; dùm enim quis legat est alienare, & sic facere actum, super quo Proreges assentiendi potestatem habent, cui potestati, nisi in expressis derogatum non intelligitur ex reg. tex. in l. sancimus C. de testam. & in l. præcipimus C. de appell. quæ sunt iura Andr. peculiariter ad hoc.

Si ergo videmus Regem taliter considerasse, & custodisse interesse, & præiudicium successorum, vt nec in vita voluerit præstari assensum super testamento, quomodo igitur volumus hoc facere velle post mortem in præiudicium iuris quæsitum legitimis successoribus.

Nolo ommittere aliud, quod Ann. tenuit in eadem constitut. postquam loquuti sumus de reuocatione vigore Constitutionis Regni. constitutionum diuæ memoriæ, tenuit inquam ibi nu. 31 254. constitutionem illam non procedere in emptore, sed tantum in venditore, quod per prius tenuit D. Frecc. in 2. lib. in 1. auth. baron. in cap. incip. à Regnicolis, rationibus, de quibus per eum, & fundatur in dictis per Andr. & Afflict. tam in prædicta constitutione, quàm in cap. imperialem, in §. Imperator Lotharius, qui dixerunt constitutionem non correxisse ius commune, quoad ammissionem pretij respectu emptoris, ergo non habet reuocationem.

Contraria opinio est verior, & secundum eam practicatur, & iudicatur,

vt

vt per Addent. modernos ad Iser. in d. S. Imperator Lotharius, ibiq; Capyc. & in sua inuestit. in verb. feud. empr. & sic decisum refert, vt in sua decis. 100. in causa Fussij de persona Io. Thom. de Marin. lib. 1. tit. 2. in cap. incip. Constit. Reg. nu. 13. quem allegat, & sequitur Intrigl. cent. 2. art. 5. nu. 729. & Petr. Gregor. de concess. feud. par. 8. quæst. 16. in cap. incip. pro cuius intelligentia nu. 2. simpliciter, & pro indubitato dixit in Regno, qui alienat, potest eandem alienationem iure proprio reuocare, nec venditor perdit feudum, nec emptor pretium.

Et iusta est practica, & decisio sacri Consilij: nam Constitutio non solum
 32 annullat omnes alienationes, quæ verba respiciunt venditorem: sed omnes contractus, quod respicit emptorem ibi in princ. Decernimus omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis, & rebus feudalibus, &c. Ita quod voluit annullare contractus omnes, & quoscumque, & non potest dubitari dici tam contrahere emptorem super feudo, quam venditorem, & ex utroque contractu perficitur, & aliàs non diceretur contractus, & propterea in utroque est apposta pena, & sicut contractus venditionis, aut alterius alienationis consistit ex re, & pretio: Sic quia omnes in legem committunt, omnes puniuntur, venditor scilicet in re, & emptor in pretio, & dicuntur omnes legem continere, cum æquè principaliter prohibuit emptorem, sicut venditorem, vt sine assensu non contrahant: ita quod contractionem lex prohibuit, in hac appositam penam lex communis feudorum Lotharij, & Federici, & sic Constitutio, quæ latius exarata sunt in cons. meo 5. 1. volum. & per Constitutionem Lotharij apparet prohibitum esse commercium omne quod verbum, vt ponderat ibi Afflict. est generale, qui allegat glos. in l. 1. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. & in l. 2. de inutil. stipul. & non potest ne-

gari hoc tangere, tam venditorē, quam emptorem, qui dicitur omnimodò commercium aliquod facere, & cōtrahere, vndè cum omne cōmercium sit prohibitum, & sic pariter omnes cōtractus, qui consistunt in veditore, & emptore, & in utroque pēna est apposta, sequitur perneceesse dicendum, q̄dum postea Constitutio loquitur, & dicit: eisdemq; contrahentibus, & alienantibus concedimus potestatem iare proprio reuocandi, quod intelligitur vt supra recipiendo intellectum à iure communi feudorum, per quod contractus omnis omnemq; commercium tam respectu venditoris, quam emptoris est prohibitum, & sic pēna omnibus imposita brian attendendo naturam correlatiuorum ad text. in l. 1. C. de cup. cum concord. Nee ponderatio, quæ fit, quod dicit, contrahentibus, & alienantibus, quasi quod illud verbum, contrahentibus, recipiat intellectum à verbo sequenti, vt non sit contrahens, sed alienans: Nam verba antecedentia in principio tollunt dubietatem, dum incipit ab alienationibus, & sequitur in quibuscumque contractibus: ibi omnes alienationes, seu quoscumque contractus, & ponderetur etiam illa dictio, seu, & sic declarando vnam partem scripturæ ab alia ex regulis vulgaribus verba Constitutionis decidunt articulum. Hinc idem Frecc. in
 34 l. 2. limitat ad Constitutionem tenuit illam locum habere etiam in promissione de vendendo, ex qua tantum personalis actio oritur, quia est contractio de re feudali, & tamen in hoc non potest considerari preuentio Domini in auocando, & alia quæ ex aduerso ponderantur, quia sicut dictum est, contractio annullatur, & respectu cōtractionis, ita dicitur contrahere emptor sicut emptor, & in promissione de emendo deciderunt in Sac. Conf. habere locum constitutionem illam, esseq; promissionem nullam, & dari reuocationē vigore Const. Reg. in causa Io. Bapt. ab

Auria, cum Antonio Spinola, & in pa-
 35 cto de non petendo dixit Andr. non
 valere absque assensu in cap. titius cum
 sempronio per illum tex. si de feud. de-
 fun. mil. quem allegat, & sequitur Ca-
 pyc. in decis. 196. nu. 19. Frecc. in 2. lib.
 in 18. limit. ad constitutionem nu. 50.
 bona decis. D. de Franch. nu. 48. & ta-
 men ex hoc contractu non transfertur
 dominium, nec ius aliquod super feudo
 constituitur, sed quia est contractus de
 re feudali, & quæcumque contractatio
 36 est prohibita, propterea improbat, quod non est in repudiatione, cum non
 intelligatur, nec contrahere, nec distra-
 here, vt eleganter per D. Frecc. in loco
 supra allegato in 24. limitat. & ego sui
 Aduocatus in illa causa, pro Io. Bapt.
 ab Aura, qui prætendebat validitatem
 promissionis, & adsunt mea consilia in
 1. volum. 85. & 86. sed melius loquu-
 tus sum in allegato cons. 5. quod ad
 hoc omnino est relegendum, & quæ
 ratio suadere potest, vt voluerit Con-
 stitutio indulgere penam amissionis rei
 venditori, qui semper est in mala fide
 vendendo feudum, & denegare hoc
 emptori, qui potest esse in bona fide,
 quo casu Doct. omnes tradiderunt præ-
 tium non amittere; & rursus venditor
 est, qui propriè delinquit in eo consi-
 deratur, contemptus verus Domini di-
 spositio dominij, & rei feudalis dimi-
 nutio, seu commutatio, quæ omnia ces-
 sant in emptore, & volumus quod, qui
 plus delinquit, immò fecit totum, nul-
 lam habeat penam, sitq; illi remissa;
 & qui minus, immò quasi in nullo de-
 linquit, si feudum non erat in eius do-
 minio, nec feudatarius quoquomodo
 dici poterat, quòd in eo pena remaneat
 dura, & antiqua, quæ apposta erat
 per legem feudorum respectiue ad pe-
 nam venditoris propter mutua delicta,
 quæ si in Regno indulgentur, & intan-
 tum pro delicto non habentur, quod
 datur facultas reuocandi, & nil aliud
 Rex requirit.

Hinc videmus omnem penam Nota-

rio remissam, de quo nullum verbum in
 Constitutione, propterea dicendū erit,
 quòd nullo existente delicto cessat om-
 nis poena in emptore à lege communi
 imposita, cum si non delinquit vendi-
 tor, aut si pena delicti est abolita, nullo
 modo potest dici emptorem deliquisse,
 aut penam sui respectu remansisse
 yltra naturam correlatiuorum.

Pödero insuper verbum illud, super.
 Dicit enim Constitutio omnes aliena-
 tiones, seu quoscumque contractus su-
 per feudis &c. quod verbum stat prop-
 riè respectu emptorum: nam qui ha-
 bet dominium, dicitur alienare propriè
 res feudales, qui emit, dicitur contra-
 here super rebus feudalibus propriè;
 licet vtrumque etiam potest compræ-
 hendere.

Nec facit ad casum pöderatio, quòd
 si Dominus præuenit, & litem contesta-
 tus fuerit, quòd amittitur ius reuocan-
 di: nam hoc ita potest procedere respec-
 tu venditoris, sicut emptoris, & quan-
 do diceremus procedere tantum respec-
 tu venditoris ratione auocationis feu-
 di, quid hic inferret respectu emptoris,
 si aliàs haberet ius reuocandi pro suo
 interesse respectu pretij, & sicut Domi-
 nus potest præuenire, & litem contesta-
 ri contra emptorem feudi, ad recupera-
 tionem illius, ita potest præuenire, & li-
 tem contestari contra venditorem ad
 auocationem pretij.

Nec intellectus Frecc. quæ habeo pro
 vero in illis verbis Constit. q. iure pro-
 prio fiat reuocatio. i. iure residente in
 Domino, q. dico ego speciali iure cōces-
 so feudatario, vt exerceat, sicut Dñs ex-
 exercere potuisset. Dato, n. pro vero hoc
 intellectu non officit supradictis: nam
 eodem modo hoc exercebit emptor
 propter auocationem pretij, & restitu-
 tionis rei attenda nullitate, & prohibi-
 tione contractationis; & quatenus Do-
 minus possit præuenire litem conte-
 stando, & ipse auocare non facit,
 quòd non sit concessum ius reuocandi
 sed intelligitur concessum civili modo,
 vide-

videlicet, ut cum effectu illud exerceat, diu non perseverat in contemptu Domini, facultate concessa non abutatur, & per dissimulationem contractus prohibitus, vetitus, & contra legem sustineatur, non enim per concessionem facultatis reuocandi voluit dominus approbare contractationem; immo persistendo in annullatione concessit reuocationem ab ipso faciendam, ut hæc fieret ab ipsis contrahentibus, qui dum ea uti nolunt; & ad actum non deducere in quem casum non intelligitur concessa, & ab illis tacite renuntiata, iuste Dominus exercet eam, ita quod non oritur, quia non concessum, sed quia reuocatum ex insita conditione in concessione, quatenus suo debito tempore exerceatur, & hæc dixisse sufficiat gratia disputationis ad indagandam rerum veritatem siquidem hodie in Regno non deseruiunt, postquam ut diximus passim, & indistincte practicatur. Reuocatio vigore prædictæ constitutionis tam in venditore, quam in emptore, & ita indifferenter iudicatur.

37 Et quod diximus supra de pacto de non petendo, aduertatur quod Docto. voluerunt induci ex eo donationem instantum, quod requiritur insinuatio, quando videtur excedere summam à lege statutam, secundum Alex. in l. creditori nu. 4. C. de pact. ubi Ias. nu. 3. qui de communi testatur post. Ang. & Ias. in l. contra iuris S. fin. nu. 8. ff. de pact. nam etsi nil dicatur transferre, ut supra diximus, tamen hoc ius, quod acquiritur ex pacto, scilicet ut non possit petere, hoc inquam ius operatur effectum donationis iuris feudalis, ut sic iuste requiratur assensus, tanquam contractatio facta de re feudali.

SVM MARIVM.

1 Emptor rei feudalis absque assensu, qui facta reuocatione seruata forma Constitutionis Regni.

recuperat pretium, siue bona, siue mala fide contraxerit in Regno vigore prædictæ Constitutionis, an inquam pretium tantum, vel etiam interesse petere poterit, in quo facienda est distinctio bonæ, vel malæ fidei.

2 Decisiones Isern. notantur.

3 Contractus feudalis, & si sit nullus, tamen est aliquid inspecta bona fide, quoad actionem personalem, virtute cuius poterit agere ad interesse.

4 Mala fides probatur, quando scilicet contraxit super feudo, quo casu nullum debetur interesse, licet promissum fuerit, vel cautum de euictione, & ibi quid in alienatione facta cum reservatione assensus.

5 Prohibitio legis operatur, ut nec principale, nec accessorium teneat, vel quicquid ex eo, vel obi dsequatur.

6 Contractus feudalis, si non tenet propter defectum assensus, nec tenet obligatio bonorum feudaliū facta pro obseruatione, etiam quod sit assensu vallata contra opinionem Camerar.

7 Decis. Iser. in c. 1. S. commercium, de de prob. feud. alien. per Lothar. ponderatur, & comendatur, & ibi nu. 8. & 9. notatur decis. & limitatio Afflicti.

8 In contractu inter viuos rei feudalis absque assensu non fit distinctio, sicut in ultima voluntate de primaria, aut secundaria intentione.

- 9 *Estimationem non deberi in ultimis voluntatibus feudi legati, aut illius facta institutione in alium, quam vocatum ex lege inuestitura, late concluditur de communi testatur, et recensentur decisiones facta.*
- 10 *Opinio, quod feudo legato non debeat extimatio est indubitata, quando assensus non solet prestari, et nu. 16.*
- 11 *Feudum dicitur legitima primogeniti, et sine causa non potest eo priuare, et quid dandum est secundogenito.*
- 12 *Opinio B. Bernardi refertur in fauorem primogenitorum contra secundogenitos, quae valde notatur, tanquam singularis.*
- 13 *Pater sicut non potest priuare primogenitum Regno, sic non potest priuare feudis dignitalum, vel his, in quibus uiuitur iure francorum, alias donando potest dici de inofficiosa donatione.*
- 14 *Pater ex causa potest cum assensu dare feudum secundogenito, dummodo sincere, absque dolo, et fraude, et ita iudicatum.*
- 15 *Infeudatio, et refutatio de iure feudorum permessa intelligitur, dummodo sincere, et bona fide.*
- 17 *Extimatio non debetur in contractu inter viuos rei feudalis donata absque legitimo assensu.*
- 18 *Text. in l. iulianus S. constat, de leg. 1. non procedit in contractibus.*
- 19 *Contractus feudalis ex quibus personis consistat.*
- 20 *Extimatio feudi, et si non debetur in contractu donationis facto inter viuos, debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, late fundatur per totum.*
- 21 *Donationes facta contemplatione matrimonij sunt pro lege seruanda, sunt pars contractus, sunt pacta correspectiua ad dotes, sunt irreuocabiles, et non sufficit consensus mariti, aut filiorum.*
- 22 *Vxor et filij dicuntur habere causam onerosam in donatione facta contemplatione matrimonij.*
- 23 *Gabella imposta super eo, quod titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij.*
- 24 *Decisio Andr. in S. e contrario, de inuest. de re alien. fact. commendatur ad decis. questionis, et de Str. eiusdem Andr. in S. donare, qual. olim pot. feud. alien. ac in Const. Reg. fratribus, quae sunt punctuales, et memoranda.*
- 25 *Decisio facta alias recensetur.*
- 26 *Opinio Ann. refellitur, et quid factum fuerit in illa causa refertur.*
- 27 *Dispositio omnis in feudis hereditarijs, quae quomodo fit ad fraudandum successorem, iudicanda est nulla.*
- 28 *Reuocatio vigore Constitutionis Regni, an detur post preces porrectas, et pendente appellatione remissiuè.*

- 29 *Prelatio quomodo detur directo Domino, dum feudum à vassallo alienatur, quando vult illam exercere in alterius beneficium, remissiuè, ubi etiam an exemptus ab adoba sit etiam à donatiuis.*
- 30 *Prelatio in feudis antiquis, an detur consanguineis, remissiuè.*

ARGUMENTVM.

Emptor rei feudalis bona fide habet actionem ad interesse. Obligatio bonorum feudaliū cum assensu pro obseruantia contractus feudalis non tenet, quando in contractu principali non adest assensus. Extimatio feudi non debetur, nec in vltima voluntate, nec in dispositione inter viuos. Feudum est legitima primogeniti. Omnis dispositio permessa in feudis intelligitur sine dolo, & fraude. Extimatio debetur, quando donatio rei feudalis est facta contemplatione matrimonij. Donatarius contemplatione matrimonij dicitur habere causam onerosam. Reuocatio an detur post preces porrectas. Prelationem an habeat directus Dominus, quando vult eam exercere in beneficium alterius. Consanguinei an habeant prelationem in venditione feudorum antiquorum.

S. II.

SIC igitur firmata supradicta cōclusionē, & emptor feudi absque assensu facta reuocatio ne vigore Constitutionis Reg. pretium recuperat, & ita indifferenter practicatur, nulla habita distinctione bonæ, vel malæ fidei secundum tradita per Doct. in cap. 1. S. Imperator Lotharius de prohib. feud. alien. per Fred. videamus, an agat ad interesse, vel ad pretium tantum: & in hoc dico, quod deseruiet benè, bona, vel mala fides, respectu interesse: nam etsi Andr. in cap. 1. S. & posteaquam, quib. mod. feud. am-

- mitt. tenuerit nunquam emptorem etiam bonæ fidei recuperare aliud, quàm pretium, autoritate gloss. in d. S. Imperator Lotharius in vltimis verbis, tamen in eodem S. Imperat. Lotharius aliter Andr. intellexit gloss. disputauit articulum, & tenuit posse agere ad interesse; ita quòd secundum eum poterit petere extimationem dicens hanc esse communem: quem sequitur ibi Aluar. & Afflict. nam etsi contractus sit nullus, erit aliquid inspecta bona fide, quoad actionem personalem ad interesse contra venditorem, dicit Bald. in d. cap. imperialem nu. 23. col. fin. Curt. in suo tractat. par. 4. quæst. 28. & 29. num. 119. Capyc. in sua inuestitura in verb. feudorum emptores, pro quo videtur casus in cap. si vassallus feudum, qual. ol. pot. feud. alien. vbi text. ad lit.

- Secus verò quando sciens contraxit super feudo, quo casu stante mala fide contractus taliter est nullus, quod nec etiam interesse recuperabit, etià quòd sibi cauerit de euictione, vel aliter promissum fuisset per stipulationem gloss. Iacob. de Beluis. Andr. & omnes in d. S. Imperator Lotharius, idem Andr. in Cōstitutione constitutionem diuæ memoriæ in verb. nullam omninò: nam cum prohibitio sit legis, non autem hominis verantis alienationem rei feudalis absque assensu, propterea nec principale, nec accessorium tenet, aut quicquid sequitur ex eo, vel ob id, verba sunt Andr. in d. cap. 1. S. pen. num. 35. quib. mod. feud. amitt. & per eadem verba loquitur in cap. 1. in princ. de inuestit. de re alien. facta in cap. 1. S. sed & res 5. col. vers. & est talis infeudatio, per quos fiat inuestit. Idem Bald. in d. cap. imperialem colum. fin. quem sequitur ibi Aluar. nu. 10. & sufficit per Reg. Constitutionem, quòd recuperet pretium, quod tali casu amissum erat de iure communi feudorum, quod ius cum tractet de ammissione pretij, iuxta text. in cap. 1. de
- Z 3 pro-

prohib. feud. alien. per Lothar. & de illius recuperatione, quando est bonæ fidei, vt in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Fred. Propterea constitutio prædicta, quæ venit ad limitationem prædictorum iurium, de pretio tantum intelligitur in emptore malæ fidei, vt non perdat id, quod fisco applicabatur, quod erat pretium, non autem interesse: & cum Constitutio non approbet contractus, sed vti nullos, & contra legem dat facultatem eisdem contrahentibus reuocandi, & omnia in integrum restituendi: igitur non erit de interesse aliquo tractandum, quod secus erit data bona fide, quo casu ius commune non est correctum, & constitutio ab eo declarabitur; sed notetur vnum, quod emptor bonæ fidei dicit, qui emit reseruato assensu Domini, vt per Ann. patrem in repetit. constitutionis diuæ memoriæ 166. latius Ann. filius in cons. 34. nu. 1. in quo erit cogitandum: nam magna est limitatio ad conclusionem communem de eo, qui scienter contrahit super feudo, & secundum hoc semper deberetur. Interesse, quia omnes contractus feudales fiunt reseruato assensu, & Doctor, fecerunt iam questionem, an feudum cadat in commissum facta alienatione cum reseruatione assensus, vt latius per Curt. in suo tractatu feudorum 4. par. nu. 112. vers. 21. quæro, vbi adducit decisiones Bal. inter se ipsos contrarias, & demum de communi apparet, quod feudum decedit in commissum, quia verba sunt contraria facto, & ex tali reseruatione scientia non tollitur contractationis rei prohibitæ alienari, quodq; scienter proceditur ad alienationem prohibitam faciendam, & latè Capyc. in sua inuestitura, in verb. feudorum alienationes.

Ex his infertur malè sensisse Camer. in repet. eiusdem Capituli cart. mihi 49. dum dicit, quod si quis impetrauit assensum super contractu, ac super soli-

ta obligatione bonorum pro obseruantia contractus: tunc si assensus super contractu principali non valeat, quia forsitan falsus, vel obreptitius est detectus: ita quod remanet contractus, ac si sine assensu celebratus esset, tunc vult, quod sustineatur assensus respectu obligationis bonorum.

Si enim secundum decisiones allegatas annullatur stipulatio, & euictionis promissio, seu interesse: ex eo, quia omnia sunt accessoria ad contractum, prohibitum, & per indirectum fieret fraus legis, & sustineretur actus à lege prohibitus, & improbatus; ergo nullo modo procedit decisio Camer. & rursus si datur nullitas contractus principalis ex defectu assensus, & per Reg. Constitutionem datur facultas reuocandi, & recedendi à contractu, etiam quod sub pœna, & iuramento fuerit illius obseruantia promissa; ergo quomodo potest succedere obligatio bonorum pro obseruantia contractus, & dari actionem ad interesse; si auctoritate legis reuocat, & potest contrauenire, ad quæ ultra prædicta ponderetur decisio Ifern. satis communis, sed ad propositum, in cap. 1. §. commercium, de prohib. feud. alien. per Lothar. dum tradit non valere obligationem, dum quis vendit feudum absque assensu, & promittit sub pœna se curaturum, quod Dominus consentiat: cum omnia dicentur in fraudem, & propterea nulla, & metu pœnæ contractus feudales sustinerentur: nec reuocarentur, ibi quicquid sequitur ex eo, vel ob id seruandum directè, vel indirectè, quod lex vetat, cassum est, cum principale non teneat, nec accessorium, quod ex eo, vel ob id opponitur extra de fid. instrum. C. inter dilectos, colum. fin. Principale in hoc est contractus alienationis factus de feudo: accessorium est obligatio interposita curandi, vt Dominus consentiat, prohibito aliquo, omnia mala, quæ possunt inde consequi, videntur prohibi-

ta. Hæc Ifern. quæ decisio noxetur ad quæst. infra, an debeat extimatio feudi legati.

Et rursus ibidem post num. 10. aliàs cum acceptor, seu emptor sciens per nullam stipulationem potest sibi consulere, quin perdat pretium, nec de euectione ager contra promittentem; Ratio est, quia contractus erat prohibitus: aliàs si non esset prohibitus, sciendi per cautionem posset consuli, &c. Et videatur Frecc. in 12. limitat. ad Constitutionem Reg. nam multa, eleganter tradit ad propositum: & licet Andr. in d. loco videatur limitare prædicta; quando hanc promissionem fecerit Magnus Consiliarius intimus Domini, cui videtur, vt bona fide sit credendum facillè assensum impetraturum, quem sequitur ibi Afflic. tamen

8 D. Frecc. in 37. limit. ad constitutionem dicit, quòd habebat hoc pro valde dubitabili, quia semper erit verum scienter contrahi super re, cuius contractationem lex prohibet expressè: & propterea nunquam fuit practicata talis limitatio, licet Magnates, & Magni Consilij super feudalibus contraxerint cum promissione Regij assensus, & insuper Afflic. qui sequitur

9 ibi Andr. ponit exemplum in assensu alias solito concedi, & in Consiliario, qui facillè Regem alloquitur, & Princeps eius contemplatione multa concedere solet; alioquin si assensus esset insolitus: immò denegari solitus, vt in substitutionibus, in fideicommissis in contractibus alterantibus naturam feudorum, tunc reputaretur assensus impossibilis, & esset vndique promissio nulla, nec deberetur interesse, aut aliqua extimatio secundum terminos, text. in l. apud iulianum §. fin. de leg. 1. vel quando dubitaretur de fraude, vt quia fieret alienatio ad priuandum immediatos successores, ob quod perpetuo assensus fuerunt denegati, vt supra diximus autoritate Andr. in d. §. sed & res.

Hinc in contractu inter viuos facta dispositione de feudo in secundogenitum, vel alium per viam donationis, aut alio modo non adhibetur distinctio, quæ in vltima voluntate de secundaria intentione disponentis ad pretium rei legata, quando in corpore dispositio non subsistit; licet opinio etiam in vltima voluntate sit satis controuersa, & disputata: & ego in repet. text. in cap. 1. de success. feud. tenui non deberi, licet in consulendo aliter tenuerim, confirmando tunc meam opinionem cum magis communi regnicolarum, & cum decisionibus aliàs factis per nostra tribunalia: sed in puncto iuris teneo veriore illam opinionem, quòd non debeat extimatio, secundum quàm postea fuit decisum in causa Surrianorum iunctis Tribunalibus sacri Regij Consilij, & Regiæ Cameræ, quàm opinionem tenuit Bald. in l. 1. C. de sacrosanct. eccles. illumq; allegat, & sequitur Aret. in l. apud iulianum §. constat de leg. 1. idem Bald. & Aluar. in §. donare qual. olim. pot. feu. alien. Curt. in tract. feud. 4. part. num. 126. vers. videtur limitanda prædicta conclusio, vbi cumulat doct. Iacob. in tractat. eodem in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo vers. iuxta prædicta quæro Capyc. in repet. cap. imperialem cart. 10. vers. ampliate tertio cumulat Doctor. innumeros, & de communi testatur Schrader. de feud. 1. tom. par. 7. cap. 2. num. 9. & latissimè & de communi testans post Iul. Clar. Intrigl. de feud. centur. 2. num. 384. post Ann. disputantem articulum in repetitione prædictæ Constitutionis diuæ memoriæ num. 138. & nouissime ad fatietatem per Bammac. in suo responso in causa Principis Ascoli, quod est insertum in repet. cap. omnes filij, si de feud. defun. milit. & casus Bammac. erat extra omnem dubitationem, quia ibi erat legatum iurisdic. secundarum causarum, ob quod scindebatur feudi iurisdic. & dabatur feudo

- do diuersa capita, & efficiebatur mon-
struum, nec vnquam in Regno est data
concessio iurisdictionis primarum cau-
sarum vni, & secundarum alteri, & cō-
tra Ducem Sueffę fuit decisum in causa
Baronię sancti Georgij, cuius conces-
sionem habuerat magnus Capitanus in
primis, & secundis causis, & demum
illa euicta per Saldanarem Milanum
vigore suorum priuilegiorum, qui pri-
mas tantum causas habebat prætendit
Dux debere ei remanere iurisdictionem
secundarum causarum, & obtinere non
potuit, vnde cum hæc esset dispensatio,
& assensus impossibilis, merito miratus
sum de paritate votorum in prædicta
causa, & quomodo tanta in ea fuit fa-
cta altercatio, quæ in Prorege sunt lō-
gè clariora, quia assensus Proregis est
impossibilis omnino per pragmaticam
nouem capitum supra ponderatam, &
quod benè aduertit Bammac. in prædi-
cto capit. omnes filij quæst. 4. qui de-
mum in prædicto responso refert deci-
siones in institutione, vt æstimatio nul-
lo modo debeatur. Feudum enim di-
citur legitima primogeniti secundum
Host. vbi Butr. & communiter scriben.
in cap. licet extra de voto. Intantum
quod prædicti Doct. tradiderunt, quod
sine causa priuari non potest, & si ali-
ter testator disposuerit, haberet quære-
lam primogenitus, vel ageret ad sup-
plementum, & secundogenitis dare
debet secundum facultates; dummodo
tantum remaneat primogenito, quan-
tum decori, & honori dignitatis, ac no-
bilitatis conueniat: & aliter primoge-
nitus sua primogenitura fraudatus re-
maneret: vbi Anchar. idem sequendo
refert post Ioan. Andr. & Abb. dictum
magnum B. Bernardi, quod in nobili-
bus semper debet primogenitus totum
habere, quia mælius est secundogeni-
torum dispersio, quàm inter eos hære-
ditatis diuisio, ibiq; Anan. quod vide-
tur admirabile pro Maioratibus Hi-
spaniæ. Ideoq; Andr. in Constitutione
Reg. dignum, dixit quod taliter dice-
tur Regnum legitima primogeniti,
quod non poterit Pater primogenitum
illo priuare, & quod dicitur in Regno,
dicunt Doct. in cæteris feudis digni-
tatum, & in feudis, in quibus viuunt
iure francorum, vt sit legitima primo-
geniti: hinc pater donando potest di-
ci de inofficiosa donatione secundum
Andr. in d. constit. dignum, & Minad.
in constit. in aliquibus in princ. nu. 27.
dum dixit, quod totum feudum est le-
gitima primogeniti, quodq; pater cum
assensu potest ex causa disponere in
beneficium secundogenitorum, subdie
dummodo sincerè, cessante dolo, &
fraude, & ita refert fuisse sæpius iudi-
catum, sicut dicimus in infeudatione
secundum iura feudorum, quæ etsi sit
à lege permessa intelligitur, dummodo
sincerè, & sine fraude, sic in refutatio-
ne, & in omni alia dispositione, de qua
latius per Andr. in d. S. sed, & res, per
quos fiat inuestit. cum suis concord. &
quid dubij erit, quod ex dispositione
feudi manifestatur animus priuadi pri-
mogenitum de eo, & dum ex nullitate
dispositionis vult grauare in æstima-
tione, & sic ad tãtundem hæc est fraus
notoria, & dispositio feudi sine assensu
per indirectum, & non potest dici sta-
re actum in pendentem propter spem re-
conualidationis, quia mortuo dispo-
nente, amissa est spes, & est impossi-
bilis assensus post mortem, quia res est
hæredis, in cuius præiudicium Rex non
solet assentire, vt supra diximus. Vnde
idemmet Camer. qui contrariam tenuit
opinionem, falsus est in repet. cap. im-
perialem cart. 27. lit. E, quod dispo-
sicio text. in S. constat procedit indubi-
tatè, quando vltra actum dependen-
tem à Principis consensu, sumus in ca-
su, quod ille non soleat præstari, quæ
sufficit attingisse: nam non intendo di-
sputare hunc articulum, de quo latius,
& diffusè differui in d. repet. cap. primi,
de success. feud. Benè tamen aduerto,
quod Camer. & omnes, qui hanc opi-
nio-

nionem tenuerunt, se fundant in solita præstatione assensus, & sic respondent ad text. in §. si constat, & hanc esse communem opinionem scrib. ibi, qui volunt esse nullam dispositionem, etiã quoad extimationem, quando dependet à consensu Principis, & quid quando assensus non est solitus concedi, vt in casibus supra relatis, tunc questio de extimatione non procedit: nam nulla panitus debetur, & non potest negari quin per dispositionem hanc si tenemus deberi extimationem, quod in fraudem Domini per indirectum feudatarij de feudo disponunt ad libitum sine assensu; sic etiam fraudando successores legitima successione, nam hæres, vel tenetur cedere feudum legatario, vel vendere contra ipsius voluntatem, vt æstimationem soluat, & fraudatur etiam pragmatica nouem capitum, quæ vetat Proregibus præstationem assensus testamentis, dum instituitur in feudo alius, quàm successor vocatus ex lege inuestituræ per hunc enim modum, si tenemus deberi æstimationem venit effectiuè institutus, qui ex lege inuestituræ succedere non debebat, & lex non est imposita verbis, & non debet circumscribi, nec admitti fraus contra ipsius intentionem, super quibus cogitur, nam hæc est mea indubitata sententia, loquendo per veros iuris terminos pro quo videatur decisio glos. in Constit. Reg. vt de success. in verb. ex utroque parente, quæ videtur punctualis, videatur decis. Andr. in cap. 1. §. quid ergo 3. colum. in fin. de inuestit. de re alien. fact. & in cap. 1. §. commercium 1. col. ibi metu pane de prohib. feud. alien. per Lothar. quæ, vt supra ponderata decidit punctum; etsi practica est, vt assensus denegetur ei, qui vult cum assensu Regis disponere de feudis hæreditarijs, quando præsumitur, quod alienatio fiat ad fraudandum legitimam successionem, quanto magis iudicari debet impossibilis, dum in vltima voluntate, voluntas hæc manifestatur,

quo casu data impossibilitate assensus, omnes communi voto, & præcipue Camer. concludunt æstimationem nullo modo deberi.

Sed data pro vera opinione in vltimis voluntatibus articulus non habet
17. disputationem in contractu inter viuos, vt extimatio nullo modo debeatur, in vltimis enim voluntatibus benigna, & lata fit interpretatio, sed in contractibus, & stipulationibus secus, & ita in terminis tradit Bart. in l. multum interest, per illum text. de verbo. obligat. cum in vltimis voluntatibus, quando iudicatur æstimationem deberi, procedit hoc ex coniecturata mente testatoris, quæ coniectura non habet locum in contractibus: ita Alexan. ad propositum auctoritate Fulgos. in ead. l. multum interest, qui insimul cum Imol. Angel. Paul. de Castr. & Aret. sequitur opinionem Bart. & las. in d. §.
18. si constat nu. 26. notat, & aduertit illum text. procedere tantum in vltimis voluntatibus, secus verò in stipulatione, quia si stipulator, stipulatur rem, quæ est in communi commercio, sed non ipsius stipulatoris, stipulatio nullo modo valet, nec quoad extimationem, auctoritate Bart. in d. l. multum interest, & Imol. in eadem l. dum voluit constitutare differentiam inter vltimas voluntates, & contractus, dixit quod imputatur stipulatori, quare stipulatur rem, cuius commercium habere non potest: quæ ratio cessat in legatario, cum sine eius facto legatum fiat, ibiq; Roman. dicit hanc esse communem, ad quæ conferunt dicta supra de bona, aut mala fide: immò sunt in proprio casu, vt contrahenti scienter super re feudali denegetur actio ad extimationem rei ad interesse, aut de euictione, & omnia intelligantur facta in fraudem legis, & commercij prohibiti per legem feudorum absque Domini assensu in ipsius contemptum, & iniuriam.

Qui articulus æstimationis, vt dixi, in

in d. cap. r. de success. feud. concluditur in ultima voluntate ex text. in l. fin. ff. commun. præd. ibi; quod non sicut viuentium, ita & defunctorum actus suspendi; receptum etiam est, & in contractu inter viuos, argumentum est inconuincibile: nam vt diximus etiam auctoritate Camer. in d. cap. imperialem cart. 8. à tergo contractus feudalis consistit ex tribus personis, loquendo de feudatario alienante; videlicet dantis, recipientis, & Domini consentientis; nam indubitarum est infeudationem esse contractum nominatum secundum Andr. in præhd. & dum vassallus vigore primi contractus inuestituræ est Domino obligatus, quando demum vult alienare; venit eximendus ab obligatione contracta cum Domino, alium sui loco subrogando; & sic quod Dominus alium recipiat in vassallum, quod facere non tenetur, cum non cogatur in vassallum recipere alium; quam quem ipse vult, & obligatio contracta primo loco per vassallum infeudatum, quæ erat voluntaria ex post facto est facta necessaria, & cunctatio prouocat, & deferret, prospicere debet Dominus cum quo contrahit, & tandem in feudis interest Domini, si placet, vel displicet, quæ omnia consistunt in regulis, & terminis feudorum: nunc sic si contractus perficitur ex consensu contrahentium, & antea non est contractus, quia deficit substantia; & essentia; & inter ceteros contrahentes, vt diximus, est Dominus: igitur ipsius consensu deficiente non dicitur contractus, nec conclusus, nec perfectus, & consequenter si non adest perfectio, & conclusio dispositionis non adest contractus; & consequenter ex contractu imperfecto, & non firmato non potest oriri actio.

20 Sed quid in donatione facta contemplatione matrimonij à Patre in filium, sine qua aliter matrimonium non esset contractum: ita quod non solum filius est interessatus, sed princi-

paliter vxor, eiusq; Pater, fratres, & coniuncti, qui matrimonium cum tali donatione contractauerunt, & respectiue ad donationem dotem constituerunt, præsupponendo, quod donatio habeat conditiones tales, quod non sit simplex refutatio, sed assensu indigeat, qui aliter non fuit impetratus, & sic remansit donatio facta nulla; nam
 21 dixit Guid. Pap. decis. 145. quod tales donationes sunt pro lege seruandæ, quodq; censentur pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, & alias contrahentes decepti remaneret; & propterea dixit Guid. Pap. quod sunt pacta correspectiua apposita in contractibus dotalibus: eritq; contractus innominatus; do tantam dotem, vt facias tantam donationem: & ob id oritur actio in factam ad interesse matrimonio iam consumato in retractabiliter, & dote consequuta ad text. in l. naturalis S. et si quidem; & S. at cum do ff. de præscrip. ver. & de generali consuetudine habito respectu ad dotes, & etiam ad qualitatem matrimonij sunt similes donationes, vt latius explicat D. Præsid. de Franch. in decis. 436. dicens has donationes taliter esse firmas, & irreuocabiles, quod nec mariti, nec filij possunt mulieribus præiudicare, propter quod fuerunt semper annullatæ, caute factæ in præiudicium talium donationum, idemq; tradit idem D. de
 22 Franch. in decis. 205. vbi refert sic passim iudicatum. Habet enim vxor in simul cum filijs; & cæteris coniunctis causam onerosam secundum text. notab. adhuc in l. r. C. de impon. lucrat. descript. lib. r. Ibi affinitatis cocundæ causa donauerit, & ibi, nec enim iuris optimi est, vt matrimonium cum tot, tantisq; suis difficultatibus opprimatur: & idè notabiliter Andr. de Baral. ibi dicit, quod tales donationes non dicuntur habere titulum lucratium; cum sint subiectæ oneribus matrimonij, & respectu filiorum, dicit idem text. facis

facis notanter, quod est potius debiti naturalis solutio, quam liberalitas: **33** hinc Bart. Io. de Plat. & Rebuff. tradiderunt ibidem, quod si gabella est imposita pro eo, quod transfertur titulo lucratiuo non soluetur de tali donatione facta filio per rationem positam in text. & Io. de Plat. ponderat eundem tex. in illis verbis, affinitatis coeundae causa, vt qui aliquid recipit, vt donet, vel donat, quia recipit, non dicitur tunc titulus lucratiuus, vbi Bald. per regu. eiusdem text. not. quod donatio propter nuptias non dicitur titulus lucratiuus.

Et licet simus in contractu inter viuos, & debet imputari vxori, ipsiusq; coniunctis, qui scienter super feudali- bus contraxerunt, & stante scientia, & sic mala fide nullum debetur interesse secundum praallegata, tamen no- tentur responsiones.

In Regno, vt supra fundatum fuit, emptor recuperat pretium, sicut venditor rem feudalem alienatam, etiam quod scienter contraxerint: igitur quare vxor, qui in pretium matrimonij, & dotis, & correspectiue ad hanc matrimonium fuit contractum, donationem recepit, non recuperabit aestimationem huius donationis, si est pars contractus matrimonij, si propter eam tanta dos fuit constituta, si sine ea matrimonium non esset contractum: ita quod dicitur habere causam onerosam, & erit talis donatio pretium constitutum dotis, & matrimonij, vel saltem erit permutatio facta inter contrahentes: videlicet, ex vna parte dos, & ex altera donatio; vnde sicut rei feudalis annullato contractu pretium est restituendum: ita pariter annullata donatione data in pretium, seu permutatione dotis, & matrimonij debet loco pretij euicti praestari interesse, seu illius aestimatio, pro **34** quo assero decisionem Andr. in S. eod. trario colum. fin. de inuest. de re alien. fact. intellecta communiter per nostros Regnicolas in quarta constituta in

feudo absque assensu, vt re euicta debeat vxori aestimatio, quia est causa onerosa, & respectiue ad dotes constituta fuerat quarta, licet absque assensu in feudo constitui non poterat: nam licet Andr. ponat casum in emphyteusi ecclesiastica, quia eadem est ratio, & procedit argumentum de emphyteusi ad feudum, & sic in feudo, & in donatione facta propter nuptias feudi absque assensu intellexit, Andr. Camer. in cap. imperialem cart. 28. col. 2. in fin. vers. sed quid verbis moror, vbi testatur de communi opinione Doctor. & cart. 28. colum. 3. vers. hoc idem tenuerunt in feudo, & sic intelligit Andr. Frecc. in differ. feud. ex pact. & haered. in 12. differentia. Nec obiectio modernorum addentium ad Andr. ibidem in aliquo obstat, dum ponderant scientiam, nam non procedit hoc in mulieribus, vt ex eodem Andr. in sequ. argumento dicemus.

Sed magis ad casum decidit Andr. in S. donare in addit. qual. ol. pot. feud. alien. vbi etsi non possit dari feudum in dotem absque assensu, si tamen fuerit datum etiam cum scientia, tam viri, quam vxoris declaratum est fauore matrimonij, vt in registris Regis Federici deberi aestimationem non obstante nullitate contractus, dicitq; And. quod scientia non debet nocere mulieri, quia haec rigorosa non consueuerunt scire mulieres; & sic dixit limitari text. in d. cap. imperialem in S. Imperator Lotharius, quam doctrinam refert, & sequitur Capyc. in repet. cap. imperialem cart. 16. vers. quarto notandum, idem què tradit Ifern. in Constit. Regn. fratribus, vbi quod interim tenebit vir feudum loco pignoris, & durabit etiam quod feudum deoluatur ad Dominum quia considerauit Rex causam honoratam, ac fauorabilem, ne mulieres per iuris subtilitates deceptae remanent.

Si ergo haec donationes sunt pars contractus matrimonialis sunt, vt mulieres, ac filij commodè viuant, ac decen-
tem

tem vitam ducant, habent causam onerosam, datur in muliere bona fides : ita quòd scientià secundum Andr. quod sit res feudalis non nocet, quia mulieres scire non habent rigorosas prohibitiones feudorum ; dicitur emisse mulierem hanc donationem, dum respectiue ad illum matrimonium contraxit, & talem dotis quantitatem constituit. Igitur omninò æstimatio debetur, tñ quia secundum Andr. datur bona fides in muliere, quo casu de iure communi feudorum, & etiam de iure Regni potest agere ad interesse: tñ etiam quia dicitur donatio pretium recompensatiuum matrimonij, & dotium, & de iure communi feudorum pretium recuperat, & in terminis Constitut. Regn. etiam absque bona fide in omnem casum pretium solutum restitui debet, pro quo est propria decisio facta in causa illorum de Rota cum Ascanio Columna, vbi iudicatum fuit teneri Ascanium ad æstimationem Castrorum promissorum ex causa remunerationis seruitiorum; licet in contractu non interuenit assensus, & hoc ea ratione, quia ex causa onerosa, & seruitia importabant pretium, & æstimationem, quam decisionem refert D. Frecc. in d. 12. differ. int. feud. ex pact. & feud. hered. in 3. lib. & Ann. vbi supra num. 159. Et tandem, vt diximus, lex feudorum absolutè tradit, quòd quando non est emptor, seu non sunt contrahentes in mala fide, quòd excusantur, & datur actio ad interesse, quæ mala fides cum non consideretur in muliere ex præallegatis: immò consideratur ex aduerso fraus, dolus, & deceptio; maximè in mulieribus principalibus, & nobilibus, dotes ingentes constituentibus, quæ per alios contrahunt ratione sexus pudicitie, & honestatis, in quibus lex ignorantiam præsumit, & credere tenentur bono viro. Propterea omni iure videtur deberi æstimationem, quæ cogitentur: nam succedunt in dies, & ego indubitanter pro hac parte iudica-

26 rem. Quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in allegat. 140. qui ad prædicta non aduertit, nec verbum quidem de prædictis tractat, articulum non degustauit, & interiora eius non penetrauit, & in illa propria causa aduersus allegationem illam laudè scripsi, dum eram Aduocatus Alonsi Sanchez filij prædicti Marchionis, omni genere virtutum cumulatifsimi, & verè recolendæ memoriæ, sed aduersus fortunæ. Tenui inquam opinionem, vt supra relatam, pro indubitata, pro christiana, & quod ex ea omnes machinationes fraudum penitus tollerentur, quæ causa me existente medio fuit inter successores tractata stante maxima ipsius dubietate.

27 ex præallegatis. Et sic pariter annullarem quamlibet dispositionem, quæ quomodolibet fieret ad fraudandum legitimum successorem, quanquam essemus in feudo hæreditario, cum lex non committeretur fraudem, & omnia quæ permissa sunt, intelliguntur, dummodo sincere, & bona fide, sine odio, & fraude fiant; ad text. in d. cap. 11. §. sed & res, per quos si inæst. Ibi per feudum tamen cuiuslibet dare potest, nisi fiat in fraudem, vbi gloss. in verb. in fraudem, dicit si idè fecit, vt priuet eum, qui succedere deberet ad suam successorem; ibiq; Andr. & omnes, Neapod. in consuet. Et si testator in verb. disponere num. 14. maxime concurrente titulo lucratiuo legati, vel donationis secundum Neapod. quæ sunt decisiones ad hoc punctuales. Item text. in cap. 1. qual. olim por. feud. alien. Ibi quod tamen hodiè sincere, & sine fraude licet ei facere, vbi Andr. & scrib. communiter gloss. Magistr. in gloss. magna circa medium, in rubr. de alien. feud. pat.

Sed an detur reuocatio vigore prædictæ Constitutionis Regni post preces Regi porrectas, & pendente consultatione, si assensus debet præstari, & de materia reuocationis factæ, vide in decif. 6.

- 29 Et quid de prælatione Domini in venditione feudi, quando non pro se, sed in alterius beneficium vult illam exercere, & multa de feudo franco, & an exemptus ab adoha sit exemptus a donatiuis, vide in decis. 3.
- 30 Et quid de prælatione consanguinei in venditione feudi, vide in decis. 10.

SVM MARIVM.

- 1 Filius in feudo hereditario non institutus, an succedat, & succedendo an teneatur ad onera absque assensu per defunctum facta.
- 2 Opinio Doctor. refertur, quod non institutus, uniuersaliter, vel in quota non succedit etiam quod sit institutus in re certa.
- 3 Opinio aliorum refertur volentium institutum in re certa, & non in feudo hereditario succedere in eo, & non teneri ad onera, que reprobatur, & declaratur tantum procedere in feudo ex pacto non hereditario, & nu. 4. ubi decisiones distinguuntur.
- 5 Institutus in re certa, quomodo dicitur esse loco legatarij, & ad onera hereditaria non teneri.
- 6 Testator potest habere duo patrimonia.
- 7 Feudatarius potest habere unum heredem in feudis, & alium in allodialibus.
- 8 Heres in feudalibus, & heres in allodialibus, unusquisque contribuit pro rata bonorum in oneribus hereditarijs.
- 9 Feuda hereditaria veniunt in petitione hereditatis, & dicuntur

esse corpus patrimonij, & computantur filijs in legitimam.

- 10 Filius in feudo ex pacto est deterioris conditionis, quam agnatus, quia tenetur et heres in hereditate allodij, sed sufficit, quod sit institutus in re certa, & latius nu. seq.
- 11 Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hereditaria confecto inuentario, quia feudum non est de corpore hereditatis, quod secus est in feudo ex pacto, & nu. 12.
- 13 Leges ciuiles non sunt adducende in materia feudi hereditarij, dum prædicta qualitas consideratur in eo tanquam substantialis, & intrinseca, non autem ut accidentalis, & separata.
- 14 Feudi hereditarij natura est, ut succedens in eo dicatur esse heres feudi, & in eo succedere, tanquam institutus à principio generationis ipsius.
- 15 Decisio Gul. Pern. Sicul. commendatur ad prædicta.
- 16 Feudum concessum pro se, & heredibus est hereditarium, & in Regno opinio est indisputabilis.
- 17 Successorem in feudis hereditarijs oportet habere qualitatem sanguinis, ac qualitatem heredis, quod ultimū intelligitur, quatenus pater instituit, alias si non stat per filium, vel alium successorum feudum habebit tanquam institutum in eo à principio generationis ipsius, & sic quia heres sepe tenetur ad onera, quod

aa non

- no nesci in feudo ex pacto.
- 18 Testator potest habere heredem ex testamento in allodialibus, & ab intestato in feudalibus.
- 19 Inuentarium in feudo hereditario releuat taliter, quod si non confecerit, tenebitur heres etiam ultra vires.
- 20 Feudatarius etiam non institutus ab ultimo moriente iure hereditario successionem feudi hereditarij capit.
- 21 Opin omnium Doct. distinguitur & firmatur opinio in feudo hereditario, ut non institutus in eo succedat cum qualitate tamen hereditaria, & ad omnia onera teneatur, ubi de communi testatur, & referuntur decisiones factae pro hac parte, ac confutatur opinio Bammac. in capit. titius, si de feud. defun. mil.
- 22 Onera hereditaria, si fuerit mandatum ab uno tantum heredede solui, alter heres, seu coheres non tenetur contribuere.

ARGUMENTVM.

Filius in feudo hereditario non institutus succedit, sed tenetur ad onera. In feudo ex pacto sufficit successorem institutum in re certa. Contributio in oneribus hereditarijs sic inter heredes, tam allodialium, quam feudaliū filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera confecto inuentario. In feudo hereditario dicitur quem esse heredem in ipso feudo. Inuentarium in feudo hereditario non releuat, nisi ut feudatarius non teneatur ultra vires hereditatis.

§. III.

terum videamus attētis supra discussis, quomodo procedat articulus alias ventilatus, sed confusim, si in feudo hereditario filius heres non institutus adhuc suc-

cedet, & si tenetur ad onera hereditaria, cum qualitas feudi hereditarij requirat, quod successurus in eo sit heres defuncti; intantum quod infra scripti Doct. voluerunt, quod qui heres institutus non fuerit, succedere non possit, ob quod vel alius agnatus succedet, vel eo deficiente Dominus directus erit successor, & voluerunt non sufficere esse institutum in re certa, sed vel vniuersaliter, aut in quota, ita Curt. in tract. feu. 1. p. 8. q. nu. 20. vers. & per praedicta, Rol. à Vall. in conf. 28. nu. 52. 1. vol. vbi cumulat innumeros Paris. conf. 16. nu. 14. 1. vol. Burf. conf. 92. nu. 28. 1. vol. Alb. Brun. conf. 9. & 10. cumulas decisiones, & testatur de coi, idem Ceph. in conf. 657. Peregr. conf. 19. in princ. vbi pariter, Doct. innumeros cumulat Pet. Greg. de concess. feud. 2. par. q. 10. nu. 22. recēset pariter multos Pistor. in suis quaest. feu. 2. par. 1. q. nu. 67.

Alij dixerunt in feudo hereditario filium institutum in re certa, non autem in feudo, succedere in ipso feudo, & non teneri ad onera hereditaria, de quo per Capy. in sua inuest. in ver. feudorū executiones vers. successor in 2. lim. sed dictum suū fundat auth. Bald. qui loquitur in feudo ex pacto, ut inf. dicemus, & ante Capy. dicit hoc Gul. Pern. in 4. no tab. in vers. sed moueo dubium, idemque tenuit Affl. in cap. 1. an agnat. auth. Iacob. de Beluis. & Bald. qui pariter, ut infra dicemus, loquuntur in feudo ex pacto, & eodem morbo laborat, dum eandem opinionem tenet in Const. Reg. si quis post litem, & Guliel. Pern. ut infra demonstrabimus est sibi contrarius, & oēs decisiones, quae adducuntur loquuntur in feudo ex pacto, & pariter errauit Io. Tho. de Mar. tit. 6. de feu. heret. antiq. vers. 2. limitatur, dū auth. Iacob. in ver. ita quod ipsi inuestiti nu. 5. & Curt. vbi sup. voluit, ut filius institutus in re certa bonorū paternorum, possit habere feudū, nec eo casu astringetur oneribus hereditarijs, errauit inquā, & Iac. loquutus est in feudo ex pacto, & in specie

ad

ad limitationem text. cap. 1. an agnatus, & omnes, qui hanc opinionem tenuerunt, se deceperunt in eo, quod institutus in re certa habetur loco legatarij, & omnia onera spectant ad heredem vniuersalem ex regul. text. in quoties C. de hered. instit. & bene dicunt respectu rei certæ, in qua est institutus, sed si ab intestato succedit in feudis, & in eis est hæres vniuersalis, vt infra dicemus, cum possit testator duo habere patrimonia, vnum paganicum, & aliud castrense ad text. in l. si certarum §. 1. ff. de milit. test. sic etiam dicit Bald. in feudatario, vt possit habere vnum heredem infudalibus, & alium in allodialibus in auth. cessante num. 4. C. de leg. hered. cumulat multa ad propositum Lanar. in cons. 80. nu. 14. & seq. Hinc decisum est, & pro lege seruatur, vt vnusquisque hæres contribuat pro rata bonorum secundum Capy. decis. 198. latius D. Frecc. in 13. differ. int. feud. hered. & feud. ex pact. ob quod dixerunt Doct. venire feudum hæreditarium in petit. hæreditatis auth. Andr. & prius glos. in l. non tantum §. videndum ff. de petit. hered. & decisiones cumulat D. Frecc. vbi supra in 8. differ. & quia censetur vt cætera bona allodialia, & dicitur esse corpus patrimonij propterea computatur filio in legitima, idem Frecc. in differ. 14. ergo quo iure fundari potest, quod ad onera hæreditaria filius in hæreditario feudo succedens non teneatur, quod non est in feudo ex pacto: nam cum filius sit deterioris conditionis, quam agnatus, quia tenetur hæres esse in hæreditate allodij patris iuxta regul. text. in cap. 1. an agnatus, vbi Andr. & communiter scrib. propter ipsius honorem, cum ab eo habeat esse, & iniuria pater afficeretur, quod non procedit in agnato, propterea non potest admitti ad feudi successionem, nisi sit hæres patris in allodio, & ob hoc dicunt Doctor. quod sufficit esse institutum in re certa, vt habeat nomen heredis à lege requisitum, & sic in feudo

11 succedet, & non tenebitur ad onera confecto tamen inuentario, ita Iacob. de Beluis. in cap. 1. an agnatus, & dat rationem ibi Bald. dicti Iacob. de Beluis. quare filius institutus in re certa habebit feudum, & non tenebitur ad onera, quia ius feudi non concernit hæreditatem distributiue, sed solam hæredis qualitatem respicit denominatiue, & sic loquitur ibi pariter Aluar. quæ ratio non procedit in feudo hæreditario, dum feudum est de corpore hæreditatis, & quis succedit, vt hæres in ipso feudo, & sic non denominatiue, sed substantialiter, & distributiue respectu qualitatis hæreditariæ, transubstantiatæ in ipso feudo, & hoc est, quod pariter dicit idem Bald. in cap. 1. de success. feud. qui loquitur in feudo ex pacto non hæreditario, & tractat de filio instituto in re certa, vt habeat portionem sibi debitam in feudo, quia feudum non est de corpore hæreditatis, & nomen hæres dicit ipse respectu bonorum extrinsecorum, quæ non sunt de corpore hæreditatis, verificatur etiam in hærede ex re certa, & allegat Iacob. de Beluis. in cap. 1. an agnatus, & sic intelligit illum in feudo ex pacto, quod non potest tergiuersari, quæ eleganter declarauit Camer. in allegato cap. imperialem, §. præterea ducatus cart. 96. dicens, quod secundum naturam propriam hæreditariam feudum efficitur hæreditarium, & ob id in ipso feudo erit hæres, & hæc qualitas transit in substantiam taliter, quod feudum non est amplius illud, quod fuerat antea, & ego addo, quod cum pones Regem non detur feudum, & illud a lege inuestituræ suam innatam assumit naturam, cum qua nascitur viuit, & moritur propterea non est benè dictum, quod non est amplius illud, quod erat, sed quod semper fuit idem a sua natiuitate, ita quod secundum eundem Camer. qualitas hæreditaria non est accidentalis, nec quid separatum a substantia feudi, sed ipsum feudum,

- 13 dum, & ob id dixit in hac specie feudi hæreditarij minimè arguendum esse à legibus ciuilibus, quæ qualitatem hæreditariam considerauerunt, tanquàm quid accidens separatum à substantia rei, in quo dixit errasse Dec. in conf. 185. cum secta sua volentem, vt starent ista simul, videlicet feudum non capi tanquàm rem hæreditariam, & successorem esse hæredem: nam feudum ipsum est hæreditarium, & successor in eo succedit, tanquàm in corpore hæreditario, quòd eleganter paucis verbis explicauit Andr. in cap. 1. S. quid ergo de inuestit. de re alien. fact. idem. Camer. in loco supra allegato car. 106. à tergo, vers. ita tenet Itern. & latissimè, & eleganter per eundem in cap. 1. an agnatus in quæst. 9. num. 91. omninò videndum, & decis. Bald. Iac. de Beluis. & aliorum, in quibus se fundant Capyc. & Afflic. benè procedunt in feudo ex pacto, vt ipsi loquuntur, non autem in feudo hæreditario, & sic pariter in feudo ex pacto loquitur Iacob. de Beluis. cum sequacibus in cap. titius si de feud. defun. milit. Quam opinio-
- 14 nem, vt in feudo hæreditario dicatur quem esse hæredem feudi, & in eo què succedere, tanquàm hæredem institutum à principio generationis ipsius, tenuerunt omnes antiqui nostri, videlicet Andr. Loffred. Camer. Reg. Villan. Minad. D. Frec. Siculi in cap. volentes, & secundum hanc opinionem semper iudicatum, latè tradit Pistor. in loco infra allegando, & vt latius habetur in consilijs meis 13. 34. 52. & 88. quod etiam benè explicat doctissimus Don. Garfia Mastrillus in add. ad pet. Greg. in par. 2. tit. 10. in lit. M, & notetur dictum elegans Guliel. Pern. in loco allegat. vers. nota benè, cuius infra scripta sunt verba.
- 15 Et nota bene, q̄ nunquàm audisti, quòd eo casu, quòd feudum est hæreditarium, quia conceditur tibi, & hæredibus, vt dixit Princeps, quòd filij tantum sint hæredes, tunc ex ipsa concess-

- sione Principis, & sic ex ipsa lege, ex tunc fit hæres, vnde amplius non curamus, an instituat filius hæres, vel non, quia ad id semper est hæres, & venit, vt hæres constitutus ab intestato ab ipsa origine concessionis, & sic non potest aliter venire, quàm ipsi fuerit cõcessum vnde non est tractandum, vel curandū, instituat pater, vel nō quoad huiusmodi feudum, & hoc vult bellissime Andr. de Iser. de inuest. de re alien. fact. cap. 1. Hęc Pern. ex quo videtur se contrariasse cum dictis antea in verb. sed moueo
- 16 dubium, & etiam in suo conf. 6. quæ opinio in Regno est indisputabilis per speciales Const. & Capit. ipsius, ex quibus confunduntur dubietates, Frecc. in 16. diff. in loco vbi sup. alleg. Dicit. n. Const. Reg. post mundi machinam, cum igitur regnum Sicilię nostrę maiestatis hereditas prætiola, & in Const. Reg. incip. cum hæreditarium nostrum Regnū, & in cap. Regis Caroli illustris Principis Salerni Regis primogeniti incip. Prælati Ecclesiarum ibi prædictumq; nostrum hæreditarium regnum Sicilię, cuius inuestitura est pro se, & hæredibus & habetur per Moder. Add. ad And. in d. S. quid ergo.
- 17 Ex his insurgit tertia, & vera opinio, quod cū in feudis requiratur qualitas sanguinis, & hæredes non omnes sunt vocati ad successionem, sed qui habent hanc qualitatem, & sic è contra non sufficit qualitas sanguinis: nisi sit hæres, quia sic concessum, propterea communis est schola Doctor. vt quando non stetit per filium adire patris hereditatem, suumq; esse hæredem, quia pater alium instituit, tunc ex qualitate innata à principio generationis feudi secundum decisionem prædictam Pern. filius, qui habet qualitatem sanguinis feudum hæreditarium auocabit, quia non stat per eum esse hæredem vltimi morientis, & in eo dicitur institutus à principio acquisitionis feudi ex natura hæreditaria illi appropriata, ita quòd testator respectu allo-

allodialium dicitur habere hæredem ex testamento, & respectu feudalium ab intestato, quòd ex post facto bene subsistere potest; dictum fuit originale glos. in Constit. Reg. vt de successione in verb. ex utroque parente, aliàs dicit glos. inducta esset fraus ad priuandum filios successione illis in feudis debita, & hoc dictum sequuntur omnes in feudo ex pacto, & latius D. Frecc. vbi supra in 10. differen. & solemniter Camer. in d. cap. 1. an agnatus quæst. 14. num. 114. nam iniuria, & honor patris non considerantur, vt bene aduertit Camer. dùm satisfactum intelligatur patris voluntati, qui alium, & non filium elegit sibi in hæredem, & pariter idem in feudo hæreditario ex præallegatis, sed differentia consistit in feudo hæreditario, cum filius sit hæres in ipso feudo, tanquàm de corpore hæreditatis, quòd non est in feudo ex pacto, quòd de hæreditate non dicitur, & cum hæres in feudo hæreditario illud consequatur filius, vti talis tenebitur ad omnia onera, vt bene distinguit Minad. in cons. 10. 3. colum. num. 71. & idem Camer. in d. quæst. 14. dicens succedere in feudo hæreditario etiam non institutum, quoniam non stat per ipsum, & erit hæres in ipso feudo, cum sit quoddam vniuersum, in quo deperse qualitas hæreditaria esse potest; & si intelligitur institutus à principio acquisitionis feudi secundum Pern. quid dubij, quòd tenebitur ad omnia onera hæreditaria ipsimul cum alio hærede instituto in allodialibus, & hæc est communis obseruata, & iudicata opinio, vt latissimè habetur per Pistor. in suis quæst. thom. 2. quæst. 1. qui omnes cumulat, & nihil reliquit intactum, & ibi num. 82. refert hanc esse communem opinionem, & nu. 84. quòd in iudicando ab ea non est recedendum, & num. 90. cumulat omnes nostros Regnicolas pro hac opinione, & hoc est, quòd communiter Doctor. dicunt, videlicet in feudo hæreditario inuentarium non

releuare, quo minus ad omnia onera defuncti teneatur feudatarius vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam vltra vires, cumulat decisiones omnium, Pistor. ibi supra num. 73. cuius decisiones author fuit Ifern. communiter sequutus in d. cap. an agnatus, vbi Camer. 2. par. nu. 84. & in cap. imperialem fol. 20. in liter. E, Loffr. in cons. 46. latissimè in meo cons. 13. in cons. 34. in cons. 52. & in cons. 88. 1. volum. hinc & si feudum dicatur legitima primogeniti, tenetur tamen ad onera, quia capit vt hæres, & est hæres in ipso feudo, quod dicitur patrimonium hæreditatis, Frecc. in differ. 20 19. & propterea iure hæreditario successionem feudi capit feudatarius etiam non institutus ab vltimo moriente secundum dominum Minad. in allegat. cons. 10. quem allegat, & sequitur Pistor. nu. 69.

Ob quòd distinguendo dicta doctr. non potest dubitari de hac communi opinione, nam multi, qui dicunt in feudo hæreditario etiam non institutum succedere, cum per ipsum non stat, isti non faciunt ad articulum, si succedendo tenetur ad onera, alij qui loquuntur in feudo ex pacto non hæreditario, pariter non facit ad quæstionem, alij qui loquuntur in propria quæstione feudi hæreditarij, dùm non aliter disputando articulum simpliciter fundauerunt dictum ipsorum ex decisione dd. loquentium in feudo ex pacto, similiter de illis nulla est habenda ratio, quibus de medio sublatis apparet hanc esse communem opinionem fundatam per iuris terminos in alia opinione communi videlicet, quòd succedens in feudo hæreditario dicitur hæres feudi, & feudum est de corpore hæreditatis; ergo si hæres tenetur, vt talis ex facto defuncti, ad text. in l. cum à matre C. de re vendicatione, & successiuè tenetur ad omnia onera in hæreditate relicta, quia dicitur succedere vltimo morienti

rienti ab intestato cum qualitate ta-
 men hereditaria secundum omnes, ut
 per Pistor. ibi supra nu. 72. & contra-
 tradita per Regentem de Curt. in suo
 diuersi. feud. in cap. incip. multoties nu.
 147. Consil. de Giorg. in cons. 20. &
 Pet. Greg. par. 4. num. 14. fuit pluries
 decisum etiam per Collaterale Consi-
 lium per binas sententias cum imposi-
 tione perpetui silentij, ut idem de
 Georg. refert, & ego fui Aduocatus in
 illa causa Lucretiæ de Como, & Vi-
 storiam reportavi, in qua est consilium
 meum allegatum nu. 13. cumq; succes-
 sor in feudo dicatur successor vniuer-
 salis respectu feudi, & sic quando est
 hereditarium, dicitur hæres vniuersa-
 lis in feudo, sicut quilibet alius in al-
 lodio, ut dixit eleganter Bald. in d.
 auth. cessante num. 4. C. de leg. hæ. ed.
 Capyc. in decis. 20. nu. 29. Boer. decis.
 204. num. 45. propterea nulla habita-
 fuit ratio illorum, qui dixerunt succes-
 sorem in feudo non institutum dici hæ-
 redem in re certa, vel particulariter in
 feudo institutum haberi pro legatario,
 & sic non teneri ad onera, ut latè per
 Dominum de Franch. in sua prima de-
 sitione in fin. autoritate Bald. in l. si
 certarum ff. de milit. testamento, in qua
 decisione apparent decisæ per sacrum
 Consilium omnes quæstiones, prima,
 quod hæres in feudo non institutus suc-
 cedit: secunda, quod si feudum est hæ-
 reditarium succedit cum qualitate hæ-
 reditaria: tertia, quod propter hoc te-
 netur ad onera omnia: quarta, & vlti-
 ma, quod non dicitur succedere in re
 certa, nec dicitur hæres particularis,
 sed vniuersalis in hereditate feudali,
 & ponderetur dictum elegans in præ-
 dicta decis. nu. 25. quod si ex hoc pos-
 set feudatarius per iudicium eximere
 feudum hereditarium à solutione onerum,
 quodq; succedens in eo haberet
 illud præcipuum, esset mutare naturam
 feudi, cum ad successorem absque na-
 tura hereditaria feudum transiret, &
 sic faceret illud de hereditario feudum,

ex pacto, quod sine Regis expresso con-
 sensu fieri nullo modo potest, ubi de-
 cisiones cumulat, ex quo iustissime Pi-
 stor. dixit hanc esse communem, & ap-
 probatam opinionem, & secundum
 eam à iudicando non esse recedendum,
 & responsum apparet omnibus argu-
 mentis contra illam adductis per eru-
 ditissimum Hammac. in d. cap. titius, si
 de feud. defunct. milit. quæst. 1. & spe-
 tialiter septimum argumentum, quod
 videtur magis urgere, nam ut diximus
 non solum in feudo hereditario habet
 feudatarius nomen hæredis, sed capit
 bona cum qualitate hereditaria, & est
 qualitas infra substantialis, & non ac-
 cidentalis, ob quod dixit Camer. non
 esse arguendum in feudis hereditarijs
 ex legibus civilibus, aliàs esset inducta
 via fraudandi creditores omnes hære-
 ditarios, dum filius, quia non institu-
 tus feudum ab oneribus hereditarijs
 exemptum habere velit; institueret e-
 nim pater semper alium, & heredita-
 rio feudo per Regem constituto vassal-
 lus effectiue contra legem inuestituræ,
 & absque directi Domini assensu natu-
 ram feudi hereditarij mutaret in natu-
 ram feudi ex pacto, & ob id etiam in-
 succedente contra voluntatem testato-
 ris, & in solo feudo decisum est ex his
 teneri ad contributionem omnium
 onerum cum hærede in allodio, de quo
 facit decisionem Capyc. nu. 199. & sic,
 & tunc, & nunc, & semper fuit per Sa-
 cr. Cons. decisum, ut per D. de Franch.
 in d. sua decis. nu. 23. & 24. & quotidie
 22. practicamus, & si ab vno tantum hæ-
 rede mandatum est onera solui, ille
 tantum tenebitur, secundum eundem
 D. de franch. in fin. suæ decisionis, & in
 hoc secundum Isern. ceterosq; Docto.
 deseruiet inventarium, cum non teneat-
 ur ultra vires, alias ad omnia tenebi-
 tur, & si hæc opinio Hammac. esset ve-
 ra, nulla admittenda erat disputatio
 tot grauissimorū patrum, si feudo le-
 gato debeat estimatio: nam cum de-
 ficiebat institutio in eo, & succedebat

contra voluntatem defuncti ; articulus non poterat defendi , & licet teneam veriorē opinionem illam scilicet estimationem non deberi , tamen omnes , qui eam tenuimus , eam non fundauimus in defectu qualitatis hereditariæ , nec de hoc verbum quidem , sed fundauimus illam in nullitate totalis dispositionis , quia contra legem , quia impossibilis assensus , & quia in fraudem successoris , vt sic omni iure dicere debeamus ab hac opinione non esse recedendum , secundum quam Sac. Conf. semper iudicauit , & in meis consilijs decisiones referuntur post decisionem primam D. Præs. de Franch.

Ex quibus allucinati sunt Doct. supra relati , qui tenuerunt filium in hereditario feudo non institutum vniuersaliter , vel saltem in quorā nullo modo succedere , intantum quod agnatis non extantibus feudum deuoluatur ad fiscum : erronea enim est vndiq; opinio , quando per filium non stetit ex præallegatis , & si hæres est in ipso feudo hereditario , & taliter institutus à principio generationis , tanto magis opinio est erronea , quod inconuincibiliter ex eorumque dictis probatur , nam dicunt tali casu agnatos succedere , & in eorum defectum fiscum , si ergo filius reperitur exclusus , quia alius est institutus hæres , & ipse non potest habere hanc qualitatem hereditariam , ergo cum hæc eadem deficiat in agnatis data hæredis institutione , sequitur propterea quod opinio prædicta nullam habet subsistentiam , & excepto Curt. est opinio consulentium , quibus bene responderet Pistor. in loco præallegato , & argumento fraudis non potest vilo modo dari congruum responsum , cui verè Bammac. non valens respondere tenuit opinionem mediam , quod filius teneatur ad debita ex causa onerosa

contracta per testatorem in vita non autem ad legata , & cætera voluntaria in testamento disposita : quæ opinio non potest sustineri salua pace D. Bammac. quem ego multum obseruo , nam ratio , quare vult , vt filius soluat onera necessaria , non potest esse alia , nisi quia hæres in feudo , iam quod loquimur de oneribus absque assensu , nam in oneribus cum assensu non adest disputatio ; si ergo soluit hæc onera , quia hæres in feudo , ergo non potest dimidiari , vt eodem tempore sit hæres , & ob hoc soluat onera necessaria , & vt non hæres non soluat voluntaria est vnica ratio , quæ pariter omnia determinat ad text. in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill. & vna , & eadem res non debet diuerso iure censerī , maximè individualis , vt est hoc nomen hæres ad text. in l. eum , qui ædes ff. de vsucap. cum concord. bene tenui alias faciendam esse legem ad euitanda hæc omnia figmenta , & verè dispositiones feudorum in contemptum Domini absque assensu , & in fraudem successorum , & sic dnm assisterem in supremo Consilio Italix fuit Regi consultum fieri debere Pragmaticam , vt feudatarij cum qualitate hereditaria non tenerentur , nisi ad debita defuncti ex causa onerosa , non autem ad cætera voluntaria , quia per indirectum est fraudare legem , est fraudare successores , & defunctus disponere absque assensu , & sufficere debet successorem in feudis onera necessaria defuncti soluere , licet assensu careant , sic tollitur fraus , & feudatarius suis succurrit necessitatibus , & honor Domini conseruatur , & non contemnitur ; fuit inquam scriptum Proregi , vt consulto Collaterali Consilio responderet , quid sibi occorrebat , & tandem ego discessi à Regia Curia , & alia non fuit facta prouisio .

DE ASSENSIBVS REGIIS SVPER ALIENATIONE feudorum præstandis, & quid in subfeudis, seu feudis mixtis, quæ dicuntur quaternata secundum quid, & sic pariter de feudis titulatis.

TITVLVS SEPTIMVS.

SVMMARIVM.

- 1 Prorex non potest præstare assensum super alienatione feudorum titularum, quæ sint dominij translatiui, sed tantum super ipsorum obligationibus, etiam quod terra alienatur sine titulo, atque cum decreto Iudicis.
- 2 Baronia an computetur inter feuda titulata.
- 3 Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, ac Ducatus.
- 4 Baro quomodo quis efficitur.
- 5 Baronia est dignitas in Regno.
- 6 Baro, ut quis efficiatur à Rege, oportet, quod concedat feudum in titulum Baronia expressè.
- 7 Baronum prerogatiue, & priuilegia, remissiuè.
- 8 Baro, & Comes equiperantur.
- 9 Alienatione simpliciter permissa nõ intelligitur permissum alienari Caput Baronia.
- 10 Possidens multa feuda non propterea dicitur Baro, quia oportet illa esse concessa in Baronia ex certa scientia.
- 11 Baro à pari cū Comite procedit.
- 12 Intellectus ad text. in §. præterea Ducatus.

- 13 Rex potest dignitates de nouo erigere, & constitutas augere, & diminuerè.
- 14 Iura loquentia de Regalibus dignitatibus habent locum in Baronia.
- 15 Pragmatica nouem capitum ponderatur.
- 16 Capitula Reg. latè exarantur.

Ncipiendo igitur à feudis titulatis, dico in Regno Proreges vigore Pragmaticarum nõ posse præstare assensum in ipsorum alienationibus dominij translationem importantibus, sed benè in ipsorum obligationibus: verum dùm vigore obligationis legitime super feudo contractæ, vult procedi ad venditionem etiam iudicialiter opus est Regis assensu, & non sufficit Proregis; licet alienetur terra absque titulo, idemq; in contractibus voluntarijs, & ita fuit iudicatum in causa Marchionis Vasti, cum Marchione Casalarboris, qui in prima causa obtinuit valere assensum Proregis: dùm terra titulata absque tituli dignitate alienata fuit, sed succubuit postea in causa reclamationis ex particularibus declarationibus factis per Regiam Maiestatem nouissimè tunc repperis, & adductis per quondam Regentem Salernitanum virum oculatissimum tempore, quo causa stabat in præcinctu expeditionis: & licet me defendète Marchionem

nem

nam Cafalarboris dicebatur declarationes factas importare nouam dispositionem, & esse correctorias prædictæ Pragmaticæ, ita quòd non poterant operari in præiudicium tertij, respectu negotiorum iam præteritorum, quæ declarationes hucusque minimè erant publicatæ, nec in Regia Cancellaria registratæ, & contrahentes in Pragmatica confisi bona fide contraxerunt: tamen sic visum fuit iudicari, & sunt facta caufarum, in qua causa est meum conf. 1. in 1. volum.

Sed insurgit dubitatio: an baronia computetur inter feuda titulata, ita quòd idem debeat iudicari de ea, & propterea quòd in ipsius alienatione pro assensu haberi debeat recursus ad Regem, & Prorex non valeat assentire.

Dubitatio oritur ex decis. Andr. in cap. 1. de cap. qui cur. vend. nu. 8. qui dicit, quòd Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus, & idem dicit in S. similiter in 2. addit. nu. 20. vbi quòd Baro efficitur altero de duobus modis, vel quando de consensu Regis quis erigit feudum de suo principali feudo in subfeudum alteri concedendo tenendum ab eo, vel quando Rex concedit feudum in baroniam ex certa scientia volens illum facere Baronem, quòd latius declarauit Frecc. in princ. sui libri in cap. incip. vidimus num. 44. & 45. dicens esse dignitatem baroniam in Regno, & quòd dum Rex vult facere aliquem Baronem, oportet, quòd concedat feudum in titulum baroniæ, & non sufficit, vt simpliciter concedat baroniam à titio olim possessam, sicut si concedat Comitatum, oportet, vt dicat in titulum Comitatus: hinc infert, quòd si Baronia sit deuoluta ad Regem, & demum ab eo concedatur, quòd si non dicat in titulum baroniæ, quòd minimè erit baronia penes concessionarium, quia illa dignitas est extincta per incorporationem ad regem.

Quodq; baronia sit dignitas probat text. in Constitut. Regn. prosequentes, quòd notauit Afflict. in d. S. similiter, num. 29. Et de prærogatiuis, & priuilegijs latè Capyc. in sua inuest. in verb. feudatarij barones, in vers. prærogatiuz. Hinc in Constit. Reg. si quis Baro, æquiparantur Comes, & Baro, & in fine dicitur Comes autem, vel Baro, qui castra tenent, de Castris ipsis dotarium constituere poterit, dum tamen Castrum, vnde Baronia, vel Comitatus nomen sumpsit; in dotarium constituere non possit: ex quo fit, quòd idem Capyc. in eodem loco dixerit in fine princ. & in verb. prærogatiuz in fine, quòd permissa alienatione simpliciter, non intelligitur permissum alienari Caput baroniæ per d. Constit. si quis Baro, idemq; latius tradidit D. Frecc. in 3. lib. in tit. de differ. feud. reg. & tit. in 1. differ. num. 6. adducens Afflict. & alios, quòd per prius dixit gloss. in d. Constit. Reg. si quis baro, in verb. dum tamen, & intantum Andr. vbi supra voluit, quòd oportet, vt constituatur baronia specialiter modis, quibus supra, vt dixerit, quòd etsi quis possideat multa feuda, non propterea dicetur Baro, nisi habuerit illa concessa in baroniam ex certa scientia.

Sed magis ad casum Frecc. in loco supra allegato in princ. 1. lib. tit. de orig. baron. dixit, quòd Baro nullum habet cum Comite discrimen, sed procedit à pari, differt tantum in hoc, quia baronia diuiditur inter successores, quia non est posita inter regales dignitates, in S. præterea Ducatus, quòd pariter dicit Andr. sed Io. Rayn. Doctor antiquus, & grauis in eodem S. præterea Ducatus num. 6. contrarium dixit, tradens, quòd de Principatu, Vicecomitatu, Delfinatu, & baronia idem dicendum est, quòd de cæteris feudis Ducatus, Marchionatus, & Comitatus tantum expressis, in d. S. præterea Ducatus, & quòd propterea non sint diuisibilia, cum sit in istis eadem ratio, quæ con-

consideratur in illis, ne per diuisionem annihilarentur, perderent nomen, & dignitatem, & etiam quia sunt pariter illæ dignitates, vt illæ, de quibus dicit ipse, quod fuisset iam facta mentio in d. S. præterea Ducatus, si illis temporibus hæc dignitates fuissent in usu, & Io. Rayn. sequutus fuit Iacob. in suo tract. feud. in princ. in verb. quod si vel Dux num. 10. & omnes istos sequitur Capyc. in sua inuestit. in verb. feudorum diuifio vers. ampliã id, quod pariter declarauit Frecc. in tiu. quis dicatur Princeps, dicens, quod hæc dignitas maior aliarum expressarum in S. præterea Ducatus, non fuit cognita à Longobardis, sed postea initium cepit.

Quodq; hæc sint vera, quis negabit dignitatem Principatus non esse inter regales, & est omnibus maior, sicut etiã dignitas regalis, & tamen non sunt expressæ in S. præterea Ducatus, & ob id Aluar. Præpos. & Camer. in eodem S. ponunt etiam Principatum, de quo, vt dixi text. non loquitur: vnde non oportet taxatiuè intelligere verba, sed per viam compræhensionis extendere ad omnes similem rationem, & dignitatē habentes, vt est communis opinio.

Et propterea melius loquutus est Io. Rayn. quam Ifern. secundum meam sententiam: sed hæc non faciunt ad questionem, de qua tractamus: nam non ex eo, quia non est posita hæc dignitas inter regales in d. S. præterea Ducatus, ad finem diuidendi, vel non diuidendi feuda inter successores, propterea non possunt esse aliæ dignitates regales titulatæ, sic à regibus creatæ, erectæ, & concessæ: à quo omnes dignitates fluunt, & resluunt: & potest de nouo erigere, & constituere, augere, & diminuere, prout melius sibi visum fuerit, ad text. in l. 1. C. de metrop. Bery. per Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux, & in cap. 1. de allod. & ob id Capyc. in d. verb. feudatarij Barones, in d. d. verb. prærogatiuæ in fin. tradidit auctoritate Io. Rayn. quod iura loquen-

ria de regalibus dignitatibus, vt sunt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus habent locum in baronia, & sicut in Longobardia mortuo Marchione omnes erunt Marchiones, sic filij Baronis omnes erunt Barones, dicit Ifern. vbi supra, et si diuidatur, ille erit baro, ad quem peruenit Caput baroniæ, dicit Io. de Plat. in l. r. C. vt dig. ord. ser. in fin. idemq; tradit Cassan. in Cathal. glor. mund. 5. par. quæst. 86. & licet Capyc. idem vbi supra dixerit, quod baro propriè dicitur, qui non habet titulum, hoc voluit intelligere ad differentiam Comitum, Marchionum, aut Ducum, non autem quod non dicatur habere dignitatem, seu titulum baroniæ, & hoc in titulum conceditur secundum Ifern. & inter regales dignitates reputatur, & habet locum text. in S. præterea Ducatus secundum eundemmet Capyc. hoc expressè tradentem in eodem loco, alias sibi ipsi contrariaretur.

Decidit hæc in Individuo Pragmatica anni 1531. dicta delli noui Capi, vbi in nono Capit. inter cætera prohibentia Proregibus præstationem assensuum dicit, vbi Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, aut baronia, seu quoduis aliud feudum magni momenti alienatur; ergo est excepta, & posita inter feuda regalia titulatæ, & dignitatum, & hoc teneo indubitanter, postquam secundum Constitutionem Regn. æquiparatur cum Comitatu, oportet, vt per regem concedatur in titulum Baroniæ, sicut in titulum Comitatus, concessa alienatione non intelligitur concessum caput Baroniæ, sicut nec caput Comitatus: concessa constitutione dotarij in feudis Comitatus, & Baroniæ non intelligitur in capite, à quo Comitatus, aut Baronia accepit nomen, iudicatur ex eisdem legibus; & quæ loquuntur in Comitatu, & Ducatu, habent locum in Baronia, est dignitas, quæ compræhendit in se plura feuda; igitur quæstio de iure

com-

communi non habet dubium, eo magis stāte declaratione, quam recipit à prædicta Pragmatica.

Punctus est modo videre, si hoc est alteratum per Capitula concessa post Pragmaticam in anno 1560. 1578. & 1579.

Per Capit. anni 1560. fuit statutum quod possent Proreges assentire omnibus alienationibus quarumcumque Ciuitatum, Terrarum, locorum, castrorum, oppidorum, aliorumq; bonorum feudalium tam titulorum, quam magni momenti, ea tamen venditione excepta, cum contigerit, vendi Terram, Ciuitatem, Castrum, Oppidum, vel locum, quæ tituli dignitate decorata sunt.

Super intellectu ipsius Capituli fuit ut dixi, valde disceptatum in illa causa Marchionis Casalarboris: nam Capit. videtur sibi contrarium, dum permittit assensus alienationibus feudorum titularum, & demum illam exceptuat, & propterea necessarius, & verus intellectus est, ut quod primo permiserat de feudis titulatis, intelligeretur, quando non vendebatur terra cum titulo, quando verò excipit, procederet, quando cum titulo Terra vendebatur, & ratio erat prompta: nam Rex dispensauerat, ut possit assentire super feudis magni momenti, ita quod non intererat magnitudo feudorum, sed qualitas dignitatis, quam noluit posse transferri in quascumque personas cum assensu Proregis, qui ex hoc effectiue habuisset facultatem faciendi personas titulas: videntur enim hæ prærogatiuæ de illis regalibus supremis infixis ossibus Regum inseparabilibus, ut in alia materia statius diximus, sed tandem per viam declarationis in anno 1578. fuit medianibus literis Regis declaratum Proreges nullo modo assentire posse venditioni Terræ titulo decoratæ, etiā quod vendatur absque titulo.

Verum hoc non procedere respectu obligationis, sed tantum quando fieret

alienatio, quæ importaret dominij translationem.

Ex his videtur dubia reddi quæ stio: nā si super omnibus feudis potest Prorex assentire exceptio tantum est de feudis titulatis, quæ firmat regulam in contrarium: igitur punctus omnis consistit an baronia est computanda inter feuda titulata, Capyc. vbi supra dixit, quod propriè Baro est, qui non habet titulum, text. in S. præterea Ducatus non loquitur de baronia, & ideò Andr. dixit, quod est diuisibilis inter hæredes, videtur propterea, quod virtute prædicti Capit. anni 1560. Prorex possit assentire.

His non obstantibus teneo constanter contrariam opinionem ex præallegatis: nam Capyc. Andr. & Frecc. dicunt baroniam non esse simplex feudum, sed feudum alia feuda sub se continēs, æquiparatur cum dignitate Comitis, & habet suas prærogatiuas, suasq; dignitates, ut in Constitutione si quis Baro, & in Constit. prosequentes, iura de titulatis loquentia comprehendunt baronias tanquam dignitates pariter regales, & sicut Comitatus, Marchionatus, & Ducatus oportet, ut concedantur in titulum, aliās non erunt Duces, Marchiones, & Comites, sic pariter baronia ob quod dixit Frecc. quod baronia nullum habet cum Comite discrimen: ergo aut includitur in exceptione, quia est feudum titulatum baronia; cum oporteat in titulum baronia concedi, sicut titulus Comitis, & prout appellatur quis Comes, appellatur quis Baro, & ideo re peruenta baronia ad Regem, si iterum concedatur, non erit in titulum baroniæ nisi expressè dicatur, sicut est in Comitatu, Marchionatu, aut Ducatu, aut dicemus, quod si baronia non venit appellatione feudi simplicis, quia sub se continet alia feuda, de quo per glos. & Andr. in d. Constit. si quis Baro, & in d. S. similiter, ex quo fit, ut supra diximus, quod in licentia generali permissionis alienationis

tionis non venit caput baronia : Igitur si dicimus non includi in exceptione titulatorum feudorum, dicemus, quòd Capit. quod loquitur de Castris, Ciuitatibus, oppidis, & feudis non comprehendit baroniam, quia non est feudum simplex, vt sunt ista; & cum prohibitio specialis sit, tam de feudis titulatis, quàm de baronijs, sequitur, quòd concessio vno aliud non venit, cum vtrumque sit prohibitum, ita arguit Andr. in d. cap. imperialem, vt assensus super venditione non extendatur ad obligationem: vnde erit iste casus omissus, ob quod remanebit in dispositione iuris secundum regulas vulgares, & consequenter sub dispositione Pragmaticæ anni 1531. quæ expressa est in baronia, & quod non mutatur, stare non prohibetur, dixit sæpè sæpius Andr.

Præterea eadem ratio, ne similes dignitates conferantur a Proregibus, ne extinguantur, ne feuda diuidantur, ne fiant Barones alij, quàm quos Rex vult Barones facere: omnes inquam hæ rationes militantes: sic in baronia, sicut in cæteris feudis titulatis, nec ex eo, quia Pragmatica prædicta nouem capitulum distinctim ponit baroniam a feudis titulatis, inferitur, quòd nõ habuerit eam inter feuda titulata ad text. in l. si idem C. de codic. Nam pariter Pragmatica prædicta distinctim posuit, Principatus, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, sicut & baroniam: vnde dici oportet voluisse distinguere non feuda titulata, sed species feudorum titulatorum distinctim nominare, inter quæ erit baronia, postquam inter illa ponit, & sic argumentum retorquetur ob quod concludimus, vel contineri in exceptione feudorum titulatorum, & non comprehendendi sub licentia permissionis assensuum feudorum simplicium, vel esse casum penitus omissum.

Quæ reduntur indubitata, & declarantur ex capit. concessio nostræ Ciuitati in anno 1557. quòd est cap. 4. fol.

160. in libro capitulorum Ciuitatis, per quod dum fuit peritum per Ciuitatem, vt libera esset facultas assentiendi Proregum alienationibus omnium, & quorumcumque feudorum, non obstante prædicta Pragmatica ædita in anno 1531. concedit Rex, quòd possit assentire alienationi cuiuscumque baroniæ, & aliorum feudorum, quorum redditus annui mille ducatorum inclusiuè tantum, vel infra hunc numerum summam efficiunt, ex quo capit. declaratur, quòd baronia est tertia species, & non includitur appellatione aliorum feudorum, & ideò fit de ea expressa mentio, & permissio alienandi quatenus non excedat annuam summam ducatorum mille, & sic pariter, vt possit assentire alienationibus aliorum feudorum, quæ hanc annuam summam nõ excedant, nam supra illam declaratur appellari debere feuda magni momenti, quodq; ad Regem sit recurrendum pro assensu seruata forma Pragmaticæ anni 1531. adeo quòd ex hoc capitulo declaratur, quòd possit assentiri alienationi baroniæ, cuius redditus non excedat summam annuorum ducatorum mille, & pariter, quòd possit assentire alienationi aliorum feudorum hanc summam non excedentium: igitur semper quòd baronia hanc summam excedit non potest Prorex assentire, & dum per capitulum anni 1561. datur potestas, vt possit Prorex assentire alienationibus feudorum etiam magni momenti, non includitur in hoc baronia stante particulari prouisione illius facta in d. capit. anni 1557. in quo permittitur assensus respectu baroniæ redditus ducatorum annuorum mille, & permittitur assensus respectu aliorum feudorum eiusdem redditus, declarando tunc non esse feuda magni momenti, sed quatenus excedant, & quia aliud erat baronia, & aliud feuda simplicia, propterea vtriusque separata fuit facta prouisio, & declaratio: ergo dum per capitulum anni 1561. conceditur facultas assentiendi

tiendi alienationi feudorum magni momenti, non includitur baronia, & remanet permiffa dispositio illius cum assensu Proregis, quatenus non excedat annum redditum ducatorum mille, & prohibitio, si erit redditus maioris; vnde siue dicamus includi sub exceptione feudorum titularum, siue quod sit tertia species de per se, quæ suam habuit particularem prouisionem, ob quod non includitur in generali, iuxta theoricam Bart. communiter sequutum in l.tali scriptura S.fin. ff.de leg. i. sequitur quod vndiq; est dicendum Proregem minimè assentire posse.

SVMMARIVM.

- 1 Constitutiones Regn. & Capitula declarantur circa dotaria, ut illa constitui possint sine assensu; dummodo matrimonia contrahantur de speciali Regis licetia.
- 2 Capitulum Regis Caroli II. incip. item statuimus editum in planitie sancti Martini statuit matrimonia posse liberè fieri à feudatarijs, sed feuda non posse in dotem dari sine expresso Regis consensu, quod fundatur extendi etiam ad dotarium.
- 3 Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel mixti; seu secundum terminos Constit. Reg. post mortem.
- 4 Opinio Parid. de Put. reprobatur, dum voluit, quod solus Regis assensus sufficiat in feudo mixto quando Rex assentit ex certa scientia.
- 5 Clausula iuribus nostris semper salua, & clausula feudi natura in aliquo non mutata intelligitur præterquam in expressis.
- 6 Clausula plenitudinis potestatis regulari debet ex causa publice utilitatis, aliàs esset plenitudo tempestatis.
- 7 Feuda mixta de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum aperiuntur Baroni Domino immediato, per alienationem verò inrequisito Domino aperiuntur Regi Domino immediato, & ibi de ratione.
- 8 Feudum mixtum secundum Reg. Const. post mortem, si est concessum à Barone cum assensu Regis tenendum ab eo immediatè, & in capite, et ab ipso recognoscatur ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & limitatur Reg. Consti.
- 9 Possessio naturalis vassalli eo mortuo consolidatur cum ciuili Domini.
- 10 Feudum mixtum secundum Reg. Consti. post mortem deuoluitur ad Baronem per lineam finitam, aut per delictum, sed conferendum postea est à Rege tenendum, & recognoscendum à Barone, ubi declaratur, verus intellectus prædictæ Consti. ut intelligatur respectu collationis tantum.
- 11 Glos. in Constitutione post mortem declaratur.
- 12 Authorit. Frecc impugnatur.
- 13 Dominium Regni directum est Ec-

- clesiæ in vniuerso, vtile verò Regis, ex infeudatione illi facta, sed quoad particularia Regni feuda, Rex habet directum dominium, quod militat etiam in Barone respectu rerum particularium Baronie.
- 14 Collatio feudi mixti Regi reserua-
ta per Constitutione Reg. post mortem est ex speciali priuilegio contra rationem, & iniquum.
- 15 Capitula Papæ Honorij reuocauerunt dispositionem prædictæ Constitutionis Reg. post mortem, & feuda mixta ad Baronem deuoluuntur, & ab ipso conceduntur, & sic seruantur.
- 16 Text. in l. Staius florus, §. Cornelio foelici, quomodo habet, vel non habet locum in feudis ibi notabiliter, & quid decisum.
- 17 Feudum ex pacto non hereditarium ex delicto in Dominum commissum, an ad Dominum, vel ad agnatos perueniat, & quid decisum.
- 18 Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit possessionem iurisdictionis feudi, ac prædictæ iurisdictionis fructus tantum percipit, reliquos verò feudi fructus Baro, seu feudatarius contumax percipit contumacia durante.
- 19 Feudum deuolutum cum quibus oneribus transeat, & quomodo in Regno omne Castrum dicitur feudum quaternatum, &

quid possidente Ecclesia, remissuè.

- 20 Text in cap. 1. §. fin. de capitulis Corradi declaratur.

ARGUMENTVM.

In Constitutione Dotarij requiritur assensus Regis. In donatione feudi mixti, requiritur assensus vtriusque, videlicet Regis, & Baronis. Feuda mixta ad Baronem deuoluuntur de iure communi, & de iure Constitutionem Regn. vigore, quarum collatio spectabat ad Regem, sed hodie per Capitula Honorij spectat ad Baronem. Dominium Regni directum est Ecclesiæ in vniuerso. Rerum verò particularium est Regis, & sic in Barone respectu rerum particularium suæ Baronie. Text. in l. Staius florus, §. Cornelio foelici non habet locum in feudis. Feudum ex pacto, ex delicto in Dominum commissum ad quem deuoluatur.

§. I.

I

ED quia supra mentionem fecimus de Constitutione Regni si quis baro, quæ permittit feudatarijs Constitutionem dotarij super feudo, vel de feudo, & idem in constitutione licentiam, & hoc sine aliquo assensu, vt declaratur in specie in Capitulo Regn. incip. dotarium, in tit. de dot. mul. & Andr. in Constitut. Regn. fratribus in princ. hoc affirmavit, quod sic simpliciter sumptum se deciperet, Ifern. siquidem in eadem constitutione fratribus, in specie dicitur, & declaratur, quod licentia data tam obligationi feudorum, quam dotibus, quam pro dotario intelligatur, quando matrimonia contrahebantur de speciali licentia regis: Ibi vt tamen in omnibus prædictis, quando feudum alienatur, vel obligatur, aut in dotarium constituitur, matrimonium ipsum de nostra speciali licen-

licentiā contrahatur, & sic ex hac constitutione declarantur aliæ Constitutiones, & Capitula, quæ omnia dicit glos. esse correctæ, & requiri assensum in constit. incip. mulier, quæ dotarium, ibi, hodie autem, & allegat constitutionem nouam Domini Regis, in quo Doctor. valde laborant præsupponendo non reperiri authenticam: sed ego dico esse capit. Caroli II. æditum in planitie sancti Martini, per quod statuitur, vt matrimonia fieri possent liberè absque alia requisita licentiā, sed statuitur feuda non posse obligari, nisi cum consensu, quod capit. etsi non loquatur de dotario, sed de dote tantum, tamen cum permissio Constitutionis dotarij, erat eadem cum dote, quæ intantum permittebatur, in quantum matrimonia fiebant cum licentiā, quia tunc prospiciebat Dominus ad quem feuda perueniebant, & hoc erat loco assensus, quia necessitate petitionis licentiæ sublata cessabat ratio concessionis assensus: propterea licet Capit. sit expressum doti, intelligitur etiam in dotario eadem militante ratione, aliās diceremus habere maius priuilegiū dotariū, quàm dos, & ob id glos. in d. constitutione mulier, quæ dotarium, dixit omnia esse correctæ per Constitutionem nouam, & hanc opinionem tenuit, & firmavit Camer. in d. cap. imperialem cart. 84. col. 4. quibus rationibus attentis voluerunt Andr. & Camer. in eodem cap. imperialem vt d. capitulum Caroli II. incip. item, statuimus, etsi loquatur tantum de datione feudi in dotem, haberet etiam locum in obligatione, quia intantum concessum erat hoc feudatario sine assensu, in quantum matrimonia fiebant cum speciali Regis licentiā: vnde idem indubitatè dicere debemus in dotario, quòd nullam potest recipere dubitationem, si per constitutionem fratribus declaratum est omnia intelligi, quando

cursum qualitatum, & circumstantiarū ipsius ad text. in l. 3. §. docere, vbi Ang. ff. vi bon. rapr. cum alijs supra adductis: vnde deficiente consensu in matrimonio nulla est dotarij constitutio, & hoc iure hodie vtimur, quia tam pro dote, quàm pro dotario, seu antefato petitur assensus obligationis bonorum feudaliū, quando mulier non est Neapolitana.

Quid dicemus in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel alias mixti, seu secundum terminos Constit. Reg. post mortem: an præstatio assensus in eius dispositione, spectet ad Regem, vel ad baronem tantum, à quo tenetur: An verò assensus vtriusque requiratur, etsi per lineam finitam subfeudatarij, vel propter delictum feudum amittatur. ad quem deuoluatur: an ad baronem Dominum immediatum, an verò ad Regem Dominum mediatum, in quibus non videtur insistendum, siquidem sunt quæstiones communiter decisæ, & sic practicatæ, videlicet requiri assensum vtriusque, quia vtriusque interest: ita Ifern. communiter sequutus in d. cap. imperialem, qui disputat quæstionem ad partes, ibi nu. 9. vers. verius putamus, ibiq; post alios latè declarat Camerar. fol. 63. per totum, D. Frecc. in 2. lib. in prima auth. baron. & quamuis eodem lib. 4. quæst. referat Parid. dicentem sufficere tantum Regis assensum, quando ex certa scientia Rex pro vtroque assentisset, attentis tamen rationibus relatis per Andr. ex quibus assensus etiam Baronis requiritur, qui suam rem propriam cōcessit in feudum ab eo immediatè tenendum, qui debet habere vassallum personam sibi gratā, & non odiosam, non videtur, quòd opinio Parid. sit vera, & non ratione, de qua per Frecc. dicentem, quia apponitur clausula in assensu, iuribus nostris, & alienis semper saluis: nam si fecit hoc ex certa scientia, illa clausula, vt Doct. dicunt, intelligitur præterquam in expressis, sicut dicimus in illa alia clausu-

la, feudi natura in aliquo non mutata, secundum Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 10. & in cap. 1. §. sed nec est alia iustior nu. 35. quæ sit prima caus. benef. amitt. Soccin. in cons. 43. num. 6. 4. vol. Dec. 185. cons. num. 11. vers. 2. respondetur in cons. meo 15. 49. & 57.

Sed alia ratione non procedit dictū Parid. quia si Baro concessit rem suam & ratione sui interesse debet assentire alienationi suæ rei: igitur Rex non potest de potestate ordinaria absque causa publicæ utilitatis tollere ius alterius, iuxta communem conclusionem scrib. 6 nec etiam de plenitudine suæ potestatis, quam regulare habet à causa prædicta alias esset plenitudo tempestatis, secundum Soccin. & alios communiter, de quo latissimè in meo cons. 4. 1. vol. & propterea hac ratione attentata limitatio Parid. nullo modo procedit.

Ad quem igitur feudum deuoluatur ob delictum subfeudatarij, vel ob lineam finitam in terminis Const. Reg. post mortem, & à quo postea iterum cōcedatur, vel à Barone tantum, vel à Rege tantum, vel tandè à Barone cum Regis assensu, vel à Rege cum Baronis cōsensu.

7 Ita quæstio parum, aut nihil habet difficultatis per text. in d. cap. imperialem §. illud, ubi per delictum etiam in Dominum immediatū feudum aperitur Baroni, à quo immediatè tenetur; secus verò per alienationem Domino irrequesito, ut tunc deuoluatur ad Regem Dominum mediatum ob frequentiam talis delicti, dicunt Scrib. & ego addo, quia cum vterque habeat consentire, & maior contemptus consideratur Regis Domini mediati inspecta qualitate, & grauitate personæ, quàm Domini immediati: ideo nimirum, si hoc secundo casu ad eum feudum deuoluatur, de quo latè per Andr. in d. §. illud, ubi Aden. adducunt loca concord. latè per Capyc. in d. sua inuest. in verb. feuda amittuntur vers. 3. si vassallus.

8 Punctus est, quid de iure Regni loquendo, ut supra de feudo quaternato

mixto secundum quid: nam in feudo plano, & de tabula, non est disputatio, ut deuoluatur ad baronem, & ab eo demum tantum concedatur, nec in feudo quaternato simpliciter, ut solus Dñs directus assentiat, quia solus concedit, ut ad ipsum deuoluatur in omnem casum.

In feudo igitur quaternato mixto est dubium, quod à Barone cōceditur cum Regis tamen assensu, & ab ipso Barone tenetur, & recognoscitur, quæ quæstio pariter non est disputabilis, quando in concessione facta cum Regis assensu, adest clausula, ut immediatè, & in capite teneatur, & recognoscatur in feudum à Barone tunc ad ipsum deuoluitur, & ab eo erit concedendum, & limitatur prædicta Reg. Const. post mortem: nam cum in eum casum recognoscatur à Barone, & in vassallum subinfeudatum translatum sit utile, illa possessio naturalis vassalli, eo mortuo consolidatur cum ciuili existente penes Dominum directum iuxta not. per glos. & Scrib. in d. l. 3. §. contrario ff. de acq. poss. Bald. in l. 1. ff. de rer. diuis. & sic non mirum cum nihil remanserit penes Regem primum Dominum, quod deuolutio fiat ad baronem, & sic limitatur opin. tenentium, quæ penes baronem subinfeudatam non sit directum dominium, imò quod per subinfeudationem, nec utile, quod habebat, remansit: ita limitat D. Frecc. post Capyc. in 2. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. sed ut verius dignosci possit nu. 6. vers. vno tantum casu, & formiter in 29. author. baron.

Sed quoniam non adest talis clausula, tunc est dubium, nam per Const. Reg. si quoniam contigerit, in tit. de hom. baron. possid. terr. deman. in vers. quæ si de prædictis, dicitur simpliciter, quæ succedit ob lineam finitam Dñs, à quo feudum tenetur, & in Const. Reg. si quando aliquem in tit. de pen. foriud. dicitur ob delictum deuolui ad Dominum, à quo feudum tenetur, & non est dubium, quod etsi Rex habeat ex sua præeminentia hanc prærogatiuam cōcedendi feudum quaternatum

natum mixtum, tamen illud concedit tenendum à Barone, vt authorit. Barth. de Cop. tradit Afflict. in d. Conitut. post mortem in 3. notab. D. Frecc. in 2. lib. in prima author. baron. in princ. quod etiam ante omnes dixit Andr. vt latius per Camer. in loc. inf. allegando: ergo si ab eo tenetur, ad ipsum deuoluitur, vt in dd. consti. dicitur: nec Constit. Regn. post mortem explicat de deuolutione, seu cui aperiatur, sed tantum de collatione, quæ cum sit exorbitans non potest ad aliud caput extendi maximè ad correctionem iuris communis, & aliarum Regni constitutionum, quod expressè dixit Andr. in cap. 1. §. præterea in 2. addit. in fin. de capit. Corrad. ibi: sed feudum quaternatum Baroni excidens, Rex confert tenendum à barone, quæ sunt verba aurea secundum Camer. & sic vtrumque decidit Andr. videlicet, quòd feudum excidit baroni, quodq; Rex postea confert tenendum ab eodem barone: vnde respectu collationis tantum est intelligenda constitutio post mortem, dum aliud non disponit, & propterea idem Andr. in cap. imperialem nu. 10. dixit hæc verba: feudum quaternatum est alterius conditionis in eo enim habet Rex collationem, etsi refutari posset soli baroni, à quo tenetur, nunquam Rex conferret, quia quilibet refutaret in fraudem eius, ad quem spectat collatio, & sic de collatione tantum tractatur, & firmat Andr. quod tenetur à Barone, licet Rex conferat, quòd si Constit. si quando dicit quod feudum deuoluitur ad eum, à quo tenetur, sequitur quòd quæstio remanet determinata, quod ad baronem deuoluitur, licet dum iterum conceditur, collatio sit Regis, quod fundatur irrefragabiliter ex verbis eiusdemmet Constitutionis post mortem, quæ sunt infra scripta.

Baroniam etiam, siue feudum, quod ad concessionem munificentiae nostræ spectat: si quando à nobis concedi contigerit, vt est moris, literas nostras ad

eum, à quo feudum tenetur, curabimus destinari, & quod id, quod tenetur ab eo, siue sit Castrum, siue sit Terra plana, ei cui nos concessimus debeat assignari suscepto tamen mandato nostro, & nulla mora protracta Comes, vel Baro illud exequi procurabit.

Decidit primo hæc constitutio, quod feudum a Barone, & non à Rege tenetur, igitur succedit dispositio Constit. si quando. Decidit secundo, quòd à Barone est facienda assignatio possessionis ei, cui per Regem erit facta concessio, ergo penes ipsum erit feudi possessio tanquam ipsi deuoluti: nam aliàs non erat ei faciendum mandatum, & nil habebat exequi, quod a Camer. aliter non fuit ponderatum, qui hæc quæstio latè examinavit, & hanc opinionem tenuit, vt feudum ad baronem deuoluatur, licet ad Regem postea spectet collatio, ibi cart. 69. & seq. vbi concordat decisio Andr. & sic gloss. in d. 11 constit. post mortem, quanquam in verb. ad concessionem, dixerit deuolui ad Regem, tamen postea in verb. munificentiae dixit, quòd Iudices Magnæ Curiae præcisè tenuerunt, & sic determinauerunt deuolui ad baronem, nisi feudum teneretur immediatè in capite à Rege: & sicut Andr. in d. cap. imperialem tenuit etiam in terminis constitut. post mortem, quòd etsi illa det collationem Regi, quod tamen etiam requiritur consensus Baronis, & respondet constitutioni prædictæ dicendo, quod si grauauerit in vno, quod est collatio, non extendatur ad aliud, vt tollatur consensus Baronis, qui dedit, & principale habet interesse: sic pariter dicemus, quod cum Constitutio de collatione tantum loquatur, non debet extendi ad deuolutionem, & satis est, quòd grauauerit in vno baronem, vt quod est suum, & sibi deuolutum Rex conferat, etiam eo inuito: ex quibus 12 apparet malè sensisse D. Frecc. qui aliter non disputando articulum, nec degustando punctum simpliciter dixit, in

11. *authorit. baron. feudum in terminis constitutionis post mortem aperiri Regi per illam constitutionem à quo Rege demum confertur, tenendum à barone, secus verò de iure communi feudorum secundum eum, & licet alleget Andr. in cap. 1. in verb. extraordinaria collatio, quæ sint regu. nihil penitus Andr. ibi dicit, & in cap. 1. de controu. feu. apud Pares. dicit solum, quòd collatio spectat ad Regem, sed nil ad quòd feudum tale deuoluatur: & sic pariter malè videtur sensisse in prædicta 29. *author. baron. dum constituit differentiam inter feuda plana, & mixta, & firmat sic simpliciter per prædictam Constit. post mortem feuda mixta ad Regem deuolui, cuius contrarium etiam supra validè est fundatum, & sic iudicatum per Iudices Mag. Cur. secundum glos. in eadem constit. quæ loquitur in terminis illius constitutionis loquentis in feudis mixtis, seu quaternatis secundum quid.**

Sed si idem D. Frecc. tenuit opinionem, quòd id, quòd dicimus in Rege; vt et si Regnum tenet ab Ecclesia tamen hoc intelligatur, vt Regni directum dominium in vniuerso, sit Ecclesiæ vtile verò Regis: sed quoad particularia Regni feuda; cæterasq; partes sit Rex Dominus directus, *authoritate Bald. communiter sequuta in l. 1. C. vnd. cogn. & in l. 1. C. vnde leg. & hoc in Regno est expeditum, iuxta latius cumulata per Capyc. in sua inuest. in cap. feudorum dominia; ita pariter id. Frecc. latius fundando prædictam conclusionem dicit, quòd idem tenere debemus etiam respectu baronis, qui et si baroniam habet à Rege directo Domino illius, & in ipsum tantum vtile dominium sit translatum, hoc intelligatur, quoad baroniam totalem, & ipsius partes integrales, & quotatiuas: non autem respectu rerum singularium; & propterea voluit, quòd habeat illarum feudatarius directum dominium, & subfeudando retinendo directum transfe-*

rat vtile, quanquam dicat Andr. tenuisse contrarium respectu Baronis: ita Frecc. in tit. quis dicatur Princeps, cap. sed vt verius; sed hanc opinionem etiam tenuit Capyc. in sua inuest. in loco supra allegato, & refert ita decisum, & ante omnes gloss. in Constit. Regn. si dubitatio, & licet Andr. in probem. Constit. Regn. videtur tenere contrarium in barone, constituatq; differentiam inter Baronem, & Regem; tamen in d. cap. imperialem tenet totum oppositum, quem ibi sequitur, & notat Capyc. vers. sexta conclusio cart. mihi 27. nam non potest dari diuersa ratio eius, quòd dicitur in Rege ab eo, quòd dicimus in barone, si conclusio communis in Rege, fundatur in iuris communis dispositione, & non in particulari priuilegio Regis secundum Bald. & sequaces; ob quòd non procedunt rationes allegatæ per Isern. in probem. Constitut. Regn. nec in cap. 1. §. præterea de capit. Corrad. in vltim. additio.

Si hæc opinio est vera, quòd sicut Rex, ita Baro in rebus singularibus feudi; habet directum dominium: igitur quo iure vult sustineri, vt subfeudum ad Regem deuoluatur, si penes ipsum, nec vtile, nec directum dominium consistat, & quòd dicitur de collatione, fuit speciale priuilegium exorbitans, & contra iuris dispositionem introductum, inter cæteras leges iniquas, & irrationabiles Imperatoris Federici, vt dixit Isern. in d. cap. imperialem nu. 9. §. col. in princ. ibi non obstat constitutio post mortem, quia illud cõtra rationem inducitur, vt Rex concedat quòd ab alio tenetur non est ergo trahendum ad consequentiam.

15. Quæ sint dicta gratia disputationes ad cognoscendam veritatem: siquidem per capitula Papæ Honorij omnia hæc fuerunt correctæ, & reuocata, & per illa dispositum, vt ad baronem non solum feuda deuoluantur: sed etiam ab ipso conferantur in personam ab eodè baro-

barone Regi presentandam, vt per Andr. in eadem constit. quæ capitula Honorij tanquam rationabilia omnino esse seruanda dixit Ifern. quod latius ibi prosequitur Afflict. & Camer. & idem Andr. firmavit in d. cap. præterea de capit. Corrad. dicens, sed feudum quaternatum Baroni excidens Rex confert tenendum à barone, vt in Constitutione post mortem; hodie per capitula Papæ Honorij confert baro etiam quaternatum, vt in S. si contingat, qui corrigit constitutionem post mortem: vbi Modern. Addeht. ponunt propria verba prædicti capit. Honorij, & ita hodie prædicamus, de quibus Capyc. nec etiam facit mentionem D. Frecc. vbi supra, de quo certè valde miratus sum; quæ latius firmavit Afflict. in sua decis. 282. nu. 12. qui etiam tenuit text. in l. Statius florus in S. Cornelio felici non habere locum in feudis, quod latius examinavit, & idem tenuit Frecc. in d. 29. authorit. baron. vbi poterit videri, cuius contrarium dixit decisum fuisse in causa Comitissæ Agathæ per Reg. Cam. & ego addo in causa Pedismontis per eandem Regiam Cameram: sed teneo veriorē opinionem contrariam, quando deubluendum est feudum ad Dominum, non ad agnatos, vt ibi distinguit Frecc. & vide etiam latius per Camer. in repet. capit. an agnatus, quæstio. 17. & in his casibus sunt decisiones factæ, dum feuda applicabantur agnatis, & non fisco, quia ex pacto, & prouidentia, & fidei commisso subiecta: tunc enim procedit text. in S. cornelio felici, quia non resoluitur in feudatio, & sic text. in cap. 1. S. fin. de capit. Corrad. qui est text. melior de iure: sed in feudo simpliciter concesso, quod propter delictum ex l. feudorum, & inuestituræ ad Dominum deuoluitur: tunc non procedit dispositio prædicti text. quia, vt supra diximus, & fundatum est, resoluitur in feudatario, & subfeudum excidit Baroni, à quo tenetur, licet conferatur à Rege, & quæstio, de

qua tractamus, intelligetur in subfeudatario, dum deliquit in Dominum directum, scilicet Regem: nam alias in simplici feudatario articulus non est disputabilis, quia ex delicto, importante feudi amissionem, fiscus caperet iure suo totaliter.

Sed in feudo ex pacto, non hæditario procedit limitatio tenendo opinionem Andr. quam dicit æquiorē, vt feuda ex pacto ex delicto in Dominum non deuoluantur ad eum, sed ad agnatos in cap. 1. si vass. feu. priu. & in cap. 1. S. denique, quæ sit prima caus. benef. amitt. sed si tenemus opinionem contrariam, secundum quam vltimo loco fuit iudicatum in causa Regij Fisci, cum Duce Traiecti, ea potissimum ratione considerata per Frecc. vbi supra, dum tenuit feuda deuolui ad baronem statim, & non habere locum respectu Regis S. statius florus, videlicet, quia videtur datum feudum sub ea conditione, si fidelis fuerit conditione defecta resoluitur concessio perinde, ac si nunquam concessio facta fuisset, vt latius ibi per D. Frecc. quam opinionem tenui disputando articulum in repet. Andr. in d. cap. 1. si vassall. feu. priu. atenta igitur hac secunda opinione, non datur locus dispositioni text. in S. statius florus, quia semper ex prædicta conditione insita fidelitatis seruandæ feudum ad Dominum reuertitur ipso iure statim delicto perpetrato, & sic pariter subfeudum ad baronem: & propterea Afflict. in d. decis. quem sequitur Frecc. dixit text. in S. cornelio felici non procedere in feudis, ex prædicta conditione insita fidelitatis, quod per optimè in barone fundat D. Frecc. & refert sic decisum per Sac. Conf. in d. decis. Afflict. 282. authorit. glos. in d. constit. post mortem, quæ vt dixi, refert sic alias decisum per Iudices Mag. sed demum D. Frecc. decipitur, dum dixit hoc procedere in feudo plano, non autem mixto per constitutionem post mortem; & decisiones factæ sunt

in

in feudo mixto, in quo, vt dixi, loquitur glos. & est hodie indubitatum per prædicta capitula Papæ Honorij : bene
 18 tamen procedit limitatio ibi considerata per Frecc. durante contumacia feudatarij delinquentis, antequàm fuerit declaratum delictum, ex quo condemnatur ad feudi amissionem, quia cum adhuc non fiat locus deuolutioni fiscus lite pendente ob contumaciam percipit fructus iurisdictionis tantum, quia ob contumaciam illa suspenditur; & fiscus ponit Iudicem, cum non possit contumax feudatarius stare in Curia sine dedecore, vt diximus in articulo suspensionis, iurisdictionis, & in hoc tantum casu intelligo procedere posse limitationem D. Frecc. non autem, vt ipse dicit in perceptione fructuum feudi: nam donec feudum non declaratur deuolutum, fructus percipit Baro, seu feudatarius, qui ob contumaciam illis non priuatur, nec facit ad casum, quòd feudatarius sit bannitus: nam donec non foriudicatur in Regno, dicitur persistere in contumacia, & percipit fructus feudi, sicut de omnibus alijs eius bonis; sequuta autem foriudicatione, ex qua declaratur hostis publicus, habetur pro condemnato ex delicto, ex quo inquiritur: priuatur bonis, in quibus succedunt descendentes, & fiscus secundum reg. constitut. tunc succedit deuolutio feudi, vt sic dicamus respectu fructuum, vt loquitur D. Frecc. non posse saluari eius dictum, sed bene quoad fructus iurisdictionis suspensæ; quàm practicam ponit idem D. Frecc. vbi supra num. 11. & ibi, ad quæ onera remanet feudum obligatum non obstante deuolutione in Dominum num. 7. & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, quid possidente Ecclesia, & quod de iure communi, ibidem nu. 3.
 20 Nec tex. in d. cap. S. fin. de cap. Conrad. prædictis aduersatur, nam loquitur in feudo concesso Ecclesiæ, de qua Ecclesia erat clericus beneficiatus, & pro-

pterea clerico delinquente Dominus tenebit durante illius vita, quia infeudatio non resoluitur, nec delictum clerici poterat Ecclesiæ præiudicare, cui erat concessio expressè facta, & clericus erat tantum vsuarius, atque administrator vita ipsius durante; ita quod nullum dominium, nec vlla concessio erat radicatum, seu radicata in sui personam; & cõsequenter cessant omnes rationes, de quibus supra.

SUMMARIUM.

- 1 Feuda plana, seu res excadentiales quomodo constituentur, & quæ opinio præualeat Affl. vel Camerarij.
- 2 Opinio est indubitata, quando concessio facta per Baronem stetit firma per annos triginta, vt intelligatur constitutum feudum planum, quod cum assensu Baronis tantum est alienabile, etiã quòd semel concesserit.
- 3 Concessio, seu alienatio facta per duas vices cum consensu Baronis tantum constituit eum in possessione feudi plani, etiam si non intercesserit tempus annorum triginta.
- 4 Assensus Regis unicus alio non expresso, non facit feudum quaternatum, intantum quod in petitorio Rex non obtineret, existente Barone in contraria possessione.
- 5 Feudum concessum per Regem, quando dicatur esse quaternatum.
- 6 Intellectus ad Andr. in Constitut. Reg. si quis Baro.

7 Affl.

- 7 Assensus quomodo quaternet feudum.
- 8 Possessio siue Baronis feudi, uti plani, siue Regis, uti quaternati, vel mixti operatur validitatem assensuum præstitorum, quia hi sunt fructus possessionis.
- 9 Opinio Camerarij contraria quomodo fundatur.
- 10 Baro non potest concedere res in demanio Baronali existentes, absque assensu.
- 11 Opinio Afflict. defenditur contra Camer. & illam tenet Author.
- 12 Clausula quod feudum teneatur in capite à Rege absque clausula illa immediatè non facit feudum quaternatum simpliciter.
- 13 Clausula, quod immediatè teneatur à Barone in sua concessione, si est apposta in assensu Regis operatur dissensum, & sic utrumque corrumpit.
- 14 Possessio interpretatiua non requirit longi temporis præscriptionem.
- 15 Constitutio Regn. post mortem limitatur, quando cum Regis assensu Baro concederet feudum tenendum ab eo immediatè, & sic è contra, dum apponitur in assensu Regis.
- 16 De iure communi feudorum non datur hæc differentia feudorum planorum, & quaternatorum.
- 17 Assensum quaternare feudum est de more Regni.
- 18 Constitutio post mortem est exorbitans, ob quod suos limite, non excedit.
- 19 Constitutio post mortem secundum Andr. est irrationabilis.
- 20 Dominij totalis translatio operatur, quod panes concedentè nullum remaneat ius feudale, & intelligitur initus contractus innominatus.
- 21 Constitutio post mortem limitatur, quando in concessione est data potestas alienandi.
- 22 Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis, an validetur per assensum Regis impetratum post mortem venditoris, secundum opinionem Parid. & Afflict.
- 23 Causa remota mediata, & inuvalida non attenditur habita causa immediatè valida.
- 24 In feudis attenditur causa proxima, & non remota.
- 25 Constit. Regn. constit. diue memorie declaratur, quomodo procedit in feudis mixtis.
- 26 Dominium potest transferri in heredem suspensiuè.
- 27 Doctrina Andr. quod assensus nõ possit impetrari post mortem declaratur.
- 28 Actus, qui debet fieri cum consensu plurium, si fiat cum consensu unius, non est nullus, sed stat in suspensio, donec alius assentiat, licet ex eo interim ius non transferatur.
- 29 Text. in l. fin. ff. commun. præd. declaratur.
- 30 Opinio Camerar. impugnatur.
- 31 Author firmat opinionem Parid. & Afflict. contra Camer. maxime

- ximè in casu Camerar. ponentis casum in morte Baronis assentientis.
- 32 Feudum concessum à Barone cum Regis assensu cum clausula tum potestate alienandi salvo assensu impetrando, an si concessionarius alienat cum reservatione assensus, alienatio sit valida, vel quancumque possit assensus impetrari, et heres non possit contrauenire, remissive.
- 33 Constitutio Regi constit. diuæ memorie non procedit, quando super alienatione feudi Dominus tenetur assentire.
- 34 Feudum datum cum potestate alienandi reservato Domini assensu, non solum tenetur Dominus ad assentiendum, sed assensus habetur pro prestato.
- 35 Concessio facta simpliciter cum potestate alienandi absque assensu reservatione operatur, ut in alienatione nullus requiratur assensus.
- 36 Concessa potestate alienandi, intelligitur de alienatione facienda æquali.
- 37 Feudum francum an alienari possit absque alio Domini assensu.
- 38 Concessio feudi franchi importat libertatē à quolibet genere seruitutes, et omni libertate liberū.
- 39 Francum, et liberum non expectat alterius licentiam.
- 40 Feudum francum idem importat, quod dicere feudum sui iuris.
- 41 Dominus est qui per suas investituras dat legem feudis, per quam feudorum nature derogatur.
- 42 Feudum licet alteretur in aliquibus, remanet tamen cum sua natura in omnibus alijs.
- 43 Concessio feudi franchi importat plus, quam concedere feudum absque seruitio.
- 44 Feudum francum quid importat, secundum opinionem Baldi.
- 45 Feudum francum possidens non potest alienare illud in Ecclesia contra opinionem Baldi.
- 46 Concessio feudo franchi non importat alienationem dominij directi in feudatarium contra Baldi.
- 47 Authores recensentur, qui tenent opinionem, ut feudum francum possit alienari absque assensu, quam Author dicit esse communem, et eam sequitur.
- 48 Opinio contraria Camerarij valide confutatur, et respondetur fundamentis decisionum, que in contrarium adducuntur.
- 49 Feudum potest concedi francum et a iuramento fidelitatis, et non omnino, que comprahenduntur sub fidelitate sunt de substantia, et aliud est esse de substantia, et aliud de natura, que potest impropriari in aliquibus.
- 50 Concessa potestate eligendi ea sequuta, videtur elegisse, qui eam concessit.
- 51 Feudum francum appellatur feudum conditionatum.
- 52 Feudum concessum francum, et liberum potest secundum omnes alienare sine assensu per verbum illud liberum.

ARGVMENTVM.

Feuda plana quomodo constituentur. Assensus quomodo dicitur quaternare feudum, & an vnicus sufficiat. Cláusula immediatè, & in capite in assensu Regis facit feudum quaternatum simpliciter, & in concessione Baronis facit planum, & si in utroque assensu adest eadem clausula, neutrum subsistit. Domini totalis translatio mutat contractum feudalem in cōtractum innominatum data potestate alienandi nõ requiritur alius assensus. Assensus Regis impetratus post mortem venditoris feudi quaternati secundum quid, in quo præcedebat Baronis assensus, validat venditionem, & non datur reuocatio. Assensus datus cum potestate alienandi saluo Domini assensu, tenetur assentire Dominus: immò assensus habetur pro præstito. Feudum francum posse alienari absque assensu late defenditur.

S. II.

ERVM discurremus aliqua vtilia circa cōstitutionem feudi plani, & de tabula, & feudi quaternati mixti, & etiam videamus li-

mitationes aliquas nouas ad prædictam Regni Constitutionem post mortem.

Assens. enim tenuit in Constitutione Regni constitutionem diuæ memoriæ in 12. notab. feuda plana, seu res excedentiales dici quando semel iure licito assensu mediante fuerint concessa, seu concessæ, vt demùm illis deuolutis à Barone solo possint concedi, & idem tradit ibi num. 62. addens, quòd etiam quòd in prima concessione non interuenerit assensus, si tamen Baro concesserit per duas vices, cum cursu temporis 30. annorum, erit res alienabilis cū assensu tantum Baronis: quòd vltimum dixit per prius Andr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. immò quòd sufficiat semel concessisse, & steterit datio firma per cursum annorum 30. verum hoc tē-

3 poris cursu deficiente, si concesserit per duas vices, licet non sit inducta consuetudo præscripta, constituitur tamen quis in possessione dandi, & ob id Moder. Adde. ad Afflict. in decis. 282. cōcludunt assensum vnicum non quaternare feudum, nisi aliud in eo fuerit expressum, nec ex vnica concessione in peritorio Regem obtinere, dum Baro est in contraria possessione maxime concurrente cursu temporis, ideoq. Afflict. ibi refert per Sac. Cons. fuisse decisum, quòd non quicquid concedit Rex in feudum, erit feudum quaternatum, nisi expressè dicat, vel quando ipse erigit rem in feudum, & demùm concedit, & propterea infert, quòd si Rex concedit feudum, quòd antiquitus erat athenasia, seu feudum planum, quòd ex hac sola concessione non efficitur quaternatum, nisi expressè dixerit, & sic intelligit ipse Andr. in Constit. Regni, si quis Baro: hinc Capyc. in sua inuestitura in verb. feudales assensus, in vers. effectus declarando dictum Andr. vbi supra, quòd tunc sit feudum quaternatum, quando est dictum in assensu, vt ab eo, & sub eo teneatur idem Affl. in cap. 1. de controuerf. feud. int. par. termin. num. 29. vt assensus non quaternet feudum, nisi adestet prædicta verba, vt teneat ab eo, vel sub eo, scilicet à Rege, & ibi Andr. num. 12. expressè tradit, vt non sufficiat Regem semel concessisse in terra Baronis, vt dicatur feudum quaternatum, sed pluries, vel semel cum cursu triginta annorum.

8 Benè aduertatur, antequam vltius transeamus, quòd in casibus, in quibus, vt supra constituitur quis in possessione concedendi, siue Baro, siue Rex, quòd alienationes per baronem factæ absque Regis assensu, seu assensus per ipsum præstiti super alienationibus talium feudorum, vt planorum, & sic è contra alienationes, seu assensus præstiti per Regem, vti de feudis quaternatis, omnes inquam erunt validæ perpetuò, licet in peritorio postea declararentur.

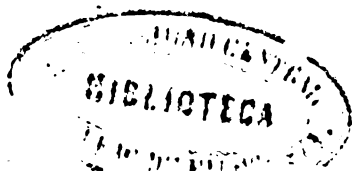
tur, vel contra Baronem, vel contra Regem, quia hi sunt effectus possessionis: casus est in cap. consultationibus extra de iurepatr. eleganter Ang. in l. ex diuers. col. fin. ff. de rei vendic. maxime in istis incorporalibus, vt est eligere, assentire, presentare, & similia: nam sunt fructus industriales, quos facit suos bonæ fidei possessor, & etiam naturales consumptos, quando non est effectus locupletior, de quibus latè per Innoc. vbi communiter scrib. in cap. in literis, de restit. spol. quæ cumulauit in cons. meo 31. 1. vol. nu. 17: secundum quæ in illa causa fuit decisum.

Redeundo nunc ad quæstionem contra Afflict. tenuit Camer. dicens feuda plana esse ea, in quibus non dato aliquo initio Barones consueti fuerunt soli concedere, & assentire absque alio Regis consensu: nam vbi ille interuenit semel, dicitur assensum quaternare feudum, quanquam à barone teneatur secundum Andr. in d. constit. si quis baro, & propterea in omni alienatione postea interuenire debet, non solum Baronis assensus, sed & Regis, ita Camer. in cap. imperialem fol. 69. col. 2. & car. 73. 3. col. in princ. pro quo fortiter instat, quod dixit Andr. in cap. similiter lo 2. in 2. addit. nu. 20. & 21. in tit. de capit. qui cur. vend. dixit enim baronem esse, qui habet sub se feudum quaternatum, non autem plura feuda simplicia, sed si ex his dat vnum alij cum assensu Regis, vt sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro: nam ex hoc fit feudum quaternatum, dicit Frecc. in princip. in cap. incip. vidimus num. 39. car. 13. & idem tradit Andr. in d. Constit. Regn. si quis baro, scilicet, quod baro dicatur, qui habet subfeudum quaternatum, quod alius tenet, secundum Constitut. Reg. post mortem, etsi habet plura feuda, si illa sunt quaternata, vel dat vnum cum consensu Regis, vt sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro; consensus regis quaternat illud, quia Rex confirmans videtur donare.

Si ergo Baro est, qui habet sub se feudum quaternatum, & quaternatum efficitur eo ipso, quod concedit cum consensu Regis, quia assensus quaternat dixit Andr. sequitur ex hoc, quod non est vera opinio Afflict. vt feudum planum dicatur, quādo habuie initium à concessione facta per baronem cum regis assensu, quia hoc facit feudum quaternatum, & propterea in qualibet dispositione, vt supra diximus, vtriusque requiritur assensus, & non sufficit solius baronis: & maximè procedunt hæc quando feudatarius concedit ea, quæ sunt de demanio, quæ non potest absque assensu, & dum Rex assentit, videtur à rege habere, Afflict. in constitut. constitutionem diuæ memoriæ in fin.

Sed quæso aduertatur, nam ex eadem doctr. Andr. super qua Camer. se fundat, sua opinio confunditur, & confirmatur opinio Afflict. non enim dicit Andr. quod per simplicem regis assensum subfeudum baronis fiat quaternatum, sed requirit, quod adsint illa verba, vt sub eo, & ab eo teneatur; quod exponit Afflict. in d. cap. 1. de controu. feud. apud par. termin. vt teneat ab eo, & sub eo, scilicet à rege; ergo prædictis verbis deficientibus assensus non quaternat feudum, sed tantum, vt dixit Afflict. assensus non impetratur propter aliud, nisi ad validandam concessionem, & tollendum obstaculum, non autem ad alterandam naturam illius, vel ad aliquid de nouo faciendum, & consequenter firmatur opinio Afflict. vt feudum planum constituatur non solum quando est in possessione præscripta concedendi absque assensu, sed si illud fuit constitutum a principio cum regis assensu, quia assensus non alterat, neque quaternat, nisi cum prædictis verbis, vt sub eo, & ab eo teneatur, & quia non dixit immediatè, propterea ab utroque tenetur in capite scilicet à rege, qui secundum cōstitutionem post mortem, ipse concedit tenendum à barone,

&

& demum in capite à Barone, quia ab eo tenetur, dixit notabiliter Andr. in Constit. Reg. vt de success. in princ. scilicet si esset clausula, vt immediatè teneretur ab eo, vt declarat idem Camer. cart. 69. à terg. in princ. & ideò si in assensu, seu concessione baronis diceretur, quòd immediatè teneretur ab eo, & idem diceretur in assensu Regis, neutrum teneret, latè Frecc. in 3. lib. quæst. 34. secundum quod refert iudicatum idem Camer. car. 56. à terg. etsi supra fundatum est etiam ex decisione Andr. non sufficere semel Regem concessisse in terra baronis, ad hoc, vt dicatur feudum quaternatum, & idem Andr. in d. cap. similiter, & in d. constit. si quis Baro, ponit casum, quando Baro habet plura feuda simplicia, & concedit vnum cum consensu Regis: ita quod feuda erant plana à principio; ergo oportet, quod assensus sit præstitus cum prædictis verbis, vt ab eo, & sub eo teneatur; aliàs assensus simplex non operabitur effectum quaternationis: vnde absque dubio præualet opinio Afflict. cum declaratione tamen, & sic concordatur vtraque opinio, vt si post primam concessionem factam à Barone cù consensu Regis, continuaret idemmet Baro, in assentiendo ipse solus, vel solus concedendo, vel è contra non solus, sed cum assensu Regis, tunc hæc possessio interpretatiua resolveret dubietatem impetrationis Regij assensus, & declararet intentionem tam Regis, quam Baronis, quæ est tantæ potentæ, vt non

14 requirat longi temporis præscriptionem, vt alias diximus, de quo latè in cons. meo 51. 1. volum. num. 28. & 29. Molin. de hispan. primog. lib. 6. nu. 58. & procedit hoc etiam attentæ opinione Camer. quia tit. non repugnat, sed aptus est recipere declarationem à possessione sublequenti declaratiua intentionis.

Et ideò, & notetur, si concessum esset feudum à Barone cum clausula, quod immediatè, & in capite teneretur

15 ab eo, & hoc cum Regis assensu, tunc non procederet constitutio post mortem, quia hæc clausula facit, vt ab eo tantum teneatur dixit Camer. in loco supra allegato, vt quando ponitur hæc clausula in assensu Regis, tunc à solo Rege, & non à Barone feudum tenetur, loquendo de feudo mixto, seu quaternato secundum quid, quod aliàs secundum eum, sine hæc clausula teneretur mediatè à Rege, & immediatè à Barone, & hoc ea ratione, quia in terminis prædictæ constitutionis, sic Rex confert; vnde si apponitur per baronem hæc clausula, vt immediatè, & in capite teneretur ab eo, tunc ab eo solo teneretur, & non à Rege, & ratio est, quia per hæc clausulam, intelligitur translatum in baronem non solum utile, sed directum dominium: ita notabiliter D. Frecc. in 1. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. incip. sed vt verius nu. 6. vers. vno tamen casu, & per talem clausulam, dixit idem Frecc. quod est recessum à dispositione prædictæ Constit. Regn. post mortem, vt per eum in 29. auth. baron.

16 sed attenditur ius commune feudorū, per quod non datur hæc differētia feudorum planorum, & quaternatorum, & multa ad propositum per eundem in 17 differ. feud. quater. & de tab. Et illud quod assensus quaternat feudum, est de more Regni, dixit idem Frecc. vbi supra

18 in princ. & constitutio post mortem, est exorbitans, ob quod suos limites non excedit, dixit idem Camer. car. 73. vers. 4. conclus. & Andr. in eod. cap. imperialem dixit esse irrationabilem, & exorbitantem, ibi post nu. 11. quia Rex concedit, quod ab alio tenetur, cuius est dominium, & cui per mortem feudum aperitur.

Præterea omnis hæc disputatio fundatur per Const. Reg. post mortem ratione collationis, quam Rex habet, ita Andr. in loco alleg. in Const. Reg. vt de succes. & in d. c. imperialem nu. 10. ibi feudum quaternatum est alterius conditionis, in eo enim habet Rex collationem

tionem: vnde posset attēari, quod cum per Capi. Papæ Honorij secundum Andr. ibidem correctā sit constitutio prædicta, vt supra latè declarauimus, & nō solum subfeudū Baroni deuoluitur, sed etiam habet ipse collationem: ergo cessat Constitutio, & nil differt hoc feudū à feudis planis, & si collatio faciebat, vt teneretur à Rege, & hæc eadem causabat interesse, ob quod non poterat feudum refutari Baroni secundum Andr. igitur hodiè non procedit constitutio, nec quod dicit Andr. de vtriusque assensu, & alijs super quo cogitur: nam est magna declaratio fundata in puris iuris terminis: siquidem firmauimus supra in baronem respectu rerum particularium suæ baroniæ translatum esse non solum vtile, sed etiam directum dominium, sicut dicimus in Rege in hoc Regno respectu feudorum particularium, & quando transijt omne dominium, tunc non remanet respectu taliter concedentis ius aliquod feudale, iuxta vulgatum, & solemne cons. Oldr. nu. 159. & ideò Bald. in præl. feud. nu. 19. voluit quòd dum transit directum dominium impropriatur natura feudorum, & sumus in terminis text. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. qui text. dicit, quòd facta concessione feudi tibi, & cui dederis, intelligitur in allodium, & taliter est à natura recessum secundum Bald. vt intelligatur initus alius contractus videlicet innominatus, quem allegat, & sequitur Ias. in prælud. feud. ante num. 24. vers. si hoc dictum: Igitur si omne dominium est translatum, & nil remansit penes primum Dominum respectu rerum particularium: & venit ex hoc sublata constitutio post mortem, quæ hoc alterabat, sequitur quòd solus Baro est ille, qui assentire potest, & per Capit. Honorij, sed per clausulam prædictam immediatè, & in capite sumus extra terminos, qui considerari solent in feudis mixtis, quia deficit mixtura, si à Barone tantum tenetur: deficit illud, secundum

quid, consideratum ab Andr. in Const. Reg. vt de success. quia non secundum quid recognoscitur à Rege, sed in nihilo, & in totum retinetur, & recognoscitur à barone.

Insuper Affl. in ead. Const. post mortem nu. 2. dicit, quòd quando in concessione est data potestas alienandi, tunc non procedit illa Constitutio, sed iudicatur de istis feudis quaternatis sub Barone, prout de cæteris ad eius collationem spectantibus: vnde si Rex baroni concedenti sub hac forma assensisset, vel data esset per Regem Baroni potestas alienandi, tunc liberè poterit subinfeudare absque alio assensu, & in Regno intelligitur de subinfeudatione, quia per constitutionem cōstitutionem diuæ memoriæ est illa prohibita, quòd non esset iure communi, quia permissa, & intelligeretur in liberum allodium, vt declarat Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.

Sed ponamus esse in terminis prædictæ Constitutionis post mortem, & in conclusionibus vt supra firmatis, quòd in feudo mixto assensus vtriusq; requiratur videamus, si est facta alienatio, & impetratus in ea assensus baronis, & demum mortuo veditore fuit impetratus regius assensus, an ex hoc validaretur concessio ex assensu Regis superueniente, quòd tenuit Affl. in d. cap. imperialem 24. not. 36. quæst. & per prius tradidit Paris. de reintegr. de quo ipse mentionem non facit car. 147. in cap. incip. an si quādo feudum, & reddunt rationem, quia habita causa immediata valida non attenditur causa remota, & mediata inualida, l. dedi §. subtilius ff. de cond. ob caus. eleganter Bald. in l. de quibus nu. 49. ff. de legib. & Parid. allegat, & sequitur Ann. in Constit. constit. diu. mem. n. 202. vt potius valeat actus feudalis immediati solius, quàm solius mediati, & trahitur illa inualida ad immediatam validam, & in feudis attenditur magis causa proxima, quàm remota Camerar. in cap. imperialem cart.

cart. 73. qui allegat Bald. in l. ex placito C. de rer. permut. Curt. in tract. feu. 2. par. 10. quæst.

Et licet Constitutio Regn. constitutionem diuæ memoriæ habeat etiam
 25 locum in feudis quaternatis secundum quid, quæ disponit, vt absque licentia, debita feuda alienari non possint, tamē Constitutio non loquitur, quādo adest licentia vnus ex Dominis: loquitur enim simpliciter, quando non adest licentia, hic dicimus adesse, dum replicatur non sufficere, dicimus hunc non esse casum constitutionis, quæ est exorbitas, sed est alius casus non expressus, & regulandus est à dispositione iuris communis, & cum actus habeat iustum, & licitum initium, licet quoad translationem dominij non habuit suam perfectionem ex defectu Regij assensus, & dominium sit translatum in hæredem venditoris, dicimus quod cum contractus non sit nullus, vt infra fundabimus, non erit nouum, quòd dominium
 26 in hæredem transferatur suspensiuè, dixit eleganter Bald. in l. 3. C. de pact. int. empt. & vendit. & tot. tit. ff. de leg. commiss. & in tit. de adiect. in diem, ita quòd sic in hæredem venditoris transferatur, dum præcedit assensus Baronis, & demum superueniente Regis illud transit in emptorem, vel saltem teneatur hæres tradere, & adimplere,
 27 quod defunctus fecit: non enim sumus in quæstione posita per Andr. quòd per mortem est amissa spes reconualidationis actus est nullus, & dominium transfuit in hæredem: loquitur enim Andr. in feudatario alienante nullo præcedente assensu, & sic in actu penitus nullo, quod nec etiam hæres ratum habere tenetur, vt ex discursu lecturæ Andr. apparet in d. cap. imperialem post nu. 15. in addit. & sumus in actu contra legem, funditus nullo, & ab ea expressè reprobato secundum terminos text. in l. quemadmodum C. de agricol. & censit. in l. non dubium, C. de legib.

quæ non procedunt, quando actus non est omnino nullus, nec à lege reprobatus glos. in l. post mortem ff. de adopt. Odoffred. Alber. Ang. & cæteri in l. per fundum ff. de seruit. rust. præd.

Diximus, quòd Constitutio non habet locum, quia loquitur simpliciter, quando nullà adest licentia, hic adest licentia Baronis, & sic non sumus in terminis constitutionis; & cum actus
 28 sit celebratus cum licentia vnus non dicitur actus nullus ex defectu consensus alterius Domini, sed stat in suspensio, donec alius assentiat, sed dicitur benè non valere, quoad translationem iuris realis. Casus est in l. fin. ff. commun. prædior. Ibi rursus hic actus pendebit, donec nouus socius cedat, & actus qui fiebat ibi, erat constitutio seruitutis à pluribus Dominis, & si actus dicitur pendere; ergo non est nullus, & dum dicitur ex illo text. quòd si antequam alius socius consentiat seruituti imponendæ, decesserit, qui primo consensit, quòd de nouo est præstandus consensus, alias nihil est actum, aduertatur hoc intelligi ad finem constitutionis iuris realis seruitutis, sed hæres tenetur habere ratum, & de nouo consentire: ita gloss. in d. l. fin. in verb. nihil agetur: ita quòd stant ista simul, quòd nihil sit actum, quoad effectum translationis iuris realis, & constitutionis seruitutis, sed quia actus est validus, dicitur adhuc pendere non potest hæres reuocare, nec contrauenire, sed ratum habere, vbi Bart. declarat, & melius in d. l. per fundum, cuius infra scripta sunt verba.

Per fundum quamplurium ius mihi esse eundi, agendi, posse separatim cedi, ergo subtili ratione non aliter meum fit ius, quàm si omnes cedant, & nouissima demum cessione superiores omnes confirmabuntur, benignius tamen dicetur, & antequam nouissimus cesserit eos, qui ante cessere, vetare, vt iure cesso non posse, vbi Al-

beric. dicit semper exceptione repelli consentientem, licet concessio non teneat, quia actus est licitus, & non reprobatus à lege, quia bona fides non patitur, dixit ibi Angel. vt quis contraueniat, quando actus non est funditus nullus, & Bald. ibi dixit, quod etsi concessio vnus alijs non officit, tamen concedens contra factum suum venire non potest, & actus est validus, quoad ius obligationis, non quoad ius seruitutis, & ibi Odoffred. quòd obstat exceptio text. in l. vendicantem de euition. quia actus in se est validus respectu consentientis, licet dicatur non valere respectu aliorum adhuc non consentientium.

Ex quo fit, quòd dum Camerarius cart. 90. in cap. imperialem tenuit extinguere consensum Baronis per mortem, dum non fuit impetratus Regis assensus in vita, & allegat text. in dicta l. fin. commun. præd. fallitur inquam: nam text. dixit, quod actus stat in denti, & dicitur non valere respectu iuris realis, quia vnus ex socijs non potuit transferre, sed nec ipse, nec hæres potest contrauenire, qui tenetur habere ratum, licet non sit constitutum ibi ius seruitutis, quod ipsemet Camerarius non potuit negare auctoritate glo. in eadem l. fin. & consequenter cum non detur reuocatio per mortem, nec potest hæres contrauenire, assensus Domini superueniens validat actum, quia contractus non est nullus, sed præter legem, ex quo non sumus in terminis quæstio. Andr. in alienatione simplicis rei feudalis absque vlllo assensu. Hæres vigore constitutionis non potest reuocare, quia vt dixi Constitutio non loquitur in hoc casu, ratione nullitatis contractus, quia contra legem, minime quia alienauit cum assensu, defectus assensus Regis non causat nullitatem assensus præstiti per Baronem, qui non potest contrauenire, vt demonstrauimus, & hæres tenetur habere ratum;

nec causat nullitatem venditionis factæ, dum illa habet assensum Domini immediati, cumq; causa immediata attendatur, & causa proxima, & remota, & mediata, quamquam inutiles iuuant quocumque tempore ex supra fundatis, ergo remanet defensata opinio Parid. & Afflict. non obstante contradictione Camer.

Quæ multo magis procedunt in casu Camerar. qui ponit quæstio. quando moritur Baro assentiens ante impetrationem Regij assensus: siquidem Baro explicauit actum licitum ex sui parte à lege permissum, & approbatum, qui etsi respectu translationis domini rei venditæ dicatur non valere, quia solus non potuit assentire, non per hoc fecit, quoad se actum illicitum, & reprobatum, sed omni iure permissum, & quoad ius suæ obligationis, & adimplemēti intantum actus est validus, quòd lex dixit non posse contrauenire, & gloss. Bart. & cæteri, quòd hæres tenetur habere ratum ex ortu actionis personalis contra defunctum acquisitæ, & in hæredem transfusæ. Igitur fallitur Camerar. quoad effectum reuocationis, & contrauentionis, quia & defunctus, & hæres semper tenentur, nec facit ad casum, quòd de nouo consentire habeant: nam hoc non causatur ex defectu nullitatis, nec ex defectu validitatis obligationis respectu ipsius assentientis, sed respectiue ad acquisitionem iuris realis, quod nunquam potuit transferri, nec dici cōsensum validum, donec omnes socij consentirent in illo casu, & ideò text. in d. l. fin. dixit, quòd dum vltimus consentit, tunc censetur actus factus, quo tempore cum reperiatur alter mortuus non potest dari fictio super impossibili, data etiam inhabilitate extremorum à quo, & ad quod iuxta not. per Doctor. in ead. l. fin.

Sed quid si feudum sit concessum à Barone cum assensu Regis in subfeudatarium cum clausula, cum potest-

- testate alienandi saluo assensu impetrando, an si subfeudatarius alienet impetrato assensu Baronis tantum, vel Regis tantum, vel nullo impetrato assensu, sed facta alienatione seruata forma inuestituræ cum reseruatione assensus, an inquam tali casu venditor, vel hæres poterit contrauenire? In quo videatur consilium meum 81. 1. vol. factum in causa Domini Marci Antonij Columnæ, vbi per veros iuris terminos fundatur validitas contractus, quia factus seruata forma concessionis, & potestatis attributæ, & vltra ibi tradita, addo quod dixit Frecc. in 25. limit. ad
- 33 constitutionem, vt constitutio non procedat, quando alienatur feudum, & Dominus tenetur assentire: nam tunc non datur reuocatio, & habetur assensus pro præstito, & idem in limitat. 42.
- 34 Ergo si datur feudum cum facultate alienandi reseruato Domini assensu, quo casu communis est Doctor. opinio teneri Dominum ad assentiendum: immò quod habetur pro consentiente, dum non habet iustam causam contradicendi, de quo latissime in meo cons. 2. 1. volum. & in cons. 6. Domini Regentis Lanarij, & notabiliter per Minad. in decis. 43. dicentem, quod illa reseruatio assensus tantummodo intelligitur facta ad cognoscendum personam, inquam fit alienatio, quia alias illa ampla facultas disponendi nihil operaretur, & propterea si alienatio est facta in fidelem assensus debet haberi pro præstito, sequitur propterea non posse tali casu tractari de nullitate, nec de reuocatione vigore constitutionis, quia contractus est celebratus iuxta formam concessionis, in qua concurrat utilis, & directus Dominus, & ob id poterit assensus impetrari, siue viuis, siue mortuis contrahentibus.
- 35 Quæ indubitata erunt, si simpliciter in concessione fuerit data potestas alienandi absque assensus reseruatione: nam tunc in alienatione nullus requiritur assensus ex traditis per An-

dr. in d. cap. 1. de feud. non habente propriam nat. feud. dicitur enim insitam licentiam in lege inuestituræ per talem facultatem datam: nam dicit Andr. quod etsi sit de natura feudi, vt quis non possit alienare sine assensu Domini, ita quod dum hoc conceditur, natura impropiatur: tamen quia hæc fuit voluntas Domini, dixit ipse, qui potuit apponere legem, quam voluit, & dum alienat, videtur Dominus consentire ex sua propria voluntate, quia dedit sic, vt alij dare possit, quæ sunt formalia verba Andr. propterea iuste alius non requiritur assensus: nam secundum Andr. intelligitur præstitus à principio concessionis, & hæc est communis opinio scribingent. & signanter feudistarum, vt testatur, & sequitur Camer. in d. cap. imperialem cart. 45. idem testatur D. Frecc. in 26. limit. in fin. ad constitut. constitutionem diuæ memoriæ, & late idem testatur, & sequitur Lodolph. Schrader. in tract. feud. par. 8. cap. 2. nu. 57. vers. 14. cumq; inuestituræ concedi solent de ordinario stilo Cancellariæ cum facultate alienandi saluo assensu Domini, propterea dum aliquæ fiunt cum eadem potestate, sed absque tali reseruatione manifestè colligitur voluntas Domini, vt tali casu liberam concesserit facultatem, & licentiam feudatario alienandi, vt sic tanto magis clarior reddatur communis conclusio, vt supra firmata, & Camer. ibidem fol. 46. benè respondet ad illud inconueniens, quòd Dominus nesciat vassal-

36 lum, in quem alienatur, quia dixit ipse, quod lex prouidit, vt non possit dari inæquali ad text. in cap. 1. S. similiter de capit. Corrad. & respondet etiam quomodo non promissa Domino fidelitate per secundum feudatarium, poterit ab illo habere seruitutem, ob quod videtur esse damnosum, dixit enim inuestituram præcedere fidelitatem cap. 1. qui præced. deb. & quantum ad fidelitatem attine. hoc deinde fiet secundum cautelam Ifern. in S. illud ven-

dicando feudum; & tu adde quòd omnia sunt vigore potestatis à Domino attributæ, & secundum Andr. intelligitur Dominum dare secundo feudatario, qui erit æqualis in omnibus cum primo, sequitur quod cessant rationes contemptus Domini, interesse voluntatis, quod non tenetur recipere in vassallum alium, quàm quem ipse vult, & quòd posset alienatio fieri in potentio-rem: nam si Dominus permittit, & dicitur facere, vtrique omnia cessant, verùm de hoc articulo, quando data potestate alienandi non requiratur alius assensus, vide latius infra in tit. de refut. feud. S. 1. nu. 15.

Quibus sic existentibus constat de veritate illius articuli, an concessio feudo franco, si illud inquam possit alienari absque alio assensu; rationes enim illorum, qui tenuerunt assensum requiri sunt supra paulò ante recitatæ: quibus apparet responsum, si verùm erit concessionem feudi franchi importare libertatem à quolibet genere seruitutis vt docuit Oldrad. in suo cons. 134. dixit enim intelligi tale feudum omni libertate liberum, & ab omni seruitute absolutum, quem ad literam refert, & sequitur Bald. in cap. 1. col. fin. nu. 17. de cap. qui cur. vend. & quod francum & liberum est, non expectat licentiam alterius, secundum glos. in cap. dudum, de sepult. cum alijs congestis ad propositum per D. Frecc. in loco vbi supra in 26. limit. qui tenuit opinionem, quod concessio feudo franco possit fieri alienatio absque alio assensu: nam vt dixit idem Bald. vbi supra idem est dicere feudum francum, quod sui iuris, & in l. 1. S. illud etiam C. de latin. liber. toll. dixit, quod potest dici libertus francus, sicut nos dicimus feudum francum, qui est sui ipsius paucis Domino reseruatis argum. in l. fin. vt supra de bon. lib. Dominus enim qui dat naturam feudis secundum leges inuestiturarum, per quas omni feudorum naturæ derogatur, vt sæpè sæpius diximus authori-

tate eiusdem Bald. in prælud. & in cap. 1. de duob. frat. idem igitur Dominus poterit concedendo feudum francum naturam alterare, vt erit quando ex hoc inducitur facultas alienandi sine alio assensu, vt diximus autoritate Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. & non per hoc in omnibus alijs non retinebit feudum suam propriam naturam, vt ibidem per eundem Andr. & melius in cap. 1. nu. 12. & 15. quibus ex caus. feud. amitt. & hoc voluit dicere Bald. in d. S. illud etiam, quod feudum francum dicitur sui iuris paucis Domino reseruatis, vt sunt ea, quæ debentur ratione feudi contenta in fidelitate: nam alias non esset feudum, erit inquam feudum, quia vt tale conceditur, sed quia francum, impropriatum, in his quod importat verbum francum, quod est libera ipsius dispositio per quæ responsum apparet dictis per Aret. in suo cons. 14. & per Rolan. à Vall. in suo cons. 2. 1. vol. num. 134. qui contrariam opinionem tenuerunt, quos sequutus fuit Cacher. decis. Pedemont. 163. & dùm qui tenent hanc opinionem, allegant pro ipsis decisionem Andr. in d. cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. dicentis, quod dato feudo, vt ex eo nullum fiat seruitium, licet sit contra naturam, tamen in reliquis erit iure veri feudi, & ex eisdem culpis amittetur, nihil enim hæc decisio ad casum, si concedere in feudum francum habetur in plus, quàm concedere feudum absque seruitio secundum præallegata: Ita quod vis consistit in videndo, quid importet concedere feudum francum; quam quæstionem non posuit Andr. sed tantum, quod fuit concessum feudum, vt ex eo non fieret seruitium, quod longè distat à concessione feudi franchi, in quo Andr. tenuit nostram opinionem ex dictis per eum in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. vbi voluit, quod inuestitura illa facta tibi, & cui dederis, importat quod possit alienare absque assensu, secundum quos termi-

- nos dixit Bald. esse regulandum concessionem feudi franchi, vt sine assensu possit alienari tanquam feudum non habens propriam feudi naturam, vt per eum in l. i. C. si non à compet. iud. ante nu. 6. 1. col. vers. præsertim quando, & idem Bald. idem tenens in cap. inter dilectos nu. 6. & 8. de fid. instrum.
- 44 dicit quod feudum francum vult dicere securum à l. legis idest à pœna incidendi in commissum, quæ onerat naturalem libertatem consensus, non autem à lege conuentionis, quæ sunt verba notabilia, & idem Bald. in auth. nisi rogati C. ad trebell. num. 15. voluit;
- 45 quod in feudo franco potest quis testari in Ecclesiam, quia dicitur feudum liberum, & gratiosum, quem in hoc non sequor: nam vt diximus potestas data intelligitur, vt vendat in æqualem, ita quod Dominus damno non afficiatur, & in Ecclesiam, quæ nunquam moritur, iura feudalia hoc prohibuerunt ad text. in cap. 1. vbi communiter scribentes de alien. feud. Nec de dictis per eundem Bald. in prælud. nu. 53. consideratio aliqua est habenda, dum simpliciter se fundat in dictis per glos. in d. cap. inter dilectos, quæ nec verbum quidem euomit de feudo franco, immò vt ipse, & alij dixerunt Host. & Io. Andr. glos. impugnaverunt, & hanc nostram tenuerunt opinionem, & plus voluit
- 46 Bald. in l. si plures 1. col. C. de condition. insert. videlicet, quod feudum francum importat esse in feudatam proprietatem, quæ etiam ad Ecclesiam transit, quia ex pacto potest omne dominium concedi feudatario, & dicitur feudum francum secundum eum, idest sine fidelitate, quem nec etiam in hoc sequor, cum potest esse feudum francum reseruato Domino suo directo dominio, & nullo modo ex præallegatis poterit in Ecclesiam transire: sed ex his benè demonstratum est Bald. veram opinionem fuisse feudum francum posse alienari absque assensu: quam opinionem sequutus fuit Curt. in tractat.
- 47 feud. 1. par. in cap. 8. quot sint genera feudorum nu. 30. vers. 4. & vltimo est effectus, & pro absoluto præsuppositus Afflict. in cap. 1. in 2. notab. de feud. non hab. propr. nat. feud. cuius contrarium videtur tenuisse in cap. 1. S. notandum, de his qui feud. dar. poss. ante nu. 15. vers. octaua species, qui se fundat in glos. in d. cap. inter dilectos, quæ hoc non dicit: eademq; opinionem, quod non requiratur assensus tenuit Par. de reintegr. in cap. incip. an si Dominus concesserit, fol. 63. Petr. Greg. de concess. feud. part. 5. quæst. 6. num. 7. Menoch. conf. 501. 5. volum. num. 35. idem tenuit autoritate Host. & Io. Andr. in cap. fin. de reb. eccles.
- 48 non alien. & Camer. qui contrariam tenet opinionem in d. cap. imperialem fol. 36. cum illam fundet in d. conf. Aret. 14. cuius rationibus validè supra est responsum apparet inquam male ipsum sensisse, & Ias. in prælud. non determinat, immò videtur inclinare in partem affirmatiuam, ibi nu. 213. vsque ad num. 219. & pariter Capyc. in sua inuestit. in verb. feudorum alienationes ampl. 7. adducit decisiones pro, & contra, & nil determinat, & ad dicta hic se remittit in verb. feudorum genera vers. francum; & quamquam Dec. in conf. 184. 5. colum. in princ. contrariam opinionem sequutus fuerit autoritate Paul. de Castr. & Alex. tamen ex supra latè discussis, & ponderatis apparet quæ nam sit verior opinio, pro qua principaliter fuit ponderata decis. Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. quæ est communiter ab omnibus indifferenter sequuta, suntq; pro hac parte Host. Io. Andr. Bald. Paris. Frecc. Petr. Greg. Curt. Menoch. & contrariam opinionem tenentes fundant illam in rationibus per veros iuris terminos nullo modo subsistentibus: ex quibus apparet, si communis opinio est contra hanc nostram opinionem, vt dixit Intrigl. in 2. cent. art. 5. num. 1017. more solito non ponderando

do decisiones, nec rationes, & sic pariter Petr. Nicol. Mozz. de feud. in princ. num. 16. & in tit. ex quib. caus. feud. amitt. num. 47. & Rol. à Vall. in d. conf. 2. qui dixit contrariam opinionem teneri communiter à scribent. in prælud. feud. Ego non reperi alium post Bald. nisi Præpos. nu. 34. in 3. diuis.

Et pro hac nostra parte habemus ultra auctores præfatos duas communes opiniones, illam Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. quæ est in proprio casu, ipsumq; communiter sequuntur, & aliam quod concessa inuestitura cum potestate alienandi simpliciter alius non requiritur assensus, ex quo cessant fundamenta Camer. dicentis, quod alienare cum assensu comprehenditur sub fidelitate, nam non omnia, quæ comprehenduntur sub fidelitate sunt de substantia; hinc potest
49 concedi feudum francum à iuramento fidelitatis in cap. 1. §. fin. per quos fiat inuestit. erunt enim de natura, vt in specie dixit Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. quod est alienare cum assensu, & quod dum hoc conceditur, erit contra naturam, & in hoc feudum impropiatur, sed in reliquis remanet sub sua natura: vnde nil deseruit ponderatio Camer. contra Curt. quod alienare cum assensu comprehendatur sub iuramento fidelitatis, si potest concedi feudum cum hoc, quod non teneatur ad tale iuramentum & tandem si secundum eundem Andr. intelligitur Dominum taliter concedentem ipsum dare, & alienare, cum omnia fiant ex sua potestate, & facultate concessa; ergo adest effectiuè primordialis assensus, & corrumpit motiuum; quibus addantur alias dicta circa potestatem datam eligendi, & similia, vt facta electione videtur Dominum, seu concedentem fecisse ex regu. text. in litem eorum §. 1. ff. quod cuiusque vniuers. nomin. & quo ad hoc erit dispensans nudus minister, qui facultatem

à Domino datam deducit in exercitium, de quo etiam latè tractabimus in sequenti quæstione, & in hoc sunt ad propositum tradita per D. Lanærium in suo conf. 8. num. 12. & in conf. 13. quæ non sunt vera in casu suo, vt alias declarauimus: vnde effectiuè cum fiant omnia ex Domini voluntate, potestate, & assensu, qui Dominus poterit concedere, & alterare ordinariam feudorum naturam, sequitur quod cessant omnes rationes contrariæ; sed punctus totus consistit, si concessio in feudum francum continet in se hanc libertatem, seu facultatem supra satis fundatam per veros iuris terminos, & Camer. idem fol. 35. solemniter explicat hos terminos, vt appellentur hæc feuda conditionata non recta, & sufficit, quod in eis remaneat aliqua pars ex illis sex partibus fidelitatis, & in specie dixit, quod etsi præstare assensum numeretur inter partes fidelitatis, tamen potest remitti, quia remanent aliæ partes in quibus remanet feudum sub sua propria natura.

Sed iisdem Doctor. qui hanc opinionem contrariam tenuerunt, limitauerunt eam, si feudum concessum esset francum, & liberum, ita Déc. in cap. cæterum tertia colum. de iud. qui sit declarat consilium Aret. & concordat cæterorum decisiones, vt quando ultra verbum francum adest verbum liberum possit fieri alienatio absque alio assensu, quem sequitur prædicta decisio Pedem. ibi num. 12. quæ erunt pariter limitationes ad quæstionem principalem supra discussam: & hæc dixisse sufficiant pro curiosis, & gustantibus veram cognitionem terminorum, casuum, & rerum summittens me sententiæ vniuscuiusque rectius sentientis; meorumq; laborum bonam capiant voluntatem addiscendi, & publico bono consulendi.

SUMMARIVM.

- 1 Concessio facta cum potestate dandi in feudum, an infeudatus erit vassallus istius ultimi concedentis, an primi infeudantis, quod est secundum opinionem Frecc. cuius contrarium tenuit Menoch.
- 2 Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, diuimodo sincerè, & bona fide, & subinfeudatus efficitur vassallus subinfeudantis.
- 3 Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando subinfeudans filijs carebat, erat senex, & de filijs desperatus.
- 4 Subinfeudatio an resoluetur resolutio iure subinfeudantis, remissuè.
- 5 Feudatarius est procurator Domini in rem propriam.
- 6 Regula quòd actus dicitur fieri ab eo, qui potestatem faciendi dedit, intelligitur quando nullum ius residebat in personam facientis.
- 7 Baro potest habere feudum in alieno territorio.
- 8 Princeps donando videtur permittere id, quod de iure permittitur, & id quia inest habetur pro expresso.
- 9 Opinio Frecc. impugnatur, dùm tenet vassallum filijs carentem posse subinfeudare.
- 10 Decisio Andr. in cap. 1. qui successu teneantur declaratur, & limitatur.
- 11 Prorex sicut non potest prestare assensum his, qui legitimo successore in feudo carent, sic non poterit prestare, quando successor esset valde senex, & de filijs desperatus, & ita decisum.
- 12 Assensus est gratia, quæ potest denegari ex iusta causa.
- 13 Feudum concessum cum potestate alienandi saluè assensu Domini tenetur Dominus assentire, & non assentiendo habetur assensus pro prestato, quod limitatur, quando Dominus iustam habet causam assensum denegandi.
- 14 Prorex non potest alienare rem, vel ius Domini secundum Iser. & per vocem rem intelligitur dominium directum, & per vocem ius intelligitur, ius deuolutionis, ubi notatur decisio Camerar.
- 15 Rex non de facili, immò raro concedit assensum his, qui filijs carent.
- 16 Dominus simpliciter assentiendo nunquam intelligitur ius suum concessisse, & propterea assentiendo iuri suo non præiudicat.
- 17 Decisio Camer. declaratur, & demum impugnatur.
- 18 Interesse voluntatis in feudis consideratur.
- 19 Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit.
- 20 Assensus semper est gratia, secundum opinionem Camer.
- 21 Clausula Cancellariæ in assensibus.
- 22 Successorem non habere, vel inhabilem

bilem paria sunt.

- 23 *Verba debent intelligi cum effectu.*
 24 *Feudatarius dicitur alienare in fraudem, quando filijs caret, si tamen est desperatus, & rationally habere non sperat.*
 25 *Alienatione permessa in proximū successorem, intelligitur de proximo habili ad succedendum.*
 26 *Regula nil refert, quid ex equipollentibus fiat, habet locum in feudis.*
 27 *In feudis proceditur de similibus ad similia, quando eadem militat ratio.*
 28 *Extensio in correctorijs fit per viam comprehensionis.*
 29 *Feudatarius, seu successor intelligitur de filijs desperatus, quando adest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secus si posset sperare rationally habere, licet suspicaret contrarium.*
 30 *Decisio Camer. impugnatur.*
 31 *Idem est habere filios existentes, vel aptitudine.*
 32 *Pragmatica quæ requirit, ut feudatarius habeat successores, intelligitur de successore habili ad procreandum filios.*

ARGUMENTVM.

Infeudatus est vassallus infeudantis immediate. Feudatarius de iure communi potest infeudare, dummodò sincerè, & bona fide. Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando quis est de filijs, & successione penitus desperatus, ita quòd nullo modo illos habere potest. Dominus donando intelligitur permisisse, quæ ius permittit. Prorex non potest præstare assensum his, qui successione carent, vel successorem

habentibus de filijs desperatis. Assensus ex iusta causa denegari potest, licet quis habeat feudum cum potestate alienandi salvo Domini assensu, qui raro conceditur successoribus carentibus.

S. III.

Orrolariè ex prædictis videamus quò procedat quæstio illa posita per D. Frecc. in 1. lib. de orig. Baroni. nu. 16. quam ad partes disputat, videlicet si fuerit facta concessio castri in feudum cum syluis, nemoribus &c. cum facultate alteri dandi in feudum: an si in feudum titio concesserit, erit titius vassallus istius ultimi concedentis, an primi infeudantis, & concludit non dici aliter vassallum istius ultimi infeudantis, sed primi: quia autoritate à primo sibi concessa videtur facere, & sic vice illius, & illum representando, illiq; dicitur attribui concessio, & latius vt ibi per eum fundans se in autoritate Ifern. in cap. 1. 2. col. qual. vass. iur. deb. fidel. & in cap. 1. de allod. subdens, quod cum per constitutionem constitutionem diuæ memoriæ sit prohibita etiam subinfeudatio secundum communem opinionem Andr. non intelligitur Regem voluisse Constitutioni derogare, & propterea concessio potest stare absque derogatione constitutionis, vt potestas intelligatur data, vt Ministro Regis, qui suo nomine infeudationem facit, & consequenter vassallus infeudatus erit Regis, & non ultimi infeudantis.

Contrariam opinionem tenuit Dominus Menoch. de arbitr. in cent. 200. sed præsupposuit Frecc. ponere quæstionem, quando concessio est facta cum expressa derogatione prædictæ Constitutionis, quod non solum non dixit Frecc. sed præsupposuit contrarium.

Immò ex constitutione fundat principaliter opinionem: nam hæc sunt verba, in quibus concludit argumentum.

Sed

Sed ius constitutionis non permittit in feudationem, sed prohibet: ideo videtur concedere, vt suo nomine hoc faciat, postquam de eius voluntate concedit, & non vt sibi acquirat alium subfeudatarium.

Adeo quòd restringit se Frecc. ad Constitutionem, & successiuè ad interpretationem voluntatis concedentis: vnde impugnatio D. Menoch. videtur ex ipsis dictis cessare.

Decisiones Andr. in quibus Frecc. se fundat, non sunt ad casum: nam in cap. 1. de allod. nec verbum quidem de tali quæstione, & in cap. 1. qual. vass. iur. deb. fidel. ponit quæstionem, si concessum est feudum Ecclesiæ, vel titio situm in territorio Baronis, & Ecclesiæ demum, vel titius subinfeudet iuxta potestatem à iure communi permissam: an vassallus subinfeudatus debeat præstare iuramentum baroni, in cuius iurisdictione est feudum situm, postquam Ecclesiæ, seu Titius primo loco à Rege infeudatus præstare non tenebatur, sed feudum à Rege recognoscebat, & concludit non debere hunc subinfeudatum iuramentum præstare baroni, sicut non tenebatur Ecclesiæ, vel Titius; nam infeudando ex potestate ipsis à iure concessa, & sic à Rege videtur Regem feudum concessisse, postquam eius voluntate, & facultate fit: ita quod concludit Ifern. quòd iste infeudatus non erit vassallus illius Baronis, sed si erit Ecclesiæ, seu Titij, an verò Regis, nihil Ifern. dicit, & in d. cap. 1. de allod. in §. si verò contingeret nu. 50. ponit quæstionem, quando aliquis de allodio vult facere feudum, & in specie si burgensis, qui non est nobilis hoc faciat, & per infeudationem contrahitur nobilitas, quomodo poterit illam dare, si non habet, & dicit, quòd hoc faciet Domini voluntate, permissione, & confirmatione Principis, qui potest nouas dignitates cõstituere, & videtur tunc Princeps dare, qui auctoritatem faciendi dat.

Et postquam supra in terminis Cõ-

stitutionis post mortem vidimus, quòd Rex feuda concedit, licet ad baronem deuoluantur, & ab ipso possideantur, dum aperiuntur per mortem subfeudatarij secundum eundem Andr. Ergo non sequitur consequentia ex dictis Andr. hic, quòd ex eo, quia videtur facta concessio à Domino, dum ex facultate ab ipso concessa fit infeudatio, quòd propterea vassallus sit primi Domini: immò ex decisionibus Andr. supra relatis in terminis prædictæ Constitutionis totum oppositum firmatur.

Arguo fortius, & irrefragabiliter de iure communi feudorum, feudatarius potest subinfeudare, dummodo sincere bonaq; fide, & per subinfeudationem efficitur subinfeudatus vassallus subinfeudantis, & hoc, vt idem Frecc. affirmat, est indubitatum ex regu. text. in cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. in cap. 1. §. similiter, & cap. profectò de leg. Corrad. latissimè per Andr. in cap. 1. §. præterea de cap. Corrad. vbi latissimè, & cumulativè Modern. Adden. intantum quòd fit distinctio ex culpa, ad quem feudum deuoluatur: an ad Dominum immediatum, vel mediatum de quo in cap. illud, de prohib. feud. alien. per Fred. etsi non concessit sincere, & bona fide, quòd concessio non teneat, & inter cætera notetur, quòd dicatur in fraudem, quando subinfeudans filijs carebat, erat senex & de filijs desperatus, quòd etiam tradidit Capyc. in sua inuest. in verb. feuda dant 1. limit. & in verb. feuda agnati 18. limit. & rursus magna est quæstio si resoluta hoc casu iure datoris resoluatur ius acceptoris: ita quòd subinfeudatio duret, in quantum duret ius subinfeudantis, & non sit perpetua, de quo latè Capyc. vbi supra, quòd peroptimè declarat, & distinguit Camer. omninò ad hoc videndus in cap. imperialem in princ. cart. 7. vers. pulchrum tamen erit.

Stante hoc fundamento, quomodo potest sustineri opin. Frecc. quatenus vult

- vult illam fundare ex prædictis decisionibus Andr. qui ne sit sibi ipsi contrarius, & ne dicamus loqui contra calus iurium, & receptissimam suam, & omnium sententiam, oportet dicere, quòd in prædictis locis per Frecc. adductis loquitur respectu illius, in cuius iurisdictione feudum subinfeudatum situm erat, non autem respectu subinfeudantis postquam de iure communi feudorum per subinfeudationem fit subinfeudatus vassallus subinfeudantis: & stant ista simul, quòd fiat subinfeudatio auctoritate Superioris, & hoc respectu dicatur ab ipso dependere, & certo modo illum facere: sed quia concessit hoc in feudum, & in utile dominium, non dicitur facere feudatarium, vt nudum Ministrum, vt in exemplis, & cotis adductis per Frecc. sed iure dominij trãslati, & notate, quòd faciet, vt dixit
- 5 Frecc. vt Procurator Domini: sed vos addite, vt Procurator in rem propriam, vt supra diximus esse feudatarium directi Domini, auth. Bald. & aliorum, in quo benè ipsum confutat D. Menoch.
- 6 & respondet, quomodo procedit regula, quòd actus dicatur fieri ab eo, qui potestatem faciendi concedit, videlicet quando nullum ius residet in personam facientis, sed totum in personam concedentis: ad quòd confert, quòd possumus nec inconuenit habere feudum, terram,
- 7 aut oppidum in alieno territorio dixit Andr. in cap. 1. in addit. qual. vass. iur. deb. fidel. Afflict. latè in sua decis. 267. D. Frecc. in 2. lib. in 5. auth. baron. post nu. 7. circa medium.

Residet omnis difficultas in argumento, quòd facit Frecc. de Constitut. quæ etiam prohibet subinfeudationem secundum Andr. ibidem, & omnes: & latius per ipsum tradita in d. §. præterea: nam cum Rex expressè non derogauerit; videtur tunc concessionem recipere intellectum, de quo per eum.

Sed huic argumento respòdet idem Andr. in eod. cap. 1. qual. vass. iur. deb. fidel. quem allegat idem Frecc. ibi nu.

- 8 4. videtur Princeps, donans permittere, sicut ius scriptum permittit, quòd possit in feudum dare, quasi in sermone dationis in feudum tacitè insit ff. de seru. l. si cui: & sic pro cauto, & expresso habendum est, &c. & in cap. 1. qui success. ten. nu. 8. ibi intellexisse videtur hic donator, confirmator, sicut ius intelligit, & alibi pluries. Si ergo infeudatio in hac propria materia subinfeudationis intelligitur, prout ius intelligit, & demonstratum est iuris esse explorati subinfeudatarium esse vassallum subinfeudantis Domini immediati sequitur propterea, quòd cadit fundamentum Frecc. si secundum Andr. intelligitur hoc expressum, quòd idem Frecc. in limitatione suæ opinionis tradit. Cumq; Constitutio loquatur respectu feudatarij, vt ipse non possit subinfeudare secundum communem intellectum, sicut nec aliter alienare nisi cum Domini assensu; ergo dato consensu sublata est Constitutio, quæ non prohibet Regem, seu feudatarium: immò quòd cum Regis assensu omnia possit, ob quòd facta cõcessione per Dominum cum hac potestate infeudata, sicut omnia alia in lege inuestituræ compræhensa, & expressa, sequitur quòd nulla est faciendavis in constitutione, & remanet articulus satis superq; declaratus in fauorem vassalli subinfeudantis, quæ hodiè ex forma concessionum sunt indisputabilia, & sic ex vsu, & consuetudine, vt idemmet Frecc. in limitationibus aduertit, qui dùm tenendo suam opinionem, & respondendo obiectioni, quòd inutilis esset talis facultas dixit, quòd deseruiet, quando vassallus filijs carens alteri subinfeudaret, id minimè subsistere potest, nam esset tunc in fraudem subinfeudatio, & contra verisimilementem concedentis, & non valeret, nec in eum casum intelligeretur cõcessa ex supra deductis gl. not. in proprijs terminis in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. in verb. in fraudè, vbi Bald. Aluar. & communiter scrib. per HERN.

Et

10 Et decis. Andr. in cap. 1. qui success. ten. procedit in assensu præstito venditioni factæ ab eo, qui filijs carebat, qui assensus erat præstitus venditioni faciendæ Titio, ob quod cum & iam intelligatur præstitus assensus Titio emptori, intelligetur pro se, & hæredibus ex natura acquisitionis feudorum: & in hoc se fundat Andr. & ex his cõcludit articulum, vt ex eius lectura, & infra, latius declarabimus suo loco, pro quo legatur Ludou. Schr. in tract. feu. p. 8. cap. 6. 1. tom. vers. 11. quæro, qui bene declarat, & cumulat Docto. & rursus si diu steterit vendere: ita quod de filijs esset desperatus, tunc minimè deseruaret, quia Rex non concessisset, & per Pragmaticam nouem capitum, vt diximus, est prohibitum Proregibus assentire venditionibus feudorum illis, qui successore legitimo carent; ex eo, quia ratio Rex præstat assensum his, qui filijs carent, vt notanter tradit ad propositum Camer. in d. cap. imperialem cart. mihi 79. à terg. vers. 5. concl. Hinc etiam diximus, quod prædicta doct. Andr. procedit tantum in Rege, non in Prorege, quia non potest Prorex secundum Andr. & Camer. concedere ius Domini, quod consistit in proxima spe deuolutionis.

Et substatuetur etiam illa opin. Andr. in d. cap. 1. quia cum venditor non erat iam de filijs desperatus, erat propterea in certum an potius detedat vendens, quod emptor sine filijs, & ideo ob incertitudinem, & dubium euentum censetur remota omnis fraus, & Rex de facili concessisset, sed si esset de filijs desperatus, tunc secus, quæ notetur ad intellectum, & limitationem prædictæ doct. Andr. in d. c. 1. qui succ. ten. & in c. 1. S. etsi clientulus, de alien. feu. in quo loco clarius se declarat decidere q. ratione emptoris, qui censetur prospicere sibi, & hæredibus, & Regem sic consentire, & peroptimè idem Andr. omnino videndus in c. 1. S. sed nec est alia iustior nu. 38. 2. col. ibi, nec est cõtra hoc in tit. quæ sit prima caus. benef. amitt.

11 Ex quibus inferitur ad id, quod alias valdè fuit altercatum, & sic decisum, vt assensus, qui præstāus est à Prorege his, qui habent successores in feudo seruata forma Reg. Pragm. & non aliter, vt non procedat, & minimè præstare possint Proreges, si successor esset valdè senex, & de filijs desperatus, quod fuit decisum, per Reg. Carn. facta relatione in Collaterali in causa Fabritij Stendardi olim Dñi Casalis S. Antzami cum Regio fisco & ratio viua, & irrefragabilis est, quia

12 cum assensus sit gratia licet solita cõcedi, intantum quod dixerunt Docto. quod Rex facit iniuriam, si denegat, tamen hoc limitatur, quando iustam causam haberet denegandi secundum notorios terminos feudistarum, qui loquuti sunt in

13 casu fortiori, quoniam Rex concessit feudum cum potestate alienandi saluo assensu, quo casu secundum opin. Paphili Molli communiter sequutam Rex tenetur assentire: intantum quod non assentiendo assensus habetur pro præstito, & hoc non obstante limitarunt Doct. conclusionem, quando adest iusta causa denegandum assensum, de quo latè per Camer. in d. cap. imperialem cart. 29. & 30. latissimè in 2. cons. meo 1. vol. & per Lanar. in alleg. cons. 6. vbi Docto. cumulantur

14 pro quo legatur elegans doct. Camer. in loc. alleg. cart. 79. col. 4. vbi declarando verba Andr. ibi dicentis, quod Vicarius Regis, etsi possit assentire, non tamen potest alienare rem, vel ius Domini, subnectit hanc doctrinam auream.

Sed aduerte, quia Ifern. hic dicit, quod in hac veratione de non alienando cõprehenditur, ne alienet rem, vel ius Domini, per vocem rem, intelligitur de dominio directo, per vocem ius, de iure forte aperiendo: vnde tum ex hac ratione, tum quia rarò Dominus, & cū difficultate consentit ei, qui filijs caret, minimè Prorex poterit in hoc casu assentire, naturæ si filijs caret restitutioni faciendæ Dño subiacerit feudum secundum Ifern. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis cum concor. Ergo alienari per Vi-

carium, tunc non potest, auth. res quæ,
 C. commun. deleg. quæ omnia notate
 vos, qui regij patrimonij curā habetis,
 &c. Hæc Camer. & eandem expositionem
 verborum Andr. faciunt moderni
 Adden. sequendo Camer. ibi nu. 13. 6.
 col. in lit. O, & ibi Andr. in col. seq. tra-
 didit interesse, quod habet Dominus,
 ex quo Vicarius potuit facere cōditi-
 onem Dñi meliorem; vt si habens filios
 vēdat non habenti, Iuuenis seni, qui in-
 ris præsumptione præsumitur non tantū
 viuere, & sic citius posset feudum aperi-
 ri Domino &c. & idem Cam. ibid. cart.
 85 47. lit. B, dixit, q̄ cum nō de facili, imō
 rarō concedatur assensus ijs, qui filijs
 carent, propterea non censetur deman-
 datū hoc Proregi, qui vt Vicarius Reg-
 is consentit tantum ad tollēdum ob-
 staculum, & idem cart. 79. 2. col. in fin.
 vers. ex quo, vt ita loquar, imō intārūm
 hæc sunt vera, q̄ etiam Dñs, si simplici-
 ter assentit, nunquam intelligitur suum
 ius concessisse, vt per Andr. in d. S. sed
 nec est alia iustior nu. 39. vers. si verō
 alienatio, & si sciret feudū esse deuolu-
 tum assentiendo dispositioni feudatarij
 iuri suo nō præiudicat Andr. in d. c. im-
 perialē nu. 15. vbi Aff. Capy. & Camer.
 & habetur in cōf. meo 3. 1. vol. & quod
 7 dicit Camer. in materia extēctionis as-
 sensus cart. 48. 3. col. vt carentia filio-
 rū non sit iusta causa denegandi assen-
 sum, aduertatur quōd loquitur, quando
 fuit facta concessio patri cum potestate
 alienandi saluo assensu, vt hæc potestas
 transeat in filium tanquā heredem, &
 ex iure radicato in patre transmissio in
 filium possit ille alienare, etiam q̄ suc-
 cessorem non habeat, quia ad hoc se
 obligabit Rex ex promissione facta pa-
 tri, vt explicitē idem Camer. declarat,
 quæ minimē procedunt secundum eū-
 dem Camer. qñ assensus stat in forma
 gratiæ nulla præcedēte promissione, sed
 parcat mihi Camer. nam non teneo in
 casu suo veram ipsius opinionē ex præ-
 allegatis, quia si in proprio cōcessionario
 esset iusta causa denegādi assensum,

quāto magis in filio successore, & dico,
 qñ esset de filijs desperatus, quia in eū
 casum non intelligitur facta concessio,
 & oīa priuilegia intelliguntur concessa
 vt diximus, rebus in eodem statu per-
 manentibus, quibus rationibus stātibus
 tolluntur fundamēta Camer. sed in ca-
 su, de quo tractamus, quæstio videtur
 18 expedita. In feudis. n. consideratur in-
 teresse voluntatis, & in specie in mate-
 ria assensus, si placet, vel displicet secū-
 dum Andr. in d. c. imperialē, ex quo ibi
 Capy. reassumendo notauit, q̄ stat in
 18 mera voluntate Domini non consenti-
 re, ob quod non est opus, vt dicat cau-
 sam displicētis, vt per eum ibi cart. 22.
 20 in verb. additiones. Hinc Camer. dixit
 auth. Isern. q̄ assensus semper est gratia
 cart. 14. & 44. & idem Camer. cart. 86.
 tenuit quōd in casibus in quibus tene-
 tur Dominus assentire intelligitur de
 congruo, non autem quōd possit cogi,
 quia assensus nunquā præstatur secun-
 dum iustitiam, sed secundum gratiam,
 & idem Cam. car. 14. & ideo non assen-
 tiendo non potest dici verē facere iniu-
 riam, sed facere contra honestatem, quæ
 latius cumulantur per Addit. ad Andr.
 in cap. 1. qual. ol. pot. feu. alien. lit. M,
 Verū cum nulla præcedit obligatio
 potest denegari, & nō habetur assensus
 pro præstato, sicut quādo est promissus,
 quia tunc non stat in formam gratiæ:
 vnde cum s̄m Andr. & omnes interesse
 Regis sit formatum, spes deuolutionis
 sit proxima, & certa, Rex non solet as-
 sentire, & ob id ad tollendas oēs dispu-
 tationes fuit ædita Pragm. vetans assen-
 sum Proregibus ijs, qui carēt successore
 21 & rursus ponitur clausula particularis
 de stylo Cācel. in assensib. vltra clausul.
 nostris, & alien. iurib. sēper saluis. Igitur
 si ex his rōnib. non pōt Prorex assentire
 successore carēti, idē erit in eo, qui suc-
 cessorē habet senē, & de filijs desperatū,
 22 q̄a militat ead. spes proxima deuolōnis
 & paria sunt nō habere successorem, vel
 inhabilē, quoad effectū tollēdi deuolu-
 tionem, ad text. in l. non putauit S. non
 quæ-

quis ff. de bon. poss. cōt. tab. vbi Bart. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. vbi
23 Doct. communiter, quia verba debent intelligi cum effectu text. elegans in l. 1. §. hęc autem ff. quod quisque iur. ibi, hęc autem verba, quod statuerit, qui iurisdictioni præest, cum effectu accipimus, nō verbo tenus, & ibi Bart. not. & videatur pulchra decis. And. in §. præterea Ducatus, de proh. feu. àlic. per Fred. n. 36. 3. col. vers. & sic est intelligendū,
24 vbi præsumitur alienare in fraudē, qui est desperatus de filijs, secus si rōnabiliter habere sperat, quæ decisio est utilis ad multa, & Io. Rayn. in rep. c. imperialem §. habito, tradit in specie, & permiffa alienatione in proximum successorē intelligitur de proximo habili ad succedendum; alias secus, vt hic cum permittitur alienatio, quando habet successorem, vt intelligatur habilem ad effectū tollendi deuolutionis spem proximam in fiscum: ob quod redeundo ad quæstionem, cum iustissima sit causa denegationis assensus, dum adest proxima
26 spes deuolutionis, & cum in feudis militet regula, vt diximus nihil referre, quid ex equipollentibus fiat secundum
27 Andr. in c. 1. qui success. ten. ante nu. 9. & procedatur de similibus ad similia, idem Andr. in c. sed & res, per quos fiat inuest. nu. 11. quando eadem militat ratio, & etiam in correctorijs ex idēitate rationis fit extensio per viam cōprehensionis s̄m not. per Doct. cōiter in l. cōmodissime ff. de lib. & posth. in l. si vero §. de viro sol. matr. multa ad propositū per Cam. in rep. c. imperialē car. 51. & 52. & paria sunt pp ius deuolutionis, & attenditur, non habere successorem, vel habere de filijs desperatū, p̄p̄ea iustè fuit assensus nō solū in illa causa denegatus, sed quia reperiebatur præstitus fuit declaratum non potuisse à Prorege præstari in fisci præiudicium, & idè fuit mandatum pretium venditionis subrogandum loco feudi in aliam emptionē, quæ remaneret subiecta periculis deuolutionis, prout feudum ipsum vēditum.

Et ne decipiamini in hac materia
29 aduerto, & omnia prædicta intelligo, quādo successor est de filijs pēnitus desperatus propter senectutem, vel aliud impedimentum, secus si posset quomodoque sperare rationabiliter habere successores, etiam quod tempore alienationis non habebat, & ex hoc tur suspicabat habere nō debere in futurum: hoc. n. nō sufficit ad denegationem assensus, quod decidit Andreasmet supra alleg. in d. §. præterea Ducatus, & reddit rationem; quia etsi non habeat filios nunc, posset habere postea, cum non debeat considerari casus aduersæ fortunæ, & quod videtur hodie inutile, cras erit vtile natura iuuante, & de vnoquoque bonum debet præsumi, quæ sunt verba formalia Isern. ibid. ante nu. 37. communiter sequutus: hinc ibi Affl. 3. not. nu. 13. dixit, quod paria sunt habere filios, vel esse aptum ad faciendū, & non attenditur, & postea non fecerit, & Alu. ante nu. 9. vers. & hoc intellige dixit sequendo Andr. & non solum requiritur ad præsumendam fraudem, & non habeat filios, sed & non sperat habere, ita quod deuolutio ad Dominum sit certa, & idem ibi Præpos. Capyc. in sua inuest. in verb. feudorū diuisio vers. sublimo quinto Curt. in 4. p. q. 30. in 1. fall. Tiraq. de iur. primog. q. 4. nu. 47. Iac. in verb. Marchio nu. 7. vers. ego limito, vt dicatur in fraudem, quando nō erat spes, vt haberet prolem, vel forte
30 naturaliter erat castratus: ex quibus apparet se decipere Camer. in eod. §. præterea Ducatus car. 106. tradentem non attendi rationes Andr. sed sufficere ad denegationem assensus, & præsumi alienationem in fraudem quæ dubitare non esse generaturū, vt quia longo tpe vxoratus filios non genuerit, & nihil allegat. Quis. n. dicet, & iuuenes validi, & apti ad procreandum dicentur de filijs desperati, eo & per longum temporis interuallum nō genuerunt, cuius experientia contrarium multoties docuit, vt vidimus cum multis, qui cū vna vxore

D d a filios

filios non procreauerunt, & demū cum alia habuerunt, & sic è contra vidimus in mulieribus multoties, & ob id iustè Doct. prædicti considerauerunt, & dixerunt idem esse habere filios existentes, vel aptitudine, & maxima restrictio, & fiscalitas hæc esset, vt Pragmatica requirens simpliciter, vt alienans habeat successorem, extendamus eam, vt non solum sufficiat habere successorem habilem ad procreandum, sed q̄ hic habeat filios, & citra Pragmaticam Andr. & Doct. contenti fuerunt, q̄ proprius feudatarius alienans sufficiat, q̄ aptitudine possit filios habere, vnde de decil. Camer. nulla est habenda ratio, & Andr. eleganter in c. 1. §. sed & res per quos fiat inuest. 5. col. post gl. ibi dicit, quòd præsumitur in fraudè, quando quis erat senex, vel castenatus, ita q̄ non fit spes, quod filios generet deinceps, vnde semper quod potest adesse spes, non datur fraus, ob quod confunditur dictū Cam. q̄ eleganter explicat Iac. de Ardiz. pater feudorum in sua sum. c. 16. declarās nō sufficere, quem esse senem, sed oportet esse de filijs desperatum, & tradit, quomodo hoc intelligatur.

SUMMARIVM.

- 1 Creditor habēs pro suo credito obligata bona feudalia, an possit cedere creditum suum etiam cum bypotecca cōtractū super bonis feudalibus, non habens successorē in feudo stante clausula in assensu poni solita, quatenus habet successorem, vigore pragmatice.
- 2 Pragmatica fuit facta propter deuolutionem, quæ in dominio, & non in bypotecca consideratur.
- 3 Opinio negatiua cōtra Lanar. tenet Author propter expressam clausulā, quæ apponitur in omnibus assensibus, siuè super contractu dominij translatiuo, siuè super bypotecca tantum.
- 4 Registratio assensuū in quinternioribus Reg. Cam. non fit, nisi in assensibus importatibus dominij translationem.
- 5 Capitulū nouissimè concessū Ciuitati, per quod prouidetur, quòd in quēcūmq; transit actio personalis, transeat et bypoteccaria.
- 6 Pragmatica, quæ vetat præstationē assensus feudatarijs exteris, qui non sunt Regi subditi restringitur, quando habent feudum formatum, illudq; alienare volūt, non autem, quoad ius bypoteccæ, & ita decisum.
- 7 Qualitas successoris per Pragmatica requisita requiritur tēpore alienationis contra Ann.
- 8 Clericus etiā beneficiatus, & Cardinales an succedant in feudo, remissiuè.
- 9 Milites Hyerosolimitani in feudo non succedunt.
- 10 Clerici primæ tonsuræ in Regno non succedunt in feudo.
- 11 Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnum succedunt.
- 12 Pragma. vetās assensus præstationē ei, qui nō habet successorem, intelligitur in eo, qui tempore alienationis est Dominus feudi, nō aut in eo, qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragma. habet locū in feudis acquisitis, et nō acquirendis.
- 13 Clericus in feudo succedit, si re integra ante habitū feudi questionem habitum dimiserit.

- 14 Feudatarius se clericando statim feudum perdit, etiam quod postea penituerit, & habitum post posuerit.
- 15 Cessante causa non cessat effectus consummatus, & quatenus est influxus de praterito.
- 16 Dominus concedens feudum clerico, vel foemina, intelligitur dispensare, quod per substitutum feruat.
- 17 Verbum eo ipso importat idem quod ipso iure.
- 18 Votum religionis feudi ammissionem operatur.
- 19 Dominium feudi, donec successor deliberat, circa dimissionem habitus, penes quem permanebit si in suspenso stare non potest.
- 20 Additio hereditatis animo perficitur.
- 21 Masculus natus in morte patris, qui statim post mortem decefferit habetur pro non nato, ut sic femina alias non successura per existentia masculi, tali casi succedat, remissive.
- 22 Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post mortem patris illum dimiserit.
- 23 Natura declarationis est declarare facta dubia precedentia.
- 24 Iura hereditaria quae heredi competunt hereditate adita finguntur competisse a die mortis defuncti.
- 25 Dominium potest transferri, & acquiri suspensive, & postea retransferre ad sua principia attractiva.
- 26 Inter mortem, & immixtionem, seu additionem sui, vel necessarij heredis non datur medium.
- 27 Text. in l. si post mortem de leg. 1. non procedit in feudo.
- 28 Clerici omnes in Regno etiam in sacris constituti debent habere vitam militiam a fratre primogenito in feudo succedente, quae succedit loco alimentorum, & ita passim practicatur, & iudicatur.
- 29 Vitam militiam deberi clericis loco portionis feudi, a quo sunt exclusi, impugnatur, sed bene ratione alimentorum.
- 30 Ad hoc non soluitur de vita militia.
- 31 Primogenitus feudum renuntians secundogenito habere debet vitam militiam, sicut secundogenitus ab eo habere deberet.
- 32 Secundogenitus habet actionem pro vita militia contra tertium possessorem feudi, ex speciali provisione Capituli Regni.

ARGUMENTVM.

Pragmatica vetans praestationem assensuum successoribus, habet locum tam in dominio, quam in hypotheca ex clausulis eorundem assensuum. Pragmatica vetans praestare assensum alienationibus exteriorum intelligitur de importantibus translationem Dominij. Qualitas successoris per Pragmaticam requisita debet concurrere tempore dispositionis. Clerici Episcopi, & Cardinales, ac milites Hyerosolimitani in Regno sunt incapaces feudorum, nisi clericus re integra in sacris non constitutus habitum dimiserit, quod procedit in clerico successore, non autem infudatario, qui se clericavit, quia statim amittit, & amplius non recuperat. Masculus natus tempore mortis patris, si statim de-

cesserit post illius mortem habetur pro nō nato. Clericis debetur vita militia super feudis possessis à primogenitis, pro quibus etiam habent actionem contra tertium possessorem.

S. IV.

Restantur assensus per Proreges cum clausula quatenus habeat successorem in feudo alienans, fuit propterea dubitatum, quid si non est formatum feudum, sed habet ius hypothece super alieno feudo, an cum actione personali possint cedere etiam hypotheccariam super alieno feudo acquisitam pro consequutione crediti, & si successorem nō habeat, quam quæstionem posuit Lanar. in suo conf. 87. & tenuit partem affirmatiuam rationibus, quibus per eum, nam vere causa pragmaticæ fuit proxima spes deuolutionis, quæ in dominio, & non in hypothecca consideratur, cum illa inutilis semper remaneat, postquam pro consequutione crediti est contracta, quod minimè in fiscum transfertur, sed in alios legitimos successores in allodialibus, verum etsi Pragmatica ita intelligatur, & hæc fuit vera legislatoris intentio, quid potest responderi ad clausulam assensuum, quæ est limitando illum, quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, quæ clausula indifferenter ponitur, siue sit assensus domini translatiuus, siue tantum ius hypotheccarij, & est indubitatum in utroque casu assensum requiri, quicquid dixerit Schrad. de feud. par. 7. cap. 3. qui mihi parcat, nam in hoc loquutus fuit contra omnes iuris terminos, cumq; assensus requiratur, & tanquam requisitus præstetur, & hic cum clausula prædicta, quatenus habeat cedens successores: ergo ex forma Regiæ Cancellariæ, casus est indubitatus, quia assensus est cum tali conditione præstitus, qui cum sit gratia, (ut

alias dictum est, & hoc à Domino conceditur cum tali conditione non videretur posse super hoc admitti disputationem. Deberet enim verè talis clausula tolli in assensibus cessionem tantum iuris hypotheccæ continentibus, sicut registratio assensuum requisita in quinternionibus Regiæ Camere ad sciendum feudatarios propter seruitia, releuia, & deuolutiones, non requiritur, nec seruatur in assensibus obligationem tantum feudorum continentibus, sed nouissimè per capitulum concessum Ciuitati in parlamento generali statutum est actionem hypotheccariam transire cum personali in quemcumque successorem, dummodo bona hypotheccata non reperiantur penes fiscum, &c.

Benè tamen rationibus his attentis in casu Domini Lanarij infertur corollariè, & sic practicatur, quod Pragmatica vetans Proregibus assensus præstationem feudatarijs exteris, ut sunt Lanuenses, & alij, qui non sunt subditi, seu vassalli Catholicæ Maiestatis non procedit in extero, qui non habet dominium, seu feudum formatum, sed tantum ius hypotheccæ acquisitum pro consequutione alicuius crediti: ita quod disponens de actione personali, & sic de credito, & cedens illud, & petens assensum cessionem hypotheccæ acquisitæ pro prædicti crediti consequutione. Datur enim super tali cessione assensus, & hoc iure vtimur, quia Pragmatica fundatur in acquisitione vassallagij, in acquisitione feudi, in seruitio in fidelitate in releuijs, & in deuolutionibus, quæ omnia sunt penitus aliena in eo, qui tantum ius hypotheccæ acquisiuit, illudq; demum cedit cum actione personali consequendum, in quo fiscus, ut dixi, in præcedenti quæstione nullo iure succedere potest, & consequenter denegatio assensus esset, quoad Regem penitus inutilis, & quoad cedentem nimis damnosa, & quod mihi prodest, & tibi non nocet, non est dene-

denegandum ad text. in l. in creditore ff. de euct. vbi glos. iura cumulat, maximaq; fraus, & lucrum cum aliena iactura sequi potest, si creditore mortuo, non relicto in feudo legitimo successore debitor bona hypotheccata alienaret, & effecto non soluendo alterius creditum esset deperditum ex deficientia actionis super feudo, quod tanquam ab hypothecca liberum plus venderet debitor: vnde iustissimus est in hoc stylus Regiæ Cancellariæ.

Et alias dum hoc esset dubitatum, annis elapsis in cessione facienda per quendam Blasium Spinolam Ianuensem creditorem Io. Aloysij de Sangro in actione personali certæ quantitatis pecuniæ cum hypothecca bonorum feudalium, qui cedere prætendebat, & iam cessit suum creditum Paulo Pudero fuit tandem iudicatum fieri posse, & præstitus assensus, me patrocinate, tanquam Aduocato prædicti Io. Aloysij, & sic demum postea consimiles assensus expediuntur.

Et licet Io. Vinc. de Ann. in repetit. cap. 1. de vassall. decrep. arat. nu. 187. tenuerit qualitatem hanc requisitam successoris adesse debere tempore mortis disponentis, seu contrahentis: tamen fallitur in casu suo, & contraria opinio est verior, vt sufficiat tēpore, quo actus geritur, & perficitur secundum Camera ad propositum in d. cap. imperialem cart. 30. à terg. lit. P. in fin. quod per prius decidit Andr. communiter sequutus in d. cap. imperialem §. præterea Ducatus, dum in specie, vt diximus tractauit articulum hunc alienationis feudi, vt sufficiat habere successorem tempore alienationis faciendæ, quicquid postea sequatur, ita quod etsi sine illis decedat, alienatio facta firma remaneat. & ibidem Afflict. in 3. notab. nu. 13. quod in casu, de quo tractamus est expeditum ex verbis Pragmaticæ, & ex eadem clausula solita apponi in assensibus, vt latius fuit deductum in decisione facta in causa Marchionis

Briatici cum Regio fisco, & sic decisum, vt in decis. 7. & ibi videri poterit, vbi latè quomodo intelligitur successor habilis, quando esset clericus etiam beneficiatus, & quid in Cardinali, vel in militibus Hierosolimitanis, & alijs vide per Intrigl. de feud. in princ. art. 1. cent. 2. nu. 176. & 204. & in Regia Camera decisum est milites Hierosolimitanos non succedere secundum decis. Andr. in cap. qui clericus, si de feud. defun. milit. Barbat. in tracta. de præst. Card. quæst. 5. nu. 7. Cassan. in cons. Burg. in verb. des fiefs nu. 18. Gulielm. de Bened. in cap. raynutius in verb. vxorem nomine adalassium decis. 3. num. 2. & non adest contradictor, quando vigore regulæ, & constitutionis ipsorum emittunt tria vota, faciunt professionem, & sic mutant statum, vt aduertit Gulielm. de Benedict. vbi supra, & sic non est contrarium dictum Bald. in cap. 1. de mil. vass. qui arm. bell. depos. loquentis in militibus gaudentibus: immò tenet, quod quando causa iuris ex constitutione est immutata, tunc nullo modo succedunt, idemq; Bald. vt per Curt. in 3. par. nu. 29. & per Brun. in cons. 17. dixit in cons. 33. primam opinionem de iure veriore, de quo latissimè per Bammac. disputantem articulum ad partes, & omnia cumulantem satis eleganter in d. cap. qui clericus quæst. 2. & ibidem in quæst. 4. & 6. quid in clericis primæ tonsuræ, & quid etiam in Cardinalibus, vbi validè fundat non succedere, & hoc in Regno est exploratum: licet alia alibi vigeat consuetudo tam in Cardinalibus, quam in Episcopis, de quo per Iul. Clar. in §. verb. feudum q. 78. in fin. & sic intelligitur Ann. in suo singul. 70. videlicet extra regnum de iure communi, vt loquuntur Doctor. per eum allegati, & sic etiam Capyc. in sua inuest. in verb. feudatarij habiles, & ibi etiam in d. decis. 7. videatur quod Pragmatica prædicta intelligi debet de eo, qui habet dominium, & est Dominus feudi, non autem

autem in eo, qui non est aliter Dominus, sed in acquisitione feudi apponitur hypotheca, vel aliud onus secundum terminos text. in l. licet C. qui pot. hab. ita quod Pragmatica loquitur in feudis acquisitis, non autem acquirendis.

- 13 Verum circa hæc, quæ diximus de clerico, ut sit inhabilis ad feuda tenenda, seu acquirenda, intelligi debet cum declaratione, de qua per And. in c. 1. de vassall. mil. qui arm. bell. depos. in cap. 1. de feud. fam. & in d. cap. qui clericus, quod pariter diximus in supra allegata decisione facta in causa Comitis Briatici, ut si quis ante delationem feudi reperiatur clericus, succedat in eo, si re integra ante habitam feudi questionem habitum dimiserit: & in hoc casu procedat opinio, & distinctio Ardiz. secundum eundem Andr. si vero is erat feudatarius, & habitum religionis assumpserit se clericando, vel in aliquam religionem introeundo, tunc quia facit actum contrarium, & adest incompatibilitas status, dominium abdicatur, & statim alij deuoluitur, & actus acquisitionis momento est consummatus, ut non possit stare in suspenso, & Rex debet habere fidelitatem, & seruitium à suo vassallo, & non debet vagari, nec stare sub incerto, propterea in hoc casu dixit gloss. notab. in d. cap. 1. de vassall. mil. & in cap. naturales, si de feud. defun. mil. quod statim vassallus perdit feudum, & etiam quod peniteat postposuerit habitum, & à religione exierit etiam infra annum professionis, quod denique non recuperabit feudum, quod latius prosequitur Andr. & eleganter fundat in d. cap. 1. de vassall. mil. in d. cap. 1. de feud. fam. & in d. cap. qui clericus, eandemque distinctionem, sequens Andr. fecit Luc. de Pen. in l. nulli C. de numer. lib. 12. & dixit esse communem opinionem Affl. in d. cap. qui clericus nu. 11. & licet ipse ibi in fine videatur dubitare, sed in cap. 1. de mil. vass. tenet eandem opinionem, & allegat Luc. vbi supra, &

- dum tractamus de acquisitione successionis, quæ vnico momento fit, tunc cessante causa non cessat effectus consummatus acquisitionis alteri factæ ad text. in l. post mortem ff. de cont. tab. cum alijs per Andr. vbi supra adductis, & rursus in his, quæ habent tractum successuum cessat effectus influendus ab eis, sed non quatenus est influxus de præterito secundum communem decisionem Bald. in l. generaliter la secunda C. de episc. & cler. cum alijs latius congestis per Tiraqu. in tract. suo cessante causa; non enim habet feudatarius liberam feudi dispositionem, prout in allodialibus, quæ nullo subiectæ sunt seruitio, fidelitati, ac obligationi personali, ut sunt feuda, habet enim labia clausa, & manus ligatas absque Domini assensu: & sic non potest suspendere obligationes, quas tenet, ut feudatarius, interim dum clericatur, vel ingreditur religionem, si Dominus non assensit, & ob id dicere, quod intelligitur renuntiare feudum reuocabiliter, si in religione permanserit, hoc non est in ipsius arbitrio, prout est in allodialibus & seruire per substitutum, iam in Regno indubitatum est non licere absque Domini assensu, ut alias diximus, & in Clerico est communis opinio, ut latius in dicta decisione, & ideo non succedit, quod non est, quando Dominus scienter feudum concesserit clerico, aut foemina, quia intelligitur dispensare, ut per eundem Andr. in d. cap. qui clericus, & in d. cap. 1. de feud. foem. in fin. quam opinionem irrefragabiliter probat text. in d. cap. qui clericus, ibi, qui clericus efficitur, aut votum religionis assumit, eo ipso feudum amittit, quæ verba important idem quod ipso iure, ut declarat ibi Bald. & reddit rationem, quia quoties quis ratione incompatibilitatis status priuatur, intelligitur ipso iure priuatus, idem ibi Affl. & idem ad intellectum prædicti text. tradit Pistor. in 3. lib. quæst. feud. in 33. quæst. nu. 4. post Cassan. in consuetud.

tud. burgund. in verb. des fiefs vers. exceptees les religieux, in verb. quid dicendum, & text. in d. cap. 1. de feud. foem. dixit expressè clericum nullo modo in beneficium debere succedere, etiamsi postquam habitum religionis assumpserit, postposuerit, & idem in omnibus dixit text. qui habitum religionis assumunt, vt conuersi, ibi enim nec postea in feudum succedunt, & sic quod habent, perdunt, quæ sunt verba formalia text. ex quibus apparet, quòd assumptio tantum habitus importat feudi amissionem, cum per illam ipso facto fit factus miles Dei, & desinit esse miles sæculi, cuius officium cum non gerat, non debet habere beneficium: quæ omnia docet text. in d. cap. 1. de vassal. mil. vbi Bald. sumat, quòd qui deponit habitum, & signum, deponit signatum, & beneficium: ex quibus patet responsum omnibus subtiliter cõsideratis per Bammacar. vbi supra quæst. 3. qui tenet opinionem contra Andr. voluntariè enim habens feudum illud renuntiat se clericando, vel religionem ingrediendo; cui Dominus feudum concessit, vt ipsum defenderet dixit Andr. vnde statim quòd facit id, per quod nõ potest defendere ex voluntate concedentis Domini ius alteri transfertur, vel ipsi aperitur, & videtur ludibriosum dixit Andr. vt desinat habere feudum propter clericatum, & redeat demum clericatu dimisso, fuit cõtemptus Dominus, vassallus fecit contra legem contractus feudalis, vnde nimirum, si pœnitentia non iuuat, sicut dicimus in eo, qui contra legem feudorum alienauit absque Domini assensu, vt etsi pœnituerit, & feudum recuperauerit: tamen feudum amittat ad text. in cap. 1.

18 Quid iuris sit, etsi votum tantum religionis feudi amissionem operatur, quare idem operari non debet assumptio clericatus, vel ingressus religionis, vt sic concludamus non esse recedendum ab opinione glos. & Andr. quæ non procedunt in secundo casu, quãdo quis

erat clericus ante delationem successionis: tunc enim nullus consideratur contemptus Domini, nulla renuntiatio, non actus aliquis contrarius fidelitati, aut seruitio nulla contraria voluntas: vnde re integra postponendo habitum, & declarando voluntatem ad successionem admittitur: & licet eleganter 19 dubitando Bammac. in quæst. 5. dixerit, quòd dominium interim, quod in suspensio stare non potest, stabit in massa hæreditatis, donec successor deliberabit, & adducit text. elegantem in l. si post mortem de leg. 1. tamen dubito de hoc dicto: nam si non adesset alius successor, ita quod feudum deuoluere- tur ad Dominum, si is, qui succedere deberet, permanere velit in statu clericali, tunc non potest dici, quod dominium stabit in massa hæreditatis, quia si non adest successor ex resolutione contractus feudalis non daretur hæreditas respectu feudi, & rursus nõ procederet hoc in feudo ex pacto non hæreditario in quo agnati veniunt ex propria personæ: vnde dictum Bammac. non comprahedit omnes casus, & ideo videtur mihi dicendum, quod cum lex sit certa, & acquisitio dominij pariter certa à principio ex operatione legis, sed incerta respectu nostri, quibus abscondita est voluntas, & deliberatio certa successoris. An velit renuntiare successionem, vel dimittere clericatum, sicut dicunt eleganter Doctor. in hac venditio S. huiusmodi per illum text. ff. de cõtrah. empt. ibi. Magis enim ignoratur, quanti emptus sit, quàm tamen rei veritate incertum est, vbi Alber. eleganter declarat dicens, quòd sufficit, quòd in rerum natura, & rei veritate certum sit, licet incertum dicatur, respectu ignorantie contrahentium, & Bald. ibi in lectura anti qua, notabiliter dixit, quòd id dicitur certum, quod in se est certum, licet extra se id est nobis sit incertum, & hoc de rectitudine quantum ad realem existentiam cum alijs adnotatis per D. de Fräch. in decis. 23.

Dico

Dico propterea, quòd statim, quod deliberat dimittere clericatum, declarat voluisse ab initio succedere, & consequenter dominium statim ab initio acquisiuit, & sic è contra, quando declarauerit velle in clericatu permanere, declarat id quod à principio erat, idest nolle succedere, & consequenter dominium à principio translatum fuit in successorem, vel in Dominum directum: nam declaratio animi, non importat nouum factum inesse producendum, sed quod fuit ab initio declarandum, & in publicum manifestandum, quod vt diximus semper fuit certum in se ab initio, sed incertum respectu nostræ ignorantia, quod actum non suspendit, nec inliquidat, vt in d. decis. D. de Franch. vt sic dicamus actum, & effectum productum ex tunc, sed declaratum ex nunc: sicut dicimus in aditione hæreditatis, quæ animo perficitur, qui demum declaratur ex actibus subsequentibus, immò opinio præualet veritati ad text. in l. gerit, vbi Bart. Bald. & communiter scrib. ff. de acquir. hæred. Ex his enim probatur animus ab initio, & etiam quando vellemus esse hoc per fictionem, cum extrema sint habilia, & res est integra, retrotrahitur declaratio ad tempus delatæ successoris ex traditis per Bart. in l. is, qui pro emptore, ff. de vsucap. à quo non est alienum, immò in proprio casu simile positum per gloss. in cap. 1. §. quin etiam, Episcopum, vel Abbatem, vers. non amittuntur, vt non videatur natus masculus, qui statim post mortem patris decefferit, vt sic femina alias nõ successura propter existentiam masculi tali casu succedere habeat, & hæc est communis opinio: immò volunt procedere, etiam si vixerit per octo dies, de quo latius in prædicta decisione facte in causa Marchionis Briatici, vbi videri poterit, & hoc argumento vtitur Andr. in proprio casu in d. cap. 1. de vassall. milit. vt non videatur clericatum assumpsisse, si illum dimiserit post mortem

patris, ante motam questionem feudi, & allegat text. in d. cap. 1. §. quin etiam, ergo si fingitur aliter clericum nõ fuisse, nec habitum religionis vnquam assumpsisse, sequitur propterea, quod nullam vnquam habuit resistantiam in acquisitione domini, & consequenter semper illud stetit penes ipsum successorem manifestatum ex declaratione voluntatis attenda etiam natura declarationis, quæ est declarare facta dubia præcedentia, alias non esset proprie declaratio, quia importaret nouam dispositionem iuxta famigeratam doctr. Paul. de Castr. in l. hæredes palam §. si quid ff. de testam. Felyn. in cap. cum olim nu. 5. de re iud. exornat Gomez. in regul. Cancell. in tit. de non tollen. iur. quæst. quæst. 13. & in omnibus iuribus hæreditarijs, quæ hæredi competunt hæreditate adita illa finguntur competiisse à die mortis dixit text. notab. in l. hæres quandoq; ff. de acquir. hæred. ibi. Hæres quoadocumque hæreditatem ad eundem iam tunc à morte defuncti successisse defuncto intelligitur, vbi gloss. idest fingitur, cum alijs adductis per Bart. in l. is qui pro empt. nu. 45. ff. de vsucap. tractando materiam fictionis translatione de tempore ad tempus.

Vel dicere possumus, quòd cum in Rege directo Domino sit omnis potestas, & in dispositione feudorum liberum habeat arbitrium; & nulli subiacet potestati, propterea potest dominium interim stare penes agnatum, alias successorem reuocabiliter, conditionaliter, & suspensiuè, vel penes ipsum Regem, eodem modo, quando ad ipsum feudum esset recasurum, & denique facta animi declaratione domini ad feudatarium verum successorem deferatur, nec est nouum, quod domini transferatur, suspensiuè, & demum trahatur, & retrahatur ad sua principia attractiua verba sunt Bald. in l. 3. C. de pact. int. empt. & vend. & termini text. in d. l. si post mortem, & in l. huic scripturæ ff. ad l. aquil. non procedunt in suo,

suo, vel necessario hærede: nam non datur medium inter mortem, & aditionem, idem text. in d. l. si post mortem, optimè declarat, & ibi cõmuniter scribent. vt latius ibi per las. post Angel. hinc Bald. ibi notat, quòd inter mortem, & immixtionem necessarij hæredis nullum est medium, & consequenter nec effectus medij temporis, ita quod do-
27 minium statim est acq̃uisitum, & ob hoc text. ille non procedit in feudis, in quibus non datur libera dispositio, sed ad hæredes sanguinis necessario sunt feuda recasura, ita quòd si sunt filij nõ datur medium, vt supra, etsi sunt agnati vocantur ex lege inuestituræ cum qualitate, vel absque qualitate hæreditaria, prout erit qualitas feudorum, vt elegãter considerauit, & tradidit Paul. de Castr. in eadem l. si post mortem. num. 3.
28 Benè verum est, quòd secundum approbatam opinionem in Regno cõmuniter decisam, & sic practicatum in dies clericis omnibus etiam in sacris constitutis debetur vita, & militia secundum Constit. Reg. incip. Comitibus, sunt enim filij, lex Regni eos repellit à successione feudorum primogenito existente, cui tantum secundum ius francorum in Regno obseruatum successio in feudis defertur, & ob id lex constituit eis alimenta, & hæc appellantur vita, & militia, quæ alimenta cum præstentur ex fructibus feudorum tantum, quorum clerici nõ sunt incapaces, propterea quid mirum? si habentes clerici qualitatem filiationis compræhenduntur sub lege, quæ generaliter filijs secundogenitis alimenta cõstituit, & ram glos. in d. constit. Comitibus, quàm Andr. sæpè sæpius dicunt, quod hæc sunt alimenta, quæ præstantur, vel vitam militiam, seu alimenta, & dum postea
29 dicunt, quod hæc præstantur loco portionis feudi, à qua filij sunt exclusi, quasi quòd hoc non cõpræhendat clericos feudorum incapaces, aduertatur quod fallax est argumentum; primo

quia constitutio hoc non dicit, sed sunt verba Doctor. secundo, si in Regno secundum ius francorum primogenitus tantum succedit; ergo nunquam secundogenitis competijt successio, sicut nec clericis, & tamen istis indubitarum est vitam, & militiam deberi, & sic pariter de iure communi feudorum in feudis titularis, vt sic cum priuatio præsupponit habitum ad text. in l. decem de verbor. obligat. & habitus non detur successioni in Regno secundogenitis ex lege, quæ primogenitis tantum successione defert, & idem diximus de iure communi quoad feuda dignitatum, igitur non potest argui verè, quod detur vita militia ratione portionis alias competentis secundogenitis, cum nunquam competierit, sed est onus à lege primogenito impositum ratione successoris feudi respectiue ad fructus, quos ipse à feudo percipit: tertio si ratione portionis debitæ super feudo hæc vita militia deberetur, non regularetur à legitima, vt tertia pars fructuum daretur, nec esset in vita, sed perpetua, & integra pars constitueretur, cuius contrarium dicunt omnes, ergo dicere, quod est loco portionis à qua secundogeniti excluduntur, non operatur ministerium iuris, sed sunt verba à Doctoribus emissa, sic perfunctoriè, & non sequitur cõsequencia, datur loco portionis feudi, ergo est feudum, oporteret enim condere in feudum expressè, alias nunquam quid in feudum concessum intelligitur secundum notorios terminos feudorum, quod non est in feudo soldatæ, & similibus, quæ expressim in feudum conceduntur; ob quod apparet malè sensisse Camer. in repet. cap. imperialew §. præterea Ducatus fol. 102. lit. O, & idè de vita, & militia non soluitur ad hoc,
30 & sic decisum, & debetur etiam primogenito, qui se clericauit, & feudum
31 renuntiauit voluntariè, in quo non consideratur exclusio successoris, de quo facit decis. 20. D. de Franch. & benè omnibus respondet, nec facit ad casum,

32 sum, quod detur actio contra tertium per capitul. speciale regni, alienationis actus, cum sit hæc prouisio specialis, & datur actio personalis contra possessorem in rem scripta, sicut pro paragio, de qua est capax clericus, & datur ad finem consequendi pecuniam debitam, non autem ad acquirendum dominium, vel ius formatum super feudo, sicut diximus in assensibus, qui quotidie præstantur in oblig. feud. in beneficiū mortuum, atque Ecclesiarum ad finem consequendi credita, & feuda alienandi, quod de iure fundauimus validè fieri posse, vt infra eo. tit. in §. 8. & quod dicitur, quòd secundogeniti seruire debent ad expensas primogeniti cum equis, & armis dicit Afflict. in eadem Constitutione Comitibus hoc nõ procedere quando seorsum à primogenito habitant, & recessit hoc ab aula, cum non sit hoc expressum in d. Constitutione Comitibus, sed glos. ibi hoc dicit esse de consuetudine, vnde nimirum si contraria consuetudine est sublatum, & postquam vt diximus consuetudo est vniuersalis, & sic iudicata, vt Constitutio prædicta Comitibus comprehendat clericos sequitur, quòd in prædictis non est vis facienda, quia quanto magis clericus est inhabilis ad seruiendum, tanto magis est concessa vita militia absque onere talis seruitij: sicut in foemina, & clerico supra diximus auctoritate Andr. & postquam sic indifferenter iudicamus, & practicamus, & est opinio ab omnibus nostris regnicolis sic approbata, quos recenset Bammac. vbi supra in quæst. 10. idè non concurro cum sua opinione, dum tenuit vitam, & militiam clericis non deberi, cuius argumētis apparet ex supra discussis latè responsum, etsi attendimus communes decisiones Dat. quod vita militia est loco legitime competētis in omnibus bonis hæreditarijs, in valore quorum computantur feuda hæreditaria, pariter opinio Bammac. non potest sustineri, de quo per D. de

Franch. in d. decis. 20. nu. 9. in meo cõf. 39. 1. volum. Camer. fol. 102. colum. 3. lit. L. & M. cum alijs innumeris cumulatim per Consiliarium Fab. de Ann. in cõf. 129. 2. volum.

SUMMARIUM.

- 1 *Collaterale Consiliū mortuo Prorege habet potestatem concedendi assensum, quia representat in in omnibus Proregis personam.*
- 2 *Assensus super alienatione facienda non expirat per mortem concedentis.*
- 3 *Assentiendi potestas concessa est, tam Proregi, quàm Collaterali Consilio.*
- 4 *Consuetudo obseruata Gubernatoris Regni, & regendi Tribunalia, dum succedit mors Proregis, & quomodo Consiliarij Collaterales inter eos præcedant, & in quibus negotijs internemiant, & vota emittant: Verùm habens unum ex septē officijs Regni præcedit omnes titulatos, quocumque titulo decoratos, omnesq; Collaterales, etiam antiquiores; sed inter ipsos, quando concurrunt plures habentes septē officia unusquisque præcedit secundum præcedentiam, & dignitatem officij, non attenda antiquiori possessione, & ita decisum, etsi adest inter hos aliquis de sanguine Regio iste omnes præcedit, & nu. 5. & 6.*
- 7 *Regentes Collateralis in concernētibz iustitiam habent votū decisiuū, in cæteris verò consultiuū.*

& Pro-

- 8 *Prorex an teneatur sequi Regentium Consilium consultiuum, quando sunt omnes pari voto, & ibi quomodo practicatur.*
- 9 *Princeps quomodo est debitor iustitiæ populis, & quomodo ipse est in Republica, & Respublica in eo.*
- 10 *Princeps debet Reipublicæ statum priuatis commodis preponere.*

S. V.

POTESTAS assentiendi, quæ residet p̄nes Regni Proreges, quia non debent subditi pro impetratione assensuum in ipsorum

bonorum contractationibus quærere Regem extra regnum secundum latius tradita per Andr. in d. cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. Hæc inquam potestas mortuo Prorege residet ex eadem ratione p̄nes collaterale Consilium propter consuetudinem assentiendi, ita notanter Camer. in d. cap. imperialem cart. mihi 79. lit. N, vers. quæ notate per collaterale Consilio, quod vacante Proregis Officio representat in omnibus illius personam.

Et ex hoc tenui pro indubitato illud quòd alias fuit controuersum: an assensus expiret propter mortem concedentis præstitus alienationi faciendæ, quæ in vita assentientis facta non fuit: nam si Prorex cum collaterale Consilio assentit, vel Rex cum suo consilio, & sic nomine dignitatis, quæ nunquam moritur, & actus est in se perfectus, propterea tenui, & teneo non posse dubitari de firmitate assensus: & si actus est in se perfectus non est faciendæ distinctio respectu successoris in Regno, si capit iure hæreditario, vel ex

facto, & prouidentia: dùm fecit Prorex, vel Rex actum solitum, & debitum assentiendo alienationi faciendæ: non est de quo conquærat successor, solet allegari text. elegans in cap. si cui nulla de præben. in 6. de quo per Camer. in cap. imperialem cart. 46. vers. sed dubitari solet, & cart. 47. vers. illud tamen te non latet, facit de is. Capyc. nu. 121. quicquid dixerit Io. Vinc. de Ann. in sua allegat. 45. contra quam fuit decisum, vt ipsemet refert in fine illius.

3 Sed aduertatur ad vnum, quod non aduertit Camer. nam per Pragmaticam nouem capitum hæc potestas assentiendi est concessa tam Proregi, quàm collaterale Consilio, ergo nimirum, si in absentiam, vel Proregis mortem potest assentire, & motis est mortuo Prorege totum collaterale Consilium cōgregari integrum singulis, & solitis diebus, statutis horis, quod consilium consistit ex Regibus viris togatis, & alijs Cōsiliarijs non togatis, & vt plurimū Magnatibus, qui debent esse personæ merittissimæ talis dignitatis, & cōsiliij: verum hi votum non habent, nec interueniunt in negotijs iustitiæ tangentibus, aut generalem & ordinariã regni gubernationem, sed solùm Regentes congregantur propter hæc negotia singulis diebus de mane, & postea de sero congregantur omnes pro negotijs status, & belli: verum expeditiones prouisionum omnium, & priuilegiorum, quæ à regia cancellaria emanant firmantur à Regentibus, & loco Proregis à Decano ex Magnatibus prædictis, qui præsidet in Collaterale, dùm ibi assistit de sero tantum, & ratio, quare non interueniunt isti Domini in omnibus negotijs est, quia sic reperitur statutum per particulares prouisiones in anno 1542. expeditas tempore inuictissimi, & immort. mem. Caroli V. Imperatoris, de quo non meminit D. Frecc. dum in 3. lib. de differ. int. feud. tit. & alia ante nu. 21. refert vsun,

Et quod

quod collaterales Consiliarij dicti consilij bellici assistunt in collateralali, dum res bellica tractatur, qua finita recedunt, nec ullam habent aliam auctoritatem, aut iurisdictionem.

Est benè verum, quòd Magnates, seu titulati cum cæteris viris non togatis, qui sunt de hoc consilio præcedunt Regentes in sedendo, & in vorando: nam sedent ad dexteram manum, & primi qui votant sunt tituli dignitate decorati post eos, qui titulos non habent & demum Regentes, qui sedent ad sinistram Proregis, sed extra consilium. Regentes præcedunt prædictos Consiliarios, qui non sunt Magnates, scilicet titulo decorati: nam titulati simpliciter in regno ex particulari declaratione facta per serenissimum Regem Philippum Secundum præcedunt Regentes, omnesq; collaterales in omnibus actibus, & locis publicis præterquam in consilio, in quo moris est sedere vltimos, dum ad illud accedunt pro causis, & negotijs particularibus, & sedent in banco, & loquor de titulatis, qui non sunt de Collateralali, & hoc iure vtimur absque controuersia: verum in collateralali titulati, qui sunt de prædicto consilio, præcedunt inter eos secundum antiquitatem, non autem secundum maioritatem tituli, quæ inter eos secundum morem non attenditur, ibi, de quo latius D. Frecc. vbi supra, & in primo lib. cart. 23. & 33. & de ratione vide in decis. 8. facta inter magnum Admiratum, & magnum Cancellarium, quare titulati nouiter assumpti præcedunt Regentes, & alios Collaterales antiquiores titulo non decoeatos.

Sed hæc limitantur in habentibus vnum de septem Officijs Regni: nam hi præcedunt, & in consilio, & extra omnes titulos, omnesq; collaterales, etiam antiquiores, & maiori titulo decoratos, & hoc iure vtimur, & vltra decisionem relatam per D. Frecc. 1. lib.

in causa Comitum Castri magni Cancellarij, cum Principe Salerni practacatum fuit vltimo loco cum Marchione Gruttularum Decano collateralali, & Principe Cõchæ magno Admirato nouissimè inter collaterales aggregato, qui præcessit Marchionem Decanum, & antiquiorem Consiliarium: verum inter ipsos, qui tenent septem officia, & sunt de Consilio Status, seu collateralali, vnusquisque præcedat secundum præcedentiam, & dignitatem officij, quod fuit decisum inter Principem Conchæ, & D. Cæsarem d' Auolos magnum Cancellarium; licet in antiquitate Principem præcederet: nam ratione maioris dignitatis officij iudicauimus debere Principem præcedere, de quo in d. decis. octaua, prout pariter isti præcedunt Decuriones nostræ Ciuitatis in Regio Palatio, & in omnibus alijs publicis actibus, de quo in decis. D. de Franch. 548. 4. volum. licet Decuriones præcedunt omnes titulos.

6 Sed si inter titulos adest aliquis de sanguine Regio iste præcedit omnes titulos, etiam titulo maiores, secundum Cassan. Boer. & alios relatos per Frecc. in 3. lib. in vltima quæstione num. 47. vt seruatum fuit cum Duce Montis Alti de domo Aragonia, & licet maxima orta fuerit altercatio, etiam præcedat septem officia, quæ differentia fuit inter prædictum Ducem, & Marcum Antonium Columnam magnum Connestabilem: tamen consulto Rege fuit decisum in fauorem Ducis in possessorio, nec processum vltius, quanquam D. Frecc. in loco allegato præsupponat, quòd in illo parlamento tunc facto habentes septem officia iurauerunt ante Ducem Montis Alti, qui secundum cum præcessit omnes titulos, sed vt dixi, fuit decisum in possessorio, vt præcedere deberet, quia de sanguine Regio, & decretum non fuit publicatum, quia partes nõ institerunt, & ego Aduocatus

tunc

tunc amborum stante etiam tam maxima sanguinis coniunctione inter eos procuravi, & reperi medium, vt omnibus esset consultum in illa occasione parlamenti faciendi circa compositionem Regni, ne noua fieret numeratio, & medium fuit, vt Dux se absentaret à Ciuitate causa eundiuentum in partes conuicinas, & isto medio tempore parlamentum celebraretur, & fuit potius hoc factum cum Duce, quàm cum prædicto Domino Marco Antonio, quia ipse tractauerat, & fuit totus in negotio prædictæ compositionis faciendæ, & omninò opus erat eius interuentu in illo parlamento, & sic fuit exequutum, sed decretum prædictæ præcedentiæ est in Archiuio supremi Italix Consilio, in quo illud ego legi, dùm onus habui tanquam vnus ex Regentibus prædicti supremi Consilij recolligendi scripturas omnes archiuuij prædicti, illasq; componendi.

Nec ommittam aliud, quòd Regentes ex particularibus ordinibus eiusdem Caroli V. Imperatoris in materia iustitiæ habent votum decisiuum: in cæteris verò consultiuum; sed an quando omnes sunt in pari voto, teneatur Prorex sequi illorum consilium, aut quomodo hoc debet intelligi saltem de honestate, videatur Bellug. in suo specul. rubr. 10. in titu. de off. exam. num. 7. & 8. cum sequ. qui validè tenet, quòd sequi debet consilium, sed veritas est, & ita practicatur, quod multoties regulantur Proreges secundum vota consultiua Regentium, seu maioris partis ipsorum, & multoties secundum illorum arbitrium; & ò vtinam pro cultu iustitiæ, & recta Regni gubernatione saltem in rebus iustitiæ tangentibus authoritas Collateralis, & iusta per Reges seruarentur. sunt peccata populi, & conuenit hæc silentio pertrāsire, & legatur idem Bellug. in cap. sequ. 11. qui tractat, quomodo Principes sunt debitores iustitiæ populis, & quomodo Principes affectione paterna de-

bet vassallos diligere, quomodo ipse est in republica, & respublica in eo, quomodo publicum reipublice statum debet priuatis commodis præponere, vide Andr. in cap. imperialem in princ. de proh. feud. alien. per lot. & ibi in S. itaque, quomodo quæ cum consilio geruntur fortiuntur effectum: nam sic iustitia administratur, & ab omnibus custoditur; & vehillis ad hoc deputatis, qui omnia paruifaciendo eam non administrant: nam Dei iudicium non effugient; & de authoritate Tribunalis Collateralis, quam iurisdictionem habeat, & an sint Regentes, Iudices ordinarij, an verò Assessores Proreges, vt quidam insipientes dicunt, latè infra in tit. de delegationibus nu. 11.

SVMMARIVM.

- 1 Prorex in casum absentia, & infirmitatis potest substituere personam, quæ loco sui administrat, & uterque casus succedit tempore Præsidentis Comitis de Lemo.
- 2 Proreges equiparantur Proconsulibus.
- 3 Prorex potest omnia, quæ potest Rex, eiusq. personam representat.
- 4 Potestas Proregis non expirat per mortem Regis.
- 5 Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis.
- 6 Proconsules, & Præsides, quæ non sunt delegabilia possunt delegare in casum absentia, aut infirmitatis.
- 7 Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentia.
- 8 Doctor, Lector electus potest ex causa infirmitatis loco sui a-

Et 2 lium

- lium subrogare .
- 9 *Communis opinio , quòd ex causa necessaria absentia, & infirmitatis, etiam quòd sit electa industria personae potest quis alium sui loco substituere.*
- 10 *Præses potest in casum absentia, & infirmitatis Vicarium constituere .*
- 11 *Delegatus principis personam Principis representat , & est maior quolibet ordinario .*
- 12 *Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregum .*
- 13 *Procurator generalis ad negotia , ut est Generalissimus Prorex Regni potest loco sui alium substituere , & secundum hæc prædicatum, & iudicatum fuit.*
- 14 *Substituto à Prorege non debetur idem honor, quòd ipsi Proregi , secus si substitutio fuisset facta à Rege , & ibi ponitur practica .*
- 15 *Proreges in Regno iurisdictionem non exercent , nisi post captam actualem possessionem , & usque tunc prædecessor administrat in omnibus, uti Prorex .*
- 16 *Salarium Proregi an debeat post captam possessionem officij , an verò à die discessus, & sic etiam recessus , usque quoad Patriam redeat ad partes questio disputatur , & concluditur debere .*
- 17 *Medicus conductus pro tanto salario quolibet die debet illud habere etiam tempore itineris .*
- 18 *Iudex conductus debet habere sum-*
- ptus etiam in accessu , & recessu .*
- 19 *Salarium currit Ambasciatoribus à die accessus .*
- 20 *Pro parte negativa multa ponderantur , & adducuntur, ut salarium non debeat, nisi post ingressam Prouinciam .*
- 21 *Dignitas , & iurisdictione Prædecessoris in officio non cessat , nisi usque ad aduentum successoris in Prouincia , & ante successor nihil potest mandare .*
- 22 *Successor non dicitur venisse , nisi caperit possessionem , & iuramentum præstiterit .*
- 23 *Officiales maiores in summa dignitate constituti ante captam administrationem dignitatem acquirunt , & salarium taliter debetur , quòd transmittunt ad successores , & à die electionis dicitur in ipsos dignitas translata , & acquisita , & hæc est communis limitatio , cum qua concordantur iura , & decisiones .*
- 24 *Proreges equiperantur Proconsulibus, & Patrijs .*
- 25 *Proconsul statim , quòd urbem egreditur antequam Prouinciam ingrediatur habet Proconsularia insignia, ac voluntariam iurisdictionem , & eam non deponit , usque ad regressum in Urbem .*
- 26 *Contentiosa iurisdictione, quare non datur interim .*
- 27 *Proconsul quando iusta causa detinetur , & iustum ad se impedi-*

pedimentum potest mittere Legatum in Prouintiam, qui suo nomine illam regat, quo casu cessabit iurisdictio alterius.

- 28 Proconsul in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem.
- 29 Consules sunt illustres.
- 30 Rex Sicilia est Dux Apulee, & Comes Prouentiae.
- 31 Cardinalis Legatus equiparatur Proconsuli, & Legatus non Cardinalis equiparatur Praesidi.
- 32 Proconsules, Senatores, Patritij, & Consules Cardinalibus equiparantur.
- 33 Proreges sunt plusquam Proconsules.
- 34 Sumptus facti per Officialem in notabili summa in praeparamento pro accessu ad officium, qui demum in itinere decessit, debet refici heredibus, & seruari idem, licet salarium non debeatur.
- 35 Salarium debetur ratione laboris in administratione, quod autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione sumptuum, & sic diuersis respectibus utrumque debetur.
- 36 Iudices, quibus non debetur salarium, debentur tamen illis refici expensae integrae factae in itinere.
- 37 Differentia inter Iudicem, & Assessorem.

ARGUMENTVM.

Prorex in casum absentiae, aut infirmitatis potest alium loco sui deputare. Potestas Proregis non expirat per mortem Regis. Proreges aequiparantur Proconsulibus. Procurator generalis potest alium loco sui substituere. Differentia inter substitutum a Prorege, vel a Rege. Proreges in Regno iurisditionem non exercent, nisi post captum corporalem possessionem, a quo tempore cessat iurisdictio praedecessoris. Proregi salarium debetur, aut refectio sumptuum saltem in accessu, & recessu.

S. V.

ED quid si Prorex est absens, an possit substituere, vel eligere personam loco sui, an verò Collaterale gubernabit, & quid in casu infirmitatis, & vterque casus successit tempore Praesidatus Comitis de Lemos, qui dum Romam profectus fuit pro obedientia praestanda summo Pontifici Clementi VIII. nomine suae Maiestatis, tanquam Regis, qui in Regno nouiter successerat, reliquit loco sui cum sua particulari commissione D. Franciscum de Castro eius filium secundogenitum virum suae aetate nemini secundum, omni virtutum genere ornatum, admirabilis ingenij, sagacem, expertum, prudentissimum, ac omnium negotiorum capacissimum, qui vt talis cum admiratione cunctorum, durante Patris absentia, admirabiliter gubernauit: & sic pariter tempore infirmitatis idem Comes illum fecit suum Locumtenentem, & Governatorem, & vt talis admissus, & receptus, quo Comite demum mortuo fuit ille a Catholica Maiestate confirmatus, & gubernauit per anni spatium, & plus: prout eodem modo in Regno Siciliae successit casus in personam filij Ducis Mattheae Proregis, qui a patre in infirmitate constituto fuit loco sui subrogatus, & post mor-

tem etiam gubernavit vsque ad provisionem successoris.

Comes igitur, ac Comitissa eius vxor voluerunt, vt eis dicerem, quid de hoc sentiebam, si hæc fieri poterant, & quænam erat mea sententia dixi, quòd in hoc nullam reperiebam rationem dubitandi: siquidem Proreges æquiparantur Proconsulibus secundum Capy. in repet. cap. imperialem col. mihi 32. quem ibi sequitur Camer. cart. 78. lit. N, multa ad propositum per Purpur. in l. 1. ff. de offic. eius nu. 209. Et in Vicerege propriè constituto à Rege, vt posset omnia, quæ Rex, & ipsius personam repræsentet, tradit Alex. in rubr. ff. de offic. eius, qui vic. alt. ger. & ob id stante qualitate tanti Ministri non expirat eius potestas per mortem Regis, dicit Capyc. in loco vbi supra colum. 33. ibi vndecimo, sicut dicimus in Legato à latere, cuius officium non expirat per mortem Pontificis per regul. text. in cap. 2. de offic. leg. in 6. & Legatus à latere Proconsuli æquiparatur, & de maxima potestate Proregis videatur Frecc. in tit. quis dicatur Dux, & hoc vltimum vidimus practicatum in personam Comitis Oliuariæ maximi regni Proregis, qui post mortem gloriosissimi Philippi II. adhuc officium exercuit, & continuauit per annos. Sunt enim personæ in suprema dignitate constitutæ, Vicarij Regis ipsius personam repræsentantes in omnibus cum amplissima potestate; & ob id dixi, quòd licita erat subdelegatio, seu substitutio, siuè deputatio personæ loco ipsius in casum necessariæ absentiæ, seu infirmitatis ex traditis communiter per Doct. in propria materia in d. l. 1. de offic. eius, incip. à Bart. ponendo casum in Præside, & Proconsule, dicentes quòd ea quæ non sunt delegabilia, possunt Proconsules, & Præsides in casum absentiæ, aut infirmitatis delegare, & alij vice ipsorum constituere; & quanquam in istis maioribus dignitatibus videtur electa industria personæ, ob hoc requi-

ritur causa necessaria, est casus in l. 1. ff. de offic. cons. quodq; sit tam necessaria causa infirmitatis, quàm absentiæ probat text. in l. si longius ff. de iud. in princ. idem text. in l. si filius familias S. fin. cum l. seq. ff. de Procur. quæ iura ad hæc allegat Dec. in d. l. 1. ff. de offic. eius nu. 70. qui multa alia iura, & decisiones cumulat. Receditur enim ex causa infirmitatis à regulis iuris, & propterea dixerunt Doct. in Doctore legente, quòd etsi electa sit industria personæ: tamen ex causa infirmitatis poterit alium loco sui subrogare, & eligere, & sic legere per substitutum, Bal. in l. fin. ff. de excus. tut. rom. in l. si verò S. de viro ff. solu. matrim. latius Dec. vbi supra. Quam opinionem vti communè latè fundat Purpur. in d. l. 1. vt qui non potest substituere, vel delegare, possit inquam ex causa necessariæ absentiæ, vel infirmitatis causas alias in delegabiles, & in quibus est electa industria personæ, ibi nu. 513. cum sequ. Ias. ibi nu. 58. & 77. Alex. nu. 54. & Ang. nu. 5. loquitur in Vicario, quem dixit posse Præsidem constituere in casum absentiæ, & infirmitatis; sed in Proconsule non requiri causam delegandi, sed in alijs Iudicibus ordinarijs, & delegatus Principis est maior quolibet Ordinario, quia Principis personam in omnibus repræsentat ad text. in cap. pastoralis, de offic. ordin. in cap. studuisti, de offic. leg. & pro conclusione omnium adduxi decisionem Bald. in l. aliquando ff. de off. Procons. qui ponit q. in patre propriè, si potest ex causa deputare filium suum Viceregentem, & in Procuratore generali ad negotia, vt est generalissimus Prorex Regni, dixerunt iura, & Doct. posse alium sui loco substituere, & deputare ex reg. text. in l. si procuratorem S. 1. ff. mand. in l. quod quis C. de procur. in cap. L. S. tantum eodem tit. in 6. & distinctio communis est inter Procuratorem ad negotia, vel ad iudicia, vt per Bart. in l. pen. S. 2. ff. de diuers. & temp. præscript. idem Bart. &

& Bald. in d.l. si procuratorem S. 1. & est in Regno generalis consuetudo, & ita iudicatum posse substituere, & validissimos iudicatos contractus assensus, & actus omnes à substitutis factos, de quo latè in meo conf. 55. nu. 45. & ibi recensentur decisiones alias factæ, prout fuit inter cæteros in casu illius consilij, nam iudicatum fuit in fauorem D. Petri Xarchez, contra Fabritium Mormile.

Sed an debeat idem honor, & idè titulus, sicut patri, seu Proregi substituenti, & commnis est distinctio, quòd aut Locumtenens cõstitutus est à Principe, aut ab ipsomet Prorege, vt primo casu idem honor debeat in omnibus: secundo verò secus, ex decisione, & distinctione Bart. in l. filius ff. de legati, Cardin. in clem. 1. de off. Vic. in 6. oppos. Alex. in d. subr. nu. 14. Purpur. vbi supra latè nu. 632. & propterea eidem D. Francesco Locumtenenti, non fuit datus titulus excellentiæ, vt Proregi, sed tantum Illustrissimi, sed demùm mortuo patre, & habita commessione Locumtenentis, & Capitanei Generalis à Rege, fuit datus ei titulus Excellentiæ, & in omnibus tractatus, vt Prorex, quia à Rege deputatus, & constitutus: quæ notentur, cum in dies occurrere possint, & expedit pro Cronistis, & legum ignaris, qui de omnibus loquuntur indifferenter, vt doceant, & intelligant, quod à Iudicibus rectis, & Deum timentibus non cantatur. Placebo Domino, sed consulunt, quæ veritati consona sunt, & quæ maximis vigilijs, & sudoribus addiscerunt, quæ non vadunt per omnium manus, nec omnes scire possunt omnia, & propterea non omnes pares sumus, voluiq; ponere hæc sic per extensum: siquidem quando hæc successerunt, voluerunt me lapidare, quasi blasphemassem, & loquutus essem in paradoxis.

Et an Proreges in ingressu Regni habeant iurisdictionem, ita quod prædecessoris iurisdictione cesset: an verò il-

la duret, vsquequo fecerit ingressum, & ceperit possessionem de hoc facit elegantem decisionem D. de Franch. num. 393. ad cuius dicta me remitto, quæ sunt conformia consuetudini indubitata, quæ est, quòd iurisdictionem non habeat nouus Prorex, vsquequo non accepit actualem possessionem, & iuramentum præstiterit, iuxta morem, de bene administrando, quòd ipsi defertur per Decuriones Ciuitatis in Ecclesia maiori, iurans seruare Capitula, & priuilegia omnia Ciuitati concessa, quod si postea faciant, ipsi videant: & interim Prorex prædecessor administrat omnia, facitq; gratias, omniaq; ad potestatem Proregis spectantia.

Verùm fuit alias dubitatum, & mihi quæsitum, vt meam dicerem sententiam: An Viceregibus, qui à Curia transmittuntur ad gubernationem, & regimen Regnorum suæ Catholicæ Maiestatis debeat salarium non solum post ingressam Prouinciam, vel Regnũ, sed à die discessus, & recessus, vsquequo redeat ad patriam, & hoc se posita qualibet consuetudine.

Pro parte affirmatiua multa possunt considerari, nam Legato tempus prodest, ex quo legatus creatus est, non ex quo Romam venit dicit text. in l. legato ff. de legatio & ob id ibi glos. dixit, vt videatur esse in seruitio, & Reipublicæ causa abesse ab eo die creationis, non autem quo iter incepit arripere, & sic pariter dicit computandum esse tempus reuersionis, scilicet non statim ex die recessionis, sed cum quodam temporis laxamento allegat text. notab. in l. tempus ff. de vacat. mun. vbi text. dicit: neque enim minus abesse Reipublicæ causa intelligendus est, qui adit negotium, vel ab eo reuertitur. Hinc text. in princ. dicit tempus vacationis, quod datur eis, qui Reipublicæ causa abfuerunt, non ex eo die numerandum, quo quis abesse desijt, sed cum laxamento quodam itineris.

Sed text. notab. hoc declarat in l. qui

qui mittuntur §. sed si extra patriam ff. ex quib. caus. maior. vbi dicitur, quem Reipublicæ causa abesse, dum eat in Castra, ac redeat, & ideo qui cæperit iter dicitur Reipublicæ causa abesse, vbi glos. in verb. agere notat, & dicit, & sic etiam antequam vadat, dicitur abesse, cum se præpareret, alleg. text. in d. l. legato, sicut è contra cum est reuerfus allegat text. in l. ab hostibus, §. fin. eod. tit.

Si dicitur stare in seruitio, & gaudet illius priuilegio, igitur salarium debetur, sicut ei, qui est in comæatu tam pro accessu, quàm pro recessu glos. in l. 3. §. si ad diem ff. de re mil. quàm pro singulari notat, & sequitur Bald. in l. si ea conditione C. de cond. infer. Bart. in l. hac lege C. de proxim. sac. scri. lib. 11. vbi pariter notat Andr. de Barul. & in Doctore recedente cum licentia, vt salario gaudeat pro recessu per illū text. tradit Bald. in auth. habita C. ne fil. pro patr. nu. 22. vbi Barbat. notat, & allegat glos. §. si ad diem, cumulat decisiones Ias. in l. diem functo nu. 41. ff. de off. Assess.

17 Hinc Bart. in l. suo victu ff. de oper. liber. tradit, quòd medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris, & idem Bart. in l. super creandis C. de iur. fisc. lib. 10. dicit, quod si quis conducit vnum Iudicem, debet intelligi sumptibus conducentis in eundo, & redeundo, & instando, quem allegat, & sequitur Alex. in cõs. 206. 2. volum. allegat hæc Franc. Auila super ll. prætorum, & Iud. Sindic. Reg. cap. 6. in verb. salario nu. 2. qui attestatur de consuetudine totius hispaniæ esse, vt iudices debeant habere salarium, illisq; currat, etiam pro accessu, & recessu.

Et in Ambasciatore, vt currat salarium à die accessus, seu facti præcepti 19 de eundo, tradidit Bald. in l. si quis decurio C. de decur. lib. 10.

Pro parte verò negatiua videtur hoc

decidere text. in auth. de administ. §. illud, vbi statuitur officialem gaudere non debere salario, nisi post ingressam Prouintiam, non autem à die electionis, & ibi glos. in verb. codicillis, & sic per illum text. tradit Luc. de Pen. in l. 1. C. de primip. lib. 12. & in l. fin. C. de consulibus lib. 12. in fin. & text. in d. l. 1. C. de primip. hoc videtur indubitanter probare: ibi commoda primipilatus post administrationem incipiunt deberi, vbi in spetie Andr. de Barul. notat non deberi salarium à die accessus, sed à quo die Prouintiam est ingressus, per quem text. sic decidit Bald. in cap. 1. §. fin. quis dicatur Dux, vt decedente officiali in itinere minimè salarium debeat: videtur hæc pars fundata in illa communi conclusione Doct. auth. Bart. in l. diem functo ff. de off. assess. nu. 2. vt minimè in terminis illius text. debeat salarium totius temporis hæredibus officialis mortui, quando ille nondum ingressus erat officium, seu se parauerit ad veniendum, quia ante ingressam Prouintiam salarium nullo modo incipit currere, nec debetur, & reprehenderunt communiter doct. Bart. in l. 1. §. diuus nu. 13. ff. de var. & extraord. crim. vbi videtur contrarium voluisse, & facit ratio fortis, quòd soluerentur duo salaria eodem tempore, & duo pariter essent in eodem officio, & dignitate: siquidem indubitatum est non cessare dignitatem, nec iurisdictionem alterius, nisi vsque ad aduentum successoris in Prouintia, & ante successor nihil potest mandare iurisdictione carens ad text. in d. §. illud, auth. de admin. vbi est casus in l. obseruare §. post hæc ff. de off. procons. bona decis. Specul. in rubr. in tit. de leg. §. superest nu. 58. vers. sed an iste de latere, imò magis voluit Bald. in l. meminisse ff. de off. procons. in fin. vt non dicatur successorem aduenisse, nisi cæperit possessionem, & iuramentum, & applicauerit se ad locum, vbi decernitur administratio.

Hanc

Hanc communem conclusionem, quòd salarium non transmittatur ante
 23 cæptam administrationem, seu ingres-
 sus in Prouintiam, ijdem Docto. limita-
 uerunt in officialibus maioribus sum-
 mam dignitatem assequeantibus, vt di-
 cimus in dignitate patriciatus, & Con-
 sulatus; & propterea mihi nunquam
 visum fuit esse contrarium Bart. sibi met
 à dictis in l. diem functo cum dictis in
 d. S. diuus, siquidem in l. diem functo
 loquutus est in simplici potestate in S.
 verò diuus, loquutus est in maiori di-
 gnitate, & potestate in officijs, in qui-
 bus principaliter consideratur dignitas
 personæ, vt in Præfectis, & Præsidi-
 bus, vt latius ibi per eum, & hoc ex eo, quia
 à die electionis dicitur dignitas trās-
 lata, & acquisita, pro quo est text. ele-
 gans in l. fin. C. de consul. lib. 11. ibi il-
 lico ab Imperialibus codicillis præsti-
 tis patrem familias effici, qui text. lo-
 quitur in dignitate Patritij, & dixi,
 quòd est communis opinio, & limita-
 tio, vt in supremis dignitatibus ex ele-
 ctione acquiratur dignitas electo glos.
 ad limitationem text. in d. S. illud, in
 verb. codicillis in fin. quam ibi sequitur
 Bart. & ita pariter limitat, & se decla-
 rat Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de primip.
 col. fin. vers. in dignitatibus; sic Alex.
 qui tenuit contra Bart. in d. S. diuus in-
 telligit, & limitat in d. l. diem functo
 nu. 25. & in maioribus dignitatibus di-
 xit procedere decisionem Bartol. in S.
 diuus, & limitari communem opinio-
 nem, de qua supra in l. diem functo tra-
 didit Iacob. de sancto Georg. nu. 27. &
 Claud. Seifel. ibi nu. 13. & sic intelligo
 Curt. ibidem, qui secutus fuit Bart. in
 S. diuus, & licet glos. in l. fin. C. de de-
 cur. lib. 10. vbi Io. de Plat. dixerit, quod
 hæ duæ dignitates solæ conferuntur so-
 la electione: tamen Doct. præfati, & si-
 gnâter Bart. quem prædicti sequuntur,
 loquutus fuit in alijs dignitatibus ma-
 ioribus, in quibus nõ videtur ratio dif-
 ferentiæ, & glos. in d. S. illud dicit, in di-
 gnitate Patriciatus, & alijs: ergo vltra

dignitatem Consularis.

Quod in dubium non videtur refri-
 candum in dignitate Proregum, quæ
 est sublimis, tum ratione qualitatis per-
 sonarum, quæ ad hanc dignitatem eli-
 guntur, tum etiam ratione administra-
 24 tionis etsi assimilamus has personas
 Proconsulibus, & Præsidi-
 bus, vt dixit
 Capyc. in repet. cap. imperialem cart.
 mihi 32. vers. 2. notandum est, quod Vi-
 carius Regni, vbi Camer. cart. mihi 78.
 à terg. lit. N. verb. prima conclusio su-
 mus iam in casu Bart. qui loquutus est
 in Præside, sed ad confusionem prædi-
 ctæ glos. dico, quod loquitur contra
 25 text. in l. 1. & 2. ff. de off. procons. vbi
 Proconsul statim, quòd urbem egredi-
 tur, ita quòd est in itinere, habet pro-
 consularia insignia, ac voluntariam iu-
 risdictionem, quam exercere valet, licet
 aliter prouinciam non sit ingressus, &
 non deponit dignitatem vsque ad in-
 gressum Urbis, dicit text. in l. fin. ff. co-
 dem tit. & sic ratione dignitatis dan-
 tur officij insignia statim, & datur iu-
 risdictio voluntaria, quæ oritur ex con-
 sensu partium dixit Bald. in l. omnes ff.
 26 off. procons. & non datur contentiosa
 ratione implicationis iurisdictionis cum
 antecessore, cuius iurisdictionis non cessat,
 ne Prouincia sine gubernatione maneat
 dicit text. in d. S. illud, & propterea si
 27 mittit legatum suo nomine, ille exer-
 cebit, & cessabit iurisdictionis alterius di-
 cunt iura præfata, ac prædicti Doctor.
 communiter, & hoc quando iuxta cau-
 sa detinetur, & iustum adest impedimē-
 tum in itinere, ita Bart. in d. l. diem fun-
 ctu. nu. 2. Alex. ibidem ante nu. 24. Ias.
 ibi num. 44. Iacob. de sancto Georg. &
 latius Curt. nu. 39. quod probat text.
 elegans, quem Bart. allegat in auth. de
 collat. S. ad hoc prohibemus vers. ante-
 quam verò, qui text. etsi simpliciter lo-
 quatur, intelligitur iusto tamen existi-
 ente impedimento, sic concordando text.
 in d. l. obseruare S. posthæc de off. pro-
 cons. ita Bald. eleganter in l. fin. ff. de
 excus. tutor. Hinc dicimus postea Pro-
 con-

consulem de omnibus causis, quibus Romæ Consules, Præfeti Prætorio, cæteri; magistratus cognoscere possunt, de omnibus ipsi cognoscunt in decretis sibi prouincijs, in l. ex omnibus ff. de off. Præsid. in l. si in aliqua §. fin. ff. de off. Proconsul. & in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem, in l. & ideo ff. de off. Proconsul. in l. 4. ff. de off. Præsid. ob quod Guidus Pancirola in tract. de notit. vtraque dignit. cap. 100. in tit. de proconsul. dixit, quod Proconsul statim egressus vrbe in itinere, & reuersus donec portam vrbis ingreditur insignijs proconsularibus utebatur, ac voluntariam iurisdictionem, vbique exercebat, quod alijs Magistratibus non concedebatur, qui nihil habebant, nisi intra Prouinciam, & extracam tanquam priuati habebantur.

Immo si Proconsules antiquis temporibus ex Consulibus efficiebantur, & habebant hoc plus, nam tanquam consules erant illustres secundum gloss. communiter approbatam in rubr. ff. de offic. Consul. & tanquam Proconsules spectabiles ratione demandatæ dignitatis, & administrationis, cum non sit inconueniens dicunt Doct. quod possit repræsentare plures dignitates, & ponunt exemplum in Rege Siciliæ, vt sit Dux Apuleæ, & Comes Prouentiæ glo. 29 in rubr. ff. de off. Proconsul. gloss. notab. in §. hæc autem in verb. proconsulariam in auth. vt lud. fin. quo suffr. Alber. in rubr. de off. Consul. post Bald. & tanta est dignitas Proconsulis, quod æquiparetur Proconsuli Cardinalis Legatus, & qui est Legatus tantum, sed non Cardinalis æquiparatur Præsidi gloss. in cap. 2. de off. leg. in 6. Innoc. in cap. quoad translationem de off. leg. Alber. 30 in d. rubr. de off. proconsul. idem tradit, quod Proconsul æquiparatur Cardinali, & ante ipsum Specul. in tit. de legat. §. superest nu. 37. & Senatores patritij, & Consules Cardinalibus æquiparantur, Alber. in l. 1. ff. de off. Præfeti. Prætor. cumq; Proregibus iam hodie de-

tur titulus illustr. vt dabatur Consulibus stante qualitate personarum, quæ passim, & indistinctè sunt titulo decoratæ, & inter Magnates habitæ, & titulatae personæ appellantur collaterales Consilij, ob quod præferuntur cæteris alijs Regijs Officialibus, vt per Minad. in repet. Constit. Reg. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum num. 44. & probat hoc text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maieft. ibidem necesse etiam virorum illustrium, qui Consilio, & Consistorio nostro intersunt, Senatorum etiam: nam & ipsi pars corporis nostri sunt.

33 Sunt ergo Proreges plusquam Proconsules si illustrem dignitatem meruerunt tanquam collaterales Cõsilij pars corporis Regis, & alijs dignitatibus decorati: vnde attendenda communi limitatione, cum simus in dignitate suprema, ex creatione officium est concessum, & dignitas collata, & sicut in alijs non dabatur transmissio salarij, quia ante ingressum Prouinciæ non dicebatur dignitatem acquisiuisse: ita è contrario si acquisiuit per prius à die electionis, debet currere salarium, vt dicit Bart. in d. S. diuus, eo ipso, quod se præparauerit, & cæperit iter: nam tunc incipit seruire, deferre potest vti talis insignia, ac voluntariam iurisdictionem, vti talem exereere inter subditos suæ decretæ prouinciæ, & si Doctor. declarauerint, quod si Officialis fecerit sumptus, & expensas notabiles in præparamento pro accessu, ita quod res non est integra, vel decessit in itinere, quod hæc omnia debent hæredibus refici, vt sit indemnis, licet salarium non debeatur totius anni, vt per Purpur. nu. 216. & Marc. de Mant. nu. 124. & 125. in d. l. diem functo, argum. text. not. in l. si pecuniam ff. de cond. ob caus. igitur quomodo in personis tam sublimibus hoc est denegandum, dum iter facere non tenerentur maximè in partibus tam longinquis nisi pro inseruendo ipsorum Regi, vt sic meritò dicat text. in d. l.

d. l. si pecuniam, quod indemnes debeant seruari, nec talis seruaretur cum salario officij solum pro tempore, quo Prouintiam administrat, siquidem illud
 35 est ratione laboris in administratione istud est ratione sumptuum, quæ in itinere occurrunt: vnde bene procedet alia opinio de salario, quoad transmissionem in hæredes ratione anni integri; sed bene etiam procedet alia, vt currat ratione sumptuum pro rata temporis accessus, & recessus, vt indemnis seruetur, pro quo pondero text. not. in l. ex eo tempore ff. de milit. test. qui videtur prima facie contrarium decidere, sed satis est ad propositum ad præfatam distinctionem. Dicit enim ex eo tempore quis iure militari incipit posse testari, ex quo in numerum relatus est, ante non, proinde qui nondum innumeris sunt, licet etiam clecti Tyrones sint, & publicis expensis iter faciunt, nondum tamen milites sunt, debent enim in numeros referri.

Hic text. probat, quod antequam sit miles ascriptus, quod non gaudeat priuilegio militis, sed probat etiam quod publicis expensis iter facere debet, vt sit in numeris describatur; & plus dicit ibi glos. in verb. relatus, quod idem erit, si fuerit iussus cingi, licet non sit adhuc cinctus per text. ibi in l. sequ. Si igitur omni iure publicis expensis debet iter fieri, & rursus quando præcedit iussus habetur pro milite, ita quod eius priuilegijs gaudet, quare idem nõ erit dicendum in casu, de quo agimus, vt salarium debeat in recompensationem expensarum, pro rata illius temporis accessus, & recessus; & rursus si iussus est Prorex discedere, vel accedere: quare sicut in milite non debemus dicere, vt omnibus priuilegijs Proregis gaudere habeat respectu salarij, si pro ipso munere explendo iter arripit expensas sustinet, & pro Regis seruitio laborat, licet Bart. ibi illum text. limitet secundum præallegata in dignitatibus minoribus, non autem in maiori-

bus, & allegat eundem text. in d. l. fin. C. de decur. lib. 10. vbi est casus.

Sic ergo ratione expensarum non debetur integrum salarium, quoad transmissionem in hæredes, sed pro rata temporis in sumptuum recompensationem, sicut dicimus de delegatis à Principe, & alijs ludicibus, qui dum alibi degunt,
 36 ad iudicandum proficiscuntur, etsi non poterunt à partibus petere salarium: bene tamen debet ei refici expensæ integre itineris, quia nemo cogitur suis sumptibus militare, eleganter Specul. in tit. de salario, Alber. in l. obseruare ff. de off. Procons. & in l. i. §. cura carnis in fin. ff. de off. Præfect. Urb. vnde cum simus in suprema dignitate collocata in personis eminentibus alias in dignitate pariter suprema constitutis, sumptus sunt excessiui, qui non propter aliud, nisi propter iter fiunt, vt denique indemnes illæ vndique seruentur in compensationem illarum, dicere debemus currere salarium tam tempore accessus, quàm recessus, cum qua distinctione dignitatum, & compensationis sumptuum conciliantur omnia, quæ hinc inde sunt considerata, & quæ latius in medium afferri possent, sublato ex prædictis inconuenienti solutionis salarij duplicati, siquidem vnum soluitur ratione laboris, & administrationis, & aliud in recompensationem sumptuum non, tanquam salarium, sed in emendationem interesse, sicut in terminis text. in d. l. diem functo soluitur hæredibus salarium totius anni: & tamen eodem tempore alius Minister est electus in locum mortui, qui officium exercet, & cui debitum salarium soluitur; sed quia illud hæredibus soluitur in præmium, & mercedem ratione dignitatis, & pro eo, eiusq; familiæ, vt in Rectore, & Præside, non autem in assessore, qui tantum habet salarium ratione laboris, vt declarat Imol. in cap. propter num. 13. extra locat. propterea cum diuersis respectibus fiat solutio, non habuit hoc lex pro inconuenienti, vt sic pariter dicamus

eamus in casu de quo agimus, postquã diuersæ sunt causæ solutionis, & ita iuris esse cenleo, saluo semper saniori iudicio. Hinc practica ordinaria est, quòd Reges soliti sunt mandare, vt Proregibus pro expensis, & maximis sumptibus, quibus in itinere grauantur, detur quãtitas aliqua notabilis pecuniarum, quæ communi vocabulo appellatur agiuto de costa.

SUMMARIVM.

- 1 An pro causa pecuniaria possit exequi contra Collaterales de persona etiã via ritus, quæstio proponitur, & pro parte affirmatiua concluditur.
  - 2 Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales.
  - 3 Collaterales, Curiales dicuntur, quia in Curia Regis, & panes Regem assistere debent, à qua recedere non possunt absque speciali licentia.
  - 4 Tribunal magnæ Curie est idem, quòd tribunal Regis, & propterea iurisdictionem vniuersalem habet super omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditiones, & præminentie fuerint.
  - 5 Consuetudo antiqua, quòd contra istas personas non procedatur in consulto Principe est sublata, quia contra Constitutiones, & contra ritum magnæ Curie, ex quibus cessant disposita de iure communi.
  - 6 Casus enumerantur, in quibus fuit processum contra titulos magnates, & etiã habetes vnum
- ex septem officijs.*
- 7 Ritus magnæ Curie, quæ excipit familiares Regis domesticos cõmensales, & actu seruientes, qui Curiales dicuntur non seruantur, & in contrarium est consuetudo.
  - 8 Priuilegia militum amplius non seruantur.
  - 9 Priuilegia Doctorum, vt non possint carcerari, amplius non seruantur.
  - 10 Iurisdictione Siniscalchi non est aliter in usu, & de his omnibus cognoscit magna Curia.
  - 11 Milites in Regno, qui militare artem actu exercent, & in matricula descripti, quoad iurisdictionem tantum habent in Regno Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l' Auditore del Campo.
  - 12 Ritus magnæ Curie recepit interpretationem in seruientibus, & familiaribus propriæ domus Regis, aut Proregis tantum.
  - 13 Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium non mutatur, quia hæc officia augent bonorem, sed non mutant statum, nec causam iuris, prout dicitur in militibus gaudetibus, & nãme. 14. cuius contrarium est in clerico, per totalem status mutationem.
  - 15 Distinctio Doctorum circa mutationem status, & inter causas naturales, & accidentales.
  - 16 Collaterales, qui durante officio se obligauerit seruata forma ritus

- non possunt declinare forum, quod non est in clerico, & ibi de ratione, nisi dolo, & fraude clericatum assumpsisset.
- 27 Curiales extra Curiam contrahentes de ipsorum priuatis negotijs foro exceptione non gaudent.
- 28 Milites negotiatores conuenti pro illa negotiatione priuilegium militare non gaudent, sed sub Iudice ordinario subsunt, etiam si sint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis seruiant.
- 29 Differentia inter milites, qui dicuntur militare in Regis seruitio, & milites armate militiae.
- 30 Priuilegia omnia intelliguntur in quantum non ledatur utilitas publica.
- 31 Officialis Regi immediatè seruiens non gaudet pro contractu dominito, nec pro delictis extra Curiam commissis.
- 32 Collaterales Consiliarij in quo differunt ab alijs.
- 33 Consilij diffinitio notanter auctoritate Ifern.
- 34 Consiliarij Collaterales, qui sint, & in quibus consistat eorum officium.
- 35 Consiliarij Collaterales non iudicant, & in materia belli tantum, in qua interuenire possunt vota ipsorum sunt consultiua, & nullam habent iurisdictionem.
- 36 Theorica Bart. in l. fin. de Constit.
- Princip. commendatur ad decisionem articuli.
- 27 Senatores pro causis pecuniarijs non gaudent.
- 28 Deputatio Iudicum particulariū à iure communi statuta certis personis in dignitate constitutis, & signanter magister officiorū recessit ab aula.
- 29 Text. in l. 2. C. ubi Senat. vel clariss. ponderatur.
- 30 Collaterales Consiliarij non sunt milites, sed viri militares.
- 31 Dictio ceterum idem prorsus substantia, & qualitate implicat.
- 32 Milites ex priuilegio, qui non se exercent in factis armorum fori priuilegio non gaudent.
- 33 Militantes in sacro Palatio in quocumque officio quibus priuilegijs gaudeant.
- 34 Decisio particularis Bald. in militibus facientibus militare professionem, sed eam non exercentibus, ut eorum militia non sit priuilegiata.
- 35 Consiliarij Belli, in quibus se exercent, & quod sit eorum officium.
- 36 Aliud est Consiliū, & aliud militia, sicut alij Consiliarij, & aliud milites.
- 37 Milites proprijs negotiationibus vacantes priuilegium militare amittunt.
- 38 Miles in matricula militum descriptus, si militiam non exercet, priuilegio militari non gaudet.

- 39 *Milites veterani non gaudent, quia non exercent.*
- 40 *Litera familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus.*
- 41 *Milites nostri temporis nullo modo gaudent ex communi Doct. conclusione, & ideo carcerari possunt.*
- 42 *Milites secundum magis communem opinionem pro debitis tantum contractis in Castris, in Bello, & in expeditione gaudebunt, non autem pro his, quae fecerunt in eorum Dominijs, vel vagando per mundum.*
- 43 *Practica contra milites noua militie, ut possit contra eos de persona exequi.*
- 44 *Text in h. fin. C. ubi Senator. vel Clariss. non seruatur in Regno.*
- 45 *Citatus seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij.*
- 46 *Clericus propter periurium perdit priuilegium Capituli Odoardus & potest pro civili debito carcerari.*
- 47 *Clericus ob obligationem incursum, & incursum periurij pro debito civili potest carcerari.*
- 48 *Pena periurij antiquitus secundum ritus Mag. Cur. erat amputationis manus.*
- 49 *Citatio seruata forma ritus importat criminalitatem, ut causa criminalis tractatur.*
- 50 *Citatus in causa criminali debet*

de persona comparere, & si delictum est commune, cognitio est Magnae Curiae, licet tractaretur cum proprijs militibus.

- 51 *Text. particularis adducitur in l. pen. C. de dignit. lib. 12. ubi propter periurium viri illustres ceterique in dignitate constituti fori priuilegio priuantur.*

ARGUMENTVM.

Ritus Magnae Curiae circa liquidationem instrumentorum habet locum contra Collaterales. Iurisdictio Magnae Curiae, quae Milites in Regno militaribus priuilegijs non gaudent. Curiales, & qui ad larus Principis assistunt, non gaudent pro debitis contractis propter proprias negotiationes extra Curiam. Aliud milites, & aliud viri militares. Collateralium officium quod sit, in quibus consistat, & an habeant iurisdictionem aliquam. Milites nostri temporis nullo gaudent priuilegio. Citatio seruata forma ritus dicitur criminalis propter periurium, ob quod quis foro priuatur.

S. VII.

ED cum multa posuerimus supra de Collateralibus, videamus quaeo veritatem articuli alias in dubium propositi, an contra istos Dominos Collaterales pro causa pecuniaria possit exequi de persona, & consequenter liquidari instrumentum debiti iuxta ritum Magnae Curiae Vicariae, quae periurij incursum vigore citat criminaliter ad personaliter comparandum, & non per Procuratorem, & non comparente citato personaliter, & in promptu non docente de satisfactione carceratur, & dicit causam in vinculis.

In hoc articulo primo est tractandum si isti

isti Domini in hoc subsunt iurisdictioni Mag. Cur. Secundo, an saltem pro debitis contractis ante officium assumptū. Tertio, quando non subessent, quid de eis disponat ius commune. Et quarto, & vltimo siue subsint Mag. Cur. siue non, videndum erit an exequi possit de persona iuxta formam iuris, & etiam via ritus.

Primus articulus videtur decisus per Constitutiones.

2 Cōstitutio Regni statuimus, expressè dat Mag. Cur. iurisdictionem contra curiales, ibi, & de quæstionibus nostrorum curialium, qui immediatè nobis assistunt de speciali cōscientia nostra in curia commorantium, qui de curia nostra sine speciali mandato nostro non possunt recedere &c. causas audiat, & iustitia mediante decidat: idemq; disponit in constitutione incip. magnæ curiæ nostræ, & Andr. in d. constit. statuimus, dicit curiales esse, qui sine licentia de curia non possunt recedere, & officia gerunt, vbi latius Afflic. & in d. consti. mag. cur. idemq; traditur per Carau. in ritu mag. cur. 46. incip. in primis in tit. 3 de iurisd. & de for. compet. Quales sunt Collaterales, qui officia gerunt immediatè pænes Regem, & non possunt recedere absque licentia, vt est notorium; 4 cumq; secundum tradita in dictis constitutionibus tribunal mag. cur. sit idem quòd tribunal Regis, ibi in constitutione statuimus; Mag. Cur. nostræ Iustitarius nobiscum in curia commoretur, & in constit. mag. cur. ibi in cognitionum nostrarum iudicijs collocatū, quid mirum, quòd super omnes iurisdictionem habebit; appellatur ibidem iustitiæ speculum, & in cōstit. sequi incip. honorem debitum, appellatur luminare maius ob quod datur cognitio Baroniarum, Comitatum, Ciuitatum, Castrorū, & Magnorum feudorum etiam criminis læsæ maiestatis; & in prædicto ritu datur in specie cognitio cōtra omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditionis, &, præminentia

fuerint, vt sic dicamus iustè sublatam consuetudinem, quam refert D. Frecc. in tit. quis dicatur Dux: dùm dicit, & istæ dicuntur personæ illustres, & contra eos non deberet procedi Principe incōsulto non citari, nec carcerari, quia dicit hos appellari Regios Consiliarios & dicuntur pars corporis ex reg. text. in l. quisquis, & in tit. quis dicatur Comes, dicit quod Comites, Duces, & Principes in Regno appellantur Consiliarij de latere Domini Regis: sed subsequitur, quòd hodie hoc in desuetudinem abiit, cùm de facto detrudantur in carceribus mag. cur. & contra illos indifferenter proceditur. Erat enim hæc consuetudo contra Reg. constit. & contra ritum mag. cur. & propterea iustè non fuit obseruata, quicquid aliàs esset de iure communi ex regu. text. in l. si grauius C. de dignit. lib. 10. in l. fin. C. vbi Senat. vel claris. in l. in sacris C. de præpos. sac. scrin. in l. in cubicularios, C. de præpos. sac. cubic. lib. 12. in l. nec ad diuersa de Silent. eodem lib. in l. ex eo, de Agen. de reb. eodem lib. in l. fin. C. de comit. consistor. eodem lib. cum 6 alijs concord. Hinc vidimus procedi, per mag. cur. contra habentes septem officia tam ciuilitè, quàm criminaliter, & contra hos, qui sunt de Collaterali consilio indifferenter tam per mag. cur. quàm per Sac. Conf. vt vidimus in Duce Amalfiæ magno Iustituario citato, carcerato, & condemnato in causa criminali per magnam curiam in D. Cæsare d' Auolos magno Cancellario, in Principe Conchæ magno Admirato, Tiberio Pignatello successore in prædicto officio magni Cancellarij, & quid mirum, quòd Sac. Conf. indifferenter procedat, si illud appellatur sacra Maiestas, & vt tali supplicatur, eiusq; nomine sententiam profert, & si titulo decorati præcedunt collaterales, omnesq; alios Consiliarios titulos non habetes, vt est moris in Regno: ergo si mag. cur. cognoscit de titulatis, multo fortius cognoscere debet de collateralibus, quia

si vinco vincentem te, ergo &c. & sic videmus oēs Regios Consiliarios conveniri in mag. cur. in Sac. Conf. & ipsos contra alios agere, & nunquam de hoc fuit dubitatum.

- Et licet ritus p̄dictus mag. cur. videatur videatur corrigere p̄dictas cōsti.
- 7 dūm in fine à cognitione tam ampla eidem concessa contra oēs excipit familiares Regis domesticos, commensales, & actu seruientes, qui oēs dicuntur curiales, vt latius ibi per Carau. Tamen in desuetudinem abiit ritus, vt in facto videmus, quia contra omnes mag. cur. & Sac. Conf. procedit, sicut dicimus in
- 8 priuilegijs militum, & clericorum, vt non teneantur nisi in quantum facere possunt, quæ amplius non seruantur secundum Paul. de Castr. in l. miles ff. de re iud. sic in priuilegijs Doctorum, vt non possint carcerari, vt latius per Carau. in rit. 166. incip. Item quòd si quis debitor nu. 30. Hinc Fulg. in l. 1. C. in quib. caus. mil. for. p̄scr. vti nō possunt, dixit ibi in fin. Quod non insurgit ex illa lege multa utilitas, quia his militijs hodie non vtimur; sic videmus milites torqueri, suspendi, cōdemnari ad triremes, carcerari pro debitis ciuilibus, & contra eos, sicut contra quoscumque alios procedi, prout pariter videmus in
- 10 iurisdictione Siniscalchi, quæ erat contra oēs familiares domus Regis, illiq; exempti erant à iurisd. mag. cur. quòd secundum D. Frecc. in tit. de Sinisc. recessit ab aula, & non est aliter in vsu, solūm. n. respectu militum militarem artem actu exercentium, & q̄ in matricula, seu rollo, vti tales reperiuntur descripti, quoad cognitionem iurisdictionis tm̄ est deputatus in Regno Iudex particularis dictus l' Auditore del cāpo, sed quoad reliqua priuilegia nullum seruatur; & verè ritus p̄dictus ex vsu recepit interpretationem in seruientibus, & familiaribus propriè domus Regis, aut Proregis, non autem in Cōsiliarijs, alijsq; Officialibus; & sic videmus de his cognosci per Auditorem exercitus,

nisi aliud Proregi visum fuerit, ideo de p̄dicto ritu tanquam non in vsu nullam mentionem fecerunt Andr. Afflict. Frecc. & alij nostri Regnicolæ, qui de autoritate mag. cur. scripserunt, & de cognitione in curiales.

- Hæc vllam habent dubitationem, quoad debita contracta ante officium, dūm quis se obligauit ad solutionem illorum, quodq; contra eum possit liquidari instrumentum seruata forma ritus: nam persona reperitur obligata, & tali obligatione affecta officium suscipit, &
- 13 hæc officia augent honorem, sed non mutant statum, nec causam iuris, eleganter ad propositum Bald. quem sequitur Affl. & Aluar. in c. 1. de mil. vass. qui arma bellica deposuit; exemplum est in
- 14 istis militibus gaudentibus, vt eleganter per Bart. in l. 1. in fin. ff. de p̄n. vbi voluit, q̄ isti etiam habeant priuilegium exemptionis à curia sæculari, tamē non per hoc mutant statum, & habet locum in eis leges, quæ dicunt, quòd propter mutationem fori, seu propter priuilegium superueniens ad sui procuracionem quis non excusatur, quæ non procedunt in clerico, quia datur totaliter status mutatio secundum eundem Bart. & sic procedunt data status mutatione
- 15 data per canonistas in cap. 1. de oblig. ad ratiocin. vt per Butr. post Io. Andr. & alios distinguētēs circa mutationem status inter causas naturales, & accidentales, & hac ratione attenda, quando nō mutatur status secundum Bart. semper attenditur obligationis contractæ status, quem sequitur Rayn. de Forli in l. oēs populi nu. 97. & latius Io. Bapt. de S. Seuer. nu. 156. & idem Bart. ibid. in 5. quæst. nu. 48. de iust. & iur. Bald. in l. 1. C. an ser. ex suo fact. nu. 4.

Quæ procedunt etiam si se obligauerunt seruata forma ritus mag. cur. post assumptum officium, nam in clerico solo reperitur, vt nec voluntariè possit à sæculari Iudice cognosci, quia priuilegium non est personale, sed toti Collegio clericorum indultum: secus verò si per-

si personæ esset concessum, vt in casu de quo agimus, vt vtrumque determinat text. in cap. si diligenti de for. compet. quod etiam in clerico limitatur, quando dolo, & fraude clericatum assumpsit maximè respectu bonorum, de quo latè post Ioan. Andr. & alios in d. cap. 1. de oblig. ad ration. per D. de Franch. in decis. 209. Est enim hoc inductum in fauorem, vnde benè potuit renuntari, quod in terminis decidit glos. in d. l. in sacris in verb. eos, de proxim. sacr. scriin. vbi Bart. ibi enim non poterat conueniri nisi coram Magistro Officiorum, sed bene sponte poterat coram alio, quia renuntiabat fauori, atque suo priuilegio, ibiq; Luc. de Pen. 17 quod indubitatum redditur ex communi Doctor. doctrina, dū volunt, quòd dūm isti Curiales officia gerentes pænes Principem extra Curiam contrahunt, & de negotijs ipsorum priuatis, vt minimè tunc fori exceptione gaudere possint, sed tenentur correspondere sub communi iurisdictione ex ipsorum priuatis negotiationibus, ita Bald. in l. 1. per illum text. C. in quib. caus. mil. for. præscr. vt non poss. vbi quòd militantes in Curia Principis non gaudent priuilegio fori, quando conueniuntur ex priuatis negotiationibus, nisi tēpore com meatus, quia milites negotiatores pro illa negotiatione conueniunt non habent priuilegium militare, ex quo infert ad quæstionem, de habente priuilegium, vt non possit conueniri coram Episcopo, vel alio, sed tantum coram supremo Pontifice, quòd si in studio emit bladum, vel vinum conuenitur ibi coram Iudice illius loci, ibiq; Salic. reassumit regulam, quòd in militia constituti si negociantur tenentur pro illa negotiatione ibi respondere, & per prius ibidem Bart. vbi Ang. sequitur in omnibus Bald. & Fulgol. ac melius omnibus Paul. de Castr. exemplificans in spetie text. illum in militantibus in Curia Principis, & habentibus officium circa Principis personam, ac

in cæteris familiaribus illius, dicens, quod licet aliàs non possent conueniri nisi sub Magistro militum secundum reg. text. in l. magisteria C. de iurisdic. omn. iud. tamen ratione negotiationis possunt etiam coram Iudice ordinario conueniri, & infert ad quæst. Bald. subdens notabile verbum, quòd etiam si sint in Curia familiares, & qui ad latus Principis seruiunt, poterunt tamen ex priuatis negotiationibus coram ordinario conueniri, & pondera text. ibi, cum non armatæ militiæ præditi sint, ita quòd dicuntur milites, sed non armatæ militiæ, sed dicuntur militare, dūm in Regis seruitio degunt, vt benè ponderat post Butrig. Paul. de Castr. quæ est decisio particularis, glos. not. in l. qui cum vno §. reus ff. de re milit. eadem glos. in l. si quis postea ff. de iudic. non enim conuenit in hisce casibus gaudere aliquo priuilegio, quia esset in fraudem, & damnum publicum, vt sub clypeo priuilegij contractantes, & bona fide negotiantes defraudarentur, & delusi remanerent, vt ad propositum considerat text. elegans in l. 2. C. de priuil. scol. lib. 12. ibi, ne flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacillet utilitas: ex quo text. Doct. ibi reasumunt conclusionem, quòd omnia priuilegia intelliguntur intantum concessa, & valere, in quantum non lædatur utilitas publica, vt per Odofred. Io. de Plat. & omnes, bonus text. ad idem in §. quod autem, in auth. vt Iud. sine quoque suffr. vbi glos. in verb. priuilegia, & ideò Rebuff. in eadem l. 2. idem tradens dixit quòd nunquam intelligitur concessum aliquid licitum, sub cuius prætextu possit committi illicitum.

Eandemq; conclusionem, quòd Officiales immediatè Regi inseruientes nõ gaudeant pro contractibus initis domi, quando priuilegium datum est personæ, & sic de delictis extra Curiam commissis, firmat ad propositum Andr. in d. constit. statuimus, ibiq; Afflic. & idem Afflic. in Consti. Reg. incip. in-

tionis, quæ sunt decisiones punctuales ad casum.

Et aduertatur quæso, nam dum tractamus de istis Dominis Collateralibus Consiliarijs, isti non sunt magis Consiliarij, quàm cæteri alij de consilijs Regiæ Maiestatis, differunt enim in eo, quod sunt de eminentiori consilio, sed omnes sunt Consiliarij, & de consilio, nam vt docuit notabiliter Andr. in cap. 1. in addit. in titu. hic finitur lex, consilium nihil aliud est, quàm collatio inter plures habita, & dicitur quasi confidium, quia plures confident, & simul sedent ad simul conferendum, & examinandum negotium, quod imminet, & dicit consilium non esse in Principe, sed pænes Principem, idest Consiliarij de bello suscipiendo; hæc Andr. quem non allegauit D. Frecc. in 1. lib. in titu. de off. Magist. Iustit. vbi dixit istos appellari consiliarios guerræ, ibi ante num. 35. & rursus ante num. 34. quærit an isti dicantur Iudices militares, qui iudicant, quid in militia, & bello sit agendum, vel Iudices militares dicantur Auditores Campi, & remittit se peritioribus, sed certè si recordatus esset prædictæ decisionis Andr. opus nõ fuisset consulere peritiores, immò dico plus, quòd isti Domini Consiliarij præstant Principi consilium, ita quòd sunt vota consultiua, & non decisiva, & aliter non iudicant, & ideo idem D. Frecc. dixit, quod in collateralibus assistunt, dum res bellica tractatur, qua finita à collateralibus Consilio recedunt, nec vllam aliam habent auctoritatem, aut iurisdictionem, nisi eam, quam illis forte Prorex delegat, aut committit, & vulgo nominantur gli Configlieri della guerra, quæ sunt propria verba Domini Freccia supra allegat. in different. int. feud. reg. titul. & alia ante nu. 21. 3. lib.

Vnde si omnis auctoritas, & iurisdictione incipit, & finitur in rebus bellicis tantum tractandis in Collateralibus consilio merito secundum omnes nullum

habebunt privilegium pro rebus familiaribus, & pro proprijs negotiationibus, quæ extra tractantur secundum decisionem Andr. & cæterorum supra adductorum, & secundum hæc est propria theorica singularis Bart. in l. fin. ff. de const. Princ. tradentis quòd quando exemptio est data personæ ratione dignitatis, aut præminentia, tunc recurrendum est ad notata in d. l. 2. C. vbi senat. vel clar. vbi in causis ciuilibus coram ordinarijs conueniuntur, & in criminalibus dicit ibi glos. coram eo, cui Rex causam delegauerit secundum text. in l. fin. eod. tit. Si verò privilegium est concessum non solum personæ, sed etiam loco, tunc procedit text. in cap. 1. de priuileg. in 6. vt tunc contrahens, vel delinquens in loco non exempto minimè gaudeat, si verò privilegium est datum ratione publicæ utilitatis, vt in militia, tunc recurrendum est ad terminos text. in l. magisteria.

Hæc enim theorica Bart. pariter decidit casum, dum tractamus extra Curiam de negotijs particularibus, & proprijs, in quibus nihil commune officij, & Senatores non gaudent in causis pecuniarijs per text. in d. l. 2. & maxime si sunt contracta ante officium assumptum, cum magna curia suam iurisdictionem contra omnes habeat, & secundum Frecc. non practicitur amplius dispositio iuris communis, à quo certè Iudices erant constituti, & præsertim Magister officiorum, & sic pariter recessit ab aula iurisdictione Siniscalchi, qui cognoscebat de familiaribus Curie Regis, & secundum Frecc. in tit. de Siniscal. videbatur gerere prædictum officium Magistri officiorum auctoritate Luc. de Pen. in l. viros C. de diuers. offic. lib. 12. quæ omnia dicit ipse non sunt hodie in usu, & notate, quod licet Frecc. dixerit ibidem, quod et si Siniscalcus cognoscebat de curialibus, quòd non propterea in generali concessione eidem facta illius iurisdictione intelligebatur iurisdictione concessa in Collaterales, qui sunt

sunt de secreto consilio propter præminentiam officiorum, & personarum, & nil allegat, nam ad hoc est particularis text. in d. l. 2. C. vbi senat. vel clarif. cuius infra scripta sunt verba.

Senatores in pecuniarijs causis, siue in hac alma Vrbe, siue in suburbanis degūt, in iudicio tam prætorianæ, quàm vrbicariæ præfecturæ, necnon Magistri officiorum, quoties tamen ad eum nostræ pietatis emanauit iussio, in Prouintijs verò vbi larem fouent, aut vbi maiorem bonorum partem possident, & assidue versantur, respondebunt.

Et sic text. expressè dixit, quòd cognoscet Magister officiorum, si hoc specialiter à Rege fuerit commissum, ita, quòd est casus ibi pro decisione q. D. Frecc. & etiam pro nostra; ac etiam attempta dispositione iuris communis, si in pecuniarijs causis iurisdictio contra Senatores est sub Iudice ordinario, & est decisio propria in Collaterali secundum Frecc. cumq; omnes illæ iurisditiones hodie cessauerint in Regno, nõ enim adsunt, dicit Frecc. Magistri officiorum, non Præpositi sacri cubiculi, sacrorum faciniorum, Agentium in rebus, Silètiariorum, & similium, sed omnis iurisdictio est collata in Mag. Cur. nec seruatür dispositio text. in d. l. fin. vbi Sen. vel Clarif. propterea dicendum est Mag. Cur. in collaterales, & omnes pro negotijs extra officium iurisditionem habere, vltra quòd illa iura, & similia loquuntur in ipsorum casibus specialibus, non autem in istis Dominis Consiliarijs bellicis, in quibus loquitur text. in d. l. 2. qui est specificus in Senatoribus, nec facit ad casum, quòd Collaterales præcedunt, & constituti sunt in maiori dignitate, nam hoc fit ex potestate legis, vt post alios notanter habetur per lo. de Plat. in d. l. pen. de silent. & rursus si tribunal Magnæ Curie est idem, quòd tribunal Regis, & est specificum contra omnes Duces, & Principes, & habet vniuersalem iurisditionem in toto Regno, & isti Domini

Collaterales nullam habent extra consilium, & in illo assistunt pro rebus bellicis tantum, & postea recedunt, videtur propterea, quòd non sit absonum, vt Mag. Cur. cognoscat ratione vniuersalis, & maioris iurisditionis ipsi à Rege attributæ, qui potuit, cum ab eo omnes fluant, & refluant tanquam à fonte, vt pluries diximus.

Non enim differunt isti Domini Consiliarij ab alijs, immò alij habent iurisditionem cum administratione, quam non habent ipsi, & hos appellat lex viros militares, non milites, vt in Constit. Reg. incip. vt vniuersis, ibi, vt vniuersis, & singulis Regni nostri nobilibus honor debitus integrè conseruetur. Comitibus, Baronibus, ac cæteris viris militaribus, nam dictio illa, cæteris, idem præfuso substantia, & qualitate implicat, & refert, licet diuersum specie, & numero glos. & Bart. in l. non solum ff. de procur. quæ ad propositum allegat Tiraq. in tract. de nobilit. l. lib. in princ. cart. 30. num. 11. & glos. in d. constit. in verb. militaribus, dicit intelligas de illis militibus, qui viuunt in honore militari, & magis explicitè ibi Andr. quòd militares viri non sunt milites, sicut secundum eum differt Consul à viro consulari tanquam habitus ab actu, consulunt enim Regi, seu Proregi, quæ pro bello sunt necessaria, vel res bellicas concernunt, vt diximus auctoritate Andr. & Regi inseruiunt; proüt alij in ipsorum ministerio, cuius respectu dicuntur militare, non autem, quòd sint creati milites, vel quoquomodo militiam exercent, immò fortius dixit Paul. in eadem l. fin. vbi Senat. vel clarif. quòd milites facti ex priuilegio, qui non exercent eorum personam pro Republica in factis armorum priuilegio fori non gaudebunt, & propriè isti Domini comprehenduntur sub tit. C. de priuil. eor. qui in sac. pal. mil. lib. 12. vbi glos. in rubr. dicit Titulum illum intelligi de his, qui in sacro palatio militant in quocumque officio, in quo

quo titulo ponuntur ipsorum priuilegia, & minimè reperitur hoc de quo tractamus, & priuilegium ipsorum nil aliud continet, nisi creationem Consiliarij Collateralis, ob quod cum verè non militent, fori priuilegio propterea non gaudebunt, in quo est decisio particularis Bald. in l. pen. ff. ex quib. caus. maior. loquentis in casu fortiori videlicet, in militibus facientibus militarem professionem, sed verè actu non exercentibus, vt eorum militia non sit priuilegiata, sed vti debeant iure communi in eorum actibus, quem allegat, & sequitur Afflict. in d. Constit. Reg. Intentionis, & pulchre Luc. de Pen. de similibus militibus in l. milites C. de re milit. lib. 12. & dixi quòd sunt hæc in casu fortiori, & nullam patiuntur disputationem, quia non sunt isti crassi milites, sed Consiliarij, & bene applicantur decisiones, quia nullo modo in militia se exercent, nec vt milites aliquid faciunt, aut militiæ parati sunt.

Sed de creatione militum, de bello mouendo, aut de Regno defendendo aduersus hostes consiliat, & vota emittunt, ita quod consulunt circa ea, quæ milites, & circa militiam fieri debent, & aliud est consilium, & aliud militia, sicut aliud Consiliarij, & aliud milites: vacant enim isti proprijs negotiationibus, ipsorumq; commodis in proprijs domibus, terris, ac territorijs, quæ intantum sunt militibus prohibita, vt perdant ex hoc militum priuilegium, ad text. in l. nemo miles C. de re milit. lib. 12. vbi glos. in verb. vacet concordat, text. in l. miles eod. tit. quorum iurium rationem reddit text. in l. miles C. locat. & in l. fin. eod. tit. & pro conclusiole legatur elegans text. in l. per illyricos C. de coh. lib. 12. Hinc Aufr. in addit. ad cappel. tholos. in decis. 111. dixit quòd qui allegat se militem debet probare, qui allegat text. in l. 1. C. de appar. mag. mil. lib. 12. Sunt igitur istu Domini Consiliarij non milites, & consequenter iure communi vti debet,

prout cæteri omnes: etsi vt diximus artem militarem nullo modo exercent, & in matricula, vt tales, non sunt aliter descripti, succedit conclusio illa communis, quòd etiam quod sit descriptus in matricula, & militiam non exercet priuilegio militari non gaudebit, Bart. in l. scrinarios C. de testam. milit. vbi Aret. Corn. & omnes: hinc veterani milites non gaudent, quia non exercet ad text. in l. 1. C. de veter. lib. 10. in l. ad veterani ff. ad l. falcid. Andr. in constit. Regn. magister Iustitarius in verb. & alios, idem in literis familiaritatis, vt non deseruiant actu non seruiantibus Afflict. in d. Constit. Reg. intentionis, cumulat decisiones Io. Ant. de Nigr. in repet. clement. 1. de vit. & honest. cler. nu. 26. Ann. in allegat. 44. qui refert sic decisum per Sac. Conf. & in militibus nostri temporis, quod non gaudeat est communis decis. Cyn. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. vbi scrib. late Alex. in l. centurio de vulg. & pupill. quæ conclusio non patitur limitationem non data creatione titulo, aut priuilegio militiæ, ob quod iustè Salic. in l. 1. nu. 12. C. qui bon. ced. poss. tradidit, quod milites nostri temporis possunt pro debito carcerari.

Et si magis communis est conclusio in proprijs militibus, vt priuilegio gaudeant, vt non conueniantur nisi in quantum facere possunt pro debitis contractis in castris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quæ fecerunt vagando per mundum, vel dum steterunt in eorum domibus secundum glos. notab. in l. miles ff. de re iud. quam sequitur ibi Bart. Odoffred. Alber. & Salic. in d. l. 1. qui bon. ced. poss. Matth. Brun. de cess. bon. tract. 3. par. 2. in tit. an miles cedat bonis quæst. 11. qui dicit, quod cum glos. transeunt Doct. par. deput. de re milit. tract. 16. lib. 7. in tit. incip. an armiger rusticus, qui allegat text. notab. in l. fin. C. de restit. milit. & idem text. per propria verba in l. fin. C. quib. non obijc. long. temp. prescript. adden-

addentes ad Bald. in d. l. r. C. qui bon. ced. poss. quæ conclusio confirmatur ex decis. Andr. & aliorum supra adductorum, quòd curiales non gaudent pro debitis factis extra curiam, & sic cæteri in dignitate, & officio constituti, igitur omni iure dicendum est hos Dominos Consiliarios nullo posse potiri priuilegio pro debitis ipsorum particulatibus, sed subditos omnino esse iurisdictioni mag. cur.

Sed si vt supra ostendimus priuilegia hæc omnia in desuetudinem abierunt, & mag. cur. super omnes suam exercet iurisdictionem vanum est propterea su-
43 per his insistere. Hinc per Collaterale consiliū indifferenter expediuntur prouisiones contra milites nouæ militiæ, vt contra eos exequatur etiam de persona, & hoc iure vtimur, licet illi sint descripti in matricula, vt veri milites, & vt tales semper militiæ parati, & vt milites aliquibus gaudent priuilegijs vigore nouarum ordinationū, inter quas cum non sit hæc, quòd non possit exequi de persona, licet non possit super armis, & equis, ideò contra personas prouisiones expediuntur, quia priuilegia eis à iure communi indulta aboluta sunt.

Ex his absolutus apparet primus pūctus, an isti Domini subijciantur in hoc iurisdictioni magnæ curiæ, & quomodo ritus non seruetur, vel in quo est interpretatus, est etiam decisus secundus pūctus circa debita cōtracta, pariterq; terminatus est tertius, quid de iure cōmuni: nam si ritus viget, ita quòd sit correctæ dispositio constitutionum Regni, & magna curia non habet iurisdictionem, ergo remanemus in dispositione iuris communis, secundum quod in pecuniarijs causis Senatores nullo gaudent priuilegio, sed subsunt sub iudicio ordinarij Iudicis, & in criminalibus sub iurisdictione eius, cui Rex, seu Prorex ipsum representans causam delegauerit ex reg. text. in d. l. fin. vbi Sen-
44 nat. vel clariis, quæ tractat de personis

illustribus, & super illustribus cuius rex dispositio dixit Frecc. & in facto videmus esse correctam in Regno, postquam contra omnes mag. cur. procedit, ne flagitiorum crescat authoritas, vel publica vacillet vtilitas, vt supra diximus, quia sic indispositio temporum requisit propter multitudinem negotiorū, delictorum, & Magnatum Regni, in quo malitia creuit, & bona fides negotiationum defecit, pro quo tantum debent inuigilare Superiores, vt sic nimirum, si omnia priuilegia deficient, & nouis vtamur legibus, statutis, & consuetudinibus, vt pluries diximus, cum omnia priuilegia fugiant abusum, & intelligantur rebus in eodem statu permanentibus.

Vltimus pūctus dato, quòd sit quicumque Iudex, vtum exequutio personalis sit verita contra Collaterales iuxta iuris dispositionem in bonorum defectum, & an etiam via ritus, arbitrator, ni fallor, ex supra relatis satis, superq; declaratus, nam nullum in hoc legi iuris priuilegium, constitutionem, aut statutum, & in tit. de priuileg. eor. qui in sacr. palat. milit. vt supra diximus, non reperitur tale priuilegium, & si volumus regulari ex priuilegio militibus concessio, dictum est hos non esse milites villo modo, nec secundum nostra tempora, nec secundum antiqua, non adesse concessionem per priuilegium, saltem in honorem, & præminentiam, esse creatos tantum Consiliarios Collaterales, appellari viros militares, non milites, & hæc longè distare inter se, & tandem in curialibus, in officialibus, & in proprijs militibus non adesse priuilegia pro debitis contractis extra Curiam in proprijs domibus, aut patria, vel vagando per mundum, ac omnia priuilegia cessare, quando Respublica læditur, & publica vacillat vtilitas, illis abutuntur, & reducuntur ad iniquitatem.

Et cum fundata sit iurisdictione mag. cur. & secundum communem vsum, &

& consuetudinem dico non posse in-
dubium refricari habere locum dispo-
sitionem ritus magnæ curiæ, quæ ad-
huc attento iure communi militabit,
45 quia citatus seruata forma ritus dici-
tur criminaliter citari propter delictum
periurij incurfi, quod est grauissimum :
intantum quòd clericus ammittit pri-
46 uilegium Capit. Odoardus extra de
solut. & potest pro debito ciuili carce-
rari, licet aliàs teneatur in quantum fa-
cere potest, ita glos. solemnns ibi in fi-
ne, quã pro notabili ponderat ibi Abb.
& Imol. in spetie num. 17. in fin. notat
cum glos. quòd periurus non gaudet
priuilegio, de quo in illo text. hinc cle-
47 ricus ob obligationem in cusatam, qui
alias ex debito ciuili non poterat carce-
rari, poterit inquam ob incursum
periurij, Afflict. in Constit. Reg. incip.
si quis clericus 6. notab. nu. 6. Io. Ant.
de Nigr. in repet. d. clem. 1. de vit. &
honestat. cleric. num. 338. vbi latissime,
& Afflict. arguit de milite ad clericum,
48 & secundum ritus Regni pœna periurij
antiquitus erat pœna amputationis
manus, & si propter delictum citatur,
ob quod oportet de persona compare-
49 re, dicitur causa criminalis non ciuilis
descendens à ciuili debito, & ita tradi-
derunt maiores nostri nemine excepto
incipiendo ab Afflict. in sua decis. 64.
D. Frecc. in suo opusc. de præsent. instr.
par. 6. vbi eleganter Io. Ant. de Nigr.
ponit pro absoluto in d. clem. 1. num.
345. & 350. declarat peroptimè Ca-
rauit. in rit. incip. Item seruat ipsa cu-
ria num. 109. D. de Franch. in decis.
50 162. & decis. 171. Si ergo causa est
criminalis, citatus debet comparere de
persona, delictum est commune, etiam
quòd diceremus hos Dominos esse mi-
lites armatæ militiæ, nonne iuris est ex-
plorati, quod eo casu iudicium est Ma-
gna Curia Vicariæ ex reg. text. in l. 1.
C. vbi de crim. agn. oportet. & limitatur
regula text. in d. l. magisteria, & sic de-
cisum, prout latius per D. de Franch. in
51 d. sua decis. 88. & pro sigillo legatur

text. solemnns in l. pen. C. de dignit. lib.
12. vbi viri illustres, cæteri q; in digni-
tate constituti, qui fori priuilegio gau-
dent, priuantur omni dignitate, & pri-
uilegio propter incursum periurij, cuius
text. verba sunt infra scripta, quoties ex
priuata cuiuslibet interpellatione ciuili
vel criminali viri illustres conueniendi
sunt, nulla danda fideiussionis concus-
sione vexentur, sed per spetiale priuile-
gium suæ committi fidei consequantur,
iuratoria ab his cautione tantummo-
do exponenda, quam si neglexerint, &
contra incertum cautionis sacramen-
tum, ipsi vel eorum Procuratores ab-
fuerint; in pecuniarijs quidem causis
super possessione rerum ad eos perti-
nentium, Iudex competens, quòd iuris
authoritas, & rei qualitas iugesserit
ordinabit: in criminalibus verò nego-
tijs dignitate, quoque qua se per suum
videlicet periurium indignos esse pro-
bauerint, spolientur, vt in eos, vtpote
illustri dignitate per suum facinus pri-
uatos inconsulta etiam nostra pietate
Iudicibus legum seueritatē licet exer-
cere. Quem text. notat ad hoc Andr. de
Barul. ibi, & gloss. dicit ipso iure priua-
ri propter incursum periurij: vnde ex
his omnibus mea est sententia hos Do-
minos nullo gaudere priuilegio remit-
tendo me peritioribus; & licet aliqui
dicant non reperiri adhuc de perso-
na exequutum, dicimus priscis tem-
poribus paucos fuisse de hoc nume-
ro Collateralium, & non in tanto nu-
mero, prout hodie, viros eminentissimos,
diuites, & qui quod debebant, solue-
bant: modernis temporibus, auctus est
numerus, necessitates, inopiæ, & cala-
mitates vndiq; creuerunt &c.

SUMMARIVM.

1 Proreges cum Collaterali Consi-
lio assensus præstant obligationi-
bus feudorum in beneficium Ec-
clesiarum Vniuersitatum, Col-
leg.

- legiorum, Montium, & bis familiarium.
2. Iura feudorum vetantia acquisitionem feudorum Ecclesijs, clericis, alijsq personis representatis loquuntur in acquisitione dominijs feudorum.
  3. Clericus, seu Monasterium quando, & quomodo feudum possidere possit, & quid in iure hypothecæ.
  4. Decisio Capycij notatur.
  5. Pragmatica requirēs feudatarium alienantem habere debere successorem in feudo, non procedit in eo, qui actionem habet in feudo hypothecariam.
  6. Consuetudine induci potest, & dispensari, ut Clerici monasteria, & similia habitentur ad possessionem feudorum.
  7. Stylus Cancellariae in praestatione talium assensuum iure comprobatur.
  8. Legatum, donatio vel institutio facta Ecclesiae rei emphyteoticae, aut feudalis valet, quantum ad rei estimationem.
  9. Text. in cap. 1. de immunit. Eccles. in 6. declaratur.

S. VIII.

Restantur etiam assensus obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum Vniuersitatum, Collegiorū, Montium, & his similitum cum clausula tamen, quod adueniente casu exequutionis, & venditionis feudorum obligatorum, illa vendā-

tur personis habilibus, cessantibus rationibus: ex quibus in feudis formatis, & in ipsorum dominio personarū prædictarū, seu Ecclesiarū Ciuitates, Collegia, aut Montes ad feudorum acquisitionē inhabilitantur, vt sunt seruitia fidelitas, relēuia, & deuolutiones. Non enim hæc concurrunt in hypothecæ, sed penitus sunt aliena, & feudum hypothecatum penes possessorem remanet in sui natura, essentia, & qualitate non obstante alterius hypothecæ, ex quo debita præstatur fidelitas, solitum exigitur seruitium, & consuetum soluitur releuium, nec ex alterius obligatione aliquid horum diminitur; & sic pariter ex linea finita ex culpa vassalli, aut ex alia causa deuolutionis illa nō impeditur, quia feudum est alteri obligatum: vnde cum cessent causæ prohibitivæ inhabilitationis personarū ad feudorum acquisitionem, quæ consideratur in feudorum dominijs, & possessione, & iura in hoc loquuntur de successione, & possessione feudorum, non autem de iure hypothecæ, quæ etsi vt feudum opus habeat assensus in ipsius constitutione hoc est, quia sic est lex scripta per iura cōmunia, & per Regni Constitutionem per quam vassallus prohibetur quoquomodo alienare absque Domini consensu propter honorem, qui Domino debetur, & considerationem contemptus illius, dum sine ipsius consensu, feudi, aut feudalis iuris sit dispositio, sed respectu personarū acquirentium, & ad feudorum acquisitionem habilium, non habemus iura loquentia nisi in feudorum corporibus, & dominijs, quæ vetant Ecclesias clericos, & similes rationibus, quibus supra, quia non possunt militare, non possunt dominium adiuuare; vadunt feuda ad manus perpetuas, & similia: vnde cum casus hypothecæ sit longè diuersus, & diuersa militet ratio, nec in eum casum habemus legem repugnantem; ergo quod non mutatur, dixit sæpè sapius Andr. noster, stare non prohibetur, & quicquid

quid non est prohibitum, censetur licitum, & permissum: ex quibus stylus hic Cancellariæ, & solitus usus præstationis assensuum cum clausula prædicta est satis iuri consonus, & probabilis: omnia enim iura loquuntur in feudorum dominio, ut in cap. 1. de vass. qui arm. bell. depof. in cap. qui clericus, si de feud. defun. milit. in cap. 1. de benef. foemin. in cap. 1. An mutus, vel aliter imperfectus, licet disputata fuerit

3. quæstio; an clericus, seu monasterium succedat in feudo seruendo per substitutum, & qui tenuerunt opinionem negatiuam, limitarunt, quando consuetudo esset in contrarium, & rursus ut procedat in feudo vero, & proprio, & in feudo, ex quo debetur personale seruitium: secus verò reale, vel si esset feudum liberum, & francum, de quo latissimè per Curt. in tract. feud. in 3. par. princ. in cap. incip. alterum membrum à nu. 10. vsque ad nu. 28. qui decisiones atque Doctor. cumulat post Felyn. & Dec. in cap. in præsentia de probat. Recentet omnes Pistor. in suis quæstio. iur. lib. 3. quæst. 33. post Cacher. latissime in decif. Pedemont. 27. Cassan. in consuet. burgund. in tit. des fiefz §. 5. rubr. 3. vers. exceptees les religieux, & alij transferunt vterius dicendo, quòd dispositio iuris hypothece tantum super feudo acquisita, sit libera absque Domini assensu, quia non est feudum; sed est quædam obligatio accessoria ad principalem, & de ea nulla recognitio, nulla fidelitas, & nulla recipitur inuestitura, de quo latè per Schrader, in suo tract. feud. 7. par. cap. 2. nu. 26. & in eadem par. 7. cap. 3. nu. 10. dixit succedere vnumquemque hæredem vassalli tanquam in re allodiali, siue sit capax feudi, siue non sit capax, cuius opinionem non sequor, licet non sit feudum formatum, est tamen ius feudale, de quo nulla potest fieri dispositio absque Domini assensu, & idem iudicamus de feudo, quod de actione ad aliud, & propterea regulabitur successio, & disposi-

tio secundum legem feudi, sed articulus capacitatis, & successionis est alius, in quo benè deseruiunt rationes Schrader. Erit igitur clericus capax, & in eo succedit secundum legem feudi, qui aliàs laico succederet in eadem actione feudali, & sic erit capax Monasterium, Ciuitas, & aliæ personæ representatæ: sed non ad finem acquirendi dominium feudi obligati, quia tunc ius resisteret, sed ut ex exercitio hypothece actionis appositæ super actione personali feudum malteri vendatur habili ad feudi formati acquisitionem, & possessionem, & demum creditor quicumque sit, ius suum consequatur, ad quæ videtur propria decif. Capyc. 10. nu. 10. dicens, quòd quando non ageretur de feudo ipso perpetuo, & dominio per Monasterium retinendo, & seruitium inde præstandum esset nature talis, quòd possit æquè præstari per Monasterium, sicut per vassallum, tunc Monasterium possidebit durante vita feudatarij, quoad commoditates allegat Bald. & Aluar. in d. cap. 1. de vass. milit. qui arm. bell. dep. Sic dum nullum præstatur seruitium, & non tractatur de dominio, sed commoitate hypothece ad finem vendendi feudum personis habilibus videtur iusta consuetudo, & stylus Regiæ cancellariæ, & ad hoc, & faciunt rationes adductæ per Lanar. in præalleg. cons. 87. in casu de quo consuluit, ut Pragmatica quæ requirit, ut feudatarius habeat successorem in feudo, dum de ipso disponere intendit, nõ procedat in eo, qui non habet feudum, nec de feudo disponit; sed tantum habet actionem ad feudum hypothece pro consequitione crediti, quia tunc cum non possit dici hoc feudum formatum, & cesset interesse deuotionis seruitij, fidelitatis & releuorum, cessante ratione, cessat dispositio Pragmaticæ, quæ in præsentia hæsitacione nullam possunt habere controuersiam.

6. Siquidem communis est omnium Doct. opinio in locis præallegatis posse dis-

SVM MARIVM.

spensari, & consuetudine induci Clericos, Mōnasteria, & similia, & c. quę alias incapacia essent bonorum feudalium, posse inquam ad possessionem illorum habitari per Superiores, & sic iustificatur ex his prædictus mos Reg. Cancell. in assensuum præstatione cum clausula prædicta præstando commoditatē contrahendi, & nullum naturę feudorum præiudicium faciendo, pro qua cōsuetudine Collateralis Cōsiliij, videtur punctualis decis. Specul. in tit. de loc. S. nunc & aliqua nu. 143. vbi quærit, An valeat legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesię rei emphyteoticę, & idē in discursu non facit differentiam in legato rei feudalis, & tandem concludit, quod valet, quantum ad hoc, vt Ecclesia rei æstimationem recipiat, quodq; de consuetudine seruetur, quod Ecclesia vendere habet infra annum, quem sequitur Ias. in l. fin. C. de iur. emphyt. nu. 91. & refert, & sequitur in materia feudali Io. Rayn. in repet. cap. imper. in §. habito igitur nu. 36. ibi pone, quod & in feudo refert illum, etiam Curt. in 4. par. tract. feu. nu. 126. vers. 5. videtur limitanda, & idem Iacob. in eod. tract. de feud. in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo vers. iuxta prædicta quæro.

9 Et licet prædicti Doct. dicant, quod in eo, in quo Specul. dixit, quod Ecclesia tenetur vendere, contraria videtur dispositio tex. in c. 1. de immun. Eccl. in 6. Aduertatur, quod nō benè dicunt: nam ille text. non loquitur in bonis feudalibus, quorum natura est, vt non transeāt ad Ecclesias, & ijdem Doctor. defendūt hoc non esse contra libertatem Ecclesię: vnde inducere consuetudinem, vt certo modo Ecclesia habilitetur, est in fauorem Ecclesię, & nihil in hoc commune text. in d. c. 1. & sic sicut in casu Spec. datur illa cōsuetudo, sic per Collaterale Consilium inducta est consuetudo assentiēdi cum clausula prædicta, quod adueniente casu, minimè feudum possideat Ecclesia, sed vendatur personis habilibus.

- 1 *Assensus antiquitus per verbū fiat expediebantur.*
- 2 *Pragmaticę statuerunt, quod omnia memorialia expedita per verbum fiat redigantur in formam priuilegij infra certum tempus, aliās nullius sunt momenti.*
- 3 *Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat.*
- 4 *Assensus per verbum fiat dicitur præstitus suspensiuē propter priuilegium, quod expediri debet in forma Cancellarię, ex cuius deficientia assensus expeditus resoluitur, ac si nunquam ille præstitus esset, de quo infra dubitatur, & benè declaratur.*
- 5 *Creditor cum assensu per verbum fiat exigens suum creditum ex bonis debitoris feudalibus sibi obligatis infra tempus biennij datum ad expeditionem assensus in forma Regię Cancellarię, an teneatur pecuniam exactam restituere creditoribus posterioribus cum valido assensu, si ipse suum assensum per verbum fiat non redegit in formā priuilegij infra tempus statutum.*
- 6 *Decisio facta pro secundis creditoribus adnotatur, sed articulus exactē disputatur, & firmatur decisio facta per Sacrum Consilium.*
- 7 *Assensus non est actus de per se*
Gg stans

stans, sed requirit confirmabile.

- 8 *Dilatio concessa ad expediendum priuilegium super assensu pre-stito, quid importet, & quare fuit petita.*
- 9 *Conditio impossibilis, vel reijcitur, vel habetur pro impleta.*
- 10 *Legatum factum, si stichum quis manumittat, debetur si stichus mortuus est ante moram.*
- 11 *Pragmatica recipit intellectum rebus in eodem statu permanentibus.*
- 12 *Assensus per verbum fiat non stat in suspensio, sed est purus, resol-uendus tamen sub conditione, et conditio est in suspensio, non au-tem actus.*
- 13 *Decretatio memorialium per verbum fiat, quomodo intelligitur.*
- 14 *Assensus in verbo peto, & in con-clusionem consistit.*
- 15 *Assensus tacitus in Regno non suf-ficit.*
- 16 *Bona fides contractationis in ma-teria feudali non deseruit ad va-liditatem contractus, sed bene respectiue ad interesse.*
- 17 *Solutio facta creditori extinguit creditum, quando inreuocabi-liter, alias remanet in suspen-sio.*
- 18 *Fiscus auocat pecuniam consum-ptam creditoribus solutum.*
- 19 *Cessio, quæ fit possessori ex equi-tate legis.*

ARGUMENTVM.

An creditor, qui habebat hypotheecam bonorum feudaliū cum assensu expedi-to per verbum fiat, & eius vigore credi-tum consequutus fuit, teneatur restituere pecuniam exactam creditoribus poste-rioribus cum assensu in forma Cancellariz, si primus aliter assensum non expediuit infra tempus in formam Cancellariz super memoriali prouiso per verbum fiat.

S. IX.

IDEAMVS de me-morialibus assensuū, quæ expediuntur per verbum fiat, quid operentur, & quo-modo illa annullen-tur, si non redigun-tur in formam Regiæ Cancellariæ me-diante priuilegio Regio sigillo vallato. Antiquitus enim perfecti erant as-sensus expediti per memorialia, cum decretatione per verbum fiat, secun-dum decis. Bald. in l. humanum col. fin. C. de legib. vt in proprio casu refert decisum Afflict. tempore Regis Ferdi-nandi Primi in decis. 253. latè D. de Franch. in decis. 62. vbi distinguit inter dignitates cum administratione, vel si-ne, & quomodo, & quando dies datæ attenditur, vel adeptæ possessionis. Su-peruenerunt postea pragmaticæ æditæ in anno 1509. tempore Regis catholi-ci, & in anno 1529. tempore Imperato-ris Caroli V. & statutum fuit memoria-lia talia nullius esse roboris, & momen-ti, nec in iudicio, aut extra fidem face-re, nisi fuerint redacta in formam priui-legij modo quo supra, propter interesse directum Regiæ Cancellariæ, & con-servatoris regij sigilli; & tandem vidēs regnum præiudicium, quod ex hoc ge-nerabatur, cum priuilegia non sit de-facili expediuntur, & possent medio tempore multæ fieri fraudes in ma-gis sollicita expeditione aliorum pri-uillegio.

uilegiorum, propterea supplicauit, vt memorialia prædicta, quæ iuxta solitum per verbum fiat expediri solent, dilationem haberent in expeditione priuilegiorum, & sic primo loco fuit concessa dilatio mentium octo, secunda anni, & tertia biennij, vt per Capitula huic fidelissimæ Ciuitati concessa in anno 1557. & in anno 570. & ideo dum priuilegia expediuntur ponitur in illis dies datæ memorialium; ita quod ex tunc intelliguntur concessi assensus, verum cum intrinseca conditione resolutiua, quatenus assensus postea redicantur in formam priuilegiorum, & loquuntur Pragmaticæ, cum clausula decreti annullatiua, quo casu ipso iure annullant de quo latius in meo conf. 5. nu. 37. & in conf. 67. 1. vol. Hinc dum talia memorialia decretantur, non dicitur simpliciter fiat, sed additur verbum in forma, scilicet fiat in forma, quod importat dicere fiat in forma Regiæ Cancellariæ, ob quod dicemus concessam gratiam, sed cum qualitate, vt exinde expediatur priuilegium, iuxta ordinationes, & Pragmaticas ad quod faciendum est data dilatio vt supra; ita quod est gratia, seu assensus præstitus suspensiuè, & demum resoluitur, & redit ad sua principia attractiua secundum Bald. in l. 3. C. de pact. inter empt. & vend. vt latius in prædictis meis consilijs, in quibus poterit videri, ne pluries, quod dictum est repetamus.

His sic stantibus videamus, si fuit contractum debitum tantæ quantitatis pecuniæ cum obligatione bonorum feudaliū, super quâ fuit expeditus Regius assensus mediante memoriali per verbum fiat, & creditor infra tempus biennij egit, & obtinuit, vigore hypothecæ contractæ super feudo, & exclusit alios creditores sibi posteriores, qui creditor dum suum creditum, cōsequutus fuit, non curauit amplius expediri assensum in forma Regiæ Cancellariæ, quo viso per creditores, posteriores cū valido assensu petierunt condemnari

primum creditorem ad restitutionem pecuniæ habitæ præsupponendo ex lapsu biennij assensum primo loco expeditum ipso iure annullari, & expressè per Pragmaticam prouisum haberi pro non præstito, & nullam fidem facere. Videamus propterea stantibus rationibus, vt supra positis, si ex dispositione pragmaticarum, taliter assensus annulletur, quod secundi creditores obtinere habeant contra primum tanquam assensu carentem.

Hanc quæstionem posuit Franc. de Amic. in sua repet. c. 1. de his qui feud. dare poss. cart. 16. qui transiens sicco pede, refert iudicatum per Sac. Conf. iunctis tribus aulis in fauorem creditorum posteriorum, habito pro nullo assensu expedito per verbum fiat, & non redacto in formam priuilegij, infra tempus per pragmaticam statutum.

Sed altius consideremus articulum, & dum vidimus rationes ex parte creditorum posteriorum, videamus, quæ afferri possunt pro creditoribus anterioribus, cum assensu per memoriale tantum per verbum fiat, quas nec posuit, nec considerauit prædictus auctor.

Non dubitatur, quod per verbum fiat, vt supra diximus, assensus est concessus, verum debet infra tempus biennij redigi in formam priuilegij: ita quod est præstitus assensus, sed datur dilatio ad redigendum illum in formam priuilegij; iuxta formam pragmaticarum.

Infra tempus dilationis creditor vigore assensus, vt supra expediti, egit iure assistendi super feudo stante obligatione contracta, & obtinuit, fuitq; facta debita solutio sui crediti, propter quam omnis fuit sublata obligatio, & hypotheca contracta accessoria ad principalem obligationem, pro consequutione debiti, fuit pariter resoluta, & extincta, stante extinctione principalis contractus, & obligationis.

Assensus non est actus de per se stas, sed est confirmatio contractus rei feuda-

lis, & non dato confirmabili, quod est contractus, non habet, vbi figat pedes, vt eleganter docuit Bal. in l. falsus 2. col. C. de furt. latius in d. cons. meo 5. n. 49.

Vnde dum intra biennium concessum ad expeditionem priuilegij (infra quod tempus assensus expeditus per memoriale per verbum fiat stat in suis viribus) infra inquam hoc tempus creditor obtinuit quod sibi debebatur propter quod contractus est extinctus, & non potest imputari culpa, quare assensum in forma Cancellariæ non expeditur, quia habebat priuilegium dilationis, & interim non tenebatur expedire, sequitur propterea quod superueniente infra tempus dilationis extinctione crediti, & successiue contractus ob solutionem factam, non erit locus expeditioni priuilegij assensus, si non reperit in esse confirmabile; & effectus consumatus interim vigore assensus per memoriale per verbum fiat, non cessabit, vt est communis limitatio ad regulam cessante causa, vt latius per Tiraq. in suo tract. limit. maxime in has, quæ non habent tractum successiuum, sed momento expediuntur, solutione eius, quod debetur; & vt diximus dilatio concessa ad expeditionem priuilegij, fuit in gratiam Ciuitatis, quæ hoc petit, quia prius vigore pragmaticarum, memorialia per verbum fiat nullam faciebant fidem. Obtinuit igitur Ciuitas, & Regnum, vt per memorialia sit concessus assensus, & quo ad expeditionem priuilegij, habeat dilationem biennij, aliàs si memorialia interim expedita, non importarent assensus præstationem, frustratoria esset dilatio petita, & gratia concessa, & assensus non possent expediri, vt expediuntur à die datæ memorialiū.

Cum ergo assensus interim est validus, & conditio expeditionis priuilegij ex extinctione contractus redditur non solum inanis, & inutilis, sed impossibilis, quia super non ente igitur, vel reijcitur, vel habetur pro adimpleta, & ultra regulam text. in l. impossibilis de

verb. oblig. idem text. in regula impossibilis, vbi bona glos. ff. de reg. iur. in l. 3. in liure ciuili de cond. & demonstr. in l. 3. vbi glos. ff. de cond. instit. in reg. in iure ciuili de reg. iur. vbi late Dec. sed proprius ad casum est text. in l. quæ sub conditione §. quoties ff. de cond. instit. vbi legatum factum, vel hæredem quem institutum si sticcum manumittat, si demum sticcus ante moram mortuus fuerit, cum per eum non stetit manumittere, legatum debetur, & sic etiam hæreditas, ac si conditio non esset apposita, vel adimpleta, quem text. allegat ad propositum gl. in l. 1. C. de instit. & substit. sic hic interim dilatione pendente mortua est obligatio, & contractus extinctus absq; mora, & culpa, mediante solutione facta, ex quo non datur amplius locus expeditioni assensus, vnde perneceesse recipit intellectum
 10
 11
 pragmatica rebus in eodem statu permanentibus ad text. in l. cum quis ff. de solut. data existentia rei, seu iuris super quo assensus est expediendus, cuius resolutio absq; mora, & culpa adimplere debentis, facit, vt nil possit ei imputari, & intelligatur tali casu sublata obligatio expeditionis priuilegij: ita & dicemus per capit. concessa Ciuitati reuocati pragmat. anni 1509. & anni 1529. per quas statuebatur simpliciter assensus per memorialia nullius esse momenti, sed durante biennio validos esse assensus per verbum fiat, vt erant de iure cõi, & sic decisum secundum Affl. & durante biennio noluit Rex grauare partes ad solutionem directuum Reg. Cancell. ac Regij sigilli: vnde si biennio pendente, contractus resoluuntur, obligationes extinguuntur, status rei est mutatus, ex consequutione crediti propter quod assensus debebat expediri, pariter mutata intelligi debet pragmaticæ dispositio, alias si assensus interim per memorialia expediti non deseruirent non posset vigore illorum agi, vt tota die agitur, & super bonis feudalibus iudicatur, & assistentiæ præstantur.

Nec

12 Nec est verum assensum per memorialia vt supra expeditum stare in suspenso, vt dicit prædictus Frac. de Amic. est enim hoc erroneum, nam si hoc esset verum, non daretur actio, cum actus suspensus nihil ponat inesse, & daretur reuocatio vigore Constitutionis Regni, sed est pure assensus præstitus, sub conditione tamen resolutiua, quatenus superexistente contractu expediatur assensus in forma Cancellariæ infra biennium; sicut dicimus in pacto adiectionis in diem, & l. commissoria, vt sint actus puri, resoluendi tamen ex euentu conditionis, & interim ex eis dominium transfertur ad text. in l. 1. ff. de leg. commiss. & in l. 2. ff. de in diem adiect. vbi bona glos. quæ eleganter dicit, quod conditio est in suspenso non autem actus, & hic conditio annullatiua stat in suspenso ex duplici causa, prima, quia potest expediti assensus infra biennium; & secunda quia potest dari casus exercitij assensus expediti per verbum fiat infra biennium, ex quo consumetur effectus obligationis, & annulletur contractus, seu extinguatur per solutionem debiti, quo casu non datur locus expeditioni assensus in forma Regiæ Cancellariæ post biennium, & ex dilatione præstita per Pragmaticam, declarata est intentio, quod noluit vt annullatione assensus, postquam operatus est effectus, ob quem partes illum petierunt, & intelliguntur remissæ conditiones, quæ non operantur contra voluntatem disponentium ad text. in l. 2. ff. de lege commissoria, & dum res super qua assensus interponi debebat euauit, & mortua est, vt in casu de quo agimus, tunc nullo modo conditiones annullatiuæ pragmaticæ locum habere possunt, casus est, qui videtur decidere punctum in l. si res ff. de in diem acti,

13 & dum dicitur in memoriali fiat in forma, recipit decretatio declaratione ab intellectu iuris scilicet infra biennium, cum subscriptione Regentium, & decretationis Scribæ à mandatis, qui

dixit prouisum, &c. & prope lapsum biennij, fiat in forma priuilegij expediendi in formam Regiæ Cancellariæ, & hic est verus, & germanus intellectus.

Ex his apparet nil facere ad casum, quod pecunia sit liberata cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando: ex quo videtur extare, nam si assensus operatus est suum effectum tempore habili, & non currit amplius tempus expeditionis priuilegij, ex præallegatis, remanet liberatio pecuniæ facta ex assensu antecedenti omni iure valida.

Verum si vt assolet, quis emerit rem aliquam precedente memoriali assensus per verbum fiat, & demum eandem vendiderit, vel quomodocumque alteri cesserit, super qua noua cessione fuerit impetratus assensus in forma Regiæ Cancellariæ, non autem super prima emptione: tunc teneo ex eisdem regulis supra firmatis nullo modo validari emptionem illam primo loco factam; etiam quod in vltimo assensu asseratur immo inseratur memoriale primo loco expeditum per verbum fiat super ipsa emptione, quia non petitur super hoc assensus, sed super cessione, seu secunda contractatione, & in verbo peto, & in

14 conclusione consistit assensus, vt latè in meo cons. 2. 1. volum. num. 199.

Nec scientia Domini sufficit, quia non

15 potest ex ea argui nisi tacitus assensus, qui in Regno non operatur, vt pluries diximus vigore constitutionis, constitutionem diuæ memoriæ; cumq; sit commutatio de persona ad personam, & cessionarius metitur ius ex persona cedentis, ita quod non tractatur de extinctione, & resolutione, sed de acquisitione, & retentione, & vt viua iura remaneant, & non mortua propterea nulli dubium, quod in casu prædicto locum habebit dispositio Regiæ Pragmaticæ, perquam ex lapsu biennij assensus omnes annullantur super quibus cogitur, quia quotidiana.

Sed an secundus emptor habere possit regressum contra primum, dum deficiente assensu contractus remansit nullus, & pro primo facit, quod ipse dum vendidit secundo certificauit emptorem assensus, quem habebat expediti per memoriale per verbum fiat, & cum tali assensu resolubili vditionem secundam fecit, quasi transtulerit in emptorem onus, expediendi assensum, in forma Regiæ Cancellariæ, quem facile expedire poterat, & ipse secundus emptor videtur esse inculpa, & nihil imputandum primo emptori.

Sed his non obstantibus, stante contractus nullitate ex assensu defectu, & facultate etiam reuocandi propria autoritate, secundus emptor ius fouet contra primum, & primus idem ius habebit contra suum authorem, & quæ supra considerata sunt pro primo emptore, non tollunt nullitatem contractus, qui tamque de re feudali est vndique nullus, & bona fides contractationis non deseruit ad actus validitatem, secundum notorios terminos feudorum, deseruit benè ad materiam interesse, & ad alia extrinseca, vt supra diximus in pluribus quæstionibus secundum terminos Andreæ in cap. 1. S. commercii, & prohibita feudi alienatione per Lotarium, de quo latissime in allegat. meo conf. 5. in princ. & nu. 90.

Sed vltius mihi cogitanti post multos dies, ac vigilias noctis visum mihi fuit veriore esse opinionem pro secundis creditoribus, in casu tamen deciso per sacrum Consilium relato per Franciscum de Amic. in d. sua repetit. dum vendita fuit res debitoris in concursu creditorum, & liberata pecunia cum cautione de restituendo, cui, quibus, & quando; non tamen ea ratione, quia cautio fingit pecuniam extare, sed quia illa soluta est reuocabiliter, quatenus creditores anteriores non adsint, vel res vendita non fuerit emptori euicta, ex quo fit vt tali casu non extinguatur omnino creditum, nec tol-

latur contractus, immo prima iura conseruantur, & contractus in casu prædicto remansit in sua essentia. Hypotheca enim dicit glos. in l. cum quis S. fin. ff. de solut. habet suas condiciones, vt ita demum extinguatur, si fuerit pecunia effectiuè soluta, vel aliter plene satisfactum, quæ allegat text. in l. grege, S. etiam ff. de pignor. vbi est casus, & dum pecunia est soluta reuocabiliter, in suspenso res est, text. est elegans in l. rescripto S. fin. ff. de distract. pignor. Et eueniente casu restitutionis, nihil solutum esse videtur dixit iureconsultus in l. nec enim ff. de pignor. actio. & ob id nunquam intelligitur creditorem voluisse extinguere suas primas actiones, & hypothecas glos. notab. in l. qui à debitore ff. qui pot. in pignor. habean. ex quo solemniter glos. in l. eleganter ff. de pignor. actio. in verbo finita tradidit, quod in casu auocationis pecuniæ actio primeua resuscitatur, & si esset perempta restituitur, & melius, & elegantius docuit Bald. in l. 1. C. quando non pet. part. num. 37. quod solutio, quæ non habet perpetuam causam liberationis, nunquam extinguit obligationem contractam, & resurgit non à morte, sed à sonno, à quo excitatur, dum succedit rumor auocationis rei, seu pecuniæ in satisfactionem debiti habitæ; ideoq; iurisconsultus benedixit, quod interim liberatio stat in suspenso, & quando solutio est auocabilis non dicitur creditori satisfactum, de quo per D. de Franch. in sua decis. 200. loquentem in proprio casu, liberationis pecuniæ factæ creditori cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando; & hæc est communis distinctio, vt nunquam primeua obligatio extinguatur, quando, quod in solutionem datum fuerit, non est irrevocabile, ex reg. tex. in l. ex sextante S. latinus largus, vbi glos. & communiter scrib. ff. de except. rei iud. glos. ibiq; Doctor. in l. libera quidem theodora C. de sent. & interloquit. omn. iud. in l. si quis aliam ff. de

ff. de solut. late Nicosan. de pign. 1. memb. 5. par. nu. 49. & seq. plures decisiones Afil. 8. 16. & 237. pulchra decis. Capyc. 43.

Data igitur existentia contractus obligationis, & actionis, non solum remanent resoluta argumenta contraria, sed ex illis remanet firmata hæc vltima opinio, quia habet assensus suum confirmabile, habet vbi figere pedes, ex solutione reuocabili, remanet obligatio in suspenso, quasi dormiens, non est effectus consumatus, sed habet tractatum successuum, & resurgentem in casu auocationis pecuniæ, ortum habentem ab existentia primi contractus, purificata conditione, & sublata suspensione, & consequenter data præexistentia, & vita obligationis viget dispositio pragmaticarum annullantium omnes assensus, qui post biennium non reperiuntur redacti in formam priuilegij cum omnibus solemnitatibus requisitis.

Bene procedent allegata in contrarium inter creditorem, & tertium possessorem, qui soluit creditori habenti rem obligatam cum assensu expedito, mediante memoriali per verbum fiat, vigore assistentiæ, sibi præstitæ non aliter data cautione de restituendo, quia actionem habebat vigore memorialis expediti per verbum fiat; & ex solutionem tunc irreuocabiliter facta, omnis actio fuit extincta, & idem dicimus dum obtinuit creditor anterior cum assensu modo quo supra nulla tamen præstita cautione, quia pariter est effectus Dominus irreuocabiliter, & benè egit ex actione tunc præexistente, durante dilatione temporis pro expeditione assensus in forma Cancellariæ. Immo idem dico respectu creditorum anteriorum, etiam cum assensu, si post liberatam pecuniam, absque alia cautione comparuissent pro eorum credito, & vellent pecuniam auuocare, à posteriori. Nam, aut quia anteriores, & hoc priuilegium non habet nisi fiscus,

ad text. in l. pecuniam C. de iur. fisci alias totus mundus litibus inuoluere-tur, & in hoc sunt communes conclusiones, & determinationes, de quibus per Afflict. in decis. 190. & per Capyc. decis. 78. Aut quia malè liberata, tanquàm non habenti feudum obligatum cum valido assensu, & hoc falsum est ex præallegatis, quia verum est tempore litis motæ sententiæ latæ, pecuniæ exactæ assensum habuisse validum vigore memorialis expediti per verbum fiat, & succedunt omnia supra allegata, de effectu consumato per solutionem, & de extinctione obligationis, & contractus, sed dum præstita est cautio per creditorum, & se obligauit ad restitutionem, in beneficium creditorum anteriorum, vel possessoris ex euictione forte sequenda rei emptæ, tunc quia prima iura non sunt extincta, & remansit contractus super quo potest assensus expediti, propterea habebit locum dispositio pragmaticarum annullantium assensus omnes, qui in formam Cancellariæ non fuerint infra biennium expediti.

Aduerto aliud notandum, quod si, vel possessor soluendo petierit iurium cessionem translatiuam, & non extensiuam, vel secundus creditor, offerendo creditum anteriori, quo casu illius iura non essent extincta, & assensus posset expediti in forma Cancellariæ; tunc etsi per lapsum biennij veniat assensus, expeditus per verbum fiat, annullandus, tamen creditor, qui tempore habili pecuniam exigit, non tenetur ad restitutionem cum cessio fiat ex æquitate legis iuxta text. in l. in creditore ff. de euict. text. & glos. fin. in l. mulier ff. qui pot. in pignor. habean. Bald. & melius Salicet. in l. iubemus C. ad Velleian. Nicosant. in 3. memb. 5. par. num. 29. & in hoc concordant Soccin. & Dec. in cons. 104. 1. colum. vers. 3. facit, & penult. colum. num. 8. vers. 3. non obstat, & Soccin. in cons. 206. 2. volum. ex regula illa, quod tibi non nocet

nocet, & alteri prodest; & ob id cum non teneatur cedere iura, nisi talia, qualia, & solum facere debitum verum, non autem potius, & antea, nec cedere contra seipsum secundum communes decisiones pluries factas. Ideo,

etsi assensus annullatur creditor ad nihilum tenetur, & possessor, aut creditor debebant cautius agere, & super iuribus cedentis expedire assensum validum in forma Regiæ Cancellariæ, quod si non fecerunt sibi imputetur.

DE REFUTATIONIBVS FEVDORVM, & Assensibus, qui super ipsis præstantur.

TITVLVS OCTAVVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Assensus super refutationibus feudorum, quæ fiunt filijs contemplatione matrimonij, quomodo præstantur, & quid per Capitula concessa Ciuitati.*
- 2 *Donatio ex nunc pro tunc sequuta morte, & è contra est donatio pura translatiua Domini, & possessionis ex nunc, sed exequutio tantum dilatatur post mortem.*
- 3 *Releuium non debetur ex contractu inter viuos.*
- 4 *Refutatio, simplex ex nunc in proximè successurum valet absque assensu.*
- 5 *Releuium introductum est ex more, quando quis per mortem succedit feudatario, non autem, quando quis habet ex refutatione per contractum inter viuos; dummodo sincerè, & sine fraude fuerit refutatio facta.*
- 6 *Refutationes vigore Pragmaticæ nouiter editæ debent registrari in quinternioribus Regiæ Camere infra quindecim dies post*
- 7 *Refutatio in fraudem præsumitur facta, quando est omnium feudorum, nisi fuerit facta ex iusta causa, & signanter contemplatione matrimonij, & ita aliàs decisum.*
- 8 *Pragmatica nouiter edita super præsentatione refutationum in Regia Camera, non habet locum, quando super illis est præstitus Reges assensus, & ille in Regia Camera registratus.*
- 9 *Proemium declarat intentionē statuentis.*
- 10 *Regula nil referre, quid ex equipollentibus fiat procedit in feudo.*
- 11 *In feudis proceditur de similibus ad similia, quando tamen militat eadem ratio.*
- 12 *Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.*
- 13 *Refutans succedit in feudo refutato decedente refutato ab absque descendentibus.*
- 14 *Refutans succedit refutato, ut hæres, & propterea soluit releuium, & tenetur creditoribus illius,*

- illius, & ita decisum :
- 15 Pater refutans, succedit filio refutatorio illius fratribus, & sororibus exclusis, & declarantur verba illa dicta per Andr. & Docto. quod pater habeat feuda iure reuersionis.
- 16 Ascendentes succedunt in feudo antiquo, non autem nouo.
- 17 Auth. defuncto C. ad tertull. non habet locum in feudis.
- 18 Iura omnia loquentia, quod ascendentes non succedunt in feudis, & sic Regni Constitutiones, limitantur in feudis nouis, sed in antiquis bene succedunt.
- 19 Verbum reuerti, vel redire, quid importat.
- 20 Feudum filio refutatum in eius personam non dicitur nouum, sed paternum.
- 21 Constitutio Reg. ut de successionebus declaratur.
- 22 Fratres, & sorores secundum Reg. Constitutionem, ut de successionebus succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro heredibus ex corpore.
- 23 Fratres, sorores, nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis etiam quod inuestitura sit pro heredibus ex corpore, secundum Capitula nouissime Ciuitati, & Regno concessa.
- 24 Ratio quare ascendentes succedunt in feudis antiquis.
- 25 Inuestitura communis, & consueta in Regno pro heredibus ex corpore, an presumatur, & quo modo nocet, vel iuuat ascendentes, vel transuersalibus, remissiuè.
- 26 Feuda in Regno presumuntur hereditaria, secus verò de iure communi.
- 27 Distinctio feudi antiqui, vel noui non fit in feudis refutatis, quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna.
- 28 Refutans refutando intelligitur cogitasse de successione, & intantum refutasse extinguendo ius, quod habebat, in quantum refutarius superuiuebat, & non aliter, que est uiua ratio, quare pater excludit fratres refutantes, que latè exornatur, & nume. 34.
- 29 Text. in cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. declaratur.
- 30 Pater refutando feudum non intelligitur renuntiasse successione, et ipse est proximior agnatus.
- 31 In successione prima causa est descendente, secunda ascendente, & tertia Collateralium, & filius, & pater sunt in primo gradu.
- 32 Nepos de iure communi feudorum succedit ex persona patris insimul cum patruo; sed si in feudis uiuitur iure francorum, nepos ex primogenito excludit patrum in successione fratris, & ita decisum; & quid in fratre uterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo feudum peruenit, remissiuè.
- 33 Pater refutans excluditur à successione

- essione, quando refutauit omnino, & ibi quomodo intelligatur omnino refutare.*
- 35 *Refutatio, quando fit realis, & quando personalis remissiuè.*
- 36 *Doctrina Andr in Constitut. Regn. ut de successione declaratur.*
- 37 *Refutatio omnino in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno concessis.*
- 38 *Auus refutans feudum nepoti, succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset.*
- 39 *Ascendentes in bonis donatis soli succedunt in defectum descenditum, & non habet locum text. in auth. defuncto.*
- 40 *Auus, vel Proauus succedunt in simul cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris.*
- 41 *Pater succedens in feudo refutato filio, an teneatur ad vitam militiam fratri defuncti, seruata forma Cōstitutionis Regni Comitibus, quæ est communiter intellecta etiã in successione transversalium.*
- 42 *Nepos dum excludit patrum à successione feudi debet soluere vitam militiam.*
- 43 *Successio non datur in linea transversali in feudis, donec supersunt descendentes.*

ARGUMENTVM,

Refutatio feudi filio facta contemplatione matrimonij ex nunc pro tunc sequuta,

morte, vel cum reservatione vsusfructus quomodo valeat; nam de simplici in proximè successurum nõ dubitatur. Releuium non debetur ex contractu inter viuos, nisi refutatio fuerit facta in fraudem, Pragmatica nouiter adita super registratione refutationis in Regia Camera, quomodo intelligatur. Refutans succedit in feudo refutato exclusis omnibus alijs. Ascendentes in feudo nouo non succedunt: sed benè in antiquo, Pater, æteriq; ascendentes refutantes succedunt refutarijs, nisi omnino refutassent, quòd benè declaratur, & quando succedunt, non tenentur ad vitam militiam fratribus refutarij defuncti,

DRAESTANT etiam assensus Proreges refutationibus feudorũ, quæ fiunt per patres filijs contemplatione matrimonij inter viuos cum clausula ex nunc, pro tunc sequuta morte, & in præambula ipsius hora, & aliquando fiunt referuato vsufructu, quod vltimum per Pragmaticã nouem capitum vetitum erat: sed postea concessum cum limitatione, & in assensu duæ apponantur clausulæ; vna quòd adueniente casu successionis soluatür releuium, licet habeat verè refutans ex contractu inter viuos; & altera, quod succedente casu deuolutionis in personam refutantis, illa habeatur pro non facta.

Hæc Capitula fuerunt petita per Ciuitatem concedi, sed fuerunt contra Ciuitatem iuxta solitum; nam Proreges vetiti erant per Pragmaticam anni 1531. dictam nouem capitum assentire refutationibus, quæ fiebant referuato dominio, vel vsufructu: nam cum ex hoc inducebatur diuisio feudorum, propterea fuit prohibitum, super quo postea per eandem Cæsaream Maiestatem fuit dispensatum in anno 1535. ac prouisum, vt Proreges possint in casibus prædictis assentire, dum demum in anno 1557. petitur quòd possint assentire donationibus faciendis contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc sequuta

- 2 quata morte; & è contra, quæ ex regulis iuris sunt donationes puræ translatiue dominij, ac possessionis ex nunc, & solum exequutio dilatatur in morte; ita quod non adest diuisio feudorum secundum vulg. conf. Oldr. 114. cumulat ad propositum decisiones Frecc. in suo 2. lib. subfeud. 3. author. nu. 17. in huiusmodi enim donationibus, nec assentire prohibiti erant Proreges, nec illæ assensu indigebant, dum fiebant proximo successuro, nec pariter releuium erat soluendum, si habebat ex contractu inter viuos iuxta trad. per Ifern. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & ex translatione dominij perfecte in vita non poterat ex delicto superueniente in personam refutantis dari pena deuolutionis feudi iam acquisiti refutatorio.
- 3

Sed quid si fiat refutatio simpliciter ex nunc, ita quod transfertur dominium,

- 4 ac effectualis possessorio in proximo successurum, tunc nullus requiritur assensus ad text. in cap. 1. §. etsi libellum, de alien. feud. pat. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & utrobique Andr. idemq; tradit in constitutione constitutionem diuæ memoriæ: & cum habeat ex contractu inter viuos non successione non aliter tenetur ad solutionem releuij, quod ex more introductum tantum est, quando succeditur defuncto secundum communem doct. Andr. in d. §. sedet res, latius Frecc. vbi supra, quando syncerè, & sine fraude fiat refutatio, vt etiam declaratur per Pragmaticam anni 1579. æditam tempore
- 5 Præstidatus Marchionis de Mondescar, dum statuitur, vt deinceps refutationes infra 15. dies post celebrationem ipsarum debeant præsentari in Regia Camera, vt ibi annotentur; & Curia ex hoc certior facta possit per mortem refutarij petere releuium, ac etiam deuolutionem per mortem, vel per alios casus contingentes.

Et Andr. & communiter scrib. in d.

- 7 §. sed & res, ex reg. text. in l. omnes §.

lutius ff. quæ in fraudem credit. voluerunt in fraudem præsumi refutationem quando est omnium feudorum, in quo cum dicat Andr. quod causa est potius inspicienda, quàm titulus contractus, & modus nanciscendi, si refutatio fuerit facta contemplatione matrimonij iuxta solitam, & communem contractationem: maximè si ob insignes nuptias, tunc quia vna præsumptio excludit alteram ad text. in l. diuus ff. de restit. in integ. cessabit præsumptio fraudis, & valida erit refutatio ex iusta, & licita causa, & minimè releuium soluitur, & ita fuit decisum in Regia Camera in causa Principis Melfiæ, in causa Comitum Synopolis, & alijs quampluribus, ex reg. text. in l. titius, vbi glos. in verb. erogationes ff. ad trebell. glos. notab. in l. imperator §. fin. in verb. non videtur de leg. 2. in l. diuus libertus, in l. debitorem ff. quæ in fraud. cred. est decisio Capyc. 85. & in proprio casu in donatione facta contemplatione matrimonij allegauit alias in causa Fabritij de Sangro, cuius eram Aduocatus contra Ducem Turris Maioris glos. auth. prohibiti, quado non erat legi vetita in 1. par. glos. 3. §. 8. quæ in indiuiduo decidit articulum; & hæc, & alia poterunt videri in conf. meo 2. vol. vbi latissimè, & meminit de prædicta decis. Ann. in sua alleg. 23.

Sed occurrit casus, quod in refutatione simpliciter facta fuit assensus impetratus ad yberiolem cautelam illeq; præsentatus in Regia Camera, sed non contractus refutationis seruata forma, Regiæ Pragmaticæ, quæ vt dixi, statuit, quod infra 15. dies post celebratam refutationem præsentari debeat: an quia præsentatus est assensus super ea, hoc sufficiat, & casus mihi visus fuit de indubitabili, quia pragmatica in sui proemio dat causam, & rationem, quare præsentari debeant refutationes,

9 quas dicit fieri posse sine assensu, ex qua declaratur mens, & finalis intentio statuentis ad text. in l. fin. ff. de hæred.

red. instit. & causa est notitia refutationum propter solutionem releuorū, & deuolutiones per mortem, vel delictum refutatariorum: ergo cum per præsentationē, & registrationem assensus, idem consequatur effectus, & per æquipollens veniat refutatio præsentata, ac annorata; & in feudis procedit
 10 regula nihil referre, quid ex æquipollentibus fiat, vt per Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 9. vbi Moder. Add. & latè exornat Camer. in repet. cap. imperialem cart. 59. vers. decimatertia conclusio, & proceditur de similibus
 11 ad similia, Andr. in cap. 1. §. sed & qui delator ante num. 47. quæ sit prima caus. benef. amitt. quæ decisio est notabilis in materia feudali, & deseruit ad multa, quam intellige secundum eundem Andr. quando militat eadem ratio in cap. imperialem in addit. post nu. 7. 4. colum. & tunc non attenditur lex scripta, sed his deficientibus dixit Andr. quòd recurrimus ad legem scriptā, vt sic propterea dicamus Pragmaticā non habere locum in casu prædicto, quæ loquitur verè in refutationibus de per se validis, in quibus non solet impetrari assensus; ita quod impetrato assensu non sumus in casu prædictæ Pragmaticæ, nam cum in assensu fiat relatio refutationis, & relatum est in
 12 referente cum omnibus qualitatibus suis ad text. in l. asse toto ff. de hæred. instit. l. institutio ff. de cond. inst. sequitur ob id, quòd annotato, & registrato assensu intelligitur etiam registrata, & annotata refutatio, & cum per assensus contractus omnes confirmantur, & validentur: propterea non immerito dicemus per assensuum præstationem, & annotationem refutationes ipsas esse præsentatas, ad text. in l. lege obuenerit, de verb. signif. hinc Pragmaticæ, & ritus non mandauerunt præsentationem contractuum quorumcumque qui assensu validantur, sed tantum præstationem assensuum, qui super illis interponuntur, & pariter non omnium assensuum,

sed tantum illorum, qui sunt interpositi super contractibus importantibus dominij translationem: nam quando hoc non important, deficit causa præsentationis, quæ est vel deuolutio, vel releuium: & tandem si Pragmatica, quæ est lex noua, loquitur in refutationibus quæ fiunt, & fieri possunt absque interpositione assensus non extendetur, nec locum habebit in his, quæ fiunt cum assensu, quia exorbitat à iure communi, est casus diuersus, & cessat ratio legis, & posthæc scripta vidi inter decis. D. de Franch. nouiter impressas decis. 663. 4. volum. qui refert secundum prædicta decisum non tamen tangit aliquid de prædictis.

Ex his corrolariè infertur, quod ob mortem refutarij absque descendenti-
 13 bus, refutans succedit in feudo refutato, vt expressè dicitur in eadem Pragmatica, ibi: Essendo più volte accaduto, e possono bene spesso accadere, che quelli alli quali si fanno le refutationi passino da questa vita presente prima di detti refutanti, nel qual caso il refutate saria obligato al releuio &c.
 14 Ita quòd succedit & iure hæreditario, postquam releuium soluit, quod vtrumque decidit Andr. in d. §. sed & res ante num. 10. ibi & maximè si moritur filius non relicto filio, quo casu reuertitur ad patrem, eundemq; refutorem, seu donatorem: nam pater succedit filio inf. de nat. succ. feud. in princ. & tunc pater, vel alius frater, vel agnatus succedens similiter soluet pro sua successione releuium, &c. & ita aliàs decisum per Sac. Conf. in causa Comitum Policastri, cum creditoribus filij, cui refutauerat comitatum contemplatione matrimonij contracti cum Domina Sueua Gesualda, qui filius decessit absque descendenti-
 bus, superstitibus, fratribus, sororibus, ac patre refutante; & non fuit dubitatum de successione patris: sed an habeat iure reuersionis ex contractu resoluto, an verò iure successionis tanquam hæres, vt decidit Sac. Conf.

Conf. de quo per D. Præs. de Franch. in decis. 3. Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de vass. decrep. et. nu. 350.

Nec pariter fuit dubitatum, si existantibus fratribus, vel sororibus pater
 15 succedat illis exclusis: sed pater successit; quod utrumque disputat, & concludit Ann. vbi supra. Ita quod illud, quod dicitur habere patrem, seu refutantem feuda iure reuersionis non intelligitur simpliciter, sed est modus loquendi ex eo, quia ab eo exierunt, & ad ipsum reuertuntur: sed stant ista simul, quod dicantur feuda reuerti, sed quo iure? Hic est punctus, & vt diximus iure successionis, ob quod releuium soluit secundum And. qui utrumque tradidit, videlicet succedere, & iure reuersionis: & idè non dixit hoc simpliciter, sed addens dictionem, potius dicēs pater succedit filio, & tunc non dicitur succedere, sed potius reuerti ad eum: vt per eundem in cap. 1. de nat. success. feud.
 16 nu. 5. vbi declarat ascendentes succedere in feudo antiquo, nō in feudo nouo: nam in nouo ascendens non succedit descendenti, & non procedit text.
 17 in auth. defuncto C. ad tertull. secundum eum, & ibidem nu. 7. vers. sed in feudo antiquo, vbi Afflic. & sic limitatur text. in eo. cap. 1. & sic in cap. 1. de grad. success. in feud. quæ iura statuunt ascendentes non succedere descendentibus, videlicet in feudo nouo, & sic intelligitur Constitutio Reg. foriudicatorum bona, vt ibi per Andr. in verb. ascendentes, idem per omnia tradit idem Andr. in cap. 1. Imperator Lotharius, & sic procedit Constitutio Regn. vt de success. secundum Andr. ibi, & in d. cap. 1. de nat. success. feud. idemq; declarauit Ardiz. in summ. in tit. de success. feu. videlicet iura prædicta procedere in feudo nouo, non in antiquo, & propterea, quia verè refutans habet in effectu feudum iure successionis: licet dicatur reuerti habito respectu, quod ab eo exierat, dicit idem Andr. quod soluit releuium in d. S. sed

& res, & statuitur pro indubitato in d. Pragmatica, & ex iuribus, quæ allegantur, declaratur quid voluerunt dicere:
 19 nam iura prædicta vtuntur verbo prædicto reuerti, vel redire, semper quod reducitur res ad statum primæuum, seu ad id, quod alias de iure communi erat prouisum, vt in l. filio ff. de liber. & posthum. ibi quia non translatus, sed redditus videtur, text. in l. si vnus S. quod & in specie in fin. ff. de pact. ibi, quoties enim ad hoc ius, quod lex naturæ ei tribuit, de dote actio reddit, non fit causa dotis deterior, sed formæ suæ redditur, sic reuertitur successio ad patrem, prout dispositum est alias de iure communi, cum prima causa sit descendentium, secunda ascendentium, & ob id necessario habet iure successionis, & hæreditario.

Et aduertatur, quod intelligitur feudum nouum, quod filius acquisiuit aliunde, quàm à patre, aut suis prædecessoribus, sed si feudum quæsierat pater, illudq; filio refutauerit, dicitur feudum paternum in filij personam, Andr. in cap. 1. in princ. de vassall. decrep. et. & in cap. 1. Imperator Lotharius post num. 5. vers. non feudum paternum, quo refutato filio, in eo succedet pater tanquam in feudo paterno decedente filio absque descendentibus, quod utrumque declarat, & decidit Andr. in d. cap. 1. de natur. success. feud. in addit. in vers. quid ergo, & ponit quæstio. Andr. in feudo filio refutato decedente superstitibus fratre, & patre, vt pater præferatur, quia proximior agnatus etiam in terminis Constit. Regn. vt de successionibus, quæ secundum eum intelligitur in feudo nouiter acquisito, non autem à patre refutato, vel quando pater omnino refutasset in manus Domini, vt filius de nouo feudo inuestiretur, & licet Andr. ibid. in fin. dicat, alij dicunt simpliciter fratrem admitti, & patrem excludi, vt supra proximè dictum est, sed ibi supra nu. 8. ad quod se refert, firmat opinionem pro pa-

tre contra fratrem eadem vtens distinctione etiam in terminis Constit. Reg. & idem Andr. dixit in d. cap. 1. de vassal. decrep. etat. & Ardiz. vbi supra, & in feudo antiquo, vt ascendentes succedant, intelligitur Const. Reg. si quando aliquem, vbi Andr.

- 22 Vt sic ex his faciamus conclusionem in feudo nouo ascendentes non succedere, sed fratres, & sorores in terminis constit. Reg. vt de successoribus nisi inuestitura esset pro hæredibus ex corpore secundum Ifern. ibi, quod hodie est alteratum per capitula nouissimè Ciuitatis
- 23 & Regno concessa: nam succedunt fratres, & sorores in defectum descendentium, ac etiam nepotes, & neptes in feudis nouis, non obstante hac forma inuestituræ.

In feudis verò antiquis ascendentes succedunt, nam etsi respectu vltimi descendens dicantur ascendentes; respectu tamen primi acquirentis dicuntur descendentes: ita Andr. declarat in d. cap. 1. Imperator Lotharius nu. 5. latè idem Andr. in d. constit. vt de successione, vbi declarat, quomodo procedat text. in capit. Reg. incip. considerantes, bona decis. Afflic. 293. Loffr. in cons. 1. D. Frecc. latissime in prima formula inuestituræ cart. 385. & in 21. differ. int. feu. quatern. & de tab. latissime etiam Moder. Add. multa cumulantes ad Neapo. in consuetudine etsi testator, & An-

- 25 dr. & cæteri tractant de communi forma inuestituræ pro hæredibus ex corpore, an præsumatur in Regno, & quomodo nocet, vel non nocet ascendentibus, vel transuersalibus; & quid de iure Regni, & quid de iure communi feudorum: An feuda præsumantur hæreditaria, vel ex pacto, & communis est in Regno non præsumi ex pacto, secus verò de iure communi secundum Andr. Nap. Loffr. Frecc. & omnes, latè Petr. Greg. Sicul. in tit. de concess. feu. par. 5. q. 4. nu. 5.

- 27 In feudis verò refutatis succedēt ascendentes nulla adhibita distinctione

secundum Andr. sint noua, vel antiqua cum respectu filiorum, quibus refutatur, vel aliorum legitimorum successorum semper dicuntur feuda paterna, vt supra diximus author. Andr. & ideo. q. posuerunt Scrib. tam in feudo antiquo refutato, quàm nouo, vt per Ann. vbi supra, & per Frecc. in 3. auth. nu. 19. Nā

- 28 in his feudis refutatis, quia videtur cogitasse refutans de successione, & reacquisitione in casum deficientiæ descendentium, & sic noluisse abdicari à se ius, quod habebat, nisi intantum, in quantum refutarius superuiebat, & in eius beneficium, tunc quasi per viam reuersionis succedat refutans refutatorio, quòd non est in extraneo feudum concedente, qui de ascendentibus non videtur cogitasse, & in hoc fundantur decisiones allegatæ, pro quo videtur elegans doctrinam Ifern. in cap. 1. S. fin. in fin. colum. de capit. Corrad. qui hanc solemnem facit distinctionem ratione de qua supra, quam ibi ponderat Loffred. vt sic non sit mirum, quare refutans succedat exclusis fratribus, & quibuscumque alijs, si in defectum descendentium de successione intelligitur cogitasse; & sic intelligitur facta refutatio cum hac insita natura, qui sunt termini text. in cap. 1. de eo, qui fin.
- 29 fec. agnat. in quo dantur illæ duæ limitationes, nisi feudum omnino refutasset, vel vt à Domino de nouo beneficio inuestiretur. Non enim dicitur refutatio facta simpliciter, sed in beneficium certarum personarum, & ob certam causam, & vt illis, & non alijs acquiratur; & propterea quia limitata causa limitatum procedit effectum, ad text. in l. in agris ff. de acquir. rer. dominium, & actus Agentium non debet extendi ultra intentionem, ad text. in l. non omnis ff. si cert. petat. in quo ponderetur elegans text. in l. voluntate ff. quibus mod. pign. vel hypoth. soluit. Dicit enim textus voluntate creditoris pignus debitor vendidit, & postea placuit inter emptorem, & venditorem,

ditorem, vt à venditione discederent, ius pignoris saluum esse creditori, nam sicut creditori, ita & debitori pristina ius restituitur: neque omnino creditor pignus remisit, sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori: vnde nimirum si in terminis prædicti text. in cap. 1. de eo, qui si. fec. agn. & si refutatio fuerit facta filio, suisq; hæredibus, & cui dederit, quod decedente refutatario superstitite refutante, ac fratre: refutans in successione feudi refutati præferatur, quia cogitatum intelligitur de successione tempore refutationis, & noluit omnino suum ius renunciare, quod in indiuiduo decedit idem Isern. in constitutione, vt de successione in propria quæstione ibi dicens; nam quantumcumque renuncias-

30 set pater feudum, vt detur filio, non intelligitur renunciatum eius successioni si moritur: ergo cum sit proximior agnatus, omnino debet præferri in successione, nihil enim habet commune ius refutatum cum iure successione, quod defertur in morte secundum lineam, & proximitatem; & multo magis si intelligitur de natura refutationis reseruata successio, secundum intentionem refutantis, & refutatarij, & ita eleganter declarauit Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 8. ibi, & videtur expressum infra, de eo, qui fin. fec. agn. cap. 1. vbi refutator succedit ei, cui refutauit, quia fuit pactum personale in personam eius, cui refutauit, & suorum hæredum; secus si fuisset reale, vt ibi

31 in glos. &c. De iure enim communi prima causa est descendendum, secunda ascendendum, tertia Collateralium, vt in auth. de hæred. ab intest. venien. & filius, & pater sunt in primo gradu, atque in feudis non habet locum, text. in auth. defuncto, vt dictum est supra author. Andr.

Et vterius in Regno, in quo viuitur iure francorum, per quod vnus tantum succedit, & feuda non diuiduntur, hoc est planum, quia de iure communi cum

ascendentibus sunt vocati Collaterales in primo gradu, non autem ascendens cum ipsis; ita quod sunt illi habitati, quatenus succedere possunt, & non sunt aliunde impediti, vt patet ex traditis per Bart. in eadem auth. defuncto, & præcipue ibi Salic. vnde cum in feudis secundum ius francorum, vnus tantum succedat, & pater est vocatus in feudo paterno tanquam ascendens, & proximior; & ex natura rei in plures non defertur successio, & rursus in feudo refutato intelligitur illa reseruata; igitur pater, & quilibet refutans

32 succedet excluso fratre: sicut dicimus in nepote, & patruo: nam in feudis habet locum representatio, & propterea nepos succedit ex persona patris, insimul cum patruo in feudo, ad text. in cap. 1. de grad. vbi Andr. & communiter scribent. sed si in feudis viuitur iure francorum; ita quod primogenitus solus succedat, tunc nepos ex filio primogenito excludit patruum, cum eo alias ad successionem admittitur, quod in linea descendenti est indubitatum, & etiam in linea transuersali in nepote filio fratris in successione fratris contra Andr. quæ opinio est in Regno recepta secundum Modernos Addentes ad Andr. in d. cap. 1. de quo latissime Doct. omnes cumulantem per Consiliarium Fab. de Ann. in cons. 125. in qua causa in quo ipse consuluit, idem fuit decisum, & ibi quid in fratre vterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo prouenit feudum, & quid de iure Regni, & secundum noua Capitula Regno concessa.

Et sic apparet, quod dum natura rei repugnat, quia feudum indiuisibile, & vnus tantum ad successionem admittitur, quod tunc qui omnino succedere debet, ille solus præferatur, igitur sic dicendum est in patre nisi omnino refutasset, vt diximus; & refutatio omnino dixit Bald. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agn. in verb. omnino intelligitur quando in manus Domini, quodq; in dubio nõ

intelligitur refutatio realis, & Loffr. in d. cap. 1. de nat. succ. feud. dixit omnino idest in omnem causam, aut casum, qui succedere, aut euenire posset, & idē in cons. 1. 1. nu. 25. ob quod Aret. in cons. 3. consuluit, vt refutans, seu renunciāns succedat, licet promiserit euitionem, & renunciauerit omni iuri, quod habet in feudo, vel habere spectat, & Iacob. in tract. feud. in verb. & vnus ex dictis vassallis dixit, quod intelligitur renunciari omnino, quando renunciat simpliciter in manus Domini, non autem si dixerit, quod renunciat omni iuri, quod haberet, vel habere

34 speraret, vel posset; & dum Andr. dicit, patrem esse præferendum fratri, ponit rationem in cap. 1. de nat. succ. feud. quia est proximior agnatus, & non habet locum in feudis, auth. defuncto, & in cap. fin. de capit. Corrad. dicit, quia videtur cogitasse de successione, & in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis, quia intelligitur limitate refutasse contemplatione personæ refutatarij, eiusq; descendentiū, & non omnino, & non vt de nouo feudo, quod in dubio non præsumitur, quando fit, vt filio acquirat iuxta terminos text. vbi est casus in

35 c. 1. de vass. decr. et. de qua refutatione, quando sit omnino realis, aut personalis multa per Capy. in sua inuestit. in verb. feudorum diuisio vers. limbo 4.

Ex quibus, & in hoc quæso aduertatur, dicendum est deficere negatiuam.

36 in doct. Andr. in constit. vt de success. vbi videtur contrarium tenere eius, quod firmavit in d. cap. 1. de nat. succ. feud. nec hoc videri debet absolum: si scimus opera illius remansisse penitus incorrecta, ab eo non reuisa, nec totaliter digesta, & addendo negatiuam non contrariabitur, quam deficere euidenter colligitur ex eisdemmet suis dictis, & ponam propria verba, vt benè doct. Iser. remaneat declarata, ibi ante vers. quod autem incip. ponatur.

Sed solet dici hic euenire vnum absurdum: pater emancipato filio dat feu-

dum, mortuo filio habente fratrem ex altero puta matre tantum excluderetur pater, si filius moriatur per fratrem defuncti: sed non est sic, quia non excluderet tunc iste frater vterinus tantum communem patrem, sed vitricum: si autem esset ab alia tantum parte coniunctus excluderet patrem communem, &c. Quod videtur concludere prælationem fratris in successione feudi à patre refutati; sed subdit immediate dando dicti rationem dicens: nam quantumcumque renunciat pater feudum, vt detur filio, non renunciat eius successione, si moritur in tit. de vass. decr. et. et in cap. tres erant agnati, in tit. de eo, qui fin. fec. agn. sed aliud si diceret expressè.

Si ergo dat rōnem, quare pater succedere debet excludendo fratrem, siue ex vna, siue ex vtraque parte coniunctum, & allegat iura prædicta, quæ admittunt patrē, & præferunt illum in successione feudi refutati fratribus vtrinque coniunctis: igitur oportet, q̄ conclusio fuerit prælationis patris in omnem casum, quodq; deficiat negatiua, & voluerit Isern. decidere, q̄ pater præferatur, siue frater sit vterinus, siue consanguineus; & sensus sit talis, si autem esset ab alia tantū parte coniunctus non excluderet patrem communem: nam quantumcumque renūciat Pater feudum, vt detur filio, non renunciat ei successione dum moritur, quæ ratio est in effectu eadem, quam ponit Isern. in d. c. fin. de capit. Corrad. quia semper refutans videtur cogitare de eius successione, & propterea cum hac insita cōditiōe intelligitur refutatio facta, & pōdero verba Andr. ibi: nam quantumcumque renūciat pater feudum, vt detur filio &c. quasi velit dicere, nisi omnino refutauerit, nunquam per quamlibet renunciationem excludetur à successione per verbum illud, quantumcumque, quod in indiuiduo declarauit in propria quæstione, idem Andr. in d. cap. 1. de natur. succ. feud. & aduerte

quod

quod in dicta constitutione, vt de successione, se remittit ad dicta hic, vt ibi, in verb. fratres, dixit enim Andr. in d. cap. 1. prope nu. 8. idem si ipse pater filio emancipato donet feudum, succedet ei, nisi omninò refutasset, vel ideò quasi nouum filio concederetur, & iterum post nu. 8. in verb. sed si feudum, dixit, sed si feudum esset à latere patris dic, vt supra, quod frater, vel soror in capillo succedent, quando pater excluditur, scilicet quando consenserat pater, idemq; filius in hunc filium suum auus donasset feudum, vel ipsum eundem patrem, & omnino ei refutasset, vel vt de nouo inuestiret, aliàs non excluderetur, & non posset tunc dici exclusum patrem per ea, quæ supra dicta sunt, hæc Andr.

Vnde manifestè decidit Andr. patrè excludi per fratrem, quando refutauit omnino, vel vt de nouo feudo filius inuestiretur, vt sic dicere debeamus, vel in hunc casum intelligendam esse doctrinam Andr. in conslit. de success. vel quod deficiat negatiua ex ratione subsequenti, vt supra ponderata: eo magis, quia se remittit ad latius dicta in d. c. 1. pro qua parte fuit pluries iudicatum in beneficium refutantis exclusis Collateralibus, tam per Sac. Conf. quàm per Reg. Cam. Summariz, de quo per Io. Vinc. de Ann. vbi supra qui disputat articulum ad partes, sed non istis medijs autoritatibus, & rationibus, nec aduertit ad decisiones Andr. vt supra, adductas, ponderatas, & concordatas: ex quibus apparet validè responsum esse omnibus aduersus prædicta consideratis per D. Lanarium in cõl. suo 78. qui posuit hunc tanquam nouum casum alias non successum, nec vllam rationem ex supra consideratis adduxit, nec Andr. decisiones perpendit, nec vim, & naturam refutationum, quæ à patribus filijs fiunt, quæ non sunt omnino, sed sub reservatione successionis in defectum refutarij, eiusq; descendantium, quodq; pater tanquam proximior agnatus fra-

tres, & omnes alios excludit, & certe non parum miratus sum de persona tantæ literarum eminentiæ, & feudorum lectore, vt talia scripserit, sed eius consilia impressa fuerunt post eius mortem & ante non reuisa per eum, & secundum hæc Sac. Conf. decidit præferendo matrem refutantem sorori refutarij, vt per D. de Franch. in decis. 591. 4. volum. licet nihil tangat vt de prædictis.

Quæ opinio videtur reddi indubitabilis in Regno, vigore capitulorum Ciuitati, & Regno concessorum, per quæ prouideretur, & sic supplicatum, quod feuda per refutationes minimè intelligantur fieri noua, sed semper sub natura antiqui feudi refutata intelligantur, & in illis succedant, qui alias succedere deberent secundum naturam antiquorum feudorum: & sic expressè demùm fiunt refutationes cum clausulis prædictis: vnde in Regno non datur refutatio, omnino declaratur voluntas refutantium non inducendi nouitatem in successione: immò ex hoc ipsis reseruare ex supra allegatis.

38. Nec refert, quòd refutatio fiat à Patre, vel ab auo, vt aliqui dubitauerunt, quasi quòd cesset ratio Andr. quia pater est proximior fratre: nam cum plures sint rationes omnes æquè principales cessante vna non cessabunt aliæ, ex reg. text. in S. affinitatis, instit. de nupt. Nam si intelligitur cogitatum de successione, & cum hac insita conditione reuersionis in defectum descenditium, refutatio facta in beneficium ex intellectu iuris refutantis, & descendantium tantum difficultas non procedit. Hinc prædicta Pragmatica per quam mandatur præsentatio refutationum infra 15. dies in Regia Camera non solum præsupponit feuda deuolui ad refutantem: sed expressè hunc casum decidit, ibi, haueffero fatta refutatione de feudi à loro figli, ò altri successori, &c. & sequutus est Andr. ac sequuti fuerunt compilatores Pragmaticæ opinionem.

illorum Doct. qui tenuerunt ex reg. tex. in l. quod scitis C. de bon. quæ liber. 39 quod in bonis donatis ab ascendenti-
bus, ipsi soli succedant in defectum de-
scendentium, & quibuscūque alijs præ-
ferantur, nec habet locum text. in d.
auth. defuncto secundum opin. Bart. &
sequacium in d. l. quod scitis, & in d. l.
post dotem in fin. ff. solut. matr. quod
latius exornat Doct. cumulando Con-
siliarius Fab. de Ann. vir eruditissimus
in conf. 1. loquens in successione aui, in
exclusionem matris, & Bald. & Fulgos. in
d. auth. defuncto, ponunt rationem,
quare in feudo filio donato ab extra-
neo Pater non succedit, & dicunt, quia
datum est pro se, & descendantibus: er-
go sicut illis deficientibus deuoluitur
ad concedentem, sic ad patrem, vel
auum refutantem, quia pro descenden-
tibus tantum refutaui; & ex reg. legis,
quod scitis, ipse debet succedere solus,
prout tradidit in d. auth. Aloys. de
Leo.

Sed addo fortius, nam glos. in d. au-
th. defuncto, quærit: an frater excludat
40 auum, vel proauum, quasi sint in gra-
du remotiori, & tenuit secundum opin.
Io. non excludi, quæ opinio est commu-
niter recepta, vt ibi per Bart. & Doct.
nam lineæ sunt illæ, quæ succedunt, &
est habitata persona transuersalis cum
ascendentibus, qui primo loco transuer-
salia excluderent, & auth. prædicta lo-
quitur de parentibus, quod verbum
comprehendit omnes ascendentes, &
priuilegium est inductum in beneficiū
Collateralium, vt cum ascendenti-
bus admittantur, qui ascendentes semper
admittuntur suo iure secundum Salyc.
ibidem, & Iacob. Butrig. dicit, quod
auus succedit loco patris, eiusdemq; fi-
lij prædefuncti: idemq; Cyn. Alber. &
Odoiff. & Add. quia proximus dicitur,
quem nemo præcedit: vnde sicut pater,
vel mater est proxima, ita his sublati
auus ad text. in l. 1. §. proximum, ff.
vnd. cognat. & Paul. de Castr. ibidem
dicit, quia in locum patris subrogatur,

qui est de linea ascendenti, & de eadē,
de qua erat pater: vnde conuenientius
est, vt ille subrogetur loco patris, quàm
frater, qui est de linea transuersali, &
idem ibi tradiderunt Corn. & Fulgos.

Si ergo auus, & ascendentes tenent
locum patris, & ad eamdem admittun-
tur successione sequitur, quod id, quod
diximus in patre; habet etiam locum
in auo.

Sed postquam vidimus, & firmaui-
41 mus patrem excludere fratrem, qui a-
liàs esset successurus fratri suo: an huic
fratri debeat a patre vita, & militia
iuxta disposita, & tradita per Doctor.
in Constit. Reg. Comitibus; quæ etiam lo-
quatur in successione descendantium:
tamen est communiter intellecta etiam
in successione transuersalium, vt frater
succedens fratri, vel nepos patruo in
feudis, in quibus viuitur more franco-
rum, debeat primogenitus frater, aut
nepos præstare vitam, & militiam fra-
tri suo, qui alias cum eo successurus es-
set ratione portionis, à qua per illum
excluditur, vt latius habetur per Loffr.
in §. quid ergo de inuestit. de re alien.
fact. post Afflict. in cap. 1. de nat. succ.
feu. nu. 40. & latè per D. Minad. in cōf.
1. sic hic pater excludit fratrem à por-
tione ei debita, quia feuda non diui-
duntur in Regno, & secundum morem
francorum solus primogenitus succe-
dere debet, aliàs secundum dispositio-
nem text. in auth. defuncto, omnes suc-
cederent: igitur debetur vita, & mi-
litia, sicut in quæstione quam propo-
nit Andr. in repet. constit. Comitibus in
fratre secundogenito succedente per
mortem primogeniti, quando teneretur
opinio, quod ille subintraret in lo-
cum primogeniti in exclusionem filio-
rum primogeniti, de quo latè per Af-
flict. in loco allegato, vt illis debeat
præstare vitam, & militiam in locum
successionis, à qua per ipsum excludun-
tur, licet dicat ibi Andr. quod talis q̄
tanquam noua opus habet determina-
tione Principis: sed ponamus aliam
quæst.

42 quæst. quam ponit ibidem Andr. esse indubitam: si nepos ex filio succederet vna cum patruo de iure communi feudorum, sed si feudum non esset diuisibile; nepos solus secundum Andr. in d. cap. 1. de nat. succ. feu. nu. 14. & eo casu dixit non esse dubium, quod teneretur ad vitam, & militiam, sicut tenebatur pater, si successisset: sic hic pater excludit fratrem, eundemq; filium alias successurum cum eodem iure communi Romanorum, per text. in auth. defuncto, quæ per consuetudinem feudorum, non habet locum in feudis, sicut non habet locum successio in cõmuni alias statuta per ius commune feudorum in feudis indiuisibilibus, & in quibus viuitur iure francorum: vnde sicut in illis ratione portionis, seu successoris à qua excluduntur, vita, & militia debetur; sic præstari pariter deberet hic à patre, qui fratrem excludit à successione alias debita, quia solus debet in feudis succedere.

Sed his non obstantibus teneo indubitanter patrẽ non teneri ad hanc præstationem vitæ, & militiæ: nam sicut non datur successio transuersalium, donec supersunt descendentes, & illi soli succedunt iuxta text. in d. cap. 1. de nat. succ. feu. in princ. vbi glos. & Andr. & in cap. 1. de grad. vbi idem Ifern. quo casu non teneretur descendens vitam, & militiam soluere Collaterali, quia non excluditur à portione sibi debita, cum nulla debeatur descendenti-bus existentibus: sic cum in feudis non habeat locum text. in auth. defuncto; & ascendentes de iure communi sunt prælati Collateralibus in successione, & donec illi supersunt, collaterales sunt exclusi, quia præferuntur lineæ, & hoc idem Andr. quod pater succedit in feudo refutato excluso fratre, quia proximior: ita quod non potest dicere frater, quod excluditur à portione sibi debita, quia nulla est ei debita descendente, vel ascendente supersti-

Igitur soluta apparet quæstio, vna cum omnibus contrarijs, etsi refutatio intelligitur cum conditione insita successionis in casum mortis refutatarij absque descendenti-bus; & rursus consideratur qualitas successionis in bonis: vnde prouenerunt ex reg. text. in l. quod scitis. Ex his omnibus videtur remanere decisa quæstio in fauorem patris contra fratrem, & hæc ratione atterita remanent soluta omnia in contrarium alegata.

SUMMARIVM.

- 1 Refutatio, quæ absque alio assensu fieri potest in immediatè successurum, an porrigatur hoc ad omnem alium cõtractum, qui cum immediato successore fiat, quomodocumque ille fiat, siue alienando. siue pignorando, siue obligando.
- 2 Opinio Doctõrum hinc inde refertur.
- 3 Opinio Camerar. confutatur, qui voluit valere refutationem, licet cetera pacta in refutatione apposta non subsistant, & reijciantur.
- 4 Pacta incontinenti facta, non solum, quæ in eodem contractu apponuntur, dicuntur respectiua.
- 5 Indiuiduum voluntatis consideratur in pactis respectiuis.
- 6 Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, non validat venditionem ex indiuiduo voluntatis.
- 7 Regula, quod in feudis utile per inutile vitiatur, fundatur in indiuiduo

- diuiduo voluntatis, aliàs contraria regula procedit.
- 8 *Opinio Bammacar. varijs medijs confutatur.*
- 9 *Doctrina Andreae dicentis, quòd refutatio valet, cetera pacta non, exactè declaratur, & nume. 23.*
- 10 *Decisiones Camer. omnes ponderantur, & quomodo inter se ipsos contrariae, & sic aliorum.*
- 11 *Leges feudorum, quæ ipsorum alienationem prohibent non compræbent alienationem, quæ fit in proximè successurum, & ibi vide rationem.*
- 12 *Text. in S. si libellum de alienatione feud. pat. permittit absque assensu dare feudum ad libellum agnato proximo successuro, quia est quedam quasi refutatio.*
- 13 *Datio ad libellum, quid. importat.*
- 14 *Venditio in proxime successurum est permissa, quia omnia resoluuntur in vim refutationis.*
- 15 *Feudatarius potest dare proximè successuro suum ius, sicut vult.*
- 16 *Feudatarius potest alienare proximè successuro per libellum, vel quocumque modo absq; Domini consensu, quia oēs contractus resoluuntur in vim refutationis.*
- 17 *Refutatio debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius speciei.*
- 18 *Constitutio Regn. constitut. diuæ memoriæ non habet locum in refutatione, sed iuria communia*

- feudorum incorrecta remanent.*
- 19 *Pactum de non petendo feudum, non valet sine assensu, nisi factum esset cum proximè successuro.*
- 20 *Verba Andr. quomodo intelligantur, quæ ad verbum recensentur.*
- 21 *Omnia argumenta Camer. confutantur.*
- 22 *Alienatio in proximè successurum potest fieri quocumque modo etiam alia lege, quæ ipse alienans feudum tenet, & ibi ratio.*
- 24 *Verbum quasi denotat impropriè tatem.*

A R G V M E N T V M.

Omnis contractus factus cum immediato successuro valebit absque assensu, quia in proximè successurum omnis alienatio permittitur, cum resoluatur in vim refutationis. Individuum voluntatis, quod consideratur in pactis correspectiuis annullant contractus. Constitutio Regn. constitutionis diuæ memoriæ non habet locum in refutatione. Verba Andreae valere refutationem cetera facta, non quomodo intelligantur.

S. I.

ED quæso attendatur id, quod diximus de refutatione faciendâ immediatè successuro quomodo erit intelligendum; an tantum de pura, & simplici refutatione, quæ est cedere loco, præuenire successionem, tollere personam de medio, & loco sui ponere refutarium, aliàs proximè successurum illi feudum integrum refutando; an verò sub hoc verbo refutationis veniat omnis contractus, qui fiat cum immediato successore, quasi cum illo,

illo, non dicatur alienare, & sic nec respectu Domini consideretur interesse, quia est de comprehensis in l. inuestitura, & de proximioribus successoribus secundum naturam feudorum, nec consideretur interesse agnatorum, si sit agnato immediatè successoro.

Hæc quæstio est satis ventilata propter illa verba Andr. in cap. 1. §. etsi libellum de alien. feu. pat. videlicet in quantum refutatur agnato, valebit sine consensu Domini, alia pacta non, & idè per eadem verba dicit in Cõstitutione Regn. constitutionem diuæ memoriæ, ex quibus Loffred. in d. §. etsi libellum firmat opinionem prædictam, videlicet contractum puræ, & simplicis refutationis valere, non autem alios contractus, & idem firmat in suo cons. 3. quem sequutus est latius Camer. in repet. cap. imperialem disputando articulum cart. 30. post D. Marin. Frecc. in 17. limit. ad prædictam constitutionem, & Lanar. in cons. 18. vers. 3. post D. Præsid. de Franch. in decis. 71. nu. 19. dixit secundum hanc opinionem decisum contra Parid. de Put. de reintegr. feud. in cap. incip. habens feudum antiquum cart. mihi 40. à terg. tenentem valere quèlibet contractum factum cum immediato successore, & Afflic. in §. etsi libellum tertio not. loquitur simpliciter in alienatione, vt fieri possit in Regno immediato successoro, quia non dicitur propriè alienatio, sed quædam refutatio; & sic limitatur constitutio constit. diuæ memoriæ, & text. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. idemq; dicit Capyc. in inuestit. super verb. feud. alien. vers. limito 2. tenet hoc expressè Io. Vinc. de Ann. in alleg. cons. 97. 2. volum. & in singul. 569. & in repet. constitut. constitutionem diuæ memoriæ nu. 13. vbi loquitur in institutione hæredis proximè successoro Consiliarius Fab. de Ann. filius in cons. 41. vbi eleganter, & suo solito more confutat opinionem Camer. qui non solum

tenuit intellectum Loffr. sed intellexit Andr. in omnibus alijs pactis appositis in refutatione extraneis tamen ab ea, quæ cum sint in eodem contractu, videlicet, vt refutatio valeat cætera pacta non, quæ quomodo non erunt correspectiua, & quomodo dici poterunt extranea, & deperse, iuxta communes decisiones Doctor. loquentium etiam in diuersis cõtractibus incontinenti tamen factis, quos congerit, & sequitur Dec. in l. petens C. de pact. & ad satietatem per D. de Franch. in decis. 369. ob quod apparet malè loquutum fuisse Franc. de Amic. in repet. cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. fol. 250. in cap. incip. sed post decisionem, qui tenuit idem quod Camer. videlicet refutationem valere cæteraq; pacta in ea apposita reiicienda: consideratur enim in pactis in eodem contractu appositis indiuiduum volûtatis, iuxta tradita per Bart. in l. græcè §. illud ff. de fideiuss. & propterea contractus non posset subsisteri, sicut dicimus in venditione facta cum pacto de retrouendendo, vt illa sit nulla, si assensus est super venditione, & non super pacto secundum Frecc. in 2. lib. prima auth. 16. quæst. quo incasu, quia vnicus iudicatur contractus ex partium intentione dicitur assensus surreptitius, quia non omnia expressa, idem Frecc. ad propositum in quæst. 41. latè, & eleganter Camer. in repet. cap. imperialem cart. 58. latè, & cumulatè per Lanar. in cons. 63. vnde considerando pacta correspectiua apposita in contractu, sine quibus ille celebratus non fuisset, nulli dubium, quod contractus deficit ex indiuiduo voluntatis, decisio est particularis Andr. in cap. 1. col. fin. de feud. dat. in vic. legis commiss. & quando non adest indiuiduum voluntatis procedit doct. eiusdem Ifern. in cap. 1. de pac. iur. fir. nu. 48. vt ipsemet se declarat, & ad doctrinam Ifern. in §. præterea Ducatus, respondet Camer. intelligi debere in rebus separabilibus, quodq; non intersit, quod vnum sine alio

7 alio subsistat, & sic intelligitur in feudis utile per inutile non vitiari, aliàs in diuiduis regula communisq; schola. Doctor. est in contrarium, actus enim operaretur non solum ultra, sed contra intentionem contrahentium, & dum tractatur de indiuiduo voluntatis non datur, seu non producit actus in esse nisi cum qualitate innata in eo, cum qua oritur actus informatus, & substantiatus, sine qua deficit actus secundum terminos text. vbi glos. magn. in l. pacta conuenta ff. de contrah. empt. bonus text. in l. iurifgentium §. quinimò ff. de pact. & bene omnia discurret Camer. cart. 31. & 33. & cum hac distinctione omnia contraria concordantur, & in

8 casu disputato per Bammac. in cap. beneficium, si de feud. def. mil. hæc omnia sunt propria, qui voluit tenere opinionem contra Loffred. in cons. 3. & 9. Camer. vbi supra, Lanar. Ann. & alia congesta per me in cons. 12. & 69. 1. volum. secundum quam opinionem passim, & indistinctè fuit iudicatum, & decisio Bald. in l. si pater in 2. lect. ff. de de adopt. quam Bammac. allegat, decidit punctum, dum distinguit inter pacta, quæ fiunt ad augendum, vel ad diminuendum, vt primo casu rejiciatur pactum, & remaneat contractus, quia cessat indiuiduum voluntatis, secus verò si pactum est appositum ad diminuendum incontinenti; nam tunc vitiatur actus in totum, quod non est, quando ex interuallo, quia non censetur inesse, vt primo casu secundum reg. text. in l. lecta, si cert. pet. & dum iudicantur, vt separata, cessat indiuiduum voluntatis, & secundum hos terminos procedit text. quem magnificat, & dixit esse aureum Bammac. in l. sed si vir, §. si vir vxori il 2. ff. de donat. int. vir. & vxor. sunt enim ibi duo actus, quos partes fieri voluerunt, videlicet verè vendere, & verè donare, ita quod omnis actus inter se fuit perfectus, & absolutus in sua specie, & tunc habentur, vt distincti, & separati, licet fiant incon-

tinenti, vt bene declarat D. de Franch. in alleg. decis. ante nu. 8. & etiam donatio erat actus ad augendum, non ad diminuendum: ob quod secundum decisionem Bald. in d. l. si pater, non consideratur indiuiduum voluntatis, & dum Bammac. authorem fecit suæ opinionis Ifern. ex doct. supra allegata, dum dicit refutationem valere; cætera pacta non, de cuius intellectu infra latius tractabimus, dico inquam, quod nunquam Ifern. intentionem habuit tractandi quæstionem de qua supra, circa pacta correspondentiua, aut indiuiduum voluntatis, quod bene tractauit in alijs locis supra allegatis, & tenuit opinionem, quod omnia corruant, sed hic tractare voluit de contractibus, & alienationibus, quæ fieri possunt absque assensu, & sic dicit, vt infra demonstrabitur, quod refutationes, & alienationes, quæcumque fiunt in extraneos non valebunt absque assensu, quæ verò fiēt in agnatum proxime successurum, quia omnes resoluuntur in vim refutationis propterea valebunt, & sic est hic articulus distinctus ab articulo præcedenti: vna enim est quæstio, si refutatio non simplex, sed pactionata valebit absque assensu, si pacta non tenent, & alia est quæstio, si omnis contractus, qui fit cum immediato successore teneat, an verò tantum simplex refutatio, nec dicat Bammac. quod si omnis contractus subsisteret, vana fuisset dubitatio Camer. Loffred. & aliorum: nam bene fuit in casibus illis dubitatum, & iudicatum, cum tractabatur de diuisione feudorū, vt est refutatio cum retentione vsusfructus, qui est pars dominij, tractabatur de pactis alterantibus naturam feudorum, & imponētibus seruitutem feudo, tractabatur de translatione dominij conditionaliter, & resoluibiliter, & cum non possit feudatarius, qui non habet liberam dispositionem feudi alio modo de eo disponere, quod ipse habet, & tenet: propterea aliter disponendo vtrumque corrui, iuxta reg. text. in §. profecto de leg.

leg. corr. iuxta secundum intellectum communitè sequutum, vt infra dicam, & rursus dico, quod per veros iuris terminos dempto casu diuisionis feudi, & seruitutis feudo imponendo quælibet refutatio, quomodocumque pactionata & quicumque contractus cum proximo agnato erit validus, non tamen alteratius naturæ feudi, vt ipsemet Bammac. tenet licet aliud fuerit decisum, & ego consulerim secundum decisiones factas illis temporibus, & hodie contrarium decisum est, & practicum, vt infra dicemus, ita quod totaue questionis propositæ consistit in intellectu
 9 verb. Andr. Postquam nemo istorum, qui tenent hanc secundam opinionem, respondent ad verba prædicta Andr. dicentis, quod refutatio inter agnatos valet cætera pacta non, & cum tot graues authores tenuerunt hanc secundam opinionem nimis audacter, & inconsideratè loquutus fuit Camer. dum dicit
 10 absit nos dicere citra refutationem. valere cum immediato successore omnem cõtractum sine assensu, vt quidam insipientes dicunt, & ipsemet Camer. sibi contrarius tenuit hanc secundam opinionem nostram in cap. an agnat. in verb. quæro primo nu. 102. vers. contrarium est verum, ibi quando tu non negas, quod inter immediatè successores illud fit, & tunc cuiuscumque contractus nomine fiat semper refutatio, dicitur, & rursus ibi in fin. vt liceat tenenti feudum cum immediatè successuris cõtrahere in eo, scilicet, quod post mortem eius habituri essent, & in cap. imperialem cum 24. 1. colum. dicit hæc verba sexto, quia nos tenemus omnes contractus, & vltimas voluntates cum immediato successore valere cap. 1. S. etsi libellum de alien. feu. pat.

Et licet D. de Franch. in d. decis. obiter referat alias decisum contra opinionem Par. tamen nil allegat, nec aliter disputat articulum, nec illa decisio est ad hoc, sed simpliciter refert decisum contra opinionem Par. & similiter Lanar.

in d. conf. paucis verbis dicit idem, quod D. de Franch. & nil aliud, & Doctoribus non disputantibus, sed cursim dicentibus non est admodum adhibendum fides, inquit Ias. in conf. 151. col. 3. volum. 4. cum alijs cumulatis per D. Reg. Lanar. in conf. 24.

Et pariter D. Frecc. nihil dicit, sed se remittit ad dicta per Loffre. immò ibidem in 40. limit. nu. 99. videtur tenere expressè opinionem Par. dum limitat constitutionem quando pater contrahit cum filio primogenito promittendo ei alimenta, pro quibus obligat feudalia, vt tunc teneat obligatio auctoritate Parid. cumq; viri, tam eminentes inter se pugnent, & author. Andr. est perquam maxima, super qua Loffre. & Camer. eorum fundant opinionem principaliter, & isti ex aduerso nihil respondent, nec de ea mentionem faciunt, propterea operæpretium duxi aliqua differere ad veritatem puncti indagandam, vt materia detur alijs latius cogitandi, nec sufficere debet, quod sic alias fuit decisum, cum veritate cognita potest, & debet decidi contrarium, quod non esset nouum, vt iam nouissime fuit decisum.

Præsuppono ad decisionem huius articuli, & ad intelligentiam Andr. quod
 11 de iure communi feudorum prohibitio alienationis, de qua in cap. 1. de prohib. feu. alien. per Fred. non comprehendit alienationem, quæ fit in agnatum proxime successurum ex reg. text. in cap. 1. S. etsi libellum, de alien. feu. pat. quæ iura sunt post prædictas leges Lotharij, & Federici, postquam de his fit mentio in d. S. sed & res, quod ponderat prædictus Consil. de Ann. & ratio communis omnium est, quia ex vnitæte & connexitate personarum, & sanguinis non dicitur alienatio, sed omnia in vim refutationis resoluuntur, non potest considerari interesse Domini, quoad deuolutionem, quia non plus iuris transfertur, quàm habet idem alienans quod durat durante iure refutantis, seu
 alic

alienantis ex reg. text. in §. rursus, quib. mod. feu. amitt. in §. si clientulus, de alien. feu. vbi Andr. & idem in §. sed & res, sicut dicimus in infeudatione, nec considerari potest interesse voluntatis, iuxta trad. per Andr. in d. c. imperialem per text. in l. fin. ff. de vs. & habit. quia est immediatus successor, & vocatus, neque pariter interesse agnatorum, cum ipsemet agnatus, qui est primo loco vocatus succedit: vnde iure merito per ista iura hanc recipiunt limitationem communem ab omnibus traditam & sequutam, vt latius per Ifern. & Scribent. in d. §. etsi libellum in d. §. sed & res, & in d. §. etsi clientulus, & infra latius dicam.

Quodq; hoc procedit in omni contractu terminat text. in d. §. si libellum, qui loquitur quando feudum dederit agnatus ad libellum agnato proximiori, quod etsi iure antiquo licitum erat facere cum extraneo, quoad medietatem feudi tantum in §. etsi, & in §. rursus, quib. mod. feu. amitt. postea prohibitum fuit per Cōstitutionem Imperiale tanquam in fraudem, quia verè erat venditio ad text. in §. donare, qu. ol. po. feu. alien. sed tantum permissum dare etiam totum agnato, ea ratione, quia non est verè alienatio in agnatum; sed quædam quasi refutatio, quæ sunt verba expressa text. in d. §. etsi libellum, licet datio ad libellum importet perpetuam alienationem, & vt plurimum darur ad renouandum singulis 29. annis dicit Andr. in eodem §. etsi libellum, & melius in d. §. donare, & ibid. Bald. post Jacob. de Beluis. in d. §. si libellum, & in effectu non differt à contractu emphyteotico secundum Laudem. in §. similiter quib. mod. feu. amitt. nu. 5. post Bar. in l. 1. C. de iur. emphyt. num. 7. melius Dec. in cons. 518. in fin. Tiraq. latè, de retract. lignag. §. 34. glos. 1. in princ.

Et idem disponitur in d. §. etsi clientulus: ita quòd hic contractus, qui venditio reputatur cum alijs, vel saltim contractus emphyteoticus, refutatio re-

putatur cum proxime successuro, & venditio prohibita cum alijs ea ratione censetur permissa cum proxime successuro, & in venditione loquitur text. in d. §. sed & res, quia secundum glos. & Andr. ibi, vbi communiter scrib. non dicitur alienatio ex reg. text. in l. pater §. quindecim de leg. 3. & ob id Andr. in d. §. sed & res loquens tam in venditione facienda proxime successuro, quàm in infeudatione permissa de iure communi feudorum, loquendo in feudo ex pacto, ibi nu. 4. dixit quòd feudatarius potest taliter alienare proxime successuro, vel extraneum in feudare, quòd potest dare ius suum in vita sua sicut vult, dummodo sine fraude, quæ probari oportet, vt ibi latius per eum, & ibidem nu. 6. dixit idem, & consuetudo hodie locum habet, vt proximiori agnato possit quis vendere, & alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito &c. & inferius ibi, si vnus postea alteri alienet partem suam, quæ non dicitur alienatio, sed refutatio: ideo sine consensu Domini valet, de alien. feu. pat. cap. 1.

Et melius idem Andr. in d. §. si clientulus, vers. fratri, ibi frater fratri, vel nepoti filio fratris alienando per libellum, vel quocumque modo alienatio valet etiam sine consensu Domini, quia non est alienare, dare illi, quia sine alienatione succederet, infra per quos fiat inuestit. §. sed & res, & de alien. feu. pat. cap. 1. & idem tenet Andr. in cap. Titius cum sempronio, si de feu. defunct. milit.

Et glos. ibi in vers. per libellum, dicit per libellum facta, subaudi etiam sine Domini voluntate, quasi non videatur alienatio, scilicet, cum feudum erat paternum; item & in alia alienatione ei facta, licet enim prohibeatur alienatio feudi paterni, inter agnatos tamen conceditur, de alienat. feud. pat. cap. 1. per quos fiat inuestit. §. sed & res, ff. de legat. 3. l. pater §. quindecim, hæc glos.

Et

Et text. in d. cap. 1. de alien. feu. pat. permittit generaliter alienationem in proximè successurum, & addit, etiamsi libellum fecerit, vnus alteri, quia non est libellus, sed quasi refutatio vbi glo. in verb. consideretur, reddit rationem, quia non dicitur alienatio, sed quasi refutatio. Cuius text. verba in §. & licet sunt infra scripta.

Et licet prohibeatur beneficij alienatio inter agnatos, tamè si paternum sit, concederetur, etsi libellum vnus alteri fecerit de feudo paterno, non est libellus, sed quasi refutatio.

Et notetur, quòd iura expresserunt de datione in libellum, quia est plusquàm simplex alienatio, cum videatur dare alia lege, quam ipse habet, & sub alia natura; sed quia omnia resoluuntur in vim refutationis, & durant durante vita concedentis; propterea lex permittit.

Et vltra dicta per Andr. in eod. §. licet, & in §. si libellum in princ. qui prædicta explicitè affirmat, loquens in alienatione generaliter, & demum in concessione ad libellum, dicit postea nu. 7. Qui ergo non potest alienare sine consensu alicuius, non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando alienaret, vt inter agnatos &c. Ergo de omni contractu, si quis potest alienare, potest refutare, & è contra &c.

Rursus idem Andr. nu. 6. quærit, in 17 quod nomen contractus cadat refutatio, an sit venditio, vel permutatio, vel quid? & dicit refutationem non habere speciale nomen, quia plura sunt negotia, quàm vocabula: ergo potest esse quilibet contractus, & demum ibidem num. 8. dixit, quod oportet, quòd refutatio cadat in aliquod nomen contractus, vt vendo, dono, &c. & ibi: quid ergo si refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit postea succedere illi, &c. Quicquid dixerit Anna in sua allegat. 97. cuius contrarium, & melius firmavit in rubr. de vassall. decrepit. ætat. num. 232. &

Ann. filius in d. cons. 41.

Ergo si oportet cadere in nomen elegans contractus secundum Andr. vel venditionis, vel alterius; sequitur quòd quilibet contractus est permissus, non solum simplex refutatio: immò secundum Andr. simpliciter dicendo, refuto, non valeret, cum titulus dandi non exprimitur, cumque ratio omnium sit, quia est proximè successurus, & quod non dicitur verè alienatio, sequitur, quòd propterea quilibet contractus dicitur esse permissus, & notentur text. glos. Andr. & omnes: nam dum loquuntur de alienatione in proximè successurum, reddunt rationem, quare valeat, quia quasi refutatio, & alij dicunt, quia est quædam refutatio, & alij in vim refutationis, ergo non tractant de pura, mera, & simplici, & propria refutatione, sed quolibet alio contractu, qui cum fiat cum immediato successuro, considerando effectum, resoluuntur omnes in vim refutationis, & propterea dicit, quod si quædam refutatio, & habet vim refutationis.

Et quæ dixit Andr. in §. præterea Ducatus habent locum in feudo nouo, in quo frater fratri non succedit, & rursus loquitur in feudo indiuisibili de iure francorum, quòd non potest absque assensu diuidi inter fratres, & sic non quia alienatio est prohibita, sed ex capite diuisionis, quæ est prohibita, & propterea arguit de Marchia Ducatu, & Comitatu, quæ diuidi prohibentur.

Dixi quòd hæc est opinio omnium in locis allegatis pro quo videatur Lodolph. Schrad. in tract. feud. part. 8. cap. 2. nu. 67. vbi cumulat omnes, & latissimè per Intrigl. Sicul. de feud. art. 5. centur. 2. num. 40. qui omnes vno ore concludunt iura Lotharij, & Federici non habere locum in alienatione in proximè successurum, quia dicit notabiliter Andr. in cap. 1. de alien. feud. in verb. fratri in fin. quòd non est alienatio dare illi, quod sine alienatione succederet, perquam decisionem eandem opinionem.

li firma.

firmavit Franc. de Amic. vbi supra fol. 249. num. 9. qui refert sic iudicam per Regiam Cameram, eundemq; refert, & sequitur Ottav. Bammac. in cap. beneficium in verb. quæro 2. nu. 107. si de feud. def. mil. vbi fundat idem esse in contractu dotis inito cum immediatè successuro, absque assensu, & adducit etiam Blasium Lanzam Siculum dicentem quod quocumque modo feudum alienatur in proximè successurum, & ex quacumque specie alienationis dicitur refutatio.

Ex quibus patet, quòd hæc opinio de iure communi est indubitabilis.

18 Videamus quid in terminis nostræ Constit. Regn. constitutionem diuæ memoriæ, & equidem ista constitutio nihil ultra noui addidit prohibitioni Lotharij, & Federici, nisi tria, quæ hoc, de quo tractamus non tangunt: videlicet requiri consensum expressum Domini, & non sufficere tacitum: prohibuisse etiam subinfeudationem transactionem, & omnes alienationis importates commutationem de persona in personam, & vltimò permisit reuocationem eisdem contrahentibus: sed quia nihil dicit constitutio de alienatione in agnatum proximum, quæ erat de iure communi excepta à prohibitione generali alienationi feudorum, ea ratione, quia non erat verè alienatio, sed quasi refutatio, nec poterat dici commutatio propria de persona ad personam ex vnitate personæ feudatarij cum agnato proximè successuro, & cessant in ea rationes omnes prohibitiuæ, quæ sunt honor, & vires Imperij, reuerentia, & obsequium Domini, seruitij diminutio, & aliz, de quo in capit. imperialem, & per Andr. in cap. 1. §. primo, qual. olim pot. feud. alienat. propterea Andr. & omnes nostri Regnicolæ voluerunt per Constitutionem prædictam non esse correctæ iura in cap. 1. §. etsi libellum, in §. sed & res, & reliqua sicut non fuerunt correctæ per Constitut. Lothar. & Feder. ita Isern. in eadem

Constitut. cuius infrascripta sunt verba.

Item numquid hæc constitutio corrigat id, quod dicitur de alienatione feudi paterni in princ. & sic non ponit casum in simplici refutatione, sed in eo, quod dicitur in d. cap. 1. quod est expressum in alienatione, & demum, in concessione ad libellum, & sic etiam dicit Andr. numquid corrigat, quod dicitur in §. sed & res, qui loquitur in venditione facienda agnato proximiori, & dicit, quòd minimè per prædictam constitutionem iura prædicta corriguntur, quia non dicitur alienatio, sed quasi magis refutatio; & notate rationes, quod specialiter non exprimitur, relinquatur veterum legum regulis, generale non derogat speciali, legum correctio est euitanda, quia non corriguntur, nisi quando expressè dicitur, & posteriores leges distinguuntur per priores, &c. eandemq; opinionem tenuit in d. §. etsi libellum per easdem rationes, vbi Afflict. sequitur ad literam in 7. notab. nu. 17. Cypyc. in inuestit. in verb. feudorum alienatio vers. limita 2. D. Frecc. in 17. limit. ad constitutionem, & idem Camer. vbi supra.

Si igitur iura prædicta non sunt correctæ per constitutionem, quæ locum hñt in omni alienatione, quæ fit cum proximiori successuro, quia oēs habentur loco refutationis, & nō dicuntur propriè alienationes, ergo omnis contractus factus cum proximè successuro tenet absq; alio assensu secundum Andr. & oēs, & apparet Camer. opin. non posse defendi & contra eam esse cõem quasi omnium scrib. & si Andr. dixerit valere in terminis constitutionis, quia est quasi magis refutatio, igitur non de propria, & simplici refutatione agitur, sed omni alienatione, & sic cæteri Regnicolæ, pro quo afferro pũctualement decisionem And. 19 in cap. titius cum sempronio si de feud. def. mil. vbi per illum text. tradit pactũ de non petendo feudum nō valere, nisi

fa-

factum esset cum proximè successuro, quia in eo non dicitur alienatio, quæ decisio non potest tergiuersari, cum pactum de non petendo non sit refutatio, sed contractus principalis de perse, & in d. S. etsi clientulus dixit quocumque modo alienet, & in S. sed & res per quos fiat inuestit. in princ. dicit quod potest vendi feudum agnato proximiori, qui successurus est sine permisso Domino, quia non intelligitur alienare, & idem dicit ibidem nu. 6. vt proximiori agnato possit quis vendere, & alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito, quæ sunt propria verba Andree.

30 Remanet interpretatio verborum Andr. quæ sunt infra scripta post firmatâ conclusionem, quod iura prædicta non corriguntur per Cõstitutionem, quòd q̄ licita sit alienatio in proxime successurum, quia non dicitur alienatio; sed magis quasi refutatio, subnectit hæc verba.

Inquãtum refutatur agnato valebit sine consensu Domini, alia pacta non per Constitutionem istam, & nil aliud dicit, & per eadem verba loquitur in d. S. etsi libellum.

Ex quibus Camer. præsupponit correctâ iura in S. etsi libellum, & S. sed & res per cõstitutionem, & non esse hodie permissam venditionem, nec in libellum dationem per constitutionem constitutionem diuæ memoriæ contra decisa per Andr. indifferenter, vt supra est demonstratum.

31 Dicit per leges Lothar. & Feder. nudam refutationem permissam in proximè successurum, quod nullibi legitur: nec verbum quidem in illis iuribus de refutatione: immò Andr. & Doctor. dixerunt communiter Constitutiones illas non compræhendere casum alienationis in agnatum proximiozem, quia non est alienatio, sed quedam quasi refutatio, & sic alia leges: nam illæ non loquuntur de refutatione expressè, sed de refutatione interpretatiuè, quæ ori-

tur ex quolibet contractu inter agnatos, etiam ex datione ad libellum, qui cõtractus, vt idem Camer. ibi affirmat, est concessio ad annuam pensionem, & ad renouandum secundum Andr. & est contractus perpetuus, & magis, cum sit supra demonstratum prædictas leges esse anteriores legibus, S. sed & res, S. etsi clientulus, & S. etsi libellum: immò in spetie in prædictis iuribus de illis fieri mentionem, & declarari non procedere in alienatione immediate successurum, rationibus de quibus supra.

Arguit de text. in S. præterea Ducatus, vbi diuisio alias permissa inter fratres, seu consortes non procedat in Ducatu, Marchionatu, aut Comitatu: ergo idem secundum eum, vt permissa refutatione non ideo censeantur permitti alij contractus: quod equidem vanissimum est. Primo negando maiorem, quia nullibi reperitur permissa ex prædictis iuribus refutatio; sed bene per alia omnis alienatio. Sed secundo, quid hoc commune habet ad casum, nam si haberemus legem expressè refutationem tantum permittentem, & alios contractus prohibentem, procederet argumentum à simili, sed cum nullam habeamus, immò contrarias, propterea benè procedit dispositio noua text. in S. præterea Ducatus, vt diuisione permissa, de cætero non procedat in feudis dignitatû: ergo per prius, quia permissa diuisio erat licita omniû, & quorumcumquè feudorum; & sic oportuit condere legem nouam, spetialem: vnde retorquetur argumentum, si non habemus in casu nostro legem vetantem alienationem: immò sub verbo refutationis, & glos. & Doctor. dixerunt compræhendi omnem alienationem, & in hoc est, deceptio Camer. & sub hoc falso fundamento omnia dicta per eum corruunt, dum præsupponit refutationem tantum per legem permissam non aduertens omnes contractus permittos, quia interpretata est lex importare refutationem.

Nec quod dixit de textu in §. profecto de leg. Corrad. est applicabile ad casum : nam aliud est, si potest refutari, vendi, aut alio modo dari in feudum, vel obligari in immediatè successuro alia lege, quam habet ipse; & hic non est casus noster, & aliud est, si potest contrahi cum immediatè successuro per quamcumque spetiem contractus iuxta propriam naturam feudi, & sic concordamus cum reg. text. in §. profecto.

Sed dico fortius, & in hoc quæso aduertatur text. in §. profecto, loquitur in infeudatione facta extraneo, non autem in alienatione facta proximè successuro, quæ sicut excepta est à lege prohibitiua alienationis, sic etiam est excepta à modo alienationis, etiam alia lege, quam ipse habeat.

Et ne videamus sine lege loqui, hoc decidit text. in §. etsi libellus, Andr. & omnes, dum feudatario permittunt cōcessionem ad libellum, quæ est cum annua mercede ad renouandum singulis 29. annis, & importat concessionem in emphyteusim, secundum Doctor. in l. 1. C. de iur. emphyt. vt supra diximus, ergo potest alienari alia lege, quàm ipse habet, quia nullum fit Domino præiudicium, & omnia cum immediatè successuro resoluuntur in vim refutationis, secus verò cum extraneo, quod tradidit, & declarauit Ioan. Rayn. in repet. cap. imperialem in §. habito post num. 19. vers. quando an vassallus possit, malè à Camer. ponderatus, & intellectus, vbi dixit, quòd possidens feudum rectum, & proprium non potest in alium transferre alia lege, quàm ipse habet, nec alia conditione, aut qualitate, nec obstat text. in §. etsi libellum, quia ibi non dicitur valere, vt libellum, sed vt refutationem, quod etiam dixit ibidem supra. Ergo potest refutari in proximè successurum alia lege, quia est refutatio, & non procedit, textus in §. profecto secundum intellectum magis

communem, sed de his opus non habemus disserere in quæstione de qua tractamus.

Triples interesse per Camerar. consideratum vndique deficit in casu, de quo agimus, vt etiam supra est demonstratum : videlicet interesse damni utique nullum potest considerari, si idem præstatur seruitium, & eodem modo feudum deuoluitur, idem adhibetur honor, etsi transfertur eadem lege, quam ipse habet, & eodem modo, quo possidet, omne cessat interesse, etsi feudum est indiuisibile non diuiditur, quia prohibitum in spetie, & non est hic articulus, de quo tractamus : interesse voluntatis non adest, si secundum Andr. in locis suis ordinarijs concessio intelligitur, prout ius intelligit ad text. in l. si cui ff. de seruit. vndè si lex permisit refutationem, & alienationem in proximè successurum, fiunt omnia ex eadem voluntate, & permissu concedentis. Tertium, quòd transferatur feudum alio modo, quàm ipse elegit; iam apparet ex præcedenti responsione non subsistere, si dicitur Dominum permisisse, & sic elegisse.

Loffred. non disputat aliter articulum; sed tantum interpretatur verba Andr. & ex illis quærit fundare solam, nudam, atque simplicem refutationem permissam, in quo sunt concordantes cum Camer. qui negat venditionem, aut alium contractum licitum non aduertentes Andr. contrarium expressè firmasse intantum, quòd voluerit refutationem absque spetiali titulo contracta esse nullam, & dicitur fieri per congruum modum, quando titulus est venditionis, donationis, aut alterius contractus.

Casus Loffre. in conf. 3. de refutatione facta cum reseruatione vsusfructus, an valeat, non est ad nostram quæstionem ibi non erat simplex refutatio, sed cum reseruatione vsusfructus, quæ est pars dominij, ex quo inducebatur diuisio feudi, idè non valebat, vt considerat
ad

ad. propositum Fab. de Ann. in cons. 46. nu. 7. & in cons. 50. nu. 23. erat prohibitum per Pragmaticam nouem capitulum, postquam vetitum est Proregibus assentire, ergo necessarius erat assensus, & demum ex gratia conceditur in anno 1535. in donationibus faciendis cōtemplatione matrimonij, quæ non vidit Vammac. & eleganter considerauit Fab. de Ann. in cons. 41. in fi. & dempto usufructu non poterat sustineri, quia alias non refutasset, & consideratur indiuiduum voluntatis iuxta supra tradita, vnde non facit ad casum, qui articulus ex præfatis Capitulis Ciuitatis reditur indubitatus, & indisputabilis.

Ex his si Andr. intelligeretur iuxta intellectum Camer. vel Loffr. indubitanter dicendum esset, quod sibi ipsi esset contrarius, quodq; communis opinio esset contra eum, sed quæso attendatur, nam rectè intuenti Andr. non discedit à supra firmatis per eū, & verba sunt admodum clara.

Dixerat Andr. quod alienatio est permessa, quia est magis, quasi refutatio, ergo non loquutus fuit de propria refutatione dicit quod est permessa concessio ad libellum, dicit quod per iura Lothar. & Feder. & per nostram constitutionem non sunt correctæ iura in S. sed & res, & in S. etsi libellum, reddens rationem, quia non est propriè alienatio, sed quasi refutatio, quæ sunt verba propria text. d. cap. 1. de alien. feu. pat. & verbum, quasi denotat impropriæ-
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

verbum refutat : si supra firmavit omnes alienationes inter agnatos proxime successuros non esse alienationes, sed refutationes, quod indubitanter firmatur ex verbo illo, videlicet agnato ad differentiam extranei; nam alias sufficiebat dicere, in quantum refutat sine assensu valebit, cætera pacta non, cum iā quæstio erat de refutatione in agnatum, sed dicendo in quantum refutat agnato, in hoc est vis Andr. vt si refutaret alteri hoc esset prohibitum per Constitutionem, & sensus erit, in quantum refutat agnato, idest cōtrahit cum agnato valebit, cætera pacta non, idest cæteri contractus, qui non sunt inter agnatos, & secundum hunc intellectum Andr. non est sibi contrarius, & se conformem reddit dictis in præcedentibus; vbi expressè firmat alienationem permissam, non obstante constitutione, & iura prædicta communia non correctæ per Constitutionem; quæ iura, vt diximus, loquuntur in qualibet alienatione in proxime successurum, ex eo, quia non dicitur alienatio, sed omnia resolui in vim refutationis: ergo si Andr. appellat hos cōtractus refutationes, quas cum agnatis proximioribus lex admittit: igitur dum dicit, in quantum refutatur agnato, valebit sine assensu, cætera pacta non: oportet intelligere de refutatione, vt supra per eum declarata, quæ comprehendit omnem alienationem, quatenus fit cum agnato proximiori, & idè expressit de agnato, cætera verò pacta non, idest omnes cōtractus, qui non fiunt cum agnato, & fortificatur intellectus: nam si post hæc verba Andr. statim transit ad quæstionem, in quod nomen contractus cadit refutatio, & firmat, quod oportet, quod habeat spetialem titulum venditionis, donationis, aut alium, quodq; dicendo simpliciter refuto, non valeret: ergo oportet, quod Andr. non sit loquutus de simplici, & nuda refutatione, sed de quolibet contractu facto cum proximo successuro, cum fiat per illos refutatio;

alias non subsisteret, rursus, & fortius idem Andr. post prædicta verba nu. 7. prorupit in hæc verba supra etiam ponderata.

Qui ergo non potest alienare sine consensu alicuius, non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando posset alienare, ut inter agnatos: ergo loquutus est Andr. de refutatione in extraneum, dum dixit, quis non posset alienare sine consensu, non potest refutare; & dum postea dicit, nisi quando posset alienare sine consensu, ut inter agnatos, quòd tunc posset refutare: ergo firmat, quod possit fieri qualibet alienatio inter agnatos, & firmando expressè, quòd refutatio est alienatio: ergo dum dixit, in quantum refutat agnato, valet, intellexit de alienatione in agnatum, quod non habet responsum, etsi Andr. firmaverat Constitutionem illam non comprehendere alienationem inter agnatos; & dum dixit cætera pacta non, allegat illam constitutionem, quæ non comprehendit agnatos proximos: igitur intelligendo Andr. secundum l. quam allegat, oportet dicere, quod loquitur in refutatione, & contractibus, qui fierent cum extraneo, ut sic ex his dicamus voluisse Andr. declarare constitutionem illam esse generalem prohibitivam omnium contractuum indifferenter, præterquam illorum, qui fiunt cum agnato proximiori, qui etsi loquatur per verbum refutare, iam supra dixerat per verba expressa illius text. quòd alienare agnato, etiam quod concedatur ad libellum, refutare est, & tandem idem Andr. post nu. 8. in verb. quid ergo in eodem §. etsi libellum, dixit quid ergo si refutans per congruum modum vendendo, aut donando velit post succedere illi, cui sic refutavit, quia moritur sine masculo, vel hærede legitimè nato; an potest, & remittit se ad dicta in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agnat. adeò quòd idem Andr. ponit contractum venditionis factum cum proximo successuro, appellat hunc

refutationem: immò dixit esse congruum modum refutandi, & tandem determinat hanc esse speciem refutationis per disposita, & dicta in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agn. vbi non loquitur nisi de refutatione, ita quod non videtur posse dubitari amplius in verb. Andr. super quibus cogitetur: nam equidem hæc mihi videtur pura veritas, & germanus intellectus verborum Ifern.

Quicquid dixerit Franc. de Amic. in loco supra allegato, qui non percepit veram mentem Andr. & substantiam verborum illius, suusq; intellectus non potest sustineri secundum supra ponderata, est verum, quòd antiqui nostri simpliciter tradiderunt esse admittendas refutationes simpliciter factas continentes tantum refutationem integram feudorum immediatis successoribus, absque alia conditione, aut pacto feudum tangente, sed quod sit tantum præventio successionis pura, cedere loco, & tollere se de medio, quando sine assensu celebrantur, sed hoc in refutationibus: verum quoad cæteros contractus, videlicet obligationis, venditionis, donationis, permutationis, & aliorum quorumcumque factorum cum immediatis successoribus, ultra refutationem, an valeant in hoc procedunt allegata, considerando rationem fundamentalem, & radicem articuli, cum omnis vis consistat, quòd non dicitur fieri alienatio in proximè successurum, & nullum præiudicium Domini, nec etiam voluntatis considerari potest, sed est persona contemplata immediatè vocata ad successionem, in qua non adest ratio diuersitatis, ut fieri possit alienatio totius, & non obligatio, aut similis contractus, pro conclusione quorum pondero, quòd si secundum Andr. & omnes non dubitatur permissam esse alienationem à iure in proximè successurum, nunc sic sub verbo alienationis venit pignoriatio, & hypotheccatio ex reg. text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. de quo latissimè infra in §.

igitur

igitur si potest contractum facere alienationis, poterit facere contractum pignorationis, & omnem alium, qui sub verbo alienatione compræhenditur, & rursus, vt supra diximus nu. 12. & 13. alienatio per libellum, quæ omni feudatario erat permessa cum extraneo est restricta hodiè tantùm in immediate successurum per dictum text. in §. si libellum, sed sic est, quòd non fiebat differentia inter dationem ad libellum, & pignorationem: nam vtrûque erat permillum iuxta text. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. ibi postquam ad libellum dederit, vel pignori obligauerit, & in §. si clientulus de alienatione feu. ibi si clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi, & in cap. profecto, quod iuris sit ibi, vel per libellum, vel aliter alienauerit, ergo cum hæc dispositio antiquitus permilla sit quoad extraneos correctæ, & quoad immediate successores permilla, sequitur quòd pignoratio includitur sub permissione refutationis, cum vtramque importet alienationem, & quæcumque sit, vt supra fundauimus, autoritate Andreæ est in immediate successorem permilla; & secundum prædicta iam est per Collaterale decisum, videlicet valere quæcumque contractum cum immediato successore absque alio assensu, vt in negotio Ducis Boiani, & iterum in negotio Marchionis sancti Luciti cum Plaideo de Sangro.

SVMMARIVM.

- 1 Refutatio, quæ fit Domino, an valeat, si refutans habet descendentes.
- 2 Vassallus potest alienare feudum Domino absque alio assensu.
- 3 Refutatio, quæ fit Domino potest fieri etiam quod refutans habet filios, quia tunc dicitur alienare in Dominum, quòd à iure est

permillum, & hæc est communis.

- 4 Doctrina Camer. declaratur.
- 5 Alienatio feudi facta in primogenitum Regis, an valeat absque assensu, remissiuè.
- 6 Refutatio, quæ fit Domino ab habente filios, quomodo adhuc retinet nomen refutationis.
- 7 Ratio ponitur, quare in alienatione, quæ in fit in Dominum, non requiritur assensus.
- 8 Dispositio rei feudalis cum assensu est eadem, quæ de re allodiali.
- 9 Text in cap. 1. de successione feud. limitatur, quando feudatarius disponit cum assensu Domini.
- 10 Testamentum in feudo hereditario valet cum Domini assensu, quando disponitur in alium, quàm in immediate successurum & nu. 29.
- 11 Feuda sunt de perse alienabilia, & in commercio.
- 12 Feudum etiam in Regno ammittitur alienatum sine assensu, quando fiscus præuenit feudatarium in auocatione illius.
- 13 Constitut. Regn. constitutionem diuæ memoriæ habet etiam locum contra fiscum.
- 14 Testamentum in quo directus dominus est institutus hæres validissimum.
- 15 Testamentum in feudo hereditario validum, dum est institutus immediatus successor.
- 16 Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudis hereditarijs.

- 17 *Institutio facta personæ non vocata à lege inuestituræ importat alienationem.*
- 18 *Prohibitus alienare venit prohibita hæredis institutio extranei, sicut è contra data potestate alienandi venit institutio, & quavis alia dispositio per actum ultimæ voluntatis, & hæc est communis.*
- 19 *Hæres in feudo hæreditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum, secus in feudo ex pacto.*
- 20 *Successor in feudo hæreditario potest grauari usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non cõfecerit inuentarium tenetur ultra.*
- 21 *Inuentarium in feudo hæreditario releuabit tantum, ut hæres non teneatur ultra valorem ipsius feudi.*
- 22 *Dotarium, an possit constitui in ultima voluntate, sicut per contractum inter viuos.*
- 23 *Transuersales nullum habent ius contra testamentum defuncti turpi persona non instituta.*
- 24 *Vtens iure suo neminem dicitur fraudare.*
- 25 *Text. in l. cum à matre C. de rei venditione procedit in his, in quibus testator habet liberam dispositionem.*
- 26 *Distinctio solemnis circa actum, quando potest dici in fraudem, & quomodo datur illius reuocatio.*
- 27 *Reuocatio, quæ datur successoribus ex*

causa fraudis non excedit legitimam aliàs ipsi debitam.

- 28 *Doctrina Andr. in S. sed & res, per quos fiat inuestitura bene declaratur.*
- 30 *Decisiones aliàs factæ, seu casus, qui occurrerunt adnotantur pro validitate dispositionis rerum feudalium in beneficium directi Domini.*

ARGUMENTVM.

Refutatio, quæ fit Domino, siue per actum inter viuos, siue per ultimam voluntatem instituendo ipsum hæredem semper est valida, etiam quod refutans habeat descendentes, quia vassallus potest feudum alienare Domino absque alio assensu. Text. in cap. 1. de success. feud. non procedit in alienatione facta cum assensu, nec quando est institutus immediatus successor in feudis. Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudo hæreditario, in quo inuentarium non releuat usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, sed bene, ut ultra non teneatur. Prohibitus alienare est prohibitus extraneum instituere hæredem, & è contra permissa alienatione venit hæredis institutio, actus quando dicatur in fraudem, & quomodo reuocatur.

S. II.

ED quid in refutatione, quæ fit Domino, an possit illa fieri, & valeat etiam in præiudicium filiorum, vel agnatorum, & quid in feudo ex pacto, & prouidentia, non hæreditario, latè habetur in cons. meo. . . 2. volum. facto in causa Principis Bisiniani, dum Regi directo Domino feuda refutauerat, & ibi latè quomodo potest considerari fraus respectu successoris.

Sed notate in hac materia refutationis Domino faciendæ, quando feudata-

1 datarius habet descendentes, quia tunc videtur, vt valere non possit in vim vere refutationis, cum non sit Dominus immediatè successor, quòd aduertit Camer. in cap. imperialem cart. 73. à terg. vers. quinta conclusio 2. col. ibi, & sic intelligendo.

Sed loquitur in feudo quaternato secundum quid, in cuius alienatione requiritur assensus vtriusque, quòd non procedit in feudo simpliciter quaternato, quia tali casu refutando Domino diceretur alienare, cum quo non requiritur assensus; quia in Dominum fit alienatio ad text. in cap. 1. extra de feud. vt infra latius dicemus.

3 Et sic intelligitur Andr. in cap. 1. de alien. feud. pat. nu. 7. dum tradit posse Domino refutari etiam in præiudicium filiorum, loquendo in feudo nouo ex pacto, vel hæreditario antiquo, nam sicut alienando cum assensu teneretur habere ratum, sic refutando Domino, quia alienatio est, quòd latius declarauit Io. Vincent. de Anna in repet. cap. 1. de vassall. decrep. etat. in rubr. in verb. refutauit, & hæc est communis omnium sententia, & loquuti fuerunt Doctor. etiam in feudo nouo ex pacto, quod in primo acquirente est loco feudi hæreditarij, vt illud refutari possit Domino in præiudicium descendendum, & conclusionem reassumit Io. Thom. de Mar. super feud. tit. 3. lib. 1. de feud. ex pacto. prouid. num. 30. & quòd dixit Camer. vbi supra procedit secundum eosdem terminos, sua enim quæstio, vt dixi est in tenente feudum quaternatum secundum quid, in cuius dispositione requiritur assensus vtriusque Domini, vnde dum habens descendentes, refutat Domino immediato, non potest valere in vim refutationis, quia dicitur alienare; cumq; in alienatione requiratur vtriusque assensus, merito assensus Baronis tantum, dum sibi ipsi videtur assentire, non potest conualidare refutationem, seu alienationem, quæ per talem refutationem inducitur, quòd non procedit

in feudo, quòd à solo Rege recognoscitur, nec procedit in feudo plano, in quo solus Baronis assensus sufficit, & hæc est vera ratio, & dum Camer. opposuit contra Andr. dicentem, quòd non refutabit feudatarius Domino immediato, quia sit fraudaretur Dominus directus collatione eiusdem, quàm habebat per Constit. Regn. post mortem, vult enim Camerar. quòd nulla possit considerari fraus, dum est Baro immediatus successor, quia ad ipsum feudum deuoluitur, dico enim quòd malè Camer. reprehendit Ifern. quia si non consideratur fraus in deuolutione, consideratur in collatione, dum enim feudum vacat licet ad Baronem deuoluatur, tamen Rex habet collationem, & confert tenendum à Barone, quo iure veniret priuandus, si haberet ex refutatione, quòd est illud, super quo Andr. fundat dictum suum, idemq; declarat in c. 1. §. post refutationem de vassall. qui cont. Constit. Lothar. & propterea cessante ratione collationis in feudo plano, omnis cessat fraus, & consequenter posset refutari Baroni, & sic limitatur doct. Andreae, vt per eundem in d. §. post refutationem, quæ omnia hodie cessant, si vigore capituli. Papæ Honorij Baro habet vtrumque videlicet deuolutionem, & collationem, vt supra latius declarauimus, ob quòd cessat omnis fraus, & non existentibus descendentes Dominus immediatus est successor, & consequenter per text. in cap. 1. de alien. feud. pat. valida erit refutatio etiam in casu Camer. videlicet in feudo mixto, & sic defenditur, & limitatur doct. Ifern. ratio enim, quare valet refutatio facta Domino directo, etiam quòd vassallus filios habeat ea est, quia dicitur alienatio, quæ in Dominum est permessa, nec alius requiritur assensus ex reg. text. in cap. 1. extra de feud. vbi Imol. in 1. notab. & est communis omnium, Andr. in d. cap. 1. §. post refutationem 1. colum. de vassall. qui contra constit. Lothar. & idem Andr. in d. §. etsi libellum, vbi dixit,

xit, quòd qui potest alienare absque assensu, potest refutare, & qui non potest alienare sine consensu Domini, non potest refutare, quia refutatio alienatio est, & ob id concludit, quòd potest refutari Domino, etiam quòd refutans habeat filios, quia alienatio est ergo valida est alienatio in Domino absque assensu, si ob hoc valet refutatio, Curt. 4. part. verb. ob principaliter quero ibi, quarto fallit, & per prius Ardiz. dixit hoc esse indubitatum in summ. tit. vtrū pig. oblig. feud. prohib. cap. 116. Bald. Aluar. & Præpos. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. Afflict. in constit. constitut. diuæ memoriæ nu. 33. & idem Afflict. in cap. imperialem, quæst. 10. nu. 5. Camer. in d. cap. imperialem fol. 12. à terg. lit. P, & fol. 31. à 4. col. lit. S, & Loffred. in cons. 17. ante num. 53. tradit pro indubitato ex reg. tex. in d. cap. 1. extra de feud. alienationem feudi valere in Dominum directū, hinc fit quæstio, an idem sit, quando fit in primogenitum Regis absque alio assensu, quod firmavit Afflict. in d. cap. imperialem 20. quæst. & ibidem Cappy. cart. 2. licet Loffred. vbi supra tenuerit contrarium, & malè, vt videri poterit in allegato consilio meo factò in negotio Principis Bisiniani, & ob id, quòd dixit idem Camer. fol. 33. a terg. 4. col. in fin. vt Dominus sit immediatus successor feudatarij, & liceat ei refutare, quando non habet filios, nam alias illi essent successores, istud inquam dictum, vel locum habebit in feudo ex pacto antiquo, quòd in præiudicium filiorum, & agnatorum, sicut non potest alienari, non potest refutari, vel intelligetur secundum quæstionem Andr. ibi in feudo mixto, vel tandem loquendo de propria refutatione strictè, non autem respectu alienationis, quæ ex ea inducitur, nam dum non est præuentio successionis, tunc intrat articulus, quòd importabit alienationem, quæ cum in Dominum fit permessa, propterea secundum Andr. in d. cap. 1. de alien. feud.

pat, valebit etiam quòd habeat filios, & retinebit nomen refutationis respectiue, quia exiit à Domino, & ad ipsum reuertitur, vt idem Andr. ibidem per prius declarat, inducitur enim renuntiatio feudi, & illud retransit in Dominum, & vtile dominium consolidatur cum directo, & hæc resignatio dicit Andr. quæ fit in Dominum, appellatur refutatio, per quam resoluitur primus contractus infeudationis, quæ notentur pro vera indagacione terminorum, & distinctione, hinc inde in hac materia confusim traditorum.

- 7 Et ratio huius communis conclus. quòd dum contrahitur cum Domino donatur, vel alio modo in illum fit dominij translatio, assensus non requiratur illa est, quia cessant in ea rationes prohibitiuæ alienationis feudorum consistentes in interesse Domini fidelitatis deuolut. seruitij, ac etiam honoris voluntatis, atque reuerentiæ illius, ita quòd habetur, ac si cum assensu esset facta dispositio, quo casu nil differt feudum ab allodio, & iudicatur feudum, vt res allodialis, vt benè explicat Frec. in 33. differ. inter feud. ex pacto. & feud. hæred. & in 2. differ. ibidem dicit, quòd feudum hæreditarium est res propria defuncti sub regula feudali, quo ad Dominum, sed eo assentiente nil differt ab allodio, & ideo secundum eum poterit disponere, prout vult, hinc limitatur dispositio text. in cap. 1. de success. feud. ibi nulla dispositione defuncti in feudo manente, vel valente, limitatur inquam quando cum voluntate Domini disponit loquendo in feudo hæreditario, vt per Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. in addit. 2. colum. vers. quid ergo, ob
- 10 quòd Afflict. in constit. constitutionem diuæ memoriæ dixit valere testamentum in feudo, dum non disponitur in personam videlicet immediatè successorum, quando assensus præcedit, & hæc est communis, vt per Bald. Aluar. Præpos. & alios in S. donare, qualiter olim pot. feud. alien. congerit Anna pater in alleg.

allegat. 69. num. 56. cum feuda sint de
 21 per se alienabilia sunt in commercio,
 & propter quoddam extrinsecum,
 quod est Domini assensus alienatio est
 prohibita, vt pluries diximus authorit.
 Io. Fab. in §. non solùm instit. de leg. ele-
 gans doct. Andr. in §. illud post nu. 70.
 3. col. in fin. de prohib. alien. feud. per
 Freder. latè in cons. meo 86. & in cons.
 27. 1. vol.

Sed limito hanc conclusionem pro-
 cedere in alienatione quacumque, quæ
 cum directo Domino immediatè fiat,
 sed si fuerit facta alienatio feudi titio
 sine assensu, & demum per mortem il-
 lius, vel per delictum quomodocumque
 fiscus illi succedat, non poterit præten-
 dere fiscus validitatem contractus in-
 terpositi cum alio, ex eo, quia illi ipse
 successit, cum verùm sit dicere contra-
 ctum cum ipso non fuisse factum, sed
 cum titio, qui assensu indigebat, ex cu-
 ius defectu contractus fuit nullus, &
 dominium nunquam fuit translatum,
 vnde fiscus in nihilo successit, quia nil
 reperit feudale post mortem titij, cui
 succedere intendit, & dum ipse non
 contraxit, non potest dici, quod assentit
 sibi ipsi, & dum vellet assentire post
 mortem, res non est integram, & assen-
 tiendo esset super contractu defuncti
 non suo, super quo necessarius esset ex-
 plicitus assensus, quia tacitus nunquam
 intercessit, si non contraxit, nec aliena-
 tionis notitiam habuit, & si alienans
 reuocauerit vigore Constit. Reg. con-
 stitutionem diuæ memoriæ, tanto ma-
 gis firmatur nullitas contractus, etiam
 quod reuocatio fuerit interposita post
 mortem emptoris, siquidem Constitut.
 Reg. hanc præbet facultatem alienanti,
 22 qui si a fisco præueniretur feudum
 ammitteret iuxta tradita per Andr. ad
 propositum in d. cap. 1. §. post refuta-
 tionem 3. colum. de vassall. qui contra
 Constit. Lothar. & in cap. 1. qui iur. sit,
 & cum hæc facultas reuocandi sit con-
 cessa alienanti ad euitandam caducita-
 tem feudi, quæ facultas est acquisita

per alienationem factam, non potest il-
 la tolli ex prætensa successione fisci, cū
 constitutio prædicta cōtrahentibus dat
 facultatem reuocandi, in quo nil com-
 mune fisco, ex eo, quia successit em-
 ptori, cū præcedat ius acquisitum re-
 uocandi, & contra fiscum etiam habet
 23 locum constitutio prædicta, dixit no-
 tabiliter Andr. in cap. 1. §. donare,
 qualiter olim pot. feud. alien. & aut fis-
 cus vult venire iure proprio, & nullum
 habet, quia siue succedat ex contractu
 resoluto, vel ex lege feudi propter de-
 lictum commissum, si non reperit domi-
 nium feudi, aut ius aliquod feudale in
 morte titij emptoris, nullum ius præ-
 tendere potest, aut verò vult repræsen-
 tare personam emptoris, & tunc sicut
 nullitas cum illo esset indubitata, & re-
 uocatio vigore constitutionis procede-
 ret, ita etiam cum ipso fisco, ob quod
 apparet malè iudicatum per Iudices
 rebellium in causa illa relata per D. Mi-
 nad. in repet. constitutionis in aliquibus
 in 5. notab. nu. 8. quam decisionem idè
 D. Minad. non est sequutus, fundatur
 enim in eo, quod constitutio prædicta
 non debet operari contra Fiscum, & in-
 ducta in fauorem, & in augmentum nõ
 debent retorqueri in odium, quibus su-
 pra est responsum, siquidem reuocatio
 per constitutionem inducta est in fau-
 rem partium alienantium, & contra
 fiscum, qui aliàs ex alienatione feudum
 acquirebat, & in casu de quo agitur re-
 uocatio exercetur contra contractum
 factum cum tertio, & non cum Fisco, &
 si ad finem, vt fiscus non præueniat,
 alienans debet ante litem contestatam
 reuocare, & agere, & totum hoc est cō-
 tra Fiscum, ergo quomodo potest dici,
 quod reuocatio per constitutionem in-
 ducta non habet locum contra fiscum,
 quæ apud me nullam habent dubita-
 tionem.

Redeundo nunc ad articulum pro-
 positum, & ad conclusionem supra fir-
 matam, quod alienans in fiscum, seu di-
 rectum Dominum alio non indiget as-
 sensu,

14 sensu, apparet quod stante hac ratione sic fundata, & declarata per veros iuris terminos, sequitur quod vana fuit dubitatio aliquorum in hæredis institutione, vt si feudatarius faciat testamentum, & in eo instituat directum Dominum hæredem in feudis, dubitarunt inquam an sit valida dispositio.

Aut enim Dominus est immediatus successor deficientibus descendantibus, aut agnatis, & articulus non est disputabilis, si vult capere ex testamento: nã aliàs venire posset ad successionem ex 15 contractu resoluto, & sicut in feudo hæreditario testamentum est validum, dum instituitur immediatus successor, & nõ procedit dispositio text. in d. cap. 1. de success. feud. secundum latius tradita per Frecc. vbi supra in 20. differ. Io. Vinc. de Ann. in repet. constitutione constit. diuæ memoriæ nu. 134. glos. in Constit. Reg. hac edictali, quod in feudo hæreditario, dixit ibi Andr. bene procedere, & dum dispositio fit in Dominum, articulus nõ est dubius Camer. fol. 32. lit. F, qui in casu suo malè loquitur, & decisum, & practicum est contra suam decissionem, vt semper valeat testamentum, & institutio, quando est institutus successor à lege inuestitu- 16 ræ immediatè vocatus, hinc habet locum in feudis hæreditarijs, remedium text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. latè per Afflic. in sua decis. 119. & in cons. meo 18. 1. volum. & successiue cum Dominus dicatur immediatus successor, vt diximus supra cum Camer. in materia refutationis, sequitur quod testamentum, seu institutio erit valida.

Aut Dominus non est immediatus successor, quia ad sunt descendentes, vel alij vocati ex lege inuestituræ, & tunc 17 institutio personæ non vocatæ à lege inuestituræ importabit alienationem, dicit Andr. in cap. 1. §. filij tantum de succ. feud. qui allegat text. in l. peto §. fratre de leg. 2. quòd per prius tradidit Ardiz. in tit. vtrum vass. pot. leg. feud. cap. 126. Afflic. in d. cap. imperialem.

nu. 32. qua ratione attenta idem Affl. in d. constitutionem constit. diu. mem. voluit ibi nu. 4. quod vigore illius constitutionis prohibentis, quam cumq; alienationem, venit etiam prohibita sine assensu institutio hæredis extranei, siue legatū, quia alienare dicitur, quòd per prius dixit glos. ibi, quòd per prohibitionem alienationis factam per dictā constitutionem intelligitur, etiam prohibita testamenti factio, quia alienare est.

Si ergo importat alienationem, & hæc est permessa in Dominum cessantibus in eo omnibus rationibus, ex quibus assensus eiusdemmet requirebatur, sequitur indubitatè, quòd valida erit institutio, si instituendo dicitur alienare.

Sed fortius data potestate, seu facultate alienandi venit hæredis institutio, & qualibet dispositio per actum vltimæ voluntatis, allegatur ad hoc communiter text. in l. si quis prioris §. ceterum C. de secund. nupt. ita Bart. in d. l. peto §. fratre de leg. 2. Frecc. latè in quest. 38. nu. 10. lib. 2. in meo cons. 2. nu. 171. 1. volum. Fab. de Ann. latè in cons. 53. & latissimè innumeros cumulando in cons. 86. & hæc est communis omnium opinio igitur si lex præbet facultatem alienandi in Dominum absq; alio assensu, idem dicendum erit de hæredis institutione, quia alienatio est, eedemq; rationes militant in vno casu, quæ in alio respectu potestatis, & validitatis dispositionis à lege approbatæ, 19 nec differt feudum ab allodio, dum in eius dispositione opus non est Domini assensu, nec ex parte successorum aliud ius prætenditur, quàm hæreditarium ex persona defuncti, cuius hæredes esse tenentur, illiusq; factum legitimum, ratū habere debent, quòd non est in feudo ex pacto non hæreditario, de quo latius in cons. meo 13. 52. & 88. 1. vol. hinc 20 vt aliàs pluries diximus, successor in feudo hæreditario potest grauari vsque ad concurrentem quantitatem valoris feu-

Feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam ultra, de quo per Loffred. in suo cons. 46. dixit per prius Andr. in capit. 1. an agnat. cum alijs

1 per me cumulatis infra, & hoc modo intelligitur, quod Andr. sæpius dixit videlicet in feudo hæreditario non releuare inuentarium, quia feudum est de hæreditate, sed benè releuabit, secundum eum in hoc, vt ultra vires non teneatur.

Ponderetur decisio Andr. individialis in S. donare qualiter olim pot. feud. alien. mouet ibi enim quæstionem an

2 Constitutio Regni licentiam, quæ loquitur in constituente dotarium in feudo, vt possit illud constituere absq; assensu, habet locum in legante in testamento præsupponendo regulam secundum eum, quod illud, quod potest fieri inter viuos possit etiam in vltima voluntate, ad quod allegat text. in l. pactum ff. de pact. iuncta glos. & in S. vnico, vbi glos. fin. instit. de leg. fus. can. toll.

Loquitur enim primo loco in feudo ex pacto non hæreditario, & limitat regulam, de qua supra, quia feudum per mortem deuoluitur ad filium, non vt testatoris, sed l. beneficio, cumquæ succedat iure proprio, & dispositio confertur post mortem in tempus, quo feudum est alienum, & extinctum est cum vita omne ius defuncti, propterea non valet Constitutio dotarij, seu legatum illius in testamento, quod si hoc non repugnaret, dicit Andr. quod procederet regula, vt quod potest fieri inter viuos, possit etiam in vltima voluntate.

Idem Andr. ibidem num. 8. iterum mouet quæstionem arguendo, quod constitutio loquitur de constituente dotarium, & sic per actum inter viuos, & aliud est relinquere in vltima voluntate, & tandem loquens pariter in feudo ex pacto idem concludit per easdem rationes limitat deum, secus si feudum esset hæreditarium, nam tunc te-

netur hæres seruare voluntatem legitimam defuncti arguit contra, & dicit, quod Constitutio loquitur de constituente dotario, non de legante, & sic non erit legatum inualidum ratione rei, sed quia non constituit, & constitutio requirit constitutionem, & quod potuit non fecit, & quod fecit non potuit, quia constitutio loquitur de constituente, non de legante, subdit maximè si fieret sine consensu Regis, adèd quod cum consensu valeret, & quod dicit inferius, nec Rex posset consentire, postquam alij defertur, vt ex præmissis intelligitur, secundum Modernos addentes ibi in feudo ex pacto.

Hæc quæstio in dotario non est in casu nostro, quia est data potestas alienandi, sed omnis vis Andr. est in verbis constitutionis, quæ loquitur de constituente dotarium, & in alienante, firmat Andr. regulam, quod possit etiam disponere in vltima voluntate.

Rursus dicit, quod quando fit cum assensu, valida est dispositio in feudo hæreditario, si igitur Andr. fundat, quod constituere dotarium est diuersum à legare, quodq; qui legat non constituit, sed fatetur, quod qui potest alienare, potest disponere in vltima voluntate, quando res est ad hæredem transmissibilis, ergo si fundatum est, quod instituere hæredem extraneum est alienare, & in facultatem habente alienandi, communis omnium est opinio compræhendi hæredis institutionem, sequitur, quod secundum decisionem Andr. sumus sub regula permissiua, & sicut Doctor. dixerunt in feudo, quod prohibitus alienare, est prohibitus instituere hæredem, & ob id habet locum constitutio constitutionem diuæ memoriæ in hæredis institutione, licet loquatur in alienatione secundum Afflic. ibidem, ergo sic è contrario permissa alienatione dicitur etiam esse permissam hæredis institutio-

K k nem,

nem, quæ cum semper valeat, quando fit cum assensu, secundum eundem Andr. loquendo in feudo hæreditario, & hic ille non requiratur, sed sunt feuda, ad instar allodialium, proinde omni iure dicere debemus, quòd sicut inter viuos permiffa est dispositio, ita pariter per testamentum.

Et ne dicamus deficere decisionem in proprio articulo, legatur Ardiz. in sua summa in titulo vtrum vassall. possit vendit. ius percip. cap. 112. vbi, quòd potest vassallus vendere proprietario donare, legare, aut causa mortis ius suum concedere, idemq; Curtius in suo tractat. feud. 4. parte 14. quæstione in fin. verb. prædictam communem conclusionem, vbi pro absoluto tradit posse vassallum donare Domino feudum, vel cum hæredem instituere, format enim quæstionem an vassallus possit in feudo constituere seruitutem sine Domino assensu, & post firmatam conclusionem, quod valebit in vita vassalli, sed resoluto eius dominio euanescit seruitutis constitutio, dicit ipse, quòd hæc conclusio limitatur, quando feudum reuertitur ad Dominum, vt Dominum, secus si reuertetur ad eum, tanquam priuatum, veluti quia vassallus ipsi Domino donasset feudum, vel cum hæredem instituisset, &c. idemq; tradunt Moderni addentes ad Ifern. in cap. 1. in §. huius autem generis num. 12. tertia colum. in verb. vel dicas per successio- nem.

Aliqui voluerunt institutionem hanc infringere sub specie considerationis fraudis, dum venit ex ea excludendus legitimus successor, sed vana est consideratio, loquendo in feudo hæreditario, maximè descendentes non-existentbus, quibus tantum testator relinquere tenetur legitimam eis iure naturæ debitum, si enim libera est dispositio in feudo hæreditario cum Regis assensu, & qui disponit iure suo, vtitur vt à lege est permiffum, nec ius

successoris tollit, si nihil ei debet, & ille nullum ius habet in feudo radicatum, ita quòd si non habet, nihil illi tollitur, si testator illi relinquere, non tenetur, quia omnis dispositio defuncti tenet in re sua, & nihil ab ea detrahitur per transuersales turpi persona non instituta ad text. in l. fratres, vbi scribentes, C. de inoffic. testamento, igitur si dispositio est voluntaria successoribus transuersalibus, testator non tenetur relinquere, lex dicit, quòd dum quis iure suo vtitur, non fraudat, non est in dolo, & nullus læditur iuxta text. in regula nullus ff. de reg. iur. ibi nullus videtur dolo facere, qui iure suo vtitur, & per eadem verba loquitur iureconsult. in l. 3. §. is tamen ff. de liber. homin. exhiben. cuius regulæ rationem redit iureconsult. in l. iniuriarum §. 1. ff. de iniur. ibi iuris enim exequutio non habet iniuriam, igitur quomodo potest infringi institutio sub consideratione fraudis, si non datur præexistentia iuris, quòd fraudari dicitur, dum in feudo hæreditario, nullum habent transuersales, & non entis nullæ sunt partes, & ob id in propria materia dixerunt Doctores nullo modo posse tractari respectu transuersalium materia dispositionis fraudulentæ, vt per Loffred. in d. conf. 46. ante num. 24. vers. secundo non obstat, vbi probatum erat testatorem dixisse velle de omnibus disponere in odium transuersalis, quòd consilium allegauit in dicto conf. meo 88. in ultimo dubio, & in his quorum libera est dispositio procedit textus in l. cum à matre, dixit Paul. de Castr. cum alijs relatis per Aymon. in conf. 200. dum legitimè disponitur, & in feudo hæreditario consuluit Roland. à Valle in conf. 71. 2. volum. & latissimè terminos distinguens, & omnia cumulans Caphalus in conf. 393. volum. 3. vnus enim casus est in eo, qui facit actum in fraudem Domini, alius eius, qui facit in fraudem iuris deferen-

ferendi alteri post mortem, siue velit, siue nolit defunctus, & alius illius, qui ad nihilum successor tenetur, nec prætenfus successor habet ius aliquod radicatum in bonis testatoris, in cuius libera potestate est suorum bonorum dispositio; primis enim duobus casibus habet locum materia fraudis, & quia regulatur à iure radicato, & debito, propterea non datur reuocatio ex causa fraudis, nisi vsque ad 27 ad concurrentem quantitatem legitimæ, quia in hoc debito est præiudicium ad text. in l. i. C. si in fraud. patr. & dicitur dispositio contra legem, vel contra ius successoris, & sic procedunt dicta per Bart. & Doctor. in l. defuncto eodem titulo, quando verò sumus in tertio casu, si nullum ius est debitum, meritò nulla est timenda materia fraudis, quæ latius exarata sunt in prædicta consultatione facta in casu refutationis olim factæ per quondam Principem Bisiniani in beneficium Catholicæ Maiestatis, in qua causa non fuit decisus articulus validitatis refutationis si poterat fieri in directum Dominum, sed consultus fuit Rex si debebat acceptare ex eo, quia erat Princeps prodigus declaratus, non habebat integram personam, non poterat disponere, nec de feudalibus, nec de allodialibus, & carebat omni iudicio, quare videbatur Rex ipsemet acceptando disponere in suum beneficium de rebus prodigi nescientis, quid agebat, & quid donabat, vt sic à casu illo ad quæst. de qua supra non sit inferendum.

Pondero decisionem Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuestit. dum tractat, an valeat infeudatio de iure communi feudorum permessa si illa fuerit in fraudem agnati facta, loquens in feudo ex pacto, & concludit, quòd etsi per eam non præiudicetur agnato, quia durat durante vita infeudantis, ita quòd disponit ille de iure suo, tamen concludit, & benè, quòd cum

lex permiserit feudatario infeudare, quatenus sincerè, & sine fraude sequitur, quòd dum fit cum fraude, quòd deficit legis permissio, & remanet dispositio feudi absque assensu legis, & consequenter nulla, verum si hoc fuerit factum cum assensu Domini, tunc sicut potuisset alienare cum eius assensu potuit infeudare, & quanquam præsupponatur in fraudem, nullam vult de ea habendam esse rationem, si non tangitur ius successorum, seu agnatorum, quia durat durante vita infeudantis, qui potest de iure suo in vita disponere ad suum libitum, deficiebat enim infeudatio ex defectu legis statuentis, quòd illa fiat sincerè, & sine fraude, hoc supplet nouus Domini assensus, & consequenter nulla habetur fraudis consideratio, quanquam fraudulenta infeudatio præsupponatur, quia si licebat cum Domini assensu durante vita alienare non est considerabilis fraus, si infeudat cum eodem Domini consensu, & infeudatario alienatio est, ad quòd est elegans textus in l. prima §. quòd autem ff. si quid in fraud. patron. quem ad propositum exclusionis fraudis allegat Ardiz. in summa in titulo si feud. detur in fraud. cap. 16. cuius text. verba sunt infra scripta.

Quòd autem mortis causa filio donatum est, non reuocatur, nam cui liberum fuit legare filio, quantum vellet is donando non videtur fraudare patronum.

Dùm ergo præsupponimus feudorum liberam habere feudatarium dispositionem, dum cum Domino contrahit, vel in Dominum quocumque modo disponat, tam inter viuos, quam in vltima voluntate, loquendo de feudo hæreditario, quòd transmissione in hæredem non successione acquiritur, sequitur secundum præallegata, quòd vana est fraudis oppositio, quia cui liberum fuit disponere in vita, non intelligitur fraudasse disponendo in

morte, & dùm cum assensu omnis dispositio validatur, etiam quæ habeat fraudis præsumptionem, quando solum tractatur de iure disponentis, quòd in feudo hæreditario est absolutum feudatarij, & nihil debetur pænitus transfærali, & in filio iudicauerunt detrahi debere ab extimatione legitimam tantum, vt in causa Marchionis Lanelli, cum fratre, quia in ea videbatur filius præiudicatus, tanquam debita iure naturæ, propterea extraneus est articulus fraudis, dùm tractatur de transfærali, aliàs semper quælibet dispositio testamenti, cum assensu esset nulla, & verum est communem esse

29 omnium, testamentum, in quo extraneus hæres instituitur valere in feudilibus si validatum est legitimo assensu, ad quod Doctor. congerit Anna pater in prædicta allegat. 69. num. 58. qui consuluit in assensu impetrato post mortem, & malè respectu præiudicij successorum, de quo latè Camer. fol. 90. 4. colum. litera F, sed in assensu impetrato ante mortem, nullus dubitauit, de quo per Afflict. in dicta constitutione constitutionem diuæ memoriæ, & declarauimus infra latius, quæ notentur, nam deseruiunt in dies, in casibus contingentibus; & sic vt diximus in

30 allegato consilio pro Principe Bisiniani fuit practicatum in legato facto per Reginam Poloniæ status Bari, & Rosani Regi Philippo secundo, non obstante quòd habebat filium Regem Poloniæ, eandemque dispositionem fecit quondam Marchio Oriæ eius status habens sororem, vtrique coniunctam, & nunquam de hoc fuit hæsitatum.

Hæc reduntur indubitata ex conclusione supra firmata auctoritate Fern. & aliorum communiter, vt possit refutari Domino etiam in præiudicium filiorum, ergo non datur, seu consideratur fraus; nam alias nulla, aut inualida esset refutatio; immò ex hoc tanto magis confirmatur ex dictis

Andr. præcedens conclusio, quòd possit directus Dominus institui hæres arguendo, prout ipse arguit in dicto S. et si libellum, quòd qui potest alienare, potest refutare, ergo eadem militante ratione, qui potest refutare, potest instituere; & si refutatio dicitur præuentio successionis, ob quòd principaliter illa admittitur, quæ præuentio non solum consideratur respectu immediati successoris, sed etiam Domini, qui aliàs est legitimus successor, & sicut in filium, & in immediatum successorem potest refutatio fieri, ita pariter in Dominum ex prærogatiua dominij directi, quanquam utilis Dominus filios habeat, igitur remanet articulus benè decisis in vtroque casu, tam potestatis, quam fraudis.

SUMMARIVM.

1. *Refutatio cum reservatione ususfructus absque assensu fieri non potest, & non sufficit Proregis assensus, sed Regis, nisi fiat contemplatione matrimonij.*
2. *Refutatio cum reservatione ususfructus valebit, si refutatus, in cuius beneficium reservatio est facta, illam tollit.*
3. *Lex semper loquitur.*
4. *Actus, qui fit ad conseruandum, & validandum, habetur ac si de nono fieret.*
5. *Ratio, quare refutatio cum reservatione ususfructus non substituetur, vt pura reiecta reservatione est indiuiduum voluntatis.*
6. *Actus remanet purus, quando remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuit celebratus, & habetur.*

- betur, ac si à principio fuisset purus.
- 7 Ratio prohibitionis, refutationis cum reservatione ususfructus est diuisio feudi, quæ ex ea causatur.
- 8 Prorex an possit assentire venditioni factæ cum pacto, quòd pendente solutione pretij dominium non transferatur, cum videatur hoc prohibitum per pragmaticam nouem capitum, & concluditur pro parte affirmatiua contra decisionem Dominns de Francb.
- 9 Assensus impetratus super venditione absque mentione pacti suspensiu translatiois dominij pendente solutione pretij, an validet contractum, quando fuit impetratus à venditore, in cuius beneficium pactum erat appositum, & concluditur pro parte affirmatiua cõtra decisionem D. de Francb.
- 10 Pactum suspensionis translationis dominij, donec pretium soluaturs est validum in allodialibus.
- 11 Contractus venditionis ex re, & pretio perficitur.
- 12 Pretium ex post facto potest in totum remitti remanente venditione valida.
- 13 Venditio facta pro certo pretio non operatur translationem dominij nisi pretium fuerit solutum, vel habita eius fides.
- 14 Pactum, quod pendente solutione pretij dominium non transferatur est de natura contractus.
- 15 Contractus cum pacto reservationis dominij pendente pretij solutione dicitur purus, & non conditionalis.
- 16 Dominij reservatio valida, quando non est perpetua, sed temporalis ad effectum solutionis pretij.
- 17 Expressio eius, quòd tacitè inest naturaliter, nihil de nouo operatur.
- 18 Emptor, qui in possessione reperitur rei empta facta solutione pretij, propter quam erat dominij translatio facta, opus non habet noua traditione.
- 19 Feudum locari potest ad tempus.
- 20 Verba intelliguntur, prout ius intelligit.
- 21 Ponitur ratio, quare assensus super venditione, & non super pacto expeditus non valet.
- 22 Pactum est pars contractus.
- 23 Utile per inutile vitiatur in feudis, quando adest indiuiduum voluntatis.
- 24 Assensus Domini tollit obstaculum, & vassallus est qui transfert dominium.
- 25 Venditio facta cum pacto additionis in diem, vel legis commissorie remanet pura, si pactum remittitur, quod exerceri non potest inuito venditore.

A R G V M E N T V M .

Assensus non potest præstari per Proregem in refutatione facta cum reservatione usufructus, nisi contemplatione matrimonij; verum si tollitur reservatio, Refusatio remanet pura, & valebit absque alio assensu facta immediato successuro. Prorex assentire potest venditioni factæ cum pacto, quod pendente solutione pretij dominium non transferatur, non obstante pragmatica nouem capitum, quia hoc est pactum naturale contractus, & inest de sui natura, non est perpetuum, sed temporale, & ex eo non inducitur diuisio feudi, quod pactum remitti potest per venditorem, in cuius beneficium est factum, & valebit assensus tali casu imperatus à venditore super venditione, & non super pacto.

S. III.

VIDIMVS ultra tradita per Loffred. in suo cons. 3. quod vigore regiarum pragmaticarum secundum Camer. in d.c. imperialem fol. 32.

minime valeat refutatio cum reservatione usufructus, & hoc est hodie de indubitabili, quæ pragmaticæ etiam vetant Proregibus assentire similibus refutationibus, nisi fierent contemplatione matrimonij, & insuper quod Io. Vinc. de Ann. in alleg. 35. 1. volum. & in alleg. 97. 2. volum. tenuit, quod si à refutatione fuerit sublata reservatio usufructus, vel alia qualitas, quæ ipsam annullabat, quod remanebit refutatio simplex, & pura, & confirmatur cum fiat hoc ab eo, qui potestatem habet actum de nouo facere, dum de suo tantum præiudicio tractat, & de eo, quod in sui fauorem apposuerat; & saltem valebit in vim nouæ refutationis, & refert in allegat. 97. sic fuisse iudicatum, & in allega. 35. dicit per arbitros fuisse causam concordatam, & teneo decisionem fundari in veris iuris terminis; nam lex semper loquitur, iuxta text. in

3 Larriani C. de heret. quæ dum ex vna parte annullat refutationem cum reservatione usufructus, ex altera eam confirmat, & validat, quando fit pura absque alia reservatione: ergo si reservatio tollitur, remota est qualitas annullatiua, & consequenter lex prohibitiua, remanente simplici refutatione sub dispositione legis permissiua, quæ lex, vt dixi, semper loquitur, & actus, qui fit ad conseruandum, & validandum operatur, ac si de nouo fieret, & in esse tanquam nouus produçitur, cumulat decisiones Alex. in l. 3. ff. de acqu. poss. num. 18. & rursus secundum eleganter considerat Camer. vbi supra, ratio quare non reijcitur reservatio usufructus, & non remanet refutatio valida, est considerando indiuiduum voluntatis refutantis, qui sine reservatione; aliàs non refutasset, quod cum cesset per annulationem reservationis per eundem refutantem factam; merito refutatio tanquam pura sustinebitur, & procedunt termini text. in l. 1. §. fin. ff. de reb. eor. & reg. quod in feudis vtile per inutile non vitiatur; quæ cum habeant effectum successiuum, & spem conualidationis, vel propter assensum superuenturum, vel propter sublationem reservationis, seu qualitatæ, quæ ipsam annullabant, ita quod stat interim in pendenti, & diximus pluries secundum regulas feudistarum, à quibus communiter allegatur Io. Fab. in §. non solum, inst. de leg. propterea dato tractu successiuo, & non effectu nullitatis consumato; quia stat actus in pendenti propter spem reconualidationis, sequitur quod cessante causa annulationis ex remotione qualitatæ, quæ eam causabat cessabit etiã eius effectus, & quotiescumque remittitur conditio, aut qualitas, cum quæ actus fuit gestus, habetur secundum Ann. ac si à principio purus factus esset, ex reg. text. in l. si necessario §. quod si pendente ff. de peric. & commu. rei vend. in l. quædam ff. de reb. dub. quæ iura ad propositum allegat Andr. in cap.

cap. 1. de nat. success. feud. nu. 27. vers. videtur dicendum, & in cap. imperialem num. 40. de prohib. feud. alien. per Freder.

7 Cumq; ratio quare non valet reseruatō reseruato vsufructu illa sit, quia inducitur diuisio feudi, cum vsufructus sit pars dominij ad text. in l. 4. ff. de vsufruct. & videretur feudum diuidi in plures, & propterea Pragmatica dicta delli noui capi, æquiparat casum alienationis reseruato vsufructu casui reseruatiōis dominij, vel diuisiōis feudi inter plures, cuius pragmaticæ infra scripta sunt verba.

Quinto vbi feudum, quod ab vno tenetur in duos, tres, vel plures insolidum, aut pro parte, vel reseruato vsufructu, vel dominio transfertur, &c.

Merito sublata reseruatiōe cessat diuisio, & consequenter causa annullatiua, quæ ex seq. magis confirmabuntur.

8 His sic stantibus, de duobus alijs fuit dubitatum: Primum, an Prorex possit assentire, si est facta venditio feudi cum pacto, quod pendente solutione pretij non transferatur dominium, cum videatur casus particulariter exceptus in dicta Pragmatica, ibi, vel reseruato vsufructu, vel dominio, transferatur. Secundum fuit dubium, an si remittatur pactum, seu impetretur assensus per venditorem simpliciter absque mentione pacti prædicti, venditio validetur, quasi quod venditor, cuius intererat pactum seruari, in cuius beneficium illud erat positum, videatur pacto renunciare, & de ambobus decisionem fecit D. de Franch. num. 540. in 4. volum. & primum dubium paucis verbis absoluit sine alia allegatione contentus tantum verbis pragmaticæ prædictæ tenens pro indubitabili assensum per Proregem præstari non posse, & non fuit de hoc tanquam indubitato aliter discussum; sed quæstio fuit in secundo dubio de assensu præstato absque mentione pacti prædicti an validet contractum, & post articulum discussum refert per Sacr. C.

fuisse decisum, assensum minimè contractum validare, quæ decisio salua pace tanti viri mihi perquam dura visa fuit, & licet multum elaborassem, non potui meam sententiam cum ea accommodare, & propterea legantur sequentes considerationes remittendo eas iudicio peritiorum.

Circa primum dubium, an subsistat pactum in feodalibus, nam in allodialibus communis est opinio illud valere, vt per eundem D. de Franch. in sua decis. 506. illud erit primo inquirendum, si hoc pactum est de natura contractus, etsi ex eo venditio impropriatur, & feudi diuisio inducitur, & demum videbimus, quomodo verba pragmaticæ intelliguntur.

11 Indubium est contractum venditionis perfici ex re, & pretio conuento tantum ad text. in l. 2. ff. de contr. empt. licet ex post facto possit pretium totum

12 remitti, & donari: nam hoc non obstante venditio permanet in sua natura, & essentia, dicit glos. in l. cum in venditione ff. eod. tit. quæ allegat text. in l. si tibi habitationem ff. loc. vbi ead. glos. & hoc quoad perfectionem contractus,

13 cuius natura est, quod si pretium non soluitur, dominium rei venditæ remanet integrum, & indimmutum penes venditorem, & nullum super re vendita ius acquisiuit emptor, nisi habitatus fuisset fides de pretio iuxta reg. text. in §. venditæ instit. de rer. diuis. in l. quod vendidi eod. tit. de contrah. empt. ex quo famigerata est, & communis doctr.

14 Bald. in rubr. C. de contrah. empt. in l. 13. quæst. qui dixit valere pactum prædictum, quia ea conditio est de natura venditionis, & naturalis ipsius contractus, cum nihil de nouo inducat, sed exprimit, quod ab intellectu iuris in contractu continebatur, vt non facta

15 solutione pretij dominium non transferretur, ideoq; Couar. var. resol. c. 11. 3. lib. nu. 6. per prædicta tenuit contractum hunc esse purum, & non conditionalem, cum contineat id, quod ine-

rat,

rat, & erat de natura contractus, idemq; sequitur D. de Franch. in d. decis. 506. & idè in illa causa fuit decisum venditorem præferri omnibus creditoribus emptoris tanquam in re sua propria, quæ nunquam ab eo abscessit vigore

16. pacti prædicti. Quòd cum non sit perpetuum, sed temporale ad effectum tantum solutionis pretij iuxta naturam contractus, propterea valet, secus verò si esset perpetua diuisio, & reseruatio dominij à possessione rei, quo casu procedit text. in l. cum manufacta S. fin. ff. de contrah. empt. vt per Dec. in cons. 440. in princ. & alios quos recenset, & sequitur D. de Franch. in alleg. decisione, & cum sit expressio eius, quòd tacite inerat naturaliter, nihil de nouo operatur; ad text. in l. 3. ff. de leg. 1. cum alijs ad propositum cumulatis infra S. 5. verb. ex aduerso iur. vnde cum lex approbet venditionem cum suspensione translationis dominij, donèc pretium solvatur, propterea de validitate pacti prædicti non potest dubitari: hinc idem

18. Bald. vbi supra, dixit quòd existente emptore in possessione, & facta solutione non requiritur alia traditio, quia titulus præcessit habilis, emptor reperitur in possessione vigore tituli antecedentis, ob quòd Bald. allegat text. in l. quædam mulier ff. de rei vendi. translatio dominij stabat in suspensio proprio solutionem pretij, meritò subsequuta solutione illius, absque alia noua traditione dominij in emptorem erit translatum ex reg. text. in S. interdum instit. de rer. diuis. vbi est casus, vt nuda voluntas Domini sufficiat ad transferendum rei dominium ei, qui in eius possessione reperitur.

Si dominium integrum per pactum remanet penes venditorem, si contractus iudicatur purus, si hoc est naturale, & inest in contractu emptionis, & venditionis, & pactum nihil noui operatur, si taliter remanet venditor in suo integrali dominio rei, quòd excludit omnes creditores emptoris; videamus

seposita Pragmatica, quid repugnat, quòd in feudis non possit Prorex assentire, si feudum non diuiditur, non alteratur, non mutat naturam, nec ab illius Domino dominium discedit, & ponamus venditionem feudi factam cù assensu absque pacto prædicto possent prætendi nullitas illius ex defectu potestatis Proregis quando ex non solutione pretij dominium adhuc penes venditorem remansit? certè non: ergo si pactum aliud non operatur, quàm idem quòd ius operatur secundum naturam venditionis, quæ pura, & simplex iudicatur, sequitur quòd nulla erit differentia inter allodialia, & feudalia, nec translatio possessoris est considerationis, cum hoc non tangat proprietatem feudi, & idè permittuntur locationes feudorum ad tempus, quia non tangunt dominium feudi, de quo per Andr. & scrib. in d. cap. imperialem. hinc succedente casu deuolutionis, vel releuij, aut similis, quid dubij, quòd periculum omne esset venditoris tanquam Domini.

Remanet obiectum Pragmaticæ cui facillima est responsio, siquidem verba illius intelligi debent, prout ius intelligit, dicit sæpè sapius Andr. ex regul. text. in l. si cui ff. de seruit. vnde cum habeamus distinctionem iurij, vt supra factam, & communiter à Doctoribus receptam, vt quando perpetuò est facta reseruatio dominij simpliciter, tunc nulla sit venditio, quia contra naturam venditionis, dicit text. in d. l. cum manufacta S. fin. & inducitur diuisio dominij ab usufructu formaliter: quando verò ad finem solutionis pretij, & donèc illud solvatur suspenditur translatio dominij, non perpetuo, sed temporaliter, tunc casus est in oppositum, quia non fit hoc ad finem diuidendi, sed perficiendi venditionem, & transferendi dominium, quòd absque solutione pretij ex natura contractus venditionis non transferebatur, ita quòd sicut in primo casu venditio non tenet, quia

quia pactum perpetuum reservationis dominij est contra naturam, & substantiam contractus, sic è contra in secundo casu tenet, qui est de natura taliter contractus, quòd absque pretij solutione dominium non trāsferretur, & ob id cum hæc sint naturalia contractus, expressio ipsorum non alterant, & pura iudicatur venditio, ex qua cum non indicatur diuisio feudi, non afficitur dominium ex eo non diuiditur in plures, sed per pactum tantum remanet effectus translationis in suspenso propterea Capitulum Pragmaticæ non habet locū, quod intelligi debet in primo casu, in quo est impropria venditio, est pactum contra naturam, & inducitur diuisio feudi, ad quod Pragmatica habuit oculos, & ob id casus omnes ibi expressi sunt quando feudum diuiditur in plures, dominium in plures transfertur, vel feudum ipsum scinditur inter quos casus adest, quando fit venditio cum reservatione dominij; igitur si casus, de quo tractatur hoc non importat, sed est pactum insitum de natura venditionis temporale vsquequo pretium soluatur ad essentiam effectualem venditionis, sine quo dominium nunquam trāsferretur, sequitur non posse dubitari, de potestate Proregis in assentiendo cum effectu è ex hoc aliud non oriatur, nisi cautela prælationis in consequutione pretij, & hæc fuit mens, & hæc est voluntas contrahentium, non autem inducere diuisionem feudi, & sic distinguit Bald. in d. rubr. de contrah. empt. nam in 1. 1. quæst. quærit, quid si apponatur pactum in venditione dicendo vendo rem retento dominio simpliciter, an illud valeat, & dicit non valere, quia remouetur ab eo naturalis eius effectus & allegat text. in d. l. cum manufata S. fin. in 1. 3. verò, quod quærit, quid si venditor tradit rem cum pacto, quod non transeat dominium, donec integraliter pretium persoluatur; an hoc casu contractus valeat? per text. in d. l. cum manufata S. fin. & dicit valere, quia hoc

pactum est naturale contractus, cuius contrarium est in primo casu. Hinc dicit, quod facta solutione non requiritur noua traditio, quæ decisio est punctualis ad quæstionem cumq; pragmatica talem semper recepit interpretationem quia indistinctè fuerunt assensus concessi à Proregibus cum pacto prædicto factis, ita quod habemus consuetudinem interpretatiuam, & obseruantiam Collateralis, propterea punctus videtur de indubitabili, de quo in cons. meo 41. 1. vol.

Quoad secundum punctum, præsupposito defectu potestatis Proregis, an si idem venditor, in cuius beneficium est pactum, si inquam ipse impetrauit assensum simpliciter absque mentione pacti, venditio validetur, quod mihi visum fuit minus dubitabile articulo supra discusso, præsupponendo tamen emptorem non reuocasse venditionem vigore Constit. Reg. ante assensus impetrationem.

- 21 Assensus enim simpliciter præstitus super venditione absque mentione pacti non deficit ob ipsius defectum, cum in se sit vndequaque validus, sed deficit, quia super parte tantum contractus
- 22 & non super pacto ad text. in l. fundi partem ff. de contrah. empt. sine quo pacto cum aliàs partes non contraxissent, deficit assensus ex indiuiduo voluntatis contrahentium iuxta communem doctr. Bart. in l. græcè S. illud de
- 23 fideius. & hoc modo dicitur vtile per inutile vitiari in feudis, vt eleganter explicat, & declarat Camer. à princ. alleg. cart. 58. in quæstione illa, de assensu præstito super venditione, & non super pacto de retrouendendo, quàm etiam ponit D. Frecc. in 2. lib. in quæst. 16. & in quæst. 41. ponit quæstio. in assensu simpliciter impetrato super venditione, & non super pacto speciali obligationis rei pro solutione pretij, vnde si assensus habet suam perfectionem, sed non operatur ultra partium voluntatem, cum Dominus assentiendo nihil aliud

aliud facit, nisi tollere obstaculum, & vassallus est, qui transfert dominium, vt eleganter declarat Camer. in eodem loco cart. 43. à terg. lit. P, autoritate Bald. in l. si vt proponis C. de seru. pig. dat. cum alijs per eum alleg. quod eleganter explicauit Ifern. in eodem cap. imperialem nu. 11. 2. colum. ibi, sed si vendebatur, & melius nu. 13. 5. colum. ibi, quamuis consensus Domini taliter, quod non potest transferri vassalli voluntate deficiente, propterea vis non est inuadatione assensus, sed in voluntate vassalli vendentis, & ob id si pactum remisit, vel quoquomodo demonstrabitur non adesse indiuiduum voluntatis, tunc nulla habetur ratio pacti, & assensus perficit venditionem, & in hoc casu procedunt omnia tradita per Loffred. in allegato suo conf. dum disputat articulum ad partes, & adducit decisiones, vt refutatio valeat reiecta reseruatione vsusfructus, & per Afflict. in decis. 338. qui loquitur in propria questione, cum alijs congestis per Tiraqu. de vtroque retract. part. 1. glos. 2. nu. 37. & quæ late disseruit Bammarius in d. cap. si beneficium si de feud. defun. mil. cum alijs latissimè congestis, & declaratis supra in eod. S. in artic. illo refut. feudi reseruato vsusfructu, quibus vera responsio est indiuiduum voluntatis secundum Camer. quo cessante remanet actus vndeq; perfectus, & validus, quia remanet venditio pura, cum suo assensu, vt dicimus in venditione facta cum pacto adiectionis in diem, aut legis commissoria, vbi potest remitti pactum & remanet venditio, ac si pura facta esset à principio, quia quæ in voluntate partium consistunt, possunt eadem partes remittere, nec potest pactum legis commissoria, aut adiectionis in diem exerceri inuito venditore in cuius beneficium illud est celebratum ad text. in l. 2. & 3. ff. de leg. commiss. l. fabinus ff. de in diem adiect. & re iam tradita, ex iusto tit. habili ad translationem dominij, non requirit aliam tra-

ditionem, vt supra diximus, quia voluntas emptoris adfuit, dum emit, & possessionem cepit, voluntas venditoris suspensa per pactum pariter adest ex ipsius remissione, ob quod dicit Bald. facta solutione non requiri nouam traditionem, & sic hic facta remissione, & consequenter cessant omnia considerata in prædicta decis. D. de Franch. quæ latius explicauit Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 67. autorit. Cyn. in l. 2. C. de acquir. possess. & eleganter Aret. in conf. 128. col. fin.

Nec cadit in hoc materia iuris superuenientis, cum semper Dominus fuit Dominus, habuitq; idem dominium, sed voluit suspendere illius translationem, quod remittendo idem dominium cum assensu valido est illud, quod transferatur, nec iure cautum reperitur, quod in remissione talis pacti requiratur assensus, si præsupponitur pactum inuaditum, quia non potest super eo assentire, & consequenter nullum ipso iure, vnde nulli dubium illud esse reiiciendum, sed quia venditor alias non vendidisset, propterea venditio non sustinetur, & ob id remittendo venditor pactum, & præcedente assensu in venditione non potest de ipsius validitate dubitari: si pactum erat in fauorem venditoris, & contra emptorem, & remissio est in beneficium emptoris, & contra venditorem, in quo sunt propriæ questiones D. Frecc. tam in pacto de retro uendendo, quam in pacto specialis hypothecæ, vt si pacta fuerint in diuersis contractibus penitus separatis, pacta annullentur, & venditio sustineatur, si verò in eadem venditione, & tunc si assensus impetratur à venditore, cuius intererat, confirmetur venditio per assensum impetratum absque mentione pacti, quia censetur venditorem pacto renunciaffe, & sic cessare indiuiduum voluntatis, quod contractum inuaditabat, & quod consideratur in d. decis. D. de Franch. diuersificando casum inter remissionem hypothecæ, & pactum,

re-

Retentionis dominij, nullam habet iuris subsistentiam: nam Doctor. quos allegat, loquitur in remissione iuris hypothecæ acquisite super feudo, ita quod erat remissio, & translatio iuris formati in beneficium feudi, sed in casu, de quo agimus, nullum est ius formatum, nec acquisitum ex defectu assensus, immò ex nullitate pacti, quid mirum: quod idem venditor potest illud renocare, reijcere, & annullare, dum ad sui cautelam tantum, & beneficium est appositum; & rursus ut diximus dubium oritur ex indiuiduo voluntatis contrahentium, quo cessante decisio Marin. est in proprijs terminis, in hoc fundata scilicet in voluntate eius, in cuius beneficium pactum erat appositum: ex quibus concludimus, quod eum pactum potest remitti, nec exerceri contra voluntatem venditoris, ex qua remissione actus remanet purus, & reseruatio nunquam fuit valida, & semper à lege fuit reiecta, & actus nunquam in se fuit inualidus, sed deficiens ex defectu voluntatis venditoris, propterea, concurrente voluntate illius, & præcedente traditione rei ex titulo habili cum voluntate antecedenti emptoris acquirendi, & nouissimè venditoris transferendi, sequitur quòd non potest pacto aliquo dubitari de validitate venditionis, ut sic in vtraque dubitatione mihi videtur dicendum non posse substineri prædictam decisionem D. de Franch. salvo semper iudicio rectius sentientis.

SVM MARIVM.

- 1 Releuium debetur ex consuetudine restricta ad tempus mortis tantum, ita quod ubi non viget talis consuetudo, nec tempore mortis soluitur.
- 2 Pater donans, vel vendendo filio feudum, ille releuium non soluit per mortem patris.

- 3 Releuium soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum, quia presumitur in fraudem, sed soluet tempore mortis, non tempore contractus initi contra Andr. Afflic. & Capyc. sed de hoc latius nu. 7.
- 4 Refutatio quid importat.
- 5 Fiscus, seu directus Dominus ante mortem feudatarij non dicitur creditor releuij; immò est incertum si habebit cum potest feudatarius alienare ante mortem.
- 6 Causa in refutatione maximè inspicitur.
- 7 Text. in l. omnes §. lutijs ff. que in fraud. creditor. declaratur.
- 8 Fraus quando consideretur respectu futurorum creditorum.
- 9 Refutatio in fraudem presumitur quando pater, valde senex nulla causa legitima præcedente feudum refutat filio.
- 10 Fraus presumitur, quando incontinenti post donationem factam credita contrahuntur.
- 11 Senex quando dicatur quis, remissive.
- 12 Donatarius quomodo habetur loco heredis.
- 13 Fraus considerata in terminis tex. in l. omnes §. lutijs est respectiue ad vniuersa bona debitoris.
- 14 Doctrina Andr. in cap. 1. §. sed, & res, per quos fiat, inuestitura declaratur.
- 15 Qualitas personarum multum facit ad presumptionem, vel exclusionem fraudis in materia releuiorum.

26 *Glos. in d. §. sed, & res limitatur habere locum respectu proprietatis totius feudi, non autem fructuum.*

27 *Determinatio Regie Camere annotatur.*

ARGUMENTVM.

Releuium non debetur, nisi tempore mortis feudatarij, & non ex contractu inter viuos, qui quando iudicatur in fraudem habetur pro non facto, & sic pro solutione releuij expectatur mors. Refutatio omnium feudorum præsumitur in fraudem, quando fit nulla præcedente causa, & maximè à patre sene, aliàs causa legitima subsistente, etiam quod sit omnium feudorum valida iudicari debet.

S. I V.

SED quod diximus de releuio, vt non præstetur ab eo, qui feuda habet ex refutatione paterna, quod demum nõ procedat, si est refutatio omnium feudorum, nisi facta esset contemplatione matrimonij, videamus inquam per iuris tramites, quomodo procedat.

Releuium debetur ex consuetudine, quæ est restricta ad tempus mortis feudatarij, ita quod non debetur ex acquisitione inter viuos secundum Andr. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. Hinc vbi non est moris, nec etiam solui in morte nullo modo debetur, idè Andr. in cap. similiter de capit. Corr. ob quod dixit Andr. in d. §. sed & res, quod est quædam præstatio extrinseca à feudo per mortem inducta in successore, & hærede ibi nu. 11. & idem dicit ante nu. 7. ibi ad primam responde, quod releuium soluitur ab hærede, ab emptore, & contrahente non soluitur; sic se habet consuetudo, & mos, & ibi verius videtur, vt etsi donetur illi, qui

2 aliàs successurus est, vt si pater filio vendat, vel alienet non omnia bona feudalia, vt supra dicitur, quod non soluitur tunc releuium, quia in succedente hærede tantum solutionem releuij mos introduxit, & cum sit minus rationale, vt soluatur, quod non est impositum, nec permissum non trahitur ad similia &c.

3 Ex his limitatio eiusdem Andr. ibidem num. 7. vt soluat ex contractu, quando est refutatio omnium feudorũ, quem sequitur ibi Afflic. & non videtur discrepare Loffr. Capyc. in §. si quis infeudatus sexta conclus. D. Frecc. in 3. author. Baron. Io. Vinc. de Ann. in alleg. 23. hæc inquam limitatio fundata in reg. text. in Lomnes §. lutijs, quæ in fraud. credit. quæ non facies, vt soluat ex contractu, & sic in vita refutantis, si releuium in omnem casum debetur tempore mortis. Fraus enim præsumpta operabitur, vt non habeatur ratio donationis, seu refutationis, ergo illa remota soluetur releuium tempore debito, quod est tempus mortis, quo tempore consideratur damnum, & sic fraus & refutatarius habebit feudum iure successoris hæreditarij post mortem refutantis, nam tunc, & non ante Fiscus fit creditor releuij, quod non est in casu text. in §. lutijs respectu creditorum præsentium, qui præsentis die eorum credita consequi debent, quæ non considerauit Afflic. nec Capyc. & errauerunt cum Isern. Fraus enim consistit in debita releuij solutione, in vita non consideratur, quia non debetur: ergo falsum est deberi ex contractu, quando donauit omnia, sed benè quod debetur tempore mortis nulla habita consideratione refutationis, quia in fraudem tanquàm omnium feudorum, aliàs Fiscus esset in lucro habendi releuium tempore anticipato nõ expectata morte feudatarij.

4 Vtèrius licet refutatio dicatur præuentio, seu anticipatio successioni, & nihil aliud dicitur facere refutans, quæ
tolle-

tollere se de medio, & cedere loco, & se facere a feudo alienum donando ei, qui alias est successurus secundum Loffr. in cons. 3. nu. 30. & latius Consil. de Ann. in cons. 39. nu. 13. per quod videbatur esse soluendum releuium, si habet in præuentionem, seu anticipationem successione, & semper Pater hoc facere posset ad euitandam releuij solutionem, tamen secundum And. & oēs tali casu releuium non soluitur, quia debetur ex consuetudine, quando tantum succeditur per mortem, & consuetudo secundum eum non extenditur ultra casum, in quo loquitur etiam, quod sit eadem ratio, & Pragmatica edita in anno 1579. circa præsentationem refutationū in Reg. Cam. infra 15. dies hoc pariter decedit, ex quo apparet allucinatum esse lo. Vinc. de Ann. in rep. c. 1. de vass. decr. æt. nu. 226. dum dicit refutationem sapere vim vltimæ voluntatis, ipsiusq; qualitates omnes retinere, & quod soluitur releuium, & quod dicit de vita, & militia, & paragio bene procedit quando omnibus bonis computatis priuarētur filij legitima portione, tunc enim haberet locum titulus de inoff. donat. quæ reuocaretur vsque ad quantitatem legitimæ.

Ratio rationis prædictæ cōis conclusionis est, quia potest sic decedere refutatarius, sicut refutans, vnde damnum Fisci est vndiq; incertum; in nō potest esse vtilitatis, & sic pariter circa deuolutiones ob delictum, & suspensionem administrationis, quæ facilius cōsiderantur in filio iuvene, quàm in patre senē, & poterat pater alienare extraneo, & sic nō oriebatur actio ad releuium, vt Andr. considerat, qui etiam dicit, quod poterat dari casus, vt filius ex refutatione soluisset in vita, demum decessisset, cui pater successurus esset, & ipse ex morte filij tanquā illius successor, & hæres iterum releuium soluisset, & ego addo, qd tandem pater postea decesserit, & successor aliud soluat releuium, & sic Fiscus, cum in morte patris

vnum tm̄ habere debebat releuium, habuisset tria releuia, vnum per refutationē, aliud per mortē refutararij, & aliud per mortem refutatis, & iam per prædictam Pragmaticam declaratur per mortem refutararij, solui debere releuium à refutante successore, & ex delicto feuda ad fiscum deuolui.

Aduerto insuper, qd fiscus in vita feudatarij nullo modo est creditor ratione releuij, nec est orta obligatio aliqua, sed vt diximus, est quædā præstatio extrinseca inducta per mortē in successore, & hærede, ita qd mors producit obligationē, & ante illa non est nata; & rursus, vt diximus, est incerta ipsius natiuitas, quæ potest in vita alienare, & qui habet ex cōtractu inter viuos releuiū non soluit, & vt dicit rectè Andr. non oēs vendūt, non oēs refutant, quia nolunt se priuare dominio, sed esse Dños, & hoc est ordinarium; & ppea consuetudo fuit inducta ad ea, quæ frequentius accidere solent: ob quam præsumptionem tollitur præsupptio fraudis patris refutantis proximè successuro, quia causa iustè debet eum mouere, & vt idē Andr. dicit causa, & non titulus inspicit debet, & vna præsumptio tollit aliam ad text. in l. diuus ff. de in integr. restit.

Si ergo causa prædicta considerata, s̄m Andr. non soluitur releuium nō obstantibus cōtrarijs præsumptionibus ex fraude præsumpta in refutatione feudi, & ratione releuij Fiscus nō est creditor præsens, nec futurus certus, sed incertus ac potest esse fiscus in lucro ob mortem anticipatam refutararij, sequitur qd fallentia, quæ datur, vt soluatur releuium, qn̄ est refutatio omnium feudorum ex reg. text. in l. omnes in S. lutijs, quæ in frau. cred. quod non procedit, & est falsa, cum text. ille habeat tātum locum in creditoribus præsentibus, & nō futuris maximè incertis, & hæc est cōis omniū cōclusio ad regulam illius text. qui loquitur in creditoribus præsentibus, nisi ex coniecturis aliud appareret, & sic limitatur dictum gl. in auth. sed iam ne-

cessu C. de don. ant. nupt. vt ibi per Bar. Bald. & latius Saly. Add. ad decis. Cap. Thol. 339. Bart. in l. post contractum in 1. præsumpt. vbi latius Paul. de Castr. ff. de don. latissimè Ias. in §. item si quis in fraudē nu. 64. post Io. Fabr. & Ang. inst. de act. quando n. quis cogitat de futuris creditoribus, & scit certo habiturum esse creditores, tunc consideratur fraus etiam respectu futurorum creditorū, & procedit theor. Bart. Ang. & Io. de Plat. in l. 1. C. de iur. fil. lib. 10. Sed quando aliud non cogitando, sed tm̄ amorem paternum erga filium, ob quem ad donandum inducitur, & hoc principali ter est in intentione non respiciendo, q̄ se omni priuat dominio, ac potestate disponendi, q̄ potest egere, quod potest filius taliter delinquere, vt omnibus bonis priuetur; non attenditur propterea, q̄ in consequentiam Fiscus veniat releuiu priuatus, cum hoc non fuerit in intentione ad reg. tex. in l. si quis nec causā ff. si cer. pet. & cum non sit creditor Fiscus futurus omnino, sed incertus; sequitur propterea q̄ termini tex. in §. Iulius non sunt applicabiles; & consequenter remanemus sub regula, q̄ cum ex contractu inter viuos releuium non soluitur; consuetudo tantum est introducta in successore hærede per mortem, quod nullo iure releuium debetur, etiā quod refutatio sit omnium feudorum, & Fiscus potest esse sic in lucro, sicut in dāno, vt diximus, si refutatarius præmoriatur: vnde nulla potest cōsiderari fraus.

9 Si. n. pater valde senex prope mortē refutaret, nulla legitima causa præcedente, tūc benè procederet præsumptio fraudis, quia certa esset præstatio releuij, & ex hoc etiā futuri creditores intelliguntur fraudari, quia certū est creditorem fore fiscum ex causa releuij, & esset valida hæc præsumptio non solum si esset refutatio omnium feudorum, sed etiam si vnum tantum haberet feudum & hæc est glos. notab. quæ loquitur in infeudatione aliās à lege communi feudorum permissa in eodem §. sed & res,

in verb. in fraudem, vbi Iacob. de Belu. Ifern. Bald. Aluar. Propos. & omnes, & sic procedant dicta per Doct. in terminis glos. in d. auth. sed iam necesse, videlicet quando incontinēti post donationem factam fiunt creditores, vel alia concurrunt coniecturæ; & quando dicatur senex, seu de filijs desperatus, vide Afflict. in dicta Constitut. Regn. post mortem.

12 Nec ratio, quod donatarius omnium bonorum habetur loco hæredis, facit ad casum; non enim est propriè hæres, sed habetur loco hæredis ad finem, vt debita soluat, nam bona dicuntur deducto ære alieno certo debēdo certis creditoribus; & sic respectu illorum donatio non procedit, secundum terminos glos. in l. æris alieni, vbi Bald. Ang. & Salyc. C. de donat. rursus text. in §. Iulius considerat fraudem illam respectiue ad vniuersa bona donata, non autem tantum ad vnam illorum partem, licet voluerint scribentes ad fraudis cōsiderationem fuisse donationem omnium, vel maioris partis bonorum, de quo per Bald. in l. 1. n. 14. C. qui bon. ced. poss. Alex. in cons. 108. 4. volum. quem allegat Afflict. in decis. 86. & latius per Ias. in d. §. item si quis in fraudem num. 36. sed si non esset omnium, nec maioris partis bonorum, tanto minus procederet opinio Andr. fundatz. in §. Iulius, vt puta si bona omnia essent valoris centum, & feuda donata valoris viginti, tunc enim non quia esset omnium feudorum possent applicari termini text. in §. Iulius, multæ. n. iustæ causæ inducere possunt parētes ad donandum filijs portionem aliquā bonorum, & potest illis expedire, dare illā magis infeudalibus, quā in allodialibus, & non animo fraudandi, quæ fraus, cum contineat dolum, & delictum, non est præsumenda, & actus in dubio iudicari debet validus, & in dubio ab eo excludi omne delictum secundum vulgares decisiones.

Et ex hoc saluando Ifern. dicemus, q̄ intel-

Intelligendo ipsum secundum legem, quam allegat, quæ est text. in S. luti- us, quod inquam voluit intelligere, quan- do donatio est omnium bonorum, nam alias cessat, vt diximus, præsumptio S. luti- us, & idem Andr. hoc videtur tene- re ibidem nu. 10. ibi, sed quando omnia donat possit dici, & præsumitur fraus, & soluitur releuium, & notetur, quod nec etiam explicitè firmat, sed dici posset, quòd apertius declarat in Consti. Reg. post mortem, cuius infra scripta sunt verba.

Vnde filius, vel alius succedens, quia est moris, soluit releuium contrahentes verò non sicut ementes, & donatarij, nisi tunc donaret omnia bona sua.

Et sic non dicit omnia feuda, sed oia bona sua, & sic intelligit Capyc. in d. S. si quis infeudatus, qui allegat Andr. in d. constit. post mortem, & clarius Frecc.

15 vbi supra, qui etiam dicit in his præ- valere multum qualitatem personarum, vt puta si sint personæ timoratae con- scientiæ magnates diuites famam, & ip- sorum existimationem custodientes, in quibus non est verisimile cadere cogi- tatum maculandi conscientiam, & fa- mam denigrandi in damnum sui Domini ob paruam quantitatem releuij in morte ab hærede soluendam non enim tractat de proprietate bonorum, non de vniuersis redditibus, nõ de præstatione perpetua, sed solùm de mediante reddi- tum anni tantum mortis ipsius feuda- tarij, à quibus deductis oneribus, solent releuia redigi ad nihilũ, ita quòd per- pensis hinc inde coniecturis, facilè con- tra Fiscum esset pronuntiandum, immò his consideratis, cum non tractetur, nisi de medietate fructuũ, vt supra, limita- 16 rem etiam dicta per glos. in d. S. sed & res, quæ loquitur, quando sumus in ca- su fraudis proprietatis totius feudi, quæ fisco applicanda veniebat per mortem feudatarij. Hæc indubitata videntur in donationibus, quæ fiunt contemplatio- ne matrimonij, quæ fieri solitæ sunt in- differenter, & aliter non contrahuntur

Anna pater in cap. 1. de vass. decr. ætat. in verb. decrepite nu. 57. intantũ quod sunt concessa particularia capitula Ci- uitati, vt supra diximus pro validatione similibus donationum, quæ si fraudulẽ- tes iudicarentur, frustra essent capitula, & cum hæc causæ sint principales, & in- ductiuè donationum omnis fraus cen- setur remota circa releuia, in quo, vt diximus Fiscus potest esse in lucro, & non in dāno, & ita iudicatum fuit pri- scis tēporibus, in causa Principis Mel- nã, & in causa Comitis Sinopolis, con- tra Fiscum prætedentem releuia ex bo- nis feudalibus omnibus donatis ipsis contemplatione matrimonij.

Regia Camera habuit opinionẽ pro- fatis dubitabili, & D. Frecc. in 3. auth. baro. ante nu. 18. dicit, quòd D. Præsi- des Reg. Cam. inclinabant ad composi- tionem, & tandem cum euenisset casus nouissimè in releuio prætenso per Regiũ Fiscum per mortem Ducis Madaloni, qui per prius omnia feudalìa refutaue- rat filio reseruata dispositione ducato- rum centum mille, quos demũ reli- quit hospitali diuæ Annuntiatae, iudi- cavit Reg. Cam. soluendam esse medie- tarẽ releuij idest quartam partẽ introi- tum; non enim præsumi poterat ani- mus fraudandi in Duce, qui reseruauit sibi potestatem disponendi ducatorum centum mille, illosq; omnes reliquit sa- cro hospitali diuæ Annuntiatae pro re- demptione suorum peccatorum.

SUMMARIVM.

- 1 Doctor. proponuntur, qui vnã, vel aliam opinionem tenuerunt.
- 2 Termini text in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat feud. declaratur, vbi concessio facta secundũ ter- minos illius text. quomodo in Regno intelligitur.
- 3 Expressio eius, quòd tacitè inest ni- bil operatur, & expressa non

- mutant iuris conditionem de S. latius nu. 7.*
- 4 *Assensus interpositus inutiliter est dicere arma virumq; caro.*
  - 5 *Natura feudorum assumitur ex ipsorum inuestitura.*
  - 6 *Text in cap. 1. de feud. nō hab. propr. nat. feud limitatur ex præsumpta mente concedentis.*
  - 7 *Declaratur exactè, quomodo intelligitur, quòd non operantur ea, quæ tacitè insunt.*
  - 8 *Acquisitio pro se, & heredibus est de natura feudorum.*
  - 9 *Feudū simpliciter concessum de iure feudorū est ex pacto, & providentia, et ex iuris dispositione ad heredem est transitorium, sed si est expressum pro se, & heredibus erit hereditarium.*
  - 10 *Mens concedentis debet probari.*
  - 11 *Opinio Authoris, quòd de iure cōmuni feudorum cōcessa potestate testandi intelligitur etiam de extraneo heredè, de iure verò Reg. vigore Prag. minimè, quia probatur animus Regis ex illis.*
  - 12 *Exceptio dicitur esse de regula.*
  - 13 *Animus probatur ex coniecturis.*
  - 13 *Dicis Andr. in cap. 1. qui suc. ten. exactè declaratur.*
  - 15 *Licentia concessa sempromio vendendi titio, intelligitur concessa etiam titio emptori.*
  - 16 *Assensus præstitus testadi intelligitur de iure, quòd habet et quòd extinguatur per mortè testantis.*
  - 17 *Concessa licentia alienandi intelligitur de iure, quod habet.*
  - 18 *Assensus ad unum nō operatur ad duo, & concessus ad validitatè actus, non extenditur ad ius Domini competens.*
  - 19 *Assensus concessus venditioni tempore, quo habebat successores, vel de ipsis nō erat desperatus, si demùm dilatauit venditionè, quo tempore filijs carebat, vel erat de illis desperatus, minimè assensus iuuabit.*
  - 20 *Assensus habet tacitam clausulam sine in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit.*
  - 21 *Pragmatica anni 1544. circa tempus contractus faciendi post impetratum assensum declaratur.*
  - 22 *Assensus non extenditur ad excogitata.*
  - 23 *Prius privilegium cessat, dùm reducitur ad iniquum.*
  - 24 *Assensus non iuuat mutato rei statu ante dispositionem faciendam vigore illius.*
  - 25 *Dominus rarò consentit bis, qui filijs carent.*
  - 26 *Infeudatio de iure cōi permissa non intelligitur, quando filijs carent.*
  - 27 *Differentia maxima inter dispositionem feudaliū, et allodialiū.*
  - 28 *Posito testamento non infertur necessario, ex eo fideicommissum, aut substitutio.*
  - 29 *Seruitium in concessione feudi, nō venit, nisi fuerit expressum, licet sit solitum.*
  - 30 *Assensus præstitus venditioni intelligitur, quòd quis vendat eo iure, quod habet.*
  - 31 *Assensus intelligitur, prout ius intelligit.*

- 32 *Data potestate alienandi genericè inter viuos si non habet successorem, intelligitur, vt possit vita durante ius, quod habet trāsferre, & eo modo quo habet non alterando naturam feudi.*
- 33 *Quæstio posita per Frecc. in quæst. 37. redditur valdè dubia secundùm Authorem.*
- 34 *Opinio Camer. contra Frecc. firmatur, vt data licentia testandi non expiret per primum testamentum reuocatum, sed iuuet testamento ultimo per mortem confirmato.*

ARGUMENTVM.

An concessa potestate testandi possit quis instituire omnem hæredem, substituere, aut fideicommittere, & quid concessa potestate testandi non habenti successorem, & idem in potestate alienandi.

S. V.

ED diximus supra, qd Prorex non potest assentire testamento in quo sit institutus hæres alius, quàm vocatus ex lege inuestituræ; rursus quòd non possit assentire dispositioni faciendæ ab eo, qui successore legitimo caret, vigore Pragmaticæ dictæ delli noui capituli, per quam pariter expressè prohibetur Proregi, vt minimè possit assentire, vbi in testamento, vel contractu adest substitutio: videamus quæso, si est concessa à Rege potestas simpliciter testandi de feudo, an poterit concessionarius prædicta omnia facere, videlicet testari in alium, quàm in legitimum successorem, testari etiã quòd non habet successorem in feudo, & denique substituere, seu fideicommittere.

Hæc quæstio circa substitutionem, seu fideicommissum disputatur per Loffred. in cons. 7. per Camer. in cap. imperialem car. 60. 3. col. in terminis tex. in cap. volentes, & etiam per Frecc. in quæst. 35. & 37.

Loffred. & Frecc. tenuerunt minimè posse substituere, seu fideicommittere, Camer. verò tenuit contrarium, & dixit Canner. in d. cap. volentes hanc esse veriore opinionem, Cumi. in cap. si aliquem in verb. antiquis, latius Intrigl. in art. 5. cent. 2. nu. 827. qui aliter non disputat articulum.

Sed distinctè loquendo in quolibet articulo non repetendo dicta per prædictos Doctor. quæ in ipsi videri poterunt, & loquendo secundum doct. Andr. & veros terminos feudorum, dico quoad primum articulum, si concessa licentia testandi possit quis testari in alium, quàm in legitimum successorem videtur, quòd possit, quasi quod aliàs esset inutilis concessio, pro quo videtur casus text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feu. nat. vbi latius declarat Andr. vt inuestitura facta pro titio, & cui dederit, intelligitur, cui dederit etiam in allodium, quia de iure communi feudorum poterat infeudare, & si non operarentur illa verba etiam in allodium, esset concessio inutilis; ideoq; quia in Regno per constitutionem constit. diuæ memoriæ. Est etiam prohibita subinfeudatio secundum Andr. ibi, & in d. c. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. propterea intelligitur, cui dederis in feudum: nam tunc operatur concessio, & non est inutilis.

Ex aduerso videtur, quod si sit expressum id, quod tacitè inerat, quod nihil operatur ad text. in l. 3. de leg. 1. & hæc expressa non mutant iuris conditionem ad text. in l. non rectè in fin. ff. de fideiuss. Ita Ifern. in cap. 1. S. huius autem generis, ex quib. caus. feu. amitt. Et assensus interpositus super eo, quod alias absque assensu facere quis potest, est tanquam si diceret: Arma virumq;

cano, idem Ifern. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior num. 38. quæ sit prim. caus. benef. amitt. vnde cum semper dispositio intelligatur secundum legem investituræ, & ab ea fundatum est supra nunquam præsumi Regem recedere, nec alterare velle naturam nisi expresse, & probat hoc Pragmatica prædicta, dum vetat Proregibus assentire, quando dispositio alteraret naturam successoris in feudo: igitur potestas testandi intelligitur, prout de iure, quæ etsi non operetur, quia inerat, non per hoc ex præallegatis dicere debemus voluisse Regem recedere à natura innata feudorum, quam assumpsit tam à iure cōmuni, quam à linvestituræ secundum Bald. in cap. 1. de duobus fratribus in cap. 1. de allodijs, vt sic dicamus ex tali facultate concessa testandi nihil esse innouatum, etiam stante Pragmatica prædicta ex præsumpra concedentis intentione, quo casu limitauit Andr. dispositionem text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. vt ibi per eum & idem tenet Andr. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 38. vers. nisi probaretur, & in d. §. huius autem generis num. 9. vers. hæc non putamus vera, & in c. 1. qui succ. ten.

Ex his apparet quæstionem satis esse dubiam: nam dispositio text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. videtur obstare, quia illa dicuntur non immutare conditionem iuris, vel nihil operari, quæ taliter insunt, & sunt de natura contractus, quod sine illis contractus non potest subsistere, sed ea sine quibus contractus subsistit, si exprimantur debent operari, licet ab intellectu iuris veniant: hæc est theoricā notabilis, & egregia Andr. in §. huius autem generis: vnde in casu d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. licet de iure cōmuni poterat quis infeudare, tamē non inerat hoc de necessitate, taliter quod contractus feudalis non subsisteret absque potestate infeudandi, & propterea dum illud exprimitur, debe-

bat aliquid operari, sicut dicimus in fidelitate, quæ est de substantia, & de seruitio, quod etsi consuetum potest sine eo feudum consistere, vt latius declarat Camer. cart. 65. 3. colum. sic hic contractus feudalis consistit absque hac potestate testandi, quæ venit ab intellectu iuris, & ex natura, sicut acquirere pro se, & liberis, seu hæredibus, Andr. in d. §. sed nec est alia iustior, & in d. §. huius autem generis, quo casu dicit ipse, transfertur feudum in hæredem ex iuris interpretatione, non autem transmissione in hæredem ibi nu. 11. quæ si expressa fuerint, aliquid debent operari, de quibus latè in cons. meo 2. in princ. 1. vol. Et ideò feudum simpliciter concessum secundum Andr. & communiter scrib. Erit de iure cōmuni feudorum, feudum ex pacto, & prouidentia; licet ab intellectu iuris sit transitorium ad hæredes, si verò sit cōcessum pro se, & hæredibus expresse erit feudum hæreditarium secundum Andr. in locis præallegatis, & hæc est communis, vt supra latius diximus. Ex quibus patet responsum contrarijs, & remanemus sub regula dicti tex. in c. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. Et limitatio quando constat de mente bene procedit, sed debet probari, dixit idem Andr. in eadem limit. in d. §. huius autem generis, licet non fuerit expressum, allegat text. in l. qui cum tutoribus §. fin. in fin. ff. de transact. ibi, periniquum est perimi, quod cogitatum non docetur, idemq; tradit idem Andr. in d. §. sed nec est alia iustior post num. 35. ibi nisi probaretur, quod vterque gessisset in animo, multa per eundem Ifern. in d. cap. 1. qui succ. ten.

11 Concludo articulum ex præallegatis, & dico de iure cōmuni concessa potestate testandi licitum esse testari, etiam in extraneum hæredem, vt facultas concessa aliquid operetur: de iure verò Regni secus, quia probatur animus indubitatus ex Pragmatica prædicta nouem capit. vbi à potestate generali

ali data Proregi assentiendi, excipit, quando instituit successorem extra terminos Constitutionis Regni, quæ exceptio declarat regulam, & dicitur esse

12 de regula, aliàs non esset bona exceptio, dicit idem Andr. ad propositum in d. cap. 1. qui successores ten. & intelligit eam Rex seruata forma iuris, & naturæ feudorum: ergo cur diuersum, dum eandem facultatem dat testandi.

Declaratur enim animus à prædicta Pragmatica, quod nullo modo vult Rex alterare naturam feudorum, quæ alteratio, vt diximus, non præsumitur, nisi expressè dicatur, & cum tractetur

13 de probatione animi, & de eo, quod non est expressum secundum Andr. Propterea ex coniecturis probatur, ad text. in §. pauonum in fin. vbi glos. instit. de rer. diuis. in l. sed iulianus §. proinde, vbi glos. in verb. intelligendumq; ff. ad Maced. cum concord. & ex prædicta Pragmatica non solum concludens, & necessaria coniectura, immò explicita animi probatio elicitur considerando Rex interesse successorum, in quorum præiudicium noluit gratiam facere, licet possit, vt etiam supra diximus.

Quoad secundum si ex potestate prædicta testandi concessa intelligatur posse testari, etiam quòd non habeat successorem in feudo, & hæc quæstio differt à prima, nam illa procedit, quãdo habet legitimos successores, & vult testari in alios, quàm à lege, seu Regni Constitutione vocatos: nunc autem tractamus, quando carens successore, ita quod per mortem erat recasurum feudum ad Regem, an per licentiam prædictam intelligatur posse disponere in præiudicium iuris deuolutionis ad Regem, volueritq; Rex sibi præiudica-

34 re, & concedere ius suum. Quæ quæstio omnis videtur pendere à prædicta doctr. Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. vbi videtur determinare assensum præstitum venditori successore carenti, iuuare emptorem pro se, & filijs, ita quod venditore decedente feudum alias de-

uoluendum ad Regem minimè deuoluitur, sed remanet penes emptorem, eiusq; successores.

Sed quæso aduertatur, & declaremus primo decisionem prædictam Andr. quod deseruiet ad multa, & demum veniamus ad decisionem quæstio. propositæ.

Andreas format quæstionem per sequentia verba.

Quid est de quæstione agitata inter magnos iurisperitos, Rex Dominus feudi consentit alienationi, quam feudatarius suus non habens liberos facit in Titium de feudo, deinde moritur venditor sine hærede legitimo, an reuocabit Dominus ab emptore Titio, sicut reuocaret à venditore.

Et sic Andr. non proponit quæstio. in licentia generaliter concessa alienandi, seu disponendi; sed in assensu præstito 15 venditioni faciendæ Titio, & consequenter emptioni faciendæ à Titio ex regula correlatiuorum, ad text. in l. 1. C. de cupress. lib. 1. vbi Bart. & latius Io. de Plat. post Ang. & Bal. in l. 1. C. de com. ser. man. Bart. in l. 1. ff. de accept. idem Bart. in l. legem C. de indict. vidu. toll. vbi Ias. notanter Abb. in cap. 1. extra de loc. & propterea dum determinat quæstionem fundat se in eo, quòd assentiendo, vt Titius emat, censetur dare Titio, & eius hæredibus, quia sic censetur ille acquirere, & inest de natura acquisitionis: vnde donando intelligitur ciuili modo, vt ius intelligit, ita concludit quæstio. Andr. ibi num. 8. & eam sic declarat per hanc rationem in cap. 1. §. etsi clientulus, de alien. feu. dicens, quia ex quo consentit, videtur consentire pro receptore in perpetuum & pro liberis suis, sicut si principaliter feudum concessisset, quod est notabile, quia soluit quæstionem quam supra posui in 3. rubr. qui success. ten. & melius in d. §. sed nec est alia iustior, dum dicit, quod ideò in quæstione per eum posita in d. cap. 1. qui succ. ten. mortuo venditore absque liberis non succedit

fiscus

Fiscus, quia ibi illud inest feudo, & ex natura acquisitionis feudi est, ut quidam, det pro se, & hæredibus suis, & qui confirmat videtur dare, & Camer. in cap. imperialem cart. 79. declarat, quod ibi erat annexum, & consequentium dare tibi, & hæredi tuo, & sic propter duo videtur consensisse, quod sic per prius docuit Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. 4. col. vers. consensus huius Titij, ubi semper assensus comprehendit id, quod est annexum, ibique Modern. Addent. cumulantur decisiones.

Quando verò concedit licentiam in genere alicui testandi, qui non potest suum ius transferre in alium sine assensu hæc licentia hoc operatur, ut testetur de iure, quod habet eo modo, quod habet etiam quod illud extinguatur morte disponentis ad text. ubi glos. ibique scrib. in l. vxor patru C. de legatis, & hic non est casus quæstio. Andr. sed longè diuersus. Vnde concessa licentia alienandi, non operatur hoc aliud nisi translationem iuris, quod habet, quod sine assensu transferre non poterat, & non consideratur eo casu acquisitio emptoris, qui non nominatur; nec Rex ei aliquid dat, sed contemplata est tantum persona alienantis, seu disponentis ad tollendum obstaculum, & validandum actum, & licentia, & assensus ad vnum non operantur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum. Decisio est formalis Ifern. in d. S. sed nec est alia iustior num. 38. sic distinguens suam quæstionem positam in d. capit. 1. qui successores ten. Aliud est enim consentire, seu permittere, quod quis possit alienare, quod importat translationem vtilis dominij residentis penes feudatarium: & aliud est concedere ius Domini, quod est deuolutio proxima post mortem feudatarij sine successore: idè Andr. eleganter in cap. imperialem nu. 13. 3. col. vers. quid si dedit potestatem, de prohib. feud. alien. per Freder. ubi

Camer. cart. 79. 4. colum. in fin. Hoc in individuo tradit: operaretur enim tunc licentia duo separata, & non annexa, quæ propterea non intelliguntur concessa secundum Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. in d. vers. consensus huius Titij, & num. 7. vers. sed si propter duo, & secundum hanc distinctionem intelliguntur latè discussa in dicto meo cons. 2. licet in illa causa fuerit etiam decisum in fauorem Fisci, & feuda fuerunt declarata deuoluta ex defectu successorum, cuius defectus non fuit expressus in supplicatione, ob quod Fiscus allegauit illum subrepticium, & tandem obtinuit.

Et notetur aliud elegans, & nouum, etiam in terminis quæstio. Andr. quod si impetrans assensum alienandi feudum Titio, diù steterit in alienatione facienda: ita quod tempore assensus non erat de filijs desperatus, ob quod potuit Rex assensum concedere, quia cogitauit de facili posse filios habere, tempore verò alienationis desperatus erat de filijs, vel si tempore assensus concessi successores habebat in feudo; postea verò tempore alienationis illis carebat. Dico constanter, quod tali casu limitatur quæstio. posita per Andr. & assensus non iuuabit, quia de iure intelligitur si res in eodem stratu permanet, ex reg. text. licet vulgati, sed elegantis in l. cum quis ff. de solut. in cap. suggestum extra de decim. solemn. decisio Andr. in cap. 1. S. mutus Episcopum, vel Abbatem: nam videtur inesse, si in eadem habitate, & statu concessionarius permanerit: dicit idem Andr. in cap. 1. quæ sit prima caus. benef. amitt. nu. 13. post vers. audiui iudicatum, idem Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. post nu. 9. & in cap. 1. post nu. 9. vers. intelligebatur, quod duraret, de controu. int. vass. & al. de benef. Hinc habuit ortum Pragmatica ædita tempore Præsidatus D. Petri de Toledo in anno 1544. ut licentia impetrata alienandi feudum non operetur si contra-

ctus

tus sequutus non fuerit post tres men-
 ses immediatè sequentes expeditionem
 assensus reddens rationem pragmatica
 per infra scripta verba : videlicèt. Sed
 differunt in tempus in quo feuda in-
 eorum non permanent statu, & qualita-
 te, in quibus erāt tempore præstationis
 regionum assensuum, quod quidem ce-
 deret in damnum, & fraudem Regiæ
 Curia, &c. Si enim vt supra, & infra
 dicemus Rex assentire non solet ei, qui
 de filijs est desperatus, propterea re-
 ducitur res ad casum, à quo incipere
 non potest, quia Rex non concessisset,
 nec in tali casu concedendi intentionē
 habuit: meritò re in eodem statu non
 permanente dicere debemus assensum
 minimè tali casu iuuare: iniquum enim
 fieret priuilegium in eum casum, dùm
 Rex veniret priuandus sua successione,
 quod non cogitauit, dùm assensum
 præstitit tempore, quo concessionarius
 filios habere poterat, & assensus dicit
 22 sæpè sæpius Andr. ex reg. text. in l. qui
 cum tutoribus §. fin. ff. de transact. non
 extenditur ad incogitata, de quo per
 eum in d. cap. 1. qui succ. ten. & dùm
 23 priuilegium reducitur ad iniquitatem
 non potest quis ex eo se iuuare iuxta
 reg. text. notab. in l. ex facto de vulg. &
 pupill. vbi Alex. & communiter scrib.
 ad idem glos. notab. in cap. decet, de
 reg. iur. in verb. priuationem, quando
 detegitur enorme præiudicium, vbi ca-
 non. eadem glos. in cap. suggestum de
 decim. glos. fin. ibi, si priuilegium ex
 post facto redit ad iniquum compen-
 dium, vbi Canonistæ multa ad proposi-
 tum. & præsertim Anch.

Et licet Io. Vinc. de Ann. in allegat.
 55. dicat Pragmaticam prædictam non
 esse vsu seruata, & decisum pro vali-
 ditate assensus super alienatione facta
 post lapsum trium mensium: tamen hoc
 nil ad quæstio. nostram, & respectiuè ad
 Pragmaticæ rationem declaratiuam
 mentis assentientis, vt intelligatur as-
 sentire re in eodem statu permanente.
 Fuit enim decisum in illa causa respe-

ctu limitationis temporis, vt valeat a-
 lienatio; etsi facta fuerit post tres men-
 ses per Pragmaticam præstitutos; sed si
 24 non esset res in eodem statu, tunc vi-
 get ratio declaratiua mentis, vt dixi-
 mus, quod nec etiam per momentum
 temporis post impetrationem assensus
 ille iuuaret, mutato rei statu, quia Do-
 minus non assentiisset, & cessante cau-
 sa cessat assensus, & quælibet concessio,
 vt eleganter ad propositum per Ifern.
 in d. S. mutus, & differt hæc quæstio ab
 alia posita per Parid. de Put. in suo lib.
 de reintegr. in cap. si fiat venditio post
 annum impetrati assensus car. mihi 55.
 Aliud enim est si durat licentia per an-
 num, vel perpetuo, & hæc est quæstio.
 Parid. & aliud si post licentiam impe-
 tratam intelligitur illa reuocata, si an-
 te ipsius vsus res non permanet in eo-
 dem statu; immò redacta ad statum, se-
 cundum quem Rex non concessisset,
 nec tali casu concedendi intentionem
 habuit, quæ est quæstio. nostra, ob quod
 vt dixi, non procedit, & limitatur de-
 cisio Andr. in cap. 1. qui succ. ten.

Hac quæstione Andr. sic declarata,
 dico in puncto, de quo tractamus, quod
 cum facultas concessa sit generica, in-
 tellexit Rex de iure, quod habet feuda-
 tarius, quod etsi sit extinguibile per
 mortem, hoc non concessit Rex, nec vo-
 luit ampliare, vt dicimus in terminis
 dictæ legis vxor patruī de legante rem,
 vbi tantum vsusfructum habet extin-
 guendum per illius mortem. Aliud enim
 est, quod quis de suo disponat, & aliud,
 quod de iure Domini, quod non est
 suum. Dominus enim dedit facultatem
 disponendi de suo feudo feudatario, nõ
 de feudo Domino deuoluendo, vel de
 iure deuolutionis ad Dominum spectā-
 te, quod nihil commune habet, cum
 iure residente penes feudatarium: vnde
 cum non sit annexum, sed omnino di-
 uisum, & separatum, concludendum
 erit facultatem datam intelligi, quate-
 nus feudatarius habet successorem:
 nam sicut si consentiret emptioni, seu
 ven-

venditioni Titio faciendæ, intelligere-
 tur vt supra diximus, ex natura acqui-
 sitionis pro Titio emptore, & eius hæ-
 redibus, ita concedendo tantum vendi-
 tori, intelligitur pro venditore, & eius
 hæredibus legitimis in feudo, sed illis
 deficientibus, quòd possit alienare in
 extraneum in præiudicium iuris Domi-
 ni, hoc minimè intelligitur concessum,
 quæ optimè declarat in terminis Ca-
 25 mer. cart. 75. 4. col. in fin. dixit, quòd
 rarò Dominus consentit alienationi,
 quam vult facere is, qui successore ca-
 26 ret, & alias infeudatio de iure com-
 muni feudorum permessa non intelligi-
 tur, quando filijs caret, glos. not. in §.
 sed & res, per quos si. inuest. in verb. in
 fraudem.

Hæc non habent disputationem stã-
 te Pragmatica, quæ declarat volunta-
 tem Domini, qui vt supra diximus, ex
 exceptione vt licentia assentiendi ge-
 neralis data Proregi, non intelligatur,
 quando alienans non habet successore-
 rem, determinat nostram quæstio. in fa-
 cultate testandi non includi casum,
 quando non habet successorem, quod
 dixit idem Andr. in eadem quæstione
 quando constat de mente concedentis,
 sicut è contra secundum Andr. quando
 Rex assentit ex certa scientia ei, qui nò
 habet successorem, intelligitur tunc di-
 pensasse, & assensus operaretur duo,
 cuius contrarium est in quæstione præ-
 posita vigore Pragmaticarum, quæ nò
 fuerunt ponderata in causa prædicti
 consilij mei secundi, & ibi etiam aliud
 erat factum, & vt dixi non obstantibus
 tot, & tantis discussis, feuda declarata
 fuerunt deuoluta ad Regem.

Ex his facilis erit determinatio ter-
 tij articuli, licet tam variè, & latè fue-
 rit disputatus, confundendo terminos
 feudales cum terminis iuris communis,
 qui non tractant de bonis habentibus
 27 particularem, & innatam naturam;
 sed existentibus ad liberam dispositio-
 nem cuiuscumque, siue alienando in
 vita, siue disponendo in morte purè;

aut per fideicommissum, quorum con-
 trarium est in feudalibus, in quibus cer-
 ti sunt successores, & limitati, dispositio
 est restricta, vt fieri non possit alia lege,
 quàm possessor feudum acquisiuit, &
 hoc cum Domini consensu, cuius in-
 teresse principaliter, consideratur, etiãsi
 placet, vel displicet, dicit Andr. in d.
 cap. imperialem ex reg. text. in l. fin. ff.
 de vf. & hab. & sic sunt extranea ab
 hoc articulo, quæ disputantur de reg.
 text. in l. boue §. hoc sermone, & tot
 aliæ regulæ, quæ à ciuilibus sumuntur.

Si posito testamento necessario po-
 neretur fideicommissum, aut alia sub-
 stitutio, articulus non haberet disputa-
 28 tionem de iure communi feudorum:
 sed consequens est falsum, cum possit
 subsistere testamentum absque fideicō-
 missio absque legatis, aut alia substitu-
 tione, & sic non inest de necessitate,
 iuxta dispositionem text. in l. 1. §. quod
 neque de hæred. instit. quod est vltimū
 argumentum, & omnium optimum ad-
 ductorum per Frecc. in d. quæst. 35. in
 fin. Ergo si non est expressum, non ve-
 nit etiam quòd sit solitum fideicom-
 mitti, ad quod est punctualis decisio
 29 Andr. supra allegata in d. §. huius au-
 tem generis, qui omninò legatur nu. 9.
 loquens de concessione feudi facta,
 absque expressione seruitij, licet sit so-
 litum, vt minimè veniat, quia potest
 subsistere infeudatio absque seruitio;
 & non inest de necessitate sicut fidei-
 eas, quæ est eius substantia, sic in testa-
 mento, quòd potest subsistere absque
 substitutione, quia non est de substan-
 tia, sicut hæredis institutio: permissio
 enim disponendi est vna, fidei verò cō-
 mittendi est alia, & retorquetur dispo-
 sitio text. in §. igitur, instit. de pupill.
 substit. dùm adducitur ad probandum,
 quòd etsi fiat testamentum cum fidei-
 commissio, quòd vnicum est testamen-
 tum. Dico enim quòd est verum per il-
 lum text. sed idem text. dicit, quòd est
 vnum testamentum, sed continet duas
 dispositiones: ergo assensus, siue licetia

concessa, quæ potest comprehendere vnum, & neminem lædit, & non alterat naturam feudi, non extendetur, neq; cõprehendet duo, ex quibus alterabatur natura feudi in præiudicium Domini, & successorum, vt arguit Andr. in d.c. 1. qui success. ten. & in d.S. sed nec est alia iustior, etsi tenetur opinio supra firmata, quòd hæc licentia testandi intelligatur etiam in extraneas personas, tunc quæstio est de indubitabili, vt est punctualis decisio Andr. in d.S. sed nec est alia iustior nu. 38. vers. si verò, ibi, si verò alienatio feudi non valeret aliter, quàm de consensu, videtur Dominus consentire tunc, vt alienatio teneat, & hoc operatur, &c. Et ob id concludit non intelligi remissum seruitium, quia iniquum est, dicit ipse perimi, quod nõ est cogitatum, licet assensierit simpliciter absque reseruatione seruitij, sic hic facultas concessa deseruit ad validandam dispositionem alias prohibitam: ergo non extendetur ad aliud maius, quod esset non solum disponere in extraneum, sed fideicommittere omni iure prohibitum, consentit enim testari Dominus, dùm postea volumus, vt possit fideicommittere; hoc est plus, vt sic fieret, de stillicidio flumen, quod est vetitum, Andr. in d. cap. imperialem in addit. nu. 5. vbi Modern. Adden. in verb. partem, vers. hanc concessionem intelligas, vbi volunt, quòd assensus præstitus venditioni intelligatur, quando quis vendit eo modo, quo ipse habet, & si vult alterare, non intelligitur assensus præstitus super alteratione, ex reg. text. in cap. 1. §. profecto de l. Corrad. vbi est casus, qui debet esse specificus super alteratione Camer. ibid. cart. 32. 3. col. in princ. Consentij enim Dominus, vt vassallus ius suum vendat eo modo, quod habet, non autem ius ipsius Domini, dixit Ifern. in d. S. sed nec est alia iustior, ius, quod habet est vtile dominium transitorium ad certas personas, & deuolubile ad Dominum, ex defectu illarum; quomodo igitur vo-

lunt dicere, quòd vassallus possit alterare naturam feudi, tollere Domino spem proximam deuolutionis, & extendere successionem in personas prohibitas, & non vocatas à lege feudorum, nec secundum tenorem inuestituræ, quæ omnia cessant in ciuilibus, nulla data natura distincta, aut particulari, sed libera, & absoluta, & nullo Domini considerato interesse, duo actus diuersi concurrunt, & non annexi, & necessarij in vna, eademq; persona, si fiat vnus, non fit alius, & duo iura concurrentia in eadem persona habentur, ac si esset in diuersis personis, & propterea cum cõsensus possit sperare confirmationem institutionis faciendæ in testamento nõ extendetur ad aliud, quod importare potest remissionem iuris Domini, & cõcessionem nouæ facultatis, & alterationis feudi, quam feudatarius non habebat: ita per hæc arguit, & cõcludit Andr. in d. cap. 1. qui succ. ten. nu. 5. 3. col. vers. consensus huius Titij, & vt supra diximus alius est casus quæst. postea per ipsum propositæ, quando consentit vëditioni faciendæ Titio: nam tunc non ex persona venditoris Titius habet pro se, & hæredibus, sed ex concessione, qui dando intelligitur pro hæredibus secundum naturam acquisitionis, cui hoc inest, est quid annexum, & intrinsecum, & non diuersum; & si facultas, seu assensus debet intelligi secundum Andr. vt ius, intelligit ciuili modo, ex reg. tex. in l. si cui ff. de seruit. & ius intelligit, vt quis disponat secundum naturam rei secundum legem inuestituræ, & de iure p̄enes eum residente, non de alieno, & citra alterius iniuriam, igitur quomodo dicendum est posse substitui in præiudicium vocatorum ex l. inuestituræ, & in contemptum, & præiudicium Domini.

Diximus supra autoritate Andr. & Camer. quòd semper Rex præsumitur concedere secundum formam primæ inuestituræ, etiam quod concederet expressè, vt possit testari in extraneos: Nã

illi tenebunt, & acquirant iuxta naturam feudi, eo modo, quo reperiebatur penes disponentem, & nunquam primæua natura præsumitur alterata; sed concedere, ut fideicommittat, est concedere alterationem inuestituræ, quod successores non habeant sub natura, qua prædecessor, à quo causam habent, istud lex non præsumit, immò intelligitur expressè non concessum: ergo &c.

Hæc sunt de iure communi feudorum: sed in Regno secundum prædictam Pragmaticam nouem capit. hoc est de indubitabili: nam Pragmatica dat licentiam generalem Proregibus assentiendi, & demum primo excipit, dum vult alienare, qui filijs caret. Secundo quod non intelligatur, quando vult institui in feudo alius non vocatus per Reg. Constit. quia mutatur natura feudi. Tertio quando testamentum continet substitutionem: ergo sub licentia generali assentiendi, & sic disponendi, non venit substitutio sic expressè declaratum per Pragmaticam supra in alijs questionibus ponderatam, quod etsi videbatur implicite prouisum per cap. prædictum, dum prohibet assentire dispositioni in personam extra Regni Constitutionem: tamen voluit distinctim, & clariùs prouidere, & declarare in specie in substitutione ex quo demonstratur enixa voluntas ad text. in l. balista ff. ad treb. cum suis concord. & sic teneo indubitanter per veros iuris terminos de iure communi feudorum non venire potestatem fideicommittendi, & in Regno teneo opinionem pro indubitata ex mente declarata per Pragmaticam, quo casu, ut supra diximus, author. Andr. probato animo, qui ex coniecturis colligitur, omnia cessant: etiam vbi aliàs ex interpretatione verborum concessionis, aliud verba importarent, super quibus potest cogitari.

Hæc erunt indubitata in potestate data disponendi, seu alienandi inter viuos ex reg. eiusdem text. in d. cap. 1. de feu. non hab. propr. feu. nat. iunctis ibi dictis per Andr. nam si ideò ibi verbum

illud, & cui dederis, intelligitur in alodium, quia alias concessio non operaretur; & propterea in Regno, in quo prohibita est etiam subinfeudatio, dicitur, quod intelligitur in feudum, quod bene declarauit Pet. Greg. de concess. feu. par. 6. q. 8. Ergo cum omnis dispositio inter viuos non possit fieri sine assensu, operabitur concessio, ut disponendo, sit dispositio valida absque nouo consensu, sed eo iure, quo erat penes ipsum feudatarium, ex regula vulgata; quod nemo plus iuris, nec Rex voluit concedendo concedere quid de nouo respectu iuris ipsi competentis, aut concedere, ut possit alterare feudi naturam, ac dare novos successores extra statutos per ius commune feudorum, aut inuestituræ, siue Regni Constitutiones, ut esset, ut quando non haberet successorem alienaret in illos habentes, aut fideicommittere, aut substituere alios successores instituendo contra Constit. Reg. & Pragmaticas; operaretur enim tunc assensus ad vnum concessum duo, & plura, & operaretur nouam concessionem nouorum iurium, & facultatum, dum assensus fuit concessus ad tollendum obstaculum prohibitionis alienationis rei feudalis existentis penes feudatarium, ut demum ipse possit feudum, quod habebat, alienare, ut supra fundatum est ex decisionibus punctualibus Andr. igitur eo modo, quod habet, ex reg. text. in d. S. profecto de l. Corrad. & iuris, quod habet ad text. in S. rursus, de contr. inuestit. & in S. rursus, quib. mod. feud. amitt. Quæ sunt ultra dicta, & considerata per D. Frecc. in sua quæst. 35. & 37. qui nostram hanc tenuit opinionem in casu fortiori & pariter Loffr. in suo cons. 7. loquendo in terminis text. cap. Reg. incip. volentes, & Loffr. opinionem tenuerunt Siculi præter Canner. cuius opinionem in terminis prædicti Capit. secutus est Canner. in d. c. imperialem cart. 60. à terg. sed longè distant termini prædicti Capit. volentes, à quæstione per nos proposita, licet in casu proposito per Frecc. in.

33 in 37. quæst. valde dubitarem, quia ibi non solum est data facultas diuidendi feuda inter filios, sed etiam ad vtilitatem illorum disponere possit, prout melius visum fuerit, & placebit, ita quod vtilitas fuit causa finalis contemplata per Regem, & hoc concessum, vt melius ei visum fuerit, & placebit: ex quibus verbis cessant omnes considerationes per eum factæ, & alteratio naturæ feudorum non potest considerari, si talis potestas fuit concessa in prima inuestitura, & in formatione feudi, quia ex prima inuestitura feudum suam innatam assumit naturam; cum penes Regem nõ dentur feuda, quæ cogitentur. Nec cõ-

34 curro cum opinione Frecc. in sua q. 10. in fin. in 2. lib. dùm tenuit assensum cõcessum, seu licentiam testandi de feudo, vt etsi testamētum factum possit ex sui natura reuocari contra id, quod tenuit Ass. in constitutione constit. diu. mem. tamen in fine simpliciter tradit ex reg. text. in l. bouem §. hoc sermone, quod licentia prædicta per hoc primum testamentum reuocatum consumitur, ita quod facto secundo licentia, seu assensus non operetur, & consequenter vltimum testamentum remaneat nullum, licet confirmatum per mortem testatoris, cuius cõtrarium, & benè tenuit Camer. in loc. alleg. car. 62. à terg. 2. col. in princ. qui eleganter disputat articulum, ad cuius dicta me remitto.

SVM MARIVM.

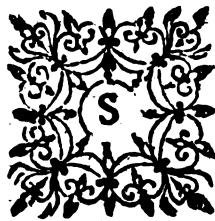
- 1 Alienatione prohibita est prohibita pignoratio, & bypotechatio feudi, & sic è contra permissa alienatione.
- 2 Assensus extenditur ex mente comprehensiuæ.
- 3 Assensus datus per Capitulum Neapolis super dotibus mulierum extenditur ex mente comprehensiuæ, & multos casus am-

- plectitur, qui notantur.
- 4 Assensus super venditione non extenditur ad pignorationem, nam differt hic casus à casu alienationis permissæ.
- 5 Argumentum à maioriore rationis non procedit in feudis.
- 6 In feudis consideratur nudum factum.
- 7 Assensus materia est rigorosa.
- 8 Regula quod sub venditionis verbo omnis contractus comprehenditur, intelligitur largè, & improprie, & non strictè secundum propriam naturam verborum.
- 9 Iura feudalia, & consuetudines proprie, & strictè sunt intelligenda.
- 10 Alienare dicitur, qui pignorat.
- 11 Dispositio text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienandis declaratur.
- 12 Pignus est in bonis debitoris.
- 13 Alienatum non dicitur proprie, quod in dominio venditoris permanet.
- 14 Beneficium Principis in expresso latè interpretatur.
- 15 Alienare verbum habet se in plus, quàm vendere, & pignorare.
- 16 Doctrina Andr. in cap. Imperialem notatur, & ponderatur.
- 17 Alienationis verbo proprie, et strictè non venit pignoratio, quando profertur ab homine, secus quando à lege secundum unam opinionem ad intellectum text. in d. l. fin. quod infra latius declaratur.

- 18 *Assensus hominis differt ab assensu legis.*
- 19 *Regula quòd vetita alienatione sit etiam vetita pignoratio, declaratur.*
- 20 *Opinio Auctoris, quòd permissa alienatione sit permissa hypothecatio, seu pignoratio, & sic è contra in prohibitione.*
- 21 *Assensus hominis differt ab assensu legis, quia strictius prouidet lex, quàm homo, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis.*
- 22 *Text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienan. declaratur procedere in verbis prolatis tam à lege, quàm ab homine, tam in ultima voluntate, quàm inter viuos.*
- 23 *Rex inuestiundo dicatur contrahere, & idem dum assensum præstat.*
- 24 *Contractus feudalis dicitur consistere ex tribus personis, videlicet venditore, emptore, & Domino.*
- 25 *Licentia data alienandi simpliciter, comprehendit tam actum inter viuos, quàm ultime voluntatis.*

ARGUMENTVM.

An permissa alienatione intelligatur permissa pignoratio, & sic è contra, late differitur, in quo exactè declaratur termini text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. quid differat assensus hominis ab assensu legis, & quomodo Rex tam inuestiundo, quàm assentiendo dicatur contrahere cum feudatario.

ED videamus, an permissa alienatione dicamus permissam esse pignorationem, siquidem prohibita alienatione, est etiã prohibita pignoratio, seu hypothecatio, text. est in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. & hoc etiam in feudo secundum Andr. in cap. imperialem 1. col. de prohib. feud. alienatione per Feder. & propterea dicendum erit, quod ex eadem regula permissa alienatione sit permissa pignoratio, arguendo, prout arguit Andr. à permissione, sicut ipse à prohibitione ex mente comprehensiuã assensus ad text. in l. sicut, §. sed si permiserit, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. secundum Hern. in d. cap. imperialem, vbi late Camer. cart. 52. vers. octaua conclusio Andr. in cap. 1. de feud. non hab. propt. nat. feud. Frec. late in quarta, & quinta limit. ad constit. constit. diu. mem. lib. 2. Hinc iudicatum est, & sic practicatur, quòd assensus datus per Capit. Neap. restitutionis dotis, habet locum in assecuratione, & non tãtum in bonis viri, in quo Capit. est expressum; sed etiam in bonis soceri: & licet loquatur in cõtractu mutui factõ eodem die habere locum etiam in diuerso die, & loquitur in cõtractu factõ intus Ciuitatem; & fuit decisum, etiam habere locum in cõtractu factõ extra, sic in Const. Reg. fratribus, habet locum in patre, & similibus, quia semper viget eadem causa dotationis, & conseruationis dotis, quæ oĩa late congerit Camer. vbi supra. Alia. n. quæstio est, si permissa venditione, erit permissa pignoratio ex reg. gl. in l. 2. C. de patt. qui fil. distr. & est verum non venire pignorationẽ, licet sit minus, quia vtitur. que est prohibitum vendere, & pignorare, & in feudis seruetur rigor, consideratur interesse voluntatis, ad text. in l. fin. ff. de vsur. & habit. & non pro-

cedit

5 cedit argumentum à maiori-
 nis, ita Ifern. in d. cap. imperialem 1. ad-
 dit. vbi Capyc. Camer. & omnes, late
 Frecc. in 2. lib. q. 9. consideratur in feu-
 6 dis nudum factum, ita declarat, & re-
 spondet Camer. vbi supra cart. 59. ad
 7 glos. d. l. 2. Est enim materia assensus
 rigorosa, glos. in cap. 1. in verb. secun-
 dum quosdam, de nat. success. feud. Ro-
 man. in cons. 1. cum alijs late congestis
 per Moder. Add. ad Ifern. in loco, vt su-
 pra, & in proprio casu videtur text. no-
 tab. in l. si pupillorum §. si prator ff. de
 reb. eor. vbi permessa venditione per
 Prætorem rei pupillaris non venit hyp-
 othecatio, quia aliud fecit, quàm
 quòd à Prætore decretum est, & pro-
 pterea cum aliud sit vendere, & aliud
 pignorare, & vtrumque est expresse
 per legem prohibitum, meritò conces-
 sa venditione non venit pignoratio, &
 licet alias dicatur, quod sub verbo vè-
 8 ditionis omnis contractus compræhen-
 ditur secundum glos. in l. 1. §. eam rem
 ff. quæ res pig. oblig. non poss. quæ alle-
 gat tex. in l. statuliber à ceteris §. quin-
 tus ff. de statulib. & text. in d. §. eam di-
 cit, quòd res, cuius commercium est
 prohibitum, sicut non potest quis eme-
 re, ita nec pignori accipere, & tradit
 hæc ad propositum Ardiz. in summ. in
 tit. vtrum etiam pign. in feu. oblig. pro-
 hib. & Petr. de Bellapert. in d. l. fin. Ta-
 men aduertatur secundum glos. in d. §.
 quintus, quia hoc intelligitur largè, se-
 cus strictè, & de propria vocabuli signi-
 ficatione Alber. post Cyn. & omnes in
 d. l. fin. vnde cum sumus in materia ri-
 gorosa, & stricta, & in vnoquoque con-
 tractu adest specifica prouisio, & lex in-
 simul expressit prohibitionem vèditio-
 nis, & pignorationis, loquendo propriè,
 propterea allegata non militabunt ad-
 uersus conclusionem Ifern. ad idè glos.
 in cap. nulli, in verb. alienat, de reb. ec-
 9 cl. non alie. Sunt enim iura feudalia, &
 cõsuetudines, in quibus propriè, & stri-
 ctè verba sunt intelligenda, dicit Nea-
 pod. in consuet. si quis emit num. 7. sed

hoc non potest dici, quando est cõcessa
 10 alienatio quãdoquidem, qui pignorat,
 alienare dicitur, vt per Alciat. in l. alie-
 natum ff. de verb. signif. quod non est
 in venditione dicit Salyc. in d. l. fin. au-
 th. Petr. quia sic per legem particulari-
 11 ter prouisum, & interpretatum est, vt in
 d. l. fin. C. de reb. alien. non alien. vbi gl.
 in spetie hoc declarat, in verb. vel hyp-
 othecam, ibi sed ex interpretatione
 loquitur hæc lex: ex quo dicto tollun-
 tur omnes disputationes si dicitur pro-
 priè, vel impropriè alienatio postquàm
 lex sic interpretatur, quam glos. ad hoc
 ponderat, ibi Salyc. & respondet vt su-
 12 pra alias dubia erat quæstio: quia pi-
 gnus in bonis debitoris permanet ad
 text. in l. pignus C. de pign. act. & alie-
 13 natum non propriè dicitur, quod ad-
 huc in dominio venditoris manet, dicit
 text. in d. l. alienatum: sed quia lex in-
 terpretavit contineri pignus in prohi-
 bitione alienationis, ideo venit inclusū
 in prohibitione, cumq; sumus in benefi-
 cio Principis, dicit idem Andr. in loco
 14 vbi supra ante primam additionem, &
 in expresso larga est facienda interpre-
 tatio, ad text. in l. fin. ff. de Const. Princ.
 & sumus in fauorabilibus, & non in
 odiosis arguendo ex traditis per Bald.
 & Salyc. in d. l. fin. & text. in d. cap. im-
 perialem hoc probat, dùm dicit, vt nul-
 li liceat feudum totum, vel partem ali-
 quam vendere, vel pignorare, vel quo-
 cumque modo distrahere, seu alienare,
 15 & sic text. declarat, quòd verbum
 alienare habet se in plusquàm vendere,
 & pignorare: quodq; omnia compræ-
 henduntur sub verbo distractionis, &
 alienationis, dùm finis fuit prohiberè
 commercium, & vt cõpræhenderè om-
 nia, dixit in fine quocumque modo di-
 strahere, seu alienare, & propterea cum
 lex sit expressa, quòd ab verbo aliena-
 tionis compræhenderetur pignoratio: se-
 quitur quod sic prædictum verbū stet
 prohibitiuè, siue permissiuè, semper idè
 verbum erit, & propterea eadem com-
 præhensio, & eadem interpretatio ab
 M m 2 intel-

intellectu iuris, quod irrefragabiliter probat idem text. in d.l. fin. in verb. similiq; modo, vbi limitat regulam factā, vt qui non potest alienare, non possit obligare, limitat inquām, quādo lex testator, vel contrahentes alienationem fieri permiserint in aliquo casu, vt tunc omnia supra prohibita facere possit, ibi, nisi in his tantummodo casibus, in quibus Constitutionum authoritas, vel testatoris voluntas, vel pactionum tenor, qui alienationem interdixit, aliquid tale fieri permiserit.

Sed Andr. in d. c. imperialem nu. 4. mouet quæst. post gl. ibi, an sicut vassallus non potest obligare feudum, sic etiā
 16 Dominus, qui ad paria iudicantur; & tandem concludit, quod antiquitus poterat Dominus alienare, & obligare; & demum alienare tantum prohibitus fuit in scio vassallo, ex text. in cap. 1. §. ex eadem lege de l. Corrad. & nihil est expressum de pignore, propterea dicit, quod poterit pignorare, cum proprie non sit alienare, quæ opinio est ab omnibus communiter sequuta, vt ibi per Iac. de Beluis. Bald. Aluar. Præpos. Afflict. Capyc. & omnes: ergo manifestè tenent, quod sub verbo alienationis non continetur pignoriatio, & consequenter ex permissione alienationis non veniret permissa pignoriatio, seu hypotheccatio, quia vt dixi, vtrumque reperitur prohibitum de perse, nec potest saluari Andr. quin contrarietur in quæstione per prius posita respectu vassalli, in qua tenuit per text. in d.l. fin. quod ex prohibitione alienationis veniet prohibita pignoriatio propterea quid dicendum.

Proprie, & strictè alienationis verbo non venit pignoriatio, sed quando hoc
 17 verbum profertur à lege, tunc venit, & ita procedit text. in d. l. fin. vbi Cyn. declarat, respondendo ad text. in d. §. quintus, & omnes Doct. in d.l. fin. dicunt legem illam interpretasse verbom alienare, & voluisse comprehendere sub eo pignoriationem, quod verbum alias de propria, & stricta significatione non

comprehendit nisi contractum dominiij translatiuum. Si ergo habemus legem expressam hoc dicentem, quotiescūque per eam fuerit alienatio prohibita, ergo si per l. Corrad. est prohibita Dño alienatio, & est prohibitio legis, quomodo poterit tergiuersari, quod non sit etiam prohibita pignoriatio, & ex hoc confunditur ratio communis, quod ex eo, quia non reperitur prohibitum, censetur permissum: nam si verbum alienationis hoc comprehendit, dicimus ex prohibitione alienationis oriri prohibitionem, & cum non habeamus contrariam dispositionem in feudis, standum est dispositioni iuris communis secundum regu. text. in cap. 1. de feud. cognit.

Sed quid dicendum in quæstione nostra, an propterea permissa alienatione, dicamus permissam pignoriationem ex supra fundatis, & videtur minimè pignoriationem permissam, quia sumus in peruisione hominis, & nō legis; cumq; de propria significatione pignoriatio nō comprehendatur sub verbo alienationis, & verba debent intelligi proprie, & non improprie, & prohibitio adest tam contractuum, ex quibus dominium transfertur, quàm illorum, ex quibus dominium minimè transfertur, seu illorum, ex quibus constituitur ius in re, & proprie in pignore, & hypothecca; propterea cum alienationis verbum proprie importet contractuum dominiij translatiuum: hypothecca verò, seu pignus minimè, & ob id non comprehenditur proprie sub verbo alienationis; sequitur quod assensus præstitus alienationi non comprehendet pignoriationem, vel hypotheccam, & illa interpretatio, quæ fit per legem in casum
 18 text. in d. l. fin. dum lex profert hoc verbum testator, vel à contrahentibus profertur, non est extendenda extra casum eiusdem legis, quæ sic voluit interpretari. Sumus hic in assensu hominis, qui differt ab assensu legis, secundum Ifern. in cap. 1. qui success. ten.

ten. & extra casum illius text. Doctor. omnes dixerunt sub verbo alienationis non compræhendi pignorationem; quæ; lex voluit, & interpretauit sic largè in casu, in quo loquuta fuit: ergo nullo modo potest hoc habere locum extra casum suum; non sumus hic in lege, nõ in contractu, non in testamento; sed quæstio est posita in assensu per hominem concesso: igitur nullo modo potest extendi ad pignorationem non cõpræhensam ex proprietate vocabuli secundum omnes scriben. Ex quo cessat motuum compræhensionis, quod procedit, quatenus ex proprietate verborum hoc potest colligi, in quo cum habeamus Doctor. contrarium dicentes, remanet propterea omnibus contrarijs responsum: stante solido fundamento in propria materia, quod longè differt assensus legis ab assensu hominis, & non licet arguere de vno ad alium, ex Andr. in d. cap. 1. qui success. tenea. num. 7. declarat Camer. vbi supra fol. 7. colum. 4. in fin. Nec regula illa, quod vetita alienatione, sit etiam vetita pignoratio, seu obligatio est tuta; licet Andr. contrarium tenuerit, nam in multis fallit, immò regulariter nisi in casibus à iure expressis, vt ibidem per Camer. authorit. Ardiz. qui decisiones cumulat cart. mihi 12. quem tacito aucthore referunt Moder. Add. ad Andr. ibidem nu. 2.

¶ 1 His non obstantibus teneo indubitanter contrariam sententiam ex allegatis in princ. ex dispositione text. in d. l. fin. ac etiam ex ponderatione facta tex. in d. cap. imperialem, & illud, quod dicitur de differentia assensus legis, & hominis, retorquetur: Nam differentia consistit, quòd strictius prouidet lex, quàm homo, & plus compræhendit, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis, vt expressè dixit Andr. in dicto capit. 1. qui success. tenea. num. 11. & declarat Camer. in cap. imperialem cart. 7. 4. colum. liter. T, quia dixit Andr. quod lex de alieno

disponit, & homo de suo, vt ibi latius per eum: cumq; Andr. expressè dixerit, quòd etiamsi in d. cap. imperiale, non esset facta mentio pignorationis, quòd adhuc prohibita veniebat ex prohibitione alienationis ex vi, & potentia ipsius verbi sic interpretati, & declarati per text. in d. l. fin. tam in casum prohibitionis, quàm permissionis: igitur habemus casum legis, quicquid dixerit ibi Camer. dubitatiuè de dicto Andrea, & notetur fallacia: non enim tractatur in 23 text. d. l. fin. de assensu legis, nec de interpretatione verbi à lege prolati tantum, sed expressè de declaratione verbi alienationis, siue proferatur à lege, siue ab homine, & hoc tam in vltima voluntate, quàm inter viuos: ibi sancimus, siue lex alienationem inhiuerit, siue testator hoc fecerit, siue pacto cõtrahentium hoc admiserit &c. Et dùm Rex inuestit aliquem de feudo, dicitur contrahere, & hic propriè est cõttractus feudalis secundum Doct. communiter in præludijs, & idem pariter dùm assentit: nam dum per assensum fit translatio de vno in aliu, & ille in quem transfertur subrogatur in locum alienantis recognoscens vti vassallus, & subditus vel feudum, vel ius super feudo à Domino, vt per Frecc. in 2. lib. post 38. q. ibi: An licentia, quam dat Rex num. 5. & tunc dicitur cum Domino de nouo contrahere mediante assensus, vt notanter declarat Camer. vbi supra cart. mihi 8. colum. 3. lit. M. ob quod dixit Bald. in cap. si facta si de feud. defun. milit. quòd emptor feudi cum assensu, succedit in eo ex Domini persona, ibiq; Præpositus tradidit, quòd videtur vtile dominium in manus Domini remitti, & ab eo peruenire in emptorem, & occultatur vnus actus iuxta termin. text. in l. singularia si certum petatur, Andr. in cap. 1. colum. 4. vers. alij dicunt, qui success. teneat. cumulat decisiones Dominus Regens Lanarius in 25 conf. 8. numer. 12. Hinc dicimus, quòd dum super feudo contrahitur,

M m 3 non

non sufficit voluntas duorum, sed opus est tertio, & sic tres in contractu interueniunt, videlicet partes contrahentes, & Rex: ita declarat, & bene idem Camer. in loco cit. car. 29. col. fin. lit. S.

Ex quibus apparet non tractari de assensu legis, sed hominis; immò de hominis contractu, vnde cum text. in d. l. fin. sit expressus in contrahentibus, non oportet vagari in disceptationibus, nec in proprietate verborum, si habemus casum legis in propria quaestione.

Et dùm reperitur alicui data facultas alienandi simpliciter non restricta, ad vitam, sed generaliter poterit etiã disponere in vltima voluntate: nam disponendo in personam non successibilem ex lege inuestituræ dicitur alienare, & siue per hæredis institutionem, siue per legatum, siue quolibet alio modo alienando in morte, valida erit dispositio, quia alienatio est, & illa permessa vigore assensus dixit text. in l. peto §. fratre; vbi Bart. & scrib. de leg. 2. sic tradidit per illum text. Andr. in cap. 1. §. filij autem de success. feud. in princ. ponit propriam quaestionem. Frecc. inferens ad officia cum hac facultate concessa, in 2. lib. subfeud. 38. q. num. 9. vers. sed si Rex, & vltra per ipsum adducta videatur Iacob. Mannell. in conf. 61. lib. 1. num. 7. Roland. à Valle conf. 42. num. 2. 1. vol. Burf. conf. 49. nu. 23. lib. 1. Rimin. lun. conf. 9. nu. 105. lib. 1. &c. Sed hoc vltimum intelligo iuxta notata supra in quaestionibus præcedentibus.

SVM MARIVM.

1 Offerens emere rem feudalem in iudicio, an possit reuocare oblationem, sicut non potest debitor, cuius bona venduntur reuocationem facere, & concluditur idem esse in offerente, quod in debitore.

2 Constitutio Reg. constit. diuæ memoriæ non habet locum pendente resolutione assensus penes Regem seu Proregem.

3 Constitutio constitut. diuæ memoriæ declaratur.

4 Dominus præueniens vassallum in auocatione feudi alienati sine assensu tollit vassallo reuocationem per Const. Reg. permissam.

S. VII.

VIDIMVS supra, & firmauimus reuocationem inductã per Reg. Constitu. procedere tam in veditore, quàm in emptore; & pariter

vidimus communem esse limitationem, & secundum prædicta practicum, non procedere hoc in venditione necessaria quæ fit autoritate iudiciaria in executionem sententiarum, & decretorũ. Videamus inquam, id quod diximus respectu venditoris, qui repræsentatur per iudicem nomine ipsius vendentem; An hoc locum habeat etiam in offerente in iudicio, & faciente oblationem velle emere bona in iudicio deducta, & venditioni parata: ita quòd sicut debitor, cuius bona venduntur, non potest reuocare, ita nec etiam offerens illa emere pro certo pretio, non possit ab oblatione recedere, quanquàm bona sint feudalia, & non sit Regius assensus impetratus.

Hæc quaestio deciditur ex eisdem rationibus, ex quibus est decisa in venditore, de quo per Frecc. in 2. lib. in 6. & 43. limit. ad constitutionem prædictam, vbi dicit, quòd esset ludibrium, verteretur in opprobrium, & non debet deludi autoritas hastæ Fiscalis, & idẽ auth. in differentijs, quas ponit inter feudum ex pacto, & hæreditarium, dicit in 5. q. notabile verbũ, scilicet, quòd non

non datur reuocatio ob authoritatem Magni Prætoris, & ego addo, quia statim, quod partes sunt in iudicio, in quo quasi contrahitur cum Iudice, qui partium vice fungitur, non habent amplius partes facultatem liberam disponendi, sed illa est translata in Iudicem calore, & authoritate iudicij, & sic deficiente potestate nõ potest dari reuocatio, quia Iudex partes repræsentans, & in quem omnis illorum facultas est translata, aliter non reuocat. Sacrum enim Consilium propriam Regis personam repræsentat: hinc dicitur Sac. Reg. Maiestati, & vt tali supplicatur, & sicut cum Rege contrahentes opus non habent assensu iuxta dispositionem text. in cap. 1. extra de feud. Curt. in tract. feud. 4. par. vers. 6. principaliter, cum vulg. Ita cum Sac. Cons. dum iudicialiter venditiones, & emptiones tractantur, & licet assensus postea expediantur per Collaterale Consilium, non per hoc inferitur non esse cum Domino contractum; sed quia idem Dominus hanc dedit formam, & hanc voluit solemnitatem seruari, vt specificus postea petatur, & præstetur assensus à Prorege, suorum; Collaterali Consilio, quodq; hoc sit juris indubitati, decisum fuit per Collaterale Consilium in causa Marchionis Vallis. Siculæ cum terra fluminis frigidi, & Casale Longobardorum non esse locum reuocationi vigore Constit. Reg. dum habitus fuit recursus ad Regem pro assensu, & Rex manus imposuit, petijtq; informationem, vel præstationem illius Proregi commisit, per text. in cap. bono lo. 2. de postul. prelat. vbi rationem ponit text. per infra scripta verba.

Si enim postquam postulatio subscriptionibus postulantium roboretur, & præsentatur Romano Pontifici approbanda, possent ab ea recedere postulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium nostrum ex eorum pendere arbitrio, videretur &c. Et idem in renunciatione, vt postquam fuit obtenta licentia renunciandi, cogatur renuncia-

tionem facere ea ratione ne Papa illud datur, vt in cap. quidam de renunc. vbi glos. & omnes, & præ cæteris Imol. & idem si Papa commiserit alteri, qui loco sui renunciationem recipiat, si hoc expedient, nam non poterit quid innovari, decis. est notab. Inn. in d. cap. quidam vers. compellendos.

Et si eleganter idem Frecc. ad intellectum prædictæ Reg. Constitutionis in 2. lib. in quæst. incip. à regnicolis nu. 16. & 17. tradidit, quod dum Constitutio dat contrahentibus reuocationem iure proprio, quod hæc verba important, vt exercent ius reuocandi, quod Rex habebat, & funguntur vice, & authoritate Regis data per illam Constitutionem, & concordat cum intellectu Andr. dicentis, quod reuocat iure speciali: Hinc si Rex præuenit, & fuerit litem contestatus, feudatarius amplius non reuocat, secundum eundem Andr. in cap. 1. §. post refutationem de vass. qui cont. Constit. Lothar. Ergo si hæc authoritas demandata in venditione iudiciali non remanet in posse partium, sed eiusdem Regis repræsentati per Sac. Cons. quod vices partium substat, & iudicium confertur in inuitum: sequitur propterea quod deficit potestas reuocandi, & tractandi sunt termini adimplementi venditionis iuxta oblationes in iudicio factas.

Ex his apparet vanam esse differentiam inter emptorem, & venditorem, vt is non possit reuocare, dum venditio est necessaria, & emptor possit: nam post factam oblationem tanta necessitas consideratur ratione iudicij in emptore, quanta in venditore, nam sua oblatio fecit, quod id, quod à principio erat voluntarium sit effectum ex post facto necessarium ex obligatione in iudicio contracta: hinc in oblationibus solet præfiniri, & statui tempus certum, ne perpetuo remaneant offerentes obligati, quod non esset, si daretur penitentia, & admitteretur reuocatio.

Rursus si Constitutio prædicta, perquam

quam datur ius reuocandi, ex eo, quia loquitur de contrahentibus recepit interpretationem procedere tam in venditore, quàm in emptore; ergo cur diuersum in limitatione illius, dum dicitur non habere locum in venditione necessaria, vt non compræhendat tam venditorem, quàm emptorem, si emptor est effectus necessarius ex sua oblatione in iudicio facta, & contractus venditionis non potest dici talis ex solo venditore, sed etiam ex emptore, aliàs non consisteret venditio, & claudicaret, & ad imparia iudicaretur vëditor, & emptor vt vnus non posset pënitere, reuocare, & recedere, & alius esset aliter, & minimè ad aliquid obligatus. Est enim limitatio ad constitutionem, ergo de regula alias non esset bona limitatio, secundùm latè tradita per And. in c. 1. qui succ. ten. regula enim est, vt Constitutio habeat locum in venditore, & in emptore: ergo limitatio ad regulam intelligitur de vtroque.

Præterea ratio contemptus, ratio 9 esset ludibrios, ratio Magni Prætoris, ratio opprobrij supra considerata nonne militat etiam respectu emptoris, & offerentis in iudicio velle emere, certè sic igitur, quòd diximus in venditore, vt postquam Iudex apposuit manus, vt minimè possit exercere ius reuocandi, idè per omnia dicendum est in offerente velle emere, qui dum offert, respondit Iudici offerenti vendere, cuius auctoritas non est paruificienda, nec contemnenda. Sicut enim quando superior apponit manus in negotio officium inferioris conquiescit, ad text. in cap. vt nostrum, de appellat. Ita & multo magis manus remanent ligatæ partium, quæ in iudicio contraxerunt, si admitteretur pënitentia in offerentibus, elusorie redderentur omnes exequutiones sententiarum Sacr. Conf. & collusiones inter venditores, seu debitores, & offerentes possent esse maximæ, & reipublicæ perniciosæ.

Nec fatit ad casum, quod non est

deuentum ad subhastationem: nam illa ratio, quòd non debet eludi hasta fiscalis, est vna de rationibus inter multas, qua cessante non propterea alix cessât ex reg. tex. in S. affinitatis, in st. de nupt. nec differt, aut est maior auctoritas haste fiscalis ab auctoritate Iudicis; & summi tribunalis, immò propriæ Maiestatis, quæ esset ludibrio, in opprobrium & contemneretur &c.

Ex quibus recedo ab opinione, quæ contra hæc tenui in cons. 5, num. 88. & sequ. 1. volum. in quo simpliciter firmavi contrarium non consideratis rationibus, de quibus supra pro indagatione veritatis, & postquam propter hunc finem me ipsum corrigo, & reprehendo, propter eadem causam, parcere mihi debent Lectores huius operis, quando contra alios, licet graues aucthores insurrexeri, finis enim est veritas, pro qua certamur &c.

SVMMARIVM.

- 1 *Separatio bonorum, an habeat locum in feudis, late discuitur, et concluditur pro parte affirmatiua, in quibus sunt pro parte affirmatiua Io. Vinc. de Ann. 90 pro negatiua Ioan. Andr. de Giorg.*
- 2 *Rigor in feudis seruetur.*
- 3 *Additio hereditatis nõ tollitur per separationem bonorum, nec tollit bypohetam contractam, sed tantum ex ea inducit prelacionem, 90 habet locum etiam contra Fiscum.*
- 4 *Decisio Zafij ponderatur.*
- 5 *Feudatarius non habens liberam suorum bonorum dispositionem, non potest quicquam de feudo facere.*

- 6 *Dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris.*
- 7 *Assensus regulatur à contractu.*
- 8 *Dominus assentiendo nihil transfert, sed tantum tollit obstaculum.*
- 9 *Dominus utilis, & sic feudatarius est ille, qui suum utile dominium transfert, & ab eo habet causam secum contrahens.*
- 10 *Regula text. in l. obuenire de verb. signific. declaratur, & sic alia regula, quòd aliud sit dare, & aliud danti consentire.*
- 11 *Distinctio, & declaratio terminorum, ac decisionum Ifern. & differentia inter feuda hereditaria, & feuda ex pacto in eo, quòd per assensum retransferatur dominium in Dominum, & ab eo demùm ex causa alienationis factæ intelligatur trās-latum in successorem, qui à Rege, & non ab alienante dicatur causam habere.*
- 12 *Inuentarium in feudo hereditario deseruit, ut ultra vires heres non teneatur, ut tenetur, si illud non confecerit.*
- 13 *Feudum hereditarium censetur res defuncti.*
- 14 *Feuda ex pacto acquiruntur successione, feuda hereditaria transfmissione à defuncto in heredem.*
- 15 *Heres in feudo tripliciter consideratur.*
- 16 *Feudum hereditarium nil differt ab allodio, quando dispositio illius est assensu corroborata.*
- 17 *In feudo hereditario quomodo dicitur occultari unum actum, & censetur emptor à Domino inuestitus.*
- 18 *Decisio Bald. in cap. si facta, si de feud. def. mil. impugnatur.*
- 19 *Lex feudalis nil disponens succedit dispositio iuris cõmunis Romanorum.*
- 20 *Beneficium legis, & Inuentarij habet locum tam in feudo ex pacto, quàm hereditario.*
- 21 *Beneficium inuentarij inducit separationem bonorum.*
- 22 *Creditorum defuncti in actione personali vigore separationis preferuntur creditoribus bypotherijs heredis.*
- 23 *Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere deteriores conditionem sui creditoris.*

S. VIII.

VIT aliàs dubitatum, an possit praticari in feudis separatio bonorũ iuxta terminos text. in l. i. per totum ff. de separationibus, & in l.

- I 2. C. eod. tit. utilis enim, & necessaria est quæstio, cum contingat multoties, ut defuncto locupleti, succedat hæres debitis inuolutus, cuius bona proprijs creditoribus non sufficiunt, & illi satisfieri velint super bonis defuncti, cui ipso forum debitor successit, & quia habent assensum super obligatione bonorum feudaliũ, preferri volunt defuncti creditoribus assensu carentibus, quia illius bona per successionem, & aditionem sunt effecta heredis, quàm quæstionem ex professo duo nostri regnicolæ tractauerunt. Primus enim fuit Doctor Ioan.

Io. Vinc. de Anna, vt per eum in alleg. sua 30. qui tenuit partem affirmatiuā, alter verò fuit Consiliarius Io. Andr. de Georg. & hic in allegat. sua 18. partem negatiuam tenuit contra Annam, in quorum scriptis rationes videri poterunt, quæ pro vtraque opinione adducuntur, & quomodo hinc inde contraria dissoluuntur.

Ego verò meam proferam sententiam, non vnam, vel alteram opinionem damnando, sed meam in medium ponendo, vt ansam præbeam peritioribus, & curiosis altius disputandi, & veritatem indagandi, & ex his, quæ in discursu dicam, demonstrabo veritatem terminorum feudaliū, quibus elucidatis, facile ni fallor erit iudicium, si remedium separationis bonorum habet locum in feudis.

Non concurro cum rationibus æquitatis, quas summoperè ponderat, & in his se fundat Anna, cum materia feudorum sit rigorosa, & rigor in ea seruetur, dixit Andr. in cap. imperialem, ante nū. 6. de prohib. feud. alien. per Feder. vbi Camer. car. 49. 1. col. idem Andr. in S. donare, qualiter olim feud. pot. alien. nec concurro cum duobus præsuppositis Consiliarij de Georg. primū est, quòd per remedium separationis à lege proditum destruitur additio facta per hæredem deducendo bona ad primam naturam, & resoluendo hypothe-
 2 cam contractam per creditores hæredis; hoc enim est contra text. in d. l. 1. de separat. qui expressè præsupponit præexistentiā aditionis, sed vult, quòd per eam non fiat deterior conditio creditorum defuncti, ibi, & qui adiit hæreditatem debitoris mei, non facit meam
 3 deteriorem conditionem, & in S. sciendum minimè tollit hypothe-
 cam contractam, sed dat prælationem creditoribus defuncti etiam in actione personali, ibi sciendum est autem, etiam si res obligata esse proponatur ab hærede pignoris iure, vel hypothe-
 4 cæ, attamen si hæreditaria fuerit iure separationis

hypothe-
 cæ creditorem potiorē esse, eum qui separationem impetrauerit, & ita Seuerus, & Antoninus rescripserūt, sed etiam aduersus Fiscum, & municipes impetratur separatio.

Ex quibus apparet, nec aditionem reuocari, nec hypothe-
 cam annullari, sed firmis omnibus remanentibus in suo esse, prælationem tantum per separationem induci, & si datur prælatio, ergo existentia hypothe-
 cæ datur super qua prælatio fundatur, quia aliàs non entis nullæ essent partes, pro quo
 4 legatur decis. punctualis Zasij in eodē S. sciendum, dicentis quòd licet hæres potuerit impignorare rem hæreditariā, per separationem tamen non cessat ius pignoris contracti per hæredem, sed effectus istius iuris, quia creditor priuilegij realis non utetur illo contra chirographarium creditorem defuncti, & propterea satisfactis creditoribus defuncti ex illius bonis, si aliud supererit dicit Zas. quòd tunc incipiet ius pignoris iterum conualescere, quæ decisio videtur mihi sollempnis in puncto de quo tractamus, ita quòd transit feudum in hæredem, & per aditionem fit Dominus feudatarius, sed non inconuenit, vt illi à lege limitata sit potestas, siue dispositio, quo casu, quando aliunde feudatarius non habet liberam bonorum
 5 dispositionem non potest quicquam de feudo disponere, casus est in cap. 1. in princ. per quos fiat inuestit. ibi, qui enim qualibet ratione, aliquid de suis rebus impeditur alienare, is nec per feudum poterit inuestituram facere, vbi Bald. dicit, quòd abusuè includitur contractus pignoris, quia constituitur ius in re, quod probat text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & quæ latius Andr. tradidit per illum text. in d. cap. imperialem, lex igitur ciuilis impediuit, seu limitauit potestatem hæredis circa dispositionem bonorum defuncti, in quo lex feudorum non solum non est contraria, vel nil disponit, sed affert, vt in d. cap. 1. & in S. sed & res, per quos

quos fiat inuestitura.

- 6 Et si dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris ex regu. text. in l. si cui ff. de seruit. qui est text. peculiaris Andr. ad propositum, de quo per eum in cap. 1. qui succ. ten. in d. cap. imperialem, & in alijs locis quampluribus,
- 7 & assensus regulatur à contractu, vt auctoritate Andr. in eod. cap. imperialem declarat Camer. car. 44. 2. col. in princ. & ratio est, quia Dominus assentiendo
- 8 nihil ipse transfert, sed tantum tollit obstaculum prohibitium alienationis ex vulgata, & communi decis. Io. Fabr. in §. non solum instit. de leg. sed feudatarius est ille, qui suum vtile dominium in alium transfert assensu impetrato, & emptor, & qui contrahit cum feudatario dicitur ab eo causam habere, ita
- 9 Ifern. in d. cap. imperialem nu. 13. col. 5. vbi Moderni addentes in vers. quamuis eleganter declarat Camer. ibidem car. 43. col. 3. vbi exharat reg. text. in Lobuenire de verb. signif. quòd qui confirmat, dat & regulam illam aliam, quòd aliud sit dare, & aliud sit danti consentire, de qua in l. aliud de reg. iur. dat enim vassallus suum vtile dominium alienando, quòd non potest dare Dominus cum illud non habeat, & dat etiam Dominus, quòd habet, quòd consistit in relaxatione iuris prohibitiui dispositionis feudorum, quòd idem Camer. cart. 52. in princ. firmavit per decis. pùctualiter Andr. in eodem loco nu. 11. vers. sed si venderetur quem refert, & sequitur cart. 78. 1. col. & cart. 79. 4. col. vers. quinta conclusio, & idem Andr. mælius omnibus declarat in cap. 1. §. sed nec est alia iustior nu. 38. quæ sit prima causa benef. ammittendi, vbi quòd consensus Domini operatur, vt vassallus quòd habet, possit alienare, scilicet suum vtile dominium, & qui acquirit, illud habeat pro se, & hæredibus, quia hoc est de natura acquisitionis, & confirmationis, & hoc modo, qui confirmat, dat, & simili modo loquitur in §. quid ergo nu. 5. in fin. de inuest. de

re alien. facta in cap. 1. de eo, qui sibi & hæredibus suis ex reg. text. in cap. 1. de duobus fratribus in l. si pactum ff. de probat. quæ sunt propria in casu quæstionis famosæ positæ per Andr. in cap. 1. qui succ. ten. quæ non est materia nostra, sed de ea latius supra verba fecimus, & idem Andr. in cap. 1. §. hac editali de prohib. feud. alien. per Lotharium dixit, quod vassallus potest vendere ius suum Domino permittente, & idem tradidit in d. cap. imperialem nu. 4. secundum quæ distinguuntur Andr. decisiones, quid transferat feudatarius & quid dat Dominus assentiendo. Ex quibus patet nõ procedere in feudo hæreditario id quod dicitur, quòd per assensum in alienatione censeatur retráslatum dominium feudatarij in Regem, seu dominium directum, & ab eo demum translatum in successorem, ita quòd dicatur habere causam à Rege, & non à feudatario disponete, quòd quæ occultetur vnus actus, & fingatur retranslatio facta secundum reg. text. in l. 3. in §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor. in l. singularia ff. si cert. pet. Procedunt. n. hæc in feudo ex pacto non hæreditario, cuius dominium est temporale, vita feudatarij durante, & censentur tot donationes ad tempus factæ post vitam cuiuslibet, & dicitur feudum subiectum restitutioni, vt eleganter per Andr. in cap. 1. nu. 30. de succ. feu. & tunc quia est extinctum dominium per mortem feudatarij, & successor capit à primo concedente, meritò dicitur ab eo causam habere, & non à defuncto, & censetur tunc retranslatum feudum in Dominum, & iterum concessum secundo, declarat punctualiter Andr. in d. cap. imperialem in §. præterea ducatus post nu. 38. vers. sed dicatur, quem ad propositum allegat Camer. in repet. cap. an agnatus num. 54. vers. quæro primo, cumulat decis. Frecc. in 1. differ. inter feudum ex pacto, & feudum hæreditariu, & hoc modo dicitur habere à Domino, ita Andr. in §. quid ergo nu. 7. & vers.

vers. videtur mirabile de inuestit. de re alien. facta, cuius contrarium est in feudo hæreditario, cum illius dominium continuetur à defuncto in hæredem, & ob id non releuat inuentarium, quia est in hæreditate, & habet successor, vt hæres in ipso feudo, deseruit enim tatum, 12 vt ultra vires hæreditarias non teneatur, secus si non confecit, nam tenebitur, tunc etiam ultra vires, ita Andr. in cap. 1. an agnatus col. 1. Camer. vbi supra cart. 20. & in cap. an agnatus prima opposit. nu. 84. per optimè Loffred. in conf. 46. post nu. 17. latius per me in conf. 34. nu. 2. conf. 52. nu. 4. conf. 13 88. nu. 37. & 45. Hinc dixit Frecc. in 7. differ. inter feudum hæreditarium, & ex pacto cart. 442. quod feudum hæreditarium censetur res defuncti, nõ hæredis, qui non venit ex persona sua, 14 sed defuncti. Hinc dicimus feuda ex pacto non hæreditaria acquiri successione, feuda verò hæreditaria acquiri trãssissione à defuncto in hæredem, secundum Andr. in c. 1. §. huius autem generis nu. 11. vers. si ergo non probatur, quib. ex cau. feu. ammitt. latius & eleganter author. Andr. docuit Camer. in repe. c. 1. an agnatus quaest. 9. nu. 94. & ideo tri- 15 pliciter consideratur hæres in feudis, videlicet hæres sanguinis, & hæc qualitas semper cõcurrere debet hæres hæreditatis, & hoc in feudo ex pacto respectu filij, & hæres feudi, quod est in feudo hæreditario, de quibus latius in meo conf. 34. vbi videri poterit, & idẽ Frecc. autoritate Andr. in cap. 1. col. 5. de nat. succ. feud. & in alijs quampluribus locis dixit feudum hæredita- 16 rium nil differre ab allodio, quando adest assensus in eius dispositione, vt per eum, vbi supra 3. col. propè num. 4. ac in secunda, sexta, & 13. differentia inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto, per assensum enim dicitur Dominus dare, quòd erat suum, non autem feudatarij, & dicitur occultari vnũ 17 actum etiam in feudo hæreditario, & est, vt feudatarius secundus vtli domi-

nio acquisito, mediante emptione, vel alio titulo à prædecessore recognoscat taliter à Domino, sicut si ab ipso esset infeudatus, & cum ipso contraxisset respectiue ad fidelitatem, & ad concordantia dominium directum, quòd decidit formaliter Andr. in cap. 1. §. si clientulus de alienatione feud. dùm dicit, quòd Rex consentiendo alienationi erit stabilis alienatio etiam post mortem alienantis ex dictis in d. cap. 1. qui success. teneant. & subdit quod habetur, sicut si principaliter feudum concessisset, ergo non est verè concessum, sed operatur eius effectum respectu recognitionis dominij directi, & sic loquitur Andr. in cap. 1. §. sed & res nu. 10. per quos fiat inuestit. & idem in d. §. nec est alia iustior secundum terminos text. in d. l. obuenire, ex quibus patet se decepisse Bald. in cap. si facta si de feu. 18 defunct. milit. vbi dixit, quod facta venditione cum consensu Domini, emptor dicitur in feudo succedere ex persona illius, nam hoc modo creditores hypothecharij venditoris non haberẽt actionem super feudo, si dominium debitoris resolveretur, quod procedit in feudo ex pacto; cumq; à venditore, transferatur vtile dominium, super quo nullum ius habet Rex, nec assensus aliquid operabitur de perse. secundum Andr. & dùm cum eo disponitur habetur, ac si esset res allodialis secundum præallegata, de quo etiam in meo cõf. 3. nu. 13. propterea vel falsa erit opinio Bald. contra notissimos terminos feudorum, vel limitanda erit eius opinio in feudo ex pacto, non hæreditario, & sic insimul cum ipso se decepit ibidem Præpos.

Ex his apparet, satis superq; demonstratum, quomodo non procedat secundum assumptum, quod emens à feudatario dicatur habere causam à Rege, & distinctæ sunt omnes decis. per Consiliarium de Giorg. allegatum, quomodo procedunt, quodq; assensus nihil facit, nisi tollere obstaculum, & à feudatario dispo-

disponente dicitur habere vtile domi-
nium, de quo tantum tractatur, & hoc
vtile, quòd habet successor recognoscit
à Domino directo, quo ad concernētia
subiectionem dominij directi: ex quo
sequitur ex dictis in princ. quòd cum
per legem civilem sit impedita pote-
stas hæredis circa alienationem bono-
rum defuncti, vt non possit illius credi-
toribus præiudicium inferre, & hoc non
tangit feudum, sed persona inhabilita-
tur, & lex feudorum, vel circa hoc nil
disponit, & stamus sub reg. text. in cap.
1. de feud. cognit. vt standum sit iuri
civili. Aut dicimus per text. in d. cap. 1.
per quos fiat inuestitura, quòd lex feu-
dorum assentit dispositioni illorum, ea-
tenus, quatenus feudatarius habet li-
beram dispositionem, & per assensum
non intendit Dominus conferre pote-
statem, quam non habet feudatarius,
nec dare dominium, si non habet, aut
ius de nouo conferre, sed tantum tolle-
re obstaculum alienationi iuris præxi-
stentis eo modo, quo habet, & quatenus
habet, eo magis, quia vt supra pluries
diximus assensus est gratia, & nūquam
intelligitur facta in præiudicium iuris
tertij propterea ex his dicimus veriorē
esse opinionem affirmatiuam per iuris
terminos, vt separatio, sicut in allodia-
libus, habet etiam locum in feudalibus,
quam esse, vt diximus lex contra Fiscū
dixit habere locum, quòd videtur fir-
mare conclusionem.

Vtērius beneficium legis, & inuen-
tarij habet locum in feudo, tam in feu-
do ex pacto, quam in feudo hæredita-
rio, vt vltra vires heres non teneatur, &
in feudo ex pacto illud præcipuum te-
neat, & hoc ex dispositione iuris civilis
de qua in l. fin. in §. licentiam, & in §. in
cōputationem C. de iur. delib. per quæ
iura fit separatio honorum defuncti à
bonis hæredis, ita lfern. in d. cap. 1. an
agnatus nu. 2. & nu. 7. in cap. 1. col. 1. de
alien. feud. pat. in cap. quid ergo in fin.
vers. item, & quando filius de inuestit.
de re alienat. fact. latissimè Moderni

addentes ad Andr. in cap. 1. in fin. qui
success. ten. in verbo inuentarij; ex qui-
bus sic concludit Frecc. in 3. lib. tertia
formula nu. 8. quòd per confectionem
inuentarij fit separatio patrimonij, si
ergo datur separatio bonorum in feu-
dis in eo, qui facit inuentarium, quare
diuersum dicendum erit in separatione
ex eadem lege inducta ad instantiam
creditorum defuncti, qui etiam in
actione personali vigore separationis
præferuntur creditoribus hæredis hyp-
pothecarijs, secundum reg. text. in d. §.
sciendum, quem ad propositum allegat
D. de Franch. in decis. 53.

Rursus Andr. in d. cap. 1. an agnatus
4. col. ante vers. vbi verò, loquens in de-
bitis soluendis à feudatario dicit, quòd
in feudo ex pacto non soluet feudata-
rius debitum, seu legatum non contra-
ctum propter feudum, licet legatum di-
catur debitum hæreditarium, nisi esset
quæstio inter creditores, & legatarios,
& allegat text. in l. creditoribus ff. de
separat. vbi text. dicit fieri debere sepa-
rationem inter creditores hæreditarios,
& legatarios, vbi Moder. addent.

Igitur non videtur Andr. dubitare
habere locum, separationem in feudis,
dum allegat legem illam de separatio-
ne bonorum loquentem, & situatam in
tit. de separat. iuxta illud vulgatū Bart.
in l. nō solum ff. de liber. leg. quòd Do-
ctor intelligi debet secundum legem,
quam allegat.

Qui contraxit cum hærede, habuit
respectum ad bona hæredis, & sic non
fraudatur ex separatione, immò potest
debitor non acquirere, & in acquirēdo
sui creditoris facere conditionem de-
teriore, vt propriè in hac materia sepa-
rationis tradit text. in d. l. 1. de sepa-
rat. E. cōtrario creditores defuncti dum
contraxerunt patrimonium illius opu-
lentum, contemplati sunt, quomodo er-
go iniqua conditio illi inferri vult per
creditores hæredis defuncti, seu per ip-
sum hæredem, vt fraudati remaneant
bonis, quorum contemplatione tunc, &

N n secu-

Securè contraxerunt ad text. in regula non debet de reg. iur. si hæres non adiret, eius creditores nullum ius haberent ex aditione volunt lucrum quærerent, & hæres faciendo inuentarium spernit omnes defuncti creditores, quare igitur creditores defuncti actionem non habebunt super bonis hæredis cum beneficio legis, & è contra creditores hæredis actionem habebunt super bonis defuncti, qui habent remedium separationis à lege proditum, sicuti habent creditores defuncti per inuentarium, & tam separatio est ista, quàm alia, & in utroque casu interesse, & iactura creditorum consideratur, & regula naturæ est, ut quis non locupletetur cum alterius iactura, ad text. nam hoc natura ff. de cond. indeb. quæ dixisse sufficiant, remittendo me iudicio peritorum.

SUMMARIVM.

- 1 *Nepos filij delinquentis ex causa parricidij paterni, an auo succedat in feudo, vel ipse ex delicto patris sit ad successione auiti feudi inhabilitatus, & pro parte affirmatiua concluditur, & opinioniones Authorum hinc inde ponuntur.*
- 2 *Doctr. Andr. in c. præterea si vass. que sit prima caus. benef. amitt. declaratur, & sic etiam Affl.*
- 3 *Delictum parricidij nõ ponitur inter delicta in Dominum commissa, & propterea feuda ad agnatos deuoluuntur.*
- 4 *Nepos auo succedit ex propria persona patre sublato de medio per delictum.*
- 5 *Text. in l. quisquis C. ad leg. iul. ma. iest. procedit in delictis commissis in Dominum.*
- 6 *Iura feudalia distinguunt delicta commissa in Dominum, vel in alium.*
- 7 *Differentia de iure cõi Romanorũ magna inter incapacem, & indignum, quia incapax nõquàm acquisiuit: indignus verò secus, sed Fiscus aufert ab eo.*
- 8 *Incapacitas quando concurrat cum indignitate ipsa præfertur.*
- 9 *Ius succedendi, quod in filium transfertur, intelligitur in filio capace, & habili.*
- 10 *Filius parricida de iure feudorum facit se inhabilem, et incapacem feudi, & omnis delinquens, quia in Curia nõ potest stare sine dedecore.*
- 11 *Vassallus parricida feudũ possidens priuatur feudo ex lege feudi.*
- 12 *Vassallus parricida est feudi incapax.*
- 13 *Feudũ vassalli parricida, si fuerit antiquum deuoluitur ad agnatos, si verò nouum ad Dominũ.*
- 14 *Iura feudalia ex causa parricidij priuant feudatarium delinquentem proprio feudo, rone incapacitatis, quod nõ facit pena indignitatis, secundũ ius Romanorũ per quod nõ tolluntur bona propria, sed hereditaria occisi tantũ.*
- 15 *Successio nepotis in feudo auito stãte delicto parricidij paterno non est ex causa transmissionis à patre in filium, sed ex propria forma, & natura feudi.*
- 16 *Quis non potest venire per alium, quando illo medio tempore est inhabilitatus.*

- 17 *Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo.*
- 18 *Nepos exheredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hereditario, quando pater predecessit, quia venit ex propria persona, & tractatur de successione aui.*
- 19 *Filius primogenitus delinquens in vita patris nil transmittit in Fiscum, quia inhabilem se fecit ad successionem, & secundogenito post mortem patris successio defertur.*
- 20 *Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiscum, & feudatarius, omnesq; eius descendentes priuantur, tam in feudo hereditario, quam ex pacto, & prouidentia, quòdcumque sit delictum.*
- 21 *Consilium Fab. de Ann. impugnatur.*
- 22 *Macula patris filios non aspergit in hereditate aui, quando delictum patris non fuit lesa maiestatis.*

S. IX.

ED quæro discurremus aliqua super quæstione aliàs ventilata in Regia Camera, si filius occidit patrem feudatarium priuetur, non solum ipse successione in feudo paterno, sed et ipsius filius, idemq;

aui nepos, quæ quæstio fuit valde dubitata propter decisionem Andr. in cap. præterea si vassallus n. 10. 11. vbi Affl. quæ sit prima caus. benef. am. qui videtur tenere opinionem contra nepotem, & è conuerso Camer. in repet. cap. an agnatus in 6. q. princip. nu. 61. contrariam firmavit opinionem, respondendo, & confutando omnia per Andr. ponderata, & adducta, quibus non respondet oculatissimus Fab. de Ann. imò nec de Camerar. mentionem fecit in suo cons. 128. facto in proprio casu, qui tenet contra nepotem præsupponendo, qd casus non sit decisis de iure cõmuni feudorum, & propterea recurrendum esse ad ius cõmune Romanorum iuxta reg. text. in cap. 1. de feu. cognit. secundum qd præsupponit ex tali delicto exploratum esse ex cõi Doct. opin. filium, ac nepotem, tanquàm indignos à patris, seu aui successione exclusos secundum relata per Iul. Clar. in S. homicidiũ, & Boer. quem ille allegat in decis. 25.

2 Possit quæstio hæc recipere determinatione paucis verbis, siquidem Andr. loquitur in feloniam commissa in Dñm, & Affl. ibi loquitur in crimine lesæ maiestatis, & delictum parricidij non est de delictis in Dominum commissis, & propterea iura statuerunt feuda paterna ex tali delicto ad agnatos deuoluere, & non ad Dñm ad text. in c. 1. an ille, qui interf. frat. Dom. su. & in cap. denique, quæ sit prima caus. benef. amitt. in quo casu cõis est Doct. schola, quòd nepos auo succedit de medio propter delictũ patre sublato, quia in vita filius nõ acquisiuit, & ex delicto se fecit inhabilem ad succedendum, ob quod nihil in eius filium potuit transmittere; ideòq; nepos ex propria persona auo succedit in feudo auito, ita Bald. post gl. in l. emancipatum ff. de senat. idemq; tradit in cap. 1. si vassall. feu. priuetur nu. 4. Dans rationem, quia per delictum habetur, ac si non esset in mundo, & nunquam feudum fuit radicum in filij personã, quod per prius tradidit Bart. in l. 3. ff.

de interd. & relig. Ardiz. in summ. cap. 6. in rubr. si filius repellitur, an nep. ex eo admitti possit, Iacob. de Beluif. in cap. 3. S. hoc quoque 2. col. in fin. vers. tertio casu, de succ. feu. dicens, q̄ habetur, ac si pater nunquam fuisset in rerū natura, & Ardiz. dicit, q̄ patris persona tollitur de medio, Aluar. in cap. 1. si vassal. feu. priuet. & in d. S. denique 3. col. vers. quarta conclusio, Iacobin. in verb. dictiq; vassalli promiserunt non cōmittere num. 60. qui sequitur Bart. dicens per delictum patrem sublatum esse de medio, Capyc. in verb. feudatariorum delicta in sua inuestitura, Cumi. in cap. si aliquem in vers. mortis num. 156. & & 169. & eleganter, & latè per Camer. in loco suo præallegato, in crimine verò læsæ maiestatis, & delicti commissi in Dominū habet locum dispositio text. in l. quisquis C. ad legem iul. maiestatis. quæ expressè priuat filios patris delinquentis à successione auita, & in hoc casu loquitur Andr. & iura, quæ allegat, hanc faciunt distinctionem de delicto commissio in Dominum, vel in alium, vt est text. in cap. si vassallus culpam, si de feu. defunct. mil. in d. cap. denique, in d. cap. 1. an ille, qui interf. frat. Dom. sui, & in d. c. 1. si vass. feu. priu. & in delicto commissio in Dominum procedunt rationes Andr. q̄ lucubrè esset Domino passo feloniam, videre filium, vel nepotem eius, qui deliquit in eum, & cætera quæ Andr. cōsiderat respectu culpæ in Dominum commissæ, quòd idem Andr. punctualiter tradit in Constit. Reg. incip. ob filiorum culpas, vbi dicit, quòd & si Fiscus succedat in bonis foriudicati post mortem patris, tamen si reliquerit filium patre viuente, iste succedit in feudo auito, Fisco excluso, non obstante illa Constitutione, quæ in fin. se limitat in delictis cōmissis in Dominum, vt est delictum læsæ maiestatis, & quando vellemus extendere decisionem Andr. etiam ad delicta in Dominum non commissæ, idem Fab. de Anna dicit decisionem non esse veram,

& communem esse cōtra Andr. qui deum confunditur, & tenet in quæstione, de qua agimus contrariam opinionem nullo subsistente fundamento, vt infra dicemus, & postquàm hæc est cōmunis opinio, non est ab ea recedendum in iudicando.

Sed altius exordiendo. ex distinctione terminorum veritas cōmūnis conclusionis apparebit indubitata per Sinodales decisiones, & regulas, tam iuris communis, quàm feudorum.

De iure enim communi Romanorum magna constituta est differentia inter incapacem, seu inhabilem, & inter indignum, nam indignus succedit, & non est incapax, sed Fiscus in poenam delicti aufert ab eo, tanquàm ab indigno, secundum Bald. Salyc. & cæteros in l. hæreditas, C. de his, quibus & indign. latius Pellegr. de iure fisci lib. 2. cap. 3.

Et propterea non est mirum, quòd nepotes priuentur, nam non est hoc per viam extensionis ad nepotes, sed quia pater ipsorum, qui eos præcedit, tanquàm capax successionis acquisiuit, à quo cum Fiscus auferat tanquàm ab indigno, quid mirum quòd nepotes non succedat, cum per prius successio ablata fuit à patre successore successionis capaci, & in hoc casu bene loquuti fuerint Boer. in d. decis. 25. & Clar. in d. S. homicidium vers. sed pone, vt pater, & filius in delicto parricidij priuati intelligantur, & Fiscus auferat ratione indignitatis, in primo verò casu quando quis est incapax, & inhabilitatus ad successionem, tunc Fiscus minimè succedit, sed venientes ab intestato, & ratio est, quia incapax non acquirit, & sic non est in quo succedat Fiscus, nec habet quid auferre, quia non entis nullæ sunt partes, & hoc est quod tradidit Bald. in l. si quis incesti in fin. C. de incest. nupt. Alex. in addit. ad Bart. in l. cum ratio S. fin. ff. de bon. damn. & in hoc casu eleganter consuluit Corn. in cons. 222. 4. volum. quam differentiam inter

inter incapacem, & indignum declarat
 eleganter Ias. in d. l. hæredem nu. 10. C.
 de his quib. vt indig. de quo facit regu-
 lam, & differentiam Pellegr. in d. tracta-
 tu de iur. fil. lib. 3. tit. 1. vt incapax non
 succedat, & consequenter Fiscus ex eius
 persona nihil acquirere potest, indignus
 verò secus, & ideò primò casu quando
 fit incapax, nepos auo succedit, & non
 fiscus, quòd idem firmavit in lib. 2. c. 3.
 & ob id Bart. Bald. & cõmuniter Scrib.
 in l. 1. C. de hæred. instit. tradiderunt, &
 deportatõ hærede instituto, quia est in-
 capax non succedit fiscus, sed venien-
 tes ab intestato, quia est incapax suc-
 cessionis, & sic non acquisiuit, quòd se-
 cus est in indigno, à quo fiscus aufert,
 & dùm ex delicto quis fit incapax, tũc
 omnis spes est perempta circa potentiã
 successionis secundum tradita per Bart.
 in l. is potest in princ. ff. de acq. hæ. ex
 reg. text. in l. si in metallum ff. de his,
 quæ pro non script. habentur in l. in
 metallum ff. de iur. fil. quod in tantum
 est verum, vt dd. voluerint per hæc iu-
 8 ra, quòd quando cum indignitate con-
 currit incapacitas hæc præualet, & ad-
 mittitur sequens in gradu excluso Fi-
 sco, quia si ex incapacitate non datur
 acquisitio, nullum ius fiscus prætere-
 re potest, eleganter Rip. in l. 1. ff. de vulg.
 & pupill. nu. 155. cum alijs cumulatis
 per Pelleg. in d. tract. lib. 2. tit. 2. nu. 26.
 & sic limitatur, quòd idem Bart. dicit
 9 in d. l. is potest, & ius succedendi trans-
 mittitur in filium, habet enim hoc locũ
 secundum eundem Bart. quando filius
 se incapacem, & inhabilem non reddi-
 dit; eo enim casu peremptum fuit ius
 succedendi transmissibile ex inhabilitate
 subsequuta, & penitus euauit, nam
 etsi sit ius distinctum à filiatione, est ta-
 men conditionatum, & extinguibile ex
 futuro euentu ratione delicti, ex quo
 redditur filius incapax, qui delinquen-
 do eo ipso illud resoluit, quando ex de-
 licto fit incapax, & inhabilis ad a-
 cquirendum, & si denegatur actus ex natu-
 ra actus, denegatur potentia ad actum

ex eadem ratione resistentiæ iuris tam
 ad actum, quàm ad potentiã, cuius spei
 liberorum in hæreditate patris illo vi-
 uente nulla est facienda consideratio,
 nec æstimatio, dixit Bart. in l. post emã-
 cipationem S. 1. ff. lib. leg.

Hac conclusione, & distinctione sic
 10 indubitata firma manente videamus, si
 de iure feudorum filius, seu feudatarius
 taliter delinquens efficitur indignus, vel
 inhabilis, & incapax, & nulli dubium,
 quod ex omni delicto, ex quo quis non
 potest stare in Curia sine dedecore, di-
 citur incapax feudi, intantum quod feu-
 do, quod tenet, & possidet priuatur,
 quia non potest stare in Curia sine de-
 decore, in quo est text. form. in d. c. 1.
 an ill. qui interf. frat. Domini, sic & in
 d. cap. denique, quæ iura loquentur in
 parricidij crimine facit hanc regulam
 Afflict. in decis. vlt. nu. 24. & Aluar. in
 conf. 59. inter consilia Bruni, hinc Bald.
 11 in d. cap. dixit, quod vassallus parricida
 priuatur ex lege feudi, & dicitur delin-
 quere respectu feudi, in quo principaliter
 attenditur honor Domini, dixit idẽ
 Bald. in d. cap. si vassallus culpam, &
 propterea, quia non potest stare in Cu-
 ria sine dedecore, feudum possidere nõ
 potest, & in specie Præpos. in d. c. 1. di-
 12 xit, quòd proditor non est capax feudi
 & ante eum ibidem Beluis. dixit, quòd
 propter feloniam, & proditionem per-
 dit vassallus feudum eadem ratione, de
 qua supra, quia feudum dicitur à fide,
 & ex tali delicto præsumitur deinceps
 in fidelis, vnde cum vas ex substantia
 feudi sit fidelitas secundum notissimos
 terminos feudorum, propterea vassallus
 taliter delinquens feudi redditur inca-
 13 pax; hinc deuolutio feudorum ex cau-
 sa parricidij, quia fit ex lege feudi in-
 habilitante illius possessorem ad illud
 tenendum, & inhabilem illum reddendo,
 propterea dũ iura feudalia loquuta
 fuerunt de amissione feudi, excluderũt
 Fiscum, & statuerunt feuda deuolui ex
 causa parricidij, vel ad Dominum dire-
 ctum feudi, vel ad agnatos, distinguẽdo

inter feuda noua, & vetera, & etiam distinguendo delicta, an sint contra Dominum, vel contra alios, de quo per Bald. Andr. & omnes in d. cap. 1. d. 5. denique, quodq; non consideretur indignitas, sed inhabilitatio, & incapacitas ex lege feudi apparet, quia amissio feudi habet locum ex quocumque delicto, ex quo non potest stare in Curia sine dedecore, & etiam in delicto facto in extraneum, sed proditoriè, ergo non attenditur indignitas ratione successionis in materia feudali, sed ipsum delictum, seu factum, ex quo quis reddit se talem, vt coram Domino stare non possit, & notetur vnum, quod claudit os, & est quod omnia iura feudalia loquuntur in priuatione proprii feudi, quod feudatarius parricida tenet, quo illum priuat ex incapacitate causata per delictum, quod non facit pena indignitatis secundum ius commune Romanorum, per quod non tolluntur bona propria, vel aliunde sibi obuinentia, sed hæreditaria tantum occisi ad text. in l. indignum ff. quib. vt indig. in l. lutius ff. de iur. fil. vbi glos. & Bart. latius Pelleg. de iur. fil. lib. 2. nu. 3. ergo inhabilitas est illa, quæ consideratur in feudis causata ex ratione, quia non potest stare in Curia sine dedecore, & si hæc est talis, quod inhabilitat ad possessionem proprii feudi, igitur quanto magis reddet eum incapacem à nomi feudi acquisitione, vt benè fundat Ann. in alleg. cons. 128. in fin. sed malè applicat confundens terminos inhabilitatis cum terminis indignitatis, prout similiter confundit Clar. & Boer. in loco præallegato.

Sublata igitur materia indignitatis, & persistente causa incapacitatis de iure communi Romanorum nepos succedit, & sic retorquetur argumentum Consil. Fab. de Ann. quia successio nepotis in feudo dicit Bal. non oritur ex causa transmissionis à patre in filium, sed ex propria forma, & natura feudi, quæ nepotem principaliter vocat ad successi-

onem, vt per eum in l. antiquioribus post nu. 18. vers. 7. C. de iur. delib. subd. nu. 19. vers. 8. quod non potest quis venire per alium, quando ille medio tempore est extinctus, aut inhabilitatus, in quo est punctualis decisio eiusdè Bald. communiter sequuta in d. l. emancipatum §. 1. ff. de senat. dicens, quod quando filius delinquit in vita patria non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad illud acquirendum, & ideo cum habeatur pro mortuo nepos succedit in eius locum, quæ sunt propria verba ipsius, & in d. c. 1. si vass. feu. priu. nu. 4. dixit quod filius habetur per delictum ac si non esset in mundo, & cum feudum non sit radicum in eius personam, propterea nepos ex propria persona auo succedit sublato patre de medio, hinc nepos ex hæredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater prædecesserit, quia nullum ius fuit patri radicum in vita patris sui. & consequenter nullum transmisit, & filius succedit auo ex propria persona, Ardiz. in tit. de success. feu. vers. sed adhuc quæro cumulat decisiones in tract. de feu. Io. Thom. de Mar. lib. 1. tit. 6. in cap. incipiente, quia paulo superius, sicut etiam filio ex hæredato succedit eius filius auo feudum habenti, quia non venit ex persona patris, & agitur de successione auo, Aluar. in cap. 1. §. & quia vidimus, de his qui feud. dar. possunt, sequitur & cumulat decisiones Petr. Greg. Sicul. in tract. de feu. par. 4. q. 7. nu. 45. & idem Andr. in eodem cap. præterea si vassallus n. 12. in quæstione illa de patre habente feudum, in quo viuatur iure francorum, & habente duos filios, primogenitum & secundogenitum, qui primogenitus viuo patre feloniam commisit contra Dominum tradit, quod per delictum sublatus est de medio primogenitus, & inhabilem se reddidit ad feudi successionem, & habetur, ac si non fuisset in mundo, & propterea excluditur fiscus ex personæ primogeniti, quia inhabilis fuit.

fuit effectus per delictum, & succedit secundogenitus ex propria persona, quando enim feuda sunt radicata in personam feudatarij, tunc secundum communem scholam Doct. feudistarum priuatur, non solum feudatarius, sed oēs ab eo descendentes, siue feudum sit hereditarium, siue ex pacto, & promidētia, ratione particulari considerata per leges feudales, quia non possunt stare in Curia sine dedecore, de quo per Andr. in d. §. denique in vers. si verò non in Dominum, vbi facit regulā, quòd semper filius, & descendentes feudatarij delinquentis priuantur feudo ex quocumque delicto, ex quo pater priuatur, siue sit feudum hereditarium, siue ex pacto ratione de qua supra, idemq; tradit in cap. 1. si vass. feu. priu. & in cap. si vassallus culpam si de feud. defun. mil. quæ latius exharauit Camer. in d. rep. cap. 1. an agnatus in princ. nu. 58. & idem Consiliarius de Ann. in d. conf. & idem Ann. ibidem nu. 8. firmat conclusionem pro nepote, & Camer. vbi supra in d. q. 6. nu. 65. 2. col. firmat conclusionem pro nepote in delicto parricidij, in terminis text. cap. 1. an ille, qui interfec. frat. Domin. su. qui quidem Ann. postea se confundit non distinguēs terminos indignitatis, aut inhabilitatis, & dum dicit, quòd de iure communi Romanorum filij priuantur successione in hoc fallit applicadō ad materiam feudalem, quia ibi priuantur, quia pater acquirerat, & ab eo, vti indigno fiscus aufert, quòd non est in incapaci, cū qua distinctione omnia eius argumenta corruunt, & exceptuato crimine læsæ maiestatis, dico quòd in his, quæ nepos idemq; filius non habet à patre, sed ab auo, vel suis maioribus, quod macula patris filios non aspergit text. est, vbi glo. sollempnis in l. Diuo Marco. C. de quaest. hinc notabiliter Andr. in d. cap. 1. si vass. feu. priu. in proprio casu priuationis filij ex delicto paterno tradidit notabiliter 2. col. post nu. 4. quòd tunc filius priuabitur, & delictum patris ei

præiudicabit, quando debet habere feudum filius post mortem patris ab ipso patre, quæ decisio terminat articulū, quia nepos non habet à patre, sed ab auo; cui ex propria persona succedit, nec ad rem facit disputare, si propter delictum parricidij inducitur priuatio feudi ipso iure, vel requiratur sentētia; nam hæc benè procedunt inter fiscum, & delinquentem, sed respectu successoris, vt est nepos, sufficit delictum esse commissum, per quod factus fuit filius inhabilis ad succedendum, & statim dicit Andr. in eodem §. præterea est factus locus successioni alteri, vt ibidem post nu. 13. 2. col. in fin. vers. dic quod habent, & si per delictum efficitur inhabilis, etiam quod requiritur sententia esset illa declaratoria iuris nepoti acquisiti, non autem ablatiua iuris filij parricidæ, qui ex regula feudorum nullum vnquam acquisiuit: vnde cum communis opinio sit validissimis rationibus fundata non est ab ea recedendum, & consequenter nepos omnino ad successionem aui est admittendas non obstante delicto paterno, secundum quam opinionem audio fuisse iudicatum per Regia Camera Summaria contra Fiscum facta relatione in Collaterali Consilio in causa illorum de censu.

SUMMARIVM.

1. Assensus donationi factæ secundo-genito præstitus, nulla de primo-genito facta mentione, an sit validus late discutitur, vel ex defectu potestatis feudatarij donantis, vel Proregis assentientes, vel tandem ex causa subreptionis, quia Prorex non concessisset, vel difficilius, & primo loco describuntur Authores, & sententia super hac questione interposita.

- 1 Pater non potest in præiudicium primogeniti dare feudum secundogenito, nisi primogenitus esset ingratus, nec etiam cum assensu Domini, nisi primogeniti assensus interueniret, quod ultimum latius infra declarat.
- 2 Feudum concessum Titio, & primogenitis est feudum ex pacto, sicut concessum titio, & liberis.
- 3 Differentia notatur inter feuda concessa tibi, & heredibus, tibi, & liberis descendentibus, & tibi, & primogenitis.
- 4 Assensus est gratia, quæ nunquam intelligitur in præiudicium tertij.
- 5 Gratia est subreptitia, quando non est expressum Principi id propter quod gratiam non concessisset, vel durius.
- 6 Subreptio quando consistit in his, quæ à iure non sunt expressa, remittitur arbitrio Iudicis.
- 7 Feuda in quibus uiuitur iure fratrum concessa pro se, & heredibus sunt feuda hereditaria.
- 8 Feudum semper dicitur hereditarium quædo in concessione adest uerbum heredibus.
- 9 Concessio facta pro se, & primogenitis importat feudum ex pacto, secus si adest uerbum heredibus, & clausula iuris francorum non importat, nisi delationem successionis, & prælationem, sed cum qualitate hereditaria.
- 10 Decisio Andr. in cap. 1. de nat. success. feud. ponderatur ad decisionem questionis.
- 11 Feudum non potest uni ex filiis assignare absque assensu, sed bene cum eo.
- 12 Feudum ex pacto in primo acquirente est hereditarium, & potest ab eo alienari, secus si concessum est filiis nominatim, vel illorum contemplatione.
- 13 Regule due sunt in feudo, & sunt de natura feudorum, una quod feuda absque assensu sunt inalienabilia, & altera, quod cum assensu sunt alienabilia.
- 14 Pragmatica nouem capitum habet locum in ultima uoluntate.
- 15 Alienatio, seu dispositio inter filios inæqualiter feudi diuidui, fieri potest cum assensu.
- 16 Alienatio feudi in extraneum fieri potest cum assensu.
- 17 Pater ut extraneus alienabit donando filio.
- 18 Subreptio non ex omni tacito inducitur, sed ex eo, quod iure est expressum.
- 19 Domini est onus scire qualitatem eius, in quem alienatur.
- 20 Dominus assentiendo dicitur inuestire.
- 21 Contractus feudalis dicitur contractus innominatus.
- 22 Qui cum alio contrahit, scire debet eius conditionem.
- 23 Capitula Ciuitatis ponderantur.
- 24 Alienatio feudi in secundogenitum ualeat absque assensu cum consensu tamen primogeniti, quia resoluitur in refutationem.
- 25 Consensus filij primogeniti, seu agnati immediate successuri, an

sufficiat tacitus, & quomodo inducatur.

- 27 *Tria inducunt consensum alienationi factæ, scientia, annale silentium, & agnatio.*
- 28 *Dominus excluditur à pretatione, quando sciuit alienationem, & elapsus fuerit annus à die scientiæ.*
- 29 *Lapsus anni importat, expressum consensum agnati filij, seu Domini in alienatione.*
- 30 *Annale silentium habet vim refutationis.*
- 31 *Annale silentium currit agnato à die scientiæ contra Thom. de Marin.*
- 32 *Silentium anni in agnato importat, idem quod lapsus annorum triginta alienationis, quæ fit in extraneum, et ibi quomodo procedit.*
- 33 *Text in cap si quis per triginta, si de feud. defunct. milit. non procedit in Regno.*
- 34 *Camerarij doctrina impugnatur.*
- 35 *Decisio Tbesaur. & opinio Bammac. limitatur.*
- 36 *Scientia ad finem decursus anni quomodo probetur, remissiuè.*

S. X.

A G N A fuit cōtro-
uerfia priscis tempo-
ribus, an possit feu-
datarius cum Regis,
seu Proregis assensu
donare feudum filio

1 secundogenito, dùm ad primogenitum
alias deuenire deberet secundum mo-
rem, seu ius francorum, secundum quòd

in Regno successio filijs primogenitis
defertur, de quo in Constit. Reg. in eip.
vt de successione; & ex varietate
opinionum, diuersæ latæ fuerunt senten-
tiæ, de quibus per D. Frecc. in 2. lib.
subfeu. q. 1. & per Camer. in repet. cap.
imperiale cart. 57. & vltimo loco in
causa illorum de Susanna, in qua aliàs
fuerat iudicatum pro validitate dona-
tionis, fuit hoc valde altercatum in
causa reclamationis, fueruntq; Iudices
in paritate votorum, & ex difficultate,
& dubietate articuli, fuit prouisum cau-
sam esse compromittendam in Sacrum
Consilium, per quod fuit determinatū,
vt soluta certa quantitate parti recla-
manti feudum relaxari deberet pones
donatarium.

Aliqui dubitauerunt de potestate
feudatarij, quasi quòd non possit in-
præiuditiū filiorum vocatorum ad suc-
cessionem ex l. inuestituræ facere dispo-
sitionem diuersam, perquam successio
alteratur, & defertur alijs non imme-
diatè successoribus, primogenitus enim
est vocatus secundum ius francorum,
sub hac lege feudum est constitutum, &
acquisitum, non potest pater in præiu-
ditiū primogeniti præferre secundoge-
nitum, in quo videtur punctualis deci-
sio Andr. in cap. omnes filij verb. item
si vassallus si de feu. def. mil. ibi, vbi vi-
uitur iure francorum, non posset pater
secundogenito feudum dare, nisi esset
ingratus primogenitus, &c. quòd fir-
mat in proprio casu latius Guglielmus
Pern. in cons. 7. & in cons. 12. nec assen-
sus Domini videtur deseruire, qui in-
terponitur ad tollendum obstaculum
prohibitium dispositionis feudorum,
absque Domini directi assensu, non au-
tem ad tollendum ius filiorū, seu agna-
torum acquisitum per l. inuestituræ, &
ex contractu maiorum, & idèd horum
etiā assensus requiritur, aliàs nihil Do-
mini assensus operatur iuxta dispositio-
nem text. in cap. 1. de alien. feu. pat. vbi
Ifern. & Scrib. idem Iser. in cap. 1. §. hoc
quoque ante nu. 6. ibi circa secundū de
succ.

3 succ. feud. Feudum enim concessum titio, & primogenitis erit feudum ex pacto, & prouidentia, sicut feudum concessum titio, & liberis, & propterea nimirum si feudatarius non potest successoribus præiudicare ex rationibus, quæ considerantur communiter in feudis ex pacto aliàs supra latius declaratis, hinc Andr. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 7. de succ. feud. distinguit inter feuda cõcessa tibi, & hæredibus, tibi & liberis descendentibus, vel tibi & primogenitis, primo casu valida est dispositio loquendo quo ad facultatem feudatarij cum assensu tamen Domini, vt inferius dicemus, nam ille in omni feudali dispositione requiritur, præterquam in ea, quæ fit in immediate successurum, vt supra latè declarauimus loco suo. Secundo casu nullam habet potestatem feudatarius præiudicandi successoribus, quia per mortem ius ipsius est resolutum, & feudum defertur filijs, vel agnatis ex prouidentia legis per viam transmissionis de vno in alium, non autem per viam successionis, ita quod filius, seu agnatus non habet causam à defuncto, sed à primo acquirente, qui sunt termini noti feudistarum. Tertio verò casu dixit Andr. quando feudum est concessum iure francorum, quod est idem quod concedere tibi, & primogenitis, vt ipsemet declarat in loco præallegato, dum nu. 8. ponit quæstionem si viuens iure francorum vendit feudum cum consensu primogeniti, & moriatur primogenitus, an alius veniens post eum, qui non consentit reuocet, & concludit, quod si primogenitus superuixit patri; licet deinde moriatur, firma erit venditio cum consensu illius, qui primogeniti locum tenuit in patris mortem, & dum ceteri tanquam descendentes post mortem primogeniti ius prætereendere volunt, dicit Iser. quod nullum ius fouebunt, quia feudum per ius francorum non est datum titio, & descendentibus, sed titio, & primogenitis; & idè quatum ad hoc alij quam primogeniti sunt exclusi, nec

continentur inter successores, vbi benè declarant Moder. addent. in verb. concluduntur.

In hoc inquam tertio casu requiritur consensus primogeniti in dispositione, & ob id in d. cap. omnes filijs, dixit quod non potest pater dare secundo genito in præiudicium primogeniti, & si vera est opin. Affl. in d. c. 1. §. hoc quoque, & in d. cõstit. vt de successione in fin. quod feudum in quo viuatur iure francorum est ex pacto, & prouidentia, & non aliter hæreditarium, cū qua, vt dixi concordat Gulielm. Perr. tanto magis dubitatio augetur.

Alij dubitauerunt de potestate Proregis assentientis, quia cum ex hoc inducatur alteratio inuestituræ, quia peruertitur successio de primogenito in secundogenitum, quod propterea minime hoc facere possit stante etiam pragmatica nouè capitum, quæ vetat Proregibus assentire; dum successio defertur alijs, quam ex ordine legis inuestituræ vocatis, & mutatur etiam natura feudorum, in quibus secundum Regni Cõstitutiones videlicet, vt de successione, & cõstit. in aliquibus maior natu præfertur minori, de cuius mutatione non videtur dubitasse Loffr. in suo cons. 1. nu. 152. vt benè ponderat Bammac. in d. cap. omnes filij, qui tenet opinionem, quod Prorex non potest consentire dispositioni faciendæ per feudatarium in secundogenitum ponderando decisionem Loffr. & prædictam pragmaticam, vt ibi per eum nu. 60.

Dubitauerunt alij non in prædictis, sed tenuerunt assensum esse subreptitium, dum in eo non sit facta mentio filij primogeniti, de cuius præiudicio tractatur & venit ex tali dispositione priuandus, cumq; assensus, vt diximus in præcedentibus sit gratia, quæ nunquam intelligitur concessa in præiudicium tertij, cum hoc Rex facere non soleat, et si possit, ad text. in l. 2. §. meritò, & §. si quis à principe ff. ne quid in loc. publ. ex hoc dicitur Principi subreptum, quia vel nõ

con-

6 concessisset, vel saltem durius, ex quibus subreptio causatur, & nullitas gratiæ impetratæ, de quo in cap. super literis, vbi communiter Scribentes extra
 7 de rescr. quæ subreptio quando consistit in his, quæ non reperiuntur à iure expressa, remittitur tunc Iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius secundum latè cumulata per Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. & hoc est, quod explicitè tenuit Camerar. vbi supra, & in quo suam fundat opinionem, & fuit decisum in illa causa per eum, relata, quam decisionem, vt ipsemet refert, fuit reuocata per D. Regentem Reuerterium, in quem partes causam postea reclamationis compromiserunt, & iudicauit pro validitate donationis, & rationem de auditu ab illo refert D. Mar. Frecc. in d. sua 1. quæst. quia non reperitur de iure cautum, vt teneatur vassallus exprimere hanc qualitatem, si libera est feudi hæreditarij dispositio cum assensu, & propterea dicendum, quod standum erat legi, ibiq; Marinus refert decisionem postea factam in causa Bartholomæi Carrasæ pariter pro validitate donationis, & ponderatio in illa causa, quod fuerit donatio aliquorum feudorum, non omnium, & facta contemplatione matrimonij, hæc inquam ponderatio nihil facit ad articulum subreptionis, si tenetur, aut non tenetur mentionem facere primogeniti, de cuius præiudicio videtur in omni casu tractari, si eidem omnis feudorum successio debetur, & donando secundogenito, siue omnia feuda, siue partem semper illi aufertur, & præiudicium inferitur ex quo, & in quo stat fundata subreptio secundum opinionem tenentium hanc partem, & tandem D. Mar. in art. principali, si assensus est, vel nõ est subreptitius simpliciter tenuit opinionem D. Regentis Reuerterij, & aliorum duorum Dominorum Consiliatorum, qui huius voti fuerunt in decisione facta, tunc per Sacr. Conf. & dixit Marin. hæc opinio de iure erat tenenda.

Sacr. Conf. Camerar. & Frecc. nullam habuerunt rationem de primis dubitationibus, sed omnem vim constituerunt in subreptione, & reprehendit Marin. Afflict. cuius dicta dixit procedere posse in feudo ex pacto non hæreditario, & sic pariter dicta per Pern. vt ex eo est
 8 videre, aliàs in Regno, in quo viuatur iure francorum omnia feuda essent ex pacto, & prouidentia; cuius contrarium est indubitatum, in quo fecit suum amplum primum conf. Loffr. & in Regno opinio est indisputabilis; aliud enim est concessio facta titio, & primogenitis, & aliud est concessio facta titio, & hæredibus cum clausula iuris francorum; Primo enim casu erit feudum ex pacto. Secundo verò minimè, sed erit feudum cum qualitate hæreditaria restrictum, ad certos, & non omnes hæredes videlicet, vt solus primogenitus semper succedat, sed vt hæres, quia sic concessum, vt peroptimè declarat Loffr. num. 147. dicens feudatarium non posse dare feudum vni ex filijs, quando est Lombardum scilicet diuisibile in præiudicium aliorum, nec primogeniti, quando est francum idest si viuatur iure francorum, & è cõtra cum assensu in vtroque
 9 casu potest, si in concessione verbù hæredibus est appositum, & eleganter declarant Moderni addentes ad Andr. in cap. omnes filij in verb. secundogenito, si de feud. def. mil. vbi idem firmat, & benè explicat Bammac. nu. 55. & tradita per Andr. in d. S. hoc quoque procedunt quando est facta concessio tibi, & primogenitis, & nullum verbum de hæredibus, & sic intelligitur Andr. in d. cap. omnes filij, & ob id, dum Andr. in d. S. hoc quoque nu. 7. voluit declarare feudum ex pacto, dixit esse illud, quod est datum alicui, & descendenti-bus ex eo, & non dixit hæredibus, & c. Ita quod semper quod adest verbum hæredibus non opus est in Regno differere de qualitate hæreditaria, quod decidit idem Andr. in c. 1. S. quid ergo de inuest. de re alien. fac. in fi. dum loquutus

tus fuit de cōcessione huius Regni, quę
 tanquā de Regno est cum clausula
 iuris francorum, verum quia est facta
 pro hæredibus, propterea dicit esse feu-
 dum hæreditarium, vbi Moder. Add. la-
 tissimè fundantes, hoc etiam ex expres-
 sis nostri Regni constitutionibus, & ad
 11 propriam nostram quæstionem est pŕi-
 etualis decis. Andr. in c. 1. in add. verb.
 quid ergo de nat. succ. feud. vbi tradit
 posse patrem cum assensu dare feudum
 vni ex filijs, & redit rationem optimā ;
 quia alienare potest, sicut extraneus cū
 consensu Domini, vbi Moder. adden. re-
 præhendunt Pernum, malè allegantem
 pro sua opinione Andr. & concludunt
 valere donationem factam secundoge-
 nito cum assensu, & idem dixit Andr. in
 c. 1. §. nec in filiam de alien. feud. pat. &
 quod dixit in d. c. omnes filij verb. item
 si vassallus, vt possit assignare feudum
 vni ex filijs, intelligitur cum assensu, vt
 dixit in d. cap. 1. verb. quid ergo, nam si
 omnes essent successores, & instituendo,
 aut disponendo in alium nō immediatè
 successionem, dicitur alienatio vetita
 absque assensu, ex regulis cōibus, quod
 non est in diuisione inter filios permis-
 sa ab eodem iure communi, & stamus
 sub reg. text. in c. 1. de succ. feud. nulla
 dispositione defuncti manente, vel va-
 lente, igitur oportet intelligi Andr. hoc
 in loco, vt loquatur quando cum assen-
 su disponit, & sic concordat cum dictis
 12 in d. verb. quid ergo, in quo facit regu-
 lam Ardiz. vt non possit feudum vni ex
 filijs assignari in sua summa c. 125. in
 tit. vtrum feud. poss. vni ex fil. assign. &
 Capyc. in rep. c. imperialem car. 10. re-
 dit se conformem cum Ardiz. vt non
 possit feudatarius assignare feudum vni
 ex filijs absq; assensu, ibi in 2. ampl. vbi
 Camer. cart. 23. idem firmat, & disputat
 articulum ad partes, vbi cart. 24. in fin.
 verb. non obstat. Tertium argumentum
 redit rationem ab alijs in hoc non cō-
 sideratam, quare pater non possit absq;
 assensu licet omnes filij sint de comprę-
 hensis in inuestitura, & simus in feudo

hæreditario, illa enim est ratio, quia est
 alienatio in contemptum Domini, qui
 alia lege feudum concessit; & sic consi-
 deratur interesse voluntatis, si placet,
 vel displicet secundum Andr. ibidem ex
 reg. text. in l. fin. ff. de vsu, & habit. sed
 cum assensu omnes fatentur valere di-
 spositionem inter filios etiam ex parti-
 bus disparibus, & sic limitatur text. in
 d. c. 1. de succ. feud. vt per Frecc. lib. 3.
 in 3. form. intēst. ante nu. 12. cum qua
 distinctione, & cognitione terminorum
 sedantur opin. Doctor. qui tam confusè
 hunc articulum tractauerūt, quæstiones
 congerit Tiraq. de retr. lign. §. 12. gl. 6.
 nu. 23. & de iure primog. q. 77. quā
 etiam sententiam benè explicat, & fir-
 mat Bammac. in d. cap. omnes filij, & si
 Andr. sic non intelligeretur esset sibi
 cōtrarius, & malè loqueretur, quem di-
 xit errasse Camer. vbi supra, sed defen-
 dendo illum, quod intelligatur, quando
 cum assensu disponit nulla adest cōtra-
 rietas, & dum postea in eodē loco sub-
 nequit, nisi lex, & pactio dati feudi aliud
 dicatur, intelligitur in feudo ex pacto
 13 titio, & filijs nominatim, vel illorum
 contemplatione principaliter concessio,
 & dico nominatim, vel illorum cōtem-
 platione, nam cum loquatur Andr. in
 feudo acquisito per patrem licet esset
 ex pacto, tamen in primo acquirēte ha-
 bet naturā hæreditarij, & poterit alie-
 nare, quia omnes recognoscunt à primo
 acquirente, secus verò si filij sunt prin-
 cipaliter contemplati secundum cōmu-
 nem distinctionem Iser. in d. cap. 1. de
 alien. feud. pat. in d. cap. 1. de succ. feu.
 in cap. titius si de feud. def. mil. cum
 mille concord. quæ videtur melior in-
 telligentia ea, quā dat Bāmac. vt hæc
 verba intelligantur de feudo ex pacto
 antiquo si quæstio est posita in feudo
 nouiter acquisito, & hæc est exceptio,
 & limitatio, quæ dicitur esse de regula
 secundum eūdem Andr. ad propositum
 in cap. 1. qui succ. ten. vel secundū Lof-
 fred. intelligitur de alia quacumque
 pactione, & lege apposita in inuestitu-
 ra,

ra, quæ etiam cum assensu veteris feudi dispositionem cum ex illa derogetur dispositioni iuris communis ad text. in cap. 1. de duob. frat. in cap. 1. de feud. non hab. propter feud. nat. cum reliquis per Loffr. adductis, & quod demum ibidem Andr. subdit videlicet, vbi viuunt iure francorum, non posset secundogenito feudum dare, intelligo cum Bammac. quando feudum est datum titio, & primogenitis, absque verbo hæredibus, nam tunc est ex pacto, non hæreditarium, vt supra declarauimus, & hic est germanus, & verus Andr. intellectus quem etiam tenuerunt Moderni addentes ibidem, quanquam Loffred. voluerit hic loqui quando disponit absque assensu, vt sicut in primo casu absque assensu non valet dispositio in feudo, in quo omnes filij succedunt, sic pariter nam valeat, & si primogenitus tantum succedat absque assensu, qui intellectus mihi non placet, & non consonat verbis Andr.

Ex his iustissime apparet, quare prædicti Doct. ac Sac. Conf. nullam habuerint, rationem de defectu potestatis feudatarij, quando cum assensu disponit, si feuda sunt hæreditaria, & vt sæpè diximus in præcedentibus reputantur, vt allodialia, & idem in feudis ex pacto nouiter acquisitis, vt hæreditariorum naturam sortiantur, quo casu ex reg. text. in l. cum à matre, tenentur successores habere ratam dispositionem cum assensu validitatem, & intactum filius ius in feudo habebit, in quantum reperiet illud in hæreditate, sed si per prius est alienatum, cum nullum ius ante mortem sit delatum propterea nullum poterit post mortem prætere, sicut etiam dicimus in feudo ex pacto nouo, quod hæreditarij reputatur, vt hæc omnia eleganter docet Andr. in d. c. 1. de alien. feud. pat. nu. 1. & in c. 1. §. hoc quoque de succ. feud. nu. 7. cum locis concordantibus; omnia enim allegata in prima dubitatione procedunt in feudo ex pacto antiquo, in cuius concessione nulla

est facta mentio hæredum, alijs omnia sunt hæreditaria, & de natura alienabilia cum Domini directi assensu, in quo notetur, quod duæ sunt regulæ faciendæ in feudis, vt alijs diximus in magna consultatione, & sunt de natura feudorum. Vna quod sine assensu non sunt alienabilia. Altera è contrario, quod cum assensu sunt in libero commercio, illorumque alienatio erit semper permissa, loquendo in feudo hæreditario, siue nouo, siue antiquo, & etiam in feudo ex pacto nouo, vt diximus, ita Ifern. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. post glos. in cap. 1. in verb. permissione, per illum text. de prohib. feud. alien. per Lothar. eadem glos. in cap. 1. de alien. feud. pat. Andr. & latius Moderni addentes in d. cap. imperialem in verb. cum consensu reassumit conclus. Curt. in 4. part. tractat. feud. num. 82. in tit. quibus ex causis feud. amitt. Ex quo fit, quod hallucinati sunt, qui in hac questione dixerunt ex alienatione, quæ fit per patrem donando vni ex filijs, alterari naturam feudorum, si vt dixit misteriosè doctissimus Ifern. alienabit pater, sicut extraneus, in quo nulla consideratur alteratio naturæ feudi, quod alienatur, quia vt diximus est de natura alienare cum assensu, & feuda, vt pluries supra dictum est, sunt in commercio, & non sunt de prohibitis perpetuò alienari, sed perpetuò permittis cum Domini assensu, & quando in alium transferuntur, illa transseunt cum eorum innata natura à lege inuestituræ assumpta, ita quod erunt eiusdem naturæ penes donatarium, cuius erant penes donantem, nec alio modo transferri possunt, pro quo est factus text. in cap. 1. §. profecto de l. Corrad. ob quod nec respectu alienantis, nec respectu assentientis intelligitur in aliquo natura alterata, quod peroptime explicat D. Frecc. in proprio casu in d. sua prima quæst. & etiam Pern. in allegato cons. 7. quod non est quando disponsitur in vltima voluntate instituen-

do alium, quàm vocatum ex l. inuesti-
tura, tunc enim succedit, qui succedere
non deberet secundum naturam feudi,
& dispositio confertur post mortem, &
in hoc casu loquitur Pragmatica nouè
capitum in tit. de feud. per quam veta-
tur Proregibus assentire, & procedit
opinio Bammac, vt non sufficiat Prore-
gis consensus in dispositione, quæ fit in
ultima voluntate in beneficium secun-
dogeniti, ex quibus apparet satisfactum
dubitationibus concernentibus defectū
potestatis feudatarij, Proregis ac præiu-
ditiū filij primogeniti.

Reliquum remanet satisfacere præ-
tensæ subreptioni, in quo sunt opinio-
nes, hinc inde Freccie, & Camer. & ad-
sunt determinationes, vt supra factæ.

Possū primo loco validè allegare
pro hac parte communem opinionem,
quæ se habet, vt valida sit donatio, &
dispositio cum assensu inter filios et-
iam inequaliter, vel vni tantum totum
assignando, quādo feuda sunt diuidua,
& disputatio fuit, an etiam sine assensu
secundum Doct. cumularos per Fi-
raq; sed cum assensu omnes fatentur, &
hoc dixit Andr. Loffr. Frecc. Moderni
addentes ad Andr. qui loquuti sunt in
donatione, quæ fit secundogenito, so-
lus autem Camer. dissentit, & in alie-
natione, quæ fit extraneo: nemo discre-
pauit, quando cum assensu, & in feudo
hereditario, & Camer. fundat se in sub-
reptione, Guliel. verò Pern. in defectu
potestatis, quia tenet opinionem feuda,
in quibus viuitur iure francorum esse
ex pacto, & prouidentia, quod ab om-
nibus in Regno est reprobatum, si igitur
Doct. simpliciter dicunt, quod po-
test fieri alienatio cum assensu Domini,
qui assensus requiritur ad tollendum
obstaculum prohibitium alienationis
feudi Domino inrequisito, ergo bene
dixit D. Reuert. quod standum est huic
regulæ, nulla dispositione iuris in con-
trarium existente.

Arguo secundo loco fortius, & incō-
uincibiliter ex decisione And. in d. c. 1.

18. verb. quid ergo de nat. succel. feud. di-
cit enim quod pater, vt extraneus alie-
nabit donando filio cum consensu Do-
mini, si igitur non alienat iure patrio,
sed vt extraneus, sequitur quod etiam
extraneus erit ab hac quæstione articu-
lus subreptionis, quod bene pondera-
uit Loffr. & voluit dicere subtilis Andr.
si feudatarius potest in extraneum cum
assensu alienare, quare deterioris con-
ditionis dicitur esse filius, & si potest
primogenito præiudicare alienando in
extraneum, quare præiuditiū, quod
non consideratur cum extraneo, confi-
derari potest cum filio, eiusdemq; fra-
tre, & ob id dixit Andr. quod pater, vt
extraneus alienabit, cui decisioni non
potest responderi, etsi nullum ius habet
primogenitus, quia feudum est heredi-
tarium, ergo non datur illius præiudi-
tium, & consequenter Dominus assen-
tiendo non dicitur lacerare, ob quod nō
potest inferri ad subreptionem, si con-
cessisset, vel si durius; immò iniuria tunc
fieret vassallo denegando assensum in
re libera sua.

Tercio si peritur assensus donationi
faciendæ, vel factæ secundogenito, ergo
nullo modo cadit subreptio, nā dicendo
donare filio secundogenito, certificatur
assentiens de primogenito, qui si nō esset
existens, esset hic secundus primus, & nō
secundogenitus. In decis. Andr. in d. c.
hoc quoq; ex quo cessat difficultas cō-
siderata per Camer. q̄ non concessisset,
vel difficilius, & p̄p̄ea Doct. præfati tra-
ctauerunt solummodo articulum, si po-
test dari secundogenito cum assensu, &
nihil de subreptione, quia dicendo da-
re secundogenito præsupponitur præ-
sistentia primogeniti.

Quarto ad idē vrget ratio D. Frecc.
nam donare immediato successori, non
requirit assensū, vt est iuris notoriū, ergo
statim, q̄ peritur assensus, cogitauit assen-
tiens supplicantem indigere eo, quia filius
cui donabatur, nō erat immediatus suc-
cessor, & cōsequenter, q̄ alius ipsū præce-
debat, ex quo sequitur, q̄ cessat subreptio,
quia

quia ex parte supplicantis non reperitur de iure, quod hanc qualitatem exprimere debebat, & non omne quod tacetur inducit subreptionem, sed illud tantum, quod iure est expressum, quod exprimi debeat glos. in clem. 1. in verb. alterum de præb. foeli. auctoritate Rotæ Bellem. & aliorum in cap. postulasti 3. col. verb. declara etiam de de rescript. latè Menoch. in d. cent. 3. de arbitr. lib. 2. nu. 26. si verò consideramus partem concedentis, nulla cadit subreptio, si ex petitione assensus datur scientia necessitatis ipsius, nam aliàs frustra impetraretur, quod aliàs communi iure competeret ad text. in l. 1. C. de thesaur. lib. 10. & si consideratur necessitas, consideratur in necessariam consequentiam, quod alius erat successor immediatus, ob quod assensu opus erat quo non obstante assensit igitur; non cadit articulus subreptionis, & si ex parte supplicantis non consideratur subreptio, quia de iure hoc non est expressum, non poterit dari ex parte assentientis in præiudicium supplicantis, & oia iura, & Doct. quæ vel loquuti sunt de subreptione, vel obreptione, minime illà tractauerunt respectu concedentis, sed supplicantis; nam cum subreptio consistat in taciturnitate veri, & obreptio in expressione falsi secundum canonicas in d. c. super literis, hæc inquam non considerantur in concedente, sed in supplicante, à quo demum dicitur regi subreptum, vel obreptum aliàs deceptus remaneret supplicans ex concessione, & incōcussè confirmatur ex argumēto subsequ.

Quinto onus est assentientis se informare de expositis, & de qualitate eius, in quem feudum vult transferri, nam ob hoc potestas assentiendi reseruat

Andr. in cap. imperialem num. 7. 3. col. vbi Camer. art. 64. hinc Frecc. in 23. quæst. tenuit non esse gratiam subreptitiam, si non fuit in assensu expressum, quod vendebatur extero, quanquam idemet Andr. ibidem dicat, quod natio prouocat, & deterret, & interest Re-

gis scire, si in quem feudum est transferendum sit fidelis, vel trahit originem à parum fidelibus, si est extera nationis, & similia, vt per eum nu. 7. 3. col. & nu. 9. ibi, vel odiosus, Regi vel extero ei; sed quia onus est Regis se informare, propterea assensus respectu supplicantis non potest dici subreptitius pro quo affero text. in proprio casu in Capit. Reg. Caroli II. incipiente item statuimus æditum in planitie sancti Martini, de quo supra in materia assensus dotium, latè loquutissimus, prouidetur enim in illo tex. quod matrimonia liberè contrahantur à feudatarijs absque alia necessitate assensus Regis, dummodò feuda non dentur in dotem, sed si illa volunt dari, assensus peti debeat ad hoc, vt Curia se informet, & inquirat qualitatem eius, in quem feudum vult transferri, ergo onus est Regis se informare de veritate, & qualitate præcum, & quando Rex, seu Prorex demum præstat assensum censetur inuestire nouum acquirentem per donationem, quam intelligitur facere, assentiendo ex reg. text. in l. obuenire de verb. signif. ita notab. Frecc. in 2. lib. quæst. 17. in cap. incip. hic quæro de noua quæst. nu. 12. & dixit Andr. quod habetur, ac si Rex principaliter concessisset in cap. 1. S. etsi clientulus de alie. feud. & inuestitura feuda conceduntur ad text. in cap. 1. vbi Andr. quib. mod. feud. const. potest, ex qua inducitur contractus vltro, citroq; obligatorius, & dicitur contractus de per se innominatus Andr. in prælud. q. 5. vbi latè Moder. add. vnde cum qui cum alio contrahit, scire debet conditionem illius ad reg. qui cū alio de reg. iur. vbi Dec. cum alijs latius per me cumulatis ad proprium casum in cons. 2. 1. vol. n. 44. vbi quod in casu hoc nō excusat ignorantia facti alieni, quia si tenebatur scire nō est probabilis, sequitur propterea ex his, quod non procedūt termini subreptionis, & ibi latius habetur, quando personæ sunt notæ in Curia, assentiens

ex qualitate personarum habet illarum scientiam, quodq; si fuisset expressum, concessisset, hæc inquam omnia faciunt subreptionem omnem cessare.

Nam Collaterale Consilium à quo assensus expediuntur, & per quod Regnum regitur, & gubernatur notas habet personas omnes maximè, quando sunt principalis familiæ, & qualitatis, & sic pariter Prorex, in quo quæso, addantur supra latius discussa in articulo illo de alienante feudum, quando successore legitimo carebat, an quia non fecit de hoc expressionem assensus super alienatione interposita, erit validus, cū communis sit Doct. schola interesse Regis esse considerabile propter deuolutionem, & vt dicit Camer. non solent similes assensus concedi, & tandem quia onus est Regis de hoc se informare, Andr. dixit validum esse assensum, ex quo inoleuit postea practica Reg. Cancell. vt in præstatione assensuū dicatur, fiat, dummodo habeat successores.

Sed ad concludendum articulum, & tollendam omnem penitus dubietatem 24 tam circa potestatem Proregis, quam circa motium subreptionis, dico omnia decisa esse per Capitula particularia concessa nostræ fidelissimæ Ciuitati, in quo quæso attendatur.

Per Pragmaticam editam in anno 1531. dicta delli noui capi prouisum, erat, qd Proreges minime assentire possent alienationibus feudorum titulorum, vel magni momenti, quæ erant feudanilla transcendentia introitus annuorum ductorum mille, vt per Capitulum quartum concessum Ciuitati in an. 1557, in lib. capitulorum fol. 160. cumq; supplicatum esset in an. 1535. vt nõ obstante prædicta Pragm. anni 1531. possent Proreges assensus præstare omnibus, & quibuscumque alienationibus quorumcumque feudorum, maximè quia per Pragmaticam prædictam veniebat impediti contractus matrimoniales, ppea Rex demum concedit potestatem Vice-regibus, qd non obstante prædicta Pra-

gmatica possent assentire, quemadmodum ante dictam Pragmaticam fieri solebat, quando pater, aut mater in casu matrimonij filijs fecerint donationem suorum statuum, & hæc sunt propria verba gratiæ, & rursus dicit placet item Regijs maiestatibus, qd Vicereges prædicti possint interponere assensus in casu cõtractationis matrimoniorum, vbi donatio fiet per parètes filijs non obstante prædicta Pragmatica, quemadmodum ante eius publicationem fieri solebat.

Ex hoc inquam capitulo declaratum apparet solitum esse donare filijs, & sic secundogenitis, nam loquitur capitulum per verbum filijs, & rursus per necesse intelligendum est de filijs et secundogenitis, quia de primogenitis non erat dubitandum, quia non opus habebant assensu, cum erant immediati successores, & resoluebatur in vim refutationis, nec dicatur, qd assensus necessarius erat, dum donatio fieret cum reservatione dominij, aut vsusfructus, nam propterea duæ sunt decretationes, vna quãdo pater, aut mater donat suos status, altera generalis, quando parentes filijs donant, & semper loquitur in plurali numero, ergo omninõ comprehendit etiam donationes, quæ fieri solitæ erant filijs secundogenitis, & dicit Rex qd possent assentire Prorex, vt assentire solebat ante Pragmaticam, & sic Rex dando generalem licentiam assentiendi, non potest dici, quod nõ assentiisset, vel difficilius, & sic pariter Prorex, si solitus erat assentire ante Pragmaticam, cumq; hoc supplicetur in spetie, & generaliter conceditur, intelligitur concessum in omnẽ casum, vt arguit Andr. in c. 1. qui succ. ten. ergo si adest specifica licetia assentiendi, si dicitur solitum esse donandi filijs, siue primogenitis, siue secundogenitis, si dicitur qd assentire solebant Proreges ante Pragmaticam, ergo de potestate non est dubitandum, nec de subreptione verba esse facienda, quæ nõ aduertit Camerar. nec D. Frecc. & ni fallor reddunt articulum indubitatum,

nec

nec dicatur restringi gratiam, quo ad donationes, quæ fiunt contemplatione matrimonij, nam hoc est respectu feudorum titulatorum, & magni momenti, super quibus vetatum erat. Proregibus assentire per prædictam Pragmaticam anni. 1531. antequam Proreges indistinctè super omnibus assentiebant, ob quod opus fuit ædere Pragmaticam restringendo potestatem respectu ad feuda titulata, & magni momenti tantum, ergo remanet solitum respectu aliorum feudorum sit declaratum per hoc capitulum, & consequenter cessat motuum subreptionis consistentis in eo, quòd non assentijset, vel difficilius, casus feudorum titulatorum, & magni momenti non facit ad articulum subreptionis, sed ad potestatem Proregis, & hic etiam est sublatus quo ad donationes contemplatione matrimonij; vnde omni iure de subreptione non est tractandum, & successuè pro validitate donationis erit iudicandum.

Hæc omnia locum habebunt, quãdo absque consensu primogeniti sit alienatio in secundogenitum, sed si cum consensu, tunc neque assensu Domini opus erit, & valida iudicabitur, quælibet dispositio, quia sublato de medio primogenito, remanet secundus primus, & resoluitur in vim veræ refutationis, pro quo est text. in cap. præterea, quib. mod. feud. amitt. vbi glos. & Iser. disputant, an sufficiat tacitus consensus, nec assensus Domini directi requiritur in hoc consensu primogeniti, tum quia non habet ius formatum in vita patris, sed spem tantum, tum etiam quia pariter consensus iste resolveretur in vim refutationis in beneficium secundogeniti, & ideò Doctor. communiter traderunt sufficere consensum, & omnis difficultas residet, si consensus expressus requiritur, vel tantum tacitus sufficiat.

Sed notetur ad hoc casus, qui frequenter poterit in facto accidere, an si fuerit facta dispositio in secundogenitum,

vel in vltiorem agnatum, de qua primogenitus, seu agnatus immediatè successurus scientiam habuit, & tacuit per annum, an enim ex hac taciturnitate, sic per annum continuata stante coniunctione sanguinis, videatur successioni renuntiatum in beneficium secundogeniti, seu agnati remotioris inuestiti, prout videtur casus in cap. titius in fin. si de feud. def. mil. vbi glos. notab. dicit, quòd scientia alienationis factæ in agnatum remotiorem silentium anni, & agnatio hæc enim tria operantur exclusionem agnati proximioris, & confirmationem inuestituræ in agnatum remotiorem, vbi idem sequendo Andr. dicit, quòd idem operatur cõsensus expressus agnati, quòd tacitus, qui inducitur à die scientiæ cum lapsu temporis anni, vbi etiã, Aluar. eodemq; modo excluditur Dominus à prælatione, quàm habet, dùm feudum fuerit alienatum per vassallum, si elapsus fuerit annus à die scientiæ ad text. in cap. 1. S. porrò qual. feud. pot. ol. alien. & de hac annali præscriptione habetur etiam in cap. 1. S. fin. si de inuest. int. Dom. & vass. lis hor. vbi glos. notab. quam Andr. multum commendat, hinc Doctor. dixerunt, quòd quando labitur annus habetur, ac si alienatio esset facta de expresso consensu agnati, seu filij, Bald. in cap. 1. S. hoc quoque nu. 17. de success. feud. & in d. cap. titius dicit agnatos esse debere multum auisatos, ne labatur annus, alias silentio contractus confirmatur, & idem Bald. in d. cap. porrò dixit notabile verbum videlicet, quòd annale silentium habet vim refutationis, ad quod ipsum allegat Io. Vinc. de Anna in rubr. de vass. decr. ætat. nu. 331. eandemq; conclusionem firmat post Affli. in d. cap. titius, Capyc. in inuest. in verb. alienationes feudorum verb. limita secundo, vbi voluit procedere hoc etiam in vita feudatarij alienantis, vt annus currat à die scientiæ, licet agnatus non possit reuocare, quia debet protestari, & reuocare verbo, ac ostendere verbalem

lem contradictionem, in quo videtur contradicere Io. Thom. de Mar. in tit. 2. lib. 1. de feudo ex pact. pat. nu. 72. qui eandem firmat conclusionem supra in verb. scilicet limitatur, sed vult, quod hic annus currat à die mortis, quia tunc competit agnato ius reuocandi, nam alias non valenti agere non currit præscriptio, eandemque declarationem firmat Sonsbecius quem refert Pistor. in secunda par. quæstio. feud. quæst. 5. num. 29. Sed communis est cum Capyc. & iura, atque Doctor. omnes simpliciter tradunt, quod à die scientiæ currat annus, quam conclusionem latè exornat Bammac. in repet. dicti cap. titius, cumulans omnes, quam sequendo Lanar. in suo conf. 69. nu. 9. dixit, quod

32 idem operatur lapsus anni in agnato, quando in agnatum vteriore fit alienatio, quod operatur lapsus annorum 30. quando alienatio in extraneum, quo casu Doctor. omnes, vbi supra dixerunt data scientia alienationis factæ in extraneum per annos 30. agnatum excludi à reuocando, quod ego non sequor per viam consensus præsumpti, cum in extraneo cesset præsumptio principaliter fundata in propinquitate, & agnatione secundum terminos text. in l. procula de probat. & rursus dum fit alienatio in extraneum, & intercedit mors alienantis, res non est integra, dominium est pœnes successionem, non potest dari consensus, qui importaret nouam dominij translationem, quæ sine Domini nouo assensu fieri non potest, igitur oportet intelligere dictum hoc per viam præscriptionis, secundum terminos text. in cap. si quis per triginta si de feud. def. mil. qui term. non practi- catur in Regno ex rationibus aliàs discussis, & multo magis prædicta procedunt, si procedit opin. quod cursus anni intelligitur incipere post mortem alienantis tempore, quo dominium est iam in successionem translatum, quæ minime militat, quando sumus in filio primogenito, vel agnato proximiori,

qui sicut posset expressè refutare immediato successoris absque alio Domini assensu, sic potest facere per lapsus anni ex quo temporis cursu data scientia, agnatio inducit validam consensus præsumptionem, qua ratione attenda

34 apparet malè sentijisse Camer. in d. c. imperialem cart. 33. col. 3. verb. quini- mS, dum voluit hanc annalem præscriptionem non procedere hodie, maxime in Regno stante nullitate alienationis, cuius datur reuocatio à Domino, quando vassallus non vult reuocare, & consensus superueniens agnati non reperit rem integram, decepit enim se Camer. nam articulus procedit, quando cum consensu Domini fit alienatio, quæ ex reg. text. in cap. 1. de alien. feud. pat. vbi Iser. valet quo ad Dominum, sed non in præiudicium agnati loquendo in feudo ex pacto antiquo, & consequenter non potest tractari de reuocatione, nec de præuentione Domini, & rursus, & fortius, vt sæpius diximus, alienatio donec Dominus assensu non dicitur nulla, sed stat in suspensio propter spem reconualidationis ex superuenientia assensus quâdocumque non data reuocatione, igitur existente Domini assensu, & superueniente agnati consensu, de cuius tantum interesse agitur, qui consensus alium non requirit assensum, quia in immediatè successorum sequitur propterea, quod non potest procedere dictum Camerarij.

Hæc omnia in feudo ex pacto non hæreditario, sed in feudo hæreditario

35 erunt clariora, in quo, & si Bammac. dixerit authorit. Thesaur. in sua decis. 99. quod non procedat id quod de consensu agnati dicitur, quia successor habet, vt hæres, & tenetur habere ratum factum defuncti, de quo etiã per Brun. in conf. 80. tamen aduerto benè terminos silentij annalis applicati ad finem tollendi subreptionem, de qua supra disputauimus, nam si ex hoc dicitur facta alienatione cum consensu agnati, seu primogeniti, vt ponit casum Af-
flict.

fi. in d. cap. titius, sequitur quod nulla cadit subreptio, & rursus si esset facta alienatio in vltiorem agnatum, vel in secundogenitum absque assensu, quo casu etiam in feudo hereditario secundum communem scholam nostrorum Scribentium procedit Const. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, vt possit reuocare hæres alienationem nullam defuncti, quia non tenetur approbare factum nullum, dico, quòd si ante reuocationem, vel Domini præuentionem primogenitus, vel immediatus successor consentiret alienatio reuiuisceret, & conualidaretur, & cum resoluatur in vim refutationis non opus est Dñi assensu, vt sæpius diximus, ergo si consensus inducitur, non solum quando expressè consentit, sed per scientiam alienationis cum propinquitate sanguinis, & temporis cursu, sequitur quòd questio procedit etiam in feudo hereditario quo ad prædicta, non autem quo ad reuocationem quando legitimus procederet assensus, & in hoc casu procedit dictum Thef. & Bammac. pro quo videatur sollemnis decisio Gram. num. 133. & propriè ibi nu. 38. cum sequ. vbi quomodo præsumatur scientia ad finem decursus anni, & ibi etiam de iure adeundi, & alia notabilia propter casus contingentes, quæ dixisse sufficiant pro indagatione veritatis, & vt peritiores altiori stylo omnia possint determinare.

SVM MARIVM.

- 1 Feudum cum assensu potest alienare, & absque eo minimè.
- 2 Feudum cum potestate alienandi concessum dicitur contra naturam feudi.
- 3 Sicut prohibetur feudi alienatio, sic etiam iurium feudalium.
- 4 Ex contractu feudali absque assensu, nec confessio oritur.
- 5 Idem iudicatur de feudo, quòd de

actione ad feudum.

- 6 In cessione iuris hyppotheca feudalis requiritur assensus, sicut in cessione feudi.
- 7 Commutatio iuris feudalis de persona ad personam fieri non potest, absque assensu, & signanter iuris hyppotheca.
- 8 Lex feudorum, & Constit. Regn. annullauerunt omne commercium, omnemq; cōtractationem rerum feudalium respiciendo facti seriem, non autem iuris effectum.
- 9 Prohibita alienatione, venit etiam prohibita possessionis translatio.
- 10 Lex feudorum prohibitiua alienationis, & Constitutio Regn. habent locum etiam in contractu possessionis translatiuo.
- 11 Constitutionē Reg. constitutionem diuæ memoriæ, iudicatum est habere locum etiam in emptore, in promissione de vendendo, & in pacto de non petendo, & nu. 12. & 13.
- 12 Clausule appositæ in concessione, seu in instrumentis vèditionum cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid importēt, & Sac. Cons. decisiones referuntur.
- 13 Feudi concessio facta cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, an importet liberam feudi dispositionem, vel in ipsius alienatione requiratur assensus, in quo opiniones Scrib. hinc inde referuntur, & firmatur opinio pro parte affirmatiua.

- 16 *Opinio tenentium partem negatiuam, videlicet non requiri assensum limitatur cōmuniter, quando facultas non est data in principali dispositione, sed in executiuis.*
- 17 *Assensus Domini nil aliud importat, nisi tollere obstaculum impeditiuū translationis iuris feudatarij, si quod habet, & eo modo, quo habet, nec Dominus assentiendo aliquid concedit, nec iuri suo quomodocumque præiudicat.*
- 18 *Assensus non iuuat absque contractu feudatarij.*
- 19 *Dominus assentiendo non intelligitur remittere ins directi domini.*
- 20 *Dominus sciens feudum sibi deuolutum assentiendo feudatario, illud alienanti sibi non præiudicat.*
- 21 *Assensus non extenditur ad incogitata.*
- 22 *Interesse Domini in alienatione rei feudalis.*
- 23 *Assensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non operatur ad alia, nec extenditur ad dispensationem.*
- 24 *Creditor nisi ex pacto spetiali non potest vendere bona debitoris illo inrequisito.*
- 25 *Qui facit actū, intelligitur facere, prout ei à iure permittitur.*
- 26 *Prorex non potest concedere, aut dare rem, aut ius Domini, nec præstare assensum, quando natura feudi alteratur.*

27 *Iudicium assistentiæ, an requiratur probationem domini.*

ARGUMENTVM.

Prohibitio alienationis rerum feudaliū habet locum, tam in ipsis feudis, quàm in quibuscumque iuribus feudilibus, ob quod assensus requiritur semper quomodocumque de feudo, aut de actione, seu iure feudali tractatur, & quid in possessione rei feudalis. An Constitutio Regni constitutionem diuz memoriæ habeat locum. Dominus assentiendo quid facit, & an sibi præiudicet. Concessio feudi cum facultate alienandi, an importet liberam dispositionem absque alio requisito assensu, & quid, quando clausula prædicta non est posita in principali dispositione, sed in executiuis. Prorex an possit præstare assensum, quando feudi natura alteratur, vel quando ius Domini venit ex assensu concedendū. Iudicium assistentiæ an procedat super re feudali absque assensu.

S. XI.

OMMUNIS est schola Doct. fundata in notorijs iuris regulis quod feuda non solum, vendi non possunt absque assensu, sed nec obligari, aut commercium aliquod quomodocumque de ipsis fieri, & duæ sunt regulæ, vna negatiua, vt supra, & alia affirmatiua, vt cum assensu libera sit dispositio, de quo in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. in cap. imperiale m, de prohib. feud. alien. per Feder. in Consti. Reg. consti. diu. mem. hinc Andr. & Docto. voluerunt, q̄ data facultate disponendi, seu alienandi absque assensu, dicitur impropropriari feudum, ipsiusq; naturam alterari, de quo Andr. & Scrib. in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. & sicut prohibetur alienatio rerum, sic etiam prohibetur alienatio iurium feudaliū, dicit Andr. in d. Consti. Reg. in verb. transactionis, quæ Constitutio annullat quoscumque contractus
super

super feudis, & rebus feudalibus, vbi
 Affl. in 4. notab. nu. 2. tradidit, quòd
 cōtractus factus inter partes de re feu-
 4 dali, nullam habet firmitatem, nec quo
 ad partes, nec quo ad tertium, ita quòd
 ex eo, nec inducitur confessio, ex qua
 resultet certitudo aliqua, vel firmamen-
 tum, & idem iudicatur de actione ad
 5 feudum, quòd de ipso feudo, Andr. in
 Constit. Reg. honorem nostri diadema-
 tis 3. col. siue actio sit ad vendicandum
 feudum, siue super hypothecca super
 ipso, nam semper tangitur feudum, &
 dirigitur, vel ad venditionem ipsius,
 vel adiuuationem, & ob id in cessione
 iuris hypotheccæ, sicut in cessione feu-
 di requiritur assensus, quia cum sit ius
 super re feudali, nulli dubium est assen-
 sum requiri, quæ latius exharat D. de
 Franch. in sua decis. 75. vbi refert, sic
 7 decisum absque alia controuersia, quia
 est commutatio, & translatio iuris feu-
 dalis de persona ad personam, & secun-
 dum Andr. in cap. imperialem est om-
 nino prohibitum, eleganter explicauit
 D. Frecc. in quæst. 32. insurgens contra
 Parid. aliter sentientem in tractu de re-
 integr. in cap. incip. quia communiter
 fol. 139. immò dico plus, quòd cum lex
 feudorum prohibuerit commercium,
 8 quòdcumque de re feudali iuxta text.
 in cap. 1. in verb. commercium de pro-
 hib. feud. alien. per Lothar. & in Const.
 Reg. constit. diu. mem. quæ latè explica-
 uimus in quæstionibus præcedentibus,
 & contractationem ipsam annullauit,
 respiciendo contractus seriem, non iu-
 ris effectum, infertur quòd quomodo-
 cumque sit contractus, siue habilis ad
 translationem dominij, aut iuris hypo-
 theccæ siue de facto translatus tantum
 possessionis, vel sit contractus de
 re aliena, sed tamen sit contractatio,
 tanquam de re propria feudali, semper
 requiritur assensus, quia est contracta-
 tio rei feudalis, & absque eo est omni-
 no nullus, & vt dixi etiam quòd impor-
 tet translationem possessionis, decisio
 est notab. Bart. in l. non solum per illum

tex. ff. de alien. iud. mut. causa fact. nam
 sufficit, quòd alienans faciat in quantū
 in se est, immò traditio perficit annul-
 lationem actus, & feudi amissionem, se-
 cundum eleganter tradita per Andr. in
 cap. 1. de leg. Corrad. nu. 6. 4. col. & in
 prohibitionem alienationis venit & iam
 prohibita possessionis translatio, nota-
 9 biliter Innoc. in cap. Episcopus, de reb.
 eccl. non alien. & hoc ex vi compræhē-
 sionis, non extensionis secundum Abb.
 ibidem, quòd latè prosequitur Felyn. in
 rubr. de rescript. nu. 5. & ideo ex sola
 10 alienatione possessionis feudum perdi-
 tur, quia committit in legem Ardiz. in
 sum. in cap. incip. vtrum vassallus om-
 mittendo tantum possessionem feudi fol.
 133. Blan. in sua sum. 2. p. col. 2. vers.
 item nunquid si amittat, ex quibus in-
 fertur, constit. diu. mem. procedere, etiā
 quòd quis non sit dominus, sed vt talis
 possideat, & etiam quòd aliud non fa-
 ciat, nisi translationem possessionis, nam
 cum hoc faciat mediante contractu, &
 est contractus de possessione rei feuda-
 lis, cuius commercium omnino est pro-
 hibitum; propterea nimirum, si annul-
 lando Constitutio omnem contractum
 compræhenditur sub annullatione, siue
 contractus sit dominij translatus, aut
 hypotheccæ, siue possessionis, & pro-
 11 pterea iustissimè est iudicatum habere
 locum constitutionem, & in emptore; li-
 cet nihil alienauerit, & nihil transtule-
 rit, sed quia lex annullat contractatio-
 nem, prout de facto præcessit, & cōtra-
 ctus omnes sunt annullati; merito quo-
 modocumque sit contractus, compræ-
 henditur in regula annullatiua, hinc èt
 decisum est constitutionem habere lo-
 12 cum in promissione de vendendo, quæ
 etsi feudum non tangat; verum est esse
 contractationem rei feudalis, D. Frecc.
 in 1. limit. D. de Franch. in decis. 48.
 13 sic etiam in pacto de non petendo, vt
 per eundem D. Frecc. in limit. 19. quæ
 omnia in propria materia cumulata
 sunt in cons. meo 5. 1. vol. vbi poterit
 videri.

His

His sic stantibus fundatis in iuris regulis indubitatis, videamus quomodo procedat quæstio posita per D. Capyc. in sua decis. 51. & in inuestitura in verbo necessitas, vers. quæro secundo, qui tradidit author. D. Ant. de Alex. quod
 14 contracto credito cum assensu, quo ad obligationem bonorum feudalium, & in instrumēto adsunt clausulæ cum potestate capiendi ad vendendum, alienandum &c. ac cum constituto, & præcario, vt si fuerit huius crediti facta alteri cessio, quod denique in hac cessione non requiritur assensus, & poterit cessionarius agere contra possessorem feudi, quia sufficit assensus generaliter prostitus super clausulis prædictis, & rursus secundo loco dicit, quod etsi non adsint prædictæ clausulæ, benè iuuabit cessio absque assensu, quo ad obtinendam assistentiam, non autem quo ad adiudicationem.

D. de Franch. in decis. 593. in 2. tho. refert per Sac. Conf. contrarium decisum, & nullam habitam fuisse rationem authoritatis Capycij, quem tantum allegat in sua inuestitura non autem in d. decis. 51. nec mentionem facit authoritatis Ant. de Alex. non respondet ad vim prædictarum clausularum; sed tantum dicit, quod idem iudicatur de feudo, quo de actione ad feudum, & commutatio de persona ad personam fieri non potest absque assensu, quæ bene procedunt quo ad secundam quæstionem Capyc. dum loquutus est de cessione absque clausulis prædictis, sed quo ad primam, quando adsunt clausulæ ad vendendum, alienandum, &c. in decisione prædicta verbum nullum, sed simpliciter refertur Sac. Conf. decidisse contra Capyc. nos verò altius exordiendo videamus de veritate decisionis prædictæ, cum magna sit autoritas D. Ant. de Alex. & magna pariter D. Capyc.

Primus articulus, quando cessio est facta cū clausulis prædictis fundari vi
 15 detur in illa conclusione tam disputata, an concessio feudo cum facultate

alienandi, vel cum clausula cui dederis, poterit nequis alienare sine nouo assensu, & magis communis opinio videtur, quod non requiratur nouus assensus, e ratione, quia alias inutilis esset hæc facultas concessa secundum reg. text. in d. c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. ibiq; Andr. Aluar. cæteri; Scrib. Bald. Alber. Salyc. & latè Ias. in l. fin. C. de iur. emphyt. Imol. in cap. potuit nu. 64. vbi latissimè Bero. extra de locat. Roman. sing. 475. Iacobin. in verb. ita etiã, quod ipsi vassalli, Dec. in cons. 614. Afflict. in cap. feudum ea lege, si de feud. def. mil. Io. Thom. de Marin. in tract. feud. fol. 147. nu. 18. Frecc. in limit. 46. ad constit. diu. mem. nu. 106. Camer. in cap. imperialem cart. 45. Curt. omnia cumulans in 4. part. princ. 2. reg. q. 5. nu. 151. Cænet. in cap. volentes in verb. explicitis his nu. 8. Schrad. p. 8. cap. 2. q. 10. nu. 57.

Contrariam opinionem tenuerunt antiqui, & multi moderni Docto. præsupponendo, quod licentia data alienandi intelligi debet, prout ius intelligit ex reg. text. notab. in l. si quando C. de inof. test. vbi concessa potestate testandi, dicit text. nihil aliud Principem concessisse, nisi vt habeat consuetam, & legitimam testamenti factionem, secundum iuris sollempnitates, neque enim credendum Romanum Principem, qui iuratur huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilijs excogitatum, atque inuentam velle euertere, vbi glos. dicit intelligi debere in eo, qui non poterat testari, vt dum permittitur intelligatur cum iuris sollempnitate, cõcordat text. in l. si non speciali C. de testamentis; ita hic non poterat feudarius alienare; sicut ibi non poterat testari, permittitur alienatio, intelligitur cum suis sollempnitatibus, sicut ibi, permissio factionis testamenti, hæc fuit opinio Iacob. Butrig. quem refert, & sequitur Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua quæst. 94. ibiq; Io. Andr. in addit. qui refert eandem opinionem tenuit.

uenisse Rob. de Bob. Io. Fab. in d. l. fin. de iur. emphyt. Alex. in cōs. 106. 4. vol. Io. Raynald. in cap. imperialem in verb. habito, qui distinguit, & respondet ad text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. fiat. sollempne consilium Calcan. 51. quē sequitur latè articulum disputando D. Minad. cons. 10. num. 38. concludentes operari licentiam; quia Dominus tenetur assentire, & sic non est inutilis, cum quo respondetur ad omne fundamentum contrariæ opinionis, idem Capyc. in repet. cap. imperialem col. 21. vers. limita, nisi inuestitura, & in sua inuestitura in verb. necessitas, vt hæc clausula operetur, vt Dominus assentire teneatur, & in verb. feudorum alienationis tenet opinionem Specul. in octaua ampliat. & cum hac eadem opinione residet in verb. feudorum clausulæ in vers. ad vendendum, & ad alienandum, & Imol. in d. cap. potuit dixit valdè dubitandum esse tenere contra opinionem Specul. & Io. Andr. & Iacobin. idem in loco allegato, omnesq; concludunt, qd si daretur casus, quodd. utilis esset facultas concessa non recederent ab opinione Specul. vnde cum iam demonstratū sit ad quid deseruiat, quia tenetur Dominus assentire, qui aliàs non teneretur, cum assensus sit gratia; propterea videtur, quod hæc secunda opinio debet præualere.

Sed data pro vera opinione contra Specul. illa limitatur quando clausula
16 est posita in principali dispositione, non autem in exequutiuis; nam tunc nulla fit alteratio, & assensus requiritur in alienatione ex reg. text. in clem. 1. de præb. ita in proprio casu Dec. in cons. 192. col. fin. vers. secundo respondetur, sicut dicimus in clausula apposita in donatione causa mortis, vt illa non possit reuocari, quod inquam si est in exequutiuis, non mutet illius naturam secundum eundem Dec. in cons. 304. hanc eandem limitationem tradidit, Vldadric. Zas. in tit. de feud. degenerant nu. 26. & hos allegat, & sequi-

tur Io. Thom. de Marin. in suo tract. feudorum in fin. fol. 147. nu. 14. latè Nicol. Motius in tit. ex quib. causis feud. amitt. nu. 66. Pet. Greg. in 6. part. princ. q. 8. nu. 3. cons. meum 57. nu. 54. 1. vol. latè Intrig. cent. 2. art. 6. nu. 56. cum sequi. qui allegat Menoch. in cons. 61. nu. 28. & 32. lib. 1. & in cons. 545. nu. 3. lib. 6. Burfat. cons. 4. nu. 9. pulchrum cons. Nat. 582. quod allegat, & sequitur Schrad. in tract. feud. cap. 1. p. 8. nu. 68. & hic est articulus, de quo tractamus; nam in exequutiuis sunt positæ clausulæ de quibus differimus, & sic procedit quæstio posita per Capyc.

Hæc sunt in casu fortiori, cum loquantur Doctor. in inuestituris, & concessionibus, sed in assensibus interpositis super contractibus, in quibus hæc sunt clausulæ, quæstio non habet dubitationem; cum Dominus per assensum
17 nihil intendit de nouo concedere, neque sibi in aliquo præiudicare, sed tantum assentit alienationi, quæ fit per vassallum iuris feudalis, penes ipsum vassallum residentis eo modo, quo vassallus illud habet, & tenet, & propterea ad maiorem claritatē solita est apponi clausula illa nostris, & alienis iuribus semper saluis, decisio est nota, & indiuidualis Andr. in d. cap. imperialem ante nu. 12. vers. sed si videretur, idem Andr. in cap. 1. S. sed nec est alia iustior nu. 38. quæ sit prima causa benef. amit. latè Camer. in eodem cap. imperialem fol. 74. à tergo, vers. nunc Isernia, & ad idē Camer. fol. 43. à terg. lit. G, dixit, qd nunquam Dominum intelligitur velle assentiendo aliquid de nouo concedere, sed tantum tollere legis prohibitionem, quæ feudi alienationem prohibebat, qui Dominus assentiendo nihil alienat, sed vassallus, qui ius suum trāsferat, & Dominus consensum præstat, vt docet idem Andr. in d. cap. imperialē nu. 13. 5. col. vers. consensus Domini, hinc ibi dicit, quod solus consensus Domini, si feudatarius non vedit, nihil operatur, & supra num. 11. declarat quid ope-

operetur Domini consensus, & concludit, quod videtur consentire in hoc, ut venditor qui sine suo consensu non potest vendere, nec alienare transferat in emptorem ius quod habeat scilicet utile dominium, & ibi Add. latius declarant, quod Dominus nihil transfert, & nihil concedit assentiendo post Camer. quem ipsi allegant fol. 44. vers. secunda conclusio, & fol. 52. 2. col. in princ. ita quod intendit Dominus assentire iuri, quod feudatarius habet, quatenus tamen habet eo modo, prout habet, & allegat Andr. text. in l. qui tabernas ff. de contrah. empr. quod bene præ cæteris explicat ibi Capyc. col. 28. vers. tertium membrum, & ibi col. seq. vers. secunda cõclusio tradit, quod Dominus simpliciter assentiendo, non videtur remittere ius directi dominij, & fortius idem Andr. ibidem num. 15. tradidit, quod etiam si feudum esset devolutum, & Dominus sciens assentiret alienationi factæ per vassallum, nihilominus sibi non præiudicat, quia per assensum nūquam intelligit aliquid dare de suo, de quibus latè, & ad satiætem in cons. meo 3. in princ. 1. vol. ergo cum quæstio Capycij sit posita in assensu interposito super contractu inter partes facto, apparet ex prædictis, quod non habet iuris subsistentiam, & idè idem Capyc. in decis. 64. & si opposuerit de prædictis clausulis, tamen de illis nulla habita ratio fuit per Sac. Cons. ponuntur enim hæ in contractibus de stylo Notariorum, & nec partes, nec Dominus super eis cogitauerunt

21 & assensus ad incogitata non extenditur, dicit sæpè sæpius Andr. ex reg. text. in l. qui cum tutoribus, ff. de transact. alienare enim absque Domini assensu tangit illius directum dominium, & ius suum dominicale superioritatis, & habet in hoc interesse formatum, prospiciendo personam alienantis, & eius inquam vult fieri alienatio, si est odiosa, si de genere fideli, si est extera, si habet successorem, & tandem habet interesse

voluntatis in feudis considerabile, quæ omnia ponit Andr. in d. cap. imperialè, & si per prædictas clausulas natura feudi alteratur, sequitur quod assensus, qui petitur ad tollendum obstaculum alienationi iuris feudatarij operaretur duo scilicet concessionem iuris Domini mutationem naturæ feudi, & qui importaret gratiam, nunc importaret dispensationem, & iuris feudorum correctionem, ad quæ nullo modo assensus extenditur secundum theor. Andr. in cap. 1. qui succ. ten. non enim cogitavit Dominus assentiendo insolita concedere, nec à lege inuestituræ recedere, à qua secundum notissimos terminos, nūquam nisi expressè recessum præsumitur, immò ut aliàs diximus, omnes inuestituræ erroneæ præsumuntur, quæ à prima deuiant, vnde non est dicendum, quod sub in volucro clausularum super executiuis appositarum inducta dicatur mutatio aliqua natura feudi, & alteratio inuestituræ per simplicem assensum, in quo est proprium allegatum cõsiliium Nat. 582. & si hæ clausulæ hoc modo appositæ præualeerēt, omnia feuda absque aliquo assensu alienarentur.

Præterea casus quæstionis Capy. valde distat à quæstione posita per Doct. non enim qui vendit, dicit vèdere cum potestate alienandi, sed contrahit creditum, vel vendit bona allodialia simpliciter, pro cuius solutione, aut euictione obligat sua bona feudalia; & in clausulis executiuis demum dicitur cum potestate capiendi propria auctoritate alienandi, vendèdi, & c. quæ verba respiciunt potestatem, & ius venditoris, aut debitoris contrahentis, nam non potest creditor vendere bona, nisi creditore requisito iuxt. text. in l. fin. C. de iur. dom. imper. benè tamen convenire potest, ut absque aliqua requisitione vendere liceat, secundum reg. text. in l. si conuenerit, la prima ff. de pign. act. hoc partes facere voluerunt, & in hoc potestatem habebat, & sic de iure præsumitur, nam qui facit actum intelligitur

tur facere, prout de iure permittitur ad text. in l. quæro §. inter locatorem ff. locat. cum alijs in proprio casu per me adductis in d. conf. 3. nu. 67. igitur, vel hæc clausulæ referuntur ad hanc facultatem, quam vassallus habebat, vel si volumus, quòd referatur respectu alienationis feudi, intelligendū erit eo modo, vt vassallus eam habet, si ipse est, qui eam dat, & sic ex reg. text. in l. qui tabernas cum vassallus non habeat facultatem hanc, nisi cum assensu Domini, ergo eo modo, quo habebat, illam concessit, & hæc est differentia inter inuestituram, quæ fit à Rege, qui omnia potest, & adhibetur distinctio, si verba sunt in exequutiuis, vel in principali dispositione, & aliud est, quando sumus in contrahentibus, qui non habent feudorum liberam dispositionem, non possunt feudorum natura alterare, non possunt, nisi cum assensu disponere, igitur dum ipsi cōcedunt facultatē capiēdi bona propria autoritate vendendi, & alienandi, intelligendum est, prout ipsi possunt iuxta iuris formam.

Vlterius hæc in assensu, qui interponitur per Proregem, vti Domini Vicarium sunt extra omnem dubitationem, cum satis nota sit doct. Andr. post nu. 12. in d. c. imperialem, quod Vicarius non potest donare, nec insolita concedere, nec potest rem, aut ius Domini ab ipso Domino abdicare, & in aliū transferre, licet possit assentire, quia assentiendo nihil transfert, & nihil concedit, immò inter cætera prouisa per Reg. Prag. dictam delli noui capi spetialiter prohibitum est Proregi assentire, quando natura feudi alteratur, si igitur ex potestate alienandi absque assensu secundum omnes natura feudi alteratur, si denique ex hoc veniret concessa potestas Domini, prærogatiua Domini, ius superioritatis Domini, sequitur vndiq; dicendum de decis. Capyc. nullam adhibendam esse rationem.

Quo verò ad secundum punctum si absque clausulis prædictis cessio valeat

absque assensu, ita quòd vigore illius præstari possit assistentia, videtur ex dictis in principio punctus determinatus, si fundatum est ius hyppothecæ super feudo, nec acquiri posse, nec cedi absq; assensu, idemq; iudicari de iuribus super feudis, quod de ipso feudo, ac constitut. constit. diu. mem. locum habere in ipsis, & consequenter in iuribus prædictis, si vt feudalia reputantur, non possunt succedere personæ aliæ, quàm que per easdem Reg. Constit. ad feuda ipsa succedere possunt, in quo est punctualis decisio prædicta D. de Franch. & licet ventilata sit satis conclusio illa, si in iudicio assistentiæ requiritur probatio dominij, quòd non habet dubium, dum agitur iure hyppothecario, secus verò per Saluianum interdictum, vel remedio text. in l. fin. C. de acquir. possess. & quid quando agitur contra possessorem, non habentem causam à debitore, tamen tenendo opinionem iam iudicatam, & pro lege obseruatam, quòd dum agit iure assistendi sufficit probare rem fuisse in bonis, & de bonis debitoris, quodq; non requiratur probatio dominij, nec admittatur ex aduerso illius defectus, secundum famosam decisionem Afflic. 383. & quæ cōsiderat subtiliter eruditissimus Rouit. super Pragm. Reg. circa assistentiam ad intellectum prædictæ decis. Sac. Conf. non procedunt, cum omnis disputatio Afflic. fuerit, si agens iure assistendi tenetur probare dominium, & titulum validum, & concludit non teneri, sed sufficit probatio rem fuisse in bonis, fundando omnem decisionem in terminis Saluiani interdicti, & in l. fin. C. de acquirend. possessio. secundum quos terminos stante constituto, & præcario videtur posse defendi opinionem Capycij, vt dum iure assistendi agitur sufficiat ex cessione trāslatam esse possessionem, & consequenter non curemus de assensu, quia non tractatur de iure hyppothecæ, nec de tituli validitate, in quo videtur, quod sit fundata opinio

D. Ant. de Alef. per illa verba apposita per Capyc. in sua decisione, quod dicebat D. Ant. de Alef. ut sine assensu in cessione possit præstari assistentia, tamen pariter ex latè fundatis, & discussis in principio huius quæstionis omnia prædicta corrunt, si verum est contractionem ipsam de iure feudali etiam respectu possessionis esse nullam, omnisq; contractus quomodocumque sit celebratus, siue respectu dominij, siue respectu iuris, siue respectu possessionis dicitur penitus nullus, quia semper committitur in legem secundum opinionem Ardiz. & aliorum, & cõsequenter habet locum cõstit. const. diu. mem. ex quibus cessat fundamentum assistentiæ, dum tractamus de possessione iuris feuda-

lis, quæ non consideravit D. de Franch. in d. sua decisione, quare in utroque puncto mihi videtur, quod nullo pacto possit sustineri opinio Capyc. & quod dicit de vtili, vel directa actione, datiuæ, vel natiuæ; omnia enim sunt contra notissimos iuris terminos, cum quæcumque sit actio, quodcumque sit ius, si est super feudo, requirit assensum, ut benè explicat D. Frecc. in d. quæst. 32. & quomodocumque sit contractus directius ad feudum, vel de feudo quomodocumque tractans, licet personas, & non feudum tangat; demonstratum est esse nullum, & inclusum sub legis prohibitione, quæ dixisse sufficiant pro indagatione veritatis.

DE SVCCESIONE MVLIERV M IN REGNO, & quomodo, & quando per dotationem, aut renun- tiationem sunt exclusæ.

TITVLVS NONVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Mulieres existentibus masculis in Regno, & in hac nostra Ciuitate sunt à successione exclusæ, sed à masculis de paragio dotari debent.*
- 2 *Paragium regulariter non potest esse minus legitima, sed in muliere non maritata, ut nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, sicut quando nubere potest pari cum dote à patre assignata, vel legata potest esse dos minus legitima, quòd maxime locum habet in magnis Dominis, ut sufficiat congruenter dotari.*
- 3 *Mulier etiã à patre dotata cuiuscumque conditionis pater sit, si dotauerit filiam de proprijs filie bonis, parum aut nihil de suo patrimonio dando, tunc potest petere paragium competens in bonis paternis.*
- 4 *Mulier dotata excluditur à successione, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, unde soror dotata à fratre de bonis paternis, aut maternis, non excluditur à successione eiusdem fratris, quòd in Regno est declaratum per Pragmaticam particularem.*
- 5 *Frater, si in dotatione sororis aliquid de suo posuerit, non per hoc intel-*

intelligetur ab eius successione exclusa, quia debet intelligi de congruè dotata ab eo de cuius successione agitur, maximè quando voluntariè hoc fecit.

6 Consuetudo Neapolitana excludit mulieres à successione fratruum si dotata fuerunt de paragio de bonis paternis, vel maternis, ita quod differt à iure communi, & à Constitutionibus Regni, & ita decisum.

7 Consuetudines Neapolitanæ loquētes de bonis habent locum in bonis tantum fitis in districtu, & territorio Ciuitatis, in ceteris verò extra districtum procedūt Constit. Reg. & ibi distinctio, quando cōsuetudines loquuntur de bonis, vel de personis.

8 Consuetudo loquens in dote, seu successione in ea decisum est habere locum, ubiq; sint dotes etiā extra districtum.

9 Consuetudo extenditur ad iura, & actiones.

10 Mulieres solent facere renuntiationes, dum dotantur, & mariti obligantur ad obseruantiam, & non excusantur allegando fecisse eorum posse.

11 Renuntiationes fieri solent cum pacto, quòd quicquid mulier ultra dotem promissam à patre, vel à coniunctis consequuta fuerit nõ obstante renuntiatione facta, aut promissa, maritus teneatur reficere de proprio, quòd pactum validum esse defenditur, & pro lege seruatur, & deci-

sio D. de Franch. refellitur, & nu. 13.

12 Renuntiationes, quando intelligantur omninò, vel respectiue ad masculos, & quando filij venire possint ex propria persona, remissiue.

14 Mulieres aliter exclusæ per Consuetudines Neapolitanas, & aliter per Constitut. Regn. primo enim casu, si non fuerint dotatae de paragio per totum decimum sextum annũ, quando pro dotatione infiterent, succedūt ut masculi in virilem portionem, sicut alij masculi successores, secundo verò casu semper sunt exclusæ cū onere dotationis de paragio.

15 Consuetudo disponens, quòd de bonis antiquis non possit disponi ultra medietatē, & si fuerit femina filios habens de decima tantũ parte, an inter bona antiqua reputentur fructus illorũ in hereditate existentes, & concluditur cōprehendi, & ita decisum.

16 Usura dicitur fructus extra rem, & pariter pensiones.

17 Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum non dicuntur antiqua, & sic non erunt subiecta cōsuetudini de bonis antiquis loquenti, ubi impugnatur decis. Paul. de Castr. in l. fin. ff. quando act. de pecul.

18 Bona acquisita titulo oneroso etiam à coniunctis peruenta, non comprehendantur in consuetudine prædicta.

- 19 *Consuetudines Ciuitatum habent tantum locum in uleima uoluntate, non autem in dispositione inter uiuos.*
- 20 *Dicta per Gasp. de Leo refutatur.*
- 21 *Bona clericorum ex fructibus ecclesie acquisita sunt Ecclesie ex speciali prouisione Canonum.*
- 22 *Decisiones recensentur alias factae, quod bona empta ex pecunia antiqua, uel ex fructibus bonorum antiquorum non erunt antiqua, et propterea non subiecta consuetudinibus de antiquis bonis loquentibus.*
- 23 *Consuetudo Capuani, et Nidi differt à consuetudine Ciuitatis.*
- 24 *Consuetudo moris magnatum importat idem quod ius commune, et quae sit inter has consuetudines differentia, remissiuè.*
- 25 *Deci. facta in causa Comitum Montisiscalui cum Comite Montelle recensetur, in qua fuit decisum in tertiaria, quarta seu antefato constituto secundum morem magnatum filios succedere, ut heredes, et non uti filios ex propria persona contra decis. Afflict. et contra text. in auth. haeres C. de secund. nupt. et contra consilia Auctoris, tunc Aduocati Comitum Montella.*
- 26 *Femina intelligitur exclusae, tam per Const. Reg. quam per consuetudines Neapolitanas, non omnino per masculos omnes, sed per masculos existentes in eodem gradu, secus uero per remotiores.*
- 27 *Agnationis ratio non intelligitur*
- habita, quando masculi non sunt indefinite uocati, nec feminae perpetuo exclusae, quo casu exclusio non egreditur personas nominatas.*
- 28 *Statutum excludens feminas propter masculos eiusdem lineae, et gradus est fauorabile, sicut est odiosum, quando ipsas excludit propter remotiores.*
- 29 *Constit. Reg. est expressa, ut feminae excludant masculos, quando non sunt in pari, sed remotiori gradu.*
- 30 *Linea primo praefertur, secundo gradus, tertio sexus inter eos, qui sunt eiusdem lineae, et gradus, et quarto aetas inter eos, qui sunt eiusdem lineae, gradus, et sexus.*
- 31 *Statutum excludens feminas propter masculos absolute, tunc intelliguntur exclusae per remotiores, quia est habita ratio agnationis, quod secus est, quando per masculos eiusdem lineae, et gradus, et eo casu neptis excludit patrum.*
- 32 *Linea masculine appellatione uenit neptis ex filio.*
- 33 *Mulier dicitur de sanguine, et est caput, et finis suae familiae.*
- 34 *Statutum uocans ad successionem descendentes per lineam masculinam, comprehendit feminas à masculo descendentes, et ideo filia excludit patrum.*
- 35 *Text. in cap. 1. de eo, qui sibi, et hered. suis non procedit in Regno.*
- 36 *Filia succedit in feudo excluso patris*

- truo in Regno vigore Constitutionis, & hæc est communis omnium, quando filius decedit post mortem patris, etiam hereditate non adhuc adita.
- 37 *Filia ex filio præmortuo inuita patris, an excludatur tanquam foemina per patruos à successione aui, vel subintret taliter in locum patris, ut ex eius persona succedat in virilem patri competentem in aui successione, immò si pater alios excludebat, ita pariter ipsa, tanquam subintrās in locum, gradum, & sexum, & pro filia concluditur varijs medijs, & secundum banc opinionem refertur decisum.*
- 38 *Opiniones, & doctrina Doctor. distinguuntur, unus enim casus est, si filia subintrans excludit alios, & maxima pars Doctor. voluerit non excludere, sed esse casum ammissum, sed habere locum ius commune, & secundum banc opinionem, foemina, seu neptis haberet virilem patri cōpetentem, quia de iure communi foemina succedit; alia autem maxima pars Auctore Baldo, voluit quod foemina non solum subintret locum patris, sed sicut pater excludebat alios, ita pariter ipsa, quæ Bald. opinio est satis consouersa, sed ex his apparet communem esse opinionem foeminam subingredi in portionem patri competentem, ita quod succedit cum alijs.*
- 39 *Doctrina Corn. commendatur.*
- 40 *Statutum hoc quo ad exclusionem foeminarum odiosum.*
- 41 *Constitutio Regni non loquitur in nepte ex filio, ob quod non extenditur ultra casum, de quo loquitur.*
- 42 *Lineæ tot sunt, quot sunt filij.*
- 43 *Decisio Neapodan. quod filia ex persona, & sexu patris eius locum subingreditur in successione aui.*
- 44 *Fœmina secundum opinionem Neapod. subintrat sexum patris ex lege velleia, & fundatur Neapodan. decisiones habere locum, tam in allodialibus, quam in feudalis, & tam de iure consuetudinario, & Regni, quam de iure communi.*
- 45 *Opinio Neapod. communiter recepta à nostris Regnicolis, & secundum eam est iudicatum, & pro lege dicit Minad. esse seruandam, qui disputat articulum ad partes, respondendo omnibus contrarijs, & dicit in Regno decisum esse foeminas subintrare locum, & sexum patris, tam in feudalis, quam in allodialibus.*
- 46 *Declarationes Regiæ referuntur, per quas in Regno est statutum foeminas in totum representare personas, locum, & sexum patris, & sic decisum.*
- 47 *Subingressio sexus excludit differentiam inter feudalia, & allodialia.*
- 48 *Refertur decisio nouissimè facta secundum banc opinionem.*

A R G V M E N T V M.

Mulieres in Regno exclusæ à successione propter masculos in eodem gradu paragiū illarum quantum esse debeat. Quid in dote à patre assignata, vel legata, & quid in magnis Dominis, mulier exclusæ tantum à bonis eius, de cuius successione agitur, quod limitatur in consuetudine Neapolitana, & dotata, intelligitur quando congruenter est dotata. Consuetudines Neapolitanæ non extenduntur extra districtū, vbi limitatur. Mulieres per renuntiationes quomodo excluduntur, & quid, quādo maritus promisit rescire de suo. Fructus bonorum antiquorum includuntur sub dispositione bonorum antiquorum, quod non est in bonis emptis ex eis, vel ex pecunia antiqua. Consuetudo non habet locum in bonis peruentis titulo oneroso, nec in contractu inter viros. Consuetudines Capuani, & Nidi, & mos magnatum quid quando intelligitur habita agnationis ratio. Statutum excludens fœminas propter masculos, quando fauorabile, & quando odiosum. Lineæ masculinæ appellatione venientis ex masculo, filia succedit in feudo excluso patruo. Filia succedit in locum patris etiam in sexu, quod in Regno est de indubitabili decisum neptem ex filio præmortuo subingredi in Regno, locum, & sexum patris, eiusq; personam in totum representare.

DIXIMVS multa circa dotes constitutas, ipsarumq; conseruationē, dicamus nunc aliqua, quomodo in Regno fœminæ propter dotationes à successione excluduntur, & quid in Neapolitanis, & breuiter non disputando articulos, sed conclusiones veras & iudicatas reassumendo dico per Regni Constitutiones incipientes vna in aliquibus, quæ loquitur in feudalibus, & burgenfaticis, & altera, vt de successione, quæ habet locum in feudalibus tantum, per has inquam constitutiones fœminæ masculis existentibus à successione sunt exclusæ, dummodo de paragio dotentur, & hoc pariter constitutum est per Cōsuetudines Neapo-

litanas, vt in consuetudine incipiente si moriatur cum sequent. & in hac indubitata cōclusionione aliàs fuerunt multæ quæstiones controuersæ circa quantitatem paragiij, quantum esse debeat, si minus legitima, vel vltra, quid in maritata, quæ paragium debitum perat, quid in maritata a patre, quid in dote ab eodē legata, & quid in magnis Dominis, & regula est, quod paragium non potest esse minus legitima, & in non maritata, vt nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, in quo est famosa decisio Afflicti. 160. Alex. conf. 83. 4. vol. Socc. conf. 207. 2. volum. & quod dos non possit esse minus legitima, Andr. in constit. aliquibus pluries, & Neapod. in d. consuetudine si moriatur, qui dicit ita esse secundum interpretationem sapientum Regni nu. 56. plura cōsilia Decij 180. 181. Gramm. latissime in decis. 57. & ad saturitatem in meo conf. 65. 1. volum. vbi quid in dotata à patre, & quid in dote legata, & in magnis Dominis, qui amplissimum habent patrimonium, quod sufficiat dotari congruè pari, non habēdo respectum, quod dos sit minus legitima, Soccin. in conf. 288. nu. 17. Grammat. in decis. 101. nu. 67. qui decisiones cumulat, & est magna decisio illa in filia à patre dotata, vt contenta esse debeat eius, quod à patre datum fuit, quæ late discussa fuerunt in allegato meo consilio in causa Ducissæ Andriæ, quæ habuit dotes legatas à patre ducatorum quinquaginta mille, & prætendens legitimam ascendere ad ducatos plusquam centum mille, quod propterea supplementum ex bonis Principis Ostiliani sui patris fieri debebat, & ex aduerso contrarium prætendente Principe eius fratre, dicente dotem congruam, & vna de maioribus secundum morem Regionis, cum qua satis decenter nupsit pari, & secundum hanc opinionem fuit decisum, & sic pariter decisum fuit in causa Ducissæ Nuceriæ cum eodem Principe Ostiliani; verum quia in causa prædicta Ducissæ Nu-

Nuceriz excessus erat perquam maximus, quia in facto demonstratum fuerat Ducissam verè dotatam ex bonis maternis, & ex paternis, parum aut nihil habuisse; propterea post sententiam latam partes deuenerunt ad concordiam, & fuerunt auctæ dotes in alijs ducatis circiter triginta mille; ita quòd etiam in magnis Dominis, quando excessus est talis, quòd filia remanet quasi exhæredata; tunc datur supplementum, considerando qualitatem filialem, & debitum naturæ; quando verò à patre de proprijs bonis congruenter dotatur pari secundum morem Regionis, tunc non attenditur, quod dos sit minus legitima.

Verùm q̄ dicitur in terminis Constitutionis, vt mulieres dotatæ excludantur à successione, intelligitur, quando
 4 sunt dotatæ de bonis eius, de cuius successione agitur, ita quòd si frater dotasset de bonis patris, non esset soror exclusa à bonis fratris, de quo per Afflict. in d. constit. in aliquibus 10. notab. quod hodiè non est controuertendum, nam adest in hoc Pragmatica facta, & lex generalis in Regno, quæ appellatur la Filingeria, & fortius, & in hoc aduertatur, quod si frater de suo proprio
 5 aliquid posuisset, non intelligetur exclusa, quia intelligi debet decenter dotata de bonis eius, de cuius successione agitur ad finem, vt exclusa intelligatur. pulchrè Curt. Sen. in cons. 27. nu. 37. ver. ergo ex his cum alijs, quos ad hoc allegat Minad. in repet. dictæ Cõstitutionis ex aliquibus in princ. in verb. textus cõstitutionis nu. 68. maximè quando mulier habebat congruū paragiū in bonis paternis, & frater voluisset de suo voluntariè dotare, ad finem excludendi à sua successione, vt
 6 per Minad. ibidem nu. 73. quæ limitantur in terminis consuetudinis Neapolitanæ, perquam sufficit filiam dotatam esse de bonis paternis, & maternis ad finem, vt excludatur etiam à bonis fraternis, vt in consuetudine, sed si mori-

ti, tradit Capyc. in apostilla in consuetudine si moriatur in fin. lit. E, qui refert ita iudicatum, & idem refert iudicatum in causa Marchionis Siculæ, D. de Franch. in apostill. ad d. consuetudinem si moriatur inter apostillas Consiliarij Foelicis de Rubeis, post consuetudines, in qua causa est allegatio Ioan. Vinc. de Ann. nu. 81. qui refert sic decisum ex decisione Neapod. in consuetudine quod autem dictum est in verb. parentum, ibi, sed pone num. 303. qui Ann. licet in alleg. 117. voluerit diuersificare casum, si soror reperitur, vel nõ reperitur dotata tempore de latæ successione, pariter succubir, & tam in illa causa D. Isabellæ de Aragonia, quàm in quamplurimis alijs, decisum fuit cõtra sorores, vt refert Consiliarius de Bott. in cõsuet. sed si morienti fol. 151. à tergo, quæ fundantur ex verbis particularibus earumdem consuetudinum: nam consuetudo incipiens si moriatur, dicit quod decedente aliquo cum filijs, filiabus, nepotibus, &c. masculi succedunt tantum cum onere dotandi foeminas de paragio; subsequitur demùm consuetudo sed si morienti loquens in successione fraterna, & dicit, quòd decedente fratre, superstibus fratre, & nepotibus, & neptibus ex altero fratre, succedunt æqualiter, verùm si neptis nõ sunt solæ, sed adsunt fratres, illi succedunt, cum ipsi habeant dotare sorores, vt superius dictum est, &c. & superius statutum erat, quod filij dotarent sorores ex bonis paternis, & maternis;
 7 verùm hæc quæ diximus de consuetudine Neapolitana, habent locum in bonis tantum sitis in districtu, & territorio Ciuitatis; in cæteris verò extra districtum, procedunt Constitutiones Regni, quod expressè declaratur in prohemio consuetudinum, vbi Neapod. in verb. per quod, & in cõsuetudine si moriatur num. 83. in consuetudine si quis, vel si qua, in verb. in bonis omnibus, & latè in consuetud. pupillus, de in integ. restit. vbi distinguit, an consuetudo loquatur

- quatur de bonis, vel de personis, vt primo casu non extendatur vltra bona sita in districtu, quia deficit iurisdictio; secundo verò casu extendatur, quia in personis iurisdictio non deficit, latè D. de Franch. in sua decis. 546. & ideo notetur, quod dum tractatur simpliciter de dote, seu de successione in ea, quia est ius vniuersale, & est nomen iuris, fuit decisum habere locum consuetudinem, vbicumque sit dos, & ita iudicatum, vt refert D. de Franch. in loc. vbi supra, quem refert Consiliarius de Bottis in consuetudine siqua moriens in principio secundum quam decisionem refert iudicatum per suprema Italiae tribunalia Consiliarius de Georgio in conf. 23. nu. 10. & si dos est nomen iuris, consuetudo extenditur ad iura, & actiones, vt per eundem D. de Franch. in apostilla ad consuetudinem siquis, vel siqua, & in sua decis. 93.
- 9 Est verum, quod de communi consuetudine, mulieres facere solent amplissimas renuntiationes, & mariti obligantur particulariter, vt vxores illas facere habeant in valida forma; ob quod decisum pluries fuit contra Afflict. vt mariti non excusentur allegando fecissem eorum posse, de quo latius per D. de Franch. in sua decis. 624. & hodie
- 10 per pacta, quæ ordinariè apponuntur, vt maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier vltra dotes habitas consequi vellet, non obstante renuntiatione facta, dico inquam, quod ex hac cautela sublatae sunt omnes difficultates, & quamquam dicatur hoc nouiter introductum, vidi tamen capitula matrimonialia antiquitus facta, in quibus hoc pactum est appositum, multoties enim, & vt plurimum quantitas dotium est in causa, vt contrahatur, magis cum vno, quam cum alio, cum quo non contraheretur, si tantam dotem dare voluisset, quia non iudicauit ea quantitate dotis dignum, & propterea nimirum si tenet obligatio mariti, & nihil nocet mulieri, quia si ipsa pretendit læsionem,
- non prohibetur agere, & semper ius suum est saluum, & ipsius patrimonium est indemne, quod nihil commune habet cum patrimonio viri, qui non est, de quo cõqueratur, si vltra habere non merebat, & certior factus sic visum fuit sibi contrahere, ac promittere, quicquid alij dixerunt circa hoc, de læsione mulieris, nam ex prædictis apparet hoc vanum, & aliàs maritus dolosè, & fraudulenter in damnum patris, aut fratrum dotantium lucraretur, cum maxima illorum iactura, etiam respectum habèdo ad existimationem, & honorem; & vt dixi hæ sunt cautelæ, quæ Proregibus hodie obseruantur, & quando filia renuntiauit, an possint filij venire ex propria persona, videatur Grammat. in d. decis. 57. & quid si tempore renuntiationis extabant masculi, latius Marant. in sua disput. 10. & quando renuntiauit omninò, vel respectiue ad masculos, & quomodo procedat consilium vigesimum secundum Ludouici Rom. latè per Pisanell. in additione ad cõsuetudinem siquis, vel siqua nu. 130. vers. hic essent repetenda, & de hac materia filia renuntiantis, latissimè per Addentes in consuetudine si moriatur, vbi poterit videri, nec quæ refert decis. D. de
- 11 Franch. in sua decis. 247. circa inualiditatem promissionis viri, vt supra sunt in casu, cum hic maritus non interuenit in contractu, vti fideiussor, vt ibi, sed vt principalis, & sicut ibi consideratur dolus ex parte recipientis promissionem, ob quod illa annullatur, sic hic erit totum oppositum, considerando dolum ex parte promittentis, cum qua promissione induxit ad matrimonium contrahendum, quod aliàs non esset contractum, nec læsio mulieris habet quid commune cum promissione viri, aget enim mulier, & stante enormissima læsione recuperabit omne, & totum, quod ei competere potest, & sic ipsa erit in tuto, parentes verò eius agent contra virum ex proprio viri contractu, & promissione, cum quo aliàs non contraxissent,

sent, nisi prædicta promissione freti, & stabunt periculo, si maritus est, vel non est soluendo; quare enim absonum hoc videri debet, si maritus ignobilis duxerit uxorem nobilem, maritus humili genere natus duxerit in uxorem genere illustrem, & aliæ possunt considerari causæ similes, ex quibus satis condecenter pacta prædicta sincerè, & bona fide sunt appositæ, quæ dederunt causam contractui, & aliàs innumera matrimonia impediretur in damnum Republicæ, & Consuetudinis inueteratæ, & obseruatæ maximè inter nobiles, multam enim recepit dotem, sibiq; ipsiusq; posteritati maritus acquisiuit dignitatem, & honorem, dum cum muliere nobili, aut illustri contraxit, quare non potest dici vnquam in damno, vt sic iure merito adimplere teneatur promissa; propter quæ parentes se induxerunt ad contrahendum, alias maritus esset in dolo, & versatus esset maxima fraude, quæ sunt in oppositum consideratorum in d. decis. D. de Franch.

Et notetur aliud in terminis consuetudinis quoad mulieres Neapolitanas, dicitur enim in d. consuetudine si moriatur in vers. eas autem, quod differens 14 tibus successoribus maritare filias vsque ad annos sexdecim completos secundum paragium, & facultates, quòd tunc possunt petere portionem virilem, vt cæteri fratres, & alij successores, & sic, vt notat ibi Neapud. in verb. maternis, aliter est exclusæ filia per Constit. Reg. in aliquibus, & aliter secundum illud ius municipale, secundum quòd differendo successores maritare succedunt, vt masculi, secundum verò Const. Reg. etiam quòd differunt maritare, amplius habere non possunt, quam paragium, quæ procedunt tantum in allodialibus, secus verò in feudalibus, in quibus consuetudines non habent locum, de quo latius in meo cons. 74. 1. vol.

Sed fuit alias dubitatum, an fructus bonorum antiquorum remansi in hæreditate computentur inter bona anti-

qua, ita quòd sint subiecti consuetudini disponenti, quòd de bonis antiquis non possit quis disponere ultra medietatem, & si fuerit foemina filios habes, non possit disponere, nisi de decima parte, & quoad fructus decisum est per easdem consuetudines loquentes per verbum obuenerunt, vt in consuetudine siquis, vel siqua; vbi Neapod. in verbo obuenerunt declarat ibi tertio in vim accessiones, & lucri vbi Pisanell. Aduocatus maximus norat venire fructus eiusdem rei, ad quod adducit glossam notabilem in l. quod procurator ff. de procurat. quæ tenet, quod fructus, & vsuræ dicuntur venire ex bonis, & non 16 propter bona, licet in vsura glosa sit reprobata, quia vsura dicitur venire propter pecuniam ex causa remota, vt ibi per Bart. & Doctor. communiter, & idem Bart. in l. stipulatio ista §. si stipuler ff. de verb. obligat. vbi Alex. nu. i 3. author. Io. Andr. in cap. quanquam de vsur. in 6. dixit idem esse in pensionibus, quia dicuntur esse extra rem, & non ex re, sed propter rem, cuius opinionem dicunt esse veriozem Addentes ad Bartolum in d. l. quod procurator.

Ex his videtur determinata secunda quæstio de bonis emptis ex pecunia 17 antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum, vt minimè illa inter antiqua bona computentur, nec consuetudini subiaceant quicquid dixerit Paul. de Castr. in l. fin. ff. quando act. de pecul. ex ratione, de qua supra, quia bona empta non dicuntur peruenta ex re, sed extra, vel propter rem, vt dictum est de vsura & pensionibus, pro quo est casus in l. venditor ex hæreditate ff. de hæredit. vel act. vendit. ibi pretium enim hominis venditi, non ex re, sed propter negotium percipitur, & rursus secundum 18 Neapod. in loc. de quo supra acquisita titulo oneroso, minime comprehenduntur in consuetudine loquente de bonis antiquis, etiam quòd fuerint empta ab agnatis, seu cognatis, quia illa habentur titulo singulari acquisita nouiter ex causa

causa onerosa, quod non potest negari in bonis nouiter emptis ab extraneis, siue à coniunctis, nam verum est dicere titulo oneroso acquisita, si propria pecunia illa fuerunt empta, licet pecunia illa sit perueta ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, & speciale est, vt est notorij iuris in rebus pupillaribus dotalibus, & similibus res emptas ex illis pecunijs succedere loco rei, vnde consuetudo loquens de bonis antiquis, nullo modo potest comprehendere bona acquisita ex fructibus, vel ex pretio bonorum antiquorum, sunt enim consuetudines stricti iuris à iure communi exorbitantes, & propterea nullo modo extendendæ, sed & rursus consuetudines se restringunt ad dispositiones in vltima voluntate, non autem inter viuos, ita quod secundum Neapod. & omnes possidens bona antiqua habet liberam illorum dispositionem in vita, ergo si emendo disposuit in vita, quæstio est absoluta, & consequenter pecunia est consumpta mediante emptione facta, & bona empta, tanquam nouiter acquisita nullo modo consuetudini sunt subiecta, & quanquam Gaspar de Leo in addit. ad Neapod. in d. verbo obueniunt in vers. tenet hic Neapodanus moueat quæstionem, tamen nihil firmat & doct. Innocentij, quam allegat in cap. in officijs de testam. nihil facit ad casum, siquidem regula iuris est bona omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Ecclesiæ acquisita spectare ad eandem Ecclesiam, vt in cap. 1. in cap. relatum lo secundo eo. tit. de testam. & eleganter per Andr. in cap. 1. §. his consequenter hic finitur lex, nec pariter facit ad casum consiliû Iasonis 231. vol. 2. per ipsum allegatum, cum loquatur expressè in permutatione facta bonorum fideicommissorum subiectorum, & secundum hanc vltimam opinionem refert iudicatum, esse Stefanum de Gaeta, & pariter idem refert Ant. de Alex. in apostillis in d. consuetudine, quas transcribit Consiliarius

Fœlix de Rubeis in suis apostillis positus in fine consuetudinum fol. 3. à terg. idemq; refert Capyc. in sua decis. 194. qui refert causam illam non fuisse decisam, quia partes se concordauerunt, verum quod Sac. Conf. inclinabat in eandem opinionem propter prædictam apostillam Stephani de Gaeta, & decisio facta in causa Ascanij Pignatelli, cum Marchione Montisfortis est in terminis consuetudinis Capuani, & Nidi, quæ nil commune habet cum consuetudine Ciuitatis, nec tractatur ibi de bonis antiquis, sed de successione ascendentium in bonis descendentium decedentium in pupillari ætate, vel quâdumcumque ab intestato, nec ibi tractatum aliter fuit de fructibus, aut de bonis ex fructibus emptis, cum non cadebat talis articulus, quia tractabatur de successione in omnibus bonis, quomodocumque, & qualitercumque peruentis, siue fuerint acquisita de nouo, siue de antiquo, vt videri potest ex allegationibus factis per Aduocatos vtriusque partis, vnus enim fuit Conf. de Anna, cuius conf. est in 2. lib. nu. 92. & Conf. de Georg. in alleg. 23. quare non erit discedendum à decisis per nostros antiquos patres, tam eminentes, & versatos in hac materia consuetudinum.

Consuetudinem verò Capuani, & Nidi, tam differentem à consuetudine Ciuitatis inscriptis redacta ponit Affl. in decis. 237. & ibidem Addentes ponunt consuetudinem moris magnatum ibi in fin. nu. 7. qui dicunt continere idem, quod ius commune, ad quod allegant Dec. in conf. 402. & referunt ita iudicatum, eademq; consuetudines, & differentias inter eas ponunt Moderni addentes in d. consuetudine siquis, vel si qua cart. 143. vbi adnotatur per Consiliarium de Bottis decis. facta in causa Comitum Montiscalui, cum Comite Montellæ, vt in tertiaria, quarta, seu antefato constituta, seu constituta in matrimonio contracto more magnatum succedat filij, vt hæredes patris, secundum

con-

consuetudinem Neapolitanam, & non ut filij, vt de iure communi si mos magnatum importat iuris communis obseruantiam contra text. in auth. hæres C. de sec. nupt. cuius dispositionem seruandam esse ego defendebam, tãquàm Aduocatus Comitis Montellæ, de quod latius in meis cons. . . . . 2. vol. fuit causa illa valdè altercata pluries scriptum, & D. Regens Salernitanus, tunc Sac. Conf. Præsident, qui tenebat contrariam opinionem veriorum, & secundum eam voluit facere decisionem, elegit, & adiunxit Iudices in causa sibi melius visos, & tandem secundum facta causarum fuit illa decisa contra Comitem Montellæ cum maxima discussione, & disparitate votorum; & cõtra decis. Afflic. 34. vbi latius Moderni addentes, in qua per text. in d. auth. hæres apparet Sac. Conf. Iud. velle filios succedere in tertiaria, seu antefato ex propria persona, vt filios, & non vt hæredes, quæ decisio fuit habita, & reputata tam dura, & exorbitans, quòd ex eo tempore in omnibus contrectationibus factis, & quæ in dies fiunt, specificè conuenitur, vt filij succedant, vt filij, & non vt hæredes, non obstante decisione supra facta, quæ sufficiat attigisse, vt nihil antiquitatis ignoretur, quæ pro tyronibus non erunt inutilia.

26 Ex prædictis igitur, tam attentis nostris constitutionibus, quàm consuetudinibus nostræ Ciuitatis apparet feminas non omninò exclusas, sed sub conditione dotationis de paragio, & rursus exclusas per masculos in eodem gradu existentes, non autem per remotiores, quod in spetie declarat constitutio in aliquibus, cuius verba sunt infra scripta, quæ misteriosè describuntur.

In aliquibus Regni nostri partibus, consuetudinem prauam audiuius hætenus obtinuiffe, quod in bonis Comitibus, Baronibus, vel militibus, qui decefferit filijs masculis non relictis, filia non succedunt; sed consanguinei masculini sexus, & c. quod quidem naturæ digno-

scitur esse contrarium, quæ parentum votis, atque discretioni sexus, tam masculos, quàm foeminas commendauit, & iuri tam communi, quàm nostro derogatur, hac igitur lege & c. patre mortuo, tam filios, quàm filias puberes aut maiores, minoresue ad parentum successionem absque sexus discretionem vocari, si autem filij masculi, vna cum filiabus foeminis, aut etiam sororibus patri decedenti supersint cuiuscumque conditionis pater fuerit, francus videlicet, aut etiam longobardus miles, vel burgenfis in successione bonorum præferri volumus masculos foeminis; dummodo tamen sorores aut amitas, fratres aut nepotes, pro modo facultatum suarum, & filiorum superstuum numero secundum paragium debent maritari, cæterum si tantum foeminae superstitæ fuerint, ipsas exclusis alijs consanguineis volumus ad successionem admitti, ob quòd Minad. post Affli. in 3. notab. nu. 19. dixit foeminam exclusam, quando concurrat cum masculo in eodem 27 gradu; vnde cum non sint masculi indiffinitè vocati, nec foeminae perpetuò exclusæ, sed masculi tantum eodem gradu prælati; tunc non est habita ratio agnationis, & idè personas nominatas non egreditur, vt author. Imol. & aliorum, latius profequitur Molin. de primog. lib. 1. c. 5. nu. 37. & censetur solum tali casu data prælatio masculis, ita vt in eorum defectu foeminae eiusdè gradus succedant, quia quando foeminae non sunt omninò exclusæ, imò vocatæ, sed in certis casibus exclusæ, non est considerata conseruatio agnationis, sed ratio prædilectionis, ac prælationis masculorù, ita author. Bald. Alex. Socc. Dec. Curt. Aim. & aliorum, eleganter tradit Molin. vbi supra 3. lib. cap. 5. nu. 50. vers. septima conclusio, & nu. 9. & ibi nu. 27. tradit quod quando ex vocatione masculorum simpliciter non dicitur esse habitam agnationis rationem; tunc nunquam erunt foeminae exclusæ per masculos remotiores, sed erit casus

casus omissus, remanens in iuris com-
 28 munis dispositione, & quādo statutum
 excludit foeminas propter masculos
 eiusdem lineæ, & gradus, erit fauorabi-
 le, quōd secus est propter remotiores,
 vt per eundem Molin. in d. lib. 3. cap. 4.
 19 num. 18. & vt ex verbis constitutionis
 apparet, illa sunt expressa, vt masculi in
 vltiori gradu positi minimè foeminas
 excludant, ideoq; Minad. in verb. text.
 constitutionis nu. 77. fol. 54. à terg. no-
 tat, quōd constitutio tollit abusum, &
 consanguinei etiam in gradu remotiori
 excludunt neptes, seu foeminas, & ele-
 ganter Molin. in cap. 4. eiusdem libri
 nu. 5. quōd foeminae excluduntur tantū
 per masculos eiusdem lineæ, & gradus,
 hinc regula est, quōd primo præferatur
 30 lineæ, secundo gradus, tertio sexus, in-
 ter eos tamen, qui sunt eiusdem lineæ,
 & gradus, & quarto ætas, inter eos ta-
 men, qui sunt eiusdem lineæ, gradus &
 sexus, de quo per Lanar. in suo cons. 1.
 nu. 35. post Molin. in eod. lib. cap. 6. nu.
 38. & 47. cum seqq. ob quod idem
 Author in eod. lib. c. 8. nu. 8. q. 10. latè
 31 fundat, quod quando exclusio foemi-
 narum est absoluta propter masculos,
 tunc quia considerata est ratio agna-
 tionis semper foemina venit exclusa
 per masculos remotiores, quando verò
 exclusio est propter masculos eiusdem
 gradus & lineæ, tūc minime, sed neptis
 excludit patruum; quia ipsa est in linea
 patris, & non patruus, & linea semper
 præfertur, idem Molin. ibidem in cap.
 4. nu. 5. & appellatione lineæ masculinæ
 32 non est dubium venire neptem ex filio
 ex reg. text. in l. pronuntiatio de verb.
 signif. vbi glos. quōd mulier est caput,
 33 & finis suæ familiæ, & ibidem in S. pe-
 nult. quod de sanguine dicuntur omnes
 descendentes ab vltimo genitore, & ob
 hoc appellatione lineæ masculinæ ve-
 nit neptis ex filio, vt latius per Paris. in
 cons. 40. 2. volum. hinc vbi cumque ad
 34 successionem vocantur descendentes
 per lineam masculinam, comprahendi-
 tur foemina, à masculo descendens tan-

quā de masculina linea, glos. ordinaria
 in l. gallus, S. nunc de lege velleia,
 vbi communiter Scriben. ff. de liber. &
 posth. pro qua glos. est casus in Sac. æte-
 rum instit. de legit. agnat. succ. in l. lege
 12. tabularum S. huiusmodi C. legit. hæ-
 red. de quo latius per Molin. vbi supra
 cap. 6. nu. 37. & 38. ob quod Alex. in d.
 S. nunc de lege velleia dixit consuluisse,
 quōd si testator instituit filios ma-
 sculos adiiciens, quōd hæreditas vadat
 de vno ad alium descendentem per li-
 neam masculinam, quōd si vnus ex fi-
 lijs decessit superstitibus alijs fratribus,
 & filia ex eo descendens, quōd filia ex-
 cludat patruos, quem sequendo ibi Ias.
 defendit illum ab impugnatione mo-
 35 dernorum Senensium, idem Andr. in
 cap. 1. de eo, qui sibi & hæred. suis, tra-
 didit non procedere illum text. in ter-
 minis cōstitutionis in aliquibus, sed fæ-
 minam filiam primogeniti succedere in
 36 feudo, & excludere patruum, quia ha-
 bilitata per Cōstitutionem, quæ exclu-
 dit foeminam tantum per masculos exi-
 stentes in eodem gradu, vbi latius Mo-
 derni addentes; & hæc est communis
 opinio omnium, quando filius decedit
 post mortem patris, de quo per Scrib.
 in l. 1. C. de adult. videlicet Cyn. Saly.
 Ang. & cæteros, Ias. post Fulg. Alex. &
 alios in l. venia C. de in ius voc. Marf.
 in disput. 10. nu. 17. Afflic. in cap. 1. de
 nat. succ. feud. nu. 9. latè Tiraq. in tract.
 de primog. q. 40. nu. 50. & decisum est
 per Sac. Conf. procedere conclusionem
 etiam si decesserit filius patris hæredi-
 tate non adita contra opinionem Saly.
 in d. l. 1. vt per D. de Franch. in sua de-
 cis. 32. ad eò quod ex prædictis inferitur
 foeminas exclusas in Regno propter
 masculos in eodem gradu existentes; si
 verò sunt in gradu dispari, & remotio-
 ri, tunc non tractatur cum illis de pa-
 raggio, sed de successione, quæ longè
 sunt clariora, & declarata per consue-
 tudines Neapolitanas, vt ex eis est vi-
 dere.

Punctus alias dubitatus fuit, si præ-
 mor-

97 mortuus est filius patri, cum filia femi-
na ab eo descendens, superuiente pa-
tre, & alijs fratribus, an hæc filia subin-
tret locum patris in gradum, & sexum,
& articulus habet duo membra; vnum
est, si filia subintret in locum patris, ex-
cludendo personas, quas alias pater ex-
cluderet, si superuixisset, vt essent a-
mitæ, vel aliæ filiæ foeminae, vel esse-
mus in feudalibus in filia primogeniti,
qui cæteros masculos exclusisset, & a-
liud membrum est, si ipsa subintret lo-
cum patris tantum in illius portionem,
non autem ad exclusionem aliorum.

Hæc quæstio in statuto excludente
foeminas tantibus filijs masculis, an
neptis filia masculi præmortui in vita
patris, subintret in patris locum sexum,
& gradum, habuit de iure cõmuni ma-
ximam Doctorum controuersiam, Cyn.
88 enim in l. 1. C. de adult. ponit casum,
quando filia filij præmortui vult ex-
cludere amitam vigore statuti exclu-
dentis foeminas propter masculos, præ-
supponendo, quod ipsa subingrediatur
gradum, & sexum patris, & sicut ille
tanquam masculus patris filiam, seu
tius sororem excludebat, ita pariter ip-
sa filia suum patrem representans, &
concludit Cyn. statutum non habere
locum, quia qualitas masculinitatis nõ
transit in filiam, Bart. in l. liberorum,
de verbor. signific. loquitur eodem mo-
do, quod Cyn. Alber. & Ang. in eadem
l. 1. loquuntur in quæstione præposita
per Cyni, eodem modo Aret. in conf.
140. & pariter quæstio Iacobi de Aretio,
relata per Salyc. in d. l. 1. est in fi-
lia filij præmortui, vt non excludat a-
mitam, sic Io. Andr. in addit. ad Specul.
in rubr. de success. ab intest. 2. col. Ful-
gos. in l. venia de in ius voc. & Paul. de
Castr. pariter idem tenet, dum se remit-
tit ad dicta Bar. in l. liberorũ, & Lanar.
in suo conf. 1. adeo quod, si non habet
locum statutum erit casus omissus, &
decidendus secundum ius commune, &
expressè tradidit Affl. in constit. in ali-
quibus nu. 64. & 65. idem Capyc. in.

decif. 21. loquens in casu fortiori, vide-
licet in terminis consuetudinis huius
Ciuitatis tradens statutum non habere
locum ad exclusionem aliorum, sed be-
nè vt foemina subintret in portionem
patris ibi nu. 10. & Gram. in decif. 63.
pariter idem tradit.

Bald. verò in eadem l. venia tenuit
opinionem pro nepte, vt excludat pa-
truum, & ratio ipsius est, quia statu-
tum ex parte foeminae est odiosum, &
ideò succedit neptis representando pa-
trem, cum statutum loquens de filia
non extenditur ad neprem, quia odio-
sum, sicut ex parte filij est fauorabile,
& propterea extenditur ad nepotem,
quem sequitur ibi Roman. & Anchar.
in repetit. cap. canonum statuta ver-
his igitur quinque modis, Soccin. sen.
in conf. 122. lib. 3. Ruin. conf. 19. nu. 7.
in fin. vol. 3. Curt. Sen. in conf. 44. num.
20. ver. sexto fortiter, conf. 63. nu. 14.
ver. septimo, Silu. Aldobrand. in conf.
6. per totum, Decian. conf. 2. nu. 200.
vol. 2. Bologn. inter consilia Alex. conf.
13. nu. 11. lib. 4.

Contra Bald. verò in d. l. venia te-
nuerunt Alex. Ias. Curt. & Dec. & alij,
vt non solum neptis non excludat, sed
ipsa excludatur per patrum, & mini-
mè in locum patris succedat, & omnes
ea ratione mouentur, quia qualitas ma-
sculinitatis non potest ab ea repræsen-
tari.

Ex omnibus istis, vt supra cumulatis
apparent tres esse opiniones, prima &
magis communis, quod statutum non
comprehendit casum, quando remanet
neptis ex filio, & hæc est quæstio Cyni,
Bart. & sequacium, à Regnicolis nostris
amplexa, videlicet Afflict. Capyc. &
Gram. etsi statutum non comprehen-
dit hunc casum, habebit locum ius cõ-
mune, per quod neptis subingreditur
locum patris, & vna cum patris succe-
dit, nam etsi nõ acquirat sexum patris,
quoad exclusionem, acquirit tamen lo-
cum, & gradum quoad successionem in
illius portionem, & eleganter conside-

39 raut Cyn. in ead. l. venia & cessat obiectum ex aduerso, quod non debet habere plus neptis quam filia, ex reg. text. in l. si viua matre C. de bon. mater. si non habebit plusquam patris portionem, & si non est casus comprehensus in statuto, non est vera opinio tenentium contra Baldum, & in hac parte statutum est odiosum, & propterea non extenditur, dicit enim Curt. in d. l. venia communem esse, quodque in practica seruatur, sicut Euangelium, quod statutum hoc partim est fauorabile, & partim odiosum iuxta distinctionem Bald. contra Dec. qui tenuit contra Bald. quia statutum est fauorabile contra communem, & Aretin. qui ibidem loquitur per verbum forte demum concludit, quod quando effectus, qui resultant ex aliquo statuto sunt separabiles; tunc procedit, quod potest esse partim fauorabile, & partim odiosum, prout dicit ipse in casu glossae in d. l. venia, & quaestionis Baldi, ex quo apparet Curt. & Aretin. esse cum Baldo, & nullam habendam esse rationem opinionis Decij fundatae in eo, quod statutum sit fauorabile; quare cum constitutio non loquatur de nepte ex filio, sed tantum de filiabus, vt excludantur per masculos existentes in eodem gradu, ergo non extenditur vltra casum, de quo loquitur, quod notauit Minad. in 2. notab. nu. 41. vt constitutio eatenus disponat; quatenus loquitur, aliam standum est iuri communi, quod supra demonstrauius esse indubitatum, quando statutum non respicit agnationem, sed praerelationem tantum inter existentes in pari gradu, vt est in casu de quo agimus.

Etsi quot sunt filij tot sunt lineae, cum vnusquisque suam constituat lineam, & descendentiā, vt latius declarauit Molin. in d. lib. 3. c. 6. & fundauimus supra lineam esse illam, quae primo loco praefertur, secundo loco gradus, tertio sexus, & quarto aetas, igitur si neptis est de linea sui patris, in cuius locum succedit, sequitur quod in successione au-

caeteris alterius lineae praeferri debet, si patris locum, & gradum subintrat, in quo est decis. punctualis Neapod. in d. consuet. si moriatur nu. 111. in verb. ex masculis, qui legatur vsque in fin. nam declarat Consti. Reg. dicens quod filia ex persona, & sexu patris eius locum subingreditur, & succedit auo, & hoc eatione, quia Consti. Reg. intelliguntur inter eos, qui sunt de eadem linea, & in pari gradu, quare cum statutum non comprehendat hunc casum, remanet in dispositione iuris communis, per quod neptis succedit simul cum patruo in bonis auitis diuisibilibus, alias si essent indiuisibilia, succederet ex persona patris in omnibus, & ne dicatur Neapodanum loquutum fuisse in terminis consuetudinis, legatur idem Neapod. in consuet. sed si morienti nu. 273. in verb. alij descendentes, vbi dicit, quod in descendentes ex linea descendente est regula, quod vsque in infinitum descendens subingreditur personam, & locum sui parentis, qui allegat text. in auth. de haered. ab intestat. in S. sic tamen ibi sic tamen, vt si quem horum descendentes filios relinquere mori contigerit, illius filios, aut filias, aut alios descendentes in proprii parentis locum succedere; vnde si propriam personam parentis representant, quid mirum, quod secundum Neapodanum subingrediatur locum, gradum, & sexum; idemque Neapod. supra num. 102. vsque ad nu. 107. declarat consuetudinem, & fundat eam in iure communi, vt dum consuetudo vocat ad successionem masculos tantum, vel feminas descendentes ex masculis, dicit quod dum femina subintrat sexum patris, hoc est ex lege velleia, & allegat text. in d. l. galus, S. nunc de l. velleia, iuncta glos. vbi si testator dicat, quod omnes virilis sexus, qui suus haeres mihi venturus est, haeres sumpto quod tunc etiam neptis ex filio videtur instituta, cum sit per lineam virilem, & ibi n. 206. dicit ex praedictis patet, quod subingrediens in locum alterius, assumit eius natu-

naturam, quoad sexum virtute legis velleia, idem sapit eius naturam quoad gradum, & hoc de iure communi, quæ decisiones sunt punctuales ad casum, ex quo fit q̄ nō potest restringi decisio Neapod. in verb. ex masculis nu. 118. vt locum habeat in feudis tantum; nam apparet loqui generaliter supra num. 101. & 106. & fundat se in lege velleia, & in d. consuet. sed si morienti num. 273. loquitur indefinitè, vt neptis subingrediatur personam, & locum sui patris, & fundat dictum suum in d. S. sic tamen, de hæred. ab intestat. immò expressè se declarat ibidem nu. 104. constituens differentiam in bonis feudilibus de iure communi, vel de iure Constit. Reg. & demum concludit de iure Reg. tam in feudilibus, quàm in allodialibus subingressionem in sexum, & in gradum; & cum Constitutio in aliquibus locum habeat tam in burgenfaticis, quàm in feudilibus, vt per Afflict. in rubr. & Minad. in 3. notab. num. 147. dicens quòd per Constitutionem illam, est æquiparata successio in feudilibus, sicut in burgenfaticis in linea descendenti, tam marium, quàm foeminarum, sicut in Constitutione sequent. vt de successionibus, & Afflict. in rubrica cōstitutionis, vt de successionibus ponit differentiam inter prædictam constitutionem, & constitutionem in aliquibus dicens, dictum fuit in tit. præcedenti, qualiter filij masculi, & filia femine habeant succedere eorum parentibus in bonis burgenfaticis, & feudilibus erit videndum, qualiter descendentes viuētes iure francorum in comitatibus, & feudis quaternatis habeant succedere in ipsis feudis, & qualiter sit successio inter Collaterales in dictis feudis quaternatis, siue sint feuda antiqua, siue nouiter acquisita, & quid agendum, quando ob lineam finitam redierunt ad fiscum, vnde ex his sequitur, quòd sicut in feudilibus iuris explorati est neptem subingredi personam patris ad exclusionem patris secundum Neapo-

danum, vbi supra Lanar. in d. conf. 1. Molin. lib. 3. cap. 6. num. 47. & est hodie indubitatum, vt infra diceretur, ita erit in allodialibus, si Constitutio in aliquibus habet locum tam in allodialibus, quàm in feudilibus, quia adæquato est successio, ad text. in l. 1. de leg. 1. & cum vna sit determinatio respiciens, tam feudalia, quàm burgenfatica, siue allodialia, sequitur quod sicut in feudilibus neptis excludit patrum, ita etiam in allodialibus ad text. in l. nam hoc iure ff. de vulgar. & pupill. & pariformiter omnes constitutiones dant prælationem tatum masculis in eadem linea, & gradu existentibus; & cum in hoc casu ius commune habet locum, & constitutio in aliquibus non extēditur, meritò cessat ratio fundamentalis contrarię opinionis fundata, quia non concurrat in foemina qualitas masculina; cum illa non requiratur excluso statuto, & subintrat in ea ex dispositione iuris communis, vt peroptimè considerat Neapod. & idè subingreditur, non solum gradum, & locum, sed etiam sexum, cuius opinionem sequutus fuit Carol. de Tocch. Andr. de Bar. & Ant. de Rath, quorum autoritas in Regno est attendenda, & præualere omnibus alijs & secundum eam est iudicatum ea ratione, quia attenda lege velleia secundum Neapod. subintrat etiam sexum; quæ omnia notabiliter latè disputando articulum, concludit, ponit, & sequitur Minad. in d. repetitione constitutionis in aliquibus tertio notab. nu. 84. vers. nunc videndum, & respondet omnibus contrarijs, vbi quod secundum hanc decisionem Neapodani semper est decisum in Regno, vt neptis subintret sexum, & locum patris, & hoc procedat tam in feudilibus, quàm in allodialibus, & Pisanell. in addit. ad Neapod. nu. 110. vbi supra refert omnes decisiones factas in Regno pro nepte in successione aui contra patrum, seruata opinione Neapodani, ibiq; etiam latissime Camillus Salern. & di-

cit Pifanellus, quod ex literis Regis, & Reginæ in Cancellaria existentibus declaratum est, quod neptis induit ex toto locum patris; cuius locum subingreditur, & ex illius persona admittitur ad successionem aui ex sexu, & ætate, seu primogenitura sui patris, idemq; per prius dixit Afflic. in cap. 1. de nat. succ. feud. num. 19. vers. sed contrarium referens decisionem, tunc factam per Regem Ferdinandum primum in fauorem neptis subintrantis locum, & sexum patris in successione aui contra patrum, ob quod dicit, quod cum hæc sit lex hodie in Regno cessare propterea debent omnes disputationes, & attendendum est, quod est decisum, & quod in practica seruatur, quæ latius posuit Afflic. idem in cap. 1. de nat. succ. feud. & si declarationes Regiæ sunt specificæ, vt neptis subingrediatur sexum, & gradum, sopita est omnis quæstio in Regno, & dum datur

47 tur sexus subingressio, ob id nulla potest constitui differentia inter allodialia, & feudalialia, vt benè aduertit Minad. in loco supra allegato, & nouissime

48 dum casus occurrit, quod præmortuus fuit filius patri superstitibus fratribus, & filia ex eo descendente, fuit decisum neptem personam patris in omnibus repræsentare, & propterea eidem competere virilem portionem in bonis aui, & succedere æqualiter cum patris, qui prætendebant illam tanquam foeminam exclusam, & alias ad successionem non esse admittendam, sed paragium tantum esse ei præstandum, decisum inquam fuit in causa quorundam de Mangia Ruua in anno 1593. per Sac. Conf. referente Consiliario Don Didaco de Vera, & postea facta liquidatione per Cõsiliarium Carolum Tironem acta sunt pænes foelicem Actuarium, ex quibus apparent absolute omnes quæstiones, videlicet quod in feudalibus datur repræsentatio gradus, & sexus, & opinio est pro lege confirmata, & indisputabilis, maxime

in Regno, & ex hoc apparet decisam quæstio etiam in allodialibus in utroque membro proposita, nam si statutum, aut Constitutio Regni non extenditur, nec comprehendit hunc casum, succedit neptis de iure communi in virilem portionem, & demonstratum est hanc esse communem opinionem etiam Regnicolorum; si verò dicimus ex lege velleia autoritate Neapodani communiter sequuti in Regno neptem subingredi locum personam, siue sexum patris; pariter, vt masculus excludet omnes foeminas vigore statuti seruata autoritate Baldi, & sequacit, quæ in Regno per prædicta non potest controuerti; & dum in feudalibus per Constitutiones indubitatum est neptem subingredi gradum, & sexum, eademq; Constitutio in aliquibus loquens generaliter de successione habilitauit foeminam in ea, & exclusit masculos in gradu remotiores, ergo si repræsentat sexum in feudalibus, & succedit, vt masculus, sequitur per necesse, quod vt masculus erit iudicanda in successione allodialium, cum eadem res eodem tempore non debeat diuerso iure censi ad text. in l. cum quædes ff. de vsucap.

SVM MARIVM.

- 1 Frater fratri succedit in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro heredibus ex corpore, quod ampliatum est etiam in fratre & sorore uterina, & nu. 2. & 3.
- 4 Frater non succedit fratri in feudo aliunde peruento, quam à communi parente.
- 5 Natura feudi est respicere suum stipitem.
- 6 Opinio communis in Regno, quod frater uterinus succedat tam in feudo nouo, quam in feudo antiquo succ-

succedat etiam quod non sit cōiunctus ex latere, vnde feudum prouenit, & sic decisum.

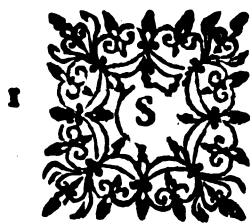
- 7 *Constitutio vt de successione loquitur in feudo antiquo, & etiā in feudo nouo.*
- 8 *Frater non succedit fratri in feudo nouo, quando inuestitura est pro heredibus ex corpore.*
- 9 *Opinio Authorum in medium affertur, si in feudo antiquo concesso pro heredibus ex corpore, succedat vterinus non coniunctus ex latere feudi.*
- 10 *Opinio communis, quod vterinus non succedat in feudo concesso pro heredibus ex corpore.*
- 11 *Opinio Authoris cōtra vterinum.*
- 12 *Constitutio Regni, vt de successione loquitur in concessione facta pro heredibus ex corpore.*
- 13 *Inuestitura pro heredibus ex corpore non presumitur in Regno.*
- 14 *Capitulum Regni considerantes, loquitur in feudo antiquo.*
- 15 *Qualitas quod sit descēdens ex corpore, requiritur in omni successore, sed sufficit, quod sit ex corpore primi acquirentis, nisi in inuestitura esset dictum pro se, vel ex eorum corpore descendens.*
- 16 *Expressio eius, quod tacitè non inest de necessitate debet aliquid operari.*

ARGUMENTVM.

Frater succedit in Regno in feudo nouo, etiam quod sit frater, vel soror vterina,

& etiam succedunt in feudo antiquo, quāquam non sint coniuncti ex latere, vnde feudum prouenit ex interpretatione sapientum Regni, & hoc quando feudum non est concessum pro heredibus ex corpore, nam tunc minimè succedunt, & disputatur opinio Pisanel. & Camerar. ex vna parte, & Loffred. ex altera, ac declaratur Constitutio Regni, vt de successione, & pariter Capitulum Regni considerantes, & quid importet concessio pro heredibus ex corpore.

S. L.

ED postquam vidimus, quomodo foemina succedat in Regno, videamus veritatem articuli aliā tam ventilati in terminis Constit. Reg. si soror vterina succedat fratri in feudo nouo concesso pro heredibus, & successoribus, & dixi in terminis Constitut. Regn. quia hodie per Capitulum nouissimè Ciuitati, & Regno concessum hoc est expeditum, etiam quod inuestitura sit per heredem ex corpore, & dubium oritur ex illa communi propositione, quod vnusquisque acquirit feudum pro se, & heredibus, quod à iure feudorum est interpretatum pro se, & filijs seu descendens ex reg. text. in cap. 1. S. etsi clientulus de alien. feud. vnde cum frater, & soror non sint de descendens, videtur quod non debeat succedere, tamen in Regno hoc est indubitatum ex interpretatione sapientum Regni, vt frater fratri succedat interpretando Constitutionem, vt loquatur tam in feudo antiquo, quā in feudo nouo, vt per Andr. in d. Constitutione, & de successione Loffred. latè in cons. 38. & sic est decisum, & pro lege seruetur, de quo per Afflict. in decis. 293. quod demum Doctor. ampliauerunt etiam in fratre vterino per verba eiusdem Constitutionis ibi, ex collateralī linea venientes, vt fratres, siue ex vtroque parente, siue ex

altero tantum, & sorores in capillo exclusæ etiam communi patre superstite omninò succedunt Bald. in terminis nostræ Constitutionis in suo cons. 110. serenissima nostra Regina inter consilia

3 Ang. Loffr. in d. cons. 38. nu. 8. qui idem firmat in sorore vterina in fine, & latè D. Frecc. in 3. lib. de form. inuestit. in cap. sed postquam num. 17. cum seqq. Constitutio enim vocat generaliter, & indefinitè fratres, & sorores ad successionem periti Regni interpretauerant eam, vt generaliter intelligatur aliter, quàm de iure communi, quomodocumque sit feudum, siue antiquum, siue nouum, & quomodocumque sint fratres, & sorores, siue ex vno, siue ex vtroque latere coniuncti, quia verum est fratres, & sorores esse, & vt dixi hæc opinio non habet contradictorem in Regno, & hodie est indisputabilis per Capitulum prædictum de nouo concessum,

Ex hac interpretatione peritorum Regni communiter recepta fuit dubitata glossa Marini Charamanici in eadem Constitutione, quæ voluit in feudo antiquo, vt vterinus non coniunctus ex latere vnde feudum prouenit, nullo modo succedat, recipiendo interpretationem à iure communi ex reg. text. in

4 cap. 1. §. his deficientibus, de gradibus success. in feud. vbi frater non succedit fratri in feudo aliunde peruento, quàm à communi parente, quia specialis feudi natura est, vt suum stipitem semper respiciat secundum Bald. vbi supra, & Luc. de Pen. in l. 1. C. de imponenda lucr. descript. & hanc opinionem glos. confirmauit Papa Honorius in suis Capitulis, vt dicit Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. vbi disputat articulum, & opinionem glos. sequitur Affli. in eadem Constitutione post Bald. in d. suo cons.

Contraria opinio ex interpretatione peritorum Regni est communiter recepta in feudis antiquis, quia non est diuersa ratio à communi interpretatione

facta in feudis nouis, vt sicut in illis succedunt fratres, & sorores etiam vterini non descendentes ex stipite acquirentis feudi, ita pariter in feudis antiquis, ita Andr. in d. Constitutione, qui disputat articulum ad partes, & in Constit. Reg. si quâdo aliquem, ex quibus locis recipit declarationem doctrina eiusdem Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. quod eadem tenuerit opinionem, licet obscure loquatur, prout sic ibi Moderni addentes illam intelligunt, & vtrouique dicit Andr. sic fuisse decisum per binas sententias tempore Caroli Primi, latissimè Loffr. tam in eod. cap. 1. quàm in d. cons. 38. & reddit Loffred. rationem, quare etiam vterini succedunt, non coniuncti ex latere vnde feudum prouenit, quia constitutio restrinxit gradus successionis in linea collateralis, vsque ad tertium gradum tantum inclusiue, quòd de iure communi erat vsque ad septimum, vnde nimirum si intelligitur ampliaste circa personas in eodem gradu contentas, quam opinionem tenuerunt Cumia, & Cannel. in cap. si aliquem, vbi Pisanel. & Camer. in eorum responsis ibi positis, & non dubitatur Constitutionem prædictam, vt de successione loqui principaliter in feudo antiquo, vt declarat ibi Andr. ex verbis eiusdem Constitutionis, ibi in his, quæ communis patris fuerunt, & in verbo acquisitis declarat habere locum in feudo nouo per verba expressa eiusdem Constitutionis, quæ excludit nepotes à nouiter acquisitis, ergo frater erat inclusus, & sic benè interpretarunt Constitutionem periti Regni.

Dubium oritur, quòd si est facta inuestitura pro hæredibus ex corpore, an frater, vel soror vterina succedat, de quo nihil dixerunt Regni periti, nec questio de qua supra est in hoc, nec decisiones factæ tempore Caroli Primi, & in feudo nouo Andr. in eadem Constitutione, dum dixit illam interpretatam, vt frater succedat fratri, limitauit, quando inuestitura feudi est pro hæredibus

libus ex corpore, & idem tradidit Af-
flict.in allegata decis.293.ita quòd vi-
dendum erit,an idem sit in feudo anti-
quo concesso pro hæredibus ex corpo-
re,vt succedat vterinus, vel vterina so-
ror etiam quod non sit coniunctus, vel
coniuncta ex latere, quo feudum pro-
uenit,quod hodie in feudo nouo,vt di-
xi est indisputabile, etiam quod inue-
stitura sit pro hæredibus ex corpore,
ita quod remanet quæst.in feudo anti-
quo concesso per hæred.ex corpore.

9 Opinionem affirmatiuam tenuerunt
Pisanell.& Camer.in prædictis respon-
sis positis post repetitionem Cannetij
in d.cap.si aliquem, & fundamentum
principale est,quòd constitutio vt de
successionibus intelligitur in feudo cõ-
cesso pro se,& hæredibus ex corpore,
quia sic erat de iure communi, cum
vnusquisque acquirat pro se, & filijs,
ergo si quæstio posita est in terminis
Cõstitutionis, & periti Regni interpre-
tauerunt,vt succedat vterinus, etiam
quòd non sit coniunctus ex parte feudi
contra opinionem glo.sequitur propte-
rea, quod vterinus succedere debet,
quomocumque sit inuestitura.

Loffr.verò in d.cap.1.de nat.success.
feud.contrariam tenuit opinionem au-
thor. Andr. secundum eum subdens ri-
diculum esse dicere Andr. tenuisse opi-
nionẽ vterinos non coniunctos ex par-
te feuda, succedere in feudo antiquo
concesso pro hæredibus ex corpore, &
opinionem Loffred. sequutus est Can-
10 netius dicens hanc esse communem in
cap.si aliquem,in verb. præmittendum
est etiam vers.opinio supradicta in prin-
cipio cart. 249. & hoc dicit indubita-
tum in terminis nostræ Constitutionis,
secus verò in terminis Capituli si ali-
quem, & Regens Villanus ibidem in
suo responso nu.14. sentiens difficulta-
tem, & dubitans de opinione fundauit
responsum suum totum in d.cap. si ali-
quem, & nihil in terminis nostræ Con-
stitutionis.

Nos verò maturè negotio pensato,

sequimur opinionem Loffre.communẽ
11 vt supra,quæ verè est opinio Andr.in-
fallibilis,& indubitata,& antequam vl-
terius progrediamur formemus cõclu-
sionem longè aberrasse, qui tenuerunt
Constitutionem, vt de successionibus
habere locum, & intelligi, quando in-
uestitura est facta pro hæredibus ex
corpore ea ratione, quia sic est de iure
communi,& quanquam fiat illa postea
expressis verbis,quod nihil operetur, si
tacitè inerat.

12 Hoc assumptum est vndique falsum,
& contra communem omnium nostro-
rum scribent.quia si inuestitura pro hæ-
redibus ex corpore in Regno non præ-
sumitur, nisi probetur, vt dicit idem.

13 Andr.in d.Cõstitutione, & in cap.hu-
ius autè generis,ex quibus causis feud.
amitt.Capyc.in sua inuestit.in verb. &
pro hæredibus ex corpore,Luc.de Pen.
in l.1.C.de impon.lucrat.descript. lib.
10.num.12. in meo conf.30. num.37.
1. volum. ergo nullo modo est verum,
quòd constitutio prædicta intelligatur
cum prædicta clausula, & ita arguit,&
firmat ex communi omniũ opinione
D.Frecc.in 3.lib.subfeud.in tit.de for-
mul.inuest.in cap. sed postquam nu.17.
& seq.vbi latissimè.

14 Arguo fortius,Capitulum Regni cõ-
siderantes communiter intelligitur, &
interpretatum est loqui in feudis anti-
quis,non autem in nouis secundum Af-
flict.in d.decis.293.& in d.constitut.vt
de successionibus nu.14. Capyc.in loco
supra allegato,Villan.in d.suo responso
nu.19. 2.col. Moder.add.in consuetu-
dine si testator,vers.dicit Neapodanus,
ibi quinimo car.177.si igitur per capi-
tulum consideractes ex gratia particu-
lari conceditur,quòd eadem sit succes-
sio collateralium in feudis antiquis cõ-
cessis pro hæredibus ex corpore, quod
erat in concessis pro hæredibus,& suc-
cessoribus, sequitur quod cum hæc sit
noua gratia, & noua concessio, quòd
contrarium erat per Constitutionem,
quæ non loquebatur pro hæredibus et

corpore, nam aliàs non erat hæc noua gratia facta per Capitulum considerantes, & inutilis erat prouisio, si prius constitutum erat per Constitutionem, & iusta fuit prouisio prædicti Capituli, quia dum sumus in feudo antiquo, licet qui succedit in eo, non sit ex corpore vltimi morientis dicitur tamen descendere ex corpore primi acquirentis, loquendo in agnatis, vt sunt fratres, & patru, & filij fratruum, & hanc quæstionem proposuit Andr. in eadem Constitutione videlicet, an hæc qualitas ex corpore requiratur in quolibet successore, & tenet quod requiratur in verbo fratres 4. colum. ibi, sed si sempronius, tamen dixit non esse necessarium, vt sit ex corpore vltimi morientis, sed sufficere hanc qualitatem adesse respectiuè ad primum acquirentem, qui fuerit parens agnationis communis, quia dicitur descendere ex corpore, sicut omnes cæteri descendentes intra gradus tamen per eandem constitutionem statutos; secus verò secundum eum, si inuestitura diceret pro se, vel eorum corpore descendentes, nam verbum illud eorum requireret, vt quilibet succedens esset descendens ex vltimo moriente, & ob id dixerunt Doctores nostri, quòd hodiè per Capitulum considerantes sublata est hæc quæstio Andr. si ascendentes, vel collaterales succedunt in feudo antiquo concessio pro hæredibus ex corpore; postquam per prædictum Capitulum dicuntur omnes descendentes ex corpore primi acquirentis, ita Capyc. in inuestitura in d. c. & pro hæredibus ex corpore, Afflict. in d. constit. nu. 14. Addentes ad Andr. in cap. 1. S. quin etiam Episcopum, vel Abbatem.

Ex his inconcusse fundatur opinio Loffr. ex author. Andr. indubitata, nam si Andr. vult, quòd hæc qualitas ex corpore sit in quolibet succedere volente, sed sufficere, vt sit de descendentes ex corpore primi acquirentis, ergo si hæc qualitas requiritur, & hæc deficit

in fratre vterino, sequitur quod ex doct. Andr. remanet fundatum quod nullo modo poterit succedere.

Præterea si Andr. dum loquutus est de successione fratris in feudo nouo in terminis constitutionis, limitauit iudicium sapientum Regni, quando concessio est pro hæredibus ex corpore, vt tunc minimè frater possit succedere, & assignat rationem, quia resistit pactum, cum quo feudum est concessum, ergo constitutio non loquebatur de concessione facta pro hæredibus ex corpore; siquidem si illa est interpretata in beneficium fratruum in feudo nouo, & ex sui generalitate habet locum tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo, & tamen limitatur per Andr. in concessione facta pro hæredibus ex corpore, ergo constitutio loquebatur tantum pro hæredibus, & successoribus; & respiciens verbum frater, & soror vnicam determinationem debet determinare in casu suo pariformiter omnia iuxt. reg. text. in l. nam hoc iure de vulg. & pup. & sic nimirum, quod tam in feudo antiquo, quàm in feudo nouo admittit ad successionem fratrem, & sororem; aliàs si diceremus, quod in feudo nouo non admitteret, non determinaret pariter omnia vniformiter contra iuris dispositionem.

Sed si ratio quare in inuestitura facta ex corpore non succedit frater, nec vtrique coniunctus, nec vterinus est ratione pacti, & hoc indubitatum est dixisse Andr. in feudo nouo, & omnes sequuntur, & secundum hoc est decisum, & eadem ratio pacti, est in feudo antiquo cum vt supra contra decis. Andr. hæc qualitas, vt sit descendentes ex corpore primi acquirentis, requiritur in omni succedere volente, ergo si eadem est ratio, idem pactum resistit, eadem iuris esse debet dispositio, ex clausula enim prædicta pro hæredibus ex corpore, limitata est successio, ad certos, & non omnes hæredes, ita quod qui non est descendens ex corpore, minimè

nime succedere potest, & hoc tenuit Andr. qui loquutus est de hac inuestitura tam in feudo nouo, quàm in feudo antiquo.

Vtcrius retorquendo argumentum tenentium contrariam opinionem, & insimul ipsis respondendo, dùm dicunt, quòd cum de iure communi feudorum feudum intelligatur datum pro se, & hæredibus ex corpore, & secundum hoc pariter intelligatur Regni Constitutio, igitur inuestitura postea facta his conformis nihil debet operari, quia est expressio eius, quòd tacite inest.

Respondeo, & retorqueo argumentum, nam quando id quod exprimitur non inest de necessitate, ita quod potest stare concessio absque eo tunc si fuerit expressum debet operari, doctrina est famosa, & communis Andr. in d. S. huius autem generis, quæ est in proprio casu, vt facta concessione feudi simpliciter, sine expressione hæredum sit feudum ex pacto; licet ad hæredes transitorium ex iuris dispositione, sed si fuerit facta pro se, & hæredibus, feudum erit hæreditarium propter hæredis expressionem, quæ etsi inest, non erat de necessitate, & propterea debet aliquid operari, de quo latè differuimus supra in tit. de refutatione feudor. S. 5. nu. 7. ergo cum clausula pro hæredibus ex corpore non inest de necessitate, si apponitur debet operari, & sic restringere successionem ad descendentes, ex stipite primi acquiritoris alias inutilis redderetur, quæ cessant, quando concessio non habet clausulam prædictam, & tunc cum non resistat pactum, ex quo enixa voluntas concedentis apparet, tunc succedent vterini non coniuncti ex latere feudi, quia sic interpretati fuerunt periti Regni constitutionem, vt de successioni-

bus, quæ secundum Andr. ibidem non regulatur à iure communi feudorum, & vsus illæ feudorum non attenditur, sed ius constitutionum sic interpretatarum, quòd concludit questionem, & apparet responsum omnibus consideratis per Pisanell. & Camerar. qui ex capite suo nouos formans terminos vult Andr. dixisse, quòd nunquam somnauit contra expressam, & veram ipsius doctrinam, quàm minimè ponderauit, vbi ponderare debebat, propter veram ipsius intelligentiam, vt supra ponderauimus, & apertè demonstrauimus, & si glos. Marin. Charamanici, Bald. Affli. Capitulum Honorij excludebant fratrem vterinum non coniunctum ex latere feudi, quando feudum est concessum pro se, & hæredibus, ergo quanto magis, quando est concessum pro hæredibus ex corpore, quibus additò Loffred. & Cannetio, qui dicit hanc esse communem, & tandem veram. Andreæ doctrina in feudo tamen concessio pro hæredibus ex corpore, sequitur quòd nulla vis est faciendà in opinione Pisanelli, & Camerarij, quorum authoritas, & si maxima sit in Regno, tamen præualere debet opinio Andreæ, & per prius glossæ declaratio Papæ Honorij, & communis secta Doctorum, qui huic opinioni se subscribunt, quæ cum fuerit fundata viuis, & digestis argumentis ab alijs non consideratis, debet propterea opinio hæc præualere, & secundum eam iudicari.

Quæ opinio indubitata redditur hodie per noua Capitula Ciuitati, & Regno concessa, quæ tantum de feudis nouis loquuntur concessis cum clausula pro hæredibus ex corpore, ergo clarescunt contrarium esse in feudis antiquis, quæ dixisse sufficiant saluo iudicio rectius sentientis.

DE DIVERSIS PROVISIONIBVS, LICENTIIS,
& concessionibus fieri solitis per Proregem, ac Collatera-
le Consilium in Titulos particulares distinctius.

TITVLVS DECIMVS.

De feudis inhabitatis.

MULTI Barones possidentes feuda inhabitata, qui volunt illa habitatoribus replere, vel Castrum reaedificare non possunt absque speciali Principis licentia, de quo in Constitut. Regn. incip. Castra, & Afflict. in sua decis. 265. nu. 70. quod Proreges, dum Barones hoc petunt, committunt Regiæ Cameræ Summariz, quæ se informet, & referat cum voto, & quando permittitur, est cum clausula, quod possint feuda inhabitare ex personis exteris, vt esse solent Albanenses, non autem Regnicolis, quia alias propter habitationem vnus, induceretur inhabitatio alterius terræ, seu feudi.

De Portu.

SVM MARIVM.

- 1 Baro non potest edificare portum in sua Terra absque Principis licentia.
- 2 Portum edificare est de Regalibus.
- 3 Portus sunt Regis, et propterea custodiuntur per regios ministros.
- 4 Officium magni Admiratus in quo consistat.
- 5 Literis Admirati creditur, dum petit remissionem alicuius, tanquam de sua iurisdictione.
- 6 Literis magni Siniiscalchi credebatur eodem modo, prout literis Admirati, quod hodie non praticatur, cum cessauerit illius iurisdictione, sed tantum nomen officij remansit cum salario, & dignitate.
- 7 Ementes commissiones officiorum subalternatorum à predictis, & alijs, sicut etiam ab arrendatoribus, vt fori exemptione gaudeant nullo fori priuilegio potiri poterunt, tanquam omnia facta in fraudem.
- 8 Officiales, seu Commissionati predictorum officiorum, qui actu non seruiunt, gaudere non debent aliquo priuilegio.
- 9 Persona de Collegio alicuius artis non gaudent si non exercent.
- 10 Matriculatus, qui non exercet, gaudere non debet.
- 11 Literæ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus.
- 12 Persona prolixæ, & imbecillæ ætatis non gaudent, quia non seruiunt.
- 13 Persona, quæ personaliter seruire non potest, nec etiam seruire potest per substitutum.
- 14 Exceptio hostica non iuuat eum, qui seruit per substitutum.

SIMILITER non potest Baro facere, seu edificare portum maris in sua Terra absque Principis licentia secundum D. Frecc.

in 1. lib. in tit. de offic. Mag. Admir. nu. 28. sunt enim de regalibus, & inter regalia computantur in cap. 1. quæ sint regalia, & sunt Regis dicit Capyc. in sua inuestit. in verb. portubus: hinc secundum eum portus, & litora custodiuntur per regios ministros, & est tex. in cap. Regni incip. ita quorundam cum cap. seq. Loffr. in cons. 24. Lanar. in cons. 67. nu. 30.

Et per Frecc. vbi supra de offi. Mag. Admirat. declaratur officium Admiratus, in quo consistat, qualis sit eius iurisdictio in viuentes de arte maris, & quomodo illius tantum literis credatur, dum ad remissiones petendas scribit Mag. Cur. Vicar. qualiter inquisiti sunt eius iurisdictioni suppositi, & idem dicit Afflict. in Constit. Reg. intentionis practicum fuisse cum magno Siniscalco, qui scribebat Regenti Mug. Cur. Vic. quod ille talis est Curialis, vel de familia Regis actu seruiens, & predictis literis dabatur fides, quæ iurisdictio Siniscalchi hodie non exercetur, & quomodo per prius erat, si auctoritate officij, vel ex delegatione, vt Afflict. tenuit in Constitut. statuimus, & in quas personas, & quid hodie latius per D. Frecc. vbi supra in tit. de offic. mag. Sinisc. quod dum temporibus nostris attentasset Dux Bouini magnus Siniscalcus fuit prouisum per Collaterale Consilium, quod Regia Camera fisco audito se informaret, & relationem faceret cum voto cum D. Frecc. vbi supra dicat, quod istius officij, & similium hodie nullus est vsus.

Benè in hoc aduertendum erit tam in officio magni Admiratus, quam pro cæteris, qui prætendunt exemptionem ex commissionibus, quas verè emunt ab Arrendatoribus, & alijs adhoc, vt

fori exemptione gaudeant. Sunt enim hæc in fraudem, & propterea gaudere non debent in l. 1. & 2. C. qui mil. poss. lib. 12. Et cum actu non seruiunt, nullo modo gaudere debent, vt notat Afflict. in d. Constit. intentionis num. 24.

9 Sicut dicimus in his, qui sunt de Collegio alicuius artis, vt non gaudeant si non exerceant, auctoritate Bart. in l. prætor ff. de vacat. mun. & in matriculato, vt gaudere non debeat, si nõ exerceat: videatur text. in l. qui sub prætextu C. de sacros. eccles. vbi notat Bart. in specie, idem text. in l. 1. C. de colleg. num. lib. 11. vbi Bart. & est communis Theorica, de qua per Cyn. Butrig. Roman. Alex. Dec. Ias. cæterosq; omnes in l. scrinarios C. de testam. milit. Hinc

11 litteræ familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus, & sic decisum refert Anna allegat. 44. & rationem ponit text. elegans in l. semper S. quibusdam cum S. sequ. ff. de iur. immun. quia artificij causa priuilegium concessum est: & sic in prædictis, quia seruij causa priuilegium concessum est:

12 Hinc quia non seruiunt, non gaudent, qui sunt prolixæ, vel imbecillæ ætatis, quem text. ponderat adhoc Bart. vbi

13 supra. Quæ in tantum sunt vera, quòd nec etiam per alium seruire possint ad finem gaudendi, ita Aret. in d. l. scrinarios, allegatur adhoc text. notab. in l. fin. ff. de excus. tut. vbi Nicol. de Neap. & Ias. idem tradens ibidem in l. scrinarios dixit specificè, etsi velit seruire per substitutum, seu factores, quicquid dixerit Andr. de Barul. in l. fin. C. de comit. rei milit. quem simpliciter ibi refert Io. de Plat. nam etsi restringat dictum suum, quoad legationem, & exercitum: tamen est in se falsissimum, dum vult posse quem se iuuare hostici

14 exceptione, quando seruit per substitutum: quæ exceptio cum competat ratione impedimenti personalis, omninò cessat, dum persona libera permanet à cessante causa, & ratione: quod in individuo decidit Bart. in d. l. fin. de excus.

cus. rut. & ob id Dec. in d.l. scriniarios dubitavit de dicto Andr. de Barul. & dixit posse procedere, quando adest iusta causa, quæ notentur pro multis, qui faciunt se matriculare in arte serici, nullo modo eam exercentibus. Et etiã deseruit pro illis, qui in fraudem se ascribunt, vt locati Regiæ Dohanæ pecudum cum paruo numero animalium propter exemptionem consequendam: & quod dixi circa commissiones, quæ pecunia extorquentur, non intellexi respectu præsentis magni Admirati, qui est Princeps Conchæ Matthæus de Capua postquam officium exercet tanquã nobilissimus Eques de prosapia illa nobilissima, antiquissima, & memoranda.

De mercatis, seu nundinis.

SVMMARIVM.

- 1 Baro non potest in suis Terris absque speciali Regis assensu facere mercatum, seu nundinas francas: benè tamen poterit absque alia immunitate, & priuilegio.
- 2 Practica, qua bodie utimur in mercatis faciendis.
- 3 Princeps non solet gratiam facere in præiudicium tertij.
- 4 Interesse tertij secundarium non attenditur, dum Princeps suo iure utitur.
- 5 Interesse damni emergentis attenditur, & non lucri cessantis, & ibi nu. 6. 7. & 8.
- 6 Liberi homines non possunt cogi inuiti ire ad molendina particularia, ad nundinas, seu mercatum.
- 7 Mercatum fieri non potest die fe-

sto, quando consuetudo non est in contrarium.

- 8 Parlamenta, & Congregationes laicorum fieri non debent in ecclesijs.
- 9 Legere in publicis Gymnasijs publicas ponere scholas constituit studium generale in Ciuitate non potest fieri absque Principis licentia.
- 10 Priuilegium Studiij generalis, vel nundinarum, licet ammittatur per non usum infra decennium, limitatur, quando priuilegium habet clausula denotantia perpetuitatem.
- 11 Prescriptio an intelligatur sublata per verbum semper, & quòd documque remissiuè.

- 1 ARITER non potest Baro in suis Terris facere mercatum, seu nundinas francas absque speciali Regis assensu: benè tamen poterit mercatum facere absque alia immunitate, aut priuilegio; decisio est sollemnis Bald. in l. vnica per illũ text. C. de nundin. de quo latè per Restaur. Cast. in tract. de Imper. quæst. 110. priuileg. 101. practica enim est, quod datur memoriale Proregi, in quo petitur priuilegium faciendi mercatum, & hoc remittitur Regiæ Camera, quæ se informat, & referat cum voto; à qua prouidetur, quòd capiatur informatio, si per cõuicinia adest aliud mercatum, & quibus potest. præiudicare; dum enim ex gratia hoc petitur non solent Principes quicquã concedere, ex quo tertio præiudicium aliquod inferatur ad text. in l. 1. S. merito, & S. si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. & hoc ex vrbani- tate, quia interesse formatum nõ adest.

ctã

et si qualequale interesse posset preten-
di, non attenditur, & sic Regia Came-
ra suam transmittit consultationem, &
per Proregem mandatur expediri pri-
vilegium, quia Rex, seu Princeps con-
cedendo ius suum concedit, & non
alienum, seu ex iure penes eum residē-
te licentiam præstat, & alteri nihil tol-
lit, si nihil habet, ad text. in l. nullus de
reg. iur. in l. 3. S. is tamen ff. de lib. hom.
4 exhib. Et si ex hac concessione secūda-
rio causatur tertio interesse non atten-
ditur, nec erit in consideratione, dūm
Princeps suo utitur iure, ad text. in l.
fluminis S. fi. & in l. proculus ff. de dān.
inf. melior text. in l. in meo fundo ff. de
5 aq. plu. arc. & interesse debet esse dam-
ni emergentis, non lucri cessantis; &
propterea Doct. faciunt quæstionem in-
cipiendo à Bart. quod si ædificium,
6 seu molendinum vicini per meum non
destruitur, nec incommodatur, quam-
vis vicinus minus frumenti percipiat
ex agro suo, & sic minus lucrabitur,
quod hoc non erit in consideratione; &
7 si ex molendino ædificando tollatur
mihi concursus molentium in meo, non
attenditur: nam sufficit non tolli com-
modum aquæ, sed quoad molentes hoc
remanet in potestate eorum, qui mo-
8 lunt: & sic dicimus in hospitij, seu ta-
bernis, furnis, & similibus, quando ta-
lia non possidentur cum iure prohiben-
di; immò adsunt in Regno Regiæ Pra-
gmaticæ, quæ hoc disponunt, propte-
rea Alber. notabiliter in l. si manifestè
in fin. C. de seruit. & aqu. tradit in quæ-
stione de facto, quòd duo fratres habe-
bant molèdinum in commune, & vnus
concessit alteri fratri aquam commu-
nem, vt possit eam conducere ad præ-
dia sua pacto expresso, quòd hoc fiet
sine damno molendini communis: fra-
ter vult facere molendinum aliud in
suo prædio, per quod tamen non aufe-
rebat aqua à molendino communi,
sed tantum concursus molentium, cui
resistebat alter frater vigore pacti, di-
cens, quòd afferebatur ex hoc damnum

communi molendino, refert tādē Alber. quod nō ostante tali pacto fuit de-
terminatum non esse cōsiderabile præ-
dictum damnum, & posse licitè nouum
fieri molendinum, de quibus latius per
Ias. author. Bart. Bald. & aliorum in l.
quominus ff. de flumin. nu. 33. cum seq.
9 Esset enim per indirectum cogere libe-
ros homines ire ad molendinum parti-
culare, vel ad nundinas, seu mercata-
inuitos, & non quo quisque pro suo li-
bero arbitrio voluerit, quod est omni
iure prohibitum, pro quo videatur om-
ninò Luc. de Pen. in l. 1. C. ne rust. ad
vll. obseq. reuoc. qui latè, & eleganter
totam materiam discurret, & inter cæ-
10 tera tradit non posse fieri mercatū die
festo, per text. in cap. 1. extra de ferijs,
& equiparando forum venale foro iudi-
ciario, & ita fuit practicum in nostra
Ciuitate in mercato, seu nundinis, quæ
à certis annis introductæ erant in die
festo diuæ Annuntiæ ante eius Ec-
clesiam, ac in die Pentecostes ante Ec-
clesiā Spiritus sancti, quæ fuerunt pro-
hibitæ per Archiepiscopum Ciuitatis
tunc Illustrissimum Cardinalem Iesual-
dum, & confirmatum per Pontificem,
dum ad eum de hoc quærimoniæ fue-
runt porrectæ, fuitq; maximè discussū;
& demum visum fuit non reuocare suā
prohibitionem, licet damnum non affe-
rebat publico, nec talia fiebant in con-
tēptum Religionis, nec directus aliqui
exigebantur: immò augebatur concu-
sus visitationis talium templorum, &
sic pariter eleæmosynarum. Sic igitur
fuit determinatum, quia erant nundi-
næ de recenti, & nulla aderat legitima
præscriptio, aut consuetudo, quæ in his
attenditur. Sunt enim hæc ad honorem
Dei, & idèo quanquam rigida seruāda,
dum Pontifex omnium spiritualium.
11 Dominus sic mandat. Hinc parlamen-
ta, aut Congregationes laicorum fieri
non debent in Ecclesijs, iux. tex. in c. 2.
de immu. Eccl. in 6. Domus. n. mea do-
mus orationis vocabitur, & c. & Dñs Ie-
sus eiecit emētes, & vendentes à tēplo.

Et sicut in erectione mercati, seu nundinarum requiritur Principis licentia, sic pariter legendi in publicis Gymnasijs, ita quod studium generale in Ciuitate absque licentia Principis constitui non potest, nec publicas ponere scholas, in l. magistr. C. de prof. & med. lib. 10. Ang. in l. fin. vbi Senat. vel clarif. nu. 3. late Rest. Cast. in d. tract. q. 110. priuil. 180. qui prædicta non allegat.

Cæterum priuilegium studij Generalis, vel nundinarum, etiamsi amittatur per non usum decennij, iux. text. in l. 1. ff. de nund. Tamen non amittitur, si in eo fuerint apposita verba denotantia perpetuitatem puta semper, vel perpetuò, vt authorit. Rimin. in cons. 388. nu. 20. volum. 1. concludit Io. Garz. de hispan. nobilit. glos. 1. nu. 79. & an præscriptio triginta, vel quadraginta annorum intelligatur sublata per verbum semper, & quandocumque tractat Tiraq. de retract. conuent. glos. 2. §. 1. Co. uar. lib. 1. var. resol. cap. 3. & cumulatè Surd. in decis. 2.

De exteris habitantibus in Terris Baronum.

SVM MARIVM.

- 1 Proreges cum Collaterali Consilio prouisiones expediunt ad instantiam Baronum, vt exteri in illorū Terris habitantes recedant, vbi quomodo procedat.
- 2 Mercatores ante ingressum prohiberi possunt, vel in ipso ingressu, sed postquam recepti fuerint minime.
- 3 Bona exterorum in casum legitime expulsionis non possunt occupari per Barones.

- ACIUNT etiam Proreges ordines ad instantiam Baronum exteris habitantibus in ipsorum Terris, vt ab illis recedat, quando vtilis Domini illarum proponunt illos esse infestos, ipsisq; odiosos, in quo aduertendum erit non esse tales ordines sic indistinctè, & absque causæ cognitione faciendos, cum de causâ legitima constare debeat, aliàs minimè eijci possunt, doctrina est singularis Bald. in c. 1. §. donare de for. fidel. Inquit enim venturis autem ad patriam alienam, benè potest interdici ingressus, argumento ff. de seruit. rustic. prædior. l. diuus de vsufr. l. hæres, ff. si seru. vend. l. sicut §. aristo. postquam autem venerunt, & ingressi sunt, sicut reliquus populus sunt, & est tam contra naturalem æquitatem, quàm contra publicum bonum, si expellantur: hæc Bald. quem refert, & sequitur Franc. Marc. in decis. 356. loquens propriè in Dominis Terrarum, an possint expellere mercatores forentes à suis Terris, & communis est ante ingressum, vel in ipso ingressu: sed postquam recepti fuerint, & habitare incæperint, minime licere sine causâ, de quo per Ann. decisiones cumulantem in singulari 54. vbi Addit. Ann. filij, quod etsi cum causâ expellantur, non propterea possint per Barones illorum bona occupari.

De donis, & expensis Vniuersitatum.

SVM MARIVM.

- 1 Prorex cum Collaterali Consilio dispensare solet donis Vniuersitatum in ingressu noui Domini.
- 2 Donatio fieri solet Episcopo pro iucundo aduentu.

3 Con-

- 3 *Condemnatus ad rei restitutionem an veniat, quòd habuit pro iucundo Aduentu.*
- 4 *Pecunia publica potest erogari in tripudijs.*
- 5 *Prorex potest donare ea, quæ solitus est Rex donare in honorem suæ Coronæ, & munificentie sui Status.*
- 6 *Commissarij dicti de Redentione alij pro extirpatione locustarũ, alij ad capiendas informationes delictorum, & à quo salarium solui debeat, & quomodo destinantur remissiuè.*
- 7 *Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat ultra solita stipendia.*
- 8 *Licentiæ recipiendi equos, & alia animalia spectant ad Principem, vel ad personam ab eo ad hoc deputatam.*
- 9 *Licentia incedendi cum armis, & cum hominibus armatis ex causa inimicitie ad Principem spectat.*
- 10 *Visitatio in qualibet hebdomada per unum ex Regentibus Colateralis carceratorum Magnæ Curie unde originem sumpsit.*
- 11 *Prorex dispensat in ortu, vel in ingressu Principis, ut per Ciuitates fiant vestes solemnes ipsarum Decurionibus, sicut etiam vestes lucubres in morte Regũ, quæ de iure debent restitui, sed consuetudo est in contrarium.*
- 12 *Donare possunt Terræ Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini de iure communi, non autem de iure Regni, sed Proreges dispensant, limitando quantitatem donandam.*
- 13 *Baro non potest liberare vassallos, & exemptos facere ab adiutorijs sibi debitis per Constit. Reg. quamplurimi.*
- 14 *Baro dicitur, qui habet iurisdictionem ciuilem.*
- 15 *Ius prelationis an competat vassallis aduersus Baronem ementem iurisdictionem criminalem, & idem in secundis causis Portulanijs, ponderibus, & mensuris.*
- 16 *Demania multa mala pariunt.*
- 17 *Decisio aliàs facta recusetur, quòd prelatio non admittatur, sed hodie consuetudo est in contrarium, & sic passim iudicatur, & ibi vide rationem.*
- 18 *Practica, quòd tres sententiæ late in Curia Baronali habeatur pro una, unde sumpta, & in quo fundatur, quando Baro in priuilegio habet primas, & secundas appellationes.*
- 19 *Ius superioritatis nunquam intelligitur à Principe abdicatum.*
- 20 *Princeps potest reuocare sententias in rem iudicatam transactas.*
- 21 *Princeps potest cassare sententias iudicum ritè, & rectè latas.*
- 22 *Princeps res iudicatas rescindit, et restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam.*
- 23 *Princeps potest tollere sententiam, & mandare reuisionem sententiæ in rem iudicatam transactæ.*

- 24 Princeps est supra ius civile, illud-
que tollere potest cum omnibus
suis effectibus.
- 25 Princeps restituit quem etiam ad
ius alteri quæsitū mediante sen-
tentia, non autem ex facto ho-
minis.

A R G V M E N T V M.

Dispensare quando solet Prorex in do-
natiuis Vniuersitatum. Pecunia publica
potest erogari in tripudijs licentia armo-
rum, ac incedendi cum gentibus armatis
ad Principem spectat; sic pariter si Vni-
uersitates donare volunt in ortu filiorum
Baronjs, vel ex causa nuptiarum. Ius præ-
lationis, quando competat vassallis in iu-
risdictionalibus emptis à Barone tres sen-
tentiz conformes Curiz Baronalis iudi-
cantur vti vna sententia in Curia Regia.
Princeps potest tollere sententias, ac reui-
dere etiam transactas in rem iudicatam,
illasq; reuideri facere.

- 1 **D**ISPENSANT Pro-
reges donis, quæ solitæ
sunt facere Vniuersita-
tes nouis eorum Do-
minis, dum prima vice
accedunt ad Terras,
quas emunt, sicut est solitum pro iu-
cundo aduentu Episcopi, intantum
2 quod Doct. faciunt quæstionem, si hoc
est in fructu, taliter quòd facta condē-
natione ad rei restitutionem, vna cum
fructibus; an veniat, quod datum est
3 pro iucundo aduentu, de quo per Oldr.
in conf. 129. Iacob. in l. propr. col. fin.
nu. 6. ff. de iur. dot. & concludunt mini-
mè teneri. Sunt enim hæc permiffa tã-
quàm in publicam lætitiã, iux. rubr. &
l. vnicam publicæ lætitiæ C. lib. 12. Si-
cut pro ludis publicis non prohibitis
4 potest publica pecunia erogari in tripu-
dijs, alijsq; quæ in die festiuitatis Cor-
poris Christi fiunt in honorem tãtæ fe-
stiuitatis, quæ fiunt in trãfitu Regis, seu
illius aduentu pro ornatu Ciuium, qui
illi læti obuiam occurrunt, de quibus
latius per Auend. de exeq. mand. Reg.

p. 2. c. 10. vbi multa bona circa publi-
cas expensas Vniuersitatis, quotidiana,
curiosa, & notatu digna. Bonum enim
& nouum, & foelix nuntium est, cum
Princeps nunciat populis, quòd tenebit
publicam curiam, & in publico se om-
nibus exhibebit Io. de Plat. d. l. vnicam
publicæ lætitiæ, vbi Rebuff. ante nu. 1.
ibi, vel quod volebat visitare, & vide-
re populum suum, &c. Ex quibus, & si-
milibus iustificantur dispensationes dā-
di pro iucundo Domini Aduentu, vel
pro expensis faciendis pro causa prædi-
cta. Sunt enim hæc omnia publicæ læ-
titiæ, sed hoc moderatè, tamen consi-
deratis viribus Vniuersitatis, & quali-
tate Domini, sed notare dictum ele-
gans Lup. in rubr. de donat. inter vir. &
vxor. nu. 12. vbi quod sicut tutor, vel
curator Regis potest donare bona Re-
gis, seu exercere liberalitatem, secundū
quod consuevit Regiam Maiestas cõi-
ter non rarò, ita dicit author. Andr. Si-
cul. quod si Regia Maiestas consuevit
aliqua elargiri pro honore suæ Coronæ
quod hoc idem videtur transmissum in
suos Vicereges.

- Et vide eumd. Auend. in loco præal-
leg. nu. 30. qui ponit Commissarios fieri
solitos per Collaterale appellatos de
redemptione, qui destinantur ad viden-
6 dum cõputa Vniuersitatum, illarumq;
Administratores significandum, & exe-
quendum non obstãte appellatione ibi
nu. 37. & ibid. nu. 26. de Commissarijs,
qui destinantur pro extirpatione locu-
starum nu. 26. de Commissarijs qui de-
stinantur pro capienda informatione
delictorum, vt salarium nõ soluatur ab
inquirendis, donec de delictis cõsiterit
sed à partibus illos petentibus, vel à
Regio Fisco, saluo iure expensas repe-
tendi, terminato negotio per eundem
Auend. vbi supra nu. 14. qui allegat Io.
de Plat. in l. fin. C. de erog. mil. ann. lib.
12. qui legatur, nam multa bona tra-
7 dit in materia custodiæ personarum
pro itinere, & securitate locorum:
Quodq; non possint nisi autoritate
Prin-

Principis concedere, quia est quid iuris regalis, & quod solui debet talibus personis, quicquid iustum videbitur ultra solita stipendia, quæ practicantur in dies, dum similes armigeri petuntur pro associatione personarum de vna Prouincia ad aliam, & concedere ex causa inimicitia, vt possint ire armati, & cum custodia armatorum: vide ad hoc text. notab. in l. fin. vbi Bart. de erog. milit. ann. Rest. Cast. in d. tract. de imper. priuileg. l. 10. vers. l. 22.

Et ideo Io. de Plat. in l. cursum nu. 2. de curs. pub. tradit, quod nulli licet
 8 facere literas licentia de recipiendo cquos, & alia publica animalia, nisi officiali, cui specialiter à Principe hoc concessum fuerit, & sic etiam nulli licere mittere, vel dare gentes publicas alicui pro eius cautela sine licentia Principis, & similiter quando ex causa
 9 inimicitia permittitur alicui secum habere homines armatos, vt per eundem Auend. vbi supra ante nu. 15. vers. sicut & quando, & de practica Mag. Curia, l. 10 Vicaria, vt in die Sabbathi per singulas hebdomadas accedat vnus ex Regentibus Regiam Cancellariam, pro visitatione carceratorum eiusdem: vnde inquam sumpsit originem: habetur per eund. Auend. eod. lib. cap. 19. nu. 8.

Dispensant Proreges, vt in ortu, vel ingressu Principis ad publicam lætitiã
 11 in Principis honorem per Ciuitates fiant vestes solemnnes ipsarum Decurionibus, & sic ex alijs causis publicis, & sic pariter in morte Regum fiunt vestes lugubres: sed dubitatum fuit; an hæ vestes debeant ad Rempublicam, seu Ciuitates restitui, postquam in causam prædictam fuerunt paratæ, & videntur accommodatæ, vt ornatiores appareant Rectores in publico: sicut dicimus de vestibus festiuis à marito uxori datis, & Auend. in d. tit. de exeq. mand. reg. cap. 10. lib. 2. nu. 13. vers. & ex eadem ratione tenuit debere restitui, qui allegat glos. elegantem, & omnino videndam in l. id vestimentum ff.

de pecul. quod notetur, nam est curiosum, licet consuetudo contraria vigeat, vigore cuius ego tanquam Protector Ciuitatis Capuz, vt Decanus Collateralis nolui aures præbere prætensionibus quorundam illius Ciuitatis aduersus Decuriones, qui sumptuosas vestes fecerunt in natiuitate filij serenissimi nostri Regis, prout etiam per prius fecit hæc nostra splendidissima, ac nobilissima Ciuitas.

Sed quod pro otu filij Baronis, vel
 12 nuptijs Domini possit fieri donatiuum videatur glos. solemnnes in l. placet, in verb. extraordinariam, in verb. abhinc, & in verb. canonicam C. de sacrosanct. eccles. vbi vide Ias. nu. 19. quod in Regno non procedit, cum subuentiones omnes intelligantur prohibitæ præter expressas in Cõstitutione Regni, quam plurimum, de quo eleganter per Frec. in 2. lib. subfeud. 2. author. Baron. & ideo in his, & similibus casibus debet haberi recursus ad Proregem supplicando pro dispensatione, quæ secundum casus occurrentes solet concedi limitando tamen quantitatem donandam secundum qualitatem casuum Terrarum, & Baronum; & notetur dictum notabile Frecc. in eodẽ loco col. fin. quod ab adiutorijs baroni debitis vigore prædictæ Constitutionis non potest Baro absoluere vassallos, ipsosq; facere exemptos absque Regio assensu, quia esset diminuere ius feudo debitum, benè possunt vassalli hanc libertatem præscribere per immemorabilem possessionem.

Qui etiam aduertit subuentiones has deberi Baroni possidenti ciuilem iurisdictionem, quia ipse dicitur Dominus non habens criminalem tantum, cum nullum habeat dominium, sed solum dicitur habere iurisdictionem illam à Rege delegatam: hinc vult non competere vassallis ius prælationis aduersus eminentem iurisdictionem criminalem, dum reperiuntur vassalli habitis ciuilem, & sic videtur, quod cessat ra-

tio proclamandi ad libertatem, pro qua similes prælationes admittuntur, quod facit cōtra prælationes practicatas aduersus emptores secundarum causarum portulaniarum, ponderum, & mensuram, & ibidem Frecc. eleganter tractat, quàm perniciosa sint demania, quæ mala parturiant, & quomodo non conuenit illis aures præbere: pro quo vide etiam D. Præsid. de Franch. decis. 17. qui latissimè discurret articulum, & refert iudicatum contra Vniuersitatem Seminarix in fauorem Ducis: sed post hæc passim, & indistinctè per Regiam, Cameram fuerunt Vniuersitates admiffæ ad prælationem aduersus emptores prædictarum iurisdictionum: & ne tantum tribunal dicamus casu hoc fecisse, arbitror motum esse ea ratione, quia solet indicari terras ipsas admittendas esse ad regium demanium, dùm venduntur, considerando idem interesse in parte, quod in toto idem ius libertatis respectu earundem iurisdictionum distinctarum, & regalium, quæ non sunt de iure Baronis, nec de natura feudorum, & quanto minor est iurisdictione baronalis, tanto minor est subiectio vassalli, & quanto maior est penes regem, tanto maior erit eorum libertas, & inspecta etiam qualitate Baronum, solita vexatione vassallorum, & quomodo ab hac vnione totius iurisdictionis panes Barones serui ascriptitij sunt vassalli, & tædio affecti, maximè pauperes amittunt recursum ad Superiores, grauamina sufferunt, non habent modum conquarendi, ex his & alijs iustissimis causis rectam Regni gubernationem tangentibus tribunal illud tam supremum, quod curam regalis patrimonij, eiusq; vassallorum tenet, sic passim & indistinctè iudicauit.

Et ex his considerationibus inoleuit practica in Regno, quod tres sententia lata in Curijs Baronum, qui vigore suorum priuilegiorum habent primas causas, ac primas & secundas appellationes, vt inquam pro vna reputentur

& licet soleat ponderari pro hoc doct. Io. Fabr. in S. i. nu. 4. instit. de vulg. substit. Tamen vt benè aduertit eruditissimus Consiliarius Fab. de Ann. in cons. 70. doctrina illa non solum non est in casu; sed ex ea contrarium concluditur, dum has iurisdictiones distinctim, & vt separatæ secundum ipsarum propriam naturam sunt concessæ, maximè quando ex causa onerosa, sed vt dixi practica est in cōtrarium ex præsumptis grauaminibus vassallorum, & vt Barones frenum habeant in iustitiæ administratione, scientes quòd recursus ad Superiores non est sublatus, & si hoc ius superioritatis non exerceretur, posset dici Regem in Regno paruam, aut nullam habere iurisdictionem: si verum est ex . . . . Ciuitatibus, & Terris, in quibus Regnum consistit, demaniales non ascendere ad numerum . . . . ceteraq; omnes sunt Baronum: licet ex innata fidelitate populorum, Baronum, & omnium dici possunt ex ipsorum consensu omnia esse Regis, vt in dies experientia docuit, & docet. Tamen leges, statuta, & constitutiones, ac consuetudines fiunt, & introducuntur pro casibus, qui occurrere possunt, & vt conuenit feste Regni gubernationi præueniendo mala, quæ accidere possunt, & præcauendo, ac remedia talia præbendo: ex quibus cogitationes, humores, & alia, quæ animum inficere solent ex absoluto dominio, & interesse dominiandi penitus purgètur, & nullo modo ad similia cogitatus aspiret, nec residentiam faciat, hinc etsi pacatum sit Regnum, cum omnimoda pace, & quiete, non propterea castra non tenentur munita cum tam maximis Regis expensis, legiones hispanorum, Equites grauis, & leuis armaturæ, triremes & alia, quæ videmus pro Regni custodia, & defensione propter casus, qui accidere possunt, & cum quibus inimici arcentur ab inuasionibus, cogitatumq; ipsorum alio dirigunt, dùm vident Regnum munitum, & taliter custoditum, pro

pro quo est illud vulgare dictum, la commodità fà l'huomo ladro.

Et ne dicamus hoc pēnitus carere iuris fundamento dicimus practicam. 19 hanc fundari in iure Superioritatis, quod vt supra latius diximus nūquam per quamcumque concessionem dicitur à Principe abdicatum, quod ad futuritatem prosequitur Rest. Castal. in d. tract. de imper. quæst. 110. priuil. 334 & inter cetera priuilegia, quæ Princeps 20 habet, est reuocare sententias in rem iudicatam transactas ex reg. text. in l. diui fratres ff. de pæn. gl. Bald. & Doctor. in l. fin. C. sent. resc. non pos. Roman. in l. imperium ff. de iurisd. om. 21 iud. & vnico verbo potest cassare sententias iudicum ritè, & rectè latas, dicit Ang. in d. l. 1. de sent. pass. quem sequitur Afflic. in cap. 1. quæ sint regula nu. 46. & idem Restau. Castal. in loco allegat. priuil. 141. & ibidem in priuil. 300. quòd res iudicatas rescindit, & 22 Afflic. nu. 48. d. cap. 1. quæ sint regalia, quòd Princeps restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam, & Luc. de Pen. in l. fin. de pasc. publ. num. 23 47. quòd potest Princeps tollere sententiam; idemq; Aym. de antiq. temp. in princ. nu. 51. quòd potest Princeps mandare reuisorem sententiæ in rem iudicatam transactæ, quando sibi videbitur. Sunt enim hæc de iure ciuili, & 24 Princeps, qui est supra ius ciuile potest illud tollere cum omnibus suis effectibus, de quo eleganter per Ifern. in cap. 1. de vassall. decrep. ætat. inferens 25 ad acq̄sita alteri per damnationem, & condemnationem delinquentis, cui demum Princeps indulgendo crimen restituit ad omnia: voluit enim Andr. quòd etiam restituatur ad alteri quæsitâ mediante sententia, non autem ex facto, aut contractu hominis, de quo etiam per Alex. in l. gallus, S. & quid si tantum ff. de liber. & posthum. multa bona per Fely. in cap. inter quatuor de maior. & obed.

SVMMARIVM.

- 1 Demania consueta in Regno fieri quo iure fundantur.
- 2 Seruitia, & subuentiones eadem præstantur Regi, quæ Baroni.
- 3 Demania secundum opinionem Camerar. sunt introducta contra ius.
- 4 Vassallus demanialis, an possit vendi ipso inuito, remissiuè.
- 5 Dominus directus habet prelationem, quando vassallus utilis Dominus vendit suum feudum.
- 6 Agnatus in prelatione præfertur Domino in feudo paterno.
- 7 Ius prelationis infra annum exerceri debet.
- 8 Demania introducta de consuetudinem secundum opinionem regnicolarum, quam Author non approbat.
- 9 Utilis Dominus non habet prelationem contra directum, dum vendit suum directum dominium.
- 10 Ius congrui competit vicino, & non procedit in feudalibus.
- 11 Ius prelationis, quando locum habeat ratione communionis.
- 12 Text. in l. vnica C. si liber imper. soc. non habet locum in feudis.
- 13 Prelatio ratione consanguinitatis datur etiam in feudis, & huius respectu dicitur in feudis habere locum ius prothomiscos, & hæc est communis.
- 14 Vniuersitates petentes admitti ad demaniam exercent ex Regis voluntate ius prelationis Regi dire-

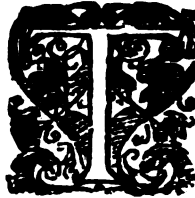

- directo Domino competentes.*
- 15 *Si Dominus directus non vult demanium, Vniuersitates excluduntur.*
  - 16 *Vniuersitas, seu Terra semel de demanio effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius prelationis.*
  - 17 *Emptor feudi acquirit dominium subiectum prelationi Domini, & successiue reuocabiliter, ita quod succedente casu prelationis habetur, ac si nunquam emisset, quia omnia resoluuntur.*
  - 18 *Refutatio facta feudi per vassallum Domino directo resoluit omnes intermediarias bypobecas contractas, & ibi ratio.*
  - 19 *Ius prelationis fundatum est in iure consanguinitatis respectu agnatorum, & ratio est, quia interest res maiorum in familia conseruari.*
  - 20 *Ius prelationis habet locum tantum in feudo antiquo, non autem in feudo nouo.*
  - 21 *Prælatio non habet locum in venditione necessaria.*
  - 22 *Sufficit causam existere tempore actus gesti, & nihil interest, si postea deficiat.*
  - 23 *Quando effectus est consummatus, non attenditur postea cessatio cause.*
  - 24 *Sententia quando cesset, ex causa cessatione.*
  - 25 *Demanium præscribitur spatio triginta annorum.*

A R G V M E N T V M.

Demania terrarum, quo iure fundantur & si Terræ iterum reuendantur, an detur prælatio primo Domino.

S. I.

ET I G I M V S supra aliqua de demanijs, consequens est videre quo iure illa fundentur, & an si terra semel ad demanium admessa, si iterum ab sui impotentia vendatur detur priori Domino prælatio, & ire solet per ora Aduocatorum, & Regia Camera ex professo ultimo loco in causa Vltarini iudicauit non esse locum huiusmodi prælationi.

Circa primum, in quo fundentur petitiones demaniorum, illa fundamentalis fuit ratio secundum Authores, qui super hos scripserunt videlicet proclamationis ad libertatem, in quo videtur punctualis text. in Constit. Reg. personas, & alia, quæ cumulatè adducit Regens de Curtis in 1. par. sui diuersorij feudorum in cap. incip. licet autem nu. 38. & primus, qui hoc tradidit fuit Io. Fab. in S. Dominus, instit. de noxal. qui nec firmat, sed loquitur per verbum videtur, inferendo per viam illationis, & argumenti non disputando, nec firmando aliter opinionem; sed fallax est ratio & termini seruorum, & proclamationis ad libertatem nil commune habet, cum hoc siquidem vassalli Baronum sunt etiam Regis vassalli, prout est Baro, qui tantum est utilis Dominus, & dicitur Procurator directi Domini, vt supra, in alia materia diximus, & circa seruitia, & subuentiones eadem, seu easdem præstant Domino directo, quando permanent in eius immediato dominio, & habet locum in eo Consti. Reg. quamplurimum, vt ibi per Ifern. etiam vigore Capit. Papæ Honorij secundum eum latè Affl. in sua decis. 265. hinc diximus supra,

pra, quòd non est difformis assensus à concessione facta à barone cum clausula, quod teneatur in capite ab eo, & eadem est in assensu, quia etsi teneat à barone, tenet etiam in capite à Rege, & semper vassallus quoquo modo grauatrus habet ad regia tribunalia recursū, ita quod permanet verè sub Regis dominio, & protectione, & maximè hæc procedunt, dum terræ semper steterunt sub baronis dominio, & non fuerūt demaniales, vt possit dici nullam considerari læsionem, si ex vno barone ad aliū transferuntur nihil ammittere, sed cōtinuatè ipsorum solitum statum, & conditionem, & si vassalli verè libertis æquiparantur vanum est tractare de feruitute, & de libertate, quæ latius exharauit prædictus Regens de Curtis hanc eandem firmans opinionem post Dominum Præsidentem de Franch. in sua decis. 17. vt sic non immerito, Camer. in fin. sui operis in repet. cap. imperialem dixerit hanc prælationem esse cōtra ius, de qua minimè loquutus fuit Andr. nec Loffr. in d. cap. imperialem, S. nec Dominus, neque Affl. vt Regens de Curt. præsupponit; prædicti enim loquuntur in quæstione illa, an Dominus possit vassallos suos de demanio inuitos vendere, si valent illi resistere, & si non se protestauerint, quomodo, & per quantum tempus ius demanij amiserint, & vera & cōmunis est opinio posse Dominum directum terras demaniales vendere per Constit. Reg. dignum, vt vniuersis, & si dubitatio, de quo latè per Lessr. in d. S. nec Dominus, & hoc iure vtimur; sed de prælatione verbum nullum, benè de ea loquuta fuit glos. in cap. 1. S. porrò, qual. olim pot. feu. alien. vt vendente vtili Domino suum feudū Dominus directus habeat prælationem per illum text. qui dicit eandem habere agnatum, immò quod Domino præferatur, dummodo feudum sit paternū, non nouum, & infra annum ius prælationis exerceatur, aliàs firma remanet venditio, sic etiam habetur in cap. 1. S.

sed & res, per quos fiat inuestitura, & in cap. titius lo 1. si de feud. def. mil.

Tandem tam D. de Franch. quàm prædictus Regens de Curtis, & aliqua per Io. Vinc. de Anna relatum per prædictum Regentem omnes, inquam concludunt hanc prælationem fundari ex inueterata cōsuetudine, quam demum extenderunt non solum, quando venditur terra, sed quælibet illius iurisdictio, vt supra diximus.

Ego autem non consentio huic opinioni, sed mea sententia est etiam hodie nullum habere Vniuersitates Terrarum ius prælationis, quàm solus de iure habet directus Dominus; imò nec utilis Dominus habet ius prælationis, dum directus vendit suum directum dominium, vt per And. in d. S. nec Dominus nu. 46. & ita pluries decisum, vt refert Anna in suo sing. 150. quod latius exharauit in nostris terminis D. de Franch. in alleg. decis. 17. hæ enim prælationes, vel dantur iure congrui secundum terminos Constit. sancimus de iur. prothom. & hoc vicino non competit, nec procedit in feudalibus secundum Bald. Affl. lac. nouellum, & omnes in d. Constit. aut ratione conuentionis, vt in re vendita cum pacto redimèdi, aut ratione communionis, quæ apud hispanos indifferenter admittitur, ex legibus partitæ, & tauri, de quo expresse Greg. Mattiens. alijq; relati à Io. Guttie. prætic. qq. col. 2. q. 165. Io. Castil. lib. 1. quotid. cōtrou. iur. cap. 74. nu. 27. cum seq. quod de iure communi, quandoq; locum habet in venditione rei cōmunis cum fisco, Marf. sing. 441. & in locatione rei communis voluerunt Bald. Socc. Ruin. alijq; cumulati per Surd. in conf. 43. nu. 12. vol. 1. quod pariter minimè locū habebit in feudo, quia nullum ius acquiri potest absque Domini consensu, nisi in casibus ab eadem lege feudorum specificè prouisis, hinc text. in l. vnica C. si liberal. imperialis Socc. non habet locum in feudis, dixit Andr. in cap. 1. de duob. frat. de nou. benef. in-

inuest. & in cap. 1. de duob. frat. à cap. inuest. de quo latius per Affl. in cap. 1. S. & quia 4. col. de his, qui feud. dar. possunt, aut verò ratione consanguinitatis concedi solet prælatio, de qua in cap. constitutus, vbi Scrib. de Rest. in integ. quæ prælatio etiam in feudis obtinet, vt supra diximus, non ratione iuris congrui, sed quia consanguineus, in quo sunt expressa iura feudalia, & huius prælationis respectu dicitur in feudis habere locum ius prothomiscos secundum Bald. Affl. & communiter scribentes, de quo latè in mea decis. 111. vbi refertur, sic per Collaterale Conf. decisum, & fuit etiam addita doctrina Consiliarij de Anna, qui dixit de hoc nullum doctum feudistam dubitasse, & post eum latè doctissimus D. Garzia Mastrillus in sua decis. 8. qui etiam validè fundavit non dari ius hoc prælationis, nisi directo Domino.

Nullus istorum casuum est applicabilis ad terras volentes prælationem, dum illæ venduntur, quia nec vicini, nec conventionem habent, nec ius cõmunitatis, aut consanguinitatis; cõsuetudo autem præsupposita contra ius nõ esset attendenda, sed vera ratio, & practica est, quòd Vniuersitates exercent ius prælationis Domino directo cõpetens cum eius scientia, & consensu; hinc lites fiunt in Regia Camera, Fisco assistente coadiuuante, & defendente, hinc dũ demaniũ obtinetur iurisdictio acquiritur Domino, & dominium vtile cum directo iurisd. vassallorum vnitur, & consolidatur, hinc vt dicit Regens de Curtis, & benè & dicebat etiam Regens Fornarius si Dominus directus non vult demaniam Vniuersitates omnes repelluntur, quia exercent ius prælationis domino competens, quod eo inuito exercere non valent, & sic non est consuetudo non est quid de facto, sed fundatur petitio in iuris terminis modo, quo supra.

Verùm secundum hanc opinionem consuetudo non procederet, quando

Dominus directus ipse venderet, & Vniuersitates proclamant ad demaniũ, nam tunc si Dominus vendit, nõ potest tractari de prælatione Domini vendentis, qui contra proprium factum veniret, & hæc consuetudo est contra ius, si Dominus directus habet vendendi potestatem nõ submissam, nec alteri obligatam, maximè quando fit venditio in feudum, ita quod semper remanet vassalli sub directo Regis dominio, & respondetur sic ad d. Constit. Reg. personas, & ad ea, quæ de libertate dicuntur.

Ex his quoad secundum punctum, si terra iterũ vult redire ad Baronis dominium ex causa necessaria imminētis impotētiae an primo Domino competat ius prælationis, videtur casus resolutus, nam si vendit Dominus directus fundatum est supra, nec vtili Domino dari prælationem aduersus directum, ergo quanto magis, si qui hoc præten dit, nullum habet dominium, nã quod habebat resolutum fuit ex Domini prælatione per Vniuersitatem in iudicium deducta, vt supra immo dico fortius, quod lex reputat nunquam primum emptorem dominiũ aliquod habuisse, quia dominium, quod acquisiuit, subiecit resolutioni prælationis Domini, qua deducta in exercitium operauit resolutionem vtilis domini reuocabiliter acquisiti, vt auctor. gl. Paris. damn. mem. tradit Regens de Curt. vbi supra nu. 71. & præ cæteris eleganter Io. Rayn. in suo comprehens. feud. in cap. imperialè S. præterea si quis infeudatus n. 38. Guid. Pap. decis. 575. Boer. decis. 181. qui alios cumulat, ad quod est notab. doct. Bald. in cap. rursus, quibus mod. feud. ammitt. in terminis illius text. decedentis, quòd ex feudi refutatione, quam facit vassallus Domino directo extinguitur pignus medio tẽpore contractum, dicit enim Bald. rationem esse, quia hæc facultas refutandi Domino inhærat à principio infeudationis ex natura rei, quæ præuenit causam pigno-

pignoris, & qui emit, scire debebat suū dominium subiectum resolubilitati ex refutatione Domino facienda, eandēq; rationem sequuti sunt Præpos. Aluar. & alij, ergo cum dominium vtile, quod quis acquirit exemptione terræ, subiectum remaneat prælationi Domini per Vniuersitatem, vel per Dominum exercendæ, sequitur quod deducta in exercitium, & effectu consumato ex admissione ad Regium demanium, atque ex solutione pretij primo emptori factæ nullum vestigiū remanebit primæ emptionis, & habetur, ac si nunquā emisset, vnde in quo vult fundari prælatio, hinc intantum contractus primæ emptionis omninò euanescit, & resoluitur, vt ex tunc, non vt ex nunc, pretium restituitur cum interesse, & terra vna cum fructibus, ergo contractus à principio resolutus.

Præterea ius hoc prælationis fundatur in iure consanguinitatis, dicit Affl, 19 in S. porrò, cuius ratio est, quia res maiorum, & interest conseruari in familia ex reg. text. in l. si in emptionem ff. de minor. glos. in d. S. sed & res in verb. proximiori la secunda, & in hac ratione fundatur ius retractus propinquorum, vt latius exhornat more suo Tiraqu. de retract. lignag. in præfat. nu. 33. 20 cum seq. hinc ius hoc prælationis propinquorum in feudo, nec etiam filij habent in feudo nouo; dùm primus acquirens alienat, quia cessat ratio, quod sit res maiorum, vt author. Iser. & aliorum communiter in d. cap. titius, late tradit Lud. Schrad. de feud. par. 8. c. 7. nu. 31. & seq. & idèò text. in d. S. porrò cum alijs loquitur expressè in feudo 21 antiquo, & rursum, vt tradit Schrader. ibidem nu. 34. author. Dec. Corn. Affl. & aliorum, hæc prælatio non habet locum in venditione necessaria,

Si igitur primus emptor est, qui coactus non vendit, sed ab emptione iam facta recedit, & fingitur non emisse, & præsupponendo quod emisset esset primus acquirens, qui necessitate obstri-

ctus vendit cum resolutione sui dominij ex iure prælationis, quæ causam sui dominij præuenit, non potest dici res maiorum, in quo prælatio agnatorum est fundata, est resolutum dominium in vita primi acquirentis, & in feudo nouo cessat omnis cognatorum prælatio, ergo vanitas vanitatum est tractare de iure prælationis propinquorum quod si non poterat competere, nec ex persona propria, nec ex persona primi acquirentis tempore admissionis ad demanium, ergo quo iure vult competere, quando iterum terra prouocat ad venditionem, nam ex persona primi emptoris minimè, quia ipsi non competebat, ex persona nunc propinquorum minimè, quia non vendit, propinquas aut agnatus, sed Rex Dominus, & idem si voluit dicere, quod vendat Vniuersitas cum qua nil commune agnati primi Domini, si fingitur illum nunquam fuisse Dominum, si acquisit reuocabiliter, si omne illius dominium fuit extinctum, si illi aduersus Dominum directum nulla competat prælatio, & si denique hæc est noua venditio ex noua causa annuente Domino directo, cuius dominium nunquam subiectum fuit iuri prælationis alterius, cum non reperitur iure cautum, sed benè, vt directo Domino prælatio detur aduersus vtilem Dominum suum vtile dominium vendente, habuit enim suum effectum primum. 22 demanium operauit suam resolutionem, & sufficit adfuisse causam subsistentem tempore admissionis ad demanium, quæ operauit effectum suum, quæ si postea defecerit nihil facit ad casum, ad text. in l. si quis hæredem C. de insti. & substit. cumulat multa ad propositum Tiraq. in tract. cessante causa, in 4. limitatione, & sic pariter in 12. limit. dùm effectus esset consumatus, vt minimè ex cessatione causæ dicatur cessare sèntentia data, vel actus celebratus. Si enim 24 esset in tempore reclamationis, & detegerentur vires Vniuersitatis, nunquā adfuisse tales, vt deberet ad demanium admit-

admitti, tunc quia sententia esset fundata in causa falsa, & non subsistente, posset forsitan intentari non per viam prælationis, sed reclamationis, & ex causa cessante, prætendi reuocationem emanij ex reg. text. in l. si ante ff. de except. rei iud. sed quando ex noua causa, & maxime si Vniuersitas steterit in demanio per longum temporis spatium, vt puta 30. annorum, per quod tempus secundum Andr. in d. S. nec Dominus, vassalli demanij fiunt Baronis, & omneius demanij ammittunt, & ob id vanæst omnis prælationis præsentio, quod esset in perquam maximum damnum terrarum, siquidem nullum reperiret licitatore.

De alienatione fieri solita bonorum Vniuersitatis, & decretis, quæ interponi solent pro ipsius validitate.

SVMMARIVM.

- 1 *Practica solita capiendi pecuniam ad interesse pro necessitatibus Vniuersitatum.*
- 2 *Doctr. Bart. in l. 4. §. actor, ff. de re iud. limitatur.*
- 3 *Gabelle per Vniuersitates quomodo imponantur.*
- 4 *Vniuersitates possunt vendere territoria in quibus Ciues, vel Baro habent usum, necessitatibus tamen urgentibus.*
- 5 *Rex potest in modicis præiudicare.*

T E M per Collaterale Consilium nomine Regio interponuntur decreta super pecunijs capiendis ad interesse per Vniuersitates terrarum Regni, quando capta informatione constat de

vtili, & necessaria causa, cumque in instrumentis venditionum, quæ celebrantur ordinariè pro securitate emptorum promittitur quod decem, aut viginti ex ditioribus Ciuibus Vniuersitatis vendentis se obligent proprio nomine ad solutionem tertiarum, & etiam totalis pretij in casum rescissionis, aut euictionis; & per Collaterale Consilium expediuntur passim prouisiones, quod tales Ciues cogantur, & aliquando in eorum contumaciam, vt habeantur pro obligatis, quod videtur esse contra doctr. Bart. in l. 4. §. actor ff. de re iud. nu. 9. vbi ponendo propriam quæstionem, determinat hoc posse procedere, quando Syndicus, seu Procurator habet potestatem ab Vniuersitate tali, quæ possit facere legem, aliàs secus, tamen cum prædicta omnia fiant cum scientia, & voluntate Collateralis Consilij, atque Proregis, videtur ex hoc suppleta potestas, vt in casu Bart. & iusta est prouisio Collateralis, vt occurratur publicis Vniuersitatum necessitatibus, quæ alias pecunias non reperiret in damnum Fiscus ad functiones fiscales soluendas, aliorumque onerum pro necessaria sustentatione illarum; & rursus si debitum est legitime contractum, propter quod pecunia capitur ad interesse, & Vniuersitas non haberet, vnde solueret: iuris explorati est illud exoluendum ab omnibus Ciuibus, qui sunt soluendo: ergo nullum inferitur grauamen substantialiter ex promissione Vniuersitatum, & ex obligationibus faciendis per partes, qua ratione attenda Bart. opin. redditur dubitabilis; & iusta est communis practica contractationum Vniuersitatum Regni; & ex eadem ratione urgentiæ, & necessitatum decreta interponuntur super impositione gabellarum, & etiam liberæ venditionis aliquorum corporum earundem vniuersitatum.

Verum multoties dubitatum fuit:
4 An possint Vniuersitates causis urgentibus vendere territoria, in quibus Ciues habent usum, & sic Baro, vt primus Ciuis

Cuius illis contradicentibus; & ad tempus fuit concessum, atque permissum ob publicam, & necessariam causam, quia modicum consideratur esse præiudicium, & potest Rex in modicis ex ordinaria potestate præiudicare dicit Andr. in rubr. quæ sint reg. prope nu. 3. argum. text. in l. rebus §. possunt ff. commod. Hinc dicimus, quod modicitas præiudicij aliud ius inducit, de quo Prætor non curat; idem Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. num. 15. quod eleganter in proprio casu discurret, & sic tradit Auendan. de exequ. mand. cap. 12. num. 25, quem non allegat D. de Franch. in sua decis. 197. ubi plenè disputat articulum, & referendo decisiones alias factas hanc tenet opinionem, & dicit maximè non habere dubitationem, quando solus Baro respectu vsus sui contradicit. In quibus mihi non videtur faciendam esse dubitationem, siue ad tempus, siue in perpetuum sit alienatio, cum omnia consistant in necessitate vrgenti, & publico beneficio eiusdem Vniuersitatis, quo existente, vt supra diximus, præfertur vtilitas publica priuatè; imò priuata inest in publica, & quod expedit Vniuersitati est idem, quod expedit priuatis Ciuibus, qui vt tales, vt dictum est ad omnia onera earundem Vniuersitatum tenentur.

De potestate substituendi in Officijs.

SUMMARIVM.

1. Proreges dispensant, vt quis possit seruire per substitutum.
2. Potestas substituendi non intelligitur concessa in priuilegijs nisi verbis expressis.
3. Officium concessum persone inhabili ad seruiendum intelligitur,

vt possit seruire per substitutum.

4. Officium concessum cum potestate nominandi pro se, & heredibus non venit, quod possit nominare feminam etiam quod adfit verbum quibuscumque.
5. Officia cuius sunt nature, quid differant à feudis, an possint obligari sine assensus, an in ipsis habeat locum Regni Constitutio constitutionem diuæ memoria, & de ipsorum resignatione remissiuè.
6. Officium ampliatum, an sit idem officium.
7. Ampliatio officij à Rege concessa, an habeatur, ac si à principio concessionis officij illa esset data.
8. Officialis quomodo pendente Inquisitione ab officio deponatur.
9. Officialis, aliàs Sindicatus, & liberatus potest iterum sindicari ex ordine Proregis.

OLENT etiam Proreges dispensare, quod Officiales, vt sunt Magistri Actorum, & alij, qui non habent substituendi potestatem, quando sunt impediti ex causa infirmitatis, vel senectutis, vt possint in officio substituere ad tempus idoneum, & habilem suorum tamen risico, & periculo, quod fundatur ex text. eleganti in l. 1. C. de præpos. ag. in reb. lib. 12. per quem text. sic tradit Ardiz. in summ. in tit. quib. ex caus. vassal. se excus. §. sed vbi propter infirmitatem, quæ sequitur Andr. in §. firmiter nu. 33.

de prohib. feud. alien. per Fred. & quando potestas substituendi non est expresse concessa in priuilegio, statutum est ex particularibus ordinibus expeditis tempore serenissimi Regis Philippi II. quòd minimè possit fieri substitutio, dato quòd priuilegium habeat cum clausula, prout melius habuerunt, & tenuerunt sui Prædecessores, qui habebant officia cum potestate substituendi, quod notetur, quia in dies occurrit, quod limito, quando ex certa scientia conceditur feudum, vel officium seruitium personale continens alicui, qui non potest de persona seruire, quia inhabilis, mancus, cæcus, aut surdus, vel foemina; nam intelligitur tunc dispensatum, quod seruiat per substitutum, decisio est Andr. in cap. qui clericus si de feud. defun. milit. in cap. si quis deceaserit eodem tit. in cap. i. in fin. de benef. foem. cum alijs congestis per Capyc. in decis. 31. nu. 3. alleg. communiter text. in l. quisquis, & in l. ad similitudinem, C. de episc. & cler.

Sed si sit concessum officium cum potestate nominandi, vel pro se, aut hæredibus, etiam quòd dicatur quibuscumque non poterit nominare feminam, nec illam instituere, quia dicit Andr. quod foemina virilibus officijs non fungitur in cap. i. in S. Lotharius nu. 5. allegat text. in l. foeminae de reg. iur. & in l. in multis ff. de stat. hom. latissimè per D. Frecc. in quæst. 50. 51. & 52. vbi poterit videri, & ideò in priuilegijs hoc specificè exprimitur, & de officijs, cuius sint naturæ, si differant à feudis, quomodo possint alienari, si habet locum in ipsis Constit. Reg. incip. constit. dim. mem. an detur ipsorum obligatio absq; assensu, quod si locerur ad modicum, vel ad longum tempus, & de resignatione in manus Domini, vide latè in decis. 31. facta in causa officij Cursoris maioris; & an officium ampliatum sit idem officium, vide disertissimam distinctionem Bart. in l. dies cautioni ff. de damn. inf. vbi Bald. cum Alex. & ceteri

Bald. qui distinguit inter nouam electionem, & prorogationem in l. titius, de substit. tut. in l. si à te C. de pact. int. empr. & vend. in l. si costante C. de donat. ante nupt. in cap. perinenarrabilem nu. 27. de elect. Ang. in l. sed si manente ff. de præcar. & de castellania loquitur Corn. conf. 235. nu. 9. vol. 2. Dec. conf. 497. nu. 1. in fin. & in cap. de caus. nu. 46. de off. deleg. vbi Felyn. Imolin. cap. ult. nu. 6. de præc. Ant. Gabr. com. opin. lib. 2. tit. de dilat. concl. 2. nu. 21. & quando est concessa à Rege officij ampliatio, habetur ac si tēpus ampliationis fuisset appositum à principio; ita Paul. de Cast. notab. in d. l. dies cautioni nu. 2. vers. & aduertendum. Quomodo autem, & ex qua causa Officialis inquisitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, vide in decis. 10. 19. & 28. Et quando Officialis aliàs sindicatus, & liberatus, poterit iterum sindicari ex ordinae Proregis, vide in decis. 29.

De salvoconducto.

SUMMARIVM.

- 1 Proreges salvoconductum, seu securitatem ad tempus delinquentibus concedere solent, & sic indultus, & generales abolitiones, ex causis bene visis etiam sine partis remissione.
- 2 Practica circa indultos promissos, quomodo dilatantur, vel quibus clausulis medentur.
- 3 Princeps indulgere potest propter res prosperè gestas, & et penas commutare de corporali in pecuniariam, et sine partis remissione.
- 5 Pena bullationis furium seruata forma Regie Pragmatica ultimo loco edita.

MULTOTIES concedunt Proreges saluumconductum, & securitatem delinquentibus ex causis ipsis benè visis, iuxta tex.

in l. relegati, ff. de poen. de quo per Bart. ibidem, & latè per Restaur. Castal. vbi supra priuil. 339. & sic fiunt etiam indultus, seu generales abolitiones vigore Regiorum bannorum delinquentibus, qui per campaneam armarunt, & in ea delicta commiserunt, quando ab ijs consimiles delinquentes, & facinorosi occisi, vel viui capti fuerunt, etiam quòd non adsit partium remissio ob bonum publicum, cum illis nimium grassantibus Regnū malefactoribus abundat, & populi continuis iacturis in bonis, & personis affliguntur, quæ communiter tradiderunt Doctor. in cap. quæ in Ecclesiarum de Constit. de quo latius diximus supra in materia Commissariorum Capitanæ.

- Sed tamen solent multoties ex causis, vel dilatari indultus, & concedi guidatica, seu afficurationes temporaliter, vel quando seruitia fuerunt talia, quòd indulgentia non videtur deneganda mederi solet hoc multoties ex causis cum clausula, vt non accedant tales ad loca delictorum, nec vbi partes offensæ degunt, quæ practica seruatur in multis, & diuersis dominijs de quo per Farinac. in tit. de Inquisit. lib. 1. quæst. 6. num. 5. & per Thesaur. in decisione Pedemont. 21. & de Principe indulgente propter res prospere gestas, vel propter alias causas sibi beneuissas: etiam sine partis remissione, & de commutatione poenarum corporalium in pecuniarias, latè per Andr. in tit. quæ sint regalia in verb. & bona committentium post nu. 75. & de pena delictorum, & signanter furum, & quomodo bullentur seruata forma Regiæ Pragmaticæ nouiter in Regno æditæ per eundem Andr. in cap. si quinque solidos de pace ten.

Item solent mandare Proreges Præsidibus Prouinciarum, ac Regijs Audiencijs, vt in causis aliquibus summarie procedant absque figura Iudicij, & per Collaterale Consilium prouisiones expediuntur, quod solus Princeps mandare potest, de quo per eundem Resta. Castald. in eodem tract. quæst. 110. priuil. 18. & 19.

De Capitaneis destinatis ad custodiam Ciuitatis.

SUMMARIVM.

- 1 *Capitanei dicti de Guardia destinati ad custodiam Ciuitatis debent portare virgam in signum officij ipsorum ad hoc, vt ab omnibus cognoscantur.*
- 2 *Offendens vnum ex istis Capitaneis virgam iustitiæ non gestantis, minimè tenetur de offensa facta illi, tãquam Officiali, si eum non cognoscebat.*
- 3 *Pena trahentis virgam iustitiæ, dum non est de Officialibus ad hoc deputatis, remissiua.*
- 4 *Capitanei predicti immediatè sũt subditi Regenti Magnæ Curie qui Regens appellatur Prefectus vigilum.*

BACIUNT etiam banna, & ordines: quod Capitanei dicti de Guardia Ciuitatis, qui sunt hodie quatuordecim propter amplitudinem Ciuitatis, & multitudinem populi assignati omnes per quarteria cum domibus particularibus quæ dantur expensis Curie, fiunt in-

S f 2 quam

quam per Regia banna ordines, quòd trahant insignia eorum officiorum, vñ ab alijs discernantur, quod fundatur ex text. in l. stigmata, vbi Andr. de Barul. C. de fabric. lib. 1. Bart. in l. prohibitum C. de iur. fisc. lib. 10. vbi late Alex. in addit. quod hodie tam male seruetur, & ideò non trahentes signum iustitiæ idest virgam, si aliquis eos percussèrit, minimè tenetur, si ante non cognoscebat, vt per Alex. vbi supra ibique Io. de Plat. Paris de synd. in verb. familia cap. 2. nu. 3. Azaued. lib. 4. nouæ recomp. tit. 23. lib. 8. num. 12. vbi plura notabilia tradit de his Officialibus iustitiæ post Parid. & Rebuff. in Const. Franc. tom. 2. in tit. de lit. requis. 3. glos. 3. & de pœna gestantis virgam iustitiæ, Auend. de exeq. mand. p. 2. c. 2. nu. 2. & idem lib. 3. nou. recomp. tit. 6. lib. 33. & diximus, quod sunt hi Capitanei assignati per quarteria Ciuitatis, vt præsto sint in captura delinquentiũ, qui immediatè subditi sunt Regenti Mag. Cur. qui verè appellari pòt Præfectus Vigilum, pro quo legatur text. elegans in l. 3. ff. de off. Præf. vigil. cuius infra scripta sunt verba.

Nam salutem Reipublicæ tueri nulli magis credidit conuenire, nec alium sufficere ei rei, quam Cæsarem, itaque septem cohortes oportunis locis constituit, vt binas regiones vrbs, vnaquæque cohors tueretur, Præpositis eis tribunis, & super omnes spectabili viro Præposito, qui Præfectus vigilum appellabatur.

Et in S. sciendum, dixit sciendum est autem Præfectum vigilum per rotam noctem vigilare debere, & coerrare, vbi glos. in verb. coerrare, exponit idest frequenter ire quasi errando, vt teneat viam rectam, & sic citius capiat aliquem malefactorem: ex quo text. punctualiter docetur electio horum Capitaneorum cum ipsorum cohortibus, cui subsunt, & quodnam est ipsorum officium, qui ad benè illud administrandum per quarteria distribui debent:

ita quod concludendum est omnia reperiri per iura distinctim prouisa, & populus lætari debet, dùm omnia quæ sunt, sunt à legibus ordinata, ac statuta.

De legitimatione, seu restitutione natalium.

SVMMARIVM.

- 1 Prorex legitimat naturales, & spurios ad successionem.
- 2 Citari debent successores ab intestato, quãdo quis petit se legitinari; secus si fit legitimatio ad instantiam patris, siue in vita, siue post mortem.
- 3 Stylus Regiæ Cancellariæ, quod in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula citra præiudicium liberorum, quæ de iure fundatur, & post mortem citra præiudicium venientium ab intestato. ex quo statibus prædictis clausulis fiunt legitimationes absque alia partium citatione.
- 4 Nouissimè ex ordine Regiæ maiestatis in legitimatione naturalium de familijs sedilium nostræ Ciuitatis apponitur clausula citra illorum præiudicium.
- 5 Prorex absque partis citatione ad instantiam patris potest legitimare non solum naturales, sed etiam spurios, & hæc est cõis.
- 6 Consilia Anchæ declarantur, & sic aliorum Decisiones contra communem opinionem.
- 7 Causa legitima semper præsumitur in patre, quod limitatur, si habet

babet filios legitimos, alias faciēda est mentio filiorum, & causa exprimenda, & probanda, quæ cessant in Regno ex clausulis, ut supra.

● *Assensus sunt soliti denegari illis, qui de filijs desperatis volunt in præiudicium successorum illa extraneis alienare, etiam quòd feuda sint hereditaria, quod procedit in feudis antiquis non autem nouis, & casus successi re-
4 censentur.*

● *Laus quondam Doctoris Pyrr. Ant. Lan. Authoris Auunculus.*

● *Interesse singulorum, ut singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia, sed
5 sufficit maior pars, & ita iudicatum.*

TEM legitimare solent Proreges naturales, & spurios etiam ad successionem, & expediuntur priuilegia firmata per Proregem, & per vnum ex Regentibus, & per Præsidentem Sac. Conf. q̄ nemo alius facere potest in auth. quib. mod. nat. effic. sui, & Roman. & Iacob. in d. l. imperium, & Affl. vbi supra in princ.

In qua legitimatione non citantur agnati, nec alij successores ab intestato, dum sit ad instantiam patris in vita, vel post eius mortem; quia sic in testamento disposuisset: sed si nulla procedit testatoris dispositio, tunc citandi sunt successores ab intestato, & hæc est communis doct. Bart. in l. gallus §. & quid si tantum nu. 14. ff. de lib. & posth. & propterea stylus Regiæ Cancellariæ
3 est, fieri legitimationes in vita patris

citra præiudicium liberorum, ex regula text. in auth. præterea C. de nat. lib. Bald. in l. nam ita Diuus ff. de adopt. Curt. Sen. conf. 73. Dec. in conf. 698. Decio conf. 91. nu. 21. vol. 2. & dum fiunt post mortē patris, fiunt cum clausula, citra præiudicium ab intestato succedentium: si pater aliter in testamento non disposuisset, & ordinariè fiunt quoad honorem, & restitutionem natalium, & nouissimè respectu sedilium nostræ Ciuitatis addita est clausula, citra illorum præiudicium, & propterea nemo citatur, & licet omnia hæc posset Princeps, tamen non solet, nec debet concedere beneficium in tertij præiudicium ad text. in l. nec auus C. de emancip. liber. cum vulg.

Et licet multi teneant opinionem Bart. procedere in filijs naturalibus tantum, non autem spurijs, qui cum causa sunt legitimandi; & propterea citatis interesse prætendentibus, quia tunc videtur dispensatio, de quo per Socc. in l. falsa demonstratio §. sed etsi cui, de cond. & demōstr. Dec. in conf. 165. vers. 2. responderetur, in conf. 263. & 287. Socc. Iun. conf. 120. 2. vol. cum alijs sequacibus. Tamen communis est opinio in contrarium, & oēs intelligunt Bart. etiam in spurio, cum ratio, ex qua mouetur, reguletur à libera potestate residente in patre dispositionis bonorum: quam etiam tradidit Bald. in d. l. nam ita diuus, & in spurio idē Bald. loquutus est in d. l. gallus §. instituens 4. notab. & idē Socc. Iun. in alleg. conf. 120. cumulat Doct. nu. 13. & nu. 38. fatetur hanc esse communem opinionem, & hoc iure vtimur; & conf. Anchar. 241. & 427. in quibus se fundat Socc. principaliter cum sequacibus, loquūtur vel quando Pater non supplicauit, nec ordinauit legitimationem, sed eo inscio filius impetrauit, vel quando tractatur de bonis fideicommissō subiectis, non autem de bonis paternis, & liberis, & alij loquuntur, quando legitimatio non est facta per Principem supremum, vt

7 tunc semper requiratur probatio causa
secundum Bald. in l. si testamentum, &
in patre semper causa legitima præsumitur, Alex. in conf. 188. 1. lib. Menoch. conf. 19. nu. 22. 1. vol. quod sublimitatur respectu filiorum, secundum Decian. in conf. 91. vol. 2. quia Pater tenetur illis relinquere saltem legitimam, & sic ratio liberæ dispositionis cessat considerata per Bart. quo casu non solum est facienda mentio filiorum legitimorum; sed causa est exprimentanda, & probanda; aliàs esset legitimatio subreptitia secundum Paul. de Cast. in d. S. & quid si tantum, sed. ut dixi, stylus Cancellariæ est non concedere legitimaciones in præiudicium filiorum.

8 Immò intantum per iustissimos Reges, eorumq; prudentes ministros hæc custodiuntur, ut in feudis hæreditarijs, quæ ad libitum alienari possunt à patre, vel à fratre, si de illis vult fieri dispositio; dum filijs caret assensus denegant, & si dare possunt cum sit gratia, ne quoquo modo successoribus præiudicetur.

Et in sorore practicum est, dum alios non habebat successores, quam nepotes ex sorore, ut sit denegandus assensus alienationi feudorum, quam facere volebat, dum filijs carebat, & hoc contigit inter ceteros cum Beatrice de Ebulo feuda hæreditaria possidente, quæ habens in successorem sororem, eiusq; filios voluit illa alienare, fuitq; denegatus assensus, quia desperata de filijs faciebat in successorum præiudicium: & pariter ordinariè est denegatus assensus alijs, qui feuda hæreditaria habentes pro successoribus vtriusque sexus volebant masculina facere, cum qualitate tamen hæreditaria in exclusionem foeminarum, licet non tractabatur de alteratione naturæ successionis in reliquis, & erat in beneficium filii, quia restringebatur successio, quod tamen in feudis hæreditarijs de nouo acquisitis fuit aliquando dispensatum, ut possit primus acquirens

illa donare, quando filijs caret, cui melius visum fuerit in præiudicium fratrum legitimorum successorum, ut apparet ex assensu impetrato in Regia Curia præcedente consultatione. Collateralis Consilij ad instantiã Marchionis Mortæ Buualinæ, qui filijs caret, fratres habetis successores, & nepotes, cū quibus non benè se habebat, & tamen de prædicto feudo disposuit in beneficium uxoris: possunt denique Principes omnia facere. Sed, ut dixi non solent, nisi ex urgentissimis causis; & multa cumlata in materia legitimationis, & propriè in legitimatis, qui prætendunt se admitti, seu reintegrari ad honorem platearum nobilitum, seu sedilium nostræ Ciuitatis, vide in conf. . . . 2. vol. Quod consilium est quodam Pyrrhi Antonij Lanarij recol. memoriæ meæ Auunculi, celeberrimi Iurisconsulti, integerrimi viri, ac omni virtutum genere cumulati: cuius virtutes, ac partes eximie fuerunt tales, & tantæ, ut quod Bernardinus Rota Eques nobilissimus, ac Poeta facundus infrascriptum posuerit Epitaphium in eius sepultura.
PYRRHVS ANTONIVS LANARIVS, LEGVM VERITATAS, AMICORVM TVTELA, REIPUBLICAE ORNAMENTVM VIVIT HIC MORTVVS.

Benè aduerto, quod etsi in illa causa fuerit decisum secundum consultationem factam: tamen arbitror non decisam causam ex vltimis motiuis, & argumentis considerando in materia sedilium interesse singulorum, ut singulorum, & alia ibi circa interesse considerata, sed benè ex alijs rationibus, & fundamentis ex facto orientibus respectu filiationis, subreptionis, ac obreptionis prætensæ legitimationis licet subtiliter, & altiori stylo omnia ibi considerata doctè, & eleganter cumulata fuerunt. Nam pluries decisum fuit legitimatos admitti ad honorem sedilium, & signâter in causa illorum de Muscutulis, quando in priuilegijs legitimacionum

tionis non apponebantur clausulae, quae hodie apponuntur: ex quibus tãto magis comprobatur iustitia rerum alias iudicatarum, & hæc omnia latè fuerunt discussa in causa Camilli Villani, qui fuit aggregatus ad honores sedilis Mòtaniae per maiorem partem multis contradicentibus: fuitq; decisum maiorem partem posse præiudicare minori, non considerari interesse singulorum, vt singulorum, fuitq; prædictus Camillus admissus ad honores sedilis, vt in decis. 2. D. de Franch. & respectu legitimatio- nis in se considerata est vis illius ex potentia residente in Rege legitiman- te: nam si Rex potest facere de illegiti- mo legitimum cum omnibus suis qua- litatibus, videntur cessare rationes tam subtiliter in prædicto Consilio ponderate.

**De Decretis Collateralis Consi-
lij super obligatione, seu alie-
natione rerum dotalium.**

SUMMARIUM.

- 1 Decreta super obligatione mulierũ pro viuis, quomodo & quali- ter interponantur.
- 2 Maritus tenetur ex bonis dotali- bus satisfacere debitum uxoris cõtractum ante matrimonium.
- 3 Pragmatica circa Velleianum re- censetur.
- 4 Decretationes fieri solite per Col- laterale super memorialibus, quæ à mulieribus dantur pro vali- datione obligationis ipsarumpon- nuntur, & de ipsorum validi- tate valide tractatur.
- 5 Velleianum habet locum in omni- bus mulieribus, tam in capillo,

- quàm in maritatis, & viduis.
- 6 Pragmatica Velleiani habet locum in omnibus mulieribus.
- 7 Decretatio Collateralis dum dici- tur, liceat quia vidua, vel liceat quia in capillo est erronea.
- 8 Causa expressa in decreto continet manifestum iuris errorem, illum annullat sicut in sententia.
- 9 Dispensatio requirit causam, que si fuerit falsa vitiat, & idem si ratio expressa est eadem cum dicto.
- 10 Dispensatio absque causa cogitio- ne est nulla.
- 11 Collaterale Consilium non potest declarare, vel limitare leges in- consulto Principe.
- 12 Declaratio, que importat reuoca- tionem dispositionis non præiudicat, & dicitur tunc Princeps circumuentus.
- 13 Decisio D. de Franch. refellitur multis medijs.
- 14 Causa finalis vocatur causa fien- di, que si est falsa actum annul- lat.
- 15 Contractus, qui propter partium interesse annullatur non substi- netur factus cum reseruatione dispensationis impetrande, ita quòd non iuuat si fuerit postea impetrata.
- 16 Nullum esse, vel non esse idem important.
- 17 Sponsalia à lege reprobata non va- lent facta cum reseruatione di- spensationis Pontificis.
- 18 Differètia inter interesse partium propter quod lex annullat actũ,

vel

- vel interesse consentire debentis, ut in materia assensus super rebus feudalibus.
- 19 Confirmatio est nulla, si confirmabile est nullum.
- 20 Confirmatio actus nulli non releuat.
- 21 Confirmatio est cōualescentia, que non potest habere locum in re penitus nulla, que habetur pro precepta, & mortua.
- 22 Differentia inter iussum, mandatum, auctoritatem, licentiam, consilium, & inter consensum.
- 23 Licentia semper precedere debet.
- 24 Ratibabitio in quibus casibus non operetur suum effectum.
- 25 Velleianum locum habet, quomodo cumque mulier se obliget pro quocumque, etiam pro viro filio, aut patre.
- 26 In velleiano non attenditur pietas persone, sed pietas cause, & ibi cause late recensentur.
- 27 Dotis restitutio in quibus casibus potest fieri constante matrimonio.
- 28 Filia, & si non cogatur potest dotem expendere, ut patrem liberet à carcere.
- 29 Mulier inter cetera potest pro ex-carceratione viri se obligare.
- 30 Mulier potest fideiubere in fauorem piæ cause, sed non cogitur.
- 31 Decisio D. de Franch. 578. refel-litur, in qua dicitur decisum fuisse obligationem matris pro filio carcerato esse annullatam.
- 32 Text. in c. causas autem in auth. ut cū de appell. cogn. declaratur.

33 Mulier de iure communi certiorata potest renuntiare velleianum, sed non cogitur.

ARGUMENTVM.

Mulieres quomodo intercedere possunt. Maritus quando teneatur satisfacere debita vxoris. Decretationes Collateralis Consilij circa dispositionem Velleiani impugnantur. Differentia inter dispensationes super Velleiano, & assensus super rebus feudalibus. Mulier in quibus casibus potest fideiubere.

MULTOTIES petunt mulieres assensum, ut liceat ipsis pro viris se obligare non obstantibus. Regijs Pragmaticis vetantibus alienationem, seu obligationem bonorum dotalium constante matrimonio; dum exponunt necessitates virorum, de quibus capta summaria informatione, & etiam de vera voluntate mulierum, quod illa non sit subducta, vel coacta, quodq; causa sit præcisâ, iusta, & rationabilis, ne vir deturatur in carcerem, vel alia similis, tunc dispensatur, & decreta interponuntur, sed pulchra decisa fuit questio in Collaterali. An maritus bona dotalia teneatur alienare ex debito vxoris in actione personali cōtracto ante matrimonium, & consequenter si tenetur, tanto facilius esset dispensandum in eum casum; & decidimus teneri virum, quia bona in dotem data cēsentur deducto ære alieno, in quo est elegans decis. Guid. Pap. 447. etiam quod nō sint bona data in dotem sub nomine vniuersali, aut collectiuo, decis. notab. Cappyc. 128. vbi multa cumulantur, & vide D. de Franch. omnia cumulantem in decis. 636. in 4. par. vbi refert decisum per Sac. Cons. procedere hoc in subsidium, &c.

Sed extra casum, quando mulier exprimit velle se pro viro obligare, sed simpliciter illæ petere solent dispensationem

tionem obligationibus per eas faciendis, vel iam factis non obstante Velleiano, & Regia Pragmatica edita in anno 1543. per quam non solum renouatur dispositio Velleiani, sed statuitur posse mulieres illo iniuri, etiam quod certioratae renunciant cum iuramento declarando iuramentum esse contra bonos mores ciuiles, & naturales, & propterea non esse obligatorium iuxta regulam iuris Canonici, immo imponitur pena priuationis officij Notario stipulanti, & tollitur potestas Regentibus Regiam Cancellariam cuiuscumque declarationis faciendae.

4 Decretationis fieri solitae per Collaterale sunt in maritatis videlicet, liceat dummodo non remaneat indotatae, nec defraudatae ipsarum dotibus. In ceteris vero liceat, quia vidua, vel liceat, quia in capillo, & haec fiunt per scribas a mandatis, & firmanur ab vno ex Regentibus absque alia causae cognitione, quod mihi semper visum fuit erroneum, & contra manifestum iuris dispositionem, & ex Diametro contra Pragmaticam, & Regentes, qui aliter talia memorialia non legunt, sed tantum vt dixi, firmanur decretum factum per scribas a mandatis, sunt circumuenti, & ab illis decepti, credendo mulieres principaliter in ipsorum proprium beneficium contrahere pro ipsorum proprijs negotijs, non aliter pro alijs intercedendo, nec alienam obligationem in se ipsas suscipiendo. In maritatis cadit decretatio quoad dotes, quia constante matrimonio non possunt de eis disponere, & rursus semper praesumuntur a viris oppressae, & ob id de dotibus fit tantum mentio, sed respectu aliorum bonorum extra dotes permittitur secundum hanc decretationem, & in viduis, vel in capillo dicitur, liceat, & dant rationem, quia vidua, vel quia in capillo, & iuste absque alia causae cognitione, si non intercedunt, & habent liberam disponendi facultatem; dicitur liceat id est non indiget dispensatione, quia vidua,

vel quia in capillo; hoc enim cogitant Regentes, & haec est ipsorum intentio, & sic passim, & indistincte absque causae cognitione decretationis firmanur; sed quia memorialia continent intercessionem, & cum his decretationibus praesupponitur Pragmaticae dispensatum, dixi quod decepti sunt Regentes, & erroneae, & nullae sunt tales decretationes, & contra manifestam iuris dispositionem, & contra propriam Pragmaticam.

5 Ante enim Senatusconsultum Velleianum annullatae erant tantum obligationes, quas mulieres pro viris faciebant demum superuenit Senatusconsultum, & respiciendo sexus fragilitatem, & imbecillitatem mulierum extendit hoc beneficium ad omnes mulieres, vt habetur in l. 2. ff. ad velleian. vbi Salic. declarat, & sic totius tit. ff. & C. dispositio est generalis respectu omnium mulierum & de viduis loquitur text. in l. tutor. ff. ad velleia, in l. si mater C. eod. in auth. vt matri, & auiae C. quan. mul. tut. off. fung. pot. & licet in multis iuribus ponatur casus in maritatis, hoc est propter frequentiam dicit glos. notab. in d. l. 2. & ideo de maritatis tantum loquebantur antiquae leges, cumque plures concurrant rationes, videlicet sexus fragilitas, & mulierum imbecillitas, & in maritatis additur, quia secundum glo. praedictam lex praesumit, quod amore captae semper etiam violentatae pro viris intercedant: non enim quia haec ratio deficit in viduis, & in mulieribus in capillo non remanet alia aequae principalis, immo maior fragilitatis, & imbecillitatis sexus, vt sic deficiente vna dicamus non deficere aliam ex reg. text. in §. affinitatis, instit. de nupt. & ideo

6 Moder. add. super Pragmatica dixerunt illam habere locum in omnibus mulieribus quomodocumque intercedentibus, & signanter in viduis, & inter ceteros ibi per Scagl. nu. 52. pro absoluto habitum hoc fuit alias in Sac. Cos. vt per D. de Franch, in decis. 279. & in proprio casu est facta Constit. Reg. obscuri-

scuritatem per quam sic tradidit ad intellectum prædictæ Pragmaticæ, idem D. de Franch. in decis. 623. nu. 8.

Pragmatica hoc in indiuiduo determinat: nam in sui principio loquitur respectu mulierum omnium, quibus omnibus Senatusconsultum succurrit propter ipsarum mulierum fragilitatem, & sexus imbecillitatem: narrat demum, & eadem fragilitate inducebantur ad renunciationem Velleiani, & demum dicit, quod persuasionibus inductæ, & ut plurimum maritalibus, dotium, & aliorum bonorum præiuatæ reperiebantur, & ibi, ut non contenti homines, & ut plurimum mariti &c. Ita quod Pragmatica non se restringit ad mulieres tantum maritatas, sed generaliter de omnibus loquitur, bene tamen dicit, quod ut plurimum persuasæ à maritis propter metum, & violentiam ad renunciationes faciendas inducebantur, ut sic causa finalis, & principalis fuerit obseruantia Velleiani, & omnibus mulieribus succurrere, quæ ex proemio semper talis præsumitur, de quo ad saturitatem per Tiraq. in tract. cessante causa in princ. nu. 64. in prima limit.

Si igitur indubitati iuris est Senatusconsultum habere locum in omnibus mulieribus intercedentibus, & illud mandat Pragmatica inuolabiliter obseruandum: ergo dum dicitur, licet, quæ vidua, non potest hoc intelligi, quia viduæ licitum est intercedere, vel liceat, quia in capillo, quasi sit illi permissa intercessio, nec mulieri maritatæ, dum extra dotes intercedendo obligat sua propria bona, nam esset contra casus iurium, & directè contra dispositionem Velleiani, & causa expressa contineret expressum iuris errorem, ob quod nulla redderetur decretatio, ad text. in l. cum verò §. subuentum ff. de fideic. libert. in l. 1. ff. ne vis fiat ei, & idem voluerunt Doct. in sententia, quando in ea est expressus error iuris manifestus ad text. in l. 2. quan. prou. non est necess. in l. qui testamento ff. de excus. tut. Bart. & om-

nes, & præcipuè Alex. & Ias. in l. qui Romæ §. duo fratres de verb. oblig. & esset eadem ratio cum dicto, quæ nullius est momenti Bart. in l. fin. per illum text. ff. de offic. Proc. Cas. in l. quod interrogatus in princ. per illum ff. de pet. hered. & si dicimus hoc importare dispensationem, illa requirit causam, quæ si est falsa annullatur, eleganter Oldr. in cons. 256. intantum quod causa insufficientis expressa vitiat Goza. in cons. 6. nu. 25.

Et rursus cum hæ decretationes fiât absque causæ cognitione nulla præcedente informatione, sic passim, & indistinctè, & tractatur de abrogatione legis, iura, & Doct. voluerunt esse nullas ad text. in l. cum hi §. si prætor ff. de transact. Scrib. in cap. 1. de reb. eccl. nō alien. ob quod quando non sumus in antiquo, voluerunt communiter Scrib. causæ cognitionem non præsumi, nisi saltem fuerit illa enunciata in decreto, ut post alios latissimè Fely. in cap. quoniam contra de probat. nu. 37. vers. septima conclusio, qui Doct. cumulat, & in dispensatione quod irritetur, quando non præcedit causæ cognitio, dicit Innoc. in cap. diuersis de cler. coniug. in cap. veniens, de filijs presbyt.

Et si diceretur Collaterale declarare, & limitare Pragmaticam dicimus vnum ex Regentibus, imò totum Collaterale hoc facere minimè posse incōsulto Principe, & cum hoc importaret non declarationem, sed reuocationem Pragmaticæ, quia omnes has mulieres Senatusconsultum, & Pragmatica cōprehendit, tunc declaratio nullo modo præiudicat, decisio communis est Paul. de Castr. in l. hæredes palam §. quid tamen nu. 4. ff. de testam. Felyn. in cap. cum olim n. 5. de re iud. latè Aym. de antiq. temp. in princ. in cap. incip. nō omitto nu. 32. & ideò voluerunt communiter Scrib. dum declaratio importat reuocationem gratiæ, aut legis factæ, Papam, aut Principem intelligi circumuentum, ut per Aym. vbi supra, latè in

in hęcō cons. 1. nu. 50. 1. vol. prout sic intelligi debet Regentes circumuentos in casu, de quo tractamus.

Et si Pragmatica expressè mandat Regentibus, quòd secundum eam iudicare debeant, & expressè tollit illis potestatem faciendi quamcumque declarationem, ergo decretatio est pēnitus erronea, quatenus in ea vult induci declaratio, dispensatio, aut derogatio Pragmaticæ.

Ex quibus videtur nullo modo posse sustineri id quod D. de Franch. dicit 13 in eadem decis. 623. nu. 26. vers. sic dicebatur, vt verba prædicta, quia vidua expriment causam, quare Vicerex mouetur ad dispensationem scilicet, quia est vidua, & quasi quòd sit libera, & nō subiaceat viro, cuius metu se obligaret quæ fuit causa impulsua Pragmaticæ secundum eum, aliàs dicit, quòd erronea esset decretatio, & non est præsumendum quod Regentes, qui fuerunt viri doctissimi à principio prædictæ Pragmaticæ hac forma vsi fuissent.

Si Pragmatica respicit fragilitatem sexus, & non libertatem personæ, ob quod comprehendit omne genus mulierum, ergo falsa est prædicta ratio considerata libertatis.

Secundo si prohibitum est Regentibus non solum dispensare, sed declarare, & hoc non solum faciunt Regentes, sed vnus tantum ex Regentibus: ergo nulla est decretatio.

Tertio si hoc importer dispensationem, & hæc fieri debet cum causæ cognitione, & hæc, vt supra diximus, omninò deficit, ergo nulla est dispensatio.

Quarto si demonstratum est causam finalem fuisse obseruantiam Velleiani, & succurrere quibuscumque mulieribus, ergo non est verum, id quod dixit de causa impulsua.

Quinto quis dixit, quòd iidem Regentes, qui Pragmaticam consuluerunt in anno 1543. quòd iidem demum hæc speciem decretationis fecerint.

Sexto supra diximus Regentes cir-

cumuetos, & hanc speciem decretationis benè procedere in viduis, & in mulieribus in capillo, quando non intercedunt, quia liberæ, & in hoc benè procedit ratio D. de Franch. ad differentiã maritatarum, in quibus præsumitur metus, & iustissimè vnus Reges firmat decretationem, quia non est tali casu dispensare, aut declarare Regentibus iam per Pragmaticam vetitum; sed est discernere non adesse intercessionem, & consequenter non procedere tali casu dispositionem Pragmaticæ cessante Velleiano.

Septimo si Pragmatica comprehendit viduas, dicendo, liceat quia vidua, nonne est eadem ratio cum dicto, ergo nulla est ex præallegatis.

Octauo si in dispensatione requiritur causa, & causa sufficiens, & tractatur de dispensatione in vidua, pro qua etiã est facta lex, ergo si vidua est prohibita, quomodo ratio prohibitionis ratione sexus fragilitatis potest esse eadem ratio dispensationis destructiuæ legis ex eadem ratione condita, vt sic vndique dicere debeamus non procedere dicta per D. de Franch. in d. sua decisione, quæ est posita in 4. vol. suarum decisionum, quæ fuerunt impressæ post ipsius mortem, & sic non reuisæ, nec digestæ per eum, qui verè suo tempore fuit laboriosus, & eminens minister, suoq; officio maximopere vacauit negotijs semper intentus maxima cum vigilantia, & charitate.

14 Nono, & vltimo dictio, quia importer causam finalem, & causa finalis, vocatur causa feodi, quæ est tantæ potestatis, vt vitiet actum, si ea est falsa Bald. eleganter in l. 1. C. de fals. caus. adiect. nu. 17. Vnde cum esse viduam non tollat Pragmaticam, quia etiam pro vidua est illa facta, & esse talem non inducit causam dispensationis, & hæc fuit causa per verbum illud, quia ergo omni iure decretatio talis non potest defendi.

Hæc clariora erunt, si præcedit contractus,

tractus, & postea subsequitur hæc decretatio, quatenus ut dicimus, vult ex illa inferri ad dispensationem Pragmaticæ, nã stante reprobatione, & expressa prohibitione similium contractuum, taliter quod sunt penitus à lege, & Regiâ Pragmatica aboleti, irritati, & penitus annullati, & hoc non ex defectu consensûs Superioris, ut in re feudali, sed propter interesse partium sunt contractus perpetuò prohibiti, propterea contractus factus cum reservatione dispensationis impetrandæ erit nullus, de cis. est cõmunis Innoc. in cap. super eos; de cond. appof. & dispensatio superueniens, seu licentia nil iuuat, quia reperit contractum penitus annullatum, & extinctum, statim quòd fuit ille celebratus; quæ eleganter discurret Imol. in l. cum vir col. 3. nu. 4. ff. de vsucap. distinguens quando quid est perpetuo prohibitum, vel simpliciter quando est omnino nullum, vel simpliciter nullum, quando tractatur solum de præiudicio assentientis, & propter hoc est actus prohibitus, vel propter interesse partium, & publicum bonum; nam quando est quid omnino nullum semper prohibitum propter interesse partium, tunc assensus subsequens non iuuat, nec potest confirmare, aut validare actum iam annullatum, & extinctum statim in ipsius ortu; qui ex iuris dispositione non est in mundo; nec datur ipsius existentia, nam idem est non esse, vel nulliter esse ad text. in l. 3. §. non quæuis ff. de cont. tab. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. & ideo Innoc. ubi supra, tradit non valere sponsalia contracta salua dispensatione Pontificis, cum illa sunt à lege reprobata; & sic eleganter distinguit Camer. in repet. cap. imperiali cart. 87. in questione illa Uern. an assensus possit subsequi contractum feudalem, quem sine assensu lex annullat, sed quia tractatur ibi de Regis interesse actus non est omnino nullus, & dicitur stare in pendenti propter spem reconualidationis, quod decidit ibi per

prius Andr. nu. 14. ibi agitur enim hic, de præiudicio assentientis, & sic potest præcedere, & subsequi, locus si ageretur de præiudicio alterius, quo casu secundum Andr. non potest actus celebrari reseruato assensu Domini, & cum actus sit omnino prohibitus Domini assensus, & confirmatio nil operatur, cum confirmatio, seu assensus non est actus de per se stans, sed oportet, ut habeat, ubi figat pedes, & propterea si confirmabile est nullum, pariter confirmatio erit nulla, quæ eleganter docet Bald. in l. falsus C. de furt. & idem Bald. in l. nominationes C. de appell. dicit ibi in princ. quòd confirmatio actus nulli nõ releuat, quia præsupponitur aliquid esse, licet minus perfectum, ideo quòd nullum est confirmari non potest, & ut ipse in fin. dicit confirmatio est conualescentia, quæ non potest dari in re perempta, & mortua, ut est hic dispensatio subsequens actum penitus nullum, & à lege reprobatum, quæ optimè declarat distinguendo Luc. de Penn. in l. nulli C. de fund. patrim. col. 1. vers. cõsensus quoque Domini, & Imol. in d. l. eum vir, ibi actus ab initio fuit omnino nullus, & non confirmatur, aut non fuit omnino nullus, & tunc secus, de cuius nullitate hic non est ambigendū, ut supra diximus, ergo non potest iuuare hic dispensatio subsequens, sed præcedere debet, infantum quòd Capyc. in repet. cap. imperialem car. 37. tenuit autoritate Innoc. etiam in questione And. quòd sequuto assensu debet actus de nouo fieri, eandemq; opinionem tenuit per prius ibidem Anton. de Alex. quòd etsi in materia feudali non procedat, quia non est actus omnino nullus, & tractatur de solo præiudicio assentientis; tamen in casu, de quo agimus, est decisio punctualis, cum non tractemus de actu permissio à lege cum consensu Domini, de cuius tantum interesse tractaretur, sed de actu simpliciter à lege penitus improbatò, annullato, & declarato esse cõtra bonos mores

res ciuiles, & naturales, & nullum verbum, nec de iure communi, nec per Pragmaticam, vt ille valeat cum consensu Domini: poterit enim ille fieri de licentia Domini, qui vt talis est supra, leges potest illas tollere, dispensare, & nouas condere, sed & hoc ponderetur, quando actus non potest fieri, nisi de licentia Domini, oportet quod licentia præcedat, & ratio viua est, quia alias ex expressa ipsius reprobatione, & nullitate, statim quod est actus factus, venit ille à lege prohibitiua annullatus, & licentia subsequens actum non repetit. Hæc est communis theoricæ Bart. distinguentis inter iussum, mandatum, authoritatem, licentiam, & consilium, & inter consensum, vt licentia, & reliqua debeant præcedere, consensus vero requisitus possit subsequi in l. si autem ff. de aqu. plu. arc. in l. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hæred. per quæ sic distinguit, & tradit ad propositum latius Affl. in d. cap. imperialem in 24. not. in fin. 1. col. ibi non obstat, & decisio Bart. est communis, vt per Alex. in d. §. iussum nu. 9. vers. cui adde, & las. ibidem nu. 37. vers. 3. in quantum dicit Bart. quod licentia debet præcedere, allegatur communiter decisio Io. Andr. in cap. cum in veteri de elect. nu. 19. quem allegat, & sequitur Bald. in rubr. de exercit. nu. 13. vers. quid si verba: quæ decisiones sunt particulares ad casum. Quibus pro conclusione addatur decisio Bald. in l. fin. C. ad Maced. in materia ratihibitionis, qui limitat text. illum, vt ratihibitio non deseruiat, nec operetur suum effectum in infra scriptis casibus.

Primo, quando non reperit principium conseruabile, vt hic per annullationem, & extinctionem præcedentem actus à lege reprobati.

Secundo, quando peccat in alio, quæ in consensu, quod vt diximus est in proprio casu, dum propter fragilitatem, & imbecillitatem mulierum, & propter illarum interesse, & non ex defectu con-

sensus Domini actus annullatur, & reprobatur.

Tertio, quando actus expirauit tpe, vt hic reprobatione, annullatione, & extinctione ipsius, statim quod fuit celebratus, intantum quod Notarij priuantur officijs, & alijs penis plectuntur ultra annullationem iuramentorum.

Quarto, quando actus est talis, quod non potest pendere, vt hic ex supradictis, quia declaratus est contra bonos mores ciuiles, & naturales.

Quinto, quando requiritur pro forma rei agende, de quo in causa, de qua agimus, non potest dubitari.

Sexto, quando requiritur licentia, vel consilium, nam dixit Bald. ratihibitio, quæ potest subsequi, non æquiparatur licentiæ, vel consilio, quæ debent præcedere; & allegat text. in d. cap. cum in veteri, & sicut assensus superueniens in alienatione feudi non iuuat; si medio tempore præcedit reuocatio vigore Const. Reg. quia tunc per reuocationem præcedentem contractus annullatur, & amissa est omnis spes reconualidationis de quo per Affl. Capy. & latius Camer. in d. cap. imperialem, ita pariter in casu, de quo tractamus, stante reuocatione, & annullatione ipso iure facta à Pragmatica, statim quod contractus fuit celebratus, cum lex semper loquatur ad text. in l. arriani C. de hæret. Ita quod dispensatio subsequens non potest operari, cum negotium non sit integrum, extrema non sint habilia, & esset in præiudicium iuris parti acquisiti, quo casu nulla potest fieri retrotractio ad text. in l. bonorum ff. rem ratam haberi, cum alijs latè cumulatis per Bart. in l. si is, qui pro emptore ff. de vsucap. vbi est sua materia, super quibus cogitur; nam ea sufficit attigisse.

25 Ex his firmatur indubitata conclusio mulieres iuari velleiano, quomodocumque se obligent, siue pro viro, siue pro filio, siue pro patre, & quocumque alienam in se suscipiant obligationem, de quo in l. 3. in l. si paternam, in auth. si

T r qua

qua mulier, & tot. tit. C. ad velleian. nã
 vt dixit Salic. post Bald. in d. l. 3. non
 26 attenditur pietas personæ, sed pietas
 causæ, & sic procedit text. in l. si dotare
 in l. pen. & fin. C. eod. secundum Salic.
 qui loquuntur in causa dotis, in manu-
 missione, & text. in l. quamuis cū l. seq.
 ff. sol. matr. qui loquuntur in causa re-
 demptionis ab hostibus, à latronibus,
 vel quando mulier aliquem de neces-
 sarijs suis à vinculis vendicaret, vel vt
 liberis, aut fratribus egentibus, seu pa-
 rentibus consuleret; & reddit rationem
 text. in d. l. quamuis, quia iusta, & ho-
 nesta causa est. & Bald. ibi, & Alber.
 dixerunt iura illa loqui exemplificati-
 uè: nam idem volunt esse, vbicumque
 esset causa honesta, quod per prius te-
 nuit ibi Bart. vt quando negotium iu-
 dicatur nostrum naturali ratione, iudi-
 catur vt proprium negotium re ipsa,
 vt si mulier dotem suam expenderit,
 vel intercesserit, vt sanguinem suum
 redimeret, vt latius ibi per Alexand.
 27 Hinc Imol. ibidem dixit, quod ex tri-
 bus causis potest fieri dotis restitutio
 constante matrimonio, vel eam expen-
 di, scilicet necessitatis, vtilitatis, & pie-
 18 tatis, siue honestatis: Ex quo infert,
 quod etsi filia non cogatur expendere
 dotem, vt patrem liberet à carcere;
 si tamen hoc facit, piè facit, & lex ip-
 sam commendat, quia opus pium fa-
 cit, vt notat ibidem Alex. nu. 10. post
 Bald. qui omnes ponderant text. in
 l. sed si ideò, quæ est lex sequens ad
 text. in d. l. quamuis, ibi, vel vt mu-
 lier aliquem de necessarijs suis à vin-
 culis vendicaret: ob quod consuluit
 29 Riminal. in suo conf. 67. 1. volum. pos-
 se mulierem intercedere pro excarce-
 ratione viri, & latius Surd. in conf.
 367. 3. volum. & sic fallit text. in d.
 authen. si qua mulier, attendendo se-
 cundum Salic. & Bald. non pietatem
 personæ, sed causæ: ob quod commu-
 nis est sententia, & fallentia ad regu-
 30 lam posse mulierem fideiubere in fa-
 uorem piæ causæ Roman. in auth. simi-

liter num. 20. C. ad leg. falcid. Aret.
 in §. item si num. 31. infit. de except.
 Soccin. in fallent. 310. Calca. conf. 13.
 2. colum. vers. prima quia, Tiraqu. in
 tract. piæ causæ priuil. 113. potest enim
 non intercedere mulier ex causis præ-
 dictis, quia secundum Imol. vt diximus
 non cogitur, sed si facit, piè facit, &
 hæc causa pia excludit Velleianum.
 Ob quod durissima mihi visa fuit deci-
 sio relata per D. de Franch. in 4. vol.
 suarum decisionum nu. 578. vt obliga-
 31 tio facta per matrem pro liberatione
 filij carcerati ex causa debiti, sit annul-
 lata ratione Velleiani; nam non solum,
 vt diximus, adest causa pietatis, quia
 mater, cuius viscera sunt filij; sed adest
 causa pia, quia pro liberatione à car-
 ceribus, & vt diximus, est causa natu-
 ralis, quæ iudicatur propria redimen-
 do proprium sanguinem, ita quod deci-
 sio est contra iura, & contra com-
 munem omnium Doctor. & dum re-
 32 fert illam decisam per text. quem di-
 cit expressum in §. causas autem, in
 auth. vt cum de appell. cognos. & quæ
 per illum textum tradidit Greg. Lop.
 in quinta partit. titu. 12. l. 3. videtur
 mihi equidem text. illum penitus non
 facere ad casum, loquitur enim in
 causis exhæredationum, & inter cæ-
 teras ponit illam, quando filius re-
 quisitus à patre carcerato, noluit pro
 ipso fideiubere, vt possit ex hoc exhæ-
 redari, & subsequitur textus, vt hæc
 causa in masculo tantum procedat,
 quid ergo commune hæc dispositio
 noua, & pœnalis in casu exhæredatio-
 nis cum casu de quo agitur, in quo
 habemus alia iura in casu proprio lo-
 quentia, & communem conclusionem
 Scribent. vt in causa pia cesset Velle-
 ianum, alias ex hoc casu diuerso in-
 duceremus correctionem iurium, &
 quod erronea fuerit communis con-
 clusio, vt supra relata, quod in
 causa pia cesset Velleianum. Ratio
 enim text. in §. causas, vera fuit,
 ne mulieres remaneant indotatæ,
 dum

dum nolunt exercere causam illam pietatis, & ideo Constitutio illa pœnalis eas excludit, & non ratio Velleiani, quicquid ibi gloss. dixerit.

Sed fortius, & hoc attendatur Velleianum habet locum in muliere voluntariè se obligante, respiciendo lex fragilitatem sexus, ita quòd non data obligatione, non datur Velleianum, cum sit exceptio ad regulam, quæ non existente non potest illa competere. Si ergo text. in §. causas loquitur, quando Pater requirit filium, & sic vult illum compellere ad obligandum, & in pœnam dat exhæredationem, à quo excludit filiam, ita quòd non sumus in actu voluntario, nec in obligatione facta, sed in facienda: quid igitur in hoc còmune Velleianum nulla præcedente obligatione.

Rursus loquitur text. vt dixi in actu debito, vt filius intercedere habeat pro Patre, à quo lex illa excludit foeminam, quia secundum gloss. tuta est Velleiano, dùm illa non vult intercedere; sed si propter causam piam vult hoc facere, hoc dicit Imol. quòd etsi non cogatur liberare patrem à carceribus, si tamen hoc facit, piè facit, & lex ipsam commendat, in quo demum succedit conclusio communis, vt intercessio in piam causam valeat, & cesset Velleianum: vnde aliud est tractare de casu necessario, & pœnali, & procedit text. in §. causas, & aliud est tractare de actu voluntario, & causa pia, & non procedit ille text. sed dispositio iurium allegatorum, & conclusio communis, & quod hoc sit verum de iure communi mulier certiorata potest renunciare Velleiano, & etiam secundum leges partitarum, & idem Greg. Lop. in l. 4. tit. 7. par. 6. dicit, quòd licet hoc mulier possit, noluit lex astringere ad talem renunciationem; ergo consideravit lex voluntatem mulieris in hoc casu; nam alias debebat renunciare, si in eius voluntate erat, filius tenebatur, & non erat tutus, vt mulier, dum

non vult exercere actum pium dependentem à sua mera voluntate; & sic mulier dum non vult intercedere, tuta est Velleiano, & hoc modo intelliguntur leges partitarum, quæ sunt in hoc expressæ, in quibus principaliter fundatur Gregor. Lop. qui ponit rationes pro & contra, & nihil determinat, nec contrarijs respondet: quando verò mulier vult se obligare, tunc est alius casus, & in hoc generaliter resistit Velleianum, & hæc est regula, quæ demum fallit, dùm intercedit in causam piam, vt supra diximus, & hæc est vera, & iuridica conclusio fundata in puris iuris terminis: vnde cum illa dispositio text. in §. causas, sit pœnalis, ac noua, & loquitur in casu tam diuerso, non potest ex illa argui ad casum de quo agimus, quæ non consideravit Greg. Lop. nec de his aliquid tactum fuit in d. decis. Sac. Conf. super quibus cogitent peritiores.

SUMMARIVM.

- 1 *Vxor quicquid emit constante matrimonio sibi, & non marito acquirit, quanquam presumatur emisse de pecunia viri, cuius tantum viro debetrix remanebit.*
- 2 *Vxor quod acquirit sibi, & non viro acquirit.*
- 3 *Vxor quæ reperitur possidere, presumitur, quòd sint sua in possessorio, & etiam in petitorio quoad extraneos, & idem respectu viri, si habet possessionem ante matrimonium.*
- 4 *Presumptio text. in l. quintus de don. int. vir. & ux. non habet locum, quando probatur, vnde pecunia ad uxorem peruenit.*
- 5 *Vir tenetur probare uxorem bona*

- acquisiuisse constante matrimonio.
- 6 *Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata, sibi rem acquirit contra Plat et Pyrr. remanete actione viro ad pecuniam, ubi limitatur in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior.*
- 7 *Vxor emens presente viro, et asserete emere de propria pecunia, non per hoc ei creditur contra Menoch. aliter sentientem.*
- 8 *Confessio facta inter personas contrahere prohibitas non iuuat.*
- 9 *Donata vxori contemplatione viri, erunt viri, et sic è contra, quod procedit etiam in dubio.*
- 10 *Factum contemplatione mea, directe in meam personam factum videtur, sic legatum filio sub commemoratione patris, et relictum monacho contemplatione Monasterij, et donatum Ambasciatoribus contemplatione Principis.*
- 11 *Mulier habere potest bona triplicis generis videlicet, dotalia, paraphernalia, et alia extra dotem, et ibi quomodo maritus habet illorum bonorum administrationem.*
- 12 *Donatio facta marito contemplatione vxoris, et tanquam illius marito, semper vxori acquiritur nulla habita distinctione, si quod donatum est, vxori conuenit, et sic è contra.*
- 13 *Priuilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, et qualitatem concessionarij.*
- 14 *Limitatio Menoch. confutatur, dum tradidit, quod quando consanguineus est Princeps, non attenditur cuius contemplatione datur, sed quod acquiritur absolute donatario, et ibi declarantur termini text. in l. cum multa C. de bon. que lib.*
- 15 *Feudum ex pacto prouidentia respectu primi acquirentis semper intelligitur hereditarium, quia illius contemplatione successoribus est concessum.*
- 16 *Dignitas mulieri acquisita, utputa si fuerit effecta Ducissa, vel Principissa, an eius maritus eadem acquireret dignitatem.*
- 17 *Mulier regulariter corruscat nobilitate, et dignitate viri, non autem è contra, ubi limitatur regula in muliere in maxima dignitate constituta.*
- 18 *Dignitas vxoris, et si nobilitet virum, non tamen in persona vili erit eadem dignitas, que est in vxore.*
- 19 *Nobilitas viri propter mulierem nobilem est de facto non de iure.*
- 20 *Vir nobilitatur, quando vxor est domina Comitatus, aut Principatus, et sic procedit consuetudo.*
- 21 *Verba intelliguntur in potiori significatu.*
- 22 *Verbū corruscare ex radijs vxoris importat, quod vir non acquirat dignitatem propriam vxoris.*
- 23 *Aliud esse talem, et aliud haberi pro tali, quo casu iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali.*

- 24 Proprietas, & possessio maximè differunt.
- 25 Possessio ad heredes non transit.
- 26 Dominium inuestitura, & successione acquiritur, non autem possessio.
- 27 Consuetudo non extenditur de casu ad casum.
- 28 Comes, vel alius Baro titulo decoratus refutando feudum filio, vel Officialis deponendo officium cum Domini voluntate licet ratione pristinae dignitatis gaudere debeant honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebunt propria dignitate, maximè quando datur successio in ea, & ibi quomodo practicitur.
- 29 Dignitatem habens cum administratione praefertur alijs, eandem habetibus sine administratione.
- 30 Priuilegium non competens iure proprio, sed alteri concessum per medium cuius, alij eodem priuilegio gaudent; tunc illo principali mortuo. Priuilegium cessat, & ibi decisiones, & exempla.
- 31 Vxor corruscet iure mariti illius dignitate, & participat passiuè, & non actiuè radijs viri, & sic è contra.
- 32 Dignitas quae personae cohaeret, nec cum patre communicatur.
- 33 Vxor vidua, quomodo gaudebit viri priuilegijs.
- 34 Vidua non gaudebit dignitate viri, quae habebat annexam administrationem.
- 35 Causa inductiua, & productiua dignitatis habens tractum successuum si deficit, omnis dignitas cessat, quia requiritur tam ad inducendum, quam ad conseruandum.
- 36 Officium cessat, quando qualitas certa cessat, quae fuit causa officij.
- 37 Causa duplex, fiendi, & essendi.
- 38 Causa infirmante superueniente, omne priuilegium cessat.
- 39 Priuilegium ratione personae concessum cessat ea deficiente, quando persona fuit immediata causa priuilegij.
- 40 Decisio Boss. commendatur.
- 41 Priuilegium iure irregulari questum ex causa tunc existente etiam in his, quae momento acquiruntur eo denique iure cessante, cessabit ipsius causa acquisitum.
- 42 Concessum alicui ratione dignitatis, cessabit dignitate cessante.
- 43 Dignitas eadem non potest esse pene duos in Regno, nec duo possidere in solidum, nec sedere eodem loco possunt.

ARGUMENTVM.

Vxor quicquid emit constante matrimonio, vel acquirit; sibi non viro acquirit, licet praesumatur ex pecunia viri, donata uxori erunt viri, & sic è contra. Feudum ex pacto, & prouidentia respectu primi acquirentis est haereditarium. Mulier corruscet radijs viri, & non è contra, nisi in magna Comitissa, quando tamen habet dignitatem in proprietate viri, & si corruscet radijs. Vxoris Comitissae non dicitur habere propriam illius dignitatem in eius personam. Vxorè mortua omnis corruscatio viri cessat. Refutans feudum titulum filio,

lio, non remanet amplius panes ipsum dignitas eadem. Dignitas cum administratione præcedit omnes alias sine administratione. Dignitas eadem non potest esse panes duos in Regno.

S. I.

- 1** **VMQ.** loquuti sumus de bonis proprijs mulierum, operæpretium duxi ponere hic, quæ scripsi in l. etsi instrumenta C. de fid. instr. & iur. hast. fil. lib. 10. ad declarationem quomodo mulier bona acquirat constante matrimonio, & quomodo de pecunia viri, & cui, an sibi acquirat: nam est materia quotidiana, & non reperies alibi, sic benè explicatam.
- Notat Bart. septimo, quod vxor emens constante matrimonio rem aliquam, illa erit ipsius vxoris, quanquam præsumatur empta de pecunia viri, secundum regulam text. in l. quintus ff. de donat. int. vir. & vxor. Erit enim debitor in pretio, sed res erit vxoris, quæ emit, & sibi acquisiuit ad text. in l. 1. & in l. multum interest C. si quis. alt. vel sib. quem sequuntur Plat. Rebuff. & Pyrr.
- 2** hinc quod vxor acquirat, non acquirat viro, firmat Bald. in l. si vxorem tuam C. de cond. infer. & quæ reperitur possidere præsumitur in possessorio, quod sint sua, & idem in petitorio, dicit ibidem Bald. quoad extraneos, quo verò ad virum, eiusque successores si habet vetustiorē possessionem ante matrimonium præsumuntur sua absolutè, si verò posteriorem dicit Bald. quod præsumuntur acquisita de pecunia viri, itaque secundum eum non erunt hoc casu viri, sed benè acquisita de suo patrimonio, ob quod secundum Bart. ceterosque supra relatos erit vxor debitor pretij ad euitandum turpem quæstum glos. in d. l. quintus Bart. in l. cum oportet C. de bon. quæ lib. nisi probarentur aliunde quæsitā secundum eadem iura in l. quintus, & in l. etiam Bald. in d. l.

cum oportet, & omnes.

Et notetur, quod aliud est si præsumitur empta de pecunia viri, & aliud si quicquid possidet vxor constante matrimonio præsumatur esse viri. Primo casu facta emptione constante matrimonio, vt diximus dominiū est vxoris, quia demonstratur acquisitio, sed præsumitur de pecunia viri, nisi aliunde demonstratur acquisiuisse ratione euitandi turpem quæstum. Secundo casu, quando reperitur constante matrimonio possidere rem aliquam, & non demonstrat, quomodo acquisiuit; an præsumatur viri, vel propria, quia mulier dicit legitimè possidere, & propterea præsumendo pro possessore dicitur præsumi fuisse acquisita ante matrimonium, non demonstrando vir, vel eius hæres, quomodo sunt ipsorum: & Saly. in l. etiam C. de donat. int. vir. & vxor. & in eadem l. quintus Bald. Alex. Aim. Claud. Saifell. & alij relati per Couar. in cap. 1. de testam. nu. 6. & per Menoch. de præsumpt. præsumpt. 51. lib. 3. tenuerunt probare debere maritum, seu eius hæredem bona acquisita constante matrimonio, cum sint fundamentum intentionis, sintque actores, & mulier possidens vincere debet, eo iure, quo possessores vincere solent ex commodo possessionis actore suam intentionem non probante, quicquid dixerit Menoch. ex decis. Alber. & Aret. in loco alleg. nec consideratio Alc. in præsumpt. 26. de præsumpt. satisfacit, dum voluit primam opinionem procedere, quando mulier verosimiliter potuit acquirere ante matrimonium: alias procedit secunda opinio: nihil enim hoc ad commodum possessionis, & ad id, quod lex præsumit pro possessore, & quis dicit, quod etsi fuerit filia familias, aut in potestate fratrum, non poterit prædicta bona asportare à domibus illorum, vel quod ab illis fuerunt donata, nec tenetur ostendere titulum suæ possessionis ad text. in l. cogi ff. de pet. hæ. & hoc teneo pro indubitato: vnde articulus

vnus

vnus est, si demonstrata acquisitione
cōstante matrimonio bona sint vxoris,
& communis est esse vxoris: aliud est si
de pecunia viri præsumat^{ur} acquisiuis-
se, & pariter communis est, quod de pe-
cunia viri, & tertius, & vltimus est, si
non demonstrata acquisitione, sed re-
peritur vxorem possidere res constante
matrimonio, an præsumat^{ur} bona viri,
vel mulieris acquisita ante matrimoniū
& secū^{ndum} Bald. obtineret in possessio-
ne mulier: ergo onus probandi contra-
rium transfertur in actorem, cum sit
fundamentum intentionis, & actore nō
probante reus absolvitur.

Sed quōd hic tradit Plat. ad limita-
tionem prædictæ conclusionis, vt non
procedat, quando emerit vxor de pe-
cunia sibi à viro donata, vt tunc, quia
6 donatio est prohibita, res efficiatur vi-
ri, quam limitationem etiam ponit hic
Pyrr. qui allegat text. in l. vxor marito
ff. de donat. int. vir. & vxor. aduerto nō
esse intelligendum sic simpliciter, vt ip-
si tradunt; nam esset contra eundem
text. quē allegant, qui distinguit, quan-
do donatur res, aut pecunia, ex qua
res comparatur, vt primo casu detur
vindicatio, quia donatio prohibita, &
dominium rei non transiit. Secundo
verò casu minimè, sed tantum marito,
seu vxore existente non soluendo datur
ad rem vtilis actio in subsidium, qua-
tenus maritus est effectus locupletior,
seu mulier attendendo tempus litis cō-
testatæ; etsi res est magni valoris vltra
pecuniam donatam non recuperabitur,
nisi quantitas donata absque vsuris, ita
text. in d. l. vxor mariti, iuncto text. in
l. quod autem §. idem ait eo. tit. glos. in
l. si filij, in vers. si filij, quæ est particu-
laris C. eod. tit. Addent. ad Bart. in d. l.
quintus, vbi latissimè de materia: sed si
est vxor, vel maritus soluendo, tunc li-
cet de pecunia viri emerit, actio solūm
datur ad pecuniam, quod inevitabili ar-
gumento probatur, si quidem in casu
text. in l. quintus, & in l. etiam C. eo. tit.
cōcludunt communiter Scrib. rem em-

ptam per vxorem præsumi ex bonis vi-
ri per iura prædicta, sed hoc non obstā-
te rem effici vxoris, & tantum illam re-
manere debitoricè in pretio, quod præ-
sumitur ex bonis viri peruentum: ergo
quæ differentia erit inter istum casum,
super quo lex præsumit pecuniam per-
uentam ex bonis viri, à casu in quo hoc
sit certum: ergo cum nulla possit con-
stitui differentia taciti, & expressi, eadē
esse debet virtus, idemq; effectus, & do-
minij acquisitis non oritur, quōd pecu-
nia sit propria, vel aliena: sed ex poten-
tia, & vi acquisitionis per propriam
emptionem, & traditionem, & stipula-
tionem, ita glo. hic in verb. transactum;
vbi sunt iura particularia supra allega-
ta per Bart. in d. l. r. in l. 3. & est casus
in d. l. multum interest, & in l. qui alie-
na C. si quis alteri, vel sib.

Nec teneo pro vera aliam limitatio-
nem traditam hic per Plat. autoritate
Salyc. in l. cum propria C. si quis alt.
7 vel sib. quam dicit esse cōmunem Me-
noch. qui Doct. cumulat in d. præsump.
5 r. 3. lib. nu. 27. qui etiam refert tenē-
tes contra communem, vt sunt Bald.
Salic. sibi contrarius, Aret. Alex. Fulg.
& Paris. vti mulier viro præsentē con-
traxerit dicendo emere de propria pe-
cunia, viro ipso tacente, vel expresse
hoc cōfitente, quōd eo casu cessat præ-
sumptio l. quintus, & dicatur emptum
de pecunia mulieris; dico quōd non est
vera limitatio, cum non possit respon-
8 deri illi communi conclusioni, quōd
confessio facta inter personas alias con-
trahere prohibitas nihil valet, ex reg.
text. in l. qui testamento ff. de probat. in
l. si forte ff. de Castr. pecul. vbi notat
Bart. & idem Bart. in l. si donatione C.
de collat. vnde cum ex hoc inducere-
tur per indirectum donatio inter virū,
& vxorem; merito sicut expresse non
possunt donare, sic nec tacitè confitē-
do contra legis præsumptionem, quōd
pecunia sit propria vxoris, nec consi-
deratio Menoc. & aliorum facit ad ca-
sum, dūm dicit, quōd ex confessione
mari-

mariti tollitur præsumptio turpis quæstus, & quatenus inducitur donatio, dixit quòd hoc nihil ad casum, nec ad titulum donationis inter virum, & uxorem: nam inseparabilis est inductio donationis à confessione, & consequenter si confitendo intelligitur donare, concluditur confessionem non præsumi veram, nec ei fidem adhibendam, quòd consideretur, nam hoc confundit contrariam opinionem, & ipsemet Menoch. fatetur non adhiberi fides confessioni; ergo sublata confessione remanet articulus, quòd contrahendo mulier constante matrimonio præsumitur de viri pecunia: hinc idem Menoch. concludit in fine per hæc verba.

Et propterea est dicendum, quòd nisi adsint aliquæ præsumptiones, quibus colligatur confessionem mariti esse veram: dicendum est confessionem non valere: vnde ipsemet se confundit, & tenet contrariam opinionem, quæ dixisse sufficiant in hac materia, de qua latè per Alciat. de præsumpt. præsumpt. 26. Jac. Port. in tract. comm. opin. conclus. 14. Menoch. vbi supra præsumpt. 51. lib. 3.

9 Sed quid in bonis donatis uxori contemplatione viri propter merita viri, & aliter quis non donasset, & sic è contra de bonis donatis viro contemplatione uxoris; conclusio communis est, vt donata contemplatione viri, sint viri, & donata contemplatione uxoris, sint uxoris; & quando hoc factum est certum, quæstio est indisputabilis, quando verò est dubium, & aliud non adest, nisi præsumptio, quòd consanguinei viri dederunt uxori illius, vel è contra, & pariter hæc opinio fuit Bart. vt donatum à consanguineis uxoris, sit uxoris, & à consanguineis viri, sit viri; & vtrumque tradidit Bart. in l. sed si plures §. in arrogato, de vulg. & pup. & communem dixerunt Ias. & Dec. in l. vt liberis C. de collat. Lup. eleganter omnes casus distinguit in rubr. de donat. int. vir. & vx. q. 44. & 45. & quando est certum,

esse datum uxori contemplatione viri, vel è contra, quòd maximè probatur, quando donatio est facta viro, sub commemoratione uxoris, vel uxori commemoratione viri, tunc dixit casum esse indubitatum, vt semper datum uxori, sub viri commemoratione sit ipsius viri, & eodem modo datum viro, sit ipsius uxoris, & latè per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 26. Hinc Bald. in 10 l. filiosam, per illum tex. de cond. & demonst. tradidit, quòd id, quòd mea contemplatione fit videtur directè conferri in meam personam; ex quo notat, quòd legatum factum filio sub commemoratione patris, videtur directè patri relictum, sic relictum Monaco sub commemoratione Monasterij, vt videatur directè Monasterio legatum, facit regula text. in l. prætor ait ff. de edendo, ibi quòd mei causa confectum est, meum quòdammodo instrumentum mihi edi, sic donatum Legatis, seu Ambasciatoribus contemplatione Principis, vt dicatur Principi donatum, idem Menoch. præsumpt. 27. nu. 7. eod. lib. & quando est donatum patri, & filijs, qui sunt donati incogniti, vel adhuc non nati, aut præcesserunt merita patris, vt intelligatur contemplatione patris datum, illeque possit de omnibus disponere tãquam Dominus Andr. communiter sequutus in cap. 1. de alien. seu. pat. idem Menoch. in præsumpt. 28. vt sic ex his dicamus, quòd dum hæc donationes præcesserint mulier habet etiam ista bona, tãquam bona extra dotem, licet marito sint data, sed ipsius contemplatione, potest. n. 11 habere bona triplicis generis, videlicet dotalia, paraphernalia, & alia extra dotem, quæ post contractum matrimonium ei obuenerunt. In quibus si ex uxoris voluntate marito tradita fuerunt, habet illorum administrationem, & censetur Procurator constitutus iuxta trad. in l. maritus, vbi Bart. & Scrib. C. de procur. in l. fin. C. de pact. cõuent. in l. si ego §. dotis autem ff. de iur. dot. & quando est certum, quòd datum est viro,

12 viro, tanquam marito vxoris, & eius contemplatione, tunc non attenditur, si quod donatum est, conuenit vxori, & sic è contra, adest solemne ad hoc consilium Bart. 11. 2. vol. communiter sequuti, vt puta, si est datum officium, vel feudum, in quo de iure communi feudorum, non poterant foeminae succedere; nam constituto de voluntate donantis intelligitur concessum, vt possit seruire per substitutum, vt supra diximus in titulo de substitutione in officijs: & priuilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, & qualitatem concessionariorum ad text. in l. ex militari ff. de test. mil. vbi Bald. dicit esse notandum, quod priuilegia sunt interpretanda secundum conditionem priuilegiati, quod latius exornat Lup. de donat. int. vir. & vx. §. 11. nu. 14.

Et quanquam Menoch. vbi supra in præsumpt. 26. nu. 11. voluerit, quod quando est facta donatio à consanguineo Principe vxori, quod semper intelligatur datum ipsius solius contemplatione, & sic è contra ex reg. text. in l. cum multa C. de bon. quæ lib. eius dictum non est verum: nam lex, cum multa venit ad limitationem text. in l. cū oportet eo. tit. vbi bonorum aduentitiorum, quæ sunt propria filiorum, lex statuit vsumfructum esse patris ratione patriæ potestatis iure ciuili inducta, & lex cū multa voluit priuilegiare filios familias dixit ibi Bald. & statuere, quod dum Princeps, qui est supra omnem potestatem, dicit ibi Pet. de Bellap. donat filiosfam, non solum vult, quod proprietates sit illius, sed etiã vsumfructus, dicitq; Bald. in l. vxor tua C. de cond. insert. in fin. quod voluit Rex facere suas donationes bona castrensia, sic priuilegiãdo filios familias, & idem dixerunt Fulg. & Corn. in d. l. cum multa, & in eod. text. dicitur, quod habeat filios familias ad similitudinẽ Castrensium peculij, ex quo fit, quod nullo pacto tractatur ibi de donatione facta contemplatione alterius, nec dubitabatur de dominio filio-

rum, sed articulus tantum fuit circa potestatem paternam, cuius vigore in bonis aduentitijs proprijs filij pater habebat vsumfructum; & propterea idem Menoch. sibi contrarius in d. præsumpt. 28. nu. 14. vt supra diximus ponit casum in donatione feudi facta à Principe filijs contemplatione patris, vt patri datum intelligatur, vel donatum patri, & filijs, quando tamen patris contemplatione hinc feuda ex pacto, & prouidentia non hæreditaria, quæ præcipue sunt filiorum, & agnatorum, & in eis succedunt ex proprijs personis, nullaq; datur in eis dispositio in præiudicium successorum: hæc inquam regula communis, & indubitata limitatur respectu primi acquirentis, cui omnes successores dicuntur hæredes, quia acquisitum illius contemplatione, ob quod primus acquirens potest obligare, vendere, & disponere, vt de re propria secundum communem theoricam Andr. in cap. 1. de alien. feu. pater in cap. 1. de success. feud. in cap. 1. an agnatus reassumit, & eleganter declarat Camer. in rep. cap. imperialem §. præterea Ducatus cart. 95. lit. C. & latius cart. 96. à terg. vers. tertia species per totum, & ob id non differt feudum ex pacto à feudo hæreditario, & inuentarium non releuat secundum D. Frecc. lib. 3. in 3. form. inuest. nu. 16. & in 29. auth. baron. ante nu. 11. Io. Thom. de Marin. super feud. latissimè tit. 3. de feud. ex pacto, & prouid. nou. & quando constat indubitate, quod est contemplata persona alterius sine qua nõ fuisset donatum, idem Menoch. dicit hoc esse indubitatum in suo cons. 161. 2. volum. vbi cumulat innumeros.

16 Sed videamus an bona hæc, quæ vxori acquiruntur, vel quia habuit successione, vel quia donata, vt supra ipsius contemplatione: an inquam si hæc fuerint bona titulata, maritus ex hoc efficietur pariter titulatus, videlicet Comes, Marchio, Dux, aut Princeps secundum dignitatis qualitatem vxori ac-

qui-

- 17 quisita; Regula est, quòd mulier corruscat nobilitate, & dignitate viri, ad text. in l. feminae ff. de senat. non autem è contra Bart. & ceteri in l. fin. C. de verb. signif. multa Lup. in d. rubr. de don. int. vir. & vx. q. 3 r. & ad satieta-tem per Tiraq. in tract. de nobil. c. 18. verum idem Tiraq. limitat regulam in Regina, aut alia in maxima dignitate, vel nobilitate constituta, author. Bald. in cap. significauit col. 1. de rescript.
- 18 Sed Bald. dixit, quòd licet vir corruscabit nobilitate talis mulieris, non propterea erit ille Rex, & ponit casum Bald. in Regina Apuliae nubente cum simplici milite, vt non faciat eum Regem, licet corruscat radijs vxoris, quia eius lateris Comitatus illustratur, & Host. in cap. raynutius de testam. col. 2.
- 19 nu. 6. in verb. de clera, dixit hoc procedere de facto, & de consuetudine, & rursus misteriosè addit aliud notabile
- 20 verbù; videlicet quando simplex miles duxit in vxorem aliquam Comitissam Dominam Comitatus: ita quòd est hoc de consuetudine sed requiritur, qd vxor sit Domina Comitatus; & nõ sufficit quòd sit in possessione illius, & verba intelligi debent in potiori signi-
- 21 ficatu l. 1. §. 1. ff. si ager vectig. vel emphyt. cum alijs congestis per Surd. cõf. 90. nu. 24. vol. 1. & Tiraq. vbi supra se conformem reddit cum Host. vt sit magis facti, & consuetudinis stante regula
- 22 in contrarium, & cum dicatur corruscare ex radijs vxoris, benè dicit Bald. vbi supra, quòd nobilitabitur, sed non erit propterea Rex, & idem refert, &
- 23 sequitur Tiraq. cum aliud sit esse talè, & aliud haberi pro tali l. mercis la 2. ff. de verb. signif. l. maritus §. legis, vbi Bart. ff. de adult. & cum hoc, vt diximus, sit contra iuris regulam, & exorbitet à iure communi, quia foemina corruscat radijs viri, & non è contra, tunc iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali, cumulat iura Paris. in cons. 22. 2. vol. nu. 19. ex qbus apparet se decepsisse Io. Garz.

authorem Moder. in tract. de hisp. nobil. gl. 1. §. 1. dùm simpliciter authoritate prædictorum Doct. dicit, quòd ducens in vxorem Comitissam efficitur Comes: nam Doct. prædicti minime hoc dicunt, sed bene ex plebeio effici nobilem, aliud est enim corruscare radijs, & propterea effici nobile, & aliud est habere propriam dignitatem.

- Sed admissio hoc de facto, & de consuetudine dixi author. Host. quòd oportet vxorem esse Dominam Comitatus, & magna est differentia inter proprietatem, & possessionem ad text. in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acqu. poss. proprietas est quid iuris, & parit suos effectus iuris, quòd non facit possessio, quæ est facti, quæ non egreditur
- 24 personam possidentis, & ideo text. in l. cum hæredes de acq. poss. dicit cum hæredes facti sumus, omnia iura ad nos transeunt, possessio autem minime per quem text. dicit Andr. in cap. sancimus quo tempore mil. quòd etsi inuestitura,
- 26 & successione dominium acquiratur, non tamen ex hoc quis habebit possessionem, licet sit filius idem tradit Iacob. de feud. in vers. ita quòd ipsi inuestiti nu. 13. cumulat decisiones Couar. lib. 3. var. resol. cap. 5. vers. huic Regiæ de-
- 27 cisioni, & cum hoc sit consuetudinis, quæ relata per Doct. requirit dominium ex parte vxoris: ergo non extendetur de casu ad casum Innoc. in cap. dilecto col. 2. de offic. Archid. Alex. in cõf. 110. nu. 4. 6. col. & casus omnes practicati, & qui in dies practantur, sunt in vxore Domina indubitatè, & in casu fortiori iura, & vsus hoc statuerunt, videlicet in eo, qui in proprietate fuit Dominus,
- 26 minus, & feudum filio refutauit titulo decoratum, vel aliter alienauit; vel in Officiali, qui officium cum voluntate Domini deposuit, vt etsi ratione pristinae dignitatis gaudere debeat honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebit propria dignitate; decisio est notab. Andr. de Barul. in l. iubemus C. de proxi. sac. scrip. & Rebuff. in l. 1. C. de præpos.

pos. sac. cubic. lib. 12. addit notabile
 verbum, dicēs quòd hoc est ex eo, quia
 datur successor in dignitate, & admini-
 stratione. Si ergo is, qui habuit digni-
 tatem in proprietate, ea non gaudebit,
 sed tantum illius honorarijs priuilegijs
 & ob id erit Officialijs, qui officium
 deposuit, inferior omnibus alijs Offi-
 cialibus etiam titulo inferioribus secū-
 dum Io. de Plat. Rebuff. & communiter
 Scrib. in l. 1. C. de consul. lib. 12. & in
 titulatis sic practicatur, vt vltimo loco
 sedeant post omnes alios, & vti inferio-
 res omnium tractētur in omnibus acti-
 bus publicis: ergo quanto magis hæc
 locum habebunt in marito, qui nunquā
 habuit dignitatem in proprietate, &
 multo fortius, si nec etiam vxor in pro-
 39 prietate illam habuerit; & regula est,
 quòd habens dignitatem cum admini-
 stratione præfertur habēti dignitatem
 sine administratione ex reg. text. in l. 2.
 C. vt dig. ord. seru. lib. 12. vbi commu-
 niter Scrib. cumulat decisiones Lanar.
 in cons. 72. nu. 3.

Arguo fortius, & constanter affirmo,
 quòd post mortem vxoris maritus nul-
 lo debet gaudere priuilegio, & non de-
 tur haberi pro tali, nam quotiescūque
 30 priuilegium nō competit iure proprio,
 nec est radicum in propria persona,
 sed concessum alteri, & exinde deriuat-
 ur ad alios, vt est in casu de quo tra-
 ctamus, quòd ratione dignitatis vxoris
 vir corrumpet ex ea, tunc illo princi-
 pali mortuo finitur priuilegium respec-
 tu aliorum, decisio est elegans, & pun-
 ctualis Bald. communiter sequuta in l.
 2. C. de episc. & cler. ideoq; dicit, quòd
 vxores, & filij Clericorum coniugato-
 rum, qui vel quæ gaudent priuilegio
 Clericorum, vt illis demum mortuis a-
 liter non gaudebūt, quia concessum est
 Clericis, quibus mortuis destructum
 est fundamentum priuilegij: sic in pri-
 uilegijs famulorum scholarium, atque
 Clericorum, vt durent, quamdiū sint in
 seruitio, quia non habent priuilegium
 propter se, sed fauore Dominorum, sic

in filijs, qui gaudent priuilegijs patri
 concessis, vt reuocato priuilegio patris
 censeatur etiam filijs reuocatum Ias. in
 l. cum aliquis C. de iur. delib. multa ad
 hoc per Tiraq. in tract. cessante causa
 31 nu. 108. & cum Doct. dicant, quòd in
 vxore dignitas corrumpat iure mariti,
 de quo per Butr. in cap. quoniam, Abb.
 de off. deleg. vbi Doct. communiter tra-
 dunt, quòd participat vxor passiuè, &
 non actiuè radijs viri, sic idem dicere
 debemus in viro, dum corrumpat radijs
 vxoris ex natura correlatiuorū, ad tex.
 in l. 1. C. de cupress. cum concord. Co-
 32 hæret enim dignitas personæ, & ideo
 nec etiam cum patre communicatur,
 text. est elegans in l. 3. §. si quid mino-
 ri vers. sed etsi ff. de minor. & hæc est
 ratio dicit Frecc. author. Bald. in 3. lib.
 de form. inuest. cap. 2. nu. 12. quod in
 feudis pater non habet vsumfructum,
 quia feuda cohærent personæ: & quod
 33 dicitur, quòd durante viduitate vxor
 gaudebit viri priuilegijs, procedit in
 priuilegijs honorarijs, vt dicatur de
 foro viri, & similibus, sed non propte-
 rea gaudebit eadem dignitate ex supra
 34 discussis, & in spetie in honore, seu di-
 gnitate resultante ex dignitate cum
 administratione, seu alicuius officij, de
 quo latius per Barbof. in l. quia tale
 nu. 23. 24. & 25. ff. sol. matr. & dignitas
 Principatus, Ducatus, Marchionatus;
 aut Comitatus, est dignitas cum admi-
 nistratione feudorum super quibus illa
 radicum: & rursus in vidua habemus
 legem hoc dicentem, in viro habemus
 legem hoc negantem: in quo datur li-
 mitatio de consuetudine, quam non
 habemus, nec vidimus practicatam, nisi
 constante matrimonio, non autem eo
 dissoluto maximè sine filijs, & deuolu-
 tis bonis cum dignitate in alias perso-
 nas: ergo nullo poterit gaudere mari-
 tus priuilegio in casu prædicto.

Rursus si maritus gaudet cōtempla-
 tione vxoris, & ab ipsa recipit suos ra-
 dios dignitatis, & nobilitatis, & sic ra-
 tione adiuncti, igitur cessante vxore, &
 sic

35 sic causa inductiua, & productiua dignitatis, quæ debet esse permanens, & subsistens, cum nil sit radicatum in personam mariti iure proprio: unde dicitur habere tractum successiuum, ob quod donec vixerit mulier, effectus est consummatus in præteritum, illa demum mortua, causa permanens requisita deficit, & consequenter effectus successiuus; nã hæc est causa talis, quæ requiritur tam ad inducendum, quam ad conseruandum; vt sic merito ea cessante, omne cessabit priuilegium, declarat notanter Rip. in l. ex facto nu. 17. ff. de vulg. & pup. sicut dicimus in officijs, & in concessione iurisdictionum, quæ habent effectum successiuum, dicit eleganter Bald. in l. tutelae ff. de capit. dimin. propterea idem Bald. communiter sequutus in l. generaliter la. 2. C. de episc. & cler. cõcludit num. 11. quòd quando qualitas

36 certa est causa officij, tunc cum illud habeat tractum successiuum, cessante qualitate ob quam officium fuit cõcessum, cessabit etiam officium, quod latius profequitur Tiraq. vbi supra num. 193. bona decis. Abb. in cap. suggestum nu. 5. vers. & per hoc de decim. & idem Abb. in cap. 2. de custod. euchar. latissime idem Tiraq. vbi supra limit. 12. nu.

37 14. vbi ad satietatem, & alibi Bald. in cap. etsi Christus 3. col. extra de iureiur. dicit author. Io. Mon. quod causa dicitur duplex fiendi, & essendi, & cessante causa fiendi, non tollitur iam factum, & perfectum, sed cessabit fiendum in futurum, sed cessante causa essendi, non solum impeditur fiendum, sed tollitur iam factum; si hic vxor est causa essendi, vt negari non potest, sumus in decis. Bald. & si dicimus quòd sumus in causa fiendi, pariter dissoluto matrimonio omnia erunt aboletæ, & addo quod per mortem vxoris dicitur superuenisse

38 se causam infirmantem, quo casu dicit idem Bald. in cap. quemadmodum col. 2. nu. 4. eo. tit. de iureiur. quòd omnia priuilegia erunt extincta, & causas fiendi, & essendi benè declarat, & exempli-

ficat Soccin. in l. 1. col. 1. de leg. 1. pro quo videtur punctualis reg. text. in l. in omnibus la. 2. de reg. iur. ibi, In omnibus causis id obseruatur, vt vbi personæ conditio locum facit beneficio ibi deficiente causa, beneficium quoque deficiet, vbi Dec. benè declarat, & latius per Barbof. in d. l. quia tale nu. 11. pro quo quæso legatur in casu fortiori 40 decis. Boss. in tit. de Princ. communiter sequuta nu. 343. cuius infra scripta sunt verba.

Et quia clara est conclusio, quando priuilegium conceditur contemplatione personæ, ita vt persona sit causa immediata priuilegij, quòd tunc extinguitur extincta persona; idè amplius non ignoret, quòd Indultum Apostolicum Leonis Pontif. concessum Christianissimo Francorum Regi Duci Mediolani, ex eo solum, quòd esset Rex Franciæ pro subditis Mediolani non trahèdis ad Curiam Romanam, vt plenius in eo, non militauit illo expulso sub Duce Francesco Sfortia, nec militat sub Cæsare Domino nostro, quia concessio fuit, vt in proemio indulti dicitur, quia ipse Franciscus esset Rex Galliarum: hæc Boss. quam decisionem refert, & sequitur Surd. in cons. 397. nu. 6. & in cons. 495. num. 11. vol. 3. & Barbof. illum sequitur in loco supra allegato, & nu. 18. vers. vnde dictum illud Boss. Marito enim cõcessa sunt priuilegia, quia maritus, ergo vxore mortua cessare omninò debent, & insuper concessa sunt iure quodam irregulari, & extraordinario, quia vt maritus simpliciter gaudere non debebat, vt pluries diximus, & gaudet iure speciali alterius priuilegio; & tunc etiam in his, quæ momento acquiruntur ex causa existente, si illud quæsitum fuit iure irregulari extraordinario, & speciali, eo denique cessante, cessat quæsitum ipsius causa, Bald. in l. si pro ea 8. quæst. C. mandati, quòd dictum pro notabili refert Philip. Franc. in cap. cum cessante col. 1. vers. secunda conclusio extra de

appell. Tiraq. vbi supra in 11. limit. & faciunt valde ad propositum tradita per Abb. in cap. quoniam Abbas de off. deleg. num. 9. vers. scias autem in alijs habentibus dignitatē, vt quotiescumq; datur successio in honore, aut onere alicuius sub cuius commemoratione aliquid fuit concessum; tunc cessante illo honore, & dignitate, cessat concessio, quia videtur illa contemplata, & eatenus concessum, quatenus illud sit perpetuo subsistens; & ideo facta commissione causæ alicui tãquam Primicerio, Archidiacono vel in alia dignitate singulari, & distincta constituto expirat, & omnis dubitatio fuit, si transit in successorē in dignitate, cuius Abb. opinio est communiter sequuta, vt ibi per Fel. nu. 5. vers. vbi requiritur qualitas.

Ex quibus concludimus, quod cum hoc sit consuetudinis contra ius, quæ non potest extendi, imò restringi debet quo minus ius cõe corrigat, & DD. loquuntur tantum in marito vxoris Dñę dignitatis, ergo nõ extendetur ad eam, quæ non fuit Domina, sed detentrix tantum, seu nudam habebat tenutam.

Rursus intelligetur regula, etiam q̄ sit Domina illa viuente, non autē mortua ex rationibus supra deductis, cum cesset causa propter quam dignitate gaudebat; siquidem dignitas nõ fundatur in persona propria, nec de vxore transfertur in virum, sed gaudet vir, tãquam illustratus radijs vxoris in cuius personã dignitas residet; qua defuncta, deficiunt radii, & causa efficiens, & nõ potest dari communicatio, cum mors omnia soluat, eo maxime non remansis filijs, in tantum quod dissoluto matrimonio absq; filijs, nec parētela, nec vestigia matrimonij remanserunt, & cum allegare consuetudinem sit quid facti, oporteret de ea docere, alias recedendum non est à regalis iuris cõmunis, & ratio est manifesta quando filij nõ fuerint superstites, quia dignitas, seu titulus transiit in successionem vxoris ad quem de iure spectabat, & contra na-

turam est dicit text. vt duo insolidum possideant, & quod ego naturaliter teneo, tu quoq; id tenere videaris, & in quo ego sedeo, tu sedere videaris, verba sunt text. ad literam in l. 3. S. è contrario ff. de acq. poss. vnus enim est titulus, & vnus debet præoccupare locū quomodo igitur eodem tpe erunt duo, pro quo in proprio casu est decis. D. Frecc. author. Bald. in 2. lib. in tit. quis dicatur Comes nu. 26. vbi loquendo in Comitibus tradit, q̄ eadem dignitas nõ potest esse p̄enes dues, & cæteri tituli dignitate decorati habēt interesse formatum, q̄ vnus tantum, & non plures illos præcedant, nec in loco vbi illi sedent alij æqualiter sedeant, qui sedere non debent; absonū igitur esset, & monstruosum, & satis nouum in hoc Regno vt existēte legitimo successore in titulo velit eod. tpe gaudere illo, quondã maritus, qui nunquam dignitate tamq; propria gauisus fuit, sed ratione dignitatis existētis p̄enes vxorem per cuius mortem translata fuit in alium, & hæc dixisse sufficiat, propter casus contingentes, cætera circa donationes, quæ fiunt sponfis vide notanter per D. Præsid. de Franch. in sua decis. 503. vbi multa elegantia &c.

De Balijs dandis feudatarij minoribus, secundum Constitutiones, & Capitula Regni.

SUMMARIVM.

- 1 Prorex cum Collaterali Consilio, & non alius prouidet de Balio feudatarijs minoribus, quando per patrem illis non fuerit prouisum.
- 2 Pater in testamento, & sic pariter auus potest prouidere de Balio filio, vel nepoti.

- 3 *Prorex dum de Balio habet providere, tenetur præferre matrem, & auiam in baliatu.*
- 4 *Patre, vel Auo superstitibus filio feudatario decedente cum filijs, ipsi erunt balij, & non est locus dationi balij per Proregem.*
- 5 *Prouisio Balij non regulatur à successione, sed à potestate.*
- 6 *Cautio præstanda ab alio de bene administrando non erit iuxta valorem bonorum, sed temperanda est per Iudicem maximè quando baliatu est alicuius magni Principis, & sic practicum.*
- 7 *Intellectus text. Capit. Reg. incipientis feudatarius de confidentia Regis personæ maternæ, tam circa baliatum, quàm circa educationem, & an relictis in testamento exequutoribus fideicommissarijs, & administratoribus, intelligantur propter hoc Balij constituti, remissiue.*

I

DROVIDET Rex, & Collaterale Consiliū feudatarijs minorib⁹ de balio, quia per Regni Constit. prouisum est, & ad Regis prouisionem illi creati debent, vt in Constit. Reg. in aliquibus in fin. vbi Scrib. debetq; balius habere expensas, seu suum constitutum salarium, vt in Consti. minor. de iur. bal. vbi glo. & Ifern. qui declarat non procedere dispositionē Constit. in aliquibus, quando pater relinqt in testamento per Cap. Reg. incip. feudatarios, & q̄ dictum est in patre, idem in auo: verum nō facta dispositione per patrem, vel mortuo ab intestato inter

personas per Regem eligendas præferatur mater secūdum prædictum capitulum, ac etiam auia: sic interpretatū, & declaratum secūdū Andr. in d. Const. Minor. Sed hæc omnia intelligētur, decedente patre, vel filio sui iuris, alias superstitibus patre, vel auo, in quorū potestate erant recasuri filij, seu nepotes minores, tunc non tractatur de balio dando per Regem, seu Proregem ad instar tutelæ, quæ datur in cap. libero dicit Iser. in d. Const. in aliquibus in ver. si verò minores, & non regulatur hoc secūdum eum, & bene à successione, sed à potestate, & p̄p̄ea etsi ascendentes in feudis non succedant; non ideò minus non habebunt filios, ac nepotes in potestate, & multa per Capy. notanda in in repet. c. imperialem in §. præterea, si quis infeudatus, & ibi vide vnum notabile, q̄ practicauius. vt si baliatu sit alicuius magni Principis, nō renebitur balius satisfacere iuxta valorem bonorū administrandorum, sed Iudex temperare debet eo modo, quo potest reperiri, & sic practicum in curatore Principis Bisiniani, & in balio Ducis Acherūtij, & alijs, & forma securior fuit, vt quo libet semestri computa præsentetur, & ita fecit Dux Veteris, qui fuit curator Principis Bisiniani Eques oculatissimus sagax, maximæ experientiæ, & ab incūte ætate in arduis negotijs versatus, q̄ in omnibus maximè cum laude taliter se gessit, vt à Reg. Maiest. fuerit assumptus ad officiū Scribæ portionis, quod est vnum de officijs principalioribus Regni, quod alias solitum vendi erat in ducatis quadraginta mille, & nunc reperiabantur plusquam sexaginta mille, concessitq; illud gratis, sponte sua ad nullius supplicationem prouidendo officium, prout semper fieri deberet; & pariter dū alias idem Dux habebat officium Dohanerij Menepecudū Apuleæ propter seruitia perquam maxima in eodem facta in augmentum Regij patrimonij concessit eidem Regia Maiestas pensionem annuam ducat. 800.

&

& demum, vt de illo disponere potuisset in personam quondā Alphonſi Caraccioli, cui illud vendidit pro Ducatis quadragintamille.

Et de intellectu prædicti Capituli Feudatarius, atque multa de confidentia legis in personam matris, tam circa delationem tutelæ, & baliatus filiorū, quàm in educatione ipsorum, & quæ facere potest, & debet in his circumſpectus Iudex; & an si in testamento non sit aliter facta specifica prouisio tutorum, ac baliorum: an si relictū fuerint aliqui exequutores Fideicommissarij, atque Administratores intelligantur ex hoc balij instituti, vide latissime in decisione vigesima in causa Ducisæ Acheruntij.

De Militibus, ipsorumquè Capitaneis.

SVMMARIVM.

- 1 Proreges creant Milites, & deputant Capitaneos ad militum cohortes faciendas.
- 2 Milites nō possunt mutari de vna cohorte in aliam sine Principis iussu.
- 3 Milites stipendiati quid differant ab alijs, qui appellantur Auuenturieri.
- 4 Milites dicti Auuenturieri, an priuilegijs militum gaudeant.
- 5 Milites desertores, qua pena puniantur.
- 6 Iudices particulares deputantur pro militum excessibus.
- 7 Milites absentes absq; licentia cassari debent à matricula.
- 8 Militibus stipendiatis licentia cōcedi non debet propter negotia

propria in partibus longinquis, quodq; interim stipendium currat: debetq; hoc damno cedere licentiam concedentis.

- 9 Licentia data militibus stipendiatis non tenet de iure.
- 10 Stipendium non debetur post lapsum tempus licentia.
- 11 Licentia habita ex causa necessaria non iuuat, si miles absens otiosè stat.
- 12 Subrogatus necessario in locū Capitanei absentis, cui data fuit licentia cum stipendio debet habere suum stipendiū, quia non debet proprijs sumptibus militare, quo casu primo absentī et cum licentia stipendium non debetur.
- 13 Rex non debet soluere duplicatum stipendium.

SOLENT Proreges ordine Sacre Maiestatis propter diuersas bellorum necessitates, & aliquando ipsi ex potestate, quam tenent occasionibus vrgentibus creare milites, & deputare Capitaneos ad militum cohortes faciendas, easq; diminutas reficiendas; & multoties alios loco ipsorum subrogandos, non permittendo, quòd de vna cohorte mutentur in aliam sine Principis iussu, cum hæc omnia spectent ad Proreges, de quibus in l. contra, & in l. neminem C. de re mil. lib. 12. Differentia verò inter eos, qui sunt stipendiati, vel absque stipendio feruiunt, vulgo dicti Auuenturieri, colligitur in l. fin. C. de his, qui non imp. stip. lib. 10. & ex his, quæ tradunt Rip. in l. centurio nu. 11. de vulg. & pupill. Odo de comp. par. 5. præmiss. 3. nu. 8. qui tractant. An Aduenturerijs militū priuilegia competant.

Hinc fiunt banna sub poena capitis

V u 2 con-

- 6 contra milites desertores militiae, de quo in l. fin. C. de desert. lib. 12. pro excessibus quorum militum solent Proreges deputare particulares Iudices, & ordinarium est creare propter hoc unum ex Consiliarij Sacri Regij Consilij, qui manu Regia leuato velo procedat, facta tamen prius relatione Proregi tantum in ipsius aula, & de militibus absentibus quomodo debent cassari à numeratione, vel matricula, vulgo dicta il. rollo, est text. in l. 2. & 3. C. de com meat. lib. 12. Et quam malè, & improbatum sit concedere licentiam stipendiatis, vt ad sua vadant negotia in partibus longinquis, & militiam deserant, maxime cum solutione stipendij, quod hodiè frequenter fit, ob quod dixit Frecc. quòd qui dat licentiam cum salario, debet soluere de suo in lib. 2. in tit. quis dicatur Dux num. 29. allegat text. in d. l. fin. C. de Apparit. Mag. milit. videatur text. in l. 1. C. eod. tit. de com meat. vbi licentia etiam data non tenet, quia dari nullo modo debet, ita Luc. de Pen. in l. hac lege C. de 10 proxim. sac. scriu. Et si habuit licentiam ad tempus, & illud est elapsum, nullo modo debetur stipendium in l. desertorem §. ad diem ff. de re milit.
- 11 Et rursus si habuerit licentiam ex causa necessaria, & demum otiosè stat, tunc etsi licentia non habebat tempus præfixum, stipendium non debetur, quia non intelligitur concessa in eum;
- 12 casum, vt per Luc. vbi supra. Et rursus notetur, quod si licentia data est alicui Capiteano, in cuius locum fuerit necessarium postea deputare alium, ne Regis seruitium damnatum patiat, iuxta text. in cap. peruenit lo 2. de appell. in l. illud ff. de offic. Præsid. & huic debet dari stipendium, quia non debet proprijs sumptibus militare cap. ex eo, vbi glos. de electione in 6. tunc non debetur primo stipendium, quòd ratione seruitij præstatur, quòd seruitium alius explicauit, glos. notab. in Can. clericus victum § 1. distinctione

Gemin. & Turrecr. in can. contumaces 50. distin. Ann. in repet. cap. 1. de vas. fall. decrep. ætat. nu. 222. aliter cogetur Rex soluere duplicatù stipendium contra tradita per glo. in l. matriculam C. de agen. in reb. lib. 12.

De Armis.

SVMMARIVM.

- 1 *Banna solita circa prohibitionem armorum, & quomodo fundatur tam de iure cõmuni, quàm secundum Regni. Constit.*
- 2 *Extractio armorum, equorum, et aliorum ad usum belli deseruitia, quomodo fundatur.*
- 3 *Extractio equorum in Regno immissorum fieri potest non obstante prohibitione extractionis.*
- 4 *Exteros excusat iusta ignorantia Statutorum, et consuetudinum Regni.*
- 5 *Rex potest prohibere, ne multitudo gentium, aut exercitus ingrediantur per suam iurisdictionem.*
- 6 *Rex potest prohibere externos, ne intrent Regnũ, vel in eo commorentur.*
- 7 *Rex potest prohibere, ne quis odiosus re emat, vbi bona illatio, que seruat in practica, & nu. 8.*
- 9 *Banna prohibentia asportationem certæ speciei armorum non comprehendunt seruientes Curie magni Admiratus, sicut non comprehendit seruientes Mag. Cur. Vic. & ita decisum.*
- 10 *Tribunal Mag. Cur. cum Tribunali Mag. Cur. Admiratie inuicem.*

FIVNT

IVNT etiam banna de armis, vt nemo asportet certam qualitatem armorum, nemo vendat, nemo extrahat, & non conficiat, quæ sumpta sunt ex text. in l. 1. & rub. C. vt arm. vs. ins. princ. lib. 1. 1. Estq; spetialis Regni Constitutio incip. intētionis, & text. in auth. de arm. vbi glos. in verb. minores, & glos. in rubr. C. de fabric. lib. 1. 1. ex quo etiam iustificatur banna contra confectores pulueris, & salnitri, ac illorum extractionem cū omnia deseruiant ad instructionem, & vsū belli: vnde prohibito vno censetur, & debet prohiberi omne id, per quod necessario ad hoc peruenitur ex reg. text. in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de Procur.

Et de hac prohibitionē extractionis armorum, ac etiam equorum, quæ iam est in Regno, loquutus est Andr. in rubr. quæ sint reg. col. fin. & Luc. in l. saluberrima, de lit. & itin. cust. lib. 1. 2. inuehens contra magistros passuum hæc ad iniquitatis compendium pertrahentes, qui etiam minuta pecora immanissimè rapiunt, nedum in Regni finibus, sed citra, vt ibi per eum: verum si hæc aliunde immissa fuerunt in Regnum, & signanter Equi, illi benè poterunt extrahi, non obstante prohibitionē, nisi aliter sit prouisum, vt ibidem per eundem Andr. col. pen. & ibi, quomodo exterum excuset iusta ignorantia Statutorum, & consuetudinum Regni, & notetur prædicta decisio Andr. in d. col. fin. ad aliud in materia status ad rectā Regni gubernationem: nam dicitur, quod potest Rex prohibere, ne multitudo, aut exercitus ingrediatur per suam iurisdictionem, & impedire comœatum, etiam per viam publicam, quæ non est Principis: nam potest timere inuasiones, rapinas, seditiones, & scandala: Item potest prohibere vnum, & plures ex causa, ne sciant secreta Regni; & sic propterea nolle alienigenas in Regno,

ne animos subditorum inficiant, quæ recenset D. Frecc. & alios cumulat Authores, & etiam quod potest prohibere ne quis odiosus rem emat in lib. 1. in tit. de offic. Mag. Admir. num. 25. & per Auend. de exeq. mand. lib. 2. cap. 6. vers. septimus casus: ex quo iustificatur ordines alias facti, & quæ in dies fieri possunt ne quis res in confinio positas alteri vendat maximè extero, vel quod non concedantur assensus venditioni feudorum aliquorum maximè exteris, sunt enim hæc tangencia gubernium, & statum, & respicientia publicam vtilitatem.

Et aliàs fuit dubitatum in Collaterali Consilio, an banna prohibentiæ asportationem certæ spetici armorum, cōpræhendebant etiam seruientes Curia Mag. Admir. sicut non compræhendit seruientes Mag. Cur. Vic. & fuit decisum per d. Constitutionem intentionis, ac expeditæ prouisiones non compræhendi tales, sed esse tractandos, vt tractantur seruientes Mag. Cur. Vic. quia etiam illi inseruiunt Regio Fisco; siquidem talis iurisdictio nomine Regio in certum genus hominum exercetur, & dicitur Magna Curia Admiratiz, & in ea est Fisci Aduocatus idem, qui est in Mag. Cur. Vic. & à sententijs prædicti tribunalis appellatur ad Sac. Conf. sicut de sententijs Mag. Cur. Vicariz, & ob id Mag. Cur. Vicariz non habet in eo iurisdictionem, sed vtrumque tribunal procedit per viam litterarum hortatoriarum, de quo in mea decisione 13.

De insignijs, & armis.

SUMMARIVM.

1. Insignia, & arma distingui debent etiam iudicis officio prouideri debet, & ibi ratio.
2. Insignia distinguuntur tripliciter.

V u 3 3 In-

- 3 *Insignia deferēs dignitatis alterius, tenetur pena falsi.*
- 4 *Insignia deferens regalia Regem se faciendo, tenetur pena capitis, & ibi exempla, & casus decis.*
- 5 *Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt, quando de publica pecunia opus factum fuit, secus si de pecunia priuata, ubi limitatio, quod possit fieri, quando precedit nomen Principis, vel Ciuitatis, cuius expēsis opus factum fuit. & nu. 6.*
- 7 *Inscriptio, & appositio armorum in publicis operibus, quādo precedit nomen Principis, vel dignitatis est de consuetudine uniuersali, quod fallit in Ciuitate nostra Neapolis. secundum tradita per D. Presid. de Francb. de cuius decisione dubitatur.*
- 8 *Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfeudato, et sic pariter feudatarius in Castro concesso, remissiue.*
- 9 *Insignia, & arma, an plura possint apponi in Ecclesia de iure patronatus, prout plures sunt patroni.*
- 10 *Ius patronatus acquiritur fundatione, dotatione, & constructione.*
- 11 *Aedificia destruuntur ad noua facienda, vel ad uias ampliandas, & eius practica.*
- 12 *Muratoria, seu guidatica fieri solita pro debitis ciuilibus in beneficium col. norū ubi fundatur.*
- 13 *Saluaguardia expediri solita in beneficium uassallorum, Baronū, ne contra illos de facto procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe.*

AM verò postquam loquuti sumus de armis, attingamus aliquid de insignis, & armis, quibus nobiles utuntur secundum nobilem ipsorum profapiam, & multoties reperitur iisdem uti plebeij, qui eodem cognomento nobilium appellantur: ex quo in Ciuitatibus, & locis, in quibus non reperitur distinctus, ordo & numerus familiarum nobilium, & populariū: solent oriri multa præiudicia, & multa scandala, ad quæ uitanda, ut nobilitas non denigretur, & veritas non obumbratur, Doct. dixerunt per Iudicis officium, & per Superiorem, ad quem spectat quies Reipublicæ prouideri debere, & arma, & insignia distinguantur, & non sint eadē nobilium, & plebeiorum, seu popularium, ne nobiles iniurientur, & honor illorum aliquo modo lædatur, & tandem quocumque modo interest, debet Superior prouidere: ita Bart. in tract. de insig. & arm. num. 6. & 7. distinguens satis eleganter num. 1. cum sequ. inter insignia dignitatis, vel officij, ac insignia singularis dignitatis, ut in Rege, Principe, & similibus; & insignia priuatorum hominum tam nobilium, quam popularium: idemq; sequutus est Abb. ubi Butr. & cæteri Canonistæ in cap. dilecta, de excess. Prælat. Tiraq. de nobil. cap. 6. nu. 12. & 13. & qui defert arma, & insignia dignitatis alterius secundum Butr. tenetur pena falsi, non loquor de insignijs Regalibus: erit enim pena capitis, qui se Regem facit, vel dicit, vel facere curauit, licet falso, & transcuratè, Bart. in l. lex 12. tab. ff. ad leg. iul. maiest. Gig. in tractat. crim. l. 1. maiest. quæst. 22. & ita

ita aliàs practicum, vt per Terca-
 gnot.lib.1. par.2. circa princ. de Rege
 Archilao;& casus contigit nostris tem-
 poribus, existente me tanquàm Regen-
 te Iudice delegato tempore Præsida-
 tus Comitis de Lemos, dum fuit captus
 quidam Calaber, qui se Regem facie-
 bat Portugallia, dicendo esse Regem
 Sebastianum in prælio contra Sarrac-
 cænos tot annis retrò mortuum, tan-
 dem compilato processu, detecta falsi-
 tate, & conuicto ex depositione, & re-
 cognitione propriæ vxoris, cæterorum-
 què coniunctorum, quos in partibus
 Calabria habebat, omnia ipse sponte
 confessus fuit, qui etsi vltimo supplicio
 damnandus erat, tamen vt falsitas om-
 nibus patens esset, & hæc vanitas ab
 hominum mentibus deleteretur, manda-
 uit Catholica Maiestas, ne morte dam-
 naretur, sed ad remigandum in Regijs
 triremibus Hispania condemnaretur,
 vt ibi ab omnibus videretur.

5 Sed quid dicemus de inscriptioni-
 bus, in operibus publicis, insignijs, &
 armis eorum, qui publicis operibus cõ-
 ficiendis deputantur, quando de pecu-
 nia publica Ciuitatum Regni, aut Fisci
 opus construitur: videntur omnia deci-
 di in l.2.3.& 4.ff.de oper.publ. Quan-
 do enim propria pecunia opus fit, cui-
 libet licet inscriptionem propriam po-
 nere, eiusq; arma, & insignia, si verò
 opus fit publica pecunia secus: sed no-
 men tantum Principis, eiusq; arma, &
 insignia; & simul Ciuitatis, si eius pe-
 cunia opus factum fuerit. Sed aduer-
 tatur, quòd Doctor. hoc intellexerunt,
 quando quis ad opus publicum confi-
 ciendum deputatus; solùm eius nomen,
 eiusq; insignia, & arma describere cu-
 rauit, nulla alia facta descriptione, vel
 inscriptione Regis, vel Ciuitatis, sed si
 post inscriptionem Principis, vel Ciui-
 tatis, cuius expensis fit opus, eius no-
 men accommodauerit, benè licebit, pò-
 derando ad hoc text. in l. si qui Iudices
 C. de oper. publ. Ibi si qui Iudices
 perfecto publicis pecunijs opere suum

nomen sine nostri nomine inscriptione
 inscripserit, maiestatis teneantur obno-
 xij, ergo si Principis nomen præcedit,
 7 secus erit; & ita de consuetudine ser-
 uatur, Cassan. in cathal. glor. mun. par.
 1. conclus. 16. Bouad. in sua politica
 lib.3. cap.5. num. 56. & hoc quod sit
 consuetudinis omnes affirmant, vt per
 Alber. in d.l.2. ff. de oper. publ. cumu-
 lat decisiones Decian. in tract. crimin.
 lib.7. cap. fin. post Bart. Veronensem de
 seru. vrb. prædior. cap. 71. nu. 8. Mul-
 ta per Restaur. Castal. in tract. de Im-
 per. quæst. 110. priuil. 110. Sed in Ci-
 uitate nostra in ipsius operibus, in qui-
 bus adsant deputati particulares, dicit
 D. Præs. de Franch. in dec. 443. con-
 trarium seruari, & antiquam consuetu-
 dinem esse interruptam, quæ adnotare
 volui, nam in dies occurrunt; & ego
 de tali consuetudine relata per D. Præs.
 de Franch. valde dubitavi, cum in
 multis publicis operibus hodiè appa-
 rent arma eius, qui curam habuit con-
 fectionis illorum, & signanter nouissi-
 mè in Ianua Regia Dohanæ nostræ Ci-
 uitatis, apparent arma quondam Re-
 gentis Fornarij Locumtenentis Regia
 Camera tanquam illæ, qui præfuit cõ-
 structioni prædictæ Dohanæ, & vide-
 mus in fontibus Ciuitatis, & alijs pu-
 blicis operibus, in quibus vltra arma
 Regia apposita reperiuntur arma, &
 insignia Proregum, qui constructionem
 mandarunt, tanquàm Regij Ministri; &
 8 an possit Baro sua insignia, & arma ap-
 ponere in Castro subinfeudato, & an
 feudatarius, vel subfeudatarius in Ca-
 stro concessio, & in quo loco, vide D.
 Frecciam in lib. 2. 47. autoritate, quid
 in armis in sepultura appositis, vel in
 9 Ecclesia de iure patronatus per funda-
 torem, an aliæ possint poni per hære-
 des, latè per Lambert. in tractat. de iu-
 repatron. lib. 3. art. 4. quinta quæstione
 princip. & ibi de Religiosis, qui Cap-
 pellas vnus attribuunt alteri post Ve-
 10 ron. in loco allegato, & cum ius patron-
 atus acquiratur fundatione, dotatio-
 ne,

ne, & constructione, & omnes ius habent æquale, vt per Lambert. vbi supra quarta quæstione princip. 3. lib. & in artic. 2. 2. quæst. 1. lib. & eodem lib. quæst. 5. artic. 22. sequitur quod arma, & insignia depingere possunt omnes, si in vna Ecclesia reperiuntur fundatores, constructores, & dotantes, vel duo insimul, quæ sufficit attigisse.

Et vt Ciuitas nobilitetur ædificijs, vel viæ ampliuntur, aut aliæ de nouo fiant, solent Proreges mandare Magistro Portulano nostræ Ciuitatis, vt se informet partibus interesse prætendentibus auditis, & inscriptis relationem faciat Collaterali Consilio, qua viso, & multoties etiam viso loco per totum Collaterale Consilium, & etiam per Proregem, vt pluries contingit tempore Præsidentis Comitis de Lemos, & eius filij Don Francisci de Castro, domus priuatorum destruuntur, vel territoria occupantur, soluto tamen iusto pretio, quod exoluunt Complatareij, & qui commodum ex via, & ædificio sentiunt de quo in l. ædificia, C. de oper. publ. & latè per Auend. de exequ. mand. par. 1. cap. 19. num. 39. quia concernit hoc publicam vtilitatem: sic pariter pro nouo porticu faciendo in nostrâ Ciuitate, vbi mercatores confluunt pro suis negotijs peragendis, vt refert decisum D. Lanar. in suo cons. 4.

Fiunt etiam per Proregem guidatica, & moratorum pro debitis ciuilibus in beneficium Massariorum, seu Colonorum, vt vacare habeant cultura, & messi concernente hoc publicam vtilitatem taliter, quod prædicto tempore perdurante à nemine inquietentur, de quo in l. 1. vbi Andr. de Barul. & in l. coloni la 2. C. de agricol. & censit. lib. 10.

Solent pariter Proreges, ac Collaterale Consilium expedire in beneficiū vassallorum Baronum prouisiones, quæ dicuntur saluaguardiæ, vt contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe ad-

hoc, ne indebitè à Baronibus vexentur, vt per Auend. vbi supra par. 1. cap. 11. auth. Paul. de Castr. & aliorum.

De limitatione expensarum modesto, ac moderato viuendi more.

SUMMARIVM.

- 1 *Patrimonium excrescit illorum, qui ordinatè, & regulatè viuunt sicut decrescit, quando viuunt non seruato ordine, modo, & mensura.*
- 2 *Pragmatica fieri solita circa vestes suppellectilia domorum ornamenta, & alia, ne Ciuitas cum suis ciuibus annihilaretur, & depauperetur.*
- 3 *Milites cruciferi, qui aliorum seruitijs ascribuntur militie cingulo priuari debent.*
- 4 *Dignitas titulorum in Regno ex abusu vendi introducta.*
- 5 *Dignitas titulorum negotiatoribus & ignobilibus concedi non debet.*
- 6 *Pragmatica vestium, & aliorum vt supra fundatur de iure communi.*
- 7 *Vestimenta prodigalia modernus abusus introduxit, dixit Baldus, qui de hoc statuto loquutus fuit.*
- 8 *Episcopus an possit ratione peccati facere hoc statutum.*
- 9 *Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus, & nu. 12.*

- 10 Clericorum numerus, qui in excessum deuenit in Ciuitate debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis euitandæ.
- 11 Salarium laboratorum tempore Messis est taxandum, ut excessiua solutio vitetur.
- 12 Princeps, & qui locum eius representat, manus apponere potest contra omnes, qui quomodocumque sua substantia abutuntur.
- 13 Princeps potest auaro dare curatorum, sicut datur prodigo.
- 14 Auaritia est inhonesta, & insatiabilis rerum cupiditas, & nullum vitium ipsa deterius.
- 15 Descriptio prodigi, & auari.
- 16 Pater deportatus, ac restitutus recuperat administrationem bonorum filij, remoto tutore dato; nisi esset prodigus, vel auarus.
- 17 Mulieri luxuriosè viuenti bonis interdici potest, & idem in homine luxurioso.
- 18 Homo maximo amore captus æquiperatur ebria, & furioso, & propterea in ipsis contrahentibus decretum requiritur.
- 19 Pragmatica prohibens asportationem certarum vestium, an habeat locum, quando asportantur in propria domo, & ibi nu. 21. quid de gemmis, auro, & similibus.
- 20 Currus, seu Carrotia non competunt, nisi in dignitate, & honore constitutis, & nullo modo

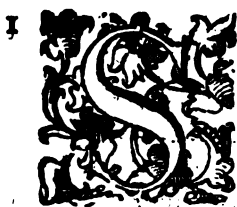
plebeis, & artem mechanicam exercentibus.

21 Carrotia, letticæ, & sedie non sunt quid nouum, sed ab antiquissimis temporibus.

22 Pragmaticarum harum ratio ponitur.

ARGUMENTVM.

Pragmaticæ fieri solitæ circa mederatum viuendi modum, quæ in iure fundatur. Dignitas titulorum ex abusu in Regno introducta, quæ negotiatoribus, & ignobilibus concedi non debet. Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus, & propterea potest auaro, & luxurioso bonis interdicere, & curatorem dare. Currus, & carrotiæ ab antiquo, quibus plebei, & artem mechanicam exercentes uti non debent.

SOLENT Proreges pro recta Regni gubernatione limitare certo modo expensas superfluas populorum; nam ut dicit Andr. de Barul. in l. 1. C. de frum. vrb. constantin, reducitur cito ad inopiam, qui inordinatè viuit, non seruato ordine, modo, & mensura: sic è contra excrescit patrimonium ordinatè, & regulatè viuentium, quem ibi ad literam sequitur Io. de Plat. & propterea sunt factæ ordinariæ Pragmaticæ causa vestitum, quomodo, & cuius qualitatis esse debeat; sic etiam circa supellectilia, domorum ornamenta, & alia, similiter circa numerum famulorum, & aliorum seruientium; sic circa currus, & alia, quæ deueniunt ad excessum. Videmus enim experientia omnes in egestate constitutos, multiplicitate debitorum oneratos fallitos, & decoctos, non adest in expendendo mensura, non ordo, non prudentia: omnes & nobiles, & ignobiles, Magnates & priuati, & plebei, & artes mechanicas exercentes:

res: volunt inquam omnes æqualiter se tractare, eisdem sumptus facere cum curribus, cum equis, cum vestibus deauratis, domorum ornamentis, famulis, gemmis, & alijs, in quibus potest dici Ciuitatem hanc splendidissimam, & præcipuam inter cæteras vniuersi orbis redactam ad infimum statum ex inordinato suorum Ciuium progressu. Sunt enim hæ Pragmaticæ hiq; ordines à iure cogniti, & statuti. Hinc videmus multos, ex nobilibus seruitijs priuatorum adscriptos, immò milites

3 cruciferos, quos lex ex hac causa mandauit priuari cingulo militiæ: pro quo est text. notab. in l. nemo miles C. de re milit. lib. 12. Hinc etiam videmus multos, qui emunt titulos non habentes, quomodo splendorem dignitatis sustinere, quia maiorem partem fortunarum in emptionem erogarunt, de coctos ex hac mala introductione, & abusu vendendi titulos, cum solitum fuerit concedi gratis propter seruitia personis dignis, in quibus tituli dignitas spenderet, & non denigraretur.

4 Non autem negotiatoribus, atque similibus, contra quos loquitur text. expressus in l. vnica C. negotiatores ne militent lib. 12. & in l. ne quis C. de dignit. eodem lib. & circa vestes, & paramenta vide text. in l. 1. cum sequ. C. de vest. olob. & aur. lib. 11. dicit enim Bald. in cap. iurauit in fin. de probat.

5 quod prodigalia vestimenta modernus abusus introduxit, & de tali statuto loquutus est Bald. in proem. decret. in verb. Rex pacificus num. 34. & de his statutis latè per Barbat. in conf. 29. volum. 2. Et disputatio fuit, si etiam ratione peccati euitandi possit fieri per Episcopum, de quo latè per Alber. in l. factum ff. de reg. iur. Sed quod à supremo Governatore fieri possit, non dubitatur, quæ latius cumulat, & exornat Petr. Nunnus de Auend. de exequ. mand. reg. cap. 14. Et ibi notanter per eum de moderatione, quæ potest fieri per Superiorem super omnibus, in

quibus consideratur excessus, & inter cætera dum in Ciuitate adest numerus

10 abundans Clericorum, qui verè sunt ad fraudandas publicas functiones, ob quod pauperes Ciuitates Regni maximum sentiunt damnum, ibi num. 12. quod tamen prouidendum est per Superiorem Ecclesiasticum, ideoq; hoc ad terreus Christianissimus, ac prudentissimus Cardinalis Arigonus Archiepiscopus Beneuentanus vir omni virtutum genere cumulatissimus mandauit in hoc superfederi, quodq; minimè aliquis possit ordinari absque sua expressa licentia: ibiq; etiam prædictus Author vers. 16. dicit taxandum esse

11 salarium laboratorum, vt excessiua solutio euitetur, vt succedit in Prouincia Apuleæ, & in toto Regno, ad quod aduertere debent, qui curam abundantia habent: ex quo quid mirum si postea caro vendunt, dum excessiuum salarium messoribus exoluunt, velint, nolint, cum alias recollectionem frugum facere non possent, & contra tales non reperitur iustitia, nec sit aliqua prouisio, & generaliter Rex potest, &

12 debet manus ponere, atque prouidere super omnibus excessibus: nam dicitur quem malè vti substantia, potestate, vel iurisdictione sibi concessa, ad text. in l. 2. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. hinc habet ortum dispositio

13 text. in l. is cui bonis, de verbor. obligat. & in omnibus similem causam habentibus, qui substantia, seu rebus male vtantur; text. est notab. in l. & mulieri, & ibi in verb. prodigus ff. de curat. furios. vbi dicit text. prodigus, & omnes omninò, etiam si in edicto non fiat illorum mentio in bonis curatoris decreto priuilegium consequuntur;

14 & ex hoc infero posse Regem prouidere auaro; immò ei dare Curatorem, quia sic ille, sicut prodigus, vel alius male vtitur substantia sua, & ita est oculis omnium infestus, quod euitari debet, pro quo pondero text. in d. l. 2. supra allegatum, qui inter cæte-

ros casus ponit casum famis : nam secundum August. de liber. arbit. lib. 3.

25 Avaricia est quarumlibet rerum insatiabilis, & inhonesta cupiditas, & idem Thom. in 2. sentent. 2. 2. distin. nullumq; vitium ipsa deterius secundum Tulum lib. 2. offic. & sic benè dicitur, quòd est Idolorum seruitus, & glos. notab. in cap. ex parte de consuet. dicit quòd prodigus est, qui dat danda, & non

26 danda. Avarus, qui tenet tenenda, & non tenenda, eadem glos. in S. item prodigus instit. quib. non est permis. facer. testamentum in verb. prodigus; ita quòd tam excedit vnus, quàm alius, & sic parificantur in excessu, igitur sic vni, sicut alteri prouideri debet, vt eorum substantia benè vtantur : pro quo affero decisionem notabilem, Bald. in l. fin. C. de sent. pass. colum. fin. nu. 16. vers. quid si pater, dicebatur enim in

27 text. quod patre deportato restituto recuperat ius patriæ potestatis circa administrationem omnem bonorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus : quærit ibi Bald. An si non sit prodigus, sed ita tenax, quod non expendit, vbi oportet, an per hoc interdicitur administratio, & tenet, quòd interdicitur, quia non potest negari, quin committat vitium in administra-

28 tione. Hinc dicimus, quòd mulieri luxuriosè viuenti bonis interdici potest tanquàm sui ipsius prodigæ l. & mulieri, iunct. glos. ff. de curat. furios. & in homine luxurioso dixit idem Bald. in l. ea lege in fin. C. de cond. ob causam.

29 Et ex hoc etiam infertur requiri decretum in contractu illius, qui maximo amore captus est, quia Amans æquiparatur ebrio glos. in S. fin. verb. bacciata, instit. de success. bon. sublat. & æquiparatur etiam furioso, vt ex Tirac. & alijs refert Simonc. de decret. in præfat. nu. 75.

Et notetur vnum, quod tradidit Go-

20 mes. in l. tauri 45. num. 50. videlicet, quòd Pragmatica prohibens vestes aureas, & similes, non procedat, quando

in domo propria quis portet, quod non reputo verum simpliciter; siquidem ratio est refrænandi expensas inordinatas, & dandi regulam, & mensuram iustam viuendi, sed limito dictum tantum in vestibus, quæ factæ reperirentur tempore æditionis Pragmaticæ, & non aliter, & sic solet practicari; nam datur tempus, seu iusta dilatio af-

21 portandi, seu consumendi; & circa gemmas, aurum, & similia &c. videndus est text. in l. vnica C. null. lic. in fren. & eques. eodem lib. de quo statuto loquutus est Bart. in l. 1. S. hoc in-

22 terdicto ff. de font. & circa currus, & propriè carrotias videndus est text. in l. vnic. C. de honor. vehic. lib. 12. vbi mandatur licere tantum illis, qui in dignitate, & honore constituti erunt, & non plebeis, seu artem mechanicam exercentibus, vt hodie indif-

23 ferenter videmus; & notetur pro curiosis, quòd carrettæ, & carrotiæ non sunt quid nouum, & sic pariter lecticæ cum mulis, & sediæ, quæ ad manus portantur, habetur in l. item legato de leg. 3. vbi glos. in verb. iumenta, & bonus etiam text. in l. vxori ff. de aur. & argen. leg. vbi glos. in verb. cum mulis, & carrotiæ cum quatuor equis, siue quadrigæ antiquitus etiam erant in

24 vsu, vt probat text. in l. peculium S. 1. de leg. 2. & in lib. 1. Reg. cap. 8. Dum prædixit Samuel populo, quid facturus erat Rex, quem eligi petierunt: dixit enim Dei ordinatione, hoc erit ius Regis, qui imperaturus est vobis, filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietq; sibi equites, & præcursores

quadrigarum suarum, &c. Quàm verò sint Reipublicæ damnosæ, & quæ mala pariant legatur Ioan. Garz. de hispan. nobilit. glos. 48. S. 2. vbi eleganter, & reddit rationem Pragmaticæ in hispanijs æditæ per illum memorandum Regem Philippum Secundum in hac materia: ex hoc enim inordinato viuendi modo, ex tam ingenti luxu, & effrenata expendendi libertate su-

pra

pra vires, vltra quam qualitati, & decentiæ personæ conueniat ex otiositate ex hoc causata, & destitutione vacationis omni virtutum generi, quid boni euenire possit pro Dei, & Regis seruitio, quid mali pro reuolutione Regnorum, cogitet vnusquisque prudens; & propriè in nostra Ciuitate loquitur Cassan. in cathal. glor. mund. par. 8. confid. 48.

De Reformatione inuestiturarum.

SUMMARIVM.

- 1 *Inuestitura confirmatoria, seu assensus, qui conceduntur super alienationibus feudorum debent expediri, secundum tenorem primæ inuestituræ, aliter reformantur, & reducuntur ad primæ inuestituræ tenorem.*
- 2 *Feudum suam innatam assumit naturam à lege primæ inuestituræ.*
- 3 *Rex per inuestituram feudi dicitur assignare spiritum, & vitam viuendi.*
- 4 *Inuestitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti*
- 5 *Inuestitura prima taliter est attendenda, ut nulla ratio sit habenda aliarum inuestiturarum difformium.*
- 6 *Inuestituræ primæ alteratio nunquam intelligitur facta, nisi expressè.*
- 7 *Dominus non potest immutare formam primæ inuestituræ in preiudicium successorum.*
- 8 *Solitum Regiæ Cancellariæ circa*

reformationem assensuum, & inuestiturarum iuxta formam primæ concessionis.

- 1 **AEPE** sæpius contingit, quod fiunt inuestituræ confirmatoriæ per mortem, vel præstantur assensus super alienationibus feudorum, & illi, aut ille expediri solent iuxta communem formam priuilegiorum in Regno, videlicet pro se, & hæredibus ex corpore, quando prima inuestitura talium feudorum erat alterius naturæ, videlicet pro hæredibus, & successoribus, vel alio modo; ob quod partes recurrunt ad Collaterale Consilium, & petunt inuestituras, seu assensus reformari, & accommodari iuxta naturam innatam, & assumptam à lege primæ inuestituræ, quæ attendi debet secundum communem theoreticam, Bald. in prælud. feud. in 4. decis. & in cap. 1. de duobus fratr. Hinc notanter dicit Gulielm. de Pern. in suis notulis feud. quod Rex per inuestituram feudi dicitur illi assignare spiritum, & vitam viuendi; & sicut corpus hominis regitur à spiritu, sic feudum regitur ab ipsa forma inuestituræ, quæ latius exornat D. Frecc. in princ. 3. lib. subfeud. vbi appellat primam inuestituram lapidem angularem totius fundamenti, ex ea enim feuda dicuntur nasci cum eius natura assumpta, dicuntur viuere, & cum ea inquam dicuntur mori per deuolutionem ad Dominum per resolutionem eiusdem inuestituræ ob lineam finitam, delictum vel aliam ipsius legem.
- 2
- 3
- 4
- 5 Hinc Afflic. in decis. 195. tradidit primam inuestituram esse attendendam & nullam rationem habendam esse inuestiturarum, postea alio modo expeditarum, quia præsumuntur erroneæ, & alteratio primæ inuestituræ nunquam intelligitur facta, nisi expressè, vt ex Curt.
- 6

Curt. & alijs tradit Camer. in cap. imperialem cart. mihi 66. in lit. C, post Bald. in cap. 1. vers. sed statim oppono, de eo, qui sibi, & hæredibus suis, & in cap. 1. S. his verbis circa finem, vers. & nota de successione frat. & graduum successione in feodis, idem Bald. in cap. 1. S. fin. nu. 2. de feud. guard. Dec. in conf. 184. incip. in causa istorum nu. 3. propè fin. vers. non obstat. Hinc conclusio est indubitata non posse Dominum immutare formam primæ inuestituræ in præiudicium successorum, dum petitur illius confirmatio, vt latè per Tiraq. de retr. confang. S. 32. glof. vnica nu. 39. & alias præsumitur per errorem facta, Alex. conf. 9. nu. 12. vol. 5. Dec. conf. 93. post nu. 6. Crauet. conf. 292. lib. 4. nu. 23. Menoch. præsumpt. 92. lib. 3. Thes. decil. 227. nu. 7. cum seq. Cæphal. conf. 27. nu. 2. vol. 1. Surd. conf. 410. num. 49. volum. 3. Petr. Greg. de feud. part. 3. quæst. 10. Bald. conf. 215. vol. 2. Aldob. conf. 151. 1. dub. & ob id idem D. Frecc. in lib. 2. subfeud. q. 12. num. 15. dicit obtinuisse pluries, & per Dominos Regentes Regiam Cancellariam mandaretur, & inuestituræ, seu assensus reformarentur, & accommodarent iuxta formam primæ inuestituræ, & hoc iure vtimur passim, & indistinctè.

- de hoc leges particulares.
- 4 *Thesaurus inuentus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, erit inuentoris pro medietate, si casu inuenerit. si verò data opera totus erit Ecclesie, seu Fisci Ecclesiastici, & nihil spectat ad Fiscum temporalem.*
  - 5 *Consuetudo circa thesauros, quòd sint omnes Principis non extenditur ad thesauros inuentos in bonis Ecclesiasticis.*
  - 6 *Leges Principum de Ecclesijs loquentes, statuta, & consuetudines sunt nullæ.*
  - 7 *Lex, vel consuetudo generalis, vel non comprehendit Ecclesiam, vel ipsius respectu iudicatur nulla.*
  - 8 *Verba generalia non includunt casum contra libertatem Ecclesie.*
  - 9 *Cõstitutiones Regni, & Capitula Caroli Primi circa thesauros sunt omnia correctæ per Capitula Caroli II. et Papæ Honorij per quæ mandatur seruari ius commune.*

- 10 *Casus recensetur de thesauro, qui præsupponebatur, quòd esset in loco Ecclesiastico, & se conuennerunt fiscales, tam temporales, quàm Ecclesiastici, quòd thesaurus inueniendus diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores.*

De Thesauris.

SVMMARIVM.

- 1 *Practica circa eos, qui thesauros manifestare proponunt petendo illorum partem.*
- 2 *Thesaurus, qui in rebus fisci vult perquiri, totus erit Domini.*
- 3 *Thesauri, siue in locis publicis, siue in priuatis de vniuersali consuetudine hodie spectat ad Principes, & in Regno nostro adsunt*

Driter multi porrigunt memorialia incerta dicentes velle reuelare thesauros absconditos, & petunt dimidiā partem, super quibus fiunt prouisiones, vel remittendo negotium Reg. Cam. quòd prouideat, vel quòd referat in Collaterali, & aliquādo sunt factæ prouisiones per Collaterale, dādo inuentoribus certam partem: nam cum data opera, & non casu, & fortuna in rebus fisci vult thesaurus perquiri, quo casu secundum iura cōia totus thesaurus est Dñi, iuxta tradita in §. thesaurus, instit. de rer. diuis. in l. 3. §. pen. ff. de iur. fis. in l. 1. C. de thes. lib. 10. in c. 1. §. & dimidium thesauri, quæ sint regalia: meritò oportet conueniri cū Fisco pro quota parte inuētor participare habet, si alias totum ad Fiscum pertinet.

Sed quid in locis priuatis non spectatibus ad Fiscum, neque ad Regium patrimonium, & non est dubium de iure cōi Fiscum nullam habere partem; sed Doct. dicunt hodie de generali consuetudine, quasi vniuersalis orbis thesauros omnes spectare ad Principes, de quo per Couar. in reg. peccatum, relect. 3. §. 2. quem sequitur Molin. de iusti. & iur. 1. tom. tract. 2. disp. 56. author. Padulani, & D. Ant. Salo. super eod. tract. in 2. 2. quæst. 66. art. 5. & in eod. tract. Arag. ead. quæst. & art. Sum. Syluest. in verb. inuenta, & Sot. de iust. lib. 5. q. 3. art. 3. & idem Armil. in eod. verb. inuenta, sed pro opin. Couar. & aliorū videntur leges particulares in Regno, vt in Const. Reg. Doha. Secr. & in Const. Pecuniam, & et adest Capit. Caroli Primi incip. prædicti magistri Procuratores.

Sed quid dicendum, si reperitur thesaurus in Ecclesia in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, & etiamsi antiquitus per leges ciuiles loca religiosa esse dicebantur in nullius bonis, & sic fiebant thesauri occupantis; & qñ data opera, diuidebantur inter Fiscum, & inuentorem, & in hoc et fuerunt opinio-

nes; Tñ postquam fuerunt sublata omnes iurisdictiones Imperatorum super rebus Ecclesiasticis, & illæ in proprietate iam sunt factæ Romanæ Ecclesiæ eiusq; Vicarij, Doct. cōiter tradiderunt esse faciendam distinctionē, vt in rebus priuatorum; vt si casu quis inuenerit in rebus Ecclesiæ diuidatur; si verò data opera, totus sit Ecclesiæ, seu Fisci Ecclesiastici, & nihil cōe habeat Fiscus tpalis: ita Io. Fab. Ang. & Plat. in d. S. thesaurus, idem Plat. in d. l. 1. C. de thesaur. lib. 10. Nauar. in suo manua. c. 17. nu. 115. Gomez. in l. tauri 45. nu. 51. vers. quarta concl. Sum. Sylu. vbi supra nu. 11. Summ. Ang. in verb. inuenta Couar. in loco allegato, idemq; Molin. Farinatus late de var. & diuer. quæst. in quæst. 104. nu. 12.

Verum Doct. prædicti nihil dicunt de consuetudine quatenus thesaurus inueniatur in rebus Ecclesiasticis, & cū reguletur illa à potestate residēte in Principe leges cōdendi pro vtilitate Reip. & sic tollendo thesauros priuatis Dñis locorum, & inuentoribus, super quibus habet suam iurisdictionem, non videtur hoc procedere respectu Ecclesiarum, si ex defectu iurisdictionis oēs leges expressè de Ecclesijs loquētes essent nullæ, & sic statuta, iuxta dispositionē tex. in cap. Ecclesia S. Mariæ, de Const. vbi cōiter Scrib. & si non valent leges, & statuta, nec et consuetudo per Felyn. in c. cognoscentes de Const. est text. in c. clerici, vbi glos. & Doct. de iudic. in c. nouerunt, de sent. excom. in cap. fin. de rebus eccles. non alien. in auth. cassa, & irrita C. de sacrosan. eccles. Dec. post alios in d. cap. Ecclesia S. Mariæ. Esset enim talis consuetudo, non solum præiudicialis, sed ablatiua iurium, & bonorum ad Ecclesiam de iure cōi spectantium: quo casu etiam quòd lex, vel consuetudo sit generalis, de Eccles. non faciens mentionem: tamen illius respectu erit penitus nulla, in quo sunt concordēs Bart. in l. cunctos populos C. de sum. Trin. & fid. cath. cum Abb. in d. c. Ec-

Ecclesia sanctæ Mariæ; & nullus discrepat, quòd lex generalis, vel consuetudo, aut erit nulla, aut non comprehendit Ecclesiam: Hinc notabiliter Bart. in Liubemus nullam, quæ est decima C. de sacrosan. eccles. dixit, quòd verba generalia non includant casum, qui esset contra libertatem Ecclesiæ cum illa æquiparetur publicæ utilitati, & pariter Ias. in l. fin. de sacrosanct. eccles. dicit statutum generale valere, sed non comprehendere Ecclesiam, quia esset nullum, & contra illius libertatem, & immunitatem, quod per prius dicit ibi Bald. num. 19. & in l. fin. C. fin. cens. & reliq. Io. Andr. Anchar. Gemin. Franc. & omnes in cap. fin. de immun. eccles. in sexto: vnde cum Doct. in quæstione de qua tractamus, loquatur in rebus laicalibus ad priuatos spectantibus, dum demum simpliciter dicunt Thesaurus hodie esse Principum nullam facientes mentionem de thesauris spectantibus ad Ecclesiam, sequitur quòd non comprehendit Constitutio generalis simplex thesaurus Ecclesiæ, quatenus illa sit valida; nam secundum omnes esset nulla, & rursus aduerto, quòd dum allegatur consuetudo vniuersalis, oporteret vt respectu Ecclesiæ demonstraretur: Alias simpliciter hoc allegare, non datis casibus consuetudinem respectu Ecclesiæ inducentibus, esset durus sermo, nec video legem, aut rationem aliquam concomitantem, & censuræ, quæ incurruntur ex usurpatione, & occupatione rerum Ecclesiæ, satis superq; sunt notoria, quòd fiscales egrè ferre non debent, quia de anima tractatur, & de æternitate contra sanctissimam, & piissimam nostri catholicorum catholicissimi Regis mentem, & contra ipsius expressis

ordines, per quos mandatur custodia, obseruantia, & defensio rerum Ecclesiarum, quæ in nostro Regno sunt indisputabilia; nam etsi per Constitutiones vt supra allegatas, & per Capitulum Caroli Primi videbantur thesauros ad Fiscum spectare: tamen substituit omnia christianissimus Carolus Secundus voluitq; seruari iura communia per Capitulum incip. quia non decet: idem mandatum est per Capitula Papæ Honorij, quòd tradidit Andr. in d. §. & dimidium thesauri in fin. vbi Moder. Add. Capyc. in sua inuestit. in verb. cum inuentionibus, licet etiam prædicti Regni Constitutiones, & Capitula erant generalia, & nullam faciebant mentionem de Ecclesijs, quo casu ex præallegatis iuribus Ecclesiæ nullo modo videbatur per eas derogatum; & in Regno est decisum iuxta dispositionem prædicti Capituli Caroli Secundi: ita quòd de consuetudine non est tractandum.

Sed occurrit casus tempore Pontificatus sanctissimi Pauli Quinti de thesauro, qui præsupponebatur esse in quadam Ecclesia nostri Regni, & propriè propè Monasterium diuæ Mariæ montis virginum; & se concordarunt Fiscales tam Ecclesiastici, quàm temporales, mediante etiam decreto Collateralis Consilij, quòd thesaurus fortè inueniendus diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & Inuentores, sic petentibus reuelantibus; immò quòd ante omnia deduceretur decima pars in beneficium alterius, pro quo reperiendo fuerunt destinati Fiscales Regiæ Curiæ, & Nuncij Apostolici, & tandem iuxta solitum nihil inuenerunt.

DE TRIREMIBVS, COETERISQ. NAVIBVS,
aut Nauigijs, quæ in cursu destinantur.

TITVLVS VNDECIMVS.

SVMMARIVM.

- 1 Proreges sicut purgatam tenere debent Prouinciam ab incurso latronum, & delinquentium, sic etiam maria, ut sicura sit unicuique nauigatio, & Prouinciæ apiratis damno non efficiantur.
- 2 Proreges concedunt licentiam armandi vascella, quæ maria discurrant, & sine illius licentia est prohibitum, in quo etiã sunt editæ Pragmaticæ particulares.
- 3 Bona, & personæ infidelium fiunt capientium contra quos est indictum bellum perpetuum.
- 4 Bella sunt de iure gentium.
- 5 Hostes ubicumque capi possunt, licet non in acie belli.
- 6 Diffidatio est initium belli.
- 7 Bellum cum infidelibus indictum operatur, quod omnes sint diffidati, & hostes publici, & propterea ipsi ipsorumq; bona efficiuntur capientium.
- 8 Bona capta propter bellum dicuntur in ipso bello capta.
- 9 Licitum est ab hostibus prædari, aut furari.
- 10 Conclusio communis, & iudicata, quod siue in acie belli, siue extra bona inimicorum capiantur, vel infidelium personæ, semper efficiuntur capientium.
- 11 Subditi hostium, illorumq; adiutores eadem poena afficiuntur, qua hostes, & ibi declaratur doct. Innoc. de rest. spol. nu. 12.
- 13 Recensentur practicata, & iudicata secundum præfata.
- 14 Tiresmes nostræ, aliaq; nauigia an possint in Gulsu, seu in mari Adriatico, quæ Veneti prætendunt esse proprium, an inquam ibi possint inimicos, hostesq; publicos, & infideles capere, illorumq; bona, & personæ efficiantur capientium.
- 15 Bona capta, & sic etiam personæ in aliena iurisdictione, & territorio non videntur effici capientium, & sic limitatur regula, quod bona in bello capta efficiuntur capientium, quia territorium dat securitatem, quod demùm improbat.
- 16 Territorium confederatorum cum inimicis iudicatur, ut territorium inimicorum, nisi esset equaliter confederatus.
- 17 Opinio contra Soc. defenditur tãquam verior, ut nulla habita distinctione territorij, aut iurisdictionis bona, & personæ hostium fiant capientium, quia hoc est de iure gentium, & non consideratur ratio iurisdictionis, sed liberæ facultatis.

- 28 Dominus territorij potest prohibere ingressum, & resistere, sed hoc nihil ad capturam bonorum & hostium; quia illa non sunt Domini territorij sed iure gent. sunt capientium.
- 29 Veneti tenent usurpatam proprietatem maris Adriatici, secundum unam opinionem, & secundum aliam quod habeant ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua videtur Dominum concessisse.
- 30 Consuetudo à lege improbata com. præbendit etiam immemorabilem, nisi adsit Domini scientia, ad quem spectat concessio, quia ex hoc illa præsumitur.
- 31 Lex quando resistit præscriptioni, aut consuetudini, tunc quod est concessibile, non est præscriptibile.
- 32 Privilegium allegari debet, & probari postea potest per possessionem immemorabilem, ubi decisio Angel. ipsiusq; Consilium valde commendatur, loquentis in proprio Gulsu Venetorum, & dicitur esse communiter sequuta.
- 33 Veneti possunt prohibere navigationem in eorum Gulsu, donec fuerint in possessione.
- 34 Veneti possessionem marium prætendunt, ex prætensa concessione Imperatorum.
- 35 Reges Hispania non recognoscunt Imperatorem, sed sunt absoluti Domini neminem recognoscentes.
- 26 Imperator quomodo sit Dominus omnium.
- 27 Mare est omnibus commune naturali iure.
- 28 Maris respectu tria considerantur proprietas, usus, iurisdictionio, seu protectio; primum est in nullius bonis, secundum omnium commune, & tertium est Populi Romani, seu Imperatoris.
- 29 Aedificare in mari licet, dummodo usus publicus non impediatur.
- 30 Ciuitas Venetiana in mari aedificata dicitur libera quo ad dominium, non autem quo ad iurisdictionem Imperij.
- 31 Insule in mari aedificatae erunt de iurisdictione Prouintia propinquioris per centum milliaria, vel si in mari alto erunt de iurisdictione Imperatoris.
- 32 Iurisdictionio in istis Insulis non potest exerceri, nisi ab Imperatore, vel eius concessionario, aliàs incideretur in crimine lese maiestatis, secundum iura ciuilia.
- 33 Occupantes Insulas de iure gentium faciunt sibi Regem, quod procedit in illis, qui nec iure Romano, nec iure communi utuntur.
- 34 Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptionem habent ex privilegio Imperatorum; aliàs nullo modo iurisdictionem exercere possent.
- 35 Decisio Alber. affirmantis vidif-

- se ipsum priuilegium aurea bulla bullatum, in tantum quod Bart. & Bald. dixerunt posse Imperatorem ex causa reuocare priuilegium, & reducere in seruitutem nu. 36.*
- 37 *Duces Venetiarum secundū Bald. & alios non sunt propriè Duces, sed habent potius quandam præeminētiam dignitatis, quàm dominium.*
- 38 *Concessionēs Imperatorum intelliguntur omnes respectu iuris, quod habent.*
- 39 *Proprietas riparum, & si sint Domini fundorum, quibus illæ adherent, non per hoc tollitur illarum usus nauigantibus, cum sit ille de iure gentium.*
- 40 *Concessionēs ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogatione iuris alterius, intelliguntur quando ex eis non infertur magnum præiudicium.*
- 41 *Decisio Luc. de Pen. in l. usum aque C. de aqu. duct. commendatur, tanquam decidens proprium casum.*
- 42 *Littora, & maria adiacentia terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seu illorum, qui ibi præsent.*
- 43 *Rex ubicumque irruit in hostes, ibi est territorium suum.*
- 44 *Conductores nauium, equorum, & aliorum amissorum in bello, an teneantur ad refectionem damnorum, & communis est non teneri, quando voluntariè Domini locauerunt; aliàs si con-*
- tra voluntatem debet damnum refici à mandante.*
- 45 *Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè accesserunt; secus si necessariò, & vocati, dummodo culpa illis imputari non possit.*
- 46 *Decisio Pelleg. subditi Venetorum adnotatur.*

A R G V M E N T V M.

Triremes, & nauigia non possunt sine expressa Principis licentia in cursu destinari. Bona, & personæ infidelium sunt capientium. Bellum cum infidelibus semper indictum, & propterea sunt omnia capientium, siue in bello, siue extra bellum. Hostes ipsorumq; bona capi possunt, vbi-cumque, & quomodocumque etiam in territorio alieno, quia captura est de iure gentium. Veneti quomodo Domini maris Adriatici, suntq; liberi, & exempti ex priuilegijs Imperatorum. Ciuitatis in mari ædificata, cuius erit iurisdic-tio. Concessionēs omnes intelliguntur iuris, quod concessionarius habet, & nunquam in præiudicium iuris alterius. Talez militum in bello captorum, quando à Rege soluuntur.

DIXIMVS, quod Pro-reges deputant Commissarios dictos de cam-pagna ad purgandam Prouintiam malis hominibus; sic etiam tenentur purgare maria Prouincijs adiacentia ab incurfu piratarum, & prædonum, vt libera sit vnicuique, & secura nauigatio, & ab illis Prouinciæ non damnificentur, dicit Luc. de Pen. in l. vnica per illum textum, C. de class. lib. 11. Ob quod concedere solent licentias armandi vascella, quæ maria discurrant, & pariter mandant, vt Regiæ triremes aptentur, & in cursum vadant contra Turcas, & christianæ fidei

fidei inimicos, illosq; capiant captiuos, & seruos faciant vna cum omnibus ipsorum bonis, de quo in d.l. vnica, vbi communiter Scribent. C. de 2
 3 classic. lib. 11. Et sine licentia Proregis hoc esset prohibitum, cum hoc solum ad Principem spectat, de quo etiam in l. vnica C. vt arm. vs. ins. princ. interd. sit. lib. 11. & super hoc sunt editæ particulares Pragmaticæ.

Dixi, quod capiuntur personæ infidelium, suntq; capientium vna cum ipsorum bonis, quia hostes sunt, & contra eos est indictum perpetuum bellum iuxta dispositionem text. in l. hostes ff. 3
 de cap. & postlim. reuers. ibi, hostes sunt quibus bellum publicè Populus Romanus decreuit, vel ipsi Populo Romano, & ibi in fin. ab hostibus autem captis, puta à Germanis, seu Parthis, & seruus est hostium, & postliminio statum recuperat pristinum, & in l. hostes ff. de verbor. significat. ibi hostes ij sunt, qui nobis, aut quibus nos publicè bellum decreuimus; & quia contra Turcas, tanquam hostes est indictum publicum bellum, secundum Bart. in d.l. hostes, ff. de cap. & postlim. reuers. in l. christianos, C. de pag. Innoc. & Scribent. in cap. quod super, de vot. propterea efficiuntur capientium, & sic pariter res eorum ad text. in l. naturalem §. fin. ff. de acquiren. rerum dominium, ibi item ea, quæ ex hostibus capiunt, iure gentium statim capientis sunt in l. transfuga eodem titulo, ibi, & quæ res hostiles apud nos sunt, non publicæ, sed occupantium fiunt in §. item ea institut. de rerum diuis. ibi: item ea, quæ ex hostibus capimus, iure gentium statim nostra sunt; & benè dicit, 4
 iure gentium, quia bella sunt de iure gentium, ad text. in l. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. Ex quo Doctor, communiter tradiderunt, & firmauerunt bona, & res hostium effici capientium, de quo per Bart. in d.l. hostes, Salicet. in l. ab hostibus C. eodem titulo, & hæc est communis secundum Felyn. in cap.

excommunicamus num. 3. de hæret. & punctus est, quod sit indictum bellum secundum Bart. vbi supra nu. 14. Nam 5
 ex hoc efficiuntur hostes, & vbiicumque capi postea possunt, licet non in acie belli text. est elegans, qui hoc decidit in l. in bello §. item in pace ff. de capt. & postlim. reuers. ibi, item in pace, qui peruenerunt ad alteros, si bellum subito exarsisset, eorum serui efficiuntur, apud quos iam suo facto depræhenduntur, glos. ibi in verb. exarsisset idest inceptum esset, & in verb. suo facto, quia iuerunt: vnde ex indictione belli hostes efficiuntur, & consequenter possunt vbiicumque capi, & 6
 serui erunt capientium. Nam diffidatio est initium belli dicit Bald. in authent. item nulla communitas C. de Episcop. & Cleric. & cum bellum sit 7
 publicè indictum cum infidelibus, intelliguntur ipso iure omnes diffidati, & tanquam hostes ipsi, eorumq; bona effici capientium, Bald. not. per illum textum in authent. nauigia C. de furt. vbi est de hoc casus, nam text. prohibens nauigia, quæ naufragium patiuntur, nullo modo inquietari tam respectu personarum, quam bonorum dicit in fin. nisi talia fuerint nauigia, quæ pyraticam exercent prauitatem, aut sint nobis, aut christiano nomini inimica; & sic sufficit esse hostes, quales vt diximus, verè sunt illi, contra quos publicè bellum est indictum, ibiq; post Salycet. Aretin, notat, quod infideles videntur esse hostes publici, & diffidati: itaq; possunt impunè capi ipsi, & res eorum, idemq; ibi Paul. de Castr. & licet non capiantur in bello, seu in acie belli: tamen quia bellum est indictum, & publicè sunt tanquam hostes diffidati, dicuntur capi in bello, quia 8
 bellum vndique cum ipsis est. Hinc iura, quæ disponunt capta in bello fieri occupantium. exponuntur, siue in bello, siue propter bellum, nam semper in bello capta esse dicentur, glos. in l. si quid in bello ff. de capt. & postlim. reuers.

uers. in verb. in bello, dicit enim ibi text. si quid in bello captum est, in præda est, dicit ibi glos. scilicet propter bellum, text. ad hoc elegans in l. 1. ver. in bello ff. de incend. ruin. naufr. quem glos. prædicta non allegat, dicit enim ibi text. Quemadmodum solemus dicere in bello ammissum, quod propter causam belli ammittitur, secundum quæ intelliguntur iura, & tradita per Doctorem. ut in bello capta efficiantur capientium, de quo in l. 1. ff. de acquiren. possessio. per ciuilib. & in cap. sicut de iureiuran. per canonistas. Hinc in l. 2. C. de commer. & mercat. dicit ibi text. non solum barbaris aurum minimè præbeatur, sed etiam si apud hostes inuentum fuerit, subtili auferatur ingenio, ubi glos. dicit, quod bonus est dolus, & reddit rationem, quia erant hi hostes Populi Romani, ita quod hostilitas est in consideratione causata ex iusto bello, ob quod

9 Bald. ibi tradidit, quod licitum est ab hostibus prædari, & furari, & sic firmat per illum textum: vnde allucinatur aliqui, qui voluerunt oportere bona, & personas capi in ipsa belli acie, & secundum prædicta millies est decisum, & sic practicum, de quo etiam per Grammat. in decis. 71. Immo instantum hæc sunt vera, & notoria, ut non solum hostes, ipsorumque bona capi

11 liceat, verum etiam adiuuantes, atque subditos, secundum doctrinam Innoc. in cap. olim causam, de restitut. spol. nu. 9.

12 colum. fin. & licet dicat ibi, alij dicunt hoc in bello &c. Tamen primum dictum est, quod ipse tenet, & sic intelligit illum Ioan. Fab. qui sui autoritate hoc idem tradit in d. S. item de rerum diuis. quod latius fundat Loffred. qui Io. Fabr. non allegat in cons. 45. eandemque opinionem contra subditos, & auxiliantes firmat Bald. in l. 2. num. 76. C. de seruit. & aqu. quem sequitur Iacob. in verb. de adhær. & confœder. Alexan. cumulat in addit. ad Bart. in d. l. quod in bello in lit. C, latè in meo

cons. 93. 1. volum. secundum quæ fuit iudicatum in facto Iudæorum vassalorum Solimani, qui naufragium fecerunt in maritimis Ciuitatis Hostuni, & ultimo loco in causa personarum, & bonorum Turcarum, qui vi ventorum applicuerunt in portu Brundusij, & in alijs quampluribus casibus, semper est hoc indubitata practicum.

Qua conclusione indubitata existente, communi, & decisa per casus iurium, & sic indifferenter practicata, videamus quomodo procedat id, quod

14 alias prætentum fuit per Venetos, ut naues Turcarum, seu ipsorum personarum, & bona capta à nostris triremibus in Gulsu, quem dicunt esse ipsorum, seu in mari Adriatico, ubi eandem habent prætensionem, quod inquam illa non efficiantur capientium, tanquam

15 capta in alieno territorio, & in aliena iurisdictione, quod tenuit Bart. Soccin. in d. l. 1. ff. de acquiren. possessio. dicens sic limitari regulam, quod in bello capta fiant capientium, quia territorium dat securitatem, autoritate Angel. in sua quæstio. incip. renouata guerra, quem simpliciter ibi sequitur Rip. & Crot. ubi Alciat. limitat, nisi is, cuius

16 est territorium esset confœderatus cum hostibus, quod sublimitat, quando æqualiter esset confœderatus cum hostibus: ita quod sic prohibet inimicos ex vna parte, sicut ex alia, ut in alio territorio nullo modo pugnent, & vtrique parti se medium præstat.

Contrariam sententiam tenuit Io. de Riuis Florentinus, quem refert, & sequitur Hormanet. Detus in repetit. eiusdem legis num. 21. ver. quinta declaratio, autoritate iurium prædictorum, quæ indifferenter ex indictione belli, ex diffidatione, & ex vi perpetuæ hostilitatis, generaliter permittit capturam iure gentium, quod ius dat liberam facultatem vbiicumque, & non restringitur territorio, & contra Soccin. tenuit ibidem Soccin. Iun. & Bolog. qui etsi tenuerint illam opinionem quod

quòd id, quod dicitur personas, & bona fieri capientium, intelligatur in bello: tamen in hoc vel malè dicitur ex præallegatis, vel intelligantur, vt supra idest propter bellum, seu quando non erat publicè bellum indictum: sed tandem ipsi reprobant Soccin. in casu, de quo loquitur circa distinctionem territorij, & Bolog. benè confutat omnia ipsius argumenta, qui legi poterit, quorum opinionem & nos sequimur, quæ est decisa per casus iurium; dicit enim text. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. rerum dominio, quod de iure gentium capientium fiunt animalia, quæ terra, mari, cæloq; capiuntur: subsequitur text. in l. 5. ibi, nec interest, quòd deferas bestias, & volucres vtrū in suo fundo quisque capiat, an in alieno, vbi glos. in verb. alieno, dicit, nam utroque casu efficiuntur capientium, quod videtur decidere articulum, & hoc est ex ratione, quia est de iure gentium, & consistit in libera facultate, & non ratione iurisdictionis, & lex præstat capienti dominium eius, quod non erat, nec est Domini territorij: itaq; respectu capturæ, & acquisitionis dominij, nihil ad Dominum territorij, qui potest prohibere intrare in eius territorium, vt dicit text. in eadem lege tertia in §. planè, & potest resistere ne intret secundum glos. ibi: sed hoc nihil ad acquisitionem bonorum, & capturam inimicorum, & hostium, si intrauerit, quia illa non sunt Domini territorij, sed de iure gentium sunt capientium; & propterea glos. ibi in verb. prohibere in fine quærit: an si intrauerit contra prohibitionem, & capiat; efficiantur ne capta capientium, & se remittit ad dicta in l. diuus ff. de seruitut. rustic. prædior. vbi text. dicit: non est rationabile nolentibus Dominis vos in alienis agris aucupari, dicit ibi glos. idem in venatione; sed si hoc non obstante aucupauerit, venatus fuerit, erit capientium per text. in §. feræ institut. de rerum diuis. qui text. cum

§. sequ. dicit idem, quòd text. in d. l. 3. & 5. & licet glos. in §. planè institut. vbi supra dixerit non fieri capientium, quando adest prohibitio, quæ allegat text. in l. si fundum, & in l. certum C. de rei vendic. Tamen iura illa nihil faciunt: loquuntur enim respectu fructuum fundi alieni, qui sunt de dominio Domini fundi, quod nullam habet difficultatem, & non potest applicari ad personas, & bona hostium, quæ non sunt fructus, nec de dominio Domini territorij, & propterea Flor. in d. l. diuus, dicit saluando glos. in d. §. plane; vt habeat locum, quando fructus fundi consistebant in venatione, quem allegat, & sequitur Angel. Aret. in d. §. feræ, glos. verò in l. diuus, quando non erant fructus territorij, sed Bald. in d. §. feræ, institut. de rerum diuis. dicit tenendam esse glos. in d. l. diuus, quod quæ leges allegatæ per glos. in d. §. feræ non faciunt ad quæstionem, qui videatur nam eleganter loquitur, & declarat terminos. Quam opinionem tenuit Bart. in l. 1. §. omnia ff. de acquir. rerum dominio, qui dicit opinionem glos. in l. diuus esse veram, quam sequitur Dyn. & secundum eam refert decisum Angel. in d. l. diuus, & opinio prædictæ glos. est communiter approbata, vt refert, & sequitur Iacob. in tract. de feud. in verb. & cum venationibus nu. 3. qui dicit hanc esse communem.

Sed hoc expressè decidunt iura allegata, & bene allegat glos. in l. diuus text. institut. de rerum diuis. in §. feræ, qui legendus est cum §. sequ. & per eadem etiam verba loquitur text. in d. l. 3. cum legibus sequentibus de acquir. rerum dominio.

Dicunt enim quod licet aucupari, atque venari in territorio alieno, & quod capitur sit occupantis: verum à Domino potest prohiberi, ne ingrediatur; & sic potest prohiberi ingressus, non aucupatio, aut venatio, quæ est de iure gentium, vbi glos. in verb. prohiberi, dicit; licet principaliter prohiberi

hiberi non possit aucupari, quod nullius sit; tamen per consequentiam, cum prohibet scilicet intrare, prohibetur, & capere: quia si non intrat, capere non potest. Hinc text. postquam dixit, quod potest prohiberi tantum ingressus, subsequitur immediatè, quicquid autem eorum caperimus, eo usque nostrum esse intelligitur, donec nostra custodia coercetur; ergo cum utrumque casum proposuerat, aucupationis, & venationis tam in fundo proprio, quàm alieno, & dixerit esse capientium, & etiam proposuerit posse prohiberi ingressum in alieno fundo, & demum in fine respondendo capturæ, dicit, quod quicquid capitur, erit capientium, donec custodierint: ergo in omnem casum, siue fuerit facta prohibitio, siue non fuerit facta, & hoc cum ratione; nam si esse fundum alienum, non deseruit ad ius capturæ, quia id, quod capitur, non est de dominio territorij, & propterea iura dicunt, quod etiam in fundo alieno possunt capere, ergo iustè nihil facit respectu huius prohibitio ingressus: nam aliud est posse prohibere ingressum mei territorij, & aliud est prohibere capturam eius, quod non est de territorio, nec in dominio Domini illius, sed commune de iure gentium in facultate capiendi, quod in indiuiduo dicit text. in l. iniuriarum §. si quem tamen ff. de iniur. ut aliud sit prohibere ingressum agri alieni, & aliud sit prohibere piscationem, aut aucupationem: unde quod sint Veneti Domini Gulfi, quod possint prohibere ingressum, quod possint resistere, quod detur illis interdictum, uti possidetis, si prohibeantur ius suum exercere secundum dispositionem text. in l. sanè ff. de iniur. Tamen omnia hæc deseruiunt respectu licitæ prohibitionis, licitæ resistentiæ, & si ingrediendo caperetur, quod est ipsorum; sed quid hoc ad hostes, ipsorumq; bona, quæ non sunt de ipsorum territorio, nec in ipsorum bonis, fructu, aut dominio, sed

in capientium libera facultate de iure gentium; & ideò quando quis intrauit contra prohibitionem, lex non dicit, quod capta restituantur; sed quod potest agere Dominus territorij actione iniuriarum glos. in d. l. diuus, text. in d. l. iniuriarum §. si quis.

Sed si est verum, quod dicit Luc. de Pen. ut est verissimum in d. l. vnica C. 19 de classic. lib. 11. Quòd Veneti hanc prætersam proprietatem maris Adriatici vsurparunt, ut vsurpatum dicit text. expressè præsumi debere in allegata l. iniuriarum §. si quem tamen, vers. & quidem, cuius infra scripta sunt verba.

Et quidem sæpissimè rescriptum est non posse quem piscari prohiberi, sed nec aucupari, nisi quòd ingredi quis agrum alienum prohiberi potest, vsurpatum tamen, & hoc est, tametsi nullo iure quis prohiberi possit ante ædes meas, vel prætorium meum piscari: quare si quis prohibeatur, adhuc iniuriarum agi potest, vbi glos. in verb. vsurpatum, dicit idest consuetudine obtentum: sed tenetur iniuriarum, quia nulla est consuetudo, & propterea etsi sit vsurpatum, dicit glos. ibi in verb. agi potest, quod poterit agi actione iniuriarum: si igitur erit vsurpatum, deficit factum territorij alieni, & consequenter quæstio non habet disputationem; sed si admittimus ipsos habere hoc ex consuetudine, ex certa Domini scientia, ut dixit eadem glos. ibi, nisi consuetudo ex certa scientia inducta sit; nam tunc videtur Dominum scientem, & patientem, ad quem spectabat concessisse, ut in specie post Ioan. de Plat. respectu Venetorum dixit Aretinus in S. flumina, instit. de rer. 20 diuis. Nam quotiescumque lex improbat etiam consuetudinem, tunc quantumcumque allegetur memorabilis, non deseruit, nisi data scientia, & patientia Domini, ad quem spectat concessio, quia ex hoc oritur præsumpta concessio, Abb. post Butr. & latius Felyn.

lyn. in cap. accedentes de præscript. quia dùm lex resistit præscriptioni, & consuetudini, vt in casu de quo agitur tunc quod est concessibile, non est præscriptibile, nec consuetudo etiam immemorabilis, quicquid proficit, si lex dicit esse vsurpationem, vt per Felyn. vbi supra, licet Angel. in d.l. sane ff. de 22 iniur. & melius in cons. 289. alias 290. tenuerit nullo modo, nec præscriptione immemorabili, nec consuetudine aliqua posse acquiri, nisi priuilegio vero, vel præsumpto, quod allegari debet, & illud probari per possessionem immemorabilem, qui loquitur in specie in Gulsu Venetorum, & est communiter sequutus, vt per Cæpoll. in tractat. de seruit. in tit. de mari num. 7. Anan. in cap. 2. de Cler. Venat. Benuen. Stracq. de Merc. in tit. de nauig. num. 8. & sic multi, qui dicunt Venetos præscripsisse Gulsu per tempus immemorabile, vel per immemorabilem consuetudinem, & principaliter se fundant in decisione Angel. vbi supra oportet intelligi, secundum decisionem quam allegant, videlicet quando allegant titulum, vel secundo saltem intelligendi erunt in consuetudine ex certa scientia, & patientia Domini, qui potuit concedere, ex qua arguitur titulus, & sic videtur reincidente in idem, quod Angelus tenuit, qui omnino legatur, maximè in allegato consilio, nam eleganter loquitur, & licet glos. in d.l. sane videatur tenere, quod possit acquiri proprietatis maris, vel concessione, vel consuetudine, tamen improbat eam Angel. & eadem glos. in l. diligenter C. de aquæduct. lib. 11. tenuit contrarium, quæ tamen possunt concordari, vt supra, quando cum scientia, vel sine scientia Domini, & videatur omnino Luc. de Penn. in l. vsu aquæ, C. de aquæduct. lib. 11. colum. 3. vbi intelligit illam glos. coniunctiuè, videlicet requiri priuilegium consuetudine comprobatum, vt ibi per eum.

Cum igitur hæc scientia, & patientia requisita non adsit respectu nostri Regis, vt necesse erat, si mare est omnibus commune de iure gentium: immò est notoria contraria possessio, seu quasi vsus istius maris, & omnium marium Regiarum triremium, quæ per omnes partes nauigant, præliantur, & prædas faciunt, vt in dies vide- 23 mus; & Angelus in specie in allegato consilio, dicit quòd Veneti prohibere possunt nauigationem in eorum Gulsu, donec in possessione sunt. At Cæpoll. vbi supra, dùm tractat de impositione gabellarum in prædicto Gulsu, dixit, quatenus adsit consuetudo probata; igitur possessione deficiente respectu nostrarum triremium, deficit factum, & quæstio euanescit.

Vlterius Angelus in loco allegato, Cæpoll. & alij dicunt proprietatem maris acquiri posse concessione Cæsarea, seu Imperatoris; & licet non appareat, & sufficiat probare, & allegare possessionem immemorabilem; & hoc modo Venetos posse possidere, & illorum possessionem defendere, sed si 25 hoc respectu nostri Regis non deseruit, qui est Rex absolutus, & non recognoscit imperium, cum Reges Hispaniæ regna ab hostium faucibus eruerint vi armorum, & propria virtute, secundum glos. notab. in Canon. Adrianus lo secundo in vers. per singulas in fin. 63. distinct. vbi Turcrem. quem allegat, & sequitur Ias. in l. cunctos populos num. 11. C. de summ. Trinit. & fid. cathol. post Alber. ibidem, & hanc rationem reddit Oldrad. in suo cons. 69. num. 9. Abb. in cap. per venerabilem num. 8. qui filij sint legitimi, idem dicit Bald. in l. ex hoc iure num. 9. ff. de iustit. & iur. & licet satis 26 sit disputata quæstio illa. An Imperatori omnia subsint, vt latissimè per Felyn. in cap. cum non liceat, de præscript. Restaur. Castald. in tractat. de Imperat. quæstio. 52. & 53. Tamen est de consuetudine contrarium, vt dicit

cit Bald. in l. 1. de pac. iur. firm. & de facto videmus contrarium secundum glos. Cyn. Petr. de Bellapert. & alios in d. l. cunctos populos Bart. in l. omnibus ff. ad trebell. & dicit vnum verbum satis notabile Bald. in cap. 1. de pac. iur. firm. quod potest esse vera conclusio, quod sit Dominus in vniuerso, sed non omnium, & propterea dicit, quod aliud est dicere vniuersale, & aliud integrum: verum prædicta nullam habent disputationem in possessis per Ecclesiam, & donatis illi per Constantinum, Bart. eleganter in d. l. omnibus, quæ cum contulerit Regnum in Imperatores Germanos, non illis se subiecit, & alia, quæ discurret latius prædictus Restaur. Castald. vbi supra quæstio. 5 2. num. 8. qui sic concludit ad limitationem opinionis, quod Imperator sit Dominus totius orbis, & propter hoc infert in quæst. 5 3. nu. 18. quod cum Rex noster Regnum Siciliae teneat in feudum ab Ecclesia, quod nullo modo subest imperio.

Ex quibus infertur, quod cum Veneti priuilegium habere prætendat ab Imperatore, cui Rex noster nullo modo subest, nec illum recognoscit, sequitur quod concessio prætensa nullum potuit præbere titulum, nec ex ea ius aliquod acquirere Veneti aduersus nostrum Regem, dum ex concessione Cæsarea vult illi prohiberi vsus maris, quod de iure gentium est omnibus commune
27 naturali iure ad text. in l. 2. ff. de rer. diuis. in §. & quidem instit. eod. tit. & sicut prohibere non potuisset Imperator, pariter nec ipsi, qui in illius priuilegio se fundat, cum non plus iuris &c. Immo ex hoc detegitur titulus infectus & consequenter per tempus quantumcumque immemorabile, vt supra in alia materia latius diximus, nulla potest prætendi præscriptio.

Sed vltius, & fortius quæso aduertantur iura, glos. & Doct. dicunt, quod
28 tria considerantur respectu maris, proprietas, vsus, iurisdictio, seu protectio,

proprietas est in nullius boais, vsus est omnium communis, iurisdictio Populi Romani, seu Imperatoris, glos. not. in l. littora ff. ne quid in loc. publ. & id voluit dicere glos. in ead. l. 2. de rer. diuis. quod ibi eleganter declarauit Alber. post Bald. Hinc etsi liceat in mari edificare, ad text. in l. riparum in fin. & l. seq. ff. de rer. diuis. in l. 1. §. quod si quis in mari ff. de op. nou. nunc. Hoc tamen procedit, dummodo vsus publicus non impediatur l. in littore ff. ne quid in loc. publ. glos. not. in d. §. quod si quis in mari in vers. nullo iure, & sic procedit text. in l. 1. §. in mari ff. de flumin. ibi si in mari aliquid fiat, labeo ait competere tale interdictum, ne quid in mari littoreue fiat, quo portus, statio, iterue, & nauigatio deterior fiat; ex quo
30 Bald. in eod. §. quod si quis in mari, infert ad casum dicendo, quod etsi Ciuitas Venetiarum, quia ædificata in mari, dicatur libera, hoc intelligetur quoad dominium, non autem quoad iurisditionem Imperij: quæ decisio est puntualis, & indubitata, quia insulæ in mari ædificatæ, vel erunt de iurisditione Prouinciæ propinquioris per ceterum miliaria, vel si in mari alto, erunt de iurisditione Imperij, Bart. communiter sequutus in tractat. de Insul. circa princ. Angel. & Paul. de Castr. in l. insulæ Italiae ff. de iudic. qui loquuntur de insulis Corsicæ, & Sardinia, intantum quod dixit Bart. quod si exerceretur iurisdictio in istis insulis, absque iussu Imperatoris, incurreretur in crimen legis iulianæ maiestatis secundum
33 iura ciuilia: secundum verò ius gentium, qui insulas occuparent, facerent sibi Regem ex reg. text. in l. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. quod dicit ipse obseruandum esset inter illas gentes, quæ nec iure Romano, nec alio iure communi vtuntur; & ideò idem Bart. in d. l. hostes de capt. & postlim. reuers. dixit
34 Venetos esse de Populo Romano, sed exemptionem prætere vigore priuilegium Imperatorum; alias nullo modo

do iurisdictionem exercere possent; & hæc est veritas infallibilis rationibus de quibus supra, quod firmavit etiam
 35 Bald. in cap. sicut de iureiur. Alber. in d. l. cunctos populos, de summ. Trinit. & fid. cathol. qui affirmat ipsum vidisse priuilegium aurea bulla bullatum, Restau. Castal. latiùs in d. tract. de imper. q. 54. qui alios cumulat, & ratio illa, quod est Ciuitas fundata in mari, vt demonstratum est, nihil facit, quo ad iurisdictionem, & propterea opus fuit priuilegio, & sic intelligenda est decisio Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. & Scribent. qui in ea se fundant, alias esset sibi ipsi contrarius, & si rectè ponderentur verba Bald. non firmat aliquid, sed dixit, quòd hac ratione, quia fundati in mari prætendunt Veneti exemptionem, sed alibi firmavit, vt diximus, quod habent vigore priuilegij, & Aluar. in cap. 1. quis dicatur Dux, pariter non firmat, sed loquitur modo quo
 36 supra. Intantum, quòd idem Bart. & Bald. vbi supra dixerunt posse Imperatorem reuocare priuilegium, & reducere in seruitutem. Hinc videns questionem dubiam, & rationes stringere Ias. in d. l. 1. §. videamus, de oper. nou. nunc. residet in hac opinione, quòd sunt exempti vigore priuilegij Cesarei.

Nec dicuntur propriè Domini isti Duces, dixit notanter Bald. in l. decernimus, C. de sacrosanct. eccles. sed habent Consilium populi, & maiorum, & habent quandam præminentiam dignitatis, potiùs quàm dominium, quem allegat, & sequitur Aluar. vbi supra, & Iacob. de sancto Greg. in tract. de feud. in princ. vers. quoniam in primis.

Infero ex prædictis plura: Primum, quòd ædificatio in mari eatenus est permessa, quatenus vsus publicus non impeditur. Secundùm, quod vsus maris est publicus de iure gentium, omnibus est permixtus, prohiberi non

potest, & qualibet consuetudo contraria videtur vsurpatio. Tertium, quod Imperator in mari proprium, quod habet est iurisdictionis; & sic iurisdictione, quòd Imperator potest concedere proprietatem maris intelligitur respectu iuris, quod habet ad textum in l. qui tabernas, ff. de contrahen. emptio. vbi est casus, ibi, qui tabernas argenteas, vel cæteras, quæ in solo publico sunt vendidit, non solum, sed ius vendidit, cum istæ tabernæ publicæ sint, quarum vsus ad priuatos pertinet, ex quo notanter ad casum dicit Bald. in l. monumenta, C. de legat. Quòd si Rex Vngheriæ, vel Rex Francorum legaret quandam Ciuitatem, in qua haberet iurisdictionem limitatam, puta bassam, illam solum donare videtur, quia præsertim in Principe semper intelligitur clausula saluo iure alieno, & Bald. in cap. 1. de Capit. qui curen. vend. dicit semper intelligi concedentem concedere ius, quod habet. Congerit multa Afflict. in decis. 334. Ioan. de Plat. declarat latiùs in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. 2. colum. post Bartol. vbi bona additio Alexan. Doctor. cumulantis, & hæc sunt regulæ sumptæ ex text. in l. prima, §. meritò, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loc. public. vt omnes concessionem factæ intelligantur sine iniuria alterius, & sine tertij præiudicio. Ex quibus quarto infertur, quod etsi Imperator proprietatem maris haberet, & non tantum iurisdictionem, quod cum hæc sit à iure declarata citra vsus communem gentium, quod inquam dum hanc proprietatem concederet, non intelligeretur in derogationem vsus
 39 publici, sicut dicimus, quod datur proprietatem riparum Dominis fundorum, quibus illæ adhærent, sed non per hoc tollitur illarum vsus, qui est communis de iure gentium nauigantibus ad textum in l. riparum, ff. de re-

rum diuis. S. riparum instit. ff. eodem
 40 titulo. Hinc Angelus in d. S. si quis à
 Principe, tradidit, quod concessio fa-
 cta ab Imperatore, vel Papa in dero-
 gationem iurium alterius, intelligitur
 alio non dicto, quando per derogatio-
 nem non inferitur magnum præiudi-
 tium, sed proprius ad casum, quod
 concessiones similes intelligantur dem-
 pto vsu, qui de iure communi, & gen-
 tium competit; est decisio indiuidua-
 41 lis Luc. de Pen. in l. vsu aquæ C. de
 aquaduct. lib. 1. num. 4. vers. secundo
 quæro: vbi latissimè, quem allegat, &
 secundum hanc decisionem refert de-
 cisionem D. Frecc. in 46. autoritate Ba-
 ron. circa vsu vassallorum in territo-
 rio demaniali Baronum, quibus à Re-
 gibus Castra, & Terræ cum omnibus
 territorijs, fluminibus, aquis, aqua-
 rumq; decursibus sunt concessa, seu
 concessæ. Ex his omnibus inferitur,
 quòd cum omnia hæc intelligantur ci-
 tra præiudicium iurium tertij, & quòd
 Imperator intelligitur concedere ius,
 quod habet, & eo modo, quo habet:
 maximè quando alias tertio ius tolle-
 retur, quòd inquam data pro vera præ-
 sumpta concessione, erit tamen iuris re-
 sidentis penes Cæsarem, & non alte-
 rius, quòd lex abhorret, & nullo modo
 præsumit.

Ex quo fit, quod data prætensa
 proprietate Gulfi, seu maris Adriatici,
 illa intelligatur, prout ius intelligit ci-
 uili modo, iuxta textum in l. si cui ff. de
 seruitut. citra alterius iniuriam, & sic
 dempto vsu competenti de iure gen-
 tium Regi nostro ab imperio pænitus
 libero, & exempto, & nunquam illi su-
 biecto; & sicut Imperator non potest
 concedere ius Regis, nec illi derogare,
 quia iurisdictione omni carebat, sic
 dicendum est minimè concessisse, quòd
 alienum erat, quòd si etiam in subdito
 fundatum est procedere, quanto magis
 in persona pænitus exempta.

Quæ multo clariora erunt, quan-

do triremes inimicorum naues, & præ-
 das faciunt in mari propè Terras, vel
 Insulas inimicorum, licet prætendantur
 consistere in eodem mari Adriati-
 co. Nam etsi generaliter mare esset
 42 Venetorum, tamen littora, & maria
 adiacentia Terris particularibus sunt
 illarum, seu de iurisdictione illarum,
 qui ibi præsent, Bald. in l. si plures, C.
 de condit. insert. Angel. in d. l. sane
 ff. de iniur. Iban. de Anan. in d. cap.
 2. de Cleric. Venat. Bertacch. in tra-
 ctat. de gabell. 1. par. 12. par. volum.
 tractat.

Non ommittam ponderare, quòd
 dixit Alciat. supra relatus in d. l. 1. de
 acquiren. possessio. Quòd si quis præ-
 tendit, quòd in suo territorio non
 possit prædari, nec capere inimicos;
 non se demonstrat omnibus partibus
 medium, & æquale, quòd tunc nul-
 lo modo est attendendum, quòd fiat
 hoc in alieno territorio, & solemniter
 verificatum est plenissime, & ego fui
 Commissarius ex speciali delegatione,
 quòd in istis prætensis maribus Ve-
 netorum indifferenter Turcæ, & In-
 fideles inimici Christiani nominis no-
 stras naues, & quæcumque vascella
 capiunt, Christianos captiuos faciunt,
 nec contra illos Veneti; nec mini-
 mum quidem verbum proferre præ-
 sumunt; sicut è contrario est verifi-
 cata immemorabilis consuetudo ca-
 piendi ex parte nostra, quia sunt ho-
 stes diffidati, & cum illis habemus
 perpetuum bellum; & dum ratione
 belli indicti capimus, non considera-
 tur territorium aliquod, quia vt no-
 43 tanter dicit Bald. supra in alio propo-
 sito citatus: vbi cumque est Rex irruens
 in hostes, ibi est territorium, vt per-
 eum in cap. 1. quibus mod. feud. am-
 mitt.

Non loquor de quadam noua, & ve-
 rè ridiculosa prætensione, quòd vbi-
 cumque naues Venetorum Turcis, at-
 que ipsorum bonis oneratæ reperiantur
 in

in quocumque territorio, quod ex eo, quia sunt naues Venetorum Turcis locatae pro certa mercede, quod ex hoc inimici erunt tuti, & securi; & sic naues istae erunt tot Castra, & Terrae in mari, & poterunt, si velint gentes asportare inimicas in numero, & quantitate, qua melius ipsis videbitur usque ad propria littora, maria, & Ciuitates nostri Regis dicendo: Non licet vobis nos tangere; demum postea facere, & patrare insidias omnes, & Ciuitates, Regnaq; perturbare. Quid enim commune locatio nauis, simplex nolizatio, & conductio, quae sit indifferenter cum qualibet specie personarum cum privilegio quorumcumque principum, & quam potestatem habent particulares Domini nauium, afficurandi, & dandi saluum conductum omnibus hostibus, ex eo quia sunt nationis Venetae. Benè Doctores tractauerunt de ammissione illarum, & sic equorum in bello; an teneantur conductores ad refectionem damnorum: ita quod praesupposuerunt certam illorum, seu illarum ammissionem, de quo per Innoc. & Scribent. in cap. sicut de iureiur. & communis est, quod non teneantur Domini mercium ad refectionem aliquam, quia voluntarie Domini nauium, seu equorum locauerunt, & nulla est culpa conductoribus attribuenda, & locatores sciebant pericula, & incursus inimicorum, & ideo qui cautè negotiantur, soliti sunt facere vel nauium, vel mercium asscuraciones. Hinc fit quaestio de Ambasciatoribus captis ab inimicis, & de militibus captis in bello; an Rex teneatur soluere tales, de quo per Innoc. ubi supra, & communis distinctio est. An voluntarie quis accessit, an verò necessario, & vocatus Bart. in l. si seruus communis, §. quod verò ff. de furt. Bald. in cap. 1. an agnat. in fin. Alber. in l. inter causas, §. non omnia ff. manda. ibi in addit. Qui etiam dicit omnia debere intelligi, quando non po-

test imputari culpa aliqua, idemque dixit Ioan. de Plat. in l. 1. in fin. C. de re milit. lib. 12. Luc. de Pen. in l. fin. in fin. C. de nau. non excus. vbi de nauibus captis contra voluntatem Dominorum à Republica, vt teneantur ad damna; quod nota pro nauibus, quae in dies capiuntur à Regia Curia, & etiam aliquando à nostra Ciuitate, & cum hac distinctione necessitatis, & voluntatis decidit Sac. Conf. vt per D. de Franch. in decis. 146.

Concludo igitur ex praedictis, quod haec praetensio, quod sint naues Venetae iusta mercede conductae, quod ex hoc hostes habeant securitatem, est praetensio vnde quaque vanissima, & ex praedicta informatione capta est hoc amplissimè verificatum per innumeros testes fide dignissimos: videlicet quod perpetuò fuerunt capti hostes, & bona ex parte nostra: sicut è contra ex parte inimicorum indifferenter tam in nauibus Venetorum, quam Raufeorum, ipsis confederatorum, & aliorum quorumcumque, quae notentur: nam in dies poterunt deseruire, & perpendant, qui Regiam iurisdictionem defendunt, quae fieri conueniunt, & multum inuigilare, ne abusus similes introducantur, tam prauiditiales, tam exemplares; & ex quibus multa scandala, & mala irreparabilia oriri possent, omniaq; representare Regiae Maiestati, illamq; consulere de qualitate, & arduitate casus, & quas consequentias secum trahere potest; & replicare pluries, ac expectare primam, secundam, & tertiam iustitiam, iuxta iuris dispositionem in quod dixit glos. not. in §. si quis autem de mandatis priuil. quod ministri; maxime Regi inseruiunt non exequendo, sed replicando, & consulendo.

Post quae conclusa legi, obiter ad alium propositum Peregr. maximum Iureconsultum subditum Venetorum, & Fisci Aduocatum Camerae Patavinae in tract. de iur. fisc. lib. 1. cap. 1. nu. 17. & 18. Quem librum dedicauit Serenissimo

sumo Duci Venetorum, qui tandem dixit maria esse Principum respectiue ad iurisdictionem, & protectionem: vsus verò eorum est publicus, proprietates verò in nullius bonis, & demùm subdit hæc verba.

Idcirco verum est dicere proprietatem maris in nullius bonis consistere, sed respectu iurisdictionis, & protectionis ad Principem spectare; ideo illustrissimi Domini Veneti, quia Domini sunt, vt supra respectu maris Adriatici imponere possunt nauigantibus vectigalia &c. Ergo concludit iste Author marium proprietatem non esse Dominorum Venetorum, sed tantum iurisdictionem, & proprietatem, ac vsus publicum ad omnes de iure gentium competere.

Sed rursus nu. 2. tractans de prohibitione nauigationis per flumina publica subnectit infra scripta.

Porrò quod Princeps prohibere absolute possit nauigationes per flumina

publica, piscationes in ipsis fluminibus, ac itinerationes per vias publicas, dum videtur hæc propositio iuri, & vsui gentium repugnans, ac legibus, & Constitutionibus ipsorum Cæsarum, & Principum contraria, quibus expresse cauetur vsus viæ publicæ, & fluminis publici publicum esse de iure gentium, ac ideo interdici non posse, liberumq; esse vnicuique per publica flumina nauigare, & omnibus ius piscandi commune esse in fluminibus publicis, & portibus; sic text. in l. nemo, & in l. riparum ff. de rer. diuis. in §. flumina, & in §. riparum, instit. eodem, quo circa Principum prohibitiones aduersus licentiam hanc communem iure, & vsu gentium vniuersali probatam, & deinde per leges Principum confirmatam, non videntur iuris autoritate subnixæ, sed de facto, & contra iura; ideo temperandæ ex causa, veluti vt prohiberi possint non soluendo vectigal indictum, vel aliqua alia honesta causa.

DE DELEGATIONIBVS CAVSARVM.

TITVLVS DVODECIMVS.

SVMMARIVM.

- 1 Delegationes particulares quibus casibus, & in quibus causis fieri debeant.
- 2 Delegatio facta in causis Sedilium iustificatur.
- 3 Sediles liti cedere non possunt, & Rex citra eorum voluntatem potest mandare, vt causa per iuris tramites decidatur.
- 4 Delegationes maxima causa non urgente fieri non debent.
- 5 Appellatio tollitur, dum nomine Regio proceditur.
- 6 Appellatio non datur in causis criminalibus, quæ deciduntur in Collaterali Consilio.
- 7 Electio aut iudicium à pluribus faciendum non potest fieri sine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium.
- 8 Bona bannitorum non possunt à quolibet deuasari.
- 9 Princeps non debet occupare ministrum in alienis officijs, et illum pluribus curis grauare.
- 10 Capitula Ciuitatis prohibent delegationes.

- 11 Capit. Ciuitatis, in quibus apparet Collaterale Consiliū in concernētibus iustitiam habere omnimodam iurisdictionem, ultra alia ibi adnotata.
- 12 Collaterale Consilium est tribunal supremum erectum cum certo Regentium numero, cuius Tribunalis Prorex est caput.
- 13 Negotia omnia in Tribunali Collateralis terminantur per maiorem partem votorum.
- 14 Regentes interueniunt in omnibus negotijs, tam tangentibus iustitiam, gubernationem, & patri-monium quàm statum, & bellum, ceteri verò Collaterales non possunt, nec debent interuenire, nisi in concernentibus bellum, & statum.
- 15 Prorex quando in concernentibus statum non tenetur exequi votum maioris partis, quòd non est in concernentibus iustitiam.
- 16 Regentes in concernentibus iustitiam habent votum decessuum, qui verò ad gubernium vota consultiua.
- 17 Regentes non sunt Assessores Pro-regis, sed sunt Ministri de supremo Consilio, ut ceteri omnes aliorum Tribunalium, & Prorex tantum est caput, omnisq; eius iurisdictione est cum eis communicata.
- 18 Cancellarie plenitudo quanta sit.
- 19 Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum.
- 20 Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis.
- 21 Excessus præcipuus Principis est, quando maiora negotia suo sensu, vel cum paucis prouidet.
- 22 Leges absque maturo consilio facta contentibiles.
- 23 Iustitia fieri debet secundum re-ctam prouidentia administrationem, aliàs mortale peccatum committitur.
- 24 Iudices iniuria afficiuntur, quando despectantibus ad eorum officium alij consuluntur.
- 25 Prorex nulliter procedit, quando ommissio consilio Iudicum, à quibus Rex statuit illud capere debere alios consuluit, & negotia terminauit, nec consuetudo in contrarium tenet, & nu. 27. & 28.
- 26 Differentia maxima inter eos, qui habent officium in administrationem, & alios, qui habent in dominium.

ARGUMENTVM.

Delegationes prohibita, nisi in certis, & vrgentibus casibus. Delegatio facta in causa sedilium iustificata. In causis criminalibus, quæ in Collaterali Consilio votantur non datur appellatio. Collaterale Consilium tribunal omnium supremum, & supremam iurisdictionem super omnes tenet. Regentes non sunt Proregis Assessores, sed vnicum est tribunal, cuius Prorex est caput. Vota Regentium in concernentibus iustitiam sunt decisua; in ceteris verò consultiua. Prorex nulliter procedit, quando ommissio consilio iudicium, sibi assignatorum cum alijs se consulit.

- D**ELEGANT Pro-
reges causas auferendo eas ab ordinarijs Iudicibus inspecta qualitate causarum, & personarum: quæ delegationes cum magno temperamento circumspectè fieri debent in causis exemplaribus, in quibus exemplaris debet fieri prouisio ob publicum bonum, & procedi quasi per horas, vt per Grammat. vot. 28. in fin. & per Auend. in d. cap. 19. de exequ. mand. reg. lib. 1. & etiam in causis ciuilibus, quando qualitas causæ hoc exposcit, vel certos deputare Iudices, qui loco ordinariorum procedant: sicut factum, & ordinatum fuit in causis Sedilium, in quibus ordine Regiæ, & catholicæ maiestatis Philippi Secundi quinque Iudices fuerunt deputati, qui cum interuentu Fisci patroni causas omnes Sedilium tractare deberent abdicatiuè, & priuatiuè, quòd iustissime fuit factum: ne nobilitas Ciuitatis denigraretur ex facilitate, cum qua iudicabatur; & nobiles Sedilium declarabantur personæ infimæ, & quasi plebeïæ, & cū hoc non solum Sedilium interesse consideratur, sed Regis propter multa; idè iustus fuit interuētus Regij Fisci patroni. Hinc non possunt Sediles cedere liti, quia posset esse in collusionem, & fraudem: immò solus Rex citra voluntatem Sedilium potest mandare, vt causa per iuris tramites decidatur; pro quo legatur Auend. qui proprium casum ponit, vbi supra lib. 2. cap. 10. n. 19. vers. 20. Sed causa non urgente, nec maxima minimè licebit, vt iustitia, quæ à pluribus cognosci, & iudicari debet, ab vno, vel paucis tantum iudicetur; ait enim text. in cap. prudentiam de offic. deleg. ad propositum, quod integrum fit iudicium, quod plurimorum sententia confirmatur, & propterea dicit ibi text. quod consuevit sedes Apostolica committere duobus, & non vni, & magis tribus, quàm duobus ratione de qua supra; & procedendo nomine Regio tollitur appellatio, ac omnis defensio angustatur, sicut moris est; vt non detur reclamatio, nec appellatio causarum criminalium, quæ deciduntur in Collaterali Consilio. Quare prudenter, & quasi coactus ob necessariam, rectamq; Regni gubernationem ad delegationes similes Princeps procedere debet; & si lex statuit, vt quando plures debent interuenire in eligendo, vel iudicando duæ eorum partes ad minus adesse debent, ad finem faciendi iustam electionem, & iustum iudicium ex reg. text. in l. nulli ff. quod cuiusq; vniuers. nomin. in l. 3. ff. de decr. ab ordin. fac. in l. nominationem C. de decur. lib. 10. quanto magis debet circumspectè procedi, & raro ad faciendas similes delegationes: ex quibus iudicium plurium conuertitur in vnum: nam alias esset subuertere totam machinam, decipere subditos Regnum, hanc Ciuitatem, & proprium Regem, qui ad iustitiæ administrationem tot deputauit tribunalia, totq; Iudices, vt ab omnibus omnium iustitia administraretur, diligenter examinaretur, & ab illis non ab vno, seu aliquibus deputatis personis iudicium redderetur: tristitia maxima ex hoc afficiuntur populi, tribunalia exauthorantur, & in derisum veniunt; cum ab illis quasi inconfidentibus, & nullius estimationis iurisdictio abdicatur, omniaque tandem confunduntur, & subuertuntur, non adest ordo, non regula, non defensio, tollitur omnino recursus, & in quarimonias, dolores, & moerorem omnia conuertuntur, iustissimi Reges tribunalia statuerunt, causas distinxerunt, quæ tractandæ erunt in quolibet tribunali, & per quos Iudices, & non per alios. Si Iudices sunt inconfidentes, si iuris ignari, si mali puniantur, eijciantur, & de alijs prouideatur; sed donec hæc non sunt, vel non adest in Iudicibus causa, quare talia fieri debent! Si tribunalia non peccauerunt, quæ

quæ ex tali modo procedendi penitus annihilantur, & in ludibrium reducuntur: sicut alias diximus in quæstione
 8 illa. An bona bannitorum possint à quolibet deuastari, quod Bald. denegauit in cap. 1. hinc finitur lex 3. colum. ea ratione, quia bona non deliquerunt, sic tribunalia non peccauerunt; & quis reuelauit, quod faciendo delegatum, seu delegatos ab vno, seu à paucis iustitia, si iustitia desideratur, rectius à talibus facienda sit, quàm à tot, & tantis simul iunctis, & dum vnus videtur à Principe in culmine positus, & illi commissa omnia negotia, quis eum in conscientia tutum reddat, quod ex communi adoratione, & metu iusto, quem subditi concipiunt, quòd inquam ex hoc ille siue iure, siue iniuria non procedat, & prout voluerit liberis habeatis, & subditi, & populi omnes non audent, nec verbum quidem proferre, quia talis gratus intimus est superioris, & dum vnus debet esse Prorex, cui expressis Regum ordinibus mandatum est; cum quibus se debet consulere, & à quibus causæ iudicari debent, reperiuntur populi cum pluribus Proregibus, & reducuntur ob eorum calamitates ad idolatrandum cum perpetua ipsorum destructione, quia cum iustitia sit constans, & perpetua voluntas ius suum vnicique tribuens: ex hoc non adest constantia, nihil non solum non perpetuum; sed momentaneum, & volubile, ac vnicique non ius, sed iniustitia subministratur, & ex hoc iura statuerunt vnumquemque Consiliarium, seu Iudicem suo tantum munere contentum esse debere, nec per Principem illum in alienis officijs, & muneribus occupandum, quia tali casu dixit text. publica vacillat utilitas in l. humilionibus C. de suscept. lib. 10. & in d. l. hac parte C. de proxim. sacr. scrip. Luc. de Pen. in rubr. in fin. C. de diuers. offic. & ante Dei iudicium quomodo poterit se excusare, qui habens in commissis, per quos iustitia

est administranda, per quos iudicanda, cum quibus se confidere debet, alios adhibuit, extraneos vocauit, ordines non seruauit; vt sic de omnibus per tales malè gestis ipse rationem reddere teneatur, cum omnia prædicta vltra iuris communis dispositionem sint, contra Capitula huius fidelissimæ Ciuitatis, & Regni, & signanter legatur cap. 17. concessum per Cæsaream, Maiestatem in anno 1554. cuius tenor talis est,

Si supplica anchora vostra Maestà per l'offeruanza d'vn'altro Capitolo, che si degni commandar per la buona amministrazione della giustitia, che tutte le cause tanto ciuili, come criminali si trattino, e decidono nelli loro tribunali antichi, & ordinarij; non si possino creare noui tribunali in casi particolari come alcune volte s'è fatto non senza gran sospetto di coloro, le cause de' quali si trattauano. Placet Cæsareæ, & Catholicæ Maestati causas ciuiles, & criminales tractari deinceps in suis tribunalibus ordinarijs, & huic capitulo conformia adsunt multa alia vetantia causarum delegationes, & licet tempore Præsidentis Don Francisci de Castro sub die 29. Decembris anni 1602. certo modo fuerunt expeditæ prouisiones per Regiam Maestatem responsiua literis eiusdem Don Francisci, in quibus prohibendo protectiones, redemptiones, ac delegationes ab his exceptuat causas criminales, quæ necessariò requirunt procedi per viam delegationis, tamen aduertatur, quòd nulla in eis est facta mentio Capitulum concessorum Ciuitati, & Regno, quibus oportebat specialiter derogari, vt est iuris notissimi, & audiui, quòd nouissimè per Sacram Maestatem expeditæ fuerunt prouisiones obseruatoriæ Capitulum prædictorum, vt decebat, & conueniebat propter abusum tot delegationum, sic indifferenter, & pro quolibet delicto etiam contra Neapolitanos, quòd nunquam

quàm fieri solitum fuit, nisi in criminibus læsæ maiestatis, & in delictis campanæ, & in alijs, in quibus leuato velo nullo iuris ordine seruato procedi conuenit, & debet, propter publicam Regni pacem, & quietem, Deus facit, vt illis exequutio detur secundum sanctam Regis intentionem.

Et quid dicemus, quando multoties decisa per Collaterale suspenduntur, & exequutioni non demandantur causa consulendi cum aliquo Iudice Collateralis inferiore, & sic vnus erit Collateralis appellationis Iudex, contra etiam expressa Capitula concessa per inuidiosissimum Imperatorem Carolum Quintum huic fidelissimæ Ciuitati in **11** parlamento generali celebrato in anno 1554. signanter in cap. 7. 8. quæst. & 10. in quibus in negotijs iustitiam cõcernentibus datur Collaterali, eiusq; Regentibus omnimoda, & absoluta potestas, etiam abdicatiua ad illustrissimos Proreges; in tantum quod nec etiam possint Proreges impedire publicationem prouisionum, quæ à Regia Curia transmittuntur, sed illa debent legi in Collaterali, & publicari statim, immò mandatur pro recta iustitiæ administratione, quod electiones Iudicum Magna Curia Vicariæ, Auditorum Prouinciarum Regni, & Assessores terrarum eiusdem Regni minimè fieri possint per solos Proreges, sed cum interuentu, & communicatione Regentium **12** Regiam Cancellariam. Est enim Collaterale Consilium supremum, & Tribunal formaliter erectum cum certo Regentium numero, cuius Consilij, & Tribunalis caput est Prorex, sic specialiter declaratum per particulares prouisiones Maiestatis Regis Philippi Secundi expeditas in Ciuitate Bruscelli, 10. mensis Ianuarij anni 1559. **13** & in illis statuitur, quomodo negotia ad statum pertinentia, reliquaq; ad gubernium iustitiam, & ad patrimonium expediti debeant, secundum maiorem partem votorum, & antea per prouisiones

expeditas per maiestatem Imperatoris Barchinonæ, sub die 30. **13** Octobris anni 1542. prouisum erat, quod Regentes in Collaterali Consilio singulis diebus congregari deberent insimul cum Prorege pro negotijs iustitiam, gubernium, & patrimonium tangentibus, pro his verò, quæ statum, & bellum concernebant; tunc ad uocationem Proregis, & non aliter in prædictum Consilium interuenire possent alij Consiliarij ad hoc electi, & deputati, vltra Regentes, & expressèq; mandatur, quod extra negotia tangentia statum, & bellum nullo modo prædictos alios Consiliarios Prorex, ad Collaterale Consilium vocare possit, & rursus aduertatur ad vnum notabile contentum in prædictis prouisionibus anni 1558. mandatur enim quod **15** uoto negotio exequatur conclusum per maiorem partem; verum si Proregi videbitur ex potissima causa aliud esse exequendum, quod tunc si periculum non est in mora, Rex certioretur, alias in concernentibus statum ipse prouideat, quo verò ad concernentia gubernium, iustitiam, & patrimonium Regis debeat secundum scientiam, experientiam, & practicam illorum, qui de his rationem reddere debent, & sic in tangentibus iustitiam, gubernium, **16** & patrimonium Regentes sunt, qui habent vota decisiva; verum hodie vsque ad tempora, in quibus ego in Collaterali Consilio interfui in materia iustitiam concernente vota Regentium semper fuerunt decisiva, quo verò ad concernentia gubernium fuerunt consultiua, ex quibus apparet longè aberrasse, & malè informatos esse dicentes **17** Regentes esse Proregis Assessores, & nullam habere iurisdictionem, si Collaterale Consilium est tribunal formatum, vt cætera tribunalia omnia, & sicut in illis adest particularis Præsides, qui est caput, sic in tribunali Collaterali Rex deputauit Proregem Præsidentem illius, & caput, quod manifestane
Pra-

Pragmaticæ æditæ super suspitionibus Iudicum, vt debeant proponi, & probari; & ante omnia discuti, si sunt releuantes, & demum fieri depositum pecuniæ poenæ inferendæ, si suspitio non fuerit probata, inter quos præcipui sunt Regentes; & quæ maior iurisdictione, & authoritas absoluta illa, qua Regentes vtuntur, & exercent in visitatione carceratorum Magnæ Curia, qui demum, & iunctim, & soli excarcerant, carcerant, componunt, & ad triremes transmittunt, & sic quotidie videmus secundum negotiorum qualitatem prouisiones per eos expediri: in quibus apparet omnimodam exercere iurisdictionem, & si Collaterale mandat cætera omnia tribunalia, & cum ipsorum tantum decretationibus omnia decernuntur, & ad ipsorum nutum tribunalia vno, vel alio modo procedunt, ergo quomodo de Regentium iurisdictione dubitari potest, & eodem modo, quo in Sacro Consilio proceditur, & in Regia Camera, vt causæ committantur ab ipsorum capitibus Regijs Consiliarijs, & Præsidentibus, siq; pariter fit à Prorege, tanquam capite sui tribunalis, cum quo suam supremam iurisdictionem cum illis communicat, & hoc ordine iurisdictionem ordinariam postea tenent, illamq; exercent, vt ordinarij, & supremi Iudices seruatis ordinibus suæ Maiestatis, & supra in titulo septimo de assensibus Regijs super alienationibus feudor. §. 5, demonstratum fuit Collaterale Consilium mortuo Prorege eandem habere authoritatem, eandemq; personam representare, ex quibus apparet fatuum vndiq; esse dicere Regentes esse Assessores, & nullam habere iurisdictionem, & ad Regni supplicationem Cæsarea Maiestas in anno 1536. concessit, vt in Regia Curia assisteret vnus ex Regentibus Neapolitanis penes ipsum Regem, vt in Capitulo 24. parlamenti generalis, quod fuit demum confirmatum, per aliud Capitulum 25. in parlamen-

to generali anni 1554. tanta erat Regentis Collateralis extimatio præstantia, & authoritas, quæ omnia denigrantur, annihilantur, & in collapsum cadunt ex assiduitate delegationum, à quibus vt plurimum vora Regentium excluduntur, quid dicent populi, quomodo paruifaciunt hoc tribunal, quæ obedientia erit illi præstandam, aut quam reuerentiam alij Iudices inferiores tali tribunalis exhibebuntur, & quis dicet, quod iudicatum per hoc tribunal supremum, & tantæ qualitatis erit erroneum, & iniustum, quia vnus extraneus postea in contrariam veniat sententiam, ad quid ergo tribunalia? ad quid Senatus, & Consilia? vbi authoritas Collateralis? vbi grauitas? vbi reuerentia, atque præstantia? Quæ est tanta, vt affirmet Doctor. plenitudinem potestatis Cancellariæ adeo late tam esse, quod æqualis cum ipso Rege videatur, & alia maiora dixit Casfan. cum alijs relatis in hoc proprio particulari per Auend. in suo Diction. vers. hic nota, cuius infra scripta sunt verba.

Hic nota, quod plenitudo potestatis Cancellariæ est adeo lata, quod æqualis cum ipso Rege videatur, adeo quod Rex non potest de plenitudine potestatis tollere, quæ iussit Cancellaria, & hinc videmus per omnes Regis prouisiones Proregibus directas semper in ipsis mandari omnia fieri; consuli, & explicari cum voto Regentium Regiæ Cancellariam; quomodo populus satisfactus remanet videns se iudicari, & prouideri ab vno, & quod in vnum omnia reducuntur habens labia clausa, & manus ligatas sine spe recursus. Ministri si peccauerint, puniantur, sed tribunalia, quæ ex hoc ad nihilum reducuntur, nec aliquid mali faciunt, conseruentur in eorum iurisdictione, & authoritate; & si Iudices illa representantes mali sint, certioreretur Rex omnium Dominus; qui ad hoc solet Visitatores transmittere, se informare,

&

& vnusquisque reddit rationem suę villicationis, quòd si iustitia subditis est facienda, illorumq; decor, honor, atque existimatio conseruanda; quare hæc benemeritis Ministris erunt deneganda, qui portant pondus diei, & æstus, maximisq; vigilijs sudoribus, & laboribus pro Regis seruitio diu, noctuq; inuigilant; & quando hæc à populis videntur, & considerantur, quænam erunt eorum cogitationes? In hoc equidem dicendum est deceptos esse Proreges, qui sanctam præsupponendum est habere intentionem, & omnia ad rectum iustitiæ finem dirigere; sed qui volunt in negotijs subintrare, manus imponere, dominari, omniaq; vendicari, alloquuntur Proreges sub specie recti, sub colore iustitiæ, & sub velamine sancti zeli procurant, vt per alias intermedias personas ad eorum aures perueniant murmuraciones, & vt plurimum vtuntur personis spiritalibus, qui facillimè omnia credunt, & sancto moti spiritu Proreges certiorantur; ex quibus illi suspecti redduntur, & inconfidentes, & sic omnia confunduntur.

Princeps enim non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum; semper enim fuerunt boni, & mali, insidiatores, inuidi, detractores. Hinc Quintilianus dixit non solùm reum esse, qui falsum de aliquo profert, sed etiam, qui aurem citò criminibus præbet, quæ latè, & eleganter discurret Luc. de Pen. 20 in l. tribuni C. de re mil. lib. 10. Sunt enim Consiliarij Collaterales pars corporis Regis, dicit Imperator in l. quisquis C. ad l. iul. maiest. & alibi in l. humanum in tit. C. de legib. dicit: Bene enim cognoscimus, quòd cum vestro consilio fuerit ordinatum ad beatitudinem nostri Imperij, & ad nostram gloriam redundare; & inter ceteros 21 excessus Imperatorum, Regum, atque Principum ponit Paris de Put. in tractat. sindic. cap. 1. num. 18. Ille est principalis quando maiora negotia expe-

diunt suo sensu, vel cum paucis, quæ cum pluribus communicari statutum. 22 erant, & nihil reddit Principum leges tam contemptibiles, mandataq; eius minùs reuerenda, & timenda; quàm si populus aduertat nullo consilio nullaq; tantorum virorum regula esse stabilita, de quo per Paleot. in suo opere, de Sacr. Conf. 1. par. quæst. 2. Reui. de Neir. lib. 2. de iur. Christ. Princ. cap. 24. 23 & iustitia principaliter consistit, vt ea fiat secundum rectam administrationem prudentiæ, cuius defectus inducit mortale peccatum secundum Petr. de Arag. de iustit. quæst. 60. in explic. art. secundi vers. dico secundo, qui defectus secundum rectam existimationem prudentiæ si adsit; vel absit à Principe consilium non capiente ab ijs, quibus hoc est iniunctum, & quia ad hoc sunt deputati, & maxime hoc in Ministro supremo, cui Rex certos dedit, ac deputauit Consiliarios, ac certa deputauit tribunalia pro iustitia administranda, & Regno gubernando; si inquam in hoc peccent, iudicent prudentes. 24 Iniuria enim Iudices afficiuntur, quando de spectantibus ad eorum officium alij consuluntur, ex dictis per Paleot. vbi supra quæst. 3. art. 5. & 6. Nam læditur ipsorum fama, honor, & dignitas, & verè quod ipsorum est, aufertur de facto, & alteri datur, quod ad iustitiam commutatiuam pertinere dixit Suarez in opusc. de auxil. dispos. de 25 iust. Dei sect. 3. nu. 20. & 21. Quæ tantum sunt vera, vt iura, & Doctor. dixerint, quòd Præses, qui omisso consilio personarum à Rege sibi statutarum, & capiens alienum consilium nulliter procedit, omnesq; prouisiones irritæ, & nullæ declarari debent; pro quo legatur text. notab. in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælat. sin. cons. Capit. Cuius verba notabilia sunt infra scripta.

Nouit tuæ discretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui vnum corpus sitis: ita quòd tu caput, & illi membra

Ecclesiæ tuæ negotijs vti, cum id non sit dubium, & honestati tuæ, & sanctorum Patrum Constitutionibus contraire.

Per quem text. Luc. de Pen. in l. omnes Iudices C. de Decur. lib. 10. dixit in proprio casu omnia esse nulla, ibi 26 post nu. 40. & hæc est differentia inter eos, qui habent officium in administrationem, & eos, qui habent in dominium. Hinc Roboan filius Salomonis priuatus fuit administratione, quia consilium suorum Consiliariorum non curabat, de quo meminit Andr. in cap. 1. 5. col. hic finitur lex, vbi multa notanda de consilio, & quomodo Principes omnia cum consilio facere debent, & non sequentes bona consilia dignitate priuantur: quæ latè pertractat Petra de potest. Princ. fol. 169. num. 239. 27 Hinc nec etiam consuetudo aliqua valebit, quia contra honestatem Abb. post Hostiens. ibiq; Io. Andr. & Anchar. in d. cap. nouit, & aliud est, quod solus possit Præses, vel Episcopus providere, quo casu procedit dispositio text. in cap. ea noscitur eod. tit. & aliud, quod spreto consilio Officialium assignatorum alij extranei consulantur, & tunc quia infamatur consilium, consideratur inhonestas, propterea consuetudo non valet, & procedunt tradita per

possit secundum non. & 10. Andr. ibidem intelligitur secundum illos de causa subsistenti, iusta & legitima, & non de qualibet imaginaria suspitione, & causa satis superq; ardua, & manifesta esse debet ad remouendum vnum tribunal ordinarium, & tantæ auctoritatis, ac præminentia, & c.

Sed de his hæcenus satis, superq; dictum Deus Opt. Max. secundum suam pietatem, atque misericordiam, & non secundum peccata nostra faciat nobis. Amen.

Reliquum remanet tractare de his, quæ practicantur cum Ecclesiasticis, & de casibus, qui frequenter occurrunt, & quomodo absque incurfu in censuras Regia iurisdictio defendi potest, ac debet: verum quia materia est satis ampla, & lata, & oportet omnia fundari sub solidis, & Ecclesiasticis conclusionibus concordando practicam cum Apostolicis Bullis, ac particularibus Pontificum prouisionibus: propterea visum fuit tractatum facere separatim cum maxima claritate, & distinctione omnium terminorum, & proinde in præsentis tractatu nihil ponitur, sed in suo tractatu particulari omnia plenissime, & distinctim collocabuntur vbi curiosus Lector videre poterit.

F I N I S.

NEAPOLI, Apud Tarquinium Longum. M. DC. XI.

